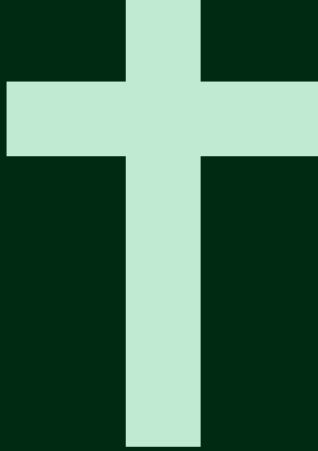

The New Testament in
the Buli language
(Ghana)

Buli: The New Testament in the Buli language (Ghana) (New
Testament)

The New Testament in the Buli language (Ghana)
Buli: The New Testament in the Buli language (Ghana) (New Testament)

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Buli (Ghana)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
24aad1ee-9f16-5a40-b094-5b16e513253a

Contents

Matiu	1
Maak	37
Luuk	60
Joon	98
Tuima	126
Aroom Demma	164
1 Korinti Demma	181
2 Korinti Demma	195
Galatia Demma	205
Efisos Demma	212
Filipai Demma	218
Kolose Demma	222
1 Tesalonika Demma	226
2 Tesalonika Demma	230
1 Timoti	232
2 Timoti	237
Titus	240
Failemon	242
Yiburu Demma	243
Jeemsi	257
1 Piita	261
2 Piita	266
1 Joon	269
2 Joon	273
3 Joon	274
Juud	275
Pa Sakka	277

Yeezu Wamaŋsaŋa Wie Ate MATIU A N̄MARISI La

¹ Yeezu Kirisita kokpienŋaŋa ale nna. Wa kokpienŋaŋa meena po, ka naawa Deevid jam le wa kokpienŋ kpak. Abraham me jam le Deevid kokpienŋ kpak.

² Abraham yaa jam biak Aizik, ate Aizik biak Jakob ate Jakob biak Juda ale wa yuama. ³ Juda biak Perezi ale Zera, Tamara a jam ale ba mawa. Perezi a yaa jam biak Ayeziron, ate Ayeziron me a biak Aram. ⁴ Aram a yaa jam biak Aminadab, ate Aminadab me a biak Naason, ate Naason me a biak Salimon. ⁵ Salimon a yaa jam biak Boazi, Arayab a jam ale wa mawa. Boazi a yaa jam biak Obed, Arut a jam ale wa mawa. Obed me a biak Jese. ⁶ Jese a yaa jam biak naawa Deevid.

Deevid a yaa jam biak Solomon, wa mawa a lin jam ka Yuraya pok. ⁷ Solomon yaa jam biak Ariyoboam, ate Ariyoboam me a biak Abaija ate Abaija me a biak Asa. ⁸ Asa a yaa jam biak Jeyosafat, ate Jeyosafat me biak Joram ate Joram me a biak Yuzaya. ⁹ Yuzaya a yaa jam biak Jotam, ate Jotam me a biak Ayazi, ate Ayazi me a biak Ayezekaya. ¹⁰ Ayezekaya a yaa jam biak Manasa, ate Manasa me a biak Amon, ate Amon me a biak Josia. ¹¹ Josia a yaa jam biak Jekonaya ale wa yuama. Dila po ate nuruba a yaa jam yik Juuma a ta cheŋ teŋ kanyi, ate ba jam a wi ayen Babilon.

¹² Juuma ale ga paari Babilon teŋka la, ate Jekonaya a yaa jam biak Sealtiel ate Sealtiel me a biak Zerubabel. ¹³ Zerubabel a yaa jam biak Abayud, ate Abayud me a biak Eliakim, ate Eliakim me a biak Azor. ¹⁴ Azor a yaa jam biak Zadok, ate Zadok me a biak Akimu, ate Akimu me a biak Elayud. ¹⁵ Elayud a yaa jam biak Eleaza, ate Eleaza me a biak Matan, ate Matan me a biak Jakob. ¹⁶ Jakob a yaa jam biak Josefi waai ate M̄eri a jam yali la. M̄eri a jam ka Yeezu waai ate ba jam a wi ayen Varibasidowa ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la ma.

¹⁷ A nyini Abraham daŋa po a ga paari Deevid daŋa po, kokpienŋaŋa a jam ka pi ale banaansi. A nyini Deevid daŋa po a ga paari diipo ate ba yik ba a ta cheŋ Babilon teŋka la, kokpienŋaŋa a jam ka pi ale banaansi me. A n̄man nyini diipo ate ba yik ba a ta cheŋ Babilon teŋka la a ga paari diipo ate ba biak Yeezu Kirisita la, kokpienŋaŋa a jam ka pi ale banaansi me.

¹⁸ Ba le jam biak Yeezu Kirisita dii la ale nna. Yeezu mawa yoi jam ale M̄eri. M̄eri jam siak kama ayen wa yali nidoa wanyi ate ba jam a wi ayen Josefi. Alege diipo ate ba an diem jam yali chaab la, Naawen Chiika jam nye kama ate M̄eri a deri ta puuk. ¹⁹ Josefi a jam ka nuru maŋ a kasim jam a yaali ayen wa a tom wie ŋaai ale ka wamaŋsa la. Wa an jam a yaali ayen wa pa M̄eri a nyo chivie po nuruma nimbie. Dila nyin la wa yaa jam a yaali ayen wa suk a zeri wa. ²⁰ Ase Josefi ale diem jam boro a poli wienja de la, da yeŋ po wa yaa nya Naawen sabiilowa goadaasima po. Sabiilowa yaa weeni wa ayen, “Fi Josefi waai ale ka naawa Deevid ŋaŋbiik la, kan te fi kpaziim a nagī ale M̄eri fi yenni ta kulika, dii nyin la ka Naawen Chiika ale basi ate wa ta puuka. ²¹ Nipowa de M̄eri le biak ka nidoabili. Ku a fe kama ayen fi te wa yue ayen Yeezu dii nyin la, ka wala le wa vari wa nuruma ba wabaataŋa po a basi.”

²² Nyaku de meena jam nye kama ayen ku sak ayen dii ate Naawen biisiteeroma po wanyiwa a jam n̄marisi Naawen gbaŋka po dila po dila po la a chim wensie. ²³ Wa jam n̄marisi ayen, “Ka nipokbili dii ale kan diem seba nidoa la, le wa yik puuk a biak nidoabili, ate ba te wa yoi ayen Emanuel”, (yonni de kiri ale “Naawen a bo ale ti kama”).

²⁴ Josefi a yaa le yiti wa goomu jigini la, wa yaa deri nye dii ate Naawen sabiilowa poom weeni wa la, ale ge yaa ta M̄eri a kuli wa yenni. ²⁵ Wa le jam ta M̄eri a kuli la, wa an jam goa ale wa nyaya, ale ge ate wa taam ga biak wa biika. Wa le jam biak la, Josefi yaa te biika yoi ayen Yeezu.

2

¹ Ba jam biak Yeezu ka Betilhem teŋka ate ka bo Judia po la. Va ŋala po, naab waai ale jam soa teŋ kala meena a nya la yue jam ale Ayerod. Da yeŋ po ate nuru baai ale jam seba chinmarisa kie la, a yaa jam nyini kori nummu po niŋniŋ a jam teŋ kaai ate ba a wi ayen Jerusalem la. ² Ba le jam paari dula jigini la, ba yaa nya teŋ kala nuruba ba gela a yaa bek ba ayen, “Ka be ate ba biak biik kaai le ka jam chim Juuma naawa la? Tama nya ka wa chinmarika kori nummu po ate ti yaa va ka a cheena ayen ti zuli wa.”

³ Naawa Ayerod ale wom ale nichamma a bek biika wie la, ku yaa deri a daani wa nna yegayega. Ku jam maari a daani Jerusalem demma meena me kama. ⁴ Ayerod yaa wi Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma Sinsanŋa sagroma meena ate ba jam jigi yeŋ ate wa yaa bek ba ayen, “Ka be ate ba le biak waai ate

Naawen jam weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la?"

⁵ Ba yaa weeni wa ayen, "Ka Naawen biisiteerōma po wanyi ale jam nmarisi Naawen gban̄ka po dila po dila po ayen ba le biak wa ka Betilihem ten̄ka kaai ale bo Judia po la. Wa pilim nmarisi ayen,

⁶ 'Ba le biak nin̄deero Betilihem ten̄ka po, ate wa a nya m nuruma Juuma zuk. Ka dila ale soa ate Betilihem chim ten̄kpien̄ ga gaam ten̄ sii meena ale bo Judia po la.' "

⁷ Ayerod ale ga wom dii ate ba weeni la, wa yaa wi nicham baai ale nyini kori nummu po a jam la, ate ba dek ba nyiini jam wa jigi. Ba le jam la, wa yaa bek ba ayen, "Nama seba diipo ate ni piilim nya chin̄marika la?" Ba yaa weeni wa ba le nya ka diipo la. ⁸ Wa le nman wom wien̄ja de me la, wa yaa weeni ba ayen, "Ni ch̄en̄ Betilihem ten̄ka po a ga kpesi gisi nya ase biika bo ka be. Ni dan nya wa, ni nman pilim jam weeni mu, ate mi me ch̄en̄ ga maa nya wa abe m zuli wa."

⁹ Nichamma yaa yiti ch̄en̄ Betilihem ten̄ka. Ba le jam bo siuku po a ch̄en̄ la, ba yaa nman nya chin̄marika, kaai ale jam nyini kori nummu po la, ate ka de ba nin̄, a ta ba ga zaani juujui ate biika Yeezu a jam boro la zuk. ¹⁰ Ba le ga nya chin̄marika ale ka za dula jigini la, ba sue yaa deri peenti nna yegayega. ¹¹ Ba yaa ga jo yenni po a nya biika ale wa mawa M̄eeri ate ba yaa kpi dunduna ten̄ dula jigini a te wa zula, ale ge yaa lagi ba foritan̄ja a yeeri ba tirimu a te wa. Ba jam ta ka ligm̄on̄in̄, ale "ferankinsense" ate ku a nye ase zaun̄kun̄un̄ la, ale "muur" kpa buui nyum ale masa la. Ba le nye dila a ga nueri la, ba yaa ch̄en̄ ayen ba vuusi.

¹² Ba le diem jam dua a vuusi la, Naawen yaa jam weeni ba, ba goadaasima po ayen, "Ni kan nman pilim ch̄en̄ naawa Ayerod jigiya." Nichamma ale yiti la, ba yaa wa siuk yon̄ a taam kuli ba dek ten̄ka.

¹³ Ba le ch̄en̄ ga nueri la, Josefi yaa nman nya Naawen sabiiloma po wanyi wa goadaasima po, ate wa weeni Josefi ayen, "Ayerod a gisi biika ayen wa ko kama. Yiti nna nwuli a ta biika ale ka mawa chali ch̄en̄ ten̄ kaai ate ba a wi ayen Ejipiti la. Ni dan ga paari dula jigini, ni kasim boro ate ku ga paari diipo meena ate mi ayen m weeni ni, ate ni nman pilim jam dela la."

¹⁴ Sabiilowa ale weeni dila nueri la, Josefi yaa deri yiti yok diipo nna nwuli a ta biika ale ka mawa a chali ch̄en̄ Ejipiti. ¹⁵ Ba noa batawa meena jam bo ka dula jigini a ta ga paari diipo ate Ayerod a kpi la. Ba jam nye dila kama, ayen Naawen biisiteerōma wanyiwa ale jam nmarisi dii Naawen gban̄ka po la a sum jam chim

wensie. Wa jam nmarisi kama ayen Naawen weeni ayen, "M wi m biika kama a ta nyini Ejipiti po a nyini."

¹⁶ Ayerod ale min̄i ayen nichamma paasi wa kama la, wa sui yaa jam kaasi nna yegayega, ate wa yaa wi wa sojima ate ba jam wa jigi, ate wa yaa tom ba ayen ba nyini ch̄en̄ Betilihem ten̄ka ale ten̄ sii meena ale gilim ka la a yik bisii meena ale ka nidoabilisa an gaam bena naye la a ko. Wa lueri bisila kama dii nyin̄ la wa wom nichamma jigi kama ayen ba ale piilim nya chin̄mari ka la ku ka bena naye.

¹⁷ Sojima yaa le ko bisān̄ja a nueri la, dii ate Naawen biisiteerōwa Jerimaya weeni la, a yaa jam sum chim wensie. ¹⁸ Wa jam weeni kama ayen,

"Nuruba ale wom kaarik ale ka a kaari Arama ten̄ka.

Ti makpien̄ka Arekel ale a kaari wa bisa nyin̄. Ba meena a kpi kama. Waai karo a бага a nye ate wa sunni a yogi."

¹⁹ Ayerod ale jam kpi la, Naawen sabiilo yaa nman pilim ch̄en̄ Josefi jigi Ejipiti. ²⁰ A yaa weeni Josefi wa goadaasima po ayen, "Naawa ale a yaali ayen wa ko fi biika la, kpi kama. Yiti pa biika ale ka mawa a ta ba a nman pilim ch̄en̄ Izirali." ²¹ Dula jigini Josefi yaa yiti a ta ba nman pilim ch̄en̄ ba ten̄ka.

²² Ba le ga paari Izirali la, ba yaa wom ayen Ayerod biika, waai ate ba jam a wi wa ayen Akilayasi la, ale nman de Judia naamu. Wien̄ja de meena yaa jam basi ate Josefi kpaziim a nagi ale dula jigini boka, ate Naawen yaa nman biisi ale wa wa, goadaasima po ²³ ayen, wa ch̄en̄ ga se wa yenni ten̄ kaai ate ba a wi ayen Nazaret ate ka bo Galili la, po. Josefi ale ga nye dila la, dii ate Naawen biisiteerōma jam weeni dila po dila po la, yaa jam chim wensie. Ba jam weeni kama ayen, "Nuruba le jam wi Naawen biika ayen ka Nazaret deno."

3

¹ Va n̄ala po nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Jōon. Da yen̄, wa yaa yiti a ch̄en̄ ga jo Judia goanni po a boro a sak nuruba Naawen wie ale a te ba soka me ale nyiam. ² Wa yaa weeni ba ayen, "Ni meena basi ni wabaatan̄ja abe ni ge wa Naawen siuku, dii nyin̄ la, Naawen naamu a m̄cata kama." ³ Naawen biisiteerōwa waai ate ba jam a wi ayen Azaya la, a jam nmarisi Jōon wie kama a nyo Naawen gban̄ka po dila po dila po ayen,

"Nuru ale bo goanni po a mooli ayen,

'Ni gomsi Nyōn̄owa siuku abe ni yuarisi ku.' "

⁴ Ba jam pa ka laalaakomi kobta a nye Jōon gatan̄ja, wa jam pa ka chiakgbain me

a bobi wa chiaka. Wa jam a njobi ka tintue ale a de siita me. ⁵Nuruba yegayega yaa jam nyini Jerusalem tenjka ale Judia tenjanja meena ale tenj sii meena ale jam za gilim beli dii ate ba a wi ayen Jodan la noai la, a chej Joon jigi ayen ba wom wa sinsanjanja. ⁶Ba le ga wom wa wienja la, ba yaa deri siak ayen ba ka wabaata nyam ale basi ate Joon a ta ba a sinj Jodan benni po a te ba soka.

⁷Da yenj ate, Joon yaa nya Juuma baai ate ba jam a wi ayen Farisiiba ale baai me ate ba jam a wi ba ayen Sajusiba la yegayega ale ba cheena wa jigi ayen wa te ba soka. Wa yaa weeni ba ayen, "Ni a nye ase ka wiiga la. Ka wana ale weeni ni ayen Naawen le jam ta supuurim ale ni abe wa te ni waalika ate ni yaa chali a sugi?" ⁸Ni be basi ni wabaatanja abe ni a nye wamanja ate ku sak nuruba ayen ni sum tagri kama ni suniima po. ⁹Ni kan a poli ayen ni le ka Abraham njanbisa la, kula le baga a tagri ni wabaatanja. Ni basi ate m weeni a sak ni ayen Naawen dek baga kama a pa tintanaja de a nye ate nja a chim Abraham njanbisa. ¹⁰Nama a nye ase ka tiib sii ale kan a yoani la. Naawen poom saasi wa lakpienja a magsi kama ayen wa che ni a lonsi tenj abe wa pisi ni a ta ga nyo bolim po. ¹¹Mi, Joon, pa ka nyiam a te ni soka ate ku a sak nuruba ayen ni basi ni wabaatanja kama. Nuru wanyi ale bo mi njanj cheena. Wa le jam pa Naawen Chiika ale bolim a te ni soka. Wala pagra kama a gaam mi. Mi posima kama ale m nin ji wa nuensanja. ¹²Wala le pa ka doalaadi a fobi wa zaanja. Wa dan fobi nueri, wa yaa le yalinja kama abe wa pa zabeenja a nyo wa bunni po ale ge vottanja a pa nyo bolim buui ate nuru waai an baga a kpimsi la po."

¹³Va njala po Yeezu a yaa basi Galili ale ge chej Jodan benni po ayen Joon te wa soka nyiamu po. ¹⁴Joon ale ga nya Yeezu la, wa yaa zeri ayen wa kan te wa soka ale ge weeni wa ayen, "Ku an magsi ayen fi jam mi jigi ate mi a te fu soka, alege ku a magsi kama ayen fi a te mi soka."

¹⁵Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Fi te mi soka, dii nyinj la ku ka Naawen dek yaalika ayen fi nye dila." Joon a yaa siak.

¹⁶Joon ale te wa soka a nueri ate Yeezu a yaa nyini nyiamu sunsunj a jueli la, wa yaa deri nya wenhmazuk ale ku lagri ate wa nya Naawen Chiika a sij jam kali wa zuk ase nangbanj la. ¹⁷Nuru baai ale jam za dula jigini la, a yaa wom lueluk ate ku nyini wenhmazuku po a weeni ayen, "Ka mi biik kaai ate m marij la ale nna. M sui a peenti ale wa ka nna yegayega."

4

¹Da yenj ate Naawen Chiika yaa jam de

Yeezu ninj a ta wa chej ga jo sagini po, dii nyinj la ka Velinvendika ale jam a yaali ayen wa tu Yeezu dula jigini a nye wa nya.

²Yeezu ale jam bo sagini po la, wa an jam de njandiinta a ta ga paari daa pisinaansi, ate kom yaa jam ta wa nna yegayega.

³Velinvendika yaa jam wa jigi a weeni wa ayen, "Fi dan sum ka Naawen biik, be nye ate tintanaja de a chim boroboruk a te fu."

⁴Yeezu yaa tulisi ayen, "Ba njarisi Naawen gbanja po kama ayen, 'Nurubiik an boro ka njandiinta nyiini nyinjja, alege wa boro ka wari dii meena ale a nyini Naawen noai po a nyini la nyinj.' "

⁵Velinvendika yaa njman ta Yeezu chej tenj welejenja Jerusalem a ta wa ga jueli zaani Juuma Puusika Yenni zukparuku a, ⁶yaa weeni wa ayen, "Fi dan sum ka Naawen dek biik, be nyini yenni de zuk a yok zi tenj ate m nya, dii nyinj la fi dek seba ayen ba njarisi Naawen gbanja po kama ayen,

'Wa le weeni wa sabiiloma baai ale gilim fu la, ate ba pa ba nisimaja a yik fu a tara, ate fi dan ga moata tenjka abe fi kan pa fi nanjanja a fobi tananja ate si torinj.' "

⁷Yeezu yaa njman tulisi wa ayen, "Ba njarisi Naawen gbanja po me kama ayen, 'Ku a fe kama ayen fi kan nye fi nyonowa Naawen a nya.' "

⁸Velinvendika yaa njman ta Yeezu chej ga jueli guuk wonj zuk a yaa dak tenjka meena tenjanja ale si nalimu a sak wa, ⁹a yaa le ge weeni wa ayen, "Fi dan siak ayen fi kpi duna tenj mi ninj a te mu zula, m le basi ate fi soa njantanja de meena ate m dak a sak fu la."

¹⁰Yeezu yaa njman tulisi wa ayen, "Sitaana, basi mi abe fi chej du m tenj. Ba njarisi Naawen gbanja po kama ayen, 'A zuli fi nyonowa Naawen abe fi a puusi a te wala nyiini.' "

¹¹Velinvendika ale wom dii ate Yeezu a weeni la, wa yaa deri basi wa ale ge chej. Naawen yaa tom sabiiloba ayen ba jam maari Yeezu.

¹²Da yenj ate nuruba yaa yik Joon a ta wa ga lik. Yeezu ale wom dii ate ba nye la, wa yaa yiti chej ga jo Galili po. ¹³Yeezu yaa ga va Nazaret tenjka po a gaam taam a ga bo Kapernaum tenjka, ate ka bo Zebulun ale Nafitali po a moata Galili mogi kpeeni noai la. ¹⁴Yeezu jam chej dula jigini kama ayen dii ate Naawen biisiteerowa Azaya a njarisi Naawen gbanja po dila po dila po la, a chim wensie. Wa jam njarisi ka,

¹⁵"Zebulun ale Nafitali wie ate si bo siuk kuui ale a chej mogi kpeeni noai la. Si bo ka Jodan benni kauk kurkula la, Galili po. Nuru baai ale jam bo dula la a daa juuba.

16 Nuru baai ale jam bo legi po la a yaa nya bolim kama.

Bolim a yaa jam baai ale jam moata kum jigi la kama."

17 A nyini da njala po a ta a chen, Yeezu nyiem a jam kasim a sak nuruma kama ayen, "Ni basi ni wabaatanja abe ni ge va Naawen wensie siuku. Naawen naamu a moata kama."

18 Yeezu ale jam bo Galili mogi kpeeni noai a chen la, wa yaa jam nya nuru ale wa suok ate ba a wi ba ayen Simon ale Andiru ale ba bo nyiamu po a yuk ba nmaasa dii la ba jam ka jum yigrisa. 19 Yeezu yaa zaani dula jigini a weeni ba ayen, "Ni jueli jam va mi njaan. Nama a kasim yik ka juma a ta jam paari jinla, alege yogyogla de mi a pa ka tuim paali a te ni. Ayen ni nye ate nuruba a jam va mi njaan." 20 Wa le weeni ba dila a ga nueri la, ba yaa deri pa ba nmaasanja a basi ale ge jueli a va wa njaan.

21 Wa le njman ga chen maga dek la, wa yaa njman nya nuru ale wa suok ate ba jam a wi ba ayen Jeemi ale Joon. Ba jam ka nuru waai ate ba a wi ayen Zebedi la bisa. Ba le ba kowa a jam kala ka ba njaarunju po a gomsa ba nmaasanja a magasi. Yeezu yaa wi ba, 22 ate ba me deri basi ba kowa ale njaarunju ale ge yiti a chen ga va wa njaan.

23 Va njala po Yeezu kasim jam bo ka Galili po a nyeemu, ale a jo ba tuka diinana po a sak nuruma Naawen wamanjanja wie a weeni ba ayen, Naawen naamu a moata kama. Wa jam maari a tebi yuariba me kama juuji meena ate wa jam boro la. 24 Yeezu wie yaa jam waan a tagli tenj kaai ate ba jam a wi ayen Siriya la po meena. Kula a jam basi kama ate baai meena ale jam bo tenj kala po la, a jam ta ba yuariba a jam wa jigi ayen wa tebi ba. Chichiribaata ale jam bo ba gela zuima po, ba gela a lo kpinkpinsa, ate mba me nisima ale ba nanja a jam kpi. Yeezu a jam tebi ba meena kama. 25 Nuru boari yegayega a yaa jam nyini Galili tenjka ale Jerusalem ale Judia ale Dekapolis tenjanja ale tenj sii meena ale bo Jordan benni kunjonini la, meena a jam va Yeezu njaan.

5

1 Da yenj ate Yeezu yaa nya nuru boari nna yegayega ate wa yaa ta wa njaanviirima a ga jueli guuk kunyi zuk a kali du. Wa njaanviirima a yaa jam tigi a gilim wa, 2 ate wa yaa pilim ba sakka. Yeezu yaa weeni ba ayen,

3 "Baai ale seba ayen ba an welema Naawen nimbie po la, a ta supeentik kama dii nyinj la, ba le de Naawen Naamu.

4 Baai ale a kum la, a ta supeentik kama dii nyinj la, Naawen le basi ate ba sue yok.

5 Baai me ale a zaab ba dek la, a ta supeentik kama dii nyinj la ba le nya njanta baai ate Naawen a puulim ayen wa le te ba la.

6 Baai me ale kasim ta ku nyinjbiiri ba suniima po ayen ba a tom dii ate Naawen a yaali la, a ta supeentik kama dii nyinj la, Naawen le te ba njanta baai ate ba a yaali la.

7 Baai me ale kasim ta jirim ale nuruba la, a ta supeentik kama dii nyinj la, Naawen le ta jirim ale ba me.

8 Baai me suniima ale lagri ale Naawen la, a ta supeentik kama dii nyinj la, wa le basi ate bala a nya wa.

9 Baai me ale a maari nuruba ate ba ta noayen ale chaab la, a ta supeentik kama, dii nyinj la Naawen le wi ba ayen wa bisa.

10 Baai me ate nuruba a namsi ba nna yegayega ba ale a tom Naawen yaalika nyinj la, a ta supeentik kama, dii nyinj la, ba le de Naawen naamu.

11 "Nuruba a dan a le ni, ale a namsi ni, ale a velimu a te ni, ni ale a va mi siuku la nyinj, ni basi ate ni sue a peenti. 12 Siuk kula po ate nuruba a jam namsi Naawen biisiteeroma baai ale jam boro dila po dila po la, nna yegayega. Ni tutuna a dua wenna mazuk kama ate Naawen ayen wa te ni. Ni be ta supeentik.

13 "Nama a nye ase ka yesa la nurubiik meena jigi. Ase yesa dan jogi si masim, nuru karo a бага nye ate si masimu a pilim a boro. Ku be dan nye dila, nuruba a nya si ase ka yekayaata la, ate ba a pa si yuk a basi ate nuruba a tabi si zuk a taam.

14 "Ni be a nye me ase ka bolim ate ba toati ate bu a nya tenjka meena zuk la. Yeri dii ate ba se zaani guuk zuk la, jaab an бага a lik di." 15 Nuru waai a karo a toati wa bolim a pa chin vuk bu a zaani. Nuru wala pa bu a zaani ka jaab zuk, ate bu a nya dokku po meena. 16 Siuk kula po me, ku a fe ate nama me dek a basi ate nuru meena a nya ni tuimmanjanja, ate ba бага a pak ti kowa Naawen waai ale bo wenna mazuk la.

17 "Ni kan a poli ayen mi jam kama ayen m ko Moosis ale Naawen biisiteeroma Sinsanjanja a basi. Mi an jam ayen m ko nj a basi, alege m jam kama ayen m basi ate nuruma a min ba sinsanjanja wensie kiri. 18 Wensie ate mi a weeni ni, nuru waai a kan бага a ko Sinsanjanja wafiiik me la a basi, alege ate wenzuk ale tenjka meena a jam nueri. 19 Nuru waai a dan zeri Naawen Sinsak fiisanja dinyi vaka alege a sak nuruba ayen ba me a zeri, kula

nyɔnɔ le jam wari ka njaɲɲ Naawen naamu po. Nuru waai me a be dan wa Naawen Sinsanɲa ale a sak nuruba ayen ba a va nja, wala le de ka niɲ Naawen naamu po. ²⁰ M be a weeni ni kama ayen ni siaka a dan kan gaam Juuma Sinsanɲa sagroma, ale Farisiima ni waai a kan jo Naawen naamu po.

²¹ “Ni wom ayen nuruba jam sak ni kokpiɛnsanɲa dila po dila po ayen, ‘Kan ko nuru. Ase waai dan jam ko nuru, ba a yik wa kama a ta cheɲ boteka yenni.’ ²² Alege mi a weeni ni kama yogyɔgla de ayen nuru waai sui a dan puuri ale wa suok ba a yik wa kama a ta a cheɲ boteerɔwa jigi. Nuru waai me a dan weeni wa suok ayen wa ka kiriya, ba a yik wa kama a ta a cheɲ boteerɔwa jigi. Nuru waai me a be dan weeni wa suok ayen wa ka beruk, Naawen a le pa kula nyɔnɔwa a nyo bolim buui ale kan maari a kpimsi la po. ²³ Ni nyiem dan a yaali ayen ni pa tiirim a te Naawen wa puusika yenni po, alege ni nman teeri ayen ni sue a puuri ale ni suataa wie nyin, ²⁴ ni pa ni tiirimu a dueni puusika yenni po abe ni ga ate nama ale ni suataɲa a biisi a niak chaab. Ni dan nyɛ dila a nueri, ni yaa nman pillim cheɲ a ga pa ni tiirimu a te Naawen.

²⁵ “Nuru waai a dan ta ni a cheɲ boteka yenni, ni basi ate nama ale kula nyɔnɔ a biisi a niak chaab siuku po. Ni dan kan nyɛ dila ale ge ate ni paari ku jigini, wa le ta ni kama a ga nyo boteeroma wanyi nisima po ate boteerɔwa a pa ni a te soji ate wa ta ni a ga lik dɔk po. ²⁶ Mi ale a weeni ni ayen nama a le kasim a bo ka dula jigini ate ni ga tuni ni pamaɲa meena a nueri abe ba lagi ni.

²⁷ “Nama a wom ayen nuruba a sak ni kokpiɛnsanɲa dila po dila po ayen ba kan nyɛ kabɔnsa. ²⁸ Alege mi a weeni ni kama yogyɔgla de ayen nuru waai a dan nya nipɔk a yaali ayen wa goa ale wa, kula nyɔnɔ a nyɛ ka kabɔɲ wa sunum po. ²⁹ Fi juga nummu a dan a nyɛ ate fi a nyɛ wabaata, yeeri bu a yuk basi. Fi dan jok fi nyinɲa kauk a zunchoɲ Naawen ale yuk fi nyinɲa meena a nyo bolim buui ale kan maari a kpimsi la po. ³⁰ Fi juga nisanɲa me a dan a nyɛ ate fi a nyɛ wabaata, gebi si a yuk basi. Fi dan jok fi nisanɲa sinyi a zunchoɲ Naawen ale yuk fi nyinɲa meena a nyo bolim buui ale kan maari a kpimsi la po.

³¹ “Nuruba a nman sak ba me dila po dila po ayen nuru waai a dan zeri wa pɔk, ku a fe ate wa nmarisi gbanj ate ku sak nuruba ayen wa zeri wa kama. ³² Alege mi a weeni ni kama yogyɔgla de ayen nuru waai a dan zeri wa pɔk, alege daa ayen wa a yaali ka nidɔaba, ate wa yali nidɔa wa

choa, ka wa dek ale basi ate wa powa a tom kabɔnsa tuima. Nuru waai me ale a faari wa la a nyɛ ka kabɔɲ.

³³ “Nama a wom ayen nuruba a sak ni kokpiɛnsanɲa dila po dila po ayen ba dan puulim ayen ba nyɛ wari ba kan basi di nyeka alege ku a fe ate ba nyɛ dii ate ba puulim ale nyɔnɔwa la. ³⁴ Alege mi a weeni ni yogyɔgla de ayen ni dan a puulim, ni kan pe. Ni kan pe wennyamazuk yoi nyinɲa dii nyinɲa la Naawen boka jigi ale la. ³⁵ Ni be kan pe tenzuk meena yoi nyinɲa, dii nyinɲa la ka Naawen nanɲa tabika jigi ale la. Ni be kan pe Jerusalem tenka yoi nyinɲa me, dii nyinɲa la ka nakpionku boka jigi ale la. ³⁶ Ni be kan pe ni zuima yoi nyinɲa, dii nyinɲa la nama an бага a tagri zuyey ate ka a chim zupeelik yaase zusobliga. ³⁷ Ni dan nyɛ wari ate ba bek, ni siak ayen ni nyɛ kama, ni be dan kan nyeya weeni ayen ni an nyeya. Ni dan biisi a gaam nyaku de, ni wienɲa meena a nyini ka Velinwendika jigi.

³⁸ “Nama a wom ayen nuruba a sak ba dila po dila po ayen, ‘Nuru waai a dan yeeri fi num, fi me a yeeri wa me nummu. Nuru waai, a dan voori fi nyini, fi me a voori wa me nyini.’ ³⁹ Alege mi a weeni ni kama yogyɔgla de ayen nuru waai a dan nyɛ ni a kaasi, nama me abe kan nman a nyɛ wa dila degadega. Nuru waai a dan fɔbi fi juga tapiaka, fi basi ate wa fɔbi gala tapiaka. ⁴⁰ Nuru waai a dan ta fu a cheɲ boteka yenni fi garuk nyin, fi be nman a pa fi garuk kpion a gum du a te wa. ⁴¹ Nuru waai a dan daani fu ayen fi ji wa koalima a ta cheɲ mɛeli dinyi, fi be ji a ta cheɲ mɛela nɲaye a te wa. ⁴² Nuru waai a dan juisi ni jaab, ni pai a te wa. Nuru waai a dan a yaali ayen wa piem jaab ni piem a te wa.

⁴³ “Nama wom ayen nuruba a sak ni kokpiɛnsanɲa dila po dila po ayen, ba a yaali ba dɔaba abe ba a kisi ba dachaasa. ⁴⁴ Alege mi a weeni ni kama yogyɔgla de ayen ni a yaali ni dachaasanɲa abe ni a tom tuimmanɲa a te ba. Ni a puusi a te Naawen ate wa a maari baai ale a namsi ni nna yegayega la. ⁴⁵ Nama a dan a nyɛ dila, Naawen waai ale bo wennyamazuk la, a le basi ate ni chim wa bisa. Wa nyɛ wenyinɲa ayen di a nyagsi nuru baata ale nuru manɲa zuk ale basi ate nmoruku a ni baai ale a nyɛ wabaata ale baai me ale a nyɛ wamanɲa la zuk. ⁴⁶ Ni dan a yaali baai ale a yaali ni la nyini, Naawen ayen wa nyɛ ka se a pa wa tiirimu a te ni? Lampoo cheesroma me a yaali baai ale a yaali ba la kama. ⁴⁷ Ni dan a puusi ni dɔaba nyiini, nama a nyɛ ka boa a gaamu nuruba ale a nyɛ dii la? Baai ale kan seba Naawen la a puusi ka dila. ⁴⁸ Ni a nyɛ wamanɲa ase ni kowa Naawen waai ale bo wennyamazuk, ale a nyɛ wamanɲa dii la.

6

¹ “Ni dan tom tuimmanja a te nuruba, ni kan a nye nja a lagri ate nuru meena a nya nja. Ni dan a nye dila, ni kan baga a tuesi tutuna njaai ate ni kowa Naawen waai ale bo wenyimazuk a yaali ayen wa te ni la.

² “Ni dan pai jaab a te nuru waai kan mooli a sak nuruba ase venta nyamma ale a nye dii ba tuka diinaja po ale yabaja po la. Ba a nye dila ayen ka nuruba a pak ba. Bala chaama poom tuesi ba tutuna kama.

³ Ni dan a maari nuru waai ni kan basi ate ni doa manja a poom seba ku noai po.

⁴ Ni dan a suk a nye dila, ni Kowa Naawen, waai ale a nya dii ate ni a nye la ale tuni ni.

⁵ “Ni dan puusi a te Naawen, ni kan a puusi ase venta nyamma ale a puusi dii la. Bala chaama a yaali ayen ba nyiem zaani ka ba tuka diinaja po yaase yabaja po a puusi ate nuruba a nya ba. Mi ale a weeni ni ayen ba poom tuesi ba tutunaja kama.

⁶ Alege ni dan a yaali ayen ni puusi a te Naawen, ni jo ni diinaja po ni dek ni nyiini abe ni lik ni tuaatana a puusi a te ni kowa Naawen, waai ate ni kan nya wa la. Ate ni Kowa, waai ale a nya ni la a te ni jaab buui ate ni a yaali la.

⁷ “Ni dan puusi a te wa, ni kan a biisi wie nna yegayega ate nja ka kiriya ase bogluk kaarisanja ale a nye dii la. Ba a poli kama ayen biik yegayega ale basi ate ba bogtana a wom ba. ⁸ Ni abe kan a nye ase bala la. Ni Kowa Naawen a poom seba jaab buui ate ni a yaali wa jigi la kama ale ge ate ni a bek wa. ⁹ Ni be puusi a te Naawen ase nnala la.

“Ti Ko Naawen, fi waai ale bo wenyimazuk la,

Basi ate fi yoi welenka a yiti ate fi nya zula.

¹⁰ Fi naamu abe jam, ate fi ale a yaali dii la, a nye tenzuk de, ase ku le ka dii wenyimazuk la.

¹¹ Te ti jinla de nandiin tii ate ti a yaali la.

¹² Vonj ti wabaata a te ti ase tama ale vonj a te chaab dii la.

¹³ Kan basi ate ti jo nyenyaka po, abe fi vari ti Velinvendika jigi a basi.’

¹⁴ “Ni dan vonj a te baai ale nye ni a kaasi la, ni Kowa Naawen, waai ale bo wenyimazuk la, a le vonj a te nama me.

¹⁵ Ni be dan kan vonj a te baai ale nye kaasi ni la, ni Kowa Naawen me a kan vonj a te ni.

¹⁶ “Ni dan boro a bobo noa, ni kan kaasi ni nimbeenja ase venta nyamma ale a nye dii la. Ba a kaasi ba nimbeenja kama ayen waai meena nya ba ale bobo noa la. Mi ale a weeni ni, ba poom nya ba tutunaja kama dera. ¹⁷ Ni dan bobo noa, ni be puuri ni nimbeenja abe ni chaasi ni zuimaja, ¹⁸ ate nuruba a kan baga a seba ayen ni bobo ka

noa. Ni Kowa Naawen waai ale a nya dii meena ate ni a sugi a nye la, wa le te ni ni tutunaja.

¹⁹ “Ni kan pa njanta yegayega a dueni tenzuk de, ate miari a de kaasi, yaase nyiam a sinj ba po a kaasi ba, yaase zueba a we a jo du a zu ba. ²⁰ Alege ni pa ni njantana yegayega a dueni wenyimazuk. Miari ale nyiam a kan baga a kaasi ba dula jigini. Zueba me a kan baga a we jo dula jigini a zu ba. ²¹ Ni popola meena a bo ka juijui ate ni njantana yegayega a boro la.

²² “Nimbeenja a nye ase ka bolim la a te nyinjka. Nimbeenja a dan nala nyinjka an bo legi po. ²³ Alege ni nimbeenja a dan kan nala nyinjka a bo ka legi po. Ase bolim buui ale bo ale ni la dan ka legi, legi dila bie kama yegayega.

²⁴ “Nuru yenj an baga a tomu a te kpaga njaye, dii nyinj la ku a fe kama ate wa a yaali wanyi abe wa kisi nwala. Wa le ta siaka ale wanyiwa abe wa a zeri nwala noai. Siuk kula po me, ni kan baga a tomu a te Naawen abe ni njman yaali ligra a gum du.

²⁵ “Ku de nyinj mi a weeni ni ayen ni kan te ku a daani ni, ni le ni nye dii a nya njandiinta ale nyiam ate ni baga boro la, yaase gatta a jo la. Ni nyuvoorja an gaam njandiinta ale gatta? ²⁶ Ni nya nuinsanja sii ale bo wenyimazuku a yiti la. Si kan kpa talita yaa si a che za a pa nja a nyo bua po. Ni Kowa Naawen waai ale bo wenyimazuk la ale a nya si zuk. Nama an gaam nuinsanja? ²⁷ Ni waai baga a nye ate wa bena a wonja a gum du wa yiila nyinjna?

²⁸ “Ka boa ate ku a daani ni gatta nyaka nyinjna? Ni nya wuutana puutana ale ka dii la. Ti kan tom tuima a baali gatta a te ti dega. ²⁹ Alege mi a weeni ni, ni teeri Juuma naawa waai ate ba jam a wi wa ayen Solomon la. Wa jam ka nuru waai ale jigsi a gaam ba meena dila po dila po alege wa an jam a jo gatta ate ti nala a soa se wuutana de puutana la. ³⁰ Ka Naawen ale a te wuutana gatta. Ti kan kasim a boro a beni, dii nyinj la wenkarik a nyiem a dan paari, bolim ale a de ti. Nama a gaam wuutana kama Naawen nimbie po. Dila nyinj la, wa an baga a te nama gatta? Ni siaka an zuaya.

³¹ “Ni be kan a daani ni dega abe ni a weeni ayen, “Ti te nye ka se a nya njandiinta a de? Ti te nya nyiam ka be a nyu yaase ti te nya gatta ka be a jo?”

³² Baai ale kan daa Juuba la a nyiem a kasim a yaali ka njantana de chaama, alege ni Kowa waai ale bo wenyimazuk la, a seba ayen nama a yaali ba kama. ³³ Ni basi ate ni ninj a bo ale Naawen naamu ale wa le a yaali ayen ni a tom dii a te wa la a gaam jaab buuri meena ate wa yaa te ni jaab

buuri meena ate ni a yaali la. ³⁴ Nyaku de nyinj ni kan basi ate chum wie a daani ni. Daanja meena a ta wie kama ate ŋa a daani. Kan ŋman yaali daanika a gum dannu ale ta daani kaai la po.

7

¹ “Ni be kan a bo ni chaab buusa ate Naawen kan bo nama me buusa. ² Nama ale a bo ni chaab buusa dii la, Naawen me ale bo ni buusa ka dila degadega. Ni ale pai dii a nye, ale nuruba la, Naawen me ale pai dila degadega a nye ale ni. ³ Ka boa ale soa ate ni a nya yaata ni suaata nina po alege kan kpesi da tii ale bo ni dekan nina po la? ⁴ Ka boa ale soa ate nama a weeni ni suaataŋa ayen, ‘Ni basi ate ti yeeri yaata ni ninaŋa po’, alege daata a bo nama dekan ninaŋa po? ⁵ Nama a paasi ka ni dekan. Ni be liŋ a yeeri da tii ale bo ni dekan ninaŋa po la, ale ge ate ni бага a nya yeeri yaataŋa ni suaataŋa ninaŋa po.

⁶ “Ni kan a pa ŋan maŋsa a te baasa, dii nyinj la si le chiem a dom ni. Ni kan pa ni ŋanta baai ate ba nyaka a tua la a dueni die niŋŋa, dii nyinj la ŋa le tabi ba zuk a kaasi.

⁷ “Ni dan puusi a bek Naawen ayen wa te ni jaab, wa le te ni. Ni dan a yaali jaab wa jigi, ni le nya. Ni dan wi wa wa tuoku noai, wa le siak abe wa lak a te ni. ⁸ Baai meena ale a puusi a bek Naawen ayen wa te ba ŋanta la, wa le te ba. Baai meena me ale a yaali ŋanta wa jigi la, ba le nya ba. Baai ale a wi wa wa tuoku noai la, wa le wom ba abe wa lak a te ba. ⁹ Nama baai ale ka koba la, kom a dan ta fi biik ate wa a yaali boroboruk, fi le pai tintain a te wa. ¹⁰ Wa dan a yaali jum fi le pai waab a te wa? ¹¹ Nama ka nuru baata, alege ni seba ŋan maŋsa a pa a te ni bisanja. Ni kowa Naawen, waai ale bo wenyimazuk la, a бага a te baai ale a puusi a te wa la, ŋan maŋsa kama.

¹² “Ni a tom tuimmaŋsa a te ni suaataŋa ase nama ale a yaali ayen ba tom dii a te ni la. Moosis ale Naawen biisiteeroma Sinsanŋa kiri ale la.

¹³ “Ni wa tuok kuui ale migla a jo, dii nyinj la tuok kuui ale a jo bolim buui ale kan maari a kpimsi la jigini a lagri kama. Ate siuk kuui ale a cheŋ du la po chelim an tua. Nuruba yegayega abe le a va ku. ¹⁴ Alege siuk kuui ale a jo nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka jigini la po chelim tua kama. Nuruba maga ale nya siuk kula a va.

¹⁵ “Ni kpesi a nya venta biisiteeroma. Ba dan jam ni jigi, ba a nye ase ka piisa la, alege ba suniimaŋa po ba a nye ase ka piina la. ¹⁶ Ni le seba ba ale ka baai la ba tuima nyinj. Zaaun an бага a yoani

tuita, fetiib me an бага a yoani chaama. ¹⁷ Timanŋ a yoani ka yoana dekan. Tibiok me a yoani ka yoan baata. ¹⁸ Timanŋ a kan yoani yoan baata. Tibiok me an бага a yoani yoana dega. ¹⁹ Ti buui ale kan a yoani yoan maŋsa la, ba a che bu kama a yugi a basi bolim po ate bu a de. ²⁰ Dila la ni le seba venta biisiteeroma ba tuimaŋa nyinj.

²¹ “Ku daa waai meena ale a wi mi ayen, ‘Ti Nyɔŋɔ’ la ale ba nya siuk a jo mi naamu po, alege ka baai nyiini ale a tom dii ate mi Kowa Naawen waai ale bo wenyimazuk a yaali la, bala le ba jo wa naamu po. ²² Wa dan jam ayen wa bo tenka meena demma buusa, nuruba yegayega a le weeni wa ayen, ‘Ti Nyɔŋɔ, tama a sak nuruba kama fi wamaŋsaŋa wie fi yonni nyinj. Ti be ŋman pa fi yonni nyinj a yiaŋ chichiribaata nuruba zuima po a basi. Ti be pa fi yonni nyinj me a tom wakperikaliisa nna yegayega.’ ²³ Ba dan biisi a nueri, mi le weeni ba ayen, ‘Mi ze ni. Nama baai ale tom wabaata la, ni cheŋ du mi ten.’

²⁴ “Waai meena ale a wom mi wienŋa de ale a va ŋa la, bala a nye ase ka jam nyɔŋɔ waai ale se wa yeri a zaani pinjaaliŋ zuk la. ²⁵ Dai yeŋ po ate ŋmoruk a yaa jam ni nna yegayega ate viok kpionku me a fɔbi wa yenni ate belanŋa a sueri a nyini, alege di an loya dii nyinj la yenni nyɔŋɔwa a se di ka pinjaaliŋ zuk.

²⁶ “Waai meena ale a wom mi wienŋa de alege kan wa ŋa la, bala a nye se ka beruk kuui ale se ku yeri a zaani tambusun zuk la. ²⁷ Dai yeŋ po ate ŋmoruk a yaa jam ni nna yegayega ate va kpionku me a fɔbi wa yenni ate belanŋa a sueri a nyini, ate di yaa deri lo burummm.”

²⁸ Yeezu ale biisi wienŋa de meena a nueri la, ku yaa cha nuru boanni meena wa sinsanŋa nyinj. ²⁹ Wa sak ba kama ale wa dekan pagrim. Wa ale a sak ba dii la ale Juuma Sinsak sagroma sakka a jam daa wayenŋa.

8

¹ Yeezu ale jam nyini guuku zuk a siŋ la, nuru boari yegayega a yaa va wa. ² Gami diniy a yaa yiti a cheŋ ga kpi duna ten wa niŋ a saalim wa ayen, “M Nyɔŋɔ, be tebi m tuemu de a te mu ase fi nin a yaali.”

³ Yeezu a yaa teeri nisa a tiri wa ale weeni wa ayen, “M tebi fu kama, dii nyinj la mi a yaali kama ayen fi nya nyinyɔgsa.” Wa ale weeni dila la, gamini tuemu a yaa deri basi wa ate wa nya nyinyɔgsa. ⁴ Yeezu a ŋman weeni wa ayen, “Kan weeni a sak waai ya, alege be cheŋ Juuma Puusika Yenni tomteeroma wanyi jigi ate wa nya fu. Wa dan nya fu, be basi ate wa nye kaabka a te fu ase ti kokpienka Moosis ale jam a

sak ti dii dila po dila po la. Kula a le sak nuruba ayen fi tuemu a nueri kama.”

⁵ Yeezu ale ga paari Kapernaum tenka la, sojiba kpagi dinyi a yaa jam tu wa a saalim wa ayen wa maari wa. ⁶ Wa yaa weeni Yeezu ayen, “M Nyɔno, m tomteerowa ale bo yeri ate wa nanɔsa ale wa nisima kpi ate wa a nam nna yegayega.”

⁷ Yeezu yaa weeni wa ayen, “M le jam a nye ate wa nya nyinyɔgsa.”

⁸ Sojima kpagini a yaa nman weeni wa ayen, “Aaya, m Nyɔno. Mi daa nuru waai ale magsi ayen fi jam m yenni la. Juijui ate ti za nna, fi dek a weeni fi wannu ate m tomteerowa a nya nyinyɔgsa. ⁹ Mi me ta nuruba baai ale nman ta pagrim mi zuk la kama, ale ta sojiba a nya ba zuk me. M dan weeni wanyi ayen wa chen, wa a chen kama. M dan nman weeni wa choa ayen wa jam, wa a jam kama. M dan weeni m tomteerowa ayen wa tom tuini a te mu, wa a tomu kama.”

¹⁰ Wa ale weeni dii la, a yaa deri cha Yeezu nna yegayega. Wa yaa chiem weeni nuru boanni meena baai ale va wa la ayen, “Mi a weeni ni ka wensie, mi an nya nuru Izirali ate wa ta siaka ase nuruwa de la. ¹¹ Ni wom mi wienja de nalimnyini. Dai yen po nuruba ale nyini konni ale yeninɔka gerj a jam jo Naawen naamu po a de nandiinta ale Abraham, ale Aizik ale Jakob. ¹² Alege baai ale magsi ayen ba jo dula jigini la, Naawen ale yuk ba basi legini po, dula ba le kasim a kum kama ale a nɔbi nyina.” ¹³ Yeezu ale biisi nyaku de a nueri la, wa yaa nman cheemu sojima kpagini jigi a weeni wa ayen, “Kuli yeri. Fi ale ta siaka la nyin, mi le nye a te fu.”

Wa tomteerowa a yaa deri nya nyinyɔgsa.

¹⁴ Yeezu a yaa chen ga jo Piita yenni po a yaa nya ale wa nɔnuba a wiagi. Wa nyin ale jam tolin ate wa doa dokku po. ¹⁵ Yeezu a yaa jo wa dokku po a tiri wa nisana ate wa a deri nya nyin yɔgsa. Wa yaa yiri yaali nyiam a te ba.

¹⁶ Wein ale jam a sinj la, tenka demma a yaa ta yuariba ale baai ate chichiribaata a bo ba zuima po la a jam Yeezu jigi. Wa yaa pa wa wannu a yak chichiribaatana nuruba zuima po a basi alege a tebi yuaroma meena. ¹⁷ Wa nye nyaku de kama ate ku sak ayen dii ate Naawen biisiteerowa Azaya a nmarisi Naawen gbanɔka po dila po dila po la a jam ka wensie. Wa jam a weeni ayen, “Wala dek le wa tuesi ti tuetana meena.”

¹⁸ Yeezu ale nya nuru boanni ale ba gilim wa la, wa yaa weeni wa njanviirima ayen ba chen a ga gaam mogi kpeeni a taam jueli kauk kunɔkula. ¹⁹ Ase ba ale jam boro a gomsɔ ayen ba chen la, Juuma Sinsak

sagroma po wanyi a yaa jam Yeezu jigi a weeni wa ayen, “M Sagro, m gomsɔ a magsi kama ayen m va fu a chen juijui meena ate fi a chen la.”

²⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Suemkparita a bo ka vie po ale ge nuinsa me a bo tugta po alege mi Saalobiika a ka jigiya a duagi a goa.”

²¹ Yeezu njanviirima wanyi a yaa nman weeni wa ayen, “M Nyɔno, mi me a yaali kama ayen m va fu, alege basi ate m linj a ga pa m kowa a gu.”

²² Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Jam a va mi yɔgyɔgla de, abe fi basi ate baai ale kpi la a gu ba dek kpeema.”

²³ Yeezu ale wa njanviirima a yaa jo njanrujku po a chen. ²⁴ Ase ba ale jam a chen la, va kpiɔn a yaa deri yiti a fuk nna yegayega. Ku yaa fɔbi nyiamu ate bu a yiti a nagi njanrujku ate bu gela me a jo njanrujku po ate ku a nye ku sinj nyiamu tenj. Nyaku de meena ale jam a nye la, Yeezu a jam doa njanrujku po a goa kama. ²⁵ Wa njanviirima a yaa nagi wa a yiti a weeni wa ayen, “Ti Nyɔno, tama a bo ka kum po. Vari ti a basi.”

²⁶ Yeezu yaa yiti a begi ba ayen, “Ka boa ate nama a chali yɔgsunɔa? Ni siaka an soa diiya?” Wa yaa weeni vioku ayen ku basi alege weeni nyiamu me ayen bu balinj. Vioku a deri basi ate nyiamu me a balinj. Bu an nman a choa ale maga dek me.

²⁷ Ku yaa deri cha ba nna yegayega. Ba yaa begi chaab ayen, “Ka boan jaab nuru ale nna? Wa baga a biisi ale vioku ale nyiamu ate ba a wom wa noai.”

²⁸ Ba ale gaam a taam paari mogi kpeeni kauk kunɔkula la, ba yaa ga paari nuru baai ate ba a wi ba ayen Gergesimba la tenka. Nuruba baye ale jam bo dula jigini a ta chichiribaata ba zuima po. Nuru waai an jam baga a nyiem a va siuk kula. Yeezu ale ga nyini njanrujku po a sinj tenj la, nuruba bayewa a yaa deri nyini juijui ate ba a gu nuruba la, a jam tu wa. ²⁹ Ba wanyi a yaa kaari a bek wa ayen, “Fi Naawen biika, ka boa ate fi a yaali ti jigiya? Dai dii danni ate Naawen ayen wa jam a bo tenka meena demma buusa la an diem a paariya. Fi linj a de ka ninj jam ayen fi basi ate ti namu abe fi ge ate dai dila danni a paari?”

³⁰ Dula jigini die a yaa jam za guuk zuk a de. ³¹ Chichiribaatana a yaa saalim Yeezu a weeni wa ayen, “Fi dan a yaali ayen fi yak ti ate ti nyini be basi ate ti nyini a ga jo deenja po.”

³² Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni be chen dula jigini.” Ti yaa nyini nuruma jigi a ga jo deenja po ate deenja a chali a ga va guuku nakpiak a sali sinj a lo mogi kpeeni po a kpi.

³³ Baai ale jam a nya deenja zuk la a yaa chali chej ba tenka a ga weeni baai ale bo dula la dii ale nye nuruma bayewa baai ate chichiribaatanja a jam bo ba zuimana po la. ³⁴ Tenj kala demma ale jam a wom dii ate ba weeni la, ba meena a yaa nyini ba yeenja po a jam tu Yeezu a saalim wa ayen wa basi ba tenka.

9

¹ Yeezu a yaa ga jo njaarunju po a nman pilim a lo mogi kpeeni jueli chej wa dek tenka. ² Dula jigini ate nuru a boro ate wa nisima ale wa nanja a kpi. Nuruba a yaa pa wa dueni jaab zuk a ta jam Yeezu jigi. Yeezu a yaa le nya ba siaka ale wa ale soa dii la, wa yaa weeni nuru waai nisimaja ale wa nanja ale kpi la ayen, "M biiga, yik fi dek abe fi kan te ku a daani fu. M voj fi wabaatanja a te fu kama."

³ Juuma Sinsanja sagroma ba gela a jam bo dula jigini a yaa poli ba popola po ayen, "Wa ale a biisi dii la a nye nna ase wa ka Naawen la."

⁴ Yeezu a poom seba wa dek popola po ba ale a poli dii la kama a yaa bek ba ayen, "Ka boan popola baata ate nama a poli?" ⁵ Ase mi dan weeni nuruwa de ate wa nisima ale wa nanja a kpi la ayen m voj wa wabaatanja a te wa a yaase wa yiti a chej, ka kuna dek ale pagra? ⁶ Mi a yaali kama ayen ni seba ayen mi Saalobiika a ta siuk kama tenjuk meena a бага voj nuruba wabaata a te ba." Wa yaa weeni nuru waai ale a wiak la ayen, "Yiti a zaani abe fi pai fi jaamu a chej kuli fi yenni."

⁷ Nuruwa a yaa deri yiti a zaani a pa wa jaamu a chej kuli. ⁸ Yogsu nna yegayega a yaa deri yik baai meena ale jam za dula la. Ba yaa te Naawen pimpauk, dii nyinj la wa ale te Yeezu siuk ate wa бага a tom tuini de la.

⁹ Yeezu a yaa le basi dula jigini ale chej la, wa yaa nya nuru ate ba a wi wa ayen Matiu. Wa jam kala ka lampoo dokku po a tuesi lampoo. Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Yiti a jam va mi."

Wa yaa deri basi wa tuimaja ale ge yiti a ga va wa.

¹⁰ Yeezu ale wa njaarviirima a yaa chej Matiu yenni ayen ba de nhandiinta. Lampoo cheesiroba ale wabaata nyam nna yegayega a yaa jam gum wa ale wa njaarviirima po, ate ba meena a yaa kala a de nhandiinta. ¹¹ Farisiiba ba gela a yaa nya ba ale ba a de nhandiinta. Ba yaa bek wa njaarviirima ayen, "Ka boa ate ni sagrowa ale wabaata nyam ale lampoo cheesiroba a de nhandiinta ale chaaba?"

¹² Yeezu a yaa wom dii ate ba a bek la a yaa tulisi ba ayen, "Nuru baai ale ta nyinyogsa la, bala a kan chej tiim nyono

jigiya, alege ka yuariba nyiini. ¹³ Ba jam a nmarisi Naawen gbanja po dila po dila po ayen wa weeni ayen, 'Nama ale ta jiiirim ale chaab dii la a peenti mi sui a gaam nama ale a ko dunja a kaabi a te mi la kama.' Ni be chej a ga gisi dii ate Naawen a weeni ni la kiri. Mi an jam ayen m wi ka nuru manja, alege ka wabaata nyam."

¹⁴ Da yenj joon waai ale jam a te nuruba soka la, njaarviirima a yaa jam Yeezu jigi a bek wa ayen, "Ka boa ate tama ale Farisiiba njaarviirima a kasim a bobi noa alege fi njaarviirima a kan bobi?"

¹⁵ Yeezu yaa bek ba ayen, "Ase nuru a dan faari nipok, wa doama sue a kaasi kama? Aawo, ja kan kaasi. Dai cheena kama ate nipokfiaka nyonowa a dan kan bo ale ba, ba yaa bobi noa."

¹⁶ Wa yaa nman weeni ba ayen, "Nuru a kan pa garuchiak paalik a lanj garuk kpaga. Ba dan nye dila, garuku a kan beni ku le cheeri a gum du. ¹⁷ Ba kan pa dapagrik a su bunlok kpak po. Ba dan nye dila, bunlokku a pusi kama ate daamu a waanj. Ba pai dapagrik a su ka bunlok paaluk pu."

¹⁸ Yeezu ale biisi a nueri la, Juuma po kpagi dinyi a yaa jam a kpi duna tenj wa ninj a weeni wa ayen, "Ka m lie ale deri kpi. Mi a saalim fu ayen fi jam a pa fi nisanja a tiri wa ate wa yiti kum po."

¹⁹ Yeezu yaa yiti wa wa ate wa njaarviirima me a va chej.

²⁰⁻²¹ Nipok wanyi a yaa jam bo dula a jam a wiagi bena pi ale njaye. Wa jam a lo ka chiak. Wa yaa poli wa sunum po ayen, "M dan бага a paari wa garuku noanni a tiri, m le nya nyinyogsa." Wa yaa va Yeezu njaan a magi tiri wa garuku.

²² Yeezu a yaa virinj njaan a nya wa ale weeni ayen, "M lie yik fi dek abe fi kan basi ate ku a daani fu. Fi ale ta siaka ale mi dii la a basi kama ate fi nya nyinyogsa." Wa le weeni nyaku de la, nipowa yaa deri nya nyinyogsa.

²³ Yeezu ale ga paari Juuma kpagini yenni la, wa yaa nya yiyiirisa ale ba kala dula jigini alege baai me a kum. ²⁴ Wa yaa weeni ba ayen, "Ni meena a yiti nyini. Biika an kpiya, alege wa a goa kama." Ba ale wom dila la, ba yaa deri a la wa. ²⁵ Nuruma meena a yaa le nyini la, Yeezu a yaa jo biika dokku po a yik wa nisanja ate wa yiti. ²⁶ Dii ate Yeezu a nye la, a yaa deri waanj tenj sii meena ale gilim dula jigini la.

²⁷ Yeezu ale nyini dula jigini a nyini a chej la, yeeba baye a yaa wom wa a yaa deri chej wa wa. Ba yaa kaari a wi wa a weeni ayen, "Naawa Deevide njaarbiika, ti a saalim fu ayen fi ta jiiirim ale ti."

²⁸ Yeezu ale ga jo dok la, yeema bayewa a yaa jam wa jigi. Yeezu yaa bek ba ayen,

“Nama ta siaka ayen mi baga a tebi ni?”
Ba yaa siagi.

²⁹ Dula jigini Yeezu a yaa tiri ba ninaŋa ale weeni ba ayen, “Basi ate ku nyɛ ase ni siaka ale ka dii la.” ³⁰ Ba ninaŋa a yaa deri lagri ate ba a nya. Yeezu a yaa kaam ba ayen, “Ku a fe kama ate ni kan weeni waai dii ale nyɛ la.”

³¹ Alege nuruba bayewa de a ta ga weeni ate ku tagli teŋ sii meena ale moata dula jigini la.

³² Ase nuruba bayewa ale jam a cheŋ la, nuruba ba gela a yaa jam ta nuru wa choa a jam Yeezu jigi. Chichiribiok ale jam bo wa zukku po ate wa an jam baga a biisi. ³³ Yeezu ale yiaƙ chichiribioku ate ku nyini nuruwa zukku po a nyini la, wa yaa deri a biisi. Ku yaa deri cha nuru baai meena ale za dula la. Ba yaa weeni chaab ayen, “Tama an diem a nya wannɛ de choa Izirali.”

³⁴ Alege Farisiima a weeni ayen, “Ka chichiribaataŋa kpagini ale te wa pagrimu ate wa baga a yiaƙ chichiribaata nuruba zuima po.”

³⁵ Va ŋala po Yeezu yaa kasim a nyiem teŋkpiensaŋa ale teŋkpansaŋa meena. Wa jam a sak nuruba Naawen naamu wie ba tuka diinaŋa po, ale a tebi yuariba yegayega me. ³⁶ Wa ale ga nya ŋanboanni la, wa jiirim yaa jam bo ale ba dii nyiŋ la ku jam a daani ba kama nna yegayega ate ba yaa yaali maarika. Ba jam a nyɛ ase ka piisa ale kan ta naapeerik la. ³⁷ Wa yaa jam a weeni wa ŋaani viirima ayen, “Ka cheka tuima ale boro nna yegayega, alege cheeroma an piisiya. ³⁸ Ni puusi a te Naawen waai ale ka cheka nyonowa la ate wa basi ate cheeroba yegayega a jam a che abe ba vaari a ta jo.”

10

¹ Yeezu a yaa wi wa ŋaani viirima pi ale bayewa ate ba jam wa jigi, ate wa yaa pa wa pagrimu a te ba, ate ba nyini a cheŋ a nyiem a yiaƙ chichiribaata nuruba zuima po ale a puusi ate yuariba a nya nyiŋyogsa.

² Wa tuimtomdoma pi ale bayewa yue a jam ale Simon waai ate Yeezu a jam te wa yue paani ayen Piita la, ale wa yuawa Andiru ale Jeemsi ale wa me yuawa Joon, Zebedi bisana, ³ ale Filip ale Batolomiu ale Tomasi ale Matiu waai ale jam ka lampoo cheesirowa la, ale Jeemsi, Alfiyu biiƙa, ale Tadiusi, ⁴ ale Simon ale jam a nyɛ ayen Juuma a nya ba dek zuk la, ale Judas Iskariot waai ale jam a ta Yeezu a ga bobri a sak la.

⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni dan basi dela ale ge cheŋ, ni kan va Samaria teŋsaŋa po ale baai ale kan daa Juuba la teŋka. ⁶ Ni nyiem Juuma ale bo teŋ sii la

nyii. Ba a nyɛ se ka piisa ale be ŋa siuk la. ⁷ Ni cheŋ a ga sak ba ayen Naawen naamu a moata kama. ⁸ Ni puusi a te yuaroma ale gamaŋa ate ba nya nyiŋyogsa, abe ni nagi kpeeƙa kum po a yiti abe ni a yiaƙ chichiribaata nuruba zuima po a basi. Pagrimu de ate mi a pa te ni la, ni an tuniya, nama me a pa te abe ni kan yaali tutuna. ⁹ Ni kan pa ligra a nyo ni fotaŋa po. ¹⁰ Ni kan pa koalima yaase fotta ale garjuenta ale nuensa ale tacheƙsa. Ku a magsi kama ayen tuimtomdisa a de ba tuimaŋa nyiŋ.

¹¹ “Ni dan ga paari teŋ, ni jo ka po a gisi nuru waai ale wa te ni tia abe wa tuesi ni la. Ni dan nya nuru wala choa, ni be bo ale wa a ta ga paari dai dii dai ate ni a basi dula la. ¹² Ni dan ga jo yenni po, ni puusi ba abe ni weeni ba ayen Naawen ale te ba suyogini. ¹³ Ba dan te ni tia, Naawen a le te ba suyogini. Ba dan kan te ni tia, Naawen a kan te ba suyogini. ¹⁴ Teŋ kaai nuruba a yaase yeri dii dem a dan kan te ni tia ale kan yaali ayen ba wom dii me ate ni tara ayen ni weeni ba la, ni kpaanti ni naŋsaŋa paasuku a basi dula jigini, ate ku sak ayen ba me zeri ba kama. ¹⁵ Ni wom mi nalim nyii. Naawen a dan jam ayen wa bo teŋka meena demma buusa, wa le ta jiirim ale nuru baai ale jam bo teŋ sii ate ba a wi ayen Sodom ale Gomora la po a gaam ba.

¹⁶ “Ni wom mi nalimnyii. Nama baai ate mi a tom la, a nyɛ ase ka piisa ale bo piina sunsuŋ la. Dila nyiŋ la ku a fe kama ayen ni ta yam ase wiiga la abe ni yik ni dek ase nangaŋsa la. ¹⁷ Ni kpesi ni dek dii nyiŋ la nuruba a le yik ni ale pagrim a ta cheŋ boteka yenni. Ba le miiri ni me ale fiŋsa ba tuka diinaŋa po. ¹⁸ Ba le ta ni a cheŋ a ga zaani nalima ale kpage niŋ ate ba bo ni buusa mi nyiŋ. Ba dan nye ni dila ni yaa le nya siuk a biisi ale ba ale baai me ale kan daa Juuba la Naawen wamaŋsaŋa wie. ¹⁹ Ba dan ta ni a jam boteka yenni po, ni kan basi ate dii ate ni ayen ni biisi la a daani ni. Ku dan jam paari ni biik, Naawen a le sagi ni ate ni biisi. ²⁰ Wie ŋaai ate ni ayen ni biisi la a kan chim nama dek wie, alege ŋa le nyini ka ni Kowa Naawen Chiika jigi.

²¹ “Nuruba a le jam yik ba suaata a te nuruba ba gela ate ba ko ba. Bisa koba a le jam a yik ba me a nyɛ ba dila degadega. Bisa me a le jam nyɛ ba koba ale ba maba dila me. ²² Waai meena a le kisi ni, dii nyiŋ la nama ale a va mi la. Nuru waai a dan ta suduŋni ale ninam ate ku beni, Naawen a le vari wa a basi. ²³ Ba dan a daani ni teŋ kaai po ni basi dula abe ni chali cheŋ teŋ yon. Wensie ate mi a weeni ni, ni kan baga a tom ni tuimaŋa meena Izirali teŋsaŋa po

a nueri ale ge ate mi Saalobiika a pilim jam.

²⁴ “Zamsiro waai an бага а себа а гаам wa sagro. Tomteero waai me an бага а chim nuru kpionj а гаам wa nyono. ²⁵ Zamsiro а pii ka nyinj wa dek ayen wa magsi chaab ale wa sagro. Tomteero me а yaali kama ayen wa dan nya siuk wa ale wa nyonowa а magsi chaab. Nuruba а dan а wi mi ayen Beelzebu, chichiribaata meena kpagini, ba le wi nama wie ate nja gaam di.

²⁶ “Ni be kan а chali nuruba yogsumoa. Wie njaai ale lik dua yogyogla de la ale jam nyini peelim, wie njaai meena ale chim wasusuga la ba le jam seba nja. ²⁷ Dila nyinj ku а fe kama ate ni а sak nuruba wie njaai ate mi а suk а sak ni la, а lagri. ²⁸ Ni kan а chali yogsum ale nuru baai ale а ko nuruba nyinlammu la, dii nyinj la ba an бага а ko ба chiisa. Ku magsi kama ayen ni а chali Naawen waai ale бага а kaasi nuruba nyinsa ale ба chiisa bolim buui ale kan maari а kpimsi la po yogsum. ²⁹ Ni бага kama а pa lighbiri а da nuinsa siye yabaņa po, alege si po bunyi а dan poom а lo tenj, ni Kowa Naawen а себа ku po kama. ³⁰ Alege nama, Naawen а chiini ni zuisana meena ni zuimana po kama. ³¹ Nyaku de nyinj nama kan а chali yogsum ale dii ate nuruba ayen ба nye ni la. Ni gaam nuinsaņa ka nna yegayega Naawen nimbie po.

³² “Waai meena ale а weeni а lagri nuruba nimbie po ayen ka mi ale soa ба la, mi me а le weeni dila degadega m Kowa Naawen waai ale bo wenjmazuk la nimbie po. ³³ Waai meena ale kan weeni а lagri nuruba nimbie po ayen ka mi ale soa ба la, mi me а kan biisi m Kowa Naawen waai ale bo wenjmazuk la nimbie po.

³⁴ “Ni kan а poli ayen mi sakka de а le basi ate nuruba а tigsj jam jigi yenj а boro ale suyogini. Ku le basi kama ate nuruba а poori chaab. ³⁵ Bisa а le nman tulim а ta chaab ale ба koba. Leeba me а le nman tulim а ta chaab ale ба maba. Sampooba me ale tulim та chaab ale ба njanipooба. ³⁶ Ku dan jam ase nnala la, ni le себа ayen nuru dek dokdem ale wa dachaasa.

³⁷ “Nuru waai ale а yaali wa ko а yaase wa ma а гаам mi la an magsi ayen wa va mi. Nuru waai me ale а yaali wa biik а yaase wa lie а гаам mi la an magsi ayen wa va mi. ³⁸ Nuru waai а ale kan gomsj а magsi ayen wa nya ninam а yaase wa kpi mi nyinj la an magsi ayen wa va mi. ³⁹ Nuru waai ale а yaali wa dek nyuvuri ale kan yaali ayen wa nya ninam la, kula nyono а le jok wa nyuvunni. Nuru waai а dan jok wa nyuvuri mi nyinj, wa le nman nya di.

⁴⁰ “Nuru waai а dan te ni tia ale tuesi ni, kula nyono а te ka mi me tia dila. Nuru waai me ale а te mi tia ale а tuesi mi la, wa te ka Naawen waai ale tom mi la tia dila. ⁴¹ Nuru waai ale а te Naawen biisiteerowa tia, dii nyinj la wa le tom а te Naawen la, да yenj po wa le nya ku tutuna. Nuru waai me ale а te nuru manj tia ayen wa le ka nuru manj la nyinj, да yenj po wa le nya ku tutuna. ⁴² Ni wom mi nalimnyiini. Nuru waai а dan pa nyayogsik а te mi njaanyiirima po wanyi, да yenj po wa le tuesi ku tutuna.”

11

¹ Yeezu ale biisi ale wa njaanyiirima pi ale bayewa а nueri la, wa yaa basi dula jigini ale ge chej tenj sii ale moata dula la ayen wa sak ба Naawen wamaņaņa wie.

² Joon waai ale jam а te nuruba soka la, а diem а jam bo ка naawa Ayerod dokku kuui ate ба а lik nuruba la po. Joon ale wom dii ate Yeezu а jam а tom la, wa yaa tom wa njaanyiirima po ба gela ate ба chej Yeezu jigi. ³ Ba ale ga paari wa jigi la, ба yaa bek wa ayen, “Ka fi ale nuru waai ate Joon а weeni ayen fi le jam la, yaa ti deema а limsi nuru yonjja?”

⁴ Yeezu а yaa weeni ба ayen, “Ni nman pilim chej а ga weeni Joon dii ate nama а wom ale а nya la. ⁵ Yeeba а nya, gbanisa me а бага а chej, gama me а nya nyinyogsa. Tukpara nyam а wom, ale nagj kpeeба kum po а yiti. M be sagj njanjgasa me Naawen wamaņaņa wie. ⁶ Nuru baai ale kan та chichama ale mi la, sue а peenti kama.”

⁷ Ase Joon njaanyiirima а yaa ale nman pilim а bo siuku po а chej la, Yeezu а yaa chiem а weeni nuru boanni Joon wie. Wa yaa weeni ба ayen, “Nama ale nyini а chej Joon jigi sagini po la, nama а jam а poli ayen ni le nya ка boa? Nama а poli ayen ni le nya ка chichama nyono? ⁸ Nama а nyini chej ayen ni nya ка boa? Nama а chej dula ayen ni nya ка nuru waai ale jo garuk nalinsa la? Baai ale а jo garuk tila chaama la а bo ка nalima yie po. ⁹ Ni be weeni mu, ni nyini chej ayen ni nya ка boa? Naawen biisiteeroma yaa? Ni basi ate m weeni ni ayen ni nya ка waai ale gaam Naawen biisiteeroma meena la. ¹⁰ Ba nmarisi Joon wie Naawen gbanjka po kama dila po dila po ayen Naawen а weeni ayen, ‘Ka mi tomteerowa ale nna. M be le lij а tom wa fi ninj ate wa gomsj siuk а te fu.’ ¹¹ Wensie ate mi а weeni ni, Joon waai ale а te nuruba soka ale nyiam la а gaam nuru baai meena ale jam boro а та nyini dila po dila po la kama, alege Naawen naamu po waai ale ка baanj la а nman зуak а gaam Joon kama. ¹² А та nyini diipo ate

Joon a piilim a sak nuruba la a ta jam paari jinla, pagrim nyam a kasim a yaali kama ayen ba kaasi Naawen naamu. ¹³ A ta nyini diipo ate Naawen a lin pa wa Sinsanja a te Moosis la ale Naawen biisiteeroma meena ale jam a sak nuruba dii la a ta jam paari Joon jamka me nuruma de meena a biisi Naawen naamu wie kama. ¹⁴ Ni dan siak a te dii ate ba nmarisi la, ni le miŋ ayen Joon ka Naawen biisiteerowa Elaja. Ba nmarisi Naawen gbanja po ayen wa le nman pilim jam. ¹⁵ Ni lagri ni tueja a wom dii ate m weeni a sak ni la.

¹⁶ “Yogyogla de, m le pai jinla demma a magsi chaab ale ka boa? Ba a nye se ka bisa ale tigi chaab a kala yaba po a wi ba doaba a weeni ba ayen, ¹⁷ ‘Tama a yi ka nipokfiak yiila, alege nama a kan gogi. Ti a yi kum yiila, alege ni sue a kan kaasi.’ ¹⁸ Joon ale jam bobi wa noanni la, waai meena a jam a weeni kama ayen chichiribiok ale bo wa zukku po. ¹⁹ Mi Saalobiika ale jam, a de ale nuruba la, waai meena a jam a weeni kama ayen, ‘Ni nya nuruwa de. Wa ka puuk nyono ale a nyu daam me nna yegayega. Wa ka lampoo cheesiroba ale wabanyeerisa doa.’ Naawen a sak nuruba ka wa wensie siutana tii ale ka togotoga la.”

²⁰ Yeezu a tom wakperikaliisa yegayega tenj sii ale moata la po, alege tenj sila demma an diem a jam basi ba wabaatana. Wa yaa toarinj ba ayen, ²¹ “Nama Koraziin demma ku le jam tua kama ni jigi. Nama Beteseida demma, ku le jam tua kama nama me jigi. Ase mi a dan poom a tom wakperikaliisana de ka Taaya ale Saidon tenjsana po ase mi ale tom dii nama jigi la, baai ale jam bo dula dila po dila po la ate basi ba wabaatana kama. Ba te jo ka garuk tii ale a lu ba nyinsana la abe ba nye tintuem a yuk ba zuimana. Nyaku de te le sak nuruba kama ayen ba nman va ka Naawen siuku. ²² Wensie ate mi a weeni ni Naawen a dan jam ayen wa bo tenjuk meena demma buusa wa le ta jirim ale Taaya ale Saidon demma a gaam nama kama. ²³ Nama Kapernaum demma, ni a yaali kama ayen ni pa ni dek jueli wenjmazuk. Dai dila dann i a dan paari, ba le yuk ni basi bolim buui ale kan maari a kpinsi la po. Ase mi dan poom a tom wakperikaliisana de ka Sodom tenja po dila po dila po, ase m le tom dii la, Naawen a kan bo ba buusa a kaasi ba. ²⁴ Wensie ate mi a weeni ni Naawen a dan jam ayen wa bo tenjuk meena demma buusa wa le ta jirim ale Sodom demma a gaam ni.”

²⁵ Va nala po Yeezu a yaa puusi a te Naawen ayen, “M dek ko, fi waai ale ka wenjmazuk ale tenjuk meena nyono. Wie naai ate fi a zeri yam nyam sakka ale ge a

pa suk ba la, fi pa ka nala a sak baai ale kan seba gbanj la. Mi a te fi jiam wienja de nyinj. ²⁶ M Koa, fi ale yaali ayen ku nye dii la ale la.”

²⁷ Yeezu ale puusi a nueri la, wa yaa cheemu a weeni nuru boanni ayen, “M Kowa a pa jaab buuri meena a te mu kama. Nuru waai a ze Naawen biika ka wa kowa nyiini ale seba wa. Nuru waai me a ze kowa ka wa biika nyiini ale seba wa. M basi kama ate baai ate m lueri la seba wa me.

²⁸ “Nama meena baai ale ji jib kpeenta ale jiak la, ni jam mi jigi. Mi a le te ni vuusum. ²⁹ Mi sinsanja a nye se ka naabkpaama duok la. Ni pa ku a su ni njeja po ate ni бага. Ni ka nuru waai ale seba m dek taka la. Ni dan basi ate mi a sak ni, ni le nya vuusum. ³⁰ Duok kuui ate mi a pai a te ni la, ku ta chenjka an tua. Jib tii ate mi a pai a ji ni la an dobra.”

12

¹ Ba Vuusum Daanja po dinyi Yeezu ale wa njanviriima a yaa jam chenj wa nuru talim po. Ba la chenj la, kom a yaa ta wa njanviriima ate ba yaa wie “wiiti” ayen ba njobi. ² Farisiima ba gela ale nya dii ate ba a nye la, ba yaa bek Yeezu ayen, “Ka boa ate fi njanviriima a kaasi ti Vuusum Danni kisiku?”

³ Yeezu a yaa bek ba ayen, “Nama an diem karim Naawen gbanja ka po a miŋ naawa Deivid wie a chak ya? ⁴ Dii po ate nuru waai ate ba a wi wa ayen Abiata ate wa jam ka Juuma Puusika Yenni tomteeroma la, da yenj ate kom a yaa jam ta Deivid ale wa doama. Wa yaa jo Puusika Yenni po a pa boroboruk a we a njobi ale ge a wie a te wa doama ate ba me a njobi. Ba kan te nuru yonj a njobi boroboruku de ka Juuma Puusika Yenni tomteerowa nyiini ale a njobi ku. ⁵ Nama an karim dii ate Moosis a nmarisi Naawen gbanja po ayen Juuma Puusika Yenni tomteeroma nyiini ale a tom wa Puusika Yenni po Vuusum Danni la? Ba nyiem a kasim a a kaasi ti Vuusum Danni kisiku kama, alege nuru waai a kan nya ba kaasunju. ⁶ Ni basi ate m weeni ni ayen nuru a bo dela a zuak gaam Juuma Puusika Yenni kama. ⁷ Ba nmarisi Naawen gbanja po ayen wa weeni kama ayen, ‘Nama ale ta jirim ale chaab dii la a peenti mi sui a gaam nama ale a ko dunsa a kaabi a te mi la kama.’ Ni dan seba wienja de kiri, kuna magsi ayen nama a bu baai ale kan nye a kaasi la buusa. ⁸ Mi Saalobiika ale soa Vuusum Daanja me.”

⁹ Yeezu a yaa basi dula jigini ale ge a chenj ga jo Juuma tuka dokku po. ¹⁰ Nuru wanyi ale jam bo dula ate wa nisa a kpi.

Nuru baai ale jam bo dula la, a jam a limsi kama ayen ba nya se Yeezu le tebi nuruwa nisanja Vuusum Danni po yaase wa kan tebi ate ba бага a nya wari biisi.

¹¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "A se nama waai poosuk a dan lo vili po Vuusum Danni ni kan yeeri ku?" ¹² Nurubiik a be gaam poosuk kama nna yegayega. Ka dila ale soa ate nuru a dan maari wa suok Vuusum Danni po, wa kan kaasi Vuusum Danni kisiku." ¹³ Wa yaa weeni nuru waai nisanja ale kpi la ayen wa teeri si.

Wa yaa teeri si a deri nya nyinyogsa. ¹⁴ Farisiima a yaa yiti dula jigini a nyini a yaa gisi siuk ayen ba ko Yeezu.

¹⁵ Yeezu ale wom dii ate ba a yaali ayen ba nye wa la, wa yaa basi dula jigini ale ge chen. Nuruba yegayega a jam va wa ate wa tebi ba tuetanja meena. ¹⁶ Wa ale tebi ba la, wa yaa weeni ba ayen ba kan weeni a sak nuru wa ale nye dii la. ¹⁷ Wa weeni ba nyaku de kama ayen dii ate Naawen biisiteerowa Azaya a nmarisi dila po dila po la a chim wensie. Wa nmarisi kama ayen Naawen a weeni ayen,

¹⁸ "Ka mi tuimtomdowa waai ate mi a lueri a te m dek la, ale nna. Mi a yaali wa kama. M sui me a peenti ale wa nna yegayega.

M le pai m chiika a nyo wa sunum po ate wa sak baai ale kan daa Juuba la nyemagsika.

¹⁹ Wa daa sak ba nyaku de, wa kan yaali ayen wa ale ba a ta nampaga ale chaab a yaase wa a na ba yabaja po.

²⁰ Wa le maari nanjagsa baai ale nye a se wuuk tii ale wie la abe wa pa wa pagrimu a te nuru baai ale seba ba dek taka la, dii nyin la bala a nye se ka bolim ate ba toati a zaani la.

Wa kan basi nyaku de nyeka a se ka wa ta nyemagsika a jam tenjuk de.

²¹ Waai meena yiila ale bo ka wa jigi."

²² Da njala po nuruba ba gela a yaa ta nuru wanyi a jam Yeezu jigi. Wa jam ka gaauj ale yi me, dii nyin la chichiribiok ale jam bo wa zukku po. Yeezu a yaa tebi wa ate wa nman бага a biisi ale a nya. ²³ Ku yaa cha nuru boanni ate ba yaa bek chaab ayen, "Nuruwa de, ka naawa Deevid nanjbiik yaa?"

²⁴ Farisiima ale wom dii ate nuruma a biisi ale chaab la, ba yaa weeni ba ayen, "Chichiribaataja meena kpagini ate ba a wi ayen Beelzebu la ale a te wa pagrim ate wa бага a yak chichiribaata nuruba zuima po a basi."

²⁵ Yeezu a jam seba dii ate Farisiima a poli la kama a yaa weeni ba ayen. "A se tenj kaai dem a dan poori ba dek ta chaab, ba dachaasa a kan va dila nyin a se ka ba? Ase

yeri yen po dem a dan tulim a ta chaab yeri dila a waaj kama. ²⁶ A se Sitaana ale wa tuimtomdoma a dan ta chaab, wa naamu a kan beni ale ge a lo. ²⁷ Nama a weeni ayen Beelzebu ale kasim a pa wa pagrimu a te mi ate mi бага a yak chichiribaata nuruba zuima po a basi. Ka wana ale a te nama nanjviirima pagrimu ate ba a yak chichiribaata a basi. Ni dek nanjviirima ale a tom dii la a sak kama ayen dii ate nama a biisi mi wie la a daa wensie. ²⁸ Ka Naawen Chiika ale a te mi pagrim ate mi a yak chichiribaata nuruba zuima po a basi. Nyaku de a sak ni kama ayen Naawen naamu a jam diiri ni kama.

²⁹ "Nuru karo a бага a jo pagro yeri po a zu wa njanta ka wa nin linj a yik wa a bobi alege pai njanta.

³⁰ "Nuru waai a dan zeri mi nanj zanika, kula nyono a kaasi ka mi ale a tom dii la. Nuru waai a dan kan a maari mi ate ti tigi a gum chaaba, kula nyono a kati a waaj kama. ³¹ Wensie ate mi a weeni ni, Naawen бага kama a vonja te nuruba ba wabaata meena ale ba ale a le wa dii la me. Alege nuruba a daa le Naawen Chiika, Naawen a kan бага a vonj a te ba. ³² Nuruba a daa le mi Saalobiika Naawen ale бага a vonj a te ba. Nuruba abe daa le Naawen Chiika, Naawen a kan бага a vonj a te ba diipo diipo."

³³ Yeezu a yaa nman weeni Farisiima ayen, "Timan a yoani ka yoana manja, alege tibiok a yoani ka yoana baata. Nuruba a бага a minj timan ale tibiok ka si yoanaja nyin. ³⁴ Nama a nye se ka wiiga la. A se nama a daa tom wabaata ni le nye ka se a biisi wamanja? Wie njai ate nama a biisi la a nyini ka ni dek puusa po. ³⁵ Nuru sunum a bo ka wa njanta zaanika jigi. Wamanja a dan bo dula, wa a yeeri nj kama a biisi. Wabaata me a dan bo du, wa a yeeri nj me kama a biisi.

³⁶ "Wensie ate mi a weeni ni, Naawen a dan jam ayen wa bu tenjuk meena demma buusa, wa le bek waai meena wa ka ya tii ate ba biisi la. ³⁷ Naawen le pa ka wie njai ate ni biisi la a bu ni buusa. Nama ale biisi njai meena ate wa wom la le basi ate wa weeni ayen ni kaasi kama yaa se ni ze ku po."

³⁸ Da njala po Juuma Sinsak sagroma ale Farisiima ba gela a yaa jam Yeezu jigi a weeni wa ayen, "Ti Sagro, tama a yaali kama ayen fi tom wakperikaliik ate ti nya."

³⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Nama jinla demma a zeri Naawen ka nna yegayega ale a tom tuimbaata. Mi a kan siagi a tom wakperikaliik a te nama yogyogla de. Wakperikaliik sii ate nama le nya dai yen po la ale dii ate Naawen a tom a te wa biisiteerowa waai ate ba jam a

wi wa ayen Jona la. ⁴⁰ Naawen a jam tom jum kpiem ate bu ga ne Jona. Wa jam a bo bu poni po ka daa njata. Siuku la po me ba dan jam ko mi Saalobiika, nuruba le gu mu. Ba dan gu mu, daa njata danni m le yiti kum po. ⁴¹ Naawen a dan jam ayen wa bu tenjuk meena demma buusa baai ale bo tenj kaai ate ba a wi ayen Niineve la, le jam a yiti a biisi gaam ni. Jona a le jam sak ba Naawen wie dila po dila po la, ba jam a basi ba wabaatana kama ale va wa. Mi waai ale bo dela ale ni la, a zuak gaam Jona kama nna yegayega. ⁴² Naawen a dan jam ayen wa bu tenjuk meena demma buusa, Siiba tenjka nipok naawa, le jam a yiti a biisi gaam ni. Wa nyini ka nna ninjiya a jam naawa Solomon jigi ayen wa wom wa yammu wienja. Mi waai ale bo dela ale ni la, a zuak gaam Solomon kama nna yegayega.”

⁴³ Yeezu a yaa nman weeni Farisiima ayen, “Chichiribiok a dan nyini nuru zuk po a nyini, ku a chej ka sagini po a ga nyeema a gisi vuusum jigi. Ku dan kan бага a nya jigi ya. ⁴⁴ Ku a weeni ka ku dek ayen, ‘Basi ate m nman a ga jo nuru waai zukku po ate m poom boro la.’ Ku dan nmani a ga jo dula jigini, ku yaa ale nya ayen ku jigini a goms magsi kama. ⁴⁵ Ku yaa nman nyini dula jigini a nyini a ga gisi a nya ku chichiribaata ti chaab tiyopoi a ta nmani ga jo nuruwa zukku po. Chichiribaata tiyopoi wa tuimbaatana a pagra a gaam m kula tuimana kama chichiribiok kula a dan tom ku tuimana a nueri, nuru wa la ale poom ka dii la a gaam wa daam wa kama. Ku le ku nye dii ale jinla demma baai ale a tom wabaata la ale la.”

⁴⁶ Yeezu ale diem boro a biisi la, wa mawa ale wa suaatanja a yaa jam za peelim a tom nuru ayen wa jo a wi wa. ⁴⁷ Wa yaa jam Yeezu jigi a weeni wa ayen, “Fi mawa ale fi suaatanja a za peelim a yaali fu.”

⁴⁸ Nuruba yegayega ale jam kala a gilim Yeezu ate wa yaa bek ba ayen, “Ka wana ale mi ma? Be ka bana ale mi suaata?” ⁴⁹ Wa yaa dak ayen ba nyi wa njanviirima, ale weeni ba ayen, “Mi maba ale mi suaatanja ale la. ⁵⁰ Baai meena ale a tom dii ate mi kowa a yaali la, bala ale mi suaata, ale mi toaba, ale mi maba.”

13

¹ Dai dila danni Yeezu a yaa basi dula ale nmani a chej mogi kpeeni noai a ga kala a sak nuruma Naawen wie. ² Nuru boari yegayega a yaa jam za a gilim wa. Ba ale jam a piisi la nyinj ale soa ate wa yaa a yiti a ga jo njarun po a sinj nyiamu po a torisi a chej ninj maga dega, ale ge ate nuru boanni a yaa za nyiamu noai. ³ Wa

yaa magsi wamagsima a sak ba wie nna yegayega a weeni ba ayen,

“Nuru wanyi ale jam boro a yaa nyini a chej wa talim ayen wa yuk wa njanborinta ase muma la. ⁴ Wa ale jam boro a yuk la, beenja gela a lo siuku po ate nuinsa a jam pisi nja meena. ⁵ Beenja gela me a lo tintana po. Njala an jam бага a nyini nwuli, dii nyinj la tantana an jam soa dii ya dula jigini. ⁶ Kantuenj ale jam a moak la, nja meena yaa jak dii nyinj la nja ka nanja ate nja yaa a kpi. ⁷ Beenja gela me a lo munsu po a yaa nyini. Munsana me a chim gerigi nja. ⁸ Beenja gela me a lo tenj nalun po a nyini a biak nalimnyini. Njai a ta bie pisita, njai pisiyuebi, njai me a ta kook.”

⁹ Yeezu yaa a nman weeni ba ayen, “Nama baai ale ta tue a wom la, ni wom mi nalimnyini.”

¹⁰ Yeezu ale jam kala wa dek wa nyiini la, wa njanviirima a yaa jam a bek wa ayen, “Ka boa ale soa ate fi a daa sak nuruba, fi a pa wamagsima a sak ba?”

¹¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Naawen a pa wa naamu wienja a lagri sak ni kama alege wa an nye nna la a te ba. ¹² Nuru waai a dan tara, Naawen ale gum du a te wa ate wa ta yegayega. Nuru waai a dan kan ta jaaboa, mak kaai ate wa ta la, Naawen ale tuesi. ¹³ Ka dila nyinj ale soa ate mi a magsi wamagsima a sak nuruba la. Ba ta nina alege an бага a nya. Mi daa biisi ale ba, ba kan minj mi ale a biisi dii la kiri ya. ¹⁴ Dii ate Naawen biisiteerowa Azaya a nmarisi ba wie Naawen gbanjka po dila po dila po la ka wensie. Wa nmarisi ayen Naawen a weeni ayen,

‘Nuruma de a wom ale a wom kama alege ba kan minj. Ba a nya ale a nya alege ba kan nya.

¹⁵ Dii nyinj la ba popolana a lik kama, ba tuenja me a kpari ate ba ninana a yi. Ba dan kan nye ka dila ba ninana a ta nya kama, ate ba tuenja a wom ate ba popolana me a minj.

Ate ba basi ba wabaatana ate m vonj a te ba.’

¹⁶ “Nama a ta supeentik kama. Ni ninana a бага nya ate ni бага a minj dii ate weeni la kiri. ¹⁷ Ni basi ate m weeni ni ayen Naawen biisiteeroma ale Naawen nuruma yegayega a yaali kama ayen ba nya wie njai ate nama a nya la nna yegayega, alege ba an бага a nya nja. Ba a yaali ayen ba wom wie njai ate nama a wom la nna yegayega, alege ba an бага a wom nja.

¹⁸ “Ni goori a wom mi ale a ayen m sak ni boridowa wamagsini la kiri. ¹⁹ Bie njai ale lo siuku po la a nye se ka Naawen Naamu po wamanjana njai ate nuruba a wom alege kan minj nja kiri la. Sitaana

a yaa jam nna nwuli a tuesi wamaɗsana ba suniimaɗa po. ²⁰ Bie ɗaai ale a lo tanaɗa po la a nye se ka baai ale a wom wamaɗsana ate ba sue a peenti la. ²¹ Alege wamaɗsana a kan sirɗ ba suniimaɗa po ate ba a ta ɗa a beni. Ninam a dan jam yik ba wamaɗsana vaka nyiɗ, ba yaa deri basi. ²² Bie ɗaai ale a lo munsana jigini la a nye se ka baai ale a wom wamaɗsana, alege tenzuk meena ɗantaɗa yaalika ale ba ligraɗa yaalika yegayega ka, ɗala meena a kaasi ka wamaɗsana ate ba an бага a ta ɗa a beni. ²³ Bie ɗaai ale a lo ten naluɗku po la a nye se ka baai ale a wom wamaɗsana ate ɗa a jo ba suniima po nalimnyiini ale бага a biak a ta bie pisita, ɗaai pisiyuebi ate ɗa gela me a ta bie kook la.”

²⁴ Yeezu yaa ɗman magsi wamagsima ɗa chaab ale ba ayen, “Naawen Naamu a nye se ka nuru waai ale cheɗ wa talim ayen wa bori wa ɗanborinta la. ²⁵ Dii po ate nuru meena a goa la wa dachiak a yaa yiti yokku po a cheɗ nuruwa talimu a ta wuu bie a ga bori bu po ale ge cheɗ. ²⁶ ɗantaɗa ale nyini a chim a moata puusa yikka la, wuutaɗa me a nyini a chimu. ²⁷ Da yerɗ po talimu nyonowa tomteeroma a yaa jam a bek wa ayen, ‘Ti nyonɔ, ɗan baai ate fi a pa ta ga a bori fi talimu po la, ɗa daa ɗanmaɗsa? Ka boa ale soa ate wuuta a nyini ɗa po a soa di?’ ²⁸ Wa yaa weeni ba ayen, ‘Ka m dachiak ale bori wuutaɗa ɗa po.’ Ba yaa ɗman bek wa ayen, ‘Fi a yaali ayen ti ga voori wuutaɗa a basi?’ ²⁹ Wa yaa weeni ba ayen, ‘Ni basi ti, dii nyiɗ la ni dan ga ayen ni voori ti, nama a le maa voori ɗantaɗa me a basi. ³⁰ Ni basi ate ɗantaɗa ale wuutaɗa a gum chaab a chim. Cheka danna a dan paari, m le basi ate cheeroma a che ɗa meena abe ba yaa luk wuutaɗa a ju abe ba ge ɗantaɗa dek a ta ga nyo m bunnɗi po.’”

³¹ Yeezu yaa a ɗman magsi wamagsini ale ba ayen, “Naawen Naamu a nye se ka be dii ate ba a wi ayen ‘Mastad’ ate nuruba a pa di a bori ba talita po la. ³² Di ka bie meena po be fiik. Di dan nyini a chim, di a zuagi kama a gaam ti fiisaɗa meena, ate nuinsa a jam a yagi si tugta bu zuk.”

³³ Yeezu a ɗman diem a magsi wamagsini di choa ale ba ayen, “Naawen Naamu a nye se ka nipok a nyiem ale pa dabinta a nyo boroboruk zom po ate ku fuusi a zuak dii la.”

³⁴ Yeezu a nyiem a dan boro a sak nuru boanni, wa nyiem a kasim a magsi ka wamagsima ale ba. Wa kan weeni wariya alege a kan magsi wa magsi. ³⁵ Wa a nye nyaku de kama ate ku sak ayen dii ate Naawen biisiteerowa a ɗmarisi Naawen

gbanƙa po dila po dila po la a chim wensie. Wa ɗmarisi ayen Naawen a weeni ayen, “Mi dan boro a sak nuruba, m le magsi ka wamagsima ale ba. Mi ale nye tenzuk meena la, m pa ka wie nna yegayega a suk, alege m le pa ɗa a sak ba a lagri.”

³⁶ Dula jigini Yeezu a yaa basi nuru boanni ale ge a ga jo yenni po. Wa ale ga jo yenni po la, wa ɗanayviirima a yaa jam a weeni wa ayen, “Fi ale a magsi wuutaɗa ale ɗanborintaɗa po wamagsini dii a sak ti la, tama a yaali kama ayen fi weeni di kiri a sak ti.”

³⁷ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Waai ale bori ɗanborintaɗa la a nye ase ka mi Saalobiika la. ³⁸ Talimu a magsi chaab ale ka tigiɗ meena, ale ge ate ɗanborintaɗa a magsi chaab ale nuru baai ate Naawen a soa la. Wuutaɗa me a magsi chaab ale ka nuru baai ate Sitaana a soa la. ³⁹ Dachiak kaai ale bori wuutaɗa la ale Sitaana. Cheka danna a magsi chaab ale ka tenzuk meena kpeglimka danna. Cheeroma me a magsi chaab ale ka Naawen sabiiloma. ⁴⁰ A se Cheeroma ale a tigiɗ wuutaɗa a gum chaab a ju dii la, tenzuk meena kpeglimka danna me ale nye a se ka dila la. ⁴¹ Mi Saalobiika a le tom Naawen sabiiloma ate ba tigiɗ baai ale a tom wabaata ale baai ale a sak nuruba wabaata tomka siuk la meena. ⁴² Sabiiloma a le pa ba a yuk basi bolim buui ale kan maara kpimsi la po ate ba bo dula a kaari abe ba ɗobi ba nyinaɗa. ⁴³ Tuimmaɗsa nyamma a za ba a nyagsi a se ka wenbinni la ba nyonowa Naamu po. Nama baai ale ta tue la, ni wom mi.

⁴⁴ “Naawen Naamu a nye se ka nuru waai ale tu a nya jaab ate wa silima. Wa sui yaa peenti nna yegayega ate wa chuili tanta a si alege a ga pa wa ɗanta meena a da a jam da ten kala.

⁴⁵ “Naawen naamu a nye se ka gerindo waai ale a gisi ayen wa da tintain ate ba a wi ayen ‘pearl’. ⁴⁶ Wa dan nya kpain dii diak ale pagra a gaam ɗa meena la, wa yaa ga a pa wa ɗanta meena a da. Wa le da a nueri la, wa yaa ɗmani a cheɗ waai ale ta tintaini a da la jigi a ga da.

⁴⁷ “Naawen Naamu a nye se ka nuru waai ale a yuk ɗmiak a basi beli kpeeni po a yik juma togatoga la. ⁴⁸ Nmiaka a dan sueri, jumyigrowa a yaa dari ka a ta jueli kunƙonjini. Wa dan ta ɗa a jueli, wa yaa kali ten a luk jum ɗaai ate ba ɗobi la a nyo chinni po ale ge a pa jum ɗaai ate ba kan ɗobi la a yuk a basi. ⁴⁹ Siuku la po me, tenzuk meena kpeglimka a dan jam paari, Naawen sabiiloma a le luk nuru maɗsana ale nuru baataɗa togatoga a zaani. ⁵⁰ Wa le pa wabaataɗa nyamma a ta ga a yuk basi bolim buui ale kan maari a kpimsi la po.

Dula jigini ba le kum nna yegayega abe ba a ɲobi ba nyinaɲa.”

⁵¹ Yeezu ale a magsi wamagsimaɲa de a nueri la, wa yaa bek nuruma ayen, “Nama a miɲ dii ate mi a biisi ale ni la kiri a chagi ya?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Mm, ti miɲ ya.”

⁵² Yeezu a ɲman weeni ba ayen, “Juuma Sinsaɲa sagraɲa waai a dan chim mi ɲaɲviiri Naawen Naamu po, wala a nye se ka yeri nyɔno ale yeri ba ɲan paala ale wa ɲan kpagsa wa dok po la.”

⁵³ Yeezu ale a sak nuruma de a nueri la, wa yaa basi dula jigini, ⁵⁴ alege a cheɲ wa dek teɲka. Da yeɲ po wa yaa cheɲ a ga jo ba Juuma tuka dokku po a sak nuruma Naawen wie. Ku yaa jam a cha nuru baai ale jam a bo dula jigini la. Ba yaa bek chaab ayen, “Nuruwa de a nya yammu de ka be? Wa nye ka se a tom wakperikaliisaɲa nna? ⁵⁵ Daa wala ale chapentawa biika la? Daa Mɛeri biika ale la? Da Jeemsi ale Josefi ale Judas ale Simon suok ale la? ⁵⁶ Wa toama an bo daa de la? Wa nye ka se a seba nna?” ⁵⁷ Nuruma meena sue an jam masa ale wa, dii nyin la ba seba wa kiri meena kama.

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Waai meena a te Naawen biisiteerɔwa zula kama, alege ka wa dek teɲka demma ale wa dok demma nyiini ale ka a te wa zula.” ⁵⁸ Wa an jam a tom wakperikaliisa yegayega dula jigini, dii nyin la ba jam ka siaka ale wa.

14

¹ Da ɲala po Galili demma naawa waai ate ba a wi wa ayen Ayerod la, a yaa wom Yeezu wie. ² Wa yaa wi wa kpaɲa a weeni ba ayen, “Joɔn waai ale jam a te nuruba soka ale nyiam la a yiti kum po kama. Ka dila ale soa ate wa бага a tom wakperikaliisaɲa de.”

³ Ayerod a jam faari ka wa suoku waai ate ba a wi wa ayen Filip la powa. Wa yue a jam ale Ayerodias. ⁴ Joɔn a liɲ jam a weeni Ayerod kama ayen, “Fi ale nye dii ale fi suoku powa la an nala.” Joɔn ale weeni dii la a basi kama ate Ayerodias a nye ate Ayerod a tom wa nuruma ba gela ate ba ga yik Joɔn a lik dok po. ⁵ Ayerod a jam a yaali ayen wa ko wa kama, alege wa jam a chali Juuma yogsom, dii nyin la ba jam a poli kama ayen Joɔn a jam ka Naawen biisiteerɔma po wanyi.

⁶ Ayerod biamu benni danni ale jam a paari la, wa yaa wi nuruba yegayega ayen ba jam a maa de wa biamu danni ɲandiintaɲa. Ba ale jam a tigi chaab a boro a de la, Ayerodias leewa a yaa jo dok kuui ate ba jam kala a de la, a yaa gogi. Wa gogtaɲa a jam a te Ayerod supeentik nna yegayega. ⁷ Wa yaa a pe a weeni wa ayen,

“Jaab buui meena ate fi a yaali la, weeni mu ate m te fu.”

⁸ Nipokbinni a yaa nyini a cheɲ wa mawa jigi a bek wa jaab buui ate wa ayen wa yaali naawa jigi la. Wa ale biisi ale wa mawa a nueri la, wa yaa ɲmani a cheɲ Ayerod jigi a weeni wa ayen, “Mi a yaali kama ayen fi basi ate fi nuruma a ga gebi Joɔn zukku a ta jam te mu.”

⁹ Wa wienja a jam kaasi Ayerod sui nna yegayega, alege wa an jam бага a zeri ya, dii nyin la wa jam a pe kama ale nipokbinni nuruma meena nimbie po. Wa yaa weeni wa sojima ¹⁰ ayen ba cheɲ juijui ate ba lik Joɔn la a ga gebi wa zukku a ta jam. ¹¹ Ba ale ga nye dila a nueri la, ba yaa pa zukku a dueni taasi tanlaɲ po a ta ɲmani a cheɲ ga te nipokbinni. Wa yaa tuesi ku a ta ga te wa mawa. ¹² Joɔn ɲaɲviirima ale jam a wom dii ale nye la, ba yaa cheɲ a ga pa wa nyinka a ta ga gu. Ba yaa ga weeni Yeezu.

¹³ Yeezu ale ga wom dii ale nye Joɔn la, wa yaa cheɲ a ga jo ɲaarun po a cheɲ sagini po wa dek wa nyiini. A se wa ale jam a cheɲ la, nuruba yegayega a yaa nya wa. Ba yaa basi ba teɲsaɲa ale a yiti a de niɲ a chali a ga paari du ale ge ate wa yaa wari ɲaɲa a jam. ¹⁴ Yeezu ale a nyini ɲaarunju po a siɲ teɲ la, wa yaa nya nuru boari nna yegayega ale ba za a limsi wa. Wa jirim a yaa jam bo ale ba ate wa yaa tebi baai ale a yuagi la.

¹⁵ Wa ale wa ɲaɲviirima ale jam a bo dula jigini ate ku beni la, ba yaa jam a weeni wa ayen, “Nya ti meena a za ka sagi po ate wenni me a siɲ ti dela. Basi ate nuru boanni a cheɲ teɲkpansaɲa po a ga da ɲandiinta a de.”

¹⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “M kan yaali ayen m basi ate ba cheɲi, alege nama dek a te ba ɲandiinta ate ba de.”

¹⁷ Ba yaa weeni wa ayen, “Tama a ta ka borobotta tinu ale juma ɲaye dela jigini.”

¹⁸ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni ta a jam te mu.” Ba yaa ga a ta jam. ¹⁹ Yeezu a yaa weeni ate nuruma meena a kali teɲ dula jigini, ate wa yaa a pa borobottaɲa tinuwa ale jumaɲa ɲayewa a zak wa zuk a nya wenɲmazuk a puusi a te Naawen ayen wa niak ti. Wa ale puusi a ga nueri la, wa yaa wie boroboruku a pa te wa ɲaɲviirima ayen ba pa a chari nuruma, ²⁰ ate ba meena a yaa ɲobi chak. Ba ale ɲobi a ga nueri la, Yeezu ɲaɲviirima a yaa pa busisa pi ale siye a pa ɲandiin taliɲa a sueri si. ²¹ Baai ale jam a ɲobi boroboruku ale jumaɲa la nidɔama nyiini a jam ka tusa ɲanu.

²² Yeezu yaa weeni wa ɲaɲviirima ayen ba jo ɲaarunju po a taamu mogi kpeenik kauk kunjula ɲaɲa nyin, abe ba ge ate wa

banti nuru boanni ate ba kuli ba yeeṅa.

²³ Wa ale banti ba a nueri la, wa yaa cheṅ a ga jueli guuk kunyi zuk ayen wa puusi a te Naawen. Teṅka ale jam a sobri la, Yeezu dek wa nyiini ale jam bo dula.

²⁴ Wa ṅaanyviirima a yaa jam bo ṅaarunṅku po nyiamu sunsuṅ ate vioku a fōbi ba ṅaarunṅku a basi kauk yoṅ.

²⁵ Ku ale jam a paari vari kpadiaka kumka po la, Yeezu a yaa nyini guuku zuk a siṅ a cheṅ a ga siṅ mogini po a za nyiamu zuk a cheṅ wa ṅaanyviirima jigi. ²⁶ Ba meena ale nya wa ale wa za nyiamu zuk a cheṅ cheena ba jigi la, yogsuṅ a yaa deri yik ba nna yegayega. Ba yaa kaari nna yegayega, dii nyin la ba jam a poli ayen wa ka kok.

²⁷ Yeezu a yaa deri kpabi a weeni ba ayen, “Ka mi. Ni yigi ni dek abe ni kan a chali yogsuṅ.”

²⁸ Piita a yaa weeni wa ayen, “M Nyōṅ, ku dan ka fi, be weeni mu ate m nyini ṅaarunṅku po a cheṅ nyiamu zuk a jam fi jigi.”

²⁹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Be nyini a jam.” Piita a yaa basi ṅaarunṅku ale nyini a cheṅ Yeezu jigi. ³⁰ A se wa ale jam a cheṅ la, wa yaa nya ale vioku a jam a pagra kama nna yegayega. Yogsuṅ a ya deri yik wa ate wa yaa a siṅ nyiamu teṅ. Wa yaa kaari a weeni ayen, “M Nyōṅ, yik mu.”

³¹ Yeezu a yaa deri teeri wa nisaṅa a yik wa ale a weeni wa ayen, “Ka boa ate fi ka siaka ale mi ale a chamu?”

³² Yeezu ale Piita a yaa cheṅ a ga jo ṅaarunṅku po. Ba ale ga jo ku po a nueri la, vioku a yaa deri basi. ³³ Wa ṅaanyviirima baai ale jam a tali a bo ṅaarunṅku po la a yaa pak Yeezu ayen, “Wensie fi sum ka Naawen biik.”

³⁴ Ba yaa jam a taam jueli mogi kpeeni kauk kunṅula a ga paari teṅ kaai ate ba a wi ayen Genesaret la. ³⁵ Baai ale jam bo dula la, a yaa nya Yeezu a deri miṅ wa. Ba yaa deri tom ayen ba ta yuaroma a jam wa jigi. ³⁶ Ba yaa saalim wa ayen wa basi ate yuaroma a tiri wa garuku noanni ate ba бага a nya nyinyōgsa. Baai meena ale jam a tiri wa garuku noanni la a nya nyinyōgsa kama.

15

¹ Farisiima ale Juuma Sinsak sagroma ba gela a yaa nyini Jerusalem teṅka a tigi si chaab a jam Yeezu jigi a bek wa ayen, ² “Ka boa ate fi ṅaanyviirima a zeri ti kokpiensana sinsanṅa vaka? Ba kan nari ba nisimana a magi alege a de ṅandiinta.”

³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nama a kasim a va ka ni dek kisitana, alege a kan va Naawen sinsanṅa. ⁴ Ba ṅmarisi

Naawen gbanṅka po dila po dila po ayen wa weeni ayen, ‘Nama a kasim a te ni koba ale ni maba zula.’ Waai a dan le wa ko a yaa se wa ma, ba ko kula nyōṅ. ⁵ Nama a nyiem a kasim a sak nuruba ni kokpiensana siuku ayen nuru waai a dan weeni wa ko ale wa ma ayen jaab buui ate wa a ayen wa pai a maari wa la ka Naawen ale soa. ⁶ Nama a kan basi ate nuru wala a maari ba. Ni daa nye dila, nama a va ka ni kokpiensana siuku ale ge a kaasi Naawen sinsanṅa. ⁷ Nama ka venta nyam Naawen biisiteerōwa Azaya ale ṅmarisi nama wie dii Naawen gbanṅka po la ka wensie. Wa ṅmarisi ayen,

⁸ ‘Naawen a weeni ayen, nuruma de a pa ka ba noa nyiini a zuli mi, alege ba suniimana a ka mi jigi ya.

⁹ Ba nyiem a kasim a pa ka nurubisa kisita a sak nuruba ale a weeni ayen ti ka Naawen kisita. Ka dila ale soa ate ba puusana a ka kiri mi jigi la.’ ”

¹⁰ Yeezu yaa ṅman wi nuru boanni ate ba jam wa jigi. Wa yaa weeni ba ayen, “Ni lagri ni tuenṅa a wom ate ni miṅ dii ate mi a yaali ayen m weeni a sak ni la. ¹¹ Nanta baai ale a jo ni noanṅa po la a kan te ni danṅa, alege ṅanta baai ale nyini ni noanṅa po a nyini la, ale a te ni danṅa.”

¹² Wa ṅaanyviirima a yaa weeni wa ayen, “Fi ale a weeni dii la, Farisiima sue an peenti ya.”

¹³ Yeezu a yaa weeni wa ṅaanyviirima ayen, “Mi Kowa waai ale bo wennyamazuk la a nye se ka kpaaro waai a nyiem ale kasim a bori wa ṅanta la. Da yeṅ po wa le weeni wa tomteerōma ayen ba ga a voori ṅanta baai meena ale chim ṅan kayaata la a yuk basi. ¹⁴ Ni kan basi ate Farisiima ale a biisi dii la a daani ni. Ba a nye se ka yeeba ale a dari chaab dii la. Ba meena a le ga a lo ka goluk po.”

¹⁵ Piita a yaa weeni wa ayen, “Be weeni wamagsini de kiri a sak ti.”

¹⁶ Yeezu a yaa bek ba ayen, “Nama me a ka yammōa? ¹⁷ Nama a ze ayen ṅanta baai ale a va ni noanṅa po a jo ni puusana po la me a va ka ni bitagifisa me a nyiini?

¹⁸ Ni an miṅ ya? Ni noanṅa po biika a nyini ka ni suniimana po a nyini ale a basi ate ni a ta danṅa. ¹⁹ Nanta baai ale bo nuru sunum po la ale a basi ate wa poli wabaata ale a tom kabōnsa ale nipok yaalik tuima ale a ko chaab ale a zu ale a velimu a te chaab ale a kaasi chaab yue. ²⁰ Tuimana de meena ale a basi ate nuruba a ta danṅa. Nuruba a dan ka a nari ba nisima ale ge a de ṅandiinta a se Farisiima kisiku ale a va dii la, kula a kan basi a te ba a ta danṅa.”

²¹ Yeezu a yaa ṅman basi dula jigini ale ge a cheṅ Taaya ale Saidon teṅsanṅa. ²² Nipok wanyi ale nyini Keenan a bo dula

jigini. Wa yaa jam a saalim Yeezu ayen, “M Nyɔɔɔ, fi waai ale ka naawa Deevud ɲaɲɲiik la, ta jiiirim ale mu, dii nyiɲ la chichiribiok ale bo m lie zuk po a daani wa.”

²³ Yeezu a yaa sina. Wa ɲaɲɲiirima a yaa jam a weeni wa ayen, “Ti Nyɔɔɔ, ti a saalim fu ayen fi yiak nipowa de ate wa ɲmani ti ɲaɲɲ, dii nyiɲ la wa va ti kama a nuemu.”

²⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Naawen ale tom mu ayen m cheɲ Juuma baai ale a nye a se piisa ale be la, nyiini jigi.”

²⁵ Nipowa ale wom dii ate wa a weeni la, wa yaa kpi dunduna teɲ Yeezu niɲ a weeni wa ayen, “M Nyɔɔɔ, mi a saalim fu kama ayen fi maari mu.”

²⁶ Yeezu yaa a weeni wa ayen, “Ku an magsi ayen ba pa bisaɲa ɲandiinta a te baasa.”

²⁷ Nipowa a yaa weeni wa ayen, “M Nyɔɔɔ, dii ate fi weeni la ka wensie, alege baasaɲa a de ka ɲandiin tii ate bisaɲa a de ale a tali la.”

²⁸ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi ta siaka ale mi ka nna yegayega. M le nye dii ate fi a yaali la a te fu.” Wa ale weeni dila la, nipowa lie wa a yaa deri nya nyiɲyɔgsa.

²⁹ Yeezu a yaa ɲman basi dula jigini ale ge a ga bo Galili mogi kpeeni noai a nyiemu a yaa ga paari jigi a jueli a kala guuk kunyi zuk. ³⁰ Wa le kala dula jigini la, nuru boari a yaa jam wa jigi ale ba yɔɲnyeensa. Yɔɲnyeensaɲa de jam ka gbanisa ale yeeba ale gbatia ale gaunɲa. Yeezu a yaa puusi ate ba nya nyiɲyɔgsa. ³¹ Nuru boanni meena ale nya ale gaunɲaɲa a biisi ate gbaritana me a yiti a zaani a baga a cheɲ, ate gbanisaɲa me naɲsaɲa a teenti ate yeema me ninaɲa a lagri ate ba a nya la, ku yaa cha ba nna yegayega. Ba yaa pak Izirali Naawenni ale a te wa zula wienɲa de meena nyiɲ.

³² Yeezu a yaa yi wa ɲaɲɲiirima a weeni ba ayen, “M jiiirim a bo ale nuruma de meena kama, dii nyiɲ la ba kasim a bo ale mi kama daa ɲata, alege ba an diem a de ɲandiinta. M dan basi ayen ba kuli ale kommu, ba le viiri siuku niɲ.”

³³ Wa ɲaɲɲiirima a yaa bek wa ayen, “Dela ka sagi po. Te ti nya ɲandiinta ka be ate ba paari nuruma de a soa nna?”

³⁴ Yeezu a yaa bek ba ayen, “Ka borobotta ti dina ate ni tara?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ka borobotta tiyopoi ale juma maga la ale boro.”

³⁵ Wa yaa weeni nuru boanni meena ayen ba kali teɲ. ³⁶ Wa yaa pa borobottaɲa tiyopoi wa ale jumaɲa a puusi a te Naawen ayen wa niak ti, a yaa le ge a wie a te wa ɲaɲɲiirima ayen ba pa a chari nuru boanni. Ba yaa pa a chari

ba meena. ³⁷ Ba meena a yaa ɲobi a chak a yaa le ge ate Yeezu ɲaɲɲiirima a pa boroboruk tii ale tali la a sueri busisa siyopoi. ³⁸ Nuru baai ale ɲobi boroboruku ale jumaɲa la, nidɔɔama meena nyiini a jam ka tusa ɲanaansi.

³⁹ Nuruma ale de nueri la, Yeezu a yaa banti ba ayen ba kuli, ale ge ate wa ale wa ɲaɲɲiirima a ga jo ɲaarun po a cheɲ a ga paari teɲ kaai ate ba a wi ayen Magdala la.

16

¹ Farisiiba ale Sajusiba ba gela a yaa jam Yeezu jigi ayen wa tom wakperikalik a sak ba ate ba miɲ ayen wa pagrimu a sum nyini ka Naawen jigi. ² Wa yaa weeni ba ayen, “Wenbinni a daa siɲ ate chiɲmaanɲa a muni ni seba kama ayen ɲmoruk a kan ni. ³ Wenbinni a dan pusi a jueli ate chiɲmaanɲa a sobri, ni seba kama ayen ɲmoruk a le ku ni. Ni dan poom seba ayen ɲmoruk le ni yaa se ku kan ni alege nama an baga a seba wie ɲaai a le ɲa nye jinla la kiri ya.” ⁴ Yeezu a yaa ɲman weeni ba ayen, “Nama jinla demma a zeri Naawen ka nna yegayega ale a tom wabaata. Mi a kan siagi a tom wakperikalik a te nama yogyogla de. Wakperikalik kaai ate nama a le nya da yeɲ po la ale dii ate Naawen a tom ale wa biisiteerɔwa Jona dila po dila po la.”

Wa yaa basi ba ale ge cheɲ.

⁵ Ba ale bo ɲaarunɲu po a taamu mogi kpeeni kauk kunjula la, Yeezu ɲaɲɲiirima a yaa bani ba ɲandiintaɲa a basi ɲaɲɲ. ⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni a limsi abe ni kpesi ni dek ale Farisiima ale Sajusima dabintaɲa.”

⁷ Wa yaa ale weeni dila la, ba yaa bek chaab ayen, “Ka tama ale kan ta boroboruk la ale soa ate wa a weeni dila?”

⁸ Yeezu a yaa seba ayen ba an jam a miɲi ayen wa a sak ba ka Farisiima sinsaɲɲa wie. Ka dila nyiɲ ale soa ate wa yaa a bek ba ayen, “Ka boa ate boroboruk kuui ate nama a bani la a daani ni ate nama a biisi ku wie? Nama a ka siaka ale mi nalimnyiini. ⁹ Nama an diem a miɲ ya? Nama a kan teeri dii po ate mi a pa borobotta tinuwa a wie a chari ate nuruba tusa ɲanuwa la? Ka busisa si dina ate ni pa a sueri?” ¹⁰ Wa yaa ɲman bek ba ayen, “Mi ale ɲman a pa borobotta tiyopoiwa a wie a chari ate nuruba tusa ɲanaansiwa la, ka busisa si dina ate ni pa a sueri? ¹¹ Mi a poom a weeni ni kama ayen ni kpesi ni dek ale Farisiima ale Sajusima sinsaɲɲa. Mi a poom kan biisi ale ni ka boroboruk kuui ate ni bani basi ɲaɲɲ la wie.”

¹² Yeezu ɲaɲɲiirima ale ga wom dii ate wa biisi la, ba yaa deri miɲ ayen wa a sak ba kama ayen ba kpesi ba dek ale

Farisiima ale Sajusima sinsanŋa. Daa ayen wa jam a weeni ba kama ayen ba kpesi ba dek ale ba dabin tii ate ba pa a nyo ba boroboruku po la.

¹³ Ku ŋaan nyin Yeezu ale wa ŋaanviirima yaa cheŋ tenkpaŋ sii ale jam gilim Siizariya Filipai tenka la. Ba ale ga paari dula jigini la, wa yaa bek ba ayen, “Nuruba a weeni ayen mi Saalobiika ka wana?”

¹⁴ Ba yaa weeni wa ayen, “Ba gela a weeni ayen fi ka Joon waai ale jam a te nuruba soka ale nyiam la. Mba me a weeni ayen fi ka Naawen biisiteerowa Elaja, ale ge ate mba me a weeni ayen ka Naawen biisiteerowa waai ate ba a wi wa ayen Jerimaya la, a yaa se wa biisiteeroma po wanyi ale ŋman pilim jam.”

¹⁵ Wa yaa bek ba ayen, “Nama dek a weeni ayen mi ka wana?”

¹⁶ Simon Piita a yaa weeni wa ayen, “Fi ka Naawen waai ale boro la, biik. Fi be ŋman ka Varibasidowa waai ate Naawen a jam weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la.”

¹⁷ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi Simon, Joon biika, Naawen a le basi ate fi sui a peenti nna yegayega. Nurubisa an sak fu wensie ŋaai ate fi biisi la, alege m Kowa waai ale bo wennyazuk la, le sak fu. ¹⁸ Dila nyin ate mi a weeni fi Piita, baai ate Naawen a soa la a nye se ka yeri ate mi a boro a se la, ate fi a chim yenni nyubini. Sitaana ale wa chichiribaatana meena a kan baga a kaasi di diipo diipo meena wuu. ¹⁹ M le pa Naawen namu chaafisana a te fu. Nanta baai ate fi pa zaani tenzuk de ayen nuruba a va ba la, bala me a le zaani wennyazuk. Nanta baai me ate fi a kan pa a zaani tenzuk de la, bala me a kan zaani dula jigini.”

²⁰ Wa ale a biisi ale Piita a nueri la, wa yaa weeni wa ŋaanviirima meena ayen ku a fe kama ate nama dek a kan weeni a sak nuru waai ya ayen ka mi ale Varibasidowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa ate wa jam da yen po la.

²¹ A nyini va ŋala po a ta a cheŋ, Yeezu a yaa weeni wa ŋaanviirima a lagri ayen, “Ku magsi kama ayen m cheŋ Jerusalem tenka. Dula jigini tenka kpanŋa ale Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale Juuma Sinsak sagroma meena a le basi ate mi a nam nna yegayega abe ba ge a ko mu, alege ku dan paari daa ŋata dai m le yiti kum po.”

²² Piita a yaa le a wom wa wena la, wa yaa yik wa a ta wa a taam nakpiak nyin a toarin wa ayen, “Naawen dek a le maari ate dila a kan jam fi jigi ya.”

²³ Yeezu a yaa virin a weeni Piita ayen, “Cheŋ du mi ten di nyin la fi ta ka Sitaana popola. Fi a daani mu kama ale m tuima

tomka. Fi la biisi dii la an nyini daa Naawen jigi ya, alege dii nyini ka nuruba jigi.”

²⁴ Yeezu a yaa ŋman weeni wa ŋaanviirima ayen, “Nuru a daa yaali ayen wa va mi ŋaan, basi ate wa lin a zeri wa dek yaalika, abe wa pa wa jabarimu a vi wa mankpalana zuk a jam va mi. ²⁵ Nuru waai nina a dan muni wa dek yaalika nyin, kula nyono a le jam a lo. Nuru waai ale pa mi ale Naawen wamanŋana a nyo wa dek yaalika nyin la, wala a le jam a tuesi Naawen nyuvuri paalini. ²⁶ Nuru waai a dan baga a nya tenzuk masimu meena, ka boa nyuenta ate wa a ayen wa nya? Wa kan baga tuesi Naawen nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Ka boa ate nuru ayen wa pa a gerimu a nya wa nyuvuriya? ²⁷ Mi Saalobiika a le ŋman pilim a jam ale Naawen pagrimu ale wa zulaŋa ale wa sabiiloma. M dan jam m le tuni waai meena a magsi ba tuima le ka dii la. ²⁸ Ni basi ate m weeni ni ayen nuruba a bo dela jigini kama a kan kpi ase ka ba nya mi Saalobiika ale m cheena a se naab la.”

17

¹ Daa ŋayuebi ale jam a taam la, Yeezu a yaa wi Piita ale Jeemsi ale wa suoku Joon a ta ba a jueli guuk kpioŋ kunyi zuk a bo dula ba dek ba nyiini. ² Ba ale jam a bo dula la, Yeezu nimbidiaka a yaa tagri ba nin ale a nyagsi a se wenbinni la. Wa gataŋa me a tagri ale peenti ale a nyagsi nna yegayega. ³ Ba yaa nya Elaja ale Moosis a boro a biisi ale Yeezu. ⁴ Piita a yaa weeni Yeezu ayen, “M Nyono, tama ale bo dela la a nala kama. Basi ate ti pili viita tita a te ni ate fi a soa kunyi, Moosis me a soa kunyi abe Elaja a soa kunyiwa.”

⁵ Piita ale diem boro a biisi la, chinma nyagsini a yaa deri jam a lik ba. Ba yaa a wom lueluk chinmanni po ate ku weeni ayen, “Ka mi biika ate mi a yaali la ale nna. Wa a nye ate m sui a peenti. Dila nyin la ni be wom wa.”

⁶ Yeezu ŋaanviirima ale wom lueluku la, yogsum a yaa deri yik ba nna yegayega, ate ba nyinsa a gok ate ba yaa lo ten a pa ba loga a vugi ten. ⁷ Yeezu a yaa jam ba jigi a tiri ba ale weeni ba ayen, “Ni yiti ŋmai abe ni kan te ni kpaziim a nag.” ⁸ Ba ale yiti ŋmai a gisi nya la, ba an jam a nya waai ya, alege ka Yeezu nyiini ale jam za ba ten.

⁹ Ba ale nyini guuku zuk a sin la, Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Dii ate ni nya la, ni kan weeni a sak waai ya a se ka da dii danni ate mi Saalobiika a yiti kum po la.”

¹⁰ Ba yaa bek Yeezu ayen, “Ka boa ale soa ate Juuma Sinsak sagroma a weeni ayen ka Elaja a le wa lin a jam?”

¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, “Ku ka wensie ate Elaja a lij a jam a gomsj jaab meena. ¹² Mi a weeni ni kama ayen Elaja a poom jam kama. Nuruba a jam ze ayen ka wa ale la ate ba yaa nye wa dii ate ba a yaali la. Ba abe le nye mi Saalobiika me ka dila degadega.”

¹³ Wa nyaanyiirima ale wom dii ate wa biisi la, ba yaa deri minj ayen wa a biisi ka Joon sokateerowa wie.

¹⁴ Ba ale jam a biisi ale chaab a nueri la, ba yaa a jam paari wa nyaanyiirima mbala ate nuru boari yegayega a za a gilim ba. Nuru wanyi a yaa jam a kpi dunduna tenj Yeezu ninj. ¹⁵ A yaa weeni wa ayen, “M Nyono, ta jirim ale m biika, dii nyinj la kpinkpinsa ale ta wa ale a daani wa nna yegayega. Wa nyiem a kasim a a lo ka botta po ale nyaata po a nye ayen wa ko wa dek. ¹⁶ M saalim ka fi nyaanyiirima ayen ba tebi wa, alege ba an бага a tebi wa.”

¹⁷ Yeezu a yaa weeni ayen, “Nama jinla demma a ka siaka ale mi ale kasim a nye a kaasi. Nama a yaali ayen mi a bo ale ni a paari ka dimpo abe ni minj mu? Mi ale yik m dek ale ni a paari ka dimpo? Ta biika a jam mi jigi denna.” ¹⁸ Ba yaa ta wa a jam Yeezu jigi, ate wa yaa weeni chichiribioku ayen ku nyini biika jigi a nyini. Wa ale weeni dila la, biika a yaa deri nya nyinyogsa.

¹⁹ Yeezu nyaanyiirima a yaa nya wa ba dek ba nyini a yaa bek wa ayen, “Ka boa ale soa ate tama an poom бага a yiaak chichiribioku ate ku nyini biika jigi ya?”

²⁰ Wa yaa weeni ba ayen, “Nama siaka an zaak ya. Ni basi ate m weeni ni ayen a se ni siaka a dan soa a se be dii ate ba a wi ayen ‘Mastad’ la, nama ate бага kama a weeni guuk kpionjku de ayen ku yiti dula jigini a chenj. Ku le sum a yiti. Ku dan ka dila, ni бага kama a nye jaab buuri meena. ²¹ Alege chichiribioku de choawa dan kan daa noai bobika ale puusa nalimnyiini, ni an бага a yiaak ate ku a nyini.”

²²⁻²³ Yeezu ale wa nyaanyiirima a yaa basi dula jigini ale ge chenj Galili. Ba ale ga paari dula la, wa yaa weeni ba ayen, “Nuruba a le jam a yik mi Saalobiika a nyo nuru baai ale ba ko mu la nisima po, alege daa njatawa dannj m le yiti kum po.” Wa nyaanyiirima ale wom wienja de la, ba sue a yaa kaasi nna yegayega.

²⁴ Yeezu ale wa nyaanyiirima ale ga paari Kapernaum tenjka po la, Juuma Puusika Yenni lampoo cheesiroma a yaa jam Piita jigi a bek wa ayen, “Fi sagrowa a tunj Juuma Puusika Yenni lampoowa?”

²⁵ Piita a yaa weeni ba ayen, “Mm, wa a tunj kama.”

Piita ale jo yenni po ayen wa weeni wa dii ale nye la, Yeezu a yaa de ninj a bek

wa ayen, “Simon Piita, ka bana ale a tunj lampoo a te tenjka kpanja? Ka nichamma yaa ka tenjka demma? Fi a poli ka se?”

²⁶ Piita yaa weeni wa ayen, “Ka nichamma ale a tunj.”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ku kiri ale tenjka demma a kan tunj. ²⁷ Alege tama a kan yaali ayen ti daani nuruma de. Chenj mogi kpeeni a ga pa fi njmiaka a yuk a yik juma nyiamu po. Jum buui ate fi lijja a yik la, fi le nya ligri bu noanni po dii ale a magsi mi ale fi Juuma Puusika Yenni lampoowa tutuna la.” Ta di a chenj a ga tunj a te lampoo cheesiroma.

18

¹ Da yenj po Yeezu nyaanyiirima a yaa jam wa jigi a bek wa ayen, “Ka wana ale kpagi Naawen Naamu po?”

² Yeezu a yaa yik biik wanyi a ta jam a zaani ba ninj, ³ a yaa weeni ba ayen, “Ni basi ate m weeni ni ayen a se ka ni pa ni dek a chim a se bisa la, kan daa di ni kan jo Naawen Naamu po. ⁴ Nuru waai ale yik wa dek ale a nye ase biik la ale a chim kpagi Naawen Naamu po. ⁵ Nuru waai ale a tuesi biika de mi vaka nyinj la, wala a tuesi ka mi dila.

⁶ “Nuru waai a dan nya biik ate wa ta siaka ale mi, alege ate wa paasi wa ayen wa va siuk kuui ale kan nala la, kula nyono a magsi ka ba pa miik a bobi niri a pa yik wa njiri a ta wa a ga yuk basi mogi kpeeni nyiamu po, kula ale zunchorja. ⁷ Nuruba ba gela a nyiem a kasim a yaali kama ayen ba a paasi nuruba ate ba a va tuim kaasima siuk. Ku ale jam bie baai ale nye dila la jigi.

⁸ “Nuru waai a dan pa wa nisima a yaa se wa nantuok a tom wabiok, ku a fe ate wa gebi wa nisimaja a yaa se wa nantuoku a yuk basi. Nuru waai a dan ta ni yenj a yaa se nanj yenj ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la, kula ale zunchorja a gaam wa ale ta nisima siye a yaa se nanja siye alege a chenj a ga jo bolim buui ale kan maara kpimsi la po. ⁹ Nuru waai a dan pa wa num a tom wabiok, ku a fe ate wa yeeri bu a yuk basi. Nuru waai ale ta num bunyi ale ge a ta nyuvuri dii ale kan ta kpeglim la, kula ale zunchorja a gaam wa le ta nina njaye ale ge a jo bolim buui ale kan maara kpimsi la po.

¹⁰ “Nama a kpesi ni dek abe ni ka a nya bisanja de a se ba daa nuruba la. Ni basi ate m weeni ni ayen ba sabiiloma a bo ka m kowa Naawen waai ale bo wenyimazuk la, jigi. ¹¹ Mi Saalobiika a jam ayen m gisi ka baai ale be la a vari ba a basi.

¹² “Nuru waai a dan ta piisa kook ate kunyi a be, nama a poli ayen nuru wala a le nye ka se? Wa a basi ka njala gutanja zuima ale ge a gisi kunyiwa. ¹³ Mi a

weeni ni kama ayen wa dan nya ku, wa sui ale peenti nna yegayega ku nyin a gaamu nɗala meena. ¹⁴ Siuku la po ni Kowa Naawen waai ale bo wenɗmazuk la, a kan yaali ayen bisarɗa de po wanyi a be.

¹⁵ “Fi suok a dan nye fu a kaasi, cheɗ wa jigi a ga weeni wa ayen wa nye fu kaasi kama. Wa dan siak wa le kaasi la, fi ale wa ale nɗman niak chaab. ¹⁶ Wa dan zeri yik fi doa wanyi a yaa se baye ate ba chim fi seeroba a maa biisi fi ale fi suoku ale a ayen ni biisi dii la. ¹⁷ Wa dan nɗman zeri ba me ta ba a cheɗ ate ni ga a weeni a sak Yeezu nɗaanyiriima ku meena. Wa be dan nɗman zeri ba me, nama a kan nɗman ta wari ale wa a se nama ale kan ta wari ale lampoo cheesiroma ale baai ale kan da Kirisita bisa dii la.

¹⁸ “Wensie ate mi a weeni ni ayen nɗanta baai, ate nama a pa zaani tenzok de ayen nuruba a va ba la, bala me a le zaani wenɗmazuk. Nanta baai me ate nama a kan pa a zaani tenzok de la, bala me a kan zaani dula jigini.

¹⁹ “M be nɗman a weeni ni kama a gum du ayen nama baye a dan tu chaab a puusi a te Naawen wari nyin ale ta siaka ni kowa Naawen waai ale bo wenɗmazuk la, a le pa a te ni. ²⁰ Nuruba baye a yaa se nuruba bata a dan tu chaab mi yonni nyin mi a le bo ale ba.”

²¹ Da yeɗ po ate Piita a yaa jam Yeezu jigi a bek wa ayen, “M Nyono, a se m suok a dan kasim a nye mu a kaasi ka bu dina ate mi ayen m vojɗ a te wa? Ku noai buyopoi yaa?”

²² Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Daa buyopoi dekki, alege kasim a a vojɗa te wa a ta a cheɗ. ²³ Basi ate m weeni ku kiri ale ka dii la a sak fu. Naawen naamu a nye se ka tenɗ kaai naab la. Da yeɗ po ate wa yaa wi wa tomteerɔma ayen wa bek ba a wom a se ba tuimaɗa ka se. ²⁴ Ba meena ale tigi chaab a jam la, wa yaa a wi wa tomteerɔma po wanyi a ta nyini a zaani ba niɗ. Nuruwa de a jam a piem ka ligra nna yegayega naawa jigi, ²⁵ alege wa an jam a бага a tuni nɗa a te wa. Naawa ale ga wom nyaku de la, wa yaa weeni wa nuruma ayen ba ga koalim wa nanta baai meena ate wa ta la a da abe ba yik wa dek ale wa dok demma meena a ta ga da ate ba chim yom. Dila a le basi ate wa бага a nya wa ligraɗa meena. ²⁶ Tomteerɔwa ale wom dii ate naawa a weeni la, wa yaa deri a kpi dunduna tenɗ wa niɗ a saalim wa ayen, ‘M nyono, yik fi sunni m le tuni fu nɗa meena.’ ²⁷ Naawa a yaa jam ta jiiirim nna yegayega ale wa a yaa vojɗ wa pamini meena a te wa ale a weeni wa ayen wa a cheɗ.

²⁸ “Tomteerɔwa a yaa le basi naawa yenni ale cheɗ la, wa yaa ga tu naawa tomteerɔma po wanyi. Nuru waai ate wa tu la a jam a ta ka wa ligra nna maga dega. Wa ale ga paari nuruwa la, wa yaa deri bobi nuruwa a nɗmeeni ale a weeni wa ayen, ‘Tuni mu m ligraɗa meena.’ ²⁹ Wa pamini nyonoɗa a yaa kpi dunduna tenɗ wa niɗ a saalim wa ayen, ‘Yik fi sunni m le tuni fu nɗa meena.’

³⁰ “Alege tomteerɔwa a zeri ale ta wa a ga lik dok po a ta ga paari dii po ate wa бага a tuni wa pamini meena la. ³¹ Naawa tomteerɔma ba gela ale wom dii ale nye la, ku yaa daani ba nna yegayega ate ba yaa cheɗ naawa jigi a weeni wa ba ale wom dii la. ³² Naawa ale wom la, wa yaa wi tomteerɔwa ate wa jam wa jigi ate wa yaa weeni wa ayen, ‘Fi ka kiri ya. Fi ale jam saalim mi la, m vojɗ fi pamini meena dii ate fi ta la kama a te fu. ³³ M ta jiiirim ale fu kama. Fi me ate poom a ta jiiirim ale waai ale de fi pamini la kama.’ ³⁴ Naawa sui a yaa a jam a puuri nna yegayega ale wa tomteerɔwa ate wa yaa a basi ate wa nuruma a yik wa a ta ga lik dok po ale a te wa waalika a ta ga paari dii po ate wa tuni wa pamini meena a nueri la.”

³⁵ Yeezu biika ale moata kpeglimka la, wa yaa weeni baai meena ale a wom la ayen, “Mi Kowa Naawen ale bo wenɗmazuk la ale nye ni ka dila degadega ase ni a nin kan vojɗ a te chaaba ale ni suniima meena.”

19

¹ Yeezu ale biisi a ga nueri la, wa yaa basi Galili ale nɗman cheɗ Judia a taam Jordan beni kauk kuɗkula. ² Nuru boari yegayega a yaa jam wa jigi ate wa tebi yognyeensaɗa meena dula jigini.

³ Farisiima ba gela a yaa jam wa jigi ayen ba choa wa noai a nya a se wa ale biisi wari a kaasi ya. Ba yaa bek wa ayen, “Nuru waai a dan zeri wa pok, kula a kisi?”

⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ba nɗmarisi Naawen gbanɗa po ayen, ‘Ku piilimka po ate Naawen a nye tenzok meena la, wa nye ka nidɔa ale nipok.’ ⁵ A yaa weeni ayen, ‘Ku nala kama ate nidɔa a basi wa ko ale wa ma ale ge a ga faari nipok ate ba noai bayewa a chim bunyi. Nama an diem a karim kula?’ ⁶ Ba nɗman daa nuruba baye, ba yaa ka nuru yeɗ. Dila nyin la baai ate Naawen a basi ate ba chim nuru yeɗ la, ku an magsi ayen nuru a poori ba.”

⁷ Farisiima a yaa bek wa ayen, “Dii ate fi a weeni la ka wensie, alege ka boa ate Moosis a sak nuruba dila po dila po ayen nuru waai a dan zeri wa pok, kula nyono a nɗmarisi gbanɗa ate ku sak nuruba ayen wa zeri wa poma kama?”

⁸ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Moosis a te ni siuk ayen ni a nye dila kama dii nyin la ni sakka a pagra kama. Alege ku jam daa dila a nyini diipo ate Naawen a nye tenka la. ⁹ Dila nyin nuru waai pɔk a dan kan pa wa dek a te nidoa yon wa, alege ate wa zeri wa powa ale faari nipok wa choa kula nyonɔwa a nye ka kabonj.”

¹⁰ Wa njanviirima a yaa weeni wa ayen, “Ku dan ka dila nidoa ale wa pɔk jigi, ku zunchoŋa kama ate nidoaba meena a kali dakoksa.”

¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, “Waai meena a kan bage a va mi sinsanŋa de. Ka baai nyiini ate Naawen a lueri la, a le ba va nja. ¹² Dila wie togatoga nyin ale soa ate nuruba a kan faari nipooba. Ba gela a kan faari dii la ba biak ba ka dila. Baai me a kan faari dii la ba je ba kama. Mba me a kan faari Naawen naamu nyin. Baai ale bage a va mi sinsanŋa de la, ni basi ate ba a va nja.”

¹³ Dula jigini nuruba ba gela a yaa pa ba bisa a ta a jam Yeezu jigi ayen wa pa wa nisana a tiri ba abe wa puusi a te ba, alege wa njanviirima a yaa toarin ba. ¹⁴ Yeezu a yaa weeni wa njanviirima ayen, “Ni te bisana siuk ate ba jam mi jigi. Ni kan yiak ba. Nama a ze ayen ka bala ale soa Naawen naamu?”

¹⁵ Wa yaa pa wa nisana a tiri ba a yaa le ge a cheŋ.

¹⁶ A se Yeezu ale jam bo siuku po a cheŋ la, nuru wanyi a yaa jam a bek wa ayen, “M Sagro, ka boan jaab tuim man a le mi m tom ate m bage a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la?”

¹⁷ Yeezu a yaa bek wa ayen, “Ka boa ate fi a bek mu njan manja wie? Nuru waai an bage a chim nuru man nja ka Naawen nyiini. Fi daa yaali ayen fi nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la, be va sinsanŋa.”

¹⁸ Nuruwa a yaa bek wa ayen, “Ka boan jaab sinsaga?”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Juuma Sinsanŋa ale nna. Kan ko nuru, kan nye kabonja, kan zu, kan chim venta seero, ¹⁹ a zuli fi ma ale fi ko abe fi a yaali fi saalo choa ase fi dek la.”

²⁰ Nuruwa a yaa weeni wa ayen, “Wienja de meena mi kasim a va nja kama. Mi abe njan nye ka boa a gum du?”

²¹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi dan a yaali ayen fi kan ta kaasunja ate fi nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la, cheŋ ga pai fi nanta meena a da a pa ligranja a te niwomma abe fi jam a va mi. Fi dan nye dila fe le jam a nya nanta Naawen jigi.”

²² Wa ale wom dii ate Yeezu a weeni wa la, wa sui a yaa deri kaasi, dii nyin la wa jam ka jigsiro. Wa yaa deri cheem wa njan te Yeezu a cheŋ.

²³ Yeezu a yaa weeni wa njanviirima ayen, “Ku le pagra a te baai ale ka jigsiroba la a bage jo Naawen naamu po. ²⁴ Ni yaala ate m njan weeni ni ayen ase laalaakomi a dan bage a va garupein vorub po a taamu a nyini nanta nyonɔ me a bage a jo Naawen naamu po kama.”

²⁵ Ku yaa cha wa njanviirima nna yegayega ate ba yaa weeni chaab ayen, “Ku dan ka dila, ka wana a le wa bage a jo Naawen naamu po?”

²⁶ Yeezu a yaa nya ba a weeni ayen, “Dan ka nuruba nyiini jigi, ku kan bage a nye, alege dan ka Naawen jigi, wie meena a bage a nye kama.”

²⁷ Dula jigini Piita a yaa weeni wa ayen, “Nya, tama basi ka ti nanta meena ale jam va fu. Tama ale nya ka boa ku nyinja?”

²⁸ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni, mi Saalobiika a dan njan jam ayen m soa tenzuk meena demma abe m bo ba buusa, nama njanviiriba pi ale bayewa de a le jam a bo Izirali dokdemma pi ale bayewa buusa. ²⁹ Nuru waai ale basi wa yeri ale wa suaata ale wa toaba ale wa koba ale wa maba ale wa bisa ale wa kadugsa mi nyin la, Naawen a le njan a pa wa nanta bala po wanyiwanyi kook kook a gum du a te wa abe wa pa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka me a te wa. ³⁰ Nuru baai yegayega ale bo nin yogyogla de la, le jam a taam ka njan. Baai me ale bo njan la a le jam a taam de nin.”

20

¹ Yeezu a yaa njan weeni ba ayen, “Naawen naamu a nye ase ka talim nyonɔ la. Saliuk yokyokwa wa yaa yiti a gisi nuruba ayen ba kpa wa talimu po a te wa.

² Wa yaa le nya ba la, wa yaa weeni ba ayen ba dan kpa ate wenni a sinj, wa le tuni ba dai dila dann ligranja. Ba ale siak la, wa yaa ta ba a cheŋ wa talimu po. ³ Wenni ale jueli magla, wa yaa cheŋ yabanja po a ga nya nuruba ba gela ale ba za. ⁴ Wa yaa weeni ba ayen, ‘Ni dan cheŋ ka mi talimu po a ga kpa a te mi nna m te a tuni ni ka dii ale a magsi la.’ Ba yaa siak a cheŋ.

⁵ Wenbinni ale ga jueli wenzuk sunsunj la, wa yaa njan basi ate kpaaroba ba gela a cheŋ wa talimu po a ga gum mbala po.

⁶ Wenbinni ale moata sinka la, wa njan cheŋ yabanja po a ga nya nuruba ale ba za. Wa yaa bek ba ayen, ‘Ka boa ate nama a kasim a za denna dann meena?’ ⁷ Ba yaa weeni wa ayen, ‘Nuru karo a te ti tuini ayen ti tomu.’ Wa yaa njan weeni ba ayen, ‘Nama me a cheŋ m talimu po a ga kpa.’

⁸ “Wenbinni ale sinj la, talimu nyonɔwa a yaa cheŋ wa talimu po a ga weeni

kpaaroma kpagini ayen, ‘Wi kpaaroma meena ate ba jam.’ Wa yaa pa ligraŋa a te kpagini ayen wa ŋɔa a tuni ba, ale weeni wa ayen, ‘Pilim a tuni baai ale wari ŋaaj a jam la abe fi ge a tuni baai ale liŋ a jam la ŋaaj nyinj.’⁹ Dula jigini kpagini a yaa tuni baai ale poom jam ale wenni a moata siŋka la, dai dila dannii meena ligraŋa.¹⁰ Kpagini ale boro a tuni baai ale a liŋ de niŋ a jam la, ba yaa poli ayen ba ligraŋa a le gaam baai ale jam ŋaajnyinj la ligraŋa kama, alege kpagini a tuni ba me ka dai dila dannii meena ligraŋa.¹¹ Wa ale ga tuni ba ba ligraŋa a nueri la, ba yaa ŋuuni ale talimu nyɔnowa.¹² Kpaaroma po wanyi a yaa jam a weeni wa ayen, ‘Nuru baai ate fi basi ate ba wari ŋaaj a jam la, bala an kpa ate ku beniya. Tama a kpa kama ale kantuenka ate wenni a ga siŋ, alege ate fi a yaa tuni ba a soa se fi ale fi tuni tama dii la.’

¹³ “Talimu nyɔnowa a yaa weeni kpaarowa ayen, ‘M doa, goori a wom mi. Mi an gebi ni ligra a basiya, dii nyinj la mi ale nama a siak kama ayen m tuni ni dai yej dai tutuna.’¹⁴ Dila nyinj ni ta ni ligraŋa a kuli. M dek ale a yaali ayen m tuni baai ale wari ŋaaj a jam la me dai yej dai tutuna.’¹⁵ M ka siuk a nye m dek ale a yaali dii la ale m ligraŋa? Mi ale tuni nuruma de ligraŋa a gaam dii ate ba kpa la, nyinj ale soa ate nama a de nyunni ale ba.’”

¹⁶ Yeezu biika ale moata kpeglimka la, wa yaa weeni ba ayen, “Baai ale bo ŋaaj la, bala a le ba taam niŋ, alege ate baai ale de niŋ la me, a ŋman taam ŋaaj.”

¹⁷ Yeezu ale wa ŋaajviirima pi ale bayewa ale jam bo siuku po a cheŋ Jerusalem teŋka la, wa yaa weeni ba ba dek ba nyiini ayen,¹⁸ “Ni nya, ti bo ka ti siuku po a cheŋ Jerusalem teŋka. Ti dan paari dula jigini, nuruba ale yik mi Saalobiika a ta mu a ga nyo Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma Sinsak sagroma nisima po. Bala a le bo mi kummu buusa.¹⁹ Abe ba ta mu a ga nyo baai ale kan daa Juuba la nisima po. Ba le nye mu a la, abe ba nak mu abe ba yaa ko mu, alege daa ŋata dai Naawen a le basi ate m yiti kum po.”

²⁰ Da ŋala po Zebedi powa a yaa jam Yeezu jigi ale wa bisa bayewa a yaa kpi duna teŋ Yeezu niŋ a saalim wa ayen wa nye wari a te wa.

²¹ Yeezu a yaa bek wa ayen, “Fi a yaali ayen m nye ka boa a te fu?”

Wa yaa weeni wa ayen, “Fi Naamu deka dannii a dan paari, be pe ale mi ayen m bisanja bayewa le jam a kali fi teŋ ate wanyi a bo fi juga abe nwala me a bo fi gala.”

²² Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Jaab buui ate fi a yaali la, fi ze dii ale bo ku ŋaaj a cheena la. Ninam buui ate mi ayen m nam la, fi bisanja ale бага a maa namu?”

Wa bisanja a yaa weeni ayen, “Mm, ti le бага.”

²³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ninam buui ate mi ayen m nam la, nama me a le namu, alege m juŋŋa ale m galaŋa kalika jigini, Naawen ale wa lueri nuru baai a le ba kali du la la. Daa mi ale magsi ayen m lueri.”

²⁴ Wa ŋaajviirima piwa ale wom la, ba sue a yaa puuri nna yegayega ale mbala bayewa.²⁵ Yeezu a yaa tigi ba meena chaab a weeni ba ayen, “Ni seba ku le ka dii ale baai ale kan daa Juuba la. Baai ale a wi ba dek ayen nalima la, ba soa ka ba teŋka demma ale a sak ba pagrim. Ba kpaŋŋa me a sak ba pagrim kama.²⁶ Ku ka siuk ate nama me a wa kula.²⁷ Nuru waai dan a yaali ayen wa chim nama naab ase ka wa a tom tuima ase tomteerɔ la a te nama.²⁸ Mi saalobiika an jam ayen m gisi ka nuru baai ale a tomu a te mi la. M jam ayen m tomu a te ka teŋka meena demma abe m kpi a tuesi ba a basi.”

²⁹ Yeezu ale wa ŋaajviirima ale a cheŋ Jeriko teŋka la, ate nuru boari yegayega a wa wa.³⁰ Ba ale jam a nyini teŋka po a nyini la, yeeba baye a yaa jam kala siuku nakpiak nyinj. Ba ale wom ayen Yeezu a va dula jigini a taam la, ba yaa kaari a wi wa ayen, “Ti Nyɔno, fi naawa Deivid ŋaajbiika, ta jiiirim ale ti abe fi maari ti.”

³¹ Nuru boanni a yaa weeni ba ayen ba goori ba wanni, alege ba zeri ale a kaari nna yegayega a gaam ba le poom a kaari dii la ale ŋman wi wa ayen, “Ti Nyɔno, fi naawa Deivid ŋaajbiika, ta jiiirim ale ti abe fi maari ti.”

³² Yeezu a yaa zaani a wi ba ate ba jam wa jigi ate wa yaa bek ba ayen, “Nama a yaali ayen m nye ka boa a te ni?”

³³ Ba yaa weeni wa ayen, “M Nyɔno, tama a yaali kama ayen fi nye ate ti ninanja a lagri a te ti ate ti бага a nya.”

³⁴ Yeezu jiiirim a yaa jam bo ale ba ate wa yaa pai wa nisanja a tiri ba ninanja. Ba ninanja a yaa deri lagri ate ba yaa deri wa wa.

21

¹ Ba yaa jam paari teŋfiik kaai ate ba a wi ayen Betfaaji ale guuk kuui ate ba a wi ayen Olivi Guuku ate ka jam moata Jerusalem teŋka la. Yeezu a yaa wi wa ŋaajviirima po baye a ² weeni ba ayen, “Nama a liŋ de niŋ a cheŋ ga jo teŋfiika po. Ni dan deri ga jo dula, ni le nya boniŋ ale ka biik ate ba bobii a zaani. Ni foli si a ta jam. ³ Ni dan boro a foli si nuru a le

bek ni ayen, 'Ka boa ate nama a nye?' Ni weeni wa ayen ka ni nyonowa ale a yaali si. Ni dan weeni dila, wa le te ni siuk ate ni foli si a ta jam."

⁴ Yeezu a weeni ba nyaku de kama ate ku sak ayen dii ate Naawen biisiteeroma wanyi wa a nmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po la a jam a chim wensie. Wa nmarisi ayen,

⁵ "Chen a ga weeni ten kaai ate ba a wi ayen Zayon la demma ayen ni naawa waai ale seba wa dek yik la a le do bompaaalik a jam ni jigi."

⁶ Wa njanviirima bayewa a yaa de nin a chen a ga nye dii ate Yeezu a weeni ba la. ⁷ Ba yaa ga foli bonika ale ka biika a ta si a jam Yeezu jigi. Ba le ta si a ga paari wa la, ba yaa yeeri ba gattanƙa ti gela a pa vi bompaaalika chiaka zuk ate Yeezu a yaa jueli a kali. ⁸ Nuru boari yegayega a yaa jam gilim ba ate nuruba yegayega a pa ba gatta a pati a dueni siuku po ayen Yeezu a ta wa bonika a chen va ti zuk a taam. Ba gela me a chen siuku nakpiak a ga che tiisa vaata a pati a dueni siuku po. ⁹ Ba le jam a bo siuku po a chen ate baai a jam de ninƙa, ale baai me a jam de njanƙa la, meena a yaa zuli wa ale a kaari ayen, "Ti a pak fu. Fi waai ale ka naawa Deivid njanbiik la. Naawen a niak waai ale cheena nyonowa yonni nyin la. Ti a pak fu nalimnyiini."

¹⁰ Yeezu ale ga jo Jerusalem tenƙa po la, tenƙa meena demma a yaa deri ta tugurik ale chaab. Ba meena a yaa jam a bek chaab ayen, "Ka wana ale nuruwa de?"

¹¹ Nuru boanni ba gela baai ale Yeezu ale va chaab a ga jo tenƙa po la, a yaa weeni ba ayen, "Nuruwa de ka Naawen biisiteerowa Yeezu. Wa nyini ka Nazaret ten kaai ale bo Galili la."

¹² Yeezu a ga jo Juuma Puusika Yenni po ate nuruba a jam boro a gerim dula jigini. Wa yaa vi ba meena ate ba nyini dula a nyini, ale ge a zak nuru baai ale jam ta ligranƙa a tagri la teebulitana a tulim kpib, ale tusi baai ale ta nangbanƙa a da la zukpaglisana a lonsi. ¹³ Wa yaa bek ba ayen, "Nama a ze dii ate ba nmarisi Naawen gbanƙa po la? Ba nmarisi ayen, 'Mi Yenni de ka puusika yeri.' Ba nmarisi nyaku de kama alege nama a pa di a chim zueba kalika jigi."

¹⁴ Nuruba a yaa ta yeeba ale ghatta a jam Yeezu jigi ate wa tebi ba dula jigini. ¹⁵ Juuma Puusika Yenni kpanƙa ale Juuma Sinsak sagroma ale ga nya wakperikaliik sii ate wa tom la ale bisana ale a pak wa dii la ale a weeni ayen, "Ti a pak fi naawa Deivid njanbiika la", ba sue a yaa puuri ale Yeezu.

¹⁶ Ba yaa bek Yeezu ayen, "Fi kan wom ba le a weeni dii la?"

Yeezu yaa siak ale ge a bek ba ayen, "Nama an diem karim a wom dii ate ba nmarisi Naawen gbanƙa po ayen, 'Naawen a lueri ka bisa ale biluata ayen ba a pak wa.' "

¹⁷ Yeezu a yaa basi ba ale ge a chen nyini tenƙa po a chen ten kaai ate ba a wi ayen Betani la po ga goa.

¹⁸ Vari ale nman a veenti la saliuk, ba yaa basi Betani tenƙa ale ge a nman a chen Jerusalem tenƙa ate kom a yaa jam ta Yeezu. ¹⁹ Ba le jam bo siuku po a chen la, wa yaa nya kinƙanƙa ale ka za siuku nakpiak. Wa yaa chen ka ten ayen wa nya ase ka ta moota ya ate wa de, alege jaab a jam ka ka zuwa. Ka vaata nyiini ale jam boro. Yeezu a yaa weeni kinƙanƙa ayen, "A nyini jinla danni a ta a chen, nuru waai a kan nman a nya fi yoana a de." Wa le ga weeni dila la, kinƙanƙa vaatanƙa meena a yaa deri jak ate ka kpi.

²⁰ Wa njanviirima ale nya nyaku de la, ku yaa chim wakperikaliik nna yegayega ba jigi. Ba yaa bek chaab ayen, "Kinƙanƙa a nye ka se a deri kpi nna nwuli?"

²¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ni basi ate m weeni ni ayen nama a dan ta siaka ale mi ale ka chichama, nama le baga a tom dii ate mi a nye ale kinƙanƙa la kama. Ni baga weeni guuku de me dek ayen ku yiti a chen a ga zaani mogi kpeeni po ate ku sum a nye dila. ²² Nama a dan ta siaka ale mi nalimnyiini ale a puusi a te Naawen ayen wa te ni jaab, wa a te ni kama."

²³ Ba le ga paari Jerusalem tenƙa po la, ba yaa nman jo Juuma Puusika Yenni po. Yeezu ale jam boro a sak nuruma la, Juuma Puusika Yenni kpanƙa ale Juuma kpanƙa a yaa jam wa jigi a bek wa ayen, "Ka wana ale te fu pagrimu de ate fi a tom tuimana de? Ka wana ale te fu siuk me ate fi a nyeemu jigi meena a tom tuimana de?"

²⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Mi me ta wari ayen m bek ni. M dan bek ni ate ni baga a tulisi mu, m le weeni ni waai ale te mu pagrimu ate mi a tom tuimana de meena la. ²⁵ Joon ale jam a te nuruma soka la, ka Naawen ale jam te wa pagrimu yaa ka nuruba?"

Wa le bek ba dila la, ba yaa ta nampaga ale chaab ayen, "Ti dan weeni ayen ka Naawen ale te wa pagrimu, wa le bek ti ayen, ka boa ate nama an siak a te wa?"

²⁶ Ba gela a weeni ayen, "Ti dan weeni ayen ka nuruba ale te wa pagrimu, nuru boanni sue a le puuri ale ti, dii nyin la ba a wi Joon ayen ka Naawen biisiteero." ²⁷ Ba yaa tulisi Yeezu ayen, "Tama ze."

Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Mi me kan weeni ni waai ale te mu pagrimu ate mi a tom tuimana de meena la.

²⁸ “Ni wom dii ate mi tara ayen m weeni a sak ni la. Nuru wanyi ale jam boro a ta wa bisa baye. Da yerj po wa yaa weeni wa be kpagini ayen, ‘Cherj a ga kpa m talimu po jinla.’ ²⁹ Wa biika a yaa weeni wa ayen, ‘Mi kan yaali ayen m cherji.’ Ku le nye maga dek la, wa yaa nman tagri wa popola a yaa cherj talimu. ³⁰ Ku an jam beniya ate kowa a yaa cherj baanaka jigi a weeni wa me ayen wa cherj a ga kpa talimu po. Wala a yaa siak, alege wa an cherjiya.” ³¹ Dula jigini Yeezu a yaa bek Juuma ayen, “Bisana de bayewa, ka ba wana dek ale tom dii ate ba kowa a yaali la?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ka kpagini.”

Yeezu a yaa nman weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni, lampoo cheesiroma ale nipok baai ale ka nidoa yaalisa la a le basi ba wabaatana abe ba de ni ninj a jo Naawen naamu po. ³² Joon Sokateerowa a jam kama ayen wa sak ni wensie siuku kuui ate nama ayen ni va la, alege ni jam ka siaka ale wa sinsanja. Lampoo cheesiroma ale nipok baai ale ka nidoa yaalisa la meena a jam ta siaka ale wa sinsanja kama. Nama dek a seba nyaku de kama, alege nama an jam a basi ni wabaatana tomka ale ge va wa.”

³³ Yeezu a yaa nman weeni ba ayen, “Ni basi ate m weeni ni wamagsini di choa. Nuru wanyi ale jam boro a kpa wa talim fiik. Wa yaa che daata a ti a gilim bu meena a yaa gomsu bu puuka po meena a yaa yaali nuruba ayen ba a limsi bu abe ba a tom bu po. Wa le nye dila a nueri la, wa yaa nyeemu a cherj ninjina. ³⁴ Wa talimu tiisanja yoanana pisika po ale jam a paari la, wa yaa tom wa tomteeroma ba gela ayen ba cherj a ga tuesi yoanana gela wa nuruma jigi a ta jam te wa. Ba yaa cherj ba jigi.

³⁵ “Ba le ga paari dula jigini la, nuruma yaa yik ba a nak ba wanyi ale a ko wanyi ale ge a pisi tana a yuk nwala me. ³⁶ Talimu nyonowa a yaa nman tom wa tomteeroma ba yega a gaam wa le poom a tom mbala dii la, alege nuruma a nman nye ba me ase mbala la degadega. ³⁷ Wa yaa le ga tali wa dek bipoosini la, talimu nyonowa a yaa weeni wa dek ayen, ‘M le tomu ka m dek biika, dii nyinj la wala a dan cherj dula jigini ba le te wa zula.’ Wa yaa tom wa ate wa cherj. ³⁸ Nuruma ale ga nya wa biika ale wa cheena la, ba yaa weeni chaab ayen, ‘Biika de kowa a dan jam kpi, wala a le wa tuesi wa kowa ntanta meena. Ni basi ate ti ko wa, ate wa kowa a dan jam kpi abe tama a soa wa ntanta meena.’ ³⁹ Biika ale ga paari talimu po la, ba yaa yik wa a ko wa a yaa vuuri wa a ta nyini talimu po a nyini peelim.”

⁴⁰ Yeezu a yaa bek ba ayen, “Nama a poli ayen talimu nyonowa a dan wom nyaku de, ka boa ate wa ayen wa nye tomteeroma?”

⁴¹ Ba yaa weeni Yeezu ayen, “Wa le jam a yik ba kama a ko abe wa pa wa talimu a nman te nuruba ba chaab, ate wa tiisanja yoanana pisika wein a dan paari, abe wa nya wa denni.”

⁴² Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nama an diem a karim Naawen gbanaka po wienja a wom ale minj na kiri juijui ate ba weeni ayen,

‘Tintain dii ate seeroma a zeri ayen di daa tintain manj la, dila ale di tulim chim tintain manj a gaam na meena. Naawen ale nye dila. Di ka wakperikaliki ti jigi.’ ”

⁴³ Yeezu ale biisi ga moata nuerika la, wa yaa weeni ba ayen, “Nuruwa talim fiika a nye ase ka Naawen naamu la. Naawen a le yiak ni ate ni nyini wa naamu po a nyini abe wa nman pa bu a te baai ale a tom tuimansa la. ⁴⁴ Nuru waai a dan lo tintanni de zuk di a gebi wa ka nna gela gela. Tintanni abe dan lo nuru waai zuk di a piak wa ka nna se zom la.”

⁴⁵ Juuma Puusika Yenni kpanja ale Farisiima ale wom dii ate Yeezu a biisi la, ba yaa deri minj ayen wa a biisi ka ba wie. ⁴⁶ Ba yaa jam a yaali ayen ba yik wa, alege ba jam a chali ka nuru boanni yogsum. Nuru boanni a jam a poli kama ayen Yeezu a jam ka Naawen biisiteeroma po wanyi.

22

¹ Yeezu yaa nman magsi wamagsini a sak nuru boanni ayen, ² “Naawen naamu a nye se ka naab waai biik ale faari nipok ate wa yaa gomsu ayen wa wi nuruba ate ba jam wa yenni a de nandiinta abe ba gogi a te wa la. ³ Wa yaa tom wa tomteeroma ayen ba nyeemu a wi nuruba ate ba jam, alege ba an jam a yaali ayen ba jamu. ⁴ Wa yaa nman wi wa tomteeroma ba gela a weeni ba ayen, ‘Ni cherj a ga weeni nuruma ayen, ti nyonowa nandiin kpeenta a gomsu nueri kama. Wa luk wa naakpeema ale pakpeema a ko a dik ayen wa te ni. Dila nyinj ni pii nyinj a jam.’ Wa le weeni ba a ga nueri la, wa yaa tom ba ate ba cherj. ⁵ Alege nuru baai ate naawa a wi ayen ba jam la, ninj a jam ka ale dii ate wa ta la. Ba wa wanyi a jam a cherj ka wa talim. M wa me a cherj yaba ayen wa gerim. ⁶ Baai ale jam a tali la, a yaa yik naawa tomteeroma a nak ko. ⁷ Naawa ale wom dii ate ba nye wa nuruma la, wa sui a yaa jam a puuri nna yegayega ate wa yaa tomu wa sojima ate ba cherj nuruma tenka. Ba le ga paari dula jigini la, ba yaa yik nuru baai ale ko naawa tomteeroma

la a ko ale ju ba tenka meena ale bolim a kaasi. ⁸ Sojima ale jam bo siuku po a cheŋ la, naawa a yaa nman wi tomteero paalisa ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, ‘Nandiin kpian tii ate mi a basi ate ba digi la a magi deka kama, alege nuru baai ate mi a wi la, an magi ti deka. ⁹ Ni nyini a cheŋ sukpeentaŋa po a ga wi waai meena ate nama a nya ba dula jigini la a ta jam ate ba de nandiintaŋa.’ ¹⁰ Wa tomteero ma a yaa nyini a cheŋ sukpeentaŋa po a wi waai meena ate ba nya dula la. Nuru maŋsa ale nuru baata a yaa jam tigi chaab a sueri naawa yenni.

¹¹ “Ba meena ale jam tigi a nueri la, naawa a yaa jo juijui ate ba boro la ayen wa puusi ba. Wa le nyiem bo nuruma po a diak waai meena nisima la, wa yaa ga nya nuru wanyi ale wa an jo garuk maŋsa. ¹² Naawa a yaa weeni wa ayen, ‘M doa, ka boa ale soa ate fi a jo kala dokku de po ale ge fi an jo garuk maŋsa?’ Wa le bek wa dila la, nuruwa a yaa jam kala a ka wari a tulisi. ¹³ Naawa a yaa chiem a weeni wa tomteero ma ayen, ‘Ni yik nuruwa de a bobi wa naŋsaŋa ale wa nisaŋa a gum chaab a ta wa a nyini a yuk basi legini po. Dula jigini wa le kum nna yegayega abe wa a njobi wa nyinaŋa.’ ”

¹⁴ Yeezu ale biisi a moata nuerika la, wa yaa weeni nuru boanni ayen, “Naawen a wi nuruba yegayega ayen ba jam wa jigi, alege wa lueri ka ba maga la.”

¹⁵ Farisiima a yaa basi wa ale nyini. Ba yaa zok ayen ba choa wa noai a nya ase wa le weeni wari a kaasi ya, ate ba nya siuk a ko wa. ¹⁶ Ba yaa tom ba naanyiirima ale Ayerod nuruma po ba gela wa jigi. Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Sagro, ti seba ayen fi ka wensie nyono. Fi niŋ a ka dii meena ate nuruba a biisi fi wie la po. Fi kan chali yogsum ale wensie biisika ale waai meena ale nuru kpeenta me nimbie po. ¹⁷ Ti dan tuni ti lampoowa a te ti naktionku Siiza, kula a nala yaa ku an nala? Ti tuni yaa ti kan tuni?”

¹⁸ Yeezu a poom seba ayen ba a yaali kama ayen ba choa wa noai nya, ate wa yaa weeni ba ayen, “Nama ka venta nyam. Ka boa ale soa ate ni a paasi mu? ¹⁹ Ni te mu ligra njaai ate ni pa a tuni lampoowa la dinyi ate m nya.”

Ba yaa ta dinyi a jam te wa. ²⁰ Yeezu yaa bek ba ayen, “Ka wana zuk ale wa yoi ale dua ligni nyinŋa?”

²¹ Ba yaa weeni wa ayen, “Ka naktionku Siiza zukku ale wa yonni ale dua di zuk.”

Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni be pa jaab buui meena ate Siiza a soa la a te wa, abe ni pa jaab buui meena me ate Naawen a soa la a te Naawen.”

²² Ba ale wom dila la, ku yaa cha ba nna yegayega, ate ba yaa basi wa ale ge cheŋ.

²³ Dula jigini Sajusima ba gela a yaa jam Yeezu jigi. Bala a jam ka siaka ayen nuruba a dan kpi, ba ale nman yiti kum po. ²⁴ Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Sagro, Moosis a sak ti Naawen gbanŋa po ayen, ‘Nuru waai a dan faari nipok ate ba an biagi ale chaaba alege ate wa chorowa a kpi, tama a basi kama ate wa yua a faari nipowa a biak bisa a te wa ate wa yonni a kan be.’ ²⁵ Nuruba bayopoi ale jam boro, ate ba meena a yaa chim ma yey ale ko yey bisa. Kpagini a yaa faari nipok. Wa le wa powa an jam a biak ale chaab a nyaya, ale ge ate nidoawa a kpi. Waai ale nman pa saŋ la a yaa faari wa mowa powa ale ge ba me an jam a biak a nyaya ale ge ate wa me a kpi. ²⁶ Ba meena bayopoiwa a faari nipok wala kama a taam tu. ²⁷ Nidoama bayopoiwa meena ale kpi la, ku an jam beniya ate nipowa me a yaa kpi. ²⁸ Yogyogla, da dii dai ate nuruba meena ayen ba yiti kum po la, nuruba bayopoiwa de meena ale faari nipowa de a nya la, ka ba wana ale wa soa wa?”

²⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni ze Naawen gbanŋa po wienŋa nalimnyiini. Ka dila ale soa ate ni be ni siuku ale diem ze Naawen pagrimu me la. ³⁰ Da dii danni ate nuru meena a yiti kum po la, nipooba faarika a kan boro. Ba meena a le jam a nye ase ka Naawen sabiiloma baai ale bo wenyamazuk la. ³¹ Nama a dan kan ta siaka ayen nuruba a le yiti kum po, ku a sak kama ayen nama an karim Naawen gbanŋa po wienŋa a miŋ ku kiri juijui ate Naawen a weeni ayen, ³² ‘Mi ka Naawen dii ate ni kokpiensaŋa Abraham ale Aizik ale Jakob a puusi a te la.’ Baai ale ka kpeeba la an бага a puusi a te Naawen ya, alege ka baai nyiini ale ka njanvuuta la.”

³³ Nuru boanni ale wom dii ate wa boro a sak ba la, ku yaa cha ba nna yegayega.

³⁴ Farisiima ale wom ayen Yeezu biika a masa gaamu Sajusima biika la, ba yaa a tigi chaab a jam Yeezu jigi. ³⁵ Ba wanyi, waai ale jam seba Juuma Sinsaŋa nalimnyiini la, a yaa jam ayen wa choa Yeezu noai a nya ale bega. ³⁶ Wa yaa bek wa ayen, “M Sagro, ka Juuma Sinsaŋa po di dina ale gaamu nja meena?”

³⁷ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “ ‘A yaali Naawen ale fi sunum ale fi chiik ale fi popola meena.’ ³⁸ Sinsaŋa de ale gaamu nja meena. ³⁹ Sinsak njaai ale nman pa saŋ la ale nna, ‘A yaali fi choa ase fi dek la.’ ⁴⁰ Sinsak njaai meena ate Naawen a weeni Moosis la ale Naawen biisiteero ma meena sinsaŋa a nyini ka sinsaŋa de nyayewa po.”

⁴¹ Dai yeŋ po Farisiima ba gela a yaa ale ŋman tigi chaab a jam Yeezu jigi la, wa yaa bek ba ayen, ⁴² “Nama a weeni ayen Varibasidowa ka wana ŋaanbiik la?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Wa ka naawa Deevid ŋaanbiik.”

⁴³ Wa yaa ŋman bek ba ayen, “Ku dan ka dila, ka boa ale soa ate Naawen chiika a weeni Deevid ayen wa a wi Varibasidowa ayen wa nyonɔ? Ba ŋmarisi Naawen gbanƙa po ayen Deevid a weeni ayen,

⁴⁴ ‘Mi Nyonɔwa Naawen a weeni mi Nyonɔwa ayen, kali mi juga geŋ ate ku jam a paari diipo ate mi ayen m basi ate ni dachaasana a chim ni yom la.’

⁴⁵ Ase Deevid dek a dan a wi wa ayen ‘wa Nyonɔ’, wa nye ka se a ŋman бага a chim Deevid ŋaanbiiga?”

⁴⁶ Nuru waai a jam karo a бага a tulisi Yeezu. A nyini da dila dannu a ta a cheŋ, nuru waai an ŋman jam bek Yeezu bega.

23

¹ Yeezu a yaa ŋman sak nuru boanni ale wa ŋaanviirima. ² Wa yaa weeni ba ayen, “Juuma Sinsak sagra ma ale Farisiima nyini ale ta siuk ayen ba a kasim a sak nama sinsak ŋaai ate Naawen a pa te Moosis la. ³ Bala dek me a kan va ba ale a sak ni dii la nalimnyiini. Ka dila ale soa ate ku chim fiioƙ ayen nama va dii ate ba a sak ni la, alege ni kan a va ba nyeka ale ka dii la. ⁴ Ba nyiem a gomsu ka jib dobrita a ta ti a jam dueni ayen nuruma a koati a ji, alege ba dek a kan maari a pa ba nisima a tiri a nya. ⁵ Ba kasim a nye ka wie nna yegayega ayen nuruba a nya ba. Ba nyiem gebi ka gbanƙa a ŋmarisi Naawen wienƙa a dueni du a pa bobi ba dieŋa ale ba nisana nyin. Ba gattanƙa zuesana me a wonna kama. ⁶ Ba dan tigi chaab ayen ba de ba dakpeeni ŋandiintana, a yaase ba jo ba tuka doƙku po, ba a yaali kama ayen ba a kali zukpaglik sii ate ba kpanna a kali la zuk. ⁷ Ba nyiem a kasim a yaali kama ayen nuruba a puusi ba yabana po abe ba a zuli ba abe ba a wi ba ayen, ‘Sagroba’. ⁸ Ni kan ta kanjanta abe ni a yaali ayen nuruba a wi ni ayen, ‘Sagroba’. Nama meena ka suaata ale ta sagra wanyi dekki. ⁹ Ni kan a wi nuru waai ale bo tenzok de la ayen ni ‘Koa’, dii nyin la ni meena a ta ka ko yeŋ ate wa bo wennyamazuk. ¹⁰ Ni kan ta kanjanta abe ni a yaali nuruba ayen ba a wi ni ayen ‘Niŋdeeroba’. Mi waai ate nuruba a wi ayen Varibasidowa la nyiini ale nama meena niŋdeero. ¹¹ Ni dan a yaali ayen ni gaam ni suaata, ku a fe kama ayen ni pa ni dek a chim ase ba tomteeroba la. ¹² Nuru waai a dan zak wa dek ŋmai, Naawen ale basi ate wa sin tenj. Alege waai

a dan yik wa dek tenj tenjka, Naawen ale zak kula nyonowa ŋmai.

¹³ “Nama Juuma Sinsak sagra ma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Ni ka velinvendisa. Nama ale a sak nuruma dii la a nye ase nama a yik ka Naawen naamu nansiunƙu tuoku a ligi ba nimbie po la. Nama dek a kan yaali ayen ni jo du, ni be kan basi ate nuruba a jo du.

¹⁴ “Nama Juuma Sinsak sagra ma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Ni ka velinvendisa. Nama nyiem a ga a paasi ka pukoga a tuesi ba ŋanta ale ge a paasi waai meena a puusi puusa wonƙa a te Naawen. Dila nyin la, wa dan jam ayen wa bo ni buusa, ni waalika le zuak yegayega.

¹⁵ “Nama Juuma Sinsak sagra ma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Nama ka velinvendisa. Nama nina a muni ka nna yegayega ayen ni nye ate nuruba a tagri a va nama Naawen puusika siuku. Ba dan a va nama nyeka ba yaa tom tuimbaata a nya waalika a gaam nama.

¹⁶ “Nama baai ale de nuruba ninj a ta ba a cheŋ ale kan nya siuku la, ku le jam a tua kama ni jigi. Nama a sak kama ayen, ‘Nuru waai a dan wi Juuma Puusika Yenni yoi a pe ŋmoruk, ku daa wariya. Alege wa dan wi ligmonjka ale bo Juuma Puusika Yenni po la yoi a pe ŋmoruk, ku ka wakpeeni.’ ¹⁷ Nama bettana nna, ka ba wana ale gaam wa choa? Juuma Puusika Yenni yaa ligmonjka ale bo di po la? Ka Juuma Puusika Yenni ale a basi ate ligmonjka a nala. ¹⁸ Ni be ŋman a sak me ayen, ‘Waai a dan wi Juuma Puusika Yenni jaab buui zuk ate ba a nye kaabka la yoi a pe ŋmoruk ku daa wariya. Alege waai a dan wi Naawen tiirimu buui ale bo wa puusika yenni po la yoi a pe, ku ka wari.’ ¹⁹ Ni ka betta ale nye ase yeeba la. Ka ba wana ale gaam wa choa? Tiirimu yaa jaab buui zuk ate tiirimu a dua la? Ka jaab buui zuk ate tiirimu a dua la ale a nye ate tiirimu a welema. ²⁰ Nuru waai a dan wi kaab teka jigini ale bo Juuma Puusika Yenni po la yoi a pe, wa maa pe ka tiirim buui ale dua ku zuk la yoi me nyin. ²¹ Nuru waai abe dan wi Juuma Puusika Yenni yoi a pe, wa maa pe Naawen waai ale bo di po la me yoi nyin. ²² Nuru waai a dan wi wennyamazuk yoi a pe, wa maa pe ka Naawen zukpaglika, kaai ate wa a kali ka zuk la, yoi me nyin.

²³ “Nama Juuma Sinsak sagra ma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Ni ka velinvendisa. Ni a sak kama ayen ŋanta baai ate ni a pa a nyo jenta po la, ni a lueri ku noai piwa po bunyi a te Naawen. Alege nyemagsika ale jirim ale wensie ale nye wari yegayega la ni zeri. Wie ŋaai ale

magsi ayen ni a nye la ale la ase ni a nin poom a nye nɲala. ²⁴ Ni a nye ase ka yeeba la. Nama nyiem zeri ka nanjiun neka alege ne laalaakomi.

²⁵ "Nama Juuma Sinsak sagroma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Ni ka velinvendisa. Ku a nye ka nna ase ni ale a nari beerisa ale china nɲaɲ alege a basi puusaɲa po dii la. Ni suniimaɲa po a sueri ale ka butuom nyeka nyiini. ²⁶ Nama Farisiima a nye ase ka yeeba la. Ni liɲ sugri ni suniimaɲa po ate nuruba a sum seba ayen nama a tom ka tuimmaɲa.

²⁷ "Nama Juuma Sinsak sagroma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Nama ka velinvendisa. Nama a nye ase ka boosi tii nyiɲsa ale a nyagsi alege ti puusaɲa po a sueri ale koba nyiini ale dan me nna yegayega la. ²⁸ Siuk kula po ate nama a nyiem a paasi nuruba ayen nama a tom ka tuimmaɲa, alege ni suniimaɲa po a sueri ale ka tuimbaata ale venta nyiini.

²⁹ "Nama Juuma Sinsak sagroma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Nama ka velinvendisa. Nama a nye ate Naawen biisiteeroma ale nuru maɲsa baai ale kpi dila po dila po la, boositaɲa a kasim a nyagsi. ³⁰ Ni nyiem a kasim a weeni chaab ayen ase tama a dan jam maa bo ka ti kokpiensaɲa teɲka po, tama ate an jam maa gum ba po a ko Naawen biisiteeroma. ³¹ Nama a siak kama ayen nama ka baai ale ko Naawen biisiteeroma la, nɲaɲbisa. ³² Ni kokpiensaɲa ale pilim dii la, ni kasim a tom nueri. ³³ Ni kokpiensaɲa a jam a nye ase ka wiiga la. Dila nyiɲ la nama me a nye ka dila. Naawen a dan jam ayen wa bo teɲzuk meena demma buusa, wa le weeni ayen nama a lo kama, ale a pa ni a nyo bolim buui ale kan maara kpimsi la po. Nama a poli ayen nama a le nye ka se a chali be dula jigini? ³⁴ Mi a weeni ni kama ayen, mi a le tom biisiteeroba ale yam nyam ale sagroba ate ba jam ni jigi. Nama a le pa ba gela a yik nɲanbarinta nyiɲsa a ko ba, abe ni miiri ba gela ale fiɲsa ni tuka doɲku po abe ni yiaɲ ba ate ba nyini ni teɲsaɲa po a nyini. ³⁵ Ni kokpiensaɲa a liɲ jam ko ka nuru wanyi waai ate ba a wi ayen Abil ate wa an jam a kaasi wari la. Ba jam a ko nuru maɲsa yegayega. Nuru waai ate ba jam a ko kpeglim la a jam le Zakaria, Barakaya biika. Ba jam a ko wa a moata ka kaab teka jigini Juuma Puusika Yenni po. Naawen a le te ni waalika abe wa weeni ayen nama ale soa baai meena ale jam kan kaasi wari la, kummu. ³⁶ Wensie ate mi a weeni ni Naawen a le te Juuma baai ale diem boro jinla la waalika abe wa weeni ayen bala ale soa wienɲa de meena a nye."

³⁷ Dula jigini Yeezu a yaa weeni ayen, "Nama Jerusalem demma, ni nyiem a

kasim a ko biisiteeroma baai ate Naawen a tom ba ni jigi la. Mi nyiem a kasim a yaali kama ayen m pobi ni meena a tara ase kpiak a ale a pobi ka bisa dii la, alege nama a kan siagi. ³⁸ Ku kan beni ate Juuma Puusika Yenni a kaasi. ³⁹ Mi a weeni nama kama yogyogla de ayen ni kan nɲman nya mi ase ka m nɲman pilim jamka dannɲi. Da dila dannɲi a dan paari, nama a le weeni ayen, 'Ni basi ate ti a te waai ate Naawen a tom la pimpauk.' "

24

¹ Yeezu ale yiti Juuma Puusika Yenni po a nyini la, wa nɲaɲviirima a yaa wi wa ayen wa zaani a nya Juuma Puusika Yenni. ² Wa yaa weeni ba ayen, "Ni basi ate m weeni a sak ni. Ku dannɲi a cheena kama ate nuruba a jam a kaasi jaab buuri ale bo dela la. Ba kan basi tintain yey me di choa zuwa."

³ Yeezu ale wa nɲaɲviirima nyiini a yaa cheɲ a ga jueli a kala Olivi Guuku zuk. Ba yaa bek wa ayen, "Ka boa a le ku nye ate ku sak ti ayen fi jamka ale teɲka zuk meena kpeglimka dannɲi a moata kama?"

⁴ Wa yaa weeni ba ayen, "Ni kpesi ni dek ate waai a kan paasi ni. ⁵ Nuruba yegayega a le jam a pa mi yonni nyiɲ a wi ba dek a weeni ayen ba ka Varibasiɲowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la abe ba paasi nuruba yegayega. Ku a fe kama ayen nama a kan wa ba. ⁶ Ni dan wom kpaliɲsa wie ate si gela a moata ale ge si gela me a bo niɲniɲa, ni kan a chali yogsumɲa. Kula a le sak ni ayen teɲka kpeglimka dannɲi a moata kama. ⁷ Teɲka meena demma ale ba nalima meena a le yiti a cheɲ a ga tu chaab kpaliɲsa po. Teɲka me a le choa nna yegayega ate kom a jam teɲka meena po. ⁸ Wienɲa de meena a nye ase ka nipok logi ale a dom alege ate wa a biak la.

⁹ "Nuruba a le yik ni a ta ni a ga nyo baai ale ba basi ate ni nya ninammu la nisima po ate ba ko ni. Waai meena a le kisi ni mi vaka nyiɲ. ¹⁰ Va nɲala po nuruba yegayega baai ale jam a ta siaka ale mi la, a le nɲmani mi nɲaɲ vaka. Ba le kisi chaab abe ba a bobri chaab a sak. ¹¹ Biisiteeroba yegayega baai ale kan seba Naawen la, a le jam a paasi nuruba yegayega. ¹² Nuruba yegayega a le jam a basi chaab yaalika, dii nyiɲ la nuruba tuimbaata a le jam a waanɲi a tagli jigi meena. ¹³ Waai a dan pik a ga paari ku nueri ka, Naawen a le vari wa a basi. ¹⁴ Nuruba a le jam a pa Naawen wamaɲsaɲa a sak nuruba Naawen naamu wie. Waai meena ale bo teɲka zuk la le liɲ wom wa wamaɲsaɲa wienɲa ale ge ate teɲka meena a kpeglim.

¹⁵ “Ni wom mi wienja de nalinmyiini. Naawen biisiteero waai ate ba a wi wa ayen Daniel la, a jam njarisi wabiok kuui ale ku jam a basi ate nuruba a namu la wie kama Naawen gbanja po dila po dila po. Nama a le nya ku ale bo za juijui ale kan magsi ayen ku zaani la.” (Nuru waai ale a karim wienja de la, abe minj chak.) ¹⁶ “Baai meena ale bo Judia tenka po la, a yiti a pii nyinj a chali nna yegayega a ga suk guutana po. ¹⁷ Baai ale bo ba ghirima zuima la a dan wom wabioku de wie, ba kan nman a yaali ayen ba sinj a jo ba diinana po a pa ba nanta. ¹⁸ Baai me ale bo ba kadugsa po la a dan wom wannu de, ba me a kan nman jo ba diinana po ayen ba pa nanta. ¹⁹ Da njala po ku le jam a pagra nna yegayega a te nipok puusa ale baai ale ta biluata la. ²⁰ Ni a puusi a te Naawen ate kula kan jam a pagra a te nuruba njoota wenya yaase ba Vuusum Danni. ²¹ Ku dan pari da njala ninam buui ate nuruba ale nam la ale gaam ninam meena ate nuruba, a nam a ta nyini diipo ate Naawen a nye tenka la. Ninam bula choa a kan nman jam. ²² Naawen a poom yeeri ninam daanja po njala a basi kama, dii nyinj la baai ate wa lueri ayen ba jam a va wa la nyinj. Wa dan kan yeeri ninammu daanja gela a basiya, waai ate kan nyini ninammu po a nyini.

²³ “Da njala po nuru a le weeni ayen, ‘Nya, Varibasidowa bo ka dela.’ Wa choa me a le weeni ayen, ‘Varibasidowa bo ka dula.’ Ni kan a wom ba. ²⁴ Nuruba ba gela me a le yiti a paasi nuruba a weeni ayen ka ba ale Varibasidowa. Ba baai me a le jam a weeni ayen ba ka Naawen biisiteeroma. Ba le jam a tom wakperisa nna yegayega a paasi nuru baai ate Naawen a lueri ayen ba a va wa la, ase ba a nin бага. ²⁵ Ni wom mi wienja de nalinmyiini. Mi a poom linj a weeni ni ba le cheena ayen ba nye ni dii la kama.

²⁶ “Va njala po nuru wanyi a le weeni ayen, ‘Ni nya, Varibasidowa a bo ka sagini po.’ Wa choa me a le weeni ni ayen, ‘Ni nya, Varibasidowa a suk a bo ka dawa.’ Nama a kan a wom ba. ²⁷ Mi Saalobiika nman jamka ale nye a ase ka nyagsika la a nyini kori a taam sinj yeninj ate nuruba a nya.

²⁸ “Ni seba ayen duinsa ale a gilim kauk kuui la, jakpiuk ale doa dula.

²⁹ “Da njala po ninammu a dan jam nueri, wenbinni ale chirika a le chim ka legi ate chinjarisanja me meena a nyini wenjmazuk a lo tenj. Nantana de meena ale bo wenjmazuk a ta pagrim la, Naawen ale jam yik ba choa. ³⁰ Nuruba ale deri nya saalobiika chinjmaanja po ale wa cheena. Tenka meena demma ale kum,

dii nyinj la ba le nya mu ale m nyini chinjmaanja po a cheena ale m pagrimu ale m zulara ale m nalimu nna yegayega. ³¹ Naawen sabiiloma po ba wanyi ale jam a pa damuniinj a peeri nna yegayega. Wa dan nye dila, mi yaa a le tom sabiiloma ate ba waanj a sueri tenka meena a tigi sinjuru baai ate Naawen a lueri la.

³² “Ni basi ate kinjanj a sak ni wari kiri. Ni nyiem a dan nya ale ka boro a pusi vaata, ni seba ayen kpari wein a moata kama. ³³ Siuk kula po me, ni dan nya wienja de meena ale njala boro a nye, ni le seba ayen da njala a moata kama. ³⁴ Ni basi ate m weeni ni nyaku de ayen jinla demma a kan kpi ase ka wienja de meena a jam nye. ³⁵ Wenjmazuk ale tenjuk meena a le jam a nueri da yenj po, alege mi wienja a kan taamu diipo diipo.

³⁶ “Nuru waai a ze mi Saalobiika nman jamka danni. Mi ale Naawen sabiiloma me dek a ze, alege ka m kowa Naawen nyiini ale seba. ³⁷ Mi nman jamka a le nye ase ka dii ale jam a nye ale nuru waai ate ba a wi wa ayen Nowa dila po dila po la. ³⁸ Ase Nowa ale jam boro a nye wa njaurunj kpionku la, waai meena a jam boro a nye ka wa dek ale a yaali dii la. Ba jam kasim a de njandiinta ale a nyu ate nidjaba me a faari nipooba. Ba kasim a nye ka dila a ta ga paari diipo ate Nowa a jo wa njaurunju po alege ate nyiam a jam la. ³⁹ Ba jam a ze ayen Naawen a le basi ate nyiam jam a sueri tenka meena a gbiti ba a ko. Mi Saalobiika jamka a le nye ase ka dai dila danni la. ⁴⁰ Dai dila dek danni nuruba baye a le bo ba kadugsa po a kpa, ate Naawen a pa wanyi a ta chenj abe wa ge wanyi wa. ⁴¹ Nipooba baye a le bo nanzuk po a num zom, ate wa pa wanyi abe wa ge wanyi wa.

⁴² “Ni kpesi ni dek abe ni a limsi, dii nyinj la ni ze dai dii danni ate ni nyonowa a cheena la. ⁴³ Ni basi ate m weeni ni ayen ase yeri nyonow a dan seba ayen zueba a le jam wa yeri, wa a le kasim a nya kama ate zuema a kan бага a jo zu. Wa kan goa ase ka wa nin yik ba. ⁴⁴ Diipo ate nama a kan nman a poli ayen mi Saalobiika a le jam la, dila po ale m cheena. Ka dila ale soa ayen ni kasim a gomsa a magsi a limsi la.

⁴⁵ “Ka nama wana dek ale wa chim wensie ale yam nyonow wienja de meena po? Ku a nye ase ka yeri nyonow waai ale lueri wa tomteeroma po wanyi ayen wa chim kpagi mbala zuk abe wa a te ba njandiinta ate ba a de a yaa le ge a nyee mu la. ⁴⁶ Yenni nyonowa a dan nyini wa le chenj juijui la a jam a nya ale tomteerowa a nye dii ate wa weeni wa la, tomteerowa sui a le peenti. ⁴⁷ Wensie ate mi a weeni ni, yenni nyonowa a yaa le basi ate wa

a nya wa yenni n̄antaña meena zuk a te wa. ⁴⁸ Alege tomteerowa waai ate yenni nyonowa a lueri la, a dan ka nyinworuk nyonow, wa a weeni wa dek kama ayen wa nyonowa a kan jamu nwuli. ⁴⁹ Dila nyinj la wa yaa yik wa tomteerow chaama a nak kama alege a chen̄ a ga gum baai ale boro a de n̄andiinta ale a nyu daata a bugi la jigi. ⁵⁰ Dai dii danni ate wa kan poli ayen wa nyonowa a cheena la, dai dila danni dek ate wa cheena. ⁵¹ Wa nyonowa a dan jam nya dii ate wa tom la, wa sui a le puuri nna yegayega ale wa, ate wa namsi wa abe wa pa wa a gum chaab ale velinwendisaña. Wa ale bo ka dula a kum abe wa gobi wa nyinana.

25

¹ “Mi a dan n̄man jam, Naawen naamu a le nye ase ka nipokbilisa piwa baai ale yiti a pa ba zeun̄ta a ta chen̄ ayen ba ga tu nipokfiaka nyonowa la. ² Ba piwa po ka banu ale jam ta yam, alege mbala banuwa me a jam chim betta. ³ Bettaña tinuwa a yaa pa ba zeun̄taña alege ba an pa kpaam a magsi ase mbula a dan nueri abe ba pa nyoro la. ⁴ Alege yammu nyamma a ta kpaam a gum du a magsi ayen mbula a dan nueri abe ba pa nyoro. ⁵ Nipokfiaka nyonowa a yaa an jam nwuli, ate nipokbilisaña a yaa doa a goa.

⁶ “Ku le jam paari goota sunsuj la, nuru wanyi a yaa kaari ayen, ‘Nipokfiaka nyonow a cheena. Ni yiti nwuli ate ni ga tu wa.’ ⁷ Nipokbilisaña piwa a yaa deri yiti nna nwuli a virinj ayen ba nya ase ba zeun̄taña a deema a de ya. ⁸ Bettaña nyamma zeun̄taña kpaamu nyiini ale jam a nueri, ate ba yaa weeni yammu nyamma ayen ba nye ba kpaamu a te ba ate ba nyo ba zeun̄taña po. ⁹ Yammu nyamma a yaa weeni ba ayen, ‘Tama kpaamu an soa diiya. Dila nyinj, ni chen̄ yeeña po a ga da kpaam.’ ¹⁰ Bettaña a yaa chen̄ ayen ba da ba kpaamu. Ba le chen̄ a ga nueri la, nipokfiaka nyonowa a yaa jam. Yammu nyamma baai ale poom ta ba kpaamu a magsi la, a yaa deri va nipokfiaka nyonowa a jo yenni po ayen ba maa de nipokfiak n̄andiintaña. Ba meena ale jo yenni po a nueri la, ba yaa yik nansiun̄ku tuoku a lik.

¹¹ “Ku le ga nye maga dek la, bettaña tinuwa a yaa le a n̄mani a jam a paari la ale tuoku a lik kama. Ba yaa za tuoku noai a nagi ale a wi ayen ba jam a lagri a te ba. ¹² Nipokfiaka nyonowa ale wom ba luelutana la, wa yaa weeni ba ayen, ‘Ni goori ni wann̄i abe ni chen̄ du. Mi a ze ni ale ka baai la.’ ”

¹³ Yeezu ale biisi a nueri la, wa yaa weeni wa n̄aanviirima ayen, “Ni chiibi a limsi, dii nyinj la ni ze diipo ate mi a cheena la.

¹⁴ “Mi a dan n̄man jam, Naawen naamu a le nye ase ka nuru waai ale gomi a magsi ayen wa nyiem la. Wa le gomi a nueri la, wa yaa wi wa tomteeroma batawa a yaa pai wa n̄antaña meena a nyo ba nisima po ayen ba a nya ba zuk ate wa jam. ¹⁵ Wa yaa pa wa n̄antaña a chari ba a va waai meena ale a tom wa tuima dii la. Wa yaa te nin̄ nyonowa ligra tusa n̄anu, ale a te waai ale pa san̄ la ligra tusa n̄aye, ale ge a te butawa nyonowa ligra tusidi. Wa le chari ba a ga nueri la, wa yaa chen̄. ¹⁶ Tomteerow waai ale tuesi ligra tusa n̄anuwa la, a pa n̄a kama a gerimu a nya ligra tusa n̄anu nyuenta. ¹⁷ Buyewa nyonowa me waai ale tuesi ligra tusa n̄ayewa la, a pa n̄a kama a gerimu a nya ligra tusa n̄aye me nyuenta. ¹⁸ Alege tomteerow waai ale tuesi ligra tusini la a pa wa nyonowa ligraña kama a tu ten̄ a gu.

¹⁹ “Ku yaa ale ga beni ate ba nyonowa a nyini wa nyeerimu jigini a jam la ate wa yaa a wi ba ayen ba jam wa jigi. Ba le jam wa jigi la, wa yaa bek ba ayen wa a yaali kama ayen wa nya waai meena ale pa wa ligra a gerimu a nya dii nyuenta la. ²⁰ Tomteerowa waai ale tuesi ligra tusa n̄anuwa la, a yaa chen̄ a nyini a taam zaani wa nin̄ a weeni wa ayen, ‘M nyonow, fi daam pa ka ligra tusa n̄anu a te mi ate mi yaa pa n̄a a gerimu a nya ligra tusa n̄anu nyuenta a n̄man gum du.’ ²¹ Wa nyonowa a yaa weeni wa ayen, ‘Fi ka nuru man̄ ale nye ate ku nala. Mi daam pa ka ligra maga dega a nyo fi nisima po alege fi a yaa бага a nye ate n̄a zuak a gum du. Yogyogla de mi a yaali kama ayen m pai ligra yegayega a nyo fi nisima po ate fi ale mi ta supeentik.’

²² “Tomteerowa waai ale tuesi ligra tusa n̄ayewa la, me a yaa nyini a taam zaani wa nin̄ a weeni ayen, ‘M nyonow, fi daam pa ka ligra tusa n̄aye a te mi ate mi yaa pa n̄a a gerimu a nya ligra tusa n̄aye nyuenta a n̄man gum du.’ ²³ Wa nyonowa a yaa weeni wa ayen, ‘Fi me ka nuru man̄ ale nye ate ku nala. Mi daam pa ka ligra maga dega a nyo fi nisima po, alege fi a yaa бага a nye ate n̄a zuak a gum du. Yogyogla de mi a yaali kama ayen m pai ligra yegayega a nyo fi nisima po, ate fi ale mi ale ta supeentik.’

²⁴ “Tomteerowa waai ale tuesi ligra tusini la, me a yaa nyini a taam zaani wa nin̄ a weeni ayen, ‘M nyonow, m seba ayen fi nyeka tua kama, dii nyinj la fi a che ka za n̄aai ate fi an bori la ale a vaari za n̄aai me ate fi an fobi la. ²⁵ Fi le pai ligraña a te mi la, mi daam a chalika yogsum a yaa ta n̄a a ga tu ten̄ a gu. Nya, lig n̄aai ate fi daam a pa te mi la ale nna.’

²⁶ “Wa nyonowa ale wom dii ate wa weeni la, wa sui a yaa jam a puuri nna

yegayega ale wa ate wa yaa weeni wa ayen, 'Fi ka nuru biok ale nyinjworuk nyono. Fi a poli kama ayen mi a che ka za njaai ate mi an bori la ale a vaari za njaai me ate mi an fobi la. ²⁷ Ku magsi kama ayen fi daam ate pa m ligrana a te ka nuru waai ale wa pa nja a gerimu a nya nyuenta a gum du a te mu la. ²⁸ Tuesi ligrana wa jigi a pa nja a te m tomteeroma wanyi wa waai ale ta ligra tusa piwa la. ²⁹ Nuru waai ale a pii nyinj la, a le nya njanta a gum du, alege waai ale kan a pii nyinj la a kan nya jaaboa. ³⁰ Ni yik nyinjworuk nyonowa de a ta wa a nyini peelim a yuk basi legini po. Dula jigini wa le kum nna yegayega, abe wa a jobi wa nyinaja.'

³¹ "Mi Saalobiika ale Naawen sabiiloma a dan jamu, m le jam a kala ka m naamu zukpaglika zuk a yaa soa tenka meena. ³² Abe m wi waai meena ate ba tigi a jam m tenj. Ba dan jam, m le poori ba buye ase naapeerik ale a poori wa piisa ale wa bua dii la. ³³ M le yik baai ale a nye ase piisa la a zaani m juga genj, abe m yik baai me ale a nye ase bua la a zaani m gala genj. ³⁴ Mi waai ale soa tenzuk meena la, a le weeni baai ale bo m juga genj la ayen, 'M Kowa Naawen a maari ni abe wa niak ni. Wa le jam a nye tenjuk meena la, wa goms ka njanta a zaani a te ni. Ni be jam a tuesi ba yogyogla de. ³⁵ Kom ale jam a yik mi la, nama a te mu njandiinta ate m de. Nyanyuila me ale jam ta mu la, ni te mu nyiam ate m nyu. M le jam ka nichaano la, ni nye m tia ale a ta mu a jo ni yienja po. ³⁶ Mi ale jam kan ta gatta la, ni te mu gatta ate m jo. Mi ale jam a wiak la, ni nya m zuk. Ba le jam a yik mu a lik dok po la, ni jam a puusi mu.'

³⁷ "Baai ale ka tomdo manja ale za m juga genj la, ba wanyi a le weeni mu ayen, 'M Nyono, ka dimpo ate tama a nya fu ale kom a ta fu ate ti te fu njandiinta ate fi de? Ka dimpo me ate tama a nya fu ale nyanyuila a ta fu ate ti te fu nyiam ate fi nyu? ³⁸ Ka dimpo ate tama a nya fu ale fi chim nichaano ate tama a nye fi tia ale a yik fu a ta jo ti yienja po? Ka dimpo me ate tama a nya fu ale fi an jo gatta ate tama a te fu gatta ayen fi jo? ³⁹ Ka dimpo me ate tama a nya fu ale fi a wiak yaa ba yik fu a lik dok po ate tama a jam puusi fu?' ⁴⁰ Mi a le weeni ba ayen, 'Wensie ate mi a weeni ni ayen dii meena ate nama a nye a te mi njanviirima po baanka me dek la, ni nye a te ka mi dila.'

⁴¹ "Dula jigini m le chiem a weeni tuimbaata nyamma baai ale bo m gala genj la ayen, 'Nama baai ate Naawen a ka te ni la, ni chej du mi tenj a chej bolim buui ale kan maara kpimsi ate Naawen a goms a magsi a te Sitaana la ale wa sabiiloma la.

⁴² Kom ale jam ta mu la, nama an te mi njandiinta ayen m de. Nyanyuila ale jam a yik mu la, nama an te mi nyiam ayen m nyu. ⁴³ Mi le jam ka nichaano la, nama an te mi tia ale ta mu a jo ni yienja po. Mi le jam kan ta gatta a jo la, nama an te mi gatta ayen m jo. Mi le jam a wiak ale bo likka dok po me la, nama an jam ayen ni nya mi zuwa.'

⁴⁴ "Baai ale jam za m gala genj la, ba wanyi a le weeni mu ayen, 'M Nyono, ka dimpo ate tama a nya fu ale kom a yaase nyanyuila a ta fu? Ka dimpo me ate tama a nya fu ale fi ka nichaano yaa fi ka gatta a jo? Ka dimpo ate tama a nya fu ale fi a wiak yaa ba yik fu a lik dok po, alege tama an maari fu?' ⁴⁵ M le njman a weeni ba ayen, 'Wensie ate mi a weeni ni ayen diipo meena ate nama an jam maari mi njanviirima po baanka me dek la, nama an maari daa mi.' ⁴⁶ Naawen a le yik baai ale a tom tuimbaata la a nyo juijui ate ninam yegayega a boro ate ku ka kpeglimka me la, alege tuimmanja nyamma ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka."

26

¹ Yeezu ale jam a sak wa njanviirima wienja de meena a nueri la, wa yaa weeni ba ayen, ² "Tigi kpeeni dii ate Juuma a wi ayen Gaambasika Tigini la a tali ka daa njaye ate di paari. Nja dan jam paari, ba le yik mi Saalobiika a ta ga nyo baai a le ba pa mu a kpi jabarim nyinj ate m kpi la, nisima po."

³ Wa njala po Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma kpanja a yaa tigi chaab Kayafas waai ale jam ka ba kpagi la yekpeeni po, ⁴ ayen ba poli a nya siuk ate ba wa a suk yik Yeezu a ko. ⁵ Alege ba yaa njman weeni chaab ayen, "Ase ti dan a yik wa nuru boanni baai ale tigi chaab ayen ba de tigi de la sunsunj, ba le jam a yiti ale noayerj a nyiem a kaasi tuima tenka po."

⁶ Da yenj po ate Yeezu a yaa jam bo nuru wanyi ate ba a jam a wi wa ayen, Simon la yenni po dii ale jam bo Betani tenka la a de njandiinta. Simon wala a jam ta ka gama tuem, alege ate bu yaa a nueri. ⁷ Nipok wanyi a yaa nyini peelim a ta kpa buui ate bu nyummu a masa nna yegayega la a jam jo Yeezu jigi a kpiiri bu a nyo wa zuk.

⁸ Yeezu njanviirima ale ga nya nipowa ale nye dii la, ba sue yaa puuri ale wa. Ba yaa jam a poli ba suniima po ayen, "Ka boa ale soa ate nipowa de a pa kpaamu a yik kaasi nna la? ⁹ Wa dan poom a pa bu a da ligra yegayega a pa nja a te niwomma, dila an zunchora?"

¹⁰ Yeezu a yaa jam seba dii ate ba a poli la, a yaa weeni ba ayen, "Ka boa ate wa le a nye dii la a daani nama? Ni basi wa, dii nyinj la wa tom ka wamaŋ a te mi. ¹¹ Niwoba a kasim a bo ale nama kama daa meena, alege mi a kan bo ale ni a ta a cheŋi. ¹² Nipowa de a kpiiri a nyo mi zuk a deri gomsɪ mi nyinjka a magɪsɪ ka guka. ¹³ Wensie ate mi a weeni ni, juijui meena ate nuruba a sak Naawen wamaŋsaŋa la, ba le weeni nipowa de ale nye dii a te mi la. Ba le kasim a teeri wa yoi diipo meena wuu."

¹⁴ Da ŋala po Yeezu ŋaanyiirima pi ale bayewa po wanyiwa waai ate ba a wi wa ayen Judas Iskariot la, a jam a yiti a cheŋ Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa jigi, ¹⁵ a weeni ba ayen, "Ase mi a dan бага a yik Yeezu a ta wa a jam a nyo ni nisima po, nama a le te mu ka boa?" Wa le bek ba dila la, ba yaa deri a chiini ligbie pisita a te wa dula jigini. ¹⁶ A nyini da ŋala po a ta a cheŋ, Judas a yaa nyiem a gisi ka siuk ayen wa ta Yeezu a ga bobri a sak.

¹⁷ Juuma Gaambasika Tigrini yaa jam paari. Da ŋala po ba nyiem a kasim a ŋobi ka boroboruk kuui ate ba kan pa dabinta a nyoro la. Yeezu ŋaanyiirima a yaa jam wa jigi a bek wa ayen, "Ka be ate fi a yaali ayen ti ga gomsɪ Gaambasika Tigrini ŋandiintaŋa ate fi jam a de?"

¹⁸ Wa yaa weeni ba ayen, "Ni cheŋ nuru wanyi jigi teŋka po a ga weeni wa ayen, 'Ti Sagrowa ale tom ti ayen ti jam a weeni fu ayen wa kummu dannɪ a moata kama. Tama ale wa ale a yaali ayen ti de Gaambasika Tigrini ŋandiintaŋa fi yenni po.' "

¹⁹ Wa ŋaanyiirima a yaa cheŋ ga nye dii ate wa weeni la a yaa dik ŋandiintaŋa dula jigini.

²⁰ Wenni ale jam a siŋ la, Yeezu ale wa ŋaanyiirima pi ale bayewa a yaa tigsɪ chaab a kala a de ŋandiintaŋa. ²¹ Ba le jam boro a de la, wa yaa weeni ba ayen, "Wensie ate mi a weeni ni, nama po wanyi ale a yaali ayen wa ta mi a ga bobri a sak."

²² Wa ŋaanyiirima ale wom dii ate wa weeni ba la, ba meena sue a yaa jam kaasi ate ba yaa bek wa wanyi wanyi ayen, "M Nyɔnɔ, ka mi?"

²³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Nuru waai ale kala dela pa wa boroboruk a maari a siuk jentaŋa ale mi dek la, a le wa ta mu a ga bobri a sak. ²⁴ Mi Saalobiika a le kpi ase ka dii ate ba ŋamarisi Naawen gbaŋka po dila po dila po la. Ku le pagra a te waai a le wa ta mu a ga bobri a sak la. Ba dan jam kan biak wa, kula ate zunchoŋ kama."

²⁵ Judas waai ale jam a yaali ayen wa ta Yeezu a ga bobri la a yaa bek wa ayen, "M Nyɔnɔ, ka mi?"

Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Ka fi."

²⁶ Ba le jam boro a de la, Yeezu yaa pa boroboruk a puusi a te Naawen ayen wa niak ku. Wa le puusi a te Naawen a nueri la, wa yaa we boroboruka a chari wa ŋaanyiirima ale weeni ba ayen, "Ka mi nyinjka ale nna. Ni ŋɔa a ŋobi."

²⁷⁻²⁸ Wa yaa ŋman pai beerik ale daam a puusi a te Naawen ayen wa niak bu. Wa le puusi a te Naawen a nueri la, wa yaa pai a te ba ale weeni ba ayen, "Ka mi ziimu ale nna. Ni ŋɔa a nyu. M le pa bu a te nuruba yegayega, ate Naawen a voj ba tuimbaataŋa a te ba. M dan nye dila, ku le sak ayen wa ale wa nuruma a ta ka noayen ale chaab. ²⁹ Wensie ate mi a weeni ni, bu de ate mi a nyu la, m kan ŋman nyu ase ka m nin jo m kowa Naawen naamu po a ŋman nyu ale ni."

³⁰ Ba le de ŋandiintaŋa a nueri la, ba yaa yi yiili a pak Naawen ale ge a nyini dula jigini a cheŋ ga jueli Olivi Guuku duk.

³¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ba ŋmarisi Naawen gbaŋka po a weeni ayen, 'Naawen a le jam a ko naapeerika, abe wa ge wa piisaŋa a basi ate ŋa chali a waaj chaab.' Yokku de nama meena a le chali a waaj abe ni ge mi nyiini ³² Alege m dan yiti kum po, m le de ni nin a cheŋ Galili teŋka po."

³³ Piita yaa weeni wa ayen, "Fi ŋaanyiirima meena a dan basi fu, mi kan maara basi fu diipo."

³⁴ Yeezu yaa weeni wa ayen, "Basi ate m weeni fu, yokku de fi a le pagsɪ ku noai buta ayen fi ze mi, ale ge ate vari kpadiaka a kum."

³⁵ Piita yaa ŋman weeni wa ayen, "Mi kan weeni ayen m ze fu. Mi dan poom ayen m kpi ale fu, mi kan weeni dila."

Wa ŋaanyiirima meena me a weeni dila degadega.

³⁶ Ba yaa jam paari jigi ate ba a wi ayen Getsemani, ate Yeezu a yaa weeni wa ŋaanyiirima ayen, "Ni kali dela ate m cheŋ a ga puusi a te Naawen abe m jam." ³⁷ Wa le a cheŋ la, wa yaa basi ate Piita ale Jeemi ale wa suoku Joɔn, Zebedi bisaŋa a va wa. Ku yaa jam kperi wa ate wa piilim boro a nya ninam nna yegayega ate wa sui me a yaa kaasi nna yegayega. ³⁸ Wa yaa weeni ba ayen, "M sui ale kaasi a gaam taam nna yegayega, ate ku a nye nna ase mi a yaali ayen kpi la. Ni be limsi mu dela ate m jam."

³⁹ Wa le ŋman cheŋ maga dega la, wa yaa kpi duna teŋ a puusi a te Naawen ayen, "M Koa, mi a saalim ayen ku dan ka fi popeentik, be yeeri namka de mi jigi a basi."

Nye fi dek ale a yaali dii la, alege daa mi ale a yaali dii la.”

⁴⁰ Wa le nman pilim a nyini wa puusika jigini a jam la, wa yaa nya wa njanviirima batawa a doa goa. Wa yaa weeni Piita ayen, “Ka boa ate nama an бага a kali a limsi maga ale ge a goa? ⁴¹ Ni yiti a puusi a te Naawen ate Sitaana a kan paasi ni ate ni va wa noaya. Ni suniima po nama a yaali ayen ni a nye mi yaaka, alege ni nyinjanja an pagra. Dila ale soa ate nama a goa la.”

⁴² Wa yaa nman pilim chenj wa puusika jigini a ga puusi a te Naawen ayen, “M Koa, ku dan kan ta nyeka alege ate fi a yaali ayen m nam be basi ate fi ale a yaali dii la a nye.” ⁴³ Wa yaa nman pilim a jam a paari ale wa njanviirima a doa a goa, dii nyin la goom ale jam ta ba nna yegayega.

⁴⁴ Yeezu a yaa nman pilim chenj a ga puusi a te Naawen ase wa le poom a puusi dii la. ⁴⁵ Butawa po Yeezu yaa nman pilim a jam paari a bek ba ayen, “Ni diem a doa a goa kama? Wie meena a nueri kama. Di danni a paari ya ate ba ayen ba yik mi Saalobiika a nyo tuimbaata nyam nisima po. ⁴⁶ Ni yiri ate ti chenj. Nuru waai ale ta mu a ga bobri sak la ale la a cheena.”

⁴⁷ Yeezu ale diem boro a biisi la, Judas waai ale jam ka wa njanviirima po wanyi la, a yaa jam wa jigi ale nuru boari yegayega. Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma kpanja ale tom ba. Ba jam ta ka gebi kpeensa ale dua a jam ayen ba yik wa. ⁴⁸ Bumbobrowa a poom weeni ba kama ayen, “Ti dan ga paari ba, nuru waai ate mi a puusi ale a gbaari wa la, ka wala ale la. Ni yik wa ale pagrim.”

⁴⁹ Nuru boanni ale jam a ga moata Yeezu la, Judas a yaa deri chenj a ga puusi ale gbaari wa a weeni wa ayen, “Mi Sagro, suyogini a bo ale fu.”

⁵⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “M doa, nye dii ate fi a poli ayen fi nye mu la.”

Baai ale jam va Judas la, a yaa yik wa ale pagrim. ⁵¹ Yeezu njanviirima po wanyi a deri yeeri wa gebi kpierj a che Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yomma po wanyi turi a gebi lonsi tenj. ⁵² Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Pa fi gebika a nman su ka fooku po. Nuru waai ale ta gebi kpierj a che kpalinj po la, a dan kan a kpesi, ba le pa gebi kpierj ka choa a ko wa. ⁵³ Nama a ze ayen mi бага kama a wi m kowa ayen wa tomu wa sabiiloma baai ale piisi nna yegayega la ate ba jam a maari mu? ⁵⁴ M dan nye dila, wie naai ate ba nmarisi mi wie Naawen gbanja po dila po dila po la a kan chim wensie.”

⁵⁵ Yeezu a yaa virinji a bek nuru boanni ayen, “Mi ka zue ate nama a ta gebi kpeensa ale dua a jam ayen ni yik mu? Daa meena mi a kasim bo ale ni Juuma Puusika

Yenni po a sak ni kama, alege nama an jam a yik mu. ⁵⁶ Ba le nmarisi Naawen gbanja po dii la a sum chim ka wensie jinla.”

Dula jigini wa njanviirima meena a yiti a chali ale ge wa.

⁵⁷ Ba yaa ta Yeezu a chenj Juuma Puusika Yenni kpagini waai ate ba a wi wa ayen Kayafas la jigi. Ba le jam a ga paari dula la, Juuma Sinsak sagroma ale Juuma kpanja a yaa jam tigi chaab. ⁵⁸ Piita a yaa magi va ba njan a jam jo Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yenni dabiaka po a chenj a ga kala ale kpagini limsidoma ayen wa nya dii ale di nye la. ⁵⁹ Juuma Puusika Yenni kpanja ale boteeroma meena a jam bo dula a gisi nuru ayen wa weeni a sak ba ayen wa nya Yeezu ale wa boro a tom wabiok ate ba бага a nya siuk a ko wa. ⁶⁰ Ba yaa gisi a kpeeri. Alege nuruba yegayega a diem nyini a jam za ba ninj ayen ba velim wie a te wa. Kula njannyinj nuruba baye a yaa nyini a jam za ba ninj. ⁶¹ A weeni ayen, “Tama a wom ale Yeezu a weeni ayen wa бага a kaasi Juuma Puusika Yenni, abe wa nman a se di daa nta po.”

⁶² Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a yaa yiti a chenj a ga zaani ba meena sunsunj a yaa bek Yeezu ayen, “Fi ka wari a tulisi ale naai meena ate ba a biisi a te fu la?” ⁶³ Alege Yeezu a yaa sina. Kpagi kpeeni a yaa nman weeni wa ayen, “Mi a yaali kama ayen fi pe Naawen waai ale boro la yonni nyinj abe fi weeni mu wensienja.” Wa yaa bek Yeezu ayen, “Fi ka Naawen biika waai ate ba a wi wa ayen Varibasidowa la?”

⁶⁴ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mm, mi ale la. Ni basi ate m weeni ni ayen da yenj po fi le nya mi Saalobiika ale m kala Naawen juga genj. Fi le nman nya mu ale m nyini Naawen jigi chinmaanja po a cheena.”

⁶⁵ Wa le weeni dila la, Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a yaa yik wa garuku a dari cheeri ale weeni ba ayen, “Ti kan nman a yaali seeroba. Ni meena a wom wa le pa wa dek a magsi chaab ale Naawen la. ⁶⁶ Nama a poli ka se, wa lo yaa wa an loya?”

Ba meena a yaa weeni ayen, “Wa lo kama. Ku magsi ba ko wa kama.”

⁶⁷ Nuruma ba gela a yaa chesi tintueta a basi wa nyinj ale a nak wa. ⁶⁸ A weeni ayen, “Fi a weeni ayen fi ale Varibasidowa. Be ninj baai ale a nak fu la.”

⁶⁹ Ba le ta Yeezu a nye nyaku de meena la, Piita a diem bo ka yenni dabiaka po. Nipokbili wanyi a yaa jam boro. Wa jam ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni dogleema po wanyi. Wa yaa nya Piita a

weeni wa ayen, “Daa fi ale poom va Galili tenka denowa Yeezu la?”

⁷⁰ Wa yaa pagsi ale baai meena ale za dula la nimbie po ale weeni wa ayen, “Ka boa ate fi a begi mi dila? Mi ze fi ale a biisi dii la.” ⁷¹ Wa le weeni dila la, wa yaa yiti a cheŋ a ga za nansiŋku noai. Nipokbili wa choa a nman diem nya wa dula jigini ale wa za ate wa yaa weeni nuru baai ale za moata wa la ayen, “Nuruwa de ka Yeezu njanviirima po wanyi.”

⁷² Piita a yaa nman pagsi ayen, “M pe ya, mi ze nuruwa de.”

⁷³ Ku an jam beniya ate baai ale jam za moata wa la wanyi a yaa weeni wa ayen, “Fi ka ba wanyi, dii nyin la fi a biisi ase ka Galili deno la.”

⁷⁴ Piita a yaa weeni wa ayen, “M pe ya, ka wensie ate mi a biisi. Mi ze nuru waai wie ate fi a biisi la.”

Wa le weeni dila a ga nueri la, vari kpadiaka a yaa deri kum. ⁷⁵ Ate Piita a yaa teeri dii ate Yeezu a poom weeni wa ayen wa le pagsi ku noai buta ayen wa ze wa, ale ge ate vari kpadiaka a kum la. Wienja de meena a yaa nye ate Piita sui a kaasi ate wa yaa deri nyini a kum nna yegayega.

27

¹ Vanni ale veenti la, Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale Juuma kpanŋa meena a nman tigiŋ chaab ayen ba poli ba le ba nye dii a ko Yeezu la. ² Ba le biisi le chaab a nueri la, ba yaa bobo wa nisimaŋa a ta wa cheŋ gominawa waai ate ba a wi wa ayen Paalot la jigi.

³ Judas waai ale jam ta Yeezu a ga bobri a sak la, ale nya ba le bo Yeezu buusaŋa dii la, wa sui a yaa jam kaasi, ate wa yaa nman pilim a cheŋ Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale Juuma kpanŋa jigi ayen wa pa ba ligbeŋa pisitawa a te ba. ⁴ Wa le ga paari dula la, wa yaa weeni ba ayen, “Naawen a nya mi kaasuŋku kama, dii nyin la mi a ta ka nuru waai ale kan seba wari noai po la, a jam bobri a sak nama. Yogyogla de nama me a yaa bo wa kum buusa.”

Ba yaa weeni wa ayen, “Kula a daa tama ninŋa, alege ka fi dek nin.”

⁵ Judas ale ga wom dii ate ba weeni la, wa yaa pa ligraŋa a yuk basi Juuma Puusika Yenni sunsuŋ, ale ge a nyini a ga bobo miik a kpi.

⁶ Judas ale ga nyini la, Juuma Puusika Yenni kpanŋa a yaa yiti a pisi ligraŋa ale weeni chaab ayen, “Ligraŋa de tama pa ŋa a da ka nuru nyuvuri. Ti Sinsanŋa a kan siagi ayen ti pa ŋa a maa gum Juuma Puusika Yenni ligraŋa po.” ⁷ Ba le nya chaab a nueri la, ba yaa pa ligraŋa a da ten kaai ate ba a wi ayen samonsa meka

jigi la. Ba jam a yaali kama ayen ba pa dula jigini a chim nicham guka jigi. ⁸ Ka dila ale soa ate nuruba a deema a wi dula jigini ayen ziimu jigini la.

⁹⁻¹⁰ Naawen biisiteerowa waai ate ba a wi wa ayen Jerimaya la a jam a nmarisi nyaku de wie kama dila po dila po ayen, “Juuma a jam siak kama ayen ba pa ligbeŋa pisitawa a da samonsaŋa meka jigini. Ba yaa pa ligraŋa a da tenka ase Naawen ale poom a weeni ba dii la.” Dii ate Juuma Puusika Yenni kpanŋa a tom la a basi kama ate Jerimaya wienja a chim wensie.

¹¹ Yeezu a yaa jam taam a zaani Paalot nin. Paalot a yaa bek wa ayen, “Ka fi ale Juuma naawa la?”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ka fi ale a weeni dila.” ¹² Alege Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale Juuma kpanŋa ale jam a nma wa la, wa an jam weeni wariya.

¹³ Paalot yaa bek wa ayen, “Fi kan wom ba ale a nma fu ale wie njaai meena la?”

¹⁴ Alege Yeezu an jam tulisi wayen me la. Ku yaa jam cha Paalot nna yegayega ale wa ale kan a tulisi wari la.

¹⁵ Bena meena Juuma Gaambasika Tigini a nyiem a dan paari, gominawa Paalot a nyiem lak nuru waai ate tenka demma a yaali ayen wa lak ate wa nyini likka dokku po a nyini la a basi kama. ¹⁶ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi ayen Barabasi ate ba jam maa yik wa a lik. Nuruba a jam seba wa ka nna yegayega. ¹⁷ Paalot a yaa bek nuru baai meena ale tigiŋ chaab la ayen, “Nama a yaali ayen m basi ka ba wana? Barabasi yaa Yeezu waai ate ba a wi ayen Varibasiowa la?” ¹⁸ Paalot jam seba ayen ka Juuma Puusika Yenni kpanŋa nyunni nyin ale soa ate ba yik Yeezu a ta jam wa jigi.

¹⁹ Paalot ale jam diem kala boteka dokku po la, wa powa a yaa tom weeni wa ayen, “Kan nye nuruwa de jaaboa ale wa an kaasi wariya. Dii nyin la deemwa yokku mi goadaasim wa wari kama ate ku daani mi nna yegayega.”

²⁰ Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale Juuma kpanŋa a yaa weeni nuru boanni ayen ba saalim ate wa lak Barabasi a basi abe wa ge ate ba ko Yeezu. ²¹ Paalot a yaa bek nuru boanni ayen, “Nuruma de bayewa, nama a yaali ayen m basi ka ba wana?”

Ba yaa tulisi wa ayen, “Ti a yaali ayen fi basi ka Barabasi.”

²² Wa yaa nman bek ayen, “M be m nye Yeezu waai ate ba a wi ayen Varibasiowa la ka se?”

Ba meena yaa tulisi ayen, “Basi ate ba kpi wa jabarimu nyin ate wa kpi.”

²³ Wa nman bek ba ayen, “Ka boan jaab wabiok ate wa nye?”

Ba yaa kaari nna yegayega ayen, “Basi ate ba kpi wa jabarimu nyin ate wa kpi.”

²⁴ Paalot a yaa nya ayen wa an baga a nye wariya dii nyin la, ba nuemka ale ta kpalin a jam. Wa yaa pa nyiam a nari wa nisanja nuru boanni nin, ale weeni ba ayen, “Mi nin maa ka nuruwa de kum po, ku bo ka nama dek jigi.”

²⁵ Nuru boanni a yaa weeni wa ayen, “Basi ate wa kummu nyin ninammu a jam tama ale ti bisanja jigi.”

²⁶ Paalot a yaa lak Barabasi a basi ale basi ate ba miiri Yeezu. Ba ale miiri wa nueri la, wa yaa pa wa te ayen ba ta wa ga kpi jabarimu nyin ate wa kpi.

²⁷ Paalot sojima a yaa yik Yeezu a ta jo ba gominawa yenni dabiaka po ate ba meena a yaa gilim wa. ²⁸ Ba yaa yeeri wa gattanja ale pa garuk monuj a jo wa. ²⁹ A pa muns a yok zutok a pa vuk wa zukku ale pa tachek a nyo wa juga nisanja po. Ba yaa kpi duna wa nin a nye wa a la, ale a weeni ayen, “Juuma naawa kasim boro taam wuu.” ³⁰ Ba jam chesi tintueta a basi wa nyin ale pa duok a nak wa zukku. ³¹ Ba ale nye wa la a ga nueri la, ba yaa yeeri garuk monuku ale pa wa dek gattanja a jo wa a ta wa nyini chej ayen ba kpi wa jabarimu nyin ate wa kpi.

³² Ba ale jam bo siuku po a chej la, ba yaa zik Simon ale wa cheena tenka po ate sojima a fe wa ate wa thesi Yeezu jabarimu ji. Simon a jam ka tenj kaai ate ba a wi ayen Sairini la deno. ³³ Ba yaa ga paari juujui ate ba a wi ayen Golgota la. Ku kiri ale zukoluku jigini. ³⁴ Ba yaa pa tiim a nyo daam po a lam nya ale pa te Yeezu ayen wa nyu alege wa an jam nyu ya.

³⁵ Ba yaa yik Yeezu a kpi wa jabarimu nyin, ale pa wa gattanja a chari chaab. Ba jam nak ka gbanj a nya waai ale magsi garuk kuui deka la. ³⁶ Ba ale nak gbanjka wa gattanja nyin a nueri la, ba yaa kala a limsi ayen waai a kan vari wa a basi. ³⁷ Ba yaa pa tapagi a nmarisi di nyin ayen,

KA JUUMA NAAWA ALE NNA

a pa di kpi jabarimu zuk. ³⁸ Ba jam maa kpi ka zueba baye nbanbarinta nyin a gum Yeezu po, ate ba wanyi a bo wa juga, nwala me a bo wa gala.

³⁹ Nuru baai ale jam va dula a taam la a yaa zak zuk nya wa a mati ba noa ale a le wa ayen, ⁴⁰ “Fi weeni ayen fi le kaasi Juuma Puusika Yenni abe fi nman se di a nueri daa njata po. Fi dan ka Naawen biik be nyini jabarimu zuk a sinj a vari fi dek a basi.”

⁴¹ Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma Sinsak sagroma, ale Juuma kpanja me a jam a la wa ale a weeni ayen, ⁴² “Wa

jam baga a vari nuruba a basi kama, alege wa an baga a vari wa dek a basi. Daa wa ale Juuma naawa? Wa dan nyini jabarimu zuk a sinj ti yaa le ta siaka ale wa. ⁴³ Wa ta siaka kama ayen Naawen ale bo le wa ale weeni ayen wa ka Naawen biik. Ti be le nya ase Naawen ale vari wa a basi ya.”

⁴⁴ Zue baai ate ba jam kpi ba a gum Yeezu po la, me a le wa dila degadega.

⁴⁵ Wenni ale jam jueli a bo wenzuk sunsunj la, legi a yaa jam lik tenj kala meena a ta ga paari wenbalini. ⁴⁶ Legini ale jam basi la, Yeezu a yaa kaari nna yegayega a weeni wa dek tenjka biika po ayen, “Eloi, eloi, lama sabagtani.” Ku kiri ale, “M Kowa Naawen, m Kowa Naawen, ka boa ate fi zeri nu?”

⁴⁷ Nuru baai ale jam za dula jigini la ba gela a wom dii ate wa weeni la kama. Ba yaa weeni ayen, “Wa a wi ka Naawen biisiteerowa Elaja.” ⁴⁸ Ba po wanyi a yaa chali chej ga pa sosok a lusi damiisij po a pa yik duok wonj nyin a zak ta jueli Yeezu noai.

⁴⁹ Nuru mbala yaa weeni ayen, “Ni basi ate ti limsi a nya ase Elaja a le jam a yik wa a ta nyini jabarimu zuk a sinj tenj ya.”

⁵⁰ Yeezu a yaa nman kaari nna yegayega a yaa le ge a kpi.

⁵¹ Wa ale jam kpi la, garuk kpion kuui ate ba jam pa a kasi Juuma Puusika Yenni po la, a yaa jam cheeri ku nizamuk a ta sinj paari ku tenj. Naawen a jam basi kama ate tenjka a choa ate pinanja a na a mobi. ⁵² ate baai meena ale jam a va Naawen alege a kpi la boositanja a lagri ate ba yiti kum po, ⁵³ alege basi boositanja. Ku njanj nyin ate Yeezu a yiti kum po la ba yaa jo Jerusalem tenjka po. Nuruba yegayega ale jam a nya ba.

⁵⁴ Sojima kpagini ale soji baai ale jam a limsi la ale nya tenjka choaka ale dii meena ale nye la ku yaa cha ba nna yegayega. Ba yaa weeni ayen, “Wensie, nuruwa de sum ka Naawen biik.”

⁵⁵ Nipok baai ale jam maari Yeezu Galili tenjka po la a jam za moata dula a nya dii meena ale nye la kama. ⁵⁶ Baai ale jam bo ba po la ale Meeri Magdala ale Meeri, Jeemsi ale Josefi mawa, ale Zebedi powa.

⁵⁷ Jigsiro wanyi ale jam nyini tenj ate ba a wi ayen, Arimatia. Wa yoi a jam ale Josefi. Wa jam ka waai ale ta siaka ale Yeezu. ⁵⁸ Ba dila dann junoai ate wa yaa chej Paalot jigi a saalim wa ayen wa basi ate wa ga yeeri Yeezu nyinjka jabarimu zuk a ta chej ga gu. Paalot a yaa siak ayen wa ga yeeri Yeezu nyinjka jabarimu zuk a ta ga gu. ⁵⁹ Josefi a yaa basi dula jigini alege chej ga yeeri Yeezu nyinjka jabarimu zuk a yaa pa garuk paaluk a pili ka ⁶⁰ a ta ga dueni punj vorub paalik po. (Tenj kala

demma a jam a gu ba nuruma ka pina vie po). Wa yaa bilim tintain kpeeni a lik punjku vorumu nɔanni. ⁶¹ Mɛeri Magdala ale Mɛeri nwala a jam kali ka dula a tuk vorumu nyinj.

⁶² Vari ale nman Veenti la, ba Vuusum Danni saliuku Juuma Puusika Yenni kpanja ale Farisiima a yaa cheɲ Paalot jigi a weeni wa ayen, ⁶³ “Ti deema teeri velinvendika ale jam boro la wa weeni ayen, ‘M le yiti kum po ku daa nɔata dai.’” ⁶⁴ Be basi ate ba ga a limsi vorumu ate ku paari daa nɔata ate wa njanviirima a kan magi yeeri wa abe ba weeni nuruma ayen wa yiti kum po. Dan kan daa di ventaja de ale gaam wa le lij velim dii la.”

⁶⁵ Paalot a yaa siak ale basi ayen sojiba cheɲ a ga nmasi a limsi vorumu.

⁶⁶ Ba yaa cheɲ ga daani tintanni ayen waai dan bilim di abe ba minj a yaa le basi ate sojima a limsi vorumu.

28

¹ Ba Vuusum Danni ale taam la, Mɛeri Magdala ale Mɛeri nwala a yaa cheɲ ba nya juijui ate ba gu Yeezu la. ² Tenka yaa jam choa nna yegayega, ate sabiilo a nyini wenjmazuk a siɲ bilim tintanni a dueni nakpiak a kali di zuk. ³ Sabiilowa a jam kasim a nyagsi kama ase wein ale a chagsi dii la. Wa gattanja me a peenti nna yegayega. ⁴ Yogsom yaa yik baai ale a limsi vorumu la nna yegayega ate ba nyinsanja a gok ate ba nye nna ase ba kpi la.

⁵ Sabiilowa a yaa weeni nipooma ayen, “Ni kan chali yogsomɔa, mi seba ayen ni a gisi ka Yeezu waai ate ba kpi wa jabarimu nyinj la. ⁶ Wa ka dela jigini, wa yiti kum po kama ase wa ale lij weeni ni dii la. Ni jam a nya juijui ate ba pa wa a dueni la. ⁷ Ni cheɲ nwuli a ga weeni wa njanviirima ayen wa yiti kum po kama, wa be de ka niɲ a cheɲ Galili tenka. Ni le nya wa dula jigini. Ni teeri m le weeni ni dii la.”

⁸ Ba yaa basi dula jigini ale supeantik a ga weeni wa njanviirima dii meena ate sabiilowa a weeni ba la.

⁹ Yeezu a yaa tu ba dula jigini a yaa weeni ba ayen, “Suyogini a bo ale ni.” Ba yaa domsi kali a puusi wa. ¹⁰ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni kan chali yogsomɔa abe ni ga weeni m suaatana ayen ba cheɲ Galili tenka a ga tu mu dula jigini.”

¹¹ Nipooma ale cheɲ a ga nueri la, sojima gela a yaa cheɲ tenka po a ga weeni Juuma Puusika Yenni kpanja dii meena ale nye la. ¹² Juuma Puusika Yenni kpanja a yaa tu chaab ale tenka kpanja ate ba pa ligra yegayega a te sojima ale weeni ba ayen, ¹³ “Ni weeni ayen nama a doa goa kama ate wa njanviirima a jam zu pa wa.

¹⁴ Gominawa a dan poom wom ti le biisi a vari ni a basi.”

¹⁵ Sojima yaa tuesi ligrana ale weeni ate ku paari Juuma meena ayen Yeezu njanviirima ale zu pa wa vorumu po.

¹⁶ Wa njanviirima pi ale wanyiwa a yaa cheɲ a ga jueli guuk kunyi zuk Galili tenka po juijui ate Yeezu a weeni ba ayen ba cheɲ la. ¹⁷ Ba ale nya wa dula jigini la ba yaa puusi wa. Ba gela a jam diem ta ka chichama. ¹⁸ Yeezu a yaa forisi paari ba a weeni ba ayen, “Naawen a te mi pagrim kama wenjmazuk ale tenzuk meena. ¹⁹ Ni cheɲ tenja meena a sak nuruba ate ba va mi, abe ni a te ba soka Kowa Naawen ale wa biika ale wa chiika pagrim nyinj. ²⁰ Ni sak ba ate ba wa wie njaai meena ate mi a sak ni la. M le bo ale ni a ga paari tenka kpeglimka.”

Yeezu Wamaŋsaŋa Wie Ate MAAK A NŊMARISI La

¹⁻⁴ Dila po dila po Naawen jam weeni wa biisiteeroma wanyi ate ba a wi ayen Azaya la, ayen wa nmarisi nyo Naawen gbanjka po ayen,

“Wa le tom nuru ate wa de nin jam gomsu siuku a magsi a te waai ale wa jam la.”

Lueluk ale a kaari goanni po a weeni ayen, ‘ni gomsu Nyonowa siuku abe ni teenti ku.’”

Naawen biika ate ba a wi ayen Yeezu Kirisita la wamaŋsaŋa wie ale nna. Ku be piilim kama a magsi chaab ale Azaya ale nmarisi dii Naawen gbanjka po la.

Ku njanjnyinj ate nuru wanyi ate ba a wi ayen Joon a yaa nyini goanni po a jam a sak nuruba Naawen wie ale a te ba soka ale a weeni ba ayen, “Ni meena basi ni wabaatana, abe ni va Naawen siuku. Ni dan tagri m le te ni soka ate Naawen a vonj ni wabaatana a te ni.” ⁵ Nuruba yegayega a yaa nyini tenkpienka Jerusalem ale tenj sii meena ale gilim ka a bo Judia po la a jam Joon jigi. Ba ale wom wa sinsanja la, ba yaa tok ba tuimbaatana meena a sak Naawen ale ge ate Joon yaa te ba soka beli dii ate ba a wi ayen Jodan la po.

⁶ Ba jam pa ka laalaakomi kobta a nye Joon garuku. Wa jam pa ka chiakgbain a bobu wa chiaka. Wa jam a njobi ka tintue ale a de siita me. ⁷ Wa jam a mooli kama ayen, “Nuru wanyi ale bo mi njanj a cheena. Wa ta pagrim a gaam mi kama. Mi posima ale m nin chim yomo waai ale wa domsi a kali wa nin a yeeri wa nuensaŋa a te wa. ⁸ Nyiam ate mi pa a so ni nyinsaŋa, alege waai ale cheena la, a le pa ka Naawen Chiika a sueri ni suniimaŋa.”

⁹ Da njala po Yeezu a jam nyini tenj kanyi ate ba a wi ayen Nazaret ate ka jam bo tenj kaai ate ba a wi ayen Galili la po. Wa yaa jam Joon jigi ayen Joon te wa soka Jodan benni po. ¹⁰ Joon ale te wa soka a nueri ate Yeezu a yaa nyini nyiamu sunsunj a jueli la, wa yaa deri nya wennaŋmazuku ale ku lagri ate wa nya Naawen Chiika a sinj jam kali wa zuk nna ase nangbanj la, ¹¹ ate lueluk a yaa nyini wennaŋmazuku po a weeni Yeezu ayen, “Fi ale m be kaai ate m marij la. M stu a peenti ale fu kama.”

¹² Dula jigini Naawen Chiika a yaa basi ate Yeezu a chej ga jo goanni po juijui ate goadunsa a boro la. ¹³ Wa jam bo dula jigini ate ku paari ka da pisinaansi. Da njala po Sitaana a yaa jam wa jigi a nye wa nya ayen wa siak a te wa, alege Sitaana

an jam бага a paasi wa. Naawen yaa tom sabiiloba ayen ba jam maa maari wa.

¹⁴ Da yenj po nuruba a yaa yik Joon a ta wa ga lik dok po. Ku njanjnyinj ate Yeezu a yaa jam Galili tenjka po a mooli Naawen wamaŋsaŋa ayen, ¹⁵ “Da njaai ate Naawen dak ayen wa naamu le jam la, a moata kama. Ni basi ni tuimbaatana abe ni ta siaka ale wa wamaŋsaŋa.”

¹⁶ Yeezu ale wa Galili mogi kpeeni noai a taam la, wa yaa nya nuru wanyi ale wa suok. Ba yue ale Simon ale Andiru, ate ba yaa za a yuk ba njaasaŋa a basi nyiamu po. ¹⁷ Yeezu yaa wi ba ayen, “Ni jam wa mi njanj. Nama daam ka jum yigrisa, alege jinla mi a te ni ka tuim paali ayen ni nye ate nuruba a jam va mu.” ¹⁸ Ba yaa ale wom dila la, ba yaa deri basi ba njaasaŋa ale va wa.

¹⁹ Wa ale ga chej maga la, wa yaa njanj nya nuruba baye ate ba a wi ba ayen Jeemsi ale Joon. Ba jam ka nuru waai ate ba a wi ayen Zebedi la, bisa. Ba ale ba kowa ale wa tomteeroma ale jam kala ba njaaruŋku po a gomsu ba njaasaŋa. ²⁰ Yeezu a yaa wi ba, ate ba yaa basi ba kowa ale wa tomteeroma njaaruŋku po ale chej ga va wa.

²¹ Yeezu ale wa njanjviirima yaa chej ga jo tenj kaai ate ba a wi ayen Kapernaum la po. Juuma Vuusum Danni ale jam paari la, Yeezu yaa chej ga jo ba tuka dokku po a boro a sak ba Naawen wie. ²² Nuruma ale wom wa sinsanja la, ku yaa cha ba, dii nyinj la wa sinsanja a kan neensi Juuma Sinsaŋa sagroma. Wa sakka a ta pagrim a gaam ba sinsanja kama.

²³ Dula jigini nuru ale jam ta chichiribiok ate ku bo wa zukku po. Wa yaa jam jo ba tuka dokku po a kaari ayen, ²⁴ “Yeezu Nazaret denowa, fi a yaali ka boa ti jigiya? Fi jam ayen fi kaasi ti kama? M seba ayen fi ka Naawen nuru welenj.”

²⁵ Yeezu a yaa weeni chichiribioku ayen, “Goori abe fi nyini wa zukku po a nyini.”

²⁶ Chichiribioku a deri basi ate nuruwa nyinka a gok a yaa kaari a nyini wa jigi a nyini. ²⁷ Ku yaa cha nuruma meena ale jam bo dula la, ate ba weeni ayen, “Ni nya nuruwa de ta pagrim a weeni chichiribaata ate ti a wom wa noai a nyini nuruba zuima po a nyini.” Ba ya bek chaab me ayen, “Ka boan jaab sinsak paala ale nna?”

²⁸ Galili tenjka po nuruma yegayega a jam wom Yeezu ale tom dii la kama.

²⁹ Yeezu a yaa basi tuka dokku ale ge chej. Wa ale Jeemsi ale Joon a yaa chej ga jo Simon ale Andiru yenni po. ³⁰ Yeezu ale jo yenni po la, ba yaa weeni wa ayen ka Simon njanuba ale a yuak. Wa nyinka jam tolij ka nna yegayega ate wa jam dua wa

dokku po. ³¹ Yeezu a yaa jo nipowa dokku po a yik wa nisaŋa a zak ate wa yiri ŋmai. Wa ale nye dila la, wa nyiŋka a yaa deri yok ate wa yiri yaali nyiam a te ba.

³² Wein ale siŋ la, teŋka po demma a pa ba yognyensa ale baai ate chichiribaata a jam bo ba zuima po la a ta ba jam Yeezu jigi. ³³ Teŋka po demma meena a yaa tigi chaab a jam yeri dii po ate Yeezu a boro la. ³⁴ Wa tebi nuruba yegayega baai ate nyiŋtuila togotoga a jam ta ba la, ale a yiaŋ chichiribaata yegayega nuruba zuima po a basi. Yeezu an jam te chichiribaataŋa siuk ate ti weeni wariya, dii nyiŋ la ti poom seba wa ale ka waai la kama.

³⁵ Saliuk yokyok ate vanni an diem a jam veenti la, Yeezu a yaa yiri a nyini teŋka po a cheŋ juijui ate nuru a karo la a puusi a te Naawen dula jigini. ³⁶ Vanni ale veenti la, Simon ale wa vaanchaama yaa yiri a nya ale Yeezu a karo. Ba yaa nyini ayen ba gisi wa. ³⁷ Ba ale nya wa la, ba yaa weeni wa ayen, “Nuru meena a nyeemu a gisi fu kama.”

³⁸ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni te ti cheŋ teŋ sii ale tali la ate m sak dula nuruma Naawen wie ate ba wom. Ka dila nyiŋ ate m jam.”

³⁹ Wa yaa nyiem a gilim Galili teŋka a sak nuruba Naawen wienŋa ba tuka diinaŋa po. Wa jam yiaŋ chichiribaata nuruba zuima po a basi me.

⁴⁰ Gami diniy a yaa jam Yeezu jigi a kpi duna teŋ wa niŋ a saalim wa ayen, “Fi dan siak, fi бага a tebi mu kama, ate mi a nya nyiŋyogsa.”

⁴¹ Yeezu a yaa ta jiirim ale wa nna yegayega a yaa teeri wa nisaŋa a tiri wa ale weeni wa ayen, “M siaya. Ta nyiŋyogsa.”

⁴² Wa ale weeni dila la, nyiŋtuilaŋa yaa deri basi gamini ate wa nya nyiŋyogsa. ⁴³⁻⁴⁴ Yeezu a yaa weeni wa ale nin muna ayen, “Kan weeni sak nuru waaiya fi le nye dii a nya nyiŋyogsa la. Cheŋ Naawen Puusika Yenni tomteeroma wanyi jigi a pa fi dek a sak wa, abe fi nye kaabi kaai ale magsi ase Moosis ale sak ti dii dila po dila po la. Dila le sak nuruba ayen fi yaa ta nyiŋyogsa kama.”

⁴⁵ Gamini yaa basi dula jigini. Wa an jam va Yeezu ale weeni wa dii la, alege wa jam goanti a nyeemu a weeni wa a meena kama Yeezu ale tebi wa dii la. Dila nyiŋ ate Yeezu an ŋman бага a nyini peelim a jam teŋka po wa yaaka. Wa yaa ga bo goanni po ate nuruba nyini teŋsa yegayega po a jam wa jigi.

2

¹ Daa ale ŋman jam taam la, Yeezu a yaa basi dula ale ŋman cheŋ Kapernaum teŋka po a ga jo yeri diniy po. Teŋka po demma

a yaa wom ayen wa jam ya. ² Nuruba yegayega yaa jam tigi chaab yeri dii po ate wa boro la. Yenni meena a jam sueri kama ate nansiŋku noai a ka zaanika jigiya, ate Yeezu a yaa boro a sak ba Naawen wie. Nuru wanyi ale jam boro ate wa nisima ale wa naŋsa a jam kpi. ³ Wa yaa ale boro a sak nuruma la, nuruba banaansi a yaa pa nuru waai ate wa nisaŋa ale wa naŋsaŋa a kpi la, a dueni jaab zuk a ta wa a jam Yeezu jigi. ⁴ Ba an jam бага a vuri nuruma po a paari Yeezu, dii nyiŋ la nuruma a jam piisi kama. Ba jam pa nuruwa kama a ta jueli yenni zuk a vuri vorub yenni sunsuŋ a yaa pa miisa a bobi jaamu a pa wa ta va vorumu po a siŋ dueni Yeezu niŋ. ⁵ Yeezu ale jam seba ayen ba ta siaka yegayega ale wa la, wa yaa weeni nuru waai ate wa nisaŋa ale wa naŋsaŋa a kpi la ayen, “M biiga, m voj fi wabaataŋa a te fu kama.”

⁶ Juuma Sinsaŋŋa sagroma ba gela ale jam maa kala dula jigini la, a yaa poli ba zuima po ayen, ⁷ “Nuruwa de ale a biisi dii la, ku nala? Wa ale a nye dii la ku ka leeta Naawen jigi. Ka Naawen dek wa nyiini ale a voj wabaata a te.”

⁸ Yeezu a poom seba wa dek popola po ba ale a poli dii la kama. Wa yaa bek ba ayen, “Ka boan jaab popola ate nama a poli ni zuima po? ⁹⁻¹¹ Mi nin weeni nuruwa de ate wa nisimaŋa ale wa naŋsaŋa a kpi la, ayen Naawen voj wa wabaataŋa a te wa a yaase wa yiri a cheŋ, ka kuna dek ale pagra?” Wa ale ga bek dila la, wa yaa cheemu a weeni nuru waai ale a yuak la ayen, “Yiri a zaani ŋmai, abe fi pai fi jaamu ate fi a goa wa zuk la a cheŋ kuli fi yenni.” Yeezu a nye nna kama ate ku sak ayen ni seba ayen ka wa Saalobiika ale ta pagrim teŋzuk meena a бага a voj nuruba wabaata a te ba.

¹² Nuruwa a yaa deri yiri a zaani ŋmai ale pa wa jaamu a cheŋ nyini. Ku yaa cha nuru baai meena ale jam za dula jigini la. Ba yaa pak Naawen a weeni ayen, “Tama an diem a nya nyaku de choa ase ka jinla nyiini.”

¹³ Yeezu yaa basi dula jigini ale ŋman pilim cheŋ Galili mogi kpeeni noai, ate nuru boari a yaa jam wa jigi ate wa boro a sak ba Naawen wie. ¹⁴ Wa ale sak ba a nueri la, wa yaa cheŋ ga zik nuru waai ate ba a wi ayen Livai, la. Wa jam ka nuru waai ate ba a wi wa ayen Alfiyus la biik. Wa jam kala ka lampoo cheesika dok po a tuesi lampoo. Yeezu yaa weeni wa ayen, “Yiri a jam va mi ŋaaj.” Wa yaa basi wa tuimaŋa ale yiri a ga wa wa.

¹⁵ Yeezu ale wa ŋaanviirima a yaa cheŋ Livai yenni ayen ba de ŋandiinta. Lampoo cheesiroba ale wabaata nyam yegayega a jam maa va Yeezu ŋaaj ate ba gela me a yaa jam gum wa ale wa ŋaanviirima

po, ate ba meena a kala a de nãndiinta. ¹⁶ Juuma Sinsanña sagroma baai ate ba a wi ayen Farisiiba la, ba gela a yaa nya ba ale ba a de nãndiintanja. Ba yaa bek wa nãanviirima po wanyi ayen, "Ka boa ale a sak ate Yeezu a siak a te lampoo cheesiroba ale wabaata nyam a kali a le wa a de nãndiinta?"

¹⁷ Yeezu ale wom dila la, wa yaa weeni ba ayen, "Fi dan kan a yuagi fi kan chej waai ale a tebi nuruba la jigiya, alege ka yuariba nyiini. Mi an jam ayen m wi ka nuru baai ale a poli ayen ba ka nuru manja la, alege ka wabaata nyam ate m jam ayen m wi."

¹⁸ Da yej po Joon waai ale a te nuruba soka la nãanviirima ale Farisiima nãanviirima a yaa bobi noa. Nuruba ba gela a yaa jam Yeezu jigi a bek wa ayen, "Ka boa ate Joon nãanviirima ale Farisiima nãanviirima a bobi noa, alege fi nãanviirima a kan bobi?"

¹⁹ Yeezu a yaa magsi wamagsini bek ba ayen, "Nipokfiaka nyonowa doama a бага a bobi noa? Aaya. Nipokfiaka nyonowa ale diem boro ale ba la, ba an бага a nye dila. Mi ale m nãanviirima abe ale ka dii la ale la. ²⁰ Alege ku cheena ate nuruba le yik wa a ta chej, dila po wa ba yaa le bobi noa."

²¹ Wa yaa nman magsi wamagsini di choa ayen, "Ba kan pa garuchiak paalik a lan garuk kpaga. Ba dan nye dila, garuku le cheeri a gum du, a yaase, ²² ba kan pa da paalik a su bunlok kpak po. Ba dan nye dila, bunlokku a na kama ate daamu a waani. Ku dan nye dila, nuruwa a jok wa bunlokku ale wa daamu meena kama. Da paalik a magsi ka bunlok paaluk suka."

²³ Juuma Vuusum Daanja po dinyi ate Yeezu ale wa nãanviirima a yaa va nuru wanyi talim po a taam. Ba ale a chej la, wa nãanviirima a yaa wie "wiiti" zuima a njobi. ²⁴ Farisiima ba gela ale jam nya dila la, ba yaa bek Yeezu ayen, "Nya, ka boa ate fi nãanviirima a kaasi tama Vuusum Danni kisiku?"

²⁵ Yeezu yaa bek ba ayen, "Nama an diem karim Naawen gbanja po a minj na waai ate ba a wi ayen Deevid la wie? Da njaai po ate nuru waai ate ba a wi ayen Abiata a jam chim Naawen Puusika Yenni kpagi kpeeni la, ate kom a yaa jam ta Deevid ale wa doama. ²⁶ Wa yaa jo Naawen Puusika Yenni po a pa boroboruk kuui ate nuruba a ta jam te Naawen la a we njobi ale ge a we a te wa doama ate ba me a njobi. Tama Sinsanña a weeni kama ayen nuru yonj an maara a njobi boroboruku de ka Naawen Puusika Yenni tomteeroma nyiini.

²⁷ "Naawen an lueri Vuusum Danni ayen ka di soa nuruba, wa nye ka nuruba ale ge

lueri Vuusum Danni ayen di chim da manj a te ba. ²⁸ Dila nyin la, mi Saalobiika ale soa Vuusum Daanja me."

3

¹ Yeezu a yaa nman chej ga jo ba tuka dokku po. Nuru wanyi ale jam bo dula ate wa nisa kpi. ² Baai ale jam bo dula la, a yaa limsi ayen ba nya ase Yeezu le tebi yaase wa kan tebi nuruwa nisanja Vuusum Danni ate ba бага a weeni wa ayen wa kaasi. ³ Yeezu a yaa weeni nuru waai ate wa nisanja a kpi la ayen, "Yiri nmai a jam de." ⁴ A yaa ale ge a weeni nuruma ayen, "Nama seba Juuma Sinsanña kama. Ku magsi ayen ni tom ka tuimmanja yaa tuimbara ni Vuusum Danni? Ni te nuruba nyuvuri yaa ni ko ba?"

Ba yaa goori nna chorototo. ⁵ Yeezu sui yaa puuri ale ba ate wa gisi nya ba ale su kaasuj dii nyin la, ba tueja a kpari kama ate ba ka siaka ale wa. Wa yaa weeni nuruwa ayen wa teeri wa nisanja. Wa ale teeri si la, si yaa deri nya nyinyogsa. ⁶ Farisiima a yaa yiri a nyini peelim. Ba ale na waai ate ba a wi ayen Ayerod la nuruma a yaa tigi chaab a poli siuk kuui ba le ba va a ko Yeezu la.

⁷ Yeezu ale wa nãanviirima a yaa nyini dula jigini a nman chej mogi kpeeni noai. Nuruba yegayega a nyini Galili tenka po a chej va wa nãan. ⁸ Ba gela a nyini Jerusalem ale Judia tenjana po. Ba gela me a nyini tenka choa ate ba a wi ayen Idumia ale tenj sii meena ale bo Jodan beli kpeeni nãan nyin la. Ba gela me a nman nyini tenja ate ba a wi ayen Taaya ale Saidon ale tenj sii meena ale gilim dula jigini la. ⁹ Yeezu yaa weeni wa nãanviirima ayen ba gisi nãaruj a gonsi ku a zaani wa, dii nyin la nuruma a piisi ka nna yegayega a yaa a tusi wa. Nuruma de meena ale wom Yeezu ale a nye dii la ale soa ate ba jam wa jigi. ¹⁰ Yeezu a tebi nuruba yegayega dula jigini. Ka dila ale soa ate ba a tusi chaab ayen ba paari a tiri wa nya la. ¹¹ Baai ate chichiribaata a bo ba zuima po la ale nya wa la, ba yaa lo tenj a kaari yegayega a weeni wa ayen, "Fi ka Naawen biik."

¹² Nna nyiem a dan nye, Yeezu a nyiem a weeni chichiribaatana ka bunyi dekki ayen ti goori abe ti kan weeni sak nuruba wa ale ka waai la.

¹³⁻¹⁵ Yeezu ale wa nãanviirima a yaa chej ga jueli guuk kunyi zuk. Wa ale jueli a nueri la, wa yaa wi nuru baai ate wa a yaali ayen ba jam wa jigi la. Wa yaa lueri nuruba pi ale baye a ta nyini nuru baai meena ate wa wi la po ayen ba jam va wa. Wa yaa weeni ba ayen, "M lueri ni kama ayen ni kasim bo ale mu. M le tom ni me ate ni nyini peelim a mooli Naawen wienja

ate nuruba wom. M be le te ni pagrim ate ni бага a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi.”

¹⁶ Wa nuruma pi ale bayewa yue ale Simon waai ate Yeezu a te wa yue paali ayen Piita la, ¹⁷ ale Jeemsi ale wa suoku Joon. Jeemsi ale Joon a jam ka nuru waai ate ba a wi ayen Zebedi la bisa. Yeezu yaa nman te ba yue paali ayen Boanejisi. Di kiri ale nanpansa nuruba. ¹⁸ Yeezu a yaa nman lueri Andiru ale Filip ale Batolomiu ale Matiu ale Tomasi ale Jeemsi waai ale jam ka nuru waai ate ba a wi ayen Alfiyus la, biik. Wa nman lueri Tadiusi ale Simon waai ale jam a nye ayen Juuma a nya ba dek zuk la. ¹⁹ Wa yaa nman lueri Judas Iskariot, nuru waai ale wa ta Yeezu a ga bobri a sak la. Wa yaa ale lueri ba a nueri la, ba meena a yaa va chaab a nyini guuku zuk a siŋ a cheŋ ga jo yeri dinyi po.

²⁰ Nuru boari yegayega a yaa nman tigi chaab a jam Yeezu jigi, ate wa njaanviirima an jam бага a nya siuk a de nandiinta. ²¹ Yeezu dokku demma ale wom dila la, ba yaa nyini ayen ba gisi a yik wa, dii nyin la nuruba ale jam a weeni ayen, “Wa zukku a tagri kama.”

²² Juuma Sinsanŋa sagroma ba gela a yaa nyini Jerusalem tenka po a jam weeni chaab ayen, “Chichiribaatana meena naawa ate ba a wi ayen Beelzebu la, ale bo wa nyinŋa po a kasim a te wa pagrim ate wa бага a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi.”

²³ Yeezu a yaa wi Juuma Sinsanŋa sagroma ate ba jam wa tenj ate wa yaa magsi wamagsima a sak ba ale bek ba ayen, “Sitaana a nye ka se a бага yiak wa dek tomteteroma a basi?” ²⁴ Tenj nuruba a dan a kpalim chaab, tenj kala choa le kaasi kama. ²⁵ Yeri yen dem a dan ta kpalin ale chaab, ba le waan ka chaab. ²⁶ Dila nyin la Sitaana ale wa tomteteroma a dan ta chaab, wa naamu a kan бага a zaani a beni.

²⁷ “Siuk kula po la waai abe dan kan yik pagro a bobiya, wa le nye ka se a jo wa yenni po a zu wa nantana?”

²⁸⁻²⁹ “Ni basi ate m weeni nyaku de a sak ni ayen, Naawen le vonj waai meena wabaata ale ba biisi kaasun a te ba kama. Alege wa kan vonj a te waai ale a le Naawen Chiika la, dii nyin la, wabioku de a boro kama taam wuu.” ³⁰ (Wa weeni ba wienja de kama, dii nyin la nuruma ba gela a weeni kama ayen, “Wa ta ka chichiribiok wa zukku po.”)

³¹ Ku njaannyin ate Yeezu suaatanja ale wa mawa a yaa jam a za peelim a wi wa. ³² Nuru boari ale jam za gilim wa a yaa weeni wa ayen, “Fi mawa ale fi suaatanja a za peelim a yaali fu.”

³³ Wa yaa bek ba ayen, “Ka wana ale mi ma? Be ka bana ale mi suaata?” ³⁴ Wa yaa chiem a nya ba meena ale kala a gilim wa la a yaa weeni ba ayen, “Ni nya, ka mi maba ale mi suaata ale nama. ³⁵ Baai meena ale a tom dii ate Naawen a yaali la, bala ale mi maba, ale m toaba, ale m suaata.”

4

¹ Yeezu yaa nman jam Galili mogi kpeeni noai a sak nuruma Naawen wie. Nuruma a jam piisi ka nna yegayega a za gilim wa ate wa yaa yiri jo njarun po a kala. Njarunŋu a jam bo ka nyiamu po ale ge ate nuruma a yaa za nyiamu noai. ² Wa yaa magsi wamagsima a sak ba wie nna yegayega ayen,

³ “Ni wom mi nalimnyini. Nuru wanyi ale jam boro a yaa nyini boro a yuk njanborinta ase muma la. ⁴ Wa yaa ale boro a yuk la, bienja gela a yaa lo siuku ninj ate nuinsa a deri jam pisi nja meena, ⁵ nja gela me a lo tintana po. Na yaa nyini nna nwuli, dii nyin la tantana an jam soa diiya dula jigini. ⁶ Wentuenka ale jam nak nja la, nja yaa deri ko, dii nyin la nja nanjana an jam бага a siŋ paari nyiamoa. ⁷ Nja gela me a lo munsu po a yaa nyini. Munsana me a nyini a geri nja ate nja an jam бага a biaya. ⁸ Nja gela me a lo tenj nalun po a nyini a chim a biak a be nalimnyini. Njai ta bie pisa. Nja gela me pisiyuebi. Nja gela me ta kook.”

⁹ Yeezu ale ga nueri wa wamagsini la, wa yaa nman weeni ba ayen, “Nama baai ale ta tue a wom la, ni wom mi nalimnyini.”

¹⁰ Wa ale jam kala wa dek wa nyiini la, baai ale jam a maa va wa ale wa njaanviirima pi ale bayewa la, a yaa bek wa ayen, “Fi wamagsinanja kie ale boa?”

¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, “Naawen basi kama ayen ni seba wa naamu wasusunja, alege nuru yonta jigi m sinsanŋa a chim ka wamagsima, ate

¹² ‘Ba a nya ale a nya alege ba kan nya, ba a wom ale a wom alege ba kan min nja,

dii nyin la, ba dan nya ale min nja, ba le tagri ba wabaata popolanja kama ate Naawen vonj a te ba.’ ”

¹³ Yeezu yaa bek ba ayen, “Nama an бага wamagsini de kiri a minji? Ni be dan kan бага wamagsini de kiri a minji, ni yaa be le nye ka se a бага a minj nja chaaba? ¹⁴ Nuru waai ale nyini a boro a yuk wa njanborintana la, ku a nye se ka Naawen wienja ate nuruba a sak la. ¹⁵ Be njaai ale lo siuku po la, a nye se ka baai ale a wom wa wienja, ale ge ate Sitaana a nyiem a deri jam a yeeri nja nwuli a ta nyini ba suniima po a nyini la. ¹⁶ Be

ɲaai me ale lo tintanaɲa po la, a nye se ka baai ale a wom wa wienɲa ate ba sue a peenti, ¹⁷ ale ge ate Naawen wienɲa a kan jo ba suniimaɲa po nalimnyiini la. Ba yaa wa maga dega, alege ninam a dan yik ba, ba Naawen wienɲa vaka nyiɲ, ba nyiem a deri pa ɲa vaka a basi. ¹⁸ Be ɲaai me ale lo munsanaɲa po la, a nye se ka baai ale a wom Naawen wienɲa ¹⁹ alege teɲka po wienɲa popolana ale ba ligra yaalika yegayega ale ba ɲanta yaalika, ɲala meena a de ka Naawen wienɲa ate wamanɲ an бага a nyini ɲa po a nyini. ²⁰ Be ɲaai me ale lo teɲ nalunɲu po la, a nye se ka baai ale a wom Naawen wienɲa ate ɲa jo ba suniima po nalimnyiini la. Ba a nye se ka ɲantana ale nyini a yaa biak a be ate ɲa gela a ta bie pisita, ɲaai me pisiyuebi, ɲaai me bie kook dii la.”

²¹ Yeezu yaa bek ba ayen, “Nuru a dan toati wa bolimzeuɲ wa a pa ka chin a vuk ku? Yaase wa a pa a zaani ka gaduok teɲka? Aawo, wa a pa ku a zaani ka jaab zuk ate ku a nya doɲku po meena. ²² Jaab buuri meena ale chim wasusugi la, a kan ɲman chim wasusugi nuruba jigiya. Dii meena ale ligi doa la, le nyini peelim ate nuruba nya. ²³ Dila nyiɲ, nama baai ale ta tue a wom la, ni wom mi nalimnyiini.”

²⁴ Wa ɲman pilim weeni ba ayen, “Ni kpesi a wom dii ate m tara ayen m weeni a sak ni la. Magsi kaai ate fi pa a magsi ɲanta a te nuru la, magsi kala degadega ate Naawen le pa magsi a te fi me, ate ku poom gaam taam. ²⁵ Nuru waai nisa po ale ta la, Naawen le ɲman te wa ɲanta yegayega a gum du, alege waai nisa po ale kan ta la, Naawen le ɲman tuesi jaab fik kaai ate wa poom ta la kama.”

²⁶⁻²⁷ Yeezu a yaa ɲman weeni ba ayen, “Naawen Naamu ale a nye dii la ale nna. Nuru ale bori wa talim. Daa meena ate wa goa a yiri la, wa ze ɲantana ale nye dii a nyini ale a chim la. ²⁸ Ka teɲka ale a wuuk bienɲa ate ɲa a nyini ale a chim ale ge a ta bie. Zabuli ale liɲ a chim, a pak a paari kiɲkari, a yaa ga a biak ale ge ate bienɲa a yaa ga kpeglim. ²⁹ Na yaa ale be a ga nueri la, nuruwa a yaa pa wa gebik a ta cheɲ wa talimu po a ga che dii nyiɲ la, ɲa cheka paari kama.”

³⁰ Yeezu a yaa ɲman bek ba ayen, “Ti le pa ka boa a magsi chaab ale Naawen Naamu? ³¹⁻³² Bu a nye ase ka nna la. Ase nuru ale pa ‘mastad’ bie a bori la. Bienɲa a posima kama a gaam teɲzuk bie meena po. Wa yaa pa ɲa a bori ate ɲa nyini chim tikpiensa a ta nanɲa ale yogsuom nna yegayega ate nuinsa a kali si zuk a yok tugta.”

³³ Wamagsima ɲaai chaab ate Yeezu a jam magsi a sak nuruba la ale nna. Wa jam

magsi ka ɲa chaab nna yegayega a gum du ayen baai ale ta Naawen yammu la a бага a miɲ chak. ³⁴ Wa an jam biisi wari dinyi la ale nuruba alege kan magsi wamagsini. Alege, wa ale wa ɲaanyiirima a dan jam boro ba dek ba nyiini, wa nyiem a weeni wa wamagsimaɲa kie a sak ba kama.

³⁵ Dila dannɲa junaɲi Yeezu a yaa weeni wa ɲaanyiirima ayen, “Ni te ti taam mogi kpeeni kauk kunɲula.” ³⁶ Wa ɲaanyiirima yaa basi nuru boanni ale cheɲ ga jo Yeezu ale kali ɲaarunɲu kuui po la ayen ba cheɲ. Nuruba ba gela me a jo ɲaarunta a maa va ba ɲaaj. ³⁷ Ba ale a cheɲ la, wa kpionɲ a yaa jam a nak ba ɲaarunɲu nna yegayega ate nyiamu me a yiri a jueli wein. Bu yaa jo ba ɲaarunɲu po ate ku a nye ku siɲ nyiamu teɲ. ³⁸ Yeezu a jam dua ɲaarunɲu po ba ɲaaj a kpagli ka dafeeluk a goa. Wa ɲaanyiirima a yaa nak wa a yiri a bek wa ayen, “Ti Nyono, fi niɲ ka ale ti ni wari nyiamu po?”

³⁹ Wa yaa yiri wa goomu jigini a zaani ɲmai a yaa weeni vioku ayen ku basi abe nyiamu me a nye balaa. Vioku a yaa deri basi ate nyiamu me a baliɲ. Nyiamu an ɲman choaya ale maga dek me. ⁴⁰ Yeezu a yaa bek wa ɲaanyiirima ayen, “Ka boa ate nama a chali yogsuomɲa? Nama diem ka siaka?”

⁴¹ Ku yaa cha ba ate ba a bek chaab ayen, “Nuruwa de, ka wana ate wa бага a biisi ale vioku ale nyiamu ate ba a wom wa noaya?”

5

¹ Yeezu ale wa ɲaanyiirima a yaa taam Galili mogi kpeeni kauk kunɲula ɲaaj nyiɲ a ga paari nuru baai ate ba a wi ayen Gerasa la teɲka. ² Nuru wanyi a yaa jam bo teɲ kala po a ta chichiribiok wa zuk po. ³ Nuru wani jam karo a бага bobi wa. Ba jam pa ka choarima kpeema a bobi wa, alege wa бага a gebi ɲa. ⁴ Ba ɲman pa choarimaɲa ale kuta a bobi wa nanɲa ale wa nisima a ga jiak, alege wa ɲman gebi ɲa me meena. Waai a jam karo a ta pagrim a бага a yik wa. ⁵ Wa jam bo ka ba ale a gu nuruba juuji la ale guuta zuima a nyiem a cheɲ ale a kaari nna yegayega ale a pa tintain laasa a gebi wa nyiɲka.

⁶⁻⁸ Yeezu ale nyini ɲaarunɲu po a siɲ la, nuruwa a jam za ka nuruma guka jigini ate ku jam yalima. Yeezu a yaa weeni chichiribioku ayen ku nyini nuruwa zukku po a nyini. Nuruwa ale nya Yeezu la, wa yaa chali a jam kpi duna teɲ wa niɲ, a yaa kaari nna yegayega a weeni wa ayen, “Ti Yeezu, Naawen kpeeni biika, fi a yaali ka boa mi jigiya? Chali Naawen yonni nyiɲ abe fi kan namsi mu.”

⁹ Yeezu yaa bek wa ayen “Fi yoi ale boa?”

Ku yaa weeni wa ayen, “Mi yoi ale ‘Anuruboori’, dii nyinj la ti piisi kama.”¹⁰ Nuruwa a yaa saalim Yeezu nna yegayega ayen wa kan yiaak chichiribaatanja dula jigini a basi.

¹¹ Die ale jam piisi nna yegayega a za guuk kunyi zuk dula jigini a de. Na jam paari ka tusa naye. ¹² Chichiribaatanja a yaa saalim Yeezu ayen wa basi ate ti ga jo dienja de po. ¹³ Yeezu a yaa te ti siuk. Ti yaa basi nuruwa ale nyini a ga jo dienja po ate na meena yaa chali nna nwuli a sin ga lo mogi kpeeni nyiamu po a kpi.

¹⁴ Nuru baai ale jam a nya dienja zuk la, a yaa chali kuli ba yienja a ga weeni ba yienja demma ale baai meena ate ba jam a tu ba siuku ninj la, dii ale nye la. Tenka demma a yaa nyini a chej Yeezu jigi ayen ba nya dii ate baai ale a nya deenja la a weeni ba la. ¹⁵ Ba yaa jam a nya nuru waai ate chichiribaatanja a jam bo wa zukku po la ale wa jo gatta a kala ale Yeezu. Wa an nman a yesimu. Yogsum a yaa deri yik ba. ¹⁶ Nuru baai ale jam nya dii ale nye nuru wa jigi ale chichiribaatanja ale dienja la, a yaa weeni a sak nuruba meena ale jam bo dula jigini la.

¹⁷ Tenka demma ale wom dii ate ba weeni la, ba yaa jam a saalim Yeezu ayen wa nyini ba tenka po nyini.

¹⁸ Yeezu a yaa ale chej ayen wa jo naarunku po la, nuru waai ale jam ta chichiribaatanja la a jam saalim wa ayen wa basi ate wa maa va wa a chej.

¹⁹ Yeezu an jam siaya, alege weeni wa ayen, “Kuli ga weeni fi yenni demma Nyonowa ale ta jirim ale fu a maari fu dii la.”

²⁰ Nuruwa a yaa chej ga weeni nuru baai ale jam bo tenja piwa po la dii ate Yeezu a nye a te wa la. Ku yaa cha baai meena ale jam a wom la.

²¹ Yeezu yaa ga jo naarunku po a gaam taam mogi kpeeni kauk kunjula. Wa ale chej a ga paari dula jigini la, nuru boari yegayega a yaa tigi a gilim wa mogini noai. ²² Juuma tuka dokku kpanja po wanyi ale jam maa bo nuru boanni po. Wa yoi a jam ale Jairus. Wa yaa ale ga nya Yeezu la, wa yaa jam wa ninj ²³ a saalim wa nalimnyiini ayen, “M dek koa, m lie ale a yuak a moata kum, ate mi a saalim fu ayen fi jam a pa fi nisa a ji wa zuk ate wa nya nyinyogsa.”

²⁴ Yeezu a yaa va Jairus a chej ate nuruba yegayega a yaa maa va wa a gilim wa.

²⁵ Nipok wanyi a yaa jam bo dula a jam a yuak bena pi ale naye. Wa tuemu a jam a nye ase wa a lo ka chiak la. Ku kasim jam a nye ka daa meena. ²⁶ Tiita nyam yegayega a jam tebi wa a kpeeri. Wa jam kaasi wa

ligra meena, alege tuemu an jam a basi wa ale a diem a daani wa me nna yegayega a gum du. ²⁷⁻²⁸ Wa ale wom Yeezu wie la, wa yaa poli wa zuk po ayen, “M dan бага a paari wa garuku noanni a tiri, m le nya nyinyogsa.”

²⁹ Wa yaa chej a ga jo nuru boanni po a ga tu Yeezu a yaa va wa naan a tiri wa garuku noanni. Wa le tiri garuku la, wa tuemu a deri basi wa, ate wa yaa minj ayen wa nya nyinyogsa kama dula jigini. ³⁰ Yeezu a yaa deri minj ayen ku nye wa jigi kama ase nuru ale tiri wa a yaa nya nyinyogsa la. Wa yaa cheemu ayen wa nya ase ka wana a yaa bek ayen, “Ka wana ale tiri mi garuku?”

³¹ Wa naanviirima a yaa weeni ayen, “Fi kan nya nuruma ale piisi a gilim fu dii la, alege ate fi a bek ayen ka wana ale tiri fu?”

³² Yeezu a yaa diem gisi nya gilim ayen wa nya waai ale tiri wa la. ³³ Nipowa kpaziim a yaa nak ate wa nyinka a gok. Wa jam seba ayen Yeezu a tebi wa kama ate wa yaa kpi duna tenj wa ninj a weeni wa ale wensie meena tuemu wie. ³⁴ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “M lie, fi siaka a basi ate fi nya nyinyogsa kama. Kuli yeri ale sunum masak, dii nyinj la fi tuemu a nueri kama.”

³⁵ Yeezu ale diem bo dula a biisi la, nuruba ba gela a yaa nyini Jairus yenni a jam wa jigi a weeni wa ayen, “Fi leewa a kpi kama. Kan nman a daani Sagrowa ayen wa jamu.”

³⁶ Yeezu ale wom dii ate ba weeni wa la, wa yaa weeni Jairus ayen, “Kan te ku a daani fu, alege kasim ta siaka.” ³⁷ Yeezu an jam a yaali ayen nuru waai a va ba a chej, alege ka Piita ale Jeemsi ale wa suoku Jon nyiini. ³⁸ Ba ale ga paari nya ale ku a nye naqlim Jairus yenni po ate nuruma a kumu ale a kaari nna yegayega la, ³⁹ Yeezu a yaa chej ga jo yenni po a bek ba ayen, “Ka boa ate nama a kum ale a kaari dila? Biika an kpiya. Wa a goa kama.”

⁴⁰ Ba yaa deri a la wa wa nina po. Wa yaa yiaak ate ba meena a nyini peelim, ale ge a yik biika kowa ale wa mawa ale wa naanviirima batawa a yaa ta ba jo biika goomu dokku po. ⁴¹ Yeezu a yaa yik biika nisa a weeni wa ayen, “Nipokbiliga, yiri.” Ba a weeni ale ba dek tenka biika ayen ka “Talita kumi.”

⁴² Nipokbinni a yaa deri a yiri zaani nmai a chej. Biika jam ta ka bena pi ale naye. Ku yaa cha baai meena ale jam bo dula jigini la nna yegayega. ⁴³ Yeezu a yaa weeni ba ayen ba nye nandiinta a te wa ate wa de, ale ge kaam ba me ayen, “Ni kan basi ate nuru a wom dii ate mi nye la.”

6

¹ Yeezu yaa basi dula jigini ale ge cheŋ teŋ kaai ate wa liŋ jam boro la. Wa ŋaanyiiirima me a yaa va wa a cheŋ. ² Ba ale diem bo dula jigini la, Juuma Vuusum Danni yaa paari ate ba cheŋ ga jo ba tuka dokku po ate, wa yaa sak nuruma Naawen wienja. Nuruba yegayega a jam bo dula jigini a wom Yeezu sinsanŋa ate ku yaa cha ba. Ba yaa bek chaab ayen, “Nuruwa de a nye ka se a seba nna? Ka boan jaab yam ale nna ate Naawen te wa? Wa nye ka se a tom wakperikaliisanja nna? ³ Daa wala ale chapentawa a bo dela la? Daa Mɛeri biika ale la? Daa wa suaata ale Jeemsi ale Josesi ale Judas ale Simon la? Wa toama me an bo daa dela la?” Dila nyin ate Nazaret demma a jam zeri wa.

⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Waa meena a te Naawen biisiteerowa zula kama, alege ka wa dek teŋka demma ale wa suaatanja, ale wa yenni demma nyiini ale kan a te wa zula.”

⁵ Wa ale jam bo dula jigini la, wa an jam бага a nye wariya alege, wa jam pa ka wa nisa a ji yognyeensa ba gela zuima tebi ba. ⁶ Ku jam cha wa ka nna yegayega ale nuruma ale jam kan ta siaka la.

Ba yaa basi dula jigini ale ge cheŋ teŋfiik sii ale jam bo dula la, a sak nuruba Naawen wienja. ⁷ Wa yaa wi wa ŋaanyiiirima pi ale bayewa ate ba jam a tigi chaab wa jigi ayen wa tom ba baye baye. Wa yaa te ba pagrim ate ba бага a yiaŋ chichiribaata nuruba zuima po a basi. ⁸⁻⁹ Wa yaa weeni ba ayen, “Nama ale a cheŋ la, ni kan pa koalima a yaase ŋandiinta, a yaase fotta, a yaase ligra dek me. Ni kan pa gatta ti chaab a gum ga tii ate ni jo la po. Ni su nuensa abe ni pa tacheŋsa nyiini a nyo ni nisima po a ta cheŋ. ¹⁰ Ni dan cheŋ ga paari teŋ kanyi ate ba te ni dok ayen ni goa, ni kasim a goa dok kula po a ta ga paari diipo ate ni a basi teŋ kala la. ¹¹ Ni dan jam paari teŋ kanyi ate teŋ kala demma a dan kan te ni tia a yaase ba an wom dii ate ni ta ayen ni weeni a sak ba la, ni basi dula jigini abe ni kpaanti ni naŋsana paasuku a basi dula ate ku sak ayen ni a kaam ba kama ba ale zeri Naawen wienja la nyin.”

¹² Yeezu a yaa ale sak ba a ga nueri la, ba yaa cheŋ ayen ba ga sak nuruma Naawen wienja, ate ba basi ba tuumbaatanja abe ba ŋman va Naawen wensie siuku. ¹³ Ba jam a yiaŋ chichiribaata nuruba zuima po yegayega a basi ale a pa kpaam a boori a nyo yuariba zuima zuk a tebi ba.

¹⁴ Naab Ayerod a jam wom Yeezu wie kama, dii nyin la waai meena a yaa jam a biisi ka Yeezu wie. Ba gela a jam a weeni ayen wa ka Joon waai ale a te nuruba soka

la, ale yiri kum po. Ka dila nyin ale soa ate wa бага a tom wakperikaliisanja de.

¹⁵ Ba gela a pa wa chim ka Naawen biisiteerowa waai ale jam boro ate ba a wi ayen Elaja la.

Ba gela me a jam a weeni ayen, “Wa ka Naawen biisiteerowa waai ale a nye ase baai ate Naawen jam tom la.”

¹⁶ Naab Ayerod ale wom Yeezu wie la, wa yaa weeni wa dek ayen, “Nuruwa de ka Joon waai ale jam a te nuruma soka la. Mi basi ate ba gebi wa zukku kama alege wa ŋman yiri kum po.” ¹⁷⁻¹⁹ Ayerod a jam faari ka wa suoku waai ate ba a wi ayen Filip la, powa. Wa powa yoi a jam le Ayerodias. Joon a liŋ jam weeni Ayerod kama ayen, “Fi ale nye dii ale fi suoku powa la, an va Juuma Sinsanŋa yaalika.”

A nyini da ŋala po a ta a cheŋ, Ayerodias a jam kisi Joon kama a yaa be a yaali ayen wa ko wa, alege wa an jam nya siuwa dii nyin la, Ayerod a jam yik wa a lik ka dok po. ²⁰ Ayerod a jam a chali Joon ka yogsum ale a te wa zula me, dii nyin la wa seba ayen Joon ka nuru man ale nuru welen. Ka dila nyin ale soa ate Ayerod an jam siak ayen ba ko wa. Joon sinsanŋa a jam a daani Ayerod ka nna yegayega alege wa diem a yaali ayen wa wom dii ate wa ta la.

²¹ Ku ŋaanyin ate Ayerodias a da soŋku a yaa jam. Ayerod biamu danni ale jam paari la, wa yaa wi wa kpak kpeemana ale wa sojima kpanja ale nuru kpeentana baai meena ale jam bo Galili teŋka po la ayen ba jam maa de wa biamu danni ŋandiintanja. ²² Ba ale jam tigi chaab a boro a de la, Ayerodias leewa a yaa jo dok kuui ate ba kala a de la po, a yaa gogi sak ba. Wa gogtana a jam te Ayerod ale wa doama ka supeentik nna yegayega, ate Ayerod a yaa weeni wa ayen, “Fi ale a yaali jaab buui la, m le te fu.” ²³ Wa yaa ŋman pe a weeni wa ayen, “Jaab buui meena ate fi a yaali la, weeni mu, ate m te fu. Fi dan a yaali m teŋka naamu geli m le pa te fu.”

²⁴ Nipokbinni a yaa nyini a cheŋ wa mawa jigi a yaa bek wa ayen, “Ka boa ate fi a yaali ayen m bek naawa jigiya?”

Wa mawa a yaa weeni wa ayen wa bek wa ate wa gebi Joon zukku a te wa.

²⁵ Wa yaa ŋman pilim a ga jo naawa jigi nna nwuli a weeni wa ayen, “Mi a yaali ayen fi gebi ka Joon zukku yogyogla de a pa dueni taasi tanlan po ate ba ta jam a te mu.”

²⁶ Wa ale weeni nna la, ku jam kaasi Ayerod popola ka nna yegayega, alege wa an jam бага a zeriya, dii nyin la wa jam pe kama wa doama nimbie po ayen wa le te wa jaab buui meena ate wa a juisi wa jigi la. ²⁷ Wa yaa tom wa sojima po wanyi

ayen wa gebi Joon zukku a ta jam. Sojiwa yaa cheŋ juijui ate ba lik Joon la a yaa gebi wa zukku ²⁸ a pa dueni taasi tanlanj po a ta nmani a cheŋ ga te nipokbinni. Wa yaa tuesi a ta ga te wa mawa. ²⁹ Joon ŋaanviirima ale jam wom dii ale nye la, ba yaa ga pa wa nyinŋa a ta ga gu puŋ vorub po.

³⁰ Yeezu tuimtomdoma pi ale bayewa baai ate wa jam tom ba la, a yaa nman jam wa jigi a weeni wa dii meena ate ba tom ale dii meena ate ba sak nuruma la. ³¹ Bala ale Yeezu an jam nya siuk a kali de nandiinta, dii nyin la nuruba yegayega a kasim a jam kama ale a kuli. Dila nyin la, wa yaa weeni ba ayen, "Ni jam ate ti cheŋ jigi yoŋ ti dek ti nyiini a ga vuusi maga." ³² Ba yaa basi dula jigini ale ge cheŋ a ga jo ŋaarunj po ayen ba cheŋ juijui ate nuru karo la.

³³ Ba ale jam a cheŋ la, nuruba yegayega a yaa nya ba a deri miŋ ba. Ba yaa nyini ba tenŋaŋa po a chali va kuŋkuŋini a de ba niŋ a ga paari ŋaarunjku ale a cheŋ juijui la. ³⁴ Yeezu ale nyini ŋaarunjku po a siŋ la, wa yaa nya nuru boari nna yegayega ale ba za a limsi wa. Wa nya ba ase ba ka pa ŋaai ale kan ta naapeerik la. Wa jiiirim a yaa jam bo ale ba ate wa yaa sak ba wie nna yegayega dula jigini. ³⁵ Ba ale jam za dula jigini ate ku beni la, Yeezu ŋaanviirima a yaa jam wa jigi a weeni wa ayen, "Nya ti bo ka sagi po dela jigini ate wenni me a siŋ ti. ³⁶ Basi ate nuruma a cheŋ tenj sii ale moata la po a ga da nandiinta a de."

³⁷ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Nama dek a te ba nandiinta ate ba de."

Ba yaa weeni wa ayen, "Ee, ti le nya ligra ka be ate ŋa paari a da nandiinta, ate ba de chagi?"

³⁸ Yeezu nman bek ba ayen, "Ka boan nandiinta ate ni tara? Ni cheŋ a ga gisi nya."

Ba yaa cheŋ a ga nya ale nman pilim a jam weeni wa ayen, "Ti ta ka borobotta tinu ale juma ŋayewa nyiini."

³⁹⁻⁴⁰ Wa yaa weeni nuruma meena ate ba kali tenj wuuku po, nuruba kook kook, ba gela me pisinu pisinu a ga nueri. ⁴¹ Di ŋaannyinj ate Yeezu yaa pa borobotta tinuwa ale juma ŋayewa a yaa zak wa zuk nya wenjmazuk a te Naawen jiam. Wa ale nye Naawen jiam a ga nueri la, wa yaa nmani borobottaŋa ale jumaŋa a te wa ŋaanviirima ayen ba pa chari nuruma. ⁴² Waai meena a jam ŋobi chak kama. ⁴³ Ba ale ŋobi a ga nueri la, Yeezu ŋaanviirima a yaa pa nandiin tii ale tali la a sueri busisa pi ale siye. ⁴⁴ Nidɔa baai ale jam de nandiintaŋa la a jam ka tusa ŋanu.

⁴⁵ Yeezu a yaa weeni wa ŋaanviirima ayen ba cheŋ a ga jo ŋaarunjku po a taam

mogi kpeeni kauk kuŋkula ŋaanj nyin a ga paari tenj kaai ate ba a wi ayen Beteseida la, abe ba ge ate wa banti nuru boanni ate ba kuli ba yienja. ⁴⁶ Wa ale banti ba a ga nueri la, wa yaa cheŋ a ga jueli guuk kunyi zuk ayen wa puusi a te Naawen. ⁴⁷ Junɔai ale jam paari la, Yeezu a jam za ka guuku zuk wa dek wa nyiini. Wa ŋaanviirima a yaa jam kala ŋaarunjku po mogi kpeeni nyiamu sunsun. ⁴⁸ Wa yaa nya ale vioku a nak ba ŋaarunjku ate ba an бага a paari kuŋkuŋini. Ku ale jam paari ate vari kpadiaka a kum la, wa yaa nyini guuku zuk a siŋ a cheŋ nyiamu zuk a ga ba jigi a yaa be a yaali ayen wa gaam ba a taam. ⁴⁹ Ba meena ale nya wa ale wa a cheŋ nyiamu zuk la, ba yaa pa chim ayen, "Wa ka kok." ⁵⁰ Ba kpaziim a nak ate ba kaari nna yegayega.

Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ka mi. Ni kan chali yogsumɔa, ni basi ate ni nyinŋaŋa a pagra." ⁵¹ Wa yaa jam jo ŋaarunjku po a gum ba po. Wa ale jo a ga nueri la, vioku a yaa deri zaani. Ku yaa cha ba nna yegayega. ⁵² Ku jam cha ba, dii nyin la, ba an jam miŋ Yeezu ale nye dii a pa borobottaŋa a chari nuru boanni la kiriya. Ba popolaŋa a jam lik kama.

⁵³ Ba yaa ale gaam taam a ga paari kauk kuŋkula ŋaanj nyin la, ba yaa jam paari tenj kaai ate ba a wi ayen Genesaret la. Dula jigini ba yaa bobi ba ŋaarunjku a zaani. ⁵⁴ Yeezu ale nyini ŋaarunjku po a siŋ la, nuruba a yaa deri miŋ wa, ⁵⁵ ate ba deri chali jo tenjka po meena ayen ba weeni a sak nuruba wa ale jam la. Juijui meena ate ba jam wom ayen wa boro la, ba yaa pa ba yuaroma a dueni nanta zuk a ta ga wa jigi ayen wa tebi ba. ⁵⁶ Yeezu a yaa nyiem gilim tenjkieŋsa ale tenj fiisa ale tenj kpaŋsa meena po. Nuruma ale ga wom ayen Yeezu cheena la, ba yaa chali kuli ba yienja a ta ba yuaroma a cheŋ yabaŋa po a saalim wa ayen wa basi ate ba tiri wa garuku noanni ate ba nya nyinyogsa. Baai meena ale tiri wa garuku la, a nya nyinyogsa kama.

7

¹ Farisiima ale Juuma Sinsanŋa sagrom a ba gela a yaa nyini Jerusalem tenjka a jam tigiŋ chaab a gilim Yeezu. ² Ba ale diem a jam bo wa jigi la, ba yaa nya ale wa ŋaanviirima a kaasi ba kisitaŋa kunyi, dii nyin la ba an nari ba nisimaŋa ase Farisiima kisitaŋa ale a va dii la.

³ (Farisiima ale Juuma meena a nyiem kasim a va ka ba kokpieŋsaŋa kisuk kuui ale a sak ba ayen ba nyiem nari ba nisimaŋa abe ba de nandiinta la. ⁴ Ba dan nyini yaba a kuli, ba a de ka niŋ a sugri ba dek ale ge a de nandiinta. Ba a va ka ba

kokpiensanja kisitana meena tii ale a sak ba ayen ba a nari ba samonsa togatoga ale ba beerisa togatoga ale ba taasa togatoga la.)

⁵ Farisiima ale Juuma Sinsanja sagroma yaa bek Yeezu ayen, "Ka boa nyin ate fi njanviirima a zeri ti kokpiensanja nisima narika kisiku ale ge a de nhandiinta?"

⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Nama ka venta nyam. Naawen biisiteerowa Azaya ale jam nmarisi nama wie a nyo Naawen gbanja po dii la ka wensie. Wa nmarisi ayen Naawen a weeni ayen, 'Nuruma de a puusi mi ale ka ba noa nyiini,

alege ba suniimana a ka mi jigiya.

⁷ Ba pa ka nurubiik kisita a sak nuruba ale a weeni ayen ti ka Naawen kisita.

Ka dila nyin ale soa ate ba puusana chim kinla mi jigi la.'

⁸ "Nama a basi ka Naawen Sinsanja vaka ale a va ni kokpiensanja kisitana.

⁹ "Nama pa ka ni dek yam a zeri Naawen Sinsanja vaka ayen ni nya siuk a va ni dek kisita sinsanja. ¹⁰ Moosis a jam nmarisi Naawen gbanja po ayen, 'Ku a fe ate ni a zuli ni koba ale ni maba. Wa nman nmarisi ayen waai ale a le wa ko a yaase wa ma la, ku a fe ate ba ko wa.' ¹¹⁻¹² Alege nama nyiem a kasim a sak nuruba ayen nuru waai a dan weeni wa ko ale wa ma ayen jaab buui ate wa pa maari ba la ka 'kohan' jaab, ku magsi ka wa kan a maari ba. 'Kohan' kiri ale jaab buui ate ba a te Naawen la. ¹³ Ase nama a dan a nye dila, ni a va ka ni dek sinsanja, ni a kaasi ka Naawen Sinsanja. Wie na chaab nna degadega ate ni pa a sak nuruba ayen ba a va na."

¹⁴ Yeezu a yaa nman wi nuru boanni ate ba jam wa jigi ate wa weeni ba ayen, "Nama meena lak ni tuerja a wom abe ni min chak. ¹⁵ Nanta baai ale a jo ni puusa po la, a kan te ni danta, alege ka nanta baai ale a nyini ni noanja po a nyini la, ale a te ni danta. ¹⁶ Nama baai ale ta tue a wom la, ni wom nalimnyiini."

¹⁷ Yeezu yaa ale basi nuru boanni ale ge chej ga jo dok la, wa njanviirima a yaa bek wa wa wamagsini kiri. ¹⁸ Yeezu a yaa tulisi ba ayen, "Nama an baga min ayen nanta baai ale jo ni po la a kan te ni danta? Nama ze chak mi ale a weeni dii la?" ¹⁹ Ba kan jo ni suniimana po, ba a jo ka ni puusana po a yaa nman pilim a nyini." (Yeezu a weeni ba wienja de ayen na sak ba ate ba kan nman a ta kisita ale nhandiinta.)

²⁰ Wa nman weeni ba ayen, "Wie naai ale a nyini nuru sunum po a nyini la, ale a te wa danta. ²¹⁻²² Popola naai ale bo nuruba suniima po la ale a basi ate ba a poli wabaata ale a basi ate ba a

yaali nipooba ale nidoaba, zueba, nuru kooroba, kabon nyeerisa, butuom nyam, gaasa nyam, pimpaasima nyam, a tom tuim g bentisa, a de nyuri ale chaab, ale a le Naawen, kanjanta nyam, ale a tom betta tuima. ²³ Wabaatana de meena ale a nyini ba suniimana po a nyini la, ale a kaasi ba."

²⁴ Yeezu a yaa basi dula jigini ale ge chej Taaya ale Saidon tenjana po. Wa yaa chej ga jo yeri dinyi po ayen wa suk wa dek ate waai a kan seba ayen wa bo dula, alege wa an jam baga a nya sukka jigiya. ²⁵⁻²⁶ Nipok wanyi ale jam boro a yaa wom Yeezu wie. Nipowa kowa ale wa mawa a jam daa Juuba. Ba biak wa ka juujui ate ba a wi ayen Fonisia ate ka bo Siriya tenja po la. Chichiribiok a yaa jam bo nipowa lie zuk po. Wa yaa wom Yeezu wari a yaa chej wa jigi a ga kpi duna ten wa nin a saalim wa ayen wa yak chichiribioku ate ku nyini wa leewa zukku po a nyini. ²⁷ Yeezu a yaa tulisi nipowa ale wamagsini ayen, "Basi ate ba lin pa nhandiinta a te bisa ate ba de chak. Ku an magsi ayen ba pa bisana nhandiintana a te baasa ate si de."

²⁸ Nipowa a yaa weeni wa ayen, "M Nyono, dii ate fi a weeni la ka wensie, alege baasana a nyiem a de ka nhandiin tii ate bisana a de ale tali la."

²⁹ Yeezu a yaa nman weeni wa ayen, "Fi ale tulisi mu dii la ale soa ate mi a weeni fu ayen kuli yeri ale chichiribioku a poom basi fi leewa kama."

³⁰ Nipowa a yaa ale ga paari wa yenni la, wa yaa nya wa leewa ale wa dua wa goomu tiaka po. Chichiribioku a sum basi wa kama.

³¹ Yeezu a yaa basi Taaya tenja ale nman pilim a jam va Saidon tenja po a taam ga va Dekapolis wa po a taam chej Gallili mogi kpeeni. ³² Wa ale ga paari dula la, nuruba a yaa ta nuru ate wa tue a kpari ate wa an baga a biisi nalimnyiini me. Ba yaa ta wa a jam Yeezu jigi a saalim wa ayen wa pa wa nisana a vi wa nyinika ate wa nya nyinyogs. ³³ Yeezu a yaa yik wa a ta nyini nuru boanni po a taam nakpiak a yaa pa wa nandusa siye a su nuruwa tuerja po, ale ge a chesi tintueta a pa tiri nuruwa gingelunku. ³⁴ Yeezu ale nye dila a nueri la, wa yaa zak a nya wenyamazuk a yaa nusi a weeni nuruwa ayen, "Efata." Ku kiri ale, "Lagri."

³⁵ Wa tuerja a deri a wom ate wa gingelunku me a labri ate wa yaa baga a biisi nalimnyiini. ³⁶ Yeezu a yaa weeni nuru baai ale ta wa a jam la bunyi dekki ayen ba kan weeni a sak waai dii ale nye la, alege ba zeri ale nmasi a jalisi wa a gum du ate nuruba yegayega a wom. ³⁷ Ku yaa cha waai meena ate ba a weeni chaab ayen, "Nuruwa de a nye wie meena ka

nalimnyiini. Nya wa ale poom бага a nye dii a tebi nuru waai tuenja ale ka a wom ate wa an бага a biisi nalimnyiini la.”

8

¹ Da ale nman jam taam la, nuru boari yegayega a nman tigi chaab a gilim Yeezu. Ba ale jam kan nman ta nhandiinta ayen ba de la, Yeezu a yaa wi wa naanviirima ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, ² “M jirim a bo ale nuruma de, dii nyin la ba ale bo ale mu daa natawa de, alege ba ka nhandiinta a de la. ³ M dan basi ate ba kuli ale kommu, ba le cha kama dii nyin la ba kan ta pagrim a chej paari ba yienja. Ba gela a nyini ka niñniña a jam.”

⁴ Wa naanviirima a yaa weeni ayen dela ka sagi po. “Ti le nya nhandiinta ka be dela jigini ate ti paari nuruma de a soa nna?”

⁵ Yeezu yaa bek ba ayen, “Ka boan nhandiinta ate ni tara?”

Ba yaa tulisi wa ayen, “Ti ta ka borobotta tiyopoi.”

⁶ Wa yaa weeni nuru boanni meena ayen ba kali tenj. Ba yaa ale kali a nueri la, wa yaa pa borobottaña tiyopoiwa a yaa puusi a te Naawen ayen wa niak nhandiintaña, a yaa ale ge a nmari te wa naanviirima ayen ba pa chari nuru boanni. Ba yaa pa chari ba meena. ⁷ Wa naanviirima me a jam ta juma maga dega ale ba. Yeezu a yaa tuesi na a nman puusi a te Naawen ayen wa niak na a yaa ale ge a pa te wa naanviirima ate ba pa chari nuru boanni nmani. ⁸⁻⁹ Ba meena yaa nobi chak, ale ge ate Yeezu naanviirima a pisi nhandiin tii ale tali la a sueri busisa siyopoi. Baai ale jam de nhandiintaña la, a jam ka nuruba tusa nanaansi. Ba ale nye dila a nueri la, wa yaa basi ate nuru boanni meena a kuli. ¹⁰ Wa ale wa naanviirima deri jo naarun po nwuli a chej ga paari tenj kaai ate ba a wi ayen Dalimanuta la.

¹¹ Farisiima ba gela a yaa jam Yeezu jigi a deri ta nampaga ale wa. Ba jam a yaali ayen ba yik wa kama. Ba yaa weeni wa ayen wa nye wakperikalilik ate ku sak ayen wa pagrimu a sum nyini ka Naawen jigi la. ¹² Yeezu a yaa weeni ayen “Mm, ka boa ale soa ate jinla demma yaali ayen ba nya wakperikaliga? Mi a weeni ni ka wensie, nama ale a yaali dii la, m kan te ate ni nya di.”

¹³ Wa yaa basi ba ale nman ga jo naarunku po ayen wa gaam a taam mogi kpeeni kauk kunjula.

¹⁴ Ba ale jam boro a gomsi ayen ba chej dula la, Yeezu naanviirima a yaa ban ba nhandiintaña a basi naan. Boroboruk kunyi dekki ate ba jam pa nyo naarunku po. ¹⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni a

limsi abe ni a kpesi ni dek ale Farisiima ale Naawa Ayerod dabintaña.”

¹⁶ Wa ale weeni dila la, ba yaa bek chaab ayen, “Ka tama ale kan ta ti boroboruku la ale soa ate wa a weeni dila?”

¹⁷ Yeezu a yaa seba dii ate ba jam a biisi la ate wa yaa bek ba ayen, “Ka boa ale soa ate ni a biisi ayen ni ka nhandiinta? Nama an diem бага a miñi? Ku a nye ase ni tuenja a diem kpari kama la. ¹⁸ Nama diem a nye ase ka nuru baai ate Naawen biisi ba wie wa gbanja po dila po dila po la. Ni ta nina kama alege ni kan nya. Ni be ta tue me kama, alege ni kan womu. ¹⁹ Nama бага a teeri diipo ate mi pa borobotta tinuwa a nmari chari nuruba tusa njanuwa la? Boroboruk talaña a jam sueri ka busisa si dina?”

Ba yaa nman weeni wa ayen, “Ti sueri ka busisa pi ale siye.”

²⁰ Wa nman bek ba ayen, “Mi ale pa borobotta tiyopoiwa a nmari chari nuruba tusa nanaansiwa la, boroboruk talaña a sueri ka busisa si dina?”

Ba yaa nman weeni wa ayen, “Ti sueri ka busisa siyopoi.”

²¹ Wa yaa nman bek ba ayen, “Nama an diem a miñya?”

²² Ba yaa jam paari tenj kaai ate ba a wi ayen Beteseida. Nuruba ba gela a yaa jam ta yio wanyi a jam Yeezu jigi a saalim wa ayen wa pa wa nisanja a tiri wa nyinika ate wa ninanja a lagri. ²³ Yeezu a yaa yik nuruwa nisanja a ta wa a nyini tenjka po a nyini a yaa chesi tintueta basi nuruwa ninanja po ale ge pa wa nisimana me a vi nuruwa zuk ale bek wa ayen, “Fi бага a nya jaaboa?”

²⁴ Nuruwa a yaa lagi wa ninanja ayen wa nya, wa yaa weeni Yeezu ayen, “Mi a nya ka nuruba m nin ase tiisa la ate ba nyiem a chej.”

²⁵ Yeezu a nman pilim pa wa nisimana a tiri nuruwa ninanja, ate na yaa lagri ate wa yaa nya nna cheri. ²⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Kuli yeri, kan chej tenjka po.”

²⁷ Ku naannyin Yeezu ale wa naanviirima a yaa chej tenjfiik sii ale jam gilim tenj kaai ate ba a wi ayen Siizariya Filipai la. Ase ba ale jam bo siuku po a chej la, wa yaa bek ba ayen, “Nuruba a weeni ayen mi ka wana?”

²⁸ Ba yaa weeni wa ayen, “Ba gela ayen fi ka Jon waai ale jam a te nuruma soka la, ba gela me ayen fi ka Elaja. Mbala me a weeni ayen fi ka Naawen biisiteeroma po wanyi.”

²⁹ Wa yaa nman bek ba ayen, “Nama dek a weeni ayen mi ka wana?”

Piita a yaa weeni wa ayen, “Fi ale Kirisitawa waai ate Naawen a jam weeni

ayen wa le tom wa ate wa jam vari nuruba a basi la.”

³⁰ Yeezu a yaa kaam ba ayen, “Ni kan weeni dila a sak waai ya.”

³¹ Dula jigini Yeezu a yaa pilim jam boro a sak ba ayen, “Nuruba le basi ate Mi Saalobiika a nam nna yegayega. Juuma kpanja ale Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma Sinsanja sagroma ale zeri mu, abe ba basi ate nuruba ko mu alege daa njata a dan paari m le yiri kum po.” ³² Wa biisi dila a lagri kama ayen ba minj chak. Piita ale wom wa wienja la, wa yaa yik wa a ta wa taam nakpiak a toarinj wa wa ale weeni dila la nyinj. ³³ Yeezu a yaa gisi nya wa naanviirima meena ale ge a yaa toarinj Piita ayen, “Cherj du mi ninj, Sitaana nyonɔ. Fi ale a biisi dii la an nyini daa Naawen jigiya, alege di nyini ka nurubiik jigi.”

³⁴ Yeezu a yaa wi wa naanviirima ale nuru boanni ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, “Nuru a dan a yaali ayen wa va mi naan, basi ate wa lij zeri wa dek yaalika abe wa gomsu wa dek a magsi kum abe wa jam va mu. ³⁵ Nuru waai nina a dan muni ayen wa vari wa dek nyuvuri a basi, kula nyonowa le jogi di kama, alege nuru waai a dan jogi wa nyuvuri wa le va mi la nyinj ale wa siaka ale Naawen wamanjana nyinj, kula nyonowa le vari di a basi. ³⁶ Dila nyinj la, ka boan jaab nyuenta ate nuru le nya ase wa nin nya tenjuk meena masimu ale ge jogi wa nyuvuriya? ³⁷ Jaab karo ate kula nyonowa le pa tagri a nya wa nyuvunni ase wa nin jogi di. ³⁸ Yogyogla de, nama boro ale ka nuru baai ale ta gaasa ale a zeri Naawen siuku vaka la. Da yen po, Mi Saalobiika, le njman pilim jam tenjuk de ale m Kowa nyagsika ale sabiilo welensanja. Nuru baai ale va mi la po wanyi, abe dan a chali chivie ale mi vaka yogyogla de, mi me a dan jam m le zeri kula nyonowa.”

9

¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni, nama baai ale bo dela la, gela a kan kpi ase ka ba nin nya Naawen naamu ale bu cheena ale pagrim.”

² Daa najuebi ale jam taam la, Yeezu a yaa wi Piita ale Jeemsi ale joon a ta ba jueli guuk kpionj kunyi zuk ba dek ba nyiini. Ba ale jam bo dula jigini la, Yeezu a yaa deri tagri ba ninj. ³ Wa gattanja me a tagri ale peenti a nyagsi nna kpelimkpelim. Nuru waai a jam ka a бага a nye ate ti a peenti ale a nyagsi dila. ⁴ Ba yaa nya Elaja ale Moosis ale ba boro a biisi ale Yeezu. ⁵ Piita a yaa weeni Yeezu ayen, “Sagro, tama ale bo dela la ku nala kama. Basi ate ti pili viita tita a te ni ate fi soa kunyi abe Moosis

a soa kunyi abe Elaja me a soa kunyiwa.” ⁶ Wa jam ze dii ate wa le weeni la, dii nyinj la wa ale mbala a jam a chali ka yogsum yegayega.

⁷ Wein chinjari a yaa jam lik ba ate ba wom lueluk ale ku nyini chinjmanni po a weeni ba ayen, “Mi be kaai ate m sui a marinj la ale nna. Ni wom wa.” ⁸ Ba ale wom a nueri la, ba yaa gisi nya ale nuru karo, ka Yeezu nyiini ale jam bo dula jigini ale ba.

⁹ Ba ale basi guuku zuk a sinj la, Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Dii ate ni poom nya la, ni kan weeni a sak waaiya, ase ka dai dii dai ate Mi Saalobiika a yiri kum po la.”

¹⁰ Ba yaa siak wa ale weeni dii la ale pa nja a nyo ba suniima po ale a bek chaab ayen, “Wa kummu po yirika kiri ale boa?”

¹¹ Ba yaa bek Yeezu ayen, “Ka boa ate Juuma Sinsanja sagroma a weeni ayen ka Naawen biisiteerowa Elaja le wa lij jam abe wa ge ate Kirisitawa a jamu?”

¹²⁻¹³ Wa yaa weeni ba ayen, “Ku ka wensie, Naawen gbanjka sum weeni dila kama ayen Elaja le wa lij jam a gomsu jaab buuri meena. Joon waai ale jam a te nuruma soka la ale jam sum jam ate ku sak ayen Elaja ale la a jamu. Nuruba abe nye wa dii ate ba a yaali la kama. Nyaku de abe a sak kama ayen Naawen ale njmarisi dii wa gbanjka po la ka wensie. Naawen gbanjka abe weeni kama ayen dai dii dai ate Mi Saalobiika le jam la, nuruba le zeri mu a basi ate m namu nna yegayega.”

¹⁴ Ba ale jam biisi ale chaab a nueri la, ba yaa jam gum chaab ale wa naanviirima mbala ate nuru boari yegayega a za gilim ba ate Juuma Sinsanja sagroma ba gela a yaa ta nampaga ale ba. ¹⁵ Nuru boanni ale jam nya Yeezu la, ku yaa cha ba nna yegayega ate ba yaa chali ga tu wa a puusi wa. ¹⁶ Yeezu a yaa bek wa naanviirima ayen, “Ka boa ate nama ta nampaga ale sinsanja sagroma?”

¹⁷ Nuru wanyi yaa jam bo nuru boanni po a weeni wa ayen, “Sagro, chichiribiok ale bo m biik zuk po ate wa an бага a biisi, wa be kan wom me. ¹⁸ Chichiribioku a dan ga yiri, ku nyiem a pa wa kama a kasim a fobi tenj diipo meena ate tintupuuk a nyini wa boanni po a nyini ate wa a njobi wa nyinaja ate wa nyinika me a deri. M be ta wa jam ka fi jigi alege fi poom karo ate m yaa saalim fi naanviirima ayen ba yia k chichiribioku wa zukku po a basi alege ba an бага a nyeya.”

¹⁹ Yeezu a yaa chiem a weeni wa naanviirima ayen, “Oo, nama ka siaka. Nama a yaali ayen mi bo ale ni a paari ka dimpo? Mi le ta sudunni ale ni a paari ka dimpo?” Wa yaa njman weeni biika kowa

ayen, "Ta biika jam dela." ²⁰ Wa yaa ta wa a jam Yeezu jigi.

Chichiribioku ale ga nya Yeezu la, ku yaa deri yiri nna yegayega a pa biika a fobi tenka ate wa yaa a bilim ate tintupuuk a nyini wa noanni po a nyini. ²¹ Yeezu a yaa bek biika kowa ayen, "Chichiribioku ale jo fi biika la, ka benaᅇa dina?"

Wa kowa a yaa weeni Yeezu ayen, "Ku jo wa ka wa bifiiik po. ²² Dai po dai po ku a yuk wa kama a lonsi bolim po ale nyiam po ayen ku ko wa. Fi dan бага a maari ti, be maari ti."

²³ Yeezu a yaa ᅇman bek wa ayen, "Ka boa ate fi a begi ayen ase m nin бага? Wie meena a бага a nye kama a te nuru waai ale ta siaka la."

²⁴ Biika kowa a yaa deri kaari a weeni ayen, "Mi ta siaka kama, alege m siaka an soa diiya. Maari mu ate m ta siaka a gum du."

²⁵ Ba ale jam boro a biisi ale chaab la, nuru boari yegayega a yaa deri chali cheena Yeezu jigi. Wa ale nya ba la wa yaa deri weeni chichiribioku ayen, "Fi, chichiribiok kuui ale basi ate biika de an бага a biisi ale kan wom la, mi a biisi ale ka fi. Nyini biika jigi a nyini abe fi kan ᅇman jo a bo ale wa."

²⁶ Chichiribioku a yaa deri kaari nna yegayega a yuk wa a lonsi ale ge yaa nyini biika nyinᅇa po a nyini, ale ge ate wa dua ase wa kpi la ate nuruba yegayega a jam a weeni ayen, "Wa kpi kama." ²⁷ Yeezu a yaa yik wa nisaᅇa a zak wa a zaani ᅇmai.

²⁸ Yeezu ale wa ᅇaanviirima ale cheᅇ a ga jo dok po ba dek ba weeni la, ba yaa bek wa ayen, "Ka boa ale soa ate tama an бага a yiaᅇ chichiribioku ate ku a nyini biika jigiya?"

²⁹ Wa yaa weeni ba ayen, "Chichiribioku de choawa ni dan kan puusi a te Naawen nalimnyini, ni an бага a yiaᅇ ate ku a nyini."

³⁰ Yeezu ale wa ᅇaanviirima yaa basi dula ale wa cheᅇ taam Galili tenka po. Ba yaa ale a cheᅇ la, Yeezu a kan jam a yaali ayen nuru seba ba ale a cheᅇ juijui la, ³¹ dii nyinᅇ la wa a sak ka wa ᅇaanviirima dii le cheena ayen di nye la. Wa yaa weeni ba ayen, "Nuruba le jam yik Mi Saalobiika, a ta ga nyo nuru baai ale ba ko mu la nisa po, alege daa ᅇata a dan paari, m le yiri kum po."

³² Wa ale weeni dila la, ba an jam min dii ate wa a biisi la kiriya, alege ba jam a chali ka yoᅇsum ale wa beᅇka.

³³ Ba yaa jam paari Kapernaum tenka po a ga jo yeri po. Yeezu a yaa bek ba ayen, "Ti ale poom bo siuku po a cheena la, ka boan jaab nampaga ate nama poom a nagii?"

³⁴ Alege ba an weeni wa wariya, dii nyinᅇ la ba ale poom bo siuku po la, ba ta ka nampaga ase ka ba wana ale wa chim kpaᅇi a gaam ba meena. ³⁵ Yeezu a yaa kali tenka a wi wa ᅇaanviirima pi ale bayewa ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, "Ni basi nin dekka yaalika. Nuru waai ale a yaali ayen wa chim nin deero la, ku a fe ate wa pa wa dek a zaani ᅇaanᅇ abe wa chim ba meena tomteero." ³⁶ Wa yaa yik biik wanyi a ta jam zaani ba sunᅇun a pa wa nisaᅇa a gbaari wa ale weeni ba ayen, ³⁷ "Nuru waai ale a tuesi biik ase bisaᅇa de wanyi mi nyinᅇ la, ka mi ale la ate wa a tuesi. Nuru waai abe ale a tuesi mi la, wa kan tuesi ka mi nyiini alege wa a tuesi ka waai dek ale tom mu la me."

³⁸ Da yeᅇ ate Joᅇn a yaa weeni Yeezu ayen, "Sagro, tama nya ka nuru wanyi ale wa pa fi yonni nyinᅇ a yiaᅇ chichiribaata nuruba zuima po a basi, ate tama a yaa weeni wa ayen wa basi, dii nyinᅇ la wa daa tama po wanyi."

³⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ni dan ᅇman nya wa ase dila la, ni basi wa abe ni kan weeni wa ate wa basi. Nuru waai a dan pa mi yonni nyinᅇ a бага a tom wakperikaliik kula nyonowa a kan ᅇman бага a kpabi kaasi mi yonni. ⁴⁰ Nuru waai ale kan ta chaab ale ti la, kula nyonowa va ti kama. ⁴¹ Wensie ate mi a weeni ni, nuru waai a dan nye nyiam fiifiᅇa a te ni, ni ale ka mi ᅇaanviiriba la nyinᅇ, Naawen le tuni wa."

⁴² "Nuru waai abe dan nye ate bisaᅇa de wanyi a jok wa siaka, ku le zunchoᅇ kama a te kula nyonowa ase ba nin pa ni kpeeni a bobi yik wa jiri a ta wa ga yuk basi mogi kpeeni nyiamu po ate wa kpi. ⁴³ Nuru waai nisima a dan a nye ayen wa jok wa siaka, kula nyonowa a gebi ni sila a basi, dii nyinᅇ la, ku zunchoᅇ kama ate kula nyonowa nya Naawen nyuvuri dii ale kan a kpeᅇlim la ale ni yeᅇ a gaam wa nin ta nisima siye ale ge cheᅇ ninam jigi, juijui ate bolim boro a kan maara kpi la. ⁴⁴ Nanzue ᅇaai ale bo dula a de ba la a kan maari a kpi. Bolim buui me ale bo dula a de la a kan maari a kpimsi. ⁴⁵ Nuru waai naᅇ a dan a nye ayen wa jok wa siaka, kula nyonowa a gebi naᅇ kala a basi, dii nyinᅇ la, ku zunchoᅇ kama ate kula nyonowa nya nyuvuri dila ale naᅇ yeᅇ a gaam wa nin ta naᅇsa siye ale ge cheᅇ ninam jigi. ⁴⁶ Nanzue ᅇaai ale bo dula a de ba la a kan maari a kpi. Bolim buui me ale bo dula a de la a kan maari a kpimsi. ⁴⁷ Nuru waai me num a dan a nye ayen wa jok wa siaka, kula nyonowa a yeeri num bula a basi, dii nyinᅇ la, ku zunchoᅇ kama ate kula nyonowa jo Naawen Naamu po ale num bunyi a gaam wa nin ta nina ᅇaye ale ge cheᅇ ninam jigi."

48 Nanzue njaai ale bo dula a de ba la a kan maari a kpi. Bolim buui me ale bo dula a de la a kan maari a kpimisi.

49 "Ase dila po dila po ate ba jam pa yesa a nyo njanta baai ate ba pa a kaab Naawen, ayen njanta chim njan welensa la, ku be le nye ka dila ate waai meena a va bolim po a nyini abe wa ge nya welensa. 50 Yesa a masa kama. Yesanja masimu a dan jam nueri, ni le nye ka se a nman te si masimma? Ase yesa ale a te jenta masim dii la, ku a fe kama ate nama dek meena a ta nye magsika ale chaab ate ni boro ale masim."

10

1 Yeezu a yaa basi dula jigini ale ge va Judia tenka po a taam paari Jordan benni kauk kunula. Nuru boari yegayega a yaa tigi chaab a jam wa jigi ate wa yaa sak ba ase wa nyiem ale poom a sak ba dii la.

2 Farisiima ba gela a yaa jam wa jigi ayen ba choa wa noai a nya. Ba yaa bek wa ayen, "Ti Sinsanja a siak ayen nuru a basi wa powa?"

3 Yeezu a yaa bek ba ayen, "Moosis a sak ni ka se?"

4 Ba yaa tulisi wa ayen, "Wa sak ti kama ayen nuru waai a dan a yaali ayen wa basi wa pok, ku a fe ate wa nmarisi gbanj a te nipowa ate ku a sak waai meena ayen wa basi wa kama."

5 Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Moosis a sak ni kama, ayen ni a va siuk kula dii nyin la, ni tue kan wom. 6-8 Alege ba nmarisi Naawen gbanja po ayen, ku piilimka po ate Naawen a nye tenka meena la, 'Wa nye njanta meena ka jaab duok ale jaab sari, nidoa ale nipok,' a yaa weeni ayen, 'Ku ka wamaaj ate nidoa a basi wa ko ale wa ma, ale ge a ga faari nipok ate bala bayewa a chim bunyi, ba noa bayewa a nman daa nuruba baye, ba ka bunyi.' 9 Dila nyin la, baai ate Naawen a basi ba ate ba chim bunyi la, nuru kan poori ba."

10 Yeezu ale wa njanviirima a yaa nman ga jo yeri po ate ba bek wa dii ate wa poom weeni ba la kiri. 11 Wa yaa weeni ba ayen, "Nuru waai a dan basi wa pok ale ge a nman faari wa choa, wa nye wa powa a kaasi kama. Wa nye ka kabonj. 12 Nipok waai me a dan basi wa chora ale ge a ga yali nidoa wa chora, wa me a nye wa chorowa a kaasi kama. Wa nye ka kabonj."

13 Dula jigini nuruba gela a yaa pa bisa a ta ba jam Yeezu jigi ayen wa te ba niaka. Ba ale nye dila la, wa njanviirima a yaa toarinj ba. 14 Yeezu ale ga nya dii ate ba nye la, wa sui a yaa jam a puuri nna yegayega ale wa njanviirima ate wa yaa weeni ba ayen, "Ni te bisaña siuk ate ba jam mi jigi. Ni kan yiak ba, dii nyin la bala chaab ale

ba jo Naawen Naamu po. 15 Wensie ate mi a weeni ni, ayen nuru waai ale kan pa wa dek a chim biik ayen wa nya Naawen Naamu la, wala choa kan tabi nanj bu po."

16 Yeezu a yaa pa bisaña wanyi wanyi a nyo wa nigoruk po a yaa pa wa nisaña a ji ba zuima a niak ba.

17 Yeezu ale basi dula jigini ale a chej la, nuru wanyi a yaa chali jam tu wa a kpi duna tenj wa ninj a bek wa ayen, "Sagro manja, mi le nye ka se ate m nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la?"

18 Yeezu a yaa bek wa ayen, "Ka boa ate fi a wi mu ayen nuru manja? Nuru waai karo a chim nuru manj ase ka Naawen dek nyiini. 19 Fi poom seba Moosis Sinsanja kama, yaa boa? Naawen a weeni ayen kan ko nuru, kan nye kabonja, kan zu, kan chim seero waai ale a velim la, kan a yaali degaamka. Ku a fe ate fi zuli fi ko ale fi ma."

20 Nuruwa yaa weeni wa ayen, "Sagro, mi kasim va Sinsanja de meena kama a ta nyini m biik po a jam paari jinla."

21 Yeezu yaa nya wa ate wa jirim dari wa ate wa weeni wa ayen, "Wa yerj dekki ale tali fi jigi. Chej a ga pa fi njantaña meena a da a tuesi ligranja a te niwomma. Fi dan nye dila ale ge jam wa mi, fi le jigi wenjmazuk." 22 Yeezu ale weeni wa dila la wa sui yaa deri kaasi ate wa yaa deri chej ale sukaasuj dii nyin la wa jam ka njanta nyono a kan siak wa njantaña nyinja.

23 Yeezu yaa gisi nya wa njanviirima meena ale weeni ba ayen, "Ku tua kama ate njanta nyam a бага a jo Naawen naamu po."

24 Wa ale weeni dila la ku yaa cha ba. Wa yaa nman weeni ba ayen, "M bisa, ku sum tua kama ate saalo a бага jo Naawen naamu po. 25 Ku ka moali ate laalaakomi a va garupein num po a nyini, a gaam jigsiro a nin wa jo Naawen naamu po."

26 Yeezu ale weeni ba dila la, ku yaa cha ba. Ba yaa weeni chaab ayen, "Ku be dan ka dila, ka wana le wa бага nya varibasika?"

27 Yeezu a yaa nya ba a weeni ayen, "Ku tua kama nurubiik jigi, alege ku ka moali Naawen jigi, dii nyin la Naawen бага wie meena a nye kama."

28 Dula jigini Piita a yaa weeni wa ayen, "Nya, tama basi ka ti njanta meena ale jam va fu."

29 Yeezu a yaa nman weeni ba ayen, "Wensie ate mi a weeni ni, nuru waai ale basi wa yeri ale wa ko ale wa ma ale wa suaata ale wa toaba ale wa bisa ale wa kadugsa, mi ale Naawen wamañsaja nyin la, 30 wa le nya njanta meena nuruba nna yegayega jinla a gaam baai meena ate wa

basi la. Wa le nman nya yie, ale maba ale suaata, ale toaba, ale bisa ale kadugsa, alege wa le nya ninam me nna yegayega abe chum diipo wa yaa nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ³¹ Baai ale de nin la yega ale jam wari njanj ate baai ale wari njanj la jam de ninj."

³² Ba ale jam bo siuku po a chej Jerusalem tenka la, Yeezu a yaa de ba ninj ate ba a chej. Baai meena ale jam wa wa la, a jam a chali ka yogsum. Wa yaa poori wa njanjvirima pi ale bayewa a weeni ba dii ate nuruba ayen ba nye wa la. ³³ Wa yaa weeni ba ayen, "Ni wom nalimnyini. Ti dan paari Jerusalem, nuruba le jam yik Mi Saalobiika, a ta mu chej a ga nyo Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma Sinsanja sagroma nisima po. Ba le bo m kum buusa abe ba ta mu a ga nyo baai ale kan daa Juuba la nisima po. ³⁴ Ba le la mu abe ba chesi tintueta a basi m nyinj, a nak mu abe ba yaa ko mu. Daa njata a dan paari mi le yiri kum po."

³⁵ Dula jigini Zebedi bisanja Jeemsi ale Joon, a yaa jam Yeezu jigini a weeni wa ayen, "Ti Sagro, ti a yaali ayen ti saalim fu kama ate fi nye wari a te ti."

³⁶ Wa yaa bek ba ayen, "Ka boa ate nama a yaali ayen mi nye a te ni?"

³⁷ Ba yaa weeni wa ayen, "Fi dan jam chim naab a soa nuru meena zuk a nya, ti a yaali kama ayen fi basi ate ti wanyi a kali fi juga, wanyi me a kali fi gala."

³⁸ Yeezu a yaa weeni ba ayen "Nama ze dii ate ni a bek la. Ninam buui ate mi ayen m nam la, nama le бага a maa nam bu?"

³⁹ Ba yaa weeni wa ayen, "Ti le бага a maa nam."

Yeezu a yaa nman weeni ba ayen, "Wensie, ninam buui ate mi ayen m nam la, nama me le бага a nam kama. ⁴⁰ Alege mi ka siuk a lueri baai a le ba kali mi juga ale mi gala la. Ka Naawen le wa pa dula a te baai ate wa gomsi magsi ba la."

⁴¹ Wa njanjvirima mbala piwa ale wom Jeemsi ale Joon ale bek Yeezu dii la, ba sue a yaa puuri nna yegayega ale ba. ⁴² Yeezu yaa wi ba ate ba jam tigi chaab wa jigini ate wa yaa weeni ba ayen, "Tenjuk de nalima ta pagrim ba nuruma zuk kama a nye ba ale a yaali dii la. Ba kpanja me ta pagrim ba zuk kama. ⁴³ Alege ku an magsi ayen ku chim dila nama jigiya. Nuru waai a dan a yaali ayen wa chim nama kpagi, ku a fe ate wa chim ni meena tomteero. ⁴⁴ Nuru waai a dan a yaali ayen wa chim nama kpagi, ku a fe ate wa chim nama meena yomo. ⁴⁵ Mi Saalobiika, an jam ayen m gisi ka nuruba ate ba a tom a te mu. M jam ayen m tom a te ka tenjuk demma meena. M dan nye dila, m le zaani nuruba yegayega nanjala po a kpi a te ba a vari ba a basi."

⁴⁶ Ba yaa jam paari tenj kanyi ate ba a wi ayen Jeriko, ate nuruba yegayega a yaa tigi chaab a jam Yeezu jigini. Ba le jam a basi dula jigini ale a nyini la, ba yaa nya yio wanyi ale wa kala siuku noai a juisi. Wa yoi jam ale Baatimiysi. Ku kiri ale Timiysi biik. ⁴⁷ Wa ale wom ayen ka Yeezu Nazaret denowa ale a taam la, wa yaa kaari a wi wa ayen, "Yeezu, fi waai ale ka naawa Deivid njanjbiik la, ta jirim ale mu abe fi maari mu."

⁴⁸ Nuruma yega a yaa weeni wa ayen wa goori wa wanni, alege wa zeri ale a kaari nna yegayega, a gaam wa ale poom a kaari dii la a nman weeni wa ayen, "Yeezu, fi waai ale ka naawa Deivid njanjbiik la, ta jirim ale mu abe fi maari mu."

⁴⁹ Yeezu a yaa zaani a weeni ba ayen ba wi wa ate wa yiri a jam wa jigini.

Ba yaa weeni wa ayen, "Te fi sui peenti abe fi yiri jam, dii nyinj la wa a wi fu kama."

⁵⁰ Yiowa a yaa yeeri wa kasaaaku a dueni, ale yiri a zaani nmai a chej ga Yeezu jigini.

⁵¹ Yeezu a yaa bek wa ayen, "Fi a yaali ayen mi nye ka boa a te fu?"

Wa yaa weeni wa ayen, "Sagro, mi a yaali ayen fi nye kama ate m ninanja a lagri a te mu."

⁵² Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Be chej. Fi ale ta siaka ale mu dii la a basi kama ate fi ninanja a lagri."

Wa ninanja yaa deri lagri ate wa yaa wa Yeezu a chej.

11

¹ Ba yaa jam paari tenjfiik sii ate ba a wi ayen Betfaaji ale Betani ale guuk kuui ate ba a wi ayen Olivi guuk la. Tenjana ale guuku a jam moata ka Jerusalem tenka. Yeezu a yaa wi wa njanjvirima po baye a weeni ba ayen, ² "Ni chej a ga jo tenjfiik kaai ale bo ni ninj la. Ni dan deri ga jo dula, ni le nya bompaalik ate ba bobi ka zaani. Nuru an diem a do ka nyaya. Ni foli ka a ta jam te mu. ³ Ni dan boro a foli ka, ate nuru bek ni dii nyinj ate ni a foli ka la, ni weeni wa ayen ka Nyonowa ale a yaali ka. Wa be dan nueri ale ka wa le nman basi ate ba ta ka a jam nwuli."

⁴ Ba yaa chej a ga nya bompaalik ale ka bobi za yeri nansiuj noai ate ba yaa foli ka. ⁵ Nuru baai ale jam za dula jigini la, a yaa nya ba a bek ayen, "Ka boa ale soa ate nama a foli ka?"

⁶ Ba yaa weeni ba dii ate Yeezu a poom weeni ba la, ate nuruma a yaa basi ate ba foli ka a ta chej ga te wa. ⁷ Ba yaa ta bompaalika a ga te Yeezu, a yaa yeeri ba gattanja a pa vi bompaalika chiaka zuk ate Yeezu a yaa jueli a kali. ⁸ Nuruba yegayega

a yaa jam pa ba gattanja a pati siuku nin ayen Yeezu a ta wa bonika a chenj va ti zuk a taam. Ba gela me a chenj siuku nakpiak a ga che tiisa vaata a ta jam pati siuku nin. ⁹ Ba ale jam bo siuku po a chenj la baai ale jam de ninjka la, ale baai me ale jam bo njanjka la, meena a yaa zuli wa a kaari ayen,

“Naawen vari ti a basi.

Naawen niak waai ale cheena Nyonowa yonni nyinj la.

¹⁰ Naawen niak waai ale cheena ayen wa soa ti kokpienjka Deevud naam buui ale cheena la.

Fi, Naawen waai ale bo wenyamazuk la, a vari ti a basi.”

¹¹ Yeezu ale jam paari Jerusalem tenjka la, wa yaa chenj ga jo Juuma Puusika Yenni po a nyiem a nya jaab buuri meena ale bo di po la a yaa ale ge a nman nyini. Yeezu ale wa njanjviriima an jam bo dula jigini a beniya, dii nyinj la, wenni a jam a sinj kama. Ba yaa basi dula jigini ale nman chenj Betani.

¹² Vari ale jam veenti la, ba yaa nman yiri a basi Betani ale nyini. Kom a yaa jam ta Yeezu. ¹³ Wa yaa nya kinjanj a za ninjinj ate vaata a lik ka. Wa yaa chenj ga paari ka tenj ayen wa nya ase ka ta moota ya ate wa de, alege moota a jam ka ka zuwa. Ka jam ta ka vaata nyiini, dii nyinj la ku jam daa moota wenyaa. ¹⁴ Yeezu a yaa ka te kinjanjka ayen, “A nyini jinla dannii a ta a chenj diipo meena wuu, nuru a kan nman nya fi moota a de.”

Wa njanjviriima a yaa wom dii ate wa weeni la.

¹⁵ Ba ale nman jam paari Jerusalem tenjka la, Yeezu a yaa nman ga jo Juuma Puusika Yenni po. Nuruba ale jam bo di po a gerimu ale chaab. Wa yaa yiaak ba meena ate ba nyini dula jigini a nyini, a zak nuru baai ale jam ta ligraja a tagri la teebulitaja a tulim kpib, a tusi baai ale ta nangbanjana a da la zukpaglisana me a lonsi. ¹⁶ Wa an jam siak ayen waai a nman ta jaab a va Juuma Puusika Yenni po a taam nyini. ¹⁷ Ku njanjnyinj wa yaa nman sak nuruma ale bek ba ayen, “Nama ze dii ate ba nmarisi Naawen gbanjka po dila po dila po la? Ba nmarisi ayen Naawen a weeni ayen,

‘Mi yenni ka tenja meena Puusika Yeri.’ Ba nmarisi nyaku de kama alege nama a pa di chim zueba sukka jigi.”

¹⁸ Yeezu ale ga weeni dila ate Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma Sinsanja sagroma a ga wom la, ba yaa jam a gisi siuk ayen ba ko wa. Alege yogsom ale jam yik ba ale Yeezu ate ba an jam baga a nya siuk a tiri wa. Dii nyinj la wa sinsanja a jam cha nuruma kama.

¹⁹ Junoai ale jam paari la, Yeezu ale wa njanjviriima a yaa basi Jerusalem tenjka ale nyini a chenj.

²⁰ Vari ale nman veenti la, ba yaa va siuku a taam a yaa nya kinjanjka ale ka kpi za. ²¹ Piita a yaa teeri Yeezu diem ale weeni dii la, a yaa weeni wa ayen, “Nya, kinjanj kaai ate fi diem a ka te ka la, ka meena a kpi kama.”

²² Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni ta siaka ale Naawen. ²³ Wensie ate mi a weeni ni, waai ale ta siaka ale Naawen ale ka chichama ale sum siak ayen wa ale weeni dii la le nye la, a baga a weeni gu kpionjku kama ayen ku voori dula jigini a ga lo mogi kpeeni po ate Naawen sum nye a te wa. ²⁴ Dila nyinj ni dan puusi a te Naawen a juisi jaab, ni ta siaka ayen ni nya jaamu kama ate Naawen yaa pa a te ni. ²⁵ Diipo meena ni daa ni puusi a te Naawen ni de ninj a voj te baai ale nye ni a kaasi la, abe ni ge a puusi a te Naawen waai ale bo wenyamazuk la ate wa me a voj te ni. ²⁶ Ni dan kan nye dila, Naawen abe kan voj te nama me.”

²⁷ Ba yaa nman jam Jerusalem tenjka po a ga jo Juuma Puusika Yenni po. Yeezu ale bo di po a nyiem la, Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma Sinsanja sagroma ale tenjka kpanja meena a yaa tigi chaab a jam wa jigi ²⁸ a yaa bek wa ayen, “Ka boan pagrim ate fi ta a tom wienja de? Ka wana ale te fu siuk ate fi a nyiem a tom wienja de?”

²⁹ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Mi me le bek ni wari. M dan bek ni ate ni siak a tulisi mu, mi me le weeni sak ni pagrim buui ate mi ta tom wienja de la.” ³⁰ Yeezu a yaa bek ba ayen, “Joon ale jam a te nuruba soka la, ka Naawen ale jam te wa pagrimu yaa ka nurubiiga?”

³¹ Wa le bek ba dila la, ba yaa ta nampaga ale chaab ayen, “Ti dan weeni wa ayen ka Naawen ale te wa pagrimu, wa le bek ti ayen, ‘Be ka boa ale soa ate ti an siak a te wa?’ ³² Ti be an baga a weeni me ayen ka nurubiik ale te wa pagrimu dii nyinj la, waai meena a seba wa ale jam ka Naawen biisiteero la kama.” (Ate ba yaa chali yogsom). ³³ Ba yaa weeni Yeezu ayen, “Tama ze.”

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi me a kan weeni ni pagrim buui ate mi ta a tom wienja de la.”

12

¹ Yeezu yaa magsi wamagsima a sak ba ayen, “Nuru wanyi ale jam boro a yaa kpa wa talim fiik, a vuk ti fiisa bu po ayen si a yoani. Wa yaa che daata a ti gilim bu meena ale ge gomsii jaab meena bu po a magsi. Wa ale nye dila a ga nueri la, wa

yaa yaali nuruba ayen ba a limsi bu abe ba a tom bu po ale ge nyiem a cheŋ tenj m na niŋniŋa. ² Wa talimu tiisaŋa yoanaŋa gbesika ale jam paari la, wa yaa tom wa tomteeroma po wanyi ayen wa ga tuesi wa deka jigini a ta jam te wa. ³ Wa ale ga paari dula la, nuruma a yaa yik wa a nak ale mini wa yoanaŋa ate wa pilim kuli niyaala. ⁴ Talimu nyonowa yaa nman tom tomteero wa choa ba jigi ate ba nman yik wa me a nak wa zukku, a pa wa a nyo chivie po. ⁵ Wa yaa nman pilim tom wa choa ba jigi ate ba ko wala. Ba jam a nye ka nuruba yega dila; a nak ba gela ale a ko ba gela me. ⁶ Waai nyiini ale jam tali ayen wa tom la ale wa dek biika, waai ate wa mariŋ la. Wa yaa weeni wa dek ayen, 'M dan tom m dek biika, ba le te wa zula.' ⁷ Wa yaa tom wa ate wa cheŋ ba jigi. ⁸ Alege nuruma ale nya wa biika la, ba yaa weeni chaab ayen, 'Biika kowa a dan kpi, wala le wa soa wa nantaŋa meena. Dila nyiŋ ni basi ate ti ko wa ate wa kowa chum dan kan boro abe tama soa wa nantaŋa.' ⁸ Ba yaa yik wa a ko a vuuri wa a ta nyini talimu po a nyini peelim.

⁹ "Nama seba talimu nyonowa le wa nye ba dii la? Wa le jam ko ba kama abe wa nman pa wa talimu a te nuru yonta." ¹⁰ Yeezu ale magsi wamagsini a nueri la, wa yaa bek ba ayen, "Nama an diem a karim nyaku de Naawen gbanŋa po?"

'Tain dii ate seeroma a zeri ayen di an nala la,
tain dila dek ale tulim a chim tain man.

¹¹ Naawen ale nye dila. Di ka wakperik ti jigi.' "

¹² Yeezu ale weeni wienja de meena a ga nueri la, Juuma kpanŋa yaa deri miŋ ayen ka ba jigi ate wa pa wamagsini de a magsi dii nyiŋ la, ba zeri wa kama. Ba yaa jam a yaali ayen ba yik wa, alege ba jam a chali nuru boanni yogsum, ate ba yaa jam basi wa ale ge cheŋ.

¹³ Dula jigini Juuma kpanŋa a yaa tom Farisiima gela ale naawa Ayerod nuruma gela ayen ba ga choa Yeezu noai a wom. ¹⁴ Ba yaa jam weeni wa ayen, "Sagro, ti seba ayen fi ka wensie nyono. Fi niŋ ka dii meena ate nuruba a poli la po. Nuruba kpanŋa kan basi ate fi a tagri fi popola. Fi a sak Naawen wienja kama ale wensie. Ku magsi ayen ti tuni ti lampoowa a te nakpionku Siiza, yaa ku an magsi ya? Ti a tuni yaa ti kan a tuni?"

¹⁵ Yeezu a poom seba ba kiri kama ate wa yaa bek ba ayen, "Ka boa ate ni a yaali ayen ni choa m noai a wom? Ni ga ta ligbiri a jam te mu."

¹⁶ Ba yaa ta ligbiri dinyi a jam te wa. Wa yaa bek ba ayen, "Ka wana zuk ale wa yoi ale dua ligni nyiŋŋa?"

Ba yaa weeni wa ayen, "Ka nakpionku Siiza zuk ale wa yoi ale dua du."

¹⁷ Wa yaa weeni ba ayen, "Dan ka dila, ni be pa nanta baai ate Siiza a soa la a te wa, abe ni pa nanta baai me ate Naawen a soa la a te Naawen."

Ba ale wom dila la, ku yaa cha ba.

¹⁸ Dula jigini nuru baai ate ba a wi ayen Sajusiba la, ba gela a yaa jam Yeezu jigi. Ba jam a poli kama ayen nuruba dan kpi, ba an nman бага a yiri kum po. ¹⁹ Ba yaa weeni Yeezu ayen, "Moosis a nmarisi wa gbanŋa po kama ayen, 'Nuru waai a dan faari nipok ate wa ale wa an biak a nyaya ale ge ate wa kpi, ti a basi kama ate wa yuawa a faari nipowa a biak bisa a te wa ate wa yonni a kan be.' ²⁰ Nuruba bayopoi ale jam boro a chim suaata ate ba suok kpagini a faari nipok ate ba an biaya ale ge ate wa kpi. ²¹ Waai ale pa saŋ la a yaa faari wa suoku powa, alege nipowa ale wa me an biak a nyaya ale ge ate wa me a kpi. Ba suok kuui ale pa saŋ butawa la me a nye dila degadega. ²² Ba meena bayopoiwa a jam faari nipowa kama a taam tu, alege ba waai an biak ale wa ale ge kpi ya. Ku nyanŋiŋ ate nipowa me a yaa kpi. ²³ Yogyogla de ate nuruba bayopoiwa de meena a faari wa a nya la, dai dii dai ate nuruba meena ayen ba yiri kum po la, ka ba wana dek chekki ale wa soa nipowa de?"

²⁴ Yeezu yaa weeni ba ayen, "Nama an diem a miŋ Naawen gbanŋa po wienja chagiya. Ka dila ale soa ate ni be siuku. Ni ze Naawen pagrimu me ale ka dii la. ²⁵ Dai dii dai ate nuruba meena ayen ba yiri kum po la, ba meena le tagri kama a nye ase Naawen sabiloma, baai ale bo wennyamazuk la. Nidɔa a kan nman faari nipowa. Nipok me abe kan nman yali chora. ²⁶ Yogyogla de, a magsi chaab ale nuruba le ba yiri kum po la, nama an karim Moosis gbanŋa kauk kuui ale a biisi a magsi chaab ale ti fiika ate bolimu jam a nye nna ase bu a de bu la? Dula jigini ku nmarisi kama ayen Naawen weeni Moosis kama ayen, 'Wa ale Abraham ale Aizik ale Jakob Naawenni.' ²⁷ Dila a sak kama ayen wa daa kpilima Naawenya, wa ka nyanvuuta Naawen, dila nyiŋ ni be siuku kama."

²⁸ Yeezu ale Sajusima ale boro a biisi la, Juuma Sinsanŋa sagroma wanyi a yaa wom ba ale a biisi dii la. Wa ale wom ale Yeezu a tulisi ba magsi la, wa yaa jam bek Yeezu ayen, "Ka Naawen Sinsanŋa po nantaŋa dek ale chim sinsak kpeema a gaam nta meena?"

²⁹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Sinsanŋa de ale chim sinsak kpeema a gaam ŋa meena. 'Izirali demma ni wom nalimnyii. Tama Nyɔnɔwa Naawen ka dinyi dekki. ³⁰ A yaali wa ale fi sunum ale fi chiik ale fi popola ale fi pagrim meena.' ³¹ Sinsak kpeema ŋaai ale pa a saŋ la ale nna, 'A yaali fi saalo choa ase fi dek la.' Sinsanŋa ŋman karo a chim sinsak kpeema a gaam sinsanŋa de ŋayewa."

³² Juuma Sinsanŋa sagrɔwa a yaa weeni wa ayen, "Sagrɔ, fi wienja ka wensie. Naawen sum ka dinyi dekki. Naawen di choa a ŋman karo a gum wa po. ³³ Fi dan yaali wa ale fi sunum ale fi popola ale fi pagrim meena ale yaali fi saalo choa me ase fi dek la, dila ka wari kpeeni a gaam fi ale a ko dɔŋsa ale pa ŋanta ba chaab a kaab a te wa la kama."

³⁴ Nuruwa ale weeni dila la, Yeezu yaa seba ayen wa tulisi wa ka nalimnyii ate wa yaa weeni wa ayen, "Ku tali ka magla ate fi jo Naawen naamu po."

Yeezu ale biisi ale nuruwa a ga nueri la, waai ŋman jam karo a ta zupagruk ayen wa bek wa wariya.

³⁵ Da yerŋ ate Yeezu a yaa jam boro a sak nuruma Juuma Puusika Yenni po. Wa yaa bek ba ayen, "Ka boa ale soa ate Juuma Sinsanŋa sagrɔwa a weeni ayen Kirisitawa, waai ate Naawen le tom ate wa jam la, ale chim ka naawa Deevide ŋaaj biiga? ³⁶ Naawen Chiika jam basi kama ate Deevide weeni ayen, 'Nyɔnɔwa Naawen weeni mi Nyɔnɔwa ayen,

kali m juga nyinŋ a ta cheena diipo ate m le basi ate fi dachaasanja a chim fi yom la.'

³⁷ Ase Deevide dek a dan a wi Kirisitawa ayen wa, 'Nyɔnɔ', ku be zaani ka se ate wa ŋman бага a chim Deevide ŋaajbiiga?"

Nuru bɔari nna yegayega ale jam boro a wom Yeezu sinsanŋa ale supeantik. ³⁸ Wa yaa weeni ba ayen, "Ni kpesi ni dek ate Juuma Sinsanŋa sagrɔwa a kan paasi ni. Ba a yaali kama ayen ba jo ba garuk wonŋaŋa a bo yabaŋa po a nyiem a cheŋ ate nuruba a puusi ba abe ba a te ba zula me. ³⁹ Ba a yaali kama ayen ba nyiem a kali zukpaglik sii ate nuru kpeentaŋa a kali la zuima ba tuka diinaŋa po. Ba nyiem a dan boro a nye tigi ba a yaali kama ayen ba a kali zukpaglik sii ate ba kpanŋa a kali la zuk. ⁴⁰ Ba nyiem a ga a paasi ka pukoga a tuesi ba ŋanta ale ge a paasi waai meena a puusi puusa wonŋa a te Naawen. Wa dan jam ayen wa bo ba buusa, ba waalika le zuak yegayega."

⁴¹ Yeezu a jam kala ka Juuma Puusika Yenni po a moata juijui ate nuruba ta ba ligra a jam a nyoro a te Naawen la, a yaa a

nya. Ligra nyam yegayega ale jam maa bo Puusika Yenni po. Ba me yaa jam maa ta ligra nna yegayega a jam a nyoro. ⁴² Pukogi niwobo a yaa jam boro a ta wa ligbie ŋaye a jam nyoro. Ŋa a magsi chaab ale ka kubook. ⁴³⁻⁴⁴ Yeezu yaa wi wa ŋaajviirima ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, "Ni wom dii ate m tara ayen m weeni a sak ni la. Ni nya pukogini de. Wa ligbie ŋayewa ate wa nyoro la, Naawen jigi wa tiirimu a gaam ligra nyamma de ligraŋa kama, dii nyinŋ la, ba te ka ligra dii ale kan tua ale ba pa teka la, alege pukogini de a pa ka wa ligraŋa meena ate wa ta la a ta jam nyoro."

13

¹ Yeezu yaa ale jam nyini Juuma Puusika Yenni po a nyini la, wa ŋaajviirima po wanyi a yaa weeni ayen, "Sagrɔ, nya yenni ale nala dii la?"

² Yeezu a yaa tulisi ayen, "Ni nya yeri kpeeni de? Dai cheena ate ba le nak di meena a lonsi. Tain yerŋ me la a kan ŋman dua di choa zuwa."

³ Ba yaa cheŋ ga jueli Olivi Guuku zuk a kala dula jigini a nya Juuma Puusika Yenni. Piita ale Joɔn ale Jeemi ale Andiru a yaa bek Yeezu ba dek ba nyiini ayen, ⁴ "Ka dimpo ate wienja de meena ayen ŋa nye? Ka boa a le ku nye ate ku sak ti ayen danni a moata?"

⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ni kpesi ni dek ate waai a kan paasi ni. ⁶ Nuruba yegayega le jam pa ba dek a chim Kirisitawa. Ba le paasi nuruba yegayega ayen ba va ba. ⁷ Ni dan wom kpalinŋa wie ate si gela moata alege si gela me a bo niŋniŋa, ni kan a chali yɔgsumɔa. Ku a fe kama ayen nyaŋa de meena a nye, alege ku kan sak kama ayen tenka kpeglimka a moata kama. ⁸ Tenŋa le yiri a ta chaab. Tenka me le choa m na yegayega ate kom a jam tenka meena po. Ase nipok ale de ninŋ a dom dii ale ge a biak la, ku a fe kama ayen wienja de meena me de ninŋ nye ale ge ate tenka a jam kpeglim.

⁹⁻¹⁰ "Ni kpesi ni dek dii nyinŋ la, nuruba a le jam yik ni ale pagrim a ta ni cheŋ ba tuka diinaŋa kpanŋa jigi ate ba bo ni buusa abe ba nak ni. Ni ale a va mi la nyinŋ, ba le ta ni me a cheŋ ga zaani nalima ninŋ ate ba me bo ni buusa, ate ni nya siuk a mooli Naawen wamaŋsaŋa a sak ba. Ku a fe kama ayen nuru meena a linŋ wom Naawen wamaŋsaŋa ale ge ate tenka kpeglim. ¹¹ Ba dan ta ni a cheŋ ga jo buusa boka dokku po, ni kan basi ate ni le ni biisi dii la a daani ni. Ni biisi dii meena ate Naawen le basi ate ni biisi la dii nyinŋ la, ka Naawen Chiika le ka sak ni ate ni biisi daa nama dega. ¹² Kula danni a dan paari, suaata le

yik chaab a te nuruba ate ba ko ba. Koba me ale nye ba bisa dila, ate bisa me a nye ba koba ale ba maba dila. ¹³ Waai meena le kisi ni kama ni ale a va mi la nyinj. Alege waai a dan бага a chiib a zaani a tu ninammu de meena a ga nueri, Naawen le vari wa a basi.

¹⁴ “Da yenj ni le nya jaab buui ate Naawen kisa la ale wa za juijui ale kan magsi ayen wa zaani la. Ni dan nya dila ku a fe kama ate nama baai meena ale bo Judia tenka po la a chali ga suk guutaja sunsurj.” (Nuru waai le wa karim nyaku de la, a njmasi minj chak.) ¹⁵ “Waai a dan za wa gborj zuk wa kan njman daani wa dek ayen wa sinj a pa jaaboa. ¹⁶ Waai me ale bo wa kaduk po la, a kan njman kuli yeri ayen wa pa wa garuwa. ¹⁷ Da njala po ku le jam tua ka nna yegayega a te nipok puusa ale baai ale ta biluaata la. ¹⁸ Ni a puusi a te Naawen ate nyaku de a kan jam nye yoiya. ¹⁹ A zaani diipo ate Naawen a nye tenka la a ta jam paari jinla, ninammu de le gaam ninam meena ate nuru biik a nam ale diem kala ayen wa nam la kama. ²⁰ Alege Naawen a yeeri ninammu daanja gela a basi kama, baai ate wa lueri ayen ba jam wa wa la nyinj. Wa dan kan yeeri ninammu daanja gela a basiya, waai kan nyini ninammu po a nyini.

²¹ “Da njala po waai dan weeni ayen, ‘Ni nya, Kirisitawa ale nna,’ yaase ‘Ni nya, Kirisitawa ale la,’ ni kan wom wa. ²² Nuruba gela a le jam yiri a paasi nuruba ayen ba ale Kirisitawa. Ba baai me le jam a weeni ayen ba ka Naawen biisteeroba. Ba le jam a tom wakperikaliisa nna yegayega a yaali ayen ba dan poom бага ba paasi baai ate Naawen a lueri ayen ba va wa la. ²³ Ni be kpesi ni dek, dii nyinj la m njam weeni wienja de meena kama ale nj an diem nyeya.

²⁴ “Alege ninammu daanja a dan jam taam, wembinni ale chiika meena le chim ka legi. ²⁵ Chijnmarisana le nyini wenjmazuk a lo ate njanta baai meena ale bo wenjmazuk a ta pagrim la me a choa. ²⁶ Dila po nuruba ale nya Mi Saalobiika, ale nyini chijnmaanja po a cheena ale pagrim ale zula ale nalim. ²⁷ Mi le tom sabiiloma ate ba jam tenka meena po a tigi nuuru baai ate Naawen a lueri ayen ba va wa la.

²⁸ “Ni zamsi wari a magsi chaab ale kinjanj. Ni dan nya kinjanj ale ka pusi vaata, ni seba ayen wulum wein a paari kama. ²⁹ Ni be dan nya wienja de ale nj piilim a nye, ni yaa be seba ayen jamka moata kama. ³⁰ Wienja de meena ale nye kama alege ate nuru baai ale boro la meena a kpi. ³¹ Wenjmazuk ale tenka meena le jam taam kama. Alege mi wienja a kan maara taamu.

³² “Alege nuru waai a ze Mi Saalobiika njman jamka daiya. Mi dek ale Naawen sabiiloma ale bo wenjmazuk la an бага a minj di danni, ka m kowa Naawen nyiini. ³³ Ni kpesi ni dek abe ni a limsi dii nyinj la, ni ze m jamka daiya. ³⁴ Ku a nye se ka nuru ale a gomsii ayen wa nyiem a chej satenj ninjinj la. Wa yaa te wa tomteeroma meena tuima ale weeni waai ale a nya yenni zuk la ayen wa a limsi. ³⁵ Ba nyonowa a бага a jam junooi gensa a yaase goota sunsurj a yaase kpadaasa kumsa po a yaase wembinni ale a pusi diipo la kama. Ba waai ze wa le cheena diipo la. Siuk kula po me, nama waai a kan seba mi njman jamka danni. Dila nyinj la, ni kpesi ni dek abe ³⁶ ni kan basi ate ni Nyonowa a jam diiri ni ale ni dua a goa. ³⁷ M kan weeni ka nama nyiini, mi a weeni ka waai meena. Ni kpesi ni dek abe ni a limsi.”

14

¹⁻² Ku jam tali ka daa njaye ate Juuma tigi kpeeni dii ate ba a wi ayen Juuma Gaambasika Tiginj la, tigi dii ate ba a nobi boroboruk kuui ale kan ta dabinta la a paari. Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma Sinsanja sagroma a yaa jam a gisi siuk ayen ba yik Yeezu a ko. Ba yaa weeni ayen, “Ti kan yik wa tiginj po, kan daa di nuruma le nye kpalinj kpienj.” Dula jigini ba yaa nye noayenj ba le ba nye dii ate ba suk yik wa la.

³ Yeezu yaa chej Betani tenka a ga jo Simon, waai ate gamaña tuemu a jam yik wa ale ge nueri la yenni po. Wa yaa jam kala a de njandiinta ate nipok wanyj a ta kpaam jam. Kpaamu nyummu a jam masa kama ate bu diak a pagra. Nipowa yaa pa kpaamu a kpiiri basi Yeezu zukku zuk. ⁴⁻⁵ Nuru baai ale jam kala dula jigini la gela a yaa nya dii ate nipowa a nye la, ate ba sue a yaa a puuri ale wa. Ba yaa poli ba zuima po ayen, “Ka boa ate nipowa de a pa kpaamu a yik kaasi dila? Wa dan pa bu a da kama m na, wa te nya ligra ka m na yegayega a te niwomma. Kula a gaam dii ate wa nye la kama.” Ba yaa jam toarinj wa.

⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni basi wa. Ka boa ate ni a daani wa? Wa nye ka wamaña a te mu. ⁷ Niwomma a bo ale ni kama daa meena ate ni dan a yaali ni бага a maari ba. Alege mi a kan kasim bo ale ni. ⁸ Wa nye ka wa ale бага a nye dii meena la a te mu. Wa kpiiri kpa masika de mi nyinika kama a gomsii ka a magsi guka. ⁹ Wensie ate mi a weeni ni, juijui meena ate nuruba le sak Naawen wamañsana la, ba le weeni nipowa de ale nye dii a te mu la kama a teeri wa wari.”

¹⁰ Dula jigini Yeezu njaanviirima pi ale bayewa po wanyi, waai ate ba a wi ayen Judas Iskariot la a yaa cheŋ Juuma Puusika Yenni kpanŋa jigi a ga weeni ba ayen wa бага a maari ba kama ate ba a yik Yeezu. ¹¹ Ba ale ga wom dila la, ba sue a yaa peenti m na yegayega, ate ba weeni wa ayen wa dan бага a maari ba, ba le te wa ligra. Judas a yaa basi dula jigini ale a gisi siuk kuui wa le wa va ate ba бага a yik Yeezu la.

¹² Yeezu njaanviirima yaa jam wa jigi tigi dii ate ba a njobi boroboruk kuui ale kan ta dabinta le piilimka danni. Da dila me ale ba a ko Juuma Gaambasika Tigini piisaŋa. Ba yaa bek Yeezu ayen, "Ka be ate fi a yaali ayen ti ga gomsu Juuma Gaambasika Tigini nandiintana ate ti de?"

¹³ Wa yaa weeni wa njaanviirima po baye ayen, "Ni cheŋ a ga jo tenka po. Dula jigini ni le nya nidɔa a ji nyiam ale samonij. ¹⁴ Ni wa wa a ga jo yeeri dii po ate wa a jo la. Ni dan ga jo ni weeni yenni nyonowa ayen, 'Ti Sagrowa ale tom ti ayen ti jam bek fu dok kuui po ate wa ale wa njaanviirima ayen ba jam de ba Juuma Gaambasika Tigini nandiintana la.' ¹⁵ Wa le dak dok kpion kunyi ate ba vaari ale gomsu ku meena po, ate ku bo nja chaab zuk la a sak ni. Ni yaa jo ku po, a gomsu jaab buuri meena a magsi ate ti kali a de."

¹⁶ Ba yaa cheŋ ga jo tenka po a nya dii meena ate Yeezu a poom weeni ba la, ate ba yaa gomsu ba Juuma Gaambasika Tigini nandiintana dula jigini ale ge pilim nman a ga Yeezu jigi.

¹⁷ Junɔai ale jam paari la, Yeezu ale wa njaanviirima pi ale bayewa a yaa jam kala a de. ¹⁸ Ba ale boro a de la, Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Wensie ate mi a weeni ni meena ale kala a de ale mu la, ni po wanyi le wa ta mu a ga bobri sak m dachaasana."

¹⁹ Wa njaanviirima sue yaa kaasi ate ba bek wa wanyiwanyi ayen, "Ka mi? Ka mi?"

²⁰ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ku le chim ka nama pi ale bayewa po wanyi, waai ale a njobi boroboruku a siuk jentana ale mu la, a le wa ta mu a ga bobri sak. ²¹ Mi, Saalobiika, ale kpi ase ka ba ale nmarisi dii Naawen gbanka po la. Alege ku le pagra kama a te waai dek ale wa ta mu a ga bobri sak la. Ku zunchoŋ kama ale ba nin poom kan biak wa."

²² Ba ale boro a de nandiintana la, Yeezu a yaa pa boroboruk a puusi a te Naawen a nye wa jiam, alege njobi ku a chari wa njaanviirima ale weeni ba ayen, "Ni nɔa njobi, mi nyinika ale m na."

²³ Wa yaa nman pa beerik ale daam a puusi a te Naawen a nye wa jiam, alege pa te ba ate ba nyu. ²⁴ Wa yaa weeni ba ayen, "Ka mi nyinika ziimu ale nna. Buui

ale a nyini nuruba yega nyin la, ayen ku sak ayen Naawen ale jam puulim ayen wa le nye dii a te nurubiik la, wa sum a nye kama. ²⁵ Wensie ate mi a weeni ni, m kan nman nyu daamu de ase ka dai dii danni ate m nman a nyu da paalimu Naawen naamu po la."

²⁶ Ba yaa yi yiili ale ge a nyini ga jueli Olivi Guuku zuk.

²⁷ Yeezu yaa weeni ba ayen, "Ni meena ale chali abe ni ge mu dii nyin la ba nmarisi Naawen gbanka po kama ayen, 'Naawen le jam ko naapeerika, ate piisaŋa a yaa chali waŋ chaab.' ²⁸ Alege m dan yiti kum po, m le de ni nin a cheŋ Galili tenka."

²⁹ Piita yaa weeni wa ayen, "Mbala meena a dan poom basi fu, mi kan maa basi fu diipo diipo."

³⁰ Yeezu yaa weeni wa ayen, "Basi ate m weeni a sak fu ayen, yokku de fi le pagsi ku noai buta ayen fi ze mu, ale ge ate vari kpadiaka a kum a nye buye."

³¹ Piita yaa pii nyin a nman weeni wa ayen, "Mi kan weeni diipo diipo ayen m ze fu. Mi dan poom ayen m kpi ale fu, mi kan weeni dila."

Wa njaanviirima mbala meena me a yaa weeni dila degadega.

³² Ba yaa jam paari jigi ate ba a wi ayen Getsemani, ate Yeezu a yaa weeni wa njaanviirima ayen, "Ni kali dela ate m ga puusi a te Naawen abe m jam." ³³ Wa ale a cheŋ la, wa yaa basi ate Piita ale Jeemi ale Joon a va wa. Wa sui a yaa jam kaasi nna yegayega, ate ³⁴ wa weeni ba ayen, "M sui ale kaasi nna yegayega, ate ku a nye nna ase mi a yaali ayen m kpi kama la. Ni be limsi dela ate m jam, abe ni kan goa."

³⁵ Wa ale ga cheŋ maga dek la, wa yaa kpi duna tenj a puusi a te Naawen ayen dan ka dii wa yeeri ninam buui ate wa za wa nam la wa jigi a basi. ³⁶ Wa puusi a te Naawen kama ayen, "M Koa, fi бага a nye wari meena kama. Yeeri ninammu de m jigi a basi. Alege, nye fi dek ale a yaali dii la, daa mi ale a yaali dii la."

³⁷ Wa yaa pilim jam a paari wa njaanviirima batawa ale ba dua a goa. Wa yaa weeni Piita ayen, "Simon, ni a goa kama? Nama an бага nya ate ku a beni fiifiik ale ge kan goa?" ³⁸ Ni a nya abe ni puusi a te Naawen ayen goom kan yik ni ate ni goa. Ni a yaali ayen ni nye dii ate m weeni ni la kama, alege ni an бага a nye dila ale ni dek pagrimɔa. Ni a yaali ka maarika m jigi."

³⁹ Wa yaa nman ga puusi a te Naawen a weeni wa ale poom a weeni dii la. ⁴⁰ Wa yaa nman jam wa njaanviirima jigi ale ba nman dua a goa, dii nyin la, goom ale jam

ta ba nna yegayega, ate ba ze ba ale ba weeni wa dii la.

⁴¹ Wa ale nman jam ku noai butawa la, wa yaa weeni ayen, "Ni diem a goa kama? Ku magsiya. Di danni a paari ya. Ba le yik Mi, Saalobiika a nyo nuru baata nisima po yogyogla de. ⁴² Ni yiri ate ti cheŋ. Nuru waai ale ta mu a ga bobri sak la ale la a cheena."

⁴³ Yeezu ale diem boro a biisi la, wa njanviirima pi ale bayewa po wanyiwa Judas, a yaa jam wa jigi ale nuru boari. Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale Juuma Sinsanŋa sagroma ale teŋka kpanŋa ale tom ba. Ba jam ta ka gebi kpeensa ale dua a jam ayen ba yik wa. ⁴⁴ Bumbobrowa a poom weeni ba kama ayen, "Ti dan ga paari ba, nuru waai ate mi a puusi wa la, ka waai ate ni a yaali la ale la. Ni yik wa a ta cheŋ abe ni kan te wa be."

⁴⁵ Ba ale ga paari Yeezu la, Judas a yaa deri ga wa jigi a wi wa ayen, "M Sagro," a yaa ale ge a puusi wa. ⁴⁶ Judas ale nye dila la, nuruma a yaa deri yik Yeezu ale pagrim. ⁴⁷ Yeezu njanviirima po wanyi a yaa deri yeeri wa gebi kpeŋ a che Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni tomteerowa turi a lonsi teŋ. ⁴⁸ Yeezu a yaa bek nuru boanni ayen, "Mi ka zue ate ni ta gebi kpeensa ale dua a jam ayen ni yik mu? ⁴⁹ Daa meena mi kasim bo ale ni kama Juuma Puusika Yenni po a sak nuruba, alege ni an yik mu. Alege ku a fe kama ayen ba ale nmarisi Naawen gbanŋa po dii dila po dila po la, a jam chim wensie."

⁵⁰ Dula jigini Yeezu njanviirima meena a yaa chali ale ge wa.

⁵¹ Nidɔa wanyi ale jam maa va Yeezu a yulum gatta peelik. Ba jam a yaali ayen ba yik wa kama, ⁵² ate wa foli gatiaka a basi a te ba ale ge a yiri chali ale chabola.

⁵³ Ba yaa ta Yeezu a cheŋ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yenni. Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale teŋka kpanŋa ale Juuma Sinsanŋa sagroma a yaa jam tigi chaab dula jigini, ayen ba bo Yeezu buusa. ⁵⁴ Piita a yaa magi va ba njan a ga jo Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yenni dabiaka po a ga kala ale kpagini tomteeroma a njuŋ bolim. ⁵⁵ Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale boteeroma meena a yaa jam a bek nuruba ayen ba wom Yeezu wakaasunŋ ba jigi ate ba nya siuk a ko wa. Alege ba an бага a nya wari ya. ⁵⁶ Nuruba yegayega a jam velim wie a te wa kama alege ba noanŋa jam daa wanyi.

⁵⁷ Ba gela a nyini a biisi venta wie ayen, ⁵⁸ "Tama wom ale wa a weeni ayen wa бага a kaasi Juuma Puusika Yenni dii ate nuruba a se la kama, abe wa nman se di daa nɔata po. Wa be kan pa nuruba ate ba

se di." ⁵⁹ Alege ba me wienŋa a jam daa noayenŋa wie.

⁶⁰ Ba meena ale biisi a ga nueri la, Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a yaa yiri a zaani ba meena niŋ a bek Yeezu ayen, "Fi ka wari a tulisi wienŋa de meena ate ba a biisi la po?"

⁶¹ Yeezu yaa sina. Wa yaa nman bek wa ayen, "Ka fi ale Naawen biika, Kirisitawa ate Naawen le tom la?"

⁶² Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Mm, mi ale la. Da yen ni le nya Mi, Saalobiika ale m kali Naawen kpeeni juga genŋ a nyini chinmaanŋa po a cheena."

⁶³ Wa ale weeni dila la, Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a yaa yik wa dek garuku a dari cheeri ayen ku sak ayen Yeezu ale weeni dii la a kabi wa kama ate wa yaa weeni boteeroma ayen, "Ti an nman a yaali seeroba. ⁶⁴ Ni meena a wom wa ale pa wa dek a magsi chaab ale Naawen la kama. Nama a poli ka se? Wa lo yaa wa an loya?"

Ba meena a yaa bo mini wa ayen ku a magsi kama ayen wa kpi.

⁶⁵ Boteeroma gela a yaa chesi tintueta a basi wa nyin ale pa garuk a bobi lik wa ninanŋa a nak wa ale a bek ayen, "Fi seba waai dek ale nak fu la?" Nuru baai me ale ga yik Yeezu la yaa fobi wa a gum du.

⁶⁶ Ba ale ta Yeezu a nye dila la, Piita a diem jam bo ka yenni dabiaka po. Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni dogleema wanyi a yaa nya wa. ⁶⁷ Wa ale nya Piita ale wa kala a njuŋ bolimu la, wa yaa bek wa ayen, "Fi daa Yeezu Nazaret denowa njanviirima po wanyi?"

⁶⁸ Piita a yaa pagsi ayen, "Mi ze fi ale a weeni dii la." Wa ale weeni dila la, wa yaa yiri a cheŋ ga za nansiuŋku noai. Dila powa kpadiak a yaa deri kum.

⁶⁹ Nipokbinni ale nman nya wa ale wa za dula jigini la wa yaa weeni baai ale za dula la ayen, "Nuruwa de ka Yeezu njanviirima po wanyi." ⁷⁰ Piita yaa nman pagsi ayen wa daa Yeezu njanviirima po wanyi.

Ku njannyinŋ, nuru baai ale jam za moata wa la a yaa weeni wa ayen, "Fi ka ba po wanyi, dii nyinŋ la fi me nyini ka Galili teŋka."

⁷¹ Piita yaa pe ayen wa ze nuru waai ate ba a weeni wa wie la.

⁷² Wa ale pe la, vari kpadiaka a yaa deri kum a nye buye ate Piita a deri teeri dii ate Yeezu a poom weeni wa ayen, wa le pagsi ku noai buta ayen wa ze wa ale ge ate vari kpadiaka a kum a nye buye la. Wienŋa de meena a yaa nye ate Piita sui a kaasi nna yegayega ate wa yaa deri a kum.

15

¹ Vari ale veenti la, saliuk yokyokwa Juuma Puusika Yenni kpanja ale tenka kpanja ale Juuma Sinsanja sagroma ale boteeroma a yaa nman kpabi tu chaab ayen ba zok ba le ba nye Yeezu dii la. Ba ale zok ale chaab a ga nueri la, ba yaa bobi wa nisimaja a ta wa chenj tenka gominawa Paalot jigi. ² Ba ale ga paari la, Paalot a yaa bek Yeezu ayen, "Ka fi ale Juuma naawa la?"

Yeezu yaa tulisi wa ayen, "Ka fi dek ale weeni dila."

³ Juuma Puusika Yenni kpanja jam a chiini ka wie nna yegayega ayen Yeezu a nye kaasi. ⁴ Dila nyinj Paalot yaa nman bek wa ayen, "Fi kan wom ba ale a chiini wienja nna yegayega a te fu la? Fi ka wariya a tulisi ba?"

⁵ Alege Yeezu a jam sina. Wa an jam weeni wariya. Ku yaa cha Paalot.

⁶ Bena meena ba Juuma Gaambasika Tigini a nyiem a dan paari, Gominawa Paalot a nyiem lak nuru waai ate tenka demma a yaali ayen wa lak ate wa nyini likka dokku po a nyini la a basi kama. ⁷ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi ayen Barabasi ate ba jam maa yik wa a lik dii nyinj la, wa jam maa nye ka noayen ale wa tenka demma ate ba nye kpaliñ ale baai ale a nya ba tenka zuk la. Ba ale jam boro a nye kpaliñka la, ba jam ko ka nuruba gela. ⁸ Nuruba yegayega a yaa tigi chaab a jam Paalot jigi a saalim wa ayen wa nye dii ate wa nyiem poom a nye tigi danni la a te ba. ⁹ Wa yaa bek ba ayen, "Nama a yaali ayen m basi ka Juuma naawa?" ¹⁰ Paalot a jam seba ayen ka Juuma Puusika Yenni kpanja nyunni nyinj ale soa ate ba yik Yeezu a ta jam wa jigi.

¹¹ Juuma Puusika Yenni kpanja a yaa weeni nuru boanni ayen ba a saalim ayen wa lak Barabasi a basi abe wa ge Yeezu. ¹² Paalot a yaa bek ba ayen, "Nuru waai ate nama wi ayen Juuma naab la, m nye wa se?"

¹³ Ba meena a yaa kaari nna yegayega ayen, "Ni ko wa."

¹⁴ Paalot a yaa bek ba ayen, "Ka boan jaab wabiok ate wa tom?"

Ba yaa kaari a gaam dila a weeni ayen, "Ni ko wa."

¹⁵ Paalot a jam a yaali kama ayen wa nye ate nuru boanni supeantik. Wa yaa lak Barabasi a basi, ale ge basi ate ba miiri Yeezu ale kpaasa ale ge pa wa a te, ayen ba ta wa ga ko.

¹⁶ Paalot sojima a yaa yik Yeezu a ta jo ba Gominawa yenni dabiaka po a yaa wi ba soji chaama ate ba jam. ¹⁷ Ba yaa pa garuk monuj a jo wa ale pa munsu a yok zutok a pa vuk wa zukku, ¹⁸ a yaa a puusi wa

a weeni ayen, "Juuma naawa kasim boro taam wuu." ¹⁹ Ba yaa pa duok, a nak wa zukku ale chesi tintueta a basi wa nyinj ale kpi duna wa ninj a potim a nye nna ase ba a te wa ka zula la. ²⁰ Ba ale nye wa la a ga nueri la, ba yaa yeeri garuk monuku ale pa wa dek gattanja a jo wa a ta wa nyini chenj ayen ba ko.

²¹ Ba ale jam bo siuku po a chenj la, ba yaa zik Simon ale wa cheena tenka po ate sojima a fe wa ate wa tuesi Yeezu jabarimu ji. Simon a jam ka tenj kaai ate ba a wi ayen Sairini la deno. Wa jam ka nuru baai ate ba a wi ayen Alezanda ale Arufusi la ko. ²² Ba yaa ta Yeezu a ga paari juijui ate ba a wi ayen Golgota la. Ku kiri ale "Zukoluku Jigini." ²³ Ba yaa pa tiim a nyo daam po ayen Yeezu nyu, alege wa an jam nyuya. ²⁴⁻²⁵ Wenbinni ale jam kan diem a jueli paari wenzuk sunsunj la, ba yaa yik Yeezu a kpi wa jabarimu nyinj. Ba yaa pa wa gattanja a chari chaab. Ba jam nak ka gbanj a nya waai ale magsi garuk kuui deka la. ²⁶ Ba yaa pa tapagi a njarisi di nyinj ayen,

KA JUUMA NAAWA ALE NNA

a pa di kpi jabarimu zuk. ²⁷ Ba jam maa kpi ka zueba baye njanbarinta nyinj a gum Yeezu po, ate ba wanyi a bo wa juga, nwala me a bo wa gala. ²⁸ Ate ba le jam njarisi dii Naawen gbanjka po ayen, "Ba nye wa ase ka zue la a yaa jam chim wensie."

²⁹ Nuru baai ale jam va dula a taam la a yaa zak zuk nya wa a mati ba noa ale a le wa ayen, "Mm, daa fi ale weeni ayen fi le kaasi Juuma Puusika Yenni abe fi nman se di a nueri daa njata po la? ³⁰ Nyini jabarimu zuk a sinj a vari fi dek a basi ate ti nya."

³¹ Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma Sinsanja sagroma me a jam a la wa ale a weeni chaab ayen, "Wa jam laga a vari nuruba a basi kama, alege wa an бага a vari wa dek a basi. ³² Ka Juuma naawa, ale nna. Kirisitawa ate Naawen le tom ate wa jam la ale nna. Wa nyini jabarimu zuk a sinj ate ti yaa siak a te wa."

Zuema bayewa baai ate ba jam kpi ba a gum Yeezu po la, me a le wa.

³³ Wenni ale jam jueli a bo wenzuk sunsunj la, legi a yaa jam lik tenj kala meena a ta ga paari wenbalini. ³⁴ Legini ale jam basi la, Yeezu a yaa kaari nna yegayega a weeni wa dek tenka biika po ayen, "Eloi, eloi lema sabagtani." Ku kiri ale, "M kowa Naawen, m kowa Naawen, ka boa ate fi zeri mu?"

³⁵ Nuru baai ale jam za dula jigini la ba gela wom dii ate wa weeni la. Ba yaa weeni chaab ayen, "Fi wom wa ale a wi Naawen biisiteerowa Elaja la?" ³⁶ Ba po wanyi a yaa chali chenj ga pa sosok a lusi

da miisij po a pa yik do wonj nyinj a zak ta jueli Yeezu noai. Wa ale diem a zak duoku ta la wa yaa chiem weeni baai ale jam za la ayen, "Ni basii ate ti limsi a nya ase Elaja a le jam a yik wa ta nyini jabarimu zuk a sinj tenj ya."

³⁷ Yeezu a yaa njman kaari nna yegayega a yaa ale ge a kpi.

³⁸ Wa ale jam kpi la, garuk kpionj kuui ate ba jam pa a kasi Juuma Puusika Yenni po la, a yaa jam cheeri ku njmazuk a ta sinj paari ku tenj. ³⁹ Sojima kpagi dii ale jam za Yeezu jabarimu tenj la a jam nya wa ale kpi dii la kama. Wa yaa weeni wa dek ayen, "Wensie, nuruwa de sum ka Naawen biik."

⁴⁰⁻⁴¹ Nipok baai ale jam maari Yeezu Galili tenjka po la, ba gela a jam za moata dula a nya dii ale nye la kama. Ba gela yue a jam ale Salomi ale Mæeri Magdala ale Mæeri, Jeemsi baanaka ale Josei mawa. Nipok baai ale jam va Yeezu a chej Jerusale tenjka po la, yegayega me a jam bo dula jigini kama.

⁴²⁻⁴³ Nuru wanyi ale jam nyini tenj ate ba a wi ayen, Arimatia. Wa yoi a jam ale Josefi. Wa jam ka Juuma poteeroma po wanyi ate nuruba a zuli wa nna yegayega. Wa jam kasim a limsi ka diipo ate Naawen ayen wa jam chim naab tenjuk de a nya tenjka meena la. Da dii ale pa a te ba Vuusum Danni la, ka da dii ate ba a gomsii ba dek nalimnyiini a limsi Vuusum Danni la. Da dila dannii junoi ate wa yaa yiri ale popo pagrim a chej Paalot jigi a ga saalim wa ayen wa basii ate wa ga yeeri Yeezu nyinjka jabarimu zuk a ta chej ga gu. ⁴⁴ Paalot ale ga wom ayen Yeezu a kpi ka nna nwuli la, ku yaa deri cha wa nna yegayega. Wa yaa wi wa sojima kpagini a bek wa ayen, "Ka wensie wa sum kpi kama?" Kpagini a yaa tulisi wa ayen, "Mm, ka wensie wa sum kpi kama." ⁴⁵ Dula jigini Paalot a yaa siak ayen Josefi ga yeeri Yeezu nyinjka jabarimu zuk a ta ga gu. ⁴⁶ Josefi a yaa basii dula jigini ale ge chej ga da garuk a yaa ga yeeri Yeezu nyinjka jabarimu zuk a yaa pa garuku a pili ka a ta ga dueni purj vorub paalik po. Tenj kala demma a jam a gu ba nuruma ka pina vie po. Wa ale nye dila a ga nueri la, wa yaa bilim tintain kpeeni a lik punjku vorumu noanni. ⁴⁷ Mæeri Magdala ale Josei mawa Mæeri, a jam nya ba ale gu Yeezu juijui la kama.

16

¹ Ba Vuusum Danni ale taam la, Mæeri Magdala ale Jeemsi mawa Mæeri ale Salomi a yaa ga da kpa masak ayen ba pa sa Yeezu nyinjka. ² Laasidi dai, saliuk yokyok ate wenni pusi magla la, ba yaa chej juijui ate ba gu Yeezu la. ³ Ba ale jam a chej la, ba yaa bek chaab ayen, "Ka wana dek

ale wa bilim tintanni punjku vorumu noai a basii a te ti?" ⁴ Ba ale ga paari la, ba yaa nya tintanni ale di bilim dua nakpiak ale ge punjku vorumu noanni a basii. Tintanni a jam zuak kama ale dobra. ⁵ Nipooma a yaa ga jo Yeezu guka jigini a yaa nya nidoo wanyi ale wa kala ba juga genj a jo kasaauk peeluk ate yogsom a yaa jam yik ba nna yegayega.

⁶ Nidoowa a yaa weeni ba ayen, "Ni kan chali yogsomoo. M seba ayen ni a gisi ka Yeezu Nazaret denowa waai ate ba kpi wa jabarimu nyinj la. Wa yiri kum po kama. Ni nya ba ale pa wa dueni juijui la nna. ⁷ Ni chej ga weeni Piita ale Yeezu njanjviriima meena ayen, 'Wa le de ba ninj a chej Galili tenjka po kama ase wa daam ale weeni ba dii la. Ba dan chej dula, ba le nya wa.' "

⁸ Nipooma a yaa basii dula jigini ale ge chali a chej. Ba kpaziim a yaa jam a nak nna yegayega ate ba nyinjsana a gok. Ba an jam a weeni sak waaiya, dii nyinj la ba jam a chali ka yogsom.

⁹ Yeezu ale yiri kum po Laasidi dai saliuk yokyok la wa lij pa wa dek a sak ka Mæeri Magdala waai ate wa jam yiaak chichiribaata tiyopoiwa wa jigi a basii la. ¹⁰ Mæeri a yaa jam chej Yeezu njanjviriima jigi. Ba meena sue a jam kaasi ka nna yegayega ate ba a kum. ¹¹ Mæeri a yaa weeni ba ayen Yeezu a yiri kum po kama njman ta nyuvuri ate wa dek a nya wa. Alege ba an jam siak ayen ku ka wensie.

¹² Ku njanjnyinj ate Yeezu a yaa jam tagri a pa wa dek a sak wa njanjviriima po bayewa, baai ale jam basii Jerusale tenjka a chej jigi yonj la. ¹³ Ba yaa pilim njmani a chej wa njanjviriima mbala jigi a weeni ba ayen ba nya Yeezu kama, alege ba an jam siak ayen ku ka wensie.

¹⁴ Ku ale njman pilim ga nye maga la, Yeezu njanjviriima pi ale wanyiwa a yaa jam kala a de ba njandiinta ate Yeezu a yaa jam pa wa dek a sak ba. Wa yaa toarinj ba ayen ba ka nuru baai ale kan ta siaka la. Ba tuenja a kpari ka nna yegayega ate ba an бага siak ale baai ale jam weeni a sak ba ayen ba nya wa kama ale wa yiri kum po la. ¹⁵ Wa yaa weeni ba ayen, "Ni nyini a chej tenjka meena po a mooli Naawen wamanjsana a sak waai meena. ¹⁶ Baai meena ale ba ta siaka ale mi, a tuesi soka, Naawen le vari ba ba wabaatanja po a basii, alege baai meena ale kan ba ta siaka ale mi la, Naawen le jam bo mini ba kama. ¹⁷ Baai meena ale ta siaka ale mi la, le бага a nye wie ate ku sak ayen Naawen ale sum tom ba. Ba le pa mi yonni nyinj a yiaak chichiribaata nuruba zuima po a basii. Ba le бага a biisi be paalisa me. ¹⁸ Ba dan yik wiiga yaase ba dan nyu chonj, jaab kan

nye ba. Ba le baga me a pa ba nisima a vi yɔgnyeensa zuk ate ba a nya nyinyɔgsa.”

¹⁹ Nyɔnɔwa Yeezu ale biisi a ga nueri la, wa yaa yiri a jueli wɛnɔmazuk a ga kala Naawen juga geɲ. ²⁰ Wa ɲaɲviirima a yaa nyini a cheɲ teɲka meena po a mooli Naawen wamaɲsaɲa a sak nuruba. Nyɔnɔwa a jam bo ale ba kama diipo meena ale a maari ba ate ba a tom tumkperisa nna yegayega ayen ku sak ayen ba wienɲa ka wensie.

Yeezu Wamaŋsaŋa Wie Ate LUUK A NŊMARISI LA

¹ Fi Teofilos waai ate mi Luuk a te fu zula nna yegayega la, ale a nŋmarisi gbanjka de a te fu. Nuruba yegayega a pii nyinŋ kama ayen ba nŋmarisi wie nŋaai meena ale nye tama sunsuŋ la. ² Wie nŋaai meena ate ba nŋmarisi la a nyini ka seero baai ale nya nŋa ta nyini ku piilimka po ale a sak nuruba nŋa wie la jigi. ³ Dila nyinŋ la, mi ale lagi nina a nŋmasi zamsi wienja de a ta nyini nŋa piilimka po la nyinŋ ale soa ate mi poli ayen ku nala kama ate m nŋmarisi nŋa meena ate nŋa va chaab a te ni. ⁴ Mi a nŋmarisi gbanjka de a te fu kama ate fi baga a miŋ ayen wie nŋaai meena ate ba sak fu la a sum ka wensie.

⁵ Va nŋaai po ate Ayerod a jam chim Judia teŋjka naab la, Juuma Puusika Yenni kpagi wanyi ale jam boro. Wa yoi jam le Zakaria. Wa jam nyini ka kpagi diinaŋa po kunyi ate Abaija soa la. Zakaria powa yoi jam ale Elizabet. Elizabet me jam ka Juuma Puusika Yenni tomteeroma po wanyi le. ⁶ Zakaria ale wa powa a jam ka nuru welensa ale a va Naawen sinsanŋa nalimnyiini. Ba jam ka wakaasuŋ Naawen jigi ya. ⁷ Wa ale wa powa meena a jam kpaŋ ka nna yegayega, alege ba jam ka biiga, dii nyinŋ la wa powa Elizabet a jam ka kirik.

⁸ Da yeŋ ate ku jam paari Zakaria buuni po wanyi ayen wa jo Juuma Puusika Yenni po a nye kaabka la, ba yaa jam lueri ayen wa Zakaria jo nye kaabka. ⁹ Juuma Puusika Yenni tomteeroma a ta ka ba nyeka a va a tom ba tuimaŋa. Ba yaa nak gbaŋ a lueri Zakaria ayen wa ju nanta baai nyum ale masa la kuŋkuŋku zuk a te Naawen. Wa yaa jo Juuma Puusika Yenni po. ¹⁰ Wa ale diem a jam bo di po la, nuru boanni baai ale jam ayen ba puusi Naawen la, a yaa tigi chaab nna yegayega a jam za dabiaka po a puusi.

¹¹ Zakaria ale jam boro pa nŋantaŋa a nyo bolimu po ayen ba de la, Naawen sabiiloma wanyi a yaa deri jam wa jigi a jam za kuŋkuŋku jigini juga geŋ. ¹² Zakaria ale nya wa la wa yaa deri a chali yogsom. ¹³ Alege sabiilowa a yaa weeni wa ayen, “Zakaria, kan chali yogsom, dii nyinŋ la Naawen a wom fi puusaŋa kama. Wa be le basi ate fi powa a yik puuk a biak nidɔabili. Wa dan jam biak, te biika yonni ayen Joɔn. ¹⁴ Wa dan biak wa fi ale fi powa ale nuruba yegayega sue le peenti ka nna yegayega. ¹⁵ Naawen a le basi ate wa chim nuru kpionŋ Naawen nimbie po abe wa kan a nyu

daamoa yaase dapagriga. Naawen Chiika ale sueri wa a nyini wa biam po. ¹⁶ Wa dan chim wa le basi ate Izirali demma yegayega a basi ba beemu suitaŋa abe ba nŋman va ba nyonowa Naawen. ¹⁷ Joɔn ale de Nyonowa ninŋ ale pagrim ase Naawen biisiteerowa Elaja ale jam pagra dii la. Wa le jam yik koba ale ba bisa ate ba niak chaab. Wa ale ta baai ale kan a va Naawen siuku la a jam welensa nyamma yammu siuku po. Wa ale gomsɔ Nyonowa nuruma a magsi a te wa.”

¹⁸ Zakaria a yaa bek sabiilowa ayen, “Mi a le nye ka se a seba ayen fi ale biisi dii la ka wensie? Mi ale m powa a kpaŋ kama.”

¹⁹ Sabiilowa a yaa weeni wa ayen, “Mi ka Gabriel waai ale a zaani Naawen ninŋ la. Wala abe le tom mu ayen m weeni fu wamaŋsaŋa de. ²⁰ Mi ale weeni fu dii la a le jam chim ka wensie, diipo ale magsi la alege fi ka siaka ale mi ale weeni dii la. Dila nyinŋ la fi le chim ka gaauŋ a ta ga paari wienja de meena nyeka dai.”

²¹ Dila po meena ale nuruma za ka dabiaka po a limsi ayen wa nyini. Ba yaa jam a weeni chaab ayen, “Ka boa ale soa ate wa a beni doŋku po dila.” ²² Zakaria ale nyini yenni po a za nuru boanni meena ninŋ la, wa an jam baga a biisi ate wa yaa pa wa nisimaŋa a magsi a sak ba. Nuruma ale nya Zakaria ate wa pa wa nisimaŋa a magsi wienja a sak ba la, ba yaa deri miŋ ayen wa nya ka wari Juuma Puusika Yenni po nna ase wa goa daasim kama la.

²³ Zakaria tuimaŋa daaŋa ale nueri Juuma Puusika Yenni po la, wa yaa nŋman kuli wa yenni. ²⁴ Daa magla ale taam la, wa powa a yaa yik puuk a bo wa yenni po chiisa sinu ale kan nyeemu a ga jigiya. ²⁵ Dula jigini Elizabet yaa weeni ayen, “Yogyoŋla de Nyonowa a bola maari mu kama. Wa yeeri mu m chivienja po a basi kama nuruba nimbie po.”

²⁶ Elizabet puuka ale nya chiisa siyuebi la, Naawen a yaa tom wa sabiilowa Gabriel ayen wa cheŋ teŋ kaai ate ba a wi ayen Nazaret ate ka bo Galili la po. ²⁷ Nipɔkbili wanyi ale jam bo dula ate ba a wi ayen Meeri. Wa jam siak kama ayen wa yali nidɔa wanyi ate ba a wi wa ayen Josefi. Josefi a jam ka naawa Deivid nŋaŋbiik. ²⁸ Sabiilowa a yaa jam weeni Meeri ayen, “Suyogini a bo le fu. Nyonowa a bo ale fu kama ale niak fu me nna yegayega.”

²⁹ Meeri ale wom dii ate sabiilowa a weeni wa la, ku yaa daani wa nna yegayega ate wa poli wa wanni kiri ale ka dii la. ³⁰ Sabiilowa a yaa nŋman weeni wa ayen, “Meeri, kan basi ate fi kpaziim a nagi, dii nyinŋ la Naawen niak fu kama. ³¹ Wa weeni kama ayen fi le yik puuk a biak nidɔabili. Fi dan jam biak biika, wa

yoi ale Yeezu. ³² Wa le jam chim ka nuru kpion̄ nna yegayega. Ba le wi wa ayen ka Naawen Kpeeni biik. Ti Nyɔnɔwa Naawen le bobɔi wa naam ase wa le jam bobɔi wa kokpienka Deevɔd naam buui dila po dila po dii la. ³³ Wa le jam soa wa kokpienka Jakob n̄aan̄bisana meena a ta a cheɲ diipo meena wuu, ate wa naamu a kan maa kpeglim.”

³⁴ M̄ɛri a yaa weeni sabiilowa ayen, “Mi a diem ze nidɔa. Ku be le nyɛ ka se ate m yik puuga?”

³⁵ Sabiilowa yaa weeni wa ayen, “Naawen le pa ka wa Chiika a nyo fi po abe wa pa wa pagrimu me a lik fu. Biik kaai ate fi ayen fi biak la, nuruba le wi wa ayen ka welensa nyɔnɔ ale Naawen biik me. ³⁶ Be teeri fi suoku Elizabet wari. Nuruba a weeni kama ayen wa ka kirik alege wa ale wa kpan̄sana meena wa ta ka puuk chiisa siyubei ale nna. ³⁷ Wari karo ate Naawen an baga a nyɛ.”

³⁸ M̄ɛri yaa weeni ayen, “Naawen dek ale soa mu. Wa yaa be basi ate ku nyɛ ase fi ale weeni dii la.” Sabiilowa yaa deri basi wa ale cheɲ.

³⁹ M̄ɛri yaa deri gomsɔi a cheɲ nna nwuli nwuli a cheɲ tɛɲ kanyi ate ka bo guuta sunsun̄ Judia tɛɲka po. ⁴⁰ Wa le ga paari ku jigini la, wa yaa cheɲ ga jo Zakaria yenni po ayen wa puusi Elizabet. ⁴¹ Elizabet ale wom M̄ɛri lueluku la, wa biika a yaa deri a labri ponni po. Naawen a yaa basi ate wa Chiika a sueri Elizabet sunummu. ⁴² Ate wa yaa weeni M̄ɛri ale lueluk kpion̄ ayen, “Naawen niak fu kama a gaam nipooba meena. Biik kaai ate fi le biak la, Naawen niak wa kama. ⁴³ Ka boa ale soa ate wa kpeeni de a nyɛ mi jigiya ate mi Nyɔnɔwa ma a cheena ayen wa puusi mu? ⁴⁴ Mi ale poom wom fi lueluku la, m biika a deri a labri kama ale supeentik. ⁴⁵ Fi ta supeentik kama, dii nyin̄ la fi ta siaka kama ayen dii ate ti Nyɔnɔwa Naawen weeni fu la a le sum nyɛ kama.”

⁴⁶ Dula jigini M̄ɛri yaa weeni ayen, “Mi a pagi Naawen ale ka m sunum meena.

⁴⁷ Mi sui a peenti kama, ayen Naawen ka m varibasidɔ,

⁴⁸ a teeri mi waai ale ka wa tomteeroma po nuru fiik la wari.

A ta nyini jinla dannɔi a ta a cheɲ waai meena le kasim a wi mi ayen ka supeentik nyɔnɔ,

⁴⁹ dii nyin̄ la Naawen kpeeni tom ka tuim kpeema a te mu.

Wa yonni abe welema kama.

⁵⁰ Wa kasim ta jirim kama ale baai meena ale a zuli wa la.

⁵¹ Wa jam pa ka wa pagrimu yegayegaka a yik kanjanta nyam ale ba wie nyeka popola meena a kaasi.

⁵² Wa yik nalim kpeema a yeeri ba naam po ale ge basi ate nuru baai ale kan ta zaana jigi la a n̄man taam de ba nin̄.

⁵³ Wa be maari a te baai ate kom ta ba la n̄andiinta yegayega ale ge a basi ate baai ale jigsɔi la a chim n̄anjaɲsa.

⁵⁴⁻⁵⁵ Wa maari tama wa tomteeroma Izirali demma a yaa teeri ta jirim ale Abraham ale wa n̄aan̄bisana taam wuu ase wa ale jam puulim ale ti kokpien̄sana ayen wa le nyɛ dila, a te ba la.”

⁵⁶ M̄ɛri ale biisi nueri la wa yaa wari bo ale Elizabet a paari chiisa sita ale ge yaa n̄man kuli wa yenni.

⁵⁷ Elizabet biamu dannɔi ale jam paari la, wa yaa biak nidɔabili. ⁵⁸ Wa dokdemma ale wa vaanchaama baai ale jam moata wa la, a yaa wom Naawen ale ta jirim yegayega ale wa dii la ate ba meena ale wa a yaa jam ta supeentik nna yegayega.

⁵⁹ Biika ale jam paari daa naan̄in̄ la nisomma yaa jam ba ale biak wa juijui la ayen ba gebi wa yoanni. Ba ale nyɛ dila a ga nueri la, ba yaa weeni ayen biika me yoi ale Zakaria, ase wa kowa la. ⁶⁰ Alege biika mawa a yaa zeri ale weeni ba ayen, “Wa yonni ale Joɔn.”

⁶¹ Ba yaa weeni wa ayen, “Nama buuni po waai a karo a ta yoi dila.” ⁶² Ba yaa pa ba nisimana a magsi a biisi wie ale biika kowa a bek wa ayen, “Fi a yaali ayen fi te biika yonni ayen ka boa?”

⁶³ Zakaria yaa weeni ba ayen ba ga ta jaab a jam ate wa n̄marisi. Ba ale ta jaamu a jam la, wa yaa n̄marisi jaamu zuk ayen, “Wa yoi ale Joɔn.” Nyaku de yaa deri cha ba nna yegayega. ⁶⁴ Zakaria ale n̄marisi a nueri la, wa yaa deri n̄man baga a biisi ate wa yaa te Naawen pimpauk. ⁶⁵ Ba vaanchaama meena ale jam bo dula jigini a moata ba ate ba wom ale Zakaria a n̄man a biisi la, ba yaa jam a chali yoɲsum nna yegayega ate wapaani de wie a yaa tagli tɛɲ sii ale jam bo guutaɲa sunsun̄ Judia tɛɲka po la. ⁶⁶ Baai meena ale jam wom la, ku yaa cha ba ate ba yaa pa ku nyo ba suniima po a poli ku wie ale a bek chaab ayen, “Biika de ale chim ka nuru boan choa ase wa nin̄ chimu?” Ba jam a bek wa nyaku de kama dii nyin̄ la, Nyɔnɔwa Naawen pagrimu a jam bo ale wa kama.

⁶⁷ Naawen Chiika a yaa jam sueri Joɔn kowa Zakaria ate wa biisi Naawen wien̄a. Wa yaa weeni ayen,

⁶⁸ “Ti Nyɔnɔwa waai ale ka tama Izirali Naawenni la,

a jam tama jigi kama a vari ti a basi. Ni be basi ate ti a pak wa nyaku de nyin̄.

69 Wa te ti ka nuru kpionj waai ale ka naawa Deevidee njaanbiik la. Wa le chim ka ti varibasido.

70 Dila po dila po ate Naawen a weeni wa biisiteeroma baai ate wa lueri a te wa dek la, ayen ba njarisi wa gbanja po ayen,

71 wa puulim kama ayen wa le vari ti, ti dachaasa nisima po a basi ale baai ale kisi ti la nisima po a basi.

72 Wa njan weeni ayen wa le ta jirim ale ti kokpiensa a abe wa kan ban wa ale ba ale nye noayen kaai ale chaab ayen ba kasim chim wa dek wa nyiini nuruba la.

73-74 Wa jam puulim ka nna pagrik pagriga a te ti kokpienka Abraham ayen wa Naawen le vari ti,

ti dachaasa nisima po a basi ate ti a va wa Naawen abe ti kan a chali yogsum.

75 Ate tama ale chim nuru welensa ale wayarisima nyam wa jigi ti boka meena po a ta a chen.

76 M biiga, nuruba le weeni ayen fi ka Naawen kpeeni biisiteer,

dii nyin la fi le linj de ti Nyonowa nin a gomsa wa siuku a magsi te wa,

77 abe fi weeni ayen Nyonowa le voj wa nuruma tuimbaatanja a te ba ate ba nya varibasika.

78-79 Ti Naawenni ka jirim yegayega nyonow. Tama, a nye ase ti bo ka legi po ate kum yaa pa bu yisunku a ligi ti la.

Naawen varibasika abe a nye ase ka vari ale boro a venti a yaa dak siuku a sak ti ayen ti baga a nya suyogini la."

80 Zakaria biika, Jon yaa chim zuak a pagra ale wa nyin ale wa chiik a yaa basi wa yenni ale ge chen jo sagini po a bo dula jigini a ta ga paari da dii dai dek ate wa nyini piilim boro a sak Izirali demma la.

2

1 Da njala po na kpionku Siiza Agustusi ale jam soa dula jigini meena a nya. Wa yaa jam a yaali ayen wa chiini a nya nuruba dii ale jam bo wa tenka Aroom ale tenj sii meena ate Aroom tenka soa la.

2 Chiinika de a jam ka piilim chiinika a magsi chaab ale diipo ate Kurinius a jam chim Siriya gomina la. 3 Waai meena yaa jam chen ba dek tenja ayen ba chiini ba.

4 Josefi yaa basi Nazaret tenka ate ka bo Galili tenka po la a yaa chen tenj kaai ate ba a wi ayen Betilihem ate ka bo Judia tenka po la. Ba jam a wi Betilihem ayen ka Deevidee tenj. Josefi a jam chen dula jigini kama ayen ba maa chiini wa dii nyin la wa jam ka naawa Deevidee waai ate ba jam biak dula jigini dila po dila po la, njaanbiik. 5 Mერი waai ale jam siak ayen wa yali wa

la a jam ta ka wa poklari puuka ale ge va wa chen la. 6 Ba ale jam bo Betilihem tenka po la, wa biamu danni a yaa paari, 7 tenj kala po, wa yaa biak wa poklari biamu nidoabili a yaa pa garuk a pili wa a dueni daka dii po ate ba pa dunsana njandiintanja a nyoro ate si a njobi la, dii nyin la nichamma dokku jam sueri kama ate ba a te ba zonj ayen ba goa.

8 Naapeerisa yaa jam bo goanni po a moata dula jigini a limsi ba piisa yok kula.

9 Naawen sabiilo a yaa jam pa wa dek a sak ba ate Naawen nyagsika a yaa deri nyagsi gilim ba meena ate yogsun yaa deri yik ba nna yegayega. 10 Sabiilowa yaa weeni ba ayen, "Ni kan chali yogsunowa. Nyonowa Naawen ale tom mu ayen m ta wamanja njaai le na nye ate nuru meena sui peenti nna yegayega la, a jam weeni a sak ni.

11 Jinla yokku ba biak ka nidoabili naawa Deevidee tenka Betilihem po. Ba biak wa ayen wa chim ka nama ale waai meena Nyonow ale Varibasido. Wa ka Kirisitawa waai ate Naawen le tom ate wa jam la. 12 Ni yiri chen dula jigini a ga nya biika ate ba pa garuku a pili wa dueni dakanni po la. Ni dan nya biika, nyaku de le basi ate ni minj ayen dii ate mi a weeni ni la ka wensie."

13 Sabiilowa ale biisi ga nueri la, sabiiloba yegayega a yaa deri nyini wengmazuk a jam gum wa po ate ba meena a yaa yi yiili a pak Naawen ayen,

14 "Ni basi ate ti te Naawen waai ale bo wengmazuk la, zula yegayega.

Wala ale a te baai ale bo tenjuk de ate wa sui peenti ale ba la suyogini."

15 Sabiiloma ale yi ba yiini a nueri la, ba yaa njan yiri jueli wengmazuk. Dula jigini naapeerisa yaa weeni chaab ayen, "Ni basi ate ti chen Betilihem tenka po a ga nya wa dii ate ti Nyonowa weeni sak ti la."

16 Ba yaa deri yiri nye nwuli chen ga nya Mერი ale Josefi ale biika ale wa dua dakari po. 17 Naapeerisa ale nya biika la, ba yaa weeni Josefi ale Mერი dii ate sabiilowa weeni ba biika wie la. 18 Dii ate naapeerisa yaa weeni la, a yaa deri cha baai meena ale jam wom la. 19 Mერი yaa deri ta wienja de a teeri na ale poli na wie nna yegayega. 20 Naapeerisa yaa njan chen ba piisana jigini. Ba ale jam bo siuku po a chen la, ba yaa jam a biisi a pak Naawen a te wa zula wie njaai ate ba wom ale ge nya me la nyin. Wienja de a sum jam ka wa njaai meena ate Naawen sabiilowa a weeni sak ba la.

21 Biika ale jam paari da naanin la, ba yaa gebi wa yoanni ale ge a yaa wi wa yonni ayen Yeezu. Yonni de ate Naawen

sabiilowa a te wa ale ge ate wa mawa yik puuka la.

²² Da dii dannii ate Mæeri ayen wa cheŋ a ga nye wa biamu welensa kaabka ase Moosis Sinsanŋa ale a weeni dii la, Josefi ale wa a yaa pa Yeezu ate ba cheŋ Jerusalem teŋka po ayen ba pa biika a sak Naawen dula jigini. ²³ Ba jam ŋmarisi Naawen gbanŋka po kama dila po dila po ayen, “Kaliak a dan jam biak wa poklari biik, nidoabili, ka Naawen ale soa nidoabili dila.” ²⁴ Sinsanŋa me a sak kama ayen ku a fe kama me ayen ba ko nangbanŋa siye a nye nipowa biamu welensa kaabka, Josefi ale Mæeri ale ba biika ale jam cheŋ ayen ba nye dii la ale la.

²⁵ Nuru wanyi ale jam bo Jerusalem ate ba a wi wa ayen Simeyon. Wa jam ka nuru maŋ ale a va Naawen nalimnyiini ate Naawen Chiika jam bo ale wa. Wa jam a limsi ka da dii dai dek ate Naawen ayen wa tom waai le wa jam vari Izirali demma a basi la. ²⁶ Naawen Chiika ale jam puulim ale wa ayen wa kan kpi ase ka wa nin nya Kirisitawa waai ate Naawen dek a weeni ayen wa le tom da yeŋ ate wa jam la. ²⁷ Josefi ale Mæeri ale biika Yeezu ale ga paari Jerusalem teŋka po la, ba yaa cheŋ ga jo Juuma Puusika Yenni po ayen ba nye dii ate Naawen gbanŋka po a weeni la. Ba ale ga jo la, ba yaa nya Simeyonwa de ate Naawen Chiika a dari wa a ta jam dula jigini. ²⁸ Simeyon yaa tuesi biika nyo wa nisima po a pak Naawen a weeni ayen, ²⁹ “M Nyɔɔɔ, jinla, fi nye dii ate fi puulim ayen fi le nye la kama.

Yɔgyɔgla de fi yaa le basi ate mi fi tomteerowa kpi ale syugini,

³⁰ dii nyinŋ la, mi dek nya waai le wa vari nuruba basi la kama.

³¹ Be ka fi ale gomsa wa a magasi ate nuru meena toŋatoŋa a yaa nya.

³² Wa le nye ase ka bolim ate ba toati zaani la. Wa le sak baai ale kan daa Izirali dem la ate ba a va fi wensie siuku abe wa zak Izirali demma baai ate fi lueri te fi dek ayen ba chim fi nuruba la zuima zaani.”

³³ Biika kowa ale wa mawa ale wom dii ate Simeyon a biisi biika wie la, ku yaa cha ba nna yegayega. ³⁴ Simeyon a yaa te ba niaka ale weeni biika mawa Mæeri ayen, “Ka Naawen ale tom biika de ayen wa jam basi ate Izirali demma yegayega a nya kaasunŋ, abe wa basi ate ba yegayega me a nya varibasika. Naawen le tom wa ate wa dak wensie siuku a sak nuruba alege nuruba yegayega le zeri wa kama, ³⁵ Abe ba tok ba wasusunŋa a lagri. Fi dek sunum po le kaasi ate fi nya ninam nna yegayega nna se ba pa ka gebi wonŋ a chubi fi sunum vuri la.”

³⁶⁻³⁷ Naawen biisiteerɔ ale jam boro ate ba a wi wa ayen Ana. Wa jam ka nuru waai ate ba a wi ayen Fanuel la, le. Fanuel jam nyini ka nuru baai ate ba a wi ba ayen Ase la, buuni po. Ana ale jam yali wa chorowa la, ba jam bo ale chaab ka bena ŋayopoi ale ge ate wa chorowa a kpi. Ale ge ate wa yaa chim pukogi a ta bena pinaanunŋ ale ŋanaansi. Wa kasim a jam bo ka Juuma Puusika Yenni po ale kan nyini peelimoa. Yok ale kantueŋ meena, wa jam kasim a zuli ka Naawen ale a bobi noai a puusi Naawen. ³⁸ Josefi ale Mæeri ale jam boro a biisi ale Simeyon la, Ana yaa jam gum ba po. Wa le nya biika la, wa yaa te Naawen jiam wa nyinŋ a yaa ale ge basi ba ale cheŋ ga weeni Jerusalem demma baai meena ale jam a limsi ayen Naawen vari ba a basi la, biika wie.

³⁹ Josefi ale Mæeri ale nye dii ate Naawen gbanŋka po a weeni ba a nueri la, ba yaa basi Jerusalem teŋka ale pilim ŋmani cheŋ ba dek teŋka Nazaret ate ka bo Galili teŋka po la. ⁴⁰ Biika yaa chim a ta pagrim ale yam nna yegayega ate Naawen jam a niak wa.

⁴¹ Bena meena Juuma Gaambasika Tigini a dan paari, Yeezu kowa ale wa mawa nyiem a cheŋ ka Jerusalem teŋka a ga maari a de ⁴² Yeezu ale jam paari bena pi ale ŋaye la, wa kowa ale wa mawa ale wa a yaa va chaab a cheŋ ayen ba maa de ase ba kisiku ale a weeni dii la. ⁴³ Ba tigini daaŋa ale jam nueri la, wa nyamma a yaa basi teŋ kala ayen ba kuli. Ba ale jam a kuli la, ba jam ze ayen ba biika, Yeezu, a jam wari bo ka Jerusalem. ⁴⁴ Ba jam a poli ayen wa maa bo ka nuruma po. Ba ale jam a cheŋ ate wenni a sirŋ la, ba yaa nyiem bo ba mabisanŋa ale nuru baai ate ba seba la po a gisi wa. ⁴⁵ Ba ale gisi wa nuruma po a kpeeri la, ba yaa ŋmani a cheŋ Jerusalem teŋka po ayen ba gisi wa boka jigi dula jigini. ⁴⁶ Daa ŋata ale jam paari la, ba yaa nya wa ale wa bo Juuma Puusika Yenni po. Wa ale Juuma sagroma ale jam kala ale chaab ate wa yaa a wom ba, ale a bek ba beŋa. ⁴⁷ Ba me a jam a bek wa ka bega. Baai meena ale jam bo dula jigini la a wom wa ale a tulisi ba ale yam dii la kama. Ku yaa cha ba. ⁴⁸ Wa nyamma ale ga nya wa la, ku yaa deri cha ba nna yegayega. Wa mawa a yaa bek wa ayen, “M biiga, ka boa ate fi nye tama dila. Ku daani fi kowa ale mi kama nna yegayega ate ti a gisi fu.”

⁴⁹ Wa yaa weeni ba ayen, “Ka boa ate nama a nyiem a gisi mu? Nama ze ayen ku magasi kama ate m bo m kowa yenni po?” ⁵⁰ Alege wa nyamma an jam miŋ wa le weeni ba dii la kiriya.

⁵¹ Yeezu a yaa yiri ate wa ale ba a wa chaab a nmani cheŋ Nazaret teŋka ate wa yaa siak ba noai dula jigini ase wa nyiem ale a nye dii la. Wa mawa yaa pa dii meena ale nye la a nyo wa sunum po ale ta ŋa a teeri. ⁵² Yeezu yaa chim a pak a yaa ta yam a gum du ale a nye ate Naawen ale nuruba sue a peenti.

3

¹ Nakpionku Tiberiusi Siiza ale jam de wa naamu a paari bena pi ale ŋanu la, Pontios Paalot me jam chim ka Judia gomina, ate Ayerod me chim Galili Naab, ate wa suoku me Filip, a jam soa Ituriya ale Takonitisi teŋsana a nya, ate Lisaniasi me a jam soa Abilene teŋka me a nya. ² Anasi ale Kayafas ale jam chim Juuma Puusika Yenni kpagi kpeemaŋa, dila powa, Zakaria biika Joon a jam bo ka sagini po. Naawen yaa biisi ale Zakaria biika Joon goanni po. ³ Joon a yaa nyiem a gilim teŋ sii meena ale kali Jodan benni noai la a sak nuruba a weeni ba ayen, "Ni meena basi ni tuimbaataŋa abe ni wa Naawen siuku. Ni dan tagri, m le te ni soka ate Naawen a vonj ni tuimbaataŋa a te ni." ⁴ Ase Azaya Naawen biisiteerowa ale nmarisi Naawen gbanƙa po dii la ayen,

"Lueluk ale a kaari sagini po a weeni ayen, 'Ni gomsu Nyɔnɔwa siuku abe ni teenti ku.

⁵ Ni sueri golanja meena ate ŋa magsi chaab. Kunkutimaŋa ale guutaŋa meena a magsi chaab ale teŋka.

Ni yuarisi siuk tii meena ale goalim la, siuk tii meena ale ta tintana la, ni gomsu ti ate ti soa ase chaab la,

⁶ ate nurubiik meena a yaa nya Naawen Varibasika.' "

⁷ Nuru bɔari a yaa nyini jam Joon jigi ayen wa te ba soka. Joon yaa weeni ba ayen, "Ni a nye ase ka waapiisa la. Ka wana ale weeni ni ayen ni baga a chali a nyini waali kaai ate Naawen za wa te ni la po? ⁸ Ni be a tom tuim ŋaai ale ŋa sak ayen ni basi ni tuimbaataŋa tomka kama la, abe ni kan a weeni ni dek ayen, 'Abraham ka tama ko.' Ni basi ate m weeni a sak ni ayen Naawen baga pa tintanaŋa de kama a nye ate ŋa a chim Abraham ŋaanbisa. ⁹ Ni nya liaka abe gomsu magsi ayen ka che tiimu kinni nanŋana kama. Ti sii meena me ale kan a yoani yoan maŋsa la, ka le gebi si kama a lonsi teŋ, ate ba pa si a yuk basi bolim po."

¹⁰ Nuruma a yaa bek Joon ayen, "Yogyɔgla de, ti be le nye ka se?"

¹¹ Wa yaa tulisi ba ayen, "Waai a dan ta gatta tiye, ku a fe kama ayen wa pa kunyi a te waai ale kan ta garuk la. Waai me abe ale ta ŋandiinta la, ku a fe kama ayen wa

me nye wa ŋandiintaŋa gela a te waai ale kan ta ŋandiinta a de la."

¹² Lampoo cheesiroba ba gela ale maa jam ayen ba tuesi soka. Ba me yaa bek Joon ayen, "Ti Sagro, tama me abe ale nye ka se?"

¹³ Wa yaa tulisi ba me ayen, "Ku a fe kama ayen ni kan tuesi nuruba ligra a gaam ba ale weeni ni ayen ni tuesi dii la."

¹⁴ Sojiba ba gela me a jam bek wa ayen, "Tama me abe ti nye ka se?"

Wa yaa tulisi ba me ayen, "Ku a fe kama ayen ni kan vari nuru jaaboa, a yaase ni velim a te wa a tuesi wa jaaboa, ku a fe kama ate ni basi ate ni nina sueri ale ni tutunaŋa."

¹⁵ Nuruma ale wom dila la, ku yaa deri cha ba ate ba deri ta yiila a poli ayen da dii dai Joon ka Kirisitawa waai ate Naawen le tom ate wa jam la. ¹⁶ Alege Joon yaa tulisi ba meena ayen, "Mi a te ni soka ale ka nyiam nyiini, alege nuru ale bo ŋaari cheena. Wa ta pagrim gaam mi. Mi posima ale m nin chim waai ale wa domsi a kali wa niŋ a yeeri wa nuensaŋa a te wa la. Nuru wala ale cheena la, wa le pa ka Naawen Chiika ale bolim a sueri ni suniimaŋa. ¹⁷ Wa gomsu magsi kama ayen wa yali wa zaanŋa. Wa dan yali nueri, wa le tali zabeenja nyo wa bunni po abe wa yaa ju vottaŋa ale bolim buui ale kan a kpimsi la."

¹⁸ Joon jam magsi ka wie ŋa chaab nna yegayega ase nna la, a sak nuruma Naawen wamaŋsana wie. ¹⁹ Alege da yeŋ ate Joon toariŋ naab Ayerod nuruma nimbie po ayen ka boa ale soa ate wa faari wa suoku powa Ayerodias, ale maara tom tuimbaata ti chaab me a gum du. ²⁰ Dii ate Ayerod a nye ate di nmasi bie la ale wa ale yik Joon a lik la.

²¹ Nuruma meena ale jam boro a tuesi soka la, Yeezu a jam maa tuesi soka kama. Yeezu yaa boro a puusi Naawen ate wenŋmazuku a deri lagri, ²² ate Naawen Chiika a siŋ jam wa zuk ase nanbaŋ la, ate lueluk a yaa nyini wenŋmazuku po a weeni Yeezu ayen, "Ti ale m dek biik. Mi a yaali fu ka nna yegayega. M sui peenti ale fu kama."

²³ Yeezu a jam a nye ase ka bena pisita la alege yaa piilim wa sinsanaŋa. Nuruba jam a poli kama ayen Yeezu kowa ale Josefi. Yeezu buuni po abe ale ka dii la ale nna: Josefi kowa ale Ayeli. Ayeli kowa ale Matati.

²⁴ Matati kowa ale Livai. Livai kowa ale Meliki.

Meliki kowa ale Janai. Janai kowa ale Josefi.

Josefi kowa ale Matatiasi. ²⁵ Matatiasi kowa ale Amos.

Amos kowa ale Nayum. Nayum kowa ale Ezli.
 Ezli kowa ale Nagai. Nagai kowa ale Maat.
²⁶Maat kowa ale Matatiasi. Matatiasi kowa ale Semein.
 Semein kowa ale Josek. Josek kowa ale Joda.
 Joda kowa ale Joanan. ²⁷Joanan kowa ale Aresa.
 Aresa kowa ale Zerubabel. Zerubabel kowa ale Sealtiel.
 Sealtiel kowa ale Neri. Neri kowa ale Meliki.
²⁸Meliki kowa ale Addi. Addi kowa ale Kosam.
 Kosam kowa ale Elimadam. Elimadam kowa ale Eri.
 Eri kowa ale Josua. ²⁹Josua kowa ale Elieza.
 Elieza kowa ale Jorim. Jorim kowa ale Matati.
 Matati kowa ale Livai. Livai kowa ale Simeyon.
³⁰Simeyon kowa ale Juda. Juda kowa ale Josefi.
 Josefi kowa ale Jonam. Jonam kowa ale Eliakim.
 Eliakim kowa ale Melea. ³¹Melea kowa ale Mena.
 Mena kowa ale Mataata. Mataata kowa ale Natan.
 Natan kowa ale Deevide. Deevide kowa ale Jese.
³²Jese kowa ale Obed. Obed kowa ale Boazi.
 Boazi kowa ale Salimon. Salimon kowa ale Naason.
 Naason kowa ale Aminadab. ³³Aminadab kowa ale Ademin.
 Ademin kowa ale Arini. Arini kowa ale Ayeziron.
 Ayeziron kowa ale Perezi. Perezi kowa ale Juda.
 Juda kowa ale Jakob. ³⁴Jakob kowa ale Aizik.
 Aizik kowa ale Abraham. Abraham kowa ale Tera.
 Tera kowa ale Nayo. Nayo kowa ale Serug.
³⁵Serug kowa ale Areu. Areu kowa ale Peleg.
 Peleg kowa ale Eba. Eba kowa ale Sela.
 Sela kowa ale Kenan. ³⁶Kenan kowa ale Afakasad.
 Afakasad kowa ale Sem. Sem kowa ale Nowa.
 Nowa kowa ale Lamek. Lamek kowa ale Metusela.
³⁷Metusela kowa ale Enok. Enok kowa ale Jared.
 Jared kowa ale Mayalale. Mayalale kowa ale Kenan.

Kenan kowa ale Enos. ³⁸Enos kowa ale Seti.
 Seti kowa ale Adam. Adam kowa ale Naawen.

4

¹ Yeezu yaa nyini Jodan benni jigini a nman jam ate Naawen Chiika a sueri wa sunummu a yaa ta wa chej ga jo sagini po, ²juijui ate Sitaana jam pa da pisinaansi meena a nye wa nya la. Da pisinaansi wa de meena wa an jam de jaabjaabɔa. Da nla meena ale jam taam la kom nna yegayega ale jam ta wa.

³ Wa ale jam bo sagini po an de jaabjaab la Velinwendika yaa weeni wa ayen, "Fi dan sum ka Naawen biik, be nye ate tintanni de a tagri chim boroboruk a te fu."

⁴ Yeezu yaa tulisi ayen, "Ba nmarisi Naawen gbanɔka po kama ayen, 'Nurubiik an boro ka nɔandiinta nyiini nyiɔa.' "

⁵ Yeezu ale tulisi dila la, Velinwendika yaa zak wa a ta jueli nɔmazuk a deri sak wa tenzuk meena tenɔsɔja ale soa dii la, ⁶ ale weeni wa ayen, "M le te fu pagrim ate fi soa tenzuk de meena ale jigsika meena. Naawen ale pa ku meena a nyo m nisima po. M бага kama pa a te waai dek ate mi a yaali la. ⁷ Fi dan siak a te mu zula, m le pa ku meena a te fu."

⁸ Yeezu yaa nman tulisi ayen, "Ba nmarisi Naawen Gbanɔka po ayen, 'Ku a fe kama ayen ni a te Nyɔnɔwa ni Naawenni nyiini zula abe ni a tom a te wala nyiini.' "

⁹ Velinwendika yaa nman ta wa a chej Jerusalem tenka a ta wa ga jueli kali Juuma Puusika Yenni zuk nna niɔniɔa a yaa weeni wa ayen, "Fi dan sum ka Naawen biik, nyini dula jigini a yok zi ten, ¹⁰ dii nyiɔ la, ba nmarisi Naawen Gbanɔka po ayen, 'Naawen a le basi ate wa sabiiloma a nya fi zuk.' ¹¹ Ba nman nmarisi ayen, 'Sabiiloma le yik fu kama nalimnyiini ate fi zi ale ge tanaɔa kan te fu tuem.' "

¹² Alege Yeezu yaa tulisi Velinwendika ayen, "Ba nmarisi Naawen Gbanɔka po ayen, 'Kan nye fi Nyɔnɔwa fi Naawenni a nya.' "

¹³ Velinwendika ale nye wa nya a nueri la, wa yaa basi Yeezu alege a limsi da dii dannii ale magsi la ate wa nman nye wa a nya.

¹⁴ Yeezu yaa basi dula jigini ale pilim nman chej Galili tenka ale Naawen Chiika pagrimu. Nuru meena ten kala po a jam wom Yeezu wie kama. ¹⁵ Wa jam nyiem chej ba tuka diinaɔa po kama a sak nuruma ate ba meena jam a te wa pimpauk nna yegayega.

¹⁶ Wa yaa chej wa dek tenka Nazaret juijui ate wa chim la, a yaa ga jo ba tuka

dokku po ba Vuusum Danni ase wa nyiem ale poom a nye dii la. Wa yaa yiri zaani ayen wa karim Naawen gban̄ka. ¹⁷ Ba yaa pa ka geli juijui ate Azaya Naawen biisiteerowa n̄marisi la a te wa ate wa lagri ka a nya juijui ate ku n̄marisi ayen,

¹⁸ “Ti Nyon̄owa Chiika a bo ale mu kama, dii nyin̄ la, wa lueri mu kama ayen m pa Naawen waman̄sana a sak baai ale ka n̄anjagsa la.

Wa tom mu me kama ayen m ga weeni niwomma, baai ate pagr̄oba a yik ba kpalin̄ po a ta ba la ayen ba nya vuusum kama,

abe m weeni yeeba ayen Naawen nye kama ate ba ninana lagri,

abe m weeni baai me ate nuruba basi ate ba a nam la ayen Naawen nye ate ba nya vuusum kama,

¹⁹ abe m weeni ayen diipo ate Naawen le ta varibasika jam te wa nuruma la a jam kama.”

²⁰ Yeezu ale karim nna a nueri la, wa yaa yik gban̄ka lik ale pa te nuru waai ale pa ka a te wa la ale ge kali ten̄, ate ba yaa kasim a nya wa nna ziim. ²¹ Yeezu yaa piilim biik a weeni ba ayen, “Jinla danni, nama dek abe ale wom Naawen Gban̄ka karun̄ku de la, ku sum chim ka wensie.”

²² Waai meena ale wom wa wien̄a de la, ba yaa pak wa. Ku jam cha ba ka nna yegayega ale wie n̄aai ale jam nyini wa noai po a nyini la ate ba yaa bek chaab ayen, “Daa Josefi biika ale nna?”

²³ Alege Yeezu yaa tulisi ba ayen, “M seba chak kama ayen ni le weeni mu wamagsini de ayen, ‘Tiim nyon̄o, tebi fi dek.’ Ni le weeni mu ayen ni wom dii meena ate m nye Kapernaum ten̄ka po la kama. Ku be magsi ka fi nye dila fi dek ten̄ka po.”

²⁴ Yeezu ale min̄ ba popolana la, wa yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni nyaku de ayen nuru dan weeni ayen wa ka biisiteer̄o, wa dek ten̄ demma a kan yaali wa nyumma.”

²⁵ “Ni basi ate m weeni a sak ni ayen, diipo ate Naawen biisiteerowa Elaja jam boro la, pukoga yegayega ale jam bo Izirali ten̄ka. Dii po ate n̄moroku an jam ni a te ku paari bena n̄ata ale chiisa siyuebi la, kom kpiem ale jam bo ten̄ka meena po.

²⁶ Alege Naawen an jam tom Elaja nya ba de waai jigiya. Wa jam tom wa ka pukogi dinyi jigii ate wa bo Zarefat ten̄ka po ate ka bo Saidon ten̄ka po la. ²⁷ Ni basi ate m n̄man weeni a sak ni ayen diipo ate Naawen biisiteer̄o wa choawa Elaisa a jam boro la, gama nna yegayega ale jam bo Izirali ten̄ka po alege ba wanyi la an jam nya nyinyogsa, ka dinyi nyiini waai ate ba a wi ayen Naaman ate wa nyini Siriya ten̄ka la, ale jam nya nyinyogsa.”

²⁸ Waai meena tuka dokku po ale wom wien̄a de meena la, ku yaa te ba supuurim nna yegayega, ²⁹ ate ba yaa dari wa a ta nyini ten̄ka po a nyini a yaa ta wa jueli guuk kuui zuk ate ba ten̄ka a jam za la. Ba jam poli kama ayen ba yuk wa ate wa nyini guuku zuk a sin̄ lo ten̄, a kpi. ³⁰ Alege ku n̄aan̄nyin̄ ate wa yaa va nuruma sun̄suñ a nyini chen̄.

³¹ Wa jam chen̄ ka Kapernaum ten̄ka ate ka bo Galili ten̄ka po me la. Ba Vuusum Danni ale jam paari la, wa yaa sak ba.

³² Wa sinsan̄ja jam cha ba kama, dii nyin̄ la n̄a ta ka pagrim n̄a po. ³³ Nuru ale jam ta chichiribiok wa zukku po a maa bo tuka dokku po, a yaa kaari nna yegayega a weeni ayen, ³⁴ “Yeezu Nazaret denowa, fi a yaali ka boa ti jigiya? Fi jam ayen fi kaasi ti kama? M seba fi ale ka waai la kama, fi ka Naawen nuru welen̄ka.”

³⁵ Alege Yeezu weeni chichiribioku ayen, “Goori abe fi nyini wa zukku po a nyini.” Chichiribioku yaa deri chiak nuruwa a pa fobi ten̄ waai meena nin̄ alege ate ku nyini wa zukku po a nyini. Ku an jam te nuruwa tuem.

³⁶ Waai meena ale nya dila la, ku yaa cha ba nna yegayega ate ba yaa bek chaab ayen, “Ka boan jaab sinsaga ale nna? Ni nya nuruwa de ale ta pagrim a бага a weeni chichiribaata nuruba zuima po ate ti a nyini?” ³⁷ Baai meena ale jam kala a gilim Kapernaum ten̄ka la, a jam wom Yeezu ale tom dii la kama.

³⁸ Yeezu yaa basi tuka dokku alege chen̄ ga jo Simon yenni. Wa ale ga jo yenni po la, ba yaa weeni wa ayen ka Simon n̄anuba ale a yuak. Wa nyin̄ka a jam tolin̄ ka nna yegayega. ³⁹ Yeezu yaa jo wa jigii a zaani wa ten̄ a yaa weeni nyintuilana ale nin muna ayen n̄a basi wa. Wa ale weeni dila la, nyintuilana a yaa basi wa ate wa yaa deri yiri yaali nyiam a te ba.

⁴⁰ Wein̄ ale jam boro a sin̄ la, nuru baai ale jam ta nuruba ate tueta togatoga a jam ta ba la a yaa pa ba meena a ta jam Yeezu jigii ate wa pa wa nisana a vi ba meena zuk ate ba meena yaa nya nyinyogsa. ⁴¹ Chichiribaata me a jam nyini ba yegayega zuima po a nyini a kaari a weeni ayen, “Yeezu, fi ka Naawen biik!”

Alege Yeezu jam weeni si kama ale nin muna ayen si nyini. Wa an jam te si siuk ayen si weeni wari ya dii nyin̄ la, chichiribaata a jam seba kama ayen wa ka Varibasidowa waai ate Naawen le tom ate wa jam la.

⁴² Vanni ale ga veenti la, wa yaa yiri chen̄ juijui ate nuru karo la. Alege nuruma a diem gisi nya wa a jam wa jigii a lik wa tara, kan siak ayen wa basi ba, ⁴³ alege wa yaa weeni ba ayen, “Ku a fe kama ayen

m cheŋ teŋsa si chaab a ga sak Naawen wamaŋsaŋa wie ate ba me wom, dii nyin la ka dila nyin ate wa tom mu.”

⁴⁴ Yeezu yaa nyiem gilim Juuma teŋsaŋa meena tuka diinaŋa po a sak Naawen wamaŋsaŋa.

5

¹ Dai yeŋ ate Yeezu jam za Genesaret mogi kpeeni noai a sak nuru boari. Nuru boanni ale jam a tusi chaab ayen ba wom Naawen wamaŋsaŋa la, ² Yeezu yaa nya ale ŋaarunta tiye a za mogini noai. Jum yigri ale jam soa ti a yaa pa ti zaani alege ga boro a sugri ba ŋmaasaŋa. ³ Wa yaa jo kali ŋaarun kuui po ate Simon soa la, a yaa weeni wa ayen wa dam ku ate ku siŋ nyiamu po magla. Simon yaa dam ku ate ku siŋ nyiamu po magla ate Yeezu yaa kali ku po alege a sak nuruma.

⁴ Wa ale biisi nueri la, wa yaa weeni Simon ayen ba dam ba ŋaaruntaŋa a siŋ liŋku po a yuk ba ŋmaasaŋa ale ba le yik juma.

⁵ Simon yaa tulisi wa ayen, “M Nyono, yokku meena tama kasim a yuk kama alege ti an yik jaabjaaboa. Alege fi dan weeni dila, mi le yuk nya.” ⁶ Ba yaa yuk basi nyiamu po a yik juma nna yegayega a gaam taam ate ba ŋmaasaŋa tali maga ate si cheeri. ⁷ Ba yaa kamsi wi ba vaanchaama ale bo ŋaarun kunjula po la ayen ba jam a maa maari ba. Ba ale jam la, ba yaa maa chaab a vaari jumaŋa a sueri ŋaarunta tiyewa ate ti jam tali maga ate ti siŋ nyiamu teŋ. ⁸ Simon Piita ale jam nya dii ale nye la, wa yaa kpi duna teŋ Yeezu niŋ a weeni wa ayen, “Basi mu m dek nyiini, m Nyono, dii nyin la, mi ka tuimbaata nyono.”

⁹⁻¹⁰ Wa weeni dila kama dii nyin la, ku jam cha wa ale wa doama kama. Ku jam cha wa jum yigri chaama Zebedi bisana kama, Jeemsi ale Joon. Alege Yeezu a weeni Simon ayen, “Kan chali yogsom, a ta nyini jinla a cheŋ, mi a te fu ka tuim paali, ayen fi nye ate nuruba a jam va mu.”

¹¹ Ba ale dam ba ŋaaruntaŋa a jueli kunjoni la, ba yaa basi jaab meena ale ge wa Yeezu.

¹² Teŋ kanyi ate nuru jam ta gama tuem. Nuru wa ale nya Yeezu la, wa yaa kpi duna teŋ wa niŋ a saalim wa ayen, “M dek nyono, fi dan siak, fi бага a tebi mu kama ate mi a nya nyinyogsa.”

¹³ Yeezu yaa teeri wa nisana a tiri wa ale weeni ayen “M siak ya. Ta nyinyogsa.” Wa ale weeni dila la, tuemu yaa deri basi wa ate wa nya nyinyogsa. ¹⁴ Yeezu yaa weeni wa ale nin muna ayen, “Kan weeni a sak nuru waai ya, ku ale nye dii ate fi nya nyinyogsa la. Cheŋ Juuma Puusika Yenni

kpanŋa po wanyi jigi a pa fi dek a sak wa. Wa dan nya fu weeni wa ate wa nye kaabka a te fu ase Moosis ale sak ti dii dila po dila po la. Dila a le sak nuruba kama ayen yogyogla de fi yaa ta nyinyogsa.”

¹⁵ Alege waai meena jam wom Yeezu wie ka nna yegayega ate nuru boari a yaa jam wa jigi ayen ba wom wa sinsaŋa abe wa tebi ba tuetana. ¹⁶ Alege Yeezu jam basi ba kama ale cheŋ juiui ate nuru karo la ayen wa puusi Naawen.

¹⁷ Da yeŋ ate Yeezu a jam boro a sak la, Farisiima ale Juuma Sinsaŋa sagroma a yaa jam ayen ba wom. Ba jam nyini ka teŋfiisaŋa meena ale bo Galili teŋka po la. Ba gela me a jam nyini Judia ale Jerusalem teŋsaŋa. Ti Nyono wa pagrimu abe jam bo ale Yeezu kama ate wa бага a tebi nuruba.

¹⁸ Wa ale jam boro a sak la, nuruba yaa jam ji nuru wanyi ale jaab. Wa nisa ale wa naŋsa ale jam kpi. Ba yaa pii nyin ayen ba ta wa jo a dueni Yeezu niŋ, ¹⁹ alege nuruma jam piisi ka nna yegayega ate ba an jam бага vuri ba po a paari Yeezu. Ba yaa pa nuruwa a ta jueli dokku zuk a vuri vorub gbonku sunsuŋ a yaa pa miisa a bobi jaamu a pa wa ta va vorumu po a siŋ dueni Yeezu niŋ. ²⁰ Yeezu ale jam seba ayen ba ta siaka yegayega ale wa la, wa yaa weeni nuruwa ate wa nisana ale wa naŋsaŋa a kpi la ayen, “Nidoa, Naawen voj fi wabaatana te fu kama.”

²¹ Juuma Sinsaŋa sagroma ba gela ale Farisiima ale jam maa kala dula a wom Yeezu ale weeni dii la, a yaa a bek chaab ayen, “Nuruwa de ale a biisi dii la, ku nala? Wa ale a biisi dii la ku ka leeta Naawen jigi. Ka wana ale бага a voj nuru wabaata a te wa, nin kan daa Naawen nyiini?”

²² Alege Yeezu a jam seba ba ale a poli dii la kama, ate wa bek ba ayen, “Ka boa ale soa ate ni ta bek ŋala chaab ni suniima po?”

²³ Ni basi ate m bek ni wari ayen, “Ka ku kuna dek ale moali ate m weeni? Mi nin weeni nuruwa de ayen fi nya vonteka a yaase m weeni ayen yiti cheŋ?” ²⁴ Yeezu nye nna kama ayen ba seba ayen ka wa saalobiika ale ta pagrim teŋzuk meena a бага a voj nuruba wabaata a te ba. Wa yaa chiem weeni yognyenka ayen, “Yiri zaani ŋmai, abe fi pa fi tiaka a cheŋ kuli fi yenni.”

²⁵ Nuruwa yaa deri yiri zaani ba meena niŋ, a yaa pa wa tiaka a pak Naawen a kuli.

²⁶ Ku yaa cha waai meena ale za dula jigini la. Ba yaa pak Naawen ale a weeni ayen, “Jinla, tama nya wakperikaliisa.” Yogsom jam yik ba ka nna yegayega.

²⁷ Yeezu ale basi yenni ale a cheŋ la, wa yaa nya lampoo cheesido wanyi ate ba a wi wa ayen Livai. Wa jam kala ka lampoo cheesika dok po a tuesi lampoo. Yeezu yaa

weeni wa ayen, “Yiri a jam va mi njaan.”
²⁸ Yeezu ale weeni dila la, Livai a yaa basi wa tuimaŋa meena ale yiri va wa.

²⁹ Livai yaa ta Yeezu a kuli yeri a nye tigi kpeeni nna yegayega a te wa. Lampoo cheesiroba nna yegayega ale nuru ba chaab ale jam maa kala a de ale ba.
³⁰ Farisiima ale Juuma Sinsanŋa sagraŋa ale nya ale ba kala a de la, ba yaa njuuni ale chaab a yaa bek Yeezu njaanviirima ayen, “Ka boa ate nama a gum chaab ale Lampoo cheesiroba ale wabaata nyam a kala a de ale a nyu?”

³¹ Yeezu ale wom dila la, wa yaa weeni ba ayen, “Daa nyinyoŋsa nyam ale a yaali tiim nyonɔ, ka yuariba nyiini.”
³² Mi an jam ayen m wi ka nuru baai ale a poli ayen ba ka nuru welensa la, alege ka wabaata nyam ate mi jam ayen m wi ate ba basi ba tuimbaatanja tomka.”

³³ Ba yaa weeni Yeezu ayen, “Joɔn Soka-teerowa njaanviirima a nyiem kasim a bobi ka noa ale a puusi Naawen me. Farisiima njaanviirima me a nyiem a bobi kama, alege, fi Yeezu, njaanviirima kan bobi noa ale ge goanti a de.”

³⁴ Yeezu yaa tulisi ba ale wamagsini ayen, “Nipokfiaka nyonowa doama a бага a bobi noa? Aaya! Nipokfiaka nyonowa ale diem boro ale ba la, ba an бага a nye dila.
³⁵ Alege ku cheena ate nuruba le yik wa a ta cheŋ, dila powa, ba yaa le bobi noa.”

³⁶ Wa yaa nman magsi wamagsini di choa ayen, “Ba kan cheeri garuk paaluk garuchiak a laŋ garuk kpaga. Ba dan nye dila ba a kaasi garuk paaluku kama. Garuchiak paalika me abe kan magsi garuk kpakka.”
³⁷ Wa nman pilim a magsi di choa ayen, “Ba kan pa da paalik a su bunlok kpak po. Ba dan nye dila, bunlokku a na kama ate daamu a waani. Ku dan nye dila, nuruwa a jok wa bunlokku ale wa daamu meena kama.
³⁸ Dapaalik a magsika bunlok paaluk suka.”
³⁹ Wa yaa nman weeni me ayen, “Nuru abe karo a nyu dakpaga ale nman a yaali dapaaliga, dii nyin la, wa le weeni ayen ka da kpakka ale nala.”

6

¹ Juuma Vuusum Danni po dinyi ate Yeezu ale wa njaanviirima a yaa ga jo nuru wanyi talim po. Ba ale a cheŋ la, wa njaanviirima a yaa wie “wiiti” zuima a piak a njobi.
² Farisiima ba gela ale jam nya dila la, ba yaa bek ba ayen, “Nya, ka boa ate ni a kaasi tama Vuusum Danni kisiku?”

³ Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Nama an diem karim Naawen gbanjka po a wom kommu ale jam yik Deevide ale wa doama ate ba nye dii la?”
⁴ Wa an jo daa Naawen Yenni po a pa boroboruk kuui ate nuruba

ta jam te Naawen la a njobi njobi ale ge njobi te wa doama ate ba me njobi? Nama ze ayen kan daa Juuma Puusika Yenni kpanŋa nyiini, nuru yonŋ kan maari a njobi boroboruk kula?”

⁵ Yeezu yaa nman weeni ba ayen, “Ka Mi Saalobiika ale soa Vuusum Daanja me.”

⁶ Vuusum Danni di choa ale nman jam paari la, Yeezu yaa ga jo ba tuka dokku po a boro a sak. Nuru wanyi ale jam maa boro ate wa juga nisa kpi.
⁷ Juuma Sinsanŋa sagraŋa ale Farisiima ale jam maa bo dula la, a yaa jam a limsi ayen ba nya ase Yeezu le tebi nuruwa yaase wa kan tebi. Ku ale jam ka ba Vuusum Danni ate wa dan tebi abe ba бага a nya siuk a toariŋ wa.
⁸ Alege Yeezu jam miŋ ba ale a poli dii la kama ate wa yaa weeni nisim kpiitanja nyonowa ayen, “Jam zaani dela.”
⁹ Nuruwa yaa yiri a ga zaani dula,
⁹ ate Yeezu yaa weeni nuruma ayen, “Mi a yaali ayen m bek ni ka wari ayen, Vuusum Danni a weeni ti kama ayen ti a tom tuimmanja a te nuruba yaa di a weeni ti kama ayen ti tom tuimbaata a te nuruba? Ku be a weeni ti kama me ayen ti te nuruba nyuvuri yaa ti ko ba?”
¹⁰ Yeezu bek ba nyaŋa de meena ale gisi nya ba meena a yaa weeni nisim kpiitanja nyonowa ayen, “Teeri fi nisana” ate nuruwa yaa teeri wa nisana a deri ta nyinyoŋsa.

¹¹ Alege ku yaa deri te Farisiima supurim nna yegayega ate ba yaa zok ale chaab ba le ba nye Yeezu dii la.

¹² Da njala po da yeŋ ate Yeezu a ga jueli guuk kunyi zok ayen wa puusi Naawen. Dila danni wa jam puusi ka Naawen kantuenjka ale yokku meena.
¹³ Vari ale veenti la, wa yaa wi wa njaanviirima a yaa lueri a ta nyini ba meena po nuruba pi ale baye a yaa te ba yoi ayen tuimtomdoba. Tuimtomdome de jam ale:
¹⁴⁻¹⁶ Simon, (waai ate wa te wa yoi paali ayen Piita la), ale Andiru (waai ale ka Simon suok la), ale Jeemsi, ale Joɔn, ale Filip, ale Batolomiu, ale Matiu, ale Tomasi, ale Jeemsi (Alfiyus biika), ale Simon ale jam a nye ayen Juuma a nya ba dek zok la, ale Judas (Jeemsi biika), ale Judas Iskariot, waai le wa ta Yeezu a ga bobri sak la.

¹⁷ Yeezu ale ga nyini guuku zok a siŋ ale wa njaanviirima la, wa yaa cheŋ ga zaani juijui ate tenjka a dua magsi chaab la. Wa njaanviirima yegayega ale nuru boari me nna yegayega a jam nyini Judia tenjka meena ale Jerusalem ale Taaya ale Saidon tenjanja ale kali nya kpeemu noai la. Ba meena jam jam kama ayen ba wom wa sinsanŋa abe wa tebi ba tuetanja me.
¹⁸ Baai ale jam ta chichiribaata ba zuima po ate ti a daani ba la a jam maa nya nyinyoŋsa kama me.
¹⁹ Nuru boanni a yaa

kasim jam a tusi chaab ayen ba tiri wa, dii nyin la, pagrim ale jam nyini wa jigi a jam a te ba meena nyinyogsa.

²⁰ Wa yaa zak wa zuk a nya wa njanviirima ale deri piilim sakka ayen, “Nama, mi njanviirima, baai ale ka njanjagsa la ta supeentik kama, dii nyin la, nama le de Naawen Naamu.

²¹ Nama baai ate kom ta ni yogyogla la, ta supeentik kama, dii nyin la, ni chum le chak.

Nama baai ale a kum yogyogla la, ta supeentik kama, dii nyin la, ni chum le la.

²² Nama baai ate nuruba kisi ni la, ale a zeri ni ale a le ni ale a weeni ayen ni ka nuru baata la, nyaña de meena ni ale a va mi Saalobiika nyin, la ta supeentik kama.

²³ Ni a gok ale supeentik ba ale a nye ni dila la, dii nyin la, tutuna kpeema ale bo wenmazuk a limsi ni. Daa nama nyiini ale piilim a nya dila, ba kokpiensanja a jam nye Naawen biisiteeroma jigi ka dila degadega.

²⁴ Alege nama baai ale jigsi la ku ale bie ni jigi kama dii nyin la, nama poom deri nya ni masimu kama yogyogla.

²⁵ Nama baai ale chak yogyogla la, ku ale bie ni jigi dii nyin la, kom le yik ni chum diipo.

Nama baai me ale a la yogyogla la, ku ale bie ni jigi dii nyin la, ni le kum chum diipo.

²⁶ Nama baai ate nuru meena a te ni pimpauk la, ku ale bie ni jigi dii nyin la, ba kokpiensanja a jam biisi ka dila degadega a magsi chaab ale biisiteeroba baai ale jam a velim dila po dila po ayen ba ka Naawen biisiteeroba la.

²⁷ “Alege mi a biisi ale ka nama baai ale a wom la ayen ku a fe kama ayen ni ta yaalika ale ni dachaasa abe ni a tom tuimmanja a te baai ale kisi ni la ²⁸ abe ni a niak baai ale a ka a te ni la, abe ni a puusi Naawen a te baai ale a le ni la. ²⁹ Waai a dan fobi fi tapiak, virim ka choawa me a te wa ate wa fobi. Waai me abe dan yeeri fi garigeli ale pagrim, yeeri garuk kuui me ate fi jo garigenni a vi ku zuk la a te wa.

³⁰ Waai a dan juisi ni jaab, ku a fe ate ni te wa. Waai abe dan pa ni jaab me ni kan bek wa ate wa te ni. ³¹ Ni nye ni chaab jigi ase nama me ale a yaali ayen nuru nye nama me jigi dii la.

³² “Ni dan ta yaalika ale baai ale ta yaalika ale ni la, ni a poli ayen ni ale tuesi niaka? Ni basi ate m weeni a sak ni ayen tuimbaata nyam dek a ta yaalika kama ale baai ale ta yaalika ale ba la. ³³ Ni be dan a tom tuimmanja a te baai me ale

a tom tuimmanja a te nama me la, ni a poli ayen ni ale tuesi niaka? Boan nyinña, tuimbaata nyam a nye ka dila degadega me. ³⁴ Ni be dan te nuru maarika ale ge ta yiila ayen wa me a le te ni maarika, ni a poli ayen ni ale tuesi niaka? Tuimbaata nyam me a te maarika ka tuimbaata nyam me ale a yiili ayen bala me le te ba maarika. ³⁵ Alege ku a fe kama ate ni ta yaalika ale ni dachaasa abe ni a tom tuimmanja a te nuruba, abe ni kan a yiili ayen ba me le tom tuimmanja a te nama me, abe ni ka a te nuruba maarika, abe ni ka a yiili ayen nuru bala me a le maari nama me. Ni dan nye nyaña de meena ni tutuna kpeema njaai ale bo njan la, le zuak ka nna yegayega ate ku sak ayen ni ka Naawen kpeeni bisa, dii nyin la, wa diem ta jirim kama ale baai ale kan a nye nuru jiam ase ba nin nye wari a te ba la. Wa ta jirim me kama ale gaasa nyam. ³⁶ Ni ta jirim ase ni kowa Naawen ale ta jirim dii la.

³⁷ “Ni dan a bo nuruba buusa, nama dek me le nya ka buusa boka. Dila nyin la, ni kan a bo nuruba buusa. Ni vonj a te nuruba ate nama me nya vonjeka. ³⁸ Ni te nuru jaab ate Naawen pa jaab a te nama me ate ku poom gaam taam sueri a nyini. Dii nyin la, fi le pa poli kaai a magsi jaab a te nuru la, poli kala degadega ate Naawen le pa magsi a te nama me.”

³⁹ Wa nman pilim magsi wamagsini di choa ayen, “Yio an бага a dari yio. Ba dan nye dila, ba noa bayewa a lo ka goluk po. ⁴⁰ Njanviiro an gaam wa kpagiya alege kpagini a dan sak wa nalmnyiini, wa a nye ase ka kpagini la.

⁴¹ “Ka boa ale soa ate fi a nya yiok kuui ale bo fi vaanchoa nummu po la alege fi an бага a nya duok kuui ale bo fi dek nummu po la? ⁴² Fi бага a nye ka se a weeni fi vaanchoa ayen, ‘M doa, basi ate m pa yiok fi nummu po a basi’, alege an бага nya duok kuui ale dua fi dek nummu po la? Ni basi ate m weeni a sak ni ayen ni ka pimpaasiroba. De nin a pa duok kuui ale bo fi dek nummu po la a basi ate fi бага nya nalmnyiini a pa yeri kuui ale bo fi vaanchoa wa nummu po la a basi.”

⁴³ Yeezu yaa nman magsi ayen, “Tiib buui ale ta nyinyogsa la, kan yoani yoan baata, ti buui me ale kan ta nyinyogsa la, kan yoani yoan manja, ⁴⁴ dii nyin la, ba a minj tiib ka bu yoana jigi boan nyinña moota a kan yoani zaaun zuwa yaase gaa kan yoani kangbegi zuwa. ⁴⁵ Nuru manj a tom ka tuimmanja a ta a nyini wa sunum po a nyini. Nuru biok me a tom ka tuimbaata a ta a nyini wa sunum bioku po a nyini. Dii nyin la, wa dii ale bo nuru sunum po la, ka dila degadega ate wa a biisi.

⁴⁶ “Ka boan nyin ale soa ate ni a wi mu ayen, ‘Nyɔnɔ, Nyɔnɔ,’ alege ni kan nye dii ate mi a weeni ni la? ⁴⁷ Nuru waai a dan jam mi jigi a wom m wienja ale va ɲa m le weeni a sak ni wa ale ka nuru waai choa la. ⁴⁸ Wa a nye ase ka nuru ale boro a se wa yeri la. Wa tu ka goluk ate ku sin ɲa nna yegayega a yaa paari tintana a nyubi wa nyubini. Nmoruk ale ga ni a sueri tenka meena la, beli a yaa sueri a nyini ate nyiamu a chali ga a nak wa yenni alege bu an бага viti yenni a lonsiya, dii nyin la, wa se di kama nalimnyini ate di pagra. ⁴⁹ Alege m ɲman a weeni kama ayen nuru waai a dan wom m wienja ale ge kan va ɲa, wala choa a nye ase ka nuru ale se wa yeri alege wa an nyubi nyubi la. Benni nyiamu ale mobi la, wa yenni a yaa deri lo paari ten ɲa nna bugibugi.”

7

¹ Yeezu ale biisi nueri la, wa yaa cheɲ Kapernaum tenka. ² Aroom tenka demma sojima kpagi dinyi ale jam ta wa tomteero. Kpagini jam a yaali wa ka nna yegayega. Wa tomteerowa a yaa jam a yuak a moata kum. ³ Kpagini ale wom Yeezu wie la, wa yaa tom Juuma kpage ɲa gela ayen ba cheɲ a ga wi Yeezu ate wa jam tebi wa tomteerowa. ⁴ Ba yaa jam Yeezu jigi a saalim wa a weeni wa dila, ale ge weeni wa me ayen, “Kpagini de ka waai ale magsi ayen fi maari wa la. ⁵ Wa a yaali ti nuruma ka nna yegayega ate wa yaa se tuka dok a te ti.”

⁶ Yeezu a yaa va ba a cheɲ kpagini yenni. Wa ale jam tali maga ate wa paari yenni la, kpagini a yaa tom wa doaba ayen ba ga weeni wa ayen, “M dek nyɔnɔ, kan daani fi dek ayen fi jam m yenni. Mi posima ale fi nin jam jo m yenni po. ⁷ Be ka dila ale soa ate m dek an jam fi jigiyi. Biisi biik nyiini ale m tomteerowa a le nya nyinyogsa kama. ⁸ Mi me ka nuru waai ale a tom a te kpage ɲa chaab la. Alege m ta sojiba kama baai me ate mi me a nya ba zuk la. M dan weeni ba wanyi ayen wa cheɲ dela, wa a cheɲ kama, m dan weeni wanyi me ayen wa jam de, wa a jam kama, m dan weeni m tomteerowa ayen, ‘Nye nna,’ wa a nye kama.”

⁹ Wa ale weeni nyana de meena a nueri ate Yeezu wom la, ku jam cha Yeezu ka nna yegayega ate wa virim weeni nuru boanni ale jam va wa la ayen, “Tenka meena ale dua, mi an diem nya siaka de choa. Izirali dek tenka po me mi an nya ka choa.”

¹⁰ Kpagini ale tom nuru baai la, a yaa pilim kuli kpagini yenni a ga a paari a nya ale tomteerowa a ta nyinyogsa kama.

¹¹ Ku ɲaɲnyin ate Yeezu cheɲ ten ɲa nna yegayega ate ba a wi ayen Neen. Wa ɲaɲnyirima

ale nuru boari nna yegayega ale jam maa va wa. ¹² Ba ale ga boro a moata noai dii ale a jo tenka po la, Yeezu yaa nya ale nuru wanyi a kpi ate ba ji a ta a nyini. Wa mawa biik meena a jam ale nuruwa. Wa mawa be jam ka pukogi. Nuru boari a yaa jam maa nyini tenka po a va wa. ¹³ Nyɔnɔwa ale nya pukogini la, jirim yaa yik Nyɔnɔwa ate wa weeni pukogini ayen, “Kan a kum”. ¹⁴ Yeezu yaa cheɲ a ga tiri tiaka ate nuru baai ale ji kpiowa la, a yaa deri zaani. Yeezu yaa weeni kpiowa ayen, “M biiga, mi ale a weeni fu ayen fi yiri.” ¹⁵ Kpiowa yaa deri yiri a biisi ate Yeezu yaa pa wa a te wa mawa.

¹⁶ Yogsum yaa jam yik ba meena ate ba a te Naawen pimpauk ale a weeni ayen, “Biisiteero kponj ale pa wa dek a sak tama. Naawen abe ale jam ayen wa vari wa nuruma a basi.”

¹⁷ Wanni de ate Yeezu nye la, a yaa jam tagli Judia tenka meena ale ten sii meena ale jam kala a gilim ka la.

¹⁸ Joɔn ɲaɲnyirima ale wom wienja de meena la, ba yaa weeni sak wa. Wa yaa wi ba baye a tom ba ¹⁹ ayen ba cheɲ Nyɔnɔwa jigi a ga bek wa ayen, “Ka fi ale waai ate Naawen weeni ayen wa le tom ate wa jam la, yaa ti a yiili nuru yonɲoa?”

²⁰ Ba ale jam paari Yeezu la, ba yaa weeni ayen, “Joɔn Sokateerowa ale tom ti fi jigi ayen ti bek fu ayen, ‘Ka fi ale waai ate Naawen weeni ayen wa le tom ate wa jam la, yaa ti a yiili nuru yonɲoa?’ ”

²¹ Ba ale jam za a limsi dula jigini la, Yeezu jam tebi ka nuruba nna yegayega tueta ale yak chichiribaata nuruba zuima po a basi, ale lagi yeeba yegayega nina. ²² Wa yaa tulisi Joɔn nuruma ayen, “Ni pilim ɲman cheɲ ga weeni Joɔn dii ate nama nya ale wom me la. Ni nya baai nina daam ale ligi la, ba yaa a nya kama, baai daam ale ka ghatta ale gbanja la, ba yaa a yiri a cheɲ, baai daam ale ka gama, ba yaa ta nyinyogsa, baai daam ale ka tukpara nyam la, ba yaa a wom, kpeeba a yiri kum po, ɲanjagsana a wom wamaɲsana. ²³ Baai ale kan ta chichama ale mi la, ta supeantik kama.”

²⁴ Joɔn ɲaɲnyirima ale basi Yeezu ale a kuli la, Yeezu yaa deri pilim a biisi Joɔn wie ale nuru boanni, a bek ba ayen, “Nama ale jam nyini cheɲ sagini po la nama poli ayen ni nya ka boa? Nama a poli ayen ni nya ka nuru ate wa a nye ase wuuk ate viok a fugi la? ²⁵ Nama nyini ayen ni nya ka nuru ate wa jo garuk nalinta? Aawo, nuru baai ale a jo garuk nalinta ale a de masim la, a bo ka nalima yie. ²⁶ Mi a bek ka nama ayen ni weeni a sak mu jaab buui dek ate nama nyini ayen ni nya la? Ni nyini ayen ni nya ka biisiteero?”

Mm, ni nya wari kama di gaam biisiteero.²⁷ Ka waai ate ba nmarisi wa wie Naawen Gbanjka po la ale nna ayen, Naawen weeni ayen, 'Ni nya, mi a tom ka m nuru ayen wa de fi niŋ a gomsu siuku magsi a te fu.'²⁸ Mi a weeni ni kama ayen Joon a gaam ka waai meena ate nipok a biak la. Alege waai ate ba a zaab Naawen naamu po la, a poom gaam Joon kama."

²⁹ Nuruma meena a jam wom wa kama. Ba ale lampoo cheesiroma a jam siak kama a va wie njaai meena ate Naawen a yaali la ate Joon a te ba soka. ³⁰ Alege Farisiima ale Juuma Sinsanŋa sagroma a jam zeri Naawen ale a yaali ayen wa nye dii a te ba la kama ate ba yaa zeri ayen Joon kan te ba soka.

³¹ Yeezu yaa nman ayen, "Ka boan jaab ate mi le pa a magsi chaab ale jinla demma nna? Ba a nye ase ka boan la?"³² Ba a nye ase ka bimbaansa ale kala yaba peelim po a wi chaab a weeni ayen, "Tama peeri damunsaŋa kama alege fi kan gogi? Tama be nman yi ka kuuna yiila alege fi kan kumu?"³³ Siuk kula po Joon Sokateerowa ale jam jam la, wa jam bobi ka noai, a kan de nandiinta yaase wa nyu daam, ate ni jam a weeni ayen, "Wa ta ka chichiribiok wa zuk po."³⁴ Ku njanŋnyin ate mi Saalobiika me a jam a de ale a nyu la, ni jam weeni kama me ayen, "Mi baga a de ale a nyu, ka nna yegayega, ayen mi ka lampoo cheesiroma ale tuimbaata nyam doa."³⁵ Alege ni basi ate m weeni a sak ni ayen, diipo meena yam nyam a nyiem dan nya Naawen yammu, ba a miŋ bu kama."

³⁶ Farisii wanyi ale jam wi Yeezu ayen wa jam de nandiinta ale wa ate Yeezu yaa cheŋ ate ba kala a de. ³⁷ Teŋ kala po nipok ale jam boro. Wa jam ka waba nyeerik. Wa ale wom ayen Yeezu a bo Farisii wa yeri a de nandiinta la, wa yaa ta kpa buui nyum ale masa la jam Yeezu jigi, kpaamu jam sueri ka kpaam cheŋbili.³⁸ Wa yaa zaani Yeezu teŋ a kum ale pa wa ninyiamu a sugri Yeezu nansanŋa ale ge a yaa domsi kali teŋ a pa wa zuisanŋa a duisi wa nansanŋa ate si ko, ale a puusi, a yaa pa kpaamu a kpiiri si zuk. ³⁹ Farisiwa ale nya dila la, wa yaa weeni wa dek wa popola po ayen, "Nuruwa de a daam dan sum ka Naawen biisiteero, wa te seba nipowa de ale ka waai choa a tiri wa la kama, dii nyin la, nipowa ka waba nyeerik."

⁴⁰ Yeezu ale miŋ nuruwa ale a poli nna la, wa yaa tulisi wa ayen Simon, "M ta ka wari ayen m weeni a sak fu."

Simon me a yaa bek wa ayen, "Ka boan wari, sagro?"

⁴¹ Yeezu yaa weeni wa ayen, "Nuru ale jam boro a yaa piem wa ligra a te nuruba baye. Nuruma de wanyi a jam piem ka

daa kobsinu tutuna, wanyi me piem daa pisinu tutuna. ⁴² Ba noa bayewa an nman jam baga a tuni nuruwa ligranŋa a te wa. Nuruwa yaa voj te ba meena ale weeni ba ayen ba basi ba pamanŋa tunika. Ka ba wana dek ale ta yaalika yegayega yogyogla de ale nuruwa de?"

⁴³ Simon yaa tulisi Yeezu ayen, "Mi a poli ayen ka waai ale ta nuruwa ligra yegayega alege wa voj a te wa la, le wa ta yaalika nna yegayega ale wa."

Yeezu yaa tulisi wa ayen, "Fi biisi ka wensie",⁴⁴ ale ge yaa virim nipowa jigi a bek Simon ayen, "Fi nya nipowa de? Mi ale jo fi yenni po alege fi an te mu nyiam ayen m nŋa sugri m nansanŋa alege nya wa de sugri ka mi nansanŋa ale wa ninyiam ale nman pa wa zuisanŋa a duisi si ate si ko. ⁴⁵ Fi an te mi tia, alege diipo ate mi ga jo yenni de po la, wa an diem basi mi puusa. ⁴⁶ Fi an pa kpaam a kpiiri m zuwa, alege wa pa ka kpa masik a kpiiri basi m nansanŋa zuk. ⁴⁷ Wa ta yaalika ka nna yegayega dii nyin la, wa nya voj teka kama wa wabaatanŋa nyin. Alege waai ale nya vojteka magla la, a ta ka yaalika magla me."

⁴⁸ Yeezu yaa weeni nipowa ayen, "Fi nya vojteka kama."

⁴⁹ Baai meena ale jam maa boro a de la, a yaa jam a bek chaab ayen, "Ka wana ale nna, a voj nuruba wabaata a te ba?"

⁵⁰ Alege Yeezu yaa weeni nipowa ayen, "Fi siaka vari fu basi kama, cheŋ ale suyogini."

8

¹ Ku njanŋnyin ate Yeezu yaa nyiem gilim a cheŋ teŋkpienŋa ale teŋfiisa a sak nuruba Naawen wamanŋanŋa wie a magsi chaab ale Naawen Naamu. Wa njanŋvirima pi ale bayewa a jam maa bo ale wa kama. ² Nipooba gela me baai ate wa jam yak chichiribaata ba zuima po a basi ale ba gela me baai ate wa jam tebi ba tueta la a jam maa va wa kama. Nipooma de jam ale Meeri waai ale jam nyini Magdala teŋka ate Yeezu yak chichiribaata tiyopoi wa zukku po a basi la ale ³ Chuuzza waai ale jam ka Naawa Ayerod tomteeroma kpagi la, powa Joana ale Suzana ale nipooba ba chaab nna yegayega. Nyaba de meena ale jam pa ba dek nanta a nya Yeezu ale wa njanŋvirima zuk.

⁴ Nuru boari nna yegayega a yaa nyini teŋsa togatoga a jam wa jigi ase wa ale va si po a taam la. Ba ale jam jam wa jigi a piisi nna yegayega la wa yaa piilim sakka ale wamagsini ayen,

⁵ "Nuru wanyi ale jam boro a yaa nyini boro a yuk njanbie, bienŋa gela a yaa lo

siuku niŋ ate nuruba a yaa tabi ŋa zuk taam ate nuinsa a deri jam pisi ŋa meena. ⁶ Ŋa gela me a lo tintana po. Ŋa ale nyini a chim la, ŋa yaa jak a kpi dii nyiŋ la, tantana an jam soa dii dula jigini ate nyiam a duagi. ⁷ Ŋa gela me a lo munsana po a yaa nyini a gum chaab ale munsana ate si gerigeri ŋa. ⁸ Ŋa gela me a lo teŋ naluŋ po a nyini a chim biak a be bie kook dinyidinyi nyiŋ.”

Yeezu ale weeni wa wamagsini de a nueri la, wa yaa weeni ba ayen, “Nuru waai ale ta tue a wom la, wa wom mi nalimnyiini.”

⁹ Wa ŋaanyiirima ale bek wa wamagsini de kiri la, ¹⁰ wa yaa tulisi ba ayen, “Naawen basi kama ate nama seba wa naamu wasusunŋa alege nuruba gela jigi, ŋa chim ka wamagsima nyiini ate ba a nya ale a nya alege ba kan miŋ, ba a wom ale a wom alege ba kan miŋ ŋa.”

¹¹ Yeezu yaa weeni ayen wamagsini kiri ale m na: “Bieŋa ka Naawen wienŋa. ¹² Be ŋaai ale lo siuku po la ka nuru baai ale wom Naawen wienŋa de la, ate Sitaana a yaa jam jo ba suniimaŋa po a pa ŋa ta nyini ate ba kan nya siuk a siak a te ŋa ate ba a nya varibasika. ¹³ Be ŋaai me ale lo tintanaŋa po la, a nye se ka baai ale wom ŋa ate ba sue peenti alege ŋa kan jo ba suniimaŋa po nalimnyiini la. Ba yaa va ŋa maga dega, alege nyenyaka a dan jam ba jigi Naawen wienŋa vaka nyiŋ, ba nyiem deri pa ŋa vaka a basi. ¹⁴ Be ŋaai ale lo munsana po la, a nye ase ka baai ale wom ŋa alege teŋka po wienŋa popolaŋa ale ba ligra yaalika yegayegaka ale ba ŋanyaalika, ŋala meena a de ka Naawen wienŋa ate waman an бага nyini ŋa po a nyini. ¹⁵ Be ŋaai ale lo teŋ naluŋku po la, a nye ase ka baai ale wom ŋa ale ta ŋa ba suniima po a va ŋa nalimnyiini ale a zuli wa ale a tom tuimmaŋsa la.”

¹⁶ Yeezu a yaa ŋman magsi wamagsini di choa ayen, “Nuru karo a toati wa bolimzeuŋ ale ŋman pa jaab a lik ku a yaase wa pa ku a zaani gaduok teŋka. Alege wa dan toati, wa a pa ku a zaani ka jaab zuk ate ku a nya ate baai ale a jo dokku po la a nya bolimu.

¹⁷ “Boan nyiŋŋa, wari karo a suk ate di kan nyini peelim ate nuruba a nya, yaase wari karo a chim wasusugi ate di kan nyini peelim ate waai meena a seba.”

¹⁸ Yeezu yaa pa wanni de a biisi nueri a weeni ayen, “Be ŋman lak tue wom wa dii ate Naawen a weeni la. Dii nyiŋ la, waai ale seba Naawen maga dek la, Naawen le basi kama ate wa ŋman seba wa nna yegayega a gum du, alege waai me ale kan seba wa, alege a poli ayen wa seba wa la,

Naawen le basi kama ate wa kan poom seba wa ale maga dek me la.”

¹⁹ Dula jigini, Yeezu suaataŋa ale wa mawa a yaa jam wa jigi alege, ba ale jam paari la, ba an бага a nya wa dii nyiŋ la, nuruma a jam piisi ka nna yegayega. ²⁰ Nuruma yaa weeni Yeezu ayen, “Fi mawa ale fi suaataŋa a za peelim a yaali ayen ba nya fu.”

²¹ Yeezu yaa weeni nuruma meena ayen, “Mi ma ale mi suaata ale baai ale wom Naawen wanni ale siak a te di la.”

²² Da yeŋ ate Yeezu ale wa ŋaanyiirima a yaa jo ŋaarunŋ po ate wa weeni ba ayen, “Ni te ti taam mogi kpeeni kauk kunjula.” Ba yaa siak ate ba a taam. ²³ Ba ale bo nyiamu po a cheŋ la, goom a yaa deri yik Yeezu. Va kpionŋ a yaa yiri ale ba diem bo nyiamu po. Ba ŋaarunŋku a yaa nye ase nyiamu a sueri ku la ate ba yaa poli ayen ba bo ka kum po. ²⁴ Ba yaa nak Yeezu a yiri a weeni wa ayen, “Ti Nyɔnɔ, Ti Nyɔnɔ, ti boro a kpi kama.”

Yeezu yaa yiri a weeni vioku ayen ku basi abe nyiamu a nye balaa. Vioku a yaa deri basi ate nyiamu me a baliŋ. Ba waai an ŋman choaya ale maga dek me. ²⁵ Yeezu yaa bek wa ŋaanyiirima ayen, “Ni siaka le?”

Ku yaa cha ba ate ba kpaziim a nak ate ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de, ka wana ate wa бага a biisi ale vioku ale nyiamu ate ba a wom wa noaya?”

²⁶ Yeezu ale wa ŋaanyiirima a yaa jam paari Gerasa teŋka. Teŋka de bo ka Galili mogi kpeeni kori geŋ. ²⁷ Wa ale ga nyini ŋaarunŋku po a ga siŋ teŋ la, Gerasa deno ate chichiribaata a jam bo wa zuk po a yaa jam Yeezu jigi. Ku jam beni ka nna yegayega. Wa an jam a jo gatta. Wa be jam bo daa yeri po, wa jam bo ka juujui ate ba a gu kpeeba la a goa boositaŋa sunsuŋ. ²⁸ Wa ale nya Yeezu la, wa yaa lo teŋ wa niŋ a yaa kaari ate ku jueli nna yegayega ayen, “Fi a yaali ka boa m jigiya, fi Yeezu Naawen kpeeni biika? Mi a saalim, kan namsi mu.” ²⁹ Wa weeni dila kama dii nyiŋ la, ka Yeezu ale na chichiribioku ayen ku nyini wa zukku po a nyini. Wa jam ka chichiribiok kuui ale kasim a jam a daani wa nna yegayega la. Ba jam yik wa kama a pa choarima a bobi wa nisa ale wa naŋsa alege wa nyiem diem gebi ŋa ale ge ate chichiribioku a ta wa cheŋ ga bo sagini po.

³⁰ Yeezu yaa bek wa ayen, “Fi yoi ale boa?”

Wa yaa tulisi ayen, “Mi yoi ale Anurubɔari.” Dii nyiŋ la, chichiribaataŋa a jam piisi ka nna yegayega a jo wa. ³¹ chichiribaataŋa a yaa saalim Yeezu ayen wa kan na ti ate ti cheŋ ninam jigiya.

³² Die ale jam piisi nna yegayega a za guuk kunyi zuk dula jigini a de. Chichiribaatanja a yaa saalim Yeezu ayen wa basi ate ti nyini a ga jo dieŋa po ate ŋa yaa chali siŋ a ga lo mogi kpeeni nyiamu po a kpi. ³³ Chichiribaatanja meena yaa nyini nuruwa zukku po a ga jo dieŋa ate ŋa meena chali siŋ mogi kpeeni nyiamu po a kpi.

³⁴ Nuru baai ale jam a nya dieŋa zuk la ale nya dii ale nyɛ la, ba yaa chali kuli ba yiɛŋa a ga weeni teŋka po demma ale baai meena ale jam bo ba tatta po la. ³⁵ Nuruma yaa nyini cheŋ Yeezu jigi ayen ba nya dii ale nyɛ la. Ba yaa nya nuru waai ate chichiribaatanja a poom ta wa la ale wa kala Yeezu teŋ a jo gatta. Wa an ŋman a yesimu. Yogsum a yaa deri yik ba. ³⁶ Baai ale nya dii meena ale nyɛ la, a yaa weeni sak nuruba ba chaab ayen nuru waai ate chichiribaatanja a jam ta wa la a yaa ta ka nyiŋyɔgsa. ³⁷ Gerasa demma meena, a yaa weeni Yeezu ayen wa nyini ba teŋka po a nyini, dii nyiŋ la yogsum nna yegayega ale jam yik ba. Yeezu a yaa cheŋ ga jo ŋaarunŋku po a pilim ŋmani. ³⁸ Nuru waai ate chichiribaatanja a ta wa la, a yaa saalim Yeezu ayen wa basi ate wa maa va wa a cheŋ.

Yeezu yaa zeri ale weeni wa ayen. ³⁹ "Pilim kuli fi yenni a ga weeni sak waai meena Naawen ale nyɛ dii a te fu la."

Nuruwa yaa cheŋ ga jo teŋka meena po a weeni Yeezu ale tom dii a te wa la.

⁴⁰ Yeezu ŋman pilim ŋmani mogini kauk kunjula juujui ate wa poom basi la. Nuru boari a yaa te wa tia, dii nyiŋ la, ba kasim jam a limsi wa kama. ⁴¹ Ku an jam bo la beniya alege ate nuru wanyi a yaa deri jam lo Yeezu nanŋsa teŋ a saalim wa ayen wa maa va wa ate ba kuli wa yenni. Nuruwa yoi jam ale Jairus. Wa jam ka ba tuka diinanja kunyi kpagi. ⁴² Wa jam ta ka wa le yeŋ ate wa a yuak a moata kum. Nipokbinni a jam ka bena pi ale ŋaye.

Yeezu ale jam siak ate ba cheŋ la, nuruma jam piisi ka nna yegayega a yaa jam a tusi wa. ⁴³ Nipok ale jam maa bo ba po a yuak ate ku ga paari bena pi ale ŋaye. Wa tuomu a jam a nye ase wa a lo ka chika la. Wa jam pa wa ŋantanja meena tuesi ka tiita alege nuru a jam karo a бага tebi wa. ⁴⁴ Nuruma ale jam gilim Yeezu dila la, wa yaa va Yeezu ŋaanŋyiŋ a tiri wa garuku noanni. Wa ale tiri la, wa chiaka loka yaa deri basi wa. ⁴⁵ Yeezu yaa bek ayen, "Ka wana ale tiri mi la?"

Ba meena yaa pagsi ayen daa ba. Piita yaa weeni ayen, "Nyɔɔ, ka nuruma ale gilim fu dii la ale tusi fu."

⁴⁶ Alege Yeezu tulisi wa ayen, "Ka nuru ale tiri mu dii nyiŋ la, m seba kama ayen

pagrim ale nyini m jigi a nyini." ⁴⁷ Nipowa ale miŋ ayen Yeezu miŋ kama la, wa yaa nyini ate wa nyiŋka a gok a lo Yeezu niŋ a weeni ate waai meena wom dii nyiŋ ale soa ate wa tiri Yeezu a deri nya nyiŋyɔgsa la. ⁴⁸ Yeezu yaa weeni wa ayen, "M lie fi siaka a basi kama ate fi nya nyiŋyɔgsa, be cheŋ ale suyɔgini."

⁴⁹ Yeezu ale diem jam boro a biisi la, nidɔa wanyi a yaa nyini Jairus yenni a jam weeni Jairus ayen, "Fi leewa kpi kama, kan ŋman daani Sagrɔwa."

⁵⁰ Yeezu ale wom nna la, wa yaa weeni Jairus ayen, "Kan chali yogsum, ta siaka nyiini ale wa le nya nyiŋyɔgsa kama."

⁵¹ Yeezu ale paari Jairus yenni la, wa an siak ate nuruba a maa va wa jo alege ka Piita ale Joon ale Jeemsi ale biika kowa ale wa mawa ale jam maa va jo. ⁵² Nuruma jam a kum kama ale a kaari alege Yeezu yaa weeni ba ayen, "Ni kan a kum boan nyiŋŋa, wa an kpiya, wa a goa kama."

⁵³ Wa ale weeni ba dila la, ba yaa a la wa ale ge seba chak ayen nipokbinni kpi kama. ⁵⁴ Alege Yeezu a yaa zak nipokbinni nisa ale weeni wa ayen, "Biiga, yiri ŋmai." ⁵⁵ Yeezu ale weeni dila la, nipokbinni chiika a pilim jam ate wa deri yiri bunyi dekki. Yeezu yaa weeni ba ayen ba nyɛ ŋandiinta a te wa ate wa de. ⁵⁶ Ku yaa cha wa nyamma alege Yeezu yaa kaam ba ayen ba kan weeni a sak waaiya dii meena ale nyɛ la.

9

¹ Da yeŋ ate Yeezu a yaa wi wa ŋaanŋviirima pi ale bayewa ate ba jam jigi yeŋ ate wa te ba pagrim ayen ba бага a yiaŋ chichiribaata meena wuu nuruba zuima po a basi abe ba a tebi tueta. ² Wa yaa tom ba ayen ba ga sak nuruba Naawen Naamu wie abe ba a tebi nuruba. ³ Wa ŋman weeni ba ayen, "Nama ale a cheŋ la, ni kan pa jaabjaab ale ni. Ni kan pa tacheŋga, a yaase fotta, a yaase ŋandiinta, yaase ligra, abe ni kan pa gatta ti chaab a gum ga tii ate ni jo la po. ⁴ Yeri dii meena wuu ate ni a jo la, ni goa dula ate ku ga paari diipo ate ni a yaali ayen ni basi teŋ kala la. ⁵ Ni dan jam paari teŋ kanyi ate teŋ kala demma a dan kan te ni tia, ni daa basi dula jigini ni kpaanti ni nanŋsanja paasuku a basi dula ate ku sak ayen ni a kaam ba kama ba ale zeri Naawen wienja la nyiŋ."

⁶ Yeezu ale ga biisi nueri la, ba yaa cheŋ teŋsanja meena a sak Naawen wamanŋsanja ale a tebi nuruba jigi meena.

⁷ Galili teŋka Naawa Ayerod a yaa jam wom wie ŋaai meena ale jam a nyɛ la, alege wa an jam miŋ ŋa kiri ya, dii nyiŋ la, nuruba gela ale jam a weeni ayen ka Joon ale yiri kum po, ⁸ ba gela me a jam a

weeni ayen ka Elaja ale nman pilim jam, ba gela me a jam a weeni ayen ka dila po dila po Naawen biisiteeroma wanyi ale yiti kum po. ⁹ Ayerod a yaa weeni ayen, "Mi gebi Joon zukku kama a basi alege ka wana ale la ate mi a wom wa wie?" Dila nyinj, Ayerod a yaa jam kasim a yaali ayen wa nya Yeezu.

¹⁰ Baai ate Yeezu jam tom la a yaa pilim jam a weeni wa dii meena ate ba nye la. Wa yaa yik ba a ta taam nakpiak ba dek ba nyiini ate ba chej tenj kaai ate ba a wi ayen Beteseida la. ¹¹ Nuru boanni ale wom ba wari la, ba yaa saɗ va ba jam paari ba ate wa nye ba tia ale sak ba Naawen Naamu wie ale tebi baai me ale jam a yaali tebika la.

¹² Wenni ale jam boro a siɗ la, wa njaanviirima pi ale bayewa a yaa jam wa jigi a weeni wa ayen, "Basi ate nuruma chej tenjfiisana ale tattaɗa ale gilim la a da njaandiinta a de abe ba gisi goom jigi dii nyinj la, tama ale bo dela la, nuru ka dela jigini ayen wa nya ba zuwa."

¹³ Alege Yeezu yaa weeni ba ayen, "Nama te ba njaandiinta ate ba de."

Ba yaa tulisi wa ayen, "Tama ta ka borobotta tinu nyiini ale jama naye. Fi a yaali ayen ti ga da ka njaandiinta a te nuruma de meena?" ¹⁴ Dii nyinj la nuruma jam ka nidoaba tusa njanu.

Wa yaa weeni wa njaanviirima ayen ba weeni ba ate ba kali togatoga nuruba pisinu pisinu.

¹⁵ Wa njaanviirima a yaa nye dila. ¹⁶ Yeezu yaa pa borobotta tinuwa ale juma naye a yaa zak zuk a nya wenjmazuk a nye Naawen jiam ale ge a yik borobotana ale jumaɗa a nmari a pa te wa njaanviirima ayen ba chari nuruma. ¹⁷ Ba meena a jam de chak kama ale tali ate wa njaanviirima yaa cheesi njaandiin talana sueri busisa pi ale siye.

¹⁸ Da yej ate Yeezu a jam boro a puusi Naawen wa dek wa nyiini, wa njaanviirima nyiini ale jam maa bo dula jigini. Yeezu yaa bek ba ayen, "Nuruba a weeni ayen mi ka wana?"

¹⁹ Wa njaanviirima yaa tulisi wa ayen, "Ba gela a wi fu ayen ka Joon Sokateerowa, ba gela me a wi fu ayen ka Elaja a yaa nman pilim jamu. Mba me a weeni ayen fi ka dila po dila po Naawen biisiteeroma po wanyi waai ale yiri kum po la."

²⁰ Wa yaa nman bek ba ayen, "Alege nama dek a weeni ayen mi ka wana?"

Piita yaa tulisi wa ayen, "Fi ale Varib- asidowa waai ate Naawen a jam weeni ayen wa le tom ate wa jam la."

²¹ Yeezu yaa kaam ba ale weeni ba ale nin muna ayen ba kan weeni nuru waai wanni de, ²² Wa yaa nman weeni

ayen, "Nuruba le basi ate mi Saalobiika a nam nna yegayega ate nisomma ale Juuma Puusika Yenni kpanɗa ale Juuma Sinsanɗa sagroma a zeri mu abe ba basi ate nuruba ko mu alege daa nɗata a dan paari m le yiri kum po."

²³ Wa yaa weeni ba meena ayen, "Nuru waai a dan a yaali ayen wa va mi, ku a fe kama ayen wa zeri wa dek yaalika abe wa gomsɗi wa dek daa meena a magɗi kum abe wa jam va mu. ²⁴ Dii nyinj la, waai a dan kan gomsɗi wa dek a magɗi kum alege goanti a yaali ayen wa boro wa dek nyinj, kula choa nyonowa, a jok wa nyuvunni kama. Waai abe dan jok wa nyuvuri wa ale va mi la nyinj kula nyonowa le vari wa nyuvunni a basi. ²⁵ Boan nyinjna, ka boan jaab nyuenta ate nuru le nya ase wa nin nya tenzuk de meena masimu ale ge jogi wa nyuvuri ya? ²⁶ Nuru waai abe dan a chali chivie nyaka ale mi ale m sinsanɗa, mi Saalobiika a dan nman pilim jam ale m zulaɗa ale Kowa zulaɗa ale wa sabiiloma zulaɗa mi me le chali chivie ale kula nyonowa. ²⁷ Alege mi a weeni ka wensie ayen nama baai ale za dela la, ni ba gela a kan kpi abe ni ge nya Naawen Naamu."

²⁸ Yeezu ale biisi wienɗa de, ate daa nɗayopoi a jam taam la, wa yaa yik Piita ale Jeemsi ale Joon a ta ba jueɗi guuk kunyi zuk ayen ba puusi Naawen. ²⁹ Yeezu ale jam boro a puusi la, wa nimbidiaka a yaa deri tagri ate wa gattaɗa me a tagri a peenti a nyagsi nna yegayega. ³⁰ Nuruba baye a yaa deri za a biisi ale wa. Ba jam ka Moosis ale Elaja. ³¹ Ba me a jam a nyagsi ka nna yegayega. Ba jam boro a biisi ale Yeezu a magɗi chaab ale ka wa ale wa chej Jerusalem a ga kpi ate ku nueri a va Naawen popolana ale magɗi dii la. ³² Goom nna yegayega ale jam yik Piita ale wa vaanchaama. Ba ale yiri goomu po la, ba yaa nya Yeezu nyagsika yegayegaka ale nidoama bayewa ale ba za ale wa. ³³ Nidoama bayewa ale jam boro a yaa ba basi Yeezu abe ba chej la, Piita yaa weeni Yeezu ayen, "M Nyono, tama ale bo dela dii la a nala kama. Basi ate ti viita tita a te ni ate fi soa kunyi abe Moosis soa kunyi abe Elaja me a soa kunyi." (Piita jam ze dii ate wa a biisi la.)

³⁴ Piita ale jam boro a biisi dila la, chijnmari yaa jam lik ba. Di ale jam lik ba la ate yogsom a yaa yik ba ate ³⁵ lueluk a yaa nyini chijnmanni po a weeni ayen, "Yeezu ale Mi Biik ate m lueri, ni be wom wa nalimyiini."

³⁶ Lueluku ale ga biisi nueri la, ba yaa nya ale Yeezu a za wa dek wa nyiini. Va nɗala po ba an jam weeni sak nuru waaiya dii ate ba nya la.

³⁷ Vari ale veenti ate ba nyini guuku zuk a sin la, nuru boari ale jam tu wa. ³⁸ Nuru a yaa nyini nuru boanni po a kaari a yaa weeni ayen, “M Sagro, mi a saalim fu kama ayen fi nya m biika, wala nyiini ale m biik. ³⁹ Chichiribiok ale ta wa ate wa nyiem deri a kaari nna yegayega. Ku dan ga yiri, ku nyiem kasim chiak wa kama a fobi tenj ate tintupuuk a nyini wa noanni po a nyini. Ku kasim a nye ka dila a te wa mula ku kan maari a basi wa. ⁴⁰ M be poom saalim ka fi naanviirima ayen ba yiak ku wa zukku po a basi alege ba an бага a nyeya.”

⁴¹ Yeezu yaa weeni ayen, “Nama jinla demma baai tue ale kpari ate ni ka siaka me la, nama a yaali ayen mi bo ale ni ate ku paari ase ka dimpo la? M be le ta sudunyi ale ni ate ku ga paari ka dimpo?” Wa yaa weeni biika kowa ayen, “Ta fi biika a jam dela.”

⁴² Biika kowa ale jam ta wa cheena la, chichiribioku a yaa chiak biika a fobi tenj ate wa nyinika deri a gok. Alege Yeezu yaa weeni chichiribioku ale nin muna ale ge a tebi biika a yaa pa wa a te wa kowa. ⁴³ Ku yaa cha waai meena ate ba yaa nya Naawen pagrimu ale ka dii la.

Ba meena ale jam nya wakperikaliisana de meena ate wa nye la, Yeezu yaa weeni wa naanviirima ayen, ⁴⁴ “Ni kan bagim wie naai ate mi a yaali ayen m weeni ni la. Wienja de ale, ba le yik Mi Saalobiika kama a nyo nuruba nisa po.” ⁴⁵ Alege ba an jam minj wa ale biisi dii la kiriya. Ku jam ka wa susugi ba jigi ate ba kan бага a minj di kiriya. Alege yogsum ale jam ta ba ate ba an bek wa ale weeni dii la kiriya.

⁴⁶ Ku naanyninj ate wa naanviirima a yaa ta nampaga ale chaab a bek chaab ase ka ba wana ale nuru kpionj ba meena po. ⁴⁷ Yeezu yaa minj ba ale ta popola naai ba suniimara po la, wa yaa yik biik wanyi a zaani wa tenj ⁴⁸ a yaa weeni ba ayen, “Nuru waai a dan zuli biik ase biika de la mi nyin, wa zuli ka mi dila. Waai me abe ale a zuli mi la, a zuli ka waai me ale tom mi ate m jam la, boan nyinja, waai ate nama a poli ayen wa daa nuru kpionj ni meena po la, ka wala dek ale nuru kpionj ni meena po.”

⁴⁹ Jon yaa weeni Yeezu ayen, “M Nyono, tama nya ka nuru wanyi ate wa pa fi yonni nyin a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi ate tama yaa weeni wa ayen wa basi, dii nyin la, wa daa tama po.”

⁵⁰ Alege Yeezu yaa weeni wa ayen, “Wa kan weeni wa ayen wa basi dii nyin la, nuru waai a dan kan a nye ayen fi basi dii ate fi a nye la, kula nyonowa, a maari fu kama.”

⁵¹ Yeezu daana ale jam moata ayen wa chej wenj mazuk la, wa yaa poli wa popola meena ayen wa a chej ka

Jerusalem tenka. ⁵² Wa yaa tom nuruba ayen ba de nin a chej Samaria tenka tenfiik kanyi po a ga gomsi magsi a limsi wa. ⁵³ Alege nuruma a jam zeri kama ayen wa kan jam ba tenka dii nyin la, ba jam seba chak kama ayen Yeezu popola meena a bo ka wa Jerusalem chelimu po. ⁵⁴ Wa naanviirima Jeemi ale Jon ale nya ale nuruma a zeri wa la, ba yaa bek Yeezu ayen, “Ti Nyono, fi a yaali ayen ti basi ate bolim nyini wenj mazuk a jam de nuruma de?”

⁵⁵ Ba ale bek wa dila la, wa yaa chiem nya ba a weeni ba ale nin muna, ⁵⁶ ate ba basi tenj kala chelim ale ge chej tenfiik ka choa.

⁵⁷ Ba ale jam bo siuku po a chej la, nuru wanyi a yaa weeni Yeezu ayen “M le va fu a chej juijui meena ate fi a chej la.”

⁵⁸ Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Goadunja ta vie kama a jo, nuinsa me abe ta tugta kama me a jo, alege Mi Saalobiika potim ka m dek yeri a goa.”

⁵⁹ Yeezu yaa weeni nuru wa choa ayen, “Jam wa mu.”

Alege nuru wala a yaa tulisi Yeezu ayen, “M Nyono, basi ate m linj chej a ga pa m kowa a gu abe m jam va fu,”

⁶⁰ Alege Yeezu yaa tulisi nuruwa me ayen, “Ku a fe kama ayen fi basi ate kpeema a pa ba dek kpeeba a gu, alege fi tuini ale fi chej ga biisi Naawen Naamu wie ate nuruba wom.”

⁶¹ Nuru wa choa me a nman weeni Yeezu ayen, “M Nyono, m le va fu kama alege, mi a saalim ayen fi basi ate m linj banti m yenni demma abe m jam va fu.”

⁶² Yeezu nman tulisi wa me ayen, “Waai a dan pa wa nisa a vi niigakunni zuk a kpa alege nman cheemu a nya naan, kula nyonowa an magsi Naawen naamu po boka.”

10

¹ Ku naanyninj ate Yeezu yaa nman lueri nuruba pisiyopoi a yaa tom ba baye baye ayen ba de nin a chej tenjana meena po ale juijui meena ate wa dek weeni ayen wa le chej la. ² Wa yaa weeni ba ayen, “Tenka a nye ase ka talim kpiem ate nandiinta a zuak nna yegayega bu po alege tuimtomdoma an piisi la. Ni yaa be juisi nandiintana nyonowa ate wa tom tuimtomdoba ate ba nye ate nandiintana jo dok. ³ Ni yaa be a chej. Ni nya, mi a tom ni kama ayen ni nyini a chej ase pabisa ate ba pa basi piina sunsunj dii la. ⁴ Ni dan a chej, ni waai kan pa ligra foowa yaase foruwa, a yaase nuensa. Ni kan wari zaani siuk ayen ni puusi waai ya. ⁵ Yeri dii meena wuu ate ni a jo di po, ni nyiem linj puusi yenni demma a

weeni ayen, 'Naawen le ta niaka jam yenni de po.' ⁶ Nuru waai abe dan bo yenni po ate wa a yaali ayen Naawen niak wa yenni, niak kaai ate nama a te wa la, le bo ale wa. Alege nuru a dan boro ate wa kan yaali Naawen niak wa la niak kaai ate nama weeni ayen ka bo yenni po la le pilim nman jam ka ni dek jigi. ⁷ Ni dan bo yeri po, ni kasim bo dila po a de abe ni a nyu jaab buuri meena ate ba nye a te ni la dii nyin la, ku a fe kama ayen ba tuni tuimtomdowa wa tutunaja. M nman a weeni ni kama ayen ni kan a togli yie. ⁸ Ni dan chenj tenj po ate ba nye ni tia, ni de jaab buuri meena ate ba nye a te ni la. ⁹ Yognyeensa a dan bo tenka po ni tebi ba abe ni weeni ba ayen Naawen Naamu a moata ba kama. ¹⁰ Alege ni dan ga jo tenj po ate ba an nye ni tia, ni taam ka su kpeentaja a zaani a weeni ayen, ¹¹ 'Ni tenka tintain tii dek ale man tama nantaatana la, tama kpaanti ka tila a basi ni nyin ate ku sak ayen ti a kaam ni kama, abe ni seba nyaku de ayen, "Naawen Naamu a moata ba kama." ' ¹² M be a weeni a sak ni kama ale wensie ayen da dii dannii ate Naawen cheena ayen wa bo buusa a te waai meena la, ku le pagra ka nna yegayega a poom gaam ku ale jam pagra dii a te Sodom tenka la.

¹³ "Koraziin ale Beteseida tenjana a jok wein kama boan nyinja, ase Taaya ale Saidon tenjana a daam dan nya, Ka Naawen ale nye wakprikaliik sii la ase nama Koraziin ale Beteseida demma ale nya na dii la, ba daam te basi ba tuimbaatana tomka danjanja ale sui kaasun. ¹⁴ Alege, dai dii dannii ate Naawen a le jam bo nuruba buusa la, ku kan pagra yegayega a te Taaya ale Saidon demma ase nama Koraziin ale Beteseida demma ate ku ale pagra dii yegayega a te ni la. ¹⁵ Alege nama Kapernaum demma a poli kama ayen ba ale zak ni zaani kama ate ni chenj wenyimazuk wa. Ni basi ate m weeni a sak ni ayen ku a fe kama ate ni sinj bolim buui ale kan maara kpimsi la po."

¹⁶ Yeezu yaa weeni wa njanviirima ayen, "Waai a dan wom nya, wa wom mi me kama, alege waai a dan zeri nama, wa zeri mi me kama. Waai abe ale a zeri mi la, a kan zeri ka mi nyiini, wa a zeri ka waai dek ale tom mi la."

¹⁷ Nuruba pisiyopoiwa ate Yeezu a jam tom ba ayen ba nyiem chenj tenjana po la, a yaa nman pilim jam ale supeentik a weeni Yeezu ayen, "Ti Nyono, chichiribaata me dek a siak te ti kama fi yonni nyin."

¹⁸ Wa yaa tulisi ba ayen, "Mi nya Sitaana ale wa nyini wenyimazuk nna ase wenni ale nyagsi la a jam lo. ¹⁹ Ni nya de m te

ni ka pagrim ate ni baga a tabi wiiga ale nuenta zuima, ale dachiaka Sitaana ale wa pagrimu meena, alege nyanja de meena po wariwari a kan daani ni. ²⁰ Alege mi a weeni kama ayen ni kan basi ate ni sui peenti nyiini ale chichiribaatana ale siak a te ni la, ni basi ate ni suenja peenti ale ba ale nmarisi ni yuenja wenyimazuk po la."

²¹ Yeezu ale biisi dila a nueri la, Naawen Chiika a yaa deri te wa supeentik ate Yeezu yaa weeni ayen, "M Kowa, fi waai ale ka wenyimazuk ale tenjuk Nyono la, mi a te fi jiam ale fi ale pa fi wienja a suk ale baai ale ta yam ale minchakka la jigi ale ge pa na a sak baai ale kan ta yam ale minchakka la. Mm, wensie m Kowa, nyaku de meena abe ka fi dek ale a yaali dii la ate fi nye."

²² Yeezu yaa nman weeni ayen, "Nanta meena, mi Kowa ale pa ba a te mi. Nuru waai abe ze mi wa Biika ale ka waai la, ka m kowa nyiini ale seba. Be ka wana ale seba mi Kowa? Ka mi wa Biika nyiini, ale baai ate mi, wa Biika a yaali ayen m dak wa a sak la."

²³ Wa yaa virim wa njanviirima nyiini jigi a weeni ba ayen, "Nama baai ale a nya wienja de ate ni a nya nna la, ta supeentik kama. ²⁴ Dii nyin la, Naawen biisiteeroba yegayega ale nalima yegayega a jam a yaali kama ayen ba nya nama ale nya dii la, alege ba an jam nya ya. Ba jam a yaali kama me ayen ba wom nama ale wom dii la, alege ba an jam wom ya."

²⁵ Sinsanja sagrowa po wanyi a yaa yiri zaani a bek Yeezu bega ayen wa nye wa a nya. Wa yaa jam bek Yeezu ayen, "M Sagro, m le nye ka se ate m nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la?"

²⁶ Yeezu yaa tulisi wa ayen, "Ba nmarisi Sinsanja po ayen ka boan la? Na a weeni ayen ka boa?"

²⁷ Nuruwa yaa tulisi ayen ba nmarisi kama ayen, "Ku a fe kama ate fi yaali Nyonowa fi Naawenni ale fi sunum meena, ale fi chiik meena, ale fi pagrim meena ale fi popola meena, abe fi yaali fi saalo choa ase fi ale a yaali fi dek dii la."

²⁸ Yeezu yaa tulisi wa ayen, "Fi tulisi mu a magi kama, be nye nyanja de meena, ale fi le boro."

²⁹ Alege Sinsanja sagrowa ale jam a yaali ayen wa sak ayen wa ka wayorisima nyono la, wa yaa bek Yeezu ayen, "Ka wana abe ale mi vaanchoa?"

³⁰ Yeezu yaa tulisi wa ale wamagsini ayen, "Nuru ale jam nyini Jerusalem tenka a sinj Jeriko tenka. Wa yaa ga jo zueba sunsunj ate ba yeeri wa gattanja ale nak wa a moata koka a yaa basi wa ale ge chenj. ³¹ Juuma Puusika Yenni kpanja po wanyi a yaa yiti va siuk kula me a chenj. Wa ale jam nya ale nuruwa dua la, wa yaa logri va

siuku nakpiak a taam. ³² Livai demma po wanyi me jam nyini wa siuk kula degadega a chej. Wala me ale jam paari nya nuruwa la, wa me a logri va siuku nakpiak a taam. ³³ Alege Samaria deno me a yaa nyini siuk kula degadega a chej a yaa jam paari nya nuruwa ate jirim a yaa yik wa ale nuruwa, ³⁴ ate wa yaa chej wa jigi a pa kpaam a sugri wa nirana, alege pa daam a kpiiri nyo na po a yaa bobi na. Wa ale nye dila a ga nueri la, wa yaa pa nuruwa a kali wa dek dunja zuk a ta wa chej yeri dinyi po a nya wa zuk nalimnyini ate ³⁵ vanni ga veenti ate wa pa daa naye tutuna ligra a te yenni nyonowa alege weeni wa ayen, 'Nmasi nya wa zuk. Fi ale a kaasi ligra a yaase nandiinta dii meena nuruwa nyinj la, m dan pilim nman jam m le tuni fu ku meena.' "

³⁶ Yeezu ale weeni wanni de a nueri la, wa yaa bek Sinsanja sagrowa ayen, "Fi ale wom wanni de la, nuruma de batawa po ka ba wana ale nuru waai ate zuema nak la vaanchoa?"

³⁷ Sinsanja sagroma yaa tulisi ayen, "Ka nuru waai ale nya wa a ta jirimu ale wa la."

Yeezu yaa tulisi wa ayen, "Be chej ga nye ase nuru wala ale nye dii la degadega."

³⁸ Ku naanyinj ate Yeezu ale wa naanyirima a jam a chej la, ba yaa jam paari tenfik kanyi po ate nipok wanyi a jam tuesi wa a ta jo wa yenni po. Nipowa yoi ale Maata. ³⁹ Wa suok me ale jam boro ale wa, wa me yoi ale Meeri. Meeri a yaa jam kala Nyonowa tenj a wom wa sinsanja, ⁴⁰ alege Maata popola meena jam bo ka dikka jigini. Wa sui an jam peenti ale Meeri ale jam basi wa dek wa nyiini ate wa boro a dik la, ate wa yaa chej Yeezu jigi a ga bek wa ayen, "M Nyono, ku peenti fi sui kama ate fi nya mi dek m nyiini ale boro a dik nandiintana la? Weeni m suoku ate wa jam maa maari mu."

⁴¹ Alege Nyonowa yaa tulisi wa ayen, "Maata, Maata, ka boan ale soa ate fi basi ate wie yegayega a danni fu? ⁴² Fi ze ayen ka wa yenj nyiini ale magsi nyeka? Meeri abe lueri ka wamaŋ kala. Nuru a kan бага a tuesi di wa jigi ya."

11

¹ Da yenj po ate Yeezu a yaa jam chej jigi dinyi a boro a puusi Naawen. Wa ale ga puusi nueri la, wa naanyirima po wanyi a yaa weeni ayen, "M Nyono, sak ti ate ti seba Naawen puusa ase Jon ale sak wa naanyirima dii la."

² Yeezu yaa weeni ba ayen, "Ni daa ni puusi, ni be puusi nna, 'Tama Ko,

basi ate nuruba te fi yonni zula, di ale welema la nyinj.

Basi ate waai meena a va fi noai ase ba Naab la.

³ Te ti da yenj da yenj nandiinta,

⁴ Abe fi vonj ti wabaatana a te ti, dii nyinj la,

tama a vonj a te baai ale a nye wie a kaasi tama la kama.

Kan te ti a jo nyenyaka po.' "

⁵ Yeezu yaa nman weeni ba ale wa-magsini ayen, "Ase nama po wanyi a nin ta doa ate fi yaa yiri goota sunsuj po a chej wa jigi a weeni wa ayen, 'M doa, m cheena ayen fi piem mu ka borobotta tita, ⁶ dii nyinj la, m doa ale nyiem jam m yenni yogyogla, alege m ka jaabjaab ayen m te wa ate m cheena fi jigi ayen fi maari mu.'

⁷ Ate wa yaa duak wa dokku po a tulisi fu ayen, 'Kan daani mu. Dokku kpari kama yogyogla de. Mi ale m bisana abe dua a goa kama. Mi an бага a yiri a te fi jaaboa.'

⁸ Ka nama wana dek doa le wa tulisi nna? Ni basi ate m weeni a sak ni ayen, wa dan poom kan бага a yiri a te fu boroboruku, fi ale ka wa doa la nyinj. Wa ale yiti a te fu jaab meena ate fi a yaali la dii la, fi ale ka a chali chivie alege kasim a bek la.

⁹ "Ni be basi ate m weeni a sak ni ayen waai a dan a yaali jaab, wa bek Naawen ale wa le te wa, wa gisi me ale wa le nya, wa dan za dokku noai a nak ba le lak te wa. ¹⁰ Boan nyinja, nuru waai abe ale a bek jaab wari la a nya kama, waai me abe ale a gisi jaab la a nya kama, waai me abe ale a nak dokku noanni la, ku a lagri kama a te wa. ¹¹ Biik a dan juisi wa ko ayen wa te wa jum wa le pa waab a te wa? ¹² Yaase wa dan juisi kpajein wa le pa nuonj a te wa? ¹³ Alege nama baai ale chim wabanyeerisa la a dan seba tiirim manja ni bisa teka m be m nman weeni ka ti kowa ale bo wenyimazuk la a nin yaa wa pa Naawen Chiika a te baai a ale a juisi wa la?"

¹⁴ Da yenj ate Yeezu yaa nman boro a yak chichiribiok nuru wanyi zuk po a basi. Chichiribioku a jam ka gaauj a yaa nye ate nuruwa chim gaauj me. Chichiribioku ale ga nyini la, nuruwa yaa nman бага a biisi ate ku deri cha nuru baai ale bo dula la. ¹⁵ Alege nuruma gela a yaa jam weeni ayen, "Ka chichiribaatana naawa, Beelzebu ale te wa pagrimu ate wa бага a yak chichiribaata nuruba zuima po a basi."

¹⁶ Ba gela a jam a yaali ayen ba nye wa a nya, yaa weeni wa ayen wa be nye wari ate ba nya ate ku sak ba ayen wa pagrimu a nyini ka wenyimazuk. ¹⁷ Alege Yeezu ale jam muij ba popolana ale ka dii la, wa yaa weeni ba ayen, "Tenj kaai ale poori ka dek togatoga a kpalim chaab ale

ka dek ka nyiini la, a kan beni, ka a tali ka guuta. Yie a dan a nye kpaliŋsa ale chaab ba a poori ka chaab. ¹⁸ Sitaana me abe ka dila degadega. Wa dan poori wa dek a ta chaab ale wa dek, wa naamu ale nye ka se a бага a zaani? Nama weeni kama ayen ka chichiribaataŋa naawa, Beelzebu pagrim nyin ale soa ate m бага a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi. ¹⁹ Be dan ka wala pagrim ate mi бага a nye dila, ni basi ate m bek ni ayen nama dek nuruma abe nya ba pagrimu me ka be a бага a nye wa ŋala chaama? Bala abe le ba bo ni buusa ale ni le tulisi dii la. ²⁰ Ku be dan ka Naawen pagrim nyin ate mi бага a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi, ku be a sak kama ayen Naawen Naamu jam ni jigi kama.

²¹ “Nidɔa pagrɔ a dan gomsɔ wa dek a magsɔ a limsi wa yeri, wa jaab kan be. ²² Alege nidɔa pagrɔ wa choa waai ale ta pagrim gaam wa la, a dan jam tu chaab ale wa a nak wa yiak, wa le tuesi ŋanta baai meena ate nuruwa a pa gomsɔ wa dek la kama alege a pa wa ŋantana a chari wa doaba.

²³ “Nuru waai abe ale kan va mi la, a kan yaali mi nyummoa. Waai me abe ale kan basi ate mi ale wa a maa chaab a tigi ŋantana a nyo jigi yerj la, kula nyonowa abe ŋmasi kati a waan kama.

²⁴ “Chichiribiok a dan nyini nuru zuk po a ga nyini, ku yaa nyiem bo ka goanni po a cheŋ a gisi jigi ayen ku vuusi. Ku be dan kan nya jigi ayen ku vuusi, ku ŋman a weeni ka ku dek ayen, ‘M le ŋman pilim cheŋ ka yeri dii ate m basi la.’ ²⁵ Wa dan jam paari wa le nya ale ba vaari yenni po kama a gomsɔ di a magsɔ. ²⁶ Ku dan nya dila, ku pilim a ŋmani kama a ga a ta chichiribaata ti chaab tiyopoi tii ale ŋman chim chichiribaata dek nalimnyini a gaam ku dek la a jam. Ti meena yaa maa chaab a jo bo nuruwa zukku po. Nna abe basi kama yogla, ate nuru a ŋmasi bie gaam wa ale poom liŋ ka dii la.”

²⁷ Yeezu ale biisi nna a nueri la, nipɔk wanyi ale jam maa bo nuru boanni po a yaa lagi wa lueluku biisi ate ku jueli wein ayen, “Yeezu, nipɔk waai ale biak fu ate fi ŋoosi wa a chim la ta wein kama.”

²⁸ Alege Yeezu yaa tulisi nipowa ayen, “Aawo, ka baai ale a wom Naawen Wannɔ ale wa di la ale ta wein.”

²⁹ Nuruma a jam ŋmasi zuak ka nna yegayega a gilim Yeezu ate wa jam diem boro a sak ba. Wa yaa weeni ayen, “Jinla demma ka nuru baata, nya ba ale a bek mu ayen m nye wakperkaliik ate ku sak ayen m nyini ka Naawen jigi. Mi a weeni ni kama ayen ba kan nya wakperkaliik a ŋman gum dii ale nye Naawen biisiiteero

waai ate ba a wi ayen Jona la jigi ya. ³⁰ Ase Jona ale jam chim wari dii a te teŋ kaai ate ba a wi ayen Niineve la, dila degadega ate mi Saalobiika a le chim wari a te jinla demma me. ³¹ Teŋ kanyi ale boro ate ba a wi ka ayen Siiba. Teŋka de naawa jam ka nipɔk. Dila powa ni dek kokpienka Solomon a jam ka waai ale ta yam nna yegayega, ate teŋzuk meena jam seba wa noai po la. Da yerj ate Siiba Naawa de a yaa nyini wa teŋka a jam wa jigi ayen wa wom wa yammu sinsanŋa. Alege wa dii ale bo dela la a gaam Solomon kama. Ni be basi ate m weeni a sak ni ayen da dii danni ate Naawen le jam bo nuruba buusa la, Siiba Naawa de le yiri zaani kama a toariŋ jinla teŋka demma ale nin muna. ³² Buusa boka danni me a dan paari, Niineve demma me le yiri zaani kama a toariŋ ni dii nyin la, ba ale wom Jona sinsanŋa la, ba basi ba tuimbaataŋa tomka kama. Ni be basi ate m ŋman weeni a sak ni ayen wa dii ale bo dela la, a gaam Jona kama.”

³³ Yeezu yaa ŋman magsɔ wamagsini ayen, “Nuru karo a toati bolimzeun a pa ku sugi a yaase wa pa jaab a lik ku. Wa pa ku a zaani ka jaab zuk ate ku a nya, ate baai ale a jo doŋku po la a nya bolimu. ³⁴ Fi nummu abe a nye ase ka bolimzeun a soa fi nyinŋka meena. Fi nummu abe dan nala, fi nyinŋka meena a sueri ale ka bolimu nyagsika. Alege nummu a dan kaasi fi nyinŋka meena a sueri ale ka legi. ³⁵ Be kpesi fi dek ayen jaab buui ale bo fi po la ka welensa alege daa legiya. ³⁶ Fi nyinŋka meena abe dan sueri ale welensa ate ka juijui ka biem po, ka meena be le bo ka welensa po ase fi nyiem ale toati bolim ate fi a nya dii la.”

³⁷ Yeezu ale jam biisi a nueri la, Farisii wanyi a yaa weeni ayen ba kuli ate ba de ŋandiinta. Yeezu yaa siak ate ba jo kali ayen ba de, ³⁸ ate ku cha Farisii wa nna yegayega ate wa nya ale Yeezu a de alege an nari wa nisanja ase ba kisiku ale a sak dii la. ³⁹ Nyonowa a yaa weeni wa ale wamagsini ayen, “Nama Farisiima a nyiem sugri ka beerisana ale taasanja ŋaansa, alege ni puusanja po ka varuk popola ale gaasa nyiini ale sueri. ⁴⁰ Ni ka betta. Nama ze ayen Naawen ale nye jaab ŋaan la wa maa nye ka wa puuka po me? ⁴¹ Dila nyin la ni pa ŋanta baai ale bo beerisana ale taasanja po la a te ŋanjagsana ate jaab meena a nala a te ni.

⁴² “Alege nama Farisiima a jok wein kama boan nyinja, ni a te Naawen ka jaab buui ate wa soa la a ta nyini ni tinan masisa ale tinan toasa ale tinansa si chaab a gum du alege, chiem ni jaan a te wensienja. Ni be ka yaalika me ale Naawen ya. Ku be a fe kama ayen ni te jam a yaali

wensie tuima kama abe ni ta yaalika me ale Naawen abe ni kan basi njala meena.

⁴³ “Nama Farisiima abe nman diem jok wein kama, dii nyinj la, ni a yaali ka zukpaglik sii ate ba lueri a te nuru baai ale magsi zula teka la zuima kalika ni tuka diinana po. Ni be a yaali kama me ayen nuruba a puusi ni a te ni zula yaba peelitana po ate waai meena a nya ni. ⁴⁴ Ni be jok wein me kama dii nyinj la, ni a nye ase ka boosita ale doa alege nuruba an бага a nya ti a yaase ba ze ayen ti ka boosita la.”

⁴⁵ Juuma Sinsanña sagroma po wanyi a yaa tulisi wa ayen, “M Sagro, fi ale biisi nna la, fi le tama me kama.”

⁴⁶ Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Nama Sinsanña sagroma me jok wein kama dii nyinj la, ni basi kama ate nuruba a ji jib tii ale gaam ale jika alege nama a kan poli ayen ni pa nyinj a tabri ji ba.

⁴⁷ Boan nyinjna, ni se ka boosi nalinsa a te Naawen biisiteeroma baai dek ate nama kokpiensana a ko la. ⁴⁸ Dila nyinj nama nyeka a sak kama ayen ni siak kama ale ni kokpiensana ale nye dii la. Boan nyinjna ka bala ale ko ba ate nama me yaa a se boositana a teeri ba. ⁴⁹ Dila ale soa ate Naawen Yammu a weeni ayen, ‘M le tom biisiteeroba ale tuimtomdoba ate ba jam ba jigi. Ba be le ko biisiteeroma ale tuimtomdoma de ba gela abe ba basi ate ba gela a nya ninam.’ ⁵⁰ Ku be a fe kama ayen jinla demma a nye waalika ba ale ko biisiteeroma de meena la a ta nyini diipo ate ba nye tenka la, ⁵¹ a ta nyini Abil a ga paari Zakaria ate ba jam ko Juuma Puusika Yenni kunjukuku ale welensana jigini sunsuji la. Ka wensie, jinla demma ale nya waalika nyana de meena nyinj.

⁵² “M be nman a weeni ka nama Sinsanña sagroma ayen ni jogi wein kama, boan nyinjna ka nama ale ta sebika saafika. Ni dek abe kan jo, alege ni kan siak ayen baai ale a yaali joka la a jo.”

⁵³ Yeezu ale ga basi dula jigini ale cherj la, Sinsanña sagroma ale Farisiima a jam a toarij wa kama nalimnyiini a bek wa bega nna yegayega. ⁵⁴ a pii nyinj a nye ayen wa biisi kaasi ate ba nya siuk a bo wa buusa.

12

¹ Ase nuru boanni ale kasim jam de tusa diichoa jigi yenj a yaa tabi chaab zuk la, Yeezu a yaa de ninj a weeni wa njanviriima ayen, “Ni kpesi ni dek ale Farisiima dabintana, mi a weeni ka ba pimpaasimana. ² Wari karo ayen di suk yogyogla a dua ate di kan maari a nyini peelim chum diipo. Wari dii meena me ale chim wasusugi la, ku a fe kama ayen di nyini peelim ate nuruba seba. ³ Dila nyinj

la, fi dan biisi wari legi po, ku a fe kama ayen kantunenj ba wom di. Wari dii me ate fi waasi dok po la, ku a fe kama ayen di jueli gbonj ate nuruba wom.

⁴ “M doaba, ni kan a chali yogsum ale nurubiiga. Wa бага a ko ka fi nyinjka alege ku njannyinj wa an nman бага a nye fi wari di choa. ⁵ Ni basi ate m dak a sak ni waai ale magsi ayen ni a chali yogsum la. Wala ale Naawen, waai ale wa ko fu abe wa ta pagrim a nman pa fu a yuk basi bolim buui ale kan maari kpi la po. Wensie ate mi a weeni ayen ka wala ate ku a fe ayen ni chali wa yogsum.

⁶ “Ba kan yik nuin fiisa sinu a da ka ligbie naye? Alege Naawen kan banj bunyi la wari ya. ⁷ Naawen poom seba fi zukku zuisana ale piisi soa dii la kama. Dila nyinj la, ni kan chali yogsum, boan nyinjna, Naawen jigi nama gaam nuin fiisa diichoa kama.

⁸ “Nuru waai a dan nyini peelim nuruba ninj a weeni ayen wa va ka mi, Mi Saalobiika me a le nye ka dila degadega Naawen sabiiloma ninj. ⁹ Alege waai me a dan nyini peelim nuruba ninj a zeri mi, Mi Saalobiika me a le nyini ka peelim a zeri wa me Naawen sabiiloma ninj.

¹⁰ “Nuru waai a dan le Mi Saalobiika kula nyonowa a le nya vonteka kama, alege waai a dan le Naawen Chiika, kula nyonowa kan nya vonteka.

¹¹ “Nuruba dan yik fu a ta jam zaani tuka diinana po a yaase nalima ninj a yaase kpaga ninj, ayen ba bek fu bega, kan basi ate ku daani fu ale fi le fi nye dii a biisi nyini la a yaase fi le fi biisi dii la, ¹² dii nyinj la, dila powa, Naawen Chiika a le sak fu fi le fi biisi dii la.”

¹³ Nuru a yaa nyini nuru boanni po a bek Yeezu ayen, “Sagro, weeni m suoku ate wa basi ate ti lueri ti kowa ale tali nanta baai a te ti la a chari chaab.”

¹⁴ Yeezu yaa tulisi wa ayen, “M doa, ka wana ale te mi siuk ayen m bo nama buusa a yaase m lueri nanta a chari nama niyewa?” ¹⁵ Yeezu bek ba dila alege a yaa weeni nuru boanni meena ayen, “Ni kpesi ni dek ate ni kan chim njanjaalik nyamma dii nyinj la, nyuvuri potim daa ni nin a nya nanta yegayega.”

¹⁶ Yeezu yaa magsi wamagsini de a sak ba ayen, “Jigsiro ale jam ta wa talim ate bu yaa ta nanta nna yegayega. ¹⁷ Wa yaa poli ayen, ‘M ka jigi a nyo m nantana de meena du. M le nye ka se?’ ¹⁸ Wa yaa nman weeni wa dek ayen, ‘M le nye ka nna: M le nak ka m buana a lonsi abe m se bu kpeema a pa m nantana meena a nyoro. ¹⁹ M dan nye dila a nueri m yaa weeni m dek ayen, m dega, fi ta nandiinta ka nna yegayega a de ate ku ga a paari bona yegayega. Kan a

yiili, a de abe fi a nyu abe fi a nye fi yaaka.'
²⁰ Alege Naawen yaa weeni wa ayen, 'Fi ka beruk, yokku de ku a fe kama ate fi kpi. Be ka wana a le wa soa fi nantana de meena ate fi gomsa zaani la?'

²¹ "Ku be ale ka dii la ale la ale baai ale kasim pa nanta a zaani a jigs la jigi alege Naawen nimbie po ba ka jaaba."

²² Yeezu yaa weeni wa njanviirima ayen, "Dila abe ale soa ate mi a weeni ni ayen ni kan a yiili ale ni nyuvoorja, ase ni le nya nandiinta ka be a de vuugi, a yaase gatta a jo lik ni nyinsana. ²³ Dii nyin la, nyuvuri a gaam nandiinta kama, fi nyinika me abe gaam gatta kama. ²⁴ Nama dek abe nya tenka nuinsana, si kan bori nanta yaase si a che nanta, si ka bua ayen si pa nanta a nyoro, alege nyaku de meena ka Naawen ale a te si nandiinta. Nama abe gaam nuinsa kama! ²⁵ Ni basi ate m bek ni wari, ka nuru wana dek ale kasim a yiili ale wa bena noai ate wa yiilika a basi ate bein yerj la a lueri gum wa benana po?

²⁶ Fi be dan kan бага a nye wa fiika de, ka boan ale soa ate fi a yiili nyana de meena. ²⁷ Ni nman nya tiisana ale wuutana ale a nye ba puutana la, ba kan tom a yaase ba a yok gatta, alege ni basi ate m weeni sak ni ayen Nakpionku Solomon ale jam jigs dii nna yegayega la, wa jam ka gatta ate ti nala a paari tiisana ale wuutana de puutana. ²⁸ Alege Naawen abe dan a te ti ga tila chaab wuutana de tii nyiem ale boro jinla alege chum ba nman pa ti nyo bolim po la, ku a fe kama ayen wa te nama me gatta. Ka boa ale soa ate nama siaka an soa diiya?

²⁹ "Dila nyin ni kan kasim a yiili abe ni pa ni popola meena a basi ni ale ni de abe nyu jaab buui la jigiya. ³⁰ Dii nyin la, ka baai ale kan seba Naawen la ale kasim chali a vi nantana de, alege nama kowa poom seba ayen nama me a yaali nantana de kama. ³¹ Dila nyin ni de ninj a pa ni popola meena a basi Naawen naamu po alege ate Naawen a yaa basi ate nantana de meena me a jo ni nisa po."

³² Yeezu yaa nman weeni ayen, "Nama baai ale kan piisi la ate mi a weeni ni ayen, ku an magsi ayen ni a chali yogsun, dii nyin la, ni kowa poli kama ayen ku ka waman nna yegayega ate wa pa wa naamu a te ni. ³³ Ni pa ni nanta baai ate ni ta la a da a pa ligrana a te nanjagsa. Ni yaali ligrana fot tii ale kan maari a kaasi la, ate ni jigsika meena a bo wenjmazuk juijui ate nanta kasim boro taam wuu ate zueba an бага zu la, a yaase nanta an бага de ba la. ³⁴ Dii nyin la, ni jigsika ale bo juijui la, ni sunummu me a bo ka dula.

³⁵⁻³⁶ "Ni gomsa ni dek a limsi Mi Saalobiika jamka ase yom nyiem ale gomsa ba

dek dii a limsi ate ba nyonowa ga nyini nipok faarika tigi po a jam la. Tomteeroma nyiem jo ka ba gattana a toati ba kanaasana ate ba nyonowa yaa dan jam a wi ba abe ba lagi dokku noanni bunyi dekki ate wa yaa jo. ³⁷ Baai ate ba nyono a jam a paari ale ba kan goa la, ta wein kama. Wensie, wa dan jam nya dila, wa le yeeri wa kasaaaku a dueni tenj abe wa de ninj a yik ba kali ate ba de nandiinta ate wa dek a de ninj a poom nye nandiintana a chari. ³⁸ Ba nyonowa a dan nman pilim jam a paari yok dii po ale ba kan goa, tomteero bala ta wein kama. ³⁹ Alege yogyogla de ni basi ate m weeni a sak ni ayen, yenni nyonowa abe dan seba dii po ate zuewa a le jam wa yenni la, wa te kan goa ale ge basi ate ba a kaasi wa yenni a jo di po. ⁴⁰ Dila nyin la, mi a weeni ni kama ayen ku a fe kama ate nama me gomsa ni dek a magsi dii nyin la, Mi Saalobiika a le jam ka diipo ate ni kan poli ayen m le jam la."

⁴¹ Piita yaa bek Yeezu ayen, "M Nyono, fi a weeni wamagsini de a sak ka tama nyiini yaa waai meena?"

⁴² Yeezu yaa weeni ayen, "Ku be a fe kama ayen ni meena chim yanta nyam ase tomteero waai ale ka yam nyono ate wa nyonowa yaa lueri wa ayen wa a nya wa yenni zuk nalimnyini abe wa a nye nandiinta a te yom bimbala diipo meena ale magsi ayen wa nye a te ba la. ⁴³ Alege tomteero waai ale nye nyaku de ate wa nyonowa nyiem a jam yeri a yaa nya la, ta wein kama. ⁴⁴ Wensie, ate mi a weeni fu ayen wa nyonowa a le pa wa nantana meena a nyo ka wa nisa po ayen wa a nya. ⁴⁵ Alege tomteerowa a dan weeni ayen wa nyonowa goa a beni ka yegayega ale jamka, ate wa yaa yiri a nak wa yom bimbala, nidjama ale nipooma meena a gum chaab alege a yaa nye nandiinta a de ale nyu daam buk, ⁴⁶ wa nyonowa ale nman pilim a jam ka da dii danni ate wa kan poli ayen wa le jam la. Wa nyonowa a dan jam paari, wa le te tomteerowa de ka waalika ase baai ale kan a va Naawen noai la po.

⁴⁷ "Tomteero waai ale seba wa nyonowa ale a yaali ayen wa nye dii a te wa alege wa kan gomsa wa dek a nye la, ale nya ka waalika ale nagta nna yegayega. ⁴⁸ Alege tomteero waai ale kan seba wa nyonowa ale a yaali ayen wa nye dii a te wa alege wa nye wari dii ale magsi wa nya nagta la, wa le nya ka nagta nna magla. Nuru dan te fu yegayega, wa a poli ayen wa tuesi fi jigi ka yegayega me. Wa be dan te fu nna yegayega gaam taam, wa poli ayen wa tuesi fi jigi ka nna yegayega me a gaam taam."

⁴⁹ Yeezu yaa weeni ayen, “M jam ayen m cheeni ka bolim a basi tenzuk. M dek be a yaali kama ayen bu te tɔati ya. ⁵⁰ M ta ka ninam ayen m musi bu po ase nuru ale a musi nyiam po dii la. M sui abe kaasi kama ase ka m nin tuesi ninammu de a nueri. ⁵¹ Nama a poli ayen mi jam ayen m ta ka suyɔgini a jam tenzuk de? Aawo, ni basi ate m weeni a sak ni ayen m jam ayen m ta ka chaab poorika jam. ⁵² A ta nyini yɔgɔgla a cheŋ, nuruba banu a dan bo ba yeri po, ba le poori ka toɔatɔga ate nuruba bata a maa chaab a ta chaab ale nuruba baye. ⁵³ Ate ko ale ta chaab ale wa biik ate biika me a ta chaab ale ka kowa. Ate ma ale ta chaab ale wa lie ate lie wa me a ta chaab ale wa mawa. Ate njanipɔk ale ta chaab ale wa sampok ate sampowa me a ta chaab ale wa njanipowa.”

⁵⁴ Yeezu yaa nman weeni nuruma ayen, “Nama nyiem a dan ga nya chinmari ale di sobri ni deri a poli kama ayen ka nmoruk ale a yaali ku ni ate ku sum ni. ⁵⁵ Ni nyiem a dan ga nya ale viok a nyini yiseok geŋ a cheena, ni a poli kama ayen wulum wein a moata ate bu sum jam. ⁵⁶ Ni ka pimpaasiroba. Ni baga a nya tenka ale chinmaana kama a baga a seba ku ale ka dii la. Be ka boa ale soa ate ni an baga min wa naai ale a nye yɔgɔgla la?”

⁵⁷ “Ka boa ale soa ate ni an baga a poli wa dii ale magsi nyeka la? ⁵⁸ Nuru a dan poti ni a ta ni cheŋ, ni biisi magsi chaab ate wa kan dari ni ale pagrim a ta cheŋ nuru waai ale a biisi biisanja la jigiya. Wa dan nye dila biisanja nyonowa a le pa ni a nyo ka polisa nisa po ate ba me yaa pa ni a nyo likka dok po. ⁵⁹ M be le weeni ni ayen, ni be nya ba kan lagi ni ate ni nyini ase ka ni nin tuni pamini meena a kan tali ale ligbiri me la.”

13

¹ Yeezu ale jam boro a biisi la, nuruba gela a yaa jam weeni a sak wa naawa Paalot ale ko Galili demma ba gela ba ale jam boro a nye kaabka a te Naawen dii la. ² Ba ale weeni sak wa dila la, wa yaa tulisi ba ayen, “Nama a poli ayen Galili demma de baai ale jam nam nna la, a chim ka tuimbaata nyam a gaam Galili demma mbala? ³ Aawo, ni be dan kan basi ni tuimbaataŋa tomka, nama me le kpi ka bala ale kpi dii la. ⁴ Yaase ni basi ate m nman bek ni ayen, nama a poli ayen nuruba pi ale naaninŋka ate Jerusalem tenka Sailom yeri kpien wonku a jam lo ba zuk a ko ba la a chim ka tuimbaata nyam a gaam nuru baai meena ale bo Jerusalem tenka po la? ⁵ Aawo, alege mi a weeni kama ayen ni dan kan basi ni tuimbaataŋa nama me le kpi kama.”

⁶ Yeezu yaa magsi wamagsini ayen, “Nuru ale jam ta kinŋan wa talim po. Nuruwa yaa yiri da yeŋ a yaali moota alege wa an nya jaaboa. ⁷ Wa yaa weeni waai ale a nya talimu zuk la, ayen, ‘Nya de, bena nta ale nna ate mi kasim a yaali moota kinŋanŋka de zuk alege kan nya jaaboa. Che bu lonsi, ale mi ze jaab buii nyin ale soa ate bu a de tenka nɔandiintaŋa la.’ ⁸ Wa yaa tulisi wa ayen, ‘M nyonɔ, basi ate bu zaani benni de nmani ate m tu gilim bu a nye bibaam a yuk gilim bu. ⁹ Bein a dan nman paari ate bu yoani, ku nala, alege bu dan kan yoani ya, fi yaa che lonsi.’ ”

¹⁰ Da yeŋ ba Vuusum Danni dinyi dai ate Yeezu jam boro a sak nuruba ba tuka diinaŋa kunyi po. ¹¹ Nipok wanyi a yaa jam maa boro ate chichiribiok a bo wa zuk po a nye ate wa chim gbaruk a paari bena pi ale naaninŋ. Tuemu a jam nye kama ate wa gori an nman baga a teenti wa dek a zaani. ¹² Yeezu ale ga nya wa la, wa yaa wi nipowa ayen, “Nipowa, fi kan nman chim gbaruwa”, ¹³ a yaa pa wa nisanya a vi nipowa zuk ate wa yaa deri teenti wa dek bunyi dekki a yiri zaani nmai a te Naawen pimpaauk.

¹⁴ Alege tuka dokku kpagini ale ga nya dila la, wa sui yaa puuri dii nyin la, ku jam ka ba Vuusum Daanja po dinyi ate Yeezu nye dila. Tuka dokku kpagini a yaa weeni nuruma ayen, “Daa nɔayuebi ale boro ate ti pa nɔala a tom tuima. Nuru waai a dan a yaali ayen wa nya tebika wa jam daanja de po. Ku daa ti Vuusum Danni ate ba a nye dila!”

¹⁵ Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Nama ka pimpaasiroba boan nyinŋa, nama wanyi wanyi a foli ni niiga ale ni bonsanya kama a nya ba zuk a ta a cheŋ ate ba a nyu nyiam ni Vuusum Danni. ¹⁶ Yɔgɔgla, be ka Abraham nɔanbiik ale nna ate Sitaana kasim ta wa kenken a ga paari bena pi ale naaninŋ. Ku be an magsi ayen mi me foli nipowa de ale bo Sitaana nisa po la Vuusum Danni?” ¹⁷ Yeezu tulisika de a jam pa wa dachaasanya nyo ka chivie po nna yegayega alege nuruma sue a jam peenti ka nna yegayega ale wakperikaliik sii ate Yeezu jam nye la.

¹⁸ Yeezu yaa bek ayen, “Naawen Naamu a nye ase ka boan la? M le pa ka boan jaab a magsi chaab ale bu? ¹⁹ Bu a nye ase ka nna la. Bu a nye ase ka be dii ate ba a wi ayen ‘mastad’ ate nuru yaa pa bori wa talim po la. Binni a yaa nyini a chim tiib ate nuinsa yaa jam a yok si tugta bu nanŋsanya nyinŋ.”

²⁰ Yeezu nman bek ayen, “M be le nman pa ka boa a magsi chaab ale Naawen Naamu? ²¹ Bu a nye ase ka dabinta ate nipok a pa nyo taasi kpeeni ale boroboruk

zom po ate bu piri nna yegayega a sueri di meena dii la.”

²² Yeezu yaa wa tenkpiensana ale ten fiisana po a chen Jerusalem ale a sak nuruma. ²³ Nuru wanyi a yaa bek wa ayen, “M Nyono, nuru baai a le ba nya varibasika la an soa diiya?”

Yeezu yaa tulisi ba ayen, ²⁴ “Ni nye nyinbiiri ate ni va dok kuui noanni ale kan soa dii la a jo dii nyin la nuruba yegayega a le ba pii nyin ayen ba wa dula jo alege ba kan бага. ²⁵ Yenni nyonowa yaa dan yiri lik dokku noanni ni yaa weeni ayen, ‘M nyono lagi dokku noanni a te ti.’ Ni dan weeni dila, wa le tulisi ni ayen, ‘Mi ze ni ale nyini ka juijui la.’ ²⁶ Ate ni yaa weeni wa ayen, ‘Tama ale fi a de nhandiinta ale chaab kama. Fi be sak nuruba tama tenka kama.’ ²⁷ Alege wa le nman tulisi ayen, ‘Mi ze ni le nyini ka juijui la. Nama gaasa nyamma, ni be mi nin!’ ²⁸ Ni ni a kum kama abe ni pa nisima a su noa po a dom ase ni nin nya Abraham ale Aizik ale Jakob ale Naawen biisiteeroma meena a bo Naawen Naamu po. Dila powa ale nama bo ka bu peelim. ²⁹ Nuruba ale nyini kori gen ale yeri nin gen ale yiseoku gen ale wiiluku gen a jam kali fi jigi, fi jigi tigi kpeeni po Naawen naamu po. ³⁰ Ate ba gela baai daam ale wari naan yogyogla la a yaa de nin ale ge ate ba gela me baai ale de nin yogyogla de la a yaa wari naan.”

³¹ Yeezu ale boro a biisi la, Farisiima ba gela a yaa jam wa jigi a weeni wa ayen, “Ku a fe kama ayen fi basi dela jigini abe fi nyini a chen jigi yon dii nyin la, Naawa Ayerod a yaali ayen wa ko fu kama.”

³² Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Ni ga weeni pimpaasima nyonowa ayen m bo ka dela a yiaik chichiribaata nuruba zuima po a basi ale a tebi ba gela me jinla ale chum ate vonun a dan paari abe m nueri m tuimana. ³³ Alege ku a fe kama ayen m bo m siuku po a chen jinla ale chum ale vonun dii nyin la, ku an magsi ayen Naawen biisiteerowa a kpi jigi jigiya, ka Jerusalem tenka po nyiini ate wa le kpi.”

³⁴ Yeezu yaa nman weeni ayen, “Oo, Jerusalem, Jerusalem, ten kaai demma ale a yuk Naawen biisiteeroma, baai ate wa tom ba ni jigi la ni yuk ale tana a ko. Ka bu dina ate mi kasim a yaali ayen m yik ni nuruma a pobi ni ase kpiak ale a pobi ka bisa dii la alege ni kasim a zeri? ³⁵ Dila nyin la, da yen cheena ate Juuma Puusika Yenni a kan nya nuru di po. Be ka wensie ate mi a weeni ni ayen ni kan nman nya mi alege ate di dannii jam ate ni yaa weeni ayen, ‘Naawen le niak waai ale a jam ti Nyonowa yonni nyin la.’ ”

14

¹ Vuusum Daanji dinyi ale jam paari la, Yeezu yaa chen Farisii denowa wanyi yeri ayen wa de nhandiinta. Nuruwa jam ka kpagi. Dila dannii Farisima ale Naawen Sinsanji sagroma yaa kasim jam a nya Yeezu ase wa le nye wari ya. ² Nuru wanyi a yaa boro ate wa nisima ale wa nanja a jam fuusi nna yegayega a yaa za Yeezu nin ³ ate Yeezu yaa bek Sinsanji sagroma ale Farisiima ayen, “Sinsanji a siak ate nuru a tebi yogyeeensa Vuusum Dannii yaa na kan siagi?”

⁴ Alege ba an tulisi wariya. Yeezu yaa tebi nuruwa ate wa kuli. ⁵ Yeezu yaa bek ba ayen, “Ase ni wanyi a nin ta biik yaase naab ate ba wanyi a yaa lo vilini po Vuusum Dannii, ni kan yeeri biika, yaase naamu Vuusum Dannii dila degadega a ta a nyini?”

⁶ Alege ba an jam бага a tulisi wa benja de me po.

⁷ Ba ale jam a kali ayen ba de la, Yeezu yaa nya ale nichamma ba gela a lueri jigi mansana a kali. Yeezu ale nya dila la, wa yaa biisi magsi wamagsini ayen, ⁸ “Nuru a dan wi fu ayen fi jam maa de tigi nhandiinta, kan kali jigi manja. Dii nyin la, ku бага a nye kama ate nuru waai ale nman chim nuru kpion a gaam fi la a jam ayen wa maa de tigrini nhandianta. ⁹ Ku dan nye dila, nuru waai ale wi fu ayen fi jam a maa de tigrini nhandianta la, a le jam naan nyin a weeni fu ayen fi yiri abe fi ge ate nuru waai ale nman gaam fu la a kali. Dila abe a ta ka chivie a jam fi jigi, dii nyin la, wa ale weeni fu ate fi sin ten la nyin. ¹⁰ Alege, nuru abe dan wi fu ase dila la, fi dan chen, ga kali juijui ale kan magsi fi kali la, ate waai ale wi fu la a yaa jam fi jigi a weeni fu ayen, ‘M doa, yiri jueli jam kali jigi manka de.’ Nna le ta zula a jam fi jigi ate waai meena nya. ¹¹ Dii nyin la, nuru waai ale pa wa dek a chim nuru kpion la, ba le zaab wa, alege nuru waai ale a zaab wa dek la, a le chim ka nuru kpion.”

¹² Yeezu yaa weeni Farisii waai ale wi wa ayen wa jam ate ba de la ayen, “Fi dan nye kantuen a yaase yok nhandiinta a poli ayen fi wi ate nuruba jam maa de, kan wi fi dcaba yaase fi suaata yaase fi mabisa yaase fi kalimotido baai me ale jigsi la, dii nyin la, bala meena waai a dan nye nhandiinta tigi, ase dila la ba pilim a wi fi me kama. Dila abe dan nye, ku a sak ase fi nya fi ale nye dii la tutuna kama. ¹³ Fi dan ta nhandiinta tigi, wi nanjagsa, ¹⁴ ale ghatta, ale gbanja, ale yeeba ate fi nya niaka, dii nyin la, bala waai an бага nye wari ase dila la a tuni fu. Ka Naawen a

le wa tuni fu dai dii danni ate wayorisima nyam le yiri kum po la.”

¹⁵ Nidɔama wanyi ale jam maa kala a de ɲandiintanja la a yaa wom dii ate Yeezu a weeni la a yaa weeni wa ayen, “Baai a le ba kali a de Naawen Naamu tiginɛ ɲandiintanja la, ta wein kama.”

¹⁶ Yeezu me yaa tulisi wa ale wamagsini ayen, “Nuru ale jam nye wa ɲandiinta tigi nna yegayega a yaa wi nuruba nna yegayega ayen ba jam de. ¹⁷ Ba ale ga dik ɲandiintanja a nueri la, wa yaa tom wa tomteerɔwa ayen wa nyiem a weeni baai meena ate wa wi la ayen ba jam ale jaab meena a gomsɛ magsi kama. ¹⁸ Alege ba meena wanyi wanyi a yaa tulisi ayen ba kan nya siuk a jam. Waai ate tomteerɔwa a de niɲ ga weeni la, yaa weeni ayen, ‘M da ka teɲ ate ku a fe ayen m ga nya ka. Mi a saalim mi an baga a jam.’ ¹⁹ Wanyi me a jam weeni ayen, ‘M da ka m lalikpaansa bunu ate mi a cheɲ ayen m ga pa si kpa nya. Mi a saalim mi an baga a jam.’ ²⁰ Wa choa me a jam weeni ayen, ‘M faari ka nipɔk, dila nyiɲ mi an baga jam.’

²¹ “Tomteerɔwa a yaa ɲman kuli a ga weeni wa nyɔɔɔwa nyaɲa de meena. Ku yaa puuri wa nyɔɔɔwa sui nna yegayega ate wa weeni wa tomteerɔwa ayen, ‘Chali nyini teɲka po su kpeentanja niɲ ale gugotanja po a wi ɲanɲagsa ale gbatta ale yeeba ale gbanɲa ate ba jam.’ ²² Ku an bola beni ya ale ge ate tomteerɔwa a nyini a pilim jam weeni wa ayen, ‘M nyɔɔɔ, m nye dii ate fi weeni mu ayen m nye la kama. Ba jam kama alege dɔkku an diem sueriya.’ ²³ Tomteerɔwa nyɔɔɔwa yaa ɲman weeni wa ayen, ‘Cheɲ jigi ɲaai meena ale kali gilim teɲka po la a ga fe nuruba ate ba jam sueri m yenni. ²⁴ Mi ale a weeni ni ayen baai meena ate m liɲ wi la, ba wanyi me la noai a kan tiri mi ɲandiintanja de.’”

²⁵ Da yeɲ ate nuru boari a yaa va Yeezu a cheɲ ate wa chiem a weeni ba meena ayen, ²⁶ “Nuru waai ale a jam mi jigi ayen wa chim m ɲaaniyiro la an baga a chim ase kula nyɔɔɔwa a nin ta yaalika ale mi a gaam wa ale a yaali wa ko, yaase wa ma, yaase wa pɔk yaase wa bisa yaase wa suaata yaase wa toaba yaase wa dek me dii la. ²⁷ Waai a dan a yaali ayen wa va mi alege an gomsɛ wa dek a magsi kummɔa, kula nyɔɔɔwa an baga chim mi ɲaaniyiro.

²⁸ “Ase ni wanyi a dan a poli yeri kpian wonɲ jueli wein seka, wa a kali ka zimm a poli wa a le wa pa jaab buui ale jaab buui a se ate yenni ga nueri la. Wa ale poli nya me ase wa ta ba yegayega ya. ²⁹ Kan daa di, wa dan nyubi nyubini alege wa an baga a se nueriya waai meena le nya wa ale nye dii la a la wa kama ³⁰ a weeni ayen, ‘Ni nya

nuruwa de ale piilim wa yeri seka alege an baga a se nueri yie.’ ”

³¹ Yeezu ɲman pilim magsi di choa ayen, “Naab abe dan nyini peelim ale nuruba tusa pi ayen wa kpalam chaab ale naab wa choa waai ale ta nuruba tusa pisiye la, ku a fe kama ate wa kali teɲ zimm a poli a nya ase wa ta pagrim yegayega a baga tu chaab ale naab nwala ya. ³² Wa be dan nya ale wa an baga, wa a tom ka nuruba ate ba de niɲ a ga tu naab nwala siuku po a saalim wa ate ba nye magsi chaab alege ate naawa dek a diem bo siuku po niɲniɲ a cheena.” ³³ Yeezu yaa weeni ayen, “Dila nyiɲ la mi a weeni ni kama ayen ni wanyi me la an baga chim mi ɲaaniyiro ase ka wa nin yeeri wa nisa jaab buuri meena ate wa ta la po.

³⁴ “Yesa masa kama, alege si masimu a dan kan boro fi an ɲman baga nye ate si a masa. ³⁵ Si ɲman ka kiriya a magsi bibaam a yaase jaabjaab pa nyeka ba be yuk si a basi kama. Waai abe ale ta tue a wom mi ale a biisi dii la, ni basi ate wa wom.”

15

¹ Da yeɲ ate lampoo cheesiroba yegayega ale wabaata nyam bachaab a jam ayen ba wom Yeezu sinsanɲa. ² Farisiima ale Juuma Sinsanɲa sagrɔma a yaa maa chaab a ɲuuni a weeni ayen, “Nuruwa de a pa wa dek a gum chaab ale ka wabaata nyam ale a de ale ba me.” ³ Yeezu yaa weeni wamagsini a bek ba ayen,

⁴ “Ase ni wanyi a nin ta piisa kook ate kunyi be, wa a nye ka se? Wa le basi ka pa ɲanɲala pineuk ale neoku sagini po alege yaa nyiem a gisi kuui ale be la ate wa nya ku. ⁵⁻⁶ Wa dan ga nya ku wa sui ale peenti yegayega ate wa a zak ku a vi ɲmankpala ta kuli. Wa dan ta kuli wa yaa wi baai ale kali moata wa la ale wa doama a ta ba jam jigi yeɲ a weeni ba ayen, ‘M sui peenti ka nna yegayega dii nyiɲ la, m nya pa kuui ale be la kama. Ni be basi ate ti meena sue peenti’ ⁷ Mi a weeni ni kama ayen ka supeentik kala degadega ale ka bo wenɲmazuk ase tuimbaata nyɔɔɔ wanyi a nin basi wa tuimbaatanja tomka. Wala nyiɲ, supeentik yegayega bo wenɲmazuk kama ale waai ale tagri basi wabaata nyeka la a gaam supeentik kaai ate wa ta ale nuruba pineuk ale neok baai ale ka wayorisima nyam la kama.”

⁸ Yeezu yaa ɲman magsi wamagsini di choa ayen, “Ase nipɔk wanyi a nin ta ligbie pi ate ligbinni dinyi a yaa be wa a nye ka se? Wa toati ka bolimzeuɲ a vari dokku meena a gisi nalimnyini ate wa ga nya di. ⁹ Wa dan ga nya di wa ale wi wa doama ale baai ale kali moata wa ate ba jam jigi yeɲ a weeni ba ayen, ‘M sui peenti yegayega dii

nyinj la, m nya m ligbie dii ale be la kama. Ni be basi ate ti sue peenti.’¹⁰ Supeentik kala dega dega ate Naawen Sabiiloma a tara ase tuimbaata nyono wanyi a nin basi wa tuimbaata tomka.”

¹¹ Yeezu yaa nman magsi wamagsini di choa ayen, “Nuru ale boro a ta wa nidɔabilisa baye. ¹² Wa bibaanka a yaa weeni wa ayen, ‘M koa, nanta baai ate fi ale lueri a chari mi ale m suoku la, pa mi nanta a te mi yogyogla.’ Nuruwa yaa siak a yaa chari ba wa nanta. ¹³ Daa magla ale ga taam la, bibaanka a yaa pa wa nanta meena a da a yaa yiri chej satej nna ninni. Dula jigini wa yaa nye nanbolini a kaasi wa ligraja meena. ¹⁴ Wa ale ga de wa nanta meena a nueri la, kom nna yegayega a yaa jam ten kala alege wa nman ka jaabjaaba. ¹⁵ Wa yaa chej ten kala nuru wanyi jigi ate nuru wala a yaa ta wa a chej wa talim ayen wa a nya die zuk. ¹⁶ Wa sui ate jam peenti kama yegayega ase wa nin nya siuk a maari a de deenja nandiintaja, alege nuru an jam te wa jaabjaaba. ¹⁷ Alege ku njanjnyinj ate wa yammu jam la, wa yaa weeni wa dek ayen, ‘M kowa tomteeroma meena a ta nandiinta ka nna yegayega a gaam ba deka alege mi bo dela ayen m kpi ale kom. ¹⁸ M le yiri kama a kuli ga weeni m kowa ayen, M Koa, m tom ka wabiok Naawen ale fi jigi. ¹⁹ Ku an nman magsi fi ale wi mu ayen fi biiga, a nye mu ase fi tomteeroma po wanyi la.’ ²⁰ Biika ale ga poli dila la, wa yaa deri yiri a kuli wa kowa jigi.

“Wa ale jam bo siuku po a cheena yeri la, wa kowa a yaa nya wa. Jiirim a yaa yik wa kowa ate wa chali nyini a ga tu wa siuku nin a pa wa nisana meena gbaari wa biika alege a yaa puusi wa. ²¹ Biika yaa weeni ayen, ‘M koa, m tom ka wabiok Naawen ale fi jigi. Ku an nman magsi ayen fi wi mu ayen fi biiga.’ ²² Alege wa kowa yaa na wi tomteeroma ayen ba nye nwuli a ta garuk kuui ale nala nna yegayega wa gatta nna meena po la a jam jo wa. Wa weeni ba ayen, ‘Ni pa nifelinni a su wa nisana abe ni pa nuensa a su wa. ²³ Ni ga yik naabiik kaai ale biigi la a ta jam ko. Ate ti nye nandiin kpeenta tigi ate ti nye supeentik ale chaab. ²⁴ Dii nyinj la, m biika de a jam kpi kama, alege yogyogla de wa vua kama, wa jam be kama alege yogyogla de ti nya wa kama.’ Ba yaa deri piilim ba nandiintaja deka ale diinta.

²⁵ “Ba ale jam boro a nye nya nana de meena la, wa bikpagini a diem jam bo ka talim. Wa yaa ale jam nyini peelim a cheena a jam boro a moata yeri la, wa yaa wom yiilana ale gogtana. ²⁶ Wa ale jam paari la, wa yaa wi tomteeroma wanyi a bek wa ayen, ‘Ka boan ale a nye?’

Tomteerowa yaa tulisi wa ayen, ²⁷ ‘Ka fi yuawa ale nman pilim jam ate fi kowa yaa ko naabiik kpien tanjanjini, dii nyinj la wa nya biika kama ale jaabjaab ka wa, wa ta nyinyogsa kama.’

²⁸ “Bikpagini ale wom nna la, wa sui a yaa a puuri nna yegayega ate wa zeri ayen wa kan nman a jo yenni. Wa kowa yaa nyini saalim wa ayen wa jo ²⁹ alege wa tulisi wa ayen, ‘Nya de, benana de meena wuu ate mi tom te fu nna ase yomo la, m be an zeri fi noai me. Ka boan jaab ate fi nye te mi? Ale buuk me la, fi an te mi ayen m nye nandiinta tigi ale m doama. ³⁰ Alege fi biika de waai ale ta fi nanta a chej ga yik kaasi nipok kaasanta zuk, a yaa dan pilim jam fi yiri yik naabiik kaai ale zuak nna yegayega la, a ko te wa!’ ³¹ Wa kowa yaa tulisi wa ayen, ‘M biiga, fi kasim bo ale mi ka daa meena, m be ale ta jaab buui meena la ka fi abe ale soa. ³² Alege ku magsi kama ayen ti boro a de ale a gok dii nyinj la, fi yuawa a daam kpi kama alege yogyogla de wa vua kama, wa daam be kama alege yogyogla de ti nya wa kama.’”

16

¹ Yeezu yaa nman weeni wamagsini ale wa njanjviirima ayen, “Nuru ale jam boro a jigi nna yegayega a yaa ta tomteerowa ai ale a nya wa nanta meena zuk la. Wa jam ka wa tomteeroma meena kpigi. Nuruwa yaa bobri ale jigsirowa ayen, nuruwa kaasi wa ligraja kama. ² Jigsirowa yaa wi wa a bek wa ayen, ‘Ka boan jaab wari ate mi a wom a magsi chaab ale fi dila? Pai m nanta meena ale fi ale nye ba dii ale dii la a te mu, dii nyinj la, fi an nman бага a chim waai ale a nya m nanta meena zuk la.’ ³ Tomteerowa yaa weeni wa dek ayen, ‘M nyonowa a yaa wa yiak mu kama tuimaja po. M be le nye ka se nna? M be ka pagrim a kpa, chivie abe ta mu ase m nin nyiem a juisi. ⁴ Aaya, m seba m le m nye dii yogyogla de la, ate m dan jogi m tuimaja abe m ta doaba baai ale ba nye m tia ase m nin chej ba yeeja la.’

⁵ “Wa yaa wi nuru baai meena ale ta wa nyonowa pama la, ate ba jam wa nyonowa jigi a bek nin denowa ayen, ‘Fi ta m nyonowa ka dina?’ ⁶ Nuruwa yaa tulisi ayen, ‘M ta ka kpaam pami samonsa kook.’ Wa yaa weeni wa ayen, ‘Pa fi pamini gbanja nwuli a nmarisi ka po ayen fi ta ka kpaam pami samonsa pisinu.’ ⁷ Wa nman pilim bek nuru wa choa dila degadega, ate nuruwa tulisi wa ayen, ‘Mi ta ka “wiiti” pami busisa tusidi.’ Wa nman pilim weeni wa me ayen, ‘Wa nmarisi a nyo wa pamini gbanja po nwuli ayen wa ta ka “wiiti” busisa kobsa naanij pami.’

⁸ “Tomteerowa de nyɔnɔwa a yaa te wa pimpauk ale wa yammu tuimanya de ate wa baga tom ayen wa nya wa dek chum diipo la nyinj. Ka wensie ate mi a weeni ayen jinla tenka demma a ta yam kama a seba tuima tomka a gaam nuru baai ale a va Naawen noai la.”

⁹ Yeezu yaa nman biisi a chenj a weeni ayen, “Dila nyinj, m be a weeni kama ayen ni pa tenjuk de jigsika a de doata ale nuruba ate jigsika a dan kan boro, abe ba nye ni tia wennyamazuk yeenja po. ¹⁰ Nuru waai ale ta wensie wafiisa zuk la, a ta wensie kama me ale wakpeema. Waai me abe ale kan ta wensie wafiisa zuk la, a ka wensie me ale wakpeema. ¹¹ Naawen pa tenjuk de nantanya ba gela a nyo ka ni nisima po. Ni be dan kan pa ba a tom tuima a magsi chaab ale wa ale weeni ayen ni pa ba a nye dii la, wa be le nye ka se a ta siaka ale ni ate wa pa wensie jigsika a te ni? ¹² Ni be dan kan ta wensie me ale jaab buui ale chim nuru jaab la, ka wana le wa pa jaab a te nama ate wa chim ni jaaboa.”

¹³ “Tomteerɔ waai abe karo a ta nuruba baye ate ba chim wa nyamma ate wa tom a te ba meena, dii nyinj la, ku a fe kama ayen wa kisi ba wanyi a be wa a yaali ba wanyi yaase wa a zuli wanyi abe wa a le wanyiwa. Nuru an baga a pa wa dek a te Naawen ale nman pa wa dek a te ligra yaalika me.”

¹⁴ Farisiima ale wom nyanja de meena la, ba yaa nye wa a la dii nyinj la, ba ka nuru baai ale a yaali ligra nna yegayega la. ¹⁵ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Nama ka baai ale a chim nuruba nimbie po ayen ba pa ni chim nuru mansa alege ka Naawen nyiini ale seba ni suniimanya po ale ka dii la. Dii nyinj la, wie njaai ate nurubiik a pa nja a chim wamanja la, nja ka njaai ate Naawen kisa la.”

¹⁶ “Moosis Sinsanɲa ale Naawen biisiteeroma biisanja jam ta pagrim kama a ta jam paari diipo ate Joon Sokateerowa a jam boro la, alege a zaani dila powa, nuruba a kasim a wom Naawen wamanjanja sinsanɲa a magsi chaab ale Naawen Naamu kama ate waai meena a fe ayen ba jo bu po. ¹⁷ Alege ku an toa ti wennyamazuk ale tenjuk a murinj be, alege ku pagra kama ate Moosis Sinsanɲa po dinyi magla me la a murinj be.”

¹⁸ “Nuru waai a dan zeri wa pok alege faari wa choa, kula nyɔnɔwa a nye ka kabonj. Nuru waai me abe ale a faari nipok waai ate ba zeri la, a nye ka kabonj me.”

¹⁹ “Jigsiro ale jam boro a kasim a jo garuk tii diak ale pagra nna yegayega la. Daa meena wa kasim jam a de ka masim. ²⁰⁻²¹ Jajak me ale jam boro. Wa yoi ale Lazarus. Nira ale kasim jam nye wa

nyinka meena ate baasa kasim jam a leeli na me. Wa kasim jam doa ka jigsirowa de yenni nansiunku. Wa sui a jam peenti ka nna yegayega ase wa nin nya siuk ate wa de nandiin tii ale jam a lo jigsirowa teebuluku tenj la.

²² “Da yenj ate jajacka de a yaa kpi ate Naawen sabiiloma yaa pa wa a ta jueli ga kali wennyamazuk Abraham tenj. ²³ Da yenj ate jigsirowa me yaa kpi ate ba gu wa, ate wa chenj kpilunj juijui ate wa nyinka a kasim jam a dom nna yegayega ate wa zak zuk a nya Abraham ale wa yalima nna yegayega ate Lazarus me a yaa kala wa gauj. ²⁴ Jigsirowa a yaa kaari a wi Abraham ayen, ‘M koa, ta jirim ale mu abe fi tom ate Lazarus pa wa nandummu a lusi nyiam po ate bu zi m gingelun ku nyinj, dii nyinj la, m nyinka meena ale a dom nna yegayega bolimu de po.’

²⁵ “Alege Abraham yaa tulisi wa ayen, ‘M biiga, a teeri diipo ate fi jam vua la, fi jam ta ka nmanjanja meena alege Lazarus a jam soa nambaatana meena. Alege yogyogla de, wa boro a de ka masim dela jigini, alege ate fi ta nyinjdomma nalimnyini. ²⁶ Daa dila nyiini, ale kaasiya, ka goluk ale limsa a dua tama ale fi sunsunj, ate baai ale a yaali ayen ba nyini dela a jam fi jigini la, an baga a taamu, yaase waai me abe dan a yaali ayen wa nyini fi jigini a jam tama jigini wa an baga a taamu.’ ²⁷ Jigsirowa a yaa weeni ayen, ‘Ku be dan ka dila, mi a saalim kama m koo ayen fi tom Lazarus ate wa chenj m kowa yenni ²⁸ juijui ate m ta suaata tinu la. Wa ga kaam ba ate bala me kan jam nyinjdomma jigini de.’

²⁹ “Abraham yaa tulisi wa ayen, ‘Fi suaatana a ta Moosis ale Naawen biisiteeroma sinsanɲa kama ate nja a kaam ba, ku be a fe kama ayen fi suaatana abe lagi tue a wom nja ale a weeni ba dii la.’

³⁰ Jigsirowa a yaa nman tulisi ayen, ‘M koa, aawo, alege nuru a dan yiri tama baai ale ka kpilima la po a chenj ga weeni ba ku a fe kama ayen ba basi ba tuimbaatana tomka.’ ³¹ Abraham nman tulisi wa ayen, ‘Ba dan kan a yaali ayen ba wom Moosis ale Naawen biisiteeroma sinsanɲa ale a weeni dii la, nuru a dan poom yiri kpilima po me a ga weeni ba, ba kan diem a wom.’”

17

¹ Yeezu yaa weeni wa njanviirima ayen, “Ku a fe kama ayen nuruba nye ni nya ate ni tom wabaata. Alege waai ale wa nye dila la, a jogi wein kama. ² Ku ate zunchonj kama a te kula nyɔnɔ ase ba nin pa ni kpeeni a bobi yik wa niri a ta wa ga yuk basi mogi kpeeni nyiamu po a gaam wa

nin nye ate bisanja de wanyi a tom wabiok.
³ Dila nyinj la, ni kpesi ni dek ale wa dii meena ate ni a nye la.

“Fi suok a dan nye wabiok, tɔariŋ wa ale nin muna ate wa dan basi wa wabaatana tomka fi voj te wa. ⁴ Wa be dan nye kaasi fu a paari ku noai buyopoi da yeŋ ale nman weeni fu ku noai buyopoi ayen wa siak wa kaasunku ku a fe kama ayen fi voj te wa.”

⁵ Tuimtomdoma yaa weeni ba Nyɔnɔwa ayen, “Nye ate ti siaka a zuak a nyoro.”

⁶ Ate wa me yaa tulisi ba ayen, “Ni siaka a dan soa ase jabiri fiik la, ni baga weeni kinjanjka de kama ayen, ‘Voori fi dek a yiri ga zaani mogi kpeeni nyiamu po’, ate ka sum siak ni noa a yiri ga zaani du.

⁷ “Ase ni wanyi a nin ta tomteero ate wa a kpa a yaase wa a kasi fi piisa. Wa nin ga nyini sagini a jam, fi deri a weeni wa ayen wa nye nwuli a jam de wa nandiintana?

⁸ Ni kan goanti weeni wa kama ayen, ‘Dik junɔai nandiinta a te mu abe fi pa garuk nalun jo a limsi mu ate m de a nueri abe fi me yaa de fi nandiinta?’ ⁹ Nama a poli ayen ku a fe kama ate tomteerowa nyɔnɔwa nye wa jiam ale wa ale weeni wa ate wa nye dii la? Aawo. ¹⁰ Ku be ka dila, nama me jigi. Ni dan tom Naawen ale weeni ni ayen ni tom dii la a nueri, ni weeni ni dek ayen, ‘Tama ka tomteeroba. Dila nyinj la ku an magsi wa nye ti jiam. Ti tom ka dii ale magsi ayen ti tom la.’ ”

¹¹ Yeezu ale jam bo siuku po a cheŋ Jerusalem la, wa jam va ka Samaria ale Galili tenja sunsun po a cheŋ. ¹² Wa jam boro a jo ka tenfiik po a yaa ga zik gama pi ate ba za nna niŋniŋa, ¹³ a kaari ate ku a jueli a weeni ayen, “Ti Nyɔnɔ, Yeezu, ta jirim ale ti.”

¹⁴ Yeezu ale nya ba la, wa yaa weeni ba ayen, “Ni cheŋ a ga pa ni dek a sak Juuma Puusika Yenni kpanja.” Gamaŋa ale jam bo siuku po a cheŋ Puusika Yenni kpanja jigi la, ba yaa deri nya nyinyogsa. ¹⁵ Ba wanyi ale churi nya ale wa ta nyinyogsa la, wa yaa pilim nmani ale a pak Naawen ate ku a jueli nna yegayega ¹⁶ a yaa jam paari Yeezu a lo wa nanja ten a nye wa jiam. Nuruwa a jam ka Samaria deno. ¹⁷ Yeezu yaa bek wa ayen, “Daa nuruba pi ale nya nyinyogsa la? Mbala neoku a bo ka be? ¹⁸ Ba wanyi me la an baga pilim nman jam a te Naawen pimpauwa ka nichaanowa de nyiini?” ¹⁹ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Yiri zaani a cheŋ. Fi siaka ale basi ate fi nya nyinyogsa.”

²⁰ Farisiima ba gela yaa bek Yeezu ayen, “Ka dimpo ate Naawen Naamu a le jamu?”

Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Nama a poli kama ayen ni nya wie ate ku sak ayen Naawen Naamu a cheena, alege ni kan

nya bu dila, ²¹ yaase nuru kan weeni ayen, ‘Nya de, bu bo ka dela’, yaase, ‘Bu bo ka dula.’ Boan nyinjna, Naawen Naamu a bo ka ni sunsun.”

²² Wa yaa weeni wa njanviirima ayen, “Daa cheena kama ate ni le kasim a yaali ayen ni jogi nya dii po ate Mi Saalobiika le soa m naamu la, alege ni kan nya.

²³ Nuruba abe le weeni ni ayen, ‘Ni nya dula, ni nya dela.’ Ba dan weeni dila, ni kan cheŋ, ni be kan va ba me. ²⁴ Ase nmoruk a nyiem ale a ni ate wenni a nyagsi taam dela a nman nyagsi taam dela,

la Mi Saalobiika me danni a dan jam ku le nye ka dila degadega. ²⁵ Alege, ku a fe kama ayen wa de nin a nam nna yegayega ate jinla demma me abe le zeri wa. ²⁶ Ase ku ale jam ka dii Nowa vaanja po la, ku a le chim ka dila degadega Mi Saalobiika me daanja po. ²⁷ Diipo ate Nowa a jam boro la,

nuruba jam a de ale a nyu kama. Nidoama me a jam a faari nipooba, nidoaba me a pa ba leeba a yalisi. Nuruba jam a nye ka dila a ta jam paari da dii danni ate Nowa yaa jo njanviirima po alege ate nyiamu a jam tagli tenja a ko ba meena la. ²⁸ Ku jam nye ka dila degadega Loti daanja po.

Dila powa, waai meena a kasim jam a de kama ale a nyu, ale a da diak me, ale a bori, ale se yie. ²⁹ Da dii danni ate Loti basi Sodom tenja la, bolim ale tintain tuila ale jam nyini wenyamazuk a jam ko ba meena.

³⁰ Ku le nye ka dila degadega da dii dai ate Mi Saalobiika ale pa m dek a sak nuruba la.

³¹ “Da dila danni, nuru waai a dan bo wa gbon zuk wa kan nman sin jo wa dokku po ayen wa pa wa nanta, dila degadega nuru waai me ale bo peelim wa talim po la, a kan nman pilim jam yeriya. ³² Ni teeri Loti powa wari! ³³ Nuru waai ale pii nyinj a nye ayen wa vari wa dek nyuvuri a basi la, ale jok di kama. Waai me abe ale a jok wa nyuvuri la, le vari di a basi kama. ³⁴ Basi ate m weeni a sak ni ayen da dila danni yokku, nuruba baye ale ba dua ta yeŋ po a goa, ate Naawen jam pa ba wanyi a ta cheŋ alege nwala a dueni.

³⁵ Nipooba baye me ale maa chaab a boro a num zom ate Naawen jam pa ba wanyi a ta cheŋ ale ge nwala a zaani. ³⁶ Nuruba baye ale bo kaduk po a kpa ate Naawen jam pa ba wanyi a ta cheŋ alege nwala a zaani.”

³⁷ Wa njanviirima yaa bek wa ayen, “Ti Nyɔnɔ, ka be ate nyaŋa de a le nye?”

Wa yaa tulisi ba ayen, “Jakpiuk ale dua juijui la, duinsa a bo ka dula.”

18

¹ Yeezu yaa magsi wamagsini a sak wa njanviirima Wa weeni wamagsini kama

ayen di denji ba kpa ate ba kasim a puusi Naawen. ² Wamagsini ale, "Tej kanyi po nuru ale jam boro. Wa jam a biisi ka biisa. Wa jam kan chali yogsum ale Naawen, yaase nurubiiga. ³ Pukogi me ale jam bo tej kala po a yaa nyiem kasim a chej nuruwa de jigi a saalim wa ayen wa maa maari wa ate wa nye buusa ale wa dachiak. ⁴ Ku jam beni ka nna yegayega alege wa jam zeri wa maarika kama. Alege ku njanjnyinj wa weeni wa dek ayen, 'M seba ayen m kan chali Naawen m be kan zuli nurubiik me ⁵ alege, pukogini de ale kasim a daani mu dii la, m le nya ku zuk ate wa nya wa ale a yaali dii la. M dan kan nye dila, wa a le kasim a jam kama ate m ga jak.' "

⁶ Yeezu yaa weeni ba ayen, "Ni wom venta nyonowa de ale weeni dii la. ⁷ Ase nuruwa dan weeni dila, nama kan poli ayen Naawen le bo buusa a te wa dek nuruma baai ale a kaari yok ale kantuenj ayen wa maari ba la? Wa le beni abe wa maari ba? ⁸ Basi ate m weeni a sak ni ayen wa le bo buusa a te ba ka nna nwuli. Alege Mi Saalobiika a dan njan pilim jam tenzok de m le nya siaka nuruba jigiya?"

⁹ Yeezu yaa njan jam magsi wamagsini di choa a te nuru baai ale jam a poli ayen ba ka nuru manja a kan pa waai meena a chim nuruba la. Wa yaa magsi wamagsini ayen, ¹⁰ "Nuruba baye ale jam boro a yaa jam jo Naawen Puusika Yenni po ayen ba puusi Naawen. Ba wanyi a jam ka Farisii, wanyi me a jam ka lampoo cheesido.

¹¹ "Farisii wa a yaa yiri zaani wa nyiini a yaa puusi Naawen ayen, 'Naawen mi a nye fi jiam, boan nyinj, m daa nuru baai chaab ale a vari la, yaase baai ale kan ta wensie la, yaase kabonj nyeeroba la. Mi a te fi jiam me ayen m daa lampoo cheesirowa ale za dula la. ¹² Daa njanpoi meena po mi a bobi ka noai daa naye. M be a va kisi kuui ale a sak ti ayen jaab buui meena ate ti a nya la, ti poori ba togatoga ku noai pi a yaa lueri piwa po bunyi a te fi la kama.'

¹³ "Alege lampoo cheesirowa me a ga za ninjinj wa toga a kan poom a yaali ayen wa zak zuk a nya wenj mazuwu. Wa yaa yik nimbie a kaasi a weeni ayen, 'Oo, Naawen ta jirim ale mu, dii nyinj la, m ka wabaata nyonow.' " ¹⁴ Yeezu yaa weeni ayen, "Basi ate m weeni a sak ni ayen daa Farisiiwa alege ka lampoo cheesirowa de ate Naawen vonj wa wabaatana a te wa, ale ge ate wa yaa kuli yeri. Ni basi ate m njan weeni a sak ni ayen nuru waai ale a pa wa dek a chim nuru kponj la, ba le zaab wa alege waai ale a zaab wa dek la, a le chim ka nuru kponj."

¹⁵ Nuru ba gela a yaa ta ba biluaata a jam Yeezu jigi ayen wa pa wa nisa a vi ba zuk. Wa njanviirima ale nya dila la, ba yaa toarinj ba ayen ba kan nye dila, ¹⁶ alege Yeezu yaa wi ba ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni wa njanviirima ayen, "Ni basi ate bisanja jam mi jigi. Ni kan yak ba, dii nyinj la, ka nuruba ase bisanja de chaab la ale soa Naawen Naamu. ¹⁷ Ni a teeri nyaku de ayen, waai a dan kan a nye wa dek ase bisanja de wanyi la, wa kan nya Naawen Naamu."

¹⁸ Da yenj ate kpagi dinyi a yaa bek Yeezu ayen, "Sagrow manja, m nin nye se ale m nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la?"

¹⁹ Yeezu yaa bek wa ayen, "Ka boa ate fi a wi mu ayen nuru manja? Nuru karo a chim nuru manja, ka Naawen nyiini. ²⁰ Fi dek a seba Naawen Sinsanja kama, nja ale nna: 'Kan nye kabonja. Kan ko nuru. Kan zu. Kan chim seero waai ale a velim la. Zuli fi ko ale fi ma.' "

²¹ Nuruwa yaa tulisi ayen, "A ta nyini dii po ate mi jam ka biik la, mi kasim wa ka Sinsanja de meena a jam paari jinla."

²² Yeezu ale wom nna la, wa yaa weeni nuruwa ayen, "Fi tali ka wayenj ate fi nye. Pa jaab meena ate fi ta la a da a pa ligraja a te njanjagsa ate fi nya jigsika wenj mazuk. Fi dan nye dila, fi yaa va mi."

²³ Nuruwa ale wom nna la, wa sui a yaa deri a kaasi nna yegayega dii nyinj la, wa jam ka jigsiro nna yegayega.

²⁴ Yeezu ale nya ale wa sui kaasi la, wa yaa weeni ayen, "Ku toa kama ate jigsiroba de Naawen Naamu. ²⁵ Ase laalaakomi ale kan bage a va garupein num po a nyini dii la, ku be pagra kama me nna yegayega ate jigsiro de Naawen Naamu."

²⁶ Baai ale jam wom nna la a yaa bek ayen, "Be ka wana a le wa nya varibasika?"

²⁷ Alege Yeezu yaa tulisi ba ayen, "Dii ate nurubiik an bage nye la, Naawen bage nye kama."

²⁸ Pita yaa weeni wa ayen, "Nya, tama basi ti yeeja kama ale jam va fu."

²⁹ Yeezu yaa weeni ba ayen, "Nuru waai a dan basi wa yeri ale wa pok ale wa suaata ale wa ko ale wa ma, a yaase wa bisa Naawen Naamu nyinj, ³⁰ Naawen ale te kula nyonowa nanta bala chaab nna yegayega gaam taam wa ale poom ta dii la, ale chum diipo ate wa nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la."

³¹ Da yenj ate Yeezu yaa poori wa njanviirima pi ale bayewa a ta nyini m bala po a yaa weeni ba ayen, "Ni nya, ti a chej ka Jerusalem tenka. Naawen bi- isiteeroma ale njanjisi dii meena a magsi chaab ale Mi Saalobiika la, ti dan ga a paari dula, ba ale njanjisi dii meena la a le chim

ka wensie. ³² Boan nyingja, ba le sum yik mu kama, a pa mu nyo nuru baai ale kan daa Juuba la nisima po ba a le la mu, a le mu, a chesi tintueta a basi m nyin ³³ ba a le miiri mu abe ba ko mu, alege daa neta dai, m le yiri kum po.”

³⁴ Yeezu ale biisi nna la, wa njanviirima an jam minj ku kiriya. Dii nyin la Naawen an jam lak ku kiri a sak ba, ate ba an minj wa ale a biisi dii la.

³⁵ Yeezu ale boro a moata Jeriko tenka la, yio ale jam kala siuku ninj a juisi. ³⁶ Wa ale wom ale nuru boanni a va wa tenj a taam la, wa yaa bek ayen, “Ka boa ale la?”

³⁷ Nuruma yaa tulisi wa ayen, “Ka Yeezu Nazaret denowa ale a taam.”

³⁸ Yiowa yaa kaari a weeni ayen, “Yeezu, Naawa Deevidee njanbiika, ta jirim ale mu.”

³⁹ Nuruma ale jam de ninj ka la a yaa weeni wa ayen wa goori wa wanni alege wa zeri ale a kaari nna yegayega a gaam wa ale poom a kaari dii la a nman weeni ayen, “Naawa Deevidee njanbiika, ta jirim ale mu.”

⁴⁰ Yeezu yaa zaani a weeni ayen ba ta nuruwa a jam wa jigi. Wa ale jam paari la, Yeezu yaa bek wa ayen, ⁴¹ “Fi a yaali ayen m nye ka boa a te fu?”

Wa yaa weeni wa ayen, “M Nyono, mi a yaali ayen fi nye kama ate m ninanja a lagri a te mu.”

⁴² Yeezu yaa weeni wa ayen, “Be lagri a nya. Fi siaka a basi kama ate fi nya nyinyogsa.”

⁴³ Yeezu ale weeni dila la, wa ninanja deri lagri ate wa a nya, ate wa yaa wa Yeezu a te Naawen pimpauk. Nuru boanni ale nya nna la, ba meena yaa te Naawen pimpauk.

19

¹ Yeezu yaa ga jo Jeriko tenka a va ka po a taam. ² Nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Zakiyos. Wa jam ka lampoo cheesiroba kpagi a jigsi nna yegayega. ³ Wa yaa jam a yaali ayen wa nya Yeezu alege wa an jam baga dii nyin la, wa jam gela kama ate nuru boanni a yaa jam lik wa. ⁴ Wa yaa chali de ninj a ga jueli kinjanj ayen wa nya wa dii nyin la Yeezu le jam wa ka dula a taam. ⁵ Yeezu ale jam paari dula jigini la, wa yaa zak nya wa weeni wa ayen, “Zakiyos, nye nwuli a sinj tenj, dii nyin la, ku a fe kama ayen m goa fi yenni jinla.”

⁶ Zakiyos yaa kpabi sinj a nye wa tia ale supeentik nalimnyiini. ⁷ Nuru baai ale jam nya dila la, ba yaa jam a nuuni a weeni ayen, “Wa jo ayen wa chim ka tuimbaata nyonowa de nichaano.”

⁸ Zakiyos yaa yiri zaani a weeni Nyonowa ayen, “Wom, m Nyono, m le pa nanta baai meena ate mi ta la geli

a te njanjagsa, abe m daam dan velim tuesi nuru jaab, m le tuni wa jaab wala degadega ku noai bunaansi.”

⁹ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Varibasika jam yenni de po jinla kama, wa ale maa ka Abraham njanbisana po wanyi la nyin.

¹⁰ Boan nyingja, Mi Saalobiika a jam ayen m gisi ka baai ale be la ate m vari ba a basi.”

¹¹ Nuruma ale jam diem za a wom wienja de la, wa yaa magsi wamagsini, dii nyin la wa jam moata Jerusalem tenka kama, ate ba jam a poli ayen Naawen Naamu a jam moata ka jamka nwuli. ¹² Wa yaa magsi wa wamagsini ayen, “Nuru kpionj ale jam boro, a yaa yiri da yenj a chej saterj nna nininja ayen ba bobi wa naam abe wa nman pilim jam. ¹³ Wa ale a yaali wa basi wa yenni abe wa chej la, wa yaa wi wa tomteeroma po pi a chari ba wanyiwanyi ligra a soa si chaab la ale ge weeni ba ayen, ‘Ni pa ligrana de a gerim ate m chej abe m pilim jam.’ ¹⁴ Wa tenka demma a jam kisi wa kama, ate ba yaa tom nuruba ate ba sanj wa njanj a ga weeni ayen, ‘Ti kan yaali nuruwa de ayen wa chim ti naaba.’

¹⁵ “Ba yaa jam bobi nuruwa naamu ate wa pilim jam. Wa ale jam paari la, wa yaa wi wa tomteeroma ayen ba jam ate wa bek ba nya ase ba gerim a nya ka boan nyuenta. ¹⁶ Ba wanyi a yaa de ninj a jam weeni ayen, ‘Nyono, fi ligrana vi ka ku noai pi a gum du.’ ¹⁷ Nuruwa yaa weeni wa ayen, ‘Fi nye wamanj, tomteero. Fi ale ta wensie ale wafiisa la nyin ale soa ate mi a pa tenkpiensa pi a nyo fi nisima po ayen fi a nya si meena zuk.’ ¹⁸ Tomteero waai ale pa a sanj la a jam weeni wa ayen, ‘Nyono, fi ligrana vi ka ku noai bunu.’ ¹⁹ Wa yaa weeni tomteero wala me ayen, ‘Fi soa ka tenkpiensa sinu zuk a nya.’

²⁰ “Tomteero wanyi me a jam weeni wa ayen, ‘M nyono, fi ligrana ale nna. Mi pa di a bobi ka laki po a dueni fu. ²¹ Mi a chali fu kama, dii nyin la, fi nyeka toa ka ma, fi a tuesi ka nanta baai ale kan daa fi nanta la nuruba jigi ale a che nanta baai me ate fi an bori la.’ ²² Wa yaa weeni wa ayen, ‘Fi ka tomteero kaasunj, m le pa ka fi dek biika a dak fi kaasunju a sak fu. Ka fi ale seba ayen mi nyeka toa, a tuesi nanta baai ale kan daa m nanta la nuruba jigi ale a che jaab buu ate mi an bori la. ²³ Be ka boa ale soa ate fi an pa m ligni a te nuru ate wa ta a tom ate diipo ate m le pilim jam la m nya nyuenta di po?’

²⁴ “Wa yaa weeni nuru baai ale jam za dula la ayen, ‘Ni tuesi lighbinni ale bo wa jigi la a te yomo waai ale ta ligbie piwa la.’

²⁵ Ba yaa weeni wa ayen, ‘M nyono, wa an poom ta ka ligbie pi?’ ²⁶ Alege nuruwa yaa tulisi ba ayen, ‘Ase ba ale weeni dii ayen

waai nisa po ale ta la, wala a le nman nya nanta ka nna yegayega a gum du, alege waai nisa po ale poom kan ta la, kula nyonowa ale poom ta dii magla la, wa a le jok bala me kama a gum du. ²⁷ Alege mi dachaasana, baai ale jam kan a yaali ayen mi chim ba Naab la, ta ba a jam dela a ko ba ate m nya.' "

²⁸ Yeezu ale magsi wamagsini de a nueri la, wa yaa de nin a cheŋ Jerusalem tenka. ²⁹ Wa ale jam boro a moata tenfiisana, Betfaaji ale Betani ate si moata Olivi Guuku la, Yeezu yaa tom wa njaanviirima po baye ³⁰ a weeni ba ayen, "Ni cheŋ tenfiik kaai ale bo ni nin la. Ni dan ga jo ka po ni le nya bonin ate nuru waai an diem do ka ale ka bobo za. Ni foli ka a ta jam dela. ³¹ Nuru a dan bek ni jaab buui nyin ale soa ate ni a foli ka la, ni weeni wa ayen, 'Ka Nyonowa ale a yaali.' "

³² Ba yaa cheŋ ga nya dii dek ate Yeezu weeni ba la. ³³ Ba ale jam boro a foli ka la, ka nyamma yaa bek ba ayen, "Ka boan nyin ate ni a foli ka?"

³⁴ Njaanviirima yaa tulisi ba ayen, "Ti Nyonowa ale a yaali ka", ³⁵ ate ba yaa ta bonika a cheŋ Yeezu jigi a yaa yeeri ba kasaautana a vi ka zuk a gomsu magsi ate Yeezu do. ³⁶ Wa ale jam a cheŋ la, nuruba yaa pa ba kasaautana a pati dueni tenka siuku po.

³⁷ Wa ale jam boro a moata Jerusalem a yaa churinti nyini Olivi Guuku zuk a sin la, wa njaanviirima meena yegayega a piilim deri a te Naawen pimpauk ate ku a jueli nna yegayega, ale ba ale jam nya wakperikaliik pagri sii meena la. ³⁸ Ba yaa a pak Naawen a weeni ayen,

"Naawen niak naab waai ale cheena Nyonowa yonni nyin la. Suyogini a bo Naawen jigi, ale nalim a bo wenjmazuk."

³⁹ Farisiima ba gela ale jam maa bo nuru boanni po la, a yaa weeni Yeezu ayen, "Ti Sagro, weeni fi njaanviirima ate ba goori."

⁴⁰ Yeezu yaa tulisi ba ayen, "Ni basi ate m weeni ayen ba dan poom goori me, tintanana dek le yi yiila a pak Naawen ase bala la."

⁴¹ Wa ale jam moata tenka po ate wa ga nya ka la, wa deri a kum ka nyin ⁴² a weeni ayen, "Ase ni dan poom seba ni le ni nye dii ate suyogini a jam la ku te zunchoŋ kama alege na meena a suk kama ni jigi. ⁴³ Di danni cheena kama, ate ni dachaasana a jo gilim ni jigi meena a basi sunsun. ⁴⁴ Ba ale kaasi ni tenka abe ba ko ni ale ni bisana meena. Ba kan basi tintain yeŋ me la ate di dua di choa zuwa. Nyanana de meena le nye kama dii nyin la, diipo ate Naawen jam ayen wa vari ni a basi la, ni jam zeri kama."

⁴⁵ Yeezu yaa ga jo Juuma Puusika Yenni po a yiaŋ baai ale jam bo di po a gerim la ⁴⁶ ale weeni ba ayen, "Ba nmarisi Naawen gbanŋa po ayen Naawen a weeni ayen yenni a le chim ka puusika yeri. Alege nama goanti pa di chim ka zueba yeri."

⁴⁷ Daa meena Yeezu a kasim jam a sak ka nuruba Juuma Puusika Yenni po. Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale Juuma Sinsanŋa sagroma ale nisomma jam a yaali kama ayen ba ko wa ⁴⁸ alege ba an baga a jam nya siuwa, dii nyin la, nuruma meena a kasim jam a wom ka wa sinsanŋa. Ba kan jam a yaali ayen ba jogi ale wa yeŋ la womka.

20

¹ Da yeŋ ate Yeezu a jam bo Juuma Puusika Yenni po a sak nuruma Naawen wamaŋsana. Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale Juuma Sinsanŋa sagroma ale nisomma a yaa jam ² a bek wa ayen, "Ka wana ale te fi siuk ate fi a nye wienana de? Ka wana ale te fu siuk wa?"

³ Yeezu yaa tulisi ba ayen, "Ni basi ate mi me bek ni wari. ⁴ Joŋ ale jam a te nuruba soka la, wa jam nya wa pagrimu ka Naawen jigi yaa nuru biik jigiya?"

⁵ Ba yaa deri a zok ale chaab, "Ti ti tulisi wa ayen ka boa? Ti be dan weeni ayen bu nyini ka Naawen jigi wa le bek ti ayen be ka boa ate ti jam ka siaka ale Joŋ wienana. ⁶ Alege ti dan weeni me ayen bu nyini ka nurubiik jigi, nuru boanni ale za dela la ba a le yuk ti kama ale tintana dii nyin la, ba seba chak kama ayen Joŋ ka Naawen biisiteero." ⁷ Ba yaa tulisi ayen, "Ti ze Joŋ pagrimu ale nyini juijui la."

⁸ Yeezu yaa weeni ba ayen, "Mi me abe kan weeni a sak ni jaab buui pagrim nyin a te mi a nye wienana de la."

⁹ Yeezu yaa magsi wamagsini de a sak nuruma ayen, "Nuru wanyi ale jam boro a yaa kpa wa talim fiik, a vuk tiisa. Wa yaa pa nuruba ayen ba a limsi bu ale ge yaa yiri nyiem a cheŋ tenka choa a ga beni nna yegayega. ¹⁰ Wa talimu tiisana yoanana pisika ale jam paari la, wa yaa tom tomteero ayen wa ga tuesi yoana njaai ate wa soa la wa nuruma jigi a ta jam te wa. Tomteero wa ale ga paari talimu po la, nuruma yaa yik wa a nak wa a yiaŋ wa ate wa cheŋ ale nisim kotta. ¹¹ Wa yaa nman tom tomteero wa choa alege ba nman yik wa me a nak ate wa nya chivie nalimnyini a yiaŋ wa ate wa cheŋ ale nisim kotta. ¹² Wa nman tom tomteero wa choa a nye buta, ba nman yik wa me a nak a te wa tuom a yiaŋ wa ate wa nyini. ¹³ Talimu nyonowa yaa bek wa dek ayen, 'M le nye ka se nna m le tom ka m dek biika waai ate m mariŋ la ate wa cheŋ, da dii dai ba

a le te wa zula.’¹⁴ Nuruma yaa ale ga nya nuruwa dek biika la, ba yaa weeni chaab ayen, “Talimu nyonowa dek biika ale nna. Wa dan kpi, ka wala le soa wa ntanta. Basi ate ti ko wa ate wa ntanta meena a chim tama nanta.’¹⁵ Ba yaa yik wa a ta wa nyini talimu po a nyini a ko wa.”

Yeezu ale magsi wamagsini nna a nueri la, wa yaa bek ayen, “Talimu nyonowa le nye nuruma de ka se?”¹⁶ “Wa le jam ko ba kama abe wa pa talimu a nyo nuruba ba chaab nisima po.”

Nuruma ale wom nna la, ba yaa weeni ayen, “Ti a saalim Naawen ayen wa kan basi ate dila nye.”

¹⁷ Wa yaa nya ba ale weeni ayen, “Be ka boa ate ba nmarisi Naawen gbanka nna ayen,

“Tintain dii ate seeroma a zeri ayen di an nala la,

tintain dila degadega ale nman chim tintain manka na meena po.’

¹⁸ Nuru waai abe dan lo tintanni de zuk, kula nyonowa nyinika a le pasi ka meena meena, alege nuru waai ate tintanni de a lo wa zuk la, di a le num wala choa nyinika ase ka zom la.”

¹⁹ Juuma Sinsanña sagroma ale Juuma Puusika Yenni kpanña a yaa jam pii nyin ayen ba yik Yeezu dila powa, dii nyin la, ba jam min kama ayen wa pa ka ba a magsi wamagsini. Alege ba an jam nya siuk a yik wa dii nyin la, yogsom ale jam ta ba ale nuruma.²⁰ Ba yaa kasim jam a gisi siuk ayen ba yik wa. Ba yaa tom nuruba a weeni ba ayen ba pa ba dek a chim wensie nyam a ga bek Yeezu bega ate ba nya siuk a yik wa a te Gominawa waai ale ta pagrim la.²¹ Nuruma de ale jam Yeezu jigi la, ba yaa weeni wa ayen, “Ti sagro, tama seba ayen fi ale a biisi dii ale a sak nuruba dii la ka wensie. Tama seba me ayen fi ka waai ale kan a luk nuruba la, alege fi a sak ka wensie sinsanña naai ale a sak nurubiik Naawen ale a yaali ayen wa boro dii la.²² Be weeni nyaku de a sak ti, tama Sinsanña a siak ate ti tuni ti lampoowa a te nakpionku Siiza yaa Sinsanña kan siagi?”

²³ Alege Yeezu poom seba ba yammu noai po kama ate wa yaa weeni ba ayen,²⁴ “Ni sak mu libgiri.” Ba yaa ta ligni jam ate wa yaa bek ba ayen. “Ka wana zuk ale wa yoi ale dua di nyinña?”

Ba yaa tulisi wa ayen, “Ka Siiza.”

²⁵ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ku be dan ka dila, ni be pa jaab buui meena ale magsi ayen ni pa te Siiza la, a te wa, abe ni pa jaab buui meena ale magsi ayen ni pa te Naawen la, a te wa.”²⁶ Wa ale jam tulisi ba dii nna la, ku yaa cha ba nna yegayega ate ba yaa goori nna chorototo. Ba an jam

baga a yik wa nuruma nimbie po, wa ale tulisi ba dila la nyin.

²⁷ Dula jigini, Sajusiba ba gela a yaa jam Yeezu jigi, a bek wa bega. Sajusima meena jam a weeni kama ayen nuruba dan kpi, ba an nman бага a yiri kum po. Ba yaa bek Yeezu ayen,²⁸ “Ti Sagro, Moosis ale nmarisi nyaku de a te ti a weeni ayen, ‘Nuru a dan faari wa pok ate ba an biak biik ale ge ate nuruwa a dan kpi, ku a fe kama ate wa suok a faari pukogini a biak bisa a te wa suoku waai ale kpi la.’

²⁹ Yogyogla de, nuruba bayopoi ale jam boro a chim suaata ate ba so kpagini a faari nipok ate wa an biak ale wa nya ale ge kpi.³⁰ Waai ale pa a sarj wa la me a yaa faari wa suoku powa alege nipowa ale wa me an biak a nya ya ale ge ate wa kpi.³¹ Ba suok kuui ale pa a sarj butawa la, a nye kula me degadega. Ba meena bayopoiwa a faari nipok wala kama a taam tu alege ba waai ale wa an biak a nya ya ale ge kpi.³² Ku njan nyin ate nipowa me a yaa kpi.³³ Yogyogla de, ate nuruma bayopoiwa de meena a faari wa a nya la, da dii dai ate nuruba meena ayen ba yiri kum po la, ka wana le wa soa nipowa de?”

³⁴ Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Tenjuk de demma a faari ka nipooba, a pa ba leeba me a yalisi choroba,³⁵ alege nuru baai ale magsi ba yiri kum po a yaa bo tenj kaai ale bo njan cheena la, ba kan yali chaaba.³⁶ Ba ba a nye ase ka Naawen Sabiiloma la. Ba kan nman maari a kpi. Ba yaa ka Naawen bisa dii nyin la, ba yiri kum po kama.³⁷ Moosis dek abe weeni nyaku de ate ku lagri kama ayen nuru baai ale kpi la le yiri kum po kama boan nyinña juijui ate wa nmarisi Naawen gbanka po a magsi chaab ale juijui ate wa nya bolimu goanni po ate bu a nye nna ase bu a de ka ti fiik la wa weeni ayen, ‘Nyonowa ka ti kokpiensan Abraham Naawen, Aizik Naawen, ale Jakob Naawen.’³⁸ Ni poom seba kama ayen Naawen be daa kpilima Naawenya, alege wa ka njanvuuta Naawen, boan nyinña, waai meena vua kama wa jigi.”

³⁹ Juuma Sinsanña sagroma ba gela a yaa weeni ayen, “Sagro, fi biisi ka nalimnyini.”⁴⁰ Dii nyin la, ba nman ka siuk a bek wa bega na chaaba.

⁴¹ Alege Yeezu yaa bek ba ayen, “Ka boa ale soa ate ba a weeni ayen Kirisitawa waai ate Naawen a le tom wa ate wa jam la a le chim ka Naawa Deevide njanbiiga?

⁴² Wann abe ale ka dii la ale Naawa Deevide dek a weeni Naawen gbanka Yilana dinyi po kama ayen,

‘Nyonowa Naawen weeni mi Nyonowa ayen,

kali mi juga genj

⁴³ ate ku jam paari diipo ate m le basi ate fi nya pagrim fi dachaasana zuk.⁷
⁴⁴ Ase Deevit dek dan a wi Kirisitawa waai ate Naawen a le tom ate wa jam la, ayen wa Nyono, ku be zaani ka se a te Kirisita a бага a chim Naawa Deevit naanbiiga?”

⁴⁵ Nuruma meena jam a za a wom kama ate Yeezu yaa weeni wa naanviirima ayen,
⁴⁶ “Ni kpesi ni dek ale Juuma Sinsana sagroma baai ale a yaali ayen ba jo ba kasautana a nyiem a chen a yaali ayen waai a ta a puusi ba, yaba peelitana po la, baai ale a yaali me ayen ba kali zukpaglik sii ate ba lueri zaani tuka diinana po la. Ba ka nuru baai me ale a yaali ayen ba kali nuru kpeenta zukpaglisa zuima nandiin kpeenta tinna po la.⁴⁷ Ba be ka baai me ale a yaali pukoga paasi deka la, ale baai me ale a puusi Naawen venta puusa wonta la. Ba la chaab waalika le gaam taam ka nna yegayega.”

21

¹ Yeezu yaa jam kala Juuma Puusika Yenni po a moata juujiu ate nuruba ta ba ligra a jam a nyoro a te Naawen la, a yaa nya ba.² Wa yaa jam nya pukogi dinyi, wa jam ka jajak a yaa maa ta wa ligbie naye a jam ayen wa lonsi du.³ Yeezu yaa weeni ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen, pukogi niwobowa de ale nyo ligri naai du la, wa tiirimu a gaam mbala meena tiirintana kama.⁴ Dii nyin la, mbala te ka ligra dii ale kan toa ale ba pa teka la alege pukogi niwobowa de a pa ka wa ligrana meena ate wa ta la a ta jam nyoro.”

⁵ Yeezu naanviirima ba gela a jam a weeni ka Juuma Puusika Yenni ale nala dii ale di tintain nalinsana ale tiirim tii meena ate nuruba te Naawen ate ba nimirisi di la. Yeezu yaa weeni ayen,⁶ “Dii meena ate ni a nya nna la, di danni cheena ate nuruba jam nak di a lonsi. Ba kan basi tintain yey me la di choa zuwa.”

⁷ Ba yaa bek wa ayen, “Ka dimpo ate wienja de ayen na nye? Ka boa ale ku nye ate ku sak ti ayen danni a moata?”

⁸ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni kpesi ni dek ate waai a kan paasi ni. Nuruba yegayega le jam mi yonni nyin a pa ba dek a chim Kirisitawa waai ate Naawen a le tom la, a velim a weeni ayen di danni abe paari kama. Ni kan va ba.⁹ Ni dan wom tigurisa wie ale kpage ale a nya baai zuk la, a nye kpalin ale ba kpanna ni kan a chali yogsum. Ku a fe kama ayen nyana de meena a nye alege ku kan sak kama ayen tenka kpeglimka a le deri jam kama.”

¹⁰ Wa yaa nman weeni ba ayen, “Tenja gela dem ale ba nalima meena a le yiri a chen ga tu chaab kpalin po.¹¹ Tenka me a le choa nna yegayega ate kom ale

tue pagrisa jam jigi meena. Wakperikaliisa nna yegayega ale wie naai ale na te nuruba yogsum la le nye wenjmazuk chinmaana po.¹² Alege wienja de a dan yaa na nye, ku a fe kama ayen nuruba ale ba yik ni ale pagrim a basi ate ni nam nna yegayega. Ba a le yik ni a ta ni chen ba tuka diinana kpanna jigi ate ba bo ni buusa a yaase ba ta ni a ga lik likka diina po a yaase ba a le ta ni a chen ga zaani nalima ale kanbonnalima nin. Ni ale a va mi la nyin ale soa ate ba a le nye ni dila.¹³ Dila powa nyaku de a le te ni siuk ate ni бага weeni mi wie a sak ba.¹⁴ Ba dan ta ni a ga jo buusa boka dokku po, ni kan basi ate ku a daani ni ale dii ate ni tara ayen ni biisi ale boteerowa la,¹⁵ dii nyin la mi le weeni sak ni ni le ta ni weeni dii la. M be le te ni yam ate ni dachaasana a kan ba a biisi gaam ni.¹⁶ Ni dek koba ale ni maba ale ni suaata ale ni kobisa ale ni doaba a le yik ni ale pagrim a te ate ba ko ni ba gela.¹⁷ Waai meena a le kisi ni kama mi nyin.¹⁸ Alege zuik yey me la ni zuimana po a kan be.¹⁹ Dila nyin ni yik ni dek nalimnyini a siak a te ni ninam ate ni vari ni dek basi kama.

²⁰ “Ni dan ga nya ale sojiba a jam gilim Jerusalem tenka, ni be seba ayen ka kaasika a moata kama.²¹ Ni dan nya ale dila boro a nye, nama baai ale bo Judia tenka po la ni chali nna yegayega a ga suk guutana sunsun. Baai ale bo tenka dek po la, ba basi dula jigini. Baai me ale bo peelim la, ba kan chen tenka dek po.²² Dii nyin la, ase ba ale nmarisi dii Naawen gbanja po ayen da njala po ka ‘Waalika Da’ la le sum chim ka wensie.²³ Da njala po, nipok baai ale ta puusa ale biluaata la jok wein kama. Dii nyin la, kaasun nna yegayega a le ku jam tenka de, waalika nna yegayega me a le ka jam nuruma de jigi.²⁴ Ba a le pa ka gebi wonta me a ko ba gela. Ba a le yik ba gela me a ta chen tenja yegayega. Nuru baai ale kan daa Juuba la, a le kaasi Jerusalem abe ba bo ka po paari ba danni ate ba ale basi.

²⁵ “Wakperikaliisa ale si a nye wenbinni ale chiika ale chinmarisana jigi. Sukaasun nna yegayega a le di jam tenzuk de nuruma meena jigi ate yogsum yik ba ale nya kpeemu ale a wuuri dii ate bu nyamiisana me a nye dii la.²⁶ Yogsum a le yik nuruba kama ate ba cha ase ba ale a limsi dii ale di nye tenzuk meena la, dii nyin la, chinmarisana ale bo wenjmazuk la, le tagri si suitana kama.²⁷ Njala meena naanynin, ate Mi Saalobiika a yaa pa m dek a sak ate nuruba yaa nya mu ale m bo chinmari po a cheena ale pagrim ale nyagsika nna yegayega.²⁸ Wienja de a dan piilim nyeka ni yiri zaani nmai abe, ni zak

ni zuima n̄mai dii nyinj la, ni varibasika dannɪ moata kama.”

²⁹ Yeezu yaa magsi wamagsini de a sak ba ayen, “Ni nya kin̄kan ale tiisan̄a meena.

³⁰ Ase ni dan ga nya si ale si pusi vaata, ni seba ayen wulum wein a moata kama.

³¹ Ni be dan nya wien̄a de me ale n̄a piilim boro a nyɛ, ni yaa be seba ayen Naawen Naamu a moata kama.

³² “Wensie ate mi a weeni ni ayen jinla demma a kan kpi ase ka ba lij nya wien̄a de meena nyeka. ³³ Wen̄mazuk ale ten̄ka meena a le jam kpeglim ka da yen̄. Alege mi wien̄a a kasim ta ka pagrim taam wuu.

³⁴ “Ni kpesi ni dek ate ni kan pa ni dek meena a te deka ale nyuka abe ni kan a daani ni dek ale nyeboka wie, kan daa di, Da dila dannɪ a le jam diiri ni kama. ³⁵ Dii nyinj la, da dila dannɪ ale diiri waai meena kama ase baruk ate ba bari yik jaab la. ³⁶ Alege, m n̄man a weeni kama ayen ni kpesi ni dek daa meena, a puusi Naawen ayen ni a le ta pagrim ate ni baga nyini wien̄a de meena a le cheena ayen n̄a nyɛ la po a nyini ate ni baga zaani Mi Saalobiika ni.”

³⁷ Yeezu a jam pa ka da n̄ala meena a kasim a sak nuruba Juuma Puusika Yenni po. Jun̄cai nyiem a dan jam paari, wa a nyini kama a chej guuk kuui ate ba a wi ayen Olivi guuk la. ³⁸ Saliuk yokyok foribi, nuruma meena a nyiem jam ka Juuma Puusika Yenni a wom wa sinsan̄ja.

22

¹ Ku jam tali ka magla ate Juuma tigi kpeeni dii ate ba a wi ayen Juuma Gaambasika Tigini la dannɪ a paari. Da dila dannɪ ale ba piilim a n̄obi boroboruk kuui ale kan ta dabinta ku po la. ² Ku ale jam boro a moata da kpeeni la, Juuma Puusika Yenni kpan̄ja ale Juuma Sinsan̄ja sagroma a jam a gisi ka siuk ayen ba ko Yeezu, alege ba an bagan dii nyinj la ba jam a chali ka yogsuam ale nuruma.

³ Sitaana a ya basi ate Yeezu n̄aan̄viirima pi ale bayewa po wanyi a siak te wa. Wa yoi ale Judas Iskariot. ⁴ Judas yaa chej Juuma Puusika Yenni kpan̄ja ale Yenni limsidoma jigi a biisi ale ba wa a le wa nyɛ dii a yik Yeezu a te ba la. ⁵ Ba sue a yaa jam peenti nna yegayega ate ba weeni ayen ba a le tuni wa ligra. ⁶ Judas me a yaa jam siak a deri piilim a gisi siuk kuui ate ba yik Yeezu diipo ate nuru boanni karo la.

⁷ Tigini dannɪ piilimka ate ba a n̄obi boroboruk kuui ale kan ta dabinta la, ba a pa ka pabisa a nyɛ kaabka a gomsɪ a magsi ayen ba de Juuma Gaambasika Tigini n̄andiintan̄a. ⁸ Da dila dannɪ, Yeezu yaa tom Piita ale Joon a weeni ba ayen,

“Ni chej a ga gomsɪ ti Gaambasika Tigini n̄andiintan̄a ate ti de.”

⁹ Ba yaa bek wa ayen, “Fi a yaali ayen ti chej ka be a ga gomsɪ magsi?”

¹⁰ Wa yaa tulisi ba ayen, “Ni nya de, ni ale a chej ten̄ka po la, nidoa ale wa ji nyiam ale samon̄in a jam tuni. Ni maa wa wa a ga jo yeri dii po ate wa ga a jo la. ¹¹ Ni dan ga jo, ni bek yenni nyonowa ayen, ‘Sagrowa a weeni ayen, fi dak nichamma dok kuui ate wa ale wa n̄aan̄viirima le jo kali de Gaambasika Tigini n̄andiintan̄a la a sak ti?’ ¹² Wa le dak n̄mazuk dok kpijon̄ kunyi ate ba vari ale gomsɪ ku meena po a sak ni. Ni yaa jo ku po a gomsɪ jaab buuri meena a magsi ate ti kali a de.”

¹³ Ba yaa chej ga jo ten̄ka po a nya dii meena ate Yeezu a poom weeni ba la, ate ba yaa gomsɪ ba Gaambasika Tigini n̄andiintan̄a a magsi.

¹⁴ Ku ale jam paari diipo ate ba ayen ba de la, Yeezu ale wa tuitomdoma a yaa maa chaab kali ayen ba de. ¹⁵ Wa yaa weeni ba ayen, “M poom kasim a yaali ka nna yegayega ayen m kali a de Gaambasika Tigini n̄andiintan̄a de ale nama abe m ge a nam ¹⁶ dii nyinj la, m kan de deka de diipo diipo ase ka da dii dannɪ ate Naawen Naamu ale jam la ate ti yaa de ate deka de a sak ni ka wie la.”

¹⁷ Yeezu yaa pa beerik ale daam a puusi a te Naawen a nyɛ wa jiam ale ge a weeni ba ayen, “Ni n̄oa a chari chaaba, ¹⁸ dii nyinj la, m kan n̄man nyu daamu de ase ka Naawen Naamu a nin jam.”

¹⁹ Wa yaa n̄man pa boroboruk a puusi Naawen a nyɛ wa jiam, a yik ku a wie a te ba ale ge weeni ba ayen, “Ni n̄oa n̄obi, mi nyinjka ale nna ate m pa a te ni. Ni nyiem kasim a nyɛ nna ate ni a teeri m wari.” ²⁰ Dila degadega, ba ale ga de nueri la, wa yaa n̄man pa beerika ale daamu a weeni ba ayen, “Beerika de ale daamu a kpiiri basi a te ka nama ayen yogyogla de Naawen a va mi ziimu nyinj yaa basi ate wa dek ale nuruba a ta noayen paalik ale chaab.

²¹ “Alege nuru waai le wa ta mi a ga bobri a sak la, a maa kali ka dela ale mi a de. ²² Ka Naawen ale poli ku ayen Mi Saalobiika a kpi alege nuru waai dek a le wa ta Mi Saalobiika a ga bobri sak la, ku le bie wa jigi.”

²³ Wa n̄aan̄viirima yaa jam a bek ba dek ayen, “Ka tama wana a le wa nyɛ dila?”

²⁴ Wa n̄aan̄viirima a yaa jam a nak nampaga ale chaab a bek chaab ayen, “Ka tama po wana dek ate nuruba a poli ayen wa ka nuru kpijon̄ a gaam ti meena?”

²⁵ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ten̄zuk de naliman̄a ta pagrim ka nna yegayega a gaamu ba nuru baai zuk ate ba a nya la.

Nuruma ka wariwari a maari a biisi. Ba a wi ba nalimaŋa ayen ka ba maaroba. ²⁶ Alege nama jigi ku be daa dila, ku a fe kama ayen waai ale chim nuru kpion ni meena po la, a pa wa dek a chim ni meena baan, waai me abe ale chim ni nindeero la, ku a fe kama ayen wa chim ni tomteero. ²⁷ Basi ate m bek ni nyaku de ayen, nuruma de bayewa, ka ba wana ale gaam wa choa, waai ale kali tenj a de nandiintanja la yaa waai ale nye nandiintanja a te waai ale kali tenka a de la? Daa waai ale kali tenka a de la ale gaam waai ale a te wa la? Alege mi bo ni po ase ka nuru waai ale ka tomteero la.

²⁸ "Nama kasim bo ale mi ale m ninammu meena kama. ²⁹ Ase mi kowa ale pa wa naamu a nyo mi nisima po dii la, mi me ase m kowa ale nye dii la, a te ni ka siuk ³⁰ ate ni a de abe ni a nyu m naamu po, abe ni kali zukpaglisa zuima a nya Izirali buuni pi ale buyewa meena zuk.

³¹ "Simon, Simon kpesi fi dek ale Sitaana a juisi ka siuk ayen wa nye ni meena a nya. Wa ale yeeri njan mansana njan baatanja po, ase kparo ale yali votta a basi ale a ge njan bienja dii la. ³² Alege, mi puusi Naawen a te fi Simon kama ayen fi kan basi fi siaka. Fi dan tagri a siak mi noai ase ti ale poom a nye dii yogyogla la ku a fe kama ate fi nye ate fi suaatanja a ta pagrim me."

³³ Simon Piita yaa tulisi wa ayen, "M Nyono, mi gomsi magsi kama ayen m maa va fu a chej likka dok a yaase m kpi ale fu."

³⁴ Yeezu yaa weeni wa ayen, "Mi a le a weeni fi Piita ayen, fi ale pagsi ku noai buta ayen fi ze mi, alege ate kpadiaka a kum."

³⁵ Yeezu yaa bek ba ayen, "Diipo ate mi jam tom ni ate ni chej alege ka ligra fook, yaase forok, yaase nuensa la, ni jam jogi jaaboa?"

Ba yaa tulisi wa ayen, "Aawo, ti an jam jogi jaabjaaboa."

³⁶ Yeezu yaa weeni ba ayen, "Alege yogyogla de ate mi a weeni ni ayen waai a dan ta ligra fook, yaase forok ku a fe kama ayen wa pai. Waai abe dan kan ta gebi wonj ku a fe kama me ayen wa pa wa kasaauk a da a yaa pa ligranja a da gebi kala choawa.

³⁷ Boan nyinŋa, ba ale nmarisi Naawen gbanŋa po dii ayen, 'Ba jam pa wa a gum chaab ale ka zueba la', ku a fe kama ayen dila chim wensie mi jigi. Dii nyin la, ba ale nmarisi dii dila po dila po a magsi chaab ale mi la, a boro a chim ka wensie."

³⁸ Ba yaa tulisi wa ayen, "Ti Nyono, tama ta ka gebi sila chaab siye."

Yeezu yaa tulisi ba ayen, "Dila magsi kama."

³⁹ Yeezu ale wa njanviirima yaa basi dula jigini ale ge chej Olivi Guuku ase wa nyiem ale a nye dii la. ⁴⁰ Wa ale jam paari dula jigini la, wa yaa weeni ba ayen, "Ni a puusi Naawen ate ni kan pa ni dek te nyenyaka."

⁴¹ Wa yaa poori wa dek wa toga a taam nakpiak a kpi duna tenj a puusi Naawen ayen, ⁴² "M koa, ku dan ka fi yaalika, yeeri ninammu de m jigi a basi, alege nye fi dek ale a yaali dii la, daa mi ale a yaali dii la."

⁴³ Naawen sabiiloma wanyi a yaa jam wa jigi a te wa pagrim. ⁴⁴ Ase wa a le jam a yiili wa ninammu wie la, wa yaa nman puusi Naawen a gum du ate wulum a kasim jam a zi nna ase ka ziim ale a zi tenj la.

⁴⁵ Wa ale ga puusi Naawen nueri la, wa yaa yiri nman pilim jam wa njanviirima jigi a jam a paari ale ba dua a goa dii nyin la ba sue ale jam kaasi ⁴⁶ ate wa yaa bek ba ayen, "Ka boa ate ni dua a goa? Ni yiri a puusi Naawen ate ni kan pa ni dek te nyenyaka."

⁴⁷ Wa ale jam diem boro a biisi nna la, nuruba yegayega ale Judas waai ale jam ka wa njanviirima po pi ale bayewa la a yaa de ba ninj a cheena. Wa yaa forisi paari Yeezu a puusi wa. ⁴⁸ Alege Yeezu yaa weeni Judas ayen, "Judas, fi a dak Mi Saalobiika a sak ale ka puusa?"

⁴⁹ Yeezu njanviirima baai ale jam maa bo ale Yeezu ale ga nya dii ale di nye la, a yaa bek Yeezu ayen, "Nyono, ti pa ti gebik wonsana a chubi ba?" ⁵⁰ Ba wanyi a yaa deri che Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni tomteeroma po wanyi juga turi.

⁵¹ Yeezu yaa weeni ba ayen, "Dila magsi kama". Wa yaa tiri nuruwa tunni ate di deri nueri.

⁵² Yeezu yaa bek Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale Yenni limsidoma ale nisomma baai meena ale jam nyini jam ayen ba yik wa la, ayen "Mi ka zue ate nama ta gebi wonja ale dua a jam ayen ni yik mu?" ⁵³ Daa meena mi kasim bo ale nama kama Juuma Puusika Yenni po a sak nuruba alege nama an jam pa nisa a tiri mu, ka nama me dannii ale nna, di be ka da dii me ate Sitaana ta siuk pa wa pagrimu a tom tuima la."

⁵⁴ Ba yaa yik wa a ta wa chej Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yenni. Piita yaa wari njanj a chej a vi. ⁵⁵ Ba ale jam toati bolim yenni dabiaka po a maa chaab a kali la, Piita jam maa bo ba po kama. ⁵⁶ Nipokbili wanyi ale jam boro. Wa jam ka pokdoklie. Nipokbinni de ale nya ale Piita kala bolimu ninj la, wa yaa nya wa nna ziim, a weeni ayen, "Nuruwa de a poom bo ale wa kama."

⁵⁷ Piita yaa pagsi ayen, "Nipokbiliga, mi poom ze wa."

⁵⁸ Ku an bula beniya ale ge ate nuru wa choa a nman nya wa a weeni ayen, "Fi me ka ba po wanyi."

Alege Piita nman weeni ayen, "Nidɔa, mi maa daa ba po."

⁵⁹ Ku ale nman ga beni maga dega la, nuru wa choa a nman weeni ale nin muna ayen, "Mi seba chak kama ayen nuruwa de a jam maa bo ale wa kama, dii nyinj la, nuruwa de ka Galili tenka deno."

⁶⁰ Alege Piita nman weeni ayen, "Nidɔa, mi ze fi ale a biisi dii la."

Wa ale diem boro a biisi dila la, kpadiaka yaa kum, ate Nyɔnɔwa yaa, virinj nya Piita ⁶¹ ate Piita yaa teeri Nyɔnɔwa ale poom weeni wa dii ayen, "Fi le pagsi kama ku noai buta ayen fi ze mu ale ge ate kpadiaka kum yokku de." ⁶² Piita ale ga teeri dila la, wa yaa nyini peelim kum nna yegayega.

⁶³ Nuru baai ale jam ta Yeezu la, a yaa nye wa a la ale a nak wa, ⁶⁴ a yaa pa nanta a bobi lik wa ninanɔ me a yaa bek wa ayen, "Weeni a sak ti waai ale nak fu la." ⁶⁵ Ba jam biisi ka wie nɔa chaab nna yegayega a le wa.

⁶⁶ Vari ale ga veenti la, nisomma a yaa jam tu chaab. Ba gela a jam ka Juuma Puusika Yenni kpanɔa, ba gela me Juuma Sinsanɔa sagroba. Nuru baai ale jam ta Yeezu la a yaa ta wa a cheɔ ba jigi ate ba yaa bek wa ayen, ⁶⁷ "Fi ka Kirisitawa waai ate Naawen weeni ayen wa a le tom ate wa jam la, be weeni a sak ti."

Alege wa yaa tulisi ba ayen, "M dan weeni a sak ni, ni kan ta siaka. ⁶⁸ M be dan begi ni bega ni kan tulisi mu. ⁶⁹ Alege a zaani jinla a ta a cheɔ, Mi Saalobiika a le kali ka Pagrowa Naawen juga geɔ."

⁷⁰ Ba meena a yaa nman begi wa ayen, "Fi abe ka Naawen biika?"

Yeezu nman tulisi ba ayen, "Nama ale weeni."

⁷¹ Ba yaa bek chaab ayen, "Ka boan jaab wari ate ti nman a yaali ayen ti wom a magsi chaab ale nuruwa de dii nyinj la, ti wom ku kama a ta nyini wa dek noai po ayen ti an velim ya."

23

¹ Nisomma meena yaa yiri ta Yeezu a cheɔ Gominawa Paalot jigi. ² Juijui ate ba toarin wa a weeni ayen, "Tama yik nuruwa de kama ale wa boro a paasi ti nuruma ayen ba kan a tuni ba lampoowa a te nakpionku Siiza. Wa maari a weeni me ayen wa dek ale Kirisitawa. Ku kiri ale wa ka naab."

³ Gominawa Paalot a yaa bek wa ayen, "Ka fi ale Juuma naawa la?"

Yeezu yaa tulisi wa ayen, "Fi ale weeni."

⁴ Paalot yaa weeni Juuma Puusika Yenni kpanɔa ale nuru boanni ayen, "Mi an nya nuruwa de wari dii ate wa kaasi la."

⁵ Ba yaa nmasi a biisi nna yegayega ayen, "A zaani Galili tenka a jam paari Judia tenka a ta ga paari dela, wa kasim a sak nuruma kama ayen ba basi ate kaasun jam."

⁶ Paalot ale wom nna la, wa yaa bek ayen, "Nuruwa de ka Galili deno?" ⁷ Paalot ale wom ayen Yeezu nyini ka juijui ate Naab Ayerod a jam a nya ka zuk la, wa yaa basi ate ba ta Yeezu a cheɔ wala jigi. Dila po wa Naab Ayerod dek a jam bo ka Jerusalem tenka. ⁸ Naab Ayerod ale nya Yeezu la, ku yaa peenti wa sui nna yegayega boan nyinj, wa kasim jam a yaali ka nna yegayega ayen wa nya wa dii nyinj la, wa wom ka wa wari ate wa yaa jam a yiili ayen wa le nye wakperikaliik ate wa nya. ⁹ Naab Ayerod yaa bek wa bega nna yegayega alege Yeezu an jam tulisi wa. ¹⁰ Juuma Puusika Yenni kpanɔa ale Juuma Sinsanɔa sagroba a yaa za dula a toarin Yeezu ale nin muna. ¹¹ Naab Ayerod ale wa sojima a yaa nye Yeezu a la ale a nye wa jigi nna ase wa daa nuru la. Ba ale nye dila la ba yaa pa kasaauk nalun jo Yeezu ate Naab Ayerod yaa weeni ate ba ta wa nman cheɔ Paalot jigi. ¹² Da dila dannɔ Naab Ayerod ale Paalot a deri de doata ale chaab. Ba jam ka dachaasa alege ate nyaku de a nye.

¹³ Paalot yaa wi Juuma Puusika Yenni kpanɔa ale kpaga nɔa chaab ale nuruma ¹⁴ a yaa weeni ba ayen, "Nama ale ta nuruwa de a jam mi jigi a weeni mi ayen wa a dak ka siuk kaasunɔa a sak nuruma. Yogyɔgla de nama dek a be nya mi ale bek wa benɔa meena alege mi an nya dii meena ate nama weeni ayen wa kaasi la. ¹⁵ Ayerod me a be an nya wa wakaasunɔa dii nyinj la, ka wala ale basi wa ate wa jam tama jigi. Nuruwa de an nye wariwari a magsi kummɔa. ¹⁶ M be le basi kama ate m sojima miiri wa abe m basi wa ate wa cheɔ."

¹⁷ Bena meena ba Juuma Gaambasika Tigini a nyiem dan jam paari ku nyiem a fe kama ayen Gominawa Paalot lak nuru waai ate wa tenka demma a yaali ayen ba lak ate wa nyini likka doƙku po a nyini la a basi.

¹⁸⁻¹⁹ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi ayen Barabasi ate ba jam maa yik wa a lik dii nyinj la, wa jam maa nye ka noai yeɔ ale wa tenka demma a yaa nye kpalin ale baai ale a nya wa tenka zuk la ate wa ka nuruba ate ba yaa yik wa a lik. Nuruma yaa maa chaab a kaari ate ku jueli nna yegayega a weeni ayen, "Ko wa abe fi yeeri Barabasi a basi te ti."

²⁰ Paalot yaa nman biisi ale ba a yaali ayen wa yeeri Yeezu a basi. ²¹ Alege nuruma a nman kaari ate ku jueli nna yegayega a weeni ayen, "Kpi wa jabarim nyin, kpi wa jabarim nyin."

²² Dii ale a saari butawa la, Paalot yaa bek ba ayen, "Ka boa? Ka boan jaab wabiok ate wa nye? Mi an nya wa dii ate wa kaasi a magsi wa kpi la. M le basi kama ate m sojima miiri wa abe m basi wa."

²³ Alege nuruma yaa nman kaari ate ku jueli nna yegayega a gaam dii ate ba poom kaari la a weeni ayen, ba kpi wa jabarim nyin ate wa kpi. Ba kaarika ate a jam basi kama ate ba de. ²⁴ Paalot yaa siak bo buusa te ba ²⁵ a yaa lak Barabasi waai ale jam maa nye noayenka ale wa tenka demma a nye kpaliŋka a ko nuruba ate ba yik wa a lik la a te ba, Paalot yaa pa Yeezu a te wa sojima ayen ba nye wa dii ate ba a yaali la.

²⁶ Sojima a yaa ta Yeezu a cheŋ a yaa ga zik nuru wanyi ale wa cheena tenka po. Wa yoi ale Simon. Wa jam nyini ka Sairini. Sojima yaa yik wa a fe wa ate wa ji Yeezu jabarimu a va wa njaan.

²⁷ Nuru boari nna yegayega ale jam wa. Nipooba ale jam maa bo ba po, a yaa kum ale a kaari Yeezu nyin. ²⁸ Yeezu yaa virim nya ba a weeni ba ayen, "Jerusalem nipooba, ni kan a kum a te mi, ni a kum a te ni dek ale ni bisaŋa. ²⁹ Dii nyin la, daa le cheena ate nuruba ale weeni ayen, 'Nipok baai ale kan ka bisa la, baai ale kan biak nya la, baai ate bisa an noosi la a ta wein la.' ³⁰ Dila powa ale nuruba a le weeni guuk kpeentaŋa ayen, 'Ni lo ti zuk,' abe ba weeni guuk fiisaŋa me ayen, 'Ni lik ti.' ³¹ Ni be wom wamagsini de, nipooba, 'Ase duoku ale yogs alege ba a nye nna la, ka boa a le di nye ase ku nin ko?' "

³² Tuim kaasima nyam baye a te ba jam maa ta ba ale Yeezu a cheŋ ayen ba kpi ba. ³³ Ba ale jam paari juijui ate ba a wi ayen "Zukoluku La", ba yaa kpi wa jabarimu nyin. Tuim kaasima nyamma me bayewa ba kpi wanyi a zaani wa juga, wanyi me a zaani wa gala. ³⁴ Yeezu yaa weeni ayen, "M Koa, voŋ te nuruma de dii nyin la, ba ze ba ale a nye dii la."

Ba ale kpi wa la, ba yaa nak gban a lueri wa gattaŋa a chari chaab. ³⁵ Nuruma yaa za a nya wa, alege ba kpanja yaa nye wa a la a weeni ayen, "Wa vari nuru ba chaab a basi, basi ate wa vari wa dek a basi ase wa nin ka Varibasidowa, waai ate wa lueri la."

³⁶ Sojima me a jam a nye wa a la a pa da miisin a te wa a nye ase ba a te wa ka zula la. ³⁷ ale a weeni ayen, "Fi dan ka Juuma naab, be vari fi dek a basi."

³⁸ Ba jam nmarisi ka jaab tapagi nyin ayen,

KA JUUMA NAAWA ALE NNA

a yaa pa di a man wa jabarimu zuk.

³⁹ Tuim kaasimaŋa nyamma bayewa ate ba jam maa kpi ba a gum Yeezu po la, bala wanyi a yaa jam a le wa ayen, "Fi daa Varibasidowa? Be vari fi dek ale tama me a basi."

⁴⁰ Alege wa vaanchoawa a yaa toariŋ wa ayen, "Fi kan chali Naawen wa ale ba ale nye ti meena bunyi dii la? ⁴¹ Ba ale nye tama dii la, ku magsi kama dii nyin la, ka tama tuim kaasimaŋa tutuna ale nna ate ti boro a tuesi. Alege nuruwa de an kaasi wariya." ⁴² Wa biisi dila ale ge a yaa weeni ayen, "Yeezu, fi dan jam ase naab la, teeri m wari."

⁴³ Yeezu yaa weeni wa ayen, "Wensie ate mi a weeni fu ayen jinla fi a le bo ale mu Naawen jigi."

⁴⁴ Wenbinni ale ga jueli wenzuk sunsuŋ la, wenbinni a yaa sobri ate ku yaa deri nye nna birim ate legi a yaa lik tenj kala meena a ta dila a jam paari kantuer ban buta, ⁴⁵ ate garuk kpioŋ kuui ate ba pa lik a kasi buye Juuma Puusika Yenni po la, a yaa jam cheeri poori buye. ⁴⁶ Yeezu yaa kaari nna yegayega ate ku jueli ayen, "M Koa, m pa m chiika a nyo fi nisima po". Wa ale weeni dila la, wa yaa deri kpi.

⁴⁷ Sojima kpagini ale jam za dula a yaa nya dii ale nye la, wa yaa te Naawen pimpauk a weeni ayen, "Nuruwa de a sum jam ka wayorisima nyono."

⁴⁸ Nuru boari ale jam ayen ba nya dii le di nye la. Ba ale nya dii meena ale nye la ba yaa pilim nmani a kuli ale sukaasuŋ. ⁴⁹ Baai meena ale jam seba Yeezu nalimyiini a chak la, ale nipok baai me ale jam wa wa a nyini Galili a jam la, bala meena a jam za ka niŋniŋa alege a nya.

⁵⁰⁻⁵¹ Nuru wanyi ale jam nyini Juuma tenj kanyi ate ba a wi ayen Arimatia, wa yoi a jam ale Josefi, wa jam ka nuru man ale chim welensa nyono. Wa jam maa ka nisomma, po wanyi. Alege wa an jam siak ale ba ale poli a nye Yeezu dii la. Wa kasim jam a limsi ka diipo ate Naawen a le jam soa nuruba la. ⁵² Josefi wa de ale jam cheŋ Paalot jigi a ga saalim wa ayen wa basi ate wa ga yeeri kpiowa jabarimu zuk.

⁵³ Paalot yaa siak ate wa ga yeeri wa a ta nyini jabarimu zuk a sin, a yaa pa garupali peeluk a vili wa a ta wa ga gu pur vorub ate ba keru la po. Kpio an jam duak bu po a nya ya. ⁵⁴ Da dila dannu ka da dii ate ba a gomsu ba dek a limsi ba Vuusum Dannu la. Vuusum Dannu abe jam boro a piilim kama me.

⁵⁵ Nipok baai ale jam va Yeezu a nyini Galili tenka a jam la a yaa jam va Josefi a cheŋ ga nya vorumu ate Yeezu dua bu po

juijui la ⁵⁶ ale ge a yaa pilim nmani a ga gomsu kpa masisa.

Vuusum Danni a yaa ale jam paari la, ba vuusi kama ase ba sinsanja ale a sak ba dii la.

24

¹ Laasidi Dai saluuk yokyok wa ate nipooma yaa yiri ale ba kpa masisanja a chej boosuku jigini. ² Ba yaa ga a paari a nya ale tintain dii ate ba pa lik boosuk noanni la ale di bilim ale ge boosuku noanni a basi. ³ ate ba yaa jo bu po alege ba an nya Nyɔnɔwa Yeezu nyinika. ⁴ Ba yaa za dula jigini ate ku cha ba. Nuruba baye a yaa jo garuk peeta ate ti a nyagsi nna kpelimkpelim a deri za ba tenj. ⁵ Yɔgsum a yaa yik nipooma ate ba pa ba zuima a su tenj ate nuruma yaa bek ba ayen, "Ka boa ale soa ate ni a gisi nuru waai ale vua la kpilima sunsunja?" ⁶ Wa ka dela, wa yiri kum po kama. Ni teeri wa ale jam weeni ni dii diipo ate ni jam bo ale wa Galili tenjka po la. ⁷ Wa ale jam weeni ayen, "Mi Saalobiika ku a fe kama ate nuruba a yik mu a pa nyo tuimbaata nyam nisima po, ate ba kpi mu jabarim nyin alege daa njata dai m le yiri kum po." "

⁸ Nipooma yaa teeri wa wienja de ⁹ ate ba yaa pilim nmani a jam weeni nyaku de a sak wa njanviirima pi ale wanyiwa ale nuru mbala meena. ¹⁰ Nipooma jam ale Mɛeri waai ale nyini Magdala la, ale Joana, ale Jeemi mawa Mɛeri, nyaba de ale nipooba ba chaab baai ale jam bo ale ba la yaa weeni wienja de a sak tuimtomdoma. ¹¹ Alege tuimtomdoma jigi, wienja de a jam chim ka sunsuelima, dila nyin, ba an jam siak ayen ku ka wensie. ¹² Piita yaa yiri chali chej boosuku jigini a ga chuiiri nya alege wa an nya jaabɔa, ka gatta nyiini. Ku yaa cha wa nna yegayega ate wa kuli. Wa jam a poli ka dii dek chekki ale nye la.

¹³ Da dila dannu degadega ate Yeezu njanviirima baye a yaa jam a chej tenjiik ate ba a wi ka ayen Imayas, ka jam ka mɛɛla njanvopoi ale Jerusalem tenjka. ¹⁴ Ba ale bo siuku po a chej la, ba yaa a biisi njanvopoi ale nye la. ¹⁵ Ba ale jam a biisi njanvopoi ale nye la, ba yaa a biisi njanvopoi ale nye la, ba yaa a biisi njanvopoi ale nye la. ¹⁶ Alege jaab ale jam nye ate ba an jam bage a miŋ wa. ¹⁷ Yeezu yaa bek ba ayen, "Ka boan jaab wari ate nama biisi a chej la?"

Ba yaa za nna zimm ale sukaasun. ¹⁸ Ba wanyi ate ba a wi ayen Kiliyopas, wala a yaa tulisi wa ayen, "Ka fi nyiini ale nichaano Jerusalem tenjka po a ze wa njanvopoi ale bo ka po daanja de la?"

¹⁹ Wa yaa bek ba ayen, "Ka boan wie?"

Ba yaa tulisi wa ayen, "A magsi chaab ale Yeezu Nazaret deno waai ale jam ka

Naawen biisiteero ate wa wie ale wa biik a pagra Naawen jigi ale nuru meena jigi la. ²⁰ Ate tama Puusika Yenni kpanja ale tenjka nisomma a yaa yik wa ayen ba bo buusa a ko wa. Ba yaa sum kpi wa jabarim nyin. ²¹ Alege tama jam a yiili kama ayen ka wala le wa vari Izirali tenjka a basi, daa dila nyiini, ku daa njata ale jinla ate nyaku de meena a nye la. ²² Daa dila nyiini me, tama buuni po, nipooba ale weeni wari ate di cha ti nna yegayega. Ba chej ka wa boosuku jigini saluuk yokyokku de ²³ alege ba an nya wa nyinika. Ba yaa pilim jam a weeni ayen ba nya Naawen sabiiloba ate ba weeni ba ayen wa vua kama. ²⁴ Baai ale jam maa bo ale tama la ba gela a chej boosuku jigini kama a ga nya nipooma ale poom liŋ weeni ba dii la degadega. Ba an nya wa."

²⁵ Yeezu yaa weeni ba ayen, "Ni ka betta! Ka boa ale soa ate ni an bage a ta siak ale Naawen biisiteero ale biisi dii la. ²⁶ Ku kan jam a fe kama ayen Kirisitawa ate Naawen a le tom ate wa jam la a nam ale wienja de abe wa ge nya wa zulanja?" ²⁷ Yeezu a yaa pilim deri a weeni wie njanvopoi ate ba njanvopoi ale nye la. ²⁸ Ba yaa jam boro a mɔata tenjiik kaai ate ba a jam a chej la. Yeezu yaa nye ase wa a taam ka niŋ la. ²⁹ Alege ba yaa yik wa a weeni ayen, "Ti kuli ga goa dii nyin la, wenni boro a siŋ kama ate tenjka boro a sobri." Wa yaa siak wa kuli. ³⁰ Ba ale boro a de la, wa yaa pa boroboruk a nye Naawen jiam a wie ku a yaa pa a te ba ³¹ ate ba nina a yaa deri lagri ate ba miŋ wa ate wa yaa deri murum be ba nina po. ³² Ba yaa weeni chaab ayen, "Ti ale poom bo siuku po ate wa a biisi dii a magsi chaab ale ba ale njanvopoi ale nye la. ³³ Ba yaa deri yiri bunyi a chej Jerusalem tenjka. Dula jigini, ba yaa ga nya wa njanvopoi ale wanyiwa ale ba tigi chaab a kali jigi yen ale baai meena ale jam a maa kali ale ba la ³⁴ ale ba kala a biisi ayen, "Ti Nyɔnɔwa a sum yiri kum po kama a pa wa dek a sak Simon."

³⁵ Kiliyopas ale nwala yaa weeni a sak ba dii meena ale nye siuku po la ale wa ale wie boroboroku ate ba miŋ wa dii la. ³⁶ Ba ale jam boro a biisi nna la, Yeezu dek a deri jam za ba sunsun a weeni ba ayen, "Ni boro ale suyɔgini."

³⁷ Ate yɔgsum nna yegayega a jam yik ba ate ba poli ayen ba nya ka kok. ³⁸ Alege wa yaa bek ba ayen, "Ka boa ale a daani ni? Ka boa ale soa ate ni ta chichama ni

zuimaŋa po? ³⁹ Ni nya m nisimaŋa ale m naŋsaŋa ate ni miŋ ayen ka mi dek ale la. Ni tiri mu a nya ate ni seba ayen daa kowa dii nyiŋ la, kok ka nyiŋŋa ale koba ase ni ale nya mi ale ta dii la.”

⁴⁰ Wa ale weeni dila la, wa yaa pa wa nisaŋa ale wa naŋsaŋa a sak ba. ⁴¹ Ba an diem jam siak ayen ku ka wensie, dii nyiŋ la, supeentik ale jam bo ba jigi ate ku cha ba me. Yeezu yaa bek ba ayen, “Ni ta jaab dela a de?” ⁴² Ba yaa pa jum digima te wa ⁴³ ate wa ŋobi ate ba nya.

⁴⁴ Wa yaa weeni ba ayen, “Wienŋa de degadega ate mi jam weeni ni diipo ate mi jam diem bo ale ni la, ayen wie ŋaai meena ale bo Naawen gbaŋka po ate Moosis ŋmarisi Sinsaŋŋa gbaŋka po la, ale Naawen biisiteeroma gbaŋsaŋa ale gbaŋ kanyiwa ate ba a wi ayen Yiila Gbaŋ la po a magsi chaab ale mi la, ku a fe kama ayen ŋa chim wensie.”

⁴⁵ Wa yaa lagri ba popolaŋa ayen ba miŋ chak ba ale ŋmarisi dii Naawen Gbaŋka po la. ⁴⁶ Wa yaa weeni ba ayen, “Ba ŋmarisi ka po ayen, ku a fe kama ate Mi Varibasidowa ate Naawen le tom ate m jam la, a nam abe daa ŋata dai m yaa yiri kum po. ⁴⁷ Ku be a fe kama me ayen nuruba pa mi yonni nyiŋ a sak nuru meena teŋzuk de ayen ba basi ba tuimbaataŋa tomka ate Naawen von te ba. Sinsaŋŋa de le piilim ka Jerusalem teŋka a ta a cheŋ teŋka meena.

⁴⁸ Nama dek be nya wienŋa de meena kama ale ni dek nina. ⁴⁹ Mi dek le basi ate m kowa ale puulim la a jam ni jigi. Alege, ku a fe kama ayen ni bo teŋka de po a limsi ate pagrim nyini wenŋmazuk a jam ni jigi.”

⁵⁰ Wa yaa de ba niŋ ate ba nyini teŋka dek po a ta ba cheŋ ga paari Betani teŋka, ate wa yaa zak wa nisaŋa a te ba niaka.

⁵¹ Wa ale jam boro a te ba niaka la, Naawen yaa deri pa wa a ta jueli wenŋmazuk. ⁵² Ba yaa pilim cheŋ Jerusalem ale supeentik nna yegayega ⁵³ a kasim jam bo Juuma Puusika Yenni po a pak Naawen.

Yeezu Wamansaŋa Wie Ate JŌON A NMARISI La

¹ Piilimka po wenŋmazuk ale teŋzuk meena a jam karo, alege Nyuvuri Wannu a poom a liŋ boro kama. Wannu nyiem kasim bo ale ka Naawen diipo meena. Wannu me ale Naawen dek a jam ka bunyi. ² A nyini ku piilimka po a ta a cheŋ, Wannu a nyiem kasim jam bo ale ka Naawen diipo meena. ³ Naawen ale basi ate wa nye wenŋmazuk ale teŋzuk meena ale ŋanta baai meena ale bo wenŋmazuk ale teŋzuk la. Jaab buui meena ka Naawen ale basi ate wa nye. ⁴ Nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la, a bo ka Wannu jigi. Nyuvunni de ale ta bolim a jam teŋzuk ayen nuru meena a nya. ⁵ Wa nyuvuri a nye se ka bolim ate ba toati ate bu a nya legi po dii la. Legini an бага a kpimsi bolimu.

⁶ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Joon ate Naawen a tom wa. ⁷ Wa jam kama ayen wa sak nuruba bolimu wie, ate ba nya siuk a wom abe ba ta siaka. ⁸ Daa Joon a jam le bolimu, alege ka Naawen ale tom wa ayen wa jam a sak nuruba bolimu wie. ⁹ Wala a jam le bolim manka dek buui ale jam teŋka meena po, ayen waai meena a бага a nya siuk a bo bu jigini.

¹⁰ Nyuvuri Wannu a jam bo ka teŋka meena po. Naawen ale basi ate wa nye ka ale jaab buuri meena ale bo ka zuk la, alege teŋka meena demma a jam ze wa le ka waai la. ¹¹ Wa jam ka wa dek teŋka demma, jigi alege ba zeri wa. ¹² Alege baai ale a tuesi wa ale ta siaka ale wa la, wa te ba ka siuk ate ba chim Naawen bisa. ¹³ Nuruba a nyiem ale kasim a biak ba bisa dii la a kan basi ate ba a chim Naawen bisa. Ku jam daa nuruba dek yaalika nyin ale soa ate wa chim ba ko. Ku jam ka wa dek yaalika nyin ate wa chim ba ko.

¹⁴ Nyuvuri Wannu a jam chim ka nuru-biik ate Naawen a pa wa niaka ale wa wensienja a te wa ate wa jam a boro ale ti. Wa nyiini ale wa Kowa Biik. Ate ti nya wa zulaŋa ale wa nalimu ate wa tuesi wa Kowa jigi la.

¹⁵ Joon a jam sak nuruba wa wie ale a kaari a weeni ayen, "Mi a weeni ni nuruwa de wie kama. Wa bo ka mi ŋaŋ a saŋ cheena. Wa liŋ boro kama ale ge ate ba biak mi. Ka dila ale soa ate wa chim kpagi a gaam mi la."

¹⁶ Wa niaka ale zuak la nyin ate wa бага a niak ti meena. Wa abe le kasim a niak ti kama diipo meena. ¹⁷ Naawen ale basi ate Moosis a pa wa Sinsanŋa a te nuruba alege

ka Yeezu nyin ate Naawen a sak ti wa niaka ale wa wensienja. ¹⁸ Nuru waai an diem a nya Naawen ya, alege wa be yenka waai ale Naawen ale ka bunyi ale ŋman bo wa jigi la, wala a sak ti wa wie kama.

¹⁹ Dai yerŋ po Juuma kpaŋŋa ale jam bo Jerusalem teŋka la a yaa tom Juuma Puusika Yenni tomteeroma ale baai ate ba a wi ba ayen Livaiba la, ba gela ayen ba cheŋ a ga bek Joon ayen, "Ka fi ale Varibasidowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la?"

²⁰ Joon an jam a zeri ba tulisika alege weeni ba a lagri ayen, "Daa mi ale Varibasidowa."

²¹ Ba yaa ŋman bek wa ayen, "Fi be ka wana? Fi ka Naawen biisiteerowa waai ate ba a wi ayen Elaja la?"

Joon a yaa weeni ayen, "Mi daa wala."

Ba yaa ŋman bek wa ayen, "Ka fi ale Naawen biisiteerowa waai ate tama a poli ayen Naawen ale tom wa ti jigi la?"

Joon ŋman weeni ba ayen, "Aawo, daa mi."

²² Ba yaa weeni wa ayen, "Be weeni ti fi ale ka waai la. Kan daa di ate ti ŋman cheŋ baai ale tom ti la jigi, ba a yaali kama ayen ti weeni ba wari. Fi abe ka wana?"

²³ Joon a yaa weeni ba ayen, "Naawen biisiteerowa waai ate ba a wi ayen Azaya la a jam ŋmarisi Naawen gbaŋka po dila po dila po a weeni ayen Naawen a weeni ayen,

'Mi ka lueluk kuui ale a kaari sagini po a weeni ayen, teenti Nyonowa siuku a te wa jam.' "

²⁴ Juuma baai ale jam a tom Naawen Puusika Yenni tomteeroma ale Livaiba Joon jigi la, a jam ka baai ate ba a wi ba ayen Farisiiba la. ²⁵ Baai ate ba tom la a yaa ŋman bek Joon ayen, "Kan daa fi ale Varibasidowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom la a yaa se Elaja yaa Naawen biisiteerowa, ka boa ale soa ate fi a te nuruma soka ale nyiamoa?"

²⁶ Joon a yaa weeni ba ayen, "Mi a te ka nuruba soka ale nyiam ayen m goms ba a magsi ate ba a limsi nuru waai a le cheena la. Wa dek a bo ti sunsuŋ dela kama jinla. Nama dek a ze nuru wala ale ka waai la. ²⁷ Wala a bo ka mi ŋaŋ a cheena. Mi posima ale m nin domsi a kali wa nin a yeeri wa nuensaŋa a te wa."

²⁸ Wienja de meena a nye ka Betani teŋka po, Joon a jam a te nuruma soka ka Jodan benni kuŋkuŋ ndila.

²⁹ Vari ale weenti la Joon a yaa nya Yeezu ale wa cheena wa jigi, ate wa yaa weeni baai ale jam moata dula jigini la ayen, "Ni nya, nuruwa de a nye ase ka posuk ate Juuma a nyiem a kasim a pa a ko a te Naawen la. Wala ale a basi ate Naawen

a vojɔɔ tɛɲka meena demma nyɛ kaasunɲu. ³⁰ Ni teeri ni ale weeni wa wie dii ale ni la. Mi a liɲ weeni ni ayen nuru ale bo mi ɲaɲɲ a cheena. Wa poom liɲ a boro kama ale ge ate ba biak mi. Ka dila ale soa ate wa chim kpagi a gaam mi la. ³¹ Mi poom a liɲ ze wa le ka waai la, alege mi liɲ de ka wa niɲ a jam dela ayen m te nuruma soka ale nyiam ate m baga a pa wa a sak Izirali demma.”

³² Dula jigini ate Joon a yaa ɲman weeni ba ayen, “Mi nya Naawen Chiika ale ka nyini wenɲmazuk ase nangbanɲ la a siɲ a jam kali Yeezu zuk. ³³ Mi a jam ze wa le ka waai la, alege Naawen waai ale tom mi ayen m jam a te nuruba soka la a liɲ a weeni mi kama ayen, waai ate nama a nya ale Naawen Chiika a jam a wari wa zuk la, wala a le wa sueri ni suniimaɲa ale Naawen Chiika. ³⁴ Mi nya wienɲa de meena kama. Wensie ate mi a weeni ni ayen wa sum ka Naawen Biik.”

³⁵ Vari ale ɲman a veenti la, Joon ale wa ɲaɲɲviirima baye a yaa ɲman jam bo dula jigini, ³⁶ ate Joon a yaa nya Yeezu ale wa cheɲ a taamu. Joon a yaa weeni ba ayen, “Ni nya nuruwa de, wa a nyɛ ase ka Naawen Posuk la.”

³⁷ Wa ɲaɲɲviirima bayewa ale wom dii ate wa weeni la, ba yaa deri basi wa ale cheɲ ga va Yeezu. ³⁸ Ba le jam a vi Yeezu ɲaɲɲ la, wa yaa chiem a nya ba ale ba va wa ɲaɲɲ la ate wa yaa bek ba ayen, “Ka wana ate nama a gisi?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Arabi, fi yenni bo ka be?” (Arabi kiri ale Sagro.)

³⁹ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni wa mu a jam nya.” Ba yaa va wa a ga nya wa le bo juijui la. Ba jam a ga paari wa boka jigini ale weeni a gbeliɲ kama ate ba yaa jam bo dula ate tɛɲka a ga sobri.

⁴⁰ Nuruma bayewa wanyi a jam ka Andiru, Simon Piita suok. ⁴¹ Andiru ale jam a ɲman kuli yeri la, wa yaa deri a cheɲ Simon jigi a ga weeni wa ayen, “Tama jinla a nya Kirisitawa waai ale Varibasidowa ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la kama.” ⁴² Wa yaa ta Simon a cheɲ Yeezu jigi.

Yeezu a yaa nya wa a weeni ayen, “Fi le Simon, Joon biika la. Mi a yaali ayen m te fu ka yue paali ayen Sifas dii ate nuruba ayen ba a wi fu la.” (Yue dila ale Piita ka bunyi, di kiri ale puɲ.)

⁴³ Vari ale ɲman veenti la Yeezu a yaa cheɲ Galili. Wa yaa nya nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Filip. Wa yaa weeni wa ayen, “Jam va mu.” ⁴⁴ Filip a jam nyini ka tɛɲ kanyi ate ba a wi ayen Beteseida. Andiru ale Piita me a jam nyini ka dula. ⁴⁵ Filip me a yaa cheɲ ayen wa nya nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Natani. Wa

le ga nya wa la, wa yaa weeni wa ayen, “Moosis ale Naawen biisiteeroma a jam ɲmarisi Naawen gbanɲka po dila po dila po ayen Varibasidowa ate Naawen a jam weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la, tama a nya wa kama. Wa ka Yeezu, Josefi biika, waai ale nyini Nazaret la.”

⁴⁶ Natani a yaa bek Filip ayen, “Ti baga a nya maaka Nazaret tɛɲka po?”

Filip a yaa ɲman weeni wa ayen, “Jam a nya.”

⁴⁷ Ba le jam a ga mɔata Yeezu la, wa yaa weeni baai ale jam bo ale wa la, ayen, “Ni nya Izirali denowa de waai ale cheena mi jigi la, wa ka wensie nyɔɔɔ.”

⁴⁸ Natani a yaa ga paari Yeezu a bek wa ayen, “Fi nyɛ ka se a seba mi?”

Yeezu yaa weeni wa ayen, “Fi ale poom kala kinɲanɲka tɛɲ la, mi nya fu kama ale ge ate Filip a wi fu.”

⁴⁹ Natani ale wom dii ate Yeezu a weeni la, wa yaa weeni wa ayen, “M Sagro, fi sum ka Naawen biik. Fi ale Izirali Naawa.”

⁵⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi ta siaka ale mi kama mi ale weeni ayen m nya ale fi kali kinɲanɲka tɛɲ la? Fi ale nya wakperikaliisa a gaam nyaku de.” ⁵¹ Dula jigini Yeezu a yaa cheemu a weeni baai ale jam za la ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen ni le nya wenzuk ale ku lagri ate Naawen sabiiloma a nyini wenɲmazuk nna ase ba a siɲ Saalobiika zuk la ale ɲman pilim a jueli.”

2

¹ Daa ɲaye ale jam taam la, nuru wanyi a yaa faari nipɔk tɛɲ kaai ate ba a wi ayen Kena ate ka bo Galili la po. Yeezu mawa a jam boro kama. ² Ba yaa jam wi Yeezu ale wa ɲaɲɲviirima ayen ba jam nipɔkfiaka yenni. ³ Nipɔkfiaka nyɔɔɔwa a jam te nuru baai ale jam la ka daam. Daamu yaa le nueri la, Yeezu mawa a yaa ga weeni wa ayen daamu a nueri kama.

⁴ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Kan weeni mu dii ate mi ayen m nye la, dii nyiɲ la diipo ate mi a yaali ayen m nyɛ wari la an diem a paari ya.”

⁵ Wa mawa ale wom wienɲa de la, wa yaa cheemu a weeni yenni tomteeroma ayen, “Wa dan weeni ayen ni nyɛ wari, ni nyɛ.”

⁶ Samɔɲiɲ kpeensa siyuebi ale jam bo yenni po. Samɔɲiɲ kanyi a jam a su ase ka bogtiba naaniɲ nyiam la. Juuma a nyiem a dan boro a gomsɔ ayen ba de ɲandiinta, ba a ɲari nyiam a nyo samɔnsaɲa de po a sugri ba dek.

⁷ Yeezu a yaa weeni yenni tomteeroma ayen, “Ni ɲari nyiam a sueri samɔnsaɲa.” Ba yaa ɲari a sueri, ⁸ wa yaa weeni ba ayen, “Ni ɲari bu a ta ga te waai ale ka kpagini a nya nichamma zuk la.” Ba yaa

ɲari nyiamu a ta ga te wa. ⁹ Kpagini ale lam nya buui ale tagri a chim daamu a nya la, wa yaa ze bu le nyini ka juijui la, alege ka yenni tomteeroma baai ale ɲari a ta ga te wa la, nyiini ale seba bu le nyini juijui la. Kpagini a yaa wi nipok fiaka nyonowa a weeni wa ayen, ¹⁰ "Nuruba a dan wi ba doaba ayen ba jam ate ba de ɲandiinta, ba nyiem a liɲ a pa ka da masik a te ba ate ba nyu. Ba yaa dan nyu da masika a chak, yenni tomteeroma a nyiem a yaa pa ka da buui ale kan masa la a ɲman ta nyini a gum du ayen ba nyu. Alege fi tomteeroma a pa ka da masika a ta wari ɲaaj a jam."

¹¹ Yeezu a piilim tom ka wakperikaliika de Kena tenka ate ka bo Galili po la. Wakperikaliika de a jam sak ka wa ɲaajviirima ayen Naawen pagrimu a bo wa jigi kama. Dila nyinj ate ba yaa a jam ta siaka ale wa.

¹² Nipok fiaka diintanja ale jam a taam la, Yeezu ale wa mawa ale wa yuama ale wa ɲaajviirima a yaa basi dula jigini ale ge cheɲ tenj kanyi ate ba a wi ayen Kapernaum a yaa bo dula daa maga.

¹³ Juuma Gaambasika Tigini a jam moata kama ate Yeezu ale wa ɲaajviirima a yaa cheɲ Jerusalem tenka. ¹⁴ Ba yaa ga jo Juuma Puusika Yenni po. Dula jigini wa yaa nya nuruba yegayega ate ba boro a ta niiga ale piisa ale nangbanja a da. Baai me ale jam ta ligra a tagri la a kala dula jigini. ¹⁵ Yeezu a yaa yaali miisa a melim chaab ase fiɲ la a yak niiga ale piisanja ale durja si chaab a ta nyini. Wa ɲman yik baai ale ta ligra a tagri la teebulitaja a tulim kpib ate ba ligraja meena a waaj tenj. ¹⁶ Wa le nye dila a nueri la, wa yaa weeni baai ale ta nangbanjanja a da la ayen, "Ni pa ɲantaja de meena dela a ta nyini. Ka boa ate nama a nye wienja de meena ale pa m kowa yenni a chim yaba?"

¹⁷ Wa ɲaajviirima ale wom dii ate wa jam a biisi la, ba yaa teeri dii ate ba jam ɲmarisi Naawen gbanja po dila po dila po a weeni ayen, "Mi ale a yaali Naawen yenni dii la a le ku nye ate mi kpi."

¹⁸ Juuma kpanja a yaa jam bek Yeezu ayen, "Ka wana dek ale te fi siuk ayen fi nyiem a tom tuimaja de meena? Be tom wakperikaliik ate ku sak ti ayen fi ta siuk a tom dila."

¹⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ni be nak Juuma Puusika Yenni de a lonsi tenj ate mi a ɲman se di a nueri daa ɲata po."

²⁰ Ba yaa weeni wa ayen, "Tama nuruma a pa ka bona pisinaansi ale ɲayuebi a se di. Tama a be dan nak di a lonsi, fi ale бага a pa daa ɲata a ɲman se di a nueri?"

²¹ Alege Yeezu an jam biisi a magsi chaab ale ka Juuma Puusika Yenni dii ale bo Jerusalem tenka po la. Wa jam biisi

a magsi chaab ale ka wa dek nyinka. ²² Yeezu ale jam a kpi ate Naawen a basi ate wa yiti kum po la, wa ɲaajviirima a yaa jam teeri dii ate wa weeni la. Ba yaa jam ta siaka ale Yeezu ale weeni ba dii la, ale ba le ɲmarisi wa wie Naawen gbanja po dii la ka wensie.

²³ Yeezu ale jam boro a de Juuma Gaambasika Tigini Jerusalem tenka po la, nuruba yegayega a jam nya wa wakperikaliik sii ate wa jam a tom la, a yaa ta siaka ale wa. ²⁴ Alege Yeezu an jam a pa wa dek a te ba, dii nyinj la wa jam seba ba le ka nuru baai la ka meena. ²⁵ Wa an jam a yaali ayen waai a sak wa ba le ka nuru baai la dii nyinj la wa seba ba popolaja kama.

3

¹ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Nikodimusi. Wa jam ka Juuma kpanja po wanyi ale Farisiima po me wanyi. ² Yok kunyi po ate nuruwa de a yaa cheɲ Yeezu jigi a ga weeni wa ayen, "M Sagro, tama seba fi ka sagro waai ate Naawen a tom fu. Nuru an бага a tom tuimkperikaliik sii ate fi a tom la ka Naawen a nin bo ale wa."

³ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Wensie ate mi a weeni fu ayen nuru an бага a jo Naawen naamu po, ka ba nin pilim biak wa."

⁴ Nikodimusi a yaa bek wa ayen, "Ba ale nye ka se a pilim biak nuru waai ale chim ya? Wa an ɲman бага a jo wa mawa ponnii po ate ba a biak wa buye."

⁵ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Wensie ate mi a weeni fu ayen nuru an бага a jo Naawen naamu po, ka ba nin biak wa ale nyiam ale pilim biak wa ale Naawen Chiika. ⁶ Nurubisa a biak bisa kama alege Naawen Chiika a te ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁷ Kan te ku cha fu dii nyinj la mi ale a weeni ayen se ba nin pilim biak fu la. ⁸ Vioku a fuk a cheɲ ka juijui meena ate ku a yaali la, ate fi me a wom ku fukka, alege fi ze ku le nyini juijui la yaase ku ale a cheɲ juijui la. Ku abe ka dila ale waai meena ate Naawen Chiika a biak la."

⁹ Nikodimusi a yaa bek wa ayen, "Nyaku de ale nye ka se a бага a nye?"

¹⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Fi ka sagro kpionj a bo Izirali tenka alege an бага a miɲ ate mi ale weeni fu dii la kiri ya?"

¹¹ Wensie ate mi a weeni fu ayen ti a biisi ka wie ɲaai ate ti seba ɲa, la ale a weeni wie ɲaai ate ti nya ɲa la a sak alege ni waai a kan siagi. ¹² Ni ka siaka ale mi ase m nin weeni tenka de zuk wie, ni abe ni nye ka se a ta siaka ale mi ase m nin weeni wennyamazuk wie. ¹³ Nuru karo a jueli wennyamazuwa ka Mi Saalobiika ale nyini wennyamazuk a jam tenjuk de.

¹⁴ “Ase Moosis ale jam pai kutuku a nye waamu a magim dua wonku nyinj a zak zaani sagini po la, dila dek ate ba le yik mi Saalobiika a kpi jabarimu nyinj a zak zaani. ¹⁵ Ate waai meena ale a ta siaka ale mi la ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka. ¹⁶ Naawen a yaali tenka meena demma ka nna yegayega ate wa tom wa be yenka ba jigi, ate baai ale ta siaka ale wa la a kan kpi alege ba le nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ¹⁷ Naawen an tom wa biika ayen wa jam chim ka tenzuk meena demma buteero, alege wa jam chim ka ba varibasido.

¹⁸ “Baai ale ta siaka ale Naawen biika la, Naawen a kan bu ba buusa. Baai ale kan ta siaka ale wa biika la, Naawen a poom bu ba buusa kama, dii nyinj la ba an ta siaka ale wa be yenka. ¹⁹ Naawen ale a poli ba jigi dii la ale nna. Wa biika a nye se ka bolim ate wa tom ate wa jam tenzuk meena la. Nuruba yegayega a lueri ka legini po boka alege a kan yaali ayen ba bo bolimu ale a nya juujui la, dii nyinj la ba a tom ka wabaata. ²⁰ Ba seba ayen ba dan bo bolimu nyaka jigini a tom ba wabaatana, waai meena a le nya dii ate ba a nye la kama. Ka dila ale soa ate ba kan yaali ayen ba moata bolimu jigini. ²¹ Alege baai ale a tom dii ale ka wensie la, bala a kan chali bolimu jigini boka. Ba a tomu ba tuimaña ate ña a sak kama ayen ba a tom ka dii ate Naawen a yaali la.”

²² Ku de ñaaj nyinj, Yeezu ale wa ñaajviirima a yaa basi dula jigini ale ge chej tenj kanyi ate ka bo Judia. Ba ale wa a yaa jam bo dula daa maga dega a te nuruba soka ale nyiam. ²³ Joón me a jam a te nuruba soka ale nyiam tenj kanyi po ate ba a wi ayen Enon, ka an yalima ale Salim tenka, dii nyinj la nyiamu a jam zuak kama dula jigini. Nuruba a yaa jam a chej wa jigi ate wa a te ba soka ale nyiam. ²⁴ Ku de ñaaj nyinj ale ba yik Joón a ligi la.

²⁵ Dai yej po ate Juuma po ba wanyi a yaa jam Joón ñaajviirima jigi a ta nampaga ale ba soka teka nyinj. ²⁶ Ba yaa jam Joón jigi a weeni wa ayen, “Ti Sagro, fi baga a teeri nuru waai ale poom a bo ale ti Jordan benni kauk kunjula ale dii ate fi poom a weeni wa wie a sak ti la? Yogyogla de wa yaa te ka nuruba soka ale nyiam ate waai meena a chej wa jigi.”

²⁷ Joón a yaa weeni ba ayen, “Nuru an baga a lueri wari wa dega, ka Naawen a nin te wa. ²⁸ Nama teeri ayen mi a poom weeni ni ayen daa mi ale Varibasidoña waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom la. Naawen a tom mi ate mi de ka wa ninj a jam ayen m gomsí wa siuku a magsi a te wa. ²⁹ Nuru waai a dan faari nipok, ka wala dek ale soa wa. Mi a nye ase

ka nipok fiaka nyonowa doa la. Mi sui a peenti kama ayen mi a moata wa ale a wom wa lueluku. Nuruma a dan a basi mi ale ge a chej Yeezu jigi ayen wa te ba soka ale nyiam, kula a peenti mi sui ka nna yegayega a gaam ku le poom ka dii la. ³⁰ Ku magsi kama ayen wala a jueli ñmai abe mi a bo tenj.”

³¹ Waai ale nyini wennyamazuk la a gaam waai meena kama. Waai ale nyini tenjuk de la, ka tenjuk de nuru ale a biisi tenjuk de wie, alege waai ale nyini wennyamazuk la a gaam waai meena kama. ³² Wa a weeni ka wie ñaai ate wa nya ale wom la alege waai a ka siaka ale ña. ³³ Alege waai ale ta siaka ale wa wienja la a sak kama ayen Naawen ka wensie nyonow. ³⁴ Waai ate Naawen tom la a biisi ka Naawen wienja, dii nyinj la Naawen a basi ate wa Chiika a bo ale wa kama. ³⁵ Naawen a yaali wa biika kama ate wa pai jaab buuri meena pagrim a te wa. ³⁶ Baai meena ale ta siaka ale wa biika la a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la kama. Baai meena me ale kan ta siaka ale wa ale kan va wa noai la, a kan nya nyuvuri dila, alege Naawen ale waali ba.

4

¹⁻² Farisiima a yaa jam wom ayen nuruba yegayega a jam va Yeezu ñaaj ale a basi ate wa a te ba soka ale nyiam a gaam Joón. Daa Yeezu dek ale jam a te nuruma soka, alege ka wa ñaajviirima. ³ Yeezu ale jam a minj ayen Farisiima a wom kama la, wa ale wa ñaajviirima a yaa basi Judia ale ñmani a chej Galili. ⁴ Yeezu a yaa poli ayen ba le va ka siuk kuui ale a va Samaria la a chej Galili.

⁵ Ba yaa jam paari Samaria tenj kanyi ate ba a wi ayen Saika. Saika ale talim buui ate Juuma kokpienka Jakob a pa te wa biika Josefi dila po dila po la an jam yalima ale chaaba. ⁶ Vili dii ate Jakob a jam tu la a bo ka dula jigini. Yeezu ale jak la wa yaa kali vilini tenj a vuusi. Wenbinni a jam jueli ka wenzuk sunsunj.

⁷⁻⁸ Wa ñaajviirima a yaa basi wa ale ge chej tenka po ayen ba da ñandiinta a ta jam. Yeezu ale diem kala a vuusi la, Samaria nipok wanyi a yaa jam ayen wa ñari nyiam vilini po. Yeezu a yaa weeni wa ayen wa nye nyiamu a te wa ate wa nyu.

⁹ Nipowa a yaa weeni wa ayen, “Fi ka Juu alege mi a chim Samaria tenka nipok. Ka boa ale soa ate fi a juisi nyiam mi jigi ya?” (Juuma a kan pai tama beerisa a nyu nyiamowa, ba abe kan de tama china po.)

¹⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ase fi dan seba Naawen tiirimu kama ale waai ale a juisi nyiamu fi jigi la, fi ate le juisi

nyiam wa jigi ate wa te fu nya buui ale a te nyuvuri la.”

¹¹ Nipowa yaa weeni wa ayen, “M Nyɔɔɔ, fi ka janarimɔa alege vilini me a limsa. Fi ayen fi nya, nya bula ka be a te mi? ¹² Tama kokpienka, Jakob, ale tu vilini de dila po dila po, ayen wa ale wa dok demma ale wa duɔsanja a nya nyiam a nyu di po. Fi a be zuak a gaam ti kokpienka Jakob kama?”

¹³ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Baai meena ale a nyu nyiam vilini de po la, nyanyuila ale nman a yik ba. ¹⁴ Baai meena ale a nyu nya buui ate mi a te ba la, nyanyuila a kan nman yik ba diipo diipo. Mi ale m te nya buui la ale kasim a buli kama a te ba nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

¹⁵ Nipowa a yaa le ga wom dii ate Yeezu a weeni la, wa yaa weeni wa ayen, “M nyɔɔɔ, be te mu fi nyiamu de ate nyanyuila a kan nman yik mu ate m nman jam dela a nari nyiamɔa.”

¹⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Cherj a ga wi fi chorowa ate ni jam.”

¹⁷ Wa yaa weeni wa ayen, “Mi ka chora.”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi ale weeni dii la ka wensie. ¹⁸ Fi yali nidɔaba a paari ka ku noai bunu nidɔa waai ate fi boro ale wa jinla la wala ka fi nɔɔ. Fi ale weeni mu dii la ka wensie.”

¹⁹ Nipowa a yaa weeni wa ayen, “M nyɔɔɔ, fi ale a biisi dii la a basi kama ate m miɲ ayen fi ka Naawen biisiteerɔma po wanyi. ²⁰ Nya guuk kpionku de kuui ale za dela la. Ti kokpienɔa a puusi a te Naawen ka kula zuk alege nama Juuma a weeni ti ayen ka Jerusalem tenka ale Naawen puusi teka jigi.”

²¹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ku dann i a cheena ate nuruba a kan nman puusi a te Naawen guuku de zuk yaase Jerusalem tenka po. ²² Nama Samaria demma, ni sum ze waai dek ate ni puusi a te la. Tama Juuma a seba waai dek ate ti puusi a te la kama. Dii nyin la, wala ale basi ate Juuma po wanyi a vari tenka meena demma ba tuimbaatanja po a basi. ²³ Ku dann i a cheena kama ate baai ale a puusi a te Naawen ale wensie la a jam puusi dila, dii nyin la wa Chiika a bo ka ba suniimanja po. Ti Kowa Naawen ale a yaali ayen nuruba a puusi a te wa dii la ale la. ²⁴ Naawen ka Chiik, ka dila ale soa ate nuruba an baga a puusi a te wa, ase ka kula nyonowa a nin lin ta wa Chiika wa sunum po ate ka maari wa.”

²⁵ Nipowa a yaa weeni wa ayen, “M seba ayen Varibasiɔdowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la a le jam. Wa dan jam, wa le sak ti wie meena.”

²⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi ka wala waai ale a biisi ale fu la.”

²⁷ Wa le a diem boro a biisi la, wa njanviirima a yaa deri nman jam. Ba le nya Yeezu ale nipowa a za a biisi la, ku yaa deri cha ba nna yegayega, alege ba waai an jam a begi wa ayen ka boa ate wa a biisi ale wa yaa se jaab buui wari ate ba a biisi la.

²⁸ Dula jigini nipowa a yaa basi wa nyiamu liika ale nmani a cherj tenka po a ga weeni nuruma ale bo dula jigini la ayen, ²⁹ “Ni jam a nya nuru ale weeni mi wie njaai ate mi nyɛ la. Wala ale baga a chim Varibasiɔdowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la?” ³⁰ Ba le wom dii ate wa weeni la, ba yaa deri nyini a cherj Yeezu jigi.

³¹ Ase nipowa ale jam bo siuku po a kuli la, Yeezu njanviirima a yaa saalim wa ayen, “Ti Sagro, ti a saalim fu ayen fi nɔa nandiintanja a de.”

³² Wa yaa weeni ba ayen, “Nama a ze nandiin tii ate mi a tara ayen m de la.”

³³ Wa njanviirima a yaa bek chaab ayen, “Ka nuru yaa be le ta nandiinta a jam a te wa ale ge tama a ze ya?”

³⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi dan va Naawen waai ale tom mu la yaalika ale a tom tuimanja njaai ate wa pa te mu la a nueri, kula a nyɛ a se ka nandiintanja tii ate m nyiem a kasim a de la. ³⁵ Juuma kpanja a nyiem a kasim a weeni ayen ku dan paari chiisa sinaansi po, ti le che ti nantanja, alege mi a weeni ni kama ayen, ni dek a pa ni nina a nya kadugsanja. Nantanja a za magi ka cheka yogyɔgla de. ³⁶ Nuru waai ale a che nantanja la a tuesi tutuna kama. Wa ale a tigi njanbeenja la a nyɛ ase ka nuruba la, ate nuru bala a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Dila nyin boridowa ale cheerowa sue ale peenti ale chaab.”

³⁷ Yeezu a yaa nman weeni wa njanviirima ayen, “Juuma kpanja a nyiem ale kasim a weeni dii ayen nuru wanyi ale a bori ate wanyi me a che la, ka wensie. ³⁸ Ku a nyɛ ase ka mi ale tom ni ayen ni cherj a ga che nanta Naawen kaduka po. Nuru yonta ale bori ba ale cherj ale ge ate nama ayen ni nya ba tuimanja nyuenta.”

³⁹ Samaria tenka nipowa ale ga weeni wa tenka demma ayen ba jam a nya nuru waai ale weeni wie njaai meena ate wa nyɛ la, ba yegayega a yaa jam ta siaka ale Yeezu. ⁴⁰ Ba yaa jam wa jigi a saalim wa ayen wa jam a bo ale ba. Yeezu a yaa siak a wari ba jigi daa naye.

⁴¹ Wa le jam bo ale ba la, wa yaa sak ba Naawen wie ate ba yegayega a ta siaka ale wa a gum baai ale poom a ta siaka la

po. ⁴² Ba yaa weeni nipowa ayen, "Tama an ta siaka ale wa ka fi ale weeni ti dii la nyiini nyinjɔ, alege ka wa sakka nyinjɔ ale soa ate ti ta siaka ale wa. Ti seba ayen ka Naawen ale sum a tom wa ayen wa jam a vari tenjɔk meena demma ba tuimbaata po a basi."

⁴³ Daa magla ale jam taam la, Yeezu a yaa basi dula jigini ale ge cheɲ Galili. ⁴⁴ Wa dek a poom weeni kama ayen Naawen biisiteero dek tenjɔka demma a kan te wa zula. ⁴⁵ Ba ale paari Galili la nuruma a jam te wa tia kama dii nyinjɔ la ba cheɲ ga de Gaambasika Tigini Jerusalem kama ale nya wie ŋaai meena ate wa tom la.

⁴⁶ Yeezu a yaa ŋman cheɲ Kena tenjɔka ate ka bo Galili la. Ka dula jigini ate wa nye ate nyiamu a tagri a chim daamu la. Kpagi dinyi a yaa jam bo dula jigini ate wa biik a yaa bo Kapernaum tenjɔka po a wiak. ⁴⁷ Wa le wom ayen Yeezu a basi Judia ale ŋman jam Galili la, wa yaa jam Yeezu jigi ayen wa saalim wa ate ba va chaab a cheɲ Kapernaum tenjɔka ate wa tebi wa biika waai ale moata kum la. ⁴⁸ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Nuruba a kan ta siaka ale mi a se ka mi a lij tom wakperikaliisa ate ba nya."

⁴⁹ Kpagini a yaa weeni wa ayen, "M Nyɔno, fi dan kan va mu a kuli nwuli, m biika a le kpi."

⁵⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Kuli yeri a ga nya fi biika ale wa ta nyinjɔgsa kama."

Kpagini a yaa deri siak ale Yeezu ale weeni dii la a yaa le ge a kuli. ⁵¹ Wa le jam bo siuku po a kuli la, wa tomteeroma ba gela a yaa tu wa siuku ninjɔ a weeni wa ayen, "Fi biika a ta nyinjɔgsa kama."

⁵² Wa yaa bek ba ayen, "Ka dimpo ate wa nya nyinjɔgsana?"

Ba yaa weeni wa ayen, "Ka deemwa wein gbelini ate wa yuamu a basi wa."

⁵³ Biika kowa a yaa deri teeri ayen ka diipo ate Yeezu a weeni wa ayen wa biika a nya nyinjɔgsa kama la. Wa yaa ga paari yeri a nya ale dii ate wa tomteeroma a weeni wa la sum ka wensie. Wa le wa dokdemma meena a yaa ta siaka ale Yeezu dii ate wa nye la nyinjɔ.

⁵⁴ Yeezu ale nyini Judia a jam Galili la wa tebi kpagini biika a gum wa wakperikaliisana po a nye ka buye.

5

¹ Daa magla ale jam a taam la, Yeezu a yaa ŋman cheɲ Jerusalem tenjɔka ayen wa maa de Juuma tigi dinyi. ² Beli fiik ale jam bo dula a moata tenjɔka nansuintana kunyi ate ba a wi ayen piisa nansiun. Juuma a wi dula jigini ale ba dek tenjɔka biika ayen ka Betezata. Kusunja tinu ale jam gilim

benni noanni. ³ Yuariba yegayega ale jam dua kusunj tila po. Ba gela a jam ka yeeba, ba gela me a chim gbanisa, ba gela me nanjsa ale ba nisima a kpi a yaa dua a limsi nyiamu choaka. ⁴ Naawen sabiilo a nyiem ale jam a siɲ nyiam po a punj. Wa dan punj jueli waai ale de ninjɔ a siɲ nyiamu po la a nya nyinjɔgsa kama. ⁵ Nuru wanyi a yaa maa boro ate yuamu a ta wa paari bena pisita ale naaninjɔ. ⁶ Yeezu a yaa nya wa ale wa dua, wa yaa deri seba ayen tuemu a yik wa ate ku beni kama ate wa yaa bek wa ayen, "Fi a yaali ayen fi nya nyinjɔgsa?"

⁷ Yuarowa a yaa weeni wa ayen, "M nyɔno, nyiamu a nyiem a dan choa, m ka nuru ate wa pa mu a ta ga a nyo bu po nwuli. M nyiem a dan pii nyinjɔ a yaali ayen m forisi a paari bu, nuru yonjɔ a nyiem ale a de ninjɔ a paari du ale a ge mu."

⁸ Yeezu yaa weeni wa ayen, "Yiti a zaani abe fi kpamsi fi tiaka a cheɲ." ⁹ Nuruwa a yaa deri nya nyinjɔgsa a yiti zaani ale kpamsi wa tiaka a cheɲ.

Dai dii danni ate nyaku de a nye la a jam ka Juuma Vuusum Dai. ¹⁰ Juuma kpanja ba gela a yaa nya Yeezu ale tebi nuruwa dii la a yaa weeni wa ayen, "Ku a kisi kama ate fi ji fi tiaka tama Vuusum Danni po."

¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, "Nuru waai ale tebi mu la ale weeni mu ayen m pai tiaka a cheɲ."

¹² Ba yaa bek wa ayen, "Ka wana ale weeni fu ayen fi nye ku de?"

¹³ Nuru waai ale nya nyinjɔgsana la a jam ze Yeezu ale ka waai la, dii nyinjɔ la nuru boari ale jam bo dula ate Yeezu a moali nyini.

¹⁴ Ku ŋaninjɔ nyinjɔ Yeezu a yaa ŋman nya wa Juuma Puusika Yenni po a weeni wa ayen, "Yɔgyɔgla de fi yaa ta nyinjɔgsa kama. Be kan ŋman a tom tuimbaata. Fi dan ŋman tom tuimbaata, fi le nam a gaam ku le jam ka dii la."

¹⁵ Yeezu ale ga weeni wa nyaku de a nueri la, nuruwa a yaa deri nyini a cheɲ a ga weeni Juuma kpanja ayen ka Yeezu ale tebi wa. ¹⁶ Ba le ga wom ayen ka Yeezu ale jam tebi nuruwa ba Vuusum Danni la, ba yaa deri a daani Yeezu nna yegayega. ¹⁷ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "M Kowa Naawen a kasim a tom wa tuimaɲa kama diipo meena. Mi me a tom ase ka wala la."

¹⁸ Yeezu ale ga weeni ayen ka Naawen ale wa Kowa la, ku jam a nye ase wa ale wa ka bunyi la. Wa wienja de meena ale wa le kaasi ba Vuusum Danni dii la a jam basi kama ate ba nina a jam muni ate ba a yaali ayen ba ko wa.

¹⁹ Dula jigini Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Wensie ate mi a weeni ni ayen mi waai ale ka Naawen biik la an бага a nye mi dek nyinjɔ wari ya. Dii meena ate m Kowa

a tom la, mi me a tom ka dila degadega.
²⁰ Wa a yaali mu ale a sak mu dii meena ate wa dek a tom la. M Kowa Naawen ale sak mu wa kpeema ate m tom ate ŋa zuak a gaam nyaku de ate ku cha ni. ²¹ Ase wa ale basi ate kpeeba a yiti kum po la. Mi waai ale ka wa biik la, mi me ale te baai ate mi a yaali la nyuvuri. ²² Wa kan bo nuruba ba tuimbaata buusa. Wa pa dila a nyo ka mi nisima po. ²³ Ate waai meena a te mu zula ase ba ale a te m Kowa dii la. Waai ale kan a te mi zula la, a kan te mi Kowa Naawen waai ale tom mi la me zula.

²⁴ "Ni wom dii ate mi tara ayen m weeni ni la nalimnyiini. Baai meena ale a wom mi sakka de ale ta siaka ale Naawen waai ale tom mi la, wa le nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Naawen a kan bu wa buusa dii nyiŋ la ba poom nya nyuvuri kama. ²⁵ Wensie ate mi a weeni ni ayen ku danni a cheena, di be poom a pa a kama ate baai ale a nye ase kpeeba la ale wom Naawen Biika lueluk a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ²⁶ Ase m Kowa ale basi ate nuruba a boro la, wa te mu pagrim kama ate mi me a basi ate nuruba a boro. ²⁷ Wa te mu siuk kama ayen m bo nuruba buusa dii nyiŋ la mi ka Saalobiik. ²⁸ Ni kan basi ate mi ale a weeni ni dii la a cha ni. Ku danni a cheena kama ate baai meena ale kpi la a wom mi lueluku a yiti kum po. ²⁹ Baai meena ale tom tuimmanŋa la, m Kowa ale basi ate ba yiti kum po abe wa pa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. Baai meena me ale tom tuimbaata la, wa le yiti ba kum po abe wa te ba waalika.

³⁰ "Mi an бага a tom mi dek wari ya. Mi a bo buusa ase ka Naawen ale weeni mu dii la. Dila m boteka ka wensie. M kan yaali ayen m va m dek yaalika, alege ka waai ale tom mu la yaalika ate mi a va.

³¹ "Dan ka mi nyiini ale weeni ni mi ale ka waai la, nama ate a weeni kama ayen m wienŋa a daa wensie. ³²⁻³³ Alege Joon waai ale jam a te nuruba soka la a za ka mi ŋaan, dii nyiŋ la ŋaai meena ate wa a sak nuruma mi wie la, ka wensie. Nama dek a tom nuruba ate ba cheŋ wa jigi ate wa biisi mi wie kama. ³⁴ Mi niŋ ka ale dii ate nuruba a biisi mi wie la, alege mi a weeni ni kama ayen ni a teeri dii ate Joon a weeni mi wie la ate ku maari ni ate ni nya varibasika. ³⁵ Joon a jam a nye ase ka zeuŋ ate ba toati ate ku a nyagsi ate wa ale biisi dii la a peenti ni sue. ³⁶ Joon a sak nuruba mi wie, alege wie gela ale boro a sak nuruba mi wie a gaam Joon ale a sak ni dii la. Tuimkperikaliiik sii ate mi Kowa a tom mi ayen m jam a tom la, ŋala ale a sak nuruba ayen ka wa ale waai ale tom mu la. ³⁷ Nama an diem a wom wa lueluwa a yaase ni nya wa, alege wa a kasim a sak

nama mi wie kama. ³⁸ Wa tom mi ka nama jigi, alege ni ka siaka ale mi. Ka dila ale soa ate wa sinsanŋa a ka ni suniimanŋa po la. ³⁹ Nama a kasim a karim Naawen gbanŋa kama daa meena dii nyiŋ la nama a poli kama ayen ka karimka a le basi ate ni nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Alege wa gbanŋa a diem a sak nama ka mi wie, ⁴⁰ alege nama a kan yaali ayen ni jam mi jigi ya ate ni nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka.

⁴¹ "Mi kan yaali ayen nuruba a pak mu, ⁴² alege mi seba ni ale ka nuru baai la nalimnyiini, a seba me ayen ni kan yaali Naawen ya. ⁴³ M Kowa Naawen ale tom mu ayen m jam a zaani wa nanŋula po, alege nama an tuesi mu. Alege nuru waai a dan jam wa dek nyiŋ, ni a tuesi wa kama. ⁴⁴ Nama a yaali chaab zula teka alege ni kan yaali zula ŋaai ate Naawen ale бага a te ni la. Ni be ni nye ka se a ta siaka ale mi? ⁴⁵ Nama a kan poli ayen mi a le ta biisigaamka ale ni m Kowa niŋŋa. Nama a ta ka popola Moosis jigi ale wa le a sak ni dii la. Wala ale waai a le wa biisi a gaam ni la. ⁴⁶ Ase ni dan jam ta siaka ale Moosis kama, ni te ta siaka ale mi kama dii nyiŋ la wala ale ŋmarisi mi wie. ⁴⁷ Ni be ale kan ta siaka ale Moosis ale ŋmarisi dii la, ni le nye ka se a ta siaka ale mi?"

6

¹ Ku de ŋaan nyiŋ, Yeezu ale wa ŋaanviirima a yaa basi dula jigini ale ge a ŋmani a taam Galili mogi kpeeni kuŋkuŋini. Mogini de yue di choa a jam le Tiberiasi mogi. ² Ba le jam a cheŋ la, nuru boari a yaa va ba, dii nyiŋ la ba nya Yeezu ale jam a tom wakperikaliiik sii ale yuaroma tebika la. ³ Yeezu ale wa ŋaanviirima ale ga paari dula jigini la, ba yaa a ga jueli a kala guuk kunyi zuk. ⁴ Juuma Gaambasika Tigini a jam moata kama. ⁵ Yeezu a yaa cheemu a nya nuru boanni ale ba cheena ate wa yaa bek Filip ayen, "Ti ti nya ŋandiinta ka be a te nuru boanni nna ate ba de?" ⁶ Wa dek a jam seba dii ate wa ayen wa nye la kama, alege wa jam a yaali kama ayen wa nye Filip a nya.

⁷ Filip a yaa weeni wa ayen, "Ti dan kan pai ligr a gaam ŋaai ate ti ta la a da ŋandiinta ku kan paari a de ba ale maga dek me."

⁸ Filip ale ga weeni nyaku de a nueri la, Andiru, Simon Piita yuawa, a yaa weeni Yeezu ayen, ⁹ "Nidoabili wanyi ale bo dela a ta borobotta tinu ale juma ŋaye, alege ŋantaŋa de a kan paari nuruma de meena."

¹⁰ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ni basi ate nuru boanni a kali teŋ." Wuuk

yegayega ale jam bo dula jigini. Nuruma a yaa kali tenj. Ba nidoama nyiini a jam ka tusa njanu. ¹¹ Yeezu a yaa pa borobottanja ale jumaŋa a puusi a te Naawen ayen wa niak ti ale ge a pa chari nuruma ate ba ŋobi. Ba ale chari a te waai meena a ga nueri la, ba meena a yaa ŋobi chak. ¹² Yeezu a yaa weeni wa ŋaarviirima ayen, “Ni cheŋ a ga pisi ŋandiin talaŋa ate bala a kan kaasi.” ¹³ Ba yaa pisi ŋandiin tii ate nuru boanni a de ale tali la a sueri busa pi ale siye.

¹⁴ Nuruma ale nya wakperikaliik kaai ate Yeezu a tom te ba la, ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de a sum ka biisi-teero waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa ate wa sinj jam tenzuk de la.” ¹⁵ Yeezu ale ga wom dii ate ba jam a biisi ale chaab la, wa yaa yiti dula jigini a cheŋ a nyini guuku zuk a sinj tenj a cheŋ a jo guutaŋa po wa dek wa nyiini. Wa jam seba ayen ba nina ale muni ayen ba yik wa ale pagrim a bobi ba naab.

¹⁶ Wenni ale jam a sinj la, wa ŋaarviirima a yaa nman cheŋ mogi kpeeni noai, ¹⁷ a ga jo ŋaarunj po ayen ba taam kunjonjini ndila a ga paari Kapernaum tenka. Tenka ale jam a sobri la, Yeezu an diem a jam ba jigi ya. ¹⁸ Va kpionj a yaa deri a yiti a fobi ba ŋaarunku ale a nye ate nyiamu a choa nna yegayega. ¹⁹ Wa ŋaarviirima ale damu ba ŋaarunku a cheŋ ga paari meela nata yaase nanaansi la, ba yaa nya Yeezu ale wa bo nyiamu zuk a cheŋ cheena ba jigi. Ba le ga nya wa la, yogsom a yaa deri yik ba. ²⁰ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ka mi. Ni kan chali yogsomɔa.” ²¹ Wa le ga paari ba ŋaarunku la, ba meena sue a yaa peenti ate ba weeni wa ayen wa jo ba ŋaarunku po. Yeezu ale ga jo a gum ba po la, ba yaa deri paari kunjonjini kauk kuui ate ba a cheŋ la.

²²⁻²³ Vari ale veenti la, nuru boanni baai ale jam a wari ŋaarj la a jam minj kama ayen ka ŋaarunj yenj ale boro. Ba jam seba me ayen Yeezu an va ale wa ŋaarviirima alege ba cheŋ kama ale ge wa. ŋaarunj yonj tii ale nyini Tiberiasi a yaa jam dula jigini kauk kuui ate Yeezu a puusi a te Naawen jiam alege ate ba ŋobi boroboroku la. ²⁴ Nuru boanni a yaa le gisi Yeezu a jiaŋ la, ba yaa ga jo ŋaaruntaŋa po a va a cheŋ Kapernaum tenka ayen ba nya wa.

²⁵ Nuruma ale ga nya Yeezu la, ba yaa bek wa ayen, “Ti Sagro, fi jam dela ka dimpo?”

²⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen ŋandiin tii ate mi diem a te ni ate ni de a chak la ale basi ate ni a gisi mu. Ni kan gisi mu ka m tuimkperikaliisaŋa minjka nyinŋa. ²⁷ Ni kan basi ate ni yam meena, a bo ale

ŋandiin tii a le ti jam a kaasi la, alege ni basi ate ni yam meena a bo ale ŋandiin tii ale a te nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Naawen waai ale ka mi ko la a za ka mi ŋaanj ayen mi ka wa biik. Ka dila ale soa ate mi a бага a pa nyuvuri dila a te ni.”

²⁸ Ba yaa bek wa ayen, “Tama ayen ti nye ka se ate ku peenti Naawen sui ya?”

²⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni dan a yaali ayen ni nye ate Naawen sui a peenti, ni ta siaka ale mi waai ate wa tom ni jigi la.”

³⁰ Ba yaa weeni wa ayen, “Boan wakperikaliik ate fi ale tom ate ti nya abe ti ge a ta siaka ale fu? ³¹ Fi seba ayen ti kokpiensaŋa a jam de ka ŋandiinta ate ba wi ayen ‘maana’ la sagini po ase ba ale nmarisi Naawen gbanja po ayen, ‘Moosis a jam a nya ka ŋandiinta chinmaŋa po a te wa nuruma ayen ba de’ ”.

³² Yeezu a nman weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen Moosis an jam a nya ŋandiintaŋa ka chinmaŋa po a te ni kokpiensaŋa, alege ka mi Kowa Naawen ale pa te ba. ³³ ŋandiin tii ate Naawen a te la a nye se ka waai ale nyini wenyimazuk a jam ayen wa te tenka demma nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

³⁴ Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Nyono, fi kasim a te ti ŋandiintaŋa de.”

³⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi a nye se ka ŋandiin tii ale a te nyuvuri la. Baai ale a jam mi jigi la, kom a kan nman a yik ba diipo diipo. Baai me ale ta siaka ale mi la, nyanyuila a kan nman a yik ba diipo diipo. ³⁶ Mi poom a lij a weeni ayen ni nya mu kama alege ni diem a ka siaka ale mu. ³⁷ Baai ate m Kowa a pa te mu la, a le jam m jigi ate m tuesi ba. Mi kan zeri baai meena a le ba jam mi jigi la diipo diipo. ³⁸ Dii nyin la mi an nyini wenyimazuk a jam ayen m tom ka mi dek ale a yaali dii la alege ka waai ale tom mu la ale a yaali dii la. ³⁹ Waai ale tom mu la yaalika ale nna. Baai ate wa pa te mu la, m le nya ba zuk ate ba kan be. Wa ale basi ate ba yiti kum po abe wa pa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. ⁴⁰ M Kowa me yaalika ale ka dii la ale nna. Baai meena ale ta siaka ale mu la, wa ale te ba nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Wa ale basi ate ba yiti kum po kpeglimka danni.”

⁴¹ Nuruma ale ga wom Yeezu ale a biisi dii ayen wa ale nyuvuri ŋandiintaŋa tii ate Naawen a tom ate wa nyini wenyimazuk la, ba yaa njuuni. ⁴² Ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de ka Yeezu, Josefi biika, yaa da di? Ti seba wa kowa ale wa mawa kama. Ka boa ale soa ate wa a weeni ayen wa nyini ka wenyimazuk po a jamu?”

⁴³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni basi ni njuunika. ⁴⁴ Nuru waai an бага a jam

mi jigiya ase ka m Kowa waai ale tom mu la, dek a nin dari wa a ta jam mi jigi, ate m basi ate wa yiti kum po kpeglimka dannii ate wa nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁴⁵ Naawen biisiteeroma nmarisi Naawen gban̄ka po dila po dila po ayen, 'Naawen a le jam a sak nuruba meena.' Baai meena ale a wom dii ate m Kowa a weeni la ale a va wa sinsan̄ja la, wa le dari ba a ta jam mi jigi. ⁴⁶ Nuru waai an diem a nya mi Kowa. Mi waai ate wa tom ni jigi la, nyiini ale nya wa. ⁴⁷ Wensie ate mi a weeni ni ayen baai meena ale ta siaka ale mi la a poom tuesi wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la kama. ⁴⁸ Mi ale n̄andiin tii ale a te nyuvuri la. ⁴⁹ Ni kokpiensan̄ja a jam de ka n̄andiin tii ate ba a wi ayen 'maana' la sagini po dila po dila po ale ge ba kpi, ⁵⁰ alege baai meena ale a de nyuvuri n̄andiin tii ale nyini wenȳmazuk la, bala a kan kpi. ⁵¹ Mi ale nyuvuri n̄andiin tii ale nyini wenȳmazuk a jam la. Baai meena ale a de n̄andiintan̄ja de la ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. N̄andiin tii ate mi ayen m pa te ba la ale m nyin̄ka, ate ten̄ka demma a бага a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la."

⁵² Nuruma ale ga wom dii ate Yeezu a weeni la, ba yaa ta nampaga nna yegayega ale chaab wa le a weeni dii la nyin̄ ayen, "Nuruwa de ale nȳ ka se a pa wa nyin̄ka a te ti ate ti n̄obi?"

⁵³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Wensie ate mi a weeni ni ayen ni a dan kan n̄obi Mi Saalobiika nyin̄ka ale nyu m ziimu, Naawen nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a kan бага a bo ni suniiman̄ja po. ⁵⁴ Baai meena ale a n̄obi mi nyin̄ka ale a nyu m ziimu la a poom tuesi wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la kama. M dan jam ayen m bo ten̄zuk meena demma buusa, m le nak ba kum po a yiti. ⁵⁵ Mi nyin̄ka ale n̄andiin man̄san̄ja dek ale m ziimu me ale chim nyu man̄ka. ⁵⁶ Baai meena ale a n̄obi mi nyin̄ka ale a nyu mi ziimu la a bo ale mi kama ale ge mi me a bo ale ba. ⁵⁷ M Kowa waai ale ka nyuvuri nyon̄owa la, ale tom mu ni jigi. Wala nyin̄ ale soa ate mi a boro. Siuk kula po me baai meena ale a n̄obi mi la, ale boro mi nyin̄. ⁵⁸ Nyuvuri n̄andiintan̄ja ale n̄andiin tii ate Moosis a jam pa te ni kokpiensan̄ja ate ba de dila po dila po ale ge a kpi la, daa wayen̄ja. Naawen ale tom wa nyuvuri n̄andiintan̄ja ate ti nyini wenȳmazuk a jam, ate baai meena a le ba de ti la, a tuesi nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la."

⁵⁹ Yeezu a jam bo ka Juuma tuka dokku kuui ale bo Kapernaum ten̄ka po la, a sak wier̄a de meena.

⁶⁰ Yeezu n̄aan̄viirima yegayega ale jam wom dii ate wa sak la, a yaa weeni chaab ayen, "Wa sinsan̄ja a pagra kama. Waai an бага n̄a a va."

⁶¹ Yeezu ale jam a min̄ ayen ba boro a zu wa n̄aan̄ ja, wa yaa bek ba ayen, "Mi sinsan̄ja ayen n̄a nȳ kama ate ni pa mi n̄aan̄ vaka a basi? ⁶² Ase ni dan nya mi Saalobiika ale m n̄mani a jueli wenȳmazuk po, ni ale poli ka se? ⁶³ Waai ale a te nyuvuri la ale Naawen Chiika alege nurubiik pagrim an бага a nȳ ku de. Mi ale biisi wie n̄aai ate ni la ale a basi ate Naawen Chiika a jam ni jigi. ⁶⁴ Alege ni gela a ka siaka ale mi ale a sagi dii la." (Yeezu ale piilim a sak wa n̄aan̄viirima la, wa jam seba baai ale ba kan ta siaka ale wa la kama ale waai a le wa ta wa a ga bobri a sak la.) ⁶⁵ Dula jigini Yeezu a yaa n̄man weeni ba ayen, "Ka dila ale soa ate mi a lin̄ sak ni ayen nuru waai an бага a jam mi jigi ase ka M Kowa a nin dari wa a ta jam mi jigi la."

⁶⁶ Wa n̄aan̄viirima ale ga wom dila la, ba yegayega a yaa deri basi wa n̄aan̄ vaka. ⁶⁷ Yeezu ale ga nya ba le nȳ dii la, wa deri chiem wa n̄aan̄viirima pi ale bayewa jigi a bek ba ayen, "Nama me ayen ni basi mi kama?"

⁶⁸ Simon Piita a yaa weeni wa ayen, "M Nyon̄o, ka wana jigi ate ti a yaali ayen ti chen̄ji? Fi ale waai ale ta Naawen nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la sinsan̄ja a sak ti. ⁶⁹ Tama abe ta siaka ale n̄a kama ale seba ayen ka fi ale Naawen nuru welen̄ka."

⁷⁰ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Mi a lueri ni ka nuruba pi ale baye ayen ni chim mi n̄aan̄viiriba, alege ni po wanȳ ka Sitaana nuru." ⁷¹ Wa jam a biisi ka waai ate ba a wi wa ayen Judas, Simon Iskariot biika la, wie. Yeezu a jam seba ayen wa le bobri wa a sak.

7

¹ Nyaku de n̄aan̄ nyin̄, Yeezu a yaa nyiem a gilim Galili ten̄ka. Wa jam seba ayen Juuma kpan̄ja baai ale jam bo Judia ten̄ka po la a gisi ka siuk ayen ba ko wa. Ka dila ale soa ate wa kan jam a yaali ayen wa n̄mani a chen̄ dula jigini. ² Juuma tigi dii ate ba a wi ayen Kusun̄ta Tigi la, a jam moata kama. ³ Wa suaatan̄ja a yaa jam a weeni wa ayen, "Basi dula jigini abe fi chen̄ Judia ten̄ka po, ate fi n̄aan̄viirima baai ale bo dula la me a nya fi tuimkperikaliisan̄ja sii ate fi a tom la." ⁴ Ba n̄man weeni wa ayen, "Nuru a kan suk wie n̄aai ate wa a tom la ase wa ale a yaali ayen ba seba wa. Fi abe le a tom wien̄a de la, basi ate ten̄ka meena a seba fu." ⁵ Yeezu suaatan̄ja an jam a ta siaka ale wa.

⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ku an diem a magsi ayen mi cheŋ dula yogyogla de, alege nama a бага a cheŋ diipo meena ate ni a yaali la kama. ⁷ Teŋka meena demma an kisi nama alege ba kisi mi kama, dii nyin la mi kasim a weeni ba kama ba ale a tom tuimbaata la, alege ba an kisi nama. ⁸ Nama a cheŋ Jerusalem a ga de tigini, dii nyin la ku an magsi ayen mi a cheŋ dula jigini yogyogla de.” ⁹ Yeezu ale weeni nyaku de la, wa yaa wari a bo Galili teŋka po.

¹⁰ Wa suataŋa ale jam a basi wa ale cheŋ tigini la, Yeezu me a yaa magi wa ba ŋaan a cheŋ. ¹¹ Juuma kpaŋŋa baai ale jam a tigiŋi chaab a bo Jerusalem teŋka la a jam a gisi ka Yeezu ale a bek chaab wa boka jigi.

¹² Nuruba yegayega a yaa jam a waasi a biisi wa wie. Ba gela a jam a weeni ayen wa ka nuru maŋ, alege baai me a weeni ayen wa a paasi ka nuruba. ¹³ Ba meena a jam a chali ka ba kpaŋŋa yogsum. Ka dila ale soa ate ba an jam a biisi wa wie ate ku a jueli la.

¹⁴ Tigini daaŋa ale jam a chalisi a soa se chaab la, Yeezu a yaa ga jo Juuma Puusika Yenni po a boro a sak nuruma. ¹⁵ Wa sinsaŋŋa a yaa cha Juuma kpaŋŋa baai ale jam bo dula la. Ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de a ka sagro ate wa sak wa ale nye ka se a seba wienja de meena a sagi tama?”

¹⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi sinsaŋŋa ka Naawen ale tom mi la wie, ŋa daa mi dek wie. ¹⁷ Baai meena ale a yaali ayen ba va Naawen yaalika la, a le miŋ ase mi sinsaŋŋa a nyini ka Naawen jigi yaa mi dek. ¹⁸ Nuru waai ale a biisi wa dek wie la a yaali kama ayen nuruba a te wa zula. Nuru waai ale a yaali ayen wa a te waai ale tom wa la zula la, wala ka wensie nyonɔ. Venta a ka wa jigiya. ¹⁹ Moosis ale te ni Naawen Sinsaŋŋa, wa an te ni? Alege ni waai a kan zuli ŋa. Ka boa ale soa ate ni a yaali ayen ni ko mu?”

²⁰ Nuru boanni a yaa weeni wa ayen, “Fi a yesim kama. Ka wana ale a yaali ayen wa ko fu?”

²¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi tom ka wakperikaliik kanyi ni Vuusum Danni ate ku cha ni nna yegayega. ²² Moosis a sak ni kama ayen ni a gebi ni bisana yuana alege ka ni kokpiensaŋa ale a piilim ku, ate nama a gebi biik yuari Vuusum Danni po. ²³ Nama abe dan nye dila Vuusum Danni po alege an nye kaasi Moosis Sinsaŋŋa ka boa ale soa ate nama sue a puuri ale mi m le tebi nuruwa Vuusum Danni la? ²⁴ Ni kan a bo nuruba buusa ale ba peelim tuima ale ka dii la, alege ni a bo ba wensie buusa.”

²⁵ Nuru baai ale jam bo Jerusalem teŋka po la, ba gela a yaa weeni chaab ayen, “Daa nuruwa de ate kpaŋŋa a yaali ayen ba ko la? ²⁶ Ni be nya, wa le la a za peelimu po a sak nuruma alege ti kpaŋŋa a kan yaali ayen ba nye wa wariya. Ba бага a seba ayen wa sum ka Varibasidowa waai ate Naawen ayen wa le tom la? ²⁷ Varibasidowa a dan jam, waai a kan seba wa ale nyini juijui la. Alege tama meena seba nuruwa de ale nyini juijui la kama.”

²⁸ Yeezu ale diem a jam bo Juuma Puusika Yenni po a sak nuruma la, wa yaa weeni ate ku jueli ayen, “Nama a seba mi ale nyini juijui la? Mi an jam daa m dek nyinŋa. Waai ale tom mu la ka wensie nyonɔ. Ni abe ze wa, ²⁹ alege mi ale seba wa. Mi ale wa a jam bo ka jigi yeŋ ale ge ate wa tom mi ni jigi.”

³⁰ Nuruma gela ale wom dii ate wa weeni la, ba yaa jam a yaali ayen ba yik wa alege nuru an pa nisa a tiri wa dii la wa yikka dannii an diem a paari ya. ³¹ Nuru boanni po yegayega a jam ta siaka ale wa, a yaa weeni chaab ayen, “Ase Varibasidowa a dan poom jam, wa le бага a tom wakperikaliisa a gaam nuruwa de?”

³² Farisiima ale wom nuru boanni ale a waasi Yeezu wie dii la, ba le Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa a yaa wi chaab a biisi alege a tom ba dek nuruba ayen ba ga yik Yeezu. ³³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi le bo ale ni daa maga dega abe m ge a ŋman cheŋ waai ale tom mu la jigi. ³⁴ Ni le nyiem a gisi mi boka jigi, alege ni kan ŋman nya mu dii nyin la ni kan бага a cheŋ juijui ate mi a cheŋ la.”

³⁵ Juuma kpaŋŋa a yaa bek chaab ayen, “Wa ti an a yaali ayen wa cheŋ ka Girik teŋsaŋa ate tama nuruma a maa boro la a sak Girik demma yaa? ³⁶ Wa weeni ti ayen ti le nyiem a gisi wa boka jigi, alege ti kan ŋman nya wa. Wa ŋman weeni ti me ayen ti kan бага a cheŋ juijui ate wa a cheŋ la. Nyaku de kiri ale boa?”

³⁷ Juuma tigini dai dii dai dek ale jam a kpeghim la ale nin muna dai. Dai dila dannii Yeezu a yaa yiti a zaani nuru boanni nin a weeni ate ku jueli ayen, “Baai meena ate nyanyuila a ta ba la, a jam mi jigi ate m te ba nyiam ate ba nyu. ³⁸ Ba ŋmarisi Naawen gbaŋka po dila po dila po ayen, ‘Nyiam a le nyini baai ale ta siaka ale mi la suniima po a kasim a chali a nyini.’ ” ³⁹ Yeezu ale biisi ale ba dii nyiamu jigi la, a magsi chaab ale ka Naawen Chiika. Naawen an diem a pa wa Chiika a te baai ale ta siaka ale Yeezu la, dii nyin la Yeezu an diem a yiti a jueli Naawen jigi ya.

⁴⁰ Nuru boanni ale wom dii ate Yeezu a weeni la, ba gela a yaa weeni chaab ayen,

“Nuruwa de a sum le biisiteerowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la.”

⁴¹ Ba gela me a weeni ayen, “Ka wala ale Varibasidowa ate Naawen a weeni ayen wa le tom la.” Mbala me a weeni ayen, “Varibasidowa an бага a chim Galili deno. ⁴² Ba nmarisi Naawen gbanka po ayen, ‘Varibasidowa ale chim ka Naawa Deevidee njanbiik. Ba le biak wa ka Betilihem, tenj kaai ate Deevidee nyini la.’ ” ⁴³ Nyaku de meena a yaa jam basi ate nuru boanni a poori chaab nna togatoga. ⁴⁴ Ba gela a jam a yaali kama ayen ba yik wa, alege nuru waai an jam a tiri wa.

⁴⁵ Nuru baai ate Juuma Puusika Yenni kpanja ale Farisiima a jam tom ba ayen ba ga yik Yeezu la, a nman pilim a chenj ale ka niyaala. Baai ale tom ba la a yaa bek ba ayen, “Ka boa ate ni an yik wa a ta jam ya?”

⁴⁶ Nuruma a yaa weeni ba ayen, “Nuruwa de biika, tama an diem a maa wom ka choa.”

⁴⁷ Farisiima a yaa weeni ba ayen, “Wa sum a maa paasi nama me kama? ⁴⁸ Nama diem a wom ale kpanja yaase Farisiima wanyi a ta siaka ale wa. ⁴⁹ Nuru boanni baai ale za a wom wa sinsanja la, a ze Moosis Sinsanja, dila nyinj la Naawen ale waali ba.”

⁵⁰ Nikodimusi waai ale jam a lij biisi ale Yeezu la a jam maa ka Farisiima po wanyi. Wa yaa weeni wa vaanchaama ayen, ⁵¹ “Tama Sinsanja a sak ti kama ayen ti dan kan de ninj a bo nuru buusa a wom wa dek noai po ti an бага a weeni ayen wa biisi lo ya.”

⁵² Ba yaa bek wa ayen, “Fi me a nyini ka Galili tenjka? Be nya Naawen gbanka po ate fi minj ayen biisiteero an nyini Galili tenjka.” ⁵³ Ba meena a yaa yiti a waan chaab a kuli ba yeenja.

8

¹ Yeezu me a yaa basi dula jigini ale ge a chenj ga jueli Olivi Guuku zuk. ² Vari ale veenti la saliuk wa yaa nman sinj a chenj ga jo Juuma Puusika Yenni po. Nuru boari a yaa nman tigi a gilim wa ate wa yaa kala a sak ba. ³ Wa le jam boro a sak ba la, Juuma Sinsanja sagroma ale Farisiima a yaa yik nipok wanyi a ta jam zaani ba meena ninj. Ba jam yik nipowa de ale wa boro a nye ka kabonj. ⁴ Baai ale ta wa a jam la a yaa weeni Yeezu ayen, “Ti Sagro, tama nya wa kama ale wa boro a goa ale nidoo. ⁵ Ti Sinsanja po, Moosis a sak ti kama ayen ti dan nya nipok ale wa boro a nye dila, ti pisi tintana a yuk wa a ko. Fi a poli nyaku de ka se?” ⁶ Ba bek wa dila kama ayen ba nye wa a nya ate wa dan tulisi be abe ba weeni ayen wa kaasi ya. Alege Yeezu an

jam a tulisi ba a yaa le ge a koori tenj a pa wa nandub a nmarisi tenj.

⁷ Ba le diem za a bek wa la, wa yaa yiti nya ba ale weeni ayen, “Nuru waai dek ale seba ayen wa an diem a maa tom tuimbiok a nya la, wala dek abe lij a pai tintain a yuk nipowa.” ⁸ Wa le weeni dila la, wa yaa nman koori tenj a nmarisi. ⁹ Ba le wom wa wienja la, ba yaa waan chaab wanyi wanyi, nankpagsanja a de ninj ate mbala a pa sanj. Ba yaa jam a tali ka Yeezu ale nipowa nyiini dula jigini. ¹⁰ Yeezu a yaa nman yiti nmai a nya nipowa ale bek wa ayen, “Ba bo ka be? Nuru waai a karo ayen wa bo mini fu?”

¹¹ Nipowa a yaa weeni Yeezu ayen, “M Nyono, waai karo.”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi me a kan bo mini fu. Be chenj a kuli abe fi kan nman a tom tuimbaata.”

¹² Va njala po Yeezu a yaa nman boro a sak nuru boanni ayen, “Mi a nye se ka bolim ate ba toati la a te tenjuk meena demma. Baai meena ale a va mi la a kan nman a chenj legi po. Mi a le de ba ninj ase bolim la a dak siuku a sak ba abe m te ba Naawen nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

¹³ Farisiima a yaa wom wa le biisi dii la a yaa weeni wa ayen, “Fi a biisi a pak ka fi dek, dila abe kan sak wari ya.”

¹⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi a biisi a pak ka m dek alege ku ka wensie dii nyinj la m seba m le nyini juijui la kama ale a nman seba m le a chenj juijui la me. Nama ze mi ale nyini juijui la yaase m le a chenj juijui la me. ¹⁵ Nama a kasim a bo nuruba buusa ka ba peelim tuima ale ka dii la, alege mi kan bo waai buusa. ¹⁶ Ase mi dan poom a bo nuru waai buusa, m buusanja ka wensie, dii nyinj la daa mi nyiini ale a bo buusanja, m Kowa Naawen waai ale tom mu la a bo ale mu kama. ¹⁷ Ba nmarisi ni sinsanja po kama ayen nuruba baye a dan siak a ta noayen ale chaab wari nyinj, ba wannu ka wensie. ¹⁸ Mi a biisi a pak ka m dek, m Kowa waai ale tom mu la me a biisi a pak ka mi.”

¹⁹ Ba yaa bek wa ayen, “Fi kowa bo ka be?”

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni ze mi yaase m Kowa, ni dan seba mi ni seba m Kowa me kama.”

²⁰ Yeezu a jam kala ka Juuma Puusika Yenni po a moata juijui ate nuruma a nyiem a pa ba ligranja a ta jam a nyoro a te Naawen la a sak nuru boanni wienja de meena. Nuru waai an jam a yik wa dii nyinj la wa yikka dannu an diem a jam paari ya.

²¹ Yeezu a nman weeni ba ayen, “Mi a gomsu kama ayen m chenj jigi. M daa chenj, ni kan бага a va mu a chenj. Nama a

le nyiem a gisi mu, alege ni le kpi ale ni tuimbaatanja.”

²² Juuma kpanja ale ga wom dii ate wa biisi la, ba yaa weeni chaab ayen, “Wa a weeni ka tama ayen ti kan baga a va wa a chej wa ale a chej juijui la. Ku de be a sak kama ayen wa a yaali ayen wa ko ka wa dek ya?”

²³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nama ka tenjuk de nuruba, alege mi nyini ka wenjmazuk, nama nyini ka tenjuk de alege mi an nyini tenjuk de. ²⁴ Dila ale soa ate mi a weeni ayen ni le kpi ale ni tuimbaatanja la. Ni le kpi ale ni tuimbaatanja ase ni a nin kan ta siaka ale mi le weeni ayen mi ka waai la.”

²⁵ Ba yaa bek wa ayen, “Fi ka wana?”

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi poom a lij weeni ni mi ale ka waai la kama. ²⁶ M ta ka wie yegayega ayen m weeni ayen ni kaasi ya. Waai ale tom mu la ka wensie nyonɔ, mi me a sak tenjuk de nuruma ka dii nyiini ate m wom m Kowa jigi la.”

²⁷ Juuma kpanja an diem a jam min ayen Yeezu a jam a sak ba ka wa Kowa Naawen wie. ²⁸ Wa yaa njman weeni ba ayen, “Ni dan jam yik mi Saalobiika a kpi jabarimu nyinj, ni le min mi ale a weeni ayen mi ka waai la, ate ni seba ayen mi a kan nye wari ale m dek pagrimɔa. Alege mi a biisi ka m Kowa ale sak mu dii la. ²⁹ Waai ale tom mu la dek a bo ale mu kama wa an basi mu m dek m nyiini dii nyinj la m kasim a tom ka dii ale a peenti wa sui la.”

³⁰ Yeezu ale biisi a nueri la, baai ale jam a wom wa la, yegayega a yaa jam ta siaka ale wa.

³¹ Dula jigini Yeezu a yaa njman weeni baai ale jam ta siaka ale wa la ayen, “Ni dan va mi wensie sinsanja de, ni le chim ni njanjviriimanja. ³² Ni le min wensienja ate wensienja a vari ni a basi.”

³³ Ba yaa weeni wa ayen, “Tama ka ti kokpienka Abraham njanbisa, alege ti an diem a chim nuruba yom a nya ya. Fi ale a weeni ti dii ayen fi wensienja a le vari ti yomtiri po a basi la kiri ale boa?”

³⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen waai dek ale a tom tuimbaata la a chim ka tuimbaata yomo. ³⁵ Nuru yomo a ka siuk ale wa jaaboa, alege nuru dek biik a ta siuk ale wa njanta meena kama. ³⁶ Mi, Naawen Biika, a dan vari fu a basi fi sum a nya varibasika kama. ³⁷ Mi seba ayen ni ka Abraham njanbisa, alege ni a yaali ayen ni ko mu, dii nyinj la ni kan yaali ayen ni wom m sinsanja. ³⁸ Mi a biisi ka mi ale nya dii m kowa jigi la alege nama a biisi ni kowa ale weeni dii la.”

³⁹ Ba yaa weeni wa ayen, “Ka Abraham ale tama ko.”

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Abraham a dan sum ka nama ko, ku te a fe kama ayen ni va wa wamanjanja. ⁴⁰ Nama ba gela a yaali kama ayen ni ko mu, dii nyinj la mi ale a sak ni wensie wie njai ate Naawen a sak mu la. Abraham an jam baga a nye wari ase nyaku de la. ⁴¹ Nama a dan a nye dila, ku a nye ase ni a va ka ko yonj nanjkula po la.”

Ba yaa weeni wa ayen, “Naawen nyiini ale tama Ko.”

⁴² Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ase Naawen a dan sum ka nama Ko, nama a te a yaali mi kama, dii nyinj la mi nyini ka wa jigi. Mi an jam denna ka m dek nyinjja, alege ka Naawen ale tom mu. ⁴³ Nama an baga a wom mi sinsanja, dii nyinj la ni zeri nj womka kama. ⁴⁴ Ni ka ni kowa Velinwendika bisa ate ni a yaali ayen ni a va wa yaalika. A nyini piilimka po wa ka nuru koorik. Wa an maa va wensie siuwa dii nyinj la wensie ka wa jigi ya. Wa daa velim wa a nye dila kama dii la venta a piilimka wa jigi ale chim venta naab. ⁴⁵ Mi a sak ni ka dii ale ka wensie la, alege nama a kan ta siaka ale mi ale a weeni ni dii la. ⁴⁶ Nama waai a ka dela a baga a sak mu wa dii ate mi a nye kaasi la. Ase mi a dan kasim a sak ni ka wensie, ka boa abe le soa ate nama a kan ta siaka ale dii ate mi a sak ni la? ⁴⁷ Baai ale ka Naawen bisa la a nyiem a kasim a wom wa ale a weeni ba dii la kama. Nama ale kan a yaali ayen ni wom Naawen wienja dii la a sak kama ayen ni daa wa bisa.”

⁴⁸ Dula jigini Juuma kpanja a yaa weeni Yeezu ayen, “Tama ale weeni ayen fi ka Samaria deno ate chichiribiok a bo fi zukku po la, daa wensie ate ti a weeni?”

⁴⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Chichiribiok a ka mi zukku po. Mi a te m Kowa zula kama, alege nama a kan te mi zula. ⁵⁰ Mi a kan yaali zula a te m dega, alege ka m Kowa ale a yaali ayen nuruba a te mu zula, wa abe ni wa bo baai ale zeri mu la buusa. ⁵¹ Wensie ate mi a weeni ni, waai ale a va mi sinsanja la ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

⁵² Juuma kpanja a yaa weeni wa ayen, “Yɔgyɔgla de ti sum seba kama ayen chichiribiok ale bo fi zukku po, ti kokpienka Abraham ale Naawen biisi-teerɔma meena a kpi ka dila po dila po. Alege fi a weeni ti ayen baai meena ale a va fi sinsanja la a kan maa kpi. ⁵³ Ti kokpienka Abraham kpi kama. Fi a poli ayen fi zuak a gaam wa kama. Naawen biisi-teerɔma me a kpi, fi ti an a poli ayen fi ka wana?”

⁵⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ase mi a dan yaali ka zula a te m dek zula njala a kan ta kiri ya. Waai ale a te mi zula la ale

m Kowa waai dek ate nama a wi ayen ni Naawen la. ⁵⁵ Nama a ze wa, alege mi a seba wa kama. Mi a dan weeni ayen m ze wa, m ka velinvendik ase nama la. M seba wa kama ale a va wa sinsanŋa. ⁵⁶ Nama kokpienka Abraham ale jam a nya mu ale m cheena tenzuk de la, wa sui a jam peenti kama nna yegayega.”

⁵⁷ Juuma kpanŋa a yaa weeni wa ayen, “Fi an diem a paari bena pisinu ale nye ka se a seba Abraham?”

⁵⁸ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni wom dii ate mi a yaali ayen m weeni a sak ni la nalimnyiini. Mi poom a jam liŋ boro kama ale ge ate ba biak Abraham.”

⁵⁹ Juuma kpanŋa ale ga wom nyaku de la, ba yaa pisi tintana ayen ba yuk wa, alege Yeezu a yaa suk a taam nyini Juuma Puusika Yenni po a nyini.

9

¹ Dai yen ate Yeezu a yaa nyiem a cheŋ a ga zik nidoa wanyi ate ba jam a biak wa ale yiisa. ² Yeezu ŋaanyiirima a yaa bek wa ayen, “Ti Sagro, ka boa ale soa ate ba biak wa ale yiisaŋa? Ka wa dek tuimbaata nyinŋ yaa ka wa nyamma tuimbaata nyinŋ ale soa ate wa yi?”

³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wa yiisaŋa a ka wari a nye ale wa dek tuimbaata yaase wa nyamma tuimbaata. Wa yi kama ayen ku sak nuruba Naawen pagrimu a le bu tom dii la. ⁴ Yogyogla ate ku ka kantueŋ la ti le tom ka waai ale tom mu la tuimaŋa. Tenka abe za ka sobi kama ate waai a kan ŋman бага a tom tuima. ⁵ Mi ale diem bo tenzuk de la, mi a nye ase ka bolim ate ba toati a zaani ate bu a nyagsi a te tenka meena demma la.”

⁶ Yeezu ale biisi a nueri la, wa yaa chesi tintueta a basi tenŋ a pa wa nandummu a yik tintuetanŋa ale tantanŋa a dam chaab a pa sa nuruwa ninanŋa. ⁷ A yaa weeni wa ayen, “Cheŋ a ga puuri fi ninanŋa beli fiik kaai ate ba a wi ayen Sailom la nyiamu po.” Sailom kiri ale juuji ate mi a tom fu la. Nuruwa a yaa cheŋ a ga puuri wa ninanŋa ate ŋa deri lagri ate wa a nya.

⁸ Wa ale kuli yeri la, nuru baai yeenŋa ale za moata wa yenni ale baai ale jam a nya wa ale wa nyiem a juisi la, a yaa bek chaab ayen, “Daa nuruwa de a nyiem ale kasim a kala denna a juisi la?”

⁹ Ba gela a weeni ayen, “Ka wa ale la.” Mbala me a weeni ayen, “Daa wa ale la, alege wa a neensi wa kama.”

Nuruwa dek a yaa weeni ba ayen, “Ka mi ale la.”

¹⁰ Ba yaa bek wa ayen, “Fi ninanŋa a nye ka se a lagri?”

¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, “Nuru waai ate ba a wi wa ayen Yeezu la, ale tu mu a yaa

chesi tintueta a dam ale tanta a pa sa mi ninanŋa ale ge a weeni ayen m cheŋ a ga puuri ŋa Sailom beli fiika nyiamu po. Mi ale cheŋ a ga puuri ŋa la ŋa yaa deri a nya.”

¹² Ba yaa ŋman bek wa ayen, “Wa bo ka be?”

Wa yaa weeni ba ayen, “M ze.”

¹³ Ba yaa yik nuru waai ale jam a yi la a ta wa a cheŋ Farisiima jigi. ¹⁴ Dai dii dannii dek ate Yeezu a pa tantanŋa a sa nuruwa ninanŋa ate ŋa lagri la, a jam ka Juuma Vuusum Dai. ¹⁵ Farisiima a yaa bek wa ayen, “Fi ninanŋa a nye ka se a lagri?”

Wa yaa weeni ba ayen, “Wa pa ka tanta a sa mi ninanŋa. Mi ale cheŋ a ga puuri ŋa la, ŋa yaa deri a nya.”

¹⁶ Farisiima ale wom dii ate wa weeni la, ba gela a weeni chaab ayen, “Waai ale nye dila la an бага a nyini Naawen jigi ya, dii nyinŋ la wa nye ku ka ti Vuusumu Danni.”

Mbala me a weeni chaab ayen, “Ase nuruwa de a dan ka tuimbaata nyono, wa ti an wa nye se a tom tuimkperkaliika de?” Ate ba ta noa togotoga.

¹⁷ Ba yaa ŋman begi nuruwa ayen, “Nuru waai ate fi a weeni ayen wa lagi fi ninanŋa la, fi ti an a poli ayen wa ka wana?”

Wa yaa weeni ba ayen, “Wa ka Naawen biisiteero.”

¹⁸ Farisiima a kan jam a siagi ayen nuruwa de a liŋ a yi kama ale ge ŋman a nya. Ba yaa wi wa nyamma. ¹⁹ A bek ba ayen, “Ka nama biik ale nna? Ase nama a dan biak wa ale yiisa, wa nye ka se a ŋman бага a nya?”

²⁰ Ba yaa weeni ba ayen, “Wa ka tama biik ate ti biak wa ale yiisaŋa. ²¹ Alege tama an бага a miŋi wa le nye dii a nya la yaase waai ale lagi wa ninanŋa a te wa la. Nama dek a bek wa, wa ninanŋa ale nye dii a lagi la, dii nyinŋ la wa pak kama ale ta yam a бага a weeni a sak ni.” ²² Nuruwa nyamma a jam a chali ka yogsum ale Farisiima ate ba yaa tulisi ba dila. Farisiima a jam liŋ weeni kama ayen nuru waai a dan weeni ayen wa ta siaka ayen Yeezu ale Varibasidoŋa ate Naawen ayen wa le tom wa la, ba ale yeeri kula nyono ba tuka dokku po. ²³ Ka dila nyinŋ ate wa nyamma a weeni ayen ba begi wa dek ale wa pak kama ale ta yam a бага a weeni ba dii ale nye la.

²⁴ Farisiima a yaa ŋman wi nuru waai ale jam a yi la a weeni wa ayen, “Tama a seba kama ayen nuru waai ale lagi fi ninanŋa la ka wabanyeerik. Yogyogla de be pe Naawen ayen fi le weeni wensie nyiini a sak ti.”

²⁵ Nuruwa a yaa weeni ba ayen, “Mi ze ase wa ka wabanyeerik yaa wa daa wabanyeeriga. Wa yenŋ ate mi a seba, mi

jam yi kama, alege yogyogla de m nman pilim a nya.”

²⁶ Ba yaa nman begi wa ayen, “Fi ninanja a nye ka se a lagri?”

²⁷ Wa nman weeni ba ayen, “Mi poom a lij weeni ni kama, alege ni an wom ya. Nama a yaali ayen m weeni ate ni nman wom kama? Dai dii dai nama me dek a yaali kama ayen ni chim wa njanviiriba.”

²⁸ Ba le wom dila la, ba yaa deri a toarinj wa ayen, “Fi ka wala njanviirima po wanyi, alege tama ka Moosis njanviiriba. ²⁹ Tama seba ayen Naawen a jam a biisi ale Moosis kama dila po dila po, alege nuru waai ale lagi fi ninanja la, tama ze wa le nyini juijui la.”

³⁰ Nuruwa a yaa weeni ba ayen, “Nyaku de ka wakperikaliik mi jigi, nama a ze wa ale nyini juijui la alege wa lagi mi ninanja. ³¹ Ti seba kama ayen Naawen a kan wom wabaata nyamma. Wa a wom ka baai ale a te wa zula ale a tom wa yaalika la. ³² A nyini diipo ate Naawen a nye tenzuk meena la a ta jam paari jinla, nuru waai an diem a lagi nuru ate ba biak wa ale yiisa, nina. ³³ Nuruwa de a dan kan nyini Naawen jigiywa ti an kan bage a nye wari ya.”

³⁴ Ba yaa weeni wa ayen, “Fi nyamma a biak fu kama ate fi pak ale tuimbaata. Fi a poli ayen fi ale ta zupagruk a bage a sak tama?” Ba yaa yiak ate wa nyini ba tuka dokku po a nyini.

³⁵ Yeezu ale wom dii ale nye la, wa yaa gisi a yik nuru waai ate wa tebi la a bek wa ayen, “Fi ta siaka ale Saalobiika?”

³⁶ Nuruwa a yaa weeni wa ayen, “M Nyono, weeni a sak mu wa le ka waai la ate m ta siaka ale wa.”

³⁷ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi poom nya wa kama, waai ale a biisi ale fu la wala ale la.”

³⁸ Nuruwa a yaa domsi kali Yeezu ninj a weeni ayen, “M Nyono, m ta siaka ale fu.”

³⁹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi jam tenka de zuk kama ayen m basi ate baai nina ale kan lagri la, a lagri abe baai nina ale lagri la a yi.”

⁴⁰ Farisiima baai ale jam moata dula jigini la ba gela a yaa wom wa le weeni dii la. Ba yaa weeni wa ayen, “Fi a yaali ayen fi weeni ka tama ayen tama nina an lagi ya?”

⁴¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ase nama ninanja a dan yi kama, mi ate kan weeni ayen ni nye a kaasi, alege nama ale a weeni ayen ni ninanja a lagri alege na an lagri la, ale soa ate mi a weeni ayen ni nye kaasi la.”

10

¹ Da njala po Yeezu a yaa magsi wamagsini ayen, “Wensie ate mi a weeni ni. Nuru waai a dan jo piisa zonj po alege an wa zonjku noanni a jo ya, kula nyono ka zue. ² Nuru waai ale kasim a va zonjku noanni a jo la, wala ale naapeerika dek. ³ Zonjku noanni limsidowa a nyiem ale kasim a lak ku noanni a te naapeerika ate wa jo a wi wa piisana yuenja ate na a va wa a nyini, dii nyinj la na seba wa lueluku kama. ⁴ Na meena a yaa dan nyini, wa nyiem a yaa de ka na ninj ate na a vi wa, dii nyinj la na seba wa kama. ⁵ Na nyiem a kasim a va ka naapeerika nyiini. Nuru yonj a dan de na ninj, na a chali kama a waanj chaab, dii nyinj la na ze wa.”

⁶ Yeezu ale magsi wamagsini a nueri la, baai ale jam a wom wa la an jam minj di kiri ya.

⁷ Nyaku de nyinj, Yeezu a yaa nman weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni. Mi a nye se ka piisana zonjku noanni la. ⁸ Nuru baai ale lij jam ale ge mi la a nye se ka zueba la, ate piisana an minj ba luelutana. ⁹ Mi a nye se ka piisana zonjku noanni la, baai meena ale basi ate mi a vari ba ba tuimbaata po a basi la, a nye se ka piisa ale kasim a jo na zonjku po ale a nman a nyini a de wuuk dii la. ¹⁰ Zue a nyiem jam kama ayen wa zu, abe wa ko, abe wa kaasi, alege mi a jam kama ayen ni nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Di ka nyuvuri manj kaai ate Naawen a pa a te ni.

¹¹ “Mi ale naapeerik manjka waai ale gomsa a magsi a yaali ayen m kpi piisana nyinj la. ¹² Ase ba dan pa nuru ayen wa a nya piisana zuk, abe ba a tuni wa, wa kan nya na nalimnyini. Piuk a dan jam a jo na po ayen ku yik na, naapeerik kaai ate ba pai ate wa a nya na zuk la, a chali kama, ale a ge na, dii nyinj la daa wa dek ale soa na. ¹³ Ba ale a tuni wa ate wa a nya na la nyinj ale soa ate wa kan zaani a vari na a basi. ¹⁴ Mi ale naapeerik manjka. M seba na kama ate na me a seba mu. ¹⁵ Siuk kula po me, mi seba m Kowa kama ate m Kowa me a seba mu. Mi a potim gomsa magsi kama ale m dek yaalika ayen m kpi a te m piisana. ¹⁶ Mi a soa piisa na chaab kama, alege ate na bo jigi yonj. Ku a fe ate m cherj dula jigini ate na wom mi lueluku ate na bage a va mu. Na le jam a gum chaab ale njala ate na meena a chim pa yena abe naapeerik yerj nyiini a nya na zuk.

¹⁷ “M Kowa a yaali mu, dii nyinj la m le kasim a gomsa a magsi ayen m kpi la. M dan jam kpi, m le yiti kum po. ¹⁸ Nuru karo a bage a ko mu ase ka mi dek a nin siak ate ba ko mu. M ta siuk a siak alege

ta siuk a zeri alege m Kowa ale weeni ayen m nye dila.”

¹⁹ Farisiima ale ga wom Yeezu ale weeni dii la, ba yaa ta nampaga ale chaab. ²⁰ Ba yegayega a yaa weeni ayen, “Nuruwa de chichiribiok ale bo wa zukku po. Wa a yesim kama. Ka boa ate ni a wom wa?”

²¹ Mbala me a weeni ayen, “Ase chichiribiok a dan bo nuruwa de zuk po, wa kan бага a biisi nna la. Chichiribiok an бага a nye ate yeeba nina a lagri.”

²² Noota wein a dan jam paari, Juuma a nyiem a kasim a de ka tigi a teeri dai dii dai ate ba pai ba puusika yenni a nyo Naawen dek nisima po dila po dila po la. ²³ Da nala sunsun, Yeezu a yaa chej va Juuma Puusika Yenni kusuj kuui ate ba a wi ayen Naawa Solomon Kusujku la. ²⁴ Yeezu a yaa jam a chej ate Juuma ba gela a yaa ga tu wa a deri gilim wa a zaani ba sunsun a bek wa ayen, “Ku ale paari ka dimpo ate fi ale weeni ti fi ale ka waai la? Be weeni ti wensie, ka fi ale varibasidowa ate Naawen ayen wa ale tom la?”

²⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi poom a lij a weeni ni mi ale ka waai la kama, alege nama a ka siaka ale dii ate mi a weeni la. Tuim njaai ate mi a tom m Kowa pagrimu nyinj la, ale a sak ni ayen dii ate mi a weeni ni la ka wensie. ²⁶ Alege ni ka siaka ale mi, dii la ni a nye ka nna ase ni daa mi piisa la. ²⁷ Mi seba m piisanja kama ate nja me a seba m lueluku ale a va mu, ²⁸ ate mi a pai nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te nja, ate Naawen a kan nman a te nja waalika abe wa basi nja ate nja kan ta kiriya. Nuru waai an бага a fe a vari nja mi jigiyaa. ²⁹ Mi Kowa waai ale pagra a gaam jaab buuri meena la, ale pa nja a nyo mi nisima po. Wala dek me abe kan basi ate waai a fe vari nja mi jigiyaa. ³⁰ Mi ale m Kowa ka bunyi.”

³¹ Nuruma ale nman wom dii ate wa a weeni la, ba yaa pisi tintana ayen ba yuk wa. ³² Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi Kowa a basi kama ate mi tom tuimmanja nna yegayega ate nama a nya. Be ka nya nja de di din dek nyinj ate nama a yaali ayen ni yuk mu a ko?”

³³ Nuruma a yaa weeni wa ayen, “Tama a kan yaali ayen ti ko fu fi tuimmanja nyinj nja, alege fi me ka nurubiik ale ge fi pa fi dek a magsi chaab ale Naawen. Ka dila ale soa ate ti a yaali ayen ti ko fu la.”

³⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ba nmarisi Naawen gbanja po kama ayen nama ale mi ka bunyi. ³⁵ Ti seba ayen wa gbanja po wienja ka wensie diipo meena. Naawen weeni ayen baai ate wa pai wa wienja a te ba la ale wa ka bunyi. ³⁶ Mi Kowa ale lueri mi a tom mu ate m jam tenjuk de. Dila nyinj la mi a dan weeni

ayen mi ka wa biik, ka boa ale soa ate nama a weeni ayen m le wa? ³⁷ Ni be kan ta siaka ale mu ase m nin kan a tom dii ate m Kowa a yaali la. ³⁸ Alege m dan a tom ka m Kowa ale a yaali dii la, ni dan poom kan ta siak ale mu, ni ti an ta siaka ale m tuimmanja ate ni seba a chak ayen m kowa a bo ale mu kama, ate mi me a bo ale m Kowa.”

³⁹ Juuma kpanja a jam a yaali ayen ba yik Yeezu kama, alege wa бага a va ba po a taam nyini.

⁴⁰ Wa le ga nyini la, wa yaa chej a taam Jordan benni kunjonini juijui ate Joon a jam a te nuruba soka la a bo dula. ⁴¹ Nuruba yegayega a yaa jam wa jigi a weeni chaab ayen, “Joon an jam tom wakperikaliisa, alege wie njaai meena ate wa biisi nuruwa de wie la, ka wensie,” ⁴² ate nuruba yega deri ta siaka ale Yeezu dula jigini.

11

¹⁻² Nuru wanyi ale jam bo Betani tenka ate ba a wi ayen Lazarus. Wa jam ta ka toaba baye, ba yue ale Mæri ale Maata. Ba me a jam bo ka Betani tenka. Ba wanyi wa Mæri ale waai ale jam pa kpa buui ate bu nyummu a masa la, a kpiiri a basi nyonowa nanjanja nyinj ale ge a yik wa zukku zuisanja a bili si la. Lazarus a yaa jam a yuak. ³ Wa toama a yaa tom weeni Yeezu ayen, “Ti Nyono, fi dek doawa Lazarus ale a wiak.”

⁴ Yeezu ale wom la, wa yaa weeni ayen, “Lazarus yuamu a dan poom ko wa, daa ku kpeglimka ale la. Ku nye dila kama ayen nuruba a te Naawen ale wa biika zula nna yegayega.”

⁵ Yeezu a jam a yaali Maata ale wa suoku ale Lazarus ka nna yegayega, ⁶ alege wa ale wom Lazarus yuamu la wa yaa jam bo juijui ate wa boro la daa njae. ⁷ Daa njaewa ale jam a taam la, wa yaa weeni wa njanjiirima ayen, “Ni basi ate ti nman chej Judia tenka.”

⁸ Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Sagro, dula jigini ate nuruma a jam a yaali ayen ba yuk fu ale tintanaja la. Ku an diem beni ya ate fi a yaali ayen ti nman chej dula?”

⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wenbinni a dan pusi a ga sin, dann meena ale soa dii la ale la, yaa daa di? Mi a nye se ka bolim la a te tenzuk demma meena. Waai ale a chej kantuen la, a kan nagi nan a lo, dii la wa ale a nya la nyinj. ¹⁰ Alege wa dan a chej yok wa a nak ka nan a lo dii nyinj la wa kan nya.” ¹¹ Yeezu a yaa nman weeni ba ayen, “Ti doawa Lazarus a goa kama. M le chej a ga nagi wa a yiti.”

¹² Wa nyaanyiirima a yaa weeni wa ayen, “Ti Nyoono, wa be dan a goa kama, wa le nya nyinyogsa.”

¹³ Ba jam a poli ayen Lazarus a sum doa a goa kama, alege ba jam ze ayen Yeezu ale weeni dii la kiri ale wa kpi kama. ¹⁴ Yeezu a yaa biisi ku meena a lagri a sak ba ayen, “Lazarus a kpi kama. ¹⁵ Nama nyinj mi sui a peenti kama ale mi ale kan bo dula jigini ale wa la, kula ale basi ate ni ta siaka ale mu. Ni te ti chen ja wigi.”

¹⁶ Yeezu nyaanyiirima po wanyiwa Tomasi ate ba a wi wa me ayen yibika la a yaa weeni wa nyaanyiirima chaama ayen, “Ni basi ate ti va ti sagrowa chen, ate tama ale wa meena a maa chaab a kpi.”

¹⁷ Yeezu ale wa nyaanyiirima ale ga paari Betani tenka la, baai ale jam bo dula la a yaa weeni wa ayen ba le gu Lazarus la jinla a ta ka daa nanaansi. ¹⁸ Betani tenka ale Jerusalem tenka an jam yalima ale chaaba. ¹⁹ Nyaku de nyinj ate Judia demma yegayega a jam dula jigini ayen ba puusi Maata ale Mæri ba suoku kummu nyinj.

²⁰ Maata ale ga wom ayen Yeezu a bo siuk a cheena la, wa yaa deri yiti a nyini ayen wa ga tu wa. Mæri ale jam a wari kala yenni po. ²¹ Maata a yaa ga tu Yeezu a weeni wa ayen, “M Nyoono, fi dan poom bo dela, m suoku ate an kpiya. ²² M seba ayen jaab buuri meena ate fi a bek Naawen jigi la, wa le nye te fu.”

²³ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi suoku a le yiti kum po.”

²⁴ Maata a yaa weeni wa ayen, “M seba ayen tenka meena kpeglimka a dan jam paari, wa le yiti kum po.”

²⁵ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi ale waai ale бага a nak nuruba kum po a yiti ale nman a basi ate ba a nya nyuvuri la. Nuru waai a dan ta siaka ale mi ale ge kpi, m le basi ate wa yiti a nya nyuvuri. ²⁶ Waai ale bo bo kaai choa ate Naawen a yaali la ale ta siaka ale mi la a kan kpi alege wa ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Fi ta siaka ale nyaku de?”

²⁷ Wa yaa weeni wa ayen, “M Nyoono, m ta siaka. M be nman ta siaka ayen fi ale Varibasidowa, Naawen biika waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la.”

²⁸ Maata ale biisi a ga nueri la, wa yaa nman jo yenni po a ga wi Mæri a ta taam nakpiak ba dek ba nyiini a weeni wa ayen, “Sagrowa a jam kama ale a yaali ayen wa nya fu.” ²⁹ Mæri a yaa deri yiti a chen Yeezu jigi. ³⁰ Yeezu an diem a jam jo tenka po. Wa diem a jam za ka juijui ate Maata a tu wa la. ³¹ Nuru baai ale jam ayen ba puusi Mæri la, ale ga nya wa le yiti nna nwuli a nyini la, ba me a yaa yiti wa wa, dii

nyinj la ba a poli ayen wa a chen ka juijui ate ba gu wa toawa la ayen wa kum.

³² Mæri a yaa chen a ga tu Yeezu a domsi kali wa nin a weeni wa ayen, “M Nyoono, fi dan poom bo dela, m suoku ate an kpiya.”

³³ Yeezu ale ga nya ale Mæri ale nuru baai ale jam wa wa la, a kum la, ku yaa daani wa sui nna yegayega. ³⁴ Wa yaa bek ba ayen, “Ka be ate ni gu wa?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Nyoono, jam a nya.”

³⁵ Yeezu me yaa kum. ³⁶ Nuruma ale jam nya wa kumsanja la, ba gela a yaa weeni chaab ayen, “Wensie wa sum a yaali wa ka nna yegayega.”

³⁷ Alege ba gela weeni ayen, “Daa nuruwa de ale jam a lagri nuruwa ninanja la, ku be nye ka se ate wa an tebi Lazarus ale ge basi ate wa kpi?”

³⁸ Lazarus ale jam a kpi la, ba jam a pa wa kama a nyo punj vorub po a yaa pai tintain a ligi vorumu noanni. Yeezu ale ga paari punku vorumu la, ba jirim a yaa dari wa. ³⁹ Ate wa yaa weeni ba ayen, “Ni lagi tintanni a basi nakpiak.”

Maata, Lazarus toawa, yaa deri weeni wa ayen, “M Nyoono, ti le gu wa la ka daa nanaansi jinla. Nna po de wa a nyunj kama.”

⁴⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi an poom a lij a weeni fu ayen fi dan ta siaka ale mi, fi le nya Naawen pagrimu ale ka dii la?” ⁴¹ Ba yaa bilim tintanni vorumu noai a basi ate Yeezu a yaa zak wa zukku a nya wenjmazuk ale weeni ayen, “M Koa, mi a te fi jiam fi le kasim a wom mu la. ⁴² Mi dek a seba ayen fi a wom mu kama, alege mi a biisi ale fu kama ate baai ale za dela ale mu la a nya ate ba бага a ta siaka ale mu ayen ka fi ale sum tom mu.” ⁴³ Wa ale weeni dila la, wa yaa deri kaari a wi ayen, “Lazarus, yiti a nyini peelim.” ⁴⁴ Wa yaa deri yiti a nyini peelim. Wa jam a yiti a nyini ale ka garuk guunku ate ku vili a gilim wa nisanja ale wa nimbidiaka ale wa nansanja meena. Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni foli garuku abe ni ge wa ate wa chen.”

⁴⁵ Nuru baai ale jam ayen ba puusi Mæri ale Maata la, yega a jam nya dii ate Yeezu a tom la kama a yaa ta siaka ale wa. ⁴⁶ Mbala me gela a chali chen Farisiima jigi a ga weeni ba dii ale nye la. ⁴⁷ Farisiima ale ga wom ba le a weeni dii la, ba yaa wi Juuma Puusika Yenni kpanja ayen ba jam ate ba tigi chaab a poli ba le ba nye dii la. Ba yaa le jam la, ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de a tom ka tuimkperikaliisa nna yegayega. ⁴⁸ Ku a fe kama ate ti nye nuruwa de wari. Ti dan basi ayen wa a tom wa le ta dii la, waai meena a le va wa kama. Ba dan va wa dila Aroom demma

baai ale soa ti la, a le jam a kaasi ti Juuma Puusika Yenni abe ba ko ti meena.”

⁴⁹ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni Kayafas a yaa weeni ba ayen, “Nama waai a ka yammoa. ⁵⁰ Nama a ze ayen ni dan basi ate nuruwa de a kpi te ti meena ku ale zunchonj ale ti meena ale kpi ya.” ⁵¹ Wa le jam a weeni dii la an nyini daa wa dek jigiya. Dii nyinj la wa jam ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni, wa jam a nye se ka Naawen biisiteeroma po wanyi ale jam a weeni ayen Yeezu a le kpi a te Juuma. ⁵² Daa dila nyiini alege Yeezu a dan kpi, Naawen nuruma baai meena ale waanj a bo tenjka meena zuk la, a le jam a tigs chaab a chim bunyi.

⁵³ A nyini dai dila danni a chenj ba jam a gisi ka siuk ayen ba ko Yeezu. ⁵⁴ Yeezu ale ga wom dii ate ba a yaali ayen ba nye la, wa an nman a nyiem Judia tenjka po. Wa ale wa njanjvirima a yaa basi dula jigini ale chenj ga bo tenjka ate ba a wi ayen Efraim ate ka moata goanni la.

⁵⁵ Juuma Gaambasika Tigini ale jam moata la, nuruba yegayega a yaa basi ba tenjka ale ge a chenj Jerusalem tenjka ayen ba lij goms kisita wie abe ba ge ate daanja a paari. ⁵⁶ Ba le ga paari dula jigini la, ba yaa nyiem a gisi Yeezu. Nuruma de ba gela a yaa tigs chaab Juuma Puusika Yenni po a weeni chaab ayen, “Nama a poli ayen wa le jam a maa de tigin yaa wa kan jamu?” ⁵⁷ Farisiima ale Juuma Puusika Yenni kpanja a weeni kama ate ku paari waai meena ayen waai a dan seba Yeezu boka jigi, kula nyono a jam a weeni ba ate ba chenj a ga yik wa.

12

¹ Ku le jam tali daa nayuebi ate Juuma Gaambasika Tigini a paari la, Yeezu a yaa nman chenj Betani tenjka. Lazarus waai ate Yeezu a jam nak wa a yiti kumu po la yenni. ² Lazarus toama a jam nye ka nandiinta ayen ba de ate Yeezu ale Lazarus a yaa jam kala ale chaab ate Maata a yaa ta nandiintanja a jam te ba. ³ Mæeri yaa ta kpaam ate bu nyum a masa ate bu ligranja me a pagra nna yegayega a nyo kpaam chenjili po. Ba le jam boro a de la, wa yaa ta bu a jam a pa bu meena a kpiiri a basi Yeezu nanjanja nyinj a yaa le ge a yigi wa zukku zuisanja a bili si. Yenni meena a jam a sueri ale ka kpaamu nyummu. ⁴ Yeezu njanjvirima po wanyi waai ate ba a wi ayen Judas Iskariot la, a yaa jam bo dula. Wala jam le waai a le wa ta Yeezu a ga bobri sak la. Wa le ga nya dii ate Mæeri a nye la, wa yaa weeni ba ayen, ⁵ “Ase nipowa de a dan poom a pa kpaamu de a da, wa te le nya ligra yega a pa te njanjgsanja.” ⁶ Judas ninj a jam

karo ale njanjgsa maarika, dii nyinj la wa jam ka zue. Wala ale jam a nya Yeezu njanjvirima ligranja zuk ale a pa nja gela a maari wa dek.

⁷ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Basi wa abe fi kan a daani wa. Wa lij a de ka ninj a kpiiri kpaamu de a nyo mi nyinjka a goms mu a magsi m guka. ⁸ Njanjgsa a kasim bo ale ni kama, alege mi a kan bo ale ni a beni.”

⁹ Nuruba yega ale jam wom ayen Yeezu a bo Betani tenjka la, ba yaa chenj ayen ba nya wa. Ba jam a yaali kama ayen ba nya Lazarus waai ate Yeezu a nak wa kum po a yiti la me. ¹⁰ Juuma Puusika Yenni kpanja ale jam a gisi siuk ayen ba ko Yeezu la, a jam a yaali ayen ba ko Lazarus kama me. ¹¹ Dii nyinj la Juuma ba yega a jam a basi ba kpage ale ge a ta ka siaka ale Yeezu wa ale nagi Lazarus a yiti kumu po la.

¹² Vari ale veenti la nuru boanni ale jam ayen ba maa de Gaambasika Tigini la, a yaa wom ayen Yeezu a cheena Jerusalem. ¹³ Ba yaa njanjvirima kpanjkaruk vaata a tu wa ale a kaari a weeni ayen, “Ti a pak Naawen! Naawen a niak waai ale cheena Nyono wa yonni nyinj la! Naawen a niak Izirali naawa.”

¹⁴ Yeezu yaa yaali boninj a doa ase ba ale njanjvirima Naawen gbanja po ayen,

¹⁵ “Nama Jerusalem demma ni kan chali yogsuoma, ni naawa ale la a doa bombiik a cheena ni jigi.”

¹⁶ Yeezu njanjvirima an jam a minj nyaku de kiri ya alege, ka wa le jam a kpi a nman yiti kum po a jueli wenyamazuk la, ale basi ate ba yaa teeri dii ate ba jam a njanjvirima la kiri.

¹⁷ Nuru baai ale jam boro a nya Yeezu ale nagi Lazarus ate wa yiti kum po la, ale weeni dii ale nye la a sak nuruma. ¹⁸ Ka dila ale soa ate nuruba yegayega a jam nyini a tu Yeezu la. Ba jam wom kama ayen wa ale tom wakperikaliika de. ¹⁹ Farisiima yaa weeni chaab ayen, “Waa a yaali ayen wa gaam ti kama. Ni nya nuruma de meena ale soa dii a wa wa la.”

²⁰ Va njala po me nuruba gela ate ba a wi ayen Girik ale jam ayen ba maa de Gaambasika Tigini. ²¹ Ba yaa jam Yeezu njanjvirima wanyi ate ba a wi ayen Filip la jigi. Wa jam nyini ka Beteseida ate ka bo Galili tenjka la. Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Nyono, ti a yaali kama ayen ti nya Yeezu.”

²² Filip a yaa ga weeni Andiru ate ba noai bayewa a yaa wa chaab a ga weeni Yeezu. ²³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ku danni a paari kama ate Saalobiika ale nya zula ale nalim yegayega. ²⁴ Wensie ate mi a weeni ni. Fi dan ka pai biri a bori ya di ka di dek di nyiini alege fi dan bori, di a poak

kama alege a nyini a be a nya bie yegayega. ²⁵ Nuru baai niŋ ale kan karo ale ba dek nyuvoorŋa la, Naawen a le pa wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. Nuru baai me niŋ ale boro ale ba dek nyuvoorŋa la ale jok ŋa. ²⁶ Baai ale a yaali ayen ba tom a te mi la a jam a va mi ate ba a bo juijui meena ate mi a boro la. Ba dan nye dila, m kowa a le te ba zula.”

²⁷ Yeezu ale biisi a ga nueri la, wa yaa weeni ba ayen, “M sui a kasim kaasi kama. Yɔgɔgla de mi ze m nin weeni dii la. M weeni ayen m Koa yeeri mu a ta nyini ninammu de po yaa. Alege mi ale jam dii nyiŋ la ale la ayen m jo ninammu de po.”

²⁸ Dula jigini wa yaa puusi a te Naawen ayen, “M Koa, basi ate nuruba a te fu zula.”

Wa le weeni dila a ga nueri la, ba yaa deri a wom lueluk wennyamazuk a weeni ayen, “Mi poom a liŋ basi ate nuruba a te mi zula kama ale ge m le ŋman a basi ate ba nye dila dek.”

²⁹ Nuru boanni baai ale jam za dula jigini la a yaa wom lueluku ate ba gela a yaa weeni chaab ayen, “Ku a nye ase ka wein ale a kum la.” Mbala me a weeni ayen, “Ka Naawen sabiilo ale a biisi ale wa.”

³⁰⁻³² Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wie ŋaai ate ni a wom la daa mi nyiŋŋa, alege ka nama nyiŋ ate Naawen a biisi. Dai dii danni ate Naawen a yaali ayen wa bo tenzuk meena demma buusa abe wa nak Sitaana waai ale soa ba la, a yiak la, a moata kama. Ba dan yik mi a kpi jabarimu nyiŋ, m le basi ate nuruba yegayega a jam m jigi.” ³³ (Wa ale weeni ku de la a jam a sak ka wa le wa nam dii a kpi la.)

³⁴ Nuru boanni yaa weeni wa ayen, “Ba ŋmarisi Naawen gbanƙa po ayen Varibasidowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom la, a le boro kama diipo meena wuu. Ka boa ale soa ate fi a weeni tama ayen nuruba a le yik Saalobiika a kpi jabarim nyiŋ ate wa kpi? Saalobiika de ka wana?”

³⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi a nye ase ka bolim ate ba toati ate m bo ale ni la. Ni be kasim a cheŋ ale bu diem a nya ate legini a kan paari ni. Waai ale a cheŋ legi po la a ze wa ale a cheŋ juijui la. ³⁶ Ni be a ta siaka ale mi waai ale a nye ase bolim la ale m diem bo ale ni, ate ni chim m bisa.”

Yeezu ale biisi a nueri la, wa yaa cheŋ a ga suk. ³⁷ Yeezu a jam tom ka wakperikalisa nna yegayega nuruma meena nimbie, alege ba yegayega a jam ka siaka ale wa.

³⁸ Ka dila ale soa ate dii ate Naawen biisiteero Azaya a jam ŋmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po la, a chim wensie la. Wa ŋmarisi ayen,

“M Nyɔnɔ, ka wana ale ta siaka ale wie ŋaai ate tama sak la?

Nyɔnowa a sak wa pagrimu ale ka wana?”

³⁹ Azaya a ŋman ŋmarisi baai ale jam kan ta siaka ale Yeezu la wie ayen,

⁴⁰ “Naawen ale ligi ba ninanƙa ale ba popolaŋa

me ate ba ninanƙa a kan nya, ate ba popolaŋa me a kan miŋi, ate ba kan baka a tagri, ate m woŋ ba tuimbaatanƙa a te ba.”

⁴¹ Azaya ale jam nya Yeezu zulaŋa ale wa nalimu la ale soa ate wa ŋmarisi nyaku de la.

⁴² Juuma kpanŋa yega a jam ta siaka ale Yeezu kama, alege ba an jam a biisi wa wie a lagri, dii nyiŋ la Farisiima ale yiak ba ba tuka diinanƙa po. ⁴³ Juuma kpanŋa a yaali kama ayen nuruba a te ba zula a gaam ba le a yaali ayen Naawen a te ba zula dii la.

⁴⁴ Dula jigini Yeezu a yaa basi ate wa lueluku a juei a weeni nuru boanni ayen, “Nuru waai ale ta siaka ale mi la, a ta siaka ale Naawen waai ale tom mu la me kama.

⁴⁵ Nuru waai ale nya mi la, a nya Naawen waai ale tom mu la me kama. ⁴⁶ Mi a jam tenƙa de zuk meena kama ase bolim la ayen baai meena ale ta siaka ale mi la a kan ŋman bo legi po. ⁴⁷ Mi a kan bo baai meena ale a wom mi wienƙa ale kan va ŋa la buusa. Mi an jam ayen m bo ka tenƙa meena demma buusa, alege m jam ayen m vari ba ka ba tuimbaatanƙa po a basi. ⁴⁸ Tenzuk meena kpeglimka a dan jam paari, wie ŋaai ate mi a biisi la a le bo nuru baai meena ale a zeri mi ale m wienƙa la buusa. ⁴⁹ Mi ale a sak nama wie ŋaai la an nyini daa mi dek jigiya, alege m Kowa waai ale tom mu la ale te mu wienƙa ayen m sak ni. ⁵⁰ Wie ŋaai meena ate wa pa te mu la mi pa ŋa a sak ni kama. Wa wienƙa a te ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

13

¹ Ku jam tali ka dai yenj ate Gaambasika Tigini a paari. Yeezu a jam seba ayen wa yikka danni a moata kama ate wa basi tenzuk de abe wa ŋmani a cheŋ wa kowa jigi. Wa jam kasim a yaali baai ale bo tenƙa po ate wa soa la kama a ga paari wa kum.

² Wenni ale jam a siŋj ate tenƙa a sobi la, Yeezu ale wa ŋaariirima a yaa jam boro a de yok ŋandiinta. Velinvendika a poom basi ate Judas Iskariot, Simon biika a ta ka popola ayen wa bobri Yeezu a sak. ³ Yeezu a jam seba ayen wa kowa waai ale tom wa ate wa jam tenzuk de la, ale pa jaab buuri meena pagrim a te wa. Wa be jam a seba me ayen wa nyini ka Naawen jigi a jam, alege ŋman pilim a cheŋ Naawen jigi. ⁴ Ba le diem boro a de la, Yeezu a yaa yiti ŋmai a yeeri wa garuk kuui ate wa jo a basi ŋmai la a dueni tenj ale ge a pai papa a bobi wa chiaka. ⁵ Wa yaa ŋari nyiam a nyo chin kpian po a pa ta nyiem

a sugri wa njaanviirima nanšana a gilim ale a bili si ale papawa. ⁶ Wa ale sugri a ga paari Simon Piita la Piita a yaa weeni wa ayen, "M Nyono, fi ayen fi sugri mi nanšana kama?"

⁷ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Fi ze dii ate mi a nye a te fu yogyogla de la kiriya, alege ku dan ga nye maga, fi le miñ di kiri."

⁸ Piita yaa weeni wa ayen, "Mi a kan basi ate fi a sugri mi nanšana diipo diipo."

Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Fi dan kan basi ate mi a sugri si, fi kan nman a maa chim mi njaanviirima po wanyi."

⁹ Simon Piita a yaa deri kpabi tulisi wa ayen, "Ku be dan ka dila, be kan sugri m nanšana nyiini, maa sugri m nisimaña ale m zukku meena me."

¹⁰ Yeezu a nman weeni wa ayen, "Fi dan so fi nyinika a be, ka nala kama, alege fi dan nman cheñ a ga jigi, fi nanšana a dan kama. Si le dan la, fi yaa sugri ka fi nanšana nyiini." Wa le biisi ale Piita a nueri la, wa yaa nman chiem wa njaanviirima jigi a weeni ba ayen, "Yogyogla de ni suniima meena a nala kama, alege ka ni po wanyi sunum ale danj." ¹¹ Yeezu a poom seba waai dek a le wa ta wa a ga bobri a sak la kama, dila ale soa ate wa weeni dila la.

¹² Yeezu ale sugri ba nanšana a nueri la, wa yaa pa wa garuku a nman jo ale pilim cheñ wa kalika jigini a weeni ba ayen, "Ni miñ dii ate m nye a te ni la kiri ya?" ¹³ Nama a kasim a wi mi ayen ka ni sagra ale ni nyono. Kula a magsi kama, dii nyin la mi sum ka ni sagra ale ni nyono. ¹⁴ Mi waai ale ka ni nyono ale ni sagra la, ale sugri ni nanšana. Nama dek me a sugri chaab nanša. ¹⁵ Mi a nye ka magsa a sagi ni ayen ni a va. ¹⁶ Wensie ate mi a weeni ni. Yomo a kan zuagi a gaam wa nyono. Tomteero me an бага a zuagi a gaam waai ale tom wa la. ¹⁷ Yogyogla de ate ni seba wensienja la ni sue a le peenti ase ni nin a nye dila.

¹⁸ "Mi ale a biisi dii ale ni la, daa ni meena ate mi a weeni, alege ka baai nyiini ate m lueri a te m dek la. Ba nmarisi Naawen gbanja po ayen, 'Waai a le wa ta mu a ga bobri a sak la, wala ate mi ale wa a de nandiintanja ale chaab.' Ba le nmarisi wienja de dii la, a le jam a chim ka wensie. ¹⁹ Dila nyin la, m liñ a weeni ni kama, ayen ku dan jam boro a nye, ni ta siaka ale mi ale weeni ayen m ka waai la. ²⁰ Wensie ate mi a weeni ni. Baai meena ale a te waai ate mi a tom la, tia la, a te ka mi tia dila. Baai meena ale a te mi tia me la, ba a te ka waai ale tom mu la tia dila."

²¹ Yeezu ale biisi a nueri la, ku yaa daani wa, wa sunum po nna yegayega. Wa yaa weeni wa njaanviirima ayen, "Wensie ate

mi a weeni ni, ni po wanyi a le wa ta mu a ga bobri sak."

²² Ba yaa deri gisi a nya chaab ale a poli le ka waai dek la. ²³ Waai ate Yeezu a jam a yaali ba po nna yegayega la a jam kala kama a moata wa. ²⁴ Simon Piita a yaa magsi a weeni wa ayen wa bek Yeezu a miñ waai dek a le wa nye wa dila la.

²⁵ Waai ate Yeezu a jam a yaali nna yegayega la, a yaa forisi paari a bek wa ayen, "M Nyono, ka wana dega?"

²⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Waai ate mi a pa boroboruku a siuk jentanja a te wa la, wa le la." Wa yaa deri pa boroboruk a siuk jentanja a te Judas Iskariot, Simon biika. ²⁷ Judas ale ga tuesi boroboruku la, Sitaana a yaa deri a jam jo wa popola po ate nja tagri. Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Cheñ nwuli a ga nye dii ate fi ta la."

²⁸ Baai ale jam a tigi ale wa a boro a de nandiintanja la, an jam a miñ wa le weeni dii la kiriya. ²⁹ Judas a jam ale waai ale a nya ba ligraña zuk la. Dila nyin la, ba jam a poli kama ayen Yeezu a tom wa kama ayen wa cheñ a ga da njanta a magsi tigni, yaase wa te niwomma ligra.

³⁰ Judas ale ga tuesi boroboruku la, wa yaa deri yiti a nyini a cheñ. Ku jam ka yok ate wa nyini la.

³¹⁻³² Judas a yaa le cheñ a ga nueri la, Yeezu a yaa weeni wa njaanviirima mbala ayen, "Nuruba yegayega a le ba te Naawen pimpauk dii ate nuruba ayen ba nye mi la nyin. Diipo ate Naawen ayen wa pa wa zulaña ale wa nalimu yegayegaka a te mi Saalobiika la a moata kama. Ku kan beni ate wa nye ku. ³³ M bisa, mi a kan bo ale ni ate ku beni. M dan cheñ, ni le nyiem a gisi m boka jigi. Ni teeri diipo ate m weeni Juuma kpanja ayen ba kan бага a va mu a cheñ juijui ate mi a cheñ la. Ni kan бага a cheñ juijui ate mi a cheñ la. ³⁴ Sinsak paali ate mi a yaali ayen ni va. Ni a yaali chaab nalimnyini. Mi ale yaali ni a soa dii la ni a yaali chaab dila. ³⁵ Ni daa yaali chaab dila, waai meena a le seba ayen ni ka mi njaanviiriba."

³⁶ Simon Piita a yaa bek wa ayen, "M Nyono, fi a cheñ ka be?"

Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Fi kan бага a va mu a cheñ yogyogla de, alege ku dan ga nye maga, fi le бага a va mu."

³⁷ Piita a nman bek wa ayen, "M Nyono, ka boa ale soa ate mi an бага a va fu yogyogla de? Mi a gomsi a magsi kama ayen m kpi fi nyin."

³⁸ Yeezu a yaa bek wa ayen, "Fi sum gomsi a magsi ayen fi kpi mi nyinña? Wensie ate mi a weeni fu. Fi le weeni nuruba ku noai buta yokku de ayen fi ze mi abe varikpadiaka a kum."

14

¹ Dula jigini Yeezu a yaa weeni wa njaanviirima ayen, “Ni kan basi ate wari a daani ni, ni suniima po. Ni ta siaka ale Naawen abe ni ta siaka ale mi. ² Mi Kowa boka jigini a ta ka diina nna boari boari ya. Mi abe pilim a cheŋ ku jigini kama, ayen m gomsɪ jigi a te ni. Ase ku dan kan daa dila, m te kan weeni ni. ³ M dan gomsɪ ŋa a nueri, m le ŋman jam a ta ni a cheŋ ku jigini ate nama ale mi a maa chaab a bo jigi yeŋ. ⁴ Ni seba mi ale a cheŋ juujui la kama ale siuk kuui ale a cheŋ ku jigini la.”

⁵ Tomasi a yaa weeni wa ayen, “M Nyɔɔ, tama a diem ze juujui dek ate fi a cheŋ la. Ti be ti nyɛ ka se a seba siuk kuui ale a cheŋ dula jigini la?”

⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi ale siuk kuui ale a cheŋ dula la ale ŋman chim wensie ale nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la nyɔɔ. Nuru waai an baga a cheŋ mi Kowa jigiya ase ka wa nin va mi jigi. ⁷ Nama ale seba mi ale ka waai yɔgɔgla de la, kula le basi ate ni seba m Kowa ale ka waai la me. A nyini jinla a ta a cheŋ ni yaa nya wa kama ale seba wa.”

⁸ Filip a jam diem ze wa le a biisi dii la kiriya. Wa yaa weeni wa ayen, “M Nyɔɔ, tama ale a yaali dii nyiini la ale fi basi ate ti nya fi Kowa.”

⁹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Tama a bo le chaab ate ku beni kama alege fi a ze mi? Waai meena ale nya mi la, a nya m Kowa kama. Ka boa ale soa ate fi weeni ayen m dak m kowa a sak ni? ¹⁰ Fi ka siaka ayen mi a bo ale m Kowa ate m Kowa me a bo ale mu? Mi ale sagi ni wie ŋaai meena la an nyini daa mi dek jigi ya. M Kowa waai ale bo ale mu la, ale a tom wa tuimaŋa.” ¹¹ Yeezu a yaa cheemu a weeni wa njaanviirima meena ayen, “Ni ta siaka ayen m Kowa a bo ale mu kama ate mi me a bo ale wa. Be dan kan daa di ni be ta siaka ale m tuimkperikaliik sii ate ni nya ale maa tom la nyin. ¹² Wensie ate mi a weeni ni, baai ale ta siaka ale mi la a le ba a tom dii ate mi a tom la. Bala dek a le tom tuimkperikaliisa a gaam dii ate mi a tom la, dii nyin la mi a le ŋmani a cheŋ m Kowa jigi la. ¹³ Ni dan juisi jaab buuri meena mi yonni nyin m le nyɛ a te ni ate nuruba a va mi nyin a nya Naawen zulaŋa. ¹⁴ Ni basi ate m ŋman a weeni ni, jaab buuri meena ate ni a juisi ayen mi a nyɛ a te ni mi yonni nyin la, m le nyɛ.

¹⁵ “Ni dan a yaali mu, ni le va dii ate mi a weeni ni la. ¹⁶ Mi le saalim m Kowa ate wa te ni Maaro wa choa ate wa kasim a bo ale ni. ¹⁷ Wa ka Chiik kaai ale wa sak Naawen ale ka waai la. Teŋzuk demma a kan siak ayen wa ka ba Maaro, dii nyin la ba kan

nya wa, ba be ze wa. Alege nama seba wa kama, dii nyin la wa bo ale ni kama.

¹⁸ “M kan basi ni, ni dek ni nyiini. M le ŋman jam ni jigi. ¹⁹ Dai dii danni ate teŋzuk de meena demma a kan ŋman nya mu la a moata kama, alege nama a le ŋman nya mu kama. Mi abe nin kasim a boro la nama me ale kasim boro. ²⁰ Dai dila danni a dan pari, ni le seba ayen mi bo ale ka m Kowa ate nama a bo ale mi ale ge ate mi me a bo ale nama.

²¹ “Baai ale a wom mi wienja ale a va ŋa la a sak kama ayen ba a yaali mu. Mi me a le pa m dek a sak ba abe mi a yaali ba. Ba le a yaali mu la nyin, m Kowa me a le yaali ba.”

²² Nuru wanyi ale jam bo dula jigini ate ba a wi wa ayen Judas, alege wa daa Judas Iskariot waai ale ta Yeezu a ga bobri sak la. Wa yaa weeni Yeezu ayen, “M Nyɔɔ, fi le nyɛ ka se a pa fi dek a sak tama nyiini alege daa teŋka meena demma?”

²³ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Baai ale a yaali mi la a va ka m sinsanŋa. Bala me ate m Kowa a yaali ate mi ale wa a jam bo ba suniimaŋa po. ²⁴ Baai ale kan a yaali mi la a kan va m sinsanŋa. Mi ale a sak ni dii la an nyini daa mi dek jigiya, alege ka m Kowa waai ale tom mu la jigi.

²⁵ “Mi ale diem bo ale ni la, ale soa ate mi a weeni ni wienja de. ²⁶ M Kowa a le tom Maarowa waai ale ka Naawen Chiika la ate ka jam mi yonni nyin a sak ni abe wa teeri ni dii meena ate mi a weeni ni la.

²⁷ “Mi a le basi ate ni ta suyɔgini ase mi dek jigi ale ka dii la. Suyɔgini dii ate mi ayen m te ni la ka di toga ale teŋka meena demma suyɔgini. Ni kan a yiili abe ni a chali yɔgsumɔa. ²⁸ Mi poom a liŋ weeni ni kama ayen m le cheŋ m Kowa jigi abe m ŋman pilim jam. Ase ni dan sum a yaali mu, ni sue a le peenti, ale m ale a cheŋ m Kowa jigi la dii la m Kowa a zuak kama a gaam mi. ²⁹ Mi a weeni ni wienja de kama abe ŋa ge a jam nye, ate ŋa dan jam a nye abe ni ta siaka ale mu. ³⁰ Mi kan yaali ayen m biisi wa boari ale ni, dii nyin la Sitaana waai ale soa teŋzuk de meena demma la, a cheena kama. Wa ka pagrim mi zuwa. ³¹ Alege teŋka meena demma a le seba ayen mi a yaali m Kowa kama, dila me abe ni soa ate mi a tom wa dii meena ate wa a weeni mu la.

“Ni basi ate ti yiti a cheŋ jigi yonj.”

15

¹ Yeezu yaa ŋman weeni ba ayen, “Mi a nyɛ se ka tiib la. Mi Kowa me a nyɛ se ka nuru waai ale a nya tiimu zuk la. ² Wa nyiem a kasim a gebi narj sii ale kan a yoani la a basi kama ale a gebi sii ale a yoani la a magsi chaab ate si a yoani

yoana yega. ³ Naawen a poom liŋ sugri ni suniimaŋa kama ale wie ŋaai ate mi a sagi ni la. ⁴ Ni be kasim a bo ale mi ate mi me a bo ale ni. Naŋ a kan бага yoani yoana ka dega, ka naŋka a nin bo kinni nyiŋ ale ka бага a yoani. Siuk kula po ni dan kan bo ale mi ni kan бага a nye wariya.

⁵ “Mi ale kinni alege nama a chim nanŋaŋa. Waai ale bo ale mi ate mi me a bo ale wa la ale yoani yoana yega. Ni kan бага a nye wariya ase mi nin kan bo ale ni. ⁶ Waai ale kan bo ale mi la m Kowa a le gebi wa a basi ase tiib nanŋa la, naŋ sila a dan ko ba tigi si kama a nyo bolim po a ju. ⁷ Ni dan bo ale mi ate m wienŋa a bo ale ni, ni dan juisi jaab buui ate ni a yaali la Naawen a le te ni. ⁸ Ni dan a yoani yoana kula a le sak ayen ni ka mi ŋaanviiiriba ate m Kowa a nya zula. ⁹ Mi a yaali ni ase ka m Kowa ale a yaali mu dii la. Ni kasim a ta yaalika ale mu. ¹⁰ Ni dan tom a va mi yaalika m le kasim a yaali ni ase mi ale a tom a va m Kowa yaalika ate wa yaali mu dii la.

¹¹ “Mi a weeni ni wienŋa de kama ayen ni ta supeentik kaai ate mi ta la. ¹² Sinsak paali ate mi a yaali ayen ni va di. Ni a yaali chaab ase mi ale yaali ni dii la. ¹³ Nuru waai a dan zaani wa doaba naŋkula po a kpi a te ba, yaali kaai ate wa ta ale wa doama la a gaam jaab buuri meena kama. ¹⁴ Ni dan a va dii ate mi a sak ni la, ni ka mi doaba. ¹⁵ Wie ŋaai meena ate m Kowa a weeni mu la, ŋala ale mi a pa weeni ale ni. Ka dila ale soa ate mi a weeni ayen ni ka m doaba la. Mi a kan yaali ayen m ŋman weeni ayen ni ka mi tuimtomdoaba, dii nyiŋ la tuimtomdo a ze wa nyoŋo ale ta dii la. ¹⁶ Daa nama ale lueri mi ayen m chim ni nyoŋo, alege ka mi ale lueri nama ayen ni a tom tuimmanŋa ŋaai ale kan a kaasi la a te mu. Ni dan tom ŋa dila ni le бага a pa mi yonni nyiŋ a juisi ŋanta baai ate ni a yaali la m Kowa jigi ate wa te ni. ¹⁷ Wa dii ate mi a chiib a weeni ni la ale ni kasim a yaali chaab nalimyiini.

¹⁸ “Ase teŋka meena demma a dan kisi ni mi ŋaaj vaka nyiŋ, ni be teeri ayen ka mi ate ba jam a liŋ kisa. ¹⁹ Ase nama ale teŋka meena demma a dan jam bo ka jigi yey ale chaab, ba te a yaali ni kama, alege ka mi ale lueri ni ate nama ale ba an bo ale chaab la ale soa ate ba kisi ni. ²⁰ Ni teeri dii ate m weeni ni ayen yomma an бага a zuak a gaam wa nyoŋo la. Ba jam a daani mi ka nna yegayega. Dila dek dek ate ba a yaali ayen ba daani nama me la. Ba dan wom mi sinsaŋŋa kama, ba te le wom nama sinsaŋŋa me. ²¹ Ba le daani ni dii nyiŋ la ba ze waai ale tom mi la. Ba le ŋman a daani ni, ni ale a va mi la nyiŋ. ²² M jam kama ayen m weeni ba ate ba basi

ba wabaataŋa siuku vaka, alege ba zeri. Dila nyiŋ Naawen a dan bo ba buusa ayen ba lo ya, ba an ŋman бага a weeni wari ale wa. ²³ Waai ale kisi mi la, a kisi m Kowa me kama. ²⁴ Mi tom ka tuimkperikalik sii ate waai an бага a tom la, ba nimbie po. Dila nyiŋ Naawen a le weeni ba ayen ba nye kaasiya. Ba dek a nya ŋaai meena ate mi a nye la kama ale ba nimbie alege ba diem kisi mi ale m Kowa. ²⁵ Ba kisi mu nna la kama ayen dii ate ba ŋmarisi Naawen gbaŋka po dila po dila po la a chim wensie. Ba ŋmarisi ayen, ‘ba kisi mu kama kinla nyiŋ.’

²⁶ “Mi poom a liŋ weeni ni kama ayen Maarowa waai ale ka Naawen Chiika la ale pai Naawen wensie wienŋa a sak ni, wa abe le nyini ka m Kowa jigi. M le tom wa ate wa nyini m Kowa jigi a jam a biisi mi wie. ²⁷ Ate nama me a бага a biisi mi wie dii nyiŋ la ni bo ale mu kama a nyini piilimka.

16

¹ “Mi a weeni nama wienŋa de kama, ate ni kan jok siaka ale mi. ² Juuma a le yak ni ba tuka diinaŋa po a basi. Ku danni me dek a le jam a paari ate baai a le ba ko ni la a poli ayen ba a tom ka dii ate Naawen a yaali la. ³ Ba le nye ni nyaŋa de meena, dii nyiŋ la ba ze mi yaase m Kowa. ⁴ Mi a weeni ni wienŋa de kama ate da ŋala, a dan paari ate ba boro a nye ni dila abe ni teeri mi ale weeni ni dii la.

“Mi an weeni ni wienŋa de piilimka po, dii la m le jam bo ale ni la. ⁵ Yoŋyogla de m ŋmani a cheŋ ka waai ale tom mu la jigi, alege ni waai a karo ayen wa bek mi m le a cheŋ juijui la. ⁶ Mi ale weeni ni wienŋa de meena la a nye kama ate ni sui a kaasi nna yegayega. ⁷ Alege wensie ate mi a weeni ni, ku ale zunchoŋ ni jigi ase m nin cheŋ m Kowa jigi, dii nyiŋ la m dan kan cheŋ ya, Maarowa a kan jam ni jigi ya. Alege m dan cheŋ m le tom wa ate wa jam a maari ni. ⁸ Wa dan jam, wa le basi ate teŋzuk de meena demma a miŋ ba le ta popola kaasima ale tuimbaata dii la, ale ba le ta popola kaasima ale Naawen buusaŋa dii la. ⁹ Ba ta popola kaasima ale tuimbaata dii la ba ka siaka ale mi. ¹⁰ Ba ta popola kaasima ale wayoŋisima dii la mi a cheŋ ka m Kowa jigi ate ni kan ŋman nya mu. ¹¹ Ba ta popola kaasima ale Naawen buusaŋa dii la Naawen a poom bo Sitaana waai ale soa teŋka demma meena la buusa kama.

¹² “Mi ta ka wie nna yegayega ayen m weeni a sak ni a gum du, alege ŋa zuak kama a gaam ni womka. ¹³ Naawen Chiika kaai ale ka wensie nyoŋo la, a le jam a bo ni suniimaŋa po, ka le de ni niŋ a sak ni wensie siuku. Ka le ka sak ni dii la a kan

nyini daa ka dek jigi ya. Wie ŋaai ate mi ale m Kowa a weeni ka la, ŋala a le ka pai a sak ni. Ka le sak ni me wie ŋaai ale diem cheena ayen ŋa nyɛ la wie. ¹⁴ Ka le te mi zula yegayega, dii nyin la ka le wom mi wienŋa ŋaai ate mi a weeni ka la abe ka pai a sak ni. ¹⁵ Jaab buuri meena ate m Kowa a ta la ka mi ale soa. Ka dila ale soa ate mi a weeni ni ayen Naawen Chiika a le wom dii ate mi a weeni ka la abe ka pai a sak ni.

¹⁶ “Mi a kan bo ale ni a beni abe m ge a cheŋ m Kowa jigi ya. Mi a dan cheŋ wa jigi ku kan beni ate ni ŋman nya mu.”

¹⁷ Yeezu ale biisi a ga nueri la, wa ŋaanyiirima ba gela a yaa weeni chaab ayen, “Wa a weeni ka tama ayen wa kan bo ale ti a beni abe wa ge a cheŋ wa kowa jigi ya. Wa ŋman a weeni ti kama ayen wa dan cheŋ ku kan beni ate ti ŋman nya wa. Nyaku de meena ate wa biisi la, kiri ale boa? ¹⁸ Tama ze dii ate wa a weeni ayen wa kan beni la kiri ya.”

¹⁹ Yeezu a jam seba kama ayen ba a yaali ayen ba bek wa kama. Wa yaa weeni ba ayen, “Ku kan beni ate ni kan ŋman nya mu, ku be kan beni ate ni ŋman nya mu. Ka ku de ate ni a bek chaaba? ²⁰ Wensie ate mi a weeni ni ayen mi dan basi ni, teŋka meena demma sue a le peenti nna yegayega, alege nama dek suenŋa a le kaasi kama nna yegayega. Ni sukaasimaŋa ale tulim a chim supentik. ²¹ Nipok a dan boro a dom wa puuk, wa sui a nyiem kaasi kama. Wa dan jam biak a ga nueri, wa yaa bagim wa sukaasunju kama, ale ta supeentik wa biika nyin. ²² Nama sue a kaasi kama yogyogla de, alege m dan ŋman nya ni, ni suenŋa a peenti kama nna yegayega. Nuru karo a бага a tuesi supeentika de ni jigi ya.

²³ “Dai dila dannii a dan jam paari ni kan begi mu jaaboa. Wensie ate mi a weeni ni ayen ni a le бага a pa mi yonni nyin a juisi jaab buuri meena ate nama a yaali la m Kowa jigi ate wa te ni. ²⁴ A ta nyini dila po a jam paari jinla dannii, nama an diem a juisi wa jaaboa mi yonni nyinŋa. Ni be juisi wa ate wa te ni ate ni suenŋa a peenti a gaam taam.

²⁵ “Wie ŋaai ate mi a kasim a weeni ni la, ka wamagsima ate ni an бага ŋa kiri a miŋ, alege ku dannii a cheena kama ayen m sak ni m Kowa wie a lagri ate ku kan ŋman tua a te ni. ²⁶ Dai dila dannii a dan paari, ni kan ŋman nya mi ayen mi a basi ate m Kowa a te ni ŋanta baai ate ni a yaali la. Nama dek a бага kama a puusi a te wa mi yonni nyin ate wa a te ni. ²⁷ Mi Kowa a le te ni jaab buui ate ni a yaali la, dii nyin la wa a yaali ni ka nna yegayega. Nama a yaali mu kama ale ta siaka ayen m nyini

ka m Kowa Naawen jigi. ²⁸ Mi a nyini ka wa jigi a jam tenzuk de. Yogyogla de mi a basi tenzuk kama ayen m ŋmani a cheŋ wa jigi.”

²⁹ Wa ŋaanyiirima ale ga wom dii ate wa a weeni la, ba yaa weeni wa ayen, “Yogyogla de tama a yaa miŋ fi ale a weeni dii la kiri kama. Ku an ŋman tua a te ti. ³⁰ Ti seba ayen fi seba wie meena kama. Ku daa nuru ŋman bek fu bega. Ku de a basi kama ate tama a ta siaka ayen fi nyini ka Naawen jigi.”

³¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni sum ta siaka ale mu yogyogla de? ³² Ni wom mi nalimnyini. Ku kan beni ate nama meena ale chali a kuli ni yeenŋa abe ni ge basi mi nyiini, alege m Kowa a kan basi mu, dii nyin la wa bo ale mu kama. ³³ Mi a weeni ni wienŋa de kama ate ni dan bo ale mi ni ni ta suyogini. Tenka demma ale namsi ni alege ni ta sunum pagrik mi nak de Naawen dachaasa kama.”

17

¹ Yeezu ale biisi a ga nueri la, wa yaa zak wa zuk a nya wenŋmazuk a weeni ayen, “M Koa, m kummu dannii a moata kama. Sak nuruba fi zulaŋa ale fi nalim buui ate fi pa te mi la, ate mi a te fu zula. ² Fi te mu pagrim kama nurubiik meena zuk ayen m бага a pai nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te baai meena ate fi a te mu la. ³ Fi ka wanyi dekki ale wensie nyono. Nuru waai a dan seba fi ale mi waai ate fi tom la, wala nyiini ale ta nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁴ Tuim ŋaai ate fi pa te mu ayen m tom la a basi ate tenka meena demma a nya fi zulaŋa ale fi nalimu kama. Yogyogla de mi a be nueri tuimaŋa kama. ⁵ M Koa, te mu zula fi dek nimbie po, zula ŋaai ate mi ale fi a jam ta alege ate fi nye tenka la.

⁶ “Nuru baai ate fi lueri ba tenka po a te mi la, mi a basi ate ba seba fu kama. Fi ale soa ba a yaa pa ba a te mi. Ba be va fi noai kama. ⁷ Yogyogla de ba yaa seba ayen jaab buuri meena ate mi ta la a nyini ka fi jigi. ⁸ Wie ŋaai ate fi a weeni mu la, m pa ŋa kama a sak ba, ate ba ta siaka ayen ka fi ale tom mu ba jigi.

⁹ “M kan puusi a te ka tenka meena demma, alege mi a puusi a te ka baai ale ta siaka ale mi la. Fi ale soa ba ale lueri ba a te mi. ¹⁰ Mi nuruba meena ka fi nuruba. Fi nuruba me meena ka mi nuruba. Ba ale va mi dii la a sak ka nuruba ayen mi ta zula ka nna yegayega. ¹¹ Yogyogla de mi cheena ka fi jigi, m kan ŋman bo tenzuk de, alege bala dek ba nyiini a le ba bo tenzuk de. M Ko Welenŋa a nya ba zuk nalimnyini ale fi pagrimu ate ba chim bunyi ase mi ale fi ale ka bunyi dii la. ¹² Ase mi ale diem a jam bo

ale ba dii la, mi pa ka fi pagrimu a nya ba zuk. Mi a nya ba zuk kama ate ba wanyi an be ya, alege ka waai ale yeeri wa dek ayen ba ale nmarisi wa wie dii Naawen gbanjka po dila po dila po la a jam chim wensie. ¹³ Yogyogla de mi cheena ka fi jigi. Ka dila ale soa ate mi a puusi a te fu ba nyinj ayen ba sue a peenti ase mi sunni ale ka dii la. ¹⁴ Wie njaai meena ate fi weeni mu la m pa nja kama a sak ba. Tenjka meena demma a kisi ba kama, dii nyinj la ba daa bunyi ase mi ale tenjka meena demma me ale kan daa bunyi dii la. ¹⁵ Mi a kan puusi a te fu ayen ka fi yeeri ba tenjka po a basi, alege mi a yaali kama ayen fi lik ba a tanla ate Velinvendika a kan paari ba. ¹⁶ Ba le tenjuk de demma a daa bunyi ase mi ale tenjka meena demma ale kan daa bunyi dii la. ¹⁷ Fi wie njaai ate mi a pa sak ba la ka wensie. Be pa ba ate ba chim fi nuruba ate ba va fi wensienja. ¹⁸ Mi ale a tom ba ayen ba chej a ga sak tenjka meena demma fi wie ase fi ale tom mi me ayen m jam a sak ba dii la. ¹⁹ Ba nyinj mi pai m dek a te fu ayen ba бага a pai ba dek a te fu.

²⁰ "Mi kan puusi a te ka mi njanviirima dek ba nyiini, alege ka baai meena a le ba ta siaka ale mi ba sinsanja nyinj la. ²¹ Be maari ba ate ba ta noai yej ale chaab. M Koa, fi ale mi ka bunyi. Maari ba ate ba ta noai yej ate tenjuk de meena demma a ta siaka ayen ka fi ale tom mi ba jigi. ²² Fi zulanja ale fi nalimu ate fi a pa te mi la, mi a pai a te ba kama ate ba бага a ta noai yej ale chaab ase tama la. ²³ Mi a bo ale ba kama ate fi a bo ale mi ayen ba ta noai yej ate tenjka meena demma a seba ayen fi ale tom mi alege a yaali ba ase fi ale a yaali mi dii la.

²⁴ "M Koa, fi ale pai m njanviirima a te mu. Mi a yaali kama ayen ba bo ale mu juijui ate mi a chej la ate ba nya zula njaai ale nalim buui ate fi a te mi la, dii la fi a yaali mi kama piilimka po alege a nye tenjka. ²⁵ M Ko waai ale ka tuimmanja nyono la, tenjka meena demma a ze fu, alege mi a seba fu kama ate m njanviirima me a seba ale ka fi ale tom mu ba jigi la. ²⁶ Mi sak ba fi ale ka waai la kama. M le kasim a sak ba ate yaali kaai fi ta ale mi la bo ba jigi ate mi me a бага a bo ale ba."

18

¹ Yeezu ale jam a puusi a te wa Kowa a nueri la, wa le wa njanviirima a yaa basi dula jigini ale ge lo beli fiik kaai ate ba a wi ayen, Kidron la a jueli a ga jo jigi ate ba vuk tiisa. ² Judas waai ale jam a yaali ayen wa ta Yeezu a ga bobri a sak la, a jam seba dula jigini kama, dii nyinj la wa ale Yeezu ale wa njanviirima meena a nyiem a kasim a chej ka ku jigini. ³ Juuma Puusika Yenni

kpanja ale Farisiima a yaa tigi sojiba ale baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la jigi yej ate Judas a yaa de ba ninj a ta ba chej juijui ate ba vuk tiisanja la ayen ba yik Yeezu. Ba jam a pa ka ba gebi wonja ale ba kanaasa ale do wonja. ⁴ Yeezu a jam seba dii a le cheena ayen di nye la kama a yaa chej ayen wa tu ba. Wa le tu ba la, wa yaa bek ba ayen, "Nama a gisi ka wana?"

⁵ Ba yaa weeni wa ayen, "Ti a gisi ka Yeezu Nazaret denowa."

Wa yaa weeni ba ayen, "Ka mi ale la."

Judas waai ale ta wa a ga bobri a sak la, a jam maa za dula kama ale ba. ⁶ Yeezu ale weeni ayen ka wa ate ba a gisi la, ba yaa tori njan nyinj a lo tenj. ⁷ Yeezu a yaa njan bek ba ayen, "Nama a gisi ka wana?"

Ba njan diem weeni wa ayen, "Ti a gisi ka Yeezu Nazaret denowa."

⁸ Wa yaa njan weeni ba ayen, "Mi poom a lij weeni ni kama ayen ka mi ale la. Dan ka mi ate ni a yaali ayen ni yik, ni be basi ate m njanviirima chej abe ni yik mi nyiini." ⁹ Wa weeni nyaku de kama ayen wa ale poom lij weeni wa Kowa dii ayen wa kan yaali ayen wa jok nuru baai ate wa lueri a te wa la, po wanyi la a chim wensie.

¹⁰ Dula jigini Simon Piita a yaa deri yeeri gebi wonj a che Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yomma po wanyi juga tunni a lonsi tenj. Yomo wala yue a jam le Malakusi. ¹¹ Yeezu a yaa weeni Piita ayen, "Pa fi gebika a njan su ka jigini, fi a poli kama ayen mi kan nam ninam buui ate m Kowa a weeni ayen m jam a namu la."

¹² Yeezu ale biisi a ga nueri la, sojima ale ba kpagini ale baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la, a yaa yik Yeezu a bobi wa nisana, ¹³ a ta wa a chej nuru waai ate ba a wi wa ayen Anasi la yenni. Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yue a jam le Kayafas. Anasi a jam ka wa chichambiik. ¹⁴ Kayafas a jam le nuru waai ale lij a weeni Juuma ayen ku a magsi kama ate nuru yej a zaani ba meena nanjula po a kpi a te ba la.

¹⁵ Anasi a jam seba Yeezu njanviirima po wanyi kama. Wa ale Piita a yaa jam va nuru boanni njan a chej juijui ate ba jam ta Yeezu a chej la. Ba le ga paari Anasi yenni la, njanviiro wala a yaa taam jo dabiaka po, ¹⁶ alege Piita yaa jam wari nansiunju noai. Ku an jam a beniya ate Yeezu njanviiro waai ate Anasi a jam seba la a yaa njan nyini dabiaka po a chej nansiunju noai a saalim nipokbinni waai ale jam a limsi nansiunju la ale ta Piita a jo dabiaka po. ¹⁷ Nipokbinni a yaa bek Piita ayen, "Fi daa nuru wala njanviirima po wanyi?"

Piita a yaa weeni wa ayen, "Aawo, mi daa ba po wanyi."

¹⁸ Yenni tuintomdoma ale baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la, a yaa jam yaali kaala a cheeni bolim dabiaka sunsun a za gilim a nuuji, dii nyinj la, noota ale jam boro. Piita me yaa chen ga gum ba po.

¹⁹ Ba le jam ta Yeezu a ga jo yenni po la, Anasi a yaa bek wa ku le ka dii wa sinsanña ale wa njanviirima jigi la. ²⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Mi nyiem a kasim a sak nuruma ba tuka diinana ale Naawen Puusika Yenni po juijui ate ba a tigi chaab la kama. Mi an suk a biisi wariya. ²¹ Fi kan a begi mi, alege a begi baai ate mi a sak la, dii nyinj la bala dek a seba mi ale weeni ba dii la kama."

²² Wa le ga weeni dila la, baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la wanyi a yaa deri fobi Yeezu ale weeni wa ayen, "Ka boan jaab ale soa ate fi a biisi dila ale kpagini?"

²³ Yeezu yaa weeni wa ayen, "Ase mi dan biisi ka wari a kaasi, fi a weeni ka nuruma de meena di ale ka dii la, alege m dan nye magsi kama, be ka boa ale soa ate fi a fobi mu?"

²⁴ Yeezu nisanña a diem a bobo kama. Anasi ale biisi ale wa nueri la, wa yaa basi ate ba ta Yeezu chen Kayafas waai ale jam ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni la jigi.

²⁵ Piita a jam diem bo ka dabiaka po a nuuji bolimu. Baai ale jam za ale wa la po wanyi a yaa bek wa ayen, "Fi daa nuru wala njanviirima po wanyi?"

Wa yaa pagsi ayen, "Aawo, mi daa ba po wanyi."

²⁶ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yomma po wanyi a jam ka nuru waai ate Piita a jam a gebi wa tunni la suok. Wa yaa weeni Piita ayen, "Daa fi ale nuru wala ate mi a poom nya ni juijui ate ba vuk tiisanja la?"

²⁷ Piita nman pagsi ayen, "Aawo, daa mi." Wa ale ga weeni dila la, vari kpadiaka a yaa deri kum.

²⁸ Vari ale veenti la saliuk yokyok foribi ate Kayafas a basi ate sojima yaa ta Yeezu chen gominawa yenni. Ba ale chen la Juuma a jam wari za ka peelim dii nyinj la ba an jam a yaali ayen ba dan ba dek ate ba kan baga a de Gaambasika Tigini nandiintanja. ²⁹ Gominawa yoi jam ale Paalot. Wa yaa nyini dabiaka po a begi Juuma ayen, "Ka boan jaab wari ate nama a ta ayen wa kaasi ya?"

³⁰ Ba yaa weeni wa ayen, "Ase wa dan kan nye ka wari a kaasi ya, tama te kan ta wa a jam dela."

³¹ Paalot a yaa weeni ba ayen, "Ni be ta wa a chen ga bo wa dii ate ni nyiem a bo ni nuruma, buusa la."

Ba yaa weeni wa ayen, "Nama Aroom demma a kan siak ate ti a bo nuruba kum buusa." ³² Juuma ale jam a yaali ayen Paalot yik Yeezu a kpi jabarimu nyinj ate wa kpi la, a jam basi kama ate dii ate Yeezu a weeni wa njanviirima la, a chim wensie.

³³ Paalot a yaa nmani jo boteka yenni po a yaa weeni wa sojima ate ba ga ta Yeezu a jam ate wa yaa weeni wa ayen, "Ka fi ale Juuma Naawa?"

³⁴ Yeezu a yaa bek wa ayen, "Ka fi dek ale a bek wannu de yaa ka nuruba ale weeni fu ayen fi bek mu?"

³⁵ Paalot a yaa weeni wa ayen, "Fi a poli ayen mi ka Juu? Ka fi dek nuruba ale Juuma Puusika Yenni kpanña, a ta fu a jam nyo mi nisa po. Ka boan jaab wabiok ate fi tomu?"

³⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Mi naamu a ka tenzuk de. Ase bu dan bo ka tenzuk de, mi nuruma a te nye ka kpaliñ a vari mi Juuma kpanña jigi a basi. M be nman a weeni fu kama ayen mi naamu a ka tenzuk de."

³⁷ Paalot a yaa bek wa ayen, "Fi be sum ka naaba?"

Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Fi ale weeni ayen m ka naab. Ba biak mu ka tenzuk de ayen m sak nuruba wensie wie. Baai ale a yaali ayen ba chim wensie nyam la ale a wom mi sinsanña."

³⁸ Paalot a yaa bek wa ayen, "Ka boa ale wensie?"

Wa yaa nman nyini peelim a weeni Juuma ayen, "Mi an baga a nya wabiok kuui ate nuruwa de a tom a magsi kum la. ³⁹ Ni Gaambasika Tigini daanña a nyiem a dan jam paari bena meena, mi nyiem a lak ka nuru baai ate mi yik a lik la po wanyi a basi. Nama a yaali ayen m basi waai ale ka Juuma naab la?"

⁴⁰ Ba meena a yaa kaari ate ku jueli ayen, "Tama a kan yaali wa. Ti a yaali ka Barabasi." (Barabasi a jam ka zue.)

19

¹ Paalot ale wom dii ate nuruma a weeni la, wa yaa basi ate sojima a miiri wa. ² Ba le miiri wa la, ba yaa yaali munsa a yok zutok ate ka a nye ase naab zutok la a vuk wa zukku ale ge pa garuk monuj a jo wa, ³ a yaa fobi wa ale a puusi wa ayen, "Juuma Naawa, ti a puusi fu."

⁴ Ba le jam a nye dila la, Paalot a yaa nman nyini Juuma jigi dabiaka po a weeni ba ayen, "M le nman ta wa a nyini a sak ni, ate ni seba ayen mi an nya wa kaasun wa jigiya." ⁵ Wa le ga weeni nyaku de la, sojima yaa deri ta Yeezu a nyini zaani nuru boanni nin. Wa diem a jam jo ka wa garuk monujku ale wa munsa zutoka. Paalot

a yaa weeni nuru boanni ayen, "Ni nya, nuruwa ale nna."

⁶ Juuma Puusika Yenni kpanja ale baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la ale nya Yeezu la, ba yaa kaari ate ba luelutaja a juei la weeni Paalot ayen, "Ko wa! Ko wa!"

Paalot a yaa weeni ba ayen, "Mi an nya wa kaasun ale nuruwa de. Ni ta wa chen ga kpi jabarimu nyin ate wa kpi."

⁷ Nuru boanni a yaa weeni wa ayen, "Tama sinsanja a sak ti kama ayen ku a magsi kama ate nuruwa de a kpi, dii nyin la wa pa ka wa dek a chim Naawen Biik."

⁸ Paalot ale wom dii ate ba weeni la, yogsum a yaa yik wa nna yegayega. ⁹ Wa yaa nman chen ga jo boteka yenni po, a yaa bek Yeezu ayen, "Fi nyini ka be?"

Alege Yeezu an tulisi ya. ¹⁰ Paalot a yaa nman bek wa ayen, "Fi ka wari a weeni? Mi ta pagrim kama a бага a vari fu a basi ale nman бага a weeni ayen ba ta fu a chen a ga kpi jabarimu nyin ate fi kpi."

¹¹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Ase Naawen a dan kan te fu pagrimu de, fi an бага a nye mi wariya. Ka dila ale soa ate mi a dan kpi, nuru waai ale pa mu a nyo fi nisa po la, wala kaasunku a gaam fi kaasunku la."

¹² Paalot ale wom Yeezu wienja la, wa yaa deri a nye wa popola bunyi ayen wa vari wa a basi. Nuru boanni ale jam a miin dii ate wa a yaali ayen wa nye la, ba yaa nman kaari ate ku juei nna yegayega ayen, "Fi dan basi ate nuruwa de a chen, fi kan va ti nakpionku waai ate ba a wi wa ayen Siiza la noaya. Ase nuru waai me a dan pa wa dek a chim naab, wa me a kan va Siiza noaya."

¹³ Paalot ale wom dii ate ba weeni la, wa yaa nman basi ate wa sojima a ta Yeezu a de wa ninj a chen ga juei kunjukunju zuk. Juuma a jam a wi dula jigini ale ba dek tenka biika ayen ka Gabata. Paalot a yaa kali boteka zukpaglika zuk. ¹⁴ Paalot ale jam a ga jo a kali diipo la ale wenbinni a jam bo ka wein zuk sunsun. Da dila dannu me ate Juuma a boro a gomsu ba Gaambasika Tigini daanja. Paalot a yaa weeni nuru boanni ayen, "Ni nya, ni naawa ale nna."

¹⁵ Ba yaa nman kaari ayen, "Ko wa! Ko wa! Basi ate ba kpi wa jabarimu nyin!"

Paalot a yaa weeni ba ayen, "Nama a yaali ayen m basi ate ba ta ni naawa a ga kpi ka jabarimu nyinja?"

Juuma Puusika Yenni kpanja baai ale jam bo nuru boanni po la, a yaa kaari ayen, "Na waai nyiini ate ti ta la ale Siiza."

¹⁶ Paalot a yaa jam weeni wa sojima ayen ba ta Yeezu a chen a ga kpi wa jabarimu nyin ate wa kpi.

Ba yaa deri yik wa. ¹⁷ Ba jam pai ka jabarim a te Yeezu ayen wa ji ate ba chen juijui ate Juuma a wi ale ba dek tenka biika ayen, "Golgota" la. Dula jigini kiri a jam le zukoluku jigini. ¹⁸ Ba le ga paari ku jigini la, ba yaa pa wa a kpi jabarimu nyin. Ba jam maa ta ka nuruba baye a jam kpi njanbarinta nyin dula jigini a gum Yeezu po, ate wanyi a bo wa gala nwala me a bo wa juga. ¹⁹ Paalot a yaa jam weeni wa sojima ayen ba nmarisi dii ate Yeezu a nye la a pa manj wa jabarimu nyin. Dii ate ba jam nmarisi la ale,

*YEEZU NAZARET DENOWA,
ALE JUUMA NAAWA*

²⁰ Ba le jam kpi Yeezu juijui la an yalima ale Jerusalem tenka. Juuma yegayega a yaa jam nyini ba tenka a chen baye ba nya jaab buui ale jam a nye la. Ba le ga paari dula jigini la, ba yaa nya sojima ale nmarisi dii a pa manj la. Ba jam pa ka biisa buta a nmarisi, si jam ka Juuma ale Girik demma ale Aroom demma biisanja. ²¹ Juuma Puusika Yenni kpanja yaa nmani a chen Paalot jigi a ga weeni wa ayen, "Ku an magsi ayen fi poom weeni fi sojima ate ba nmarisi ayen wa ka Juuma Naaba. Fi te weeni ba ate ba poom a nmarisi ayen, wa weeni kama ayen wa ka Juuma Naab."

²² Paalot a yaa weeni ba ayen, "Dii ate mi basi ate ba nmarisi la, ale la."

²³ Sojima ale jam kpi Yeezu jabarimu nyin a nueri la ba yaa pai gattanja a poori bunaansi ate waai meena a pai bunyi. Ba jam pai wa garuk kuui ate ba an baali ku alege yok ku la me. ²⁴ Ba yaa weeni chaab ayen, "Ni kan basi ate ti cheeri ku, alege ni basi ate ti nak gban a nya waai dek ale wa de garuku la." Sojima ale ga nye dila la, dii ate ba jam nmarisi Naawen gbanka po dila po dila po la a yaa chim wensie. Ba nmarisi ayen,

"Ba pai mi gattanja a chari chaab, alege a pai m garuk wonku kuui ate m jo a basi tenj la, a nak gban ayen ba nya waai dek ale wa de la."

Sojima ale jam nye dii la ale la.

²⁵ Yeezu mawa, ale wa mawa suoku, ale Kolopase powa Meeeri ale Meeeri Magdala ale jam za a moata Yeezu. ²⁶ Yeezu yaa nya wa mawa ale wa za moata wa njanviiro waai ate wa jam a yaali nna yegayega la. Wa yaa weeni wa mawa ayen, "M ma, wa ka fi biik."

²⁷ Yeezu yaa nman weeni wa njanviiro waai ate wa a yaali nna yegayega la ayen, "Wa ka fi ma." A nyini da dila dannu, a ta a chen wa njanviiriwa a yaa jam kasim a nya wa mawa zuk kama.

²⁸ Yeezu ale weeni dila la, wa yaa deri seba ayen wa tuimana tenzuk de a nueri kama, ate wa yaa weeni ayen, "Nyanyuila

ale ta mu." Wa weeni wienja de kama ate dii ate ba nmarisi Naawen gbanjka po dila po dila po la a chim wensie.

²⁹ Daam ale jam bo chin po a za dula, nuru baai ale jam za dula jigini la wanyi a yaa yaali sosok a pa lusi daamu po a pa yik duok won nyinj a zak ta jueli Yeezu jigi ayen wa nyu. ³⁰ Yeezu a yaa nyu ale a weeni ayen, "Ku nueri kama."

Wa le weeni dila a ga nueri la, wa yaa deri chigsi wa zukku tenj a kpi.

³¹ Juuma a kan jam a yaali ayen Yeezu ale nuruba bayewa a bo dula jigini, dii nyinj la ba tigni daanja ale cheena la nyinj. Ba tigni daanja po dinyi a jam ka ba Vuusum Dai. Ba gela yaa chenj Paalot jigi a ga weeni wa ayen ba a saalim wa kama ayen wa basi ate wa sojima a chenj ga we ba nanšana ate ba kpi nwuli abe ba yeeri ba ate ba nyini nanbarintanja zuima a sinj.

³² Wa yaa siak ate ba chenj. Ba le ga la, ba yaa linj we nuru baai bayewa ate ba kpi a gum Yeezu po dula jigini la nanšana.

³³ Ba le ga ayen ba we Yeezu nanšana la, ba yaa nya ale wa kpi kama ate ba yaa pa wa nanšana weka a basi. ³⁴ Sojima wanyi a yaa pa wa gbaluku a chubi wa gaunju a pusi ate ziim ale nyiam a nyini du a nyini.

³⁵ Ka mi dek, Joon, ale nya ale m nina. Ka dila ale soa ate mi ale nmarisi dii la ka wensie la. Mi a weeni ni kama ayen ni ta siaka ale ku. ³⁶ Sojiwa ale ga nye dila la, ba le jam a nmarisi dii Naawen gbanjka po dila po dila po la a chim ka wensie. Ba nmarisi ayen, "Kobi yerj me la an jam we wa nyinjka po." ³⁷ Ba nman nmarisi Naawen gbanjka po ayen, "Nuruba a le nya nuru waai ate ba pa gbaluk a boro a chubi wa la."

³⁸ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Josefi ate wa jam nyini tenj kanyi ate ba a wi ayen Arimatia. Wa jam ka Yeezu njanviirima po wanyi, alege wa yaa jam a suk wa dek Juuma kpanja nyinj. Wa yaa jam chenj Paalot jigi a ga saalim wa ayen wa basi ate wa sojima a ga yeeri Yeezu ate wa nyini jabarimu zuk a sinj tenj ate wa ta ga gu. Paalot a yaa jam te wa siuk. ³⁹ Nikodimusi waai ale jam linj chenj Yeezu jigi yokku la, a jam maa bo dula kama a yaa ta wa kpaam, bu nyummu a jam masa kama. ⁴⁰ Josefi ale Nikodimusi a yaa jam pa kpaamu a sa Yeezu nyinjka ale ge a pa guka garupali a vili wa. Juuma ale a gu ba nuruba dii la ale la. ⁴¹ Juijui ate ba kpi Yeezu jabarimu nyinj la, ba jam vuk ka tiisa. Dula jigini punj vorub ale jam boro ate ba an diem a gu nuru du a nya ya. ⁴² Ba jam a yaali ayen ba ta Yeezu a ga gu ka vorub bula po, dii nyinj la Juuma Gaambasika daanja a jam paari kama a nueri.

20

¹ Laasidi dai saluk yokyok, ate Mæri Magdala a yaa yiti a chenj juijui ate ba gu Yeezu la. Wa le ga paari la, wa yaa nya ale tintain dii ate ba pa lik vorumu noanni la a jam bilim kama a basi nakpiak. ² Wa yaa nmani chali chenj Simon Piita ale Yeezu njanviiro waai ate wa jam a yaali wa nna yegayega la jigi a yaa weeni ba ayen, "Nuruba ale yeeri ti Nyonowa vorumu po. Mi be ze ba le ta wa a chenj juijui la."

³ Piita ale Yeezu njanviiro nwala a yaa deri yiti a chali chenj dula jigini. ⁴ Yeezu njanviiro waai ate wa jam a yaali wa nna yegayega la, a linj de Piita ninj kama a chali a paari vorumu jigini. ⁵ Wa le chuiiri nya la, ka guka garuku kuui ate ba jam pa vili Yeezu nyinjka la ale jam doa vorumu po alege wa an jo du. ⁶ Simon Piita a yaa jam a fobi taam a ga jo vorumu po a nya ale ka guka garuku ale doa du. ⁷ Wa nman nya garuk kuui ate ba jam pa bobi Yeezu zukku la ale ku doa ku toga, garuk kula ale guka garuku an jam a doa ale chaaba. ⁸ Yeezu njanviiro waai ale linj a paari dula la a yaa jo a gum Piita po. Wa yaa gisi a nya jaab buuri meena a yaa le ge a ta siaka ayen wa yiti kum po kama. ⁹ Ba an diem a jam minji dii ate ba nmarisi Naawen gbanjka po dila po dila po ayen, "Ku a fe kama ate wa yiti kum po la." ¹⁰ Ba yaa basi dula ale ge a kuli.

¹¹ Mæri Magdala a jam za ka peelim a kum. Wa me a yaa chuiiri ayen wa nya bu po. ¹² Wa le chuiiri la, wa yaa nya Naawen sabiiloba baye ale ba jo garuk peelita a bo vorumu po. Ba jam kala ka juijui ate ba jam pa Yeezu a dueni la ate wanyi a kala wa zukku duaka jigini ale ge nwala me a kala wa nanšana jigini. ¹³ Sabiiloma a yaa bek wa ayen, "Ka boa ate fi a kumu?"

Wa yaa weeni ba ayen, "Nuruba ale pai m Nyonowa a ta chenj, ate m ze ba le ta wa a ga dueni juijui la."

¹⁴ Wa le a weeni nyaku de la, wa yaa chiem a nya Yeezu ale wa za wa njanj, alege wa an jam a minj wa. ¹⁵ Yeezu a yaa bek wa ayen, "Ka boa ate fi a kumu? Fi a gisi ka wana?"

Mæri a jam a poli ayen ka waai ale a limsi tiisanja la ale la a yaa weeni wa ayen, "Dan ka fi ale yeeri m nyonowa, weeni mu juijui ate fi ta wa ga dueni la ate m ga pa wa."

¹⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Mæri."

Ate wa yaa chiem wa jigi a weeni ale wa dek tenjka biika ayen, "Araboni." Ku kiri ale, "M Sagro."

¹⁷ Yeezu a nman weeni wa ayen, "Kan tiri mu, dii nyinj la mi an diem a chenj m Kowa jigi ya. Chenj m njanviirima jigi a ga weeni ba ayen ku kan beni m le nman

chenj waai ale ka mi Koa ale ba koa, waai ale ka mi Naawen ale ba Naawen la jigi.”

¹⁸ Dula jigini Mæeri a yaa chenj ñaanviirima jigi a ga weeni ba ayen wa nya ba Nyonowa kama ale dii meena ate wa weeni a sak wa ayen wa weeni ba la.

¹⁹ Laasidi dai juncai yok, Yeezu ñaanviirima a jam tigi ka chaab a bo yeri dinyi po ale lik tuaatana meena, dii nyinj la ba jam a chali ka Juuma kpanja yogsum. Ba le jam a kala la, Yeezu a deri jam jo za ba sunsuj a yaa weeni ba ayen, “Naawen a te ni suyogini.” ²⁰ Wa yaa lagri wa nitalanja po a sak ba ale a ñman cheemu wa gaunku me ayen ba nya. Ba yaa deri jam seba ayen ka ba Nyonowa ale la ate ba suniima a yaa peenti nna yegayega. ²¹ Yeezu yaa ñman weeni ba ayen, “Naawen ale te ni suyogini. Mi Kowa ale tom mi ate m jam tenjuk de siuk kula po me ate mi a tom nama yogyogla de ayen ni chenj tenka meena demma jigi.” ²² Wa le weeni ba dila a ga nueri la, wa yaa vuusi a basi ba nyinj ale weeni ayen, “Ni ñca Naawen Chiika.” ²³ Ni dan voj nuruba wabaata a te ba, Naawen ale voj te ba alege ni dan kan voj nuruba wabaata a te ba, Naawen a kan voj te ba.

²⁴ Yeezu ale jam wa ñaanviirima jigi la, ba po wanyi wa waai ate ba a wi wa ayen Tomasi yibika la, a jam ka ba po. ²⁵ Tomasi a yaa le ñman jam juijui ate Yeezu ñaanviirima a jam tigi chaab la, ba yaa weeni wa ayen, “Tama nya ti Nyonowa kama.”

Tomasi yaa weeni ba ayen, “Mi a kan бага a siagi ka mi a nin nya wa nitalanja po juijui ate ba pa peemaña a kpi la abe m pa m nisaña a su wa gaunku vurika jigini a nya.”

²⁶ Daa ñayopoi ale jam taam la, Yeezu ñaanviirima ale Tomasi a ñman jam a tigi chaab yenni po ale lik tuata meena. Yeezu a yaa ñman jam zaani ba sunsuj a weeni ba ayen, “Naawen a le te ni suyogini.” ²⁷ Wa yaa weeni Tomasi ayen, “Pa fi nisaña a tiri mi nitalanja a nya juijui ate ba pa peemaña a kpi la abe fi pa fi nisaña a su m gaunku po a nya. Basi fi chichamaña abe fi ta siaka ale mi.”

²⁸ Tomasi yaa weeni wa ayen, “M Nyonowale m Naawen.”

²⁹ Yeezu a weeni wa ayen, “Fi ale a nya mi la ate fi ta siaka ale mi. Baai a le kan nya mi ale ta siaka ale mi la, sue ale peenti.”

³⁰ Ñaanviirima nimbie Yeezu a tom ka wakperikalisa gela nna yegayega ate ñan ñmarisi gbanja de po. ³¹ Alege ña de a ñmarisi kama gbanja de po ayen ni ta siaka ayen Yeezu ale varibasidowa, Naawen biika ate ni siaka nyinj ni nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

21

¹ Ku le ga nye maga la, Yeezu a yaa ñman tu wa ñaanviirima Galili mogi kpeeni noai. Mogini yoi di choa ale Tiberiasi. Dii a yaa le nye la ale nna. ² Wa ñaanviirima baai ale jam a tigi dula jigini la, ale Simon Piita ale Tomasi yibika ale Natani waai ale nyini Kena ate ka bo Galili tenka po la, ale Zebedi bisanja ale mba baye. ³ Simon Piita a yaa weeni ba ayen, “Mi a chenj kama ayen m yik juma.”

Ba yaa weeni wa ayen, “Tama me a yaali kama ayen ti wa fu a chenj.” Ba yaa deri a ga jo ñaarun po a chenj. Yok kula ba an jam nya juma a yigi ya. ⁴ Vari ale veenti la saliuk ba yaa nya Yeezu ale wa za nyiamu noai, alege ba an jam бага a minj wa. ⁵ Ba le diem a bo ninj a cheena Yeezu jigi la wa yaa wi a bek ba ayen, “M bisa, ni an nya juma a yigi ya?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ti an yigi jaaboa.”

⁶ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni pa ni ñmiaka a yuk basi ñaarunku juga genj ate ni nya juma a yik dula jigini.” Ba le ga nye dii ate wa weeni ba la, ba yaa deri yik juma nna yegayega ate ba an ñman бага a dari ba ñmiaka ate ka a jo ñaarunku po.

⁷ Yeezu ñaanviiriwa waai ate wa jam a yaali nna yegayega la ale ga nya dii ale nye la, wa yaa weeni Piita ayen, “Nuru waai ale za ti ninj la, ka ti Nyonowa ale la.” Simon Piita ale ga wom wa le weeni dii la, wa yaa pa wa tuimaña garuku a jo lik wa dek a yaa yok zi nyiamu po ayen wa ga tu Yeezu. ⁸ Ñaarunku a diem jam yalima ase ka nantuok noai kobsita la ale ge ate Piita a yok zi la. Yeezu ñaanviirima baai ale diem a jam bo ñaarunku po la a yaa dari ba ñmiaka a ta paari nyiamu noai. ⁹ Ba le ga nyini ñaarunku po a sinj tenj la, ba yaa nya Yeezu ale wa kala a se juma kaala bolim zuk ale pa boroboruk me a dueni wa tenj. ¹⁰ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni ga lueri jumaña gela a ta jam.”

¹¹ Simon Piita a yaa de ba ninj a ga yik ñmiaka a dari ka a ta jueli kunkonjini, a yaa yeeri jumaña. Ña meena a jam ka juma kook ale pisinu ale ñata. Ña jam a piisi kama nna yegayega alege ba ñmiaka an jam a cheeri ya. ¹² Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni jam a kali ate ti ñobi.” Ba wanyi me an jam a begi wa le ka waai la, dii nyinj la ba meena a jam seba ayen wa ka ba nyonowa. ¹³ Yeezu a yaa pa jumaña ale boroboruku a chari ba meena.

¹⁴ Wa le yiti kum po diipo la, wa ale wa ñaanviirima tu chaab nna la a nye ka ku noai buta.

¹⁵ Ba le ga de a nueri la, Yeezu yaa weeni Simon Piita ayen, “Fi Simon, Joon biiga, fi a yaali mi a gaamu mbala?”

Piita yaa weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, fi seba ayen mi a yaali fu kama.”

Yeezu yaa weeni wa ayen, “Be a nya baai ale a va mu la zuk ase naapeerik ale a nya wa pabisa zuk dii la.” ¹⁶ Yeezu a nman bek wa ayen, “Fi Simon, Joon biiga, fi a yaali mu?”

Piita yaa weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, fi seba ayen mi a yaali fu kama.”

Yeezu yaa weeni wa ayen, “Be a nya baai ale a va mu la zuk ase naapeerik ale a nya piisa zuk dii la.” ¹⁷ Yeezu a nman pilim bek wa ku noai butawa ayen, “Fi Simon, Joon biiga, fi a yaali mu?”

Piita ale ga wom Yeezu ale bek wa dii ku noai butawa la, wa sui a yaa deri kaasi ate wa yaa weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, fi seba wie meena kama. Fi seba ayen mi a yaali fu kama.”

Yeezu yaa nman weeni wa ayen, “Be a nya baai ale a va mu la zuk ase naapeerik ale a nya wa piisa zuk dii la.” ¹⁸ Wensie ate mi a weeni fu. Ase fi ale diem a jam ka paalik la, fi nyiem a gomsu ka fi dek a cheŋ fi le a yaali juijui meena la. Fi dan jam a kpagimu, fi ale zaani kama ate nuruba a bobi fu a ta cheŋ juijui ate fi kan yaali la.”

¹⁹ Yeezu a weeni nyaku de ayen ku sak Piita ka wa le wa kpi siuk kuui po a te Naawen zula dii la. Wa le biisi nyaku de a ga nueri la, wa yaa weeni Piita ayen, “Jam va mu.”

²⁰ Piita yaa cheemu a nya Yeezu njanviiriwa waai ate wa a yaali nna yegayega la ale wa bo ba njan a vi. Wala a jam le waai ale jam kala a moata Yeezu Gaambasika Tigini dannu ale bek wa ayen, “Ka wana a le wa ta wa a ga bobri a sak la?” ²¹ Piita ale ga nya wa ale wa a vi ba njan la, wa yaa bek Yeezu ayen, “M Nyɔnɔ, ku cheena ayen ku nyɛ nuruwa de jigi me ka se?”

²² Yeezu yaa weeni wa ayen, “Mi a dan a yaali ayen wa boro ate m pilim jam paari wa, fi nin karo, fi dek a ti an jam va mu.”

²³ Yeezu ale biisi dii ale wa njanviiri nwala la, ku yaa deri a tagli wa njanviirima mbala meena jigi ayen waai ate Yeezu a yaali nna yegayega la, a kan nman maa kpi diipo diipo. Yeezu an jam a weeni ayen wa kan maa kpi, alege wa weeni ka Piita ayen wa dan a yaali ayen wa boro ate wa pilim a jam paari wa, wa nin karo.

²⁴ Ka mi Joon waai ale nmarisi gbanƙa de la ale Yeezu a yaali nna yegayega la. Wie njaai meena ale nyɛ ate mi a nmarisi a nyo gbanƙa de po la, mi a nya nja kama ale m dek nimbie. Ti meena abe seba ayen wienja de ka wensie.

²⁵ Yeezu a tom ka tuima nna yegayega a gum mi ale nmarisi dii gbanƙa de po la. Mi a poli ayen nja meena a dan nmarisi a

nyo gbanƙa po dok a kan bo tenƙa zuk a paari a dueni si du.

YEEZU TUIMTOMDŌMA TUIMANJA GBANĀKA

¹⁻² Teofilos, m poom liŋ ŋmarisi te fu a weeni Yeezu ale jam bo ale ti a piilim wa tuimaja dii ale sak nuruba me alege a yaa cheŋ wennyamazuk la. Wa yaa weeni wa tuimtomdo baai ate wa lueri a te wa dek la, ale pa Naawen Chiika pagrimu a sak ba ba le ba a tom dii la. ³ Wa ale kpi la, ŋaaj nyiŋ ku ale jam paari daa pisaansi la, wa yaa pa wa dek a sak ba ate ku paari dii choa ayen ku sak ba ayen wa vua kama. Wa yaa sak ba Naawen naamu wie. ⁴ Wa ale jam boro ale ba la, Yeezu a yaa ŋman weeni ba ale nin muna ayen, “Ni kan ŋman basi Jerusalem abe ni cheŋ teŋ ka choa. Ni limsi ate ni nya m Kowa tiirim buui ate wa puulim ayen wa le pa a te ni la. Nama dek abe baga teeri ayen m poom weeni nyaku de a sak ni kama. ⁵ Joŋn a pa ka nyiam a so nuruba, alege ku kan beni ate Naawen pa wa chiika ase soka la a sueri ni suniimaja.”

⁶ Da yeŋ ate Yeezu ale wa tuimtomdōma a jam kala ale chaab ate ba yaa a bek wa ayen, “Ti Nyōŋ, yōgyōgla de fi le basi ate Juuma a soa ba dega?”

⁷ Yeezu a weeni ba ayen, “Mi Kowa ale dak da ŋaai ate wie ayen ŋa nye la, ni waai niŋ a karo. ⁸ Naawen a le pa wa chiika a sueri ni suniimaja ate ka basi ate ni ta pagrim yegayega ate ni cheŋ Jerusalem ale Judia ale Samaria ale teŋka meena nuruma jigi a sak ba mi wie.” ⁹ Yeezu ale biisi a nueri la, Naawen a yaa pa wa a ta jueli wennyamazuk. Ba yaa za a nya wa ale a jueli la, ate chiŋmari a jam lik wa ta jueli ate ba an ŋman nya wa.

¹⁰ Ba ale za a nya la, nuruba baye a deri jam a za ba niŋ. Ba jam jo ka garuk peeta, ¹¹ a yaa weeni ba ayen, “Nama Galili demma, ka boa ate ni diem za a nya chiŋmanni po? Ase nama ale nya Naawen ate wa pa Yeezuwa de a ta jueli wennyamazuk dii la, da yeŋ po wa le ŋman siŋ teŋzuk de ka dila degadega.”

¹² Tuimtomdōma yaa nyini guuk kuui ate ba a wi ayen Olivi Guuk la zuk a siŋ a cheŋ Jerusalem teŋka. Ku jam yalima ase ka meeli geli la ale Jerusalem. ¹³ Ba ale jam paari la, ba yaa ga jueli ŋmazuk doŋku po ate ba poom boro la. Ba jam ka Piita, ale Joŋn, ale Jeemsi, ale Andiru, ale Filip, ale Tomasi, ale Batolomiu, ale Matiu, ale Jeemsi (Alfiyus biika), ale Simon waai ale jam a nye ayen Juuma a nya ba dek zuk la, ale Judas (Jeemsi biika). ¹⁴ Nyaba de meena, ale nipooma ale Yeezu mawa Meeri

ale Yeezu suaataja a kasim jam wari ka Naawen puusika ale popola yena.

¹⁵ Da yeŋ ate baai meena ale ta siaka ale Yeezu la, a yaa jam jigi yeŋ ayen ba nye tuka. Ba jam paari ka nuruba kook ale pisiye. Piita yaa yiri zaani a piilim biik ayen, ¹⁶ “M suaata ku a fe kama ayen Naawen Chiika ale weeni Deevide ayen wa ŋmarisi dii a nyo Naawen gbanċa po la, a chim wensie. Deevide a jam ŋmarisi magsi chaab ale ka Judas. Wa jam ka Judas, a dak Yeezu a sak nuru boanni ate ba yik wa. ¹⁷ Wa jam ka tama po wanyi a jam a tom dii ate Yeezu lueri wa ayen wa me a tom la.”

¹⁸ (Ligi ŋaai ate ba jam tuni wa ale ge ate wa tom wabioku de la, Judas jam pa ŋa a da ka talim. Ku ŋaajnyin ate wa lo ate wa puuka meena a na di sunsuŋka po ate wa nyuaataja meena a yaa nyini peelim. ¹⁹ Waai meena Jerusalem teŋka po a jam wom wanni de kama ate ba yaa jam a wi talim bula teŋka ayen Akeldama. Ku kiri ale Ziimu teŋka.)

²⁰ “Boan nyiŋŋa, ba ŋmarisi Naawen gbanċa po gbanċa kanyi ate ba a wi ayen yiila gbanċa la ayen,

‘Basi ate wa yenni a chim yeri korok.

Basi ate nuru kan bo di po.’

Ba ŋmarisi me ayen,

‘Basi ate nuru yoŋ a tagri wa a tom wa tuimaja.’

²¹ “Dila nyiŋ la, nuru waai ale maa va tama diipo meena wuu ate Nyōŋwa a jam a nyiem ale tama la, ²² a piilim a ta nyini diipo ate Joŋn Sokateerōwa a jam boro la a ta jam paari jinla danni ate Naawen yaa jam ta wa a cheŋ la, ku a fe kama ayen nuru wala choa a maa bo ale ti a chim waai le wa weeni sak nuruba a magsi chaab ale Nyōŋwa ale yiri kum po la.”

²³ Ba yaa lueri nuruba baye ayen ba yaa lueri bala po wanyi. Nuruma de jam ale Josefi. Wa jam ta ka yue ŋaye me, ate ba wi ayen Baasabas yaase Jasitus. Wa choawa yoi me ale Matayas. ²⁴ Ba yaa puusi Naawen ayen, “Nyōŋ, fi seba nuru meena sunum po ale ka dii la kama. Be sak ti nuruma de bayewa po, fi ale lueri ka waai ²⁵ ayen wa tagri tuimtomdo wa Judas tuim ŋaai ate wa basi ale cheŋ juijui ate wa nyini la a tom.” ²⁶ Ba yaa nak gbanċa ayen ba lueri nuru wala ate gbanċa a yaa lueri Matayas ate ba yaa pa wa a gum tuimtomdōba pi ale wanyiwa po.

2

¹ Juuma dakpeeni danni ate ba a wi ayen Pentekos ale jam paari la, Yeezu ŋaajviirima meena a yaa tigsi chaab jigi yeŋ. ² Ba ale jam bo jigi yeŋ la, ba yaa wom chiok ase ŋmoruk viok la a deri

nyini wennyamazuk a jam sueri yenni juijui meena ate ba jam kala la. ³ Ba yaa nya bolimnjak a sin jam kala ba zuimanja zuk togatoga a nye ase gingelunja la. ⁴ Ate Naawen Chiika a jam sueri ba suniimanja a te ba pagrim ate ba deri a biisi bisii ale kan daa ba dek tenjanja biisa la.

⁵ Juuma yegayega baai nina ale muni ale wensiuku vaka la a poom jam nyini tenja meena po a jam Jerusalem tenja po kama.

⁶ Ba ale wom dii ale nye la, nuru boanni yegayega a yaa tigi chaab ate ku yaa cha ba nna yegayega, dii nyin la ba wom ba ale a biisi ale ba dek tenjanja biisa la. ⁷ Ku jam ka wakperikaliik ba jigi ate ba yaa weeni chaab ayen, "Nuru baai ale a biisi nna la, daa Galili demma?" ⁸ Ku nye ka se ate tama бага a wom ba ale a biisi ti wanyi wanyi tenjanja biisanja? ⁹ Tama ka Patiya dem, ale Miidi dem, ale Iilam dem, ale Mesopotamiya dem, ale Judia dem, ale Kapadasia dem, ale Pontus dem, ale Asia dem, ¹⁰ ale Firijiya dem, ale Pamfiliya dem, ale Ejipiti dem, ale Libia demma baai ale kala moata Sairini la. Ti ba gela ka Juuba, ti ba gela daa Juuba a va Juuma wensiuku la a yaa chim nicham a nyini Aroom tenja la. ¹¹ Tama ba gela ka Kariti dem ale Arab dem. Tama a biisi ka biisa togatoga, alege tama a wom ba ale a biisi ale ti dek tenjanja biisanja a magsi chaab ale Naawen tuimkperisanja wie ale ka dii la kama." ¹² Ku jam ka wakperikaliik ba meena jigi ate ba jam tuim a yaa a weeni chaab ayen, "Ka nyaku de kiri ale boa?"

¹³ Alege mbala me a yaa nye Yeezu njanviirima a la ale a weeni chaab ayen, "Nuruma de a nyu ka daam a yib."

¹⁴ Alege Piita yaa ale za ale mbala pi ale wanyiwa la yaa weeni ale lueluk kpijon ayen, "Nama Juuma ale baai meena ale bo Jerusalem tenja la, ni meena a lagri ni tuenja a wom dii ate m tara ayen m weeni a sak ni la. ¹⁵ Ni basi ate m weeni a sak ni ayen, ni a poli kama ayen nuruma de a nyu ka daam a yib, alege ku daa wensie. Nama kan nya ku ale diem ka saluk banj m neok wa? ¹⁶ Naawen biisiteerowa Joel jam njarisi Naawen gbanja po ayen Naawen a weeni ayen,

¹⁷ Tenja meena kpeglimka a dan moata, m le nye ka nna.

M le kpiiri Naawen Chiika a nyo nuru meena suniima po.

Ni nidobabilisa ale ni nipokbilisa le biisi Naawen wienja ase ba ka Naawen biisiteeroba la,

ni bipaaluku me le nya wie ase ba goa a daasim kama la,

ni nisomma me le goa goadaasima.

¹⁸ Wensie, m le poom basi me ate ka jam nuru baai ale a tom a te mu la jigi, nidobaba ale nipooba.

M le basi ate m Chiika jam ba jigi ate ba chim m biisiteeroba a yaa weeni mi ale a biisi dii la a sak nuruba.

¹⁹ M le nye wakperikaliisa wennyamazuk ale tenjuk de ate nuruba nya.

Ba a le nya ziim, ale bolim ale nyuisa nna kpiito,

²⁰ wenbinni le sobri,

ate chiika tagri a muni nna ase ziim la.

Nyanja de meena a le nye kama alege ate Nyonowa Dakpeeni a yaa jam.

²¹ Dila powa waai abe ale a wi Nyonowa yonni la, le nya varibasika.'

²² "Izirali demma, ni lagi tue a wom wienja de. Naawen lueri Yeezu Nazaret denowa kama. Wa be va ka wala nyin a nye wakpeema ale wakperikaliisa ayen ku sak ni ayen ka wa ale lueri wa. Wa abe nye wienja de ka nama nimbie po. Ni be seba nyaku de a chak kama nalimnyiini.

²³ Yeezuwa de ate nama a yik a te tuimbaata nyam ayen ba ko wa. Ni be ale nye dii la, ka Naawen ale poli ku ayen ku nye dila. ²⁴ Alege Naawen a vari wa kama kum po a basi a yaa nak wa a yiri kum po dii nyin la wa jam daa waai ate kum a бага yik wa a tara. ²⁵ Boan nyinja, ti kokpienka Deevide a njarisi Naawen gbanja po kama a magsi chaab ale wa ayen,

'Mi kasim jam a nya Nyonowa kama ale wa bo ale mu.

Wa kasim moata mu kama ate yogsum kan yik mu.

²⁶ Dila nyin m sui a jam peenti kama ate m biika meena po supeentik a kasim boro.

M seba ayen m le kpi kama

alege mi a vuusi kama ale yiila,

²⁷ boan nyinja, fi kan zeri mu a basi ate m chen kpiulunja,

yaase fi basi ate fi welensa nuruwa a puak vorumu po.

²⁸ Fi sak mu nyeboka siuku kama.

M le bo ale fu dii la a basi kama ate m sui peenti yegayega.'

²⁹ Piita yaa njan biisi ayen, "M suaata, ni basi ate m biisi lak a sak ni ayen ni kokpienka Deevide a kpi kama ate ba gu wa. Wa boosuku abe diem boro kama a jam paari jinla. ³⁰ Wa jam ka Naawen biisiteeroma wanyi a seba Naawen ale puulim dii ale wa la. Naawen jam puulim kama ayen wa le nye ate Deevide njanbisana po wanyi a chim naab ase Deevide dek ale jam ka naab dii la. ³¹ Deevide abe jam nya Naawen ale jam ayen wa nye dii la kama, ate wa yaa biisi a magsi chaab ale waai ate wa lueri la le wa kpi abe wa yiri kum po la, Deevide yaa biisi ayen,

'Naawen an jam yuk wa a basi kpilunḡa.

Wa be an jam puak vorumu po me.'

³² Naawen abe nak Yeezuwa de a yiri kum po kama. Tama abe nya wannu de kama a yaa weeni a sak ni. ³³ Naawen zak wa kama a kali wa dek juga geḡ ate wa yaa tuesi Naawen Chiika wa Kowa Naawen jigi ase wa ale jam puulim dii ayen wa a le pa Naawen Chiika a te wa la. Ni be ale a nya ale a wom dii yogyogla de la, ka wa tiirimu ate Yeezu a pa kpiiri sueri tama. ³⁴ Boan nyinḡa Deevud dek an jueli wenyḡmazuwa, alege weeni ti Naawen Gbanḡa po ayen, 'Nyɔḡowa a weeni mi Nyɔḡowa ayen,

Kali dela, mi juga geḡ

³⁵ ate ku ga paari diipo ate m le basi ate fi dachaasana a chim fi yom la.'

³⁶ "Nama Izirali demma ku a fe kama ayen ni seba a chak ayen ka Yeezuwa de ate ni yik wa a kpi jabarimu nyinḡ la ate Naawen basi ate wa chim Nyɔḡo ale waai ate wa lueri la."

³⁷ Nuruma ale jam wom Piita biika de meena a nueri la, yogsum yaa yik ba nalimnyini, ate ba yaa bek Piita ale tuimtomdoma mbala, ayen, "Ti suaata, ti be ti nye ka se?"

³⁸ Piita yaa tulisi ba ayen, "Ni meena basi ni tuimbaatanḡa tomka abe ni tuesi soka Yeezu Kirisita yoi nyinḡ ate wa voj ni wabaatanḡa a te ni ate ni yaa nya Naawen tiirimu buui ale ka Naawen Chiika la. ³⁹ Dii nyinḡ la, Naawen jam puulim kama ayen wa ale pa tiirimu de a te nama ale ni bisa ale baai me ale yalima la ale waai meena ate Nyɔḡowa tama Naawenni a wi ba a te wa dek la."

⁴⁰ Piita jam biisi ka wa boari nna yegayega ale denḡi ba kpa a weeni ayen, "Ni vari ni dek a ta nyini ninam buui ale cheena nyeka tuem nyamma jigi la."

⁴¹ Nuruba yegayega a jam siak a te wa ale biisi dii la kama ate ba yaa tuesi soka. Waai meena ale jam ta siaka a maa gum po da dila dannu la, a jam paari ka nuruba tusa ḡata. ⁴² Ba kasim jam pa ka ba dek a te tuimtomdoma sinsanḡa, ba an jam poori chaab ale ba popola ale ba ḡanta ba nyeboka meena po, ba jam pa ba dek meena a te Nyɔḡowa ḡandiintanḡa deka. Ba jam pa ba dek me a te ka Naawen puusa.

⁴³ Yogsum nna yegayega ale jam yik waai meena. Naawen a jam va ka tuimtomdoma nyinḡ a nye wakperikaliisa nna yegayega ale nye wie me ḡaai ale a sak ba ayen wa bo ale ba kama la. ⁴⁴ Baai meena ale ta siaka a va wensiuku la, a kasim jam boro ale ka chaab ba popola ale ba tuima jigi a pa ba ḡantanḡa a maari chaab ⁴⁵ a pa ba ḡantanḡa a da a pa ligranḡa a chari chaab a magsi ale ba wanyi wanyi ale sum a yaali

dii la. ⁴⁶ Daa meena ba kasim a nye ka taka ale popola yena Juuma Puusika Yenni po. Ba maa chaab me ba yeḡḡa po a de ba ḡandiintanḡa ale supeentik ale chaab ⁴⁷ ale a pak Naawen, ale ta supeentik ale nuruba meena. Daa meena Nyɔḡowa a ta ka nuru baai ale a nya varibasika la jam a gum ba po.

3

¹ Da yeḡ ate Piita ale Joḡn a yaa yiri wenbalini (ban buta) a cheḡ Juuma Puusika Yenni ayen ba puusi Naawen. Diipo ate teḡ kala nuruba ga a puusi Naawen la ale la. ² Juuma Puusika Yenni a jam ta ka noa boari. Noanni dinyi yoi ale Nalim noai. Nuru ale jam chim gbaruk a ta nyini wa biamu dannu ate ba yaa kasim ta wa daa meena a jam a dueni Puusika Yenni noanni ate ba a wi ayen Nalim Noai la. Ba yaa nyiem ta wa jam ayen wa a juisi nuru baai ale a jo Juuma Puusika Yenni po la. ³ Wa ale jam nya Piita ale Joḡn ale ba cheena ayen ba jo la, wa yaa juisi ba ayen ba te wa jaab. ⁴ Ba yaa nya wa nina po nna ziim, ate Piita yaa weeni wa ayen, "Nya tama." ⁵ Wa yaa kasim a nya ale a yiili ayen wa ale nya ka jaab ba jigi. ⁶ Alege Piita yaa weeni wa ayen, "Mi ka ligrā, alege m le te fu ka mi ale ta jaab buui la. Yeezu Kirisita Nazaret denowa yonni nyinḡ ate mi a weeni fu ayen fi yiri zaani cheḡ." ⁷ Piita yaa yik wa juga nisanḡa a maa maari wa ate wa yiri. Nuruwa nanḡanḡa a le kunanḡa a deri ta pagrim nna nwuli ⁸ ate wa yok jueli wein a jam zi a yaa va ba a maa bo Juuma Puusika Yenni po a cheḡ ale yok a zi a pak Naawen ⁹ ate nuruma meena a nya wa ale a cheḡ ale a pak Naawen la ¹⁰ ate ba yaa miḡ ayen wa ka waai ale a kali Nalim Noanni a juisi la. Ku yaa chim wakperikaliik nna yegayega a te ba.

¹¹ Piita ale Joḡn a yaa pilim jam bo ka Yenni po juijui ate ba a wi ayen Solomon Posuk la. Nuruwa ale jam bobi Piita ale Joḡn nna keḡkeḡ a ta la, ku yaa cha nuruma meena ate ba yaa chali cheḡ Piita ale Joḡn jigi. ¹² Piita ale nya nuruma la wa yaa weeni ba ayen, "Izirali demma, ka boa ale soa ate ni basi ate wannu de a cha ni? Be ka boan me ale soa ate ni a nya ti dila? Nama poli ayen ku ka tama dek pagrim nyinḡ yaase ti dek wein siuk tuima nyinḡ ale soa ate tama nye ate nuruwa de a бага a cheḡ? ¹³ Aawo, ku ka Abraham ale Aizik ale Jakob ale ti kokpiensanḡa Naawenni ale te zula wa tomteerowa Yeezu. Alege nama ale yik wa a te Gominawa Paalot a yaa zeri wa wa ninḡ. Paalot jam poom a yaali ayen wa vari wa a basi kama alege nama zeri. ¹⁴ Yeezu a jam ka welensa ale wayorisima nyɔḡo, alege nama zeri wa

kama alege weeni Paalot ayen wa yeeri nuru koorowa a te ni. ¹⁵ Nama be ko ka nyuvuri teerowa. Naawen abe nak wa yiri kum po kama. Tama be nya wannu de kama a yaa weeni a sak ni. ¹⁶ Ku be poom ka wala yonni pagrim nyin ale siaka wa yonni nyin ate nuruwa de ate ni seba wa la a nya nyinyogsa ate ni a nya wa ate wa ta pagrim. Ni ale a nya dii nna la, ku ka siaka Yeezu yonni nyin ate nuruwa a tara a yaa nya nyinyogsa nalimnyini nama meena nimbie po.

¹⁷ “Yogyogla de m suaata, m seba ayen nama ale ni kpanja ale nye Yeezu dii la, ni ze kama, ate ni nye. ¹⁸ Alege, nama ale nye dii la, ku ka Naawen ale pa te wa biisiteeroma meena dila po dila powa a yaa weeni ayen, ku a fe kama ate waai ate wa lueri la a nam. Ku sum jam chim ka wensie. ¹⁹ Dila nyin ni be tagri a basi ni tuimbaatarja ate Naawen a vonj a te ni. Ni dan nye dila supeantik ale nyini Nyonowa jigi a jam ni jigi ²⁰ ate wa basi ate Yeezu waai ale ka Kirisitawa ate wa poom lueri wa a te ni la a yaa jam ni jigi. ²¹ Wa ale kasim bo ka wenjizuk ate ku ga paari diipo ate wa le jam nye wie meena a magsi ase Naawen ale jam pa wa biisiteerowelensaja a biisi dii dila po dila po la. ²² Boan nyinja, Moosis a weeni kama ayen, ‘Nyonowa fi Naawenni a le tom ate biisiteerow jam ase mi la. Biisiteerowa de a chim ka ni dek nuru. Ku be a fe kama ayen ni siak a va wari meena ate wa a weeni ni ayen ni nye la. ²³ Nuru waai abe ale kan a va dii ate biisiteerowa de a weeni la, ku a fe kama ayen Naawen poori wa nuruma po a kaasi wa.’ ²⁴ Biisiteeroma baai meena ale biisi a ta nyini Samuel la, ale baai me ale pa sanj wa la, bala meena a biisi magsi chaab ale ka wie nya ale nye daanja de la. ²⁵ Nama be ka biisiteeroma de bisa. Naawen abe ale jam nye noayenka dila po dila po ale ni kokpiensaja la, nama abe maa ta noayen kala me kama ase wa ale jam weeni Abraham ayen, ‘M le va ka fi nyaabisanja nyin a niak waai meena tenjuk.’ ²⁶ Dila nyin ate Naawen lueri wa yomowa de nin tom wa nama jigi ayen wa te ni niaka. Niaka de ale wa a le nye ate nama waai meena a basi wa gaasa suitanja vaka.”

4

¹ Ba ale jam boro a biisi ale nuruma la, Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma Puusika Yenni limsidoma kpagini ale nuru baai ate ba a wi ayen Sajusi la, a yaa maa chaab a jam ba jigi ² ale supuurim dii nyin la Piita ale Joon a jam a sak nuruma kama ayen Yeezu a yiri kum po kama. Dila abe a sak kama ayen baai ale kpi la a le yiri kum

po kama. ³ Dila nyin ba yaa yik Piita ale Joon a lik ate vari veenti dii nyin la, ku jam poom deri ka junjai. ⁴ Alege baai yegayega ale wom ba sinsanja la, a jam siak a te nja kama ate ba meena a gum chaab paari nidzaba tusa janu.

⁵ Vari ale veenti la, Juuma nalimnja ale nisomma ale Juuma Sinsanja sagroma a jam tigi chaab Jerusalem tenka. ⁶ Ba jam tu chaab ale ka Anasi waai ale ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni la, ale nuru baai ate ba a wi ayen Kayafas ale Joon ale Alezanda la ale baai meena ale ka Anasi dokdemma po la. ⁷ Ba yaa yik tuimtomdoma a zaani ba ninj a bek ba ayen, “Ka boan jaab pagrim nyin a yaase ka wana yoi nyin ate nama nye nna?”

⁸ Naawen Chiika abe ale jam sueri Piita la, wa yaa tulisi ba ayen, “Nuruma kpage ale nisomma, ⁹ Nama a dan a bek tama jinla a magsi chaab ale wamanj kaai ate ti nye a te gbaruku la ale jaab buui nyin ate nuruwa de a nya nyinyogsa la, ¹⁰ ku a fe kama ayen nama meena ale Izirali tenka demma meena a seba ayen ka Yeezu Kirisita Nazaret denowa waai ate ni yik kpi jabarimu nyin ate Naawen nak wa yiri kum po la, wala yonni nyin ate nuruwa de ale za ni ninj la a nya nyinyogsa. ¹¹ Ba ale nmarisi dii Naawen gbanja po la ka wensie a magsi chaab ale Yeezu ayen, “Tintain dii ate seeroma a zeri la a chim ka tintain manj nja meena po.”

¹² Varibasika a va ka wala nyini nyin a jam. Nuru ka tenjuk de ate Naawen a te ti ate kula nyonowa a бага vari ti a basi. Ka wala nyini.”

¹³ Ba ale jam nya ale Piita ale Joon a ta pagrim a бага biisi nna alege ba an zamsi gbanj a paari ninj la, ku yaa cha ba nna yegayega ate ba yaa minj ayen ba jam boro ale ka Yeezu. ¹⁴ Alege ba jam ka wari a weeni, dii nyin la, nuru waai ate ba tebi la a jam za ale ka Piita ale Joon. ¹⁵ Ba yaa weeni ba ayen ba nyini kpanja dokku po a nyini peelim. Piita ale Joon ale ga nyini la, kpanja yaa deri piilim a biisi ale chaab ayen, ¹⁶ “Ti бага a nye nuruma de ka se? Wakperikalika de ate ba nye nna ate waai meena Jerusalem tenka po a nya la? Ti be an бага a nak nampaga me ale di me. ¹⁷ Ti be dan a yaali ayen wannu de a kan nman tagli jigi meena, ni basi ate ti kaam ba ayen ba kan nman pa Yeezu yonni nyinja a biisi wari ale waaiya.”

¹⁸ Ba yaa wi Piita ale Joon a kaam ba ayen ba kan nman pai Yeezu yonni nyin a biisi a yaase ba sak waaiya. ¹⁹ Alege Piita ale Joon a yaa tulisi ba ayen, “Nama dek a be weeni nyaku de ase ka ku kuna dek ale magsi Naawen jigi ase ka ti zuli nama yaa ti zuli Naawen ya? ²⁰ Boan nyinja,

tama an бага basi dii ate tama dek a nya ale wom la biiga.”²¹ Kpanṅa a yaa ṅman kaam ba ale nin muna a gum du a yaa basi ba ate ba chen, dii nyin la ku jam pagrа kama ate ba nya siuk a te ba waalika, boan nyinṅa, nuruma meena a kasim jam a te ka Naawen pimpauk ale dii ale nye la.²² Dii nyin la, nuru waai ate wakperikaliika de a jam nye wa jigi ate wa nya nyinyogsa la, a jam gaam bona pisinaansi kama.

²³ Ba ale jam pa Piita ale Joon a basi la, ba yaa pilim ṅman chen ba Kirisita bisa vaanchaama jigi a weeni a sak ba Juuma Puusika Yenni kpanṅa ale nisomma ale weeni ba dii la. ²⁴ Ba ale wom la, ba yaa maa chaab a puusi Naawen ayen, “Ti Nyono, fi waai ale nye wennyamazuk ale tenj ale nyakpeemu ale ṅanta baai meena ale bo ba po, ate fi soa ba la, ²⁵ fi va Naawen Chiika nyin a pa biisi ale ti kokpienka Deivid waai ale ka fi tomteero la ate wa yaa weeni ayen,

‘Ka boa ale soa ate nuru baai ale kan daa Juuba la sue a puuri nna yegayega? Ka boa ale soa ate nuruma ta popola kayata?’

²⁶ Tenj meena nalimaṅa gomsa ba dek a magsi ka kpalinj.

Ninḍeeroma de meena abe nye ka tuka ayen ba nye kpalinj ale Nyonowa Naawen ale Kirisitawa ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la.’

²⁷ Ku be sum ka wensie, Naawa Ayerod ale Gominawa Pontios Paalot a nye tuka kama tenjka de po ale Izirali dem ale baai ale kan daa Izirali dem la a maa chaab a zok ayen ba nye Yeezu waai ale ka tomteero welenjka ate fi nye wa ate wa chim Kirisitawa la wari. ²⁸ Ba tu ka chaab ayen ba nye wannu de, alege ba ṅman ze ayen ka fi dek ale fi pagrim popola ayen di la nye. ²⁹ Yogyogla de, Nyono, nya ba ale a nyigsi ti dii ale popola ṅaai ayen ba nye ti jigi la. Be basi ate tama fi tomteeroma a ta pagrim a biisi fi wamaṅsaṅa abe ti kan a chali yogsum. ³⁰ Pa fi pagrimu a tebi nuruba, abe fi te siuk ate ti pa fi tomteero welenjka Yeezu yonni a nye wakperikaliisa ate nuruba nya.”

³¹ Ba ale jam puusi a nueri la, juijui ate ba jam kala la, a yaa jam a choa. Naawen Chiika a jam sueri ba meena suniimaṅa kama ate ba yaa deri pilim a biisi Naawen wamaṅsaṅa ale nyinpagra.

³² Baai meena ale jam ta siaka ale Yeezu la, a jam ta ka noai yenj ale popola yena. Ba waai jam karo a weeni ayen wa ṅanta baai ate wa ta la ka wa dek wa nyiini ṅanta, alege ba meena a pa ba ṅantaṅa a chari ka chaab. ³³ Tuimtomdoma a yaa jam a sak kama ale pagrim ayen ba nya Yeezu ale

yiri kum po la kama. Naawen a jam niak ba kama nna yegayega. ³⁴ Nuru a jam ka ba po a nam a yaali jaaboa. Baai meena ale jam soa tenjka ale yie la, a pa da kama, a ta ligraṅa ³⁵ a jam a te tuimtomdoma. Ligraṅa de ba yaa pa kama a chari ba meena a magsi chaab ale ba wanyiwanyi ale sum a yaali ligra dii la.

³⁶ Nuru wanyi ale jam boro. Wa yoi ale Josefi. Wa jam ka Livai deno ate ba biak wa tenj kaai ate ba a wi ayen Saipurur la. Tuimtomdoma a jam te wa ka yoi ayen Banabas. Di kiri ale nuru waai ale a denjsi nuruba kpa la. ³⁷ Nuruwa de waai ale jam ka ba po la, a yaa jam pa wa tenj a da a yaa ta ligraṅa a jam te tuimtomdoma.

5

¹ Alege nuru ale jam boro. Wa yoi ale Ananaiyas. Wa powa yoi ale Safira. Ba yaa maa chaab a pa ba ṅanta a da. ² Ba yaa maa chaab a poori ligraṅa ṅa gela a ta ba dek ale ge ṅjala a te tuimtomdoma.

³ Ba ale ta ligraṅa a jam tuimtomdoma jigi la, Piita yaa bek wa ayen, “Ananaiyas, ka boa ale soa ate fi basi ate Sitaana paasi fu ate fi velim ale Naawen Chiika alege a yaa tali tenjka ligraṅa gela? ⁴ Diipo ate fi an diem pa ka a da la, daa fi ale jam soa ka? Fi be ale pa ka me a da la, ligraṅa me daa fi ale soa? Be ka boa ale soa ate fi poli a nye wannu de? Nya de, fi an velim ale daa nurubiiga, fi velim ale ka Naawen.”

⁵ Ananaiyas ale wom nna la, wa yaa deri lo tenj a kpi ate yogsum nna yegayega a yaa yik baai meena ale jam wom nyaku de la. ⁶ Nidoa paaluk baai ale jam bo dula la a yaa pa garupali a vili wa nyinjka a ji wa ta nyini chen a ga gu.

⁷ Ku ale ga beni maga dek la, wa powa a yaa jam jo. Wa jam ze dii ale nye la. ⁸ Piita a yaa weeni wa ayen, “Weeni a sak mu, fi ale fi chorowa ale pa ni tenjka da la, ka ligraṅa meena ale la ate nama a ta jam?”

Nipowa yaa tulisi Piita ayen, “Mm, ṅa meena ale la.”

⁹ Piita yaa bek wa ayen, “Be ka boa ale soa ate fi ale fi chorowa a maa chaab ayen ni nye Nyonowa Naawen Chiika a nya? Nya de, nidoa baai ale ta fi chorowa a ga gu la, a ṅman cheena kama dokku noai yogyogla de. Ba be a le ji fi me kama a ta nyini ga gu.”

¹⁰ Wa yaa deri lo Piita nanjka tenj a kpi. Nidoa paaluku a yaa jam jo a nya ale wa kpiya ate ba yaa ji wa a ta nyini a ga gu wa chorowa tenj. ¹¹ Yogsum nna yegayega a yaa jam yik Kirisita bisaṅa meena ale baai meena me ale jam wom wienjka de la.

¹² Tuimtomdoma kasim jam a nye ka wakperikaliisa nna yegayega nuruma po. Baai ale ta siaka la, a kasim jam a nye tuka

ale chaab ka Solomon Posuku jigini Juuma Puusika Yenni po. ¹³ Nuru waai ale jam kan daa ba po la a jam a chali ka yogsom ayen wa pa wa dek a gum ba po. Alege nuruma a kasim jam a te ba ka pimpauk nna yegayega. ¹⁴ Nuru boari nna yegayega nidɔaba ale nipooba baai ale jam ta siaka ale Nyonɔwa la a kasim jam a gum ba po. ¹⁵ Tuimtomdoma ale jam a nye dii la a basi kama ate nuruba ji yogyeeensa ale gaduaata ale taasa a ta ba nyini suitanja niŋsa ayen Piita a dan wa a taam abe wa yisunju a jogi wa ba zuk a taam. ¹⁶ Nuru boari nna yegayega a jam nyini tenj sii ale kala gilim Jerusalem tenjka la a ta nuru baai ale a yuak a yaase chichiribaata a bo ba zuima po la a jam. Ba meena jam nya nyinyogsa kama.

¹⁷ Alege Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni ale wa vaanchaama meena Sajusi demma a yaa jam a de nyuri ale tuimtomdoma. ¹⁸ Dila nyinj la, ba yaa yik tuimtomdoma a lik dɔk kuui po ate ba a lik waai meena ku po la. ¹⁹ Yok kuui ate ba lik ba la, Naawen sabiilo a yaa jam lak likka diinaŋa noaŋa a ta tuimtomdoma a nyini a yaa weeni ba ayen, ²⁰ “Ni cheŋ a ga jo zaani Juuma Puusika Yenni po a weeni nuruma nyuvuri paalini de kiri ale ka dii la.” ²¹ Tuimtomdoma yaa siak wa noanni a yaa yiri saliuk yokyok a ga jo Juuma Puusika Yenni po a sak nuruma.

Dila powa Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa kpagi kpeeni ale wa vaanchaama yaa wi Juuma nisomma meena ate ba jam jigi yey a nye tuka. Ba yaa tom nuruba ayen ba cheŋ likka diinaŋa a ga ta tuimtomdoma a jam ba niŋ. ²² Alege nuruma baai ate ba tom ayen ba ga ta ba a jam la a yaa cheŋ ga a paari alege tuimtomdoma ka likka dɔkku po ate ba pilim njan jam a weeni a sak ba ayen, ²³ “Tama ale ga a paari likka dɔkku la ku jam lik kama nalimnyiiini ate baai ale za a limsi la a diem za a limsi. Alege tama ale ga lagi dɔkku noanni la, tama an nya nuru du.” ²⁴ Juuma Puusika Yenni limsidoma kpagini ale Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale ga wom dila la, ba yaa tuim ate ba a poli jaab buui ate wanni de le ta jam la. ²⁵ Nuru wanyi a yaa jam jo ba jigi a weeni ba ayen, “Ni wom de, nuru baai ate ni yik a lik la, a za Juuma Puusika Yenni po a sak nuruma.” ²⁶ Puusika Yenni limsidoma kpagini ale wa nuruma a yaa maa chaab a cheŋ a ga ta tuimtomdoma a njan jam. Ba an jam nye pagrim a yik ba dii nyinj la ba jam a chali ka yogsom ayen nuruma nin zaan yuk ba ale tintana.

²⁷ Ba yaa ta tuimtomdoma a jam zaani kpaŋŋa niŋ ate Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a yaa bek ba ayen, ²⁸ “Tama an weeni ni ale nin muna ayen, ni kan pa

Yeezu yonni nyinj a sak nuruba? Alege nama dek abe nya ni ale kasim a pa ni sinsaŋŋa a sueri Jerusalem tenjka po dii la. Ni be a yaali kama ayen ni weeni ayen ka tama ale soa ate wa kpi?”

²⁹ Piita ale tuimtomdomo mbala a yaa tulisi ayen, “Ku a fe kama ayen ti siak a te Naawen noai a gaam nurubiik noai. ³⁰ Ni ale yik Yeezu a kpi jabarimu nyinj a ko wa la, tama ale ti koma Naawenni a nak wa a yiri kum po kama. ³¹ Naawen zak wa kama a kali wa dek juga ase Niŋdeero ale Varibasido la ayen ku te Izirali demma siuk ate ba basi ba wabaataŋa tomka ate ba nya wabaataŋa vonjeka. ³² Naawen Chiika waai ate Naawen a pa a te baai ale a zuli wa noai la, ale a weeni wienja de. Tama abe maa nya wienja de kama ate ti weeni a sak nuruba.”

³³ Kpaŋŋa ale wom nna la, ku yaa puuri ba sue nalimnyiiini ate ba jam a yaali ayen ba ko ba. ³⁴ Alege kpaŋŋa po wanyi a jam ka Farisii. Wa yoi ale Gamaliil. Wa jam ka Juuma Sinsaŋŋa sagro. Waai meena a kasim jam a te wa zula ka nna yegayega. Wala a yaa yiri zaani kpaŋŋa po a weeni ayen ba ta tuimtomdoma a nyini peelim ate ku nye maga dega. ³⁵ Wa yaa weeni tuka demma ayen, “Izirali demma, ni kpesi ni dek ale ni ale ni nye dii nuruma de jigi la. ³⁶ Nama dek baga teeri ayen nuru waai ate ba a wi ayen Teudasi la a jam pa wa dek a sak kama ayen wa ka nuru kpionj nna yegayega ate nuruba yaa jam paari nidɔaba kobsinaansi a pa ba dek a te wa. Alege Aroom demma ko wa kama ate wa njanviirima meena a jam waŋj chaab ate wa wanni me a be. ³⁷ Dila njanjnyinj ate Judas Galili denowa me a jam jam diipo ate ba jam boro a chiini nuruma la. Wa ale jam jam la, nuru boari ale jam wa wa me. Alege ba ko wa me kama ate wa nuruma meena a waŋj chaab. ³⁸ Dila nyinj ate mi a weeni ni ayen ni kan nye nuruma de wariya. Ni basi ba ba dek ba nyiini. Boan nyinjŋa, ba ale poli dii ale a nye ba nyeka la, ku dan nyini ka nurubiik dek popola jigi, ku a le murum be kama, ³⁹ alege ku dan nyini ka Naawen jigi, ni an baga ale nak a yak ba. Ni be kpesi ni dek ate ni kan kpalim chaab ale Naawen ya.”

Gamaliil ale weeni dila a ga nueri la, ba yaa deri pa wa sinsaŋŋa, ⁴⁰ a yaa wi ate tuimtomdoma jo ate ba nak ba ale weeni ba ale nin muna ayen ba kan pa Yeezu yonni nyinj a biisi wariya, alege basi ba ate ba cheŋ. ⁴¹ Tuimtomdoma ale jam basi ba la, ba sue a jam peenti kama dii nyinj la, ka Naawen ale pa ba a chim nuru baai ale magsi ayen ba nam a nya chivie Yeezu yonni nyinj la. ⁴² Daa meena Juuma Puusika Yenni po ale nuruba yie po ba

kasim jam bo ka ña po a sak nuruba ayen Yeezu ka Kirisitawa (waai ate Naawen a weeni ayen wa a le tom ate wa jam la).

6

¹ Va ñala po ate Yeezu ñaanviirima a yaa jam piisi a gum du la, kpalinj a yaa jam yiri ba sunsun, Juuma baai ale jam a biisi Giriki demma biika la, ale baai me ale jam a biisi Juuma biika la. Baai ale jam a biisi Giriki biika la, a jam a ñuuni kama ayen ba pukonja a kan jam maari a nya ligi ñaai ate nuruba jam pa a chari daa meena la. ² Tuimtomdoma pi ale bayewa a yaa wi ñaanviirima meena ate ba jam jigi yen ate ba weeni ba ayen, "Ku an magsi ayen ti basi Naawen wamañsaja sakka abe ti ta ligra tuima. ³ Dila nyin ñaasa, ni lueri nuruba bayopoi baai dek ate nama a seba ayen Naawen Chiika ale yam, sueri ba kama la, ate tama yaa pa ligra tuimaña de a nyo ba nisima po. ⁴ Abe tama dek a pa ti dek a te Naawen puusa ale wa wamañsaja sinsaaga ase ti ale kasim a nyɛ dii la."

⁵ Ba meena sue a yaa kasim jam peenti kama ale tuimtomdoma ale weeni dii nna la. Ba yaa lueri Sitiven waai ale jam ta siaka nalimnyini la ale ta Naawen Chiika me la. Baai ale pa sañ la ale: Filip, ale Porokorus, ale Nikano, ale Timon, ale Paminas, ale Nikolasi. Wa jam nyini ka Antiok a yaa tagri wa dek dila po dila po maa wa Juuma wensiuku alege wa daa Juu. ⁶ Ba yaa pa ba a sak tuimtomdoma ate ba puusi Naawen a te ba a pa ba nisima a vi ba zuk.

⁷ Naawen wannu a yaa kasim jam a tagli Jerusalem meena ate ñaanviirima ale bo dula la a jam piisi a gum du. Juuma Puusika Yenni kpanja yegayega me a jam ta siaka ale sinsaaja kama.

⁸ Sitiven abe jam ka waai ate Naawen a te wa niaka nna yegayega ate pagrim a sueri wa la. Wa jam tom ka wakperikaliisa nna yegayega nuruma sunsun. ⁹ Alege tuka dok kunyi po nuruba ale jam boro a te ba dek yue ayen Anmandaayom. Juuma ale jam maa nyini Sairini ale Alezandiria ale Silisiya, ale Asia teñsaja la a yaa jam maa bo ba po. Nya ba de meena a yaa jam maa chaab a ta nampaga ale Sitiven. ¹⁰ Alege Naawen Chiika a jam te Sitiven ka yam ate wa dan jam biisi wari, ba an baga a tulisi wa. ¹¹ Ba yaa biisi ale noamasim ale nuruma ayen ba weeni ayen ba wom ale wa a le Moosis ale Naawen. ¹² Ba ale nyɛ nna la, ku yaa te nuruma ale nisomma ale Juuma Sinsaaja sagroma nyinjapagra ate ba yik Sitiven ale pagrim a ta wa a cheñ tuka kpanja jigi. ¹³ Ba yaa ta nuruba ba gela a jam jo ayen ba velim a te wa a weeni ayen, "Nuruwa de a kasim a le ti

Juuma Puusika Yeri Welenka ale Moosis Sinsaaja kama. ¹⁴ Tama wom kama ale wa weeni me ayen Yeezuwa de a le daasi Juuma Puusika Yenni a lonsi abe wa tagri kisi tii meena ate Moosis a te ti la." ¹⁵ Baai meena ale kali kpanja tuka dokku po la, a yaa kasim jam a nya Sitiven nna zii, a yaa nya ale wa nimbidiaka a nyagsi nna ase Naawen sabiilo nimbidiak la.

7

¹ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yaa bek Sitiven ayen, "Nuruma ale a weeni dii la ka wensie?"

² Sitiven yaa tulisi wa ale biik ayen, "M suaata ale m koba, ni lak tue a wom mi ale ta dii ayen m biisi la. Naawen waai ate ku magsi ayen nuruba a zuli wa la, a jam pa wa dek a sak ti kowa Abraham kama. Dila powa, Abraham diem jam bo ka Mesopotamiya tenka. Wa an diem jam cheñ Yaran Naawen yaa jam jam wa jigi Mesopotamiya tenka po ³ a weeni wa ayen, 'Basi fi tenka ale fi dokdemma abe fi cheñ ten kaai ate mi ayen m dak a sak fu la.'

⁴ "Abraham yaa basi Kaldiya tenka ale ge cheñ a ga bo Yaran tenka. Abraham kowa ale ga kpi la, Naawen yaa weeni Abraham ayen wa jam tenka de ate ni boro yogyogla nna la. ⁵ Dila powa Naawen an jam te Abraham tenka de juijuiya ayen Abraham dek abe soa dela ale fiifiik me la. Alege Naawen jam puulim kama ayen wa a le pa ka a te wa ate wa ale wa ñaanbisa meena a soa ka. Diipo ate Naawen weeni Abraham nna la, wa jam diem ka biiga. ⁶ Naawen ale weeni wa dii la ale nna ayen, 'Fi ñaanbisaña a le cheñ ka sateñ a ga chim nicham ate ba deri pa ba a chim yom dula jigini. Tenj kala demma le basi ate ba nam ate ku ga paari bena kobsinaansi. ⁷ Alege tenj kala ate ba tom a te la, mi le bo ka buusa. Dila ñaannyin ba a le basi tenj kala abe ba nyini a jam dela jigini a te mi zula.' ⁸ Naawen yaa weeni Abraham ayen wa gebi wa yoanni ate ku sak ayen wa ale Abraham a yaa ta ka noai yen ale chaab. Abraham a yaa biak Aizik a gebi wa me yoanni wa biam da naaniñ dai. Aizik me yaa biak Jakob ate Jakob me a yaa chim wa bisa pi ale bayewa ko. (Bisaña de ale se Izirali yezuima pi ale ñayewa.)

⁹ "Jakob bisaña yaa a de nyuri ale ba suoku Josefi a deri yik wa a da ate wa chim yomo Ejipiti tenka. Alege Naawen a jam bo ale wa kama ¹⁰ a maa maari a vari wa a basi nalimnyini ale dii meena wuu ale a daani wa la. Josefi ale din jam a zaani Ejipiti nakponku nin la, Naawen yaa te wa nyɛ mañ ale yam ate ku peenti Ejipiti naawa poi ate wa deri nyɛ Josefi ate wa chim Ejipiti ale wa Yenni Gomina a nya

tenka ale wa Yenni zuk. ¹¹ Kom a yaa jam jam Ejipiti ale Keenan tenšana ate ninam nna yegayega a yaa jam. Ti kokpiensana an jam бага a nya nandiinta. ¹² Jakob ale wom ayen nandiinta a bo Ejipiti tenka la, wa yaa tom wa bisana ti koma ayen ba cheŋ dula jigini. Ba piilim chelim ale la. ¹³ Ba ale nman pilim cheŋ dii a nye buye la, Josefi a yaa basi ate wa suaataŋa a miŋ wa, ate Naawa a yaa seba Josefi dokdemma. ¹⁴ Josefi yaa te tuntomiŋ wa kowa Jakob a weeni wa ayen wa ale wa dokdemma meena nuruba pisiyopoi ale banuwa a jam Ejipiti tenka a maa boro ale wa. ¹⁵ Jakob a yaa koalim cheŋ Ejipiti tenka a bo dula a yaa kpi ate ti kokpiensana me kpi ¹⁶ ate ba yaa pa ba a ta jam tenka de juiui ate ba a wi ayen Sikiim la a gu ba. Ba jam gu ba ka vorub buui po ate ba gu Abraham la. Abraham dek ale jam da vorumu ale ligr Ayaamo bisana jigi Sikiim tenka po.

¹⁷ "Alege Naawen ale jam puulim dii ale Abraham la a jam moata kama. Ti nuruma a yaa nmasi jam a piisi a gum du Ejipiti tenka po. ¹⁸ Naawa ale jam kpi la ku njanŋin ate naab wa choa a yaa nman jam soa Ejipiti tenka a nya. Dila po wa Josefi a jam poom kpi kama ate ku beni. Napaalika de jam ze Josefi. ¹⁹ Wala a jam ta ka gaasa nna yegayega ale ti kokpiensana a fe ba ayen ba pa ba biluataŋa a ta nyini peelim a dueni ate ba kpi. ²⁰ Dila powa ale ba jam biak Moosis. Wa jam nala ka nna yegayega. Wa jam bo ka wa kowa yenni ate ba a nya wa zuk ate ku ga paari chiisa sita. ²¹ Ba ale jam maa pa wa a dueni peelim ayen wa kpi la, naawa le ale jam pa wa ate wa chim wa dek biik a yaa a nya wa zuk. ²² Ba jam sak wa kama Ejipiti demma Yammu meena ale ka dii la ate wa yaa chim nuru kperikalik wie po ale wa biik po.

²³ "Moosis ale chim paari bena pisi-naansi la, ku yaa jam wa popola po ayen wa cheŋ ga nya wa suaataŋa Izirali bisana. ²⁴ Wa yaa nya ale Ejipiti deno wanyi ale wa a nye Izirali deno wanyi gaasa nna yegayega. Moosis yaa ga ayen wa maari wa suoku Izirali denowa. Wa yaa nye dila a deri ko Ejipiti denowa. ²⁵ Wa jam poli kama ayen wa dek nuruma le miŋ ayen Naawen le pa ka wa a vari ba a basi, alege ba an jam miŋya. ²⁶ Vari ale veenti la Moosis yaa nya ale Izirali demma baye a ta chaab ate wa yaa pii nyin ayen wa gaari ba. Wa yaa weeni ba ayen, 'Nidoaba, ni wom de, ni ka suaata, ka boa ale soa ate ni a kpalin chaaba.' ²⁷ Alege nuru waai ale jam a namsi wa choawa la a yaa tusi Moosis ate wa taam nakpiak ale ge bek Moosis ayen, 'Ka wana ale ti an bobi fi naam ate fi a biisi tama biisa?' ²⁸ Fi a yaali

ayen fi ko mi me kama ase deemwa ate fi ko Ejipiti denowa dii la?' ²⁹ Moosis ale wom nna la, wa yaa basi Ejipiti tenka ale yiri chali cheŋ a ga bo Midian tenka. Dula jigini wa yaa biak bisa baye.

³⁰ "Bena pisinaansi ale ga taam la, Naawen sabiilo a yaa jam Moosis jigi sagini po guuk kuui ate ba a wi ayen Sinaai Guuk la ten. Sabiilowa a jam a pa wa dek a sak Moosis bolimu po ate Moosis yaa nya bolimu ale bu a nye nna ase bu a de tiib la. ³¹ Moosis ale jam nya dila la, ku yaa cha wa ate wa yaa forisi paari ayen wa nmasi nya chak. Wa yaa jam wom Nyonwa lueluk ale ku a weeni ayen, ³² 'Mi ka fi kokpiensana Naawen, Abraham ale Aizik ale Jakob Naawen.' Yogsom yaa yik Moosis ate wa nyinŋa a gok ate wa an nman jam бага a pa wa nina virinŋ a nya bu. ³³ Ti Nyonwa yaa weeni wa ayen, 'Yeeri fi nuensana, dii nyin la, fi ale za juiui la, ka welensa ten. ³⁴ M nya m nuruma ale bo Ejipiti tenka a nam dii nna yegayega la kama. M be wom ba funfobla me kama ate m siŋ jam ayen m vari ba a basi. Goms fi dek yogyogla de ate m tom ate fi cheŋ Ejipiti.'

³⁵ "Moosiswa de ate ba jam zeri wa ale a bek wa ayen, 'Ka wana ale ti an bobi fi naam ate fi a biisi tama biisa?' Ka Naawen dek ale tom wa ba jigi. Wa jam basi ate ka Sabiilowa waai ale jam jam wa jigi tiimu ale a de la po la a maa maari wa ayen wa soa ba a nya ba zuk abe wa chim ba varibasido? ³⁶ Wa sum jam de nuruma nin kama a ta ba a nyini Ejipiti tenka po a nyini a nye wakperikalisi ale wie nŋai ale a sak ayen Naawen bo ale wa kama Ejipiti tenka po ale mogi kpeeni dii ate ba a wi ayen Nyamonuŋ la po, ale sagini po ate ku ga paari bena pisinaansi. ³⁷ Moosiswa de abe ale weeni Izirali demma ayen, 'Naawen a le tom ka wa biisiteero ase mi la ate wa nyini ni po.' ³⁸ Moosiswa de abe ka waai ale jam bo Izirali demma po diipo ate ba jam tigi chaama sagini po la. Wa jam boro kama diipo ate Naawen sabiilowa a jam biisi ale wa Sinaai Guuku zuk la. Wa be tuesi Naawen tuntomiŋ kaai ale a te ti nyuvuri la kama yaa pa ka a te ti.

³⁹ "Alege ti kokpiensana a zeri wa noai kama. Ba tusi wa a basi ka nakpiak ale a yiili ba suniima po ayen ba dan бага abe ba pilim cheŋ Ejipiti tenka. ⁴⁰ Ba yaa weeni Moosis suoku Aaron ayen, 'Nye bogluk ti a le ti de ti nin la a te ti. Moosiswa de waai ale ta ti nyini Ejipiti tenka po a nyini la, ti ze jaab buui ale nye wa la.' ⁴¹ Ka dila powa ate ba nye bogluk ate ku a neensi naabiik ate ba yaa a kaab ku, a nye nandiinta tiga a te ku zula, jaab buui ate ba nye ale ba dek nisima la. ⁴² Dila

nyinj Naawen yaa pa wa njaan a te ba a pa ba basi ayen ba a zuli chinmarisana ase ba ale njarisi dii Naawen biisiteeroma gbanja po kaai ale bo Naawen gbanja po dii la ayen,

'Izirali demma, diipo ate ni jam bo sagini po ate ku ga paari bena pisinaansi la, daa mi ate ni jam kaab dunsana a te la.

⁴³ Ni jam pa ka bogluk kuui ate ba a wi ayen Molok la viuku a ji.

Ni jam maa pa ka ni chinmarika boglukku ate ba a wi ayen Arifan la jameemu a ji a ta chej me.

Bala meena ka bogluta ate ni nye a yaa te ti zula.

Dila nyinj m le basi ate nuruba a ta ni chej gaam Babilon tenka a be.'

⁴⁴ "Ti kokpiensana ale jam bo sagini po la, ba jam ta ka viuk kuui ate ba pa garuku a nye ku ate ba baga kpiti ku a a ta a chej jigi meena ate ba a yaali la. Naawen Sinsanjan piika ate wa jam njarisi na la a jam bo ka viuku de po. Ba jam nye viuku kama ase Naawen ale weeni Moosis ale sak wa me ayen ba nye ku dii la. ⁴⁵ Ku njaanjinj ate ti kokpiensana a tuesi ku ba koma jigi la, a jam ji ku kama diipo ate ba jam va Josua ate ba jam tuesi tenj sii ate Naawen a jam yak ka nuruma alege ate ba a chej la. Ba jam ta Viuku ka dila tenj sila po ate ku ga paari diipo ate Deevide jam la. ⁴⁶ Naawen sui jam peenti ale wa kama ate wa bek Naawen ayen wa basi ate wa se yeri a te wa Naawen waai ale ka wa kokpienka Jakob Naawen la. ⁴⁷ Alege Naawen jam basi kama ate Deevide biika Solomon a se yenni a te Naawen.

⁴⁸ "Alege ni basi ate m weeni a sak ni ayen wienja de meena wuu po Naawen kpeeni ka daa yie po njaai ate nurubisa a pa ba nisima se la, ase Naawen biisiteeroma ale weeni dii ayen Naawen weeni ayen,

⁴⁹ 'Wenjamazuk ale mi zukpaglik kpeenka, tenjuk de abe ale juijui ate m pa m nanjana a tabi ka zuk a vuusi la.

Ka boan jaab yeri ate nama ale se a te mi? Ka be ate mi a le boro?

⁵⁰ Daa mi dek ale nye nyana de meena? "

⁵¹ Sitiven yaa nman biisi a chej a weeni ayen, "Ni ka tukpara nyam. Ni a nye ase ni daa Naawen nuruba la. Ni nyiem kasim a zeri Naawen Chiika kama. Ase ni kokpiensana ale nye dii la, nama me a nye ka dila degadega. ⁵² Naawen biisiteeroma wanyi me la a jam boro ate ni koma an basi ate wa namya? Ba jam maa ko ba baai me ale jam mooli sak ayen Wayorisima Nyono a cheena la. Wayorisima Nyonowa de abe ale nama bobri sak ate ba yik wa a ko la. ⁵³ Nama abe ale jam tuesi Naawen

Sinsanjan. Naawen sabiiloma dek abe ale jam pa na a te ni. Alege ni an siak a te na."

⁵⁴ Kpanjan ale wom Sitiven ale a biisi dii la, ku yaa te ba supuurim nna yegayega ate ba njobi nyina. ⁵⁵ Alege Sitiven sunummu ale poom jam sueri ale Naawen Chiika la wa yaa zak zuk a nya wenjamazuk a yaa nya Naawen nyagsika a yaa nya me ale Yeezu za Naawen juga genj. ⁵⁶ Sitiven yaa weeni ayen, "Ni nya de, mi nya kama ale wenjamazuk a lagi ate Saalobiika a za Naawen juga genj."

⁵⁷ Kpanjan a yaa kaari nna yegayega a weeni ayen ba kan nman a yaali ayen ba wom wa. Ba yaa chali chej wa jigi ⁵⁸ a yik wa a ta nyini tenka po a nyini a yaa pa tintana a yuk wa ayen ba ko. Seeroma me a yeeri ba kasaatana a dueni bipaalik kanyi ate ba a wi ayen Sool nanja tenj ayen wa a nya. ⁵⁹ Ba ale jam a yuk wa la, Sitiven a kasim jam a wi ka Nyono ayen, "M Nyono Yeezu, nja m chiika." ⁶⁰ Wa yaa kpi duna tenj a weeni ate ku jueli ayen, "M Nyono, kan teeri wabioku de ate fi bek ba." Wa ale weeni nna la, wa yaa deri kpi.

8

¹ Sool a jam maa ka baai ale siak ayen ba ko Sitiven la po wanyi.

Da dii danni ate ba ko Sitiven la, Kirisita bisana ale a tu chaab Jerusalem tenka la a deri piilim ninam nna yegayega nyaka. Baai ale ta siaka ale Yeezu la, a yaa jam waan chaab Judia ale Samaria tenjana meena po. Ka tuimtomdoma nyiini ale jam kan waan chaaba. ² Nuru baai ale njasi jam yaali Naawen siuku nna yegayega la, ale jam ta Sitiven a ga gu ale a kaari nna yegayega.

³ Alege Sool a jam diem pii ka nyinj a nyiem gilim a chej yeena dinyi dinyi a basi ate Kirisita bisana ale a tu chaab la a nam a dari ba meena nidaba ale nipooba a yuk basi likka diinana po.

⁴ Baai meena ale ta siaka ate ba waan jigi meena la, a yaa jam nyiem a chej jigi meena a sak Naawen wamanjana. ⁵ Filip jam chej ka Samaria tenkpienka dek po a sak nuruba. Varibasidowa ate Naawen weeni ayen wa le basi ate wa jam la wie. ⁶ Nuru boanni ale jam nya wakperikaliik sii ate Filip nye la, ba yaa njasi lagi ba tuenja nalimnyini a wom wa sinsanjan. ⁷ Wie njaai ale jam nye la gela ale, nuruba yegayega baai ale jam ta chichiribaata ba zuima po la, a kaari ate ti a nyini, ale baai nanja ale ba nisima ale jam kpi la, a jam nya nyinyogsa kama. ⁸ Dila nyinj la, supeantik nna yegayega a jam bo tenj kala po kama.

⁹ Nuru wanyi ale jam bo tenj kala po. Wa yoi jam ale Simon. Wa jam ka tiita nyono.

Wa jam pa ka tiita a nye wakperikaliisa nna yegayega ate na cha Samaria demma. Wa jam pa wa dek a chim ka nuru kpion.
¹⁰ Waai meena nuru kpeenta ale nuru fiisa tenj kala po a jam a wom wa ka nna yegayega a weeni ayen, "Nuruwa de ta ka Naawen pagrim kpiem buui ate ti a wi wa ayen Pagrim kpion la." ¹¹ Ba jam a wom wa kama nalimnyiini dii nyin la, wa wakperikaliisa na a jam cha ba beni ka nna yegayega. ¹² Alege ba ale jam wom Filip sinsanja a magsi chaab ale Naawen Naamu ale Yeezu Kirisita pagrimu wie la, ba meena nidoaba ale nipooba a jam tuesi ka soka. ¹³ Simon dek a jam maa ta siaka kama. Ba ale jam te wa soka a ga nueri la, wa yaa jam maa boro ale Filip ate ku kasim jam a cha wa ate wa nya Naawen ale pa wa nye wakperikaliisa ale wie naai ale a sak ayen Naawen bo ale wa kama la.

¹⁴ Tuimtomdoma ale jam bo Jerusalem la a yaa wom ayen Samaria demma a tuesi Naawen Wanni kama la, ba yaa tom Piita ale Joon ayen ba chej ba jigi. ¹⁵ Ba ale jam chej a ga paari la, ba yaa puusi Naawen a te baai ale ta siaka la ayen ba tuesi Naawen Chiika. ¹⁶ Dii nyin la, Naawen Chiika an diem jam sij ba waai zuwa. Ba jam tuesi ka soka nyiini Nyonowa Yeezu yonni nyin. ¹⁷ Piita ale Joon a yaa pa ba nisama a vi ba zuk ate Naawen yaa te ba Naawen Chiika.

¹⁸ Simon ale nya ayen tuimtomdoma a pa ba nisama a vi ba zuk ate ba tuesi Naawen Chiika la, wa yaa pa ligra ayen wa te Piita ale Joon, ¹⁹ a weeni ba ayen, "Ni te mi me pagrimu de choawa ate mi me a dan pa m nisama a vi nuru zuk, abe wa me a tuesi Naawen Chiika."

²⁰ Alege Piita a yaa tulisi wa ayen, "Fi ale fi ligrana meena maa chaab a kpi, boan nyinja, fi a poli kama ayen fi бага a da Naawen tiirimu ale ka ligra! ²¹ Fi nin a maa ka ti tuimana po dii nyin la, fi sunummu a ka nyemagsika ale Naawenya. ²² Dila nyin, ku a fe kama ayen fi tagri fi popola baatana de abe fi puusi ate Nyonowa a voj a te fu fi ale poli wannu de choawa la nyin. ²³ Dii nyin la, m nya kama ale fi sunummu a kasim sueri ale ka nyuri ate ku basi ate fi an бага a chala be fi wabaatana jigiya."

²⁴ Simon a yaa weeni Piita ale Joon ayen, "Mi a saalim, ni puusi a te Nyonowa a te mu ate wienja de meena ate ni biisi la a kan jam mi jigiya."

²⁵ Piita ale Joon ale biisi soa se ba ale seba Yeezu a soa dii la, ale maa sak ba Naawen wamaansa a ga nueri la, ba yaa pilim nman chej Jerusalem tenka. Ba ale jam bo siuku po a chej la, ba jam sak

Naawen wamaansa Samaria tenjfiisana yegayega po kama.

²⁶ Nyonowa sabiilo a yaa weeni Filip ayen, "Gomsu fi dek a yiri chej a va yenin gala nyin a va siuku kuui ale dua Jerusalem ale Gaza tenka sunsu la." (Ku ka siuku kuui ale va sagini po a chej la.) ²⁷⁻²⁸ Filip a yaa yiri a chej. Wa ale jam bo siuku po a chej la, wa yaa ga tu Itoopiya tenka kpagi kpian dinyi. Wa me a jam bo ka siuku po a kuli. Wa jam a nya ka Itoopiya tenka nipok Naawa ligrana zuk. Kpagi kpeeni de jam chej ka Jerusalem tenka ayen wa puusi Naawen a yaa puusi nueri a kuli. Wa jam kala ka jaab po ate wusuma dari ta a chej. Wa ale kala wa jaamu po a chej la, wa jam a karim ka Naawen biisiteerowa Azaya ale jamarisi dii Naawen gbanja po la. ²⁹ Naawen Chiika a yaa weeni Filip ayen, "Yiri a ga pa fi dek gum chaab ale nuruwa." ³⁰ Filip a yiri a chali chej wa jigi a yaa wom ale wa a karim ka Naawen biisiteerowa Azaya gbanja. Filip a yaa bek wa ayen, "Fi min a chak dii ate fi a karim la?"

³¹ Kpagini a yaa tulisi wa ayen, "Mi a le nye ka se a min chak ase nuru a nin kan weeni ku kiri a sak mu?" Wa yaa wi Filip ate wa jueli a maa kali jaamu po ale wa. ³² Nuruwa ale jam a karim dii la ale nna, "Ase posuk ate ba ta a chej ayen ba ko la, ase pabiik ate ba a gebi ka kobtana a basi alege ka kan kaari la, wa an jam weeni wariya."

³³ Wa jam nya chivie alege ba jam mini wa wensienja kama. Nuru karo ale бага a biisi wari a sak wa naanbisana, dii nyin la, wa nyuvunni tenjuk de a kpeglim kama."

³⁴ Kpagini a yaa bek Filip ayen, "Weeni a sak mu ka wana ate biisiteerowa a biisi wa wari nna? Ka wa dek yaa ka nuru yonja?" ³⁵ Filip a yaa deri pa karimka de a pilim biik a weeni Naawen wamaansa a magsi chaab ale Yeezu.

³⁶ Ba ale jam va chaab a chej siuku po la, ba yaa jam paari jigi ate nyiam a dua ate kpagini a yaa weeni Filip ayen, "Nyiam ale nna. Ka boan ale wa kasi ate fi kan te mu soka?" ³⁷ Filip a yaa weeni wa ayen, "Fi ale nya soka ase fi nin siak ale fi sunum meena." Kpagini yaa tulisi wa ayen, "Mm, m siak ya ale m sunum meena ayen Yeezu Kirisita ka Naawen biik."

³⁸ Kpagini yaa nye ate jaamu a zaani, ate wa ale Filip a yaa maa chaab a sij nyiamu po ate Filip a te wa soka. ³⁹ Ba ale nyini nyiamu po a jueli la, Naawen Chiika a yaa deri ta Filip a chej ale ge kpagini nyiini. Kpagini an nman nya wa, alege a yaa chej wa chelimu ale supeantik. ⁴⁰ Filip a yaa

deri nya ale wa dek a bo ka tenj kaai ate ba a wi ayen Azotus la. Wa nyini tenj kala a chej Siizariya tenjka. Wa ale jam bo siuku po a chej la, wa jam a sak Naawen wamanjanja ka tenjanja meena.

9

¹ Nyaña de meena ale jam a nye la, alege Sool a kasim jam diem boro a nyigsi Nyonowa ñaanyviirima kama ayen wa a le ko ba. Wa yaa jam chej Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni jigi ² a bek wa ayen wa ñmarisi gbanja a te wa ate wa ta ga te Damasikus tenjka tuka diinanja demma, ate gbanjanja te wa siuk ate wa dan nya waai ale wa ka Nyonowa siuku nuru, nidoa yaase nipok, abe wa yik kula nyonowa a bobi a ta chej Jerusalem tenjka.

³ Sool yaa ale bo siuku po a chej ate wa jam moata Damasikus tenjka la, wenyamazuk a yaa nyagsi nna yegayega a gilim wa. ⁴ Sool yaa lo tenj a wom ale lueluk a weeni wa ayen, “Sool, Sool, ka boa ale soa ate fi a namsi mu nna?”

⁵ Alege Sool a yaa weeni wa ayen, “Ka wana, m Nyonow?”

Ate lueluku a yaa tulisi wa ayen, “Ka mi Yeezu ate fi a namsi, ⁶ alege yiri a jo tenjka po ale fi le wom dii ale magsi ayen fi nye la.”

⁷ Nidoa baai ale jam maa va wa a chej la a jam wom ka lueluku alege ba an nya nuru. Ba be an ñman jam baga a biisi. ⁸ Sool ale ga yiri ñmazuk la, wa ninanja yaa ligi ate wa an ñman baga a nya. Ba yaa yik wa nisima a ta wa chej Damasikus tenjka. ⁹ Ku jam paari ka daa ñata alege wa an diem a nya. Wa be an jam de ñandiinta a yaase wa nyu nyiam.

¹⁰ Yeezu ñaanyviirima po wanyi ale bo Damasikus tenjka. Wa yue jam ale Ananaiyas. Nyonowa a yaa jam jam wa jigi nna se wa goa daasim kama la a yaa weeni wa ayen, “Ananaiyas.”

Ate wa yaa tulisi ayen, “M Nyonow, nya mi ale nna.”

¹¹ Nyonowa a yaa weeni wa ayen, “Yiri a chej siuk kuui ate ba a wi ayen Suyorosuj la. Fi dan ga paari Judas yenni, bek ayen fi a yaali ka nuru waai ate ba a wi ayen Sool ate wa nyini Taasus tenjka la. Wa boro a puusi ka Naawen. ¹² Wa seba kama ayen fi cheena dii nyinj la, wa jam nya nuru nna ase wa goa daasim kama la, ale wa cheena wa jigi. Nuruwa yoi ale Ananaiyas. Wa jam nya wa kama ate wa jam pa wa nisima a vi wa zuk ayen wa ninanja ñman lagri.”

¹³ Ananaiyas a yaa tulisi Nyonowa ayen, “M Nyonow, mi wom ka nuruba yegayega jigi nuruwa de ale basi ate fi nuruma a nam yegayega dii Jerusalem tenjka po la. ¹⁴ Wa be tuesi ka pagrim Juuma Puusika

Yenni kpannja jigi a jam Damasikus tenjka po ayen wa yik waai ale a wi fi ayen wa Nyonow la.”

¹⁵ Nyonowa a yaa weeni Ananaiyas ayen, “Chej, dii nyinj la m potim lueri wa kama ayen wa chim mi tomteero a weeni mi yonni a sak nuru baai ale kan daa Izirali demma la, ale ba nalim kpeema me, ale Izirali demma dek. ¹⁶ Mi dek abe a le sak wa ninam buui ate wa a le nam mi yonni nyinj la.”

¹⁷ Ananaiyas yaa chej ga jo yenni a pa wa nisimanja a vi Sool zuk a weeni wa ayen, “M suok, Sool, Nyonowa Yeezu dek waai ale pa wa dek a sak fu siuk kuui po dek ate fi va a jam dela la ale tom mu fi jigi ayen m weeni fu ayen fi ninanja a ñman lagri abe Naawen Chiika a sueri fi sunummu.” ¹⁸ Wa ale ga weeni nueri la, ñanta nna ase jum pagta la a yaa nyini Sool ninanja po a nyini lo ate dula jigini wa yaa ñman baga a nya. Wa yaa yiri zaani a tuesi soka. ¹⁹ Wa ale ga de ñandiinta la, wa pagrimu a yaa ñman pilim jam.

Sool yaa jam goa da maga dega Damasikus tenjka po ale ñaanyviirima. ²⁰ Wa yaa deri chej ga jo Juuma tuka diinanja po a deri piilim a sak nuruma Yeezu wie a weeni ba ayen, “Yeezu ka Naawen Biik.”

²¹ Baai meena ale jam wom wa sinsanña la, ku yaa cha ba nna yegayega ate ba a bek chaab ayen, “Ee, daa nuru waai ale jam bo Jerusalem tenjka a basi ate baai meena ale a wi Yeezu ayen ba Nyonow la a namu? Wa be jam dela daa dila nyinj ayen wa yik ba a ta chej Juuma Puusika Yenni kpannja jigiyaa?”

²² Alege Sool a yaa ñmasi jam ta ka pagrim nna yegayega a sak wa sinsanña ale a biisi a nak nampaga nna yegayega ate ku yaa tuim Juuma baai ale jam bo Damasikus tenjka po la. Ba bula ñman jam ka wari a weeni. Wa jam a nye wienja de kama ayen ku sak ayen Yeezu sum ka Kirisitawa ate Naawen weeni ayen wa a le tom ate wa jam la.

²³ Daa yegayega ale ga taam la, Juuma a yaa jam jigi yey a nye tuka a poli ayen ba ko Sool. ²⁴ Alege wa jam wom ba ale poli ayen ba nye wa dii la kama. Daa meena yok ale kantuej ba kasim jam za ka tenjka po tuaatanja noa a limsi ayen ba dan nya wa abe ba ko wa. ²⁵ Alege da yey yok po ate Sool ñaanyviirima a yaa pa wa a nyo busik po a ta wa va siaka tokparuku ate wa siñ chej.

²⁶ Sool ale jam chej Jerusalem tenjka la, wa jam pii nyinj a yaali ayen wa maa pa wa dek a gum Yeezu ñaanyviirima po. Alege ba an jam poli ayen wa maa ka Yeezu ñaanyviiri. Yoosum a yaa jam yik

ba. ²⁷ Alege nuru waai ate ba a wi ayen Banabas la yaa maari wa a ta wa jam Yeezu tuimtomdoma jigi. Banabas yaa weeni sak ba Sool ale jam bo siuku po a cheŋ Damasikus ate wa nya Nyonowa ate wa biisi ale wa dii la. Wa ŋman weeni sak ba Sool ale jam nyini peelim dii Damasikus teŋka po a pa Yeezu yonni nyiŋ a sak nuruba ale kan chali yogsum la. ²⁸ Ba yaa siak ate Sool a maa boro ale ba Jerusalem teŋka po a nyini peelim a sak nuruba Nyonowa yonni nyiŋ ale kan chali yogsum. ²⁹ Wa jam a biisi kama ale a nak nampaga ale baai ale ka Juuma a wom Girik demma biika la. Ba yaa jam pii nyiŋ a yaali ayen ba ko wa. ³⁰ Wa Kirisita bisa suaataŋa ale ga seba la, ba yaa ta wa cheŋ Siizariya teŋka, a yaa zaani dula jigini a basi wa ate wa a cheŋ Taasus teŋka.

³¹ Kirisita bisaŋa ale a tu chaab meena a jam bo Judia teŋka meena po la, ale Galili teŋka meena po la, ale Samaria teŋka meena po la a yaa jam boro ale ka masim. Ba siaka jam ta ka pagrim a kasim jam a chim nna yegayega a gum du ate ba va Nyonowa siuku ale a chali wa. Naawen Chiika abe jam a maari ba kama ate ba jam piisi a gum du.

³² Piita kasim jam nyeemu a cheŋ ka Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la jigi, jigi meena. Da yeŋ ate wa yaa cheŋ Lida teŋka, ayen wa puusi Naawen Nuruma. ³³ Dula jigini wa yaa nya nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Aniiyas la. Wa jam gbariŋ kama an бага a cheŋ ate wa kasim jam dua tiak po ate ku ga paari bena naaniŋ. ³⁴ Piita yaa wi wa ayen, "Aniiyas", a weeni wa ayen, "Yeezu Kirisita a basi kama ate fi nya nyiŋyogsa. Yiri ŋmai a kpamsi fi tiaka." Aniiyas a yaa deri yiri nna bunyi dekki. ³⁵ Nuru baai meena ale bo Lida ale Saaron teŋsaŋa ale nya wa la, ba me yaa deri tagri a maa va Nyonowa.

³⁶ Nipok ale jam bo Jopa teŋka. Wa maa ka waai ale ta siaka ale Yeezu la. Wa yoi ale Tabita. Ba jam a wi wa ale Giriki demma biika ayen ka Dookas. Ku kiri ale yisik. Wa kasim jam a yaali tuimmaŋsa tomka ale a maari ŋanjagsa me. ³⁷ Va ŋala po nyiŋtuila a yaa yik wa ate wa kpi. Ba ale jam so wa nyiŋka nueri la, ba yaa jam pa wa a ta jueli dueni ŋmazuk dok po. ³⁸ Lida teŋka abe ale jam poom moata Jopa la, ŋaaniyirima ale wom ale Piita bo Lida la, ba yaa tom nidoaba baye wa jigi a saalim wa a weeni ayen, "Ti a saalim, nye nwuli a jam dela." ³⁹ Ba ale ga weeni Piita dila la, wa me a yaa yiri a maa va ba a cheŋ. Wa ale jam la, ba yaa ta wa jueli ŋmazuk dokku po. Pukonŋa meena a yaa jam gilim wa a kaari ale a sak Piita garuk tii meena

ate Dookas a jam nye ti diipo ate wa jam vua la.

⁴⁰ Piita yaa yiaŋ ate ba meena nyini peelim ale ge a kpi duna teŋ a puusi Naawen ale ge a virim Dookas jigi a weeni wa ayen, "Tabita, yiri ŋmai." Tabita yaa lagi wa ninanŋa. Wa ale ga nya Piita la, wa yaa yiri kali ŋmai. ⁴¹ Piita yaa forisi paari wa a maa maari wa ate wa yiri zaani ŋmai. Piita yaa wi baai ale ta siaka ale Yeezu la, ale pukonŋa a yaa pa wa javuuk a te ba. ⁴² Waai meena Jopa teŋka po a jam wom wannu de kama ate nuruba yegayega a yaa jam siak a te Nyonowa. ⁴³ Piita jam goa Jopa kama da boari ale nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Simon. Wa jam ka gbanzaba.

10

¹ Nuru ale jam bo Siizariya teŋka. Wa yoi jam ale Koniilos. Wa jam ka Aroom sojima beŋ kanyi kpaŋŋa po wanyi. Beŋ kala yoi jam ale, "Italiya beŋka." ² Wa jam a yaali ka Naawen siuku wie nna yegayega. Wa ale wa dokdemma meena a kasim jam a chali Naawen kama ale a te ŋanjagsa tiirinta nalimnyiini, ale a puusi Naawen daa meena. ³ Da yeŋ ate wenbalini a ta chiem kantueŋ baŋ buta la, ate ku yaa nye wa jigi nna ase wa goa daasim kama la, ate wa yaa nya Naawen sabiilo chak nalimnyiini. Sabiilowa yaa weeni wa ayen, "Koniilos."

⁴ Ate Koniilos a yaa nya sabiilowa ale yogsum a yaa bek Sabiilowa ayen, "Mi a saalim ka boa M Nyono?"

Sabiilowa a yaa weeni wa ayen, "Fi puusaŋa ale fi tiirintaŋa ate fi a te ŋanjagsaŋa la, a basi kama ate Naawen ta fu wari. ⁵ Yogyogla de, be tom nidoaba ate ba cheŋ Jopa a ga ta nuru wanyi ate ba a wi ayen Simon Piita a ta wa jam. ⁶ Wa a goa ale ka gbanzaba wanyi ate ba a wi ayen Simon. Wa yenni za ka nyakpeemu noai."

⁷ Sabiilowa ale ga biisi ale wa a nueri ale cheŋ la, Koniilos a yaa wi wa tomteeroma po baye ale soji wanyi waai ale kasim jam a yaali Naawen siuku wie me la. Wa jam ka waai ale kasim jam moata wa nalimnyiini a tom a te wa la. ⁸ Koniilos yaa weeni dii meena ale nye la a sak ba ale ge a tom ba ayen ba cheŋ Jopa.

⁹ Vari ale ga veenti ate ba bo siuku po a cheŋ a yaa jam boro a moata teŋ kaai ate ba a cheŋ la, Piita yaa jam jueli gboŋ zuk kantueŋ sunsuŋ ayen wa puusi Naawen. ¹⁰ Kom a yaa jam yik wa ate wa yaa jam a yaali ŋandiinta ayen wa de. Ba ale jam diem boro a dik ŋandiintaŋa la, ku yaa nye wa jigi nna ase wa goa daasim la, ¹¹ ate wa nya ale wenŋmazuk a lagri ate jaab ase gatta kpien la ate jaab a yik ka

noa bunaansiwa meena a yaa siŋ cheena teŋ. ¹² Goaduŋsa meena kanyikanyi ale ŋanta baai meena ale a cheŋ ba loga nyiŋsa la wanyiwanyi, ale nuinsa meena bunyibunyi ale jam bo ka po. ¹³ Lueluk a yaa weeni Piita ayen, “Piita, yiri ŋmai, ko jaab buui dek ate fi a yaali la a de.”

¹⁴ Alege Piita yaa tulisi ayen, “Aawo, m Nyono, dii nyiŋ la, mi an diem maa de jaab buui ale ka tama kisuk jaab la.”

¹⁵ Lueluku a ŋman pilim jam wa jigi a nye buye a weeni wa ayen, “Naawen ale weeni jaab buui ayen wa ka jaweleŋ la, ku a fe kama ayen fi kan weeni ayen jaab wala ka fi kisuk jaaboa.” ¹⁶ Nyaku de a jam nye ka buta ale ge ate gatiaka a yaa ŋman yiri jueli wenŋmazuk.

¹⁷ Piita ale jam boro a poli wanni de kiri ale ka dii la, nuru baai ate Koniilos a jam tom ba la a yaa bek Simon Yenni jigi a jam za tuoku noai ¹⁸ a yaa wi a bek ayen, “Simon waai ate ba a wi ayen Piita me la bo dela?”

¹⁹ Piita a jam diem boro a poli ka wanni kiri ale ka dii la ate Naawen Chiika a yaa weeni wa ayen, “Wom de, nidoaba bata ale bo dela jigini a gisi fu. ²⁰ Yiri siŋ teŋ a va ba a cheŋ. Kan basi ate ku daani fu dii nyiŋ la, ka mi ale tom ba fi jigi.” ²¹ Piita a yaa yiri siŋ ba jigi a weeni ba ayen, “Ka mi ale nuru waai ate ni a gisi la. Ka boa ate ni jam?”

²² Ba yaa tulisi wa ayen, “Ka soji kpagini Koniilos ale tom ti. Wa ka nuru waai ale ka nuru man a chali Naawen nalimnyiini ate Juuma meena a zuli wa nna yegayega la. Naawen sabiilo ale weeni wa ayen wa tom wi fu ayen fi jam ate wa wom dii ate fi ta ayen fi weeni sak wa la.” ²³ Piita yaa wi ba ate ba jo goa yok kula.

Vari ale ga veenti la wa yaa maa va ba a cheŋ. Jopa demma ba gela baai ale ta siaka maara la a jam maa va ba a cheŋ. ²⁴ Da dii ale pa a sanj la, ba yaa cheŋ paari Siizariya teŋka, juijui ate Koniilos ale wa mabisa ale wa doa baai ate wa jam wi ba ayen ba jam la. Ba meena a jam kala a limsi Piita kama. ²⁵ Piita ale jam paari Koniilos Yenni ayen wa jo la, Koniilos a yaa ale ga nya wa la, wa yaa kpi duna teŋ Piita niŋ, a puusi wa. ²⁶ Alege Piita yaa zak wa a zaani a weeni wa ayen, “Yiri ŋmai, dii nyiŋ la, mi me ka nurubiik ase fi la.” ²⁷ Ba jam a biisi kama ale chaab ale ge a jo yenni po. Ba ale ga jo nueri la, Piita yaa nya ale nuruba yegayega a yaa tigiŋ chaab a kala. ²⁸ Piita yaa weeni ba ayen, “Nama dek seba ayen Juuma wensiuku Sinsanŋa a kan basi ate Juu a cheŋ waai ale kan daa Juu la yeri a yaase wa pa wa dek a gum chaab ale ba. Alege Naawen sak mu kama ayen m kan weeni ayen nuru waai karo a welema a

yaase wa ta danŋa. ²⁹ Dila nyiŋ fi ale tom a wi mu la, mi an zeriya. Yogyogla, be ka boan nyiŋ ate fi tom wi mu?”

³⁰ Koniilos a yaa tulisi wa ayen, “Ku daa ŋanaansi ale jinla ate wanni de a nye. Da yeŋ po wenbalini (a magsi chaab ale ban buta) ate mi jam boro a puusi Naawen m yenni po. Nuru a yaa deri jam za mi niŋ. Wa jam jo ka garuk peelita ate ti a nyagsi nna kpelimkpelim. ³¹ Wa yaa weeni mi ayen, ‘Koniilos, Naawen wom fi puusaŋa kama. Wa be teeri fi tiirintaŋa ate fi a te ŋanjagsa la kama. ³² Tom nuru ate wa cheŋ Jopa teŋka a ga wi nuru wanyi Simon waai ate ba a wi wa ayen Piita me la. Wa bo ka Simon gbanzabawa yenni. Wa yenni moŋata ka nyakpeemu noai.’ ³³ Dila nyiŋ ate m tom wi fu nna nwuli ate fi zuli mi a jam. Yogyogla de ti meena abe kala ka Naawen niŋ, ayen ti wom Nyonowa ale weeni fu dii ayen fi weeni a sak ti la.”

³⁴ Piita yaa piilim biik a weeni ayen, “Yogyogla de m seba ayen ku ka wensie ayen Naawen kan lugi nuruba a yaali ba gela ale kan yaali ba gela. ³⁵ Waai a dan a chali wa ale a tom dii ale nala a te wa, nuru wala choa dan poom nyini juijui meena, Naawen a yaali wa kama. ³⁶ Nama seba tuntomiŋ kaai ate Naawen ta cheŋ Izirali demma jigi a mooli sak nuruma wa wamaŋsaŋa la. Wamaŋsaŋa tuntomika ta ka suyoŋini a va Yeezu Kiriŋisa waai ale ka waai meena Nyono la jigi a jam. ³⁷⁻³⁸ Nama seba ayen ka Joŋn Sokateerowa ale de niŋ a jam sak nuruba soka teka wie ale ge ate wanni de a nye. Ni be seba Yeezu Nazaret denowa de waai ale pa wanni de a piilim sak Galili teŋka a ta jam paari Judia teŋka la kama. Nama seba me ayen Naawen ale te wa Chiika ale pagrim nalimnyiini dii la kama. Ni seba me wa ale jam nyeemu a tom wamaŋsaŋa tuimaŋa ale a tebi waai meena ate Sitaana ta ba la, dii nyiŋ la, Naawen jam boro ale wa kama. ³⁹ Mi ale m vaanchaama abe nya wienŋa de meena ate wa nye Juuma teŋka ale Jerusalem dek ate ti weeni a sak ni. Nuruba ale yik wa a kpi jabarim nyiŋ a ko wa. ⁴⁰⁻⁴¹ Alege ku daa ŋata dai ate Naawen nak wa yiri kum po a yaa basi ate wa pa wa dek a sak tama baai nyiini ate Naawen a poom lueri ti ayen ti weeni dii ate tama nya la a sak nuruba chaab. Naawen an basi ate wa pa wa dek a sak waai meena, alege ka tama nyiini ate ti de ŋandiinta ale nyu ale wa diipo ate wa yiri kum po nueri la. ⁴² Wa yaa weeni ti ale nin muna ayen ti pa Naawen wamaŋsaŋa a sak nuruba abe ti weeni a sak ba ayen wa ka waai ate Naawen lueri wa ayen wa bo buusa a te kpeebe ale ŋanvuuta la. ⁴³ Naawen biisiteeroma meena a biisi wa wari kama

a weeni ayen waai a dan ta siak ale wa, kula nyonowa le wa wa yonni pagrim nyin a nya wa wabaatana vondeka.”

⁴⁴ Piita ale diem jam boro a biisi la, Naawen Chiika a yaa sin jam jo baai meena ale jam a wom wa biika la suniima po. ⁴⁵ Juuma baai ale jam ta siaka a yaa jam maa va Piita a nyini Jopa tenka a jam la, ku yaa jam cha ba ate ba nya ale Naawen te baai ale kan daa Juuma la Naawen Chiika me. ⁴⁶ Dii nyin la, ba jam wom kama ale ba a biisi be chansa a pak Naawen ale wa ale nye njaai meena la.

Piita yaa nman biisi a weeni ayen, ⁴⁷ “Nuruma de me a tuesi Naawen Chiika kama ase tama me ale jam tuesi dii la. Nuru karo abe le weeni ayen ba kan tuesi soka ale nyiamoa.” ⁴⁸ Wa yaa weeni ayen ba tuesi soka Yeezu Kirisita yonni nyin. Piita ale ga biisi nueri ayen wa kuli la, ba yaa saalim wa ayen wa goa ale ba daa maga abe wa kuli.

11

¹ Tuimtomdoma ale nuruba ba chaama ale ta siaka ate ba bo Judia tenka meena po la, a yaa jam wom ayen nuru baai ale kan daa Juuba la me a siak a te Naawen Wanni kama. ² Piita ale nman pilim chej Jerusalem tenka la, juu baai ale a yaali ayen baai ale kan da Juuba la a gebi ba yuana abe ba gum ba po la a yaa jam a toarinj wa a weeni ayen, ³ “Ka boa ale soa ate fi chej nuru baai ale kan daa Juuba la jigi a de nhandiinta ale ba?” ⁴ Piita yaa piilim a tugi dii meena ale nye la ayen,

⁵ “Mi ale jam boro a puusi Naawen Jopa tenka po la, ku yaa nye mi jigi nna ase goadaasima la, ate mi yaa nya jaab nna ase gatta kpienj la ate jaab a yaa yik ka noa bunaansiwa meena a yaa sin cheena tenj a jam zaani a moata mi. ⁶ Mi yaa nmasi nya jaamu po nalimnyiini a yaa nya ale yeri dunsa ale goadunsa ale nanta baai meena ale a chej ba loga nyinsa, ale nuinsa. ⁷ Mi yaa wom ale lueluk a weeni mi ayen, ‘Piita, yiri nmai. Ko a de.’ ⁸ Mi yaa tulisi ayen, ‘M Nyono, aawo, dii nyin la, ba ale biam mi la, mi an diem maa de jaab buui ale ka tama kisuk jaab la.’ ⁹ Alege lueluku a nyini wennyamazuk a nman weeni mi a nye buye ayen, ‘Naawen ale weeni jaab buui ayen wa ka jawelenj la, ku a fe kama ayen fi kan weeni ayen jaab wala ka fi kisuk jaaboa.’ ¹⁰ Nyaku de a jam nye ka buta ale ge ate gatiaka a yaa nman yiri jueli wennyamazuk. ¹¹ Diipo ate jaamu a yiri a jueli la, nidoaba bata a yaa deri nyini Siizariya tenka a jam yeri dii po ate mi jam boro la a weeni mu ayen ba nyonowa ale bo Siizariya la ale tom ba mi jigi. ¹² Naawen Chiika a yaa weeni mi ayen m yiri a chej abe m

kan basi ate ku daani mu. M suaatana bayuebiwa de abe maa va ka mi a nyini Jopa a jam ate ti meena a yaa jo Koniilos yenni po. ¹³ Wa yaa weeni a sak ti wa ale nya Naawen Sabiilo wa yenni po ate wa weeni wa ayen, ‘Tom nuru ate wa chej Jopa tenka a ga wi nuru wanyi ate ba a wi Simon waai ate ba a wi ayen Piita me la. ¹⁴ Wa ale biisi wie ale fu ate fi ale fi dokdemma meena a dan ta siaka ale na, ni le nya varibasika.’ ¹⁵ Mi Piita ale jam piilim boro a biisi ale ba la, Naawen Chiika a deri sin jam ba suniima po ase wa ale pilim jam tama jigi dii la. ¹⁶ Ate mi yaa teeri Nyonowa ale jam weeni dii la ayen, ‘Joon Sokateerowa a pa ka nyiam a te ni soka alege yogyogla de mi a le te ni soka kama ale Naawen Chiika.’ ¹⁷ Naawen ayen jam pa ka tiirim bula a te ba ase wa ale jam pa bula degadega a te tama diipo ate tama a jam siak a te Nyonowa Yeezu Kirisita la. Naawen abe dan nye dila, mi ka wana ate mi бага a weeni Naawen ayen wa kan nye dila?”

¹⁸ Ba ale ga wom nna la, ba yaa basi ba nampaga nakka ale ge a te Naawen pimpauk a weeni ayen, “Naawen a be poom te baai me ale kan daa Juuma la siuk kama ayen ba basi ba tuimbaatana tomka ate ba nya nyuvuri paalik.”

¹⁹ Diipo ate ba jam ko Sitiven ate ninam a jam jam baai ale ta siaka la jigi la ba jam chali waanj ka chaab. Dila powa, ba gela a jam chali chej Foniais ale Saipurus ale Antiok tenkana a yaa nyiem a sak Juuma nyini Naawen wamaansa. ²⁰ Ba gela me a jam ka nidoaba a nyini Saipurus ale Sairini tenkana a chej Antiok tenka. Ba ale ga paari dula la, ba yaa sak baai ale kan daa Juuba la me. Ba jam sak ba ka Naawen wamaansa a magsi chaab ale Nyonowa Yeezu. ²¹ Nyonowa pagrimu a jam bo ale ba kama ate nuru boari nna yegayega a jam ta siaka ale sinsanjanja a yaa tagri ba dek a va Nyonowa.

²² Kirisita bisanja ale a tu chaab a bo Jerusalem tenka a yaa ale ga wom nna la, ba yaa tom Banabas ayen wa chej Antiok tenka a ga nya. ²³⁻²⁴ Banabas a jam ka nuru manj a ta siaka nalimnyiini. Naawen Chiika me abe jam sueri wa sunummu kama nalimnyiini. Banabas ale ga paari Antiok a nya ale Naawen a niak ba dii la ku yaa te wa supeentik ate wa yaa denji ba kpa a weeni ba ayen, ba pii nyin a ta siaka ale ba suniima meena ale Nyonowa. Nuruba yegayega a yaa kasim jam ta siaka ale Nyonowa a gum mbala po.

²⁵ Banabas a yaa chej Taasus tenka ayen wa gisi Sool. ²⁶ Wa ale ga nya wa la, wa yaa yik wa a ta chej Antiok. Ba noai bayewa a jam bo ka dula ale Kirisita bisanja ale a tu

chaab la ate ku ga paari bein. Ba jam a sak ka nuru boari nna yegayega ben dila po. Ku jam ka Antiok tenka de po ate nuruba piilim te baai ale ta siaka ale Yeezu la, yoi ayen Kirisita Bisa.

²⁷ Dila powa, Naawen biisiteeroba ba gela a yaa jam nyini Jerusalem tenka a cherj Antiok tenka. ²⁸ Biisiteeroma de wanyi yoi a jam ale Agabus. Wala a yaa yiri zaani ale Naawen Chiika pagrimu a weeni ayen kom pagrik ale za bu jam tenzuk de meena. Kommu a sum jam jam kama diipo ate Nakponjku Kilodiyus a jam boro la. ²⁹ Naanyiririma a yaa jam maa chaab a poli waai meena wanyi wanyi ale baga te ligra dii ate ba pa na a maari ba sua tintila baai me ale ta siaka a bo Judia tenka po la. ³⁰ Ba yaa cheesi ba ligra na a pa na a te Banabas ale Sool ate ba ta na a ga te Kirisita bisanja ale a tu chaab la nisomma dula jigini.

12

¹ Dila powa, Naab Ayerod a deri jam piilim kama a basi ate Kirisita bisanja ale a tu chaab la ba gela a nya ninam nna yegayega. ² Wa jam basi kama ate ba yik Jon suoku Jeemsi a pa gebi kpien a togru wa. ³ Wa ale ga nya ale wannu de a te Juuma popeentik la, wa yaa nman yik Piita. Ba yik wa a magsi chaab ale ka dii po ate Juuma a ta ba tigi kpeeni dii po ate ba kan nobi boroboruk kuui ale ta dabinta la. ⁴ Ba ale jam yik Piita la, ba deri jam ta wa a ga lik kama, a yaa yaali sojiba pi ale bayuebi ate ba a limsi wa. Wa poori ba ka togatoga bunaansi. Naawa Ayerod jam nye dila a poli kama ayen Juuma Gaambasika Tigini a dan taam abe wa ta wa nyini peelim ate ba bo wa buusa ate waai meena nya. ⁵ Ba yaa ta Piita a ga lik. Wa ale jam bo likka dokku po la, Kirisita bisanja ale a tu chaab la a yaa jam puusi Naawen nalimnyini a te wa.

⁶ Yok kuui ate Ayerod jam a poli ayen vari a dan veenti abe wa lagri Piita a ta nyini a te nuruma la, Piita jam doa ka limsidoma baye sunsun a goa. Ba jam pa ka choarima kpeema a bobu wa. Limsidoba me ale jam za likka dokku noai. ⁷ Nyonowa sabiilo a yaa deri jam za dula ate ku yaa nyagsi nna yegayega likka dokku po, a choa Piita kpinkpaluk a yaa weeni wa ayen, "Nye nwuli, yiri." Wa ale ga weeni dila la, choarimana yaa deri nyini Piita nisima po a gebi lo. ⁸ Sabiilowa yaa nman weeni ayen, "Pa fi gattana a jo abe fi su fi neunsaŋa." Piita yaa nye dila ate Sabiilowa a nman weeni ayen, "Pa fi kasaauku a jo abe fi jam va mu." ⁹ Piita yaa va wa nyini likka dokku po a nyini alege ze ayen sabiilowa ale nye dii la a sum ka

wensie. Piita jam a poli kama ayen da dii dai wa a goa a daasim kama. ¹⁰ Sabiilowa ale Piita a yaa jam va chaab a cherj a jam gaam ninka limsidoma a nman jam gaam baai ale pa sanj la, a yaa ga paari noa dii ate ba pa kutana a nye ate fi gaam ku abe fi yaa deri a jo tenka po la. Ba ale jam a paari tuok kula la, ku yaa deri lagi ku dek ate ba taam nyini a va chaab a cherj siuku po. Ba ale cherj maga la, Sabiilowa a yaa deri basi Piita wa dek wa nyiini ale ge cher be.

¹¹ Piita yaa deri minj dii ale nye wa jigii la ate wa yaa weeni ayen, "Yogyogla de m seba ayen ka Nyonowa ale tom wa sabiilowa ate wa jam vari mu Ayerod nisima po ale Juuma ale jam a poli dii la nisima po a basi."

¹² Wa ale minj nna la, wa yaa cherj Mæeri yenni. Mæeri a jam ka Jon ma. Jon yoi di choa a jam ale Maak. Piita ale jam a paari Mæeri yenni la, nuru boari nna yegayega ale jam tu chaab dula a boro a puusi Naawen. ¹³ Piita ale ga a nak dokku noanni la, pokdoklie wa yue jam ale Aroda, a yaa jam tulisi Piita. ¹⁴ Wa ale ga wom lueluku a yaa minj ayen ka Piita la, ku yaa deri te wa supeentik nna yegayega ate wa an nman poom lagi dokku noanni alege deri chali a ga weeni ayen, "Ka Piita ale jam za peelim."

¹⁵ Ba yaa tulisi wa ayen, "Fi a yesin kama?" Alege wa nman nmasi weeni ba ayen, "Mi a biisi ka wensie." Ba nman tulisi wa ayen, "Ka wa chiika."

¹⁶ Ba ale jam a biisi dila la, Piita a diem a nak dokku noanni kama. Ba ale lagi nya wa la, ku yaa deri cha ba. ¹⁷ Wa yaa yuk nisa ayen ba goori ale ge yaa weeni a sak ba Nyonowa ale nye dii ate wa nyini likka dokku po a nyini la. Wa yaa weeni ba ayen ba weeni nyaku de a sak Jeemsi ale mbala meena ale ta siaka la. Wa ale biisi nna a ga nueri la, wa deri basi ba ale ge nyini cherj jigii yonj.

¹⁸ Vari ale veenti la, ku yaa nye nna naglim sojima sunsun ate ba a begi chaab jaab buui ale nye Piita la. ¹⁹ Ayerod a yaa weeni ba ayen ba nyiem gisi yik wa a ta jam. Ba jam gisi ka nalimnyini alege ba an nya wa. Wa yaa wi sojima a bek ba alege a yaa weeni sojiba ba chaab ayen ba ta ba a ga ko.

Ku naanynin Ayerod yaa basi Judia tenka ale ge cherj Siizariya a goa dula maga dega.

²⁰ Ayerod sui ale jam a puuri nna yegayega ale Taaya ale Saidon demma. Da yen, ba yaa nye noai yen a cherj ayen ba nya wa. Ba jam de ka ninj a nya nuru waai ale jam soa Naawa yenni meena a nya la. Wa yoi ale Balastus. Ba yaa jam nya wa

ayen wa maa maari ba ate ba nya Naawa. Wa yaa siak te ba siuk. Ba yaa jo Naawa jigi a saalim wa ayen wa basi ate masim ale nyemagsika a jam ba sunsuuj ate ku basi ate ba nman a nya ba nhandiintanja ase wa nyeem ale poom a nye dii la.

²¹ Da yeyj ate Ayerod a potim lueri dai a yaa pa wa naam gattaŋa a jo, a yaa kali wa zukpaglika zuk a piilim biik a biisi ale ba. ²² Nuruma yaa kaari ate ku jueli nna yegayega ayen, “Daa nuru ale a biisi, ka wein.” ²³ Nyonowa sabiilowa a yaa deri fobi wa lonsi dii nyinj la, wa an zuli Naawen ya. Nanzue ale jam de wa ate wa yaa kpi.

²⁴ Nyanja de meena ale jam a nye la, Naawen wamaŋsaŋa a kasim jam tagli ka jigi meena ate nuruba jam piisi a gum du.

²⁵ Banabas ale Sool a yaa jam tom ba tuimaŋa a nueri kama Jerusalem tenka po ale pilim nman Antiok. Ba jam ta ka Joon waai ate ba maara wi wa ayen Maak la a jam.

13

¹ Kirisita bisana ale a tu chaab Antiok tenka po la, a jam ta ka Naawen biisiteeroba ba gela ale sagroba ba gela ba po. Ba yue jam ale Banabas ale Simon (waai me ate ba jam a wi ayen Asoblik la) ale Lusiyas Sairini denowa, ale Manayen (waai ale jam bo ale Naawa Ayerod waai ale jam ka Galili naab la) ale Sool. ² Da yeyj ate ba yaa boro a puusi Naawen a bobi ba noa, ate Naawen Chiika a yaa weeni ba ayen, “Ni poori Banabas ale Sool a te mu ate ba tom tuim dii ate mi wi ba ayen ba tom la.”

³ Ba yaa maa chaab a bobi noa a puusi Naawen a pa ba nisima a vi ba zuk ale ge a yaa tom ba ayen ba a chej.

⁴ Dila nyinj, Naawen Chiika a yaa tom Banabas ale Sool ate ba chej Seliusiya tenka a yaa zaani dula a jueli njaaruj a chej Saipurus tenka ⁵ a yaa ga sin chej Salamisi tenka. Ba jam chej ga jo Juuma tuka diinaŋa po a sak ba Naawen wann. Joon Maak ale jam maa boro ale ba a maari ba ale ba tuimaŋa.

⁶ Ba yaa nman jam basi dula jigini ale chej Pafos tenka. Tenj kala po ba yaa jam nya sampoporik. Wa yoi ale Baayeezu. Wa jam ka Juu. Wa jam a paasi ka nuruba ayen wa ka Naawen biisiteerɔ. ⁷ Wa jam boro ale ka tenka kpagini ate ba a wi wa ayen Saajus Poolus la. Poolus jam tagri ka Aroom kpanŋa zuk a nya Saipurus tenka. Wa jam ka yam nyonɔ nna yegayega. Wa yaa wi Banabas ale Sool ayen ba jam weeni Naawen wann a sak wa. ⁸ Alege sampoporika Elimas (wa yoi di choa a jam ale la ale Giriki tenka biika) a kasim jam a zeri

ba kama ayen Gominawa kan nya siuk a ta siaka ale Naawen wamaŋsaŋa. ⁹ Naawen Chiika yaa sueri Sool (waai yoi di choa ale Pool la.) ate wa yaa nya sampoporika nimbie po nna zii ¹⁰ a weeni ayen, “Fi ka Velinvendika biik. Fi ka wamaŋsa meena dachiak. Fi kasim sueri ale pimpaasima ale gaasa meena ate fi kasim pii nyinj a nye ayen Nyonowa wensienja wienja a chim venta. ¹¹ Yogyogla de, nya de, Nyonowa nisimaŋa a sinj fi zuk kama. Fi le yi ate ku beni maga dega.”

Pool ale ga biisi dila a nueri la, ku yaa nye Elimas nina po nna ase legi la, ate wa yaa chej a gilim a gisi ayen wa nya nuru ate wa yik wa nisima a ta wa a kuli. ¹² Gominawa ale ga nya dila la, wa yaa ta siaka yogla. Ku jam cha wa ka nya yegayega ate wa wom sinsanŋa de chaab a magsi chaab ale Nyonowa.

¹³ Pool ale wa vaanchaama a yaa nyini Pafos a jueli njaaruj a chej Periga tenka kaai ale bo Pamfiliya tenka po la. Alege Joon Maak a jam pa ba a basi ka Pamfiliya ale ge pilim nman Jerusalem. ¹⁴ Ba yaa basi Periga tenka ale ge chej Antiok tenka kaai ale bo Pisidiya tenka po la. Juuma Vuusum Danni ale jam paari la, Pool ale Banabas yaa jo ba tuka diinaŋa po a kala. ¹⁵ Nuru wanyi ale ga karim ba Moosis Sinsanŋa gbanŋaŋa po wienja nja gela ale Naawen biisiteeroma ale nmarisi dii Naawen Gbanja po a nueri la, ba tuka diinaŋa kpanŋa a yaa tom tuntominj Pool ale Banabas jigi a weeni ba ayen, “Ti suaata, ti a yaali kama ayen ni dan ta wari ayen ni weeni a denjsi ti kpa ni be weeni a sak ti.” ¹⁶ Pool yaa yiri zaani a zak wa nisima a puusi ba a yaa piilim biik ayen,

“Izirali demma ale baai ale kan daa Izirali demma alege a chali Naawen la, nama meena lagi tue a wom dii ate m tara ayen m weeni a sak ni la. ¹⁷ Tama Izirali demma de Naawenni ale lueri ti kokpiensana. Dii po ate ba jam chim nicham Ejipiti tenka po la, Naawen jam basi ba kama ate ba chim nuru kpeenta. Naawen jam pa ka wa pagrimu a nye ate ba nyini Ejipiti tenka po a nyini. ¹⁸ Wa kasim jam duj wa sui sagini po ale ba kama ate ku ga paari bena pisinaansi. ¹⁹ Wa jam kaasi ka Keenan satenjsa siyopoi ale ge a yaa basi ate wa dek nuruma a soa tenj sila. ²⁰ Nyanja de meena abe pa paari ka bena kobsinaansi ale pisinu ate Naawen a yaa jam te ba kpaga ayen ba a nya tenjana zuk.

“Ba jam a nya si zuk ka dila ate ku ga paari dii po ate Naawen biisiteerɔ waai ate ba a wi ayen Samuel la a ga jam. ²¹ Izirali demma ale ga juisi ayen Naawen te ba naab la, Naawen yaa pa a nuru waai ate ba

a wi ayen Sool la ayen wa chim ba naab ate ku ga paari bena pisinansi. Sool jam ka kisi biik. Kisi jam nyini ka Benjamin buuni po. ²² Ku ɲaɲnyinj Naawen yeeri wa ale ge zak Deevid a zaani ayen wa chim ba naab. Naawen ale biisi dii a magsi chaab ale Deevid la ale nna ayen, 'Mi nya kama ale ka Jese biika Deevid ale chim nuru waai ate mi sunummu a bo ale wa la. Wa ka nuru waai a le wa tom dii ate mi a yaali la nalimnyini.' "

²³ Pɔɔl yaa ɲman biisi a cheɲ a weeni ayen, "Ase Naawen ale jam puulim dii a magsi chaab ale varibasidɔwa la, ku jam ka Deevid wa de ɲaɲbiika Yeezu ate Naawen a pa wa ayen wa chim Izirali demma varibasidɔ. ²⁴ Joɔn ale lij jam de niɲ a sak Izirali demma meena ayen ba tagri a basi ba wabaataɲa tomka abe ba tuesi soka ale ge ate Yeezu a yaa jam piilim wa tuimaɲa. ²⁵ Joɔn ale jam moata wa me tuimaɲa tom kpeglimka la, wa yaa bek nuruma ayen, 'Nama dek a ta a poli ayen mi ka wana? Mi daa nuru waai ate ni a limsi la. Aawo, ni be nya wa bo ka mi ɲaɲ a cheena. Mi posima kama ale m nin chim yomo waai le wa domsi a kali wa niɲ a yeeri wa nuensaɲa a te wa la.' "

²⁶ Pɔɔl yaa ɲman biisi a cheɲ ayen, "M suaata, Abraham ɲaɲbisa, ale nama baai ale kan daa Izirali demma a chali Naawen la, ka tama meena jigi ale varibasidɔwa tuntomiɲ ka de a jam. ²⁷ Boan nyinj, nuru baai ale bo Jerusalem tenka ale ba niɲdeeroma la, a jam ze ayen Yeezu ka varibasidɔwa. Ba be an jam miɲ Naawen biisiteerɔma wienɲa Naawen Gbanɲa po ate ba jam a karim Vuusum Daanɲa meena la a chak ya. Dila nyinj la, ba niɲdeeroma yaa bo buusa mini wa ayen ba ko wa. Ba ale nye dila la, ba jam ze ayen ba poom a nye dila a magsi chaab ale ka biisiteerɔma ale poom weeni dii la ate ku chim wensie. ²⁸ Ba an jam poom baka a nya wa dii ate wa kaasi a magsi ba ko wa la, alege ba diem jam saalim Gominawa Paalot kama ayen wa basi ate wa nuruma ko wa. Wa yaa siak ate ba ko wa. ²⁹ Ba ale ga nye wa wienɲa de meena a magsi chaab ale dii ale ɲmarisi Naawen gbanɲa a nueri la, nuruba yaa yeeri wa jabarimu nyinj a ta siɲ tenɲ a ta wa a ga dueni puɲ vorub po. ³⁰ Alege Naawen a nak wa kama a nyini kpilima po a yiri ³¹ ate wa yaa jam pa wa dek a sak baai ale jam va ale wa a nyini Galili tenka a cheɲ Jerusalem la. Wa jam pa wa dek a sak ba dila ate ku paari ka daa dii choa. Bala abe ale nya nyaɲa de la ale soa ate ba weeni a sak Izirali demma. ³²⁻³³ Tama abe bo dela ayen ka ti sak ni Naawen wamaɲsaɲa ayen Naawen ale puulim dii ale ti kokpiensaɲa la, wa a nye kama. Yoɲyoɲla de, tama baai

abe ale ka ba ɲaɲbisa la, wa be nye a te ti kama, boan nyinja, wa zak Yeezu a zaani kama, ase ba ale ɲmarisi yi dii ale saa buyewa Yiila Gbanɲa po la ayen, 'Fi ka m biik,

Jinla m sum chim ka fi ko.'

³⁴ Naawen abe ale weeni dii a magsi chaab ale wa ayen wa le nak wa a yiri kum po ate wa kan puak vorumu po la ale nna ayen, 'Niak kaai ale welema ate m puulim ale Deevid ate ku a fe ayen ku nye la, m le pa a te fu.'

³⁵ Ase Deevid ale weeni jigi di choa Naawen Gbanɲa po dii ayen, 'Fi Naawen kan basi ate fi nuru welenka a puak vorumu po.' "

³⁶ Pɔɔl yaa ɲman biisi a cheɲ a weeni ayen, "Dii po ate Deevid a vua la wa tom tuim ɲaai ate Naawen a yaali la kama ale ge a kpi ate ba gu wa ale wa kokpiensaɲa ate wa puak. ³⁷ Alege waai ate Naawen a nak wa a yiri kum po la an puak vorumu po. ³⁸⁻³⁹ Ni meena, m suaata, ku a fe kama ayen ni seba a chak ayen wa dii ate mi mooli a sak ni la ale wabaata vorɲ teka. Wabaata vorɲ teka de abe wa ka Yeezu jigi a jam. Ku be a fe kama me ayen ni seba ayen waai ale ta siaka ale wa la, a nyini wa wabaataɲa po a nyini kama, wabaata tii ate Moosis Sinsaɲa an jam baka a vari ni ni wabaataɲa po a basi la. ⁴⁰ Dila nyinj la, ni kpesi seba ate Naawen biisiteerɔma ale biisi dii la, a kan nye ni jigiya. ⁴¹ Ba ale weeni dii la ale nna.

'Ni wom de, nama baai ale a le Naawen ale biisi dii la,

ku le cha ni ate ni cheɲ be a yaa kpi.

Boan nyinja, mi ale a nye dii jinla la, ka wa dii ate nuru a dan poom toɲi dii kiri a sak ni,

ni kan diem a ta siaka la.' "

⁴² Pɔɔl ale Banabas ale ga sak nueri a nyini tuka doɲku po a nyini la, nuruma yaa weeni ba ayen ba ɲman pilim jam ɲaɲnyinj Vuusum Danni a ɲman sak ba wienɲa de gum du. ⁴³ Nuruma ale ga basi tuka doɲku la, Juuma yegayega ale baai ale kan daa Juuba a maa chim Juuma wensiuku vaaroba la, yaa maa chaab a va ka Pɔɔl ale Banabas. Tuimtomɔma a yaa biisi a denɲi ba kpa ayen ba kasim boro ale Naawen niaka.

⁴⁴ Juuma Vuusum Danni ale ɲman jam paari la, waai meena ale bo ba tenka po la, a yaa jam ayen ba wom Nyɔnɔwa wanni.

⁴⁵ Juuma ale ga nya ale nuruma piisi a soa dii la, ba suniimaɲa yaa deri sueri ale nyuri ate ba yaa a weeni ayen Pɔɔl ale a biisi dii la ka venta. Ba yaa jam a le wa me. ⁴⁶ Alege Pɔɔl ale Banabas a yaa nyini peelim a biisi ale kan chali yoɲsum a weeni ayen, "Ku a fe kama ayen nama Juuma a

linj wom Naawen wannu. Alege ni zeri di kama ale a poli, ayen ku an poom magsi ni nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Tama abe le basi ni abe ti chej baai ale kan daa Juuba la jigi. ⁴⁷ Dii nyinj la, Nyonowa ale weeni ti dii la ale nna ayen,

'M gomsu ni a magsi kama ayen ni sak baai ale kan daa Juuba la wensienja ase nuru waai ale ta bolim a jam legi po la.

Ayen m ta varibasika a jam nuru meena jigi tenjuk de meena.' "

⁴⁸ Baai ale kan daa Juuba ale wom nna la, ku yaa te ba supeantik ate ba a te Nyonowa pimpauk wa wamaŋsaja nyinj. Nuru baai ate Naawen lueri ba ayen ba nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a yaa ta siaka ale Pool ale Banabas ale sak ba dii la.

⁴⁹ Ate Nyonowa wannu a yaa tagli tenj kala meena. ⁵⁰ Alege Juuma a yaa paasi nipok baai ale kasim jam a yaali wensiuku vaka wie ate nuruba a te ba zula nna yegayega me la, ale kpage kpeemaŋa ale a nya tenjka zuk la ayen ba basi ate Pool ale Banabas nya ninam. Ba yaa yiak ba ate ba nyini ba tenjka po a nyini. ⁵¹ Pool ale Banabas yaa kpaanti ba naŋsaja tantana a basi ba tenjka po ayen ku sak ayen ba a kaam ba kama. Ba nye dila ale ge a yaa chej Ikoonium tenjka. ⁵² Supeantik ale Naawen Chiika a yaa jam sueri Yeezu ŋaanyviirima nalimnyiyini Antiok tenjka po.

14

¹ Pool ale Banabas ale jam paari Ikoonium tenjka la, ba yaa nman jo Juuma tuka diinaŋa po a biisi nalimnyiyini ate nuruba yegayega, Juuma ale baai ale kan daa Juuba la yaa jam ta siaka ale ba sinsaŋa. ² Alege Juuma baai ale jam a zeri ayen ba kan ta siaka ale Yeezu la a yaa jam a choa baai ale kan daa Juuba la, noa a weeni ayen Kirisita bisaja daa nuru maŋsa. ³ Tuimtomdoma a jam goa dula beni ka nalimnyiyini a yaa nyini peelim a sak Nyonowa wie kan chali yogsu. Nyonowa abe jam te ba ka pagrim ate ba бага a nye wakperikalisa ayen ku sak ayen ba sinsaŋa a magsi chaab ale ka wa ale a yaali ba wa niaka nyinj dii la. ⁴ Tenjka po demma a yaa jam poori ka chaab buye, ba bunyi a va Juuma, ba bunyi me a va tuimtomdoma.

⁵ Juuma ale baai ale kan daa Juuba la ba gela ale ba kpaŋa a yaa maa chaab a nye noai yenj ayen ba nye ate tuimtomdoma nam abe ba yuk ba ale tintana a ko. ⁶ Tuimtomdoma ale ga wom la, ba yaa chali chej Lisitira ale Daabe ale tenj fi sii meena ale bo si po la. Lisitira ale Daabe abe jam bo ka Likaaniya tenjka. ⁷ Jigi njala

meena ate ba chali chej la, ba jam sak Naawen wamaŋsaja kama.

⁸ Nuru ale jam bo Lisitira tenjka po a chim gharuk a nyini wa biam po. Ba ale biak wa wa an ma chej nyaya. ⁹ Wa yaa jam kala a wom Pool ale a biisi dii la. Pool a yaa nya wa nna zii, a yaa minj ayen nuruwa ta siaka kama a magsi wa nya nyinjyogsa. ¹⁰ Pool yaa weeni wa ate ku jueli ayen, "Yiri zaani fi naŋsaja zuk." Nuruwa yaa yok jueli wein a jam zi a yaa deri chej a gilim. ¹¹ Nuru boanni ale nya dii ate Pool nye la, ba yaa deri a na ate ku a jueli wein a weeni ale Likaaniya biika ayen, "Yogyogla de, boglutaŋa a yaa labri chim ka nuruba a sinj jam tama jigi." ¹² Ba yaa te Banabas yonni magsi chaab ale ba bogluku ayen Zeeyus. Ba jam te Pool me yue magsi chaab ale ba bogluk kpienku ayen Yemas dii la wa jam ale biisirowa. ¹³ Waai ale a kaab Zeeyus la a yaa ta lalisa ale tiisa puuta a ta jam kaabka yenni dokku noanni ayen wa ale nuru boanni a nye kaabka a te tuimtomdoma, kaabka yenni de a za ka juujui ale kan bo tenjka po la.

¹⁴ Pool ale Banabas ale wom ba ale a yaali ayen ba nye dii la, ba yaa yik ba gattaŋa a cheeri ayen ku sak ba ayen ba ale nye dii la ka wabiok. Ba noa bayewa yaa a chali jo nuru boanni sunsuŋ a deri piilim a na ate ku a jueli a weeni ayen, ¹⁵ "Nidoaba, ka boa ate ni a nye dila? Tama dek ka nurubisa ase nama me la. Tama bo dela kama ayen ti mooli Naawen wamaŋsaja a sak ni ate ni tagri a basi ŋankayaataŋa de chaab abe ni va Naawen dii ale vua a nye wenzuk ale tenj ale nyaataŋa ale nanta baai meena ale bo ba po la. ¹⁶ Dila po dila powa, Naawen jam basi kama ate waai meena a va ba dek ale a yaali siuk kuui la. ¹⁷ Alege wa va ka wie nna yegayega nyinj a nye ayen ku sak nuruba ayen wa vua kama. Wienja de ale wa a te ni nyiam ate bu nyini wenzuk a jam diipo ale magsi la, wa a basi ate ni ŋanborintaŋa a nye a niak diipo meena ale magsi la, wa a te ni ŋandiinta ate ni de a chak, ale a basi ate ni suniimaŋa a sueri ale supeantik." ¹⁸ Tuimtomdoma ale jam poom a biisi wienja de meena la, ba jam nam ka nna yegayega ate nuruma a basi kaab kaai ate ba jam ayen ba kaab a te ba la.

¹⁹ Juuma ba gela ale jam nyini Antiok ate ka bo Pisiidiya ale Ikoonium tenjka la a jam. Bala ale jam nye ate nuru boanni a va ba Juuma ale a yaali dii la. Ba yaa yik Pool a pa tintana a yuk wa a vuuri a ta nyini tenjka po a nyini. Ba ale jam nye wa dila la ba jam a poli ayen wa kpi kama. ²⁰ Alege Yeezu ŋaanyviirima ale jam gilim wa. Dila ŋaanyinj ate wa yaa yiri a nman

ga jo tenka po. Vari ale veenti la, wa ale Banabas a yaa cheŋ Daabe tenka.

²¹ Dula jigini, Pool ale Banabas a jam sak Naawen wamaŋsaŋa a nya ŋaŋviiriba ka nna yegayega. Ba yaa pilim ŋmani Lisitira ale Ikoonium, a zaani dula a cheŋ Antiok ate ka bo Pisidiya po la. ²² Jigaŋa de meena, ba kasim jam a deŋsi ka ŋaŋviirima kpa, a weeni ba ayen ba kasim ta siaka ale Yeezu. Ba jam maa sak ba ayen, “Ku a fe kama ayen ti nya ninam yegayega abe ti ge jo Naawen Naamu po.”

²³ Pool ale Banabas ale Kirisita bisanja ale a tu chaab la a yaa maa chaab a bobo noa a puusi Naawen a yaa lueri kpaga a ta nyini Kirisita bisanja ale a tu chaab toga toga la po. Pool ale Banabas a yaa pa ba nyo Nyonowa waai ate ba ta siaka ale wa nalimnyiini la nisima po.

²⁴ Ba yaa jam va Pisidiya tenka po a taam cheŋ Pamfiliya tenka. ²⁵ Dula jigini ba jam sak Naawen wamaŋsaŋa Periga me po ale ge a cheŋ Ataliya tenka. ²⁶ Ba yaa zaani dula a jueli ŋaarun a pilim ŋman Antiok juijui ate Kirisita bisanja ale a tu chaab la a liŋ pa ba a nyo Naawen nisima po ayen wa maari ba ate ba baga tom wa tuimaŋa ŋaai ate ba yaa tom nueri nna la.

²⁷ Ba ale jam paari Antiok la, ba yaa tigi Kirisita bisanja ale a tu chaab la meena a nyo jigi yeŋ a weeni sak Naawen ale pa ba a tom dii meena la. Ba weeni a sak ba wa ale lagi siuk ate baai ale kan daa Juuba la a maa ta siaka. ²⁸ Pool ale Banabas a jam goa dula jigini kama ale ŋaŋviirima meena ate ku beni nna yegayega.

15

¹ Nuruba ale jam nyini Judia a jam Antiok tenka a deri piilim a sak baai ale ta siaka ale Yeezu la sinsaga ayen, “Nuru karo a baga nya varibasika ase ka kula nyonowa a nin gebi wa yoanni ase Moosis Sinsaŋa ale a sak dii la.” ² Dila nyin la Pool ale Banabas a yaa jam ta nampaga nna yegayega ale ba. Baai ale ta siaka la a yaa lueri Pool ale Banabas ale baai ale ta siaka la gela a bo Antiok la ayen ba cheŋ Jerusalem a ga nya tuimtomdoma ale kpaŋŋa wanni de zuk.

³ Kirisita bisanja ale a tu chaab la a yaa basi ba siuku po ayen ba cheŋ. Ba ale jam va Fonia ale Samaria tenŋa po a cheŋ la, ba yaa va ba Kirisita be chaama ale bo dula la jigi, a yaa weeni sak ba ayen nuru baai ale kan daa Juuba la a tagri va Naawen. Wa paaliŋa de ate ba weeni a sak ba la yaa ta masim ale supeentik a jam ba meena jigi. ⁴ Ba ale jam paari Jerusalem la, Kirisita bisanja ale a tu chaab la ale ba kpaŋŋa ale tuimtomdoma a jam maa chaab a nye ba tia kama ate ba weeni a sak

ba meena Naawen ale pa ba a tom tuima dii la. ⁵ Ba ale ga weeni nna a nueri la, baai ale ta siaka la gela baai ale ka Farisiima po nuruba la, a yaa yiri zaani ŋmai a weeni ayen, “Ku a fe kama ayen baai ale kan daa Juuba la a gebi ba yuaŋa. Ku a fe kama me ayen, ba kaam ba ayen ba a zuli Moosis Sinsaŋa ale a weeni dii la.”

⁶ Tuimtomdoma ale kpaŋŋa a yaa tu chaab ayen ba biisi wanni de. ⁷ Ba ale nak nampaga di nyin ate ku beni la, Piita yaa zaani a biisi ayen, “M suaata, nama dek seba ayen a ta nyini dila po dila po, Naawen ale jam lueri mi a ta nyini nama po a nyini ayen m ga sak baai ale kan daa Juuba la, Naawen wamaŋsaŋa ate ba wom abe ba ta siaka ale ŋa. ⁸ Naawen waai abe ale seba nurubiik meena popola ale ka dii la, a te Naawen Chiika baai ale kan daa Juuba la kama ase wa ale te tama me dii la ayen ku sak ayen wa ta yaalika ale ba kama ase wa ale ta yaalika ale tama me dii la. ⁹ Naawen nye ba jigi kama ase wa ale a nye, tama jigi dii me la. Siuk kula po, wa va ka ba siaka ale wa a yaa sugri ba wabaatana ba suniima po a basi. ¹⁰ Yogyogla de, ka boa ale soa ate nama a yaali ayen ni pa jib kpeemu de buui ate ti kokpiensaŋa a yaase tama dek an baga ji bu la ayen ŋaŋviirima ji? Ni dan a nye nna, ni a nye ka Naawen a nya. ¹¹ Alege tama seba a chak kama ayen tama ale va ti Nyonowa Yeezu niaka nyin a nya varibasika ase bala me a le nya dii la.”

¹² Ba meena tuka po a kasim jam goori ka nna chorototo, ale a wom Pool ale Banabas ale jam a weeni Naawen ale pa ba a tom wakperikaliisa ale baai ale kan daa Juuba po dii la. ¹³ Pool ale Banabas ale ga biisi nueri la, Jeemsi yaa tulisi ayen, “M suaata, ni meena lagi tue a wom mi. ¹⁴ Ni wom Simon Piita ale togi Naawen ale liŋ nye dii a sak baai ale kan daa Juuba la a yaa piilim lueri ba po ba gela a soa ba la. ¹⁵ Ase Naawen biisiteeroma ale ŋmarisi Naawen Gbaŋka po a weeni a magsi chaab ale nyaku de la. Ba ŋmarisi weeni ayen Nyonowa a weeni:

¹⁶ ‘Nyaku de ŋaŋnyin, m le pilim jam a nye ate Deivid yenni ale lo la a ŋman zaani.

M le ŋman pilim se di juijui ale lo la, abe m nye ate di ŋman pagra.

¹⁷ Ate nurubiik meena a jam mi jigi.

Baai meena ale kan daa Juuba ate mi wi ba ayen m nuruba la, bala meena ale jam mi jigi.

¹⁸ Nyonowa ale weeni nyaŋa de meena a ta nyini dila po dila po.’ ”

¹⁹ Jeemsi yaa ŋman biisi a cheŋ a weeni ayen, “Dila nyin mi a poli kama ayen ti kan a daani baai ale kan daa Juuba a yaa tagri

a va Naawen la. ²⁰ Ku magsi ka ti n̄marisi gban̄ a te ba a weeni ba ayen, ba kan a de bogluta n̄andiinta dii nyin̄ la, n̄andiin̄ tila an welema. Ti weeni ba me ayen ba kan bobi nip̄ok baai ale kan daa ba pooba la a goa, a be ba kan a n̄obi jaab buui ate ba an togri la lamm̄oa a be ba kan a de ziim. ²¹ Baai ale kan daa Juuba la, le deri siak nyana de kama, boan nyin̄na ba seba kama ayen Juuma baai ale bo a juijui meena ale ba la, ba sak Moosis Sinsan̄na de kama ate ku beni yegayega. Ba be wom ale karim n̄a kama ba tuka diinan̄a po ba Vuusum Daan̄a meena po.”

²² Tuimtomdom̄a ale kpan̄na ale Kirisita bisan̄a ale a tu chaab la a yaa maa chaab a poli ayen ku nala kama ate ba lueri nuruba a ta nyini ba po a tom ba ale P̄ool ale Banabas ate ba cheŋ Antiok. Ba yaa lueri nuruba baye baai ale ta siaka la a te ba zula nalimnyini la. Nuruba bayewa ale Judas (waa me ate ba a wi wa ayen Baasabas la) ale Silas. Ba yaa tom ba ayen ba ta gban̄ka a cheŋ. ²³ Ba ale jam n̄marisi gban̄ka a weeni dii la ale nna ayen,

“Tama ni suaatan̄a tuimtomdom̄a ale kpan̄na a maa chaab a puusi ti suaatan̄a baai ale potim kan daa Juuba a nyini biam po ate ba bo Antiok ale Siriya ale Silisiya ten̄san̄a la.

²⁴ “Tama wom ayen nuruba gela ale nyini tama po a jam biisi wie ate n̄a daani ni ale nye ate ni popola kaasi. Ti a weeni a sak ni kama ayen ni nya nuru bala an tuesi sinsan̄na tama jigi ayen ba jam biisi dila. ²⁵ Dila nyin̄ ate tama meena a nye tuka a yaa poli ate ti yaa siak a lueri nuru ba gela ayen ba va P̄ool ale Banabas ti sua tii ate ti mariŋ la a jam ni jigi. ²⁶ P̄ool ale Banabas ka nuru baai ale pa ba nyuwoa a da ti Nyon̄owa Yeezu Kirisita nyin̄ la. ²⁷ Dila nyin̄ ate ti yaa tom Judas ale Silas ni jigi. Ba ale poom weeni a sak ni dii meena wuu ate ti n̄marisi gban̄ka de po la.

²⁸ “Naawen Chiika ale tama a maa chaab a siak kama ayen ti kan pa jib bu choa a ji ni. Ti ta ka wien̄a de nyiini ayen ti weeni a sak ni. Ku a fe kama ayen ni va n̄a. ²⁹ Wien̄a de ale, Ni kan a de bogluta n̄andiinta, ni kan a de ziim, ni kan a n̄obi jaab buui ate ba an togri la lamm̄oa, ni kan a bobi nip̄ok baai ale kan daa ni pooba la a goa. Ku a le nala kama ase ni a le kan a nye wien̄a de.

“Ni boro nalimnyini.”

³⁰ Ba ale n̄marisi gban̄ka nna a ga nueri la, ba yaa tom P̄ool ale Banabas ale ba vaan̄chaama ayen ba ta ka cheŋ Antiok. Ba ale ga paari la, ba yaa tigi baai ale ta siaka la ate ba jam jigi yen̄ a yaa te ba gban̄ka. ³¹ Ba ale ga karim ka a nueri la, gban̄ka

wien̄a a yaa ta supeentik a jam ba jigi. ³² Judas ale Silas dek abe jam ka Naawen biisiteeroba. Ba yaa bo ale ba a den̄si ba kpa ayen ba nya pagrim. ³³ Ba ale ga daliŋ maga dega la, Antiok demma yaa te Judas ale Silas siuk ale suyogini ate ba pilim cheŋ baai ale tom ba la jigi. ³⁴ Alege Silas jam nya kama ayen ku nala kama ate wa wari dula.

³⁵ Alege P̄ool ale Banabas a jam wari ka Antiok a gum chaab ale nuruba chaab ate ba maa chaab a yaa sak nuruma Nyon̄owa wanni.

³⁶ Ku ale ga beni maga dega la, P̄ool a yaa weeni Banabas ayen, “Basi ate ti pilim n̄mani cheŋ jigi n̄aai meena ate ti sak Nyon̄owa wanni la a ga nya ase Kirisita bisan̄a a nye ka se.” ³⁷ Banabas a jam a yaali kama ayen Joon̄ Maak a maa va ba a cheŋ. ³⁸ Alege P̄ool an jam poli ayen ku magsi ayen Joon̄ Maak a maa va cheŋ dii nyin̄ la wa an jam maa boro ale ba ate ku ga paari ba tuini kpeglimka. Wa jam zaani ka Pamfliya ten̄ka a basi ba. ³⁹ Nampaga a yaa deri jam ba sun̄suy ate ba poori chaab togatoga. Banabas a yaa yik Maak ate ba jueli n̄aarun̄ a cheŋ Saipurus ten̄ka ⁴⁰ ale ge ate P̄ool me a lueri Silas ate baai ale ta siaka a yaa pa ba nyo Naawen nisima po ayen wa nya ba zuk ale wa niaka, ⁴¹ ate ba cheŋ Siriya ale Silisiya ten̄san̄a a ga a den̄si Kirisita bisan̄a ale a tu chaab la kpa dula a te ba pagrim.

16

¹ P̄ool yaa nyini Siriya ale Silisiya ten̄san̄a a cheŋ Daabe ale Lisitira. Kirisita bisan̄a wanyi ale jam bo Lisitira. Wa yoi jam ale Timoti. Wa mawa jam ka Juu a ta siaka ale Nyon̄owa. Alege Timoti kowa jam ka Giriki deno. ² Kirisita bisan̄a meena ale jam bo Lisitira ale Ikoonium la, a kasim jam a pak Timoti kama. ³ P̄ool a yaa jam a yaali ayen wa maa va a cheŋ. P̄ool yaa gebi wa yoanni dii nyin̄ la, Juuma meena ale jam bo dula jigini meena la, a jam seba ayen Timoti kowa ka Giriki deno. ⁴ Ba ale jam va ten̄san̄a po a taam la, ba jam weeni sinsan̄na meena n̄aai ate tuimtomdom̄a ale kpan̄na meena Jerusalem ten̄ka a sak baai ale ta siaka la kama. Ba weeni ba me ayen ba chiib a va sinsan̄na. ⁵ Kirisita bisan̄a ale a tu chaab la siaka a yaa n̄masi pagra a gum du ate ba jam a piisi daa meena a gum du.

⁶ Ba yaa jam cheŋ a va Firijiya ale Galatia ten̄san̄a dii nyin̄ la, Naawen Chiika an jam te ba siuk ate ba sak Naawen waman̄san̄a Asia ten̄ka po. ⁷ Ba ale jam paari Misiya ten̄banni la, ba jam poli kama ayen ba cheŋ Bitiniya ten̄ka alege Yeezu jam tom ka Naawen Chiika ayen wa weeni ba ayen ba

kan cheŋ. ⁸ Ba yaa va Misiya teŋka a taam siŋ Torowas teŋka. ⁹ Ku yaa nye Pɔɔl jigi yokku ase wa goa daasim kama la ate wa nya Masidoniya deno a za wa teŋ a saalim wa a weeni ayen, "Taam jam Masidoniya dela a maa maari ti." ¹⁰ Wa ale ga nya nna la ase goadaasima la, ti yaa yiri a gomsɪ ayen ti cheŋ Masidoniya a poli weeni ti dek ayen Naawen weeni ti ayen ti cheŋ ka dula a ga sak ba wa wamaŋsaŋa.

¹¹ Ti yaa jueli ŋaarunŋ a zaani Torowas a gaam taam cheŋ Samotiras. Vari ale veenti la, ti yaa ŋman cheŋ Niyapolis. ¹² Ti yaa zaani dula a basi ŋaarunŋku ale ge cheŋ Filipai, ka Masidoniya teŋsaŋa po teŋ kpɛŋ la. Aroom demma ale ba kpaga ale jam bo teŋka de po a nya ba zuk. Ti jam bo teŋ kala ate ku beni magla. ¹³ Juuma Vuusum Danni ate ti yaa basi teŋka po alege cheŋ siŋ benni noai juijui ate ti jam a poli ayen ti le nya jigi ale Juuma a tigi chaab a boro a nye Naawen puusa la. Ti yaa jam kala a biisi ale nipɔk baai ale jam tigi chaab a kala dula la. ¹⁴ Ti ale jam boro a biisi la, nipɔk wanyi ate ba a wi wa ayen Liidiya ale jam a wom dii ate ti jam a biisi la. Wa jam nyini ka Tayatira. Wa jam ta ka garuk sobta a gerim. Wa jam ka waai ale a te Naawen zula nna yegayega la. Dila nyinŋ la, Nyɔnɔwa yaa lagri wa popolaŋa ate wa a wom Pɔɔl ale jam a weeni dii la. ¹⁵ Wa ale wa dɔkdemma ale ga tuesi soka a nueri la, wa yaa wi tama a weeni ayen, "Nama a dan sum siak kama ayen mi ta siaka ale Nyɔnɔwa, ni be jam mi yenni a goa." Wa jam weeni dila ate ku yik tama kama ate ti va wa a cheŋ.

¹⁶ Da yeŋ ate ti jam a cheŋ juijui ate Juuma a tigi chaab a puusi Naawen la, ate nipɔkbili wanyi, wa jam ka yomo a yaa tu ti siuku ninŋ. Chichiribaata ale jam ta wa ate wa бага a weeni chum dii po wie. Baai ale jam soa nipɔkbili yomowa de la, ba basi kama ate wa yaa a porisi a nya ligra nna yegayega a te ba. ¹⁷ Wa yaa jam kaari a wi Pɔɔl ale tama a weeni ayen, "Nuruma de ka Naawen kpeeni tomteerɔba. Ba a mooli a sak ni ka ni ale ni nye dii ate ni nya varibasika la." ¹⁸ Wa jam nye nnala ate ku paari ka daa dii choa ate ku yaa puuri Pɔɔl sui nna yegayega ate dai dila dannɪ Pɔɔl yaa virim a weeni chichiribioku ale bo wa zukku po la ayen, "Yeezu Kirisita yonni nyinŋ ate mi a weeni fu ayen fi nyini wa zuk po a nyini." Chichiribioku a yaa deri basi wa dula jigini nna nwuli.

¹⁹ Nipɔkbilika nyamma ale ga minŋ ale ba an ŋman бага a nya ligra la, ba yaa yik Pɔɔl ale Silas a vuuri ba a ta ba cheŋ kpaŋŋa jigi yaba peelimu po. ²⁰ Ba yaa ta ba jam Aroom teŋka kpaŋŋa jigi a weeni ba ayen, "Nuruma de ka Juuba. Ba be

a daani ka ti teŋka demma. ²¹ Ba a sak ka sinsak ŋaai ale kan a va tama Aroom demma sinsaŋŋa la. Ku be a fe kama ayen ti kan nye dii ate ba a weeni ti la." ²² Nuru boanni a yaa maa gum ba po a yaa tu chaab ale Pɔɔl ale Silas.

Ate kpaŋŋa a yaa yik Pɔɔl ale Silas gattaŋa a dari cheeri ale weeni ayen ba miiri ba. ²³ Ba ale miiri ba nna yegayega la, ba yaa ta ba a ga lik ale ge weeni likka dɔkku limsidowa ayen wa ŋmasi lik ba nalimnyiini. ²⁴ Limsidowa ale ga wom nna la, wa yaa ta ba taam niŋŋin dɔkku a lik a yaa pa duok kpionŋ ate ba kerɪ vie, ku dobra nna yegayega a pa ba naŋsaŋa a su du.

²⁵ Alege goota po sunsunŋ ale ga paari la, Pɔɔl ale Silas a yaa jam boro a puusi Naawen ale a yi yiila a pak Naawen. Baai ate ba jam maa yik ba a lik la, a yaa jam a wom Pɔɔl ale Silas ale a nye dii la. ²⁶ Teŋka a yaa deri choa nna yegayega ate likka yenni me a choa ate ku an bola beniya ate diinaŋa noaŋa a deri lagri, ate choroma ŋaai ate ba pa bobi ligrima la a yaa deri gebi me. ²⁷ Likka yenni limsidowa a yaa yiri ga a nya ale likka yenni noaŋa a lagriya. Wa yaa yeeri gebi wonŋ ayen wa ko wa dek dii nyinŋ la, wa jam a poli kama ayen nuruma a nyini chali be kama. ²⁸ Wa ale jam boro a ayen wa nye dila la, Pɔɔl yaa nya a kaari ate ku jueli nna yegayega a weeni wa ayen, "Kan te fi dek tuem, ti meena bo ka dela."

²⁹ Limsidowa yaa wi ayen ba ta bolim a jam a yaa chali jo yenni po ate yɔgsum yik wa ate wa nyinŋka yaa a gok nna pampam ate wa yaa lo Pɔɔl ale Silas ninŋ ³⁰ a yaa ta Pɔɔl ale Silas a nyini peelim ate wa yaa weeni ba ayen, "M koba, ku a fe ayen m nye ka se ate m nya varibasika?"

³¹ Ba yaa tulisi wa ayen, "Ta siaka ale Nyɔnɔ Yeezu, ale fi le nya varibasika, fi ale fi dɔkdemma meena." ³² Ba yaa sak wa ale baai meena ale bo wa yenni po la Nyɔnɔwa wanni. ³³ Dila powa degadega yok kula ate nuruwa a yaa yik ba a sugri ba niranaŋa ate ba deri te wa ale wa dɔkdemma soka. ³⁴ Wa yaa ta ba jo wa dɔkku a nye ŋandiinta a te ba. Wa dɔkdemma meena sue a yaa jam peenti nna yegayega dii nyinŋ la, ba ta siaka ale Naawen kama.

³⁵ Vari ale ga veenti la, Aroom teŋka kpaŋŋa a yaa tom limsidoba ale tuntomɪŋ ka de ayen, "Ni basi ate nuru bala cheŋ."

³⁶ Limsidowa yaa weeni Pɔɔl ayen, "Aroom teŋka kpaŋŋa a tom weeni kama ayen m lagi fi ale Silas a basi. Dila nyinŋ yogyogla de, ni nyini cheŋ ale suyogini."

³⁷ Alege Pɔɔl yaa tulisi ba ayen, "Ba an nya ale ti kaasi wari ya, alege ba nak ti ate waai meena a nya. Tama ka Aroom dem. Ba nak ti a yaa ta ti ga yuk basi likka dɔkku

po. Alege yogyogla de, ate ba yaa a yaali ayen ba basi ti ate nuru kan seba ku noai po? Aawo, dila kan tom! Ku a fe kama ate Aroom kpanja deka a jam dela jigini a lagi ti a basi.”

³⁸ Limsidoma a yaa ga weeni ate Aroom tenka kpanja wom. Ba ale ga wom ayen Pool ale Silas ka Aroom demma la, yogsom yaa yik ba ³⁹ ate ba chenj a ga weeni ba ayen ba kaasi ale ge yaa lagi ba ate ba nyini a yaa saalim ba ayen ba basi tenka po. ⁴⁰ Pool ale Silas a yaa basi likka dokku ale ge chenj Liidiya yenni. Dula jigini, ba yaa tu chaab ale Kirisita bisinsila a yaa biisi wie a denji ba kpa ale ge yaa basi ba ale chenj.

17

¹ Pool ale Silas a yaa nman va Amfipolise ale Apoloniya tenšana a taam chenj Tesalonika tenka. Juuma tuka yeri dinyi ale jam za Tesalonika po. ² Ase Pool nyiem ale a nye dii la, wa yaa chenj ga jo tuka yenni po. Wa jam bo ka dula ate ku paari Juuma Vuusum Danni ku noa buta a jo ba tuka yenni po a pa Naawen Gbanja a biisi a daliŋ ale ba a ³ togi Gbanja wienja kie a sak ba ayen ku sak ba ayen ku jam a fe kama ayen Kirisitawa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom ate wa jam la a nam ate ba yik wa a ko ale ge ate wa nman yiri kum po. Pool yaa weeni ayen, “Kirisitawa de ate Naawen puulim ayen wa le tom ate wa jam la, ale Yeezu. Be ka wala wie ate mi ta jam ayen m biisi a sak ni.” ⁴ Juuma ale wom nna la ba gela a yaa sum siak ayen Pool ale a biisi dii la ka wensie a yaa pa ba deka a gum chaab ale Pool ale Silas. Giriki demma me yegayega baai ale a chali Naawen la, ale nipooba ba gela baai ale chim nuru kpeenta la bala meena jam siak kama a maa va Pool ale Silas.

⁵ Alege Juuma a yaa jam a de nyuri ale Pool ale Silas. Juuma yaa yik tenka po nuru baai ale kan a yaali tuuma ale a yaali kpaliŋsa a bo tenka po siuk kpeentana niŋsa a nyiem a chenj la a nyo jigi yenj ate ba yaa maa chaab a nye ate supuurim a jam waai meena jigi tenka po ate ba a nuemu nna yegayega. Nuruma yaa nye dila a chali chenj nuru wanyi ate ba a wi ayen Jeemin la yeri po. Ba jam a poli ayen ba a gisi ka Pool ale Silas dila ate ba dan nya ba abe ba yik ba a ta nyini peelim a te nuruma. ⁶ Alege ba ale jam nye dila ale ge ba an nya ba la, ba yaa yik Jeemin deka ale Kirisita bisanja gela a vuuri a ta ba jam tenka kpanja jigi a yaa a nuemu ate ku a jueli a weeni ayen, “Nuruma de a ta ka daanika a jam jigi meena. Yogyogla de, ba ale nna a jam tama tenka po” ⁷ ate Jeemin a yaa basi ate ba bo wa yenni po. Ba

meena a kaasi ka Aroom tenka nakpionku Siiza sinsanja. Ba a weeni kama ayen nakpionku choa ale boro. Wa yoi ale Yeezu.” ⁸ Tenka po kpanja ale nuruma ale wom nna la, ku yaa ta popola togotoga nna yegayega a jam ba jigi. ⁹ Kpanja yaa basi ate Jeemin ale mbala a tuni ligi njaai ale magsi ba tuni la, abe ba basi ba ate ba yaa chenj.

¹⁰ Tenj ale jam sobri la, Kirisita bisanja a yaa basi ate Pool ale Silas a chenj Beria tenka. Ba ale jam paari dula la, ba yaa ga jo Juuma Tuka Yenni po. ¹¹ Tenka la demma a jam a zunchoj Tesalonika demma de ale Naawen wamaŋsana womka kama. Ba kasim jam lagi ba tue meena nalimnyini kama a wom wamaŋsana. Daa meena ba a karim ale a zamsi Naawen gbanja wienja kama ayen ba nya ase Pool ale a biisi dii la ka wensie ya. ¹² Juuma yegayega a jam ta siaka kama ale wamaŋsana. Girik tenka nipooma yegayega baai ale chim nuru kpeenta la ale Giriki demma nidoma a jam maa ta siaka kama. ¹³ Alege Juuma baai ale jam bo Tesalonika ale wom ayen Pool sak Naawen wanni Beria tenka me po la, ba yaa nman jam dula me a yik nuruba a nyo jigi yenj a paasi ba ayen ba ta daanika a jamu. ¹⁴ Kuna bula beniya ale ge ate Beria demma Kirisita bisanja a basi ate Pool a chenj nya kpeema kunkonjini, alege Silas ale Timoti a yaa wari Beria. ¹⁵ Nuru baai ale jam ta Pool a chenj ayen ba basi la, a jam ta wa a chenj paari ka Atens ale ge pilim nmani Beria. Pool jam te ba ka tuntomij ayen ba weeni Silas ale Timoti ayen ba dan nya siuk yogyogla de ba jam wa jigi.

¹⁶ Pool ale jam bo Atens tenka a limsi Timoti ale Silas la, wa yaa jam nya ale bogluta a kasim jam sueri tenka de po meena. Nyaku de a yaa jam te wa supuurim nna yegayega. ¹⁷ Daa meena wa kasim jam a daliŋ kama ale Juuma ale baai ale kan daa Juuba ale a chali Naawen la ba tuka yenni po. Daa meena me wa jam maara a daliŋ kama ale nuru baai meena ale bo yaba peelitana po la. ¹⁸ Sagroba ale jam boro. Ba jam ka togotoga buye. Ba bunyi wa yoi a jam ale Epikuriyos demma. Bunyiwa me yoi a jam ale Sitooyik demma. Epikuriyos demma ale Sitooyikma sagroma me a jam maa nak nampaga kama ale Pool. Ba gela a jam bek wa ayen, “Nuruwa de a ti an za a nak ka boan jaab gunjon dila?”

Ba gela me weeni ayen, “Ku a nye ase wa a biisi ka tenja si chaab bogluta wie la.” Ba weeni dila kama dii nyinj la, Pool a yaa biisi a magsi chaab ale ka Yeezu ale kpi ale nman yiri kum po dii la. ¹⁹ Dila nyinj la, ba yaa weeni Pool ayen wa jam sagroma kpanja tuka jigini ate ba a wi

ayen Ariyapagus la a jam siak wiik. Wa yaa siak a jam ate ba yaa bek wa ayen, "Pool, tama a yaali kama ayen fi weeni a sak ti sinsak paali n̄aai ate fi a sak la kiri. ²⁰ Ti ale wom ale wie n̄aai ate fi a weeni la gela ka wachansa ti tue po la ate ti a yaali ayen fi weeni n̄a kiri a sak ti." ²¹ Ba jam bek Pool nna kama dii nyin la Atens demma ale nicham baai ale maa bo tenjka po dula la a nyiem kasim a yaali ayen ka ba a weeni chaab abe ba a wom me wa paala ale popola paala wie. Ba nyiem n̄man ka wari wari a nye a gum nna po.

²² Pool yaa yiri zaani Ariyapagus nuruma nin a weeni ba ayen, "M nya kama ale nama Atens demma a yaali Naawen wie ka nna yegayega. ²³ Dii nyin la, mi ale kasim wa tenjka po a taam la, mi nya jigi n̄aai meena ate ni a kaab la ale bogluta ate ni se zaani a n̄marisi kunyi nyin ayen, 'Naawen dii ate ti ze la.' Ni be basi ate m weeni a sak ni ayen Naawen dii ate ni a te di zula alege ni ze di la, ka Naawen dila ate yogyogla de mi a biisi di wari a sak ni. ²⁴ Wa ka Naawen waai ale nye tenjka meena ale jaab buuri meena ale bo ka po la. Wa ka waai ale ka wenyimazuk ale tenjuk Nyono la. Wa be an bo daa yeri n̄aai ate nurubisa se la po. ²⁵ Yaase ku be kan fe kama ayen Naawen pa nurubiik ate wa nye wari a te wa. Dii nyin la ka wala dek ale a te nyuvuri jaab buuri meena. Be ka wala me ale a te nurubiik meena jaab buuri meena me. ²⁶ Wa lij nye ka nuru yen, a yaa va nuru wala nyin a nye nuru boari togatoga tenjuk de meena. Ka wa dek me abe ale poli diipo ate tenja togatogaka tenjuk de ale boro a beni la. Wala dek me abe ale daani tenbananja a te tenja togatogaka tenjuk de. ²⁷ Naawen nye nyanja de meena kama ayen ku basi ate nurubiik nyiem a gisi wa ate da dii dai ba baga a nya wa. Alege, ni basi ate m weeni a sak ni ayen Naawen moata ti ka nna farafara ²⁸ ase nuru wanyi ale weeni dii ayen, 'Ka wala ale basi ate ti vua a nyiem a chen ale boro.'

Ku a nye ase ka ni dek nuruma ale n̄marisi dii ayen,

'Tama me ka wa bisa la.'

²⁹ Tama a be dan ka Naawen bisa, ku a fe kama ayen ti kan a poli ayen wa a neensi ka kuta a yaase tintana ate nurubiik a pa wa dek yam a peesi ba la. ³⁰ Diipo ate nurubiik a jam ze Naawen la, wa an jam te nurubiik waalika ase ku ale magsi ayen wa te ba dii la. Alege yogyogla de, wa yaa a weeni nurubiik meena jigi meena kama ayen ba tagri basi ba wabaata tuimanja tomka. ³¹ Boan nyinjan, wa dak ka dai ayen dai dila dann̄i abe wa pa nuru wanyi ate

wa lueri ayen wa va wala nyin a bo tenjuk de meena wensie buusa. Nuru wala abe ale wa nak a yiri kum po ayen ku basi ate nuru meena seba chak nalimnyiini ku le sum nye kama."

³² Nuruma ale wom ale Pool a biisi magsi chaab ale yiri kum po wie la, ba gela a yaa jam nye wa a la. Ba gela me a weeni ayen, "Ti n̄man a yaali kama ayen fi biisi nyaku de wie ate ti wom." ³³ Pool a yaa basi tuka jigini ale chen. ³⁴ Nuru ba gela ale jam maa gum wa po a ta siaka ale Yeezu. Nuruma de po wanyi yoi ale Daanisios. Wa jam maa ka Ariyapagus kpanja po dinyi. Nipok me ale jam maa ta siaka. Wa me yoi ale Damaris. Nuruba ba chaab me a jam maa ta siaka a gum du.

18

¹ Pool ale ga biisi ale Ariyapagus kpanja tuka a nueri la, ku n̄aanyin ate wa yaa basi Atens ale chen Korinti. ² Dula jigini wa yaa nya Juu wanyi, ate ba a wi ayen Akiila. Ba biak wa ka Pontus tenjka. Wa ale wa pok ale jam nyini Italiya tenjka jam daanja de. Wa powa yoi ale Pirusila. Ba jam nyini tenj kala jam kama dii nyin la, Nakpionku Kilodiyus ale jam te wada ayen Juuma meena basi Aroom tenjka. Pool yaa chen ayen wa nya Akiila ale wa powa. ³ Wa jam a goa ale ka bala ale a tom ale ba dii nyin la Pool jam a baali ka dunsa gbanja a da ase Akiila ale wa powa ale jam a nye dii la. ⁴ Juuma Vuusum Daanja meena wa nyiem jam ta ka biik ba tuka yenni po ale Juuma ale baai ale kan daa Juuba la a biisi ale a poli ayen wa dan baga abe wa nye ate ba ta siaka ayen wa ale a biisi dii la ka wensie.

⁵ Silas ale Timoti ale nyini Masidoniya a jam la, ba jam a paari ale Pool yaa kasim jam pa ka daanja meena wa boka pa a kasim a sak Juuma Naawen wamanjana a biisi ate ku a lagri ayen Yeezu ale Kirisitawa waai ate Naawen weeni ayen wa le tom ate wa jam la. ⁶ Nuruma ale jam a weeni ale a biisi wa a kaasi ayen ba kan yaali wa ale a weeni dii la, Pool me yaa kpaanti wa gattanja paasuku ayen ku sak ba ayen wa a kaam ba kama a weeni ayen, "Ni dan be nama dek ale soa dila. Ku daa mi ninja a zaani yogyogla de a ta a chen m le chen ka nuru baai ale kan daa Juuba la jigi." ⁷ Pool yaa basi ba ale chen nuru wanyi waai ale kan daa Juu la yeri. Wa yoi ale Titus Jasitus. Wa jam ka waai ale a chali Naawen nna yegayega la. Wa yenni jam za moata ka Juuma tuka yenni. ⁸ Nuru waai ale jam chim tuka yenni kpagi la yoi ale Kirisipus. Wala ale wa dokdemma meena a jam ta siaka kama ale Nyono wa. Nuruba yegayega me Korinti tenjka a jam

maa wom wamanšana kama a yaa ta siaka a tuesi soka.

⁹⁻¹⁰ Yok kunyi ate ku yaa nye Pool jigi ase wa goa daasim kama la ate wa nya Nyonowa ate wa weeni ayen, “Kan chali yogsom, boan nyinŋa, mi bo ale fu, kama. Nuru karo a бага a te fi tuomoa. Kan sina, a biisi boan nyinŋa, mi ta ka nuruba yegayega tenka de po, baai ale a limsi ayen ba wom mi wanni.” ¹¹ Pool jam bo dula jigini ate ku paari ka bein ale geli a sak nuruma Naawen wanni.

¹² Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Galiyo, ate Aroom tenka a jam lueri wa ate wa chim Gomina a tagri Aroom tenka zuk a ga bo Korinti tenka a nya Akaaya tenka zuk. Diipo ate nuruwa de a jam chim Akaaya Gominawa la, dila powa ate Juuma a jam maa chaab a yik Pool ale pagrim a ta wa cheŋ dok kuui ate Aroom demma a biisi biisana la. ¹³ Ba jam a weeni kama ayen, “Nuruwa de Pool, a kasim pii ka nyin a paasi nuruma ayen ba a te Naawen zula ŋaai ale kan a va sinsanŋa ale a sak dii la.”

¹⁴ Pool ale deri lagi noai ayen wa biisi a vari wa dek basi la, Galiyo yaa weeni Juuma ayen, “Ku daam dan ka wari dii ale ka wabiok a yaase wakaasun ate wa nye, ku te nala kama ate m ta chichiiba ale nama Juuma nna, ¹⁵ alege ku ka wa dii ale ka nampaga wari a magsi chaab ale wie ŋaai ate ni pa a biisi la, ale nuruba yue la, ale sinsak ŋaai ate nama nyiini a va la, ku a fe kama ayen ni dek abe biisi a magsi chaab. Mi kan chim wienŋa de chaab boteero.” ¹⁶ Galiyo weeni dila ale ge yak ba ate ba nyini biisi dokku po a nyini. ¹⁷ Ba meena yaa yik Sositenisi waai ale jam ka tuka dokku kpagini la a zaani biisana dokku nin a nak. Alege dila an jam daani Galiyo ale magla me.

¹⁸ Pool jam bo Korinti tenka ale Kirisita bisana ate ku beni ka nna yegayega. Da yen wa ale Pirusila ale wa chorowa Akiila a yaa banti ba ale ge jueli ŋaarun a cheŋ Siriya. Ba ale jam zaani Kenkeriya ayen wa jueli ŋaarunku a cheŋ la, Pool jam poni wa zukku kama, dii nyin la wa pe kama a magsi chaab ale dila. ¹⁹ Ba ale jam paari Efisos tenka la, wa yaa basi Pirusila ale Akiila dula jigini. Pool yaa biisi biik ale Juuma ba tuka yenni po. ²⁰ Ba yaa weeni wa ayen wa goa magla ale ba alege Pool zeri ²¹ alege weeni ba ayen, “Ku dan ka Naawen yaalika m le pilim ŋman jam ni jigi.” Pool weeni dila ale jueli ŋaarun a zaani Efisos a cheŋ.

²² Wa ale jam paari Siizariya la, wa yaa cheŋ Jerusalem a ga puusi Kirisita bisana ale a tu chaab dula jigini la ale ge a yaa cheŋ Antiok. ²³ Wa ale beni maga dula

jigini la, wa yaa basi dula, ale va Galatia ale Firijiya tenšana po a denŋi Kirisita bisana kpa.

²⁴ Juu wanyi ate ba a wi ayen Apolos ate ba biak wa Alezandiria la, a yaa jam Efisos. Wa jam ka waai ale бага a biisi nna yegayega ale seba Naawen Gbanŋa wienŋa nna yegayega me la. ²⁵ Nuruba ale poom liŋ jam sak wa Nyonowa siuku wienŋa nna yegayega ate wa a biisi ale a sak ale nin muna a va siuku nalimnyini wensie ŋaai ale a magsi chaab ale Yeezu la. Alege soka kaai nyiini ate wa jam seba la ale soka kaai ate Joon te la. ²⁶ Wa yaa piilim a deri a biisi nyana de meena ba tuka yenni po ale kan chali yogsom. Alege Pirusila ale Akiila ale wom biika la, ba yaa yik wa a togi Naawen siuku meena wienŋa ate ŋa lagri a te wa nalimnyini. ²⁷ Apolos yaa poli ayen wa jueli ŋaarun a cheŋ Akaaya tenka. Kirisita bisana ale jam bo Efisos la a yaa denŋi wa kpai a ŋmarisi gban a te Akaaya Kirisita bisana a saalim ba ayen ba tuesi wa nalimnyini. Wa ale jam paari du la, wa jam maa maari nna yegayega baai meena ale va Naawen niaka nyin a chim Kirisita bisa la. ²⁸ Boan nyinŋa, wa kasim jam nak ka nampaga ale pagrim a biisi yak Juuma. Ba nyini ka peelim a nak nampanŋa ale chaab dila ate Apolos a yaa biisi a ta nyini Naawen Gbanŋa wienŋa po ate ku lagri ayen ku sak ba ayen Yeezu ka Kirisita waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom ate wa jam la.

19

¹ Apolos ale jam bo Korinti la, Pool yaa cheŋ wa Galatia ale Firijiya tenšana sunsun po a taam nyini cheŋ Efisos. Dula jigini, wa yaa nya ŋaanyiriba ba gela ² a yaa bek ba ayen, “Diipo ate nama chim Kirisita bisa la, nama tuesi Naawen Chiika?”

Ba yaa tulisi wa ayen, “Tama an poom wom ayen Naawen Chiik boro.”

³ Pool yaa bek ba ayen, “Ku be dan ka dila nama abe tuesi ka boan soka?”

Ba yaa tulisi Pool ayen, “Ka Joon soka ate tama tuesi.”

⁴ Pool yaa tulisi ayen, “Soka kaai ate Joon te la, wa te ka baai ale basi ba wabaatana tomka la. Wa jam te ba kama ale ge weeni Izirali demma ayen ba be pa ba dek a te waai ale bo ŋaari a cheena la. Kula nyonowa ale Yeezu.”

⁵ Ba ale wom nna la, ba yaa tuesi soka Nyonowa Yeezu yonni nyin. ⁶ Pool yaa pa nisima a vi ba zuk ate Naawen Chiika yaa siŋ jam ba zuk ate ba deri jam biisi be sii ale kan daa ba dek biisa la a yaa weeni Nyonowa ale weeni ba ayen ba weeni dii la. ⁷ Baai ale jam nye nna la, a jam a nye ase ka nuruba pi ale baye la.

⁸ Chiisa sita meena Pɔɔl kasim jam a jo ka Juuma tuka yenni po a biisi wie ale nuruma. Pɔɔl a kasim pii nyin a biisi ale ba ayen ba miɲ chak Naawen Naamu wie ale ka dii la. ⁹ Alege ba gela tue a jam kp̄ari ka nna yegayega ate ba jam kan yaali ayen ba ta siaka, ate ba jam a biisi be bulorisa nuruma meena niɲ a maḡsi chaab ale Nyɔnɔwa siuku. Dila nyin la, Pɔɔl yaa yik ɲaɲnyirima ate ba maa chaab a basi ba ale chen. Daa meena Tiranus yenni po Pɔɔl jam a biisi ka biik ale nuruba dɔk kp̄ion̄ kuui po ate nuruba kali a sak nuruba la. ¹⁰ Wa kasim jam a nye ka dila ate ku ga paari a yaase ku gaam bena ɲaye ate nuru baai meena ale jam bo Asia tɛŋka po la (Juuma ale baai ale kan daa Juuba) a jam wom Nyɔnɔwa wanni.

¹¹ Naawen a jam pa Pɔɔl a tom wakperikaliisa gaam wakperikaliisa ale ka dii la kama. ¹² Wa lakima ale tuima ga tii ate wa jam ta la, nuru a dan pa ɲanta bala wanyi a ta ga yɔgnyien̄ jigi kula nyɔnɔwa nyin̄tuilaɲa a yaase wa chichiribaataɲa a basi wa kama. ¹³ Juuma baai me ale jam boro a nyiem a gilim a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi la, ba me a jam pii ka nyin̄ pa Nyɔnɔwa Yeezu yonni nyin̄ a nye dila. Ba yaa weeni chichiribaataɲa ayen, “Yeezu waai ate Pɔɔl a sak wa wien̄a la, yonni nyin̄ ate mi a weeni fu ayen fi nyini nuruwa zuk po a nyini.” ¹⁴ Baai ale jam a nye nna la ka Juuma Puusika Yenni kp̄agi kpeeni wanyi bisa. Ba jam ka bisa bayopoi. Ba kowa yoi jam ale Sikiiva.

¹⁵ Chichiribioku yaa weeni ba ayen, “Mi seba Yeezu kama, m be seba Pɔɔl me kama. Alege nama, ka bana?”

¹⁶ Nuruwa yaa deri yiri a tu chaab ale ba meena a nak ba yiak. Ba meena yaa yiri chali ale nira ale chabola a basi nuruwa yenni. ¹⁷ Juuma meena ale baai ale kan daa Juuba ate ba meena bo Efisos la a jam wom nyaku de kama ate yɔgsum yaa jam yik ba meena ate Nyɔnɔwa Yeezu yonni a jam nya zula nna yegayega. ¹⁸ Baai ale chim Kirisita bisa yɔgyɔgla de la bala yegayega a yaa jam nyini peelim a siak ale a weeni wie ɲaai ate ba jam nye la. ¹⁹ Ba yegayega baai ale jam ka sampoporisa a yaase tiita nyam la, a jam ta ba gban̄ sii ate ba a nya si po a tom ba tuimaɲa la a jam jigi yeȳ waai meena nimbie po a ju ba a basi. Ba jam maa pa gban̄sanya ligr̄a meena a gum du kama, ɲa dan cheesi gum chaab ɲa a paari ka ligbie tusa pisinu. ²⁰ Siuk kula po ate Nyɔnɔwa wanni a kasim jam a tagli tɛŋka meena ale pagrim.

²¹ Wien̄a de meena ale ga nye la ɲaɲnyin̄ ate Pɔɔl yaa poli wa zuk po ayen wa le va ka Masidoniya ale Akaaya ɲaɲnyin̄ a taam chen̄ Jerusalem. Wa yaa

weeni wa dek ayen, “M dan chen̄ dula, ku a fe kama ayen m basi dula abe m chen̄ Aroom tɛŋka.” ²² Dila nyin̄ wa yaa tom baai ale maara a maa wa la po baye, Timoti ale Erasitus ayen ba chen̄ Masidoniya ale ge ate wa dek a diem wari Asia tɛŋka ate ku beni maga.

²³ Ku jam ka nna po de ate daani kp̄ien̄ a jam jam Efisos tɛŋka Nyɔnɔwa Siuku wien̄a nyin̄. ²⁴ Nuru ale jam boro ate ba a wi wa ayen Dimetirus. Wa jam pa ka kuta tii ale a nyagsi la, a nye ɲanta a da. Wa jam a nye ka bogluk kuui ate ba a wi ayen Atimis la yenni a da. Wa tuimaɲa de a jam basi kama ate baai ale a nye ɲanta bala a da la a jam nya tuima. ²⁵ Wa yaa jam wi nuruma de chaab ale baai ale a tom ale ba la ate ba jam jigi yeȳ ate ba nye tuka. Wa yaa piilim wa biik ayen, “M dɔaba, nama dek seba ayen ti jigsika meena a nyini ka tuini de po. ²⁶ Nama dek abe nya kama ale wom nuruwa de Pɔɔl ale a nye dii la. Wa a weeni kama ayen bogluk tii ate nuruba pa ba nisima nye la, a ka pagrim fiifiik me la. Wa a biisi dila a paasi nuruba yegayega kama. Efisos ale Asia tɛŋka meena po ba siak wa ale a biisi dii la kama. ²⁷ Mi abe a chali ka yɔgsum ayen ti tuimaɲa de a le nya ka yoi kaasun̄. Daa dila nyini, mi a chali yɔgsum me ayen bogluk kp̄ien̄ku Atimis yenni kan ta kiri ya. Bogluku dek me le jogi yue, ku kan ɲman nya zula. Waai meena Asia tɛŋka po ale tɛŋka meena ale doa a ga saari la abe a te zula bogluku de kama.”

²⁸ Nuru boanni ale ga wom wien̄a de la, ku yaa puuri ba sue ate ba yaa deri a kaari a weeni ate ku a jueli wein̄ a tulisi chaab ayen, “Efisos bogluku Atimis ka boglu kp̄ion̄.” ²⁹ Nuemu ka de a yaa jam deri basi ate Efisos tɛŋka po meena a nye nna ɲaglim. Nuru boanni de a yaa maa chaab a yik Masidoniya demma bayewa ate ba a wi ba ayen Gayus ale Arisitaakus la. Ba jam wa ka Pɔɔl a chen̄ ate ba yaa yik bala ba noai bayewa a ta ba chali chen̄ juijui ate tɛŋka nuruma a nyiem tigi chaab a nye tuka la. ³⁰ Pɔɔl dek a jam a yaali kama ayen wa zaani nuru boanni niɲ a biisi alege Kirisita bisanya an jam siak ate wa nye dila. ³¹ Tɛŋka meena kp̄an̄ɲa ba gela baai ale jam ka Pɔɔl dɔaba la, ba me a jam maa te Pɔɔl tuntomin̄ a saalim wa ayen wa kan pa nan̄ a tabi tuka jigini. ³² Nyanya de meena ale jam a nye la, ale nuru baai meena ale boro a nye tuka la, a jam a na ka chaab, ba gela a weeni wa yeȳ, ba gela me a na a weeni wa di choa, dii nyin̄ la, ba yegayega jam poom ze ba ale jam ayen ba nye tuka ale dii nyin̄ la. ³³ Juuma a yaa weeni Alezanda ate wa taam niɲ ate nuru boanni ba gela yaa kaari

ate ku jueli a yaa weeni a sak wa wa a le wa weeni dii la. Alezanda yaa zak nisima ayen ba goori ate wa biisi a tuesi Juuma basi. ³⁴ Alege ba ale ga minj ayen wa ka Juu la, ba meena yaa kasim a nuem a na ale noa yeyj ate ku a jueli a weeni ayen, "Efisos bogluku, Atimis ka boglu kpionj." Ba kasim jam a weeni ka nna ate ku ga beni nna yegayega.

³⁵ Ku njaanjnyinj ate tenka kpanja dinyi waai ale ta pagrim a nya nuru boari zuk la a yaa yuk nisima ate nuru boanni a goori. Wa yaa weeni ba ayen, "M mabisa, Efisos demma waai meena seba kama ayen ka Efisos tenka ale a nya boglu kpionjku Atimis yenni zuk. Ku maara nya ka tintain welenj kaai ale nyini wenjmazuk a jam lo la zuk.

³⁶ "Nuru abe karo a nak nampaga ayen nyanja de daa wensie. Dila nyinj la, ku a fe kama ayen ni goori abe ni kan tom wari dii ate ni ze di kiri alege a tom di la. ³⁷ Ni ale ta nuruma de a jam dela nna, ba be an zu jaabjaaboa Atimis yenni po, a yaase ba le ku. ³⁸ Dimetirus ale wa nuruma abe dan ta wari a magsi chaab ale nuru waai, ti be ta Aroom tenka kpanja kama, dok kuui ate ba a biisi biisana la, abe kasim lagri za kama daa meena ate waai a dan ta wa biik ayen wa biisi, wa a chenj kula. ³⁹ Alege ku dan ka wari dii ate ni nman ta bega nja chaab la, ku a fe kama ayen ti biisi nyaku de ti tuka dai ate ti yaa biisi di a nueri. ⁴⁰ Boan nyinja, wari dii ale nye jinla la, ku njaanjnyinj mi a chali ka yogsum ayen Aroom demma a le tcharinj ti kama ayen dii ale nye jinla la, ka nuem kayiok. Ti be ka wari a weeni dii nyinj ale soa ate nuemka de a jam la." ⁴¹ Kpagini ale ga biisi nna meena a nueri la, wa yaa weeni ba ayen ba kuli.

20

¹ Nuem ka de ale ga nueri la, Pool yaa wi Kirisita bisana ate ba jam jigi yeyj ate wa yaa biisi maga dega a denji ba kpa ale ge a banti ba ale a chenj Masidoniya. ² Wa yaa nyiem gilim Masidoniya tenjana meena a biisi biisa nna yegayega denji ba kpa. Wa nye dila ale ge yaa chenj Akaaya. ³ Dula jigini, wa jam goa ka chiisa sita. Wa ale jam boro a gomsa ayen wa jueli njaarunj a chenj Siriya tenka la wa yaa minj ayen Juuma a jam a poli ka popola baata nyeka ayen ba tu chaab ale wa. Wa yaa tagri wa popolana ayen wa nman pilim nmani wa Masidoniya a taam chenj Siriya yogla. ⁴ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Purosi. Wa nyini ka Beria tenka. Wa biik yoi jam ale Sopaata. Biika de ale jam maa va Pool a chenj. Baai me ale jam maa va wa a chenj la, ale Arisitaakus

ale Sekundus. Bala nyini ka Tesalonika. Mbala jam ale Gayus, wa nyini ka Daabe tenka, ale Tikikus ale Torofimus. Bala me nyini ka Asia tenka. Timoti me a jam maa va wa chenj. ⁵⁻⁶ Bala de ka ninj a chenj Torowas ayen ba limsi tama. Juuma jam de ka ba tigi kpian dii ate ba kan nobi boroboruk kuui ale ta dabinta la a nueri ale ge ate ti yaa zaani Filipai a jueli njaarunj. Ku daa njanu dai ate ti yaa paari Torowas nye tuka ale chaab. Ti yaa jam bo ka Torowas tenka po ate ku ga paari daa njaarowoi.

⁷ Asibi dai junaai ate ti jam jigi yeyj ayen ti de Nyonowa nandiinta. Pool yaa jam biisi wie ale nuruma ate ku ta dila ga paari goota sunsunj, dii nyinj la vari a dan ga veenti, wa a yaali ayen wa basi tenj kala kama. ⁸ Kanaasa yegayega ate ba jam toati zaani njaarunj gbonjku dokku po ate tama jam kala la. ⁹ Nidoa bili wanyi ale jam maa kala dokku tokparuku zuk dii po ate Pool jam a boro a biisi la. Nuruwa de yoi ale Yutikus. Goom yaa jam yik wa ate wa goa a banj wa dek a yaa nyini gbonj kuui ale saa butawa la siaka zuk a jam lo tenj. Ba ale jam zak wa ayen wa yiri la, ba ga a nya ale wa kpi kama. ¹⁰ Pool yaa sinj tenj a ga duok wa zuk a gbaari wa ale ge weeni ayen, "Ni kan basi ate ku daani ni, wa vua kama."

¹¹ Pool yaa nman jueli gbonjku zuk ate wa ale njaanjnyirima mbala a maa chaab a de Nyonowa nandiintana. Wa ale ga biisi ale ba ate ku beni nna yegayega ate wein binni a poom moata pusi ka la, wa yaa basi ba ale chenj jigi yoyj. ¹² Ba yaa ta nidoa binni a kuli yeri ale supeentik. Wa an jam kpi ya.

¹³ Ti yaa chenj ga jo njaarunjku po a chenj Asos tenka. Pool jam nye wa popola kama ayen ti basi ate wa dek va siuk a chenj Asos ate ti yaa jam pa wa dula jigini ate ti chenj. ¹⁴ Wa yaa ale jam paari tama Asos tenka la, ti yaa pa wa a nyo njaarunjku po a chenj Mitiliini. ¹⁵ Ti yaa jueli njaarunjku a chenj dila veenti vari a yaa va Kiyos tenka a taam a paari Samos tenka. Vari ale ga veenti la, ti yaa paari Militus. ¹⁶ Ti jam gaam Efisos kama dii nyinj la wa kan jam a yaali ayen wa beni Asia tenka. Dii nyinj ate wa jam a kpabi la, wa jam a yaali kama ayen wa paari Jerusalem ate wa dan baga abe wa paari Juuma dai kpian dii ate ba a wi ayen Pentekos la.

¹⁷ Pool yaa zaani Militus a tom tuntominj a te Efisos a weeni Efisos Kirisita bisana ale a tu chaab la kpanja ayen ba tu wa Militus. ¹⁸ Ba ale jam tu wa la, wa yaa weeni ba ayen, "Nama seba mi boka ale ka dii la kama a zaani da dii danni ate mi jam Asia tenka meena po dela la. ¹⁹ Nama dek seba ayen m jam zaabi m dek ka nna

yegayega, m kasim a kum ka ninyiam a tom m tuimaŋa ase yomo la a te Nyɔnɔwa. Diipo ate m jam a tom dila la, ninam nna yegayega ale jam m jigi dii nyin la Juuma ale jam a nye mu gaasa. ²⁰ Nama dek abe seba me ayen diipo ate m jam nyini peelim ale maa jo ni yeeŋa po a sak ni la, mi an zeri ni sakka wa dii a le di te ni maarika la. ²¹ M jam weeni ale nin muna Juuma ale baai ale kan daa Juuma la, ayen ku a fe kama ayen ba basi ba wabaataŋa tomka abe ba va Naawen a pa ba dek a te Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita. ²² Yɔgyɔgla de ka Naawen Chiika ale weeni mu ayen m cheŋ Jerusalem ate m siak alege m ze dii ale di nye mu dula la. ²³ Alege m seba kama ayen Naawen Chiika ale kaam mu ayen m seba ale jigi meena ate mi a cheŋ la, ba a le yik mu a lik, daanika me le jam m jigi. ²⁴ Alege mi dek nyuvunni, mi kan nya di ase di ka jaab mi jigi la. Mi a yaali kama ayen m tom tuin dii ate Nyɔnɔwa Yeezu a te mu la a nueri. Tuini de ale m weeni a sak nuruba Naawen wamaŋsana a magsi chaab ale wamaŋ sii ate wa nye a te nuruba niaka nyin la.

²⁵ "M nyiem nama meena po kama a sak Naawen Naamu wie. Yɔgyɔgla de, m be seba kama ayen ni wanyi la kan nman nya mu. ²⁶ Dila nyin la, mi a weeni ni kama ale nin muna jinla dannii dek ayen ni wanyi abe dan be kula daa mi nin la. ²⁷ Dii nyin la, mi an tali wariwariya a magsi chaab ale Naawen ale a poli ayen wa nye dii la. ²⁸ Dila nyin la, ni be nmasi a nya ni dek ale nuru baai ate Naawen Chiika a pa te ni la zuk nalimnyini. Naawen pa ka wa dek biika ziimu a da Kirisita bisana ale a tu chaab la. Ni be a nya ba zuk ase naapeerik ale a nya wa piisa zuk dii la. ²⁹ M seba a chak kama ayen mi dan basi ni ale cheŋ, nuruba ale ba jam jo ni sunsuŋ po. Ba a nye ase ka piina ale jo piisa sunsuŋ a kaasi ŋa dii la. ³⁰ Di dannii cheena ate nuruba nyini ni dek po a nyini a velim a paasi ni ate nyaku de basi ate Kirisita bisana a basi ba siuku abe ba maa va ba. ³¹ Dila nyin la, ni be kpesi ni dek abe ni a teeri dii po yok ale kantueŋ ate m kasim jam a kum ale a kaam ni wanyiwanyi ate ku ga paari bona nŋata la.

³² "Yɔgyɔgla de, m pa ni meena a nyo Naawen nisima po ayen wa nya ni zuk. Mi a salim ni me ayen ni va Naawen wamaŋsana nŋaai ale a biisi a magsi chaab me ale wa wamaŋ sii ate wa nye a te ti niaka nyin la. Naawen wamaŋsana de abe бага basi ate ni siaka a pagra a gum du kama. Di nman бага basi kama me ate niak kaai ate wa le pa te wa nuruma meena la le jam nama jigi. ³³ Mi kan jam a yaali nuruba ligra a yaase ba gatta.

³⁴ Nama dek abe seba ayen mi pa ka m dek nisimaŋa de a tom tuima a nya jaab meena ate mi ale vaanchaama a jam a yaali la. ³⁵ M be weeni ni kama ale sak ni me wienŋa de meena po ayen ni dan a tom nalimnyini ase mi ale a tom dii la, ku a fe kama ayen ti a maari niwoba abe ni a teeri wienŋa de ate Nyɔnɔwa Yeezu dek a weeni ayen, 'Nuru a dan pa nŋanta a te nuruba chaab, kula nyɔnɔwa ta wein kama a gaam waai ale a tuesi nŋanta.' "

³⁶ Pɔɔl ale ga biisi wa biika a nueri la, wa yaa kpi duna teŋ ale ba a puusi Naawen. ³⁷ Ba ale ga puusi Naawen nueri ale ge ayen ba banti Pɔɔl la, ba meena a kasim jam a kum kama a yaa gbaari wa a banti wa. ³⁸ Dii ale potim jam kaasi ba sue la ale Pɔɔl ale weeni ba dii ayen ba kan nman nya wa diipo diipo la. Ba yaa bani wa a ta cheŋ nŋaarunŋu jigini ayen wa jueli cheŋ.

21

¹ Ti ale ga banti ba nueri la, ti yaa jueli nŋaarunŋu a cheŋ yɔrr a yaa jam paari Kosi teŋka. Vari ale veenti la, ti yaa paari Aroodisi teŋka a zaani dula a taam paari Pataara teŋka. ² Dula jigini, ti yaa nya nŋaarunŋu ale ku a cheŋ Fonisia teŋka. Ti yaa jueli nŋaarunŋu kula a maa va cheŋ. ³ Nŋaarunŋu yaa le paari jigi ate ti jam бага nya Saipurus teŋka la, a yaa dam va teŋ kala yeninŋ a juga geŋ a yaa ga paari Siriya teŋka. Ti ale jam paari Taaya la, ti yaa sinŋ dii nyin la ka dula jigini ate nŋaarunŋu nyamma a jam a yaali ayen ba yeeri ba koalimaŋa. ⁴ Dula jigini, ti yaa gisi nya Kirisita bisa a yaa goa ale ba ate ku ga paari daa nŋayopoi. Naawen Chiika a yaa basi ate ba weeni Pɔɔl ayen wa kan cheŋ Jerusalem. ⁵ Ti ale jam boro ale ba ate ti dannii jam paari ayen ti basi ba la, ti yaa banti ba ale nman lo ti chelimu po. Ti ale jam banti ba ale ge a yaa ayen ti cheŋ la, ba meena ale ba pooba ale ba bisa ale jam ta ti a nyini teŋka po a ta ti jam paari nyakpeemu noai. Dula jigini ti meena a yaa maa chaab a kpi duna teŋ a puusi Naawen ⁶ ale ge a yaa banti chaab ate tama me jueli nŋaarunŋu a cheŋ ale ge ate ba yaa nman a kuli.

⁷ Ti yaa nman lo ti chelimu po a zaani Taaya a jueli nŋaarunŋu a cheŋ Tolomayas teŋka. Dula jigini ti yaa puusi Kirisita bisana ale ge goa da yenŋ. ⁸ Vari ale ga veenti la, ti yaa basi dula ale nman a cheŋ a ga paari Siizariya. Dula jigini, ti yaa jam boro ale Filip waai ale ka Naawen wienŋa moolidowa la. Wa jam ka bayopoiwa po wanyi baai ate Kirisita bisana a lueri ayen ba a nya ligraŋa zuk la. ⁹ Filip jam ta ka leeba banaansi. Ba waai an jam yali nyaya. Ba jam ka Naawen biisiteeroba.

¹⁰ Ti ale jam a goa dula ate ku ga beni maga la, Naawen biisiteero wanyi a yaa jam nyini Judia a jam tama jigi. Wa yoi ale Agabus. ¹¹ Wa yaa jam paari a pa Pool chiakgbanni a bobi wa dek nanja ale wa nisima ale weeni tama ayen, "Naawen Chiika ale weeni dii la, ale nna, ayen, Juuma Jerusalem tenka po a le yik ka di nyonowa a bobi ase nna la a yaa pa wa a te baai ale kan daa Juuba la."

¹² Ti ale wom nna la, tama ale mbala ale jam maa bo dula la, a yaa maa chaab a saalim Pool ayen wa kan chen Jerusalem.

¹³ Alege wa yaa tulisi ayen, "Ka boa ate nama a nye dila, a nye ate m popola a kaasi? Mi poom gomsu magsi kama ayen ba kan bobi mu bobika nyiini Jerusalem, alege m poom gomsu magsi kama ayen m kpi dula jigini Nyonowa Yeezu yonni nyin."

¹⁴ Ti an jam baga fe wa ate wa wariya. Ti yaa pa dila basi ale weeni wa ayen, "Ti a saalim Nyonowa ayen ku meena abe nye magsi ale wa dek ale a yaali dii la."

¹⁵ Ti le jam goa dula jigini ate ku beni maga la, ti yaa nman gomsu ti koalimaja a magsi a yiri chen Jerusalem. ¹⁶ Yeezu njanviirima baai ale jam nyini Siizariya la bala ba gela a yaa ta ti chen nuru waai yenni ate ti jam a poli ayen ti goa la. Nuruwa yoi ale Minaason. Wa nyini ka Saipurur. A ta nyini diipo ate Kirisita bisanja ale a tu chaab la a piilim boro la ale nuruwa a chim ka Kirisita biik.

¹⁷ Ti ale jam paari Jerusalem la, ti suaatana Kirisita bisanja a jam nye ti tia ka nalimnyiini ale supeentik. ¹⁸ Vari ale veenti la Pool yaa maa wa ti a chen ayen wa nya Jeemsi. Kirisita bisanja ale a tu chaab la Kpanja meena a jam maa boro kama. ¹⁹ Pool yaa puusi ba ale ge a togi wari meena diniy dinyi a sak ba Naawen ale va wa tuimanya nyin a tom dii a te baai ale kan daa Juuba jigi la. ²⁰ Ba ale wom wa a nueri la, ba meena yaa te Naawen pimpaik. Ba yaa weeni ayen, "Ti suowa, fi nya Juuma ale piisi dii chim Kirisita bisa la kama. Fi dek be nya ba ale kasim a yaali ale nin muna dii ayen nuruba a va sinsanja la kama. ²¹ Nuruba weeni ba kama ayen ka fi ale a sak Juuma meena baai ale bo tenj sii ale kan daa Juuba tenja la, ayen ba kan a va Moosis Sinsanja abe ba kan a gebi ba bisanja yuanga yaase ba kan a va Juuma kisitana. ²² Yogyogla de ti a le nye ka se? Ku a fe kama ayen ba wom ayen fi jam ya. ²³ Tama ale a yaali ayen fi nye dii la ale nna. Nuruba banaansi ale bo dela jigini a puulim ale Naawen. ²⁴ Maa va ba a pa fi dek a gum ba po a chen a ga nye ba a le ba nye dii ate ba welema Naawen jigi la. Tuni pami dii meena ate

ba a le tuni abe ba nya welensana de la. Fi dan nye dila ba a le nya siuk a yaa poni ba zuimanya yogla. Siuk kula po, nuruba yaa le seba ayen wie naai meena ate nuruba weeni a magsi chaab ale fi la, wensie fiifiik la a ka ba biika po, alege ba le nya ayen fi dek fi boka po, fi a va ka Moosis Sinsanja ale a weeni dii la. ²⁵ Alege baai ale kan daa Juuba a yaa chim Kirisita bisa la, gban kaai ate tama nmarisi ayen fi ta ga te ba la, ti weeni ba kama ayen, ba kan a de bogluta nandiinta, ba kan a de ziim ba a kan njobi jaab buui ate ba an togri la lammaa, abe ba kan a bobi nipok baai ale kan daa ba pooba la a goa."

²⁶ Vari ale veenti la, Pool yaa de nuruma nin ate ba chen a ga nye dii ale dii ale dii basi ate ba chim nuru welensa la. Pool yaa jo Juuma Puusika Yenni po a weeni ku a le pa daa dii ate welensa nyaka tigini de a nueri abe ku ge ate ba yaa nya siuk ate ba nye kaabka a te ba wanyi wanyi la.

²⁷ Ku jam pa ka daa njayopoi ate welensa nyaka tigini de a taam. Alege ku ale jam tali maga ate na nueri la, Juuma ba gela baai ale jam nyini Asia la a yaa nya Pool Juuma Puusika Yenni po. Ba yaa choa nuru boanni meena a yik Pool ale pagrim, ²⁸ a yaa nuem ate ku a jueli nna yegayega a weeni ayen, "Izirali demma, ni maari. Ka nuruwa de ale a nyiem jigi meena a sak waai meena ayen Izirali demma ale Moosis Sinsanja ale Juuma Puusika Yenni de bala meena ka nuru kayaata ale sinsak kayaata ale Juuma Puusika Yenni ka yeri kayiok. Yogyogla, wa be nman ta ka nuru baai ale kan daa Juuba la a jam jo Juuma Puusika Yenni de po a tanjin jigi welenka de." ²⁹ Ba jam weeni nna kama dii nyin la, ba jam nya ale Torofimus waai ale nyini Efisos la ale wa va ka Pool a nyiem a nyiemu tenka po ate ba yaa deri poli ayen da dii dai Pool a ta wa jam jo ka Juuma Puusika Yenni po.

³⁰ Ku yaa kasim deri jam a nye nna njaglim tenka meena po ate nuru meena a yaa maa chaab a chali jam Juuma Puusika Yenni po a dari Pool ale pagrim a ta nyini Juuma Puusika Yenni po a nyini, a yaa deri ligi Yenni diinana noanja meena. ³¹ Nuru boanni ale jam a yaali ayen ba ko Pool la, tuntomin yaa jam paari Aroom tenka sojima kpagi kpeeni ayen wa nya Jerusalem tenka meena demma boro a nye ka kpalin nna njaglim. ³² Kpagi kpeeni yaa deri yik kpagi fiisana ba gela ale sojiba ate ba yaa chali sinj nuru boanni jigi. Nuru boanni ale nya wa ale sojima la, ba yaa basi Pool nagta. ³³ Kpagi kpeeni yaa taam chen Pool jigi a yik wa ale pagrim a yaa weeni ayen sojima pa choarima naye a bobi wa. Wa yaa bek ayen, "Ka be deno ale nna? Wa nye ka se?" ³⁴ Nuru boanni

a yaa deri a nuem ate ku a jueli. Ba gela a nuem a weeni wari di choa, ba gela me a nuem a weeni di choa. Juuma yaa nye nna ñaglim yegayega ate kpagi kpeeni an jam бага миñ wari dii ate Pool nye la. Wa yaa weeni wa sojima ayen ba ta Pool cheñ juijui ate sojima boro la. ³⁵ Ba ale jam ta wa a jueli dɔkku tilaŋa la, nuru bɔanni sue a yaa ñman ñmasi jam a puuri nna yegayega. Dila nyin ku yaa jam fe sojima ate ba koati Pool a ji. ³⁶ Nuru bɔanni a kasim jam a vi wa kama ale a kaari a weeni ayen, “Ko wa.”

³⁷ Sojima ale jam tali maga ate ba ta wa jo yenni po la, Pool yaa weeni kpagi kpeeni ayen, “Mi a saalim, m weeni wari a sak fu?”

Kpagini yaa bek wa ayen, “Ee, fi a wom ka Giriki? ³⁸ Be dan ka dila, fi daa Ejipti denowa waai dila powa ale jam nye kpaliŋka ale gomintiwa a yaa de kpaliŋ nyeeroba tusa ñanaansiwa nin a ta ba nyini cheñ sagini po la?”

³⁹ Pool yaa tulisi wa ayen, “Aaya, mi daa wala, mi ka Juu. Ba biak mu ka Taasus teŋka kaai ale bo Silisiya po la. M be nyini ka teñ kpien kaai yoi ale yiri nna yegayega. Mi a saalim ayen fi te mu siuk ate m biisi ale nuruma.”

⁴⁰ Kpagi kpeeni yaa te wa siuk ate Pool yaa zaani tiini zuk a zak nisima ayen nuruma goori ate wa biisi. Ba ale ga goori la, Pool yaa pa Juuma biika ate ba a wi ka ayen Yiburu la a biisi ale ba.

22

¹ Pool yaa piilim wa biika ayen, “M suaata ale m koba, ni lak tue wom mi ale za ni nin ayen m biisi a vari m dek a basi dii la.” ² Ba ale wom ale wa a biisi ale ba dek biika Yiburu la, ba yaa ñmasi goori nna chorototo ale ge ate Pool a biisi a cheñ a weeni ayen,

³ “Mi ka Juu. Ba biak mu ka Taasus teŋka kaai ale bo Silisiya po la. Alege mi chim ka Jerusalem dela a yaa chim sagro waai ate ba a wi ayen Gamaliil la sukuuri biik. M zamsi ka ku ale a fe dii ayen mi a zuli nalimnyiini abe mi a va nalimnyiini Juuma Sinsanŋa ñaai ate ti kokpiensaŋa a sak ti la. Mi be jam pa m dek kama nalimnyiini a te Naawen ase nama meena baai ale bo dela jinla a pa ni dek nalimnyiini a te wa dii la. ⁴ Mi namsi baai ale a va Yeezu la ka nna yegayega a poom jam a bobi ba gela nidɔaba ale nipooba ta ba ga a lik, ale a ko ba gela me. ⁵ Ni dan bek Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni ale kpanŋa meena, ba a le siak ayen mi ale a biisi dii la ka wensie. M jam tuesi gbanŋa ba jigi ate ba ñmarisi a te ti mabisa Juuma me baai ale bo Damasikus teŋka la ayen mi cheñ

dula a ga yik baai ale a va Yeezu la a pa choroma bobi ba a ta jam Jerusalem ate ba nya waalika.

⁶ “Ase mi ale jam bo siuku po a cheñ a yaa jam moata Damasikus teŋka la, wenbinni jam bo ka wein zuk sunsunj ate wenñmazuk a yaa deri nyagsi nna yegayega a gilim mu. ⁷ Mi yaa lo teñ a wom ate lueluka a weeni mi ayen, ‘Sool, Sool, ka boa ate fi a namsi mu nna?’ ⁸ Ate mi yaa bek wa ayen, ‘Ka wana, m Nyono?’ Lueluku yaa tulisi ayen, ‘Ka mi, Yeezu, Nazaret denowa ate fi a namsi dila.’ ⁹ Nidɔa baai ale jam maa wa a cheñ la, a jam nya nyagsika kama alege ba an jam wom lueluku ale jam a biisi dii ale mi la. ¹⁰ Mi yaa bek ayen, ‘Mi le nye ka se m Nyono?’ ate Nyonoŋa yaa weeni ayen, ‘Yiri cheñ Damasikus. Dula jigini fi le wom Naawen ale a poli ayen fi nye dii a te wa la.’ ¹¹ Nyagsi kaai ale jam nyagsi la, a jam basi kama ate m deri yi. M vaanchaama baai ale jam maa va mu la, a yaa yik m nisima a ta mu cheñ Damasikus yogla.

¹² “Nuru ale jam bo Damasikus. Wa yoi ale Ananaiyas. Wa jam ka waai ale a yaali wensiuk wie vaka nna yegayega la. Wa jam a zuli Juuma Sinsanŋa kama. Juuma meena ale jam bo dula la a jam a te wa zula ka nna yegayega. ¹³ Wala yaa jam mi jigi a zaani m teñ a yaa weeni mu ayen, ‘M suok Sool, lagi fi ninanŋa.’ Wa ale ga weeni dila la, mi yaa deri lagri ña a yaa nya wa ¹⁴ ate wa deri weeni mi ayen, ‘Ti kokpiensaŋa Naawenni ale lueri fu ayen fi seba wa ale a yaali dii la, abe fi nya wayorisima Tomteerowa, abe fi wom wa dek lueluku. ¹⁵ Boan nyinŋa, fi ale chim wa seero a weeni waai meena fi ale nya ale wom dii la. ¹⁶ Fi be ñman a limsi ka boa jaab yogyogla de? Yiri, a tuesi soka abe fi puusi a wi wa yonni ate wa sugri fi wabaatanŋa a basi.’ ”

¹⁷ Pool yaa ñman biisi a cheñ a weeni ayen, “Mi yaa pilim ñman cheñ Jerusalem. Da yeñ ate mi yaa jam Juuma Puusika Yenni po a puusi Naawen. Diipo ate mi jam boro a puusi la, ku yaa nye mi jigi nna ase goadaasima la ¹⁸ ate mi nya Nyonoŋa ate wa yaa weeni mi ayen, ‘Nye nwoli basi Jerusalem yogyogla de dii nyin la nuruma dela jigini a kan siak fi ale a biisi dii a magsi chaab ale mi la.’ ¹⁹ Mi yaa weeni ayen, ‘M Nyonoŋa, ba seba chak kama ayen ka mi ale cheñ tama tuka yeenŋa po a yik baai ale ta siaka ale fi la a nak ale a lik ba me. ²⁰ Ba ale jam yik Sitiven a ko ayen wa ale jam a sak nuruba fi wienŋa nyin la, ka mi dek abe ale jam maa boro a siak ayen ba ko wa. Be ka mi ale jam a nya baai ale ko wa la kasaautanŋa zuk.’ ²¹ Nyonoŋa yaa weeni mi ayen, ‘Cheñ boan nyinŋa m le

basi ate fi cheŋ nna niŋniŋa baai ale kan daa Juuma la jigi.’ ”

²² Nuruma jam goori kama a wom wa ale biisi dii la, ale ge wa ale ga weeni Nyonowa nna la, wa yaa weeni wa ayen, wa cheŋ nuru baai ale kan daa Juuba jigi la, ba yaa kaari nna yegayega ate ku jueli wein a weeni ayen, “Ku an magsi ayen nuruwa de choa a poom maa bo tenzuk de, ni ko wa.” ²³ Ba yaa jam a kaari a yik ba gattana a kpaanti ale ŋari tintanta a yuk a basi wenzuk. ²⁴ Aroom sojima kpagi kpeeni a yaa weeni wa nuruma ayen ba ta Pɔɔl a ga jo sojima yenni po, a miiri wa ate wa weeni a sak ba jaab buui nyiŋ ale soa ate Juuma a kaari ayen ba kan yaali wa la. ²⁵ Ba ale yik wa a bobi zaani ayen ba miiri wa la, Pɔɔl yaa bek soji kpagi dii ale jam za dula la ayen, “Ku va Aroom tenka sinsanŋa ate ni yik nuru waai ale ka Aroom deno la ayen ni miiri alege kan ta wa a cheŋ biisa dokku a weeni wari dii ate nuruwa kaasi la?”

²⁶ Soji kpagini ale wom nna la, wa yaa ga bek Sojima kpagi kpeeni ayen, “Fi a nye ka boan dila? Fi ze ayen nuruwa de ka Aroom deno?”

²⁷ Kpagi kpeeni yaa cheŋ Pɔɔl jigi a ga bek wa ayen, “Weeni a sak mu, fi ka Aroom deno?”

Pɔɔl me yaa tulisi ayen, “Mm”.

²⁸ Kpagi kpeeni yaa weeni ayen, “Mi tuni ka ligra nna yegayega ale ge a chim Aroom deno.”

Pɔɔl yaa tulisi ayen, “Alege a nyini mi biam po mi ka Aroom deno.”

²⁹ Nuru baai ale jam gomsɪ ayen ba miiri Pɔɔl la ale wom nna la, a yaa pilim ŋmani ŋaŋj ale ge basi Pɔɔl. Yɔgsum yaa yik kpagi kpeeni dii nyiŋ la wa ale jam miŋ ayen Pɔɔl ka Aroom deno alege wa bobi wa ayen ba miiri wa la.

³⁰ Wa jam a yaali kama ayen wa seba a chak dii nyiŋ ale soa ate Juuma a toariŋ Pɔɔl la. Dila nyiŋ vari ale ga veenti la, wa yaa foli Pɔɔl choarimana ale ge a wi Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma tenka kpaŋŋa ayen ba nye tuka. Wa yaa ta Pɔɔl a cheŋ ga zaani ba niŋ.

23

¹ Pɔɔl yaa a nya nuruma po nna zii a yaa weeni ba ayen, “M mabisa, Izirali demma, mi popolaŋa po mi seba chak kama nalimnyiini ayen a zaani diipo ate mi kasim boro a jam paari jinla la, Naawen jigi mi ka wariya.” ² Juuma Puusika Yenni Kpagi Kpeeni Ananaiyas yaa weeni baai ale jam za moata Pɔɔl la ayen, ba fobi wa noanni. ³ Pɔɔl yaa weeni Ananaiyas ayen, “Naawen me a le fobi fi me kama. Fi ka pimpaasido. Fi kala ka dula a pa Juuma Sinsanŋa a bu mi buusa alege fi ze ayen

fi a kaasi ka Juuma Sinsanŋa ale fi ale a weeni ayen ba fobi mi noanni la?”

⁴ Nuru baai ale jam za moata Pɔɔl la a yaa weeni wa ayen, “Fi a le ka Juuma Puusika Yenni Kpagi Kpeeni waai dek ate Naawen soa la?”

⁵ Pɔɔl yaa tulisi ba ayen, “M mabisa, mi poom ze ayen wa ka Juuma Puusika Yenni Kpagi Kpeeni. Dii nyiŋ la, Naawen Gbanŋa a weeni ayen, ‘Ku a fe kama ayen nuru waai kan biisi kpagi dii ale a nya ba zuk la a kaasi.’ ”

⁶ Pɔɔl ale ga nya ale nuruma ba gela ka Sajusiba la, ba gela me Farisiiba la, wa yaa biisi ate ku jueli nna yegayega a weeni kpaŋŋa ayen, “M mabisa, mi ka Farisii, mi be ka Farisii biik. M be za dela kama ayen ba bo mu buusa boan nyiŋŋa, mi ta yiila kama ayen baai ale kpi la le ŋman yiri kum po kama a ta nyuvuri.”

⁷ Wa ale weeni dila a magsi chaab ale kpeeba le ba ŋman yiri a vua la, Farisiima ale Sajusima a yaa deri piilim ta chaab ate dila yaa nye ate ba poori chaab. ⁸ (Boan nyiŋŋa Sajusima a weeni kama ayen nuruba a kan ŋman yiri kum po a vua, ba a weeni kama me ayen Naawen Sabiiloba ale chichirisa karo. Alege Farisiima ta siaka kama ayen nuruba le yiri kum po kama, Naawen sabiiloba ale chichirisa boro kama.) ⁹ Nuemka yaa jam a jueli nna yegayega ate Juuma Sinsanŋa sagroma ba gela baai ale jam maa ka Farisiima nuruba la a yaa yiri a weeni ale pagrim ayen, “Tama an nya wari dii ate nuruwa de kaasi la. Da dii dai ku ka wensie ayen chichirik a yaase Naawen sabiilo ale sum jam biisi ale wa.”

¹⁰ Nampanŋa a jam pagra ka nna yegayega ate sojima kpagi kpeeni a jam a chali yɔgsum ayen ba nin zaan yik Pɔɔl a dari pasi. Wa yaa weeni wa sojima ayen ba siŋ nuru boanni po a vari Pɔɔl ba jigi a ta jam a nyo yenni po.

¹¹ Yok kula dek ate Nyonowa jam zaani Pɔɔl tenj a weeni wa ayen, “Pɔɔl kan a chali yɔgsum. Fi weeni m wie kama a sak nuruba Jerusalem tenka po. Ku boa fe kama me ayen fi nye dila degadega Aroom tenka.”

¹² Vari ale ga veenti la, Juuma ba gela yaa nye tuka ayen ba ko Pɔɔl. Ba yaa jam pe ayen ba waai kan de ŋandiinta a yaase ba nyu nyiam ase ba nin ko Pɔɔl nueri abe ba de yaase ba nyu. ¹³ Nuru baai ale jam maa chaab a poli nna la, a jam gaam pisinansi kama. ¹⁴ Ba yaa maa chaab a cheŋ Juuma Yenni kpaŋŋa ale nisomma jigi a ga weeni ba ayen, “Tama maa ka chaab a pe ale nin muna ayen ti kan de jaaboa ase ti nin ko Pɔɔl. ¹⁵ Yɔgyɔgla de, ni ale kpaŋŋa meena abe tom weeni Aroom sojima kpagi kpeeni

ayen wa ta Pɔɔl jam. Paasi wa ayen ni a yaali kama ayen ni nmasi wom chak dii dek ale boro a magsi chaab ale wa la. Alege tama ale le poom gomsu magsi kama ate ti ko wa ale ge ate wa poom nya siuk a paari dela jigini.”

¹⁶ Alege ba ale jam a biisi nna meena la, Pɔɔl toa biik, a yaa jam wom ba ale a biisi dii meena a magsi chaab ale Pɔɔl la, ate wa yaa cheŋ yeri dii po ate ba lik Pɔɔl la a weeni sak wa. ¹⁷ Pɔɔl yaa wi soji kpaŋŋa wanyi a weeni wa ayen, “Ta nidoabinni nna a cheŋ ni kpaŋi kpeeni jigi ale wa ta ka wari ayen wa weeni a sak kpagini.” ¹⁸ Soji kpagini yaa ta wa cheŋ kpaŋi kpeeni jigi a weeni wa ayen, “Pɔɔl waai ate ti yik a lik la ale weeni ayen m ta nidoabinni de a jam fi jigi ale wa ta ka wari ayen wa weeni a sak fu.”

¹⁹ Kpaŋi kpeeni dek yaa yik nidoabinni nisima a ta wa a taam nakpiak a yaa bek wa ayen, “Ka boa ate fi tara ayen fi weeni a sak mu?”

²⁰ Nidoabinni yaa weeni wa ayen, “Juuma kpaŋŋa a maa chaab a siak kama ayen ba bek fu ate fi dan siak abe fi ta Pɔɔl a cheŋ kpaŋi kpeemaŋa jigi chum. Ba be ale paasi fu kama ase kpaŋi kpeemaŋa ale sum a yaali wa ayen ba nmasi wom dii dek chekki ale boro a magsi chaab ale wa la. ²¹ Alege ba dan weeni dila, kan wom ba, dii nyiŋ la, nuruba ale gaam pisaansa a suk siuk a limsi ayen wa dan jam a paari abe ba ko wa. Ba pe kama ayen ba kan de a yaase ba nyu ase ka ba nin ko wa. Yogyogla de ba be gomsu ba dek a magsi kama a yaa a limsi ayen ba wom fi ale ta dii ayen fi weeni a magsi chaab ale wanni de la.”

²² Kpaŋi kpeeni yaa weeni nidoabinni ayen, “Kan weeni a sak nuru ayen fi weeni wanni de a sak mi.” Kpagini yaa weeni dila ale ge basi ate nidoabinni kuli.

²³ Soji kpagini yaa wi wa soji kpaŋŋa baye a weeni ba ayen, “Gomsu sojiba kobsiye a magsi ate ba cheŋ Siizariya. Gomsu wusum dueriba pisiyopoi ale ba wusumaŋa ale nuruba kobsiye baai ale a kpalim ale gbalita la ate bala meena a gum chaab ale sojiba kobsiyewa ate ku dan nak yok baŋ neok abe fi ta ba cheŋ. ²⁴ Ni ta wusuma jam ate Pɔɔl do. Ni ta wa paari du ale nyiŋyogsa a ga te Gominawa Feliksi.” ²⁵ Kpagini yaa weeni dila ale ge yaa nmarisiŋ gbaŋ ayen ba ta ga te Gominawa. Wa ale nmarisiŋ gbaŋka a weeni dii la ale nna ayen,

²⁶ “Mi, Kilodiyus Lisiyas ale a nmarisiŋ gbaŋka de a te fi Feliksi waai ale ka Gomina a nya ti meena zuk la.

“Mi a puusi fu nalimnyini.

²⁷ “Juuma a yik nuruwa de, Pɔɔl kama ale pagrim ayen ba ko. M be wom kama ayen wa ka Aroom deno ate mi yaa cheŋ wa jigi ale sojima ayen m vari wa a basi. ²⁸ Mi abe jam a yaali kama ayen m miŋ wa dii ate wa kaasi la ate ba a toariŋ wa la. Dila nyiŋ ate mi yaa ta wa cheŋ ba kpaŋi kpeemaŋa jigi.

²⁹ “M be nya kama ale wa an nye wa dii ale magsi ba ko wa a yaase ba ta wa ga lik la. Ka ba dek Sinsanŋa vaka nyiŋ ale soa ate ba a toariŋ wa.

³⁰ “Mi ale wom ale ba a poli kama ayen ba a paasi mi ayen ba a ko wa la, m yaa deri weeni m sojima ayen ba ta wa jam fi jigi. M be weeni baai ale a toariŋ wa la kama ayen ba ta beŋŋa meena jam bek wa fi niŋ.”

³¹ Sojima yaa nye ba kpagini ale weeni ba dii la. Ba yaa yik Pɔɔl yok kula a cheŋ dila tee a ga paari Antipatirisi. ³² Vari ale veenti la, soji baai ale jam a cheŋ nanŋa la, a yaa pilim nmani Jerusalem ale ge basi soji baai ale jam do wusumaŋa la ate ba a cheŋ ale wa. ³³ Ba yaa ta Pɔɔl cheŋ Siizariya a ga paari, pa gbaŋka a te Gominawa a yaa pa Pɔɔl a nyo wa nisima po. ³⁴ Gomina yaa karim gbaŋka ale ge yaa bek Pɔɔl ayen, “Fi nyini ka teŋ boa?” Gominawa ale miŋ ayen Pɔɔl nyini ka Silisiya la, wa yaa weeni Pɔɔl ayen ³⁵ “Mi le wom dii ate fi ta la ase baai ale a toariŋ fu la a nin jam.” Gominawa yaa weeni sojiba ayen ba basi Pɔɔl yenni po abe ba nya wa zuk nalimnyini. Yeri kpeeni de jam ka Naawa Ayerod ale se di.

24

¹ Daa njanu ale jam taam la, Juuma Puusika Yenni Kpaŋi Kpeeni Ananaiyas ale teŋka nisomma ba gela a yaa wa chaab a cheŋ Siizariya. Ba jam ta ka Tetuulos cheŋ ayen wa biisi te ba. Ba yaa jam Gominawa Feliksi jigi a jam zaani wa niŋ a weeni dii nyiŋ ale soa ate ba a toariŋ Pɔɔl la. ² Ba yaa wi ate Pɔɔl jo ate Tetuulos yaa deri piilim a toariŋ wa ayen,

“Feliksi, fi yam buui ate fi pa a nya ti zuk la a basi kama ate ti boro ale suyogini a ta nyini dila po dila po. Ti be seba kama me ayen ka fi yammu nyiŋ ate tagrika kasim a jam ti teŋka po ate ti boro ale suyogini.

³ Dii po meena wuu ale jiga meena wuu ti kasim a nye ka fi jiam nalimnyini. ⁴ M be kan yaali ayen m beni fu, alege mi a saalim fu ayen fi le te ti zula a lagi tue a wom ti bigelika de ate ti tara ayen ti biisi la. ⁵ Tama nya kama ale nuruwa de ka nuru biok a ta daanika a jam ti teŋka po. Wa a deŋsi ka Juuma ale bo tenzuk de meena la kpa ayen ba nye kpalin ale Aroom demma. Wa be ka nuru baai ate ba

a wi ayen Nazarinba la kpagi. ⁶ Wa kasim jam pii ka nyinj a nye ayen wa tanjim Juuma Puusika Yenni ate tama yaa yik wa. Tama yaa poli ayen ti yik wa a bo buusa a magsi chaab ale tama sinsanŋa. ⁷ Alege Lisiyas sojima kpagi kpeeni a yaa jam tuesi wa ale pagrim tama jigi. ⁸ Dila la Lisiyas yaa weeni ayen baai ale a toarinj wa la a jam fi ninj a weeni ba ale ta dii la. Fi dek abe dan bek nuruwa de Pɔɔl, fi dek abe le nya wie ŋaai meena wuu ale soa ate ti a toarinj wa la.” ⁹ Juuma yaa jam pa ba dek a gum ba po ate ba meena maa chaab a toarinj wa a weeni ayen dii meena ate ba a weeni la ka wensie.

¹⁰ Gominawa yaa te Pɔɔl siuk ayen wa biisi. Pɔɔl yaa piilim ayen,

“M seba ayen fi chim boaterɔ tɛŋka de ate ku beni ka nna yegayega. Dila nyinj la, ku te mu supeentik ate m zaani fi ninj a biisi vari m dek a basi. ¹¹ Yɔgyɔgla de ase fi dek a dan bek nuruba wienja de fi le wom ayen ka ku da pi ale ŋaye nyiini ale jinla ate mi daam yiri a cheŋ Jerusalem ayen m puusi Naawen. ¹² Diipo ate mi jam jo Juuma Puusika Yenni po la, a yaase ba tuka diinaŋa po la, a yaase tɛŋka po la, Juuma an nya ale mi a nak nampaga ale nuru a yaase m nye wari dii ale basi ate nuruba tigi chaab jigi yey la. ¹³ Ba be an baga ale sak fu ayen wienja de meena ate ba a toarinj mi la ka wensie. ¹⁴ Alege mi a weeni nyaku de a sak fu kama ayen mi a va ka Kirisita bisaŋa siuk kuui ate nuruma de a weeni ayen ku ka venta la, a puusi ti kokpienŋa Naawenni. M be maa ta siaka kama ale Juuma Sinsanŋa ale a weeni dii meena la kama. Naawen biisiteerɔma me ale ŋmarisi ba gbanŋa a weeni ŋaai meena la, m ta siaka kama me ale ŋa. ¹⁵ Mi be ta yiila kama ase nuruma de dek ale ta yiila dii la ayen, waai meena, nuru maŋsa ale nuru baata le yiri kum po kama. ¹⁶ Dila nyinj la, mi nyiem kasim a pii ka nyinj m boka meena po ale m popola po ayen Naawen ale nuru biik kan nya wari m jigi ate ba baga biisi gaam mu.

¹⁷ “Mi ale ga basi Jerusalem ate ku beni maga la, m jam cheŋ kama ayen m te m Kirisita bisa vaanchaama ligra abe m te Naawen tiirim. ¹⁸ Diipo ate mi jam bo Juuma Puusika Yenni po a nye dila la ate Juuma yaa nya mi du. Dila powa ale mi nye welenŋa nyeka tuini a nueri kama. Dila powa me, nuru bɔari a yaase daanika a jam karo. ¹⁹ Alege Juuma ba gela ale jam nyini Asia tɛŋka a jam maa boro. Ku a fe kama ayen bala dek a dan ta wari ayen ba toarinj mu di nyinj ba be jam zaani fi ninj a weeni wa dii ate mi nye kaasi la. ²⁰ Yaase fi basi ate nuruma ale za dela la a

weeni sak fu diipo ate mi jam zaani kpagi kpeemaŋa ninj ate ba nya mu la m nin nye wari kaasi. ²¹ Kan daa ka wari dinyi dekki ate mi jam weeni dila powa ayen, ‘Jinla ate mi za nama ninj ate ni a bek mu benŋa de mi ale weeni ayen baai ale kpi la a le yiri kum po kama a ŋman vua la nyinj.’ ”

²² Alege Feliksi ale jam seba Nyonɔwa Yeezu siuku wienja nalimnyiini dii la, a yaa dak da yon ayen ba biisi biika ale ge a weeni ba ayen, “Sojima kpagi kpeeni Lisiyas a dan jam, abe m yaa poli nya dii ate m le weeni la.” ²³ Feliksi yaa weeni soji waai ale a nya Pɔɔl zuk la ayen wa ŋmasi nya Pɔɔl zuk nalimnyiini abe wa basi wa nna fasiyaa yenni po, abe wa basi me ate wa daama a te wa jaab buuri meena ate wa a yaali la.

²⁴ Feliksi powa yue jam ale Durusila. Wa jam ka Juu. Daa maga ale ga taam la, Feliksi yaa jam ale wa. Feliksi yaa tom ayen ba ta Pɔɔl jam. Pɔɔl ale ga jam la, Feliksi yaa lagi tue a wom Pɔɔl ale a tɔgi ku kiri ale ka dii ate nuru weeni ayen wa pa wa dek a te Yeezu Kirisita la. ²⁵ Alege Pɔɔl ale biisi paari ninj a yaa boro a biisi wie a magsi chaab ale nye maŋ, ale fi dek taka wie ale da dii danni ate Naawen a le bo buusa ale waai meena la, nyaŋa de a yaa basi ate yogsum yik Feliksi ate wa yaa weeni Pɔɔl ayen, “Fi baga cheŋ yɔgyɔgla de kama. M le ŋman wi fu ate fi jam ase m nin nya siuk.” ²⁶ Feliksi ale jam weeni dila la, wa jam a poli me kama ayen da dii dai Pɔɔl ale te wa ligra. Dila nyinj wa yaa kasim jam a tom a wi Pɔɔl maga maga a dalinj ale wa.

²⁷ Alege bena ŋaye ale taam la, Gomina wa choa a yaa jam tagri Feliksi zuk. Gominawa de yoi a jam ale Poosiyos Fesitos. Dila powa Feliksi a jam a yaali kama ayen wa nye wari ate Juuma supeentik. Dila nyinj, wa yaa basi ate Pɔɔl bo sojima nisima po.

25

¹ Fesitos ale ga de wa Gomina naamu a yaa soa tɛŋka la, ku daa ŋata dai ate wa basi Siizariya ale ge cheŋ Jerusalem. ² Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale Juuma kpanŋa a yaa jam wa jigi a weeni wa wie ŋaai meena ate Pɔɔl kaasi la. Ba meena jam maa chaab a saalim Fesitos ayen, ³ wa maa maari ba ate ba ta Pɔɔl a jam Jerusalem. Ba jam weeni dila kama a poli ayen ba le basi kama ate nuruba suk siuku ninj ate wa dan jam a taam abe ba ko wa. ⁴ Fesitos yaa tulisi ba ayen, “Ba yik Pɔɔl a lik ka Siizariya. Mi dek abe le cheŋ dula ka yogyɔgla de. ⁵ Ni basi ate ni kpanŋa a va mu cheŋ Siizariya ate ni ga toarinj wa dula jigini.”

⁶ Fesitos a nman goa ale ba da naanin a yaase da pi a gum du ale ge a yaa cheɗ Siizariya. Wa ale ga paari Siizariya ate vari veenti la, wa yaa jo biisanja dokku po a kali wa zukupalika zuk a yaa weeni wa sojima ayen ba ta Pɔol jam. ⁷ Pɔol ale ga jam la, Juuma baai ale jam maa nyini Jerusalem a jam la, a yaa jam za gilim Pɔol a weeni ayen wa a kaasi ka wie nna yegayega alege ba an jam бага sak ayen njaai ate ba a weeni a magsi chaab ale Pɔol la ka wensie. ⁸ Pɔol me yaa biisi ayen wa vari wa dek a basi a yaa weeni ayen, “Mi an kaasi Juuma Sinsanɗa a yaase Juuma Puusika Yenni a yaase m biisi Aroom tenka Nakpionku a kaasi.”

⁹ Alege Fesitos ale jam a yaali ayen wa nye wari ate Juuma supeentik la, wa yaa bek Pɔol ayen, “Fi a le siak a cheɗ Jerusalem ate m bek fu a wom ba ale a biisi njaai meena nna a te fu la?”

¹⁰ Pɔol yaa tulisi ayen, “Mi za ka waai ale tagri Aroom tenka Nakpionku la nin, ale wa dek buusa boka dokku po juijui ale magsi ayen wa bo mu buusa la. Fi dek abe seba chak kama ayen mi an nye Juuma wari a kaasi ya. ¹¹ M be dan kaasi ka wari ate dila nyin ku magsi ayen m kpi, m kan weeni ayen m kan kpi. Alege wensie abe dan kan boro ale ba ale a toarin mu la, nuru karo a бага pa mi a nyo ba nisima po. Mi a yaali kama ayen ti cheɗ Aroom tenka Nakpionku jigi ate wala bo mu buusa.”

¹² Fesitos yaa nya chaab ale wa nuruma baai ale bo ale wa a sak wa a magsi chaab ale wa tuimanya la a nueri ale ge a weeni Pɔol ayen, “Fi weeni kama ayen fi yaali ayen fi cheɗ ka Nakpionku jigi, be ka wala jigi ate fi le cheɗ.”

¹³ Ku ale ga beni maga la, Naab Agiripa ale wa toa ate ba a wi ayen Beniis a yaa cheɗ Siizariya ayen ba puusi Fesitos abe ba nye wa tia. ¹⁴ Ba ale bo dula ate ku paari dabori la, Fesitos ya togi Pɔol wanni kiri a sak Naab Agiripa. Wa yaa piilim tokka ayen, “Nuru ale bo dela ate Feliksi jam yik wa a lik a basi wa dela. ¹⁵ Mi ale cheɗ Jerusalem la, Juuma Puusika Yenni kpanɗa ale tenka kpanɗa ale jam a toarin nuruwa de ayen wa nye wie kaasi ate ba yaa jam mi jigi ayen m bo wa buusa. ¹⁶ Mi me yaa tulisi ba ayen tama Aroom demma sinsanɗa a weeni kama ayen nuru waai ate nuru a toarin wa ayen wa kaasi wari la, bala bayewa a tu chaab a nya chaab ate waai ate ba a toarin wa la a biisi vari wa dek a basi ale ge ate ti yaa bo ba buusa. ¹⁷ Ba ale ga jam dela la, mi an bula beniya ale ge ka dai dila dannu dek a veenti vari ate mi kali biisa dokku po a weeni ate ba ta nuruwa a jam biisa dokku po. ¹⁸ Wa dachaasanja ale ga yiri zaani ayen ba biisi

la, ba an poom biisi wakaasima njaai ate mi jam a poli ayen ba ale biisi a magsi chaab ale wa la. ¹⁹ Ba ale jam a biisi dii meena la ale nampaga nakka a magsi chaab ale ba dek wensie vakka wie ale nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Yeezu ate wa kpi alege Pɔol a weeni ayen wa vua kama la. ²⁰ Mi an jam poli m le m nye dii a wom wensie a magsi chaab ale biisanja de la. Dila nyin ate mi yaa weeni Pɔol ayen wa dan siak abe wa cheɗ Jerusalem tenka ate m bo wa buusa a magsi chaab ale wierja de. ²¹ Alege Pɔol a jam weeni kama ayen wa a yaali kama ayen wa wari dela ate Nakpionku a poli nya wa a le wa nye wannu de dii la. Dila nyin ate mi yaa weeni ayen ba limsi wa nalimnyiini ate m yaa tom ate wa cheɗ Nakpionku jigi.”

²² Agiripa yaa weeni Fesitos ayen, “Mi a yaali kama ayen mi dek a wom nuruwa de biik.”

Fesitos me yaa tulisi wa ayen, “Chum fi be le wom wa.”

²³ Vari ale ga veenti la, Agiripa ale Beniis a yaa va chaab a jam ate nuruba nna yegayega a vi ba njan a te ba zula. Bala meena a yaa va chaab ale sojima kpagi kpeemanya ale tenka nisom kpeentanya a yaa maa chaab ba meena a ga jo dok kpion kuui ate nuru boari a jo ku po a nye tuka la. Fesitos yaa weeni ate ba ta Pɔol a jo jam. ²⁴ Fesitos yaa weeni ayen, “Naab Agiripa ale baai meena ale bo dela jigini ale ti la, ni meena nya nuruwa de waai ate Juuma baai ale bo dela ale Jerusalem tenka la a yaa maa chaab a ta wa wie a jam mi jigi, a kaari a weeni ayen, ku an poom nman magsi ayen nuruwa de a nman bo tenzuk de diipo diipo. ²⁵ Alege mi abe nya kama ale wari karo a magsi nuruwa de kpi kumu de la. Alege wa dek ale weeni ayen wa a yaali ayen wa cheɗ Nakpionku jigi la, ate mi yaa poli ayen m basi ate wa cheɗ Aroom. ²⁶ Alege mi potim ka wari ayen m nmarisi a magsi chaab ale wa a te Nakpionku. Dila nyin ate m ta wa jam nama meena jigi a potim jam fi jigi Naab Agiripa ayen fi dan bek wa wannu a wom, abe mi yaa ta wari a nmarisi. ²⁷ Boan nyinɗa, mi jigi, yam ka ku po ate m tom ligro ale ge kan weeni ate ku a lagri dii dek chekki ate nuruba a weeni ayen wa kaasi la.”

26

¹ Agiripa yaa weeni Pɔol ayen, “Fi ta siuk kama a biisi a te fi dek.” Pɔol yaa zak wa nisima a puusi Naawa a yaa deri piilim ayen wa biisi a vari wa dek a basi. Wa yaa piilim ayen,

² “Naab Agiripa, mi a poli ayen mi ta ka wein ate jinla mi zaani fi nin ayen mi biisi

a vari m dek a basi ale Juuma ale a toarin mu ayen mi kaasi la. ³ Fi dek abe seba Juuma kisitaŋa ale ba beŋŋa a magsi chaab ale ba wensiuku vaka a chak kama. Dila nyin ate mi a saalim fu ayen fi wom mi ale suduŋni.

⁴ “Juuma meena seba mi boka ale ka dii la kama a ta nyini m bifiiƙ po a ta pa a diipo ate mi jam bo m dek teŋka ate ku ŋaŋnyin ate mi bo m Jerusalem teŋka la. ⁵ Juuma wensiuk kunyi vaka ale pagra nna yegayega. Ku ka tama Juuma wensiuk ate ti a wi ku ayen Farisii. Juuma meena abe seba chak ate ku bein ka nna yegayega ase ba dan a yaali ayen ba biisi wensienja, mi chim ka Farisii m boka po meena a magsi chaab ale Farisii demma nye boka sinsaŋa ale ka dii la. ⁶ Yogyogla de m be za ka dela ayen ni bo mu buusa dii nyin la, mi ta yiila kama ale Naawen ale jam puulim dii ale ti kokpiensaŋa ayen wa le tom varibasido ate wa jam vari ba a basi la. ⁷ Wa dii dek chekki ate ti nuruma yeri zuima pi ale ŋayewa a yiili ayen ba nya ase ba ale kasim a te Naawen zula yok ale kantueŋ dii la. Oo, Naaba be ka yiilana de choawa ate mi ta la ate Juuma a toarin mi. ⁸ Be ka boa abe ale soa ate nama baai ale za dela la an baga ta siaka ayen Naawen baga nak kpilima a yiri kum po kama?”

⁹ “Mi dek abe jam poli kama ayen m nye dii meena wuu ate m baga nye la ate ku kaasi Yeezu Nazaret denowa yoi. ¹⁰ M be ale jam nye dii Jerusalem teŋka la ale la. M jam tuesi ka siuk Juuma Puusika Yenni kpanŋa jigi a yaa yik Kirisita bisana yegayega a lik. Daa likka nyiini alege, ti ale jam poli ayen ti ko ba la ka mi me abe ale jam siak ayen ba ko ba. ¹¹ Daa dila nyiini, mi jam te ba waalika ti tuka diinaŋa po ate ku paari ka dii choa, a kasim a nye dila ayen ba le Yeezu. M sunni kasim ŋmasi jam a de ka nna yegayega ale ba ate mi nyiem poom jam cheŋ saten yonsa juijui ate ba boro la a te ba waalika.

¹² “Ku jam ka dila nyin ate mi tuesi pagrim ale wada Juuma Puusika Yenni kpanŋa jigi a cheŋ Damasikus teŋka la. ¹³ Ku jam ka siuk kula po ate mi jam a cheŋ la, wenzuk sunsuŋ, Oo Naaba ate mi nya ale ku nyagsi nna kpeglimka a peenti gaam wenbinni a yaa nyini wenjmazuk a sinj jam gilim mi ale nuru baai meena ale jam wa mi ate ti a cheŋ la. ¹⁴ Ate ti meena a yaa lo tenj ate mi wom ale lueluk a weeni mi ale Juuma biika ate ba a wi ayen Yiburu la ayen, ‘Soal, Soal, ka boa ate fi a namsi mu nna? Fi a namsi ka fi dek dila.’ ¹⁵ Mi yaa bek ayen, ‘Fi ka wana Nyono?’ Ate Nyonowa yaa tulisi ayen, ‘Ka mi Yeezu ate fi a namsi. ¹⁶ Alege, yiri zaani ŋmai. M pa m dek a sak fu kama yogyogla de ayen ku

sak ayen m lueri fu kama ale tom fu me ayen fi chim m tomteoro. Ku a fe kama ayen fi weeni a sak nuruba chaab dii ate fi nya a magsi chaab ale mi jinla la ale m le m sak fu dii chum diipo la. ¹⁷ M le vari fi dek nuruma Juuma nisima po a basi ale baai me ale kan daa Juuba ate mi le tom fu ba jigi la nisima po me a basi. ¹⁸ M dan tom fu, mi le basi ate fi lagri ba ninaŋa ate ba tagri nyini legini po a nyini jam peelim ninj. Ba ale tagri nyini Sitaana nisima po a nyini a jam Naawen nisima po ate ba ta siaka ale mu ate ba nya wabaataŋa vonjeka ate ba yaa maa bo nuru baai ate Naawen lueri la po.’

¹⁹ “Dila nyin la, Naab Agiripa, mi a be an zeri dii ale nyini wenjmazuk a jam ate mi nya dii ase m goa daasim kama la. ²⁰ Mi yaa piilim Damasikus ale Jerusalem teŋsaŋa po ale ge yaa paari Judia teŋka meena ale baai me ale kan daa Juuba la, a sak ba ayen ku a fe kama ate ba basi ba wabaataŋa tomka abe ba pa ba dek a te Naawen abe ba a tom tuim ŋaai ale a sak ayen ba tagri kama la. ²¹ Ku be jam ka sinsaŋa de nyin ate Juuma a jam yik mi diipo ate mi jam bo Juuma Puusika Yenni po la a pii nyin ayen ba ko mu. ²² Alege zaani dila powa a jam paari jinla, ka Naawen ale jam a maari mi. Ka dila nyin ate mi za dela ayen m biisi wensie a sak waai meena, nuru fiik yaase nuru kpionj. Mi ale a biisi dii la ale dila degadega ate Naawen biisiteeroma ale Moosis a jam weeni ayen ku le nye la. ²³ Bala jam weeni ayen ku a fe kama ate Kirisitawa waai ate Naawen weeni ayen wa a le tom ate wa jam la, a nam. Wa be ale ka waai ale wa chim nuru waai ale wa de ninj tenjuk de a yiri kum po la. Wa dan yiri wa le sak wa dek nuruma Juuma ale baai ale kan daa Juuba la ayen ba baga a nya varibasika kama. Varibasika de abe a nye ase ka nuru ale nyini legi po a yaa jo kantueŋ peelim po la.”

²⁴ Pool ale jam a biisi nna ayen wa vari wa dek a basi la, Fesitos yaa na wa a weeni ayen, “Pool, fi a yesim kama. Fi gbanja zamsika yegayegaka a basi kama ate fi a yesim.”

²⁵ Pool yaa tulisi wa ayen, “M koa, mi kan yesimu. Wie ŋaai ate mi a biisi la ka wensie ale yam. ²⁶ Mi baga a nyini ka peelim a biisi ale fi Naab Agiripa dii nyin la fi dek seba wienja de noai po kama. M seba chak kama ayen fi ŋmasi kpesi wienja de dinyidinyi kama, dii nyin la, wannu de an sugi nye ka guguruk po. ²⁷ Naab Agiripa, fi ta siaka ale Naawen biisiteeroma ale a biisi dii la? M seba ayen fi ta siaka kama.”

²⁸ Agiripa yaa bek Pool ayen, “Ku an diem bula beniya ale ge fi a poli ayen fi nye kama ate mi chim Kirisita biik, yaa boa?”

²⁹ Pɔɔl yaa tulisi wa ayen, “Ku beni yaa ku an beniya, mi a puusi a te ka Naawen ayen fi ale baai meena ale kali dela jigini a wom mi jinla dannii la, nama ale chim ase mi ale ka nuru waai jinla la. Alege m kan poli ayen ni le ta choroma ase mi ale ta dii la.”

³⁰ Naawa ale Gominawa ale Beniis ale mbala meena a yaa yiri zaani ayen ba nyini. ³¹ Ba ale ga nyini nueri la, ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa an nye wari a magsi wa kpi a yaase ba yik wa a ligi.” ³² Agiripa yaa weeni Fesitos ayen, “Nuruwa de a poom magsi ka ti basi wa ase wa nin poom kan weeni ayen wa a yaali ayen ka wa chen Nakpionku jigiya.”

27

¹ Gominawa ale jam poli ayen ti jueli naaruŋ a chen Italiya la, ba yaa pa Pɔɔl ale ligriba ba chaab a nyo Juliyos nisima po. Juliyos jam ka Aroom tenka sojima benj kanyi kpagi. Wa jam ka Nakpionku bensana kpanja po dinyi. ² Ti jam zaani ka Siizariya tenka a jueli naaruŋ. Ku jam nyini ka Adiramitiyom. Naaruŋku a jam goms magsi ayen ku chen ka jiga naai meena ate naarunta a zaani Asia tenka la. Nuru ale jam maa wa ti a chen, wa yue ale Arisitaakus wa jam ka Tesalonika deno. ³ Vari ale veenti la, ate ti yaa paari Saidon. Juliyos a jam ta zula ale Pɔɔl ate wa yaa siak ayen Pɔɔl ga nya wa doama ate ba te wa jaab buui ate wa a yaali la. ⁴ Ti yaa zaani Saidon a chen alege vioku a jam a fobi ti kama a ta ti a nmani naanynin ate ti yaa dam ti naaruŋku a va Saipurus tenka juujui ate vioku an jam pagra la. ⁵ Ti yaa pa Silisiya ale Pamfiliya tensana a basi a juga gen ale ge yaa taam jam ten kaai ate ba a wi ayen Mira ate ka bo Lisia po la. ⁶ Dula jigini ate soji kpagini a yaa nya naaruŋ ale ku nyini Alezandria a taam a chen Italiya. Wa yaa pa ti nyo ku po ate ti maa chen.

⁷ Naaruŋ kula po, ti kasim jam a chen ka nna maglamagla ate daanja jam paari dabori nna yegayega ate ti nam nna yegayega ale ge yaa paari Kinides tenka. Ka an jam yalima ale ti. Vioku a jam pagra ka nna yegayega ate ti an nman jam бага a va siuk kuui ate ti jam va la, ate ti yaa nmerin va Kariti tenka juujui ate vioku an jam pagra la a yaa jam va jigi di choa ate ba a wi ayen Salomoni. ⁸ Guuku de jam wona kama a sin nyiamu po. A zaani dula a yaa chen a moata nyakpeemu kunjonini a nam ka dila a yaa jam paari jigi ate naarunta a zaani ate vioku a daa fuk wariwari a kan daani ti la. Dula jigini an jam yalima ale Lasia tenka.

⁹ Ti jam beni ka nna yegayega ate ku ga paari diipo ate ku pagra ale ti chelimu

nmani la. Dii me la, dai dii dannii ate ba a nye Juuma tigi dii a magsi chaab ale wabaatanja vondeka la a jam poom taam kama. Dila naanynin, vioku a nmasi pagra kama. Pɔɔl yaa te ba sinsanja de ayen, ¹⁰ “M doaba, mi nya kama ale ti chelimu a zaani dela a chen a kan nala. Koalimanja ale naaruŋku le kaasi kama, kum me abe le jam ti jigi.” ¹¹ Alege soji kpagini a jam ka siaka ale Pɔɔl ale weeni nna la. Naaruŋku damdowa ale ku nyonowa ale jam weeni dii la ale jam basi ate Soji kpagini a siak te ba. ¹² Ba jam weeni ayen juujui ate ba jam za la, an jam nala a magsi ba wari dula noota wenni. Dila nyin la, nuruma yegayega a jam a yaali kama ayen ku dan siak a nye ba dam a chen ate ba ga paari Foniksi tenka ate ba wari dula noota wenni a vuusi. Foniksi bo ka Kariti tenka juujui ate naarunta a nyiem zaani a vuusi la. Jigini de a tuk ka yenin gen.

¹³ Viok a yaa nyini yenin a gala gen a fuk nna balibali ate ba yaa poli ayen nyaku de ale deri basi kama ate ba nye ba ale poom a yaali dii ayen ba chen la. Ba yaa pa kutuk kpion kuui ate ba nyiem ku a yik naaruŋku a zaani la a yeeri ku a ta nyini nyiamu po a jueli. Ba yaa jam chen va kunjonini noai nna farafara a moata Kariti tenka la. ¹⁴ Alege ku an bula beniya ate viok kpion a yaa nyini a gala gen korinummu po a yaa nyini kunjonini a jam ¹⁵ a fobi naaruŋku. Ku be ale jam pagra nna yegayega ate ti an jam бага dam ti naaruŋku a va ku po a taam la, ti yaa basi ate ku ji naaruŋku a ta a chen. ¹⁶ Ti ale jam paari ten fiik kanyi ate ba a wi ayen Koda ate nyiam a gilim ka la gauŋ nyin ate vioku an jam pagra la. Dula jigini, ti yaa nam nna yegayega ale ge бага a yaa yik naaruŋku naaruŋ fiika a zaani. ¹⁷ Ba yaa dari ate ku jueli naaruŋ kpionkuk. Ba ale nye dila a ga nueri la, ba yaa pa mi pagrisa a bobi kenken a gilim naaruŋ kpionku. Yogsom ale jam ta ba ayen dai dii dai ba naaruŋku a nin zaan a chali ga feri tintain tii ale vi chaab a jueli dua nyiamu ten a moata Libia nyiamu kunjonini noai la. Dila nyin, ba yaa jam a chen magamaga ale basi ate vioku a yaa tusi naaruŋku a ta a chen. ¹⁸ Va kpionkuk kasim jam a fobi ka dila tee ate nyamiisana a yiri a jueli wein nna yegayega a jam a lo. Vari ale ga veenti la, ba yaa piilim a koalim nantana naaruŋku po a yuk a basi nyiamu po. ¹⁹ Daa natawa dannii ba yaa pa nisima a pa nanta baai ate ti ta a nye ate naaruŋku a zaani ale a chen la gela yegayega me a yuk basi nyiamu po. ²⁰ Daanja a jam piisi ka nna yegayega alege ti an jam бага a pa numbiri tu wenbinni a yaase chinmarisa. Vioku me abe kasim jam a fobi ka dila nna yegayega. Ti nman

jam ka yiila ayen ti a le vuugi.

²¹ Ba ale ga cheŋ ate ku beni alege ba an de ŋandiinta la, Pɔol yaa yiri zaani ba niŋ a weeni ba ayen, “Nidoaba, ku poom magsi ka ni ti wom mi ate ti kan poom ŋman zaani Kariti a dam cheŋ. Nnapode ti ti poom kan nya kaasunƙu de ale ŋantana de ate ti jogi la. ²² Alege yogyogla de, ni yik ni dek. Ni wanyi me a kan kpi. Ka ŋaarunƙu nyiini ale ku kaasi. ²³ Mi бага a biisi nna kama boan nyinŋa, Naawen dii ale soa mi ate mi a te wa zula la, wala sabiilo deemwa yokku ale jam mi jigi ²⁴ a weeni mi ayen, ‘Pɔol, kan chali yogsum, ku a fe kama ate fi zaani Nakpionƙu niŋ. Naawen abe tulisi fi puusana kama ayen nuruma de wanyi me la a kan kpi.’ ”

²⁵ Pɔol yaa weeni nuruma ayen, “Dila nyinŋ la, nidoaba, ni yik ni dek boan nyinŋa, m ta siaka ale Naawen kama ayen wa ale weeni mi dii la, dila degadega le ku nye. ²⁶ Alege ku a fe kama ayen vioku a ta ti cheŋ paari teŋ kanyi ate nyiam dua gilim ka la.”

²⁷ Ti kasim jam bo ka nyakpeem buui po ate ba wi ayen Adariya la po a va vioku ate ku fobi ti a ta a cheŋ la. Ku jam ka yok kuui ale saa yogta pi ale tinaansiwa la goota po sunsuŋ ate baai ale a tom ŋaarunƙu po la, a yaa poli ayen ti boro a mɔata teŋ yogla. ²⁸ Dila nyinŋ la, ba yaa pa miik a bobi jaab dobruk nyinŋ a yaa basi ate ku siŋ nyiamu po a nya ale ku limsa ka nna yegayega. Ku ale ga nye maga dek la, ba yaa ŋman magsi nya ate ku ŋman limsa yegayega. ²⁹ Ba jam a chali ka yogsum ayen dai dii dai ti ŋaarunƙu a le nak ka tintain kpeema ŋaale ale bo nyiamu po la. Dila nyinŋ la, ba foli kuta dobrita tinaansi ŋaarunƙu ŋaari a basi ate ti zula ayen ŋaarunƙu a kan ŋman бага cheŋ. Ba nye dila ale ge yaa a puusi Naawen ayen vanni a veenti. ³⁰ Baai ale a tom ŋaarunƙu po la, a jam pii ka nyinŋ ayen ba chali be. Ba yaa foli ŋaarunƙu fiika a basi nyiamu po ale ge yaa velim ayen ba boro a foli ka kuta dobrita ti chaab ŋaarunƙu niŋ. ³¹ Alege Pɔol yaa weeni soji kpagini ale sojima ayen, “Ŋaarunƙu tuimtomdoma de a dan kan bo ŋaarunƙu po, ni kan vuugi.”

³² Sojima yaa gebi mi sii ale yik ŋaarunƙu fiika a ta la ate ku cheŋ ku dek ku nyiini jakorok

³³ Vari a yaa jam mɔata ka veentika ate Pɔol yaa weeni ba ale nin muna ayen ku a fe kama ayen ba de ŋandiinta yogla. Pɔol yaa ŋman pilim weeni ba ayen, “Da pi ale ŋanaansi ale jinla ate ni kasim a limsi a jam paari yogyogla de alege ni an diem de jaaboa. ³⁴ Dila nyinŋ ate mi a weeni ni ayen ni de ŋandiinta. Ku a fe kama ayen ni de ate ni vuuk. Naawen weeni mi kama ayen ni zuimana zuisana ale kanyi la a kan

be.” ³⁵ Pɔol ale ga weeni nna a nueri la, wa yaa pa boroboruk puusi a te Naawen a nye wa jiam ba meena niŋ, a yaa we boroboruku a piilim ŋobika. ³⁶ Ba yaa yik ba dek ate ba meena wanyi wanyi a yaa de ŋandiinta. ³⁷ Baai meena ale jam bo ŋaarunƙu po la a jam ka nuruba kobsiye ale pisiyopoi, ale bayuebi. ³⁸ Waai meena ale de chak nalimnyini la, ba yaa koalim “wiitiwa” meena a yuk a basi nyiamu po ale ge ayen ŋaarunƙu a valima magla.

³⁹ Vari ale veenti la, ŋaarunƙu tuimtomdoma a yaa jam nya kunƙonjini dinyi alege ba an jam miŋ ale ka juijui kunƙonjini la. Ba jam nya ka nyakpeemu gugoruk kunyi ale tintambusuŋ a dua jueli magla ate ba yaa poli ayen ba dan бага abe ba dam ŋaarunƙu a zaani dula. ⁴⁰ Ba yaa gebi kuta tii ale jam yik ŋaarunƙu a zaani la miisana a yaa basi ate ti a cheŋ nyiamu po. Diipo ate ba boro a gebi kutana de miisana la, ba jam maa foli dakpien tii ale bobi man ŋaarunƙu ŋaari ate nuruba pa a dam ku la ayen ba yaa pa tila a dam ku. Ba yaa zak garuk kuui ale bobi yiga ŋaarunƙu niŋka la ale ge ayen vioku fuk ku a basi niŋ. Ba yaa nye dila a deri a cheŋ kunƙonjini. ⁴¹ Alege ŋaarunƙu a yaa nak kunƙutinni ate ku niŋka yaa feri kunƙutinni an ŋman бага cheŋ. Ku ale nye dila la, nyamiisana me a kasim jam a fobi ku ŋaari ate ku a we nna bunabuna a lo nyiamu po.

⁴² Sojima yaa nye ba popola po ayen ba ko ligrima meena ate ba waai a kan nya siuk a puŋ nyiamu a chali be. ⁴³ Alege sojima kpagini a kan jam a yaali ayen wa ko Pɔol. Wa yaa weeni ba ayen ba kan nye dila. Wa jam weeni ba kama ayen waai meena ale бага a de nyiam la, ba yok a zi nyiamu po a yaa de jueli kunƙonjini ⁴⁴ ale ge ate mbala meena a yaa yik ŋaarunƙu daatana a yaase ku ŋanta baai ale kasi a lo la a jueli. Ti meena ale jam nye dii a vuuk a paari kunƙonjini la ale la.

28

¹ Ti ale jam paari kunƙonjini nalimnyini la, teŋ kala demma jam weeni a sak ti kama ayen teŋ kala yoi ale Malita. ² Teŋ kala demma a jam tuesi ti kama a te ti zula nna yegayega. Nmoruk a yaa deri jam a ni ate ŋoota boro ate ba yaa jam cheem bolim a te ti. ³ Pɔol yaa tigi daata ayen wa nyo bolimu po. Wa ale pa boro a nyoro la, bolim wulumu yaa nye ate waab a yaa nyini ti po a chali nyini a meli wa nisa a dom wa. ⁴ Teŋ kala demma ale nya ale waamu meli Pɔol nisimana la, ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de ku a fe kama ayen wa ka nuru koorik. Wa бага nyini nyakpeemu po a nyini kama alege tama bogluku a kan nya ase ku magsi ayen

wa vuugi la.”⁵ Alege waamu ale meli Pɔɔl nisimaŋa la, wa yaa misii si ate waamu lo bolimu po alege wariwari an nye wa.⁶ Nuruma yaa jam a limsi ale a poli ayen ba nya ale wa nyinŋa fuusiya yaase wa deri kpi dua. Alege ba ale jam a limsi ale a poli ate ku beni alege wari an nye wa la, ba yaa tagri ba popolaŋa ale ge weeni ayen, “Wa ka bogluk.”

⁷ Tenŋa naawa yoi a jam ale Pubiliyosi. Naawa de kadugsa ale jam dua moata ti juijui ate ti jam kala la. Wa yaa jam nye ti tia. Daa ŋata meena ti kasim jam bo ka wala yenni ate wa a nya ti zuk nalimnyiini.⁸ Noota ale chaaruk ale jam ta wa kowa ate wa jam dua dok po. Pɔɔl yaa jo ayen wa nya wa a pa wa nisima a vi wa zuk a puusi Naawen te wa ate wa nya nyinyogsa.⁹ Wannii de ale ga nye la, yognyeensa meena ale jam bo tenŋa kala la, a jam jam kama a nya nyinyogsa.¹⁰ Ba jam te ti ka tiirinta nna yegayega. Ti ale jam pa ŋaarunŋu ku choa ayen ti basi ba abe ti ŋman a cheŋ la, ba jam pa ŋanta baai ate ti jam a yaali ale nin muna la, a nyo ku po a te ti a magsi ti chelimu.

¹¹ Ti jam goa Malita ka chiisa sita ale ge yaa cheŋ Aroom. Naarunŋu de ate ti jam jueli la yoi ale “Yibisa Boglutaŋa”. Ku jam ka Alezandiria ŋaarunŋu. (Ku be jam ka noota wein ate ku jam wari Malita ayen nootaŋa taamu.)¹² Ti yaa jam paari Sirakusi tenŋa goa dula da ŋata.¹³ A zaani dula a ŋman a cheŋ a jam paari tenŋa choa ate ba a wi ayen Arigiyum. Vari ale ga veenti la, viok yaa nyini yeninŋa gala geŋ a fuk. Daa ŋaye dai ate ti yaa ŋman paari Putiyooli tenŋa.¹⁴ Dula jigini ate ti jam nya Kirisita bisa ate ba weeni ti ayen ti dan a yaali ti goa daa ŋayopoi ale ba. Ti yaa siak a goa daa ŋayopoiwa ale ba ale ge yaa yiri cheŋ Aroom.¹⁵ Ti Kirisita bisa suaataŋa ale bo Aroom, ale wom ayen ti cheena la, ba yaa nyini cheŋ paari Apiyas Yabaŋa ale Vuusum Yie Ntatawa la, a jam tu ti. Pɔɔl ale ga nya ba ale ba cheena la, ku yaa te wa nyinŋa pagra ate wa te Naawen jiam.

¹⁶ Ti ale ga paari Aroom la, tenŋa kpaŋŋa jam basi ka soji ate wa a nya Pɔɔl zuk. Ba jam basi kama ate sojiwa ale wa boro ba dek ba nyiini. Ba an jam lik wa a gum chaab ale ligriba mbala.

¹⁷ Daa ŋata ale jam taam la, Pɔɔl yaa wi Juuma kpaŋŋa Aroom tenŋa po ate ba jam ayen wa nye tuka ale ba. Ba ale jam tigi chaab jigi yenŋa la, Pɔɔl yaa weeni ba ayen, “M mabisa mi an kaasi tama nuruma wariya a yaase kisitaŋa tii ate ti tuesi ti kokpiensaŋa jigi la, alege ba yik mu a lik ka Jerusalem tenŋa a yaa pa mu nyo Aroom demma nisima po.”¹⁸ Ate Aroom

demma yaa bek mu bega ale ge a poli ayen ba basi mu, dii nyinŋa la ba nya kama ale mi an kaasi wari a magsi ba ko mu.¹⁹ Alege Juuma ale ga wom Aroom demma ale biisi nna la, ba yaa zeri ate ku yaa fe mi ate mi weeni ayen mi a yaali ayen m paari ka Nakpionŋu jigi ate wa wom m le ta dii la. Alege mi jam ka chaab ale m dek nuruma ayen ba kaasi wari ya ate m toariŋ ba Nakpionŋu ninŋa.²⁰ Dila nyinŋa ate mi wi ni ayen m nya ni abe m weeni a sak ni. Mi be ta choarini de kama dii nyinŋa la mi ta yiila ŋaai me ate Izirali demma meena me a ta la.”

²¹ Ba yaa tulisi wa ayen, “Tama an tuesi gbaŋ ate ka nyini Judia a biisi fi wariya. Ti mabisana wanyi me la abe an nyini dula a jam weeni fi wari a sak ti a yaase wa biisi wabiok a magsi chaab ale fi.”²² Alege tama a yaali kama ayen ti wom fi me popola ale ka dii la, dii nyinŋa la, jigi meena nuruba kasim a weeni kama ayen ba kan yaali nuru baai ate fi maa bo ba po la.”

²³ Ba yaa daga dai yon ayen ba ŋman nye tuka ale Pɔɔl. Dila danni ale jam paari la, ba yaa piisi nna yegayega a tigi chaab juijui ate Pɔɔl a goa la. A ta nyini saliuk a jam paari junŋai Pɔɔl kasim jam a biisi a magsi chaab ale ka Naawen Naamu wie. Wa kasim jam pii ka nyinŋa a biisi a ta a nyini Moosis Sinsanŋa gbaŋka po ale Naawen biisiteeroma ale ŋmarisi Naawen gbaŋka po ayen ku sak ayen wa ale a biisi dii la ka wensie a magsi chaab ale Yeezu.²⁴ Ba gela a jam siak kama ayen wa ale a biisi dii la ka wensie. Ba gela me an jam siak ya. Ba ale jam a nak nampaŋŋa nna la, ba yaa waanŋa chaab. Ba ale diem kan jam waanŋa chaab dii la,²⁵ Pɔɔl yaa weeni wa dinyi ayen, “Naawen Chiika ale jam basi ate Naawen biisiteeroma Azaya a biisi dii a te ni kokpiensaŋa la sum ka wensie.”²⁶ Naawen Chiika ale jam biisi dii a te wa ayen wa weeni a sak ni la ale nna ayen, ‘Cheŋ ga weeni sak nuruma nna ayen: Nama le wom, a wom alege ni kan minŋa chagi.

Nama le nya, a nya alege ni kan minŋa chagi.

²⁷ Dii nyinŋa la, nuruma de zeri kama ayen ba kan yaali minŋa chakka, ba lik ba tuenŋa kama, a lik ba ninanŋa me, kan daa dila ba ninanŋa ate nya ya, ba tuenŋa me ate wom ya, ba popola po me, ba ate minŋa chak, ate ba tagri a basi ba wabaataŋa, ate m te ba nyinyogsa.’ ”

²⁸ Pɔɔl yaa biisi kpeglim a weeni ba ayen, “Dila nyinŋa la, mi a yaali kama ayen ni seba ayen Naawen basi kama ate Varibasika wannii de a cheŋ baai ale kan daa Juuba

la jigi. Ba be le wom di abe ba tuesi di me.”²⁹ Pɔɔl ale weeni nna nueri la, Juuma yaa nak nampaga ale chaab a yaa waan chaab.³⁰ Pɔɔl jam bo dula ka bena naye. Wa jam bo ka yeri dinyi po a tuni ale ge a goa di po. Waai meena nyiem dan jam wa yenni, wa a nye kula nyonowa tia ka nalimnyiini.³¹ Wa nyiem jam nyini ka peelim a kan chali yogsum a sak nuruba Naawen Naamu wie ale a sak ba me Nyonowa Yeezu Kirisita wie. Nuru an jam nye ate wa an baga sak wienja de.

Pool Gbanƙa Ate Wa Nmarisi A Te AROOM DEMMA La

¹ Mi Pool waai ale ka Yeezu Kirisita tomteero la ale a nmarisi gbanƙa de. Naawen dek ale lueri mi a potim wi mu ayen m chim wa tuimtomdo abe m weeni wa wamaɗsaɗa a sak nuruba.

² Wamaɗsaɗa de ka naai ate wa puulim a biisi na dila po dila po ate wa biisi-teeroma a nmarisi nyo Naawen gbanƙa po la. ³ Wamaɗsaɗa a biisi ka wa biika waai ale ka ti Nyono la wie. Nurubiik jigi, wa jam ka Deevid naanbiik. ⁴ Naawen Chiika jigi, wa ka Naawen biik. Naawen be jam nak wa a yiri kum po kama ayen ku sak ti ayen, wa ka wa Naawen dek Biik a ta pagrim. ⁵ Yeezu Kirisita nyin ate Naawen a te mu siuku de ate m chim wa tuimtomdo ayen m бага a weeni wa wie a sak tenja meena nuruba ate ba ta siaka ale wa abe ba a siak wa noai. ⁶ Naawen wi nama me kama ayen Yeezu Kirisita soa ni.

⁷ Mi a puusi nama meena baai ate Naawen ta yaalika ale ni a lueri ni a te wa dek Aroom tenja po la.

Ti Kowa Naawen ale ti Nyono wa Yeezu Kirisita le niak ni abe wa te ni suyoɗini.

⁸ Mi a yaali ayen m va ka Yeezu Kirisita nyin a nye Naawen jiam a te ni meena, dii nyin la, jigi meena nuruba a biisi ni wie kama ni ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la. ⁹ Naawen waai ate m tom a te ale m sunum meena a sak nuruba wa biika wamaɗsaɗa wie la, ka wala ale mi seero ate mi kasim a puusi a te nama daa meena. M maara puusi me ayen, ¹⁰ ku dan ka wa yaalika wa le te mu siuk ate m jam ni jigi yogyogla. ¹¹ Mi a yaali ka nna yegayega ayen m nya ni ate m te ni maari kaai ale a nyini Naawen Chiika jigi la ate ni ta pagrim. ¹² M jamka le maari ka ti meena. Dii nyin la, mi ale ta siaka dii ale Naawen la, ku le maari ka nama. Nama me abe le ta siaka dii ale wa la a le maari ka mi me.

¹³ M suaata, mi a yaali ayen m weeni a sak ni kama ayen m kasim a yaali ayen m jam ni jigi kama, alege mi an бага a jam ya. Mi a yaali ayen ka m dan jam m nye ate nuruba ni po a pa ba dek a te Naawen ase m le nye dii ale ni vaanchaab baai meena ale kan daa Juuba la. ¹⁴ Boan nyin, mi ta ka tuima ayen m tom a te nuru meena. Baai ale ka Girik dem la ale nuru baai ale kan daa Girik dem la. Baai me ale seba gbanƙa ale baai ale kan seba gbanƙa la. ¹⁵ Dila ale soa ate m pii nyin a yaali ayen m sak

nama me baai ale bo Aroom tenja po la Naawen wamaɗsaɗa.

¹⁶ Mi a kan chali chivie ale Naawen wamaɗsaɗa. Naawen pa wa pagrimu a nyo na po kama. Dila ale soa ate Naawen бага a vari baai meena ale ta siaka ale na la a basi me ba tuimbaata po. Varibasika de a linj a cheɗ ka baai ale ka Juuba la jigi ale ge a cheɗ baai me ale kan daa Juuba la jigi. ¹⁷ Dii nyin la, Naawen wamaɗsaɗa a dagi a sak ti kama siuk kuui ate Naawen a nye ate ti a chim wayorisima nyam wa ninj la. Wann de abe ka siaka nyiini a ta nyini di piilimka po a ta ga paari di kpeglimka. Ase ba ale nmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po ayen, "Nuru waai abe ale ta siaka a chim wayorisima nyono Naawen ninj la, wala a nya nyuvuri kama."

¹⁸ Nuruba ale boro a ta gaasa nna yegayega a kan siak ayen wensienja a nyini peelim. Naawen abe a sak ti kama ayen wa sui ale a puuri ale baai ale kan a va wa siuku la ale ba gaasa tuimaɗa. ¹⁹ Nanta ba gela boro kama a sak nuruba ate ba бага a seba Naawen wie. Nuruma de abe seba nantaɗa de kama. Dii nyin la, ka Naawen dek abe ale nye ate nantaɗa de a nyini peelim ate ti ba a nya ba. Dila nyin ale soa ate Naawen ale namsi ba. ²⁰ A ta nyini diipo ate Naawen nye wenzuk ale tenj la, a ta jam paari jinla, nanta baai meena ate wa nye basi wenzuk ale tenzuk de la a maa chaab a sak nurubiik kama Naawen ale ka dii la. Ba seba ayen wa pagrimu a kasim boro ka dila taam wuu. Wa be sum ka Naawen. Nuru abe an бага a nya wa pagrimu de ale wa ale sum ka Naawen dii la, alege nuruba бага a seba wienja de meena kama. Dila nyin la, bala chaab a ka siuk ale biisi a vari ba dek a basi ale ba ale nye dii la. ²¹ Ba jam seba Naawen kama, alege ba an jam a siak ayen ba a nye wa jiam yaase ba a te wa zula. Ba popolana ka betta popola, na daa popola yuarisima. ²² Ba a poli ayen ba ka yam nyam, alege ba chim ka betta, ²³ a yaa zuli nanta baai ale a neensi nuruba ale nuinsa ale dunja ale nanta baai meena ale a cheɗ ba loga nyinsa la, alege kan zuli Naawen waai ale kasim boro taam wuu la.

²⁴ Ba ale a nye dila la ale soa ate Naawen yaa pa ba basi ayen ba va ba dek sue po ale marij dii la ate ba yaa pa ba dek nyinsaɗa a tom danta tuim naai ale kan magsi ba pa ba nyinsaɗa a tom la ale chaab. ²⁵ Naawen pa ba basi kama dii nyin la, ba zeri wa wensienja kama ale ge tuesi venta a yaa a kaab nanta baai ate wa nye la ale ge basi Naawen dek, waai ale magsi ayen nuruba kasim a te wa pimpauk taam wuu la. Ku be nye dila.

²⁶Boan nyinŋa, Naawen pa ba basi kama ayen ba va ba dek sue po ale mariŋ dii le di basi ate ba nya chivie la. Ba nipooma me dek a kan yaali ayen ba a goa ale nidoaba. Ba a yaali ayen ka ba a bobi nipooba ba chaab a goa. ²⁷Nidoama me kan yaali ayen ba a goa ale nipooba. Ba kasim a yaali kama ale ba yam meena ayen ba a bobi nidoaba ba chaab a goa. Nidoama de ale a nye nna la a magsi ka chivie yik ba alege ba kan chali chivie. Nyaku de abe basi kama ate waali kaai ale magsi ba nya la a jam ba jigi.

²⁸Ba jam a poli kama ayen ku an magsi ate ba ta wensie popola maŋsa a magsi chaab ale Naawen ya. Naawen yaa pa ba basi ate ba ta popola kaasima ate ba a tom tuim ŋaai ale kan magsi ba a tom la. ²⁹Ba suniimaŋa kasim sueri ale ka gaasa meena wuu, ate ba a yaali chaab ŋanta ale a kisi chaab ale a de nyuri ale chaab ale a ko nuruba ale a nye kpaliŋsa ale chaab ale a paasi chaab ale a poli kaasunŋ nyiini a te nuruba ale a zu chaab ŋaan ³⁰ale a kaasi chaab yue ale kisi Naawen me. Ba ka nuru leerisa me ale kanjanta nyam ale a yaali yue a te ba dek ale a gisi ayen ba nya su paalita ate ba a tom tuimbaata. Ba kan wom ba koba ale ba maba noa. ³¹Ba be ka betta me. Ba dan puulim ayen ba nye wari, ba kan nye. Ba poom ka yaalika ba suniima po. Ba ka jirim ale waaiya. ³²Ba be seba ayen Naawen weeni kama ayen ku magsi ka nuru baai meena ale a tom nna la, kpi, alege ba diem a tom ka dila ale poom a weeni me ayen baai ale a tom tuim ŋala chaab la, a tom ka tuimmaŋsa.

2

¹Dila nyinŋ la, ni wanyi ka siuk ate fi suok a dan nye wari a kaasi, fi bo wa buusa. Fi dan nye dila, fi ta ka kaasunŋ a jam fi dek jigi dii nyinŋ la, wie ŋaai ate fi ayen wa nye a kaasi la, fi dek a tom ka ŋala degadega. ²Tama abe seba kama ayen ku sum magsi ka Naawen ta kaasunŋ a jam baai meena ale a tom dila la jigi. ³Alege fi dan bo baai ale a nye nyanŋa de la buusa alege fi dek a tom ŋa, fi a poli ayen fi le baga chali be ate Naawen kan nya fu a bo buusa? ⁴Yaa fi zeri Naawen nyemaŋ kaai ale sudunŋ dii ale wa ale ŋman ta chichiiba ale fi dii la kama, fi a poli kama ayen wa a le kasim a nye ka dila a ta a cheŋ. Fi ze ayen Naawen nyemaŋka fi jigi a sak fu kama ayen fi basi fi tuimbaatanŋa tomka?

⁵Ni tue kan wom. Ni sue be kan kaasi ale ni tuimbaatanŋa. Ni a tom tuimbaata kama alege jaabjaab kan daani ni, alege Naawen supuurimu ale wa wensie buusanŋa dannii a dan paari ate wa ayen wa bo wensie buusa ale ni, wa sui le puuri ka nna

yegayega ale ni ate wa te ni waalika. ⁶Da dila dannii, Naawen le tuni waai meena a magsi chaab ale ka ti wanyiwanyi ale tom dii la. ⁷Baai meena ale ta chichiiba a tom tuimmaŋsa a gisi zula ale nalim ale nyuvuri Naawen jigi la, wa le te ba ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁸Alege baai ale a yaali ba dek nyaka nwulinwuli ale a zeri wensie siuku vaka ale kasim a tom tuimbaata dila meena la, Naawen le basi kama ate wa supuurimu a jam ba zuk. ⁹Ninam ale kumsa nna yegayega le jam baai meena ale a tom tuimbaata la jigi. Juuma le ba liŋ nya ninammu de ale kumsaŋa de ale ge ate baai me ale kan daa Juuba la a nya ninammu de ale kumsaŋa de dila degadega. ¹⁰Baai meena ale a tom tuimmaŋsa la le nya zula ale nalim a boro ale suyogini. Baai ale ka Juuba la le ba liŋ nya zulaŋa de ale nalimu de ale suyogini de ale ge ate baai me ale kan daa Juuba la, me a nya. ¹¹Boan nyinŋa, Naawen ta ka nyeyenŋ Juuma ale baai me ale kan daa Juuba la jigi.

¹²Baai ale kan daa Juuba la, a jam ka Moosis Sinsanŋa ate ba jam a tom tuimbaata. Ba an jam ta Moosis Sinsanŋa. Ba be le kpi kama alege Naawen a kan pa wa Sinsanŋa a bo ba buusa. Alege Juuma a jam ta Moosis Sinsanŋa alege ba jam a tom ka tuimbaata. Ba me be le kpi kama ate Naawen pa wa Sinsanŋa a bo ba buusa. ¹³Nuruba dan wom ka wa Sinsanŋa nyiini ale kan va ŋa, ba kaasunŋku a diem bo ale ba kama, alege baai ale wom ŋa a yaa va ŋa la, wa kan ŋman nya ba kaasunŋku. ¹⁴Baai ale kan daa Juuba la, bala an nya Moosis Sinsanŋa alege ba suniimaŋa a dan basi ate ba a tom Sinsanŋa ale a weeni dii ayen ba va la, ba dek suniima ale a te ba Sinsanŋa. ¹⁵Ba nyeka a sak kama ayen Naawen ŋmarisi wa Sinsanŋa a nyo ka ba suniima po. Ba popolaŋa me ale a bo ba buusa a weeni a sak ba ase ba kaasi yaa ba an kaasiya. ¹⁶Da di dannii ate Naawen le bo ba buusa la, le nye ka dila. Wa le pa nuru meena wasusunŋa a ta ŋa nyini peelim niŋ ate Yeezu Kirisita bo ba buusa. Naawen wamaŋsaŋa ate mi a sak nuruba ale a sak ti dii la ale la.

¹⁷Nama baai ate mi a biisi ale ni la, a wi ni dek ayen ka Juuba. Ni kasim a poli kama a weeni ni dek ayen, "Tama ta Moosis Sinsanŋa kama. Dila nyinŋ la, Naawen a vari ti a basi kama." Ni a nak ka kuusa ale ni ale ka dii ale Naawen la. ¹⁸Nama dek abe seba Naawen ale a yaali ayen ni a tom tuimmaŋsa dii la kama, dii nyinŋ la ni zamsi Sinsanŋa po ayen fi lueri dii ale nala la a tom. ¹⁹Fi seba chak kama ayen, fi baga a chim nuru waai ale cheŋ be Naawen siuku po la kpagi ya. Fi a nye

ase ka bolim la a te baai ale bo legini po la? ²⁰ Fi a weeni ayen fi baga nuru baai ale ka betta ale bipaaluk a sak kama? Fi be seba fi puuk po a chak ayen, fi ale ta Naawen Sinsan̄ja la, fi ta yam meena ale wensie meena kama? ²¹ Nyan̄ja de meena abe dan ka wensie ale fi waai ale a sak nuruba la, ka boa ate fi kan sak fi dega? Ti a sak nuruba a weeni ayen, “Kan zu”, alege fi dek a zu? ²² Fi a sak nuruba a weeni ayen, “Kan nye kabon̄sa”. Alege me le bek fu ayen fi dek a nye yaa fi kan nye? Fi kisi bogta kama alege mi a le begi fu ayen, “Fi dek a zu n̄anta a ta nyini welensa jigi a nyini yaa fi kan zu a ta a nyini? ²³ Fi ta zupagruk kama ale Naawen Sinsan̄ja, alege a kaasi ŋa. Kaasika de a basi ate Naawen a nya chivie a yaa wa kan nya.” ²⁴ Ba be ŋmarisi Naawen gban̄ka po kama ayen “Baai ale kan daa Juuba la, a kaasi Naawen yoi kama nama Juuma nyin̄.”

²⁵ Nama Juuma dan gebi ni yoan̄ja ale a va Moosis Sinsan̄ja, ni yoan̄ja gebika ta kiri kama. Alege ni dan a kaasi wa Sinsan̄ja ni a nye ase ni an gebi ni yoan̄ja kama la. ²⁶ Nuruba abe dan kan gebi ba yoa ale ge a va dii ate Moosis Sinsan̄ja a weeni ayen nuruba a nye la, Naawen le nya ba ase ba gebi ba yoan̄ja kama la. ²⁷ Nama ta Moosis Sinsan̄ja kama ate ŋa ŋmarisi dua. Ni be a gebi ni yoan̄ja me kama. Alege Sinsan̄ja ate ni ta la ale ni ale a gebi ni yoan̄ja la, ni kan diem a va Moosis Sinsan̄ja ale a weeni dii la. Alege baai ale kan gebi ba yoan̄ja la, bala gela a va Moosis Sinsan̄ja ale a weeni dii la kama alege ba ka ŋa. Ba be ale a nye nna la a basi kama ate ba biisi a gaam nama Juuma. ²⁸ Basi ate m bek ni beŋja de ayen, ka wana dek ale potim ka Juu? Ka waai ale gebi wa yoari la ale Juu? Nuru peelim nyeka nyiini a kan sak kama ayen nuru wala a sum ale Juu. Ku be daa fi nin gebi fi yoari ale a sak ayen fi sum ka Juu. ²⁹ Alege waai ale sum ka Juu la ale waai ale va Sinsan̄ja a ta nyini wa sunum po la. Ku kiri me ale fi an gebi ka fi yoanni nyiini ayen ku sak ayen fi sum ka Juu alege ku kiri ale, fi pa ka fi sunummu a te Naawen. Gebika abe ka gebi kaai ate Naawen Chiika a gebi fi sunummu la, daa fi nyin̄ka wariya. Nuruwa de choa abe kan nya pimpauk nuruba jigi, alege ka Naawen pimpauk nyiini ate wa a nya.

3

¹ Ku nyuenta abe ale boa ase fi nin ka Juu? Fi gaam waai ale kan daa Juu la kama? Ka boan nyuenta ate ba a nya ku po ale ba ale gebi ba yoan̄ja la? ² Juuma ta nyuenta kama wie yegayega po a gaam baai ale kan daa Juuba la. Ni basi ate m liŋ weeni a sak ni ayen Naawen jam

pa wa wien̄ja ka a nyo ka Juuma nisima po. ³ Alege ni basi ate m bek ni ayen ase Juuma gela a daam dan kan ta wensie ale Naawen, nyaku de a sak kama ayen Naawen me a kan ta wensie? ⁴ Aaya, waai meena abe dan poom ka velinvendik, Naawen kasim ka wensie nyon̄o. Ase ba ale ŋmarisi wa gban̄ka po ayen, “Ba le weeni kama ayen wa wien̄ja ka wensie.

Ba dan jam bo wa buusa, ba le bo te wa kama.”

⁵ Ase ti tuimbaata a dan basi ate nuruba a nya Naawen welensaŋa, ku be ka wabiok wa ase Naawen a nin te ti waalika ti tuimbaataŋa nyin̄ja? Mi a biisi kama ase nuru ale a biisi dii la. ⁶ Aaya, Naawen a dan kan daa wensie Naawen ya, wa le nye ka se a bo ten̄ka demma buusa?

⁷ Nuru abe ŋman baga a weeni kama ayen, “Mi ale kan ta wensie la a basi kama ate nuruba a nya Naawen wensien̄ja a yaa a te wa zula dila nyin̄ja? Ku be dan ka dila, Naawen nye ka se a baga a bo buusa a mini mi tuimbaata nyon̄owa?” ⁸ Ku be dan ka dila me, ka boa ale soa ate ni kan kasim a tom tuimbaata ate waman̄sa nyini ŋa po a nyini? Nuruba gela a t̄ariŋ mi kama a weeni ayen ka mi ale a weeni wanni de choawa. T̄ariŋka de abe ka leeta a te mu. Naawen abe dan bo buusa, ku magsi ka wa bo mini ba.

⁹ Dila nyin̄ la, tama baai ale ka Juuba la, tama chim ka nuru welensa a gaam baai ale kan daa Juuba la? Aaya. M poom weeni a sak ni kama ayen biem ale soa baai ale ka Juuba la, ale baai ale kan daa Juuba la meena. ¹⁰ Ba ŋmarisi Naawen gban̄ka po ayen,

“Nuru yeŋ bola karo a chim waȳorisima nyon̄o,

¹¹ Nuru karo me a ta yamm̄o.

Nuru karo a yaali ayen wa zuli Naawen ya.

¹² Waai meena cheŋ wensie siuku po a be kama

ale chim nuru kayaata me.

Nuru yeŋ bola karo a tom tuimman̄sa.

¹³ Ba noan̄ja a biisi ka wa kaasima wie nyiini.

Ŋa sueri ale ka venta nyiini.

Ba biika ka leeta nna ase ka waapiisa domka la.

¹⁴ Ba biik po ka kikaasa nyiini nna yegayega.

¹⁵ Ba kan bola a beni ale ge a ko nuru.

¹⁶ Juijui meena ate ba a cheŋ la, ba a basi ka kaasun̄ ale ninam ku jigini.

¹⁷ Ba ze siuk kuui ate suyogini a boro la.

¹⁸ Ba be kan te Naawen zula me.”

¹⁹ Ti seba ayen Juuma pe kama ayen ba le va Moosis Sinsan̄ja ale a weeni dii

meena la. Dila nyin la, Sinsanŋa ale a weeni dii meena la a cheŋ ka bala jigi. Naawen nye ku ka dila ayen waai meena a nya wa dek kaasuŋku. Nuru be kan ta wari a weeni wanni de po. ²⁰ Dila nyin la, nuru dan va Naawen Sinsanŋa ale a weeni dii la, dila kan basi ate wa a chim wayorisima nyonɔ Naawen jigiya. Alege Naawen Sinsanŋa weeni a sak ti kama biem ale ka dii la.

²¹ Alege yogyogla de Naawen a pa sak wa le wa nye dii ate nuruba a chim wayorisima nyam la kama. Moosis Sinsanŋa ale Naawen biisteeroma a biisi dila wari kama, alege ku ka wari a nye ale Moosis Sinsanŋa. ²² Alege ka waai meena ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la ate wa a nye ate nuru wala choa a chim wayorisima nyonɔ wa Naawen jigi. Boan nyinŋa, lukka karo ale Juu ale waai ale kan daa Juu la. ²³ Nurubiik meena abe tom kaasi kama, a yaa yalima ale Naawen zulaŋa. ²⁴ Alege Naawen tiirim niaka nyin ate ti chim wayorisima nyam Yeezu Kirisita nyin. ²⁵⁻²⁶ Naawen basi kama ate Yeezu kpi tama wabaatanŋa nyin ayen ti dan ta siaka ale wa, ti le nya vonteka. Naawen nye nna kama ayen ku sak nuruba ayen wa, Naawen, ka wayorisima nyonɔ. Diipo ate Yeezu an diem jam kpi la, Naawen jam ta chichiiba kama a yik wa dek an namsi nuruba ba wabaata nyinŋa. Alege yogyogla de, Yeezu kummu nyin ate Naawen yaa nya nurubiik wabaatanŋa zuk ayen ku sak ayen Naawen ka wayorisima nyonɔ. Ku be a sak kama ayen wa ka wayorisima nyonɔ ate baai meena ale ta siaka ale Yeezu la, wa basi kama ate ba chim wayorisima nyam.

²⁷ Be ka boan nyin ate ni a nak kuusa? Kuusa nakka karo. Be ka boan ale soa ate kuusa nakka karo? Ku ka Moosis Sinsanŋa ale a weeni ti ayen ti nye dii la nyinŋa? Aaya. Ku ka siaka ale Yeezu nyin. ²⁸ Boan nyinŋa, ti yaa бага a weeni kama ale seba chak me ayen ku daa Moosis Sinsanŋa vaka nyin ale soa ate nuru a chim wayorisima nyonɔ, alege ka wa siaka nyiini ale Naawen ale бага a nye ate kula nyonowa a chim wayorisima nyonɔ. ²⁹ Ti бага a weeni ayen Naawen ka Juuma nyiini Naawen ya? Aaya. Wa ka baai ale kan daa Juuba la me Naawen. ³⁰ Dii nyin la, Naawen ka Naawen yen dekki. Naawen va ka boan nyin a nye ate Juu a chim wayorisima nyonɔ? Ka wa siaka nyin. Wa be va ka boan nyin me a nye ate waai ale kan daa Juu la a chim wayorisima nyonɔ? Ka wa me siaka nyin. ³¹ Nyaku de be a sak kama ayen tama siaka a nye kama ate Moosis Sinsanŋa ka kiriya? Aaya. Ku a sak kama ayen wensie bo ŋa po kama.

4

¹ Ku be dan ka dila, ti ta ka boan wari ayen ti weeni a magsi chaab ale ti kokpienka Abraham? ² Naawen daam a dan nya ka Abraham tuimmanŋa nyiini a yaa weeni ayen wa ka wayorisima nyonɔ, ŋala nyin, Abraham daam ate te wa dek ka pimpauk. Alege wa an jam бага a zaani Naawen ninŋ a pak wa dega. ³ Boan nyinŋa, ba ŋmarisi wa wie kama Naawen gbanŋa po ayen, "Abraham jam ta siaka kama ale Naawen. Dila ale soa ate Naawen jam nye ate wa chim wayorisima nyonɔ." Nyaku de ka tiirim, ku daa wari ate wa nye. ⁴ Nuru dan pa nuru ayen wa tom a te wa ale ge ate wa tuni wa, nuruwa a tuni wa kama tutuna ŋaai ate wa a tuni wa la. Tutunaŋa de daa tiirimɔa. ⁵ Siuk kula po, waai a dan pa wa tuimmanŋa a ta jam Naawen jigi ayen ŋala nyin Naawen nye ate wa chim wayorisima nyonɔ, Naawen kan nye dila ase tutuna la a te wa. Ku ka tiirim. Siuk kuui nyiini ate Naawen a nye ate nuru a chim wayorisima nyonɔ la ale siaka nyiini ale wa. Dii nyin la, wa ka waai ale a nye ate wabaata nyam a chim wayorisima nyam ba siaka ale wa nyin la. ⁶ Ti kokpienka Deevide ale jam weeni dii la kiri ale la me ayen nuru waai ate Naawen a kan nya wa tuima alege a nye ate wa a chim wayorisima nyonɔ la, kula nyonowa sui abe le peenti ka nna yegayega. ⁷ Wa ale weeni dii Naawen gbanŋa po la ale nna ayen,

"Nuru baai ate Naawen a vonŋ ba wabaatanŋa a te ba la, ba sue le peenti kama.

Wa a duisi ba wabaatanŋa a basi kama. ⁸ Nuru waai ate Naawen a kan ta wa wabaatanŋa la, a ta supeentik kama."

⁹ Be ka baai ale a gebi ba yoanŋa la nyiini ale ta supeentiga? Yaa baai me ale kan a gebi la ta supeentik kama? Aaya. Ba meena ta supeentik kama. M poom lij weeni sak ni kama a ta nyini Naawen gbanŋa po a magsi chaab ale Abraham ale ta siaka dii ale Naawen la. Ka siaka de nyin ale soa ate Naawen nye ate wa chim wayorisima nyonɔ. ¹⁰ Ka dimpo ate Naawen wi Abraham ayen wa yaa ka wayorisima nyonɔ? Ka diipo ate wa gebi wa yoanni la yaa ka diipo ate wa an diem gebi la? Naawen jam nye ate wa chim wayorisima nyonɔ ale ge jigi ate wa gebi wa yoanni. ¹¹ Gebika de abe jam a sak kama ayen ka wa siaka ale Naawen nyin ale soa ate wa wi wa ayen wayorisima nyonɔ ale ge ate wa yaa gebi wa yoanni. Dila abe ale soa ate baai meena ale ta siaka ale Naawen alege an gebi ba yoanŋa, ate Naawen nye ate ba chim wayorisima nyam la, a бага a wi Abraham ayen ba ko. ¹² Baai

me ale gebi ba yoan̄a la a wi Abraham ayen ba ko ase ba a nin ta siaka ale Naawen ase Abraham la, alege ate wa yaa gebi wa yoanni la.

¹³ Naawen jam puulim kama ayen Abraham ale wa ŋaanbisaŋa le jam soa ka teŋka meena. Ku be jam daa Abraham ale jam va Moosis Sinsaŋa la nyiŋŋa. Ku jam ka Abraham ale ta siaka ale Naawen ate wa nye ate wa chim wayorisima nyon̄o la nyiŋ ale soa ate wa jam puulim dila.

¹⁴ Ku be dan ka nuru baai ale a va Moosis Sinsaŋa la le ba soa teŋka, nurubiik siaka ale Naawen ka kiri ya ate Naawen puulim ka a chim kinla nyiŋ. ¹⁵ Naawen ta supuurim kama ale baai ale kan a va wa sinsaŋa la. Wa be le te ba ka waalika. Sinsaŋa abe dan kan karo, nuruba ate an бага le zeri ŋa.

¹⁶ Ka boan ale soa ate Naawen le nye ate ti chim wayorisima nyam ti siaka nyiŋŋa? Dii nyiŋ ale soa ate wa le nye dila la ale wa ale puulim ayen wa le niak ti wa niaka nyiŋ la. Dii abe le pa a saŋ la ale, pumpuulimaŋa de le sum chim ka wensie a te Abraham ŋaanbisaŋa meena baai ale ta siaka ase Abraham dek la. Baai ale va Sinsaŋa ale baai ale kan va ŋa la. Dii nyiŋ la, Abraham ka tama meena ko ¹⁷ ase ba ale ŋmarisi Naawen gbaŋka po dii ayen Naawen weeni Abraham ayen, “Ka mi ale nye ate fi chim nuru boari ko.” Dila nyiŋ la, Naawen jigi, wa ka tama ko. Abraham dek abe jam ta siaka kama ale Naawenni de waai ale a nak kpilima a yiri kum po a te ba vum la. Wa be ka waai ale a basi ate jaab buui ale kan boro la a boro. ¹⁸ Ase Naawen ale weeni Abraham ayen wa le basi ate wa biak biik a yaa ta ŋaanbisa yegayega la, Abraham jam ta siaka ale yiila Naawen jigi kama alege ku an poom jam magsi ayen wa ta siaka ale yiila dila po. Alege ku sum jam chim ka wensie ate Abraham chim nuru boari ko ase ba ale ŋmarisi Naawen gbaŋka po dii ayen Naawen weeni Abraham ayen wa bisan̄a le piisi ase ka chin̄marisaŋa la. ¹⁹ Dila powa, Abraham jam boro a moata ka bena kook, alege wa powa Saara an diem jam biaya. Abraham jam poli wa dek jigi kama a yaa weeni wa dek ayen, “Mi poom moata ka kum. M powa me a kan biagi”, alege Abraham siaka ale Naawen an diem jam balin̄ya. ²⁰ Wa jam ka chichama ale Naawen ya. Wa siaka jam te wa ka pagrim ate wa a te Naawen zula. ²¹ Wa jam seba chak kama ayen Naawen бага a nye wa ale puulim ayen wa nye dii la kama. ²² Wa siaka nyiŋ ale soa ate Naawen nye ate wa chim wayorisima nyon̄o. ²³ Ba ale ŋmarisi dii Naawen gbaŋka po ayen m nye ate Abraham chim wayorisima nyon̄o la, ba an

ŋmarisi kama a te wa dek wa nyiini alege, ²⁴⁻²⁵ ka tama me nyiŋ ate ba ŋmarisi dila. Naawen basi kama ate Yeezu kpi tama wabaataŋa nyiŋ. Wa be nak wa kama a yiti kum po ate ti yaa chim wayorisima nyam. Dila nyiŋ la, ti be dan ta siaka ale Naawen waai ale nak wa yiri kum po la, Naawen le nye ate tama me chim ka wayorisima nyam.

5

¹ Dila nyiŋ la, ku ka ti siaka nyiŋ ale soa ate Naawen бага nye ate ti chim wayorisima nyam. Dila abe le soa ate tama va Yeezu Kirisita nyiŋ ate tama ale Naawen a yaa ta noayerj ale masim ale chaab. ² Ti siaka ale Yeezu Kirisita nyiŋ me abe le soa ate ti бага a nya Naawen niaka nyeka ate wa ta ale ti la. Wa te ti ka yiila ale supeentik ayen da yerj po Naawen ale tama le jam maa chaab a ta Naawen zulaŋa. ³ Daa ti ale maa chaab ale wa a ta wa zulaŋa la ale basi ate ti sue peenti, alege nuruba dan poom basi ate ti a nam, ti sue le peenti kama. Dii nyiŋ la, tama seba ayen ninammu de a basi kama ate ti a ta chichiiba ninammu po. ⁴ Ti sudurman̄a a basi kama ate ti a chim wensie nyam. Nyaku de abe a te ti ka yiila ŋaai ate m poom weeni la. Yiilaŋa de abe daa kinla nyiŋŋa. ⁵ Naawen pa wa Chiika nyo ka ti suniima po nalimnyiini. Chiika abe ale Naawen tiirim ate wa pa te tama. Wa be va ka Chiika de nyiŋ a pa wa yaalika a sueri ti suniimaŋa. Dila ale soa ate yiila ŋaai ate ti ta la daa kinla nyiŋŋa.

⁶ Dila po, dila po, ti an jam ta pagrim a maari ti dega. Alege ka da dii dai ate Naawen lueri la ate Yeezu yaa zaani tama tuimbaata nyamma nan̄kula po a kpi te ti. ⁷ Nuru dan chim nuru man, da dii dai nuru wa choa a бага a siak kama ayen wa zaani wa nan̄kula po a kpi te kula nyon̄owa. Alege ku pagra kama ate nuru nye dila. ⁸ Alege tama baai me ale ka wabaata nyam la, Yeezu Kirisita zaani ka tama nan̄kula po a kpi te ti. Nyaku de abe a sak ka Naawen ale ta yaalika nalimnyiini ale ti dii la. ⁹ Wa kummu nyiŋ abe ale soa ate Naawen бага a nye ate ti a chim wayorisima nyam. Ase Naawen dan бага a nye ate tama a chim wayorisima nyam Yeezu kumu nyiŋ, be ka boa le ku kasi ate wa kan vari ti waali kaai ate wa le te ti la po a basi Yeezu nyiŋŋa? ¹⁰ Ti jam ka Naawen dachaasa, alege yogyogla de, wa va ka wa biika kummu nyiŋ a nye ate ti ŋman chim wa doaba. Wa biika abe dan бага a nye nyaku de, ka boa le ku kasi ate yogyogla de wa ale vua la wa an бага a te varibasika? ¹¹ Daa ku meena abe ale dila. Wa dii ale ŋman gum du la ale, Naawen

basi kama ate ti sue peenti nna yegayega ale wa ale va ti nyonowa Yeezu Kirisita nyin a nye dii a te ti la. Yogyogla de be ka Yeezu Kirisita ale nye ate tama chim Naawen doaba.

¹² Nuru yen ale jam bo tenzuk de dila po dila po. Wa yoi jam ale Adam. Biem va ka nuru yenka de jigi a jam tenzuk de meena. Biemu de abe ale soa ate kum jam nurubiik meena jigi. Dila be ale soa ate baai meena ale va wa njan la a kpi. Boan nyinja, ti meena tom ka biem. ¹³ Biem lin jam boro kama ale ge ku njan nyin ate Naawen yaa pa wa Sinsanja a te ba. Wa sinsanja ale kan diem jam boro diipo la, wa an jam a chiini wabaata. ¹⁴ Alege a ta nyini diipo ate Adam boro la, a ta jam paari diipo ate Naawen jam pa wa sinsanja a te Moosis la, nuruba jam a kpi kama. Baai me ale jam poom kan zeri Naawen noai ase Adam ale nye dii la, ba me jam a kpi kama.

Alege Naawen jam poli kama ayen Adam nyeka a sak ti wari a magsi chaab ale waai le ayen wa jam la. ¹⁵ Naawen tiirimu ale Adam ale zeri wa noai dii la a daa bunyi. Ase se la? Nuru yen ale zeri Naawen noai la nyin ale soa ate nuru boari kpi. Alege Naawen niaka a gaam ka nna yegayega. Wa tiirim buui ate wa pa te nuru boari la, wa va ka nuru yenka Yeezu Kirisita niaka nyin a te wa tiirimu nuru boanni. ¹⁶ Adam ale jam tom biemu la, ka boan ale nye ya? Be ka boan jaab ale nye ase Naawen ale va wa niaka nyin a te ti wa tiirimu la? Be nya, Adam zeri Naawen noai kama ate Naawen a bo ba buusa. Naawen be ale va wa niaka nyin a te ti wa tiirimu la, wa yaa weeni ayen nurubiik yaa a chim wayorisima nyonowa Yeezu nyin. ¹⁷ Nuru yenka ale zeri Naawen la nyin ale soa ate kum a jam. Alege nuru yenka Yeezu Kirisita ale nye dii a te nurubiik la a zuak gaam taam kama. Baai meena abe ale a tuesi wa niaka yegayega ka de ale wa ale nye ate nuruba a chim wayorisima nyam la, ka wa tiirim ale la ate wa pa te ba. Bala abe le va ka Yeezu Kirisita nyin a ta nyuvuri. Ba le chim ka nalima me.

¹⁸ Siuk kula po, nuru yenka ale zeri Naawen noai ate dila basi ate Naawen a bo ba buusa, siuk kula po degadega ate nuru yen waai ale siak a te Naawen noanni la a basi ate waai meena a бага a chim wayorisima nyam a nya varibasika ale nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ¹⁹ Nuru yen ale jam zeri Naawen noai vaka la, dila basi kama ate nuru boari chim tuimbaata nyam wala nyin. Nuru yen me ale jam va Naawen noai la dila basi kama ate Naawen nye ate nuru boari chim wayorisima nyam.

²⁰ Naawen te wa sinsanja Juuma kama ayen ba seba ayen ba ale kasim jam a nye wie njaai la ba a zeri ka wa noai. Alege nurubiik biemu ale nmasi chim a gum du la, Naawen niaka me a nmasi chim a gum du kama. ²¹ Dila nyin la, biem ale va ka kum nyin a soa nurubiik la, Naawen niaka me a va ka wayorisima nyin a soa nurubiik dii nyin la, ka wa niaka nyin ale soa ate ti chim wayorisima nyam. Dila abe basi kama ate ti yaa va Yeezu Kirisita ti Nyonowa nyin a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

6

¹ Ku be dan ka dila, ti le weeni ka boa? Ku magsi ayen ti kasim a tom tuimbaata taam wuu ate Naawen kasim ta wa niaka ale ti a gum du? ² Aawo. Dii nyin la, biem jigi, ti kpi kama. Dila nyin la, ku an magsi ayen ti nman a nye ase biem jigi ti vua kama la. ³ Mi a yaali kama ayen ni seba ayen ba ale te ti soka ayen tama ale Yeezu Kirisita chim bunyi la, ku a nye ase tama ale wa maa chaab a kpi kama la. ⁴ Ba ale te ti soka la, ku a nye ase ba gu tama ale wa a gum ka chaab la. Alege Naawen ti kowa a nak Yeezu a yiri kum po kama ale pagrim. Tama me abe yiri kum po kama ayen tama me ta nyuvuri paali. Ti nman ka ti nye kpakka.

⁵ Ti be dan siak ayen tama ale wa maa chaab kpi kama, ti бага a siak kama me ayen Naawen le nak ti kama a yiri kum po ase wa ale nak wa a yiri kum po dii la. ⁶ Tama be seba kama ayen ti nye kpakka a maa chaab a kpi kama ale Yeezu wa jabarimu nyin ayen pagrim buui ale soa ate ti nye kpakka de a tom biem tuima la a yaa kaasi ate ti kan nman chim biem yomma. ⁷ Tama dek abe seba ayen nuru yomo dan kpi, wa nyonowa an nman бага a fe wa. Siuk kula po, tama nye kpakka abe kpi kama. Biem an nman бага a fe ti. ⁸ Tama ale Yeezu abe ale maa chaab kpi la, ti ta siaka kama ayen wa ale vua la, tama me vua kama. ⁹ Naawen ale nak Yeezu yiri kum po. Tama me abe seba kama ayen Yeezu abe kan nman kpi. Kum be nman ka pagrim wa zuwa. ¹⁰ Wa kpi ka bunyi dekki. Wa be kpi kama ayen biem kan nman ta pagrim. Yogyogla de, wa vua kama ate Naawen soa wa. ¹¹ Siuk kula po, ni ta ku ni zuima po ayen biem jigi, ni kpi kama. Naawen jigi me, ni vua kama Yeezu Kirisita nyin.

¹² Ni kan basi ate biem soa ni, bu le nye kama ate ni a nye ni nyinjanja ale a yaali waba tii la. ¹³ Ni be kan pa ni nyinjanja juijiuya a te biem wa ate bu nye ate nyinka kabta a tom tuimbaata. Alege, ku a fe kama ayen ni pa ni dek a te Naawen ase

nuru baai ale nyini kum po a nyini vum po dii la, a yaa pa ni dek a te Naawen ate wa pa ni a tom wayorisima tuima. ¹⁴ Boan nyinŋa, biem a kan ŋman chim ni nyonɔ a soa ni dii nyinŋ la, ni an boro ka Moosis Sinsanŋa ale a weeni ni ayen ni a nye dii la nyinŋa, alege, ni boro ka Naawen ale va wa niaka nyinŋ a nye jaab buui a te ni la nyinŋ.

¹⁵ Ku be dan ka wensie ayen ti an boro ka Moosis Sinsanŋa ale a weeni ti ayen ti nye dii la, ku be nala kama ate ti kasim a tom tuimbaata ale ge a poli ayen ti boro ka Naawen niaka nyinŋa? Aaya. ¹⁶ Nama ze ayen fi dan pa fi dek a te niuru ayen fi a siak wa noai, fi a chim ka kula nyonɔwa yomo? Nama be dan pa ni dek a te biem tuima ni a chim ka biem yom. Dila be a basi ate ni a kpi kama. Alege ni dan pa ni dek a te Naawen a va wa noai, ni a chim ka wa yom ate dila basi ate ni chim wayorisima nyam. ¹⁷ Ni jam ka biem yom, alege yogyogla de, mi a nye Naawen jam nalimnyini boan nyinŋa, ni siak kama ale ni suniima meena a te wensie sinsak ŋaai ate ni nya la. ¹⁸ Naawen vari ni kama biem nisa po a basi ale ge ate ni yaa chim yom a tom wa manŋa. ¹⁹ Ku pagra kama ate ni miŋ wienŋa de kiri a chak. Dila ale soa ate m pa yomowa ale wa nyonɔwa a magsi a sak ni la. Ni nya de, dila po dila po, ni jam pa ka ni dek meena ase yom la a te tuimbaata ale gaasa tuima. Siuk kula po degadega, ku a fe kama yogyogla de ayen ni pa ni dek meena ase yom la a te wayorisima tuima ate ni sum chim Naawen wensie nuruba.

²⁰ Ni ale jam ka biem yom la, wayorisima an jam soa ni. ²¹ Ku be ale jam ka dii ni jigi la, be ka boan jaab nyuenta ate ni jam nya? Ni jam nya ka chivie nyiini. Wienŋa de ŋaai abe ale basi ate ni yaa ta chivie la, wa ŋala abe le ŋa basi ate ni kpi ase ni nin diem a tom ŋa. ²² Alege yogyogla de, Naawen vari ni a ta nyini biem po a nyini kama. Ni ka wala yom yogla. Ni nyuentanŋa abe ale boa? Nyuentanŋa ale, ni yaa sum chim ka wa yom baai ale welema la. Ni be le nya ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ²³ Boan nyinŋa, biem tutuna ale kum a te nuruba. Alege Naawen tiirimu ale nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka ate wa pa di a va Yeezu Kirisita ti Nyonɔwa nyinŋ a te nuruba la.

7

¹ M suaata, nama baai ale seba sinsanŋa la, ni basi ate m bek ni wannu de ayen, nuru waai ale kpi la sinsanŋa a diem soa wa kama? Aaya. Ŋa an ŋman soa wa. ² Sinsanŋa a weeni kama ayen nipok dan yali chora, ku a fe kama ayen wa ale

wa chorowa a boro ale chaab. Alege wa chorowa dan kpi wa yaa ta siuk kama a yali chora wa choa. ³ Wa chorowa dan boro ale ge ate wa ŋman goa ale nidɔa wa choa, nuruba le wi wa ayen wa ka kabonŋ nyeerik. Wa chorowa be dan kpi, sinsanŋa ŋman ka pagrim wa jigiya. Wa dan yali chora wa choa, wa daa kabonŋ nyeeriga. ⁴ M suaata, ase nipowa chorowa ale kpi ate wa ta siuk a yali nidɔa wa choa la, dila degadega me Sinsanŋa jigi, ni yaa kpi kama ate ni yaa gum chaab ale ka Yeezu. Sinsanŋa an ŋman soa ni. Yogyogla de, Yeezu Kirisita waa ai te Naawen nak wa yiri kum po la, ale soa ti. Naawen nye dila kama ayen ti a tom tuimmanŋa a te wa. ⁵ Diipo ate ti jam boro a va ti dek siuku la, Sinsanŋa kasim jam basi kama ate ti nyinŋanŋa kabta togatogaka ale a yaali dii la a jam bo ti nyinŋanŋa po ayen ti a tom tuim ŋaai le ŋa basi ate ti kpi la. ⁶ Alege yogyogla de, Moosis Sinsanŋa ŋaai ale jam yik ti a tara nna kenkenŋ la, an ŋman soa ti. Dii nyinŋ la, Sinsanŋa jigi tama kpi kama. Ŋa an ŋman soa ti. Dila nyinŋ la, yogyogla de, ti kan ŋman a va Sinsanŋa su kpakka ale a weeni ti dii la a tom a te Naawen ya, alege ti a va ka Naawen Chiika su paaluku ale a weeni dii la a tom a te Naawen.

⁷ Ku be dan ka dila ti be le weeni ka boa? Ti бага a weeni ayen Moosis Sinsanŋa an nala? Aaya. Alege Moosis Sinsanŋa a daam dan kan jam ya, m daam ate an бага a miŋ ayen m jam a tom ka wabaata. Basi ate m pa m dek a magsi ayen, Sinsanŋa a daam dan kan sak mu ayen m kan a yaali m vaanchoa jaabɔa, m te an бага a miŋ dila. ⁸ Biem a yaa be va ka sinsak ŋaai nyinŋ ate m weeni la a nya siuk a basi ate ŋan yaalik popola meena togatoga a yaa jam mi jigi. Boan nyinŋa, sinsanŋa a daam dan kan karo biem a nye ase ka jakpiuk la. ⁹ Diipo ate mi jam ze sinsanŋa wensienŋa chak la, dila powa m vua kama. Alege sinsanŋa ale jam jam la ate biem yaa yiri vua, ¹⁰ ate mi yaa kpi. Sinsanŋa degadega ŋaai ale ayen ŋa le te mu vum la ŋala degadega abe ale ta kum a jam mi jigi. ¹¹ Boan nyinŋa, biem va ka sinsak ŋala nyinŋ a nya siuk a paasi mi a yaa ko.

¹² Dila nyinŋ la, Sinsanŋa meena welema kama. Ŋa dinyi dinyi a welema kama ale chim wayorisima ale ŋman chim wamanŋ me a te nuruba. ¹³ Nyaku de abe a sak kama ayen wa dii ale chim wamanŋ la ta ka kum a jam mi jigi ya? Aaya. Ku ka biem nyiini ale nye dila. Bu pa ka jaab manŋa a nye ate kum jam mi jigi ayen ku sak ayen biem a sum ka biem. Siuk kula po, biem abe va ka sinsanŋa po gela ayen ŋa sak ayen biem a sum ka biem nalimnyini.

¹⁴ Ti seba ayen Sinsanŋa va kama ale Naawen Chiika ale a yaali dii la, alege mi kasim va ka m dek nyinŋa ale a yaali dii la. Mi ka biem yomo. ¹⁵ Mi ze mi dek ale a tom dii la. Boan nyinŋa, mi an baga a nye wa dii ate mi a yaali ayen m nye la, alege m goanti a nye ka wa dii ate mi kisa a kan yaali di nyeka la. ¹⁶ Dila nyin la, yogyogla de, m be dan a nye dii ate m kan yaali ayen m nye la, m siak kama ayen Sinsanŋa ka wamanŋa. ¹⁷ Dila nyin la, ku a sak ase daa mi ale nye wa dila la, alege ka biem buui ale bo m po la ale a nye dila. ¹⁸ Boan nyinŋa, mi seba kama ayen wamanŋa ka mi nyinŋa po. Boan nyinŋa, m kasim a yaali kama ayen mi a tom wamanŋa alege mi an baga a nye. ¹⁹ Mi kan nye wamanŋa kaai ate mi a yaali ayen m nye la, m goanti a nye ka wabiok kuui ate mi kan yaali ayen m nye la. ²⁰ M be dan a tom dii ate m kan yaali ayen m tom la, ku a sak ase daa mi ale a tom dila la, alege ka biem buui ale bo m nyinŋa po la ale a tom dila.

²¹ Dila nyin la, ku a nye ase nyeka de a yaa ale a tom tuima mi nyinŋa po la. Mi dan a yaali ayen m nye wamanŋa, wabiok nyiini ate mi a nye. ²² Mi popola po, ku a te mu ka popeantik ayen mi a tom sinsanŋa ale a weeni dii la. ²³ Alege m nya ale ka nye ka choa ale boro a tom m nyinŋa po. Nyeka de ka biem nye kaai ale a nye kpalin ale nye kaai ate mi popolaŋa a yaali la, a yaa basi ate m chim ŋa yomo. ²⁴ Oo, ka boan jaab chivie ale a de mu nna! Ka wana ale wa vari mu a ta nyini nyinŋa de ale basi ate mi a kpi la po? ²⁵ M va Yeezu Kirisita ti Nyonowa nyin a nye Naawen jiam.

Ku abe ale ka dii la ale la. Mi dek jigi, m popola po, mi a tom sinsanŋa ale a weeni dii la kama, alege mi nyinŋa a tom ka biem sinsanŋa ale a weeni dii la.

8

¹ Yogyogla de, baai ale Yeezu Kirisita ale ka bunyi la, Naawen a kan te ba waalika, ² boan nyinŋa, biem ale kum nyeka a daam yik ti a lik kama. Alege yogyogla de, Naawen Chiika nyeka vari ti basi kama. Naawen Chiika de va ka Yeezu Kirisita nyin a te mu vum. ³ Naawen nye dii ate Sinsanŋa an jam baga a nye la kama. Ŋa an jam baga a nye dila dii nyin la, tama dek nyinŋa ale a yaali dii la a basi kama ate ka wobsa. Naawen tom ka wa dek biika ate wa sin jam tenzuk de a neensi nurubiik a yaa nye ate biem ŋman ka pagrimoa. ⁴ Naawen nye dila kama ayen tama baai ale a va Naawen Chiika ale a yaali dii la, a kan a va tama nurubiik nyeka ale a yaali dii la, alege ka ti a va wayorisima wienŋa ate Sinsanŋa a weeni ayen ti nye la. ⁵ Baai ale a va ba dek nurubiik nyeka

ale a yaali dii la, a pa ba popola meena a te ka popola ŋala chaab. Baai me ale a va Naawen Chiika nyeka la, pa ba popola meena a te ka Naawen Chiika wie. ⁶ Waai abe dan basi ate nurubiik nyeka yaalika a soa wa popola meena, dila ku ta wa a cherŋ ka kum po. Waai me abe dan basi ate Naawen Chiika a soa wa popolaŋa meena, dila a ta ka vum ale masim a jam wa jigi. ⁷ Boan nyinŋa, waai abe dan basi ate wa dek nurubiik nyeka yaalika a soa wa, wala choa ka Naawen dachiak. Wa kan va sinsanŋa ale a weeni dii la. Wa be an poom baga me le va ŋa ale a weeni wa dii la. ⁸ Baai ale a va ba dek nurubiik nyeka yaalika ale a weeni ba dii la, an baga a nye ate Naawen sui a peenti.

⁹ Alege nama kan va daa nurubiik nyeka yaalika ale a weeni dii la. Nama va ka Naawen Chiika ale a weeni ni dii la, ase ku dan sum ka wensie ayen wa bo ni suniima po. Waai ale kan ta Kirisitawa Chiika la, Kirisitawa an soa wa. ¹⁰ Alege Kirisitawa a dan bo fi sunum po, nyinŋa kpi kama biem nyin, alege fi chiika vua kama wayorisima nyin. ¹¹ Ase Naawen waai ale nak Yeezu a yiri kum po la, Naawen Chiika a dan bo ni suniima po, Naawen me le va ka wa Chiika waai ale bo ti suniima po la nyin a te ni tenzuk de nyinŋa vum.

¹² Dila nyin la, m suaata, nyaku de a sak kama ayen ku ka fiiof, alege ku daa ayen ti va ti dek nurubiik nyeka ale a yaali dii la. ¹³ Dii nyin la, ni dan a va dila, ni le kpi kama. Alege ni dan pa Naawen Chiika pagrimu a ko ni dek nurubiik nyeka yaalika, ni le vuuk kama. ¹⁴ Baai ate Naawen Chiika de ba nin a sak ba la, ka Naawen bisa. ¹⁵ Boan nyinŋa, Naawen Chiika waai ate ni jam tuesi la, jam daa waai ale a basi ate ni ŋman a chim yom ate yogsum a yik ni la, alege wa jam ka waai ale a nye ate ni a chim Naawen bisa ate Naawen Chiika pagrim nyin ate ti baga a kaari a wi Naawen, ayen ti ko. ¹⁶ Diipo meena, ate ti a wi Naawen ayen ti ko la, ku ka Naawen Chiika ale a weeni ti ti suniima po ayen ti ka wa bisa. ¹⁷ Ti be dan ka wa bisa, da yen po, ti be le jam soa ŋanta baai meena ate wa puulim ayen wa le pa te ti la kama. Tama ale Yeezu Kirisita abe le jam maa ka chaab a soa ŋanta baai ate wa puulim ayen wa le pa te wa la. Yogyogla de, tama abe dan maara a nam Yeezu Kirisita ninammu, da yen po, tama ale wa le maa chaab a nya wa zulaŋa.

¹⁸ Mi a poli ayen nam kaai ate tama a nam yogyogla de la, ti an baga pa ka a magsi chaab ale Naawen zula ŋaai le ŋa nyini peelim da yen ate ti nya ŋa la. ¹⁹ Ŋanta meena ate Naawen nye la, a kasim pii ka nyin a limsi ayen Naawen pa

wa bisanja a ta nyini peelim a sak ba. ²⁰ Dii nyinj la, Naawen jam basi kama ayen nanta meena ate wa nye la boka kan ta kiriya. Be daa nantanja dek potim nyeka a yaase ba dek yaalika ate ku nye dila, alege ka Naawen yaalika ate wa basi ayen ba chim dila. Alege yiilana de a jam diem jam boro kama ²¹ ayen, nantanja dek da yey po le soa ka ba dek nna fasiyaa ate nanta baai ale a basi ate nanta a poak la a kan nman soa ba. Ba le soa ka ba dek a yaa nya zula njaai ate Naawen le pa te wa bisanja la. Soa m deka de ate Naawen bisanja le nya. ²² Boan nyinjja, ti seba kama ayen a zaani dila po dila po a ta jam paari jinla, nanta meena ate Naawen nye la a nusi kama ase nipok a nyiem ale boro a biak a nusi dii la. ²³ Daa bala nyiini ale a nusi dila, tama dek baai ale ta Naawen Chiika kaai ale ka Naawen tiirintanja bunyi a lij jam tama jigi ayen ku sak ayen tiirin ti chaab a bo njaan a cheena la, tama me a nusi kama ti puusa po ase ti ale a limsi ayen Naawen pa ti a chim wa bisa a yaa vari ti ti wanyi wanyi nyinjka a basi ate ti soa ti dek nna fasiyaa la. ²⁴ Boan nyinjja, ti ale jam nya varibasika la ate ti yaa ta yiilana de. Alege ni basi ate m weeni ayen ti be dan a yiili ale jaab buui ate ti ta ti nisima po la, yiila njala chaab abe sum daa yiila. Dii nyinj la, ka wana ale a yiili ayen wa le nya jaab ate wa dan ga nya jaamu wa nisima po abe wa njman a yiili? ²⁵ Alege tama a dan ta yiila ayen ti le nya jaab buui ate ti ka la, ti a limsi kama ale chichiiba ayen ti le nya.

²⁶ Naawen Chiika me a maari ti kama ale ti wobsumu meena. Boan nyinjja, ti ze ti le ti puusi Naawen ka dii ate ku magsi la. Naawen Chiika dek ale tagri tama zuk a nusi a biisi a saalim dii ale Naawen la, nuru karo a бага a lak noai a weeni. ²⁷ Naawen waai abe ale seba nurubiik sunum po ale ka dii la, ale seba Naawen Chiika popola ale ka dii la. Dii nyinj la, Naawen Chiika ale tagri Naawen nuruma zuk a saalim wa a magsi chaab ale wa dek, Naawen ale a yaali dii la a te wa nuruma.

²⁸ Tama be seba kama ayen baai ale ta yaalika ale Naawen ate wa wi ba a magsi chaab ale wa dek popolana ale ka dii la, wie meena ale a nye ba jigi la wa a basi kama ate nja a ta wamanja a jam. ²⁹ Dii nyinj la, Naawen poom lij jam seba ba kama a ta nyini ku piilimka po baai ale baai ate wa lueri ayen ba ta nye kaai choa ate wa biika ta la. Wa nye dila la kama ayen biika ta suaata nna yegayega a yaa chim ba so kpagi. ³⁰ Baai meena ate wa lueri la, wa wi ba kama me. Baai meena me ate wa wi la wa nye kama ate ba chim wayorisima nyam. Baai me ate wa nye ate

ba chim wayorisima nyam la, ka zula ate wa te ba.

³¹ Ti be le weeni ka boan wari a magsi chaab ale nyaku de? Naawen abe dan za tama njaan, ka wana le бага a nye ti wariya? ³² Naawen abe ale kan zeri wa dek biika nyinj alege wa lak ka poi a pa wa a te tama meena la, ku a fe kama me ayen ti be seba chak ayen wa be dan бага a nye wannu de, wa kan mini ti jaab buui meena ate wa ta la. ³³ Nuru boro le toarinj nuru baai ate Naawen lueri la ayen ba kaasi wariya? Aaya. Ka Naawen ale weeni ayen ba ka wayorisima nyam. ³⁴ Nuru be boro a бага a ta biisigaamka ale ba? Aaya. Yeezu Kirisita waai ale kpi a yiri kum po a yaa kala zula jigini Naawen tenj la, tagri ka tama zuk a saalim wa a te ti. ³⁵ Ka boi ale бага a nye ate Yeezu Kirisita yaalika a basi tama? Ka daani ka yaa ninammoa, ya nuruba a nin basi ate ti nya ninam ti siaka nyinjja yaa kummoa yaa janja yaa nyigsika yaase kummoa? ³⁶ Ase ba ale njmarisi Naawen gbanja po ayen, "Fi nyinj ate tama kasim bo kum nisima po daa meena yok ale kantuej.

Ba ta tama a nye ase ka piisa ate ba ayen ba ko nja la."

³⁷ Alege nyanja de meena ale a nye ti jigi la, Yeezu Kirisita waai ale ta yaalika ale ti la, maari ti kama ate ti nak kpaliinka a de nna chaalima. ³⁸ Dii nyinj la, mi seba chak kama ayen kum yaase vum yaase sabiiloba yaase tenjuk de nalima yaase jinla wie yaase chum wie ³⁹ yaase jaab wennmazuk a yaase kpilun tenj yaase jaab ka Naawen ale nye nanta baai meena la po a бага a nye ate yaali kaai ate Naawen wa ti Nyonowa Yeezu Kirisita nyinj a tara ale tama la a basi ti.

9

¹ Yeezu Kirisita ale soa mu. Dila nyinj la m kan velimu. M popolana njaai ate Naawen Chiika soa la me a weeni mu kama ayen m le a biisi dii la ka wensie ase, ² m nin weeni ayen m sui kaasi ka nna yegayega ate ku a nye nna ase nyindomma ate m tara ate nja kan basi mu la. ³ Dii nyinj ale soa ate m sunni kaasi la ale m dek nuruma baai ale ka m dek mabisa la nyinj. Bala nyinj ate mi a poli ayen ase Naawen daam ate ka te ka mi a poori mi ale Yeezu Kirisita a zaani togotoga. ⁴ Ba ka Izirali dem baai ate Naawen yeri te wa dek la. Poli nya Naawen ale nye dii a te Izirali demma la. Wa te ba ka siuk ayen ba chim wa bisa, wa pa wa dek a sak ba, wa ale ba a maa chaab puulim nye ka noayen, wa pa wa Sinsanja te ba, wa sak ba wensie siuku ate ba le va a puusi wa la, ba nya Naawen ale puulim ayen wa nye dii a te ba la kama.

5 Bala ale soa ti kokpiensanja. Nurubiik biam jigi ka bala ale biak Yeezu Kirisita. Naawen waai ale soa njanta meena la a kasim a nya pimpauk taam wuu. Ku be nye dila.

6 M be kan weeni kama ayen Naawen ale pe ayen wa le nye dii la wa an nyeya. Wa nye kama. Dii nyinj la, ba meena ka Izirali dem alege daa ba meena ale chim Naawen bisa. 7 Ba meena ka Abraham njanjisa alege daa ba meena ale chim Naawen bisa. Boan nyinjja, Naawen weeni Abraham kama ayen, "Ka Aizik njanjisanya le ba chim fi bisa." 8 Nyaku de abe a sak kama ayen daa nidoa ale nipok ale biak be sii la ale basi ate ku a sak waai ale waai ale ka Naawen bisa la. Alege ka be sii ate Naawen puulim ale Abraham ate ba biak ba la ale sum chim wensie bisa. 9 Boan nyinjja, Naawen ale puulim ale Abraham weeni dii la ale nna ayen, "Ben dii ale cheena nna po de, m le pilim njman jam ate Saara yaa biak nidoabili."

10 Be daa ku meena ale nna. Dii nyinj la, Aribeka nidoabilisanya bayewa a jam ka ti kokpienka Aizik bisa. 11-12 Alege diipo ate Aribeka an diem jam biak yibisanya de la, ale diipo ate bisanya an diem jam tom wamanj a yaase wabiok la, Naawen jam weeni kama ayen, "Bikpagini le tom a te baanja." Nyaku de a sak kama ayen Naawen kasim a a nye ka dii ate wa poom poli dila po dila po ayen wa le nye la a chej. Ku jam daa wari ate bisanya nye, ku jam ka Naawen ale jam a yaali dii la ate wa lueri nye 13 ase wa ale weeni wa gbanja po dii ayen, "Mi ta yaalika ale Jakob kama alege kisi Iiso."

14 Ti be le weeni ayen ka boa? Ti baga a weeni ayen Naawen a kan nye wamanja? Aawo. 15 Dii nyinj la wa weeni Moosis ayen, "Mi le ta jirim ale ka waai ate mi a yaali ayen m ta jirim ale wa la. Mi ale tom wamanja a te baai ate mi a yaali ayen m tom a te ba la." 16 Nyaku de abe a sak kama ayen Naawen dan lueri nuru, ku daa nuruwa dek yaalika yaase wa nyeka alege ku meena a magsi chaab ale ka Naawen ale ta jirim dii la.

17 Ba njmarisi Naawen gbanja po ayen Naawen weeni Ejipiti Naawa ayen, "Mi ale basi ate fi chim naab ayen m potim nye wie fi jigi ate ku a sak m pagrimu ale soa dii la abe m nye ate waai meena tenjuk de wom m yonni." 18 Dila nyinj la, m baga a weeni kama ayen Naawen dan a yaali ayen wa ta jirim ale nuru waai, wa a ta kama, wa be dan a yaali ayen wa nye ate nuru ta tukpari a kan maari a wom sinsaga wa a nye kama ate nuru a chim dila.

19 Ni le bek mu ayen, "Ku be dan ka dila, Naawen be nye ka se baga a nya kaasun

nuru jigiya? Be ka wana me ale baga a zeri Naawen ale a yaali ayen dii nye la?"

20 Mi me abe le bek ni ayen, ka boan siuk ate fi nurubiik me a tara ate fi le baga bek Naawen dila? Samonij ka siuk a bek ka meero ayen, "Ka boa ate fi me mu nna?"

21 Nama dek abe seba chak kama ayen samonij meero a baga kama pa yakka a me wa ale a yaali jaab buui la. Wa baga kama a pa yak yen kala a me samonsa siye a pa kanyi a tom tigi kpeema tuima, ale pa kanyiwa a tom daa meena tuima.

22 Naawen abe ale ka dii la ale la. Wa jam a yaali kama ayen wa sak nuruba wa supuurimu ale wa pagrimu ale ka dii la. Alege wa yik ka wa dek ale chichiiba nalimnyiini ale baai ate wa sunni a puuri a magsi wa te kaasi ba. 23 Wa ta chichiiba ale ba kama ayen ku sak zula njaa ale zuak nna yegayega dii ate wa le pa te baai ate wa le ta jirim ale ba la. Wa gomsa ba kama dila po dila po a magsi ayen ba nya zula njala.

24 Nuru baai ate mi a weeni ayen wa gomsa ba a magsi la ale nama ale mi baai ate wa wi la. Wa an wi ti a ta nyini ka Juuma nyiini po alege wa wi ka baai me ale kan daa Juuba la. 25 Dii nyinj la wa weeni ta nyini Ayozeza gbanja po ayen, "Nuru baai ale jam kan daa mi nuruba la, mi le wi ba ayen, 'm nuruba.'

Tenj kaai ate mi jam ka yaalika ale ka la, mi ale ayen, 'mi a yaali ka.'

26 Juijui dek ate nuruba weeni ba ayen, 'Ba daa mi nuruba la',

dula jigini dek ate nuruba le wi ba ayen ba ka Naawen waai ale vua la bisa."

27 Azaya me weeni ka dila degadega a magsi chaab ale Izirali ayen, "Izirali demma a dan poom piisi ase beli kpeeni noai tambusun la, ka ba magla le ba nya varibasika 28 boan nyinjja, Nyonowa Naawen le bo tenjuk de meena ka buusa pagrisa nna nwulinwuli." 29 Ku a nye ase ka Azaya ale poom lij weeni dii me la ayen, "Ase Nyonowa Naawen kpeeni a dan kan basi njanjisa a te ti, wa daam ate kaasi te kama a basi ase wa ale nye Sodom ale Gomora tenjana dii la."

30 Ti be le weeni ayen ka boa? Ti baga a weeni kama ayen baai ale kan daa Juuba la, an jam pii nyinj ba dek ayen ba chim wayorisima nyam, alege ba an siaka nyinj ate ba chim wayorisima nyam. 31 Alege Izirali demma pii nyinj kama ayen ba nye sinsanja ale a weeni dii la ate ba chim wayorisima nyam, alege ba an baga a va sinsanja ale a weeni dii la ate ba chim wayorisima nyamma. 32 Be ka boan nyinj ale soa ate ba an baga a va njaa? Dii nyinj la, ba jam pii ka nyinj ba dek a nye alege

ka siaka. Ba goanti jam wa ka tuimmanja tomka nyiini nyinj alege daa siaka. Ba a garij ka tintain dii ate Naawen pa dueni siuku ninj la. ³³Tain dii ate Naawen gbanjka a biisi di wari ayen,

“Ni wom de, mi pa ka tintain a dueni Zayon tenjka demma po ayen nuruba nak ba nanja a lo.

Alege waai a dan ta siaka ale nuru waai ate ba a wi ayen Tanni la, m kan maa basi ate ku nyonowa nya chivie dii po dii po.”

10

¹ M suaata, mi deka ale a yaali dii nalimnyini ate ku chim m puusa a ta nyini m sunum po meena ate mi a puusi Naawen la ale, Izirali demma ate nya varibasika. ² M бага a weeni a chak kama ayen, ba kasim a yaali Naawen vaka kama ale nimmuna alege ba an diem minj ku kiri a chak ba le ba nye dii a va wa la. ³ Ba an diem minj siuk kuui ale a nye ate nuruba a chim wayorisima nyam m jigi la. Dila nyinj la, ba yaa pii nyinj ba deka ayen ba nye ate ba chim wayorisima nyam. Dila abe basi kama ate ba yaa zeri Naawen siuk kuui le ku basi ate ba chim wayorisima nyam la. ⁴ Alege yogyogla de, Yeezu Kirisita nye kama ate Moosis Sinsanja kpeglim ayen waai ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la, a chim ka wayorisima nyono.

⁵ Moosis ale nmarisi dii a magsi chaab ale waai ale a va Sinsanja ayen wa chim wayorisima nyono la ale nna ayen, “Nuru dan a va Naawen Sinsanja ale a weeni dii la, Sinsanja a basi kama ate wa a nya vum.” ⁶ Naawen gbanjka ale a weeni dii ayen nuru siaka ale Naawen ale a basi ate wa a chim wayorisima nyono la ale nna ayen, “Kan bek fi deka ayen ka wana le wa jueli wenjmazuk ta Yeezu Kirisita sinj? ⁷ Yaase kan bek fi deka ayen ka wana le wa sinj kpiluj ta Yeezu Kirisita a jueli jamu?” ⁸ Ku ale a weeni dii la ale nna ayen, “Naawen tuntomika kaa ate tama weeni sak ni la a moata ni ka nna farafara, a bo ni noa po ale ni suniima po.” Ka siaka de sinsanja ate tama mooli a sak ayen, ⁹ fi dan lak fi noai a weeni ayen, “Yeezu ka Nyono”, a ta siaka fi sunum po ayen Naawen nak wa a yiri kum po fi le nya varibasika kama. ¹⁰ Dii nyinj la, ku ka nuru a nin ta siaka wa sunum po ate Naawen a nye ate wa a chim wayorisima nyono. Nuru abe nin lak wa noai a weeni wa kaasuj ate wa nya varibasika. ¹¹ Ba nmarisi Naawen gbanjka po me ayen, “Waai ale ta siaka ale Yeezu la, wa kan basi ate nuru wala nya chivie.” ¹² Ka waai meena, fi ka Juu yoo fi daa Juu yoo, Nyonowa Yeezu ka waai meena Nyono.

Waai abe ale a wi wa ayen wa vari wa basi la, wa a nye kama ale pa wa niaka a gum du nalimnyini. ¹³ Boan nyinjja, ba nmarisi Naawen gbanjka po ayen, “Waai ale a wi Nyonowa ayen wa vari wa basi la, le nya varibasika kama.”

¹⁴ Nuruba abe le nye ka se a бага wi wa ayen wa vari ba basi ase ba nin kan ta siaka ale wa? Ba be le nye ka se ta siaka ale waai ate ba an wom wa wie la? Ba be le nye ka se me wom ase nuru a nin kan karo ayen wa mooli a sak ba? ¹⁵ Nuruba be le nye ka se a бага mooli sak nuruba ase ba nin kan tom ba ayen ba mooli sagi? Ase Azaya ale nmarisi dii Naawen gbanjka po ayen, “Ku nala ka nna yegayega ale baai ale ta wamanjanja cheena ayen ba weeni sak ti la.” ¹⁶ Alege daa waai meena ale siak a te Naawen wamanjanja. Ase Azaya ale nman weeni dii ayen, “M Nyono, Juuma an piisi siak a te fi wienja ate fi pa nyo ti nisima po ayen ti sak ba la.” ¹⁷ Dila nyinj la, ka nuruba a nin ta Naawen wamanjanja a jam mooli sak nuruba ale nuruba wom ja a yaa ta siaka ale Yeezu Kirisita.

¹⁸ Ni basi ate m bek ni wari ayen, ku sum ka wensie ayen Juuma an wom Naawen ale weeni dii la? Aaya. Ba wom wa ale weeni dii la kama, boan nyinjja, ba nmarisi Naawen gbanjka po ayen, “Tuimtomdoma tuntomika tagli ka jigi meena. Tenjka meena a wom ba luelutaja kama.”

¹⁹ Ni be basi ate m nman bek ni ayen Juuma an minj wienja de chagiya? Ni wom Moosis ale weeni ti Naawen ale weeni dii la ayen,

“M le nye ate ni a de nyuri ale nuru baai ate m lueri ba a ta nyini tenja togatoga la.

Mi le basi ate ni sue a puuri ale nuru baai ate nama a wi ba ayen betta la.”

²⁰ Ni wom Azaya ale jam ta zupagruk me a weeni ti Naawen ale weeni dii la ayen, “Nuru baai ale kan jam a gisi mi Naawen la, ba nya mu kama, ba an begi mi bega, mi pa m deka sak ba kama.”

²¹ Alege mi wom Naawen ale weeni dii a magsi chaab ale Izirali demma la ayen, “M teeri ka m nisima a ta nyini saliuk a jam paari junjai a wi ba ayen ba jam m jigi.

Alege ba zeri, dii nyinj la ba tuenja a kpari kama.”

11

¹ M be yaa m bek ni kama ayen, Naawen abe zeri wa deka nuruma kama? Aawo, mi deka ka Izirali deno. M ka ti kokpienja Abraham njanbiik. M be ka Benjamin me dokdemma po wanyi. ² Naawen an zeri

wa dek nuruma baai ate wa poom seba ba a ta nyini ku piilimka po la. Nama ze ba ale nmarisi dii Naawen gbanjka po a magsi chaab ale Naawen biisiteerowa Elaja la? Ba nmarisi ayen wa jam a fobli kama ale Naawen a weeni ayen, ³ "M Nyono, Izirali demma ko fi biisiteeroma kama ale ge yik juijui meena ate tama a kaab a te fu la a kaasi. Ka mi nyiini ale tali ate ba a yaali ayen ba ko mu." ⁴ Wa ale jam a fobli dila ale Naawen la, wa jam tulisi wa kama ayen, "Mi tali ka nuruba tusa nyayopoi a ta m dek. Nuruma de kan kaab venta bogluku ate ba a wi ayen Baal la." ⁵ Jinla dannu ku be ka dila degadega. Nuruba maga be tali kama. Naawen be va ka wa niaka nyinj a lueri ba. ⁶ Ku be dan ka wa niaka nyinj ate wa lueri ba, ku be da ba tuimmanja nyinj ku be sak kama ayen wa niaka nman daa wensie niaka.

⁷ Ku be ka se yogyogla nna? Jaab buui ate Izirali demma jam a gisi la, ba an nyaya. Ka nuru baai ate Naawen jam lueri ate ba an soa dii la, ale nya jaab wala. Naawen nye kama ate mbala chim tukpara nyam ate ba an baga a wom wa ale a weeni ba dii la. ⁸ Ase ba ale nmarisi Naawen gbanjka po dii la, ka wensie ayen, "Naawen nye kama ate ba an baga a poli a ta minchakka wie po. A ta nyini dila powa a jam paari jinla, Naawen basi kama ate ba an baga a nya wa ale a nye dii la, ba be an baga a wom dii ate wa a weeni la." ⁹ Ba nmarisi me ayen ti kokpienka Deevide me weeni Naawen ayen,

"Basi ate ba nandiinta tinja a tagri chim baruk a yaase nmiak a yik ba,
abe fi basi me ate na chim nanta ate ba garij a lo,
abe fi basi me ate na chim waalika a te ba.

¹⁰ Abe fi basi ate ba ninanja yi ate ba kan baga a nya,
abe fi basi ate ba kasim a nam taam wuu."

¹¹ Ni be basi ate m nman bek ni ayen, ba be ale a garij la, ba lo paari ka ten bugibugi ate ba an nman baga a yiri nmaiya? Aawo. Ba garijka a goanti basi kama ate varibasika jam baai ale kan daa Izirali dem la jigi ayen ku nye ate Izirali demma a de nyuri ale ba. ¹² Izirali demma garijka abe basi kama ate niaka nalimnyiini a jam baai meena ale kan daa Izirali dem la jigi. Ku be dan ka dila, niaka a yaa be le soa ka se ase Izirali demma a nin va nalimnyiini Naawen popolaja ale ka dii la?

¹³ Yogyogla de mi a biisi ale ka nama baai ale kan daa Izirali dem la. Mi nyini ka peelim ta kanjanta ale Naawen ale lueri mu ayen m chim wa tuimtomdo a sak ni la,

¹⁴ ate m dek nuruma, chum da dii dai le de nyuri ale ni ate Naawen yaa baga vari ba gela ba tuimbaatana po a basi. ¹⁵ Dii nyinj la, Naawen ale jam pa ba zaani nakpiak la, wa ale baai ale kan daa Izirali dem la a yaa niak ka chaab. Nama dek a yaa be poli nya ase wa nin tuesi Izirali demma, ku le nye ka se? Ku le nye ase ka kpilima ale yiri kum po a jo vum po la.

¹⁶ Ni basi ate m weeni sak ni ayen waai dan pa jaab meena pu fiifiik ga a te Naawen, jaab wala meena abe welema kama. Tiib me ten nansanja a dan welema, tiimu meena welema kama.

¹⁷ Ti buui ate ba a wi ayen olivi la, Naawen we bu nmazuku nansanja si gela a lonsi ka kama. Olivi yiok nansanja ate wa le pa man du. Nama baai ale kan daa Izirali dem la abe a nye ase ka olivi yioku la a yaa maari a de masim buui ale nyini Izirali demma jigi la ase olivi yioku ale a de olivi mbula masimu la. ¹⁸ Dila nyinj la ni kan a nak kuusa ase nama gaam Izirali demma kama la. Ku a fe kama ate ni teeri ayen daa tiimu nansanja ale ji tiimu kinni a ta za alege ka bu kinni ale ji bu nansanja a za.

¹⁹ Alege ni baga a weeni kama ayen, "Naawen we nansanja kama ale ge siuk ayen wa tom mi dula." ²⁰ Ni be dan weeni dila, ku sum ka wensie. Izirali demma ni jam kan ta siaka la ale soa ate wa nye dila. Nama ale ta siaka la ale soa ate mi nya jigi nanjka nyinj ate ni an we olivi manja nyinj a loya. Dila nyinj la, ni kan basi ate nyaku de a basi ate ni deri ta kanjanta popola. Ni basi ate ni kpaziim a nak. ²¹ Boan nyinjja, Naawen daam abe dan kan zeri ayen wa kan we Izirali demma baai ale ka nmazuk nanj sii a poom lij boro la, nama a poli ayen wa le basi nama me weka? ²² Nyaku de abe a sak ti kama ayen ti a nya Naawen ale ta zula ale ninpagra dii la. Wa ta ninpagra ale ka baai ale lo la alege ta zula ale nama ase ni nyeka a nin kasim va a magsi chaab ale wa zulanja ate wa ta ale ni la. Alege ni dan kan a nye dila, Naawen le che nama me a basi kama. ²³ Mbala me abe dan kan piilim ta siaka ale Naawen ya, wa le nman piilim pa ba a tom manj tiimu kama boan nyinjja, Naawen ta pagrim a nye dila kama.

²⁴ Nama be a nye ase ka nanj kaai ate Naawen che olivi yiok nyinj a yaa pa ka tomu manj olivi tiimu buui ate ba potim bori la nyinj. Nanjka be an nyini daa tiimu nyinjja ku be an bola tua ate Naawen pa nansanja de sii ate wa we la a nman tom manj ti buui nyinj ate si nyini la.

²⁵ Wasusugi ale boro, m suata ate mi a yaali ayen nama me seba. Ku be le basi kama ate ni kan poli ayen ni ta yammoa.

Wasusugi dii ate mi a yaali ayen m weeni la ale nna: Naawen ale nye ate Izirali demma ba gela a ta tukpara. Ku be le kasim ka dila ate ku ga paari diipo ate nuru baai ale kan daa Izirali dem la a nin paari nuruba dii ale magsi la a jam Naawen jigi. ²⁶ Izirali demma meena abe le ba va dii nyin nya varibasika la ale la ase Naawen gban̄ka ale weeni dii ayen,

“Varibasidowa le nyini ka Zayon ten̄ka.

M dan jam, m le nye ate Jakob n̄ān̄bisana gaasana meena be.

²⁷ Mi ale ba le maa ka chaab a nye noayen ase m nin duisi ba wabaatana a basi.”

²⁸ Naawen wamānsana jigi, Izirali demma ka Naawen dachaasa ayen nama nya nyuenta dila nyin. Naawen luerika jigi, ba ka wa doaba wa ale jam puulim dii ale ba kokpiensana la nyin. ²⁹ Dii nyin la, Naawen kan maari a tagri wa popolana dii po, dii po ale wa ale lueri waai la a yaase wa ale a niak waai la. ³⁰ Nama zeri Naawen noai kama a ta nyini dila po dila po. Alege yogyogla de, Izirali demma ale zeri Naawen noai la nyin ale soa ate wa ta jirim ale ni.

³¹ Siuk kula po, yogyogla de Izirali demma me zeri Naawen noai kama ayen jirim buui ate wa ta ale ni la a basi ate ba me nya jirim wa jigi. ³² Boan nyin̄na, Naawen weeni kama ale ninmuna ayen Nurubiik meena, Izirali dem ale baai ale kan daa Izirali dem la zeri wa noai kama ate wa lik ba a basi ba biemu po. Wa nye dila kama ayen wa бага ta jirim ale nurubiik meena.

³³ Naawen jigi ka nna yegayega ale yam ale sebika. Ka wana le бага a min̄ wa popolana ale ka dii la? Ka wana le бага a min̄ dii nyin ale soa ate wa a nye dii meena ate wa a poli ayen wa nye la? ³⁴ Ase Naawen gban̄ka ale weeni dii ayen, “Ka wana ale seba Nyon̄owa popola?

Ka wana le бага a sak wa?

³⁵ Ka wana ale diem бага a weeni ayen Nyon̄owa ta wa pamiya?”

³⁶ Boan nyin̄na, ka wa Naawen ale nye n̄anta meena ten̄zuk de. N̄anta meena abe kasim boro ka wa pagrimu nyin. Ba boro kama ayen ba a te wa masim. Ku a fe kama ayen ti a te Naawen pimpauk diipo meena wuu. Ku be a nye dila.

12

¹ Dila nyin la, m suaata, Naawen ale ta jirim ale ti la nyin ate mi a saalim ni ayen, ni pa ni dek meena ni ale diem vua la nye kaabka ase ni kpi kama la a te Naawen. Ni vummu a yaa bo ka Naawen nisima po ayen ni a tom tuima ale ni popo meena a te wa. Kaabka de a te Naawen ka supeantik.

Wensie zulāna de choawa ate ku a fe ayen ni a te wa la. ² Ni kan basi ate ten̄zuk de wien̄a fe ni ate ni va n̄a ale a weeni dii la. Ni basi ate Naawen te ni popola paala ate ni tagri nalimnyini. Dila dan nye, ni le бага a seba Naawen ale a yaali dii la. Wa dek yaalika de ka yaali kaai ale nala a te wa supeantik la. Ka ka yaali kaai me ale magsi nalimnyini la.

³ Naawen ale te mi tiirim buui la nyin ale soa ate mi a weeni ni meena ayen ni kan nya ni dek ase nama gaam ni ale ka dii la. Alege ku a fe kama ayen ni a poli ale yam abe ni wanyiwanyi a bo ni dek buusa a magsi chaab ale Naawen ale te ni siaka ate ka soa dii la. ⁴ Nurubiik nyin ta ka kabta togatoga nna yegayega. Kabtana meena kunyi kunyi a tom ka tuima togatoga. ⁵ Siuk kula po, tama me piisi kama alege ti meena a nye ase ka nyin yen ale Kirisita la. Ti ka wanyiwanyi alege ti meena soa ka chaab. ⁶ Dila nyin la, tama abe pa ti tiirinta togatogaka ate Naawen va wa niaka nyin a te ti la a tom tuima. Ti tiirimu dan ka ti chim Naawen biisiteeroba a weeni wa tuntomika, ti a weeni a magsi chaab ale ti siaka ale soa dii la. ⁷ Be dan ka ti chim tomteeroba, ti tom a te. Be dan ka ti chim sagroba, ti a sak. ⁸ Be dan ka ti a te nuruba nyin̄biiri ba tuima po ale ba nyeboka po, ti a nye dila, be dan ka wa te wa vaanchoa jaab, ku a fe kama ate wa nye dila ale wa sunum meena, be dan ka wa chim nin̄deero, ku a fe kama ayen wa a tom wa tuimana nalimnyini, be dan ka wa ta jirim ale nuruba, wa a nye dila ale supeantik.

⁹ Ku a fe kama ate ni ta wensie yaalika ale nuruba. Kisi wa dii ale kan daa wamān la, abe ni n̄masi yik wa dii ale ka wamān la. ¹⁰ Ni ta yaalika ale chaab, yaali kaai choa ale magsi ayen Kirisita suaata ta ale chaab la, abe ni kan a limsi ayen ni vaanchoa a lin̄ te ni zula, ni de de nin̄ a te wa zula. ¹¹ Ni kan ta nyin̄woruk ale Nyon̄owa vaka. Tom a te wa ale ninmuna nalimnyini. ¹² Yiila n̄aai ate ni ta la ni, basi ate n̄a kasim a te ni supeantik. Nyenyaka dan jam ni jigi ni ta chichiiba. Ni kasim a puusi Naawen daa meena. ¹³ Ni suaatana Kirisita bisana wanyi a dan a yaali jaab ate nama tara, ni maa maari wa. Nuru waai a dan nyeem jam ni yeen̄a, ni tuesi wa nalimnyini.

¹⁴ Ni be niak baai ale a namsi ni la, ni ale ka Kirisita bisa la nyin. Ni kan ka te ba. ¹⁵ Baai sue dan peenti ni basi ate nama me sui peenti ale ba. Baai me sue ale kaasi la ni basi ate nama me sui kaasi ale ba. ¹⁶ Ni ta noayen ale chaab wie meena po. Ni kan ta kanjanta ale nuruba. Ni siak ate ni pa ni dek a gum chaab ale nuru baai ate nuruba

a poli ayen ba daa nuruba la. Ni kan poli a te ni dek ayen nama ka yanta nyamma.

¹⁷ Nuru dan nye ni kaasi, nama me kan pa kaasun a tuni wa. Alege ni pii nyin ate ni a tom wie n̄ai nyiini ate nuruba seba ayen n̄a ka wamañsa la. ¹⁸ Ni be pii nyin meena ate ni boro ale masim ale waai meena. ¹⁹ M dek d̄aba, ni kan weeni ni dek ayen, nuruwa de ale nye ate tama a nam dii nna la tama me le nye wari a tuni wa. Ni pa ku meena basi ate Naawen pa wa supuurimu nye wari tuni kula nyon̄owa, ase Naawen ale weeni dii wa gban̄ka po ayen, “Ku ka mi wari ate m nye wari tuni baai ale a tom biem tuima la.” ²⁰ Kom a dan ta fi dachiak te wa n̄andiinta, nyanyuila a dan ta wa, te wa nyiam. Dii nyin la, fi dan nye nyan̄a de a te wa, fi pa wa nyo ka chivie po. ²¹ Ni kan basi ate wabaata nya siuk a nak ni yiagi, ni basi ate wamañsa nak wabaata yiaƙ basi.

13

¹ Ku a fe kama ayen waai meena siak baai ale ka ten̄ka kƙaga la noa, dii nyin la, Naawen dan kan te siuwa, nuru karo a бага a chim kƙagiya. Dila nyin la, kƙagi n̄ai ale boro yogyogla de nna la, ka Naawen ale pa ba basi du. ² Waai abe dan zeri kƙan̄a de noa, kula nyon̄owa a zeri ka bala baai ate Naawen lueri zaan du la noa. Ku be a fe kama ayen nuru wala choa nya waalika. ³ Dii nyin la, nuru baai ale kan daa tuim kaasima nyam la a kan chali yogsum ale kƙaga. Ka baai ale ka tuim kaasima nyam la ale a chali yogsum ale kƙaga. Siuk kula po, ni a yaali ayen ni kan a chali baai ale ka kƙaga a ta pagrim la? Ni be dan a yaali ayen ni kan a chali ba ni be a tom tuimman̄sa ate ba te ni pimpauk. ⁴ Dii nyin la, ba ka Naawen tomteeroba a tom ayen nalim jam ni jigi. Alege ni dan nye wari kaasi, ni basi ate yogsum yik ni boan nyin̄a, ku daa kinla nyin̄a ate ba ta ba pagrimu. Ba ka Naawen tomteeroba a tagri Naawen zuk a te baai ale a tom tuim kaasima la waalika dii nyin la, kaasun̄ku a te Naawen ka supuurim. ⁵ Dila nyin la, ku a fe kama ayen ni a zuli kƙan̄a noa. Ku daa Naawen supuurim waalika nyiini nyin̄a, alege ku ka wa dii ate nama dek popola a weeni ni me la.

⁶ Dila nyin ale soa ate ni a tuni lampoo, dii nyin la, kƙan̄a ka Naawen tomteeroba a tom ba tuimman̄a. ⁷ Dila nyin la, ni dan ta waai pami ni tuni wa. Ni dan ta ka lampoo pami ni tuni. Te nuru baai ale magsi ni te ba zula la.

⁸ Kan ta waai pamiya. Pami dii nyiini ate ku a fe ayen ni ta la ale, ni ta yaalika ale chaab. Nuru waai ale ta yaalika ale wa vaanchoa la, a va Moosis Sinsan̄a ale

a weeni dii la kama nalimnyiini. ⁹ Ni teeri Moosis Sinsan̄a ale a weeni dii la ayen, “Kan nye kabon̄sa, kan ko nuru, kan zu, kan yaali fi vaanchoa jaaboa”, alege sinsan̄a de ale n̄a chaama meena a gum chaab a bo ka wa yej po. Wann̄i de ale, “Fi yaali fi vaanchoa ase fi ale a yaali fi dek dii la.” ¹⁰ Nuru waai ale ta yaalika ale wa vaanchoa la, a kan nye wa a kaasi. Dila nyin la, waai a dan ta yaalika wa va Sinsan̄a meena kama.

¹¹ Ni a nye wien̄a de meena dii nyin la, nama dek seba ku ale ka dii yogyogla de la kama. Vanni veenti kama ate ku a fe ayen ni yiri ni goomu po yogyogla de a zaani n̄mai. Dii nyin la, diipo ate ti le nya varibasika la a poom moata kama a gaam diipo ate ti lin̄ jam ta siaka la. ¹² Ku a nye ase yokku a boro a taam kama ale ge ayen vari veenti la. Ni basi ate ti basi legi po tuiman̄a tomka abe ti goms̄i ti dek ale tuimman̄sa tomka ate ti nak legi po tuiman̄a a yiaƙ basi. ¹³ Ni basi ate ti boka a magsi ate ku a sak nuruba ayen ti ka daa legi po. Ti kan a nyu daata bugi a yibi, ti kan chim nipok yaalisa, yaase dan̄ta tuim, ti kan a nye kƙalin̄sa, abe ti kan a de nyuri ale nuruba. ¹⁴ Ni basi ate Nyon̄owa Yeezu Kirisita nyeboka choawa a soa ni nalimnyiini abe ni kan nye wa dii le di basi ate ni dek suniima yaalika nya masim la.

14

¹ Nama po wanyi siaka a dan kan pagra yegayega, ni kan a nak nampaga ale wa dii ale nala ale dii ale kan nala a magsi nyeka la. Ni basi ate nuru wala choa a maa gum ni po. ² Waai boro kama a бага a weeni ayen wa ta siaka a бага a de jaab meena. Alege waai me siaka ale kan pagra la, a de ka jenvaata nyiini. Wa kan n̄obi lam. ³ Nuru waai abe ale бага a de jaab meena la, ku an magsi ayen wa nya wala choa nueri. Waai me abe ale a de jenvaata nyiini alege kan de jaab meena la, ku an magsi ayen wa me biisi n̄wala jigi ase wa a bo wa ka buusa la. Boan nyin̄a, Naawen tuesi kula nyon̄owa kama. ⁴ Siuk karo ate ni бага a bo nuru tomteeroba buusa. Ku ka tomteerowa nyon̄owa ale ta siuk a weeni ayen wa tomteerowa ale tom dii la ku nala a yaase ku an nala. Wa be le бага a tom nueri kama nalimnyiini, dii nyin la, Nyon̄owa Yeezu бага a nye kama ate wa a tom a nueri nalimnyiini.

⁵ Nuru le weeni ayen dann̄i de a yaase dann̄i de a chim da man̄ a gaam daan̄a meena kama. Wa choa me le weeni ayen daan̄a meena ka bunyi. Ku a fe kama ayen waai meena a seba chak wa popola po ayen wa dii ate wa a nye la ka wamañ. ⁶ Waai abe dan pa da yej a chim da kpeeni,

wa tanla wa danni ate ku te Nyɔnɔwa zula. Waai me abe ale a de jaab meena la, wa a nye dila me ate ku a ta zula a jam Nyɔnɔwa jigi, dii nyin la, wa dan yaa wa de wa nyiem a te Naawen jiam jaab buui ate wa a de la. Waai me abe ale a zeri ayen wa kan de ɲandiin tintila a yaase ntila la, wa zeri a ta ka zula a jam Naawen jigi. Wa be a a pak Nyɔnɔwa kama. ⁷ Ti wanyi me la an boro ka ti dek nyinɲa. Ti wanyi me la abe kan kpi ka ti dek nyinɲa. ⁸ Ti dan vua, ti vua kama a zuli Nyɔnɔwa, ti be dan kpi me ka Nyɔnɔwa ate ti a zuli. Dii nyin la, ti vua yoo ti an vua yoo, ka wala ale soa ti. ⁹ Dila nyin ale soa ate Yeezu Kirisita kpi a ɲman yiri kum po a vua la ayen wa chim ɲanvuuta ale kpilima Nyɔnɔ. ¹⁰ Be ka boa ale soa ate nama baai ale a de jenvaata nyiini la a bo ni suaatanɲa baai ale a de jaab meena la buusa? Yaase be ka boa ale soa ate nama baai ale a de jaab meena la a nya ni suaatanɲa baai ale a de jenvaata nyiini la, a yeri? Ti meena le zaani ka Naawen nin ate wa bo ti buusa. ¹¹ Ase ba ale ɲmarisi Naawen gbanɲa po ayen,

“Nyɔnɔwa weeni ayen, ase mi ale ka Naawen dii ale vua la.

Ni basi ate m weeni sak ni ayen, da yerɲ waai meena le kpi ka duna ten a weeni ate waai meena wom ayen mi ka Naawen.”

¹² Dila nyin la, ti meena ti wanyi wanyi le zaani ka Naawen nin a weeni sak wa wie ɲaai meena ate ti nye la ale dii nyin ale soa ate ti nye ɲa la.

¹³ Dila nyin la, ku a fe kama ayen ti basi chaab buusa boka. Alege ku ale magsi ayen ti ta popola ɲaai chaama la, ale nna: Ti kan nye wa dii le di basi ate ti Kirisita biik choa a tom tuimbaata la. ¹⁴ Mi popolanɲa ale Yeezu ale ka bunyi dii la a basi kama ate m seba chak nalimnyiini ayen jadiim meena wa dek a chim ka jaab welenɲ. Alege waai dan poli ayen ba an welema, ba an sum welema a te wa. ¹⁵ Ni dan a de jaab ate ku a te ni Kirisita biik choa daanika, ni ale a nye dii la kan sak ayen ni ta yaalika ale wa. Kan basi ate ɲandiin tii ate fi a de la, a kaasi nuru waai ate Kirisita kpi te la siaka. ¹⁶ Kan basi ate jaab buui ate ni a poli ayen wa nala la a nya yue kaasunɲa. ¹⁷ Boan nyinɲa, ku daa ni ale a de jaab buui la, yaase ni ale a nyu jaab buui la ale Naawen Naamu wie. Alege bu ka wayɔrisima nyeka, masim boka ale supeentik. Nyɲa de meena abe a nyini ka Naawen Chiika jigi. ¹⁸ Waai abe ale a siuku de po a tom a te Yeezu Kirisita la, ku a basi kama ate Naawen ale nuruba sue a peenti ale wa. ¹⁹ Dila nyin la, ku a fe kama ayen ti nyiem kasim ta ku ti popola po ate ti a nye wie ɲaai le ɲa ta masim a jam la,

abe ti a te chaab nyinɲiiri wie po. ²⁰ Ni kan va ɲandiinta nyinɲa a kaasi Naawen ale a nye dii la. Ti baga a de ɲandiinta meena kama alege ku an magsi ayen nuru de jaab buui le wa basi ate wa Kirisita biik choa tom wabiok la. ²¹ Ku a magsi kama ayen ti kan a ɲobi lanta yaase ti a nyu daam wa, yaase ti nye wa dii le di basi ate nuru waai me ale ta siaka la a tom wabiowa. ²² Siak kaai ate fi ta magsi chaab ale wienɲa de la, basi ate ka bo ka fi dek ale Naawen sunsunɲ po. Supeentik bo ka waai ale weeni wa dek ayen wa an nya kaasunɲa ale wa dii ate wa poli ayen di nala a magsi wa nye di la. ²³ Alege waai dan ta chichama a magsi chaab ale jaab buui ate wa a de la, Naawen le weeni wa kama ayen wa kaasi ya, dii nyin la, ku daa wa siaka ale te wa siuk ayen wa nye dila. Boan nyinɲa, wa dii meena ate nuru a nye alege ku kan nyini wa siaka jigi la, wa dila abe ka wabiok ate wa a nye.

15

¹ Tama baai siaka ale pagra la, ku magsi ka ti va baai siaka ale kan pagra la maglamagla abe ti kan a nye wie ɲaai le basi ate tama dek sue a peenti la. ² Ku magsi ka ti wanyiwanyi a nye ate ti Kirisita bisa chaama sui a peenti ate ka ta maarika jam ba jigi a zak ba a zaani. ³ Boan nyinɲa, Yeezu Kirisita an jam a yaali ayen wa te wa dek supeentiga ase ba ale ɲmarisi Naawen gbanɲa po ate ku magsi chaab ale Yeezu Kirisita dii la ayen, “Le tii ate nuruba a le fu la, a jam jam ka mi jigi.” ⁴ Boan nyinɲa, ba ale ɲmarisi wie ɲaai meena Naawen gbanɲa po dila po dila po la, ba ɲmarisi kama ayen ɲa sak ti ayen ti ta yiila. Be ka chichiiba ale Naawen gbanɲa wienɲa ale a te ti nyinɲiiri ate ti baga a ta yiilana de. ⁵ Naawen waai ale a te nuruba chichiiba ale a te ba nyinɲiiri me wie po la, le basi ate nama baai ale a va Yeezu Kirisita la a boro ale noayen ale chaab a tomsi a nye wa nyeka ⁶ ate ni meena pa noayen a te Naawen waai ale ka ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita Naawen ale wa ko la pimpauk.

⁷ Dila nyin la, ase Yeezu Kirisita ale tuesi nama me dii la, nama me ni wanyi wanyi a tuesi chaab ate ku ta pimpauk a jam Naawen jigi. ⁸ Boan nyinɲa, ni basi ate m weeni sak ni ayen Yeezu Kirisita a chim ka Juuma tomteero ayen ku sak ba ayen Naawen wensienɲa ale wa ale jam puulim dii dila po dila po wa ale ba kokpiensanɲa la, a sum jam chim ka wensie, ⁹ abe ku basi me ate baai ale kan daa Juuba la a te Naawen pimpauk wa jirimu nyin ase ti ale karim Naawen gbanɲa po dii ayen, “M le maa bo ka nuru baai ale kan daa Juuba la po a te fi jiam,

a yi yiila a pak fi yonni.”

¹⁰ Ti nman pilim karim ka po ayen,
“Nama baai ale kan daa Juuba la, ni gum
chaab ale nuru baai ate Naawen
lueri la ate ni meena maa chaab ta
supeentik.”

¹¹ Ti nman pilim karim ka po ayen,
“Nama baai ale kan daa Juuba la ni pak
Nyɔnɔwa.

Waai meena tenzuk de, ni te wa pim-
pauk.”

¹² Naawen biisiteerowa Azaya me nmarisi
Naawen gbanƙa po ayen,
“Jese njaanbiik le jam.

Naawen le zak wa zaani ate wa soa
nuru baai ale kan daa Juuba la.

Bala me abe le ta yiila wa jigi kama.”

¹³ Naawen waai nyin ate ni ta yiila la, le
va ni siaka ale wa nyin a basi ate ni boro
ale supeentik nalimnyiini ale masim ate
yiila njaai ate ni ta wa jigi la, le va Naawen
Chiika pagrimu nyin a chim a nyoro.

¹⁴ Mi dek abe seba chak kama, m suaata,
ayen nama dek ka tuimmanja tomka nyi-
ini. Ni be ta seba nalimnyiini kama a
baga a te chaab sinsaga. ¹⁵ Alege gbanƙa
de m nyini ka peelim a weeni ni wie nja
gela nna ase mi a teeri ni nja wie kama
nmani la. Dii nyin la, ka Naawen ale te
mu zula njaai ate ni an magsi ayen wa te
mu ¹⁶ ate m chim Yeezu Kirisita tomteero
a tom a te nuru baai ale kan daa Juuba
la. Ku a nye ase m ka Naawen Puusika
Yenni kpanja la a yaa a sak nuru baai ale
kan daa Juuba la Naawen wamanjanja ate
Naawen Chiika nye ate ba welema ate m
yaa pa ba ase kaab ka la a te Naawen ate
wa yaa siak a tuesi ba. ¹⁷ Be ka Yeezu
Kirisita ale mi ale chim bunyiwa la nyin
ate mi ta kanjanta ale m le tom dii te
Naawen la. ¹⁸ M be nyini ka peelim a biisi
wa njaai nyiini ate Yeezu Kirisita pa mi
tom la. Wa pa ka mi nye ate baai ale kan
daa Juuba la yegayega yaa siak va Naawen
noai. Wa pa ka biik ale wie nyeka a te
mi ate dila nye. ¹⁹ Wa basi kama me ate
m nye wakperikaliik pagrisa ayen ku sak
ayen m pagrimu nyini ka wala jigi. Be ka
Naawen Chiika pagrimu nyin ate nyanja de
meena nyc. Dila nyin la, zaani Jerusalem
a nyiem a jam paari Ilirikum tenka, mi
sak Naawen wamanjanja meena a magsi
chaab ale Yeezu Kirisita ate nja tagli ka
jigi meena. ²⁰ Mi kasim pii ka nyin a poli
ayen m sak Naawen wamanjanja juijui ate
nuru an diem wom Yeezu Kirisita wie la.
Boan nyinja, mi kan yaali ayen m deri
zaani juijui ate nuru wa choa lin tom la
a yaa deri piilim tom a chen. ²¹ Ase ba ale
nmarisi Naawen gbanƙa po ayen,
“Baai ate nuruba an weeni wa wari a sak
ba la,

ba le nya wa abe ba minj wa chak.”

²² Mi ale boro a tom tuini de la nyin ale
soa ate mi an бага a jam ni jigi ya. ²³ M
poom kasim pii ka nyin ayen m jam alege
nye kpeeri. Alege yogyogla de ate jigi a
nman ka jigini de po ate mi a tom la, ale m
ale kasim a yaali nna yegayega ate ku paari
bena dii choa ayen m jam nya ni la, ²⁴ mi a
poli ayen m le jam yogyogla de. Mi a yaali
kama ayen m dan a chen Supeeni tenka m
mobi a nya ni abe mi a taam. M dan goa ale
ni maga dega ate ku masa, ni maa maari
mu ate m бага chen dula. ²⁵ Yogyogla de
m bo siuku po a chen ka Jerusalem ayen
m te Kirisita Tigini Demma ale bo dula
la tiirim. ²⁶ Boan nyinja, Kirisita Tigini
Demma baai ale bo Masidoniya ale Akaaya
la a poli kama nya ale ku nala ate ba yaa
maa chaab a cheesi tiirim ayen m ta ga te
Kirisita Tigini Demma baai ale ka niwoba a
bo Jerusalem la. ²⁷ Ka ba dek ale poli ayen
ba nye dila. Alege ku dan ka ku wensienja
jigini, ku be a nye ase ka pami ate ku a
fe ayen ba tuni ba la. Nuru baai abe ale
kan daa Juuba la, a nin maa nya Naawen
Chiika boka po wienja ate Naawen a te
Juuma la, ku a fe kama me ayen baai ale
kan daa Juuba a maari baai ale ka Juuba.
²⁸ Tuini de ate mi tara ayen m te ba ligranja
la, m dan te ba a ga nueri, m le mobi nya
ni diipo ate mi a taam Supeeni la. ²⁹ M
dan jam ni jigi, m seba chak kama ayen m
le jam ale ka niaka nna yegayega a nyini
Yeezu Kirisita jigi.

³⁰ Mi a saalim ni m suaata ti Nyɔnɔwa
Yeezu Kirisita nyin ale yaali kaai ate
Naawen Chiika a te la nyin ayen, ni maa
je m jiaka a te mu ale wenpuusika. ³¹ Ni
a puusi ayen baai ale bo Judia tenka ate
ba ka siaka ale Yeezu la ayen ba kan nye
wabiok m jigiyi. Ni maa a puusi me ayen
tuin dii ate m le tom te Jerusalem tenka
Kirisita bisanja la, ba le tuesi di nalimnyiini
ale supeentik. ³² Ate Naawen dan maari
abe m jam ni jigi ale supeentik nalimnyiini
a goa ale ni a nya masim. ³³ Naawen waai
ale a basi ate nuruba a boro ale suyogini
la le boro ale ni meena. Ku be a nye dila.

16

¹ Mi a yaali ayen m weeni a sak ni ka
Fiibi ale ka waai la. Wa ka ti toa Yeezu
yonni nyin. Wa ka Kenkeriya Kirisita
Tigini Demma maaro. ² Ni nmasi yik wa a
ta nalimnyiini ale ka Nyɔnɔwa ale soa wa.
Ku ale magsi ayen Kirisita Tigini Demma a
nye dii la ale nna. Ni a te wa maari kaai
meena wuu ate wa a yaali ni jigi la. Boan
nyinja, wa me dek maa maari nuruba ka
nna yegayega. Wa maa maari mi me kama.
³ Mi a puusi Pirisila ale Akilla. Bala ale
mi ale jam maa chaab a tom a te Yeezu

Kirisita. ⁴ Ba poom kasim jam gomsa ka ba dek a magasi ayen ba tagri mi zuka a kpi. Mi a nye ba jiam. Daa mi nyiini ale a nye ba jiam. Kirisita bisana baai meena ale kan daa Juuba la me a nye ba jiam. ⁵ Puusi Kirisita Tigni Demma baai ale a nye tuka ba yenni po la.

Puusi m dek doa manka Epanetus. Ka wala ale de nin a ta siaka ale Yeezu Kirisita Asia po. ⁶ Puusi Mæri, waai ale jam a tom nna yegayega a te ni la. ⁷ Puusi m Juu chaama Andironikus ale Juniyas baai ale jam maa bo likka dokku po ale mu la. Tuimtomdoma seba ba kama nalimnyiini. Ba de nin a chim Kirisita bisa kama ale ge mi.

⁸ Puusi Ampilyatus waai ate m ta yaa-likka ale wa la, dii nyin la wa ka Kirisita biik. ⁹ Puusi Yurubanus waai ate ti jam a tom Kirisita tuimana ale chaab la. Mi a puusi m dek doa manka Sitakus. ¹⁰ Puusi Apeles waai ale sum va Yeezu Kirisita la. Puusi Arisitobulus dokdemma a te mu. ¹¹ Puusi Ayerodiyam m Juu choawa. Mi a puusi baai ale chim Kirisita bisa a bo Naasisus yenni po la.

¹² Puusi nipooma de, Turufina ale Turufosa baai ale a tom nna yegayega a te Nyonowa la. Mi a puusi ti dek toawa Perisis waai me ale jam a tom tuima nna yegayega a te Nyonowa la. ¹³ Puusi Arufusi waai ale kan ta choa ale wa ale a tom dii a te Nyonowa la. Puusi wa mawa waai ale a nye mi jigi ase m ka wa dek biik la. ¹⁴ Puusi Asinkiritus ale Filegon ale Yemes ale Paturobasi ale Yemas ale Kirisita bisana ale boro ale ba la. ¹⁵ Puusi Filologus ale Juliya ale Neriya ale wa toawa ale Olimpasi ale Kirisita be sii meena ale boro ale ba la.

¹⁶ Ni puusi chaab nalimnyiini. Kirisita Tinna meena demma dela jigini a puusi ni.

¹⁷ Mi a yaali ayen m weeni ni m suaata ayen, ni kpesi ni dek a nmasi a nya ate ni nya nuru baai ale a nye ate nuru boari a poori chaab togatoga ale a basi ba siaka la. Nuru bala chaab me a sak ka sinsak naai ale kan a va sinsak naai ate nama poom zamsi la. Ni kan pa ni dek a gum ba po. ¹⁸ Dii nyin la, nuru bala chaab a kan tom a te ka Yeezu Kirisita ti Nyonowa, alege ba a tom ka tuim naai ate ba le nya deka ku po la. Ba pa ka noakpaam a biisi a paasi nuru baai ale poom kan maa seba wie noai po la. ¹⁹ Waai meena seba kama ayen ni siak a te ka Naawen wamansaana ale a biisi dii la. Nyaku de abe basi kama ate m sui peenti ale ni. Mi a yaali kama me ayen ni ta yam ale wie naai ale nala la, alege ni kan poom maa seba wie naai ale ka wabaata la, noai po. ²⁰ Naawen waai ale a basi ate nuruba a boro ale suyogini la, le

kaasi Sitaana pagrimu yogyogla de ate ni va wa zuka a taam.

Ti Nyonowa Yeezu Kirisita niaka bo ale ni.

²¹ Timoti, waai ale mi ale a tom ale chaab la, a puusi ni. Lusiyas ale Jeesin ale Sosipeeta m Juu chaama a puusi ni.

²² Mi Tetiyas waai me ale ka Kirisita biik ate Pool yik nmarisi gbanaka de la a puusi ni.

²³ Gayus, a puusi ni. Mi Pool a goa ka wala yenni. Kirisita Tigni Demma abe a nye tuka ka wala yenni. Erasisus waai ale a nya tenka ligrana zuka la a puusi ni. Ti suoku Kuwaritos me a puusi ni. ²⁴ Ti Nyonowa Yeezu Kirisita niaka bo ale ni meena. Ku be nye dila.

²⁵⁻²⁶ Ku a fe kama ayen ti te Naawen pim-pauk boan nyinna, wa a te ni ka pagrim, ase mi ale nuruba ba chaab sinsanna po ate ti nyiem a sak nuruba Yeezu Kirisita wie ayen wa te ti pagrim dii la. Sinsanna de a lin jam suk kama. Alege yogyogla de, na nyini ka peelim. Naawen ale jam basi ate na suk beni nna yegayega. Alege yogyogla de wa, waai ale boro taam wuu la, weeni ka nuruba ayen ba tok lagri wa biisiteeroma ale nmarisi dii la kiri. Wa basi kama ayen tenzuk de meena a seba na ate ba ta siaka ale Yeezu abe ba va wa noai.

²⁷ Naawen waai nyiini ale ka yam nyono wie meena po la, ku a fe kama ayen a ta va Yeezu Kirisita nyin, ti a te wa pim-pauk daa meena wuu. Ku be nye dila.

Gban Kaai Ate Pɔɔl A Liɲ A Nmarisi A Te KORINTI DEMMA La

¹ Gbanƙa de a nyini ka mi Pɔɔl waai ate Naawen a wi mu ale wa dek yaalika ayen m chim Yeezu Kirisita tuiptomdo la, ale m Kirisita biik choawa Sositenisi jigi.

² M nmarisi a te ka nama baai ale ta siaka ale Naawen a bo Korinti tenƙa la, ate Naawen a gaari ni ayen ni chim wa nuru welensa la, ale baai ale a tu chaab jigi meena a puusi a wi Yeezu Kirisita waai ale ka nama ale tama meena nyɔɔ la yonni la.

³ Mi a puusi a te Naawen kama ayen wa niak ni a be wa te ni suyoɲini.

⁴ M be kasim a te Naawen waai ate mi va la jiam kama a te ni, dii nyiɲ la, wa le va Yeezu Kirisita nyiɲ a niak ni la. ⁵ Nama ale Yeezu ale ka bunyi la, Naawen basi kama ate ni jigi ale nanta meena, a gum chaab ale biik ale sebika. ⁶ Yeezu Kirisita wienja ate ba sak ni la, ni ta siaka ale nja kama nna pagri pagriɲa, ⁷ dila nyiɲ ni an jok niaka ale magdek me, ase ni ale a limsi da dii dai ate Nyɔɔwa Yeezu Kirisita ale sak wa pagrimu ale ka dii la. ⁸ Wa be le basi ate ni siaka a pagra a ta ga paari kpeglimka, ate wa kan bo a mini ni dai dii dai ate wa le bu tenƙa demma meena buusa la. ⁹ Ti seba chak kama ayen Naawen ale nye dii meena ate wa weeni ayen wa ale nye la. Wala abe le wu ti ayen ti chim bunyi ale wa Biika Yeezu Kirisita waai ale ka ti nyɔɔ la.

¹⁰ Mi a yaali ayen m weeni m Kirisita be chaama, Yeezu yonni nyiɲ, ayen ni ta noai yenj ate ni ka poori chaaba. Ni gum chaab ale popola yena, ¹¹ dii la Kolo yenni dem ale lagri weeni sak mu, ayen ni kasim ta ka nampaga ale chaab. ¹² M be ale a weeni dii la ale nna, ni kasim a biisi ka fi noai, fi noai. Ba gela ayen ba va ka Pɔɔl, ba gela ayen ba va ka Apolos, ba gela ayen ba va ka Piita, ba gela me ayen ba va ka Kirisita. ¹³ Ku be a dan ka dila, daa Kirisita nyiini nman ni nama nyɔɔ ate mi va. Ni a nye nna ase Kirisita ma a piisi kama daa wanyi la. Ba an kpi daa mi Pɔɔl jabarimu zuk ni wabaatanja nyiɲa. Ba be an te ni soka ase ka mi njaɲviiriba la.

¹⁴ Mi a nye Naawen jiam kama m le kan te ni waai soka la, alege ka Kirisipus ale Gayus ate mi a te ba soka. ¹⁵ Dila nyiɲ ni waai a kan бага a weeni ayen ba te ni soka ase ka mi njaɲviiriba la. ¹⁶ M le banji, m te Setefanas ale wa dokdemma soka me, alege mi an бага a teeri waai ate m te wa soka. ¹⁷ Yeezu Kirisita an tom mu ayen mi

a te ka nuruba soka. Wa tom mu kama ayen m mooli wa wamaɲsana a te nuruba, abe m kan mooli nja a va nurubiik yammɔa ate Yeezu Kummu jabarimu zuk a chim kinla.

¹⁸ Baai meena abe ale be Naawen siuku la, a poli kama ayen Kirisita kummu jabarimu zuk wienja ka kinla, alege tama baai ale nya varibasika la, nja ka Naawen pagrim ti jigi. ¹⁹ Ba jam nmarisi Naawen gbanƙa po weeni ayen,

“Naawen ale basi ate baai ale a weeni ayen ba ka yam nyam la, yammu a chim kinla,

abe wa sak me ayen nurubiik yammu ale miɲka meena ka kiriyaa.”

²⁰ Dila nyiɲ la, tenƙa de yam nyamma, ale gban sebirima, ale nampaga nagrisa a ka wamaɲa a weeni a magsi chaab ale Naawen pagrimu ale wa yammu. Naawen abe a sak kama ayen tenƙa de demma yammu ka betta yam.

²¹ Naawen abe ka yam nyɔɔ, ate wa yaa basi ayen nuruba a kan бага a pa ba dek yam a seba wa. Wa nye dila kama ayen wie njaai ate tama a mooli ate nuruba a weeni ayen betta wie la, wa va nala a vari baai ale ta siaka la a basi. ²² Juuma abe a yaali ka wakperikaliisa nya ka. Baai ale kan daa Juuba la a yaali yam. ²³ Alege tama a mooli ka Kirisita kummu jabarimu zuk wie. Wienja de chim ka leeta Juuma jigi alege chim kinla baai ale kan daa Juuba la jigi. ²⁴ Baai ate Naawen a wi ayen ba chim wa nuruba la, a mooli ka Kirisita wie, dii la wa ka waai ale a sak Naawen pagrimu ale wa yammu ale ka dii la ²⁵ Wari dii ate nuruba a poli ayen di ka betta Naawen jigi la, di gaam nurubiik yam kama. Di me ate nuruba a poli ayen di ka wobsum Naawen jigi la, di pagra a gaam nurubiik pagrim kama.

²⁶ M suaata, ni teeri ni le jam ka nuru baai chaab alege ate Naawen a wi ni la. Nurubiik popola po ka ni maga ale jam ti yam yaase pagrim a yaase ba ta wie ya. ²⁷ Naawen a potim lueri ka baai ate tenƙa demma a pa a chim betta la ayen wa sak yam nyamma ayen ba sum ka yammɔa. Wa be nman lueri ka baai ate tenƙa demma a nya ba ase niwoba la ayen wa sak pagrima ayen ba sum ka pagrimɔa. ²⁸ Baai me ate tenƙa demma an pa ba a chim nuruba dek la, Naawen a lueri ka bala, ayen wa sak baai ate tenƙa demma a poli ayen ba ka nuruba dek la ayen ba sum daa nuruba dek. ²⁹ Ate dila nyiɲ nuru kan бага a nak sunum Naawen jigi ya. ³⁰ Naawen a basi kama ate ti chim bunyi ale Yeezu Kirisita. Kirisita nyiɲ ate Naawen a basi ate ti ta yam, ale yuarisi a magsi ale wa dek, ale basi ate ti chim wa

nuruba, ale vari ti ti wabaata po a basi. ³¹ Ba be jam n̄marisi Naawen gban̄ka po kama ayen, “Waai a dan a yaali sunum nakka, wa a nak wa ale nȳn̄owa ale ka dii ale chaab la nyin̄.”

2

¹ M suaata, mi ale jam ni jigi ayen m mooli Naawen wensie wie n̄aai ate ȳgȳgla de ti yaa seba la, mi an biisi wie n̄aai ale pagra ale ni miñ ka. ² M be ale jam bo ale ni la, mi a poli kama ayen m kan sak wayon̄ a gaam Yeezu Kirisita wie ale wa kummu jabarimu zuk wa. ³ M nyin̄ka kasim jam a gok nna ase m ȳgsa ale wobsa kama a. ⁴ Naawen wien̄a ate m sak ale mooli la, mi an pa nurubiik yam ayen wa paasi yik ni, alege m biika a sak ka Naawen Chiika pagrimu ale ka dii la. ⁵ Dila nyin̄ la, daa nurubiik yam ale basi ate ni ta siaka ale Yeezu, alege ka Naawen pagrim nyin̄.

⁶ Ti be a mooli ka yam wie a te baai ale a miñ Chiika wensie wien̄a la. Alege daa ten̄zuk de yamm̄oa yaase baai ale ta kpan̄ta ten̄zuk de la. Ba za ba jam a jok ba pagrimu kama. ⁷ Yammu de ate ti a sak la, ka Naawen yam susugi dii ate wa pa suk ale nurubiik la, alege Naawen poli ayen wa ale pa sak ti alege a nȳ ten̄ka meena. ⁸ Ten̄zuk de kpan̄n̄a waai a ze yammu de. Ba dan seba kama, ba a ti an kpi Yeezu waai ale ta Naawen zulañ la jabarimu nyin̄ n̄a. ⁹ Ba jam n̄marisi Naawen gban̄ka po kama dila po dila po ayen,

“Dii ate nuruba an nya la, ba abe an wom la,
ba abe an poli ayen di ale бага a nȳ la,
dila dek ate Naawen a goms̄i a mags̄i baai ale a yaali wa la.”

¹⁰ Naawen yaa abe wa ka wa Chiika jigi a pa wa susugini de a sak ti. Dii la Chiika a seba wari meena kama ale Naawen popola po meena. ¹¹ Nuru waai an бага a seba wa choa popola, alege ka nuru wala dek Chiika ale seba. Ku be ka dila ate waai an бага seba Naawen popola, ka Naawen Chiika nyiini ale seba wa popola. ¹² Ti abe a miñ tiirim tii ale nyiini Naawen jigi la kama, dii nyin̄ la, wa an te ti Velinwendika chiiga, alege wa te ti ka wa dek chiika.

¹³ Dila nyin̄ la wie n̄aai ate tama a biisi la, daa nurubiik yam wie, alege ka wie n̄aai ate Chiika a sak ti la, ate ti a weeni n̄a kiri a te baai ate Chiika a bo ale ba la. ¹⁴ Nuru waai ate Chiika an bo ale wa la an бага a tuesi tiirim tii ale a nyiini Naawen Chiika jigi la. Nuru wala choa an бага a miñ n̄a, dii la n̄a ka betta wa jigi. Be ka Chiika nyin̄ ate waai бага a miñ n̄a kie. ¹⁵ Waai me ate Naawen Chiika a bo ale wa la, a бага a miñ

wari meena kiri kama, alege nuru waai an бага a bo wa buusa. ¹⁶ Ase ba ale n̄marisi Naawen gban̄ka po dila po, dila po la ayen, “Ka wana ale seba Naawen popola?

Ka wana abe le wa бага a sak wa?”
Be ka tama ale бага a miñ Kirisita ale a poli dii la.

3

¹ M suaata, mi jigi togni, m kan бага a sak ni ase baai ate Naawen Chiika a bo ale ba la. Alege m le sak ni ase ka baai ale ta ten̄ka de wie popola la. Ni a nȳ nna ase ni ka baai ale diem piilim a bo wein siuku po la. ² M jam a te ni ka biisim ayen ni a nyu, dii la, ni an jam бага a de n̄andiinta, ni be an poom diem бага a dek. ³ Nama ale a de nyuri ale chaab ale a nak nam paga ale chaab la a sak kama ayen ni nyeka a nȳ ase ka baai ale kan daa Kirisita bisa la. ⁴ Ni ba gela ayen ni a va ka Pool, ba gela ayen ba a va ka Apolos. Ni nyeka a nȳ nna ase ka baai ale kan daa Kirisita bisa la.

⁵ Dila la mi ale Apolos ka bana? Tama ka Naawen tomt̄eer̄ba, baai nyin̄ ate nama a ta siaka ale Yeezu. Nȳn̄owa ale te tama wanyi, wanyi tuim n̄aai la ate ti a tom. ⁶ Mi tuimañ a te mi a tom dula la a nȳ ase m bori ka n̄anta la, ate Apolos tuimañ a nȳ ase wa a zan̄ti ka n̄antañ la, alege ka Naawen ale basi ate ba a chim. ⁷ Be daa waai ale bori la yaase waai ale zan̄ti la ale wariya, alege ka Naawen, dii nyin̄ la wa ale basi ate n̄antañ a chim. ⁸ Waai ale bori la ale waai ale zan̄ti la ka bunyi, alege Naawen ale tuni ba a mags̄i chaab ale ka ba ale tom dii la. ⁹ Tama meena ka baai ale gum chaab a tom a te Naawen, ni abe a nȳ ase ka kaduk la, ate Naawen a tom du, ale a nȳ me ase yeri la ate Naawen a se.

¹⁰ Yam buui ate Naawen a te mi la, ate mi бага a tom ase seero mar̄ la, a se nyubini ate nuru yon̄ a yaa se nyubini zuk. Alege waai meena a kpesi wa ale a se dii la. ¹¹ Dila nyin̄ Naawen abe poom a te ti Yeezu Kirisita kama ase nyubi la, ate nuru kan n̄ma se nyubi di choa. ¹² Nyubini de zuk nuru baai tuima a za n̄a a nȳ ase ka ligmon̄in̄ ale kpana ale tintana n̄aai ale a nyags̄i ate bolim a kan бага a de la, ba gela tuima a za n̄a a nȳ ase daata, ale wuuta ale kinka ate bolim a бага a de la. ¹³ Ba ale nya waai meena tuima nalim ka dai dii dai ate Yeezu a za wa lak a sak la. Dai dila danni wa le basi ate ka bolim a chamsi waai meena tuima, a sak n̄a nalim ale ka dii la. ¹⁴ Naawen ale tuni waai ate wa tuimañ bolimu an бага a de kaasi la. ¹⁵ Alege waai tuima ate bolimu a de a kaasi la a kan nya tutuna, alege bolimu a kan de

wa dega ate ku a nye nna ase ba vari wa bolimu po a basi la.

¹⁶ Ni a nye ase ka dok ate Naawen a soa la, ate wa chiika a boro la. ¹⁷ Dila nyin waai abe dan kaasi dok kuui ate Naawen a soa la, Naawen ale kaasi wa. Naawen nyiini ale soa wa dokku, nama abe le wa dokku.

¹⁸ Waai abe kan paasi wa dega, nuru a dan bo ni po a poli ayen wa ta yam ten ka de zuk, wa be chim beruk ate wa baga a ta yam. ¹⁹ Dii ate tenzuk demma a pa a chim yam la ka betta Naawen jigi, ase ba ale nmarisi Naawen gbanja po ayen, "Naawen a pa ka yam nyam nyeka a yik ba". ²⁰ Ba nman pilim nmarisi Naawen gbanja po ayen, "Nyono wa a seba ayen yam nyamma popolaja ka kiriya." ²¹ Dila nyin waai a kan a kuulimu, nuruba ale a tom dii ya. Ku meena a te ka nama nyuenta. ²²⁻²³ Pocol ale a Apolos a le a Piita a tom a te ka nama. Tenzuk de yaase nyuvunni de yaase kum yaase yogyogla de yaase chum po, ni an magsi ayen ni chim na de yomma, ka nama ale soa na de meena ate Yeezu me a soa nama ate Naawen me a soa Yeezu.

4

¹ Ni meena abe a nya tama ase Yeezu tomteeroba la, ate ta siuk a mooli Naawen wensie naai ale kan jam nyini peelim la. ² Dii ale magsi ayen tomteeroba a ta la ale wa ta siaka ale wa nyonowa tuima jigi. ³ Alege mi jigi, mi nin ka ale ni nin a bo mi buusa yaase waai a nin bo m buusa. Mi dekan poom a bo m dekan buusa. ⁴ Mi dekan ze wa kaasu kuui ate m tom, alege kula a kan sak ayen m sum ze. Nyonowa ale waai ale wa a bo m buusa. ⁵ Dila nyin ni be kan bo waai buusa alege ate ku danni a paari. Nyonowa a dan jam wa ale wa bo buusanja, abe wa lak wa susugi naai meena ale bo nuruba popola po ale ba suniima po la a sak ate waai meena a yaa nya pimpauk kuui ale magsi ayen wa nya la.

⁶ M suaata, nama nyin ate m pa mi dek ale Apolos a magsi ayen ni baga a min dii ate ba nmarisi Naawen gbanja po la. Ni be kan pa zula a te nuru m wa ale kan pa m wa a chim jaaboa. ⁷ Ka wana ale basi ate fi gaam fi chaaba? Daa Naawen ale te fi jaab buuri meena ate fi ta la? Dila la, fi ale nye ka se a kuulim ase fi ale ta jaab buui meena la daa Naawen ale te fu la?

⁸ Ni be poom a deri jigs kama a ta yegayega a de? Ni poom a deri chim ka nalima alege tama? Mi a yaali ayen ni dan chim ka nalima nna ate ti de naamu ale ni. ⁹ Mi abe a poli kama ayen Naawen a te ti ka tomteeroba tuini ase nuru baai ate ba bo buusa a mini ba ayen ba ko ba la, ate nurubiik meena tenka po ale sabiiloma

a nya ti. ¹⁰ Kirisita abe le soa ti la nyin tama a nye ase ka betta la, alege nama a chim yam nyam Kirisita nyin. Tama wobsa kama alege nama a pagra. Ba a zuli ni kama alege kan zuli tama. ¹¹ Yogyogla de nna, kom ale nyanyuila ale kasim ta ti, ti gataja a cheeri, te ka yeri a goa, nuruba a nak ti me, ¹² ti abe a tom ka nna yegayega ayen ti baga a nya a de. Nuruba a dan ka te ti, tama a niak ba kama. Ba dan a namsi ti ti a chiibi kama. ¹³ Ba a dan biisi ti a kaasi, ti a tulisi ba ale ka wamanja. Ti yaa nye ka nna se yaata la a ta jam paai yogyogla de.

¹⁴ M kan nmarisi gbanja de ayen m pa ni nyo ka chivie po, alege ka m basi ate ni min ase m dek bisa a te mu a yaali la. ¹⁵ Ni be a dan poom a ta sinsak sagroba tusidi, ni ka da ko bori ya. Mi chim ka ni ko Yeezu Kirisita nyin m le mooli Naawen wanni ate ni a ti ni nya varibasika la. ¹⁶ Mi a saalim ni, ni a nya mi nyeka a va. ¹⁷ Ku de nyin ate mi a tom Timoti waai ale a nye ase m biik la ni jigi. Wa ka waai ate m marij wa. Wa ale teeri sak ni mi nyeka ale Yeezu ale ka dii la. Dila a te ma a sak Kirisita bisa ale tigi bo jigi meena la.

¹⁸ Ni ba gela a ta ka kanjanta dii nyin la, ni a poli kama ayen m kan jam ni jigi ya. ¹⁹ Dan ka Nyonowa yaalika m ni jam ni jigi ate baga a seba ase ka kanjanta nyamma de pagrim nyin yaase ka noai po biik. ²⁰ Ba a nya Naawen Naamu ka nuruba nyeka po da ba biik po. ²¹ M dan cheena ni jigi, m jam ale fin ya m jam a sak jirim ale yaalika?

5

¹ Yogyogla de m wom kama ayen nipok yaalik tuima ale bo le sunsun a bie nna yegayega ate baai ale kan daa Kirisita bisa la a kan nye. Ba weeni m kama ayen nuru ale a goa ale wa ma naanchoa. ² Dila nyin la ni ni nye ka se a ta kanjanta, ni magsi ni a kum wanni de nyin kama, abe ni yeeri nuru waai ale nye wanni de choa la ni sunsun. ³⁻⁴ M yalima ale ni kama alege m popola po ku a nye ase m bo ale ni kama la, ku be le a nye ase m bo ale ni la, Nyonowa Yeezu Kirisita yoi nyin mi poom a bo waai ale tom wa bioku de la buusa kama. Ni abe le a tu chaab ate m popola po ku a nye ase mu a tu ale ni la ate ti Nyonowa Yeezu pagrim a bo ale ti la, ⁵ ni basi wa a te Sitaana a kaasi wa nyinka ate Nyonowa a dan pilim jam abe wa vari wa chiika a basi.

⁶ Ni kunkuulimaja an nala. Ni seba ayen dabinta magdega ale a basi ate boroboruk a fuusi. ⁷ Dila la ni be yeeri ni wabaatana ale a nye ase dabinkpagsa la a basi ate ni chim nuru welensa. Ate ni yaa be a nye ase

boroboruk ate ba an pa dabinta a nyoro la. Ni abe ale ka dii la ale la, dii nyin la Yeezu ti Gaambasika pabiika a kpi kama a te ti. ⁸ Ni be basi ate ti de Gaambasika Tigini ale welensa ale wensie, ku la a nye ase ka boroboruk ate ba an pa dabinta a nyoro la. Ni kan te ti ta wabaata ale gaasa, ku la a nye ase ka boroboruk ate ba pa dabinta a nyoro la.

⁹ Gbanj kaai ate m nmarisi a te ni la, m weeni ayen ni kan pai ni dek a gum nidɔa yaalisa ale nipok yaalisa po. ¹⁰ M kan weeni ka baai ale kan daa Kirisita bisa a chim nidɔa yaalisa ale nipok yaalisa la, yaase wa a yaali nuruba nanta la, yaase zueba la, yaase ba a kaab bogta la. Ni dan kan pai ni dek a gum ba po, se ni yeeri ni dek tenjka zuk. ¹¹ Mi a weeni kama ayen ni kan pai ni dek a gum waai ale a wi wa dek ayen Kirisita biik alege chim nidɔa yaalik yaase nipok yaalik, yaase wa a yaali nuruba nanta, yaase wa a kaab bogta, yaase wa a velim a te nuruba, yaase wa chim da bugrik, yaase zue. Ni kan poom kali a de nandiinta ale nuru wala choa.

¹²⁻¹³ Ku da mi tuini ayen m bo baai ale kan daa Kirisita bisa la buusa. Naawen ale wa bo ba buusa. Alege nama a kan bo ni ale baai ale gum chaab la buusa? Ase ba ale nmarisi Naawen gbanjka po dii la, “Ni yeeri nuru bioku ni sunsuɲ”.

6

¹ Ase ni waai a dan ta biik ale wa Kirisita biik choa, ku a magsi ayen ni ta cheɲ boteerɔ baai ale kan da Kirisita bisa la jigi, alege kan basi ate Naawen nuru welensa a biisi biika a niak chaaba? ² Ni seba kama ayen Kirisita bisa ale ba bo tenjka demma meena buusa. Ni be dan a bo tenjka demma meena buusa, ni baga a biisi wa fiisa a niak chaab kama. ³ Ni nman seba kama ayen tama Kirisita bisa ale ti bo sabiiloma buusa. Dila nyin la ti baga a biisi wa fiisa a niak chaab kama. ⁴ Nuruba ni po a dan ta biika de choa ale chaab, ni a yaali ayen ni basi ate ka nuru baai ate Kirisita bisanja a kan zuli ba la a biisi biika ate ba niak chaaba? ⁵ Ku magsi chivie ale ta ni kama, yam nyonɔ a ka ni sunsuɲ ate Kirisita bisa a dan ta wari ale chaab abe wa yik ba a niak chaaba? ⁶ Kirisita biik a kan ta wa choa a cheɲ boteerɔ baai ale kan da Kirisita bisa la jigi ate ba a bo ba buusa.

⁷ Ni be ale ta chaab a cheɲ boteerɔ baai ale kan da Kirisita bisa jigi la a sak kama ayen ni kan nye ase Kirisita bisa la. Ku ale zunchoɲ ase ni a nin basi ate nuru yonta a nye ni a kaasi. Ku ale zunchoɲ ni a nin basi ate nuru yonta a vari ni nanta. ⁸ Alege ni goanti nye ka chaab a kaasi ale a vari

chaab nanta. ⁹⁻¹⁰ Ni be seba ayen gaasa nyam a kan maari de Naawen naamu. Ni be seba ku de chak, ayen nidɔa yaalisa ale nipok yaalisa yaase baai ale a kaab bogta, yaase kabonj nyeerisa, yaase nidɔa baai ale a goa ale chaab, yaase zueba, yaase butuem nyam, yaase dabugirisa yaase baai ale velim a te nuruba, yaase baai ale a vari nuruba nanta, ba de waai a kan maari a de Naawen naamu. ¹¹ Ni ba gela a be jam a nye ka wienja de. Alege Naawen a sugri ni wabaataɲa ate ni yaa chim nuru welensa, ale chim wayorisima nyam Nyonɔ Yeezu Kirisita nyin ale Naawen Chiika nyin.

¹² Nuru waai a baga a weeni kama, ayen, “Wa baga a nye wari meena ate wa yaali la kama.” Alege daa wari meena ale a maari. Nuru baga a weeni kama ayen mi baga a nye wari meena ate mi a yaali la kama, alege mi a kan siak ate jaab buui a basi ate mi a chim wa yomma. ¹³ Nuru waai me ale weeni ayen, nandiinta ale soa poi, ate poi me a soa nandiinta. Alege Naawen ale jam kaasi ba la meena. Ku an magsi ayen waai a pa wa nyinjka a tom nidɔa yaalik ale nipok yaalik tuima alege ka wa pai a tom a te Nyonɔwa dii la Nyonɔwa ale soa nyinjka. ¹⁴ Naawen ale basi ate Nyonɔwa Yeezu a yiti kum po, wa be le basi ate tama me yiti kum po ale wa pagrimu.

¹⁵ Nama ze ayen ni nyinjanja ale Kirisita nyinjka ka bunyi? Mi a kan basi ate mi nyinjka ate Yeezu soa la ale nidɔa yaalik nyinjka a chim bunyi. Kula a kan baga a nye. ¹⁶ Ni be sum seba ayen waai ale a goa ale nidɔa yaalik la, ka bunyi ale wa. Ase ba ale nmarisi dii Naawen gbanjka po la, “Bala ba yeri wa yaa chim ka bunyi.” ¹⁷ Nuru waai ale Nyonɔwa ale a chim bunyi la, ka bunyi ale Chiika.

¹⁸ Ni basi wa nidɔa yaalik ale nipok yaalik tuima. Wabiok meena ate nuru a tom la a ka wari a nye ale wa nyinjka, alege nidɔa yaalik ale nipok yaalik tuimaɲa, fi a tom a kaasi ka fi dek nyinjka. ¹⁹ Ni abe seba me ayen ni nyinjanja a nye ase ka dok a te Naawen Chiika la, waai ate Naawen a te ate wa bo ale ni. Nama abe m soa ni dega ka Naawen ale soa ni. ²⁰ Naawen a da ni kama a tuni. Ni abe pai ni nyinjanja a tom a te Naawen pimpauk.

7

¹ Yɔgyɔgla de mi a yaali ayen m biisi ka wie njaai ate ni nmarisi a te mu la wie.

Ku nala kama ase nuru a nin kan ta wari a nye ale nipooba. ² Alege nidɔa yaalik ale nipok yaalik tuimaɲa yegayega ale boro la nyinjka nuru meena a ta wa dek pok, abe nipok meena a ta wa dek chora. ³ Nidɔa meena abe nye wa ale magsi ayen wa nye dii ase chora la, abe nipok meena me a vari

wa ale magsi ayen wa nye dii ase nipok la ate ku niak ba meena. ⁴ Nipowa an soa wa nyingka alege ka wa chorowa, chorowa me an soa wa nyingka alege ka wa powa. ⁵ Ni abe kan gaari chaaba, nin ka ni a nin nye noai yen ayen ni gaari chaab a puusi a te Naawen, alege kula nyaan nying ni nman gum chaab ate Sitaana a kan ta nye nyaka a jam ni jigi ya, ase ni a nin kan бага a chiihi ale chaab goomaa.

⁶ Mi a kan fe ni kama alege ka sinsaga ate mi a sak ni. ⁷ Dan ka mi nyiini mi a ta weeni ayen ni meena a nye ase ka mi la, alege Naawen a te waai meena ka tiirim, m wa wa tiirim, m wa me wa tiirim.

⁸ Yogyogla de mi a yaali ayen weeni baai ale kan nman ta pooba ale baai ale kan nman ta choroba la ayen ku nala kama ale ba ale deri boro dila ase mi la. ⁹ Alege waai a dan kan бага a chiihi, wa abe faari nipok yaase wa yali chora, kula ale zunchoj a gaam koarisa ale a de fu.

¹⁰ M ta ka sinsaga, na abe daa mi dek sinsaga ayen m te baai ale ta pooba ale choroba la, ayen nipok a kan basi wa chora, ¹¹ alege wa abe dan basi wa chorowa, wa abe kan yali, yaase wa nmani wa chorowa jigi, abe nuru waai a kan yak wa powa.

¹² M ta ka sinsaga me, na da Nyonowa sinsaga ayen m te ni, ayen Kirisita biik kaai pok a dan kan daa Kirisita biiga alege ate nipowa a siak ayen wa a bo ale wa, wa kan yak wa. ¹³ Nipok waai me a dan ta chora ate wa daa Kirisita biiga alege ate nidawa a siak ayen wa a bo ale wa, wa kan basi wa. ¹⁴ Dii la chorowa waai ale kan daa Kirisita biik la a moata Naawen kama wa ale bo ale wa powa la nying, powa me waai ale kan daa Kirisita biik la a moata Naawen kama wa ale bo ale wa chorowa la nying. Dan ka daa di bisanja a kan chim be welensa, alege ku ale ka dii la ba ka be welensa. ¹⁵ Alege ba waai dek ale kan daa Kirisita biik la a daa yaali ayen wa basi m wala, wa бага a basi kama. Ku de po chorowa yaase powa бага a lueri kama, Naawen a wi ni kama ayen ni boro ale suyogini. ¹⁶ Nama ze ayen powa nying wa chorowa ale бага a nya varibasika, yaase chorowa nying wa powa ale бага a nya varibasika.

¹⁷ Nuru meena abe boro a magsi chaab ale Naawen ale te wa tiirim buui la, ale wa ale jam ka dii alege ate Naawen a wi wa la. Juijui meena ate Kirisita bisa a tu la mi ale a sak ba dii la ale la. ¹⁸ Nuru waai a dan gebi wa yoari alege a chim Kirisita biik wa kan weeni ayen wa duisi a basi, waai abe dan kan gebi ya wa kan weeni ayen wa gebi. ¹⁹ Nuru a gebi wa yoari yaase wa an gebi ya ku daa wari ya, dii ale nye wari yegayega la ale fi a zuli Naawen sinsanja.

²⁰ Waai meena abe ale jam ka dii alege ate Naawen a wi fu la, be kan tagri. ²¹ Fi jam ka yomma alege ate Naawen a wi fu la? Kan te ate ku a daani fu. Fi abe dan бага a nya siuk a kan nman chim yomma be pai siuk kula a tom. ²² Waai ale ka yomma ate Nyonowa a wi wa la a nman daa yomma, siuk kula po waai me ale kan daa yomma ate Nyonowa a wi wa la a yaa chim ka Nyonowa yomma. ²³ Naawen a da ni kama a tuni, dila nying la ni nman daa nurubisa yomma. ²⁴ M suaata, waai meena a be wa Naawen ase wa le jam ka dii alege ate wa wi wa la.

²⁵ M ka sinsaga a nyini Nyonowa jigi a magsi chaab ale gbanj kaai ate ni nmarisi a te mu baai ale kan ta nipooba la wari ya, alege mi a yaali ayen m weeni ni ale m dek popola. M be ka waai ate Nyonowa a ta jiirim ale mu ale marij mu.

²⁶ Ti dan nya ku ya le kasim tua dii nna yegayega la, mi a poli ayen nuru a dan deri boro dila ku le zunchoja. ²⁷ Fi ta nipowa? Be kan yak wa. Yaa fi ka nipowa? Be kan nman faari. ²⁸ Alege fi dan faari nipok, fi an nye wabiowa, nipok waai me ale kan yali la a dan yali wa an nye wabiowa. Alege baai ale ta nipooba yaa choroba la a ta ka daani ka nna yegayega. Mi abe a yaali ayen m kasi ni ka daani ka de po.

²⁹ M suaata, mi a weeni ni ku de kama dii nying la ti yaa le bo da naai po la an soa dii ya. A ta nyini yogyogla de a chenj baai ale ta nipooba abe boro nna se ba an poom faari nipooba la. ³⁰ Baai ale a kum la abe a nye nna se niniga a ka ba la. Baai ale a la la abe a nye nna se ba sue an peenti la. Baai ale a da nanta la abe a nye nna se nantana daa ba ale sum soa la. ³¹ Baai me abe le ta tenka de zuk nanta la abe a nye nna se ba ka jaab la. Ale tenka de ase ka, ale ka dii yogyogla de nna, a za ka taam kama.

³² M kan yaali ayen ku de a daani ni. Nuru waai ale kan ta nipok la ninj a bo ka Nyonowa tuimanya jigi, dii nying la wa a yaali ayen wa a nye ate ka Nyonowa sui a peenti. ³³ Alege nuru waai ale ta nipok la ninj a bo ka tenka de zuk wie jigi, dii nying la wa a yaali ayen wa a nye ate ka wa powa sui a peenti, ³⁴ ale ta popola buye. Nipok waai yaase nipokbili dii ale kan yali la ninj a bo ka Nyonowa tuimanya jigi, dii nying la wa a pai wa dek meena a te Naawen kama, alege nipok waai ale yali la ninj bo ka tenka de zuk wie jigi, dii nying wa a yaali ayen wa a nye ate ka wa chorowa sui a peenti.

³⁵ Mi a yaali ayen m maari ni kama, dila ale soa ate mi a weeni wienja de. Mi a kan yaali ayen m fe ni kama ale wienja de, alege mi a yaali ayen ni va ka Nyonowa

nalimnyiini abe ni pa ni dek meena a te wa.

³⁶ Baai ale ta nonṭa a gomsii ayen ba yali chaab ale ṅman poli ayen ba basi chaab la, ka nidoṅawa a daa nye wa ase wa koarisa pagra la ate wa ṅma a poli ayen wa faari wa wa abe faari. Wabiok a ka ku de po. ³⁷ Alege nuru waai ate ba kan fe wa alege ate ka wa dek popola po a weeni ayen wa kan faari wa la, wa abe kan faari nipok binni. ³⁸ Dila la waai ale faari la a nyeka wa man alege waai ale kan faari la a nye gaam.

³⁹ Nipok waai ale yali la a ka siuk a ṅma yali ase wa chora ale toalim boro la, alege wa chorowa a dan kpi wa ta siuk kama a yali ase nidoṅawa a nin ka Kirisita biik. ⁴⁰ Mi jigi wa ta supeantik kama ase wa a nin kan yali ya. Mi ale a ta popola ṅaai la ale la, mi abe a poli ayen ka Naawen Chiika ale a sak mu.

8

¹ Ni ale ṅmarisi gban kaai a te mu la ni biisi ṅandiin tii ate ba pai a kaab bogta la wie. Ku be ka wensie ase ni ale a weeni ayen ti meena a ta yam kama la, yam bula choa a basi kama ate nuru a ta kanjanta alege, ka ti ale a yaali chaab dii la ale a basi ate ti a chim ale chiika pagrimu. ² Nuru waai abe ale a poli ayen wa seba wie la a ze jaaboa ase wa dek ale a poli dii la. ³ Alege Naawen a seba ka nuru waai ale a yaali wa la.

⁴ Dila la ni ale bek ase ṅandiin tii ate ba pai a kaab bogta la, ni bago a de ya la, ti meena seba ayen bogluk dek da jaab waai ale vua alege tama seba ayen ka Naawen yeṅ dekki ale boro. ⁵ Bogta abe dan poom bo wenṅmazuk yaase teṅzuk de ate "bogta" ale "tanbana" a piisi a boro, ⁶ alege ka Naawen yeṅ dekki ale boro, wala abe le tama ko. Wala abe ale jaab meena nyeero, wala nyin abe le tama boro. Yeezu Kirisita nyiini abe ale tama Nyono ate wa lala nyin ate Naawen a nye jaab meena. Wa lala nyin abe le tama boro.

⁷ Alege daa waai meena ale seba wensienja de. Nuruba gela a malim bogta ka nna yegayega, a ta jam pari jinla ba dan de ṅandiin tila chaab, ba a poli ayen bogluku ale soa ṅandiintana. Ate ba popolaṅa a yaa daani ba. Ba nyiem ya poli ayen ba ka nuru danṭisa. ⁸ ṅandiinta deka a kan basi ate ti a chim nuruba dek Naawen jigiya, ti abe dan kan de ya ti kan chim nuru kayaata.

⁹ Ni be kpesi ni dek ate baai siaka ale pagra la nyeka a kan basi ate baai siaka ale kan pagra la a tom wabaata. ¹⁰ Ase nuru waai popola ale a daani wa ale wienja de chaab la, a dan nya fi waai popola ale ka

a daani fu ale bogta ṅanta deka la ale fi boro a de bogta ṅandiinta ku kan te wa nyinṅbiiri ate wa maari a de? ¹¹ Dila fi sebika de nyin a bago a kaasi fi suoku waai siaka ale kan pagra la kama. Alege Yeezu Kirisita a kpi ka wa la la nyin me. ¹² Waai abe dan nye kaasi wa Kirisita biik choa, a kaasi wa popola me, wa nye kaasi ka Yeezu Kirisita dila. ¹³ Dila la mi a dan de bogta ṅandiinta ate m suok a va dila nyin a nye a kaasi Nyonoṅawa, mi kan ṅma a de bogta ṅandiinta, dii nyin la mi a kan yaali ayen wa a nye wabiok wa.

9

¹ Mi a nya varibasika kama, mi a ṅman daa wabaata yomma. Mi ka Yeezu tuimtomdo. Ni abe seba ayen Nyonoṅawa Yeezu a pai wa dek a sak mi kama. Mi abe le mooli Naawen wienja a sak ni ate ni nya varibasika. ² Nuruba a dan poom a weeni ayen mi a daa Yeezu tuimtomdo alege nama ale siak ayen mi ka wa tuimtomdo, ni ale ka Kirisita bisa la nyin.

³ Mi ale ta dii a weeni baai ale a weeni ayen mi daa Yeezu tuimtomdo la ale nna. ⁴ Ku ta siuk kama ate ba a te mu ṅandiinta m tuimṅa ase Yeezu tuimtomdo la nyin. ⁵ Mi me a ta siuk a yaali nipok a ta wa nyeem ase Yeezu tuimtomdoba mbala, ale ti Nyonoṅawa Yeezu suaatanja ale Piita ale ta ba pooma a nyeem dii la. ⁶ Daa mi ale Banabas ale magi ayen ti tom ti dek a de. ⁷ Soji waai karo a tuni wa deka. Nuru waai me abe le a kpa la a de ka wa kpanni ṅanta. Naapeerik kaai ale a kasi niiga la a ta siuk a de ṅa biisim kama.

⁸ Ku an magi mi a va nurubiik popola, dii nyin la ba ṅmarisi ku Naawen gbanṅka po kama. ⁹ Ku be ṅmarisi a bo Moosis Sinsanṅa po kama ayen, "Ni dan yik niiga a boro a fobi za ni kan bobi ṅa noṅa." Naawen nin abe bo ale ka niiga? ¹⁰ Daa tama nyin ate wa weeni dila? Wa abe ṅmarisi a te ka tama. Nuru waai abe le a kpa ale waai ale a che la a ta yiila kama ayen ba ale nya ba kpanni ṅanta. ¹¹ Ti abe bori ka ṅan manṅa ni suniimanja po. Tama abe dan weeni ayen ni a te ti ṅanta ale ka tama me nyuenta ale la, ku gaam ni te ka kama. ¹² Nuruba ba chaab dan ta siuk a yiili ṅanta ni jigi, tama a ta siuk a gaam dila kama.

Tama a ta siuk kama a yiili ṅanta ni jigi alege tama an nye di, ti chiibi wie meena kama ayen ti kan nye wari ate di kaasi nuruba ate ba kan bago a mooli Naawen wienja. ¹³ Ni seba ayen baai ale a tom Naawen yenni po la a nya ba ṅandiintana ka dula. Baai me ale nye kaabka a te Naawen la a nya ba charuku ka dula. ¹⁴ Siuk kula po, Nyonoṅawa a sak kama ayen

baai ale a mooli Naawen wienja la ba a tuni ba ba tuimaŋa nyinj.

¹⁵ Alege mi an pai siuk ku de a yiili nanta ni jigi yaase mi a nmarisi gbanƙa de a pai siuk ku de a te mi dega. M dan kpi a zunchoŋ m le a nye kude. Mi a kan te nuru pai ku de nyinj a valim mi. ¹⁶ M ka siuk a nak sunum mi ale a mooli Naawen wienja la nyinj ŋa. Ka Naawen ale weeni ayen mu a tom. Ku abe le bie m jigi ka nna yegayega ase m nin kan mooli wa wienja. ¹⁷ Ase dan kan mi dek ale lueri tuini a tom m ta siuk kama ayen ba a tuni mu. Alege ku ka fiŋiok ayen m tom dii nyinj la Naawen ale te mu tuini de. ¹⁸ Boan tutuna abe le mi a nya? M tutunaŋa meena ale m бага a mooli Naawen wienja abe m kan weeni ayen ba tuni mu m tuimaŋa nyinj ŋa. M daa nye ku de m kan pai siuk kuui meena ate mi deri ta la ayen m ka waai ale a mooli Naawen wienja la.

¹⁹ Mi a daa nuru waai yomma alege mi a pai m dek kama a chim waai meena yomma ayen m бага a mooli Naawen wienja ate nuruba yegayega a nya varibasika. ²⁰ Mi a dan boro a mooli Naawen wienja a te Juuma, mi a nye m dek ase ka Juu la, ate ba бага a nya varibasika. Ku daa fiŋiowa ayen m va Moosis Sinsanŋa, alege m dan boro a mooli a te baai ale a va Moosis Sinsanŋa la, mi a nye m dek ase m ka waai ale a va Moosis Sinsanŋa la, ate ba бага a nya varibasika. ²¹ M dan boro a mooli a te baai ale kan daa Juuba la, mi a nye m dek ka nna ase m da Juu la ate ba бага a nya varibasika. Ku de a kan sak kama ayen m kan va Naawen sinsanŋa, mi a va Yeezu sinsanŋa kama. ²² Mi dan boro me a mooli Naawen wienja a te baai siaka ale kan pagra ale Yeezu la, mi a nye m dek ka dila ate ba бага a nya varibasika. Baai meena ate mi a mooli Naawen wienja a te ba la nyeka ale ka dii la, mi a nye ka dila ate nuruba a бага a nya varibasika.

²³ Wienja de meena mi a nye ka Naawen wienja nyinj ayen m бага a nya niaun ku po. ²⁴ Nuru baai ale a chali la meena a chali kama alege wanyi ale a tuesi deerowa jamu. Ni abe basi ate ni wensiuku po boka a nala ase chalana ale ka dii la ate nama me a tuesi jaab dila nyinj. ²⁵ Nuru waai ale a yaali ayen wa maa chali chala la a siak sinsak pagra kama ayen wa бага a chali de a tuesi jaab buui ate ba pa a te deerowa la, jabula abe kan benni ale kaasika, alege tama ale ti tuesi jaab buui la ka kaasi ka. ²⁶ Dila ale soa ate mi a kasim a chali yorr ayen m nueri la. Dila me ale soa ate mi a kan chubi a basiro la. ²⁷ Mi a nak m nyinjka kama ayen ka girigi ate m бага a yik ka nmapi, ate m dan mooli Naawen wienja a

te nuruba abe ku njaan nyinj Naawen kan zeri mi dega.

10

¹ M suaata, ni teeri dii ale jam a nye ti kokpiensanja ale jam wa Moosis la. Chinmari ale jam a lik ba ate ba meena a lo beli kpeeni a juei nalimnyiini. ² Ti abe dan nman ti weeni me ba ale jam a lo benni a juei ale Moosis la a nye ase ba jam a tuesi ka soka ale Moosis la. ³⁻⁴ Ba meena a jam de ka wenzuk nandiinta ale nyu nyiam pun kuui ate Naawen a jam te ba la po. Pun kula abe jam ka Yeezu dek. ⁵ Alege dila meena Naawen sui an jam peenti ale ba. Ba meena a jam kpi wari ka goanni po.

⁶ Ku de meena abe le ku kaam ti ate ti ka yaali njan baai ale kan daa njan marŋa, ⁷ yaase ti a kaab bogta ase ba ale jam a nye dii la. Ase ba ale nmarisi Naawen gbanƙa po dii la, "Nuruma a jam kali ale ka chaab a de ale a nyu daata ale yiti a boro a gok." ⁸ Ti be kan ti ta nipok yaalik tuima ase ba ale jam ka dii la ate da yen po Naawen a ko nuruba tusa pisiye ale nja ta dii la. ⁹ Ti be kan nye Nyɔnɔwa a nya ase ba gela ale jam a nye dii ate Nyɔnɔwa a jam basi ate wiija a dom ba a ko la. ¹⁰ Ti be kan a fobli ase ba ale jam a fobli dii ate Naawen a basi ate sabiilowa a ko ba la.

¹¹ Wienja de meena abe nye kama ayen nja sak ti, nuruba abe nmarisi kama me ayen nja a kaam ti. Yɔgyɔgla de ate ti boro la tenƙa a yaa moata ka kpeglimka.

¹² Nuru waai abe le a poli ayen wa siaka a pagra la, a kpsi wa dek ate wa kan lo. ¹³ Nyenya kaai meena ate ni a tu la, me dek a jam nuruba jigi kama. Alege a magsi chaab ale Naawen ale puulim la, wa kan basi ate nyenya kaai ate ni kan бага a pik la a jam ni jigiya. Diipo ate ni a tu nyenyaka la, wa ale te ni pagrim ate ni бага a pik, abe wa te siuk ate ni nyini nyenyaka po a nyini.

¹⁴ Dila nyinj, m doaba, ni kan ta wari a nye ale bogta kaab ka. ¹⁵ Mi a seba ayen ni ka baai ale ta yam a miŋ wie la ale soa ate mi a biisi a te ni. Daa mi abe le a weeni la nyinja alege nama dek poli ku po a nya. ¹⁶ Nyɔnɔwa nandiintana ate ti nyiem a pai beerik ka a te Naawen jiam la, ti dan nyu ku a nye ase ti maari ka chaab a nyu wa ziimu la. Boroboruku ate ti yik a nmarini la ti dan njobi, ku a nye ase ti maari ka chaab a njobi wa nyinjka la. ¹⁷ Dii nyinj la boroboruku ka kunyi, ta meena abe dan poom piisi dii dii ya ti ka bunyi ase nyinj yen la, dii la ti meena a njobi ka boroboruk yen.

¹⁸ Ni abe nya Izirali demma ate baai a jam maari chaab a de njan baai ate ba pa

kaab te Naawen la ka bunyi. ¹⁹ Mi abe a weeni kama ayen bogluk yaase nandiin tii ate ba pa kaab bogluk la daa nanta dega? ²⁰ Aaya, mi a weeni kama ayen nan baai ate ba pa a kaab bogta la, ba kaab a te ka chichirisa daa Naawen. Mi abe kan yaali ayen nama ale chichirisa a ta wari a nye ale chaaba. ²¹ Ku an magsi ni a nyu Nyɔnɔwa beerik po ale nman nyu chichirisa beerik po, ni an magsi ni kali a de Nyɔnɔwa nandiinta ale nman kali a de chichirisa nandiinta. ²² Yaa ti a yaali ayen ti basi ate Nyɔnɔwa a ta ka nyuri ya? Ti abe seba kama ayen ti an pagra a gaam wa.

²³ Nuruba a weeni kama, ayen ti baga a nye dii meena kama. Ku ka wensie, alege daa wienja meena ale nala. Ti baga a nye dii meena kama, alege daa wienja meena ale a maari ti. ²⁴ Nuru waai abe ka a nye dii ale di niak wa dek wa nyiini la, alege dii ale di niak wa chaab la.

²⁵ Ni baga a da nandiin tii meena ale bo yaba la kama a de ale kan begi. Nandiin tila chaab deka an magsi ku a daani ni popola. ²⁶ Ase ba ale nmarisi Naawen gbanƙa po dii ayen, “Tenƙa ale jaab buuri meena ale bo ka po la ka Nyɔnɔwa ale soa”.

²⁷ Ase baai ale kan daa Kirisita bisa la a dan wi fu ayen fi jam de nandiinta ale ba, nandiin tii ba pa a zaani fi niɗj la kan begi, popola daani ka nyinɗ. ²⁸ Alege waai a dan weeni fu ayen nandiintanja de ba pa kaab ka bogta, kan de nandiin ti la nuru waai ale weeni fu la ale wa popola daani ka nyinɗ, ²⁹ daa fi dek popola alege nwala popola nyinɗ.

Ase nuru waai ale bek ayen ka boa ale soa ate mi ale ta siuk a nye dii la waai siaka ale kan pagra la a baga a kasi mi ate mi a kan nye. ³⁰ Nuru waai abe ka siuk a bo a mini mi nandiin tii ate mi a te Naawen jiam ti nyinɗ la.

³¹ Dila la, wa dii meena ate fi a nye, fi a de yaase fi a nyu, be a nye ate ku te Naawen zula. ³² Ni kan basi ate ni nyeka a basi ate Juuba yaase baai ale kan daa Juuba la yaase Kirisita bisaɗa a tom wabiok wa. ³³ Ni abe a nye ase mi ale a nye dii la. Mi a nye kama ayen waai meena sui a peenti, m be kan poli ka dii ale a niak mi la, alege dii ale a niak nuruba ba chaab la, ate ba baga a nya varibasika.

11

¹ Ni abe a tomsi mi ale a nye dii la, ase mi ale a tomsi Yeezu Kirisita dii la.

² Mi a pak ni kama, dii nyinɗ la ni ale kasim a teeri m wie la ale a va sinsak njaai ate m sak ni la. ³ Alege mi a yaali kama ayen ni minɗ ayen Yeezu Kirisita a ta

pagrim kama nuru meena zuk, ate chora a ta pagrim wa po zuk, ate Naawen a ta pagrim Yeezu Kirisita zuk. ⁴ Dila nidoa waai a dan boro a puusi yaase wa a tuesi biik Naawen jigi a biisi a te nuru bori sunsuɗ ale vuk zutok, ku a te Yeezu Kirisita ka chivie. ⁵ Nipok waai me a dan boro a puusi yaase wa a tuesi biik Naawen jigi a biisi a te, nuru boari sunsuɗ alege an bobo bobik ku a te wa chorowa ka chivie, wa ale nipok waai ale chiiri wa zuk la ka bunyi. ⁶ Nipowa abe dan kan bobo zuk bobiga, wa baga a che wa zuisaɗa kama. Ku abe ale ka chivie ate nipok a che wa zuisa yaase wa chiiri si la, wa kasim pa bobik a bobo wa zukku. ⁷ Nidoa an magsi wa bobo wa zuwa dii nyinɗ la Naawen a nye wa ase ka wa dek la ate wa a sak Naawen zulaɗa. Alege nipok a sak ka nidoa zulaɗa, ⁸ Daa nipok nyipik kobi ate Naawen a pa nye nidoa, alege ka nidoa nyipik kobi ate Naawen a pa nye nipok. ⁹ Yaase Naawen a nye nidoa ka nipok nyinɗa, alege wa nye nipok ka nidoa nyinɗ. ¹⁰ Dila ale soa ate nipok a magsi ayen wa pa bobik a bobo wa zukku ate ku sak ayen wa ta siuk a puusi ale a tuesi biik Naawen jigi a biisi a te, ate sabiiloma a nya ayen wa ta siuk.

¹¹ Ase ti ale ka Kirisita bisa la nipok a ta tuilim kama nidoa jigi ate nidoa me a ta tuilim nipok jigi. ¹² Naawen abe le pa nidoa nyipik kobi a nye nipok la, ku ka dila ate nipok a yaa biak nidoa. Naawen abe le nye jaab buuri meena a basi tenƙa zuk.

¹³ Nama dek a poli nya ase ku magsi ayen nipok a puusi a te Naawen nuru boari sunsuɗ ate jaab an lik wa zukku. ¹⁴ Naawen nyeka de a sak kama ayen nidoa a dan ta zuwoɗsa ku ta ka chivie, ¹⁵ alege nipok jigi ku ka nalim. Naawen a te wa zuwoɗsaɗa kama ayen si a lik wa zukku. ¹⁶ Alege waai a dan ka a siak mi ale weeni dii la, mi ale ta dii ayen m weeni la ale tama yaase Naawen nuruma tigsiku a nman ka kisuk ku choa a magsi chaab ale Naawen puusika.

¹⁷ Yogyogla de ate mi a yaali ayen m weeni dii la, m kan nman pak ni, dii nyinɗ la ni ale a tu chaab la a kan niak ni alege a kaasi ni kama. ¹⁸ Nuruba abe weeni mu kama ayen ni a poori ka chaab a tu. Mi abe seba ayen wensie a bo ku po kama. ¹⁹ Ku abe daa chichama, poori ka a bo ni sunsuɗ kama ayen ku basi ate ba seba baai ale sum a ta siaka la. ²⁰ Ni a dan tu chaab nandiin tii ate ni a de la daa Nyɔnɔwa nandiinta. ²¹ Ni a dan boro a yaali ayen ni de, m ba ale deri a kpabi a de ate nyu ale kan limsi m ba, ate baai a chak alege baai kom a ta ba. ²² Ni abe ta ni dek yeri kama a de ale a nyu. Ni kisi Naawen nuruma kama? Baai ale kan ta jaab la, ni a yaali ayen ni basi

ate ka chivie a yik ba? M le weeni ni ayen ka boa? M kan pak ni.

²³ Sinsak ŋaai ate mi a sak ni nna ka Nyɔnɔwa sinsaga, ayen yok kuui ate Judas a bobri a pa Yeezu da la, yok kula dek ate Yeezu Kirisita a yaa pa boroboruk, ²⁴ a te Naawen jiam alege yik ku ŋmari a yaa weeni, "Mi nyinŋa ale nna ate mi a pa kaab a te ni. Ni be kasim a nye nna wa a teeri m wari." ²⁵ Ba ale nueri junɔai ŋandiinta la, Yeezu Kirisita a yaa pa beerik, a yaa weeni ayen, beerik ka de a sak ka Naawen ale nye noayen paalika ale ni la. Ku la abe nye ka mi ziimu nyin. Diipo meena ni dan boro a nyu, ni be a teeri m wari.

²⁶ Ku de kiri abe le diipo meena ni dan boro a ŋobi boroboruku de ale a nyu beerika de po, ni kasim a moli Nyɔnɔwa kumu wie ate wa taam ga jam. ²⁷ Ku be ale ka dii la nuru waai a dan ŋobi Nyɔnɔwa boroboruku ale nyu wa beerika po ale biem ku kan te Nyɔnɔwa zula. Dila wa be nye ka wabiok a kaasi Nyɔnɔwa nyinŋa ale wa ziimu. ²⁸ Dila nyin la waai meena nyiem be kpesi nya wa dek a magsi abe wa ge ŋobi boroboruku abe wa nyu beerika po. ²⁹ Ate waai a dan kan miŋ Nyɔnɔwa nyinŋa kiriya ale ŋobi boroboruku, a nyu beerika po wa ta ka buusa boka a jam wa dek jigi. ³⁰ Dila nyin abe le ni ba yega a wiak ale wobsa ate yega me va dila nyin a kpi. ³¹ Ti nyiem abe dan de niŋ a kpesi ti dek a magsi Naawen a kan bo ti buusa. ³² Alege Nyɔnɔwa a bo ti buusa kama ale a namsi ti ate kula kan basi ate wa kaasi tenka meena a maa gum ti du.

³³ Dila la, m suaata, ni nyiem a dan tu chaab ayen ni de Nyɔnɔwa ŋandiintanŋa, ni be limsi chaab. ³⁴ Kom abe dan ta waai wa de yeri abe wa ge jam. Ate ni ale tu chaab a nye dii la, Naawen kan bo ni buusa. M dan jam ni jigi, wa yoanana buuni m ni nye ŋa a magsi.

12

¹ M suaata, yogyɔgla de mi a yaali ayen m weeni tiirin tii ale a nyini Naawen Chiika jigi la wie. M be a yaali kama ayen ni seba wensienŋa meena a magsi chaab ale tiirintanŋa de. ² Nama abe ze ayen ni ale jam kan ta siaka ale Naawen la, ni jam be siuku kama ale ni ale a kaab bogta ate ti ka nyuvuri la. ³ Mi a yaali ayen ni seba ayen nuru waai ate Naawen Chiika a bo ale wa la an baga a ka te Yeezu. Nuru waai abe m baga a weeni ayen Yeezu ka Nyɔnɔ, ka Naawen Chiika a nin te wa siuk.

⁴ Chiika tiirintanŋa ka nna togatɔga, alege ka chiik yenka ale a te. ⁵ Suita togatɔga ate nuruba a tom ba tuimanŋa alege ka Nyɔnɔ yenka la ate ba tom a te wa. ⁶ Seba ka ka togatɔga ate nuruba a tom a te Nyɔnɔwa

alege ka Nyɔnɔwa ale a te seba kala waai meena ate ba a tom a te wa. ⁷ Naawen abe basi kama ate wari a bo nuru meena wanyiwanyi jigi a sak ayen Chiika a bo ale kula nyɔnɔ kama ayen wa a maari Kirisita bisana meena. ⁸ Naawen Chiika a te waai yam kama ate wa dan biisi biik abe yam bo ka po. Chiik yenka me a te waai sebika ate wa dan biisi biik abe ka chim sebika biik. ⁹ Chiik yen kala me ale te waai siaka nna yegayega ale a te waai me pagrim ate wa baga a puusi ate yogyneensa a nya nyinyɔgsa. ¹⁰ Chiika a te waai me pagrim ate wa dan puusi wakperikaliisa a nye, a basi ate waai a tuesi biik Naawen jigi a biisi a te, a basi ate waai me a biisi a gaari tiirin tii ale nyini Naawen jigi ale tii ale kan nyini wa jigi la. A basi ate waai me a baga a biisi bichan, a basi ate waai me a baga a biisi dii ate ba weeni la kiri. ¹¹ Alege ka chiik yen kala dek ale a tom dila meena, ka ale a yaali dii la. Ka a te waai meena tiirimu ka togatɔga.

¹² Yeezu Kirisita a nye ase ka nurubiik nyin ale ka dii la alege ta kabta togatɔga. Ka ta ka kabta togatɔga alege be ka nyin yen ka la. ¹³ Ku be ka dila tama jigi, ti ka Juuba yoo, ti daa Juuba yoo, yom yaase daa yom yoo ti maa chaab tuesi ka so yen ale chiik yenka. Naawen abe basi ate ka chiik kala a bo ti suniimanŋa po.

¹⁴ Dii la nyinŋa dek daa kauk yeonŋɔa alege ka kabta yegayega. ¹⁵ Ase nantuoku dan weeni ayen ku ale kan daa nisa la nyin, ku maa daa nyinŋa po, kula a kan basi ate ku kan maara chim nyinŋa po. ¹⁶ Ase tunni a dan weeni, ayen, di ale kan daa num la, di maa daa nyinŋa po, kula a kan basi ate di kan maara chim nyinŋa po. ¹⁷ Ase nyinŋa meena daam dan ka num, bu le nye ka se a womu? Ka daam abe dan ka tui, di nye ka se a wom nyummɔa? ¹⁸ Ku abe le ka dii la, Naawen a nye nyinŋa kama ate ka ta kabta togatɔga ase wa dek ale a yaali dii la. ¹⁹ Dila la, nyin abe ti karo ase ka a nin ka kauk yeon nyini. ²⁰ Ku abe le ka dii la, kabtanŋa a piisi kama alege ka nyin yenka la.

²¹ Dila la nyin la, nummu a kan baga a weeni nisanŋa, ayen bu kan yaali si. Yaase zukku a baga a weeni nanŋanŋa ayen ku kan yaali si. ²² Nyinŋa kab tii ate tama a poli ayen kab tila a wobsa la a dan kan karo ti kan baga a nye wari ya. ²³ Kab tii me ate ti a poli ayen kab tila a ka tuilim la, ti a ŋmasi a nya kab tila kama nalimnyiini, ale kab tii me ale kan nala nina po, ti kpesi a nya kab tila kama nalimnyiini. ²⁴ Kab tila me, kab tii ale nala la a kan yaali. Naawen dek abe le nye nyinŋa dii la, wa nye kama ayen tama ale a poli ayen kab tii ka tuilim la a nya zula. ²⁵ Naawen abe nye

ku de kama ayen nyinƙa kabta toƙatoga a kan poori chaaba alege nye magi a boro. ²⁶ Ase nyinƙ kauƙ kunyi a daa nam, kaab yontanja me a maara nam kama. Kauƙ kunyi a dan nya zula kaab yontanja me maara nya ka masim.

²⁷ Ni meena abe a nye ase ka Yeezu nyinƙa la, ni meena wanyiwanyi abe ka wa nyinƙa kabta. ²⁸ Kirisita bisanja po Naawen a te waai meena wa tomka jigi kama. Wa piilim ale ka tuimtomdoba, a pa sanj baai ale a mooli Naawen wannu la, butawa baai ale a sak Naawen wannu la. A yaa pa sanj baai ale a tom wakperikaliiisa la, a pa sanj baai ale ta pagrim a puusi ate yogyeeensa a nya nyinyogsa, yaase ba a maari nuruba, yaase ba a sak tuima ale na tom dii la, yaase ba a biisi bichan. ²⁹ Ba meena abe daa tomteeroba yaase baai ale a mooli Naawen wie la yaase sagroba. Daa waai meena ale ta pagrim a бага a tom wakperikaliiisa. ³⁰ yaase ba a puusi ate yogyeeensa a nya nyinyogsa yaase ba a biisi be chansa yaase ba biisi dii ate ba weeni la kiriya. ³¹ Ni be a pii nyin ate ni nya tiirim tii ale ta tuilim la.

M be le sak ni sumanƙa dek ni ale ni nye dii la.

13

¹ Mi a dan poom бага a biisi tenjuk de ale wenmazuk biisanja meena ale kan yaali nuruba ku a nye ase m biisi a nuem kama nna ase lonj la yaase gunjonj la. ² M be dan poom бага me a mooli Naawen wannu nalimnyini, ale seba, a бага a miƙ Naawen wa wasusunja meena, ale ta siaka yegayega a бага a weeni guuta ayen ti voori a yiri ga duak jigi yonj, alege ka yaalika ale nuruba m ka kiriya. ³ M dan pai m njanta meena a chari nuruba ale basi ate ba ju mu ale bolim alege ka yaalika ale nuruba ku kan maari mu.

⁴ Ase fi dan a yaali nuruba fi a yik fi sui kama ale ba, ale a ta jiiim ale ba, fi dan a yaali nuruba fi kan ta nyuri nyeka, yaase fi a kuulimu yaase fi ta kanjanta, ⁵ fi dan a yaali nuruba fi kan ta tukpariya yaase butuemwa yaase supuurimɔa, fi dan a yaali nuruba fi kan kasim a teeri ba ale nye fu kaasi dii ya. ⁶ Nuru baai ale ta yaalika la a kan ta supeentik ase nuruba a nin tom kaasi alege ba a ta supeentik ale ka nuruba nye masika. ⁷ Yaalika a basi ate ti a chiibi wari meena kama a basi me ate wie a dan poom a daani ti ti diem ta siaka, a basi a te ti yiila a bo ale Naawen ale a tunj ti sue wari meena po.

⁸ Ku be le ka dii la, yaalika a kan kpegli. Ba dan poom a mooli Naawen wannu di kan benni, a biisi be chansa ku le kpeglim, ba ale seba nna yegayega alege seba kala

ale taam. ⁹⁻¹⁰ Ti diem a ze wari meena. Ti ale a mooli Naawen wannu la an diem nueri ya. Alege dii ale chim wamanj la da dii dai ale jam, ate dii ale kan daa wamanj la a murinj be.

¹¹ Diipo ate mi a jam ka biik la, mi jam ta ka binbain biik ale binbain popola alege yogyogla de ate mi a pak la, mi yaa basi binbain nyeka kama. ¹² Dii ate ti a nya yogyogla de nna a nye ase ka nyaasunj po ate ti a nya la. Ti be kan nya a chagi. Alege ku le jam diipo ate ti seba Naawen chak abe ti miƙ wie meena.

¹³ Ku abe le ka dii nna, wie njata ale tali. Wa njala abe le siaka, ale yiila, ale yaalika alege wie na de njata wa dii ale taam la ale yaalika.

14

¹ Yaalika ka tiirim kpiem, alege mi an njama a biisi bu la wie. Alege ku nala a magi kama ayen ni ta Chiika tiirintanja. Tiirintanja de po buui ale nye wari nna yegayega ale buui ate fi бага a mooli Naawen biika la. ² Nuru waai ale a biisi bichan la, a kan biisi a te nuruba, wa biisi a te ka Naawen, dii nyinj la waai kan miƙ ka kiriya. Ka wensie wa susuga ate wa va Naawen Chiika pagrim nyinj a biisi. ³ Alege waai ale a mooli Naawen biika la a biisi a te ka nuruba ale a maari ba, ale a te ba nyinjbiiri ale a te ba suyogini. ⁴ Nuru waai abe le a biisi bichan ka la a maari ka wa dek, alege waai ale a mooli Naawen biik a te nuruma la a maari ka Kirisita bisanja meena.

⁵ Mi a yaali ayen ni meena ate a biisi ka be chansa ale m njman goanti a yaali ayen ni ta ka tiirim buui ate ni бага a mooli Naawen biika la. Dii la waai ale a mooli Naawen biika la a gaam waai ale a biisi be chansa la kama. Be nin ka waai a nin weeni dii ate wa biisi la kiri ate ku maari Kirisita bisanja meena. ⁶ M suaata, mi abe dan jam ni jigi a biisi bichan a te ni, ni kan nya nyuenta ku po. Ka Naawen a nin pa wari a sak mu ayen m weeni ni yaase wa pa sebika a te mu ayen m pa sak ni yaase biik a nyini wa jigi ayen m biisi a te ni yaase sinsaga ate m sak ni.

⁷ Ase paampunƙ yaase kpanunƙ nna, nuruba dan ka a peeri yaase ba a nak nalimnyini, baai ale a wom la ale nye ka se a seba ba ale a keru yi dii la. ⁸ Nuru waai abe le a peeri damuniƙ a wi nuruba ate ba a cheƙ kpaliƙ po la a dan kan peeri a wi nalimnyini ka wana ale wa gomsu a magi kpaliƙ ka? ⁹ Ku abe ka dila degadega, nuruba a kan miƙ fi ale a biisi dii la kiriya ase fi ale a biisi bichan na. Dila fi a biisi a basi ka vioku po. ¹⁰ Biisa toƙatoga ale piisi a bo tenjuk de alege si meena a ta

kiri kama. ¹¹ Alege nuru a daa biisi be kaai ate mi kan womu, nuru wa ka nichaano mi jigi, mi me a chim nichaano wa jigi. ¹² Nama dek abe le kasim a yaali Naawen Chiika tiirintaŋa la, ni abe nye nyinbiiri meena ate pa tiirin tii ale ti maari Kirisita bisaŋa la a tom.

¹³ Nuru waai ale a biisi bichanŋ la abe a puusi a te Naawen ate wa te wa tiirim buui ate wa ale baga a biisi wa ale weeni dii la kiri. ¹⁴ Ase m dan a puusi a biisi bichanŋ m chiika me a puusi kama alege ku kan maari m popolaŋa. ¹⁵ Ku abe dan ka dila, mi m nye ka se? Mi ale kasim a puusi ale ka m chiika ale m popolaŋa, abe mu a yi yiila me ale m chiika ale m popolaŋa. ¹⁶ Ase waai a dan boro a puusi a te Naawen jiam ale chiika nyiini nuru waai a dan maa bo tuka po wa ale nye ka se a weeni ayen, "Ku be nye dila"? Siuk karo a te wa baga a miŋ wa ale a weeni dii la. ¹⁷ Naawen jiamu te ka a dan poom magsi, nuru m wala a kan bola a nya maarika.

¹⁸ Mi a nye Naawen jiam kama dii la mi a biisi be chanŋa a gaam ni meena kama. ¹⁹ Alege Kirisita bisa tigsun ku po mi a dan biisi wie ŋanu a sak nuruba ate ba miŋ a zunchoŋ m le biisi be chanŋa wie tusidi.

²⁰ M suaata ni kan ta binbain popola, ni a poli ase baai ale pak la. Alege biem jigi ni a nye ase biluaata la ate ba ze biem deema la. ²¹ Ba ŋmarisi Naawen gbanŋa po ayen, Naawen a weeni ayen, "M le basi ate nuru baai ale a biisi be chanŋa la

ate ba biisi a te m nuruma.

M le basi ate nicham pa ba noa a biisi a te ba,

alege m nuruma a kan womu."

²² Dila la tiirim buui ate fi baga a biisi bichanŋ ka la a sak ka pagrim waai ale kan daa Kirisita biik la jigi, alege tiirim buui ate fi baga a chogsi a biisi Naawen biik a te la a sak ka pagrim Kirisita bisaŋa jigi.

²³ Kirisita bisaŋa abe dan tu ate waai meena a biisi bichanŋ ate Kirisita be sii ate ba an diem a sak ba la yaase baai ale kan daa Kirisita bisa la a jam jo, ba kan weeni ayen ni meena ka yesinsa? ²⁴ Alege waai meena a dan chogsi a biisi Naawen biika a te ate waai ale kan daa Kirisita biik la yaase Kirisita biik kaai ate ba an diem sak wa la a jam jo a wom ba ale a biisi dii la wa le siak wa tom kaasika. Wie ŋaai ate wa a wom la ale bo wa buusa, ²⁵ wa susuga popolaŋa meena ale lak a sak, ate wa koori teŋ zuli Naawen a siak wa kaasun ku abe wa weeni ayen, "Wensie Naawen a bo ni sunsunŋ dela kama."

²⁶ M suaata mi ale a weeni dii la kiri ale nna, ase ni dan tu chaab ayen ni puusi Naawen, nuru ale ta yiili a yi ate wa choa

a sak ate wa choa a biisi Naawen ale lak dii a sak wa la ate wa choa a biisi bichanŋ ate wa choa a biisi bichanŋ ka kiri a sak nuruma. Ni abe a nye wari meena ate ku a maari Kirisita bisaŋa ate ba siaka a pagra. ²⁷ Ase nuru waai a dan poom ayen wa biisi bichanŋ, ba chim nuruba baye yaase bata, ba kan gaam dila, ate m wa a dan biisi nueri abe nwala me a ŋman biisi ate nuru wa choa a biisi dii ate ba weeni la kiri. ²⁸ Alege waai a dan kan boro a biisi ku kiri ya, nuru waai ale a biisi bichanŋ ka la abe goori abe wa a biisi wa popo a te wa dek ale Naawen. ²⁹ Naawen a dan te nuruba baye yaase bata biik, ba abe biisi ate mbala kpesi be kaai ate ba a biisi la a nya. ³⁰ Alege nuru waai a dan kali tuka po te Naawen a te wa biik, waai ale liŋ boro a biisi la abe basi ate nwala a biisi. ³¹ Ni meena a tuesi biik Naawen jigi a biisi wanyi wanyi ate waai meena a baga a zamsi a nya nyinbiiri. ³² Nuru waai ale baga a tuesi biik Naawen jigi a biisi la abe kpesi yik wa tiirimu nalimnyini. ³³ Dii nyinŋ la Naawen a kan yaali butinka tuima alege wa yaali ka noayer ale suyoŋini.

Wie ŋaai abe le a nye Naawen nuruma tuka po la ale la. ³⁴ Nipooma a nyiem abe a nye dikki. Ba an magsi ba a biisi a magsi chaab ale Juuma Sinsanŋa ale weeni dii la, ayen nipooma kan chim niŋ deeroba. ³⁵ Ba a dan a yaali ayen ba bek a miŋ wari kiri, ba bek ba choroma ba yeeŋa Kirisita bisa a dan tu ate nipok a biisi wa a te ka wa dek chivie.

³⁶ Yaa Naawen wanni a nyini ka nama jigiiya? Yaa di jam ka nama nyiini jigiiya?

³⁷ Nuru waai abe daa poli ayen wa ka Naawen tomteerɔ yaase wa ta Chiika tiirimu, wa abe miŋ seba ayen mi ale ŋmarisi dii a te ni la a nyini ka Nyɔnɔwa jigi. ³⁸ Nuru waai ale a yaali ayen wa zeri ku de la abe zeri ate wa nam ku nyinŋ.

³⁹ Dila la, m suaata, ni basi ate ni suniima a bo Naawen biika tuesi biik alege ni kan zeri be chanŋa biiga ⁴⁰ Ni be nye wari meena a va abe le nye a magsi.

15

¹ M suaata, mi a yaali ayen m teeri ni wa paali manŋa ŋaai ate mi a mooli a te ni ate ni siak la a nye ase ka nyubi ate ni za di zuk ale siaka la. ² Naawen wanni ale la ate mi a mooli a te ni. Ni dan kasim ta siaka ale di, di ale vari ni a basi alege ni dan kan sum ta siaka ni kan nya varibasika.

³ Ba a sak mi ka wa dii ale chim wari dek a gaam wie meena la ate mi me a pa sak ni. Wa dila ale Yeezu Kirisita a kpi kama ti wabaatanŋa nyinŋ, ase ba ale jam ŋmarisi Naawen gbanŋa po dii la. ⁴ Wa abe le kpi la, ba gu wa kama ate ku daanŋa

ta danni wa yiti kum po ase ba ale jam nmarisi Naawen gbanjka po dii la. ⁵ Wa abe le yiti kum po la wa pa wa dek kama a sak Piita a nman pa wa dek a sak wa njaanviirima pi ale bayewa. ⁶ Wa a nman pilim pa wa dek a sak wa njaanviirima ba chaab kobsinu. Ba gela a diem boro kama alege ba gela a kpi. ⁷ Wa nman pilim pa wa dek me a sak Jeemsi, ku njaan nyij a nman pa a sak tuimtomdoma meena

⁸ Ku kpeglimka meena wa yaa pa wa dek a sak mi. Alege mi abe ka waai ate ba biak mu diipo ale kan magsi ba biak mu la. ⁹ Dii la mi ka wa tuimtomdoma po njaan deno. Mi an poom magsi ayen ba a wi mu ayen tuimtomdo, dii nyij la m namsi Naawen nuruma ka yegayega. ¹⁰ Alege jinla mi ale ka nuru waai choa nna, ka Naawen niaka nyij. Naawen ale te mu tiirim buui la mi an yik kaasi ya. Mi abe tom kama a gaam Yeezu tuimtomdo mbala, alege daa mi dek nyija ka Naawen niaka nyij ate m baka a tom. ¹¹ Dila la dan ka mi ale mooli yaase tuimtomdo mbala ale mooli, wa dii ate ti meena a mooli la ale la, dila abe le ni ta siaka ale di.

¹² Yogyogla de ate nuruba a mooli ayen Yeezu Kirisita a yiti kum po la, ni ba gela a weeni kama ayen baai ale kpi la a kan yiti kum po. ¹³ Ku la abe dan ka wensie, ku a sak kama ayen Yeezu Kirisita an yiti kum po. ¹⁴ Yeezu Kirisita abe dan kan yiti kum po, wa dii ate tama a mooli la ale nama siaka ale Yeezu ate ka kiri ya. ¹⁵ Tama ale weeni dii ti mooli ka po la a sak kama ayen ku ka ku toga ale Naawen ale tom dii la, dii nyij la tama weeni ayen wa basi ate Yeezu Kirisita a yiti kum po, alege ku be dan kan wensie ayen baai ale kpi la a kan yiti kum po, Naawen abe m basi ate Yeezu yiti kum po. ¹⁶ Dii la baai ale kpi la dan ka a yiti kum po dan ka di Yeezu Kirisita abe m yiti kum po. ¹⁷ Naawen a dan kan basi ate Yeezu Kirisita a yiti kum po, ni siaka ale wa ka kinla, ate ku a sak ase ni bo ka ni wabaatanja po la. ¹⁸ Ku abe nma a sak me ayen baai ale ta siaka ale Yeezu alege kpi la meena a bo ka ninam po. ¹⁹ Tama ale ta yiili njaai ale Yeezu Kirisita la dan ka wa te ti tenjka de zuk nyuvunni nyiini, ti ka niniga nyam a gaam waai meena tenjka zuk.

²⁰ Alege ku ka wensie ayen Naawen a basi ate Yeezu a yiti kum po kama ate ku a sak ayen baai ale ta siaka ale wa alege kpi la, wa le basi ate ba yiti kum po. ²¹ Nuru yey nyij abe le soa ate nuruba a kpi la, wanyi me nyij ale soa ate nuruba a yiti kum po. ²² Baai meena ale Adam ale ka bunyi la a kpi kama, dila nyij me ate baai meena ale a chim bunyi ale Yeezu la wa basi ate ba yiti kum po. ²³ Alege Naawen

ale basi ate waai meena a yiti kum po a magsi chaab ale wa ale yaali ku dii la. Naawen a basi ate ka Yeezu a de ninj a yiti. Yeezu yaa dan nman jam, baai ale jam ta siaka ale wa la yaa yiti. ²⁴ Ku njaan nyij ate tenjka yaa kpeglim. Yeezu yaa le nak a nya pagrim chichiri sii ale ta pagrim la zuk ate wa yaa pa naamu a te wa kowa Naawen. ²⁵ Yeezu ale kasim a de wa naamu kama ate Naawen a ba nak yiaak wa dachaasa meena ate Yeezu tabi ba zuk. ²⁶ Dachiak kaai ate Naawen za wa nak yiaak a kpeglim la ale kum. ²⁷ Naawen gbanjka po ku weeni ayen, "Naawen a basi kama ate Yeezu a nya pagrim njanta meena zuk ale tabi zuk." Ku be weeni a lagri kama, da ayen Naawen dek a maa gum du kama. Naawen dek ka waai ale wa basi ate Yeezu tabi njanta meena zuk. ²⁸ Alege Naawen a dan pa jaab buuri meena ate Yeezu a nya, Yeezu, Naawen biika yaa le pa wa dek a te Naawen waai ale pa jaab buuri meena a te wa la, ate Naawen a yaa a nya jaab buuri meena zuk.

²⁹ Ni be te ti poli nya baai ate ba yik ba ate ba zaani baai ale kpi la nanjula po a te ba soka la. Ku abe dan ka wensie ase nuruba ale a weeni ayen baai ale kpi la a kan yiti kum po la, ka boa abe le soa ate ba a te nuru bala soka a magsi kpeema? ³⁰ Ka boan jaab ale soa ate tama a chali a jo biem po, ³¹ a tu kum daanja meena? Kanjan tii ate mi ta ni nyij la ale basi ate mi a weeni ku de. Be ka Yeezu Kirisita me nyij ate m ta kanjanta. ³² Ase baai ale kpi la a dan ka a yiti kum po, mi ale tu chaab ale goai dunsanja Efisos tenjka po la, ka boan jaab nyuenta ate m nya ku po. Be dan ka dila ase ba ale weeni dii la ayen, "Ti a de abe ti a nyu ale ti baga a kpi chum kama."

³³ Ni abe kan te nuruba a paasi ni. Ni dan pa ni dek a man nuru kaasuŋa ba ale kaasi ni. ³⁴ Ni te ate ni popola a nman jam abe ni basi wabaata nye ka. Ku magsi chivie ta ni kama ni ale kan seba Naawen la nyij.

³⁵ Nuru waai ale bek ayen, baai ale kpi la ale nye ka se a yiti kum po. Ba dan yiti ka boan nyiŋsa chaab ate ba le tara? ³⁶ Betta bega ale la. Ase fi dan bori biri tenj, di kan deri a nyini viowa, se di poak abe di yaa nyini. ³⁷ Jaab buui ate fi a bori la ka biri, da dii dai "wiiti" biri yaase jaab yonj biri, ku da ayen ka kinni ale vioku meena. ³⁸ Naawen ale a te be dii ate ba bori la kiri dii choa ate wa a yaali la, wa a te kama a magsi chaab ale ka be dii choa la.

³⁹ Nanvuuta ale bo tenjuk de la nyiŋsaŋa a daa nyij yeŋsa, nurubisa nyiŋsaŋa ka si toga, dunsja nyiŋsaŋa si toga, nuinsa nyiŋsaŋa si toga ate juma me nyiŋsaŋa si toga.

⁴⁰ Wennyamazuk ale tenzuk nanta meena a ta nyinsa ka ma. Wennyamazuk nanta nanyiinsa nalimu ka bu toga ale tenzuk nanta nanyiinsa nalimu. ⁴¹ Wenbinni a ta di me dek nalim kama, Chiika a ta ka dek nalim, chinmarisanja me a ta si dek nalim. Chinmarisanja nalimu a poom diem ka tagatoga.

⁴² Ku ale ku nye dii baai ale kpi ale ge ate Naawen a basi ate ba yiri kum po la jigi ale nna. Ase biri ate ba a bori a ti di a poak alege a nyini la, Kirisita biika nyinj ka me ba a dan gu ka, ka a poak kama alege yitika a dan paari ka yaa chim ka paalik, wa an nma kpi ate ka a poagi. ⁴³ Ase ba dan gu wa, nyinjka a nye ase ka jaab ale lorima le wobsa dii la. Wa abe dan yiti kum po ka nala ale pagra kama. ⁴⁴ Yogyogla de ate ti ta nyinj sii la a za si jam tagri a chim chiika po nyinsa. Dila la nyinj lam a boro ate Chiika po me nyinj a boro. ⁴⁵ Naawen ale jam lij nye nuru waai ate ba a wi ayen Adam la. Wa jam te wa ka nyuvuri alege Adam waai ale kpeglim la dek ale a te nuruba nyuvuri. ⁴⁶ Nuru waai ale jam ale nyinjlamu la ale de ninj ate waai ale jam ale chiika la a tagri. ⁴⁷ Adam waai abe le de ninj la, Naawen nye wa ka tenzuk de alege Adam waai ale pa saŋ la a nyini ka wennyamazuk. ⁴⁸ Tenka zuk demma a nye ase ka nuru waai ate Naawen a nye wa tenzuk de la, baai me ale ba bo wennyamazuk la a nye ase ka waai ale nyini wennyamazuk la. ⁴⁹ Yogyogla de ti a nye ase ka nuru waai ate Naawen a nye wa tenzuk de la alege ta cheena ti le nye ase ka nuru waai ale nyiini wennyamazuk la.

⁵⁰ M suaata, mi ale a yaali ayen ni seba dii la ale tama ale ti nyinsa de a kan бага a nya Naawen Naamu. Ti ta ka nyinj sii ate dan kpi si poak la.

⁵¹⁻⁵² M le weeni wa dii ale kan nyini peelim la ate ni wom. Ti meena a kan deri kpi alege ti dan wom damuniŋ ale ka peeri wennyamazuk ti nyinsaŋ ale deri tagri ka nna yilibi. Ba dan peeri damuniŋ ka Kirisita be sii ale kpi la ale yiti kum po. Ba abe dan yiti ba kan nman kpi. Tama baai ale diem bo tenzuk de la nyinsaŋ ale deri tagri. ⁵³ Dila la jaab buui ale a poak la ale tagri a chim jaab buui ale ka a poak la, ate jaab buui ale a kpi la ale tagri a chim jaab buui ale ka a kpi la. ⁵⁴ Dila la ku de a dan nye, ate jaab buui ale a poak la a tagri a chim jaab buui ale ka a poak la, dii ate ba a nmarisi Naawen gbanja po la ale chim wensie. Ba nmarisi Naawen gbanja po a weeni ayen, "Kum pagrim a yaa taam kama."

⁵⁵ "Bu pagrimu a bo ka be?"

Bu pagrimu a bo ka be a koani nuruba?"

⁵⁶ Kum a nya bu pagrimu a nyini ka wabaata jigi ate wabaata a nya ti pagrimu Juuma Sinsanja jigi. ⁵⁷ Alege ti a nye Naawen jiam Yeezu Kirisita nyinj ate wa a te ti pagrim la.

⁵⁸ Dila nyinj m suaata, ni chiib a zaani nalimnyini. Ni kasim a tom Nyonowa tuimaŋa ale ninmuna, ni ale tolim seba ayen dii meena ate ni tom a te Nyonowa la daa kinla nyinj la.

16

¹ Yogyogla de mi a yaali ayen m weeni ka ni ale nmarisi gbanja a weeni ligraŋa ate ni a cheesi la wari. M le weeni Galatia Kirisita bisaŋa ayen ba nye dii la nama me a nye dila degadega. ² Laasidi dai meena waai meena a gaari ligra a magsi wa pagrim ale ka dii la a dueni ate m dan jam abe ni kan nman weeni ayen ni cheesi ligra. ³ M be dan jam m le nmarisi gbanja a te nuru baai ate nama a mariŋ ba a lueri la ate ba ta ni tiirimu a cheŋ Jerusalem tenka. ⁴ M be dan nman nya ale ku magsi ayen dek cheŋ abe ba va mu a cheŋ.

⁵ Mi a poli ayen m va ka Masidoniya. M dan va, dula abe m deri jam ni jigi. ⁶ M dan jam ni jigi m le goa a beni maga. M le bo ale ni njoota wein meena ate ni бага a maari mu ate m nman бага a cheŋ juijui meena ate mi a yaali ayen m cheŋ la. ⁷ M kan yaali ayen m nya ni ale ka m nimbie abe mu a taam mu. Mi a yaali kama ayen m goa ale ni a beni maga ase Nyono a nin te siuk.

⁸ Mi a yaali ayen m bo Efisos tenka a ga paari ka Da Pisinu Tigini. ⁹ Naawen a lak ka siuk a te m boro a tom tuima dek dila jigi alege nuruba a kisi mu a kan siagi.

¹⁰ Timoti a dan jam ni jigi ni tuesi wa nalimnyini ate ku nye wa masim ale wa a tom a te ka Nyonowa ase mi la. ¹¹ Ni waai a kan pa wa a chim jaab valiŋa, ni maari wa ate wa jam m jigi nalimnyini. Mi a limsi wa kama ale m tomteero chaama.

¹² Mi a kasim a te ti suoku Apolos nyinjbiiri kama ayen wa jam ni jigi alege wa an yaali ayen wa jam yogyogla de. Wa dan nya siuk wa ale jam.

¹³ Ni kpesi a nya abe le chiib a zaani ale siaka abe le chim nuru baai ale toa abe le ta siak kaai ale pagra. ¹⁴ Ni a tom ni tuimaŋa meena ale yaalika.

¹⁵ Ni seba Setefanas ale wa dokdemma ka baai ale lij de ninj tagri a chim Kirisita bisa Akaaya tenka po. Ba ka baai ale tagri Kirisita bisa zuk a kasim a tom Naawen tuimaŋa. Mi a saalim ni, m suaata. ¹⁶ Ni a zuli nuruma de chaab, ale waai meena ale a tom ale ba la.

¹⁷ Mi sui a peenti ka nna yegayega ale Setefanas ale Fortunatuse ale Akaiikus, dii

nyinj la ba tagri ka nama zuk a cheena
¹⁸ ate ku basi ate m popola a yok. Ni a
 wom nuruma de noai.

¹⁹ Kirisita bisaŋa meena ale a tu toŋatoga
 a bo Asia meena la a puusi ni. Akiila ale
 Pisisila ale Kirisita be sii ale a tu ba yenni
 po la a puusi ni nalimnyiini. ²⁰ Ni Kirisita
 be chaama ale bo dela la a puusi ni.

Ni meena nyiem a dan yiti ni a puusi
 chaab.

²¹ Mi Pɔɔl, ale a ŋmarisi puusaŋa de ale
 m dek nisa.

²² Nuru waai ale ka a yaali Naawen la,
 kikaasa ale bo kula nyɔnɔwa zuk.

Ti Nyɔnɔ, be pilim jam.

²³ Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita niaka a bo ale
 ni meena.

²⁴ Mi a yaali baai meena ale va Yeezu
 Kirisita la ka nna yegayega.

Gbanj Kaai Ate Pɔɔl A Nɔmarisi A Saa Siyewa A Te KORINTI DEMMA La

¹ Mi Pɔɔl, ka waai ate Naawen a lueri ayen m chim wa tuiɔtomɔɔ la. Ti suoku ate ba a wi ayen Timoti la a puusi ni.

Mi Pɔɔl, ale a nɔmarisi gbanjka de a te nama Kirisita bisanɔa ale a tu chaab tɛɛj kaai ba a wi ayen Korinti la, ale baai meena ale ka Naawen nuruba ate ba bo nuru baai ate ba a wi ayen Girik la tɛɛjka la.

² Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔɔɔ Yeezu Kirisita le wa niak ni abe wa nyɛ ate ni boro ale suyɔgini.

³ Ni basi ate ti pak Naawen waai ale ka ti Nyɔɔɔwa Yeezu Kirisita Ko la. Wa ka jiiɔrim Ko waai ate maarika meena a nyini wa jigi. ⁴ Wa kasim a a maari ti kama daanika meena po, ate ti baga a maari ti suaata daani ka meena po. Ti be pai ka maari kaai ate tama dek a nya Naawen jigi la a maari ba. ⁵ Tama abe le maa tuesi Kirisita ninammu a nam la ti be le va wa nyiɔj a nya Naawen maarika yegayega wa kama. ⁶ Tama a dan a nam, ka nama maarika ale ni varibasika nyiɔj. Ti be dan nya maarika nama me a nya maarika kama ale pagrim ate ni baga a chiib ale ninam buui choawa ate tama me a chiibi la. ⁷ Ti seba chak kama ayen ni le nɔmasi chiibi ate ni kan lo. Tama me be seba ayen nama ale tama ninammu ka bunyi. Ti maarika me ka bunyi.

⁸ M suaata, mi a yaali kama ayen m teeri ni ate ni seba daani kaai ate ti nya Asia la. Va nɔala po, tama ninammu a jam gaam kama nna yegayega. Ti jam poom poli ayen ti le kpi kama. ⁹ Ku jam a nyɛ a se ba bo ka tama kum buusa la. Naawen ale basi ate wienɔa de a nyɛ ti jigi, ayen wa sak ti ayen ti ka a poli ayen ti baga ti dek a nya kama. Alege wa a yaali kama ayen ti a nya wa waai ale a nak nuruba a yiti kum po la. ¹⁰ Va nɔala po Naawen a jam vari ti kum po a basi kama. Ti ta yiila kama ayen wa le nɔman vari ti a basi kama. ¹¹ Ni be le a puusi nna yegayega a te ti la, Naawen ale tulisi ni puusanɔa abe wa niak ti, ate nama a te wa jiam tama nyiɔj.

¹² Ti ta kanjanta kama dii la tama dek popola po ti seba chak kama ayen ti boka tɛɛzɔk dek, ale tama ale ni ale ka dii la ka Naawen ale maari ti ate ti ta sunum welensa ale popola manɔsa. Ku de be ka Naawen niaka nyiɔj daa nurubiik yammɔa. ¹³ M le a nɔmarisi a te ni dii la, mi a poli ayen m le a weeni dii la, an pagra ate ni

kan baga miɔj. ¹⁴ Ni diem ze mu a chak ya, alege mi a yaali kama ayen ni seba mu nalimnyiini, ate ni ta kanjanta m nyiɔj ase ti Nyɔɔɔwa Yeezu a nin pilim jam.

¹⁵⁻¹⁶ Wienɔa de nyiɔj, ate m jam yaali ayen m gaam ni a taam tɛɛj kaai ate ba a wi ayen Masidoniya la abe m pilim nɔman jam a nya ni ate ni maari mu ate m baga cheɛj tɛɛj kaai ate ba a wi ayen Judia la. M daam dan nyɛ dila, m te jam baga a maari ni ka buye. ¹⁷ M le liɔj jam a yaali ayen m jam ni jigi ale ge ku nɔaaniɔj an jam yaali jamka la, nna a sak kama ayen m ka nuru waai ale kasim a a tagri m popola la? M ta ka kanjanta ate m weeni ayen m le liɔj jam ni jigi ale ge nɔman weeni ayen m kan jam?

¹⁸ Naawen ale mi seero ayen m daa nuru wala choa. Mi ka nuru waai ale wensie nyɔɔɔ la. ¹⁹ Mi ale Timoti ale nuru waai ate ba a wi ayen Silas ate ti jam bo ale ni la, ti jam sak ni ka Yeezu Kirisita waai ale ka Naawen biik la wie. Wa kan puulim ale ka wa noai nyiini ayen wa le te ni nɔanta. Wa a tom wa tuimanɔa meena ale ka popola yena. ²⁰ Naawen a jam tom Yeezu kama ayen wa basi ate puulim kaai ate Naawen a jam puulim ku piilim ka po a te nuruba la a chim wensie. Ti a te Naawen jiam ale a te wa zula me wienɔa de nyiɔj. ²¹ Naawen dek ale lueri tama ale nama meena ale ti seba chak ayen ti ta nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la ti le Kirisita ale ka bunyi la nyiɔj. ²² A yaa nɔmarisi ti nyiɔnsa ayen wa dek ale soa ti. Wa me pai wa Chiika a nyo ti suniima po kama ate ku sak ayen wa le nyɛ wienɔa de meena a te ti.

²³ Naawen ale mi seero a seba dii ale bo m sunum po la. Mi an nɔman pilim jam ayen m nya ni, dii nyiɔj la, m dan poom jam, ni te jam wom ka m biik pagrika. ²⁴ Tama kan yaali ayen ti jam sak ni a gum ni ale ta siaka ale Yeezu Kirisita dii la. Ni poom ta siaka ale wa ka nalimnyiini. Ti a yaali ayen ti maari ni kama ate ni sue peenti.

2

¹ M kan yaali ayen m biisi bipagrik ale ku nyɛ ate ni sue nɔman kaasi. Dila ale soa ate mi an jam ni jigi ya. ² M daam dan poom jam ni jigi ate ni sue kaasi, ka wana ale wa boro a nyɛ ate mi sui a peenti? Ka nama baai ate mi a nyɛ ate ni suenɔa a kaasi la. ³ Dila ale soa ate m jam nɔmarisi gbanjka a te ni. Dila me be ale soa ate mi an nɔman pilim jam ayen m nya ni, dii nyiɔj la, nama baai ale ni jam nyɛ ate m sui peenti la, ni te jam nyɛ kama ate di kaasi. Mi dek seba m sunum po ayen wie nɔaai ale bo m sunum po la, nɔa a nyɛ ate nama me sue a peenti kama. ⁴ M le jam nɔmarisi gbanjka a te ni dii po la, m sui ale jam kaasi nna yegayega ni

nyin. M sunni a jam kaasi ka nna yegayega ate m ninyiam a zi m popo. Ni kan te ni sue kaasi, ku de a sak ka mi yaalika ale ni.

⁵⁻⁶ Ni a teeri nuru waai wie ate m jam nmarisi m gbanjka po la, ale wa le basi ni dii la. Wa basi kama ate ni sue kaasi a se wa le nye ate mi sunni a kaasi dii la. M gbanjka wienja a gum ni supuurimu po kama. Va njala po ni ba gela a jam waali ku nyonowa kama. Ni be nye dila a nueri ya. ⁷ Ni vonj a te wa abe ni a te wa nyinbiiri ate wa supuurimu a kan te ate wa a basi ni. ⁸ Mi a saalim ni kama ayen ni weeni wa ayen ni a yaali wa kama nna yegayega. ⁹ Dila ale soa ate m jam nmarisi gbanjka a te ni. M jam a yaali ayen m seba ase ni a va m noai wie meena po ya. M jam a yaali ayen m nye ni a nya kama. ¹⁰ Ni dan vonj a te nuru, mi me vonj a te wa kama. Mi a nye dila kama dii nyin la, mi a yaali ayen m maari ni kama. Ku a nye se Kirisita a nya m le a nye dii la kama. ¹¹ Ti seba Sitaana ale kasim a a tom dii la. Dila ale soa ate ku a fe ayen ni va siuku dila ate wa kan бага a nak ni a yiagi.

¹² M le jam paari tenj kaai ate ba a wi ayen Torowas la, ti Nyonowa a jam te mu ka siuk nalimnyini ayen m sak nuruba Kirisita wamanjanja. ¹³ Alege ku jam daani mu yegayega m le jam kan бага a nya suoku Titus la. Dila ale soa ate mi an jam bo ale Torowas demma a beni ya ale ge chej tenj kaai ate ba a wi ayen Masidoniya la.

¹⁴ Ni basi ate ti a te Naawen jam. Wa basi kama ate tama ale Kirisita a chim bunyi. Wa soa ti kama yogyogla. Wa kasim a basi ti kama ate ti a nyeem a sak nuruba ate ba nya siuk a seba Kirisita. ¹⁵ Ti le a sak nuruma dii la a peenti ka Naawen sui nna yegayega. Baai ale a wom wa wamanjanja a magsi chaab ale Yeezu la, Naawen a vari ba tuimbaata po kama a basi ate ba a va wa. Baai ale a zeri wa wamanjanja womka la, Naawen le nya ba kaasunju ate wa basi ba ate ba kan ta kiri ya. ¹⁶ Jigi meena ate ti ga a paari la, ti a nyuj ka nna biokbiokwa baai ate Naawen le basi ate ba kan ta kiri la nyue po. Alege ti a nyuj ka nna masimasiga baai ale nya varibasika la nyue po. Ka wana dek ale pagrɔ ate wa tom tuimanya de a te Naawen ya? ¹⁷ Nuruba yegayega ale a sak nuruba Naawen wamanjanja wie ale ba noa po nyiini, ayen ba nya nyuenta a te ba dek. Tama kan nye se nuru bala la chaaba. Naawen a tom ti kama ayen ti a sak nuruba wa wie ale popola yena. Ku a nye se Naawen a nya ti kama la.

3

¹ Tama nman a sak ti dek nama ninja?

Ti a yaali ka gbanj nama jigi ayen ti seba ni wamanja yaase nama a yaali gbanj tama jigi ayen ni seba tama wamanja.

² Nama dek a nye se ka gbanja a nmarisi ti suniimanya nyin ate waai meena a karim la.

³ Naawen waai ale vua la, a pai wa chiika a nyo ka mi sunum po. Dila ale soa ate ni a nye se Kirisita gbanj kaai ate ti nmarisi la. Naawen ale nye dii la a basi kama ate ni gaam wa le jam nmarisi wa sinsanja a dueni tintain paglagsa zuk la.

⁴ Ka Yeezu Kirisita nyin ate ti ta siaka ale Naawen. Dila ale soa ate ti a weeni nna a sak ni. ⁵ Tama an бага pai ti dek pagrim a tom a te Naawen ya. Wa a pai ka wa pagrimu a te ti ayen ti a tom tuima a te wa. ⁶ Wa a maari ti kama ate ti a weeni a sak nuruba wa ale ba ale nman nye noai yenj ale chaab dii ate wa a yaali ayen wa Chiika a jam bo ba suniima po la. Naawen ale a nye dii la a zuak ka yegayega a gaam wa le pai wa sinsanja njaai ate wa jam pai a te Moosis dila po, dila po la. Va njala po ate nuruba an jam va wa sinsanja a ga paari ku kpeglimka la, ba jam kpi kama. Naawen Chiika a dan bo ba suniima po, ba le ta ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

⁷ Naawen a le jam pai wa Sinsanja a te Moosis dila po, dila po la, Naawen a jam nmarisi nja a dueni ka tintain paglagsa nyin. Moosis ale jam nya Naawen zulanja ale wa nalimu yegayegaka la, Moosis nim-bidiaka me a yaa jam a nyagsi ka nna yegayega. Moosis ale pilim nman chej Izirali demma jigi la, wa ninanja ale jam nyagsi dii la a jam boro a basi kama, alege an diem basi meena ate nuruma an jam бага a nya nja. Naawen a jam pai wa zulanja ale wa nalimu yegayega a vi ka wa sinsanja zuk, njaai ale a nye ate nuruba a kpi, ⁸ alege Naawen a pai wa zulanja ale wa nalimu yegayegaka a nyo wa Chiika po waai ale a basi ate nuruba a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁹ Wa sinsanja njaai ale a nye ate Naawen a nya nuruba kaasunju la a te Naawen zula kama. Alege wa Chiika waai ale a basi ate nuruba a chim wayorisima nyam Naawen jigi la, ale soa Naawen zulanja ale wa nalimu gaam wa sinsanja ale soa dii la. ¹⁰ Zula njaai ale wa nalim buui ate Naawen a pai te wa Chiika la ale basi ate zula njaai ale nalim buui ate wa jam pai te wa sinsanja dila po, dila po la a taam. ¹¹ Naawen sinsanja njaai ale soa wa zulanja ale wa nalimu yegayegaka an jam beni ya. Wa Chiika a boro kama taam wuu. Dila ale soa ate wa zulanja ale wa nalimu yegayegaka a gaam Naawen sinsanja zula ale nja nalimu yegayegaka.

¹² Wienja de nyin ale soa ate tama ta suniima pagrisa a sak nuruba Naawen ale

nye dii a te ti la. ¹³ Tama kan nye a se Moosis waai ale jam pai garuk a lik wa nimbidiaka ayen Izirali demma a kan бага a nya Naawen nalimu ale bu le a a basi wa nimbidiaka dii la. ¹⁴ Dila la ba popolana a jam lik kama. A ta jam paari jinla ba popolana a nye se ka garuk ale lik na la ase ba nin boro a karim sinsanña. Alege waai ale a siak Kirisita la garuku a zagri kama. ¹⁵ Alege jinla ba dan a karim Moosis Sinsanña garuku a diem a lik ba popolana kama. ¹⁶ Alege garuku a бага a zagri kama ase Naawen gbanjka ale weeni Moosis wie dii la, ayen, “Wa le jam pillim a nmari Nyonowa jigi la wa garuku a jam zagri kama.” ¹⁷ Yogyogla de nyonowa dela abe le Chiika, Chiika abe le a bo juuji meena la varibasika a boro kama. ¹⁸ Tama meena abe a nyagsi kama a sak Nyonowa jigi, wala abe le Chiika a tagri ti ate ti a neensi wa ale a sak wa zulaña ale zuak dii la.

4

¹ Naawen waai ale ta jirir ale ti la, a lueri ti kama ayen ti a sak nuruba wienja de. Ti kan pai naan a te tuim naai ate wa pai a te ti la. ² Tama kan sugi a tom tuimbaata ate ti nya chivie. Ti kan a paasi nuruba, ale a pai ti dek sinsaga a gum chaab ale Naawen ale sak ti dii la. Ti kasim a sak nuruba peelim nin wa wensienja ayen waai meena a siak ba suniima po ayen ti ka Naawen naanjiiriba. ³ Nuru boari a kan wom Naawen wamañsana naai ate tama pai a sak ba la. Naawen le jam nya ba kaasunju kama abe wa basi ate ba kan ta kiri ya. ⁴ Ba an бага a ta siaka ale wa wamañsana. Ku a nye se ka kantuej ale nak nuruba suniima po la, alege Sitaana waai ale soa tenjuk nuruma la, ale kaasi ba popola. Yeezu Kirisita ale Naawen wamañsana. Wa sunummu a nye se ka Naawen sunum la. Naawen a chari wa zulaña ale wa nalimu yegayegaka ale wa. ⁵ Tama kan sak nuruba ka ti dek wie. Ti a sak ba ka Yeezu Kirisita wie, waai ale ka ti Nyono la. Wala nyin ate ti chim ni tomteeroba. ⁶ Naawen ale jam nye tenjka dila po, dila po la, wa jam weeni kama ayen, “Basi ate legini a chim kantuej.” Wa biika Yeezu Kirisita a pai Naawen zulaña ale wa nalimu a sak ti kama. Nna a nye se ka danni kantuejka a nya ti suniimana po.

⁷ Alege Naawen nye tama baai ale ta kantuejka de yegayega la, ate ti a nye se ka yak samonsa la. Wa nye ti dila kama ayen wa бага a sak nuruba ayen wa pagrimu yegayegaka de an nyini ka tama jigi. Bu nyini ka wa dek jigi. ⁸ Ti a nam ka yegayega daa meena, alege ti бага a siak ate ti ninammu kama. Ti ze siuk kuui ate ti

a va la, alege dila kan daani ti. ⁹ Dachaasa ale gisi ti, alege Naawen a kan yaali ayen ti lo ba nisima po. Nuruba dek me a nak ti kama a lonsi, alege ba kan ko ti. ¹⁰ Yeezu a jam nam ka tama nyin. Dila ale soa ate ti goms ti dek daa meena a kpi wa nyin. Wa ale a nya ti zuk dii la a sak nuruba kama ayen wa bo ka ti suniima po. ¹¹ Daa meena ti kasim bo ka kum nisima po Yeezu nyin, ayen ku sak nuruba ate ba seba ayen wa vuusumu buui ale bo ti suniima po la ale a nya ti zuk. ¹² Ti le bo kum nisima po nna daa meena la, nama me be bo Naawen Chiika bui ale kan ta kpeglimka ate bu bo ni suniima po la nyin.

¹³ Ba nmarisi Naawen gbanjka po ayen, “M jam biisi ale Naawen kama, dii nyin la, m jam ta siaka wa kama.” Wa Naawen Chiika ale basi ate ti ta siaka ale wa, ayen ti a sak nuruba wa wie. ¹⁴ Tama seba ayen Naawen waai ale nak ti Nyonowa Yeezu kum po a yiti la, a le nak tama me a yiti kum po a se Yeezu la, abe wa basi ate tama ale nama a tigi chaab a zaani wa nin. ¹⁵ Ti a nam nna ka Yeezu naanjiirima nyin. Naawen niaka abe le a paari nuruba yegayega ba puusi a te wa zula ale jiam.

¹⁶ Wienja de nyin ale soa ate ti kan jok nyinbiiri. Ti nyinñsana a boro a kpanji kama, alege daa meena Naawen a gum wa nyuvuri dii ate wa pai a te ti la kama. ¹⁷ Ninam buui ate ti a nam yogyogla la, bu kan beni. Bu dan ga nueri, Naawen le pai wa nalim kpionku buui ale kan ta kpeglimka la a te ti. Wa nalim kpionku de a gaam ka ti le a nam yegayega dii yogyogla la. ¹⁸ Ti nin ka ale tenjuk de nanta baai le kan a beni la. Ti nin bo ka nanta baai ate Naawen le pai te ti dai yer la. Nantaña de a le kasim boro kama taam wuu.

5

¹ Ti nyinñsana a nye se ka viita ate nuruba a ti zaani la. Ti dan jam kaasi, Naawen le pai ti kama a ta chenj wa wenñmazuk a ga te ti nyinpaalisa sii ate wa dek a nye la. Ti le ta nyinñsana de kama taam wuu. ² Yogyogla de tama a kum ale a yaali ka nna yegayega ayen Naawen pai ti a ta chenj wenñmazuk a ga te ti nyinpaalisa dula. ³ Wa dan nye dila, ti chiisanja a kan jogi nyinñsa. ⁴ Yogyogla de nyin sii ale a nye se viita la, ale basi ate ti a nya ninammu. Ti kan yaali ayen ti basi ti yogyogla de nyinñsana nwuli, alege ti kasim a yaali kama ayen Naawen le pai nyinpaalisana a te ti ate ti zaani si nanjula po. Wa dan nye dila, yogyogla de nyinñsana le si jam kpi la, ale si chim wa nyinpaalisana la. Si ta ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁵ Naawen ale nye ti ayen ti tuesi wa nyinpaalisana. Wa pai wa Chiika a te ti

kama ayen Chiika a liŋ chim wa tutuna ŋaai ate wa le tuni ti la, ate ku sak ayen wa le sum tuni ti kama.

⁶ Dila ale soa ate ti sue kasim peenti la. Tama seba ayen ti le diem vua yogyogla la, ti an diem бага a zaani ti Nyɔnɔwa niŋa. ⁷ Ti kan nya ale ti dek nina Naawen le wa tom dii la, ale ge ti ta siaka kama ale wa a le weeni dii la, ayen ku le sum chim wensie. ⁸ Ti sue peenti kama nalimnyiini. Tama kan chali yogsum ale kum. Ti dan poom kpi, ti le moata ti Nyɔnɔwa kama. ⁹ Ti dan bo dula a yaa se ti moata wa wenŋmazuk, ku a fe kama ayen ti nina muni ate ti a nye ate Naawen sui a peenti. ¹⁰ Ti dan kpi, ti meena le cheŋ ga zaani ka Yeezu Kirisita niŋ ate wa bo ti buusa. Ti le tom tuimmaŋsa a yaa se tuimbaata ale ti yogyogla de nyiŋsaŋa la, wa le tuni ti kama ŋa nyiŋ.

¹¹ Ti le a chali ti Nyɔnɔwa la nyiŋ, ale soa ate mi a yaali ayen m sak ni ayen ti a tom Naawen tuimaŋa ale ka wensie. Wa dek seba ayen ti a tom wa tuimaŋa ale ka wensie. M seba ayen nama me le nye ka dila. ¹² Ti an ŋman a yaali ka yue a te ti dega. Ti a te ni ka siuk ayen ni ta kanjanta tama nyiŋ, ate ni бага a biisi sak baai ale a nya nuruba peelim tuima alege kan nya ba suniima po la. ¹³ Ti daa biisi nna, ni ba gela a poli ayen ti a yesiŋ kama yaa? Ti daa yesiŋ kama, ti a yaali ayen ti a te zuli ka Naawen di nyiŋ. Ni ba gela a poli ayen ti ta nyiŋyogsa? Ti dan ta nyiŋyogsa, ku ka nama nyiŋ. ¹⁴ Yeezu Kirisita mariŋ ti ka nna yegayega. Tama seba ayen wa zaani ka nuru meena nanjula po a kpi ba nyiŋ. Wa le mariŋ ti dila la nyiŋ, ale soa ate ti nina muni ale wa tuimaŋa tomka. ¹⁵ Wa kpi ka dila, ayen baai ale ta wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a kan ŋman va ba dek yaalika, alege ba le va ka waai ale kpi ale ge yiti kum po bala nyiŋ la.

¹⁶ Dila ale soa ate tama an ŋman a bo nuruba buusa a se tenjuk nuruma la. Ti jam a bo Yeezu Kirisita buusa ka dila, alege yogyogla de, ti an ŋman a bo wa buusa. ¹⁷ Nuruba a dan tagri ba popola a va Yeezu Kirisita, Naawen a tagri ba popolaŋa kama ale ge a nye ba ate ba chim nuru paalisa. Ba popola kpagsaŋa a ŋman karo dii po, dii po. ¹⁸ Naawen nye wienja de meena a te ka tama. Yeezu Kirisita kumu nyiŋ ale soa ate Naawen a ŋman a yaali ayen wa nye noai yeŋ ale tama. Naawen ŋman a yaali kama ayen ti a weeni wa wie a sak nuruba, ate wa ale bala me a ŋman nye noai yeŋ. ¹⁹ Yeezu Kirisita kumu nyiŋ ale soa ate Naawen a nya siuk a basi ayen wa ale nuru meena a ŋman nye noai yeŋ, ate wa kan ŋman a teeri ba tuimbaataŋa.

Wa wamaŋsaŋa de ate wa pai a nyo tama nisima po ayen ti a sak nuruba.

²⁰ Yeezu Kirisita ale tom tama ni jigi, ayen Naawen бага a biisi wie a sak ni. Ti a saalim ni kama Yeezu Kirisita nyiŋ, ayen nama ale Naawen a nye noai yeŋ a nueri. ²¹ Yeezu Kirisita ale jam bo tenjuk la, wa an jam tom tuimbaata ale fififik me, alege tama tuimbaata nyiŋ ate tama ale wa a chim bunyi ayen ti бага a nya Naawen welensaŋa.

6

¹ Tama ale maari chaab a tom Naawen tuimaŋa ale a saalim ni ayen ni pai Naawen ale maari ni dii la a tom tuima a te wa. ² Ba ŋmarisi wa gbanja po dila po, dila po ayen, “Dii po ale magsi ayen mi a wom ni a sak jiiirim ale ni la, mi wom ni kama. Ku danni ale paari ayen m vari ni a basi la, m maari ni kama.”

Ni be wom, dii po ale magsi ni siak Naawen la ale nna, jinla ale da dii dai ate ku magsi ayen ni nya varibasika.

³ Ti kan yaali ayen waai a nya ti tuimaŋa ate ti a kpesi ti dek ayen ti kan nye wari wari ate ku kaasi nuruba suita. ⁴ Ti tuimaŋa meena a kasim a sak nuruba kama ayen ti ka Naawen tomteeroba. Ba a nye kama ate ti a nam nna yegayega, alege ti siaka a te ti ninam kama ale chichiiba. ⁵ Daa meena ba kasim a a nak ti kama ale ge a yik ti a lik diina po. Nuruba me a jam nyini sateŋsa togatoga a tu chaab a nye noai yeŋ a yaa a tom tuim kaasima tama nyiŋ. Daa meena ti kasim a tom kama ate ti ga jiak, an poom ŋman a yaali ŋandiinta a yaa se ti duak a goa. ⁶ Ti ka welensa nyam, ti be seba Naawen nalimnyiini ale ta chichiiba me ale nuruba, ale ge seba ti dek yikka, ti be ta Naawen Chiika ti suniima po kama, ti be ta yaalika nalimnyiini ale ti vaanchaab, ⁷ ale maari sak nuruba ale Naawen pagrimu wa wensie wienja. Wienja de meena a sak nuruba kama ayen ti ka wa tomteeroba. Ti ta ka welensa ase kpalin jaab la ayen ti бага a kpalim vari ti dek a basi. ⁸ Nuruba a te ti zula ale a basi ate ti a nya chivie. Ba a pak ti kama ale ge a le ti me. Ti a biisi ka wensie ale ge ba a weeni ayen ti ka velinwendisa. ⁹ Ti daa nuru kpeenta alege waai meena seba ti noai po kama. Ti a nye se ka kpeebe la, alege ti ta nyuvuri kama. Ba a nye kama ate ti a nya ninam, alege ba an diem ko ti. ¹⁰ Ti sue kasim kaasi kama, ale ge ŋa peenti kama yegayega. Tama ka ŋanjagsa ale ge ti a maari nuruba ate ba a jigsii. Nuruba a poli kama ayen tama ka

jaabjaabaa, alege, tama dek seba ayen ti soa ka nanta meena.

¹¹ Nama Korinti demma, wariwari an tali ya ate nman weeni sak ni gban̄ka de po. Ti lak ti suniima meena a te ni. ¹² Daa tama ale kan lak ti suniima a te ni nama alege ka nama ale kan lak ni suniima a te tama. ¹³ Yogyogla de ti a yaali ayen ti biisi ale ni kama a se ni ka bimbaansa la. Ni sak ase ni a yaali ti kama me a se tama ale a yaali ni dii la. Nama me lak ni suniima a te tama me.

¹⁴ Nama ale baai ale kan ta siaka ale Naawen la, ni kan a tigi chaab a tom tuima ale ba. Tuimbaata ale tuimman̄sa kan gum chaaba. Legi ale kantuen̄ me a kan gum chaaba. ¹⁵ Yeezu ale Sitaana a бага a nye noai yeŋa? Nuru baai ale ta siaka ale Naawen la, ale nuru baai ale kan ta siaka ale wa la, a бага a nye noai yeŋa? ¹⁶ Tama ka Naawen waai ale boro la yeri. Ti be dan ka dila, tama ale bogluta ale nye ka se boro ale chaaba? Ba nmarisi Naawen gban̄ka po ayen Naawen weeni ayen, “Mi ale m nuruma ale boro ka dila a ta a cheŋ, ale ge ate m chim ba Naawen ate ba me a chim m nuruba.”

¹⁷ Naawen be nman weeni ayen, “Ni poori ni dek a ta nyini baai ale a kaab bogluta la po, ate ni kan maa tiri ba nanta.

Ni daa nye dila, mi dek ale tuesi ni.

¹⁸ M le chim ni ko, ale ge ate nama me chim m bisa.

Mi, Naawen, waai ale soa nanta meena pagrim la, ale a weeni nna.”

7

¹ M dek doaba, wien̄a de ka Naawen pumpuulima ate wa jam puulim ale ti. Ni basi ate ti yeeri ti dek wa n̄aai ale a basi ate ti a chim nuru dan̄tisa la, abe ti chim nuru welensa a te Naawen zula.

² Ni lak ni suniiman̄a a te ti. Ti an jam tom tuimbaata a te nuru waai ya. Ti be an jam yaali degaamka a yaa se ti jam paasi nuru waai ya. ³ Ti kan weeni nna a sak ni ayen ka ti nya ni kaasun̄a. Ti poom weeni a sak ni ti ni a yaali ni nna yegayega la. Ti dan poom kpi a yaa se ti vua, ti le diem ta ni ka ti suniima po. ⁴ Ti ta siaka ale ni ka nna yegayega dii nyin̄ la ti ta kanjanta kama ni nyin̄. Ni a den̄si ka ti kpa ti ninammu po, ate ti sue a peenti daa meena.

⁵ Ti le jam paari Masidoniya ten̄ka la, ti an jam nya vuusum. Jigi meena ate ti jam cheŋ la, ti kasim jam a nya ka daanika ale kpaliŋsa ale kpazinagsuk. ⁶ Alege Naawen waai ale a te nyin̄biiri baai ale a nam la, ale jam tom Titus la ayen wa jam den̄si ti kpa.

⁷ Ti sue a jam peenti kama ale ti le jam nya wa ale wom wa wapaaliŋa ale ni le jam den̄si wa kpai dii la. Wa weeni ti ayen ni a yaali ayen ni nya ti ka nna yegayega. Wa weeni sak ti me ayen ni sue a kaasi kama, ale ku le jam daani ni dii la. Wa weeni sak ti me ni nin̄ ale bo le ti dii la. Ku de basi kama ate m sui a n̄masi peenti nna yegayega.

⁸ M le lin̄ jam nmarisi gban̄ kaai a te ni la, ni sui a jam kaasi ka nna yegayega, alege m le jam wom ayen ni sue a jam kaasi beni la, dila a nman jam peenti m sui kama. ⁹ Alege yogyogla de mi sui ale peenti la, daa m le nye ate ni sue kaasi la nyin̄ n̄a alege ka ni sueŋa kaasika ale basi ate ni tagri ni nyeka la. Naawen dek abe le pai ni sueŋa kaasika a tagri ni. Dila la mi an kaasi wariya. ¹⁰ Ni sueŋa ale kaasi dii la a nye kama ate ni basi ni tuimbaata tuiman̄a ale tagri ni nyeka. Ti dan nye dila, dai yeŋ wa le бага vari ti nalimnyii ni tuimbaata po a basi. Dila daa wari dii ate tama le yaali ayen ti zeri la. Nuru waai ale kan a yaali ayen Naawen kaasi wa sui la, dai yeŋ, Naawen le jam nya nuru wala choa kaasun̄ku abe wa basi wa ate wa kan ta kiri ya. ¹¹ Ni le basi ate Naawen a kaasi ni sue la nyin̄ ale soa ate ni a yaali ayen ni sak ayen dii meena ate ni a nye la ka waman̄sa. Ni sue abe kasim a puuri kama alege ate ku cha ni nna yegayega ate ni kasim a yaali ayen wie a nye a magsi. Ni chiib a sak kama ayen wann̄i de ni nye magsi kama.

¹² Ti an jam n̄mari gban̄ka ayen ti le ka waai ale tom wabioku la, yaase waai ate wa nye wa kaasika la. Ti jam nmarisi kama me ayen Naawen sak ni le diem ta yaalika ale tama dii la. ¹³ Ni te ti nyin̄biiri ka nna yegayega ale weeni ti ni le te wa nyin̄biiri dii la, ti sue a jam peenti kama a gaam n̄a le poom lin̄ peenti dii la. ¹⁴ Titus ale jam basi dula ayen wa cheena nama jigi la, ti jam weeni kama ayen ti ta ka kanjanta ni nyin̄. Nin jam basi ate ti nya chivie. Ti kasim jam a biisi ka wensie wie ale ni. Ti le jam weeni Titus dii me la, a jam ka wensie. ¹⁵ Wa a teeri ka ni le jam tuesi wa dii ale jam pai ni dek a te wa ale ge goms̄i ni dek ayen ni va wa noai la. Yogyogla de wa a yaali ni kama dila nyin̄ a gum du. ¹⁶ M sui peenti ka nalimnyii ni ate m ta siaka ale ni nna.

8

¹ M suaata, ti a yaali ayen ka ni seba Naawen ale a niak baai ale bo Masidoniya ten̄ka po a va Yeezu la. ² Ba jam nya ninam yegayega, alege ninammu de po, ba sue diem peenti kama nalimnyii ni. Ba ka njanjagsa nalimnyii ni alege ba pai ka

ba njanfisanja ba gela a te nuruba. ³ Mi ka ba seero. Ba jam pai ba nantaña a te ka ba vaanchaab a poom gaam ku le magsi dii te ka la. Ba jam te ale ka ba dek yaalika. ⁴ Ba jam saalim ti kama ayen ti tuesi ba tiirintanja ate ti бага maari Naawen nuruma baai ale bo ninñin la. ⁵ Ba tiirintanja a jam zuak gaam tama le jam a poli dii la kama. Ba liñ jam pai ka ba dek a te ti Nyonowa ale ge pai ba dek a te tama me a va Naawen ale a yaali dii la. ⁶ Dila ale soa ate ti a saalim Titus waai ale poom deri piilim a tuesi ni tiirintanja la, ayen wa maa maari ni ate ni cheesi tiirintanja meena a te wa. M seba ayen ni le nye nna kama, dii nyin la, ni a yaali ayen ni maari ni vaanchaab ka yegayega. ⁷ Ni be jigi kama ale nanta baai meena ate ni ta la. Bala le ni siaka ale ni ale seba biik la, ale ni ale ta yam la, ale ni ale a maari nuruba la, ale ni ale a yaali tama dii la. Ti a yaali kama ayen ni a te yegayega.

⁸ M kan yaali ayen m weeni sak ni ku le magsi ni le nye dii la, alege m poom weeni sak ni ayen baai ale bo Masidoniya tenka po la, nina a jam muni kama ale ba vaanchaab maarika nna yegayega. Ma yaali ayen m nye ni a nya kama a se ni ta yaalika ale ni vaanchaab a se bala ale a yaali nama dii la ya. ⁹ Nama seba ti Nyonowa Yeezu Kirisita ale jam niak ti dii ale jam a maari ti nna yegayega la. Wa jam chim ka jakak tama nyin ayen ti tuesi wa nantaña.

¹⁰ M dek popola ale m yaalika ate maa weeni wienja de a sak ni. Diimwa, ni nina a jam muni kama ate ni jam piilim ni nantaña Titus pai te ka. Yogyogla de, ni tom dii ate ni piilim la a nueri. Nama le liñ jam piilim poli dila nyeka. ¹¹ Ni tom dii ate ni piilim ayen ni tom la a nueri. Ni jam piilim di ale ka nin muni. Ni be diem basi ate ni nina muni ate ni tom ni le бага dii a tom la a nueri. ¹² Ni dan kasim a yaali nna yegayega ayen ni pai ni nantaña a te nuruba, Naawen le tuesi ni tiirimu. Wa nin karo ale nanta baai ate nin бага a te la. Wa nin boro ale ka ni le бага nanta baai a te la.

¹³ M kan yaali ayen m nye ate ku toa, a yaa se m nye me ate ku chim moli a te baai ate ni a maari la. ¹⁴ Yogyogla de, ni ta ka njan bori. Dila ale soa ate ku nala ayen ni pai ni nantaña ba gela a maari baai ale a yaali ba la. Ba dan ta nanta piisi ate nama me a yaali, ba le maari ni kama. Ku dan nye nna, ni ni ta soa ase chaab la. ¹⁵ Ba nmarisi Naawen gbanjka po dila po dila po a weeni Naawen ale jam nye dii a pai nandiinta a te wa nuruma dii po ate ba jam bo sagini po la, nuru waai ale nya yegayega la a nmasi nya gaam taam

ya, nuru waai me ale nya magi dek la an posim wa.

¹⁶ Ti a pak Naawen ayen Titus a jam pii ka nyin ayen wa maari ni a se tama ale jam pii nyin dii ayen ti maari ni la. ¹⁷ Mi le weeni Titus ayen wa nman pilim jam puusi ni la, wa sui a jam peenti kama. Wa jam a yaali ka nna yegayega ayen wa nman pilim jam ni jigi. Wa an jam poom a yaali ayen m weeni dila ale wa. ¹⁸ Ti a tom ka ti suoku wanyi ayen wa va wa a jam ni jigi. Yeezu njanviirima meena a te ti suoku dila ka zula yegayega, dii nyin la, wa sak nuruba yegayega Naawen wamanjanja. ¹⁹ Ba lueri wa kama ayen wa ale tama a pai ni tiirintanja a ta chen ga te Yeezu njanviirima baai ale bo ten kaai ate ba a wi ayen Judia la. Nna le te ti Nyonowa ka zula, ate ku sak nuruba ayen ti a yaali ayen ti maari ba kama.

²⁰ Ti kan yaali ayen ti nye wari ate waai a fobli ayen tama an pai tiirimu a nye wamanja. ²¹ Ti a yaali ayen ti nye ka wari dii ale magsi ti Nyonowa ale nuruba nin la.

²² Ti a tom ka nuru wa choa, waai ale saa baye la, ate ba jam ni jigi. Wa va ale Titus ale ti suok kunjula a chen. Ti nye wa nya kama dii choa ate ti yaa seba ayen wa pii ka nyin a yaali ayen wa maa maari ti ale ti tuimanja. Wa seba ayen m seba ni chak kama nalimnyini. Dila ale soa ate wa pii nyin a yaali ayen wa gum chaab ale mbala a jam maa maari ni nalimnyini. ²³ Titus ka waai ale a tom ale mi ate mi ale wa a maari nama meena. Kirisita bisanja ale a tu chaab jiga togatoga la ale tom mbala bayewa. Ba be a te Kirisita ka zula. ²⁴ Ba dan jam ni jigi, ni tuesi ba abe ni basi ate ba seba ayen ni a yaali ba kama. Ni dan nye dila, Kirisita bisanja ale a tu chaab la ale tom ba la, ale siak ayen ni sum ka ba nuru baai ate ba ta kanjanta ba nyin la.

9

¹ Kuna magsi m nman nmarisi gban a te ni a weeni ni le ni a maari Naawen nuruma dii la. ² M seba ni ale a yaali ayen ni maari ba dii la. M weeni Yeezu njanviirima baai ale bo Masidoniya tenka po la, ayen ba suataña nama baai ale bo ten kaai ate ba a wi ayen Akaaya po la, a piilim ba cheesika ka diimwa. Ba le jam wom ale ni pii nyin a yaali nna nyeka la, ba gela me a maa chaab a cheesi. ³ Yogyogla de, maa tom ti suataña de ni jigi kama ayen ti kunkuulimaja a kan chim kinla. Alege ba ale ba jamka ale ni goms ayen ni maari. ⁴ Mi ale Masidoniya demma ba gela a dan jam nya ale nin nye wariwari ya, ti le ta siaka ale ni dii la ale tagri chim ka chivie. Nama me le nya ka chivie nna yegayega. ⁵ Mi abe poli kama ayen ku

magsi ka ti suutaŋa de mi niŋ a jam ni jigi a tuesi tiirim buui ate ni puulim la. M dan ga jam ale ni gomsi magsi a te ku sak ayen ba an fe ni kama alege ka ni dek yaalika.

⁶ Nama meena seba ayen kpaaro a dan bori magla, wa a che ka magla, alege wa dan bori yegayega wa a che ka yegayega.

⁷ Waai meena a te a magsi chaab ale wa dek popola. Wa kan te wa tiirimu a se ku ka fiŋok ayen wa te la. Wa be kan te abe wa ŋman pilim a ŋma wa dega. Naawen a yaali ka baai ale a te ale supeentik la. ⁸ Ni dan a nye dila, Naawen le ŋman te ni kama a gum du ate ku zuak gaam ate ni kasim ta yegayega ni dek a be ni a te nuruba me. ⁹ Ba ŋmarisi Naawen gbanŋka po dila po, di la po a weeni ayen,

“Naawen a te ŋanŋagsaŋa ŋanta ale ka wa dek yaalika.

Wa tuim maŋsaŋa tuimaŋa ale kasim boro kama taam wuu.”

¹⁰ Naawen ale a pai ŋanbeena a te kpaaroma ayen ba bori ŋa ate ba nya ŋandiinta. Dila degadega ate wa le pai wa ŋantaŋa a te ni a gum du ate ni бага a maari ni vaanchaab. ¹¹ Wa kasim a yaali kama ayen ni pai ni ŋanboanni po baai ate wa te ni la a maari ni vaanchaab. Tama a dan pai ni tiirintaŋa a te baai ale a yaali ni la, ba le pak Naawen kama nama nyiŋ. ¹² Ni a maari ba kama ba ninam yegayegaka po ale ge ate ba me, a te Naawen pimpauk yegayega. ¹³ Ni dan a maari nna yegayega, ni a sak nuruba ayen nama a va ka Naawen wamaŋsaŋa ŋaai ale a biisi Yeezu Kirisita wie nalmnyiini la. Ba le te Naawen zula yegayega, dii nyiŋ la, ni a maari ba kama ale nuru meena yegayega. ¹⁴ Ba le ta yaalika ale ni abe ba puusi te Naawen nama nyiŋ, dii nyiŋ la wa niaka yegayega ate wa pai sak ni la. ¹⁵ Naawen a pai wa biika a te ti kama. Wensie, nya ku de a gaam ka ŋanta meena. Dila ale soa ate ku a fe ayen ni basi ate ti a te wa jiam.

10

¹ Ni ba gela a weeni chaab kama ayen mi dan bo ale ni m seba m dek yik kama, alege m dan yalima ale ni, mi a ŋmarisi ka wa pagrisa a te ni. Yeezu Kirisita a yaali kama ayen m seba m dek yik ale ni. Dila ale soa ate mi, Pɔɔl, a saalim ni yɔgyɔgla ayen, ² M dan jam ni jigi, ni kan ni fe mu ayen mi a biisi ka wa pagrisa a sak ni. M dan jam tu chaab ale baai ale a weeni ayen ti a va ka ti dek ŋan yaalik la, m le biisi ka wa pagrisa a sak ba. ³ Ku ka wensie ayen ti bo ka tenzuk, alege ti kan va ti dek ŋan yaalik a se tenzuk nuruma ale a va ba dek ŋan yaalik dii la. ⁴⁻⁵ ŋanta baai ate tama a pai a nye ti kpalinŋka la daa tenzuk

ŋanta alege ka Naawen ale a te ŋanta bala, bala abe le wa pagrimu ate ti pai a kaasi ŋan pagrisa meena. Ti pai kama a kaasi nampaga ale kanŋanta nyeka meena ale a kasi nuruba ate ba kan seba Naawen la. Alege a yik ba popolaŋa ate ba a zuli Yeezu Kirisita. ⁶ Ti a poli kama ayen ti dan jam ni jigi, nama meena le kasim a va ka Yeezu Kirisita nalmnyiini. Ti dan jam nya ale ba gela a kan va wa nalmnyiini, ti le waali ba kama.

⁷ Ni ba gela a nya ka ti nimbidaasa po nyiini, alege kan nya ti suniima po. Ni ba gela a poli ayen ka Yeezu Kirisita ale soa ni? Ni be maari poli ayen wa soa tama me a se ka wa le soa nama me dii la. ⁸ Ti Nyɔnɔwa ale pai wa pagrimu a te ti ayen ti a maari ni abe ti kan a te ni waalika. Ti dan poom ta kanŋanta ku de nyiŋ chivie a kan yik ti. ⁹ Ti kan yaali ayen ku nyc ase ti a nyigsi ni kama ale ti gbanŋsaŋa la. ¹⁰ Nuru waai ale weeni ayen m dan yalima ale ni m gbanŋsaŋa a sueri ale ka wa pagrisa alege m dan bo ale ni m ka wariya m abe kan biisi wa pagrisa. ¹¹ Nuru baai ale a weeni nna la, mi a yaali kama ayen ba seba ayen m dan jam ni jigi, m le pai ka m gbanŋsaŋa po wa pagrisaŋa a biisi sak ni.

¹² Tama kan pai ti dek a magsi chaab ale baai ale a poli ayen ba ka nuru kpeenta la. Nuruma de ka betta. Ba dueni ka ba dek sinsaga a yaa pai ba dek a magsi chaab ale ba sinsaŋa alege pai ŋa a bo ba dek buusa. ¹³ Tama kunkuulimaŋa a kan ŋmasi gaam a taamu. Ti a kuulim ka Naawen ale te ti tuim ŋaai ayen ti tom la nyiŋ. Ku de be maam gum ka nama ale nya varibasika ti tuimaŋa nyiŋ la. ¹⁴ Ti be kan kuulim gaam a taam dula ti poom biisi Yeezu Kirisita wie a sak ni kama. ¹⁵ Tama kan kuulim nuruba tuima nyiŋŋa ase ka tama ale tom la. Alege tama yiilaŋa ale, ni le ta siaka ale wa ate nama ale tama tuimaŋa a piisi a gum du. ¹⁶ Nama meena dan a va dila, tama ale nama le бага a tu chaab a mooli sak sateŋ sii ale moata nama la Naawen wamaŋsaŋa. Ti dan nye dila, waai a kan бага weeni ayen ti a yaali kama ayen ti nya nyuenta nuruba tuima nyiŋ.

¹⁷ Ba ŋmarisi Naawen gbanŋka po dila po, dila po ayen, “Ni kan a yaali yue a te ni dek ni tuima nyiŋa. Ni a yaali yue ale ti Nyɔnɔwa ale nye dii la.” ¹⁸ Ni dan poom weeni ayen nama ka nuru maŋsa ka kiri ya, ka Nyɔnɔwa a nin weeni ayen ni ka nuru maŋsa.

11

¹ Yɔgyɔgla de, mi a yaali ayen m ŋmarisi ka m dek wie gbanŋka de po. Ni ba gela a poli kama ayen m biika ka kiri ya. Ni be ta chichiiba nna magla ale mu. ² Mi a yaali ni

ka nna yegayega a se Naawen ale a yaali ni dii la. Ni a nye se ka nipokbili ale kan diem nidɔa la ate m puulim ayen m pai wa a te nuru yen nyiini, wala abe le Yeezu Kirisita. ³ Alege yogyogla de mi a chali ka yogsum Sitaana ale paasi yik ni popola ase wa le jam paasi iiv dii la, a chali yogsum me ni ale tagri ni popolaŋa a basi Yeezu Kirisita va ka. ⁴ Tama a biisi ka Yeezu wie a sak ni ate ni ta siaka ale ti biika ale tuesi Naawen Chiika. Alege ni basi kama ate nuruba gela a biisi biik a te ni. Ni be gomsɔ ni dek kama a siak ba biika ale tuesi chiik yon.

⁵ Ni a poli kama ayen sagrama de a gaam mi kama. Mi be kan siak a te ni. ⁶ Ku ka wensie ayen mi an бага a biisi nalimnyiini nuruba niŋa, alege m kan kpeeri yam. Daa meena mi a nye kama ate ku sak ni ayen nyaku de ka wensie.

⁷ M le lij jam bo ale ni ate m jam sak ni Naawen wamaŋsana la, mi an jam yaali tutuna ku nyiŋa. Mi yik m dek kama nama nyiŋ ayen ni chim nuru kpeenta. Dila an jam magɔ ya? ⁸ Ni basi ate m weeni a sak ni ku ale jam ka dii la. Mi ale jam bo ale ni la, nuru baai ale jam bo niŋniŋ la, ba gela a jam pai tiirinta a te mi, ate ku a nye nna se mi a zu ba kama a tom a te nama la. ⁹ Dai yen po ate mi ligra a yaa nueri, alege mi an jam begi ni ayen ni maari mu. M suaataŋa baai ale bo Masidoniya tenka po la, a jam pai nanta baai meena ate mi jam a yaali la, a ta jam te mu. M jam kpesi ka m dek ayen m kan jam a yaali ayen ni a nya m zuwa. Ku le chim ka nna chum dii po me. ¹⁰ Mi a weeni ni ka wensie, dii nyiŋ la Yeezu Kirisita a bo ka m sunum po. Baai meena ale bo Akaaya la, le wum ayen daa nama ale a nya mi zuwa. ¹¹ Nama a poli ayen m kan yaali ni kama ale soa ate m yaa m nye nna ya? Naawen seba ayen mi a yaali ni ka nna yegayega.

¹² M kan tagri m ni a nye dii nna la, ate sagrama de a nya siuk a weeni ayen ba tuimaŋa ale tama tuimaŋa ka bunyi. ¹³ Ba daa Naawen wensie tuimtomdoba. Ba ka velinvendisɔ, dii nyiŋ la ba a paasi ni kama ayen ba sinsanŋa ale tama sinsanŋa ka bunyi. Ba tagri ka ba dek ayen ni poli ayen Yeezu Kirisita ale tom ba ni jigi. ¹⁴ Sitaana me a бага a tagri wa dek kama, ate nuruba poli ayen wa ka Naawen sabiloma baai ale a nyagsi la wanyi. ¹⁵ Sitaana a be dan бага a nye dila, kuna toa ate wa tomteeroma a tagri ba dek, ate ni a poli ayen ba ka Naawen tomteeroba. Naawen a dan jam ayen wa bo ba buusa, wa le nya ba kaasunju kama abe wa basi ate ba kan ta kiri ya.

¹⁶ M poom nmarisi a weeni ayen ni ba gela a poli kama ayen yam ka m biika po. M be njan diem a saalim ni kama ayen

ni ta chichiiba ale mu. Yogyogla de, ni basi ate mi me a yaali yue magla a te m dek. ¹⁷ Ti Nyonowa an jam sak ti ayen ti a yaali yue a te ti dega. Ka betta nyiini ale a nye dila. ¹⁸ Sagrama de a va ka ba dek nan yaalik ale a yaali yue me a te ba dek. Dila ale soa ate mi me a yaali yue a te m dek. ¹⁹ Ni a poli kama ayen ni ta ka yam nna yegayega, alege ni kan beni ale a wom betta sinsanŋa de. ²⁰ Ni basi kama ate nuruma de a nye ni se yom la, ale a nye a de ale a zu ni ale a fobi ni. ²¹ Mi a chali chivie kama ale m le weeni ayen ti wobsa ale dila nyeka.

Ba daa kuulim mi me бага a kuulim kama alege ku la ka betta. ²² Ba ka Juuba? Mi me ka Juu. Ba ka Izirali demma? Mi me ka Izirali deno. Ba ka nuru waai ate ba a wi ayen Abraham la, njanbisa? Mi me ka ba wanyi po. ²³ Ba a weeni nama kama ayen ba ka Yeezu Kirisita Tomteeroba? Ni le poli kama ayen mi a yesim kama, alege mi a yaali ayen m weeni ni kama ayen mi ka wa tomteerɔ nalimnyiini a gaam ba meena. Mi tom tuima ka nna yegayega a te wa. Nuruba a jam yik mi a lik ate ku paari ka dii choa, ale pai fiŋsa a miiri mu. M be jam tali ka maga ate m kpi. M gaam ba kama yegayega ale wienɔ de meena. ²⁴ Juuma a jam pai fiŋsa a miiri mi ka pisita ale neok. Ba nye nna a paari ka ku noai bunu. ²⁵ Nuruba me a jam pai doa a nak mu ka buta. Nuruba me a jam pai tintana a yuk mu. Ba jam nye nna ka bunyi. M be jam jo njarunta po me ate viok kpion jam fuk a yaa chiak ti a ta jueli pina zuima ate njaruntaŋa a yaa kaasi. Nya ku de a saa ka buta. Dan di dai, ate mi jam wari nyakpeemu po yok ale kantuen meena. ²⁶ Mi le kasim jam chen jiga togatoga la, m jam chen jigi baata ka nna yegayega. Mi jam lo bela a jueli kama. Bela njaai nyaata ale jam sueri nja a waan tenka meena. Nuruba a jam daani mu nalimnyiini ayen ba zu m nantaŋa ale pagrim. Juuma ale baai ale kan daa Juuma la, a basi kama ate mi nya ninam nna yegayega. Baai dek me ate mi jam poli ayen ba ka m doaba la, a jam basi mi kama. Mi chen sateŋ sii ale jigi njaai ale nya tii ate yogsum yegayega a boro la kama. ²⁷ M jam tom ka nna yegayega a ga gaam taam, ale ge jam basi m goom me ate ku paari diichoa. Nyanyuila ale kom a jam yik mu me. M be jam ka gatta me a piisi ya. Daa meena m jam ka vuusum jigiya m be ka nandiinta me. ²⁸ Wie nja chaab a boro kama ate mi an weeni a sak ni. Mi le kasim jam a yaali dii yegayega la ale, Yeezu njanviirima le va wa nalimnyiini. ²⁹ Waai a dan ka a va wa nalimnyiini, ku a daani mu kama. Waai a daa tom tuimbaata, m

sui ale kasim a kaasi ale nuru bala chaab.

³⁰ Mi dan poom a kuulim, mi a kuulim wa ŋaai ale a sak ayen mi wobsa la nyinj.

³¹ Naawen waai ale ka ti Nyonowa Yeezu ko la, a seba kama ayen m daa velinvendika. Ni basi ate ti a te wa pimpauk taam wuu. ³² Mi le jam bo saterŋ kaai ate ba a wi ayen Damasikus la, demma gominawa ate wa jam tom a te Aretas la, a jam tom wa sojima kama a weeni ba ayen ba zaani juijui meena ate nuruba a va a jo ale a nyini teŋka po a nyini la, ate ba baga nya mu a yik mu. ³³ Alege m doama a jam maari mu. Ba jam pai mu kama a nyo busik po a yaa pai miik a bobi busika a yaa basi ate m kali ka po ate ba zagri ka a ta va siaka ate ba se gilim teŋka la ate m siŋ teŋ. Mi le ga siŋ teŋ nueri la, m jam chali be kama, ate gominawa an ŋman jam nya mu a yik ya.

12

¹ Ku magsi ka m le kuulim alege kunkuulimaŋa ka maarika. Alege m le weeni Nyonowa ale pai wie ŋaai meena a sak mu la. ² Bena pi ale ŋanaansi ale ga taam la, Naawen a jam lueri nuru wanyi a ta jueli ga jo wenŋmazuk ku po. M ze a se dila sum nye kama yaase ku jam a nye se ka Naawen ale pai a sak wa la. Naawen nyiini ale jam seba dila. ³ Ni basi ate m ŋman weeni ni ayen Naawen ale jam lueri wa a yaa pai wa a ta jueli a ga jo wa jigi nalunŋku po. Wala nyiini ale seba a se ku sum jam nye kama yaa, ku jam nye se ka Naawen ale pai a sak wa la. ⁴ Wa ale jam ga jo dula la, wa jam wom ka wie, ŋaai ale chim wakperikaliisa ate wa an baga a weeni. ⁵ Ku magsi ka m ti a kuulim nuruwa de nyinj, alege daa m dek nyinj. M din bula a yaali kama ayen m weeni m wobsa dii la. ⁶ M dan weeni ni le ka dii la, ni kan ni a weeni ayen yam ka m ni a biisi dii la po. Mi a weeni ni ka wensie. M kan yaali ayen nuruba seba ayen m ka nuru kpionj a gaam ba, dii nyinj la Naawen ale nye dii a te mu la. Mi a yaali kama ayen ba bo mi buusa m tuimaŋa ale wienja nyinj.

⁷ Naawen an jam a yaali ayen m ta kanjanta wa le basi ate m wom bikperikaliika la nyinja. Dila ale soa ate wa yaa pai tuem a te mu ate m nyinjka a kasim a dom daa meena. Ku a nye ka Sitaana ale a nak mu la. ⁸ Mi jam salim ti Nyonowa ka buta wannu de nyinj ayen wa nye ate tuemu basi mu. ⁹ Alege wa weeni mu ayen, "Mi niaka ale a magsi fu. Dii po ate fi wobsa la, mi pagrimu zuak kama nna yegayega a bo fi jigi." Dila la mi sui peenti kama ale m nin ta kanjanta m wobsumu nyinj. Dila nyinj m seba kama ayen Yeezu Kirisita pagrimu a lik mu kama. ¹⁰ Nuruba a dan basi ate

mi a nya ninam, ale ge a daani mu nna yegayega, Yeezu Kirisita nyinj, alege m ka m dek pagrim la, m sui peenti kama.

¹¹ Ni daani mu kama dila ale soa ate mi a ŋmarisi nna ase m ka beruk la a te ni. Ka boan nyinj ate ni ba gela a kan te mu zula? M dek pagrimu ka pagrim kayiok, alege m kan va sagrama de baai ale a velim ate ni a poli ayen ba ka tuimtomdoba a gaam mi la. ¹² M le jam bo dula ale ni la, ni jam ka chichama a se mi ka Naawen wensie tuimtomdo. Wa jam a maari mu kama ate mi a tom tuim kperikaliisa nna yegayega ale chichiiba a te ni. ¹³ Mi nye ni kaasi kama alege an nye Kirisita bisanja ale a tu chaab a bo jigi ŋa chaab la, kaasi ya. M dan poom nye wari ka m le kan weeni ayen ni maari mu la. Ku be dan kan dila ni voj a te mu.

¹⁴ M dan jam ni jigi ku yaa nye ka m nantuok noai buta. M dan jam tu ni, m kan yaali ayen ni pai jaab a te mu. Mi a yaali ka ni dek daa ni ligra. Ni a nye se ka m bisa la. Bimbaansa kan nya ba nyam zuwa, alege ka ba nyamma ale a nya ba zuk. ¹⁵ M gomsu kama ale supeentik ayen m kaasi jaab buui meena ale m ta la ale dek me meena ate m baga a maari ni. Mi a yaali nama kama, alege nama a kan yaali mi.

¹⁶ Nama dek seba chak kama ayen dii po ate m jam bo ale ni la, mi an nya nama ayen ni Maari mu. Nuru waai ale ayen mi a velim kama ale a paasi ni. ¹⁷ M vari ka ni ŋanta ale ni tom baai ni jigi la. ¹⁸ M jam saalim Titus kama ayen wa jam ni jigi. Wa le jam siak la, m jam tom ka wala ale ti suoku wanyi ni jigi. Titus jam vari ni ŋanta kama? Nama ze ayen Titus ale mi suniimaŋa ale a poli dii la ka bunyi?

¹⁹ Nama a poli kama ayen tama a yaali ka yue gbanŋka de po? Dila daa wensie Naawen ale soa ti ate ti ŋmarisi wie ŋaai ate Yeezu Kirisita a jam pai a te ti la. M dek doaba, ti tuimaŋa meena le maari ni kama. ²⁰ Mi a poli kama ayen m dan jam ni jigi, ni kan ni a nye dii ate mi a yaali ayen ni a nye la. Nama me a kan yaali mi ale a nye dii la. Mi a poli kama ayen ni ale kasim a nak ka nampaga ale chaab ale a de nyuri ale chaab ale a ta sue ale chaab, ale a ta butuem, ale a le chaab, ale a bobri, ale a ta kanjanta ale a zeri ni kpanŋa noa. ²¹ Mi a poli kama ayen m dan jam ni jigi, Naawen le basi ate m yik m dek ni ninj. M sui le kaasi kama, dii nyinj la ni yegayega a kan yaali ayen ni basi ni kabonja tuimaŋa ale ni nipokyaalik ale nidɔɔyaalik tuimaŋa, ale ni tuim dantisana yegayega ka abe ba.

13

¹ M yaa cheena ni jigi nna a nyeka

buta. Ni a teeri dii ate ba nmarisi Naawen Gbanjka po dila po, dila po ayen, "Fi dan a yaali ayen fi biisi gaam nuru waai, ku a fe kama ayen fi ta nuruba baye a yaa se nuruba bata ate ba chim fi seeroba." ² Dii po ate m jam ni jigi a nye buyewa la, m jam kaam nama baai ale a tom tuimbaata la kama. Alege yogyogla de ate m yalima ale ni la, m diem a kaam ni kama ale waai meena me. M boro a gomsu kama ayen m jam te ni waalika yegayega. ³ M dan jam ni jigi ni le seba nalinnyini ayen Yeezu Kirisita a va mi nyin biisi a te ni. Dila la m dan jam te ni waalika ni ale seba ayen mi an wobsa alege ka Yeezu Kirisita ale a sak wa pagrimu ni sunsu. ⁴ Ba le jam yik wa a kpi jabarimu nyin ayen wa kpi la, wa jam ka pagrim. Alege yogyogla de wa nman vua kama, dii nyin la Naawen pagrimu nyin ate wa nak wa a yiti kum po. Tama ale wa ale ka bunyi la nyin ate ti wobsa, alege tama ale nama ale ka bunyi la ti le maa chaab a nya pagrim buui ale basi ate wa vua la.

⁵ Ni a nye ni dek a nya a se ni ta siaka ale Yeezu Kirisita nalinnyini ya. Nama seba ayen wa bo ka ni suniima po, ni be dan kan ta wa suniima po ni be an tagri ya. ⁶ Mi seba kama, ayen nama me dek seba kama ayen wa bo ti suniima po. ⁷ Ti a puusi a te ka Naawen ayen ni ka a tom dii ale kan nala la, daa ti sak ayen ti бага wamanja kasim a nye alege ni a tom a magsi ase tama a nin poom nye wie a kpeeri. ⁸ Ti kan бага a nye wari a kaasi Naawen wensienja alege ti a nye a magsi chaab ale ka wa wensienja. ⁹ Nama a dan poom pagra alege tama a wobsa, ti sue peenti kama dila nyin. Ti be a puusi kama ayen ni chiib za ale pagrim. ¹⁰ M ni kan bo ale ni la ale soa ale m nmarisi gbanjka de a te ni ayen ni tagri, ate m dan jam abe m kan te ni waalika ale Nyonowa pagrimu ate wa a te mu la. Wa pai pagrimu de a te mu kama ayen m maari ni daa ayen m kaasi ni.

¹¹ Ti suaata, yogyogla de, ti a yaali ayen ti nmarisi ti gbanjka a kpeglimka dela. M weeni ni kama ayen ni gomsu wie njaai ale kan yuarisi la a magsi. Ni ta noai yen ale chaab, abe ni boro ale suyogini. Naawen waai ale a yaali ni la ale a basi ate ni a boro ale suyogini la, le maari ni ate ni nye wienja de.

¹² Ni a puusi chaab nalinnyini a te ti.

¹³ Naawen nuruma meena a puusi ni.

¹⁴ Naawen waai ale yaali ni la, ale ti Nyonowa Yeezu Kirisita waai ale a niak la, ale Naawen Chiika waai ale a nye ate ni a ta noai yen ale chaab la, a bo ale ni meena.

Pool Gbanƙa Ate Wa Nmarisi A Te GALATIA DEMMA La

¹ Mi Pool ka tuimtomɗo a nmarisi gbanƙa de a te ni. Daa nuruba ale lueri mi ayen m chim tuimtomɗo alege ka Yeezu Kirisita ale ti Kowa Naawen waai ale nak wa kum po a yiti la, ale maa chaab a lueri mu. ² Mi ale m Kirisita bisa suaata tii meena ale bo dela la a maa chaab a puusi Kirisita bisaɗa ale a tu chaab toɗatoɗa a bo Galatia.

³ Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le niak ni abe ba te ni suyoɗini.

⁴ Yeezu Kirisita a jam wa ka ti Kowa Naawen yaalika a yaa kpi tama nyiɗ ayen wa vari ti teɗka biemu po a basi. ⁵ Ni basi ate ti a te Naawen waai ale ta zula yegayega taam wuu la, pimpauk dila nyiɗ. Ku be nye dila.

⁶ Ni basi ate ku cha mu ka nna yegayega dii nyiɗ la, ku an bula beniya alege ate ni zeri Naawen ya, waai ale va Yeezu Kirisita niaunƙu nyiɗ a wi ni ayen ni jam wa wa la. Ni nye dila kama alege yaa deri tagri ni popolaɗa a yaa nman va sisaga nja chaab. ⁷ Nuruba ba gela tagri Naawen wamaɗsaɗa njaai ale a biisi Yeezu Kirisita wie la kama ale ge a kasim a daani ni. Ni basi ate m sum weeni a sak ni ayen Naawen sinsaɗa ka bunyi nyiɗi, wamaɗsaɗa de chaab a nman ka jigiya. ⁸ Ku daam dan poom ka Naawen sabiiloma ale nyini wenɗmazuk a siɗ, a yaase tama dek daam dan poom jam sak ni tuntomiɗ kaai ale kan a nye ase Naawen wamaɗsaɗa ate tama a liɗ jam sak ni la, waai a dan nye dila, Naawen le waali kula nyɔnɔwa kama. ⁹ M poom liɗ weeni ni nyaku de kama. Yoɗyogla de m le weeni ni ayen waai a dan sak ni wie njaai ale kan a nye ase Naawen wamaɗsaɗa ate nama a jam wom ale siak ayen ka wensie la, Naawen le waali kula nyɔnɔwa kama.

¹⁰ Nama a poli ayen mi a yaali ayen m nye ate ka nuruba te mu pimpauwa? Aaya, mi a yaali ayen m peenti ka Naawen nyiɗi sui. M daam dan a yaali ayen m peenti ka nuruba sue, m te kan бага chim Yeezu Kirisita tomteero.

¹¹ M suaata, mi a yaali ayen m weeni sak ni kama ayen Naawen wamaɗsaɗa ate m liɗ jam sak ni la, nja an nyini daa nurubiik jigi ya. ¹² M be an tuesi nja daa nuru jigi, ka Yeezu Kirisita dek ale jam a pa nja a sak mu.

¹³ Nama dek seba ayen dii po, ate mi jam wa Juuma siuku la, m jam te Yeezu

njaanyiirima waalika ka nna yegayega. M jam ka jirim ale ba. M jam a yaali kama ayen m kaasi ba meena. ¹⁴ Mi jam wa Juuma siuku nalimnyiini kama a poom gaam m vaanchaama. Mi nina jam muna ka nna yegayega me ayen m va ti kokpiensaɗa siuku.

¹⁵ Alege Naawen jam wa ka niaun nyiɗ lueri mi ayen m chim wa tomteero. Wa lueri mi kama ale ba an diem poom biak mu. Dii po ate wa sui yaa jam peenti la, ¹⁶ wa yaa basi ayen m seba wa biika Yeezu, ate mi a sak baai ale kan daa Juuba la wa wamaɗsaɗa. Mi an jam bek daa waai ya ayen kula nyɔnɔwa sak mu m le m nye dii la, ¹⁷ m be an jam cheɗ Jerusalem teɗka me ayen m ga baai ale liɗ chim tuimtomɗo ba ale ge mi la. Alege mi deri jam cheɗ ka Arabia teɗka ale ge yaa pilim nmani Damasikus teɗka. ¹⁸ Bena njata ale taam la, ate m yaa jam cheɗ Jerusalem ayen m nya Piita. M jam goa ale wa ka da pi ale njanu. ¹⁹ Mi an jam nya tuimtomɗo ma waaiya, ku jam ka Jeemsi nyiɗi ate m nya. Jeemsi ale Nyɔnɔ Yeezu jam ka suaata.

²⁰ Wie njaai meena ate mi nmarisi nyo gbanƙa de po la, ka wensie. Naawen seba m kan velim.

²¹ Mi ale jam basi Jerusalem la, m jam nyeem gilim Siriya ale Silisiya teɗsaɗa ka meena. ²² Dila powa, Judia Kirisita bisaɗa ale a tu chaab la a diem jam ze mi. ²³ Ba jam wom ka nuruba ale ti an jam a biisi mi wie. Ba jam weeni kama ayen, ka mi ale jam a te ba waalika la alege, mi dek yoɗyogla ale la a yaa nman a sak nuruba ayen ba ta siaka ale Yeezu Kirisita. Sinsaɗa de abe ale wa jam piilim a nye ayen wa kaasi nja la. ²⁴ Ba ale jam wom dila la, ba yaa jam a te Naawen pimpauk mi nyiɗ.

2

¹ Mi ale jam liɗ cheɗ Jerusalem bena pi ale nanaansi ale taam la, mi jam pilim nman cheɗ Jerusalem kama. M jam wa ka Banabas ale Titus a cheɗ. ² Naawen dek ale jam weeni sak mu ayen m cheɗ dula. Tama ale Yeezu njaanyiirima ale jam bo dula la, kpanɗa nyiɗi ale jam tu chaab ate mi weeni sak ba m le sak baai ale kan daa Juuba la Naawen wamaɗsaɗa. M jam kan yaali ayen ba poli ayen tuim njaai ate m jam a tom a te Naawen la ka tuim kayaata. ³ Titus waai ale jam maa wa mi la, a jam ka Girik deno, alege ba an fe wa ayen wa gebi wa yoani ate ku sak ayen wa sum ka Juu. ⁴ Nuruba ba gela baai ale jam a weeni ayen ba ka Yeezu njaanyiiriba la, a jam a yaali kama ayen wa gebi wa yoani, alege ba jam a velim kama ayen ba ka Yeezu njaanyiiriba. Ba jam suk kama a maa jo

tama po ayen ba nya ti le ti nye dii a ta noai yen ale Yeezu ate ti chim bunyi la. Ba jam a yaali kama ayen ba nye ate tama chim ase yom la. ⁵ Alege tama ale jam a yaali ayen ti nye ate Naawen wamaŋsaŋa wensienja a boro a te ni la, ti an jam bula siak a te ba ale fiifiik me la.

⁶ Alege baai ale jam a poli ayen ba ka kpage la, ba an jam nya wari dii dek chekki ale ka venta a bo Naawen wamaŋsaŋa ate mi jam sak la po. Ba an weeni wari dii ale ka di toga a chim wapaali la a sak mi. Ba ka kpage yaa ba daa kpage mi an nya wari dii ale ka di toga wanni de po la. Dii nyin la, Naawen an va daa nuru peelim nyeka a bo wa buusa. ⁷ Alege kpaŋŋa de nya kama ale Naawen pa tuini de a te mi ayen mi a sak nuru baai ale kan daa Juuba la wa wamaŋsaŋa, ase wa ale basi ate Piita a sak Juuma wamaŋsaŋa de la. ⁸ Dii nyin la, Naawen jam pa wa pagrimu a te mi kama ayen m chim wa tuimtomdo a sak nuru baai ale kan daa Juuba la ase wa ale basi ate Piita me a sak baai ale ka Juuba la. ⁹ Jeemsi ale Piita ale Joon baai ate mi jam a poli ayen bala ale kpaŋŋa la, a jam miŋ kama ayen ka Naawen ale pa tuini de a te mi. Dila nyin, ba yaa jam diak Banabas ale mi nisima ayen ku sak ayen ti meena a tom ka tuin yenka. Ti meena yaa jam siak ayen Banabas ale mi a maa chaab boro ale nuru baai ale kan daa Juuba la a tom ti tuimaja abe ba me bo ale Juuma a tom ale ba me. ¹⁰ Jeemsi ale Piita ale Joon ale jam weeni wari dii ate mi potim a yaali ayen m nye la ale, ayen ti a teeri ŋanjagsaŋa ale maa boro ale ba Jerusalem tenka la.

¹¹ Daa maga ale taam la, ate Piita yaa jam Antiok. Dula jigini, mi jam toarinj wa kama wa Kirisita bisa chaama ninj dii nyin la, wa sum jam kaasi kama. Wa jam nye ka dii ale kan nala la nuruma ninj. ¹² Piita deri poom jam de ŋandiintanja kama ale baai ale kan daa Juuba la alege ate nuru baai ale jam bo ale Jeemsi la, a yaa jam a paari. Nuruma ale jam a paari la, Piita yaa deri basi deka ale nuruma dii nyin la, wa jam a chali ka yogsom ale baai ale jam maa siak ayen baai ale kan daa Juuba la a gebi ba yuaŋa la. ¹³ Kirisita bisanja baai ale jam ka Juuba la, bala me yaa deri maa pa ba dek a gum chaab ale Piita a nye ase Piita. Yogsom ale jam ta ba ale soa ate ba jam a nye dila. Banabas, waai ale ka wa dek la, a jam maa va ba yogsom nyeka kama a yaa pa wa dek a gum ba po. ¹⁴ Mi ale nya ale ba kan va Naawen wamaŋsaŋa ale a sak ti wensie ŋaai la, mi yaa weeni Piita ba meena ninj ayen, “Fi Piita, ka Juu alege fi boka ale fi nyeka a nye ase ka baai ale kan daa Juuba la. Ka boa ale soa ate fi a yaali ayen fi fe nuru baai ale kan daa Juuba la?”

Ka boa me abe ale soa ate fi pii nyin a nye ayen fi fe baai ale kan daa Juuba la ayen ba basi ate ba nyeka a nye ase baai ale ka Juuba la nyeka?”

¹⁵ Wensie, tama dek potim ka Juuba. Ti daa baai ale kan daa Juuba ate ba a wi ba ayen wabanyeerisa la. ¹⁶ Alege tama seba kama ayen ka siaka nyiini ale Yeezu Kirisita ale basi ate nuru a chim wayorisima nyono Naawen jigi. Ku daa ayen ka fi ale a nye tama Juuma Sinsaŋŋa ale a weeni dii la nyiini. Tama me abe sum siak kama a te Yeezu Kirisita ayen ku basi ate ti chim wayorisima nyam Naawen jigi ti siaka nyin. Ku daa ayen ti a nye a va ka Sinsaŋŋa ale a weeni dii la, dii nyin la, waai karo a chim wayorisima nyono Naawen jigi Sinsaŋŋa waka nyiini nyin. ¹⁷ Ku be dan ka wensie ayen tama baai ale a gisi siuk kuui ale ku basi ate ti chim wayorisima nyam Naawen jigi ase tama ale Yeezu Kirisita a nin ka bunyi la, ti diem a nya ti dek ase ka wabanyeerisa ase baai ale kan daa Juuba ale ka dii la. Nyaku de be a sak kama ayen ka Yeezu ale soa ate mi ŋman a tom wabaata? Aaya, siuk karo ate Yeezu nye dila. ¹⁸ Ase mi a dan weeni ayen sinsaŋŋa a kan basi ate ti a chim wayorisima nyamma, ka boa ale soa ate mi ŋman a va Sinsaŋŋa. Mi a dan nye dila mi a nye a kaasi ka Sinsaŋŋa. ¹⁹ Sinsak ŋala degadega abe ale ŋman basi ate mi seba ayen mi kpi kama dii nyin la, m le kan va ŋa ale a weeni dii la nyin. Dila nyin abe ale soa ate mi ŋman ka siaka ale ŋa. Dila abe basi kama ate m boro a te Naawen. Dii po ate nuruba yik Yeezu Kirisita kpi jabarim nyin la, ku a nye a ase ba jam maa kpi mi me kama ate ti yaa maa chaab kpi la. ²⁰ Dila abe ale soa ate mi dek an ŋman vua m dek nyin la. Nyuvuri dii ate mi ta tenjuk de yogyogla la, ka Yeezu Kirisita vummu ale bo m po. M vua kama dii nyin la, m ta siaka ale Naawen Biika waai ale ta yaalika ale mi a yaa jogi wa nyuvunni mi nyin la kama. ²¹ M zeri kama ayen mi kan ŋman a weeni ayen mi kan yaali Naawen niaŋku. Alege waai a dan poli ayen ka sinsaŋŋa nyin ale soa ate wa chim wayorisima nyono, dila a sak kama ayen Yeezu Kirisita kpi ka kinla nyin.

3

¹ Nama Galatia demma ka betta. Ka wana ale pa wa pagrim a te nama ayen ni basi Naawen wensiuu waka? Tama an nyini peelim a sak ni Yeezu ale kpi wa jabarimu nyin dii la? Nama be an jam siak kama ayen ti wienja ka wensie? ² Mi a yaali ayen m bek ni ka wayen dekki. Naawen ale jam pa wa Chiika a te ni la, ni jam бага va Moosis Sinsaŋŋa a nueri nalimnyiini,

yaase ni jam wom wa wamaŋsaŋa ale ge ta siaka ale ŋa? ³ Ni ka betta yegayega. Ni liŋ va ka Naawen Chiika pagrimu, alege yogyogla ni a yaali kama ayen ni pa ni dek pagrim a ga nueri. ⁴ Wakperikaliik tanjana nna yegayega ale nye ni jigi. Nama dek abe a poli ayen ŋa nye ka kayiok nyiŋa? Ni kan basi ate ŋa chim wakayaata a te ni. ⁵ Naawen ale jam pa wa Chiika tom wakperikaliisa a te ni la, wa jam nye dila ayen ka ku sak ayen ka ni ale a va Moosis Sinsaŋa naliŋnyii ni la nyiŋa? Aaya, ku ka ni ale wom wa wamaŋsaŋa ale ta siaka ale ŋa la nyiŋ.

⁶ Ba ŋmarisi Naawen gbaŋka a magsi chaab ale Juuma kokpienka waai ate ba jam a wi ayen Abraham la. Ba ŋmarisi weeni ayen, “Wa jam ta siaka ale Naawen kama. Dila ale soa ate Naawen an ŋman jam nya wa kaasunku.” ⁷ Dila nyiŋ, ku a fe kama ayen ni miŋ chak baai ale ta siaka ale Naawen la, bala ale sum ka Abraham ŋaanbisa. ⁸ Ba jam ŋmarisi Naawen Gbaŋka po ayen chum dii po ku le jam chim ka nuruba siaka ale wa nyiŋ ale ku basi ate Naawen nya baai ale kan daa Juuba la ayen ba ka wayorisima nyam. Gbaŋka de po ba ŋman pilim ŋmarisi ayen Naawen jam weeni Abraham ayen, “Ka fi nyiŋ ate m le nye wamaŋsa naliŋnyii ni a te nurubiik meena ale bo tenzuk de la.” ⁹ Dila nyiŋ la, ase Abraham ale jam ta siaka dii a nya niaka la, siuk kula po me, Naawen a niak waai meena ale ta siaka ale wa la kama ase Abraham la.

¹⁰ Alege nuru baai meena ale a va Moosis Sinsaŋa nyiini ate wa pa te Juuma la ale ge a poli ayen ŋa le ŋa basi ate ba chim wayorisima nyam Naawen niŋ la, Naawen buusaŋa a cheena ba zuk kama. Dii nyiŋ la, ba a ŋmarisi Naawen Gbaŋka po ayen, “Waa meena ale kan a nye sinsaŋa ale a weeni dii meena la, Naawen buusaŋa a cheena bala zuk kama.” ¹¹ Alege yogyogla de ti yaa seba kama ayen nuru karo a kasim wa sinsaŋa a chim wayorisima nyono Naawen jigi dii nyiŋ la, ba ŋmarisi wa Gbaŋka po ayen, “Nuru waai ale ta siaka ale Naawen nyiini la, wala choa a le wa ta nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.” ¹² Alege wanni ale ka dii la, sinsaŋa ka wari a nye ale waai a nin ta siaka ale Naawen ya. Alege ku goanti a nye ase ka ba ale ŋmarisi Naawen Gbaŋka po dii ayen, “Waa ale a nye sinsaŋa ale weeni dii la, ale a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

¹³ Moosis sinsaŋa a weeni kama ayen, “Waa ate ba yik wa a kpi maŋ tiib nyiŋ la, Naawen ale waali kula nyonowa kama.” Alege Yeezu Kirisita a tuesi waalika de a nam te ti ale vari ti basi waalika de ate

Moosis Sinsaŋa ta a jam ti jigi la. ¹⁴ Yeezu Kirisita be nye dila kama ayen baai ale kan daa Juuba la a maa nya niak kaai ate Naawen puulim ayen wa le nye te Abraham la ayen ti siaka nyiŋ ti le nya Naawen Chiika ate Naawen puulim ayen wa le te la.

¹⁵ M suaata ni basi ate m pa tenzuk de wari a magsi nyaku ate ni miŋ ku kiri chak. Ase nuruba baye a nin nye noayen a magsi chaab ale wari, nuru karo ale бага kaasi ba noayenka de nyeka a yaase wa pa wari di choa a gum noa yenka de nyeka po. Dii nyiŋ la, ba ale maa chaab a nye dii la ba nye nueri kama. ¹⁶ Siuk kula po, ku be ka dila ale Naawen ale jam nye noayen kaai ale Abraham la. Dila po, dila po Naawen jam nye pumpuulima ale Abraham ale wa ŋaanbisaŋa. Naawen Gbaŋka be kan weeni a sak ti kama ayen Naawen nye puulimka de a magsi chaab ale ka ŋaanbiik boariya. Ku ka ŋaanbiyen. Biyenka de abe ale Yeezu Kirisita. ¹⁷ Mi ale a weeni dii la kiri ale nna ayen, dila po dila po ate Naawen jam nye noayenka de ale ka Abraham. Bena kobsinaansi ale pisita ale jam taam ale ge ate Naawen yaa te Juuma wa sinsaŋa. Sinsaŋa de abe ŋman ka pagrim a бага a kaasi noayenka de ate Naawen nye ale Abraham la. ¹⁸ Boan nyiŋa, ku daam dan ka Sinsaŋa nyiŋ ale soa ate Naawen te Abraham tiirim bula, ku yaa be te sak kama ayen ŋman daa wa ale puulim la nyiŋ ale soa ate wa nye dila a te wa. Alege ku ale ka dii la tama seba chak kama ayen, ku ka Naawen pumpuulimaŋa ate wa jam puulim ale Abraham la nyiŋ ale soa ate Naawen lagi poi te wa tiirimu dila.

¹⁹ Ku be dan ka dila, Sinsaŋa kiri abe le boa? Sinsaŋa a gum du kama ayen ŋa sak wakaasima ale ka dii la, abe ŋa boro a ta ga paari diipo ate Abraham ŋaanbiika ale jam la. Be ka ŋaanbiik kala ate Naawen nye pumpuulimaŋa a te la. Naawen jam pa sinsaŋa a nyo ka wa sabiiloma nisima po ayen nuru a yaa be chim Naawen ale nurubiik sanyigmoa. ²⁰ Alege ku an poom magsi ayen sanyigmoa bo ti sunsuŋa dii nyiŋ la, yigma a bo ka nuruba baye sunsuŋ alege ka nuru yen ale boro, Naawen ka wanyi dekki.

²¹ Nyaku de abe a sak kama ayen Moosis Sinsaŋa an va ale Naawen ale puulim dii ale Abraham la? Aaya, ku daa di. Ase sinsaŋa a daam dan boro a бага a te nurubiik nyuvuri, ŋa te бага a nye kama me ate nurubiik a chim wayorisima nyono Naawen jigi ase ba ale a zuli sinsaŋa. Alege sinsaŋa ŋala chaab karo. ²² Alege Naawen Gbaŋka weeni sak ti kama ayen waai meena tenzuk de a kasim a yaali ka biem tuima tomka. Nyaku de yaa be a sak

kama ayen, ku ka siaka ale a basi ate ti a nya tiirim buui ate Naawen pa a te ti la, baai me abe ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la ale ta bu.

²³ Dii po ate siuku an diem jam lagi ayen nuruba ta siaka ale Yeezu la, ku jam a nye ase Moosis Sinsanŋa a liŋ jam yik ti kama a lik ase ligroba la ate ku ŋaanŋiyiŋ Naawen yaa jam lagi siuku ate ti yaa ta siaka ale Yeezu Kirisita. ²⁴ Dila nyiŋ la, Sinsanŋa ale jam soa ti a ga paari dii po ate Yeezu jam la, ayen siaka ale wa ale ku basi ate tama yaa chim wayorisima nyam Naawen jigi. ²⁵ Yogyogla ate ti ta siaka ale Yeezu Kirisita la, sinsanŋa an ŋman soa ti.

²⁶ Ku a fe ayen ni teeri ayen, nama meena baai ale chim bunyi ale Yeezu Kirisita la, ni ka Naawen bisa ni ale ta siaka la nyiŋ. ²⁷ Yogyogla de ate nama tuesi soka la, nama ale Yeezu Kirisita ka bunyi. Dila nyiŋ, ni yaa be a nye ase Yeezu Kirisita ale ka dii la. ²⁸ Dila nyiŋ la, fi ka Juu yoo, fi daa Juu yoo, ni daa togotoga. Fi ka yomo yoo fi daa yomo yoo, ni daa togotoga. Fi ka nidɔk yoo, fi ka nipɔk yoo, ni meena ka bunyi. Dii nyiŋ la, nama meena ka bunyi ale Yeezu Kirisita. ²⁹ Yeezu Kirisita abe dan soa ni, ni be ka Abraham ŋaŋ bisa. Ni be le nya Naawen ale puulim ayen wa te Abraham jaab buui la kama.

4

¹ Ni basi ate m ŋman togi wanni de a sak ni. Ku a nye se ka biik ale ka soa ka ko ŋanta ase ka kowa a nin kpi la. Biika ale ka biik dii po la, nuruba a nye wa ase wa ka yomo la. Alege, ka wala dek le wa jam soa wa kowa ŋantana meena. ² Dii po ate biika diem ka biik la, wa kowa ale a nya ka zuk, a tom wa wie a te wa, ate ku ga paari dii po ate wa kowa a yaali la. ³ Ku be ka dila tama me jigi. Ti jam ka chichiri pagri sii ale soa tenka a nya la yom, alege ate ti jam pagra ale Yeezu Kirisita. ⁴ Alege da dii danni ate Naawen dek dak ate di jam la, wa yaa tom wa biyenka ayen wa jam tenzuk de. Nipɔk ale jam biak wa. Wa be va Sinsak ŋaai meena ate Naawen jam pa te Juuma la kama nalimnyiini. ⁵ Wa jam a nye dila kama dii nyiŋ la, wa jam a yaali kama ayen wa vari baai meena ate Sinsanŋa soa la a basi. Wa dan nye dila, ti meena yaa le chim Naawen bisa.

⁶ Dii ale a sak ayen ni ka wa bisa la ale, Naawen basi kama ate wa Biika Chiika jo ti suniima po. Chiika de abe ale basi ate ti wanyiwanyi kaari a wi Naawen ayen, “M dek koa.” ⁷ Dila nyiŋ la, ni ŋman daa yom, ni ka Naawen bisa. Ni be ale ka wa bisa la, Naawen le pa jaab buuri meena ate wa tara ayen wa pa te wa bisaŋa la a te ni kama.

⁸ Dii po ate ni diem jam ze Naawen la, ni jam ka bogluk tii ale kan ta pagrim ase Naawen la yom. ⁹ Alege yogyogla de ate ni seba Naawen la, a yaase ni basi ate m weeni ku nna ayen, Naawen ale toliŋ weeni ayen wa seba ayen ni ka wa bisa la, be ka boa ale ŋman soa ate nama ŋman a va chichiri sii ale soa tenka a nya la? Si be ka pagrim. Ni dan ŋman nye dila, ni le ŋman chim ka si yom. ¹⁰ Be ka boa ale soa me ate ni potim a zuli da ŋa gela, a yaa se chiisa si gela, a yaase wenkarisa ale yoi a yaase bena ŋa gela? ¹¹ Nyanja de ate ni a nye la, basi kama ate yogyum ta mu ale ni. Nyaku de a sak kama ayen wie ŋaai meena ate mi a nye ayen ku maari ni la ka kinla nyiŋ yaa boa?

¹² M suaata, mi a saalim ni kama ayen, ni a nye ase mi la, ase mi ale a nye ase nama dii la. Ni an nye mu wari a kaasi ya. ¹³ Ni бага a teeri dii po ate m liŋ jam sak ni Naawen wienja la? Dii nyiŋ ate m jam a goa ale ni la ale, dila powa m jam ka nyinyogsa. ¹⁴ Alege m бага a weeni kama ayen, m nyiŋtuilaŋa jam daani ni kama alege, ni jam tagri mi zuk kama a nya ninam m tuemu nyiŋ. Ni an jam zeri mu a yaase ni pa mu chim nuru kayiowa. Alege ni tuesi mu kama nalimnyiini ase ni tuesi ka Naawen sabiilo la. Wensie, ni tuesi mi nna ase ni tuesi ka Yeezu Kirisita dek la.

¹⁵ Ni sue jam peenti ka nna yegayega mi nyiŋ. Alege ka boa ale ŋman nye? Mi dek a бага a weeni kama ayen ku dan poom siak a nye kama ni ti yeeri ni ninaŋa a te mu kama. ¹⁶ Mi ale weeni ni wensienja la, ku basi kama ate mi yaa chim ni dachiaga?

¹⁷ Nuru bala chaab ale a sagi ni la a nye ni jigi ase ba a yaali ni kama la, alege popola ŋaai ate ba ta magsi chaab ale ni la, ka popola baata. Dii meena ate ba a yaali ayen ba nye la ale, ba poori mi ale nama togotoga, ate ku basi ate mi ta ba popola nalimnyiini ase ba ale ta nama popola nalimnyiini dii la. ¹⁸ Ku nala kama ate nuruba ta chaab popola nalimnyiini ase ba popolaŋa a nin ka popola maŋsa. Nyaku de ate mi a weeni nna abe sum ka wensie dii po meena wuu. Mi dek poom a yaali kama ale nin muna ni ale ta mi popola dii po meena la, ase m boro ale ni yaa m karo ale ni. ¹⁹ M dek bisa, ku a nye mi jigi ase ka nipɔk ale boro a biak dii la. Mi kasim a nam ka dila te ku paari dii po ate m nya ale ni ta nye kaai choa ate Yeezu ta la. ²⁰ M dan бага kama ate m boro ale ni ate m seba m le nye ni dii la. M bula ze m le m weeni ni ka dii la.

²¹ Nama baai ale a weeni ayen Sinsanŋa ale soa nama la, ni basi ate m bek ni ayen, nama an diem wom Sinsak ŋala ale a weeni ni dii la? Ni goori wom ŋa

ale a weeni dii la ayen, ²² Ba nmarisi Naawen Gbanƙa po ayen, Abraham jam ta ka nidɔabilisa baye. Wa jam biak wanyiwa ale ka wa powa Saara yomo wa. A biak wanyi wa me ale Saara. Wala jam daa yomo. Nipok yomowa yue jam ale Aga. ²³ Aga jam biak wa biika kama alege ku an jam va daa Naawen ale puulim ale Abraham dii la. Saara jam biak wa biika a ta va ka Naawen ale jam puulim dii ale Abraham la.

²⁴ Wannu de abe a sak ti ka wakpeeni dii ale ka wensie. Di kiri ale, nipooma de Aga ale Saara a ta ka noa buye ate Naawen jam nye. Nipok yomowa Aga tagri ka noayen kaai ate Naawen jam nye ale Moosis guuk kuui zuk ate ba a wi ayen Sinaai guuk kpionku la zuk. Ni teeri ayen nipowa de bisana meena ka yom. ²⁵ Ase Aga ale tagri noayenka de ate Naawen nye Sinaai Guuku zuk ate ku bo Arabia tenka la, jinla danni wa yaa be nman tagri ka Jerusalem tenka ale bo tenzuk de la. Dii nyin la, tenzuk de Jerusalem a ale ka bisana chim ka yom. ²⁶ Alege Jerusalem waai ale bo wenyamazuk la, a daa yomo. Wa ka ti ma. ²⁷ Dii nyin la, ba nmarisi Naawen Gbanƙa po ayen,

“Nipowa, fi waai ale kan maa biak la, basi ate fi popeantik.

Fi waai ale kan maa biak biik nam nya la, kaari ale popeantik ate ku jueli wein,

dii nyin la, nipok waai ate wa chorowa jam zeri la,

wala le nya bisa nna yegayega a gaam nipok waai ale boro ale wa chorowa la.”

²⁸ Yogyogla de, m suaata, ku ka Naawen ale sum puulim dii dila po dila powa ale Abraham la ale basi ate nama sum chim Naawen bisa. Pumpuulimanya de me abe ale basi ate Saara biak Aizik te Abraham. ²⁹ Dila powa, Aga ale jam biak wa biika alege ka jam daa Naawen pumpuulima biik la, biika jam a namsi be kinkala waai ate ka mawa va Naawena Chiika pagrimu nyin biak ka la kama. Ku be din diem ka dila ale jinla me. ³⁰ Ase ba ale nmarisi Naawen Gbanƙa po ayen, “Yiak nipok yomowa de ale wa biika ate ba nyini. Dii nyin la, nipok yomowa biika a kan nya ka kowa jaabjaaboa. Ka nipok waai ale kan daa yomo la biika le ka nya njanta”. ³¹ Dila nyin, m suaata, nyaku de a sak kama ayen, ti daa nipok yomowa bisa. Ti ka nipok waai ale kan daa yomo la bisa.

5

¹ Ni soa ka ni dek yogla. Dii nyin la, Yeezu Kirisita yeeri ti kama a ta nyini

yomma po a nyini. Dila nyin ni be nmasi yik ni dek ate ni kan nman chim yom.

² Ni lagi tue a wom m biika. Mi, Pool ale a weeni ni ayen ni dan basi ate ba gebi ni yuana, ku a sak se Yeezu Kirisita ale nye dii a te ni la ka ka kiriya. ³ M nman pilim a kaam ni kama ayen waai a dan basi ate ba gebi wa yuari, ku a sak ase Juuma wensiuuku sinsanɗa soa wa kama nalimnyini la. ⁴ Nama baai ale a poli ayen Naawen pa ni chim wayorisima nyam ni ale a va sinsak nɗaai ate wa pa te Juuma la, ni seba ayen, ni a zeri ka Yeezu Kirisita dila. Waman kaai ate Yeezu Kirisita nye te ni la, abe nman daa waman a te ni. ⁵ Alege tama baai ale poom kan pa yua gebika chim wari la, tama ta yiila kama ayen Naawen Chiika pagrim nyin ti le chim ka wayorisima nyam Naawen jigi. Dii nyin la, ti ta siaka ale Yeezu Kirisita kama. ⁶ Ase waai ale Yeezu Kirisita a dan chim bunyi, kula nyonowa gebi yuari yaa wa an gebiya, ba daa togatoga ale chaaba. Ba ka bunyi. Wari dii nyini ale ka waman la ale, ti ta siaka ale Yeezu Kirisita kama ale ta yaalika ale chaab me ate ku sum a sak ayen ti ta yaalika ale Yeezu kama.

⁷ Ku piilimka po ni jam a va Naawen siuku ka nalimnyini. Alege yogyogla de ni basi kama ate sagroma de baai ale a velim la a jam nye ate ni basi wa wensie siuku vaka. ⁸ Ku daa Naawen waai ale wi ni ayen ni chim wa nuruba la ale nye dila. ⁹ Nuru le magsi kama ayen, fi dan pa dabinta a nyo boroboruk zom po, ku a fe ayen ku fuusi kama. ¹⁰ Alege tama ale ti Nyonowa ale ka bunyi la, m ta siaka kama nalimnyini ayen ni popolana ale mi popolana ka bunyi. M be seba chak kama me ayen baai ale a daani ni la, Naawen le te ba waalika kama.

¹¹ M suaata, mi seba kama ayen nuruba diem a weeni kama ayen mi a sak nuruba ayen waai ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la ku a fe kama ayen kula nyonowa gebi wa yoani. M dan jam a sak nuruba ka dila nna, ba ate kan nman jam a namsi mu ase ba ale a nye dii nna la. M dan a weeni nuruba ayen ku a fe kama ayen waai meena gebi wa yuari, ku la a sak kama ayen wie nɗaai meena ate mi a sak a magsi chaab ale Yeezu ale kpi jabarimu nyin la wie, dila ate basi kama ate waai si kan puuri ale mu. ¹² Alege baai ale a daani ni ale dila la, ni basi ate ba dan poom a yaali ba yeeri ba dek ni po.

¹³ M suaata, Naawen wi ni kama ayen ni kan nman chim Moosis Sinsanɗa yomma. Ni be ale nman kan daa yom la, ku a fe ayen ni kan poli ayen ni nye wari dii meena ate ni a yaali la. Ni basi ate yaalika bo ni sunsurj ate ni a tom a te chaab.

¹⁴ Boan nyingña, sinsanña meena a gum chaab ka Sinsak yerj. Sinsak yerjka de ale, “Yaali fi vaanchoa ase fi ale a yaali fi dek dii la.” ¹⁵ Alege ni daa nye chaab ase ni ka goadunsa la, a kpalim chaab a te chaab tueta, ni kpesi ate ni kan kaasi chaab meena meena.

¹⁶ Dila nyinj la ni lagi tue wom m le a weeni ni dii ayen ni basi ate Naawen Chiika de ni ninj wie meena po ate ku kan nye ase ni a tom ka ni dek njanyaalik tuima la. ¹⁷ Nurubiik nyinjka ale a yaali dii la a kan va chaab ale Naawen Chiika ale a yaali wie njaai la. Naawen Chiika ale a yaali wie njaai la a kan va chaab ale nurubiik njanyaalika siuku. Nantana de bayewa yaalika ka dachaasa ale chaab. Dila nyinj la waai ka siuk a nye dii ate wa dek a yaali la. ¹⁸ Naawen Chiika abe dan de ni ninj wie meena po, ku a sak se sinsanña nman karo a soa ni la.

¹⁹ Nama dek seba nurubiik dek popola a ta nyini wa sunum po ale ka dii la kama. Na an bula sugiya. Wie njaai ate nurubiik popola a basi ate wa a nye la ale, nipokyaalik ale nidoyaalik, danja tuima, kabonja tuima, ²⁰ bogluta kaabka, sakpanni tuima, kisi chaab tuima, kpalinjsa, nyuri deka, supuurim, degaamka, poori chaab. ²¹ nyanuerinj, daam bukka, kanjanta ale wienja de chaab meena. Mi a yaali ayen m nman kaam ni kama ase m le poom lij kaam ni dii la, ayen, baai meena ale a tom nyanja de chaab la a kan maa nya Naawen Naamu.

²² Alege Naawen Chiika ale a nye ate nuruba a ta wie njaai la ale yaalika, popeentik, suyogini, chichiiba, zula teka, wamanja tuima, wensie, ²³ zaab m dek, ale yik m dek. Sinsanña karo a weeni ayen nuru kan nye wienja de. ²⁴ Nuru baai ale ka Kirisita bisa la a basi wie njaai meena ale ka wabaata ate ba jam a nye la kama. Ku a nye se ba pa wienja de meena a nak kpi ka Yeezu Kirisita jabarimu nyinj la. ²⁵ Be ka Naawen Chiika ale te ti nyuvuri. Ni be basi ate wa soa ti ale wie meena wuu ate ti a nye la. ²⁶ Ni kan basi ate ti ta kanjanta, abe ti a nye ate chaab sue a puuri yaase ti a yaali chaab njanta.

6

¹ M suaata, ni wanyi a dan nya nuru ale wa boro a tom wabiok, nama baai ale ta Naawen Chiika ni suniima po la, ku a fe kama ayen ni maari wa ate wa pilim nmani siuk nalunku po. Fi dan a yaali ayen fi nye dila, be zaab fi dek wa ninj, abe fi kpesi fi dek ate jaab kan paasi fu ate fi me tom wabiowa. ² Wie njaai ale a daani ni wanyi wanyi la, ni maa chaab nya njazuk. ³ Nuru waai a dan poli ayen wa ka

nuru kpionj alege wa daa jaabjaaboa, kula nyonowa a paasi ka wa dek. ⁴ Ni basi ate ni wanyiwanyi a magsi wa dek tuima a nya. Nja dan nala wa basi ate sui peenti ale wa dek ale a nye dii la. Alege ku kan sak kama ayen wa tom gaam ka wa choa. ⁵ Basi ate waai meena ji wa dek jib.

⁶ Basi ate waai ale a zamsi Naawen wienja la, a pa njanmanj sii meena ate wa ta la a chari chaab ale waai ale a sak wa wienja de meena la.

⁷ Ni kan a paasi ni dega dii nyinj la, nuru karo a baga a nye Naawen a la. Boan nyingña, nuru ale a bori jaab buui la wa a che ka wala. ⁸ Waai abe ale nye wari wa dek nyinjka po masim nyiini nyinj la, dila tutunana ale kum. Alege waai ale a nye wari Naawen Chiika nyinj la, wa le nya ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglika ate Naawen Chiika a te la. ⁹ Dila nyinj la ni kan basi ate jianta yik ni ale wamanja tomka. Boan nyingña, ti dan kan jiaya, a ta cheena ku kpeglimka po ti le nya dii le di nye la. ¹⁰ Dila nyinj ate mi a weeni ni ayen dii po meena wuu ti dan ga nya siuk ni basi ate ti a nye manj waai meena jigi ale baai dek ate tama ale ba maa chaab a ta siaka ale Yeezu Kirisita la.

¹¹ Ni nya mi dek njarisika ale soa dii nna kpeenta kpeenta ate m njarisika ale m dek nisa la. ¹² Nuru baai ale kasim a fe ayen ni gebi ni yuana la, ale nuru baai ale a yaali ayen ba a nak kuusa ba peelim tuima nyinj la. Ba a nye dila kama ayen nuruba kan nya siuk a te ba waalika ba ale a sak nuruba ayen Yeezu Kirisita kpi jabarimu nyinj la. ¹³ Ku be ka nuru bala dek dek ale a gebi yua alege ba dek kan va Juuma wensiuku sinsanña ale a weeni dii la. Ba bula a yaali kama ayen ba gebi ni yuana ate ku te ba kanjanta, ni ale siak ayen ni nye dila la nyinj. ¹⁴ Alege mi, togni ka wari ate m le nak kuusidi di nyinj, alege ka kum buui ate ti Nyonowa Yeezu Kirisita kpi jabarimu nyinj la nyiini ate mi le nak kuusidi. Wa kummu de me nyinj ate tenjuk de njantana a nman ka kiri te mi. Ku a nye ase ba maa pa ba kpi ka jabarimu nyinj ale Yeezu Kirisita la. Mi me dek jigi ku a nye se mi maa kpi ka jabarimu nyinj ale tenjuk de njantana la. ¹⁵ Nuru gebi wa yuari yoo, wa an gebi yoo. Ku daa wariya. Wamanja meena ale, Naawen ale nye ate ti chim nuru paalisa la. ¹⁶ Baai meena ale va nyuvuri paalika de wienja la, bala baai me ale ka Naawen wensie nuruba la Naawen ta jiririm ale ba abe ba boro ale suyogini.

¹⁷ Dii ate mi a yaali ayen m weeni kpeglim la ale, m kan yaali ayen waai a nman daani mu, dii nyinj la, lanj ti ale doa

m nyinƙa la a sak kama ayen mi ka Yeezu Kirisita tomteero.

¹⁸ M suaata, mi a saalim kama ayen ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le niak ni meena. Ku be nye dila.

Pool Gbanƙa Ate Wa Nmarisi A Te EFISOS DEMMA La

¹ Mi Pool waai ate Naawen va wa dek yaalika a lueri mu ayen m chim Yeezu Kirisita tuimtomdo la, ale a nmarisi gbanƙa de a te nama baai ale ka Naawen nuruba a bo tenj kaai ate ba a wi ayen Efisos po la. Nama me a va Yeezu Kirisita ka nalimnyiini.

² Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le niak ni abe ba te ni suyogini.

³ Naawen waai ale ka ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ko la, a pa wa tiirimu meena buui ate wa ta wennyamazuk po la a te ti kama, dii nyinj la, tama ale Yeezu Kirisita ka bunyi. Ni be basi ate ti te wa jiam nna yegayega wa le nye dii a te ti la. ⁴ Wa lij lueri ti a te wa dek kama, tama ale Yeezu Kirisita ale ka bunyi la, yaa ale ge nye tenjuk meena, ayen ti chim nuru welensa baai ale kan nman ta kaasuj Naawen nimbie po la. ⁵ Naawen le jam a yaali ti dii la, ale soa ate wa pa wa dek yaalika va nala po a basi ate ti chim wa bisa Yeezu Kirisita yonni nyinj. Nyaku de abe jam ka wa dek yaalika ale wa popola ate wa nye dila. ⁶ Ni basi ate ti a te wa pimpauk, wa ale niak ti nna yegayega la nyinj, ale pa wa dek be yenka a te ti tiirim la nyinj. ⁷ Yeezu Kirisita a kpi te ti kama ayen wa baga a vari ti a basi abe wa voj ti wabaatana a te ti. Nya Naawen ale maari ti dii nna yegayega, ⁸ a gaam jaab buuri meena la. Wa poli kama dila po dila po ale wa dek yam, ⁹ ayen wa le pa ka Yeezu Kirisita a tom wa tuimana a nueri. Naawen jam wa ka wa yaalika a sak ti wa wienja de njaai ale jam a sugi la.

¹⁰ Wa le jam a poli dii la meena a dan jam nueri, wa le cheesi nanta baai meena ate wa nye ate ba bo wennyamazuk ale tenjuk de la, nyo jigi yen, ate Yeezu Kirisita yaa chim ba meena naab, ¹¹ Naawen nyeem a va ka wa yaalika a tom wie meena. Wa be lij lueri ka tama a te wa dek a yaa le ge nye tenjuk meena ayen tama ale Yeezu Kirisita a jam chim bunyi. ¹² Ni basi ate tama baai ale lij ta yiila Yeezu Kirisita jigi la, a pagi Naawen waai ale ta zula la nna yegayega. ¹³ A se nuruba ale jam boro a sak ni Naawen wamanjana njaai ale ta wensie la, wienja, ni wom ba sinsanjanja kama ate Naawen yaa vari ni ni wabaatana po a basi ate ni yaa ta siaka ale Yeezu Kirisita. Ka dila nyinj ale soa ate Naawen a pa wa Chiika ate wa puulim ayen wa te ni la a te ni ate ku sak ayen wa soa ni kama. ¹⁴ Ti be ale ta Naawen Chiika

la nyinj ale soa ate ti seba chak ayen ti nya Naawen ale jam lij puulim ayen wa le nye dii te ti la, wa le sum nye kama. Ti nman seba me kama ayen Naawen le basi kama ate ti soa ti dek meena meena. Ni be basi ate ti te wa pimpauk.

¹⁵ Dila nyinj la, M a wom nama ale ta siaka ale ti Nyɔnɔwa Yeezu ale ni ale ta yaalika ale Naawen nuruma meena dii la kama. ¹⁶⁻¹⁷ Mi kasim a a te ka Naawen jiam ale a puusi a te ni, ayen wa waai ale ka ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ko a ta zula nna yegayega la, a pa wa Chiika a te ni ate wa te ni yam abe wa pa Naawen a sak ni, ate ni baga a seba wa nalimnyiini. ¹⁸ M be nman a puusi a te wa kama ayen wa basi ate ni popola a lagri ate ni nya wa bolimu ate ni nya wa ale wi ni ayen ni ta yiili njaai la abe ni seba ayen nanta baai ate wa puulim ayen wa pa te wa nuruma la a zuak kama nna yegayega. ¹⁹ M be nman a puusi a te wa kama ayen ni seba wa pagrimu yegayegaka ate wa pa te tama baai ale ta siaka ale wa la. Pagrimu de ale pagrim kpionku, ²⁰ ate wa pa nak Yeezu Kirisita kum po a yiti ale basi wa ate wa juei a kali wa juga nisa genj wennyamazuk po la. ²¹ Yeezu Kirisita bo ka dula jigini yogyogla de a nya wennyamazuk chichiri pagrisana ale jaab buuri meena ale ta pagrim ale bo wennyamazuk po ale tenjuk de meena ale tenj kaai meena ale bo njanj cheena la zuk. ²² Naawen pa jaab buuri meena nyo ka Kirisitawa nisima po. Wa nman pa me a te ka Kirisita bisana ale a tu chaab la meena ayen wa chim ba wie meena nindeero kpion. ²³ Kirisita bisana ale a tu chaab la meena a nye se ka wa nyinjka la, wa be kasim sueri nyaka de po kama ase wa ale kasim sueri tenjuk de meena dii la.

2

¹ Dila po dila po ni kan jam a zuli Naawen ya. Ni jam a nye se ka kpeeba la, ni wabaatana ale ni ale kan jam zuli Naawen nueri la nyinj. ² Dila powa, ni kasim jam va ka tenjuk de meena demma wabaatana siuku ale chichiribaatana naawa. Wala ale soa tenjuk de demma baai ale kan a zuli Naawen la meena zuk a nya ba. ³ Wensie, ti meena a jam a va ka siuk kula, dii nyinj la, popola baata tii ale jam bo ti zuimana po la ale ti deksa njan yaalika ale jam basi ate ti nyeem a tom tuimbaata. Naawen sui ale jam a puuri ale ti ate wa jam yaali ayen wa te ti waalika a se wa ale ayen wa te tenjuk de demma baai ale kan a zuli wa waalika dii la.

⁴ Alege Naawen a yaali ti ka nna yegayega ale ta jirim me ale ti a gaam taam, ⁵ sak si Naawen jam nya ti ka nna

se kpeeba la ti ale kan a zuli Naawen la nyinj. Alege wa jam vari ti ti wabaatana po a basi kama ale nak ti kum po a yiti ase wa le jam nak Yeezu Kirisita yiti kum po la. Nyaku de be ka Naawen niaka nyinj ate ti nya varibasika. ⁶ Wa nak Yeezu Kirisita a yiti kum po kama ayen wa nman pilim jueli wennyamazuku po. Ku a nye se tama ale wa a poom a deri kala ale chaab kama dula jigini la, dii nyinj la tama ale wa ka bunyi. ⁷ Naawen a nye wienja de meena a te ti kama ayen ku sak baai meena ale bo wennyamazuku po ale baai ale bo tenjuk de la, ayen wa ta yaalika ale ti kama nna yegayega a gaam taam a yaa le tom wa biika Yeezu Kirisita ayen wa jam maari ti. Wa le sak ba dii la a le boro kama a ta a chej dii po meena wuu. ⁸⁻⁹ Naawen niaunku nyinj ale soa ate ni nya varibasika ni siaka nyinj. Nama an jam baga a nye nyaku de ni dega, alege dii ate wa nye a te ni la a jam ka wa dek tiirim. Ka dila ale soa ate ni ka siuk a baga a ta kanjanta ku nyinj la. ¹⁰ Naawen abe ale nye ate ti chim ti ale ka dii yogyogla de la. Tama ale Yeezu Kirisita abe ale ka bunyi la, wa nye kama ayen ti a tom tuimmanja a te wa. Wa be poom gomsu tuimana de a magsi kama a te ti.

¹¹ Nuruba a biak ni ka baai ale kan daa Juuba la ate Juuma a wi ni ayen ni ka nuru baai ale kan gebi ni yuana la po, alege a wi ba dek ayen ba ka baai ale gebi la po. Ni be poli ni ale jam ka dii dila po dila po la a nya. ¹² Dila powa, ni jam ze Yeezu Kirisita wie. Ni jam ka nicham, dii nyinj la, ni jam maa daa nuru baai ate Naawen lueri te wa dek la po. Ba an jam a maara a chiini nama a nyo baai ale Naawen ale nye noai yenka ale chaab la po. A se nama ale jam boro dii la, ni jam ze Naawen ya. Ni be jam ka yiila wa jigi me. ¹³ Alege yogyogla de, nama baai ale jam kan moata wa la, yaa moata wa kama Yeezu Kirisita kumu nyinj. ¹⁴ Juuma ale baai ale jam kan daa Juuba la a jam ka wari a nye ale chaaba. Ku jam a nye a se ka siak ale kasi ba a poori ba a basi ate ba chim dachaasa ale chaab la. Yeezu Kirisita ale kpi a te ti la, a nye se ka wala ale nak siaka a lonsi ate Juuma ale baai ale kan daa Juuba la a yaa ta noai yerj ale chaab. ¹⁵ Wa yaa nman yik Sinsak naai ate Naawen a te ba la me a tagri, ayen wa baga nye ate Juuma ale baai ale kan daa Juuba la a chim bunyi a te wa dek. Wa dan nye dila, ba kan nman ta dachaani ale chaaba, ba le boro ale ka suyogini. ¹⁶ Yeezu Kirisita ale jam kpi jabarimu nyinj la, wa jam tigi ba kama; a ta jam jigi yerj a basi ate ba ale Naawen a yaa ta noai yerj ale chaab. Dila basi kama me ate ba dachaani ale chaab a nman karo. ¹⁷ Yeezu Kirisita

ale jam tenjuk de la, wa jam sak nuruba kama Naawen wamanjana naai ale basi ate ba a boro ale suyogini ale chaab la. Wa jam sak baai ale kan daa Juuba a ze Naawen la, ale baai ale ka Juuba a seba Naawen la. ¹⁸ Ku be ka Yeezu Kirisita ale kpi a te ti la nyinj ate Naawen pa wa chiik yerjka dekiwa a te tama meena, Juuba ale baai ale kan daa Juuba la. Nyaku de abe te ti ka siuk ayen ti baga a jam ti Kowa Naawen jigi.

¹⁹ Dila nyinj la, nama baai ale kan Juuba la, ni nman daa nicham, dii nyinj la nama ale Naawen nuruma a yaa tigi ka chaab a chim bunyi Naawen jigi. ²⁰ Naawen nuruma a nye se ka wa yeri ate wa boro a se la. Wa tomteeroma ale wa biisiteeroma baai ale lij jam sak ni la, bala a nye ase wa diinana nyubina la. Yeezu Kirisita me a ba a nye se ka tintain ate Naawen pa dueni wa yenni gugoroku po la. Naawen a yaa be pa ka nama a se wa yenni siaka. ²¹ Be ka Yeezu Kirisita ale yik yenni meena a tara nna kenkenj a yaa nye a te di a chim Naawen puusika yeri welenj a te Nyonowa Naawen. ²² Naawen Chiika ale basi ate nama a gum baai ale Yeezu Kirisita ale ka bunyi la po ayen ni meena a chim yeri dii ate Naawen ayen wa boro la.

3

¹ Wienja de nyinj ale soa ate mi a puusi Naawen a te ni. Nuruba yik mi a lik kama, dii nyinj la mi ale jam a sak nama baai ale kan daa Juuba la ayen ni a va Yeezu Kirisita la nyinj. ² Ni seba kama ayen ka Naawen jirim nyinj ale soa ate wa pa tuini de a nyo mi nisima po ayen di maari ni. Ku a fe ate ni seba. ³ Naawen a lij pa ka wa le jam a poli dii la a suk, ale ge yaa nman pa di a sak mi. Mi be poom a lij nmarisi nyaku de kama a te ni. ⁴ Nama be dan nman karim gbanj kaai ate mi nmarisi a te ni la, ni le baga a minj dii ale soa ate mi seba Yeezu Kirisita wie naai ale suk la, kiri kama. ⁵ A ta nyini dila po dila po a ga paari daanja de po, Naawen an sak nuru waai wasusunja de kiri ya, alege yogyogla de wa basi ate wa Chiika sak wa biisiteeroma ale wa tuimtomdoma baai ate wa lueri a te wa dek la. ⁶ Ni basi ate m sak ni nja kiri. Baai ale kan daa Juuba la a dan ta siaka ale Naawen wamanjana, bala ale Juuma a le maa chaab chari tiirim buui ate Naawen a pe ayen wa le te Juuma la. Baai ale kan daa Juuba la ale Yeezu Kirisita ka bunyi. Dila nyinj la, ba le nya njanta baai meena ate Naawen pe ayen wa le te baai ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la.

⁷ Naawen pa wa pagrimu te mi kama ayen m chim wa tuimtomdo abe maa sak nuruba wa wamanjana wie. Wa kasim a

maari mu ka nna yegayega. Wa le nye dii la ka wa tiirimu ale la ate wa potim pa te mu. ⁸ Mi jigi ku a nye se mi ka wa nuruma meena po baari la, alege wa lueri mi kama ayen m ga sak baai ale kan daa Juuba la wa wamaɗsaɗa wie. Naawen wamaɗsaɗa a sak ti ka Yeezu Kirisita wamaɗsaɗa yegayegaka ɗaai ale kan ta kpeglimka la wie. ⁹⁻¹⁰ Naawen be ɗman lueri mi kama ayen mi a sak nuru meena wa wasusugini siuku ale a va dii la. Wa le jam piilim nye jaab buuri meena la, wa liɗ jam pa ɗa suk kama dila powa meena. Dii nyiɗ ale soa ate wa nye dila a yaa le ge ɗman pilim ta ɗa nyini peelim yogyogla de la ale, ayen ku sak Kirisita bisaɗa ale a tu chaab la ale chichiri pagrisaɗa ale ɗanta baai meena ale ta pagrim a bo wenyɗmazuk po la a miɗ wa yammu ale ka toɗatoɗa dii la, ¹¹ Naawen nye nyaku de a ta va ka wa ale poli dii la. Be ka ti Nyɔɔwa Yeezu Kirisita nyiɗ ale soa ate wa nya wa popolaɗa de kiri. ¹² Dila nyiɗ la, ti ta siaka ale Yeezu kama, tama ale wa ale ka bunyi la, ti ta popo pagrim kama a бага ченj ga a zaani Naawen niɗ. ¹³ Mi bo dela jigini a namu ka nama nyiɗ, alege m kan yaali ayen ni suniima kaasi dila nyiɗa. Mi ninammu de le basi ate ni nya ku nyuenta.

¹⁴ Dila nyiɗ la, mi a kpi duna teɗ a puusi Naawen ti Kowa a te ni kama. ¹⁵ ɗanta meena ale bo wenyɗmazuk ale teɗzuk de la ka wala ale a te ba yue. ¹⁶ Naawen a ta zula ale nalim ka nna yegayega. Ka dila ale soa ate maa saalim wa ayen wa basi ate wa Chiika a lueri wa pagrimu a nyo ni suniima po, ¹⁷ Ate Kirisita jam bo ɗa po dii nyiɗ la ni ta siaka ale wa kama. Wa pagrimu a dan bo ni suniimaɗa po nalimnyiini, nama le ta yaalika ale wa abe ni ta yaalika me ale chaab a gum du, ¹⁸ ate nama ale Naawen nuruma бага себа Yeezu Kirisita ale a yaali ti dii nna yegayega la. ¹⁹ Maa yaali kama ayen ni sum seba Yeezu Kirisita ale a yaali ti dii la. Ti an бага a miɗ wa yaalika kiri a nueri meena meena, alege maa yaali kama ayen wa yaalika a sueri ni meena, ate ni jam chim nuru maɗsa ase Naawen dek ale ka dii la.

²⁰ Naawen pagrim buui ale bo ti suniimaɗa po la a бага kama a nye ate ti a tom tuima a te wa a gaam tama ale a poli ayen ti bek wa ate wa maari ti dii la. ²¹ Kirisita bisaɗa ale a tu chaab la ale Yeezu Kirisita waai ale ka ba niɗdeero la, le kasim a te Naawen zula dii po meena wuu. Ku be le nye dila.

4

¹ Mi waai ate ba yik mu a lik ti Nyɔɔwa ɗaari vaka nyiɗ la, ale a saalim ni ayen ni a va wa a magsi dii ale magsi ayen ni

a va wa la. Naawen ale wi ni ayen ni a va wa dila. ² Ni kasim a zaab ni dek nuruba niɗ, abe ni seba ni dek taka, abe ni ta chichiiba dii po meena. Ni a maari chaab, ate nuruba seba ayen ni ta yaalika ale chaab kama. ³ Naawen Chiika ale basi ate ni ta noai yeɗ ale chaab, ale ɗman basi ate ni boro ale suyogini ale chaab me. Ni nyeem be kasim pii nyiɗ ate ni a nye dila ale chaab. ⁴ Naawen Chiika ka kanyi dekki. Baai meena me ale ta siaka ale Yeezu la ka nuru yeɗ. Naawen be lueri ni kama me ayen ni ta yiila wa jigi, yiila ɗaai ale chim yiili yena la. ⁵ Ti Nyɔɔwa ka wanyi dekki, ale tama ale ta siaka ale wa dii la me ka bunyi. Ba le pa nyiam a te ni soka dii la me ka bunyi. ⁶ Naawen, waai ale ka wanyi dekki la, ka nurubiik meena ko. Wa be ka waai meena Nyɔɔ. Wa bo ale waai meena kama a pa ba meena a tom tuima.

⁷ Ti wanyiwanyi potim tuesi tiirim kama a magsi chaab ale Kirisitawa ale te dii la.

⁸ Ba ɗmarisi Naawen gbaɗka po ayen,

“Wa ale jam a jueli wenyɗmazuk la,

wa a de ka baai ate ba jam yik ba ale wa lik la niɗ a ta ba yiti jueli wenyɗmazuk niɗniɗa.

Wa ɗman te nurubiik meena ka tiirinta.”

⁹ Nama a poli ba le ɗmarisi ayen, “Yeezu yiti jueli wenyɗmazuk niɗniɗ”, la kiri ale boa? Ku kiri ale wa liɗ nyini ka dula jigini a siɗ jam teɗzuk de a yaa kpi ate ba gu wa. ¹⁰ Dila nyiɗ, waai abe ale siɗ teɗzuk de la, ka wala degadega abe ale ɗman jueli wenyɗmazuk niɗniɗka, a gaam taam dula jigini ayen wa sueri teɗzuk de meena.

¹¹ Be ka wala ale pa tiirimu a te nuru biik meena a yaa basi ate ba gela tuimtomɗoba, ba gela Naawen biisiteeroɗa, ba gela baai ale a mooli Naawen wamaɗsaɗa wie la, ba gela Kirisita bisaɗa ale a tu chaab la kpaɗɗa, ba gela me sagroba. ¹² Wa nye nyaku de kama ayen wa gomsɗ baai meena ate Naawen soa la a magsi ate ba a tom Kirisita bisa tuima. Ate ku basi ate Kirisita bisaɗa baai ale bo jigi yeɗ ase wa nyiɗka la ta pagrim nalimnyiini. ¹³ Ase ti dan ta siaka ale Naawen biika a gum du yegayega a jam seba wa nalimnyiini, ti meena le ta noai yeɗ ale chaab kama. Ase ti dan a va dila, ti le chim Kirisita bisii ale pagi magsi ale ta yam yegayega la abe ti ɗman chim ase Yeezu Kirisita ale kasim ka nuru maɗ meena meena dii la. ¹⁴ Dila abe dan nye, ti kan ɗman a nye ase bisa la ale ti siaka ale wa. Nuru bala a nye se ka ɗaarunta ale bo nyiam po ate vioku chiak ti a ta a ga niɗ ale ɗaari la. Sagroba baai ale kan seba Naawen la, a nyeem kasim a paasi ba kama ale a yaali me ayen ba nye ate ba nyini Naawen wensie siuku po a nyini.

Sagrōma de nina a nyeeem ale kasim muni ale tuimbaata meena tomka ale a paasi nuruba ba chaab ate ba a gum ba po a tom ŋa. ¹⁵ Alege, ku a fe ate ti chim nuru pagrisa, ate sagrōma de a kan ŋman бага a daani ti. Yeezu Kirisita ale ti nɔdeero. Ni basi ate ti nyeeem a biisi wensie abe ti a yaali chaab, ate ti chim ase wa dek la. ¹⁶ Ti a nyɛ se ka wa nyinŋka la. Wala ale waai ale yik ti a tom chaab ase kunanŋa ale yik nyinŋka a tom chaab dii la. Nyinŋka kabtanŋa meena abe dan a tom dii ale magsi la ale yaalika, ka a chim kama a ta pagrim.

¹⁷ Ti Nyonowa yonni nyinŋ, ate m pa a kaam ni ayen, ku a fe ayen ni kan ate ni boka nyɛ ase baai ale kan seba Naawen la boka. Ba ale a poli dii la ka kiri ya, ¹⁸ ba ka popola manŋa me. Ba tue kpari ka nna yegayega ate ba an бага a miŋ Naawen ya. Dila nyinŋ ale soa ate wa an бага a pa wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. ¹⁹ Ba kasim a tom ka danŋa tuima alege kan chali chivie ale ŋa. Ba kasim a tom ka wabaata tuima. Ba kasim a yaali ayen ba a tom ka ŋala chaab dii po meena.

²⁰ Baai ale sak ni ayen ni a wa Yeezu Kirisita la, an sak ni ayen ni a tom ka ŋala. ²¹ Ba le sak ni wa wie la, ba weeni ni wa wensienŋa wie kama, ate nama wom ale ta siaka ale ŋa a va wa. ²² Yogyogla de ni pa ni nyɛ kpak ka a basi, dii nyinŋ la kala ale a basi ate ni a va ni dek pimpaasima yaalika ale pa ni a zaani siuk kuui po ale ta ni a cheŋ kaasunŋ jigi la. ²³ Ku a fe ate ni basi ate Naawen tagri ni popola meena abe wa nyɛ ate ŋa chim popola paala. ²⁴ Ni nyɛ paalik kaai ate Naawen pa te ni la, le basi ate ni chim ase wa dek la. Naawen ka wensie de welensa nyonɔ.

²⁵ Ku a nyɛ se ni meena a chim ka Yeezu Kirisita nyinŋka la. Dila nyinŋ la, ni kan ŋman a velim a te chaaba, alege ku a fe ate ni kasim a biisi wensie ale ni vaanchaab. ²⁶ Ni sue dan a puuri ale waai, ni kan basi ate supuurim bula kasim bo ni suniima po ate wein ga sir. ²⁷ Ni kan te Velinwendika siuwa ayen wa a nyɛ ate ni a tom tuimbaata. ²⁸ Ni dan ka zueba, ni be basi ni zummu, abe ni a de ni dek nyinŋ wulum ŋanta. Ni dan a nyɛ dila, ni le бага pa ŋanta bala a maara a maari niwomma. ²⁹ Ni kan a biisi biem wie a te chaaba, alege ni basi ate dii meena ate nama a biisi la a ta maarika ale nyinŋbiiri, ate ku maari baai ale a wom ni la. ³⁰ Ni kan daani Naawen Chiika. Boan nyinŋa, Naawen Chiika ate Naawen te ni la, ku a sak kama ayen wa soa ni kama a ta ga paari dii po ate Naawen ayen wa jam tuesi ni a basi la. ³¹ Ni be pa ni supuurimu ale ni popo soblomu a basi. Ni basi nuemka ale nuruba leeta. Ni kan kisi chaaba. ³² Ni dan basi ŋala, ni be chim

nuru baai ale seba ba dek taka la abe ni ta jiiirim ale chaab. Yeezu Kirisita kumu nyinŋ, ale soa ate Naawen a voj ni wabaatanŋa a te ni. Dila nyinŋ la, nama me be kasim vonŋa a te chaab.

5

¹ Yogyogla de nama ka Naawen dek bisa baai ate wa yaali nna yegayega la. Dila nyinŋ la ni be pii nyinŋ nna yegayega ate ni a tomsi wa. ² Yeezu Kirisita ale kpi te ti dii la a nyɛ se ka Juuma ale jam a pa ŋan masisa ale dunŋa a kaabi a te Naawen la. Yeezu Kirisita nyɛ ate ka Naawen sui yaa peenti a sak ti ayen wa a yaali ti kama. Ni basi ate ni yaalika a chim ni ninŋ wari ase Kirisitawa yaalika ale tama ale de ninŋ dii la.

³ Yogyogla de ni ka Naawen nuruba. Kula a be kan ŋman a magsi ayen ni a biisi nipok yaalik ale danŋa tuima ale butueme wie ale chaaba. ⁴ Ku be kan ŋman a magsi me ayen ni a biisi noai biem a yaase betta biik a diini, alege ku magsi ka ni nyeeem kasim a te Naawen jiam. ⁵ Ni seba nalimnyini kama ayen baai meena ale ka nipok yaalisa ale tuim danŋisa nyam ale butueta nyam la a kan бага a jo Naawen ale wa biika Yeezu Kirisita naamu po. Butueta nyam a nyɛ se ka nuru baai ale a kaabi bogluta a la ase ba ninŋ yaali ba ŋantanŋa a gaam Naawen.

⁶ Ni kan a wom betta nyam wie ŋaai ale ŋa paasi ni la. Naawen sui ale puuri ale bala chaab. Wa le jam te ba ka waalika dai yerŋ po, dii nyinŋ la, ba kan zuli wa. ⁷ Dila nyinŋ la, ni kan te ni ninŋ bo ale baai ale a biisi be sila chaama la po. ⁸ Ase nama ale jam kan seba Naawen dii po la, ni bo ka legi po, alege yogyogla de nama ka Nyonowa nuruba, ni yaa bo ka dannii kantuenŋka po. Ka dila ale soa ate ku a fe ayen ni bo dannii kantuenŋka po la. ⁹ Boan nyinŋa, nuru bala chaab a kasim a tom ka tuimmanŋa a te Naawen. Ba be chim ka nuru manŋa me. Ba chim ka nuru baai me ale a biisi wensie la. ¹⁰ Ni be pii nyinŋ ate ni a tom tuim ŋaai ale a nyɛ ate ti nyonowa sui a peenti la. ¹¹⁻¹² Ni kan ta wari a nyɛ ale wie ŋaai ale ka kiri ate nuruba a tom la. Dii nyinŋ la, ka nuru baai ale bo legini po la ale a tom ŋala. Alege, ni ta bala chaab nyini legini po a nyini dannii kantuenŋka po. Ku ka chivie ate nuru weeni ba ale sugi a nyɛ ŋaai la. ¹³ Ni dan nyɛ ba dila, ku a nyɛ a se ba tuimanŋa a yaa nyini ka kantuenŋka po ate waai meena бага a nya ŋa la. ¹⁴ Boan nyinŋa wenbinni a dan ga pusi legini a kan ŋman a boro. Dila ale soa ate nuru wanyi weeni ayen, "Nama baai ale doa a goa la, ni yiti kum po,

ate Kirisita a nyagsi ni zuk.”

¹⁵ Dila nyiñ, ni be kpesi ni dek ale ni boka po ale ka dii ale nuruba la. Ni kan boro ase betta la, alege ni ti an boro ase yam nyam la. ¹⁶ Vaaña de po nuruba yegayega ale a tom tuimbaata. Alege nama, ni a gisi siuk tii po ate ni ayen ni kasim a a tom tuimmanja la. ¹⁷ Ni kan a nye se ni ka betta la, alege ni a gisi dii ate Naawen a yaali ayen ni a tomu a te wa la.

¹⁸ Ni kan pa ni dek a te daamoa ate bu kaasi ni, alege ni pa ni dek meena a te Naawen Chiika. ¹⁹ Ni kasim a yi yi ñaai ate Naawen Chiika a te ni ayen ni a yi la abe ni a te Naawen pimpauk ni suniima po. ²⁰ Ti kowa Naawen a tom tuima ka nna yegayega a te ti. Dila nyiñ la, ni kasim a te ti Kowa Naawen jiam ti Nyonowa Yeezu Kirisita yonni nyiñ.

²¹ Ni basi ate ni popolaña meena a chim popola yena, ate ni бага a te Yeezu Kirisita zula.

²² Nama baai ale ka pooba la, ni siak a te ni choroba ase ni ale a siak a te Naawen dii la. ²³ Boan nyiña, chorowa ta pagrim kama wa powa zuk ase Yeezu Kirisita ale ta pagrim Kirisita bisanja ale a tu chaab la meena zuk dii la. Bala a nye se ka wa nyiñka la ate wa yaa vari ba ba tuimbaatana po a basi. ²⁴ Dila nyiñ la, ku a fe kama ayen Kirisita bisanja ale a tu chaab la a siak a te Yeezu Kirisita. Siuk kula po me, pooba me a siak meena a te ba choroba.

²⁵ Nama baai ale ka choroba la, ku a fe kama ate ni ta yaalika ale ni pooma ase Yeezu Kirisita ale a yaali baai meena ale a wa wa la. Wa kpi kama a te ba ate ku sak ba wa yaalika ale soa dii ba jigi la. ²⁶ Yeezu Kirisita nye nyaku de ayen ku sak ayen wa pa Kirisita bisanja ale a tu chaab la a te ka Naawen, wa be pa ka Naawen wannani a biisi yaa pa ba te Naawen la. Wa be liñ pa ka nyiam a sugri ba ale ge nye dila. ²⁷ Yeezu Kirisita a nye wiña de kama, ayen wa бага Kirisita bisanja ale a tu chaab la meena ale ba nalimu ale ba welensanja ale ba ale chim nuru manja la a te wa dek, ate wa kan ñman nya ba kaasunku. ²⁸ Ku a fe kama ate choroba ta yaalika ale ba pooba ase ba nidama ale a yaali ba dek dii la. Wa dan ta yaalika ale wa powa, ku a nye se wa a yaali wa dek me kama la. ²⁹ Waai an kisi wa dek nyiña, wa a nya ka zuk ale a te ka ñandiinta kama. Yeezu Kirisita me abe a nya Kirisita bisanja ale a tu chaab la zuk ka dila. ³⁰ Wa a ta yaalika ale ba ka nna yegayega, dii nyiñ la ti a nye se ka wa nyiñka la. ³¹ Ase ba ale ñmarisi Naawen gbanja po dila po dila po dii ayen, “Dila nyiñ la, ku a fe kama ate nidama basi wa ko ale wa ma abe wa ge ate wa ale wa

powa a chim nuru yer.” ³² Wa susugi ale bo ñmarisika de po. Mi be ale seba ku kiri ale dii la ale, Nipok ale wa chora ale ba chim bunyi dii la, a sak ti kama ayen Yeezu Kirisita ale Kirisita bisanja ale a tu chaab la meena me ka bunyi. ³³ Ku be ka dila nama me jigi ayen, ku a fe kama ate choroba a yaali ba pooba a se ba ale a yaali ba dek dii la abe, pooba me a te ba choroma zula.

6

¹ Nama baai ale ka bisa la, ku a fe kama ate ni a zuli ni koba ale ni maba du la ku ka wa man a magsi ayen ni a nye. ² Naawen a jam pa wa sinsanja pi wa a te Moosis kama dila po dila po. Sinsanja po dinyi a weeni ayen, “Nama a te ni koba ale ni maba zula.” Sinsanja de a jam le dii ate Naawen a liñ pa peka a maa gum du la. ³ Wa peka a jam weeni kama ayen, “Ni daa te ni nyamma zula, ni le nya nyinyogsa abe ni boro ate ku beni tɛjka zuk.”

⁴ Nama baai ale ka koba ale maba la, ni kan pa nyeka tuemoa a nya ni bisanja zuk, dii nyiñ la ni dan a nye dila, ba sue le ña puuri ale ni. Alege, ni a nya ba zuk abe ni a sak ba, abe ni a kaam ba ase Nyonowa ale sak ti dii la.

⁵ Nama baai ale ka yom la, ku a fe ate ni a te baai ale soa ni la zula nna yegayega abe ni a va ba noa ale ni popo meena ase ni a va ka Yeezu Kirisita la. ⁶ Yom ba gela a kasim a tom ka nna yegayega ba nyamma nimbie po, alege ba dan ga basi ba ale chen, ba kan ñman a tomu. Ku a fe kama ayen ba kan a nye dila. Ni be seba ayen ka Yeezu Kirisita ale soa ni yogyogla de. Dila nyiñ la ni kasim piñ nyiñ a tom dii ate wa a yaali la a te wa. ⁷ Ni a tom ni tuimaja ale supeantik, dii nyiñ la ni kan tom a te daa nurubisa nyiini, alege ka Nyonowa maara. ⁸ Ni be seba ayen ni dan poom ka yom yaase ni daa yomma alege ni a tom tuimmanja a te wa, wa le tuni ni ni tuimaja nyiñ.

⁹ Nama baai me ale ka yom nyam la, ni a poli ayen nama ale ni yomma meena a ta ka nyonowanyi waai ale bo wenñmazuk la. Dila nyiñ la, ku a fe ate ni a nya ba zuk nalimnyini abe ni kan a nyigsi ba. Buusa boka jigi, Naawen daa waai ale a yaali nuruba ba gela ale a basi ba gela la.

¹⁰ Dii nyiñ la nama ale ti Nyonowa ale ka bunyi la, ni бага kama a tuesi wa pagrimu yegayegaka gela. ¹¹ Ni dan kasim a a nya pagrim buu ate Naawen pa a te ni la jigi, Velinwendika a kan бага a paasi ni dii po dii po. ¹² Boan nyiña, ti kan yaali Naawen pagrimu ayen ti a kpalim ale ka nuruba, alege ti a yaali ayen ti a kpalim ale ka chichiri pagrisanja ale pagritanja togatoga ale a tom tuim kasim a a bo wenñmazuk la.

¹³ Dila nyin, ni kpesi yik Naawen pagrimu a tanla nalimnyiini, ate dabioku a dan jam abe ni baga a nak de dachiaka meena meena.

¹⁴ Dila nyin, ni gomsni ni dek kenken ale wensie ase chiakgbain ale bobi ni chaasa la, abe ni basni ate welensa lik ni kuusa, ¹⁵ abe ni kasim gomsni magsi ate ni pa Naawen wannni ase nuensa la ate a sak nuruba Naawen wamaɗsaɗa wie. Ni dan sak ba ate ba wom ɗa, Naawen a le te ba suyogini. ¹⁶ Diipo meena wuu, ni basni ate ni siaka a chim ase naab gbain la ate ni pa lik ni dek ate Sitaana dan toɗ wa pieɗa abe ɗa kan nye ni wariya. ¹⁷ Abe ni pa ni varibasika ate ni nya la, a chim zuchiak, abe Naawen wannni me a chim gebi kpier kaai ate Naawen Chiika a te ni la. ɗala a le basni ate ni nak a de ni dachaasaɗa.

¹⁸ Ni kasim a puusi a te Naawen wienɗa de nyin, ate wa baga a maari ni. Ni basni ate wa Chiika a sak ni dii ate ni ayen ni puusi a te wa la. Ni kpesi ni dek nalimnyiini abe ni ta sudunɗi nna yegayega, abe ni a puusi a te wa ate wa maari wa nuruma meena. ¹⁹ Ni be ɗman a puusi Naawen a te mi me, ate wa te mu popo pagrim ate maa sak nuruba yegayega wa wamaɗsaɗa wie. Naawen jam pa wa wamaɗsaɗa a suk kama a ta jam paari jinla, ate wa yaa yeeri ɗa a ta nyini peelim yɔgla. ²⁰ Nuruba ale yik mi a lik Naawen wamaɗsaɗa de nyin alege m za ka Yeezu nanɗkula po. Ku be magsi kama ayen maa sak baai meena ale bo dela jigini la Naawen wamaɗsaɗa wie meena abe m kan peri dinyi me la yaase m chali yɔgsum.

²¹ M seba nama ale a yaali ayen ni wom mi ale a tom dii la kama. Ka dila nyin ale soa ate mi a tom Tikikus ni jigi. Wa ka ti vaanchaama po wanyi waai ate ti ta yaalika ale wa ate wa a tom ti nyɔɔwa tuimaɗa me nalimnyiini la. Ka wala le wa weeni sak ni mi me ale a tom ate ku a cher dii la. ²² Ka dila ale soa ate mi a tom wa ni jigi ayen wa weeni ni tama ale a tom dii la ate ku te ni nyinɗiiri ate nama me a tom ni tuimaɗa a cher.

²³ Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔɔwa Yeezu Kirisita le basni ate ni meena ale ni vaanchaama meena ate ni ta siaka ale ba nalimnyiini, a boro ale suyogini abe ni ta yaalika ale siaka ale chaab nna yegayega.

²⁴ Naawen niaunɗu le boro ale baai meena ale ta yaalika ale ti Nyɔɔwa Yeezu Kirisita la, yaali kaai ale kan ta kpeglimka la.

Pool Gbanƙa Ate Wa Nmarisi A Te FILIPAI DEMMA La

¹ Mi Pool, ale a nmarisi gbanƙa de a te ni. Mi ale nuru waai ate ba a wi ayen Timoti la ate ti chim Yeezu Kirisita tomteeroba la a puusi nama ale ni kpaɗɗa ale ni maarima baai meena ale ka Naawen nuruba a bo Filipai tenƙa la.

² Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le niak ni abe ba te ni suyogini.

³ Mi kasim a poli ni wie kama ale a puusi Naawen a te ni. ⁴ Mi dan boro a puusi a te ni, mi sui a nyeem a kasim a peenti ka nna yegayega. ⁵ Dii nyin la, a ta nyini dii po ate nama a wom Naawen wamaɗsaɗa wie la, ni nyeem a kasim jam a maari mu kama ate maa weeni nuruba wa wie. ⁶ M seba ayen Yeezu Kirisita a dan pilim jam, Naawen a yaa le nueri tuim ɗaai ate wa poom a liɗ boro a tom ni jigi la. ⁷ Ku nala kama ate mi kasim ta ni wie m sunum po nnala, dii nyin la mi ta yaalika kama ale ni nalimnyiini. Ba dan yik mu a ta ga lik a yaase mi ale za Naawen wamaɗsaɗa ɗaɗaɗa a sak nuruba ayen ɗa ka wensie la, Naawen a kasim a maari mi ale nama me kama. ⁸ Naawen ka mi seero ayen mi a biisi ka wensie, ase m nin weeni ayen yaali kaai ate m ta ale ni la a nyini ka Yeezu Kirisita sunum po.

⁹ Dila nyin la a zaani dii po ate tama wom ni la, ti kasim a puusi Naawen a te ni kama ayen yaali kaai ate ni ta ale chaab la, le kasim zuak yegayega. Daa dila nyiini abe ni seba ka me a nmasi zuek wie meena po, ¹⁰ ate ni nyeem a бага a lueri wa wensie siuku abe ni a va ku. Ni daa nye dila ate Kirisitawa a nman pilim jam, ni le бага a tu wa ale welensa ale kan ta kaasuɗa wa jigi ya. ¹¹ Yeezu Kirisita a le maari ni ate ni chim nuru maɗsa nna yegayega. Nuruba a le nya nama tuima ale ka dii la a yaali ayen ba a pak abe ba a te Naawen zula.

¹² M suaata, maa yaali kama ayen m weeni a sak ni ayen ba le yik mi a lik dii la a basi kama ate Naawen wamaɗsaɗa a tagli nuruba yegayega jigi. ¹³ Siiza sojima ale a limsi mi la ale baai meena ale bo dela la a seba kama ayen ba yik mi a lik ka mi ale a va Yeezu Kirisita la nyin. ¹⁴ Nyaku de nyin, Yeezu ɗaɗaɗaɗa ba yega a jam ta sunum pagrik ayen ba a sak nuruba Naawen wamaɗsaɗa wie.

¹⁵ Nuruba ba gela baai ale ta nyuri ale mi la, a sak nuruba kama Yeezu Kirisita wie, alege baai me ale kan ta nyuri ale mi la a sak nuruba wa wie a maari mi. ¹⁶ Baai ale

a maari mu la a yaali mu kama ale seba ayen ka Naawen ale pa mi a zaani dela jigini ayen m za wa wamaɗsaɗa wienja ɗaɗaɗa. ¹⁷ Baai me ale ta nyuri ale mi la, a sak nuruma Yeezu Kirisita wie ale ka ba noa po wie nyiini. Ba ka butueta nyam ale a yaali ayen ba nye ate m nmasi a nam yegayega a gum m ninammu de po likka dokku de po.

¹⁸ Alege dila a kan kaasi. Ba gela a sak nuruba Yeezu Kirisita wie kama ale ba popo meena, alege ba gela me a sak ba wa wie ale ba noa po wie nyiini. Ku peenti mi sui kama, dii nyin la nuruma de meena buyewa a basi kama ate nuruba wom Yeezu Kirisita wie. ¹⁹ Ku be nman peenti m sui dii nyin la, mi seba kama ayen ba le jam a yeeri mi likka dokku de po a basi boan nyinja nama puusaɗa ale Yeezu Kirisita Naawen Chiika maarika le basi kama ate ba yeeri mu. ²⁰ M le potim a yaali dii ale m sunum meena ale ta yiila ale di la ale m kan tom m tuima a kpeeri dii po dii po. Mi a yaali kama dii po meena wuu ayen ale yogyogla de, m kasim ta nyinbiiri nna yegayega a tom ate ku ta zula a jam Kirisita jigi dii meena wuu m kpi yoo mi an kpi yoo. ²¹ Boan nyinja, m boka kiri ale boa? M boka kiri ale m kasim a va Yeezu Kirisita nalimnyiini, dii nyin la m dan kpi m le bo ale wa. Kula a zunchoɗa kama. ²² Alege mi ze kuui dek ate mi yaa m lueri la, ase m nin diem ta nyuvuri, a бага a tom tuimmaɗsa yegayega a te wa a gum du yaa, m nin kpi. ²³ Wienja de ɗayewa a daani mu kama nna yegayega m sunum po. M kasim a a yaali kama ayen m kpi a ga bo ale Yeezu Kirisita. Kula a zunchoɗa m tenzuk de boka kama, ²⁴ alege ku ka wamaɗ nalimnyiini ate m boro ale ni a zunchoɗa gaam m nin kpi. ²⁵ M seba ayen ku a magsi kama ate m bo ale ni ate m бага a maari ni ate ni ta siaka nalimnyiini ale Yeezu abe ni sue a peenti nna yegayega. ²⁶ M be dan jam ayen m nman bo ale ni, nama a le zak m zuk a zaani abe ni a te Yeezu Kirisita pimpauk mi nyin.

²⁷ Yogyogla de, wamaɗka ale, ni basi ate ni boka a va ale Kirisitawa sinsaɗa ale a weeni dii la ate m dan poom a jam ni jigi nwuli a yaa se m beni ale ni wie womka, m le seba ayen ni ta noai yen kama ale chaab ale kpesi za magsi me. M le nman seba me ayen ni nina a muni ka nna yegayega ayen ni a sak nuruba Naawen wamaɗsaɗa ɗaai ale basi ate ba a ta siaka ale wa la. ²⁸ Ni kan pooma a chali ni dachaasaɗa yogsum ale maga dek me la. Nyaku de a le sak ba ayen Naawen dek a le jam dai yen po a nya ba kaasuɗku abe wa nye ate ba kan ta kiri ya. Ku le sak nama me ayen wa le jam a vari ni ni tuimbaataɗa po a kasim

basi kama meena meena. ²⁹ Boan nyiŋa, Naawen an basi kama ate ni ta siaka nyiini ale Yeezu Kirisita alege wa basi kama me ate ni a nam wa nyiŋ. ³⁰ Yogyogla de ni gum mi po ate ti nye kpalinŋa, kpalinŋ kaai ate nama a wom ale mi a kpalim la. Be ka kala ale la ate me diem a kpalim.

2

¹ Yeezu Kirisita waai ate nama a va la a le basi ate ni pagra ale wa yaalika ale nama le ka dii la a le te ni sudunŋi. Naawen Chiika ale basi ate ni ta noai yerj ale chaab, wa le maari ni ate ni a yaali chaab abe ni ta jiiirim me ale chaab. ² Maa saalim ni kama ayen ni basi ate ni popola meena a chim bunyi abe ni kasim a a yaali chaab nna yegayega. Ni dan a nye nyaku de, ni a basi kama ate mi sui a kasim a a peenti nna meena meena. ³ Ni kan chim bu tueta nyamma abe ni kan a nak kuusa a poli ayen nama zuak gaam ni chaaba, alege nama dek a ti an seba ni dek yik ka. ⁴ Ni kan a poli ni dek ŋanta nyiini wie, alege ni a poli ni vaanchaab ale ba ŋanta jigi wie. ⁵ Ku a fe ate ni ta popola ŋaai chaab ate Yeezu Kirisita jam ta la:

⁶ Wa jam ka Naawen alege wa kan jam a yaali ayen wa ta pagrim a soa ase wa le jam ka dii la ate ba chim bunyi. ⁷ Wa jam pa wa le ka dii la kama a basi ŋaaj ale ge a chim tomteerɔ ase nuru biik la. ⁸ Wa jam ka nuru waai ale seba wa dek yikka la ale a zuli Naawen noai a kpi jabarimu nyiŋ.

⁹ Dila nyiŋ ale soa ate Naawen a zak wa a zaani niŋ ale te wa yue dii ale zuak a gaam yue meena la, ¹⁰ ate baai meena ate Naawen a nye ate ba bo wennyamazuk ale tenjuk meena la ayen ba meena jam kpi dunduna tenj wa niŋ a te wa zula. ¹¹ Ba meena a le nyini peelim weeni ayen, Yeezu Kirisita ale ba Nyɔnɔ. Ba dan nye dila, ku le te wa Kowa Naawen zula.

¹² Dila nyiŋ la, m dek doaba, ase mi ale jam bo ale ni la, ni a zuli mi noai, alege yogyogla de ate mi ŋman karo ale ni la, ku magsi ka ni deema a zuli mi noai nalimnyiini. Ni pii nyiŋ nalimnyiini a tom wa tuimaŋa ale kpazinagsuk ate wa vari ni ni tuimbaatanja po a basi. ¹³ Naawen abe ale kasim bo ni suniimaŋa po a tom la, wa a yaali kama ayen ni a tom wienja de ŋaai ale a te wa supeentik la. Wa be a te ni pagrimu me kama ate ni tom dii ate wa a yaali ayen ni tom la.

¹⁴ Ni a tom wa tuimaŋa abe ni ka a ŋuuni ale ni vaanchaaba a yaa se ni ta nampaga ale chaaba. ¹⁵ Dila ale basi kama ate ni welema ni suniima po abe ni kan ta kaasunŋ Naawen nimbie po, dii nyiŋ la ni ka

wa bisa. Baai ale ka tuim kaasima nyam a kasim a tom tuimbaata nna yegayega la, a boro a gilim ni kama. Ni basi ate ni tuimmaŋsaŋa a nyagsi ba sunsunŋ a se chinmarisaŋa ale a nyagsi dii la. ¹⁶ A sak ba ayen Naawen a yaali kama ayen wa pa wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. Ni daa nye dila ate Yeezu Kirisita a ŋman jam, ni le zak mi zuk a zaani. Dii nyiŋ la, tuim ŋaai meena ate mi a tom a te ni la, a kan chim kayiowa.

¹⁷ Mi a dan poom kpi nama siaka nyiŋ, ku a nye ka nna ase m pa m dek a kaab te ka Naawen la. Ku be dan ka dila mi ale nama meena ta ka supeentik. ¹⁸ Siuk kula po ku a fe kama ate nama jam gum mi po ate ti maa chaab a ta supeentik.

¹⁹ Ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita dan te siuk, ku kan beni ale ge ate m tom Timoti ni jigi ate wa dan ŋman pilim jam mi jigi, abe wa ta ni wie a jam paali a sak mu, ate ku te mu nyiŋbiiri. ²⁰ Wala nyiini ale bo ale mi dela ate wa niŋ a maa bo ale ni a gum mi po. ²¹ Baai ale tali bo dela ale mi la, niŋ a bo ale ka ba dek wie po, alege ba niŋ ka ale Yeezu Kirisita wienja. ²² Alege ni meena seba Timoti ale ka nuru manŋ la kama. Ni be ŋman seba me mi ale wa ale a maa chaab a tom dii nna ase biik ale ka ko la a sak nuruba Naawen wamaŋsaŋa wie. ²³ Dila nyiŋ la, m dan ga seba wie a le ŋa nye dii ni jigi la, m kan beni ale ge tom wa ni jigi ya. ²⁴ M ta siaka ale Nyɔnɔwa kama ayen ku kan beni alege ate mi dek a бага jam ni jigi ya.

²⁵ Maa poli ayen ku magsi kama ate m tom ti vaanchaowa wanyiwa ate ba a wi wa ayen Epaforodaitus la, ate wa jam ni jigi. Wala ate nama jam linŋ tom wa ayen wa jam a maari mu la. Wa le jam la, wa kasim a pii ka nyiŋ nna yegayega ate mi ale wa a boro a tom nalimnyiini ale chaab dela jigini. ²⁶ Wa kasim a yaali kama nna yegayega ayen wa ŋman jam ni jigi a nya ni. Ku jam kasim a daani wa kama wa popola po nama ale wom ayen wa jam ka nyiŋyogsa la. ²⁷ Ku ka wensie ayen wa ale jam kan ka nyiŋyogsa la, ku jam tali ka maga dega ate wa kpi, alege Naawen jam ta jiiirim ale wa kama ate wa ŋman nya nyiŋyogsa. Naawen a jam ta jiiirim ale mi me kama, dii nyiŋ la wa dan jam kpi kama mi sui te kaasi ka nna yegayega, wie ŋaai ale gilim mu a daani mu la po. ²⁸ Ka dila nyiŋ ale soa te maa yaali ayen m tom wa ate wa jam ni jigi yogyogla de la. Wa dan jam ate ni nya wa ni sue a le peenti abe mi me dek sukaasunŋku a be. ²⁹ Wa be dan jam ni jigi ate ni nya wa, ni tuesi wa nalimnyiini ale masim, dii nyiŋ la ti Nyɔnɔwa nyiŋ. Ni a te nuru baai meena ale a nye a se wala la zula, ³⁰ dii nyiŋ la wa,

pa ka wa nyuvuri da a tali maga ate wa kpi Yeezu Kirisita tuimaŋa nyiŋ ayen ku te mu maari kaai ate nama dek an бага a te mi la.

3

¹ M suaata, ni basi ate ni sue a peenti ti Nyɔnɔwa nyiŋ. Mi liŋ nmarisi weeni ni ka wari alege maa yaali ayen m nman nmarisi ka dila degadega, ku be kan daani mi, dii nyiŋ la, ku le maari ni kama ate ni kan lo. ² Ni kpesi ni dek ale baai ale gebi ba yuaŋa ale a tom tuimbaata ale ge ba a yaali ayen ba gebi nama me yuaŋa la. ³ Ba ale a gebi ba yuaŋa dii la a kan va ku siuku ale ka dii la. Naawen a kan yaali ayen tama a gebi ti dek dila, dii nyiŋ la wa pa ka wa Chiika a nyo ti suniimaŋa po, ate ti бага a zuli wa ale wensie. Yɔgyɔgla de ka Yeezu Kirisita ale soa ti. Dila nyiŋ la ti nman ka wari ale nuruba ale a tom ba tuima dii ale ba dek zupuuta la. ⁴ Ase ku dan ka wensie ayen, nyaŋa de nyeka ka wamaŋsa nalimnyiini, mi dek ate ta siaka ale ŋa kama a gaam waai meena. ⁵ Mi nyini ka Izirali buuni po, Benjamin dokku biik, dila la m kowa ka juu. A se ba le jam a biak mi ate mi a nya daa ŋayopoi la, ale ba gebi mi yoani. Mi yaa le jam a chim la, ate mi yaa a chim nuru baai ate ba a wi ba ayen Farisiiba la po wanyi. Nuru bala a jam ka baai ale jam a va Juuma kisuktaŋa nalimnyiini la. ⁶ Nuru waai an diem a jam бага a weeni ayen mi diem a jam nye Juuma wari dinyi me la a kaasi ya. Dila nyiŋ la, mi jam chim ka wayɔrisima nyɔnɔ wiŋa de po. Mi nina jam kasim muni kama ate mi daani baai ale a va Yeezu la. ⁷ Dila powa mi jam a poli kama ayen mi le nya nyuenta wiŋa de meena po kama alege yɔgyɔgla de ate mi a yaali ayen m seba Yeezu Kirisita la, m seba ayen ŋala meena a chim ka wakayaata mi jigi. ⁸⁻⁹ La wensie ate mi a weeni ayen jaab buuri meena ate mi ta la, mi an pa ba chim ŋanta dii nyiŋ la, m dan seba ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita, kula a gaam ŋantaŋa de meena kama nna yegayega. Ka Yeezu sebika nyiŋ ale soa ate maa yaali ayen m va wa nyiŋ a jogi jaab meena la. Dila nyiŋ la, mi nya wari meena ase ka kinla la alege a yaali ayen mi ale wa a kasim a chim bunyi. Mi yaa ka wayɔrisima nyɔnɔ Naawen niŋ m le ta siaka ale Yeezu Kirisita la nyiŋ. Ku be daa wari ate m nye nyiŋa yaase Juuma kisuktaŋa vaka nyiŋa. Yɔgyɔgla alege ta siaka ale Yeezu Kirisita la nyiŋ ate Naawen weeni ayen mi ka wayɔrisima nyɔnɔ. ¹⁰⁻¹¹ M be nman a yaali kama ayen m seba Yeezu Kirisita dek nyiini nalimnyiini abe m ta pagrim buui ate Naawen a pa nak wa a yiti kum po la.

M be nman a yaali me ayen m namu a kpi a se Yeezu la, ate Naawen a nak mi me a yiti kumu po ate m ga bo ale wa.

¹² Mi kan weeni kama ayen mi poom deri nya wiŋa de meena ate mi a poli ayen m nya la kama. M be kan weeni kama ayen deri ka nuru welenj alege, m chali a de ka niŋ ayen nya ŋantaŋa de, dii nyiŋ la ka dila nyiŋ ate Yeezu Kirisita dek a yik mu a nyo wa nisima po. ¹³ M suaata, mi an deema a poli ayen m soa ŋantaŋa de, alege m pa m sunum meena a basi ka jaab wanyi jigi. Mi pa ŋaŋ nyiŋ wiŋa a basi ka ŋaŋ, alege a pa m nina ale m popola meena a basi ka wa dii ale bo niŋ la po. ¹⁴ Mi popola a bo ka niŋ ayen m nya wanni de, be ka Naawen wiik Yeezu nyiŋ ayen m nya nyuvuri dii ale bo wenjmazuk la.

¹⁵ Tama baai ale paari Naawen siuku po la a magsi ayen ti ta ka popolaŋa de chaab. Alege baai a dan ta popola yoana Naawen ale basi ate ni miŋ. ¹⁶ Wakpeeni meena ale, ni basi ate ti meena a va Yeezu a se ti a ale poom a va wa dii a ta jam paari jinla la.

¹⁷ M suaata, ku a fe ate ni a tomsi mi ale a va Yeezu Kirisita ŋaŋ dii la. Ti le jam bo ale chaab la, ti jam sak ni wa wie kama nalimnyiini. Ka dila ale soa ayen ni a tomsi mi dila. ¹⁸ Mi poom weeni nama wiŋa de a paari ka ku noa di choa ayen nuruba yegayega a zeri Yeezu Kirisita jabarimu wie sinsaŋa kama. Yɔgyɔgla de, m be nman a weeni nyaku de a sak ni kama ale sukaasun. ¹⁹ Naawen a za ayen wa kaasi bala chaama kama, dii nyiŋ la ba nyiŋka koarisaŋa a chim ka ba bogluta. Ba ale magsi ayen ba a chali chivie ale wie ŋaai la ba ta ka kanjanta ale ŋa. Ba a poli ka tenjuk de wie nyiini. ²⁰ Tama ale ba a daa bunyi, dii nyiŋ la tama ka Naawen dek wenjmazuk po nuruba. Ti a limsi ka ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita waai ale vari ti ti tuimbaataŋa po a basi la ale nyiŋbiiri ayen wa basi dula jigini abe wa nman pilim jam ti jigi ate ti tu wa. ²¹ Wa dan jam, wa le tagri ti nyiŋsaŋa sii ale kan ta pagrim la a nye si ate si a nye a se wa dek nyiŋka kaai ale ta pagrim ale nalim yegayega la. Wa pagrimu de me a le basi ate wa tigi jaab buuri meena a ta jam wa jigi a soa ba.

4

¹ M suaata, mi kasim ta yaalika ale ni ka nna yegayega. Nama ka nuru baai ale a zak mi zuk a zaani la. Ni a nye ate m sui a peenti me. M dek suaata, mi a yaali kama ayen m weeni a sak ni dii ate nama ayen ni a va ti nyɔnɔwa abe ni kpesi yik wa a ta nalimnyiini la.

² Mi a saalim ti toama Yuodia ale Sintiki ale a va Nyɔnɔwa la ayen ba ta noai yenj ale

chaab. ³ Mi ale fi abe ale maa chaab a tom ale chaab la, mi a saalim ayen fi a maari nipooma de, dii nyin la, mi ale bala ale maa chaab me a naam ase ti ale sak nuruba Naawen wienja la. Kelement me ale baai meena ale wa tama njanj la, a nye ka dila degadega. Naawen be njarisi ba yuenja a nyo njanvuuta yue gbanja po kama.

⁴ Nama baai ate ti Nyonowa soa ni la, ni basi ate ni suniimaja a kasim peenti nna yegayega ti nyonowa nyin. M be njan a weeni ni kama ayen ni basi ate nja peenti nna yegayega.

⁵ Ku kan beni ate Nyonowa njan pilim jam. Dila nyin ku a fe ate ni seba ni dek taka ale nuruba. ⁶ Ni kan basi ate wie a daani ni, alege ni puusaja meena po ni a te Naawen jiam ate wa pa nanta baai meena ate nama a yaali la a te ni. ⁷ Ni dan a nye dila, Naawen le basi ate suyogini dii ate nuru biik an baga minj bu kiri a chak la a jam ni suniima po. Nama baai ate Yeezu Kirisita soa la, a dan ta suyogini de, wabiok an baga a jam ni jigi ya.

⁸ M suaata, ni basi ate m pa dii meena ate mi a njarisi la a gum chaab a weeni a sak ni. Ni pa ni popola kasim basi wie njaai ale ka wensie ale ta zula ale a magsi ale welema ale nala njaai me ale a peenti nuruba puusa ate ba a weeni ayen nja nala la. Ku be a fe kama me ayen ni kasim a poli wie njaai ate fi dan tom nja abe nja ta pimpauk jam ayen nja ka wamanja la. ⁹ A se mi ale jam bo ale ni dii po la, ni wom mi sinsanja kama ale nya m tuimaja me ale jam ka dii la. Ni ba a poli mi sinsanja wie abe ni a tom ni tuimaja a se dila la. Ni be a tom dila, ate Naawen waai ale a te suyogini la, le boro ale ni.

¹⁰ Ti Nyonowa waai ale bo ale mu la, a basi kama ate m supeantik nna yegayega, dii nyin la ni njan sak mu kama ayen ni popola a diem bo ale mu kama. Ni jam a lij maari mu kama ate ku beni, alege ate yogyogla de ni yaa njan nya siuk ayen ni maari mu. ¹¹ Mi kan weeni nama kama ayen ka nanta ale posim mu. Ku dan poom ka dii mi jigi, mi a poli kama ayen nanta baai ate mi a diem ta la a zuak kama a te mu. ¹² M seba m dek yikka kama ase nyeboka a nin baasa. M be seba m dek yikka kama ase nyeboka a nin pagra me. Juijui meena ate mi boro la m seba kom taka kama ale chakta me taka. ¹³ Yeezu Kirisita a pa ka wa pagrimu a te mu, ate m baga a tu wienja de meena.

¹⁴ Alege ku nala ka nna yegayega ale ni ale maari mu daani kaai po ate m boro la. ¹⁵ Nama Filipai demma, ni seba nalimnyiini kama ayen dii po ate mi lij sak nuru baai le jam bo tenj kaai ate ba a wi ayen Masidoniya po la, Naawen

wamanjanja wie alege basi dula la nama nyiini ale maari mu siuku po. Nama me ale nya maarika mi jigi. ¹⁶ Mi ale jam bo Tesalonika po la, ni tom tiirim nanta a te mi kama a paari dii choa. ¹⁷ Mi kan potim a a yaali ka ni tiirimu alege maa yaali ka Naawen le wa te ni nyuen ti a magsi chaab ale ni tiirimu ate ni te mi la. ¹⁸ Ni tiirim buui ate ni pa te Epaforodaitus ate wa ta jam a te mi la, a deri gaam mi ale a yaali dii la kama. Nama ale nye dii la a basi kama ate Naawen sui a kasim a peenti nna yegayega. Kula a nye se ka Juuma ale yik durjanja a kaabi a te Naawen la. ¹⁹ Nama dek seba ayen Naawen ta nanta ka nna yegayega gaam taam. A se ni daa yaali jaab, wa le lueri ba po a ta wa Yeezu Kirisita yonni nyin a pa maari ni. ²⁰ Naawen waai ale ka ti ko la, a ta zuli kama yegayega a ta a chen dii po meena wuu. Ku be nye dila.

²¹ Maa puusi Naawen nuruma baai ale Yeezu Kirisita ale ka bunyi la. Ti suaatanja baai ale bo ale mi dela jigini la, me a puusi ni. ²² Naawen nuruma baai me ale bo tenja de po la, a puusi ni ale baai meena ale a tom nakpionju Siiza yenni po la, me a puusi ni. ²³ M be njan a saalim ayen ti Nyonowa Yeezu Kirisita niaka a bo ale ni meena.

Pɔɔl Gbanƙa Ate Wa Nmarisi A Te KOLOSE DEMMA LA

¹⁻² Mi Pɔɔl waai ate Naawen a lueri mu ayen m chim wa tuintomɔɔ la ale Timoti te meena suoku ale maa chaab a nmarisi gbanƙa de a te nama baai ale ka Naawen nuruba bo Kolose tenƙa po la. Nama baai ale chim bunyi ale Kirisitawa la ka tama suaata.

Mi a saalim kama ayen Naawen te Kowa le niak ni abe wa basi ate ni boro ale suyogini.

³ Daa meena ate ti nyiem a puusi Naawen la ti a nye ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita Kowa Naawen jiam kama. Ti nyiem dan boro a puusi Naawen, ti maari a puusi a te nama me kama. ⁴ Boan nyinjɔ, ti wom ni siaka ale Yeezu Kirisita ale soa dii la kama ale ni yaalika ale Naawen nuruma ale soa dii me la kama. ⁵ Naawen tuntomiɲ manƙa ale liɲ jam jam ni jigi diipo la ni jam wom yiila njaai ate nja jam pa te ni la kama. Dila nyinj la ka ni siaka nyinj ale soa ate ni a limsi jaab buui ate ni le nya la. Jabula abe bo ka wennyamazuk. Jaabjaab abe kan kaasi wa. ⁶ Ase diipo ate ni liɲ wom Naawen niaka wie ate ni sum seba ayen ku sum ka wensie la, a zaani dila powa a jam paari jinla, Naawen tuntomiɲ manƙa a kasim ta ka wamanɲa nyiini a jam tenzok de meena ase tuntomiɲ manƙa ale kasim a nye dii a te nama a ta nyini daa dii danni ate ni liɲ wom ka la. ⁷ Ni be wom Naawen niaunƙu wie kama ti tomteero choawa jigi. Wa ka waai abe ale sum ka Kirisitawa tomteero man a yaa tagri tama zuk a tom la. ⁸ Wa be weeni a sak ti me Naawen Chiika ale basi ate ni ta yaalika ale chaab dii la.

⁹ Dila nyinj la, a ta nyini diipo ate tama wom ni wie la, tama kasim a puusi Naawen a te ni ka dila. Ti a juisi Naawen kama ayen wa le basi ate ni sum ta minchakka ale wa dek yaalika ale ka dii la. Abe wa sueri ni ale yam buui ale minchak kaai ate Naawen Chiika a te ni la. ¹⁰ Dila abe dan nye, ni le baga a boro a kasim a nye dii meena ate Nyɔnɔwa a yaali ate ku a te wa popeentik la. Ni nyeboka po, ni le kasim a nye ka wamanɲa nna yegayega togatoga ate ni a chim abe ni seba ayen ni sum seba Naawen kama. ¹¹⁻¹² Ti a saalim wa kama ayen wa le pa wa pagrim kpeemu a te ni ate ni baga zaani wie meena po ale chichiiba nalimnyiini. Abe ni kasim a te Naawen ti Kowa jiam ale popeentik dii nyinj la, ka wala ale basi ayen ni nya

siuk a maa nya nanta baai ate Naawen nuruma le nya la. Nuruma de abe bo ka Naawen naamu po juijui ate legi karo la. ¹³ Naawen vari ti kama a ta nyini legini po a ta ti nalimnyiini a ga jo wa naam buui ate wa dek biika a soa la. ¹⁴ Biika de nyinj abe le soa ate wa vari ti basi, ale vonj ti wabaatana a te ti.

¹⁵ Yeezu Kirisita waai ate ti a nya ale ti nina la alege an baga a nya Naawen ale ti nina la, a neensi ka Naawen degadega waai ate ti an baga a nya wa la. Ka wala ate Naawen a te wa kpanɲa jaab buuri meena po, ate wa zuak gaam ba meena. ¹⁶ Dii nyinj la, Naawen va ka wala nyinj a nye jaab meena tenzok de ale wennyamazuk, njan baai ate ti baga a nya ale njan baai ate ti an baga nya. Nyaba de meena gum chaab ale ka chichirisa pagrisana ale pagrata togatoga. Naawen va ka Yeezu Kirisita a nye wienja de meena. Wa be nye ba te ka wala. ¹⁷ Kirisitawa de a liɲ boro kama alege ate Naawen nye jaab meena. Jaab meena abe nye ka noayen ale wa a yaa boro ba toga ba toga. ¹⁸ Kirisita bisana ale a tu chaab la be ale Yeezu Kirisita nyinj ka ate wa dek yaa chim ba kpagi a yaa ta ba vummu. Wala ale a nye ase Naawen bikpagi la ate wa nak wa a yiti kum po la. Wa nye dila kama ayen wa de jaab buuri meena niɲ. ¹⁹ Ku be jam ka Naawen dek popola ayen wa biika a yaa be ta wa dek Naawen nyeka ale ka dii meena la.

²⁰ Biika de nyinj abe ale soa ate Naawen yaa poli me a ta tenƙa meena wa dek. Naawen va ka biika de kummu nyinj jabarimu zuk la, a basi ate nyemagsika ale nuru biik a yaa boro. Wa va ka wa kummu me nyinj a nman pilim soa jaab buuri meena tenzok ale wennyamazuk.

²¹ Dila po dila po, ni an jam mɔata Naawen ya ate dila jam basi ate ni chim Naawen dachaasa dii nyinj la, ni jam a tom ka wabaata ale ta popola baata me.

²² Alege yogyogla de, wa biika kummu nyinj ate Naawen yaa de doata ale ni ayen ku basi ate ni chim nuru welensa wa niɲ.

²³ Ni dan nye dila, ku a fe kama ayen, ni nmasi yik ni siaka nalimnyiini a nmasi zaani nalimnyiini abe ni ta yiila njaai ate ni tara a ta nyini diipo ate ni wom Naawen tuntomika la. Ku be ka Naawen tuntomiɲ manƙa de nyinj ale soa ate mi Pɔɔl yaa chim tomteero. Tenƙa meena abe ale doa a ga saari la, a wom tuntomiɲ manƙa de kama.

²⁴ Yogyogla de, mi poi be peenti ka nna yegayega ale ninam buui ate mi a nam a te ni la. Dii nyinj la, ka mi ninammu nyinj a le bu basi ate ni baga nueri Yeezu Kirisita ninam buui ate wa nam te Kirisita bisana

ale a tu chaab. ²⁵ Be ka Naawen abe ale basi ate mi chim Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la tomteero ayen mi tom tuini de ate di ta wamaŋsa jam te ni. Tuini de ate mi ayen m tom la abe ale m mooli meena a sak nuruba Naawen tuntomika ale ka dii la. ²⁶ Tuntomiŋ maŋka de abe jam chim ka wasusugi dila po, dila po ate wa nye nurubiik jigi. Alege yogyogla de, wa yaa be basi kama ate di nyini peelim a sak wa nuruma. ²⁷ Wasusugi masika de ate Naawen a yaali ayen wa pa sak wa nuruma meena la ale la ate wa yaa poli ayen wa pa te ba. Wasusugini de abe ale ayen ni seba ayen Kirisitawa bo ale ni kama. Dila abe a sak kama ayen ni le maa nya Naawen zulaŋa kama. ²⁸ Dila nyiŋ ti be a sak waa meena ka Kirisitawa wie. Yam buui meena wuu ate tama ta la, ti pa ka bula a kaam ale a sak ba ayen ti dan бага abe ti ta ba wanyiwanyi ate ba chim baai siaka ale pagra ate ba chim bunyi ale Kirisitawa la a jam Naawen jigi. ²⁹ M le nye dii ate m бага nye nyaku de la ale, m kasim a tom kama ale a nam a pa pagrim kpiem buui ate Kirisitawa a te mu la a tom.

2

¹ Ni basi ate m weeni sak ni mi ale tom nna yegayega a te nama ale nuru baai me ale bo Laodisia la ale baai meena ale kan seba mi dek la. ² Mi a weeni nyaku de a sak ni kama ayen ku deŋsi ba kpa ate ba jam jigi yeŋ ale yaalika. Dila dan nye, wensie miŋchakka le basi ate ni sum seba nyaku de chak nalimnyiini. Nyaku de abe dan nye, ba le seba Naawen wasusugini ale ka dii la. Wasusugini de abe ale Kirisitawa dek. ³ Wala ale saafiik kaai ale бага a lagi Naawen Yammu ale wa seba chakka ale sugi juijui la ate ti a nya.

⁴ M be a weeni ni kama yogla ayen, ni kan basi ate waa a бага pa wie ŋaai ale kan daa wensie la a paasi ni. Ŋa dan poom a nye ase wamaŋsa la, ni kan siagi. ⁵ Alege boan nyiŋŋa, m karo ale ni, alege m boro ale ni kama Naawen Chiika nyiŋ. M sui be peenti ka nna yegayega ate m nya ni kasim chiib zaani nalimnyiini dii ale ni siaka ale Kirisitawa la.

⁶ Ase ni ale siak a te Yeezu Kirisita ayen wa ka ni Nyono la, ni be kasim chim bunyi ale wa. ⁷ Ni basi ate ni nina muni ale wa, ni pa ni nyeboka meena a te wa, abe ni basi ate ni siaka ale wa a pagra ase ba ale jam sak ni dii la. Ni abe kasim a te wa jiam me.

⁸ Ni be kpesi ni dek ate waa a kan pa nuru biik pimpaasima yammu buui ale nyini nuruba jigi ale teŋzuk ale wennyamazuk chichirisa jigi la ate ni chim yom. Ni pa yam buui nyiini ale nyini

Kirisitawa jigi la. ⁹ Wie ŋaai meena ale ta wari a nye ale Naawen la, a bo ka Kirisitawa ale wa ale ka nurubiik la jigi. ¹⁰ Ni be ta nyuvuri kama nalimnyiini ni le chim bunyiwa ale wa la nyiŋ. Wa ta pagrim ka nna yegayega a gaam chichirisa meena ale pagra la.

¹¹ Nama ale Kirisitawa ale ka bunyi la, ku a nye ase nama gebi ni yuaŋa kama la. Daa ayen ka nuru bisa ale a gebi ba yuaŋa dii la, alege ka Kirisitawa dek ale gebi ni yuaŋa. Gebika de a sak kama ayen Kirisitawa vari ni a ta nyini beemu de buui ale ka tama dek biem la po a basi. ¹² Boan nyiŋŋa, diipo ate ni tuesi soka la, ku a nye ase ba maa gu nama me ale Yeezu Kirisita kama la. Ku be ŋman a nye ase ni ŋman maa yiti kum po kama ale Yeezu Kirisita la. Be ka ni siaka ale Naawen pagrimu ale soa dii la ate wa nak wa yiti kum po la. ¹³ Dila po dila po, ni ale jam kan ta siak la, ku jam a nye ase ni kpi kama la ni wabaataŋa nyiŋ ale ni ale jam kan daa Juuba a ta Moosis Sinsaŋa la nyiŋ. Alege yogyogla de, Naawen yaa ta ni jam ka Kirisita jigi a te ni vum. Naawen voj ti meena wabaataŋa a te ti kama. ¹⁴ Ti waba tii meena ale ŋmarisi doa ale ŋa sinsaŋa meena la, Kirisitawa ko ŋa meena a basi kama a pa ŋa kpi maŋ Kirisitawa kummu jabarimu nyiŋ. ¹⁵ Jabarimu de zuk ale Kirisitawa basi ate chichirisa pagrim ale kpaŋa pagrimu a chim koa yaase kinla nyiŋ, a yaa basi ate waa meena nya ba chivie a sak ase wa ale ta pagrim.

¹⁶ Dila nyiŋ, ni kan basi ate nuru a te sinsaŋa a magsi chaab ale jaab buui ate ni le de yaase ni nyu, yaase da ŋaai ale welema ale ŋaai ale kan welema yaase chipaalika Tigini yaase wari a magsi chaaba ale Vuusum Danni. ¹⁷ Nyana de meena ka chum da dii dai wie yisinta. Wensie wienŋa bo ka Kirisitawa jigi. ¹⁸ Ni kan basi ate nuru waa ni nya ni nueri a weeni ayen wa ta pagrim a бага a nya wie ase goadaasima la alege nama kan nya ŋa. Ni kan basi me ate waa ale a velim ayen wa a zaab wa dek kama la, ale waa me ale a fe ayen nuruba a puusi Naawen sabiiloma la, ni kan basi ate nuru wala choa a nya ni nueri ale wienŋa de chaaba. Boan nyiŋŋa, nuru wala choa a kasim sueri ale ka kanjanta ale wa dek popola. ¹⁹ Wala choa abe pa Kirisitawa waa ale soa nyiŋka meena a nya la a basi kama. Kirisitawa ale soa Kirisita bisaŋa ale a nye ase wa nyiŋka la meena a nya ate ka a chim nalimnyiini ale ka kunaŋa ale kobana ate ŋa a chim ase Naawen ale a yaali ayen nyiŋka a chim dii la.

²⁰ Nama ale Kirisitawa a maa chaab kpi kama. Dila nyiŋ la, chichiri sii meena ale

soa tenjuk de ale wenjmazuk de meena an nman soa ni. Be ka boan ale nman soa ate ni boka a nye ase baai ate Kirisitawa an soa tenjka de zuk la? Ka boa le soa ate ni diem siak a te sinsak njaai chaab ale a weeni ayen, ²¹ “Kan ta jaamu de” yaase “Kan lam jam jaamu de a nya” yaase “Kan tiri jaamu de yaase nwala?” ²² Sinsanja de chaab a biisi a magsi chaab ale ka jaab buuri meena wuu ate fi dan ga pa wa tom tuini, wa nman ka kiri dii la. Njala meena ka nuru biik dek ale dueni wa sinsanja a sak nja. ²³ Sinsanja njala chaab a nye ase ka ba yam buui ate ba tara a fe ayen nuruba a puusi Naawen sabiiloba abe ba a paasi ba dek ayen ba a zaab ka ba dek. Sinsanja njala maari a basi kama ate nuruba a namsi ba nyinsa nalimnyiini. Njan бага a nye ate fi a fe fi nyinjka ate fi kan tom wabiowa.

3

¹ Ni yiti kum po kama ale Yeezu Kirisita. Dila nyinj la, ni basi ate ni popola bo ale njanta baai nyiini ale bo wenjmazuk la. Dula jigini ale Kirisitawa kala Naawen jigi juga gej. ² Dila nyinj ku a fe kama ayen ni pa ni popola meena a basi dula jigini, ni kan pa nja a basi tenjuk de. ³ Dii nyinj la, nama ale Kirisitawa a maa ka chaab a kpi ate ni nyuvoorja a yaa bo wa jigi Naawen jigi. ⁴ Ni vummu dek abe ale Kirisitawa. Wa be dan pilim nman jam, nama me le pilim nman jam kama ale wa a maa nya zula njaai ate wa me le nya la.

⁵ Yogyogla de, ku be a fe kama ayen ni basi ate tenjuk de wie njaai ale bo ni nyinsanja po a soa ni la, a kpi. Wie njala chaama ate mi a weeni la ale, nipok yonta bobigoom, danja tuima, nipok yaalik, wabaata yaalika nyeka wie ale butuom. Butuom nyam a nye ase ka bogluta kaabka la ase ba nin yaali ba njantaja a gaam Naawen. ⁶ Wienja de chaab nyinj ate Naawen le ta supuurim ale baai meena ale kan a zuli wa noai la. ⁷ Dila po dila powa, nama dek kasim jam va ka nyanja de chaab a ate nja jam soa ni.

⁸ Alege yogyogla de, ku a fe kama ayen ni pa nyanja de meena a basi. Wie njala chaab ase, supuurim, chaab kisika venta biisa, ale bibuloarisa meena wuu a kan nyini ni noa po a nyini. ⁹ Ni kan a velim a te chaaba dii nyinj la, ni yuk ni nyekpakka a basi kama ¹⁰ ale ge yaa pa nyepaalik a tara. Nyinj paalika de ate Naawen nye la, ale wa kasim ta a nye daa meena ate ka kan kpanjimu. Wa a nye dila kama ate ka a neensi wa dek ayen wa basi ate ni seba wa nalimnyiini a chak. ¹¹ Dila nyinj la, waai ale kan daa Juu ale waai me ale ka Juu, ku daa togatoga, waai ale gebi wa uari ale

waai ale kan gebiya, ba ka bunyi, nicham ale baai ale bo goai po ale yom, ale baai ale kan daa yom, bala meena Kirisitawa soa kama. Wa be bo ale ba meena kama.

¹² Ni ka Naawen nuruba. Wa ta yaalika ale ni kama a yaa lueri ni a te wa dek. Dila nyinj, ku a fe kama ayen ni pa jiiirim ale zula ale zaab m dek ale nmamnmam nyeka ale chichiiba ase gatta la a jo. ¹³ Ni ta jiiirim ale sudunji ale vojteka ale chaab diipo meena wuu ase ni wanyi a nin nye wari a kaasi wa choa. Ku a fe kama ayen ni a voj a te chaab ase Nyonowa ale voj a te ni dii la. ¹⁴ Nyanja de meena zuk, ni pa yaalika a vi du. Dii nyinj la, yaalika ale a yik wie meena a niak chaab. ¹⁵ Suyogini dii ate Kirisitawa a te ni la, dila ale di maari ni ale wie njaai meena ate ni ta a poli ayen ni nye la. Boan nyinjja, ka suyogini de choawa ate Naawen wi ni a pa nyo jigi yey ayen ni a nye ase ni ka nyinj yey la. Abe ni a nye Wein jiam. ¹⁶ Ku a fe kama ayen Kirisitawa tuntomika ale ka masimu meena a bo ni suniima. Ni pa yam a sak chaab abe ni a kaam chaab. Ni pai Naawen wanni a yi yiila, ni a yi yi njaai ale a pak Yeezu la ale yi njaai ate Naawen Chiika a te ni ale ni suniima a nye Naawen jiam. ¹⁷ Wie meena ate ni a nye yaase ni a biisi, ni pa Nyonowa Yeezu yonni a nye ase ni ale pa wa yonni a nye Naawen ti Kowa jiam dii la.

¹⁸ Pooba, ku a fe kama ayen, ase Kirisita bisa la, ni a te ni choroma zula nalimnyiini.

¹⁹ Choroba, nama me ku a fe kama ayen ni a yaali ni pooma abe ni kan biisi ba a kaasi.

²⁰ Bisa, ku ka Kirisita bisa tuini ate ni kasim a zuli ni nyamma, dii nyinj la, dila a te Naawen ka popeentik.

²¹ Nyamma, ni kan a nye ate ni bisanja sue a puuri. Ni dan a nye dila ba a jok ka nyinjbiiri wie nyeka po.

²² Yomma, nama me a te baai ale soa ni la zula wie meena po. Ku daa ka ba ale a nya ni ase ni nin boro a tom tuini ayen ba ale a nya ni la abe ni tom ate ba yaali ni, alege ni a tom ale ni suniima meena dii nyinj la, ni ale a te Nyonowa zula la nyinj. ²³ Dii meena ate ni a tom la, ni a tom ale ni suniima meena ase ni a tom a te ka Nyonowa la alege daa nuruba. ²⁴ Ni a teeri Nyonowa a le wa pa tutuna njaai a te wa nuruma la, njala degadega ate wa le pa te nama me. Dii nyinj la, Kirisitawa sum ale ni Nyonowa ate ni tom a te. ²⁵ Wakaasima nyeero meena, le nya wa tutuna kama a magsi chaab ale wie njaai meena ate wa nye la. Dii nyinj la, Naawen pa ka buusa yena a bo waai meena.

4

¹ Yomma nyamma, ku a fe kama ayen ni ta nyemagsika ale wensie dii meena ate ni a nye ni yomma jigi la. Nama me abe a teeri ayen ni ta Nyɔnɔ me kama wenɔmazuk.

² M ɔman diem weeni a sak ni kama ayen, ni kan basi Naawen puusika, abe ni kpesi ni dek ale ni puusana, a nye Naawen jiam. ³ Ni maa puusi a te tama me ayen Naawen le te ti siuk nalun ate ti бага a sak nuruba we tuntomika kaai ale a biisi a magsi chaab ale Kirisitawa waai me ale chim wasusugi a te nuruba la. Boan nyinɔna, ka sinsanɔna de nyin abe ale soa ate mi bo likka dok nna la. ⁴ Ni maa puusi a te mu ayen Naawen maari ate m mooli wa wannɔ ate ku ɔmasi lagri a sak ba. Dii nyin la, ku magsi ka m nye dila.

⁵ Dii meena wuu ate ni a nye ale baai ale kan daa Kirisita bisa jigi la, ni a nye ale yam. Ni dan ga nya siuk diipo meena, ni nyiem a kpabi nwulinwuli ate ni nye wari dii ate ni a yaali ayen ni nye la. ⁶ Ni basi ate ni biik masa, abe ni seba ni nyiem ale ni a tulisi nuruba dii la.

⁷ Ti dek suoku Tikikus, waai, ale ta wensie tuima meena po a maa tom a te Nyɔnɔwa la, wala le weeni ni dii meena ale boro la magsi chaab ale mi ⁸ ka dila ale soa ate mi a tom wa ni jigi ayen wa weeni a sak ni tama me ale bo dela a nye dii la ate ku te ni popeantik. ⁹ Ti dek suok manka Onesimos waai ale ka nama po wanyi a ta siaka nna yegayega la a maa va Tikikus cheena kama. Bala ale maa chaab a weeni ni dii meena ale a nye dela la.

¹⁰ Arisitaakus waai ale bo likka dok ale mi la, a puusi ni. Banabas suoku Maak me a puusi ni. (Mi a poli ayen m poom lin weeni ni ayen dai dii dai Maak a dan jam ni jigi, ni tuesi wa nalimnyiini.)

¹¹ Josua waai yoi di choawa ale Jasitus la, a puusi ni. Nuruma de batawa, Arisitaakus, Maak, ale Josua nyiini ale Juuba a va Kirisitawa siuku a maari a tom Naawen naamu tuimana. Ba be kasim a maari mu ka nna yegayega.

¹² Nuru wanyi ale ɔman chim ni po wanyi wa yoi ale Epafiras. Wa ka Yeezu Kirisita tomteero po wanyi. Wa kasim a puusi Naawen daa meena a te ni kama, ayen wa maari ni ate ni ɔmasi zaani nalimnyiini ale ni siaka a chim Kirisita bisa baai ale pak ale ba siaka a sum chim Kirisita bisa a tom Naawen ale a yaali dii la. ¹³ Mi dek pa nina maa nya wa tuimana ate wa tom nalimnyiini dii Laodisia ale Erapolis tenjana po la kama. ¹⁴ Ti dogtawa Luuk ale Diimas ma chaab a puusi ni.

¹⁵ Puusi ti suaatana ale bo Laodisia la, nalimnyiini a te mu. Mi a puusi Nimfa

ale Kirisita bisana ale a nye tuka wa yenni po la nalimnyiini. ¹⁶ Ni dan karim gbanja nueri, ni pii nyin ate ni basi ate Kirisita bisana ale bo Laodisia la maa wom ka wienja. Fi dan nye dila me, tuesi gban kaai ate Laodisia demma me le te fu la a karim. ¹⁷ Abe fi weeni Akipus me ayen mi weeni wa ayen, "Seba chak ate fi nueri tuin dii ate Nyɔnɔwa te fu ayen fi tom la a nueri."

¹⁸ Ni a teeri choarimana ate ba pa bobi mu la wie. Mi Pool dek ale pa m nisima a ɔmarisi wienja de ayen, Pool a puusi ni.

M be ɔman a saalim ayen te Naawen niaka a bo ale ni.

Gbañ Kaai Ate Pɔɔl A Liñ A Nmarisi A Te TESALONIKA DEMMA La

¹ Mi, Pɔɔl, ale Silas ale Timoti ale a nmarisi gbañka de a puusi nama baai ale a va Yeezu ñaaj Tesalonika tenka po la. Ti Nyonɔwa Yeezu Kirisita ale ti Kowa Naawen ale soa ni.

Bala ale ba a niak ni abe ba basi ate ni boro ale suyogini.

² Ti a te ti Kowa Naawen jiam ale a puusi a te wa kama daa meena nama nyin, ³ ale a weeni a sak wa ni ale a tom wa tuimaña ale nin muna dii la, dii nyin la, ni ta ka siaka ale yaalika ale wa nna yegayega. Ni ta yiila kama me ale ti Nyonɔwa Yeezu Kirisita ale a va wa. Yiilaña de abe basi kama ate ni va wa ale chichiiba. ⁴ Ti suaata, ti seba ayen Naawen a yaali ni kama, ate wa lueri ni a te wa dek dii nyin la, ⁵ ti ale liñ a sak ni Naawen wamañsaña la, ku jam daa tama dek noa po wie nyiini ate ti weeni sak ni. Naawen Chiika ale pa pagrim a nyo ña po. Dila ale soa ate ni wanyi me la a jam ka chichama ale ña. Ni jam nya ti ale boro ale ni dii la kama nama nyin, ⁶ ate ni tomsi tama ale ti Nyonɔwa. Nuruba jam basi kama ate ni jam a nam nna yegayega dii nyin la, ni ale jam siak a te Naawen wamañsaña la. Alege Naawen Chiika a jam basi ate ni sue a peenti ka yegayega. ⁷ Dila abe ale soa ayen nama ale a va Yeezu dii la, ku magsi ka baai ale jam bo tenj sii ate ba a wi ayen Masidoniya ale Akaaya ate ba ta siaka ale Yeezu la, a va nama ale a va wa dii la. ⁸ Ni ale jam ta Yeezu wamañsaña a chenj ga weeni sak ba wa wie la, baai meena ale jam bo dula jigini ale jigi meena la, a wom ni wie kama ni ale jam siak a te Naawen dii la. Ti be kan nman a yaali ayen ti weeni ni wari a sak nuruba ⁹ dii nyin la, ba dek a weeni sak ti kama ayen ti ale jam ni jigi la, ni jam tuesi ti kama ale wom ti wienja ale basi bogta kaabka ale a va Naawen waai ale ka wensie nyonɔ ale kasim boro taam wuu la, ¹⁰ ale a tom wa tuimaña ale a limsi wa biika Yeezu waai le wa basi wenj mazuk abe wa nman pilim jam tenjuk la. Ka Naawen ale jam nye ate wa yiri kum po. Wa ka waai ale a vari ti a basi Naawen le za wa te nuruba waalika la po.

2

¹⁻² Ti suaata nama dek seba ayen dii po ate ti jam chenj tenj kaai ate ba a wi ayen Filipai la, tenka de nuruma a jam a nye ti ka biem ale ge jam a le ti me. Ti ale jam

Tesalonika tenka po la, ni nuruma me a jam nye ti ka dila degadega alege Naawen jam denji ka ti kpa ate ti jam бага a sak ni wa wamañsaña. Nama dek abe seba kama ayen ti an jam sak ni ka kinla nyinña. ³ Wamañsaña ñaai ate tama a jam saalim ni ayen ni wom ña la, ña meena a jam ka wensie. Ti popolaña me a jam ka popola mañsa. Ti be kan jam a yaali ayen ti paasi ni kama. ⁴ Alege ti jam a biisi ka wie ñaai ate Naawen a jam a yaali ayen ti biisi la, dii nyin la, wa dek seba ti chak kama ate wa yaa te ti siuk ayen ti a sak nuruba wa wamañsaña. Dila nyin la ti kan yaali ayen ti biisi ate nuruba supeentik alege ti a yaali ayen ka Naawen supeentik. Wala dek ale seba ti popola ale ka dii la. ⁵ Nama dek seba ti ale jam sak ni dii la kama. Ti an jam a biisi ka ti noa po nyiini a paasi ni ayen ni yaali ti. Tama kan paasi nuruba ayen ti nya ñanta. Naawen ale ti seero wienja de po. ⁶ Ti an jam a yaali pimpauk ni jigi ya, yaase nuruba ba chaab jigiya. ⁷ Ti dan jam a yaali ayen ti nye pagrim ni jigi a nya ñanta, ti te jam бага a nye dila kama, dii nyin la, ti ka Kirisita tuimtomdoba. Alege ti ale jam bo ale ni la, ti jam a nya ka ti dek zuk ale jaab buuri meena ale ge jam ta ni ale jiiirim ase nipok ale a nya wa bisa zuk ale jiiirim dii la. ⁸ Dii nyin la, ti jam marij ni ka nna yegayega. Ku jam daa Naawen wamañsaña nyiini ate ti jam a yaali ayen ti pa sak ni. Ti jam poom a yaali me ayen ka ti pa ti dek nyuvoorja a te ni. Ni jam bo ti suniima po ka nna yegayega. ⁹ Ti suaata, ni бага a teeri ti ale jam a tom yok ale kantuenj dii ate ti ga jiak la, ti jam a nye dila ayen ka ti jam бага a sak ni Naawen wamañsaña ate ti kan jam daani ni ale ñandiinta yaase jaabjaaboa.

¹⁰ Nama ale Naawen ale tama seeroba ayen, ti ale jam boro ale ni la, ti an jam nye ni wari wariya ayen ni бага nya ti kaasunjoa. ¹¹ Ti jam a nya ni zuk kama wanyiwanyi ase bimbaansa koba ale a nya ba bisa zuk dii la. ¹² Ti jam te ni ka nyinbiiri ale denji ni kpa ale maa weeni ayen ni a tom tuim ñaai le ña peenti Naawen sui la. Wa wi ni kama ayen ni jam jo wa naamu ale wa nyagsika yegayegaka po.

¹³ Daa meena tama me a nye ka Naawen jiam dii nyin la, ti ale jam ni jigi a weeni Naawen wamañsaña a sak ni la, ni jam wom ña kama ale siak ayen ña daa nuruba wie, ña ka Naawen dek wie. Ku be sum chim ka wensie ayen ña ka Naawen dek wie. Wa be pa wa wienja a te ka nama baai ale ta siaka ale wa la ayen ña a tom ni nyeboka meena po. ¹⁴⁻¹⁵ Ti suaata, wie ñaai ale nye Naawen ale Yeezu Kirisita ñaajviirima jigi baai ale bo tenj kaai ate

ba a wi ayen Judia la, ñala degadega ale nye nama me jigi dula. Nama dek nuruba ale jam daani ni nna yegayega ase Juuma ale jam daani Yeezu ñaanyiiirima Judia tenka po la. Juuma liñ jam ko ka Naawen biisteeroma ale ge yaa ko ti Nyɔnɔwa Yeezu. Ba gela jam basi kama ate ti nya ninam nna yegayega ale vi ti a yiak ti a basi. Nuruma de an peenti Naawen suiya. Ba ka nuru meena dachaasa ¹⁶ dii nyin la, tama jam a yaali kama ayen ti sak baai ale kan daa Juuma la Naawen wamañsana ate Naawen vari ba ba tuimbaataña po a basi, alege Juuma a jam pii ka nyin a kasim a daani ti ayen ti basi ti sinsañña. Ba ale a zeri nna la, ba ñmasi a tom ka tuimbaata yegayega a gum ba ale liñ tom tuim ba tii la po. Alege yogyogla, Naawen me sui ale a puuri ale ba.

¹⁷ Ku ale jam a fe ayen ti basi chaab togatoga la, ti sue a jam kaasi ka nna yegayega. Ku be beni maga kama alege ti an diem бага a ñman nya chaaba. Alege ti diem a poli ni wie kama. Ni kasim bo ka ti suniima po, ate ti yaa pii nyin yegayega ayen ti ñman jam a nya ni. ¹⁸ Ku jam daa bunyi ate mi Pool, a jam pii nyin ayen m ñman jam nya ni, ku jam paari ka dii choa alege, ka Sitaana ale jam lik siuk ate ti an jam бага a jamya. ¹⁹⁻²⁰ Ku meena wuu ka nama nyin, daa nuru yonta nyinña ate ti a yaali ayen ti jamu. Ti ta yiila kama ayen ti Nyɔnɔwa dan ñman pilim jam ti le ta ka kanjanta, ale supeentik abe ti a kuulim ayen ti ka nak deeroba ti Nyɔnɔwa Yeezu nin nama nyin.

3

¹ Dila powa ti jam limsi kama a jia alege ti an jam wom ni wariya. Dila nyin la, ti dek jam poom gomsii kama ayen ti wari tenka ate ba a wi ayen Atens la, ² ale ge yaa tom ti suoku Timoti ayen wa jam ni jigi. Mi ale wa maa chaab a tom ka Naawen tuimaña ale a weeni a sak nuruba Naawen wamañsana ñaai ale a biisi Yeezu Kirisita wie la. Ti tom Timoti ayen ka wa jam denji ni kpa abe wa a maari ni ate ni ta siaka nalimnyiiini ale Yeezu, abe ³ ni kan pa ni ñaaj a te Naawen siuku vaka nuruba ale a daani ni la nyinña. Nama dek seba ayen ku a fe kama ayen baai ale a va Naawen siuku la a nam. ⁴ Tama ale jam bo ale ni la, ti liñ jam weeni ni kama ayen Naawen le te nuruba siuk ate ba basi ate ni nya ninam. Dila sum nye kama ase ti ale poom jam a weeni ni dii la. ⁵ Ku ale jam a daani mi nna yegayega nama nyin la, m jam tom ka Timoti ayen wa jam nya ase ni ka se, ase ni diem ta siaka ale Yeezu yaase ni ka. M jam ze ku ale ka dii la, ase da dii dai Velinvendika a nye ni a nya ate ni va wa

noai ale ge basi ate ti tuimaña de meena kaasi ale ka kiriya.

⁶ Timoti be jam ni jigi kama ale ñman pilim jam tama jigi. Wa ale ta wapaali ñaai a jam weeni sak ti la, ña masa te ti kama. Wa jam weeni sak ti ni ale ta siaka ale Yeezu dii ale a yaali nuruba me la. Wa weeni sak ti ni ale diem a teeri ti wie dii ale a yaali me ayen ni nya ti ase tama ale a yaali ayen ti nya nama me dii la. ⁷ Ti suaata, ti diem bo ka daanika ale ninam po, alege ni ale ta siaka dii la a te ti ka nyinbiiri ate tama me a tom. ⁸ Ni ale ñmasi zaani ale ni siaka ale a gum du ase ti ale liñ jam sak ni Yeezu vaka dii la.

¹¹ Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu a dan te ti siuk ti le jam ni jigi. ¹² Ti Nyɔnɔwa le maari ni ate ni ta yaalika a zuak nna yegayega ale chaab ale nuru meena ase tama ale a yaali nama dii la. ¹³ Ni dan a yaali chaab dila, ti Nyɔnɔwa Yeezu le maari ni ate wa ale wa sabiiloma meena a dan jam, ni le бага a zaani ti Kowa Naawen niñ ale sunum welensa, ate wa kan nya kaasun ni jigiya.

4

¹ Ti suaata, tama jam sak ni ni le ni nye dii a va Naawen ate wa sui peenti la kama. Ni be kasim va ka dila. Alege ti a saalim ni ti Nyɔnɔwa Yeezu yoi nyin ayen ni kasim ñman a va wa dila nalimnyiiini a gum du. ²⁻³ Nama бага teeri ti ale jam pa ti Nyɔnɔwa Yeezu pagrimu a sak ni dii la? Nama dek seba Naawen ale a yaali dii la kama. Wa a yaali kama ayen ni pa ni dek meena nalimnyiiini a te wa abe ni basi nipooba yaalika ale nidɔaba yaalika. ⁴ Ku a fe kama ayen nama nidɔama a seba nye magsi kaai ate ni le nye a ta nipok ate ni nyeka a peenti Naawen sui abe ka peenti nuruba sue me la. ⁵ Ni kan a yaali nipooba kinla nyinña ase baai ale kan seba Naawen la. ⁶ M le a weeni dii a magsi chaab ale nidɔa ale wa a nye nipok jigi dii la, waai kan nye wari a kaasi Kirisita biik choa suiya, a yaase wa nya wa nueri. Dii nyin la, ase ti ale poom a liñ weeni ni dii la, ayen waai dan kan a nye nipok a magsi a yaase wa a nye wie a kaasi wa Kirisita biik choa sui, Naawen le jam te bala chaab ka waalika. ⁷ Naawen an lueri ti ayen ka ti a tom tuimbaataña de chaaba, ale ge wa lueri ti kama ayen ti chim nuru welensa.

⁸ Dila nyin la, waai ale a zeri ti sinsanja de la, wa kan zeri ka nuruba ale a sak dii la, alege wa a zeri ka Naawen waai ale pa wa Chiika a te ni la.

⁹ Ku an magsi ayen m nman nmarisi te ni a weeni ni le ni nye dii a ta yaalika ale chaab la, dii nyin la, Naawen a lin jam sak ni nna kama. ¹⁰ Ti seba ayen ni a yaali Yeezu njanviirima baai meena ale bo Masidoniya tenka po la, alege ti a saalim ni kama ayen ni a nye dila nalimnyiini a gum du, ¹¹ abe ni nye ni popola ate ni boro nna chim. Ni kan pa ni dek a nyo ni vaanchaab wie po. Ni a de ni dek nyin wulum nandiinta me ase ti ale lin jam sak ni dii la. ¹² Ni dan a va nyeka de, baai ale kan ta siaka ale Yeezu la, le te ni zula, ate ni kan nman a nya nuruba ayen ba te ni nanta.

¹³ Ti suaata, ti a yaali ayen ka ni seba ku wensienja a magsi chaab ale baai ale kpi la, ate ni popola a kan kaasi ase baai ale kan ta yiila Yeezu jigi la. ¹⁴ Tama abe ta yiila kama boan nyinja, ti ale ta siaka ayen Yeezu kpi kama ale nman yiri kum po la. Dila degadega ate Naawen le nye ate baai ale ta siaka ale Yeezu alege kpi la, a yiri kum po ate ba maa chaab a boro ale Yeezu.

¹⁵ Ti a sak ni ka ti Nyonowa ale sak ti dii la. Da yen po, ti Nyonowa le nman pilim jam. Wa dan jam, tama baai, ale vua la, ku a fe kama ayen ti kan de baai ale kpi la ninja. ¹⁶ Da dila danni, nuruba le wom ti Nyonowa lueluku ale Naawen sabiiloma kpagini lueluku ale Naawen damunika peerika ate ti Nyonowa dek nyini wenjmazuk a sin cheena ate baai ale jam ta siaka ale wa alege kpi la, a yiri kum po. ¹⁷ Wa yaa le deri tigi tama baai ale tali a vua la, ate tama yaa yiri a jueli chinmaaja po a tu ti Nyonowa dula. Ti le kasim bo ka wa jigi taam wuu. ¹⁸ Ni a weeni wamanjana de a sak chaab ate ku te ni nyinbiiri.

5

¹ Ti suaata, ku an magsi ayen ti nmarisi a weeni ni diipo ate wienja de meena le nye la, ² dii nyin la, nama dek seba chak kama ayen dai dii ate ti Nyonowa le nman pilim jam la, ku le nye ase ka zue ale a jam yok dii la. ³ Da dila danni nuruba le weeni ayen nyinyogsa ale jaab buuri meena a magsi kama, ate ba kan chali yogsum ale jaabjaaboa alege, kaasun le deri jam cha ba kama nna yegayega. Danni le deri jam kama ase nipok puuk nyono ale kan seba diipo ate puuka le dom la. Ba wanyi me la a kan nyini kaasunku de po a nyini. ⁴ Alege nama ti suaataja a seba Yeezu a le wa nman pilim jam la kama, dila ale soa ate ku kan cha ni ase zue jamka ale a cha

ni dii la. ⁵⁻⁶ Dii nyin la, tama meena ka daa legi po, ti bo ka kantuej po. Dila nyin la, ku an magsi ayen ti dua a goa ase baai ale kan seba Yeezu ate ba dua a goa dii la. Ni basi ate ti yiri wenzuk a zaani abe ti kan a diini. ⁷ Dii nyin la, tama meena ka legi po, ti bo ka kantuej po. Nuru baai ale a goa la, a goa ka yok, baai me ale a nyu daam a buk la, a nyu a buk ka yok. ⁸ Alege tama ka nuru baai ale a tom ti tuimaja kantuej la. Dila nyin la, ni basi ate ti yik ti dek. Ase soji ale a gomsa wa dek a chej kpalin po dii la, ku a fe kama ayen ti gomsa ti dek ale siaka nalimnyiini ale yaalika, abe ti a yiila ayen Naawen le vari ti a basi. ⁹ Naawen an lueri ti ayen ka wa bu buusa a mini ti, alege wa lueri ti kama ayen wa vari ti nalimnyiini ti tuimbaata po a basi. Wa va ka ti Nyonowa Yeezu Kirisita nyin ayen wa nye dila a te ti. ¹⁰ Yeezu kpi ka tama nyin, ayen wa dan nman pilim jam, tama meena baai ale diem vua la, yaase baai ale kpi la, tama ale bala meena le ta ka nyuvuri a bo ale wa. ¹¹ Nnala nyin ni be a te chaab nyinbiiri abe ni a maari chaab ate ni siaka a pagra ase ni ale a nye dii pooma la.

¹² Ti suaata, ti a saalim ni ayen ni a zuli nuru baai ate ti Nyonowa a lueri ayen ba chim ni kpaga a tom nalimnyiini a te ni abe ba a kaam ni la. ¹³ Ni a te ba zula yegayega abe ni a yaali ba tuimaja ate ba a tom la nyin. Ni ta noayerj ale chaab me.

¹⁴ Ti suaata, ti a weeni ni kama ayen ni kaam nyinworuk nyamma, abe ni a te baai ale a chali yogsum la nyinbiiri, abe ni a maari baai siaka ale kan soa dii la, abe ni ta chichiiba ale nuru meena. ¹⁵ Ni wanyi me la kan tom tuimbaata a tuni tuimbaata. Ni pii nyin ate ni kasim a tom tuimansa nyiini a te chaab ale nuru meena.

¹⁶ Ni ta supeentik daa meena, ¹⁷ abe ni a puusi a te Naawen daa meena, ¹⁸ abe ni a te Naawen jiam wari buuri meena ale a nye ni la. Dii nyin la Naawen a pa nama ale Yeezu a gum ka chaab, dila abe ale soa ate Naawen a yaali ayen ni a nye dila.

¹⁹ Ni kan a kasi Naawen Chiika tuimaja. ²⁰ Ase da dii a boro kama ate Naawen le pa nuru wanyi a biisi ale ni. Dila abe dan nye, ni kan deri a zeri nuruwa ale biisi dii la. ²¹ Ni poli nja nya ase nja sum nyini ka Naawen jigi ya. Ni nmasi va njaai ale ka wensie la, ²² abe ni zeri njaai ale a basi ate ni a tom tuimbaata meena wuu la.

²³ Mi a puusi a te ka Naawen waai ale a basi ate ti a boro ale suyogini la, ayen wa le basi ate ni chim nuru welensa nalimnyiini wie meena po, abe wa nya ni chisanja ale ni nyinjanja zuk ate ni kan ta kaasunja diipo ate ti Nyonowa Yeezu Kirisita a nman pilim cheena la. ²⁴ Naawen waai ale wi ni ayen ni jam wa jigi la, le nye dii ate mi a

juisi wa la a te ni dii nyin la, wa ka wensie nyɔɔɔ.

²⁵ Ti suaata, ni a puusi Naawen a te ti meena,

²⁶ abe ni puusi ti suaataɲa meena nalim-nyini.

²⁷ Mi, Pɔɔl ta ka ti Nyɔɔɔwa pagrimu ate mi a weeni ni ayen ni karim gbanƙa de a sak Yeezu ɲaariirima meena baai ale bo dula la.

²⁸ Ti Nyɔɔɔwa Yeezu Kirisita niaka bo ale ni.

Gbañ Kaai Ate Pool A Nmarisi A Saa Siyewa A Te TESALONIKA DEMMA La

¹ Mi, Pool ale Silas ale Timoti ale a nmarisi gbañka de a puusi nama baai ale a va Yeezu Tesalonika tɛnka po la. Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ale soa ni. ² Bala ale ba a niak ni abe ba basi ate ni boro ale suyɔgini.

³ Ti suaata, daa meena ku a fe kama ayen ti a te Naawen jiam ni nyin. Ku be magsi kama ayen ti a nye dila, dii nyin la ni siaka a kasim a zuak ka nna yegayega ate ni yaalika ale chaab me a zuak nna yegayega. ⁴ Dila ale soa ate ti a weeni Yeezu njanviirima jigi meena ate ti a cheɗ la ayen ti ta kanjanta ale ni kama. Dii nyin la nuruba nye kama ate ni a nya ninam nna yegayega alege ni diem yik ni dek kama a ta siaka nalimnyiini ale Naawen.

⁵ Wienja de meena a sak kama ayen Naawen buusanja ka wensie buusa. Ni be ale yik ni dek nalimnyiini ni ninammu po dii la, Naawen le weeni kama ayen ni yaa magsi wa naam buui nyin ate nuruba basi ate ni a nam la po joka kama. ⁶⁻⁷ Naawen wensie buusanja ale nna. Ti Nyɔnɔwa Yeezu le nyini wɛnɛmazuk Naawen jigi a sinj a pa wa dek a sak nuruba. Dila po wa Naawen yaa le basi ate ni namka ale tama namka a nueri ate ti nya vuusum. Wa le pa waalika a te nuru baai ale jam soa ate ni a namu la. Wa ale wa sabiilo pagrom a ale maa chaab ⁸ a jam ale bolimjiak. Nyaku de a dan nye Naawen yaa le basi ate baai ale a zeri Naawen ale kan wa wa wamanjanja njaai ale a biisi ti Nyɔnɔwa Yeezu wie la, a nya waalika. ⁹ Naawen le yeeri ba wa boka jigini ale wa zuli pagrika jigini ate ba nya ninam buui ale kan ta kpeglimka la. ¹⁰ Wienja de le nye ka da dii dannii ate ti Nyɔnɔwa ayen wa nman pilim jam la. Baai meena ate wa lueri ate ba ta siaka ale wa la, le te wa ka zula nna yegayega abe ba nya wa ase nuru kperikaliiik la. Nama me le jam bo ka ba po a te wa zula dii nyin la, ni ta siaka ale Naawen wamanja njaai ate ti jam sak ni la kama.

¹¹ Dila ale soa ate daa meena ti a puusi Naawen ayen wa gomsii ni a magsi nye bo kaai choa ate wa wi ni ayen ni boro la. Ti a puusi me a te wa kama ayen wa le pa wa pagrimu a nye ate ni popola njaai ate ni a poli ayen ni chim nuru manja la, ale ni siaka kaai ale a basi ate ni a tom tuimmanja la meena a nmasi chim wensie nalimnyiini. ¹² Siuk kula po ti Nyɔnɔwa

Yeezu yoi le nya zula nama nyin ate nama me a nya zula wa nyin. Nyaku de a le nye kama dii nyin la, ti Naawenni ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita a ta jirim ale ni kama.

2

¹ Mi a yaali ayen m nman weeni yɔgyɔgla a sak ni ka diipo ate ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le nman pilim jam ate tama ale wa a tu chaab la wie. Ti suaata, ti a saalim ni, ² ayen nuruba a dan weeni ayen ti Nyɔnɔwa pilim jamka dannii a paari kama ni kan basi ate ku deri daani ni ni popola po yaase ni sue. Nuru bala chaab a dan weeni ni ayen ka Naawen ale weeni ba ayen ba weeni ni dila, a yaase ba sak ni dila a yaase ba karim ka gbañ ate ka weeni ayen ka tama ale nmarisi ka ayen Nyɔnɔwa pilim jamka dannii a paari kama, ni kan wom ba biiga. ³ Nuruba a dan poom a nye diidiiya ni kan basi ate ba baga paasi ni. Ku wensienja jigini ale, da dila dannii a kan de ninj a jamu. Ka nuruba yegayega a le ba linj zeri Naawen vaka ate Gaasa Nyɔnɔwa me waai ate ku a fe ayen wa cheɗ bolim buui ale kan maari a kpimsi po la, a nyini peelim. ⁴ Gaasa Nyɔnɔwa de a le jam weeni kama ayen nanta baai meena ate nuru a puusi a te la, ka njan kayaata, abe wa weeni me ayen wa ka waai ale gaam ba meena la. Wa le poom a maa jo Naawen Puusika Yenni po a kali a weeni ayen wa ka Naawen.

⁵ Ni baga a teeri diipo ate m jam boro ale ni la? M jam weeni ni wienja de meena kama. ⁶ Alege jaab ale boro a nye ate wienja de an diem nyeya. Nama dek seba jaamu de kama. Da dii ate Naawen a lueri la a dan paari, wa le pa wa dek a sak. ⁷ Nuruba a deri poom boro a tom ka tuimbaata, alege nuruba yegayega a ze ku kiri ya. Dii ale chien ayen di nye la, a kan nye yegayega yɔgyɔgla ase ka jaab buui ale a kasi di nyeka yegayega la a nin cheɗ ⁸ ale ge ate Gaasa Nyɔnɔwa a yaa nya siuk a nyini. Alege ti Nyɔnɔwa Yeezu a dan nman pilim jam, wa le ko wa ale wa nɔanni po vuusumu. Wa nyagsika ale kaasi wa me. ⁹ Gaasa Nyɔnɔwa a le linj pa ka Sitaana pagrimu a tom pimpaasima wakperikaliiisa nna yegayega, ¹⁰ abe wa pa pimpaasima meena a paasi baai ate Naawen seba ayen ba le kpi la, dii nyin la ba ale ba va wensie siuku ate ba nya varibasika la ba zeri kama. ¹¹ Dila ale soa ate Naawen le basi ate ba popolanja a tagri ate ba ta siaka ale venta wie. Wa le nye dila kama ate ¹² baai meena ale zeri wensienja ale ge ate ba sue a peenti ale tuimbaata tom ka la, wa le bo mini ba ate ba kpi.

¹³ Ti suaata, ku a magsi ti a nye Naawen jiam kama daa meena Nyɔnɔwa ale a yaali ni la nyinɔ. Naawen de ninɔ a lueri ka nama a yaa basi ate wa chiika pagrimu a vari ni basi ale basi ate ni chim nuru welensa ni siaka ale wensie nyinɔ. ¹⁴ Ti ale jam sak ni Naawen wamaɔsaɔa la, wa jam wi ni kama ayen ni nya varibasika de ate da yeyɔ ni ta ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita zulaɔa.

¹⁵ Ti suaata, dila nyinɔ la, ni ɔmasi za ginginɔ abe ni va wensie sinsak ɔaai ate ti jam bo ale ni a sak ni ale noa a yaase ku ɔaanyinɔ ate ti ɔmarisi gbanɔ a sak ni la.

¹⁶⁻¹⁷ Ti Kowa Naawen a yaali ti kama ale kasim a te ti nyinɔbiiri taam wuu ale basi me ate ti ta yiila nalimnyiini wa niaka nyinɔ. Ti a saalim kama ayen wa ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le deɔsi ni kpa abe ba te ni pagrim ate ni kasim a tom abe ni a biisi wamaɔsaɔa nyiini.

3

¹ Wie ɔaai ate mi a biisi a kpeglim la ale nna. Ti suaata ti a saalim kama ayen ni a puusi Naawen a te ti ate ti бага a nye ate ti Nyɔnɔwa wamaɔsaɔa a tagli jigi meena, ate nuruba a ta siaka ale ɔa abe ba te ɔa zula me ase nama ale a nye dii la. ² Ni a puusi Naawen me ayen wa vari ti a ta nyini nuru baai ale a tom tuimbaata la nisa po, dii nyinɔ la, nuruba yegayega a ka siaka ale wamaɔsaɔa.

³ Alege ti Nyɔnɔwa ka wensie nyɔnɔ. Wa le pa wa pagrimu a te ni abe wa vari ni Velinwendika jigi a basi. ⁴ Nyɔnɔwa abe basi kama ate tama seba chak ayen ni a tomka dii ate ti weeni ni la, ni abe le kasim a tom ka dila.

⁵ Nyɔnɔwa ale basi ate ni minɔ wa yaalika ale chichiibaɔa ate wa te ni la nalimnyiini.

⁶ Ti suaata, ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita yonni nyinɔ ate ti a weeni ni wienɔ de meena. Ni kan pa ni dek a gum chaab ale baai ale ta nyinɔworuk, ale kan va sinsak ɔaai ate ti sak ni la. ⁷ Nama dek seba kama nalimnyiini ayen ku magsi ka ni a tom dii ate ti jam bo ale ni a tom la. Ti jam ka nyinɔworuwa. ⁸ Ti jam a tom ka nna yegayega yok ale kantuenɔ meena, ayen ti de ti dek nyinɔ wulumɔanta. Ti an jam a yaali ayen ni a nam tama nyinɔa. Dila ale soa ate ti nyiem tuni ɔandiin tii meena ate ni jam a te ti la. ⁹ Ku jam magsi kama ayen ni soa ti noai ɔandiinta, alege ti an jam nye dila, ti jam a de ka ti dek wulum ɔanta ate ku sak ni le ni nye dii a tomsi tama la. ¹⁰ Ti ale jam boro ale ni la ti jam weeni ni kama me ayen waai a dan kan a yaali tuima tomka, wa kan a de ɔandiinta.

¹¹ Boa nyinɔa, ti wom ayen ni ba gela ka nyinɔworuk nyam a pa ni dek a nyo nuruba wie po. ¹² Ti a weeni ba kama ti Nyɔnɔwa

Yeezu Kirisita yoi nyinɔ ayen ba basi ate ba nina muni ate ba a de ba dek wulum ɔanta abe ba a tom ba tuimaɔa chim.

¹³ Ti suaata, ni kan jia ale tuimaɔsa tomka. ¹⁴ Nuru a dan bo ni po ate wa kan yaali ayen wa va dii ate ti ɔmarisi gbanɔa de po la, ni ɔmasi nya wa chak. Ni kan basi ate wa maa gum ni po, dila le basi ate wa nya chivie. ¹⁵ Ni kan nye wa jigi ase wa ka ni dachiak la, alege ni pii nyinɔ ate ni tagri wa popola ate wa va ni siuku ase wa ka ni suok la.

¹⁶ Ti a saalim ti Nyɔnɔwa waai ale ka suyugini nyɔnɔ la, ayen wa le bo ale ni meena ate ni kasim boro ale masim wie meena po.

¹⁷ Mi, Pɔɔl a puusi ni. Mi dek ale a ɔmarisi wienɔ de ale m yonni a kpeglim. M gbanɔsaɔa meena mi a nye ka dila.

¹⁸ M be ɔman a saalim ayen ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita niaka a bo ale ni meena.

Gbaŋ Kaai Ate Pɔɔl A Liŋ A Nmarisi A Te TIMOTI La

¹ Mi, Pɔɔl ale a nmarisi gbaŋka de. Baai ale lueri mu ayen m chim tuimtomdo la, ale, Naawen waai ale ka ti varibasido la ale Yeezu Kirisita waai ate ti ta yiila wa jigi la. Bala ale maa chaab a lueri mu.

² Mi a nmarisi gbaŋka de a te ka fi, Timoti m biika waai ate mi a sak fu ate fi ta siaka ale Yeezu Kirisita la. Naawen ti Kowa ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ale niak fu abe ba ta jirim ale fu abe ba basi ate fi boro ale suyogini.

³ Mi a yaali ayen ka fi wari Efisos tenka juijui ate fi boro yogyɔgla de la. M daam poom weeni fu ka dila dii po ate m jam a chen Masidoniya tenka la. Dii nyiŋ la, fi dek seba ayen nuruba ba gela ale bo dula jigini a sak venta wie. Weeni ba ayen ba basi dii ate ba a sak la. ⁴ Weeni ba ayen ba pa sunsuelimaŋa ale ba daa meena kokpienŋa wie sinsaŋŋa a basi, dii nyiŋ la, ba sinsaŋŋa a nye ate ka nuruba a nak nampaga ale chaab daa meena. Ba ale a nye dii la, a kan basi ate nuruba a tom ale siaka Naawen ale te ba dii ayen ba tom la.

⁵ Mi a weeni fu nna kama ayen nuruba ta sunum welensa ale popola maŋsa ale Naawen abe ba ta wensie siaka ale wa. Dii nyiŋ la, nyaku de meena a basi ate ba a ta ka yaalika. ⁶ Nuruba ba gela a basi nyaku de meena kama alege daa meena a kasim a nak nampaga kayaata. ⁷ Bala chaab a yaali kama ayen nuruba a jam ba jigi a bek ba Naawen sinsaŋŋa wie ate ba yaa sak ba. Alege, ba dek ze wie ŋaai ate ba a biisi ale seba chakka la kiriya.

⁸ Ti seba ayen Juuma Sinsaŋŋa nala kama, ase nuruba a nin pa ŋa a tom ŋa ale a weeni dii la. ⁹ Naawen an pa wa sinsaŋŋa a te ka baai ate wa nye ate ba chim wayorisima nyam la. Wa pa ŋa a te ka nuru baai ale kan a va ŋa ale a zeri Naawen noai la baai ale kan a yaali Naawen wie womka la, ale baai ale kan daa welensa nyam la ale baai ale a ko nuruba ale maara a ko ba dek koba ale ba maba, ¹⁰ ba a bobi nipooba a goa ale a yaali nidɔaba bobi goom, a yik nuruba a ta chen ga a da a nyem a biisi venta wie, ale a pe a velim ale a tom tuim ŋaai meena ale kan a va wensie siuku sinsaŋŋa la.

¹¹ Wensie sinsaŋŋa a bo ka Naawen wamaŋsaŋa po, ate Naawen a pa te mi ayen m mooli Naawen dii ale a ta zula ale a niak nuruba la wie.

¹² Mi a te Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita jiam, dii nyiŋ la, wa jam seba mu a chak kama ate wa yaa lueri mu ayen m chim wa tomteero. Wa pa wa pagrimu me a te mu ayen mi a tom wa tuimaŋa. ¹³ Dila po mi jam a kaasi ka wa yue, ale a le wa ale a daani wa yegayega. M jam ka siaka ale wa. Dila ale soa ate m jam ze m ale jam a nye dii la. Alege Naawen a jam ta jirim ale mu, ¹⁴ ale a maari mu yegayega wa niaka nyiŋ ayen m siak a te wa ate ku nye ate m ta yaalika ale nuruba. Siaka de ale yaalika de abe nyini ka Yeezu Kirisita jigi, dii nyiŋ la, tama ale wa a yaa ka bunyi.

¹⁵ Ka wensie ale magsi me ayen nuruba siak a te nyaku de ayen Yeezu Kirisita a jam tenzuk de meena ayen wa vari ka nuruba ba tuimbaata po a basi ate ba va Naawen. Mi dek jam a tom ka tuimbaata a gaam nuru meena ¹⁶ alege, yogyɔgla de Naawen a yaa ta jirim ale mu kama. Ka boan nyiŋ ate wa nye dila mi tuimbaata naabɔa jigi ya? Wa nye kama ayen Yeezu Kirisita ale ta chichiiba nalimnyiini ale mi dii la, ku le sak ka baai a le ba jam ta siaka ale wa la ayen wa le nye ka dila degadega ba jigi ate ba me nya wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ¹⁷ Basi ate ti a pak Naawen daa meena abe ti a te wa zula. Wa ka ti Naab waai ale kasim boro dii po meena wuu la. Wa ka wanyi dekki. Nuru an baga a nya wa. Ku be nye dila.

¹⁸ M biik Timoti, m nman a weeni fu kama dii ate m liŋ weeni fu ayen fi nye la, m be pa a nyo ka fi nisima po. Fi baga teeri dii po ate Naawen biisiteerooma a biisi fi wie la? M be a weeni fu kama ayen fi pa ba wienŋa ate ba biisi magsi chaab ale fu la ate ŋa te fu pagrim ate fi a tom tuimaŋa nalimnyiini a te Naawen. ¹⁹ Abe fi siak te wa nalimnyiini a va wa ale popola maŋsa. Nuruba ba gela an va wa ale popola maŋsa ate ba pa ŋaŋ a te ŋa ate ba siaka a deri kaasi. ²⁰ Nuruba bayewa Yimeniyus ale Alezanda a jam maa ka ba po. Mi ale pa ba a nyo Sitaana nisima po ayen ba zamsi yam ate ba kan a le Naawen ya.

2

¹⁻² Yogyɔgla de mi a yaali kama ayen ni a nye Naawen jiam abe ni a salim wa a puusi a te waai meena ale nalima ale baai meena ale a nya ti zuk la. Puusi Naawen ayen wa maari ba ate ti meena a boro ale suyogini abe ti a va Naawen nalimnyiini abe ti a zuli wa. ³ Ti dan nye nna meena ku a peenti Naawen ti Varibasido wa sui kama. ⁴ Wa a yaali ayen ka waai meena ate nya varibasika ba tuimbaata po ate ba jam va wa a seba wa wensienŋa. ⁵ Dii nyiŋ la Naawen ka dinyi. Nuru yen abe a le baga ta Naawen ale nuru biik a jam jigi yen

ate ba a niak chaab. Nuru yenka de abe ka Yeezu Kirisita. ⁶ Wa zaani ka nuruba meena nanjkula po a kpi a te ba ayen wa vari ba ba tuimbaata meena po a basi. Da dii danni ate Naawen te weeni varibasika de wie a sak nuruba la a paari kama ate wa yaa weeni a sak ba. ⁷ Dila ale soa ate wa lueri mi ayen m chim wa tuimtomdo a ga sak nuru baai ale kan daa Juuba la. Ayen m ga a sak ba ate ba ta siaka ale wa abe ba seba wa wensienja. Wie njaai ate mi a biisi la ka wensie. Mi daa velinwendika.

⁸ Dila nyin ate mi a yaali ayen jigi meena nidoama ale va Naawen nalimnyiini la, a puusi Naawen. Ba kan ta supuurim ale nampaga nakka ale chaaba. ⁹ Mi a yaali me ayen nipooma a kan a jo gatta ase nidoayaalisa la, alege ba a jo ba gataja ale yam. Ba kan pa ligra yegayega a da njanta a bobi ba zuk zuisanja, abe ba kan a su ni felima njaai diak ale pagra la, abe ba kan a jo garuk tii diak ale pagra la. ¹⁰ Alege ku nala kama ate ba basi ate tuimmanja a tagri ba nalimu yaalika koalimanja. Dii nyin la, ba a va ka Naawen. ¹¹ Ku a fe kama ate nipooba a seba ba dek yikka nalimnyiini abe ba nye nna chim a wom sinsanja. ¹² Mi kan siak ayen nipooba a sak nidoaba yaase, ba ta pagrim nidoaba zuwa. Ba a nye chim. ¹³ Dii nyin la Naawen a lij nye ka Adam ale ge ku njaanjin a nman nye liv. ¹⁴ Sitaana an jam paasi Adam, ka nipowa ate wa jam paasi ate wa kaasi Naawen sinsanja. ¹⁵ Alege nipok a dan boro a biak bisa, Naawen a nya wa zuk kama ase wa nin kasim ta siaka ale wa ale ta yaalika ale sunum welenj ale seba nyemagsika.

3

¹ Ka wensie ate nuruba weeni ayen nuru a dan poli wa sunum po ayen wa a tom Kirisita bisanja ale a tu chaab la kpagi tuima, ku be ka wa naluŋ ate wa a yaali. ² Ku a fe ate wa chim nuru manj waai ate nuruba kan nya wa wakaasun la, abe wa ta nipok yenj nyiini, abe wa a nye chim chim abe wa a yik wa deka, wa chim yam nyono, abe wa siak ate nichaanoba a jam wa yeri, abe wa baga a sak nuruba me. ³ Ku a fe ayen wa kan chim danyuirik ale kpalin nyeero, abe wa kan a yaali ligra ale wa popola meena ku a fe ayen wa seba wa deka yikka daa meena, abe wa chim suyogini nyono. ⁴ Abe wa baga a nya wa dokdemma zuk nalimnyiini ate wa bisanja a siak wa noai abe ba a zuli wa. ⁵ Nuru a dan kan baga a nya wa dokdemma zuwa, wa le nye ka se a nya baai ale a va Yeezu Kirisita la? ⁶ Waai me ale chim Kirisita biik ate kuna diem beni la, kan chim Kirisita bisa kpagiya. Wa dan deri chim kpagi

nwuli, wa a ta ka kanjanta ate Naawen a bo mini wa ase Velinwendika la. ⁷ Ku a fe kama me ayen ni lueri nuru waai ale a nya zula nuru baai ale kan a va Yeezu Kirisita la jigiya. Kan daa di, chum dii po wa le nya chivie ate wa pa wa deka a nyo Velinwendika baruku po.

⁸ Siuk kula po, ku a fe me ate Kirisita bisanja ale a tu chaab la maaroma a tom ba tuimmanja ale ninmuna. Ba kan chim noa buye buye nyamma. Ku a fe kama me ayen ba kan chim danyuirisa, abe ba kan va venta suita a nya nyuenta. ⁹ Alege ku a fe ayen ba a ta popola yena ale wensie njaai ale jam suk ate Naawen a yaa nye ate nja nyini peelim la. ¹⁰ Kirisita bisanja a lij zamsi ba a nya, ate ba dan kan ta wariya ba yaa chim ba maaroba. ¹¹ Siuk kula po ku a fe kama me ayen ba pooma nyeka a nala, ba kan chim bumbobriba, ba yik ba deka nalimnyiini abe ba ta wensie wie meena po. ¹² Ku a fe ate maaro a ta nipok yenj nyiini abe ba a nya ba dokdemma zuk nalimnyiini. ¹³ Baai ale a tom a te nalimnyiini la, le nya zula ate ba kan a chali yogsum ale nuruba biisi te ka, ba siaka ale Yeezu Kirisita ale ka dii la.

¹⁴⁻¹⁵ Mi a poli ayen ku kan beni ate m jam fi jigiya. Alege m dan beni, gbanja de a le sak fu Kirisita bisanja ale a tu chaab la ale ba nye dii a boro ale chaab la. Naawen waai ale boro la, ale soa ba. Bala ale yik Naawen wensienja a tara. ¹⁶ Wensie njaai ale jam suk ate Naawen a yaa nye ate nja nyini peelim la, tama abe siaka kama ayen wensienja de ka wa kpeeni:

Yeezu Kirisita a jam chim ka nuru biik ate Naawen Chiika a sak nuruba ayen Yeezu ka wensie nyono. Wa pa wa de a sak Naawen sabiiloma ate ba nya wa ate Naawen yaa a nye ate wa yiti kum po a jueli wenjmazuk Naawen jigi. Wa njaanjiirima a biisi wa wamanjanja ate nja tagli tenka meena ate nuruba a ta siaka ale wa.

4

¹ Naawen Chiika a nyini ka peelim a weeni ayen chum dii po, nuruba ale basi ba siaka, abe ba wom chichirisa venta wie abe ba va chichiribaata sinsanja. ² Sinsanja de chaab pimpaasima nyam ale velim ate nja tagli jigi meena. Ba popolana a kpi kama, nna ase ba a pa kutuk tuiuk a ji ba zuimanja la. ³ Ba le sak nuruba ayen ku an nala ate ba a faari nipooba, yaase nipooba a yali nidoaba a yaase ku a kisi kama ate nuru a de njandiin ti gela. Alege ba ze ka Naawen ale nye njandiin tila a magsi deka ase baai ale ta siaka ale Yeezu a yaa seba ku wensienja jigini la, a nin nye Naawen jiam abe ba ge a de. ⁴ Njanta

meena ate Naawen a nye la, a nala kama. Dila nyin la, fi dan nya jaab ate fi yaa nye Naawen jiam jaamu nyin, kan chali yogsum, tanla. ⁵ Ti dan nye dila, Naawen wannu ale tama puusana le basi kama ate jaab wala chim jawelen a te ti.

⁶ Fi dan pa wensie sinsanña de a sak fi suataanja Kirisita bisanja fi le chim ka Yeezu Kirisita tomteero manj. Wie ñaai ate fi va ña ale siak a te wensienja sinsanña me la, ñala meena le basi kama ate fi siaka a chim a gum du. ⁷ Kan gum chaab ale baai ale a sak sunuelim ñaai ale kan magsi chaab ale Naawen ate ba pa a sak nuruba la. Ba sunuelimaja ka sunuelim kayaata. Pii nyin fi dek a zamsi Naawen wensie sinsanña ate ña bo fi sunum po ate fi boka a nye ase Naawen la. ⁸ Fi dan pa fi nyinika a tom tuima ayen ka pagra, dila ale nala, alege Naawen wannu a dan bo fi sunum po dila a gaam taam ka yegayega, dii nyin la, fi le nya nyuenta yogyogla ale chum dii po. ⁹ Ka wensie ate nuruba weeni nyaku de, ku be magsi ka nuruba siak nalimnyini ayen ku ka wensie. ¹⁰ Ti a tom ti tuimaja yegayega a te ka Naawen waai ale sum boro la. Dii nyin la, ti ta yiila wa jigi kama. Wa ka waai meena varibasido alege wa potim a a vari ka baai ale ta siaka ale wa la a basi.

¹¹ A weeni abe fi a sak nuruba wienja de. ¹² Basi ate fi boka po ale fi biik po, ale fi tuim nalinsa po, ale fi yaalika ale fi siaka, ale fi welensa, a sak Yeezu ñaanyiirima ba le ba nye dii a va Naawen la. Fi diem ka bipaaluk alege fi daa nye dila nuru kan nya siuk a pa fi chim biiga. ¹³ Basi ate fi nina muni ate fi a karim Naawen gbanja ate waai meena a wom. Saalim ba ate ba va Naawen siuku. Pa ka me a sak nuruma Naawen wie ate m jam. ¹⁴ Kan ñar tirim buui ate Naawen a pa a te fu dii po ate Naawen biisiteeroma a biisi Naawen pagrim nyin ate Kirisita bisa kpanja a yaa pa ba nisana a vi fu zuk la. ¹⁵ Basi ate tuimaja de a bo fi sunum po ate fi va ña, ate nuruba meena a nya fi ale a tom tuimaja dii a gum du la. ¹⁶ Kpesi fi dek fi boka jigi ale fi ale a sak nuruma dii la. Fi dan va wienja de nalimnyini, da yey Naawen le jam vari fi dek ale baai ale wom fi noai la tuimbaata po a basi.

5

¹ Kan biisi jakpak a kaasi, alege biisi ale wa ase wa ka fi ko la. A biisi ale nidoabilisana ase ba ka fi suata la, ² ale nipok kpagsana ase ba ka fi maba la, ale nipokbilisana ase ba ka fi toaba la, ale welensa.

³ A te zula pukogi ñaai ale kan ta nuru ate wa a nya ba zuk la. ⁴ Pukogi dii ale

ta bisa a yaase wa bisa bisa la, ba a nya wa zuk ate ku tuni ba nyamma ale nye dii a te ba la. Ba dan nye dila, ku le peenti Naawen sui. ⁵ Pukogi dii ale sum ka pukogi ale ka nuru ate wa a nya wa zuk la, ta yiila Naawen jigi kama a yaa a puusi wa yok ale kantuen a nya wa maarika. ⁶ Alege pukogi dii ale kasim va wa dek sunum yaalika suita la, a poom kpi kama ale vaa. ⁷ Pa sinsanña de a sak fi nuruma ate waai kan pa yue kaasun a te ba. ⁸ Nuru waai a dan kan a nya wa nuruba zuwa, baai ale ñmasi ka wa dokdem la, ku a sak ase wa basi wa siaka kama la. Wa poom chim nuru biok a gaam waai ale kan seba Naawen la kama.

⁹⁻¹⁰ Kan pa pukogi dii ale kan pai bena pisiyuebi a maa gum pukonja po, ka waai ale paari bena pisiyuebi. Dii ale gum du la, waai ale yali bunyi dekki, abe wa chim nipok waai ate waai meena a seba wa tuimaja noai po la, abe wa chim waai ale jam a nya wa bisa zuk nalimnyini la, abe wa siak ate nichaanoaba a jam wa yenni la, wa tom a te wa Kirisita bisa vaanchaab abe wa kan ta kanjanta wa chim waai ale a maari baai ale a nam la, wa chim waai ale a poli tuimaja nyiini wa sunum po la. Kirisita bisanja a nya pukogi wala choa zuk.

¹¹ Pukogi dii a dan kan paari bena pisiyuebi, kan ñmarisi wa yonni a nyo gbanja po dii nyin la, da dii dai wa a yaali kama ayen wa yali chora paalik. Wa kan ñman ta ku wa sunum po ayen wa a tom ka Yeezu tuima. ¹² Wa dan nye dila wa le kaasi wa pumpuulim ñaai ate wa puulim ayen wa a tom Yeezu tuima nyiini la. Dila le basi kama ate Naawen jam weeni wa ayen wa nye kaasi. ¹³ Wala choa me a zamsi ka nyinworuk ale a togli nuruba yie a pa wa dek a nyo ba wie po ale a bobri, ale a biisi wa ñaai ale kan magsi wa a biisi ña wie la. ¹⁴ Mi a yaali ayen pukogi ñaai ale diem ka nipok paalisa la, a yali choroba a biak bisa a nya ba dokdemma zuk ate ti dachaasana kan nya siuk a biisi gaam ti. ¹⁵ Boan nyinja, pukogi paalisana ba gela a deri basi Naawen siuku kama ale a va Sitaana. ¹⁶ Nipok waai a dan ka Yeezu ñaanyiro ate wa ta pukoga wa dokdemma po ku a fe ayen wa a nya ba zuk. Wa kan basi ate Kirisita bisanja a ji jimmu de. Ka pukogi ñaai ale kan ta nuruba la, ate Kirisita bisanja a nya ba zuk.

¹⁷ Kirisita bisanja ale a tu chaab la kpanja ñaai ale a nya ba nuruma zuk nalimnyini la, ale baai dek ale a sak Naawen wienja nalimnyini la, ku a fe ate bala a nya tutuna nna yegayega. ¹⁸ Boan nyinja ba ñmarisi Naawen gbanja po ayen, "Kan bobí ni a buui ate fi yik ayen bu fobi wiiti la noai ya." Ba ñman pilim ñmarisi

ayen, “Ku a fe kama ayen tomteero a tuesi wa tutunaja.”¹⁹ Nuru waai a dan a yaali ayen wa toarinj Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la kpagini, basi ate wa pa nuru wanyi a yaase baye baai dek nina ale maa nya kpagini kaasunku la ate fi wom ba le ba weeni dii la.²⁰ Baai ale a tom tuimbaata la, pii nyinj ate fi biisi ba a kaasi nuruma ninj ate yogsum yik waai meena.

²¹ Naawen ale Yeezu Kirisita ale Naawen sabiiloma baai ate wa lueri la meena ale mi seeroba ate m za a weeni fu ayen fi va mi sinsaŋa de, ate fi kan a yaali nuruba gela abe fi a zeri ba gela.²² Kan kpabi pa fi nisa a vi nuruba zuk ayen ba chim ti Nyonowa tomteero ba dii nyinj la, ti dan nye dila ate ku ŋaanyinj ate ba a tom tuimbaata, fi me maa bo ba tuimbaataŋa po kama. Dila nyinj yik fi dek daa meena ale sunum welenj.

²³ Kan fi a nyu nyiam nyiini, a nyu daam magla fi ponni ale kasim a daani fu la nyinj. Fi dan nye dila, ku le maari fu.

²⁴⁻²⁵ Nuruba gela a kan sugi a tom ba tuimbaataŋa. Ate Naawen ale bo ba buusa. Ba gela me a sugi a tom ba tuimbaataŋa kama ate ti ze ŋa noai po. Alege ku ŋaanyinj ŋa le nyini peelim. Ba gela me tuimmaŋsaŋa a sugi kama, alege ku ŋaanyinj ŋa le nyini peelim.

6

¹ Ku a fe ayen baai ale ka yom la, a te ba nyamma zula nalimnyyiini ate nuru kan бага a kaasi Naawen yue a weeni ayen ti sinsaŋa ka sinsak kayaata.² Ba nyamma a dan ka Yeezu ŋaanyiriiba, ku a fe ayen ba kan weeni ayen ba nyamma ale ka Kirisita bisa la nyiŋa ba kan te ba zula. Alege ba a tom a te ba nalimnyyiini yegayega dii nyinj la, baai ale a nya nyuenta ba tuimaŋa po la ka ba Kirisita bisa chaab baai ate ba ta yaalika ale ba la.

A sak fi nuruma wienja de, abe fi a saalim ba ate ba va ŋa.³ Baai meena ale a zeri ayen ba siak a te ti Nyonowa Yeezu Kirisita wensie wienja ŋaai ate ti a va nalimnyyiini alege a pa ba dek sinsaŋa a sak nuruba la,⁴ ba ta ka kanjanta alege ba ze jaaba. Daa meena ba a yaali ka nampaga yegayega nakka, a yaali ayen ba a nye kpalinsa wie zuk, ate bala dek ale baai ale a wom ba wienja la yaa a de nyuri ale a waanj chaab ale a kaasi chaab yue. Ba me ta ka chichama baata ale chaab.⁵ Bala meena popolaŋa a kan ŋman a tom. Wensieja abe ŋman ka ba jigija. Daa meena ba a kpalinj ka chaab ale a poli ayen ba dan va Naawen siuku ba le chim ka ligra nyam.

⁶ Ku ka wensie ayen fi dan va Naawen siuku ate fi sui peenti ale ŋanta baai ate fi ta la, fi jigisi kama.⁷ Dii nyinj la, ba ale biak

ti la, ti an jam ta jaab a jam tenjuk de. Ti be dan kpi, ti an diem бага le pa jaab a ta chenj.⁸ Dila nyinj la, ti dan ta ŋandiinta a de ale gatta a jo dila magsi ti kama.⁹ Alege baai ale a yaali ayen ba chim jigsiroba la, Sitaana le jam a paasi ba abe wa bari ba ba betta tuimaŋa po ale ba tuimbaata yaalika ate ba jam kaasi nna yegayega.¹⁰ Dii nyinj la, tuimbaata meena togotoga piilimka a nyini ka ligra yaalika yegayega jigi a jam. Nuruba gela a ta ku ba suniima po ka nna yegayega ayen ba ti nya ligra. Dila ale soa ate ba a basi Naawen siuku ate ba suniima a kaasi nna yegayega la.

¹¹ Alege fi Timoti, waai ale va Naawen la, kan a tom tuimbaataŋa de ate m poom weeni fu la. Basi ate fi nina muni ale tuimmaŋsa tomka abe fi a va Naawen nalimnyyiini. Ta siaka ale wa abe fi ta yaalika ale nuru meena, yik fi dek. A nam fi ninammu.¹² Dii po ate fi jam nyini peelim a zaani seeroba yegayega ninj a pa fi dek a te Naawen la, wa pa ka wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te fu. Ŋmasi yik ka nalimnyyiini dii nyinj la, ka dila nyinj ate wa wi fu. Be basi ate fi nina muni ale fi siaka ale wa ase nuru nina ale muni tigurik po dii la.¹³ M za ka Naawen ninj waai ale te ŋanta meena nyuvuri la, ale Yeezu Kirisita waai ale nyini peelim a biisi wensieja ale Gominawa Pontios Paalot la ninj,¹⁴ a weeni fu ayen, fi va dii ate m sak fu la. Ta sunum welenj, ate waai kan бага a kaasi fi yue ale ge ate ti Nyonowa Yeezu Kirisita a ŋman pilim jam.¹⁵ Naawen ka Naawen kpien waai ale soa ŋanta meena ale chim nalima meena Naab la, wa le tom ate wa ŋman pilim jam dii po meena wuu ate Naawen dek a yaali la.¹⁶ Naawen nyiini ale boro dii po meena wuu ale bo wa jigini juujui ale a nyagsi a gaam wenbinni la. Nuru an бага jo ku jigini. Nuru an diem nya Naawen va, yaase wa бага a nya wa. Wa pagrimu ale wa zulaŋa a boro ka dii po meena wuu. Ku be nye dila.

¹⁷ A sak nuru baai ale ta ŋanta yegayega la ayen ba kan a yaali yue ba ŋantaŋa nyiŋa. Ba kan ta yiila ba ŋantaŋa nyiŋa, a poli ayen ba a le kasim a nya ka masim ba nyiŋa. Da dii dai ba le jam a kaasi kama. Alege weeni ba ayen ba ta yiila Naawen jigsi waai ale a te ŋanta meena ate ti sue a peenti la.¹⁸ Ŋanta yegayega nyamma de weeni ba ayen, ba jigisi me ale tuimmaŋsa tom ka abe ba a yaali ayen ba pa ba ŋantaŋa a chari nuruba ba chaab.¹⁹ Ba dan a nye dila, chum dii po Naawen le te ba tiirinta a magsi chaab ale ba ale nye dii la ate ba ŋmasi yik nya wa nyuvuri marj kaai ate wa le pa a te ba la.

²⁰ Timoti, a nya wie ŋaai meena ate m pa a nyo fi nisima po la zuk. Kan pa

fi dek a gum chaab ale nuru baai ale a weeni ayen ba a sak ka nuruba ba le ba nye dii a seba Naawen la. Ba sinsanɲa ka sinsak kayaata. Daa meena ba a nak ka ba dek betta nampaga kayaata ale a biisi wa bulorisa. ²¹ Dii nyin la, nuruba gela a jam va ba kama ale ge basi Naawen wensie siuku vaka.

Naawen niaka le bo ale ni meena.

Gbaŋ Kaai Ate Pɔɔl A Nɔmarisi A Saa Siyewa A Te TIMOTI La

¹ Mi Pɔɔl, ale a nɔmarisi gbaŋka de. Naawen ale lueri mu ayen mi chim Yeezu Kirisita tuimtomdo. Yeezu tom mi kama ayen m cheŋ a ga weeni nuruba Naawen ale puulim ayen wa le te ba nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la ase ba a nin ta siaka. Nyuvunni de ate tama ta la ka bunyi ale Yeezu Kirisita.

² Mi a nɔmarisi gbaŋka de a te ka fi Timoti m dek biika Yeezu Kirisita yue nyiŋ. Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le niak fu abe ba ta jiiirim ale fu abe ba basi ate fi boro ale suyɔgini.

³ Mi a te Naawen waai ate mi a tom a te ale popola maŋsa ase ti kokpienŋa ale jam a tom dii la jiam daa meena fi nyiŋ. Yok ale kantueŋ m dan boro a puusi a te fu mi a nyɛ Naawen ka jiam fi nyiŋ. ⁴ Mi a teeri dii po ate fi jam a kum la kama. M be nɔman pilim a yaali ka nna yegayega ayen m nya fu, ate m supeentik yegayega. ⁵ M seba ayen fi makpienka Loyis ale fi mawa Yunis ta siaka yegayega kama ale Yeezu. Mi a teeri ayen fi me ta wensie siaka kama ale wa ase bala la. ⁶ Dila ale soa ate mi a yaali ayen fi teeri dii po ate m jam pa m nisaŋa a vi fi zuk la, Naawen ale jam pa wa tiirimu a te fu. Yɔgyɔgla m be nɔman a weeni fu kama ayen fi pa fi tiirimu a tom tuima. ⁷ Dii nyiŋ la, chiik kaai ate Naawen a jam pa a te ti la, a kan basi ate ti a chali yɔgsum ale sunum baasinsa, alege wa a basi kama ate ti a ta pagrim, ate ti a yaali nuruba abe ti a yik ti dek. ⁸ Kan chali yɔgsum ayen fi weeni a sak nuruba ti Nyɔnɔwa Kirisita wie. Kan chali chivie me ale mi nuruba jigiyi, dii nyiŋ la, ba le jam yik mi a lik dok po Kirisita nyiŋ la. Ku nala kama ate fi me maara a nam Naawen wamaŋsaŋa nyiŋ ate Naawen a yaa pa wa pagrimu a te fu fi ninammu po. ⁹ Naawen wi ti kama ayen ti chim wa nuru welensa ate wa vari ti ti tuimbaata po a basi ate ti va wa. Daa tama dek tuima nyiŋ ate wa nyɛ dila. Alege, ku jam ka wa dek yaalika a ta nyini dii po ate wa an diem nye nanta meena tenzuk dela ayen wa va Yeezu Kirisita nyiŋ a niak ti. ¹⁰ Yɔgyɔgla de, niaka de ate wa a niak ti la, wa yaa basi kama ate ka va ti Varibasidowa Yeezu Kirisita nyiŋ ate ka nyini peelim ate ti nya ka. Kirisita a jam nya pagrim kama kum zuk. Bu nɔman ka pagrimoa. Wa pa Naawen wamaŋsaŋa a sak ti ka wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

¹¹ Naawen ale lueri mi ayen m chim wa tuimtomdo a cheŋ ga sak nuruba wa wamaŋsaŋa. ¹² Tuimaŋa de nyiŋ abe ale soa ate mi a nam la. Alege m sunummu a diem pagra kama ate mi a sak, dii nyiŋ la, m seba waai ate m ta siaka ale wa la kama. M be seba ayen wa бага nya dii ate m pa nyo wa nisa po la zuk kama a ta ga paari dai dii dai ate wa le nɔman pilim a jam la. ¹³ Mi ale jam bo ale fu la, m jam sak fu Naawen wensienja wienja ayen fu va ŋa. Yɔgyɔgla de nɔmasi yik m wensie sinsaŋa de nalimnyiini, ale siaka, ale yaalika, nyaŋa de ŋayewa ate Yeezu Kirisita a te ti la. ¹⁴ Naawen Chiika waai ale bo ti suniima po la ale pa wensie sinsaŋa a nyo ti nisima po. Be nɔmasi yik ŋa nalimnyiini.

¹⁵ Fi dek seba ayen baai meena ale bo Asia tenka po ale mi la a basi mi kama. Nuruba bayewa me dek ate ba a wi ayen Figelus ale Yemogenes la a maa bo ka ba po. ¹⁶ Onesiforus ale denŋi mi kpai a paari dii choa. Dila nyiŋ la, ti Nyɔnɔwa le ta jiiirim ale wa ale wa dokdemma. Wa an jam chali chivie ale mi ba le jam yik mi a lik dok po la nyiŋa. ¹⁷ Wa le jam a paari Aroom tenka la, wa jam deri nyeema a gisi ka kauk kuui ate m boro la, ate wa yaa jam a nya mu. ¹⁸ Fi me seba chak wa le jam maari mi yegayega dii Efisos tenka la. Nyɔnɔwa le ta jiiirim ale wa dai dii danni ate wa le nɔman pilim a jam la.

2

¹ M biiga, ku ka Naawen niaka nyiŋ ate tama ale Yeezu Kirisita a chim bunyi. Dila nyiŋ la, be ta pagrim. ² Sinsak ŋaai ate mi a pa sak fu nuru boari sunsuŋ la ba wom kama. Fi me pa sinsak ŋala degadega a sak nuru baai ale ka wensie nyam ate ba me бага a pa ŋa a sak ba vaanchaab ate ku tagli a cheŋ.

³ Tuesi fi ninammu ase soji waai ale a tom wa tuimaŋa nalimnyiini la, dii nyiŋ la, fi ka Yeezu Kirisita soji. ⁴ Soji a dan boro a tom wa sojiba tuimaŋa, wa kan tom ka tuim ŋaai ate nuru waai ale kan daa soji a tom la. Wa nyeem a yaali kama ayen wa tuimaŋa a te wa soji kpagini supeentik. ⁵ Yaase nuru ale nuruba ba chaab a dan a chali chala ate wa a yaali ayen wa chali de, ku a fe kama ayen wa va chalaŋa sinsaŋa. ⁶ Yaase kpaaro waai ale a tom nalimnyiini wa talim po la, wala ale soa bie ŋaai ale liŋ a abe la ale ge ate cheka a yaa paari. ⁷ A poli m le a weeni fu nna la. M seba chak kama ayen nyɔnɔwa le wa a maari fu ate fu miŋ m wienja a chak.

⁸ A teeri Yeezu Kirisita waai ale jam ka Deevide ŋaaniik la wie ayen wa yiri kum po kama. Wamaŋsaŋa de ate mi kasim a

weeni a sak nuruba dii po meena ate mi a sak nuruba la. ⁹ Naawen wamaŋsaŋa nyiŋ ate ba yik mi a pa choroma a bobi mu ayen m nam ase tuim kaasima nyɔŋo la. Alege ba an бага a bobi wa wannɪ. ¹⁰ Dila ale soa ate m ta sunum pagrik ale m ninammu, ayen nuru baai ate Naawen a lueri la a nya varibasika. Varibasika de a basi kama ate bala ale tama meena ale Yeezu Kirisita a chim bunyi ate ti yaa a nya zula ŋaai ale kan ta kpeglimka la. ¹¹ Ba weeni ka wensie ayen,

“Ku dan ka wensie ayen tama kpi kama ale wa, ku be sum ka wensie me, ti be a le yiti kum po ale wa kama me a yaa vua ale wa.

¹² Ti dan siak a te ti ninammu ale ti suniima meena, dai yeŋ tama ale wa le chim nalima.

Ti be dan pagsi ayen ti ze wa, wa me le pagsi ayen wa ze ti.

¹³ Tama dan kan daa wensie nyamma, wa kasim ka wensie nyɔŋo dii po meena. Wa kan maari a chim noa buye buye nyɔŋo.”

¹⁴ Teeri fi nuruma wienŋa de meena abe fi kaam ba ale nin muna Naawen niŋ ayen ba kan a nak nampaga kayaata ale wamaŋ a kan nyini nampaga kayaataŋa de chaab po a nyini, ŋa goanti a kaasi ka nuru baai ale a wom la popola. ¹⁵ Pii nyiŋ a tom Naawen tuimaŋa nalimnyiini, ate wa pak fu ate fi kan chim tomteeroo waai le wa nya chivie la, alege waai ale a sak wensie wamaŋsaŋa ate ku a magsi la. ¹⁶ Ase mi ale poom weeni fu dii la, kan pa fi dek a gum chaab ale baai ale a biisi betta biisa ale chaab la, dii nyiŋ la baai ale a biisi dila la, a yiaŋ ka nuruba ate ba kan va Naawen ya. ¹⁷ Ba ale kasim a biisi dii la, ka a nye ase ka naworuk ale bo nuru nyiŋ a de wa la. Yimeniyus ale Filitus a maa ka ba po. ¹⁸ Nuruba bayewa de a basi Naawen wensie siuku kama ate nuruba ba gela me baai ale ta siaka ale Kirisita va ka la a basi wa va ka, dii nyiŋ la ba a sak kama ayen dii po ate nuruba le yiri kum po la, taam kama. ¹⁹ Alege nyubi dii ate Naawen a nyubi la, di pagra ka nna yegayega, a kan choa. Wa ŋmarisi dueni di nyiŋ ayen, “Nyɔŋowa seba baai ate wa soa la, kama.” Wa ŋmarisi dueni di nyiŋ me kama ayen, “Baai meena ale a weeni ayen Nyɔŋowa a soa ba la, ku a fe kama ayen ba basi ba tuimbaata tuimaŋa abe ba va wa.”

²⁰ Taasa ale ŋanta togatoga yegayega ale bo yeri po la, ba pa ka ŋanta baai ale a nyagsi a nye, ŋa gela ba pa ligmonij a nye, gela ba pa daata a nye, gela ba pa yak a me. Ba gela ba pa zaani magsi ka nicham ŋanta nye teka, ba gela ba dek daa meena pa tomka. ²¹ Waai a dan kan ta

danŋa ale tuimbaataŋa de meena ate m liŋ weeni la, ase taasana nyɔŋowa ale pa taasi maŋsaŋa a nye nicham ŋanta la, Naawen me abe le pa nuru wala choa me a tom ka tuimmaŋsa meena.

²² Dila nyiŋ la, kan va fi dek ale a yaali ŋanta baai ase bimbaansa ale a yaali ŋanta baai la, alege ta ku fi sunum po ate fi a tom tuimmaŋsa yegayega a te wa, abe fi ta siaka ale yaalika, abe fi boro ale suyogini ale baai ale a wi Nyɔŋowa ale sunum welensa a yaali maarika la. ²³ Ka a tu chaab ale nuru betta baai ale kasim a nak nampaga ale ŋanta baai ate ba kan miŋ a chak la. Fi seba ayen ba nampaŋŋa nakka a ta ba chiem ka kpaliŋ jigi. ²⁴ Ku a fe ayen ti Nyɔŋowa tomteeroo kan a nye kpaliŋ. Ku a fe ate wa a te nuruba zula, abe wa chim sagro maŋ waai ale ta suduŋni la. ²⁵ Nuruba a dan a zeri wa sinsaŋa alege wa a yaali ayen wa sak ba, ku a fe ayen wa yik wa dek. Da dii dai, Naawen le te ba siuk ate ba tulim a va wa abe ba seba wa wensieŋa. ²⁶ Ba dan nye dila, ba le бага a pilim a jam nya yam ate ba бага chali be Velinvendika jigi waai ale jam bari yik ba a tara la ate ba yaa va Naawen noai.

3

¹ A teeri fi dek ayen teŋka a dan moata kpeglimka, ku le tua kama nuruba jigi. ² Nuruba le jam chim butuom nyam, ligi yaalisa, a yaali yoi nna yegayega, kanjanta nyam, abe ba a le nuruba, abe ba a zeri ba koba ale ba maba noa, nuru a dan nye wari a te ba ba sue kan peenti, ba kan yaali Naawen wie womka, ³ ba ze ba dek nuru me, ba kan ta jirimoa ba le chim ka nuru baai ale a kaasi nuruba yue la, ba an бага ba dek a yik ale maga dek me la wie po, ba ale chim ka gbenŋa wie yegayega po, ba kisi wamaŋsa tuima kama, ⁴ ba ale pa ba vaanchaab a da wie po, ba ale kasim a nye wie a basi du alege kan poli buye, ba a poli kama me ayen ba ka nuru kpeenta, ba ale yaali ba dek masim wie a gaam Naawen wie. ⁵ Ba ale puusi Naawen ale ka ba noa nyiini alege a zeri wa wensie pagrimu. Yeeri fi dek nuru bala chaab po.

⁶ Ba gela a sugi kama a jo yie po a paasi nipooba, baai ale ta sunum baasinsa ate ba dek tuimbaata a daani ba la, ate ba dek ŋan yaalik me a dari ba a ta a cheŋ jigi meena la. ⁷ Nipooma de chaab a nyeem kasim yaali sinsaga womka alege ba an бага wensieŋa a miŋ a chagi. ⁸ Dila po, dila powa, Janes ale Jamberes a jam zeri ti kokpienka Moosis ale jam nye dii la kama. Sagroma de baai ale ka venta nyam ate mi a biisi ba wari la, a nye ase ka nuruma de bayewa la. Sagroma de abe a zeri wensieŋa kama dii nyiŋ la, ba popolaŋa

chim ka popola baata. Ba siaka me a daa wensie siaka. ⁹ Waai meena a nya Janes ale Jamberes ale ka betta dii la kama. Ase waai meena ale nya ba bettana dii la ku kan beni ale ge ate dila degadega a nye nidɔa baai ate m poom liɲ a biisi ba wie la jigi ya.

¹⁰ Alege fi seba chak kama mi ale jam a sak nuruba la, ale mi ale jam boro dii la, ale mi ale a poli a yaali ayen m nye dii la. Fi me seba mi, ale kasim ta siaka dii ale Naawen ale mi ale ta suduɲni dii la, ale m ale ta yaalika me dii la, mi ale siak a te m ninammu dii la, ¹¹ nuruba ale nye ate mi nam dii me la, ale m dek ninammu me la. Fi me seba m dachaasana ale jam daani mu yegayega dii Antiok ale Ikoonum ale Lisitira tenjana po la. Alege Nyɔnɔwa nman pilim jam a yeeri mu m ninammu de meena po a ta nyini. ¹² Nuru baai ale a yaali ayen ba pa ba dek a te Yeezu Kirisita a yaa va Naawen la, nuruba basi ate ba nya ka ninam. ¹³ Alege pimpaasiroba baai ale a tom tuimbaata la, le jam tom tuimbaata a gum du. Ba a paasi ka ba dek ale nuruba. ¹⁴ Alege fi Timoti a va Naawen wensie siuku kama. Fi seba baai ale jam ka fi sagroba la kama kasim ta siaka yegayega. ¹⁵ Fi me seba welensa wienja Gbanjana kama a ta nyini fi be fiik po, sii ale a sak ayen nuru waai a dan ta siaka ale Yeezu Kirisita ku la nyɔnɔwa le nya varibasika kama la. ¹⁶ Naawen dek ale pa wa yam a te nuruba ale sak ba ate ba nmarisi welensa wienja Gbanjana de. Si abe nala kama a magsi wensie sinsaga, ale a kaam nuruba, ale a sak nuruba ba wie kaasima po, ale a sak ba ba le ba nye dii a ta nye bo kaai ale nala la. ¹⁷ Nyaku de meena a basi kama ate Naawen tomteerɔ a gomsɔi wa dek a magsi tuimmanja meena tomka.

4

¹⁻² Yeezu Kirisita le bo nɔnɔvuta ale kpilima buusa. Wa abe le jam kama a chim Naab. Wala ale Naawen ale mi seeroba ate mi a kaam fu ale nin muna ayen fi a sak nuruba Naawen wamanjana ale nin muna dii po meena wuu. Ku dan poom masa a yaase ku tua, basi ate ba seba chak ase dii po meena ba nin kaasi wari, abe fi a kaam ba ale nin muna, abe fi a densi ba kpa wie po, abe fi a sak ba ale suduɲni nalimnyiini. ³ Dii nyin la, di dannɔi a cheena kama ate nuruba a kan lagi tue a wom Naawen wensie sinsanɲa, ba le jam wa ka ba dek yaalika, abe ba a tu chaab ale sagro baai ale ba jam a sak ba dii ate ba poom gomsɔi a kala a yaali ayen ba wom la. ⁴ Ba le jam basi Naawen wensie sinsanɲa kama abe ba a yaali ayen ba a wom sunsuelima. ⁵ Alege fi, kpesi fi dek

wie meena po. A nam fi ninammu abe fi a sak nuruba Naawen wamanjana, abe fi a teeri ayen fi ka Naawen wienja moolido ate fi a tom fi tuimana meena nalimnyiini a te Naawen?

⁶ Alege mi dii po ate nuruba le ko mu Naawen wamanjana nyin la a moata kama. ⁷ M be je jiaka a nueri kama. M be chali chalaɲa a nueri kama me. Alege a diem ta siaka ale Naawen. ⁸ Ti Nyɔnɔwa a dan nman pilim jam ayen wa bo wensie buusa a te ti, wa le pa ka chali de ka tiirimu a te mu, daa mi nyiini alege baai meena ale a yaali wa ale a limsi ayen wa nman pilim jam la.

⁹ Pii nyin fi dek a jam nwuli. ¹⁰ Dii nyin la, Diimas waai ale a yaali tenzuk de nanta nna yegayega la a basi mi kama alege cheɲ Tesalonika tenka. Keresens me cheɲ ka Galatia tenka. Titus me cheɲ ka Damatiya tenka ¹¹⁻¹² Mi me tom ka Tikikus ate wa cheɲ Efisos tenka. Ka Luuk nyiini ale bo dela ale mu. Fi dan cheena, fi ta Maak a jam dii nyin la, wa baga maari mu ale m tuimana kama. ¹³ Fi dan cheena fi pa m garuk juenku ate m jam pa basi Torowas tenka po Kaapus jigi la a ta jam te mu. Tuesi, ku ale m gbanjana me ale gbanana dek ate ba nmarisi si la a ta jam te mu.

¹⁴ Chiok kuridowa Alezanda a jam daani mu nalimnyiini. Ti Nyɔnɔwa ale tuni wa a magsi chaab ale wa ale nye dii la. ¹⁵ Kpesi fi dek ale wa dii nyin la, tama ale jam bo dula la wa kasim jam a zeri ti sinsanɲa kama ale pagrim. ¹⁶ Dii po ate mi jam liɲ bo biisanja dokku po a biisi ayen m vari m dek a basi la, nuru nuru an jam zaani mi nana. Waai meena jam chali be kama ale basi mi dek m nyiini. Mi a saalim Naawen ayen wa kan teeri ba ale nye mu dii la. ¹⁷ Alege ka Nyɔnɔwa ale jam zaani m nana a pa wa pagrimu a te mu, ate m jam baga a biisi Naawen wamanjana a sak baai ale kan daa Juuma la. Ti Nyɔnɔwa me a jam maa yeeri mu a ta nyini ate ba an baga a ko mu. ¹⁸ Ti Nyɔnɔwa me le yeeri mu a ta nyini tuim ba tii ate nuruba a poli ayen ba nye mu la, ate m jo wa naamu po buui ale bo wennyamazuk la. Wa le nya zula nɔai ale kan ta kpeglimka la. Ku be nye dila.

¹⁹ Mi a puusi Pirisila ale Akiila. M maara puusi Onesiforus dok demma. ²⁰ Erastus a wari ka Korinti tenka. Alege m basi Torofimus ka Militus tenka po. Dii nyin la, wa jam ka nyinyɔgsa.

²¹ Pii nyin ate fi dek jam alege ate nɔota wein paari. Yubulus, Pudens, Linus, Kilodiya, ale Kirisita bisana meena ale bo dela la a puusi fu.

²² Ti Nyɔnɔwa a bo ale fu. Naawen niaka le bo ale ni meena.

Pool Gbanƙa Ate Wa Nmarisi A Te TITUS La

¹ Mi Pool, waai ale ka Naawen tomteero ale Yeezu Kirisita tuimtomdo la, ale a nmarisi gbanƙa de.

Naawen ale lueri mu ale ge tom mu me ayen m denſi baai ate wa lueri ba ayen ba va wa nalimnyiini la kpa, abe m sak ba ate ba seba wensie njaai le nja basi ate ba va Naawen la. ² Wensie sinsanƙa de nyiƙ ba ta yiila kama ayen wa le jam pa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. Naawen waai ale kan a velim la a liƙ jam puulim kama dila po dila po ayen wa le pa wa nyuvuri paalika a te ba. ³ Di dannii ale jam paari la, wa va ka wa wamaƙsana nyiƙ ate di nyini peelim ate nuruba miƙ di, ate wa yaa weeni nuruba ayen, ba pa wa wamaƙsana a sak. Mi Pool abe maa ka nuru bala po wanyi a yaa va Naawen ti Varibasidowa noai a pa wie njaai ate wa pa nyo mi nisima po la a mooli a sak nuruba.

⁴ Mi ale a nmarisi gbanƙa de a te fi m biika Titus waai ale ta siaka nalimnyiini ale Naawen ase mi ale ta dii la.

Kowa Naawen ale Yeezu Kirisita ti Varibasidowa le niak fu, abe wa basi ate fi boro ale suyoƙini.

⁵ Mi ale jam basi fu Kariti tenka po la, fi jam wari dula kama ayen fi nye dii ale magsi fi nye la abe fi lueri kpaga Kirisita bisana ale a tu chaab la tenƙana meena a te ba. A teeri m le jam weeni dii a sak fu. ⁶ Ku a fe kama ayen nuru waai ate ni a lueri ayen wa chim kpagi la a kan ta kaasuƙa nuruba jigiya, abe wa ta nipok yey nyiini, abe wa bisana me a ta siaka ale Naawen ale nye kaai le ka basi ate nuruba a kan nya siuk a weeni ayen ba ka nanbolta a yaase tukpari nyam la. ⁷ Ku a fe ayen Kirisita bisa kpagi a kan ta kaasuƙ nuruba jigiya dii nyiƙ la, wa a nya ka Naawen tuima zuk. Ku a fe kama me ayen wa kan chim kanjanta nyono a yase wa sui a kpabi a puuri ale nuruba, abe wa kan chim danyuiriga, abe wa kan a nye kpaliƙsa a nak nuruba, abe wa kan kasim a yaali ayen wa chim ligra nyono. ⁸ Alege, ku a fe me ayen wa siak ate nuruba a jam wa yenni abe wa a yaali tuimmanƙa tomka nalimnyiini. Ku a fe kama me ayen wa chim yam nyono, abe wa chim nuru man nalimnyiini wie meena po, abe wa chim welensa nyono, abe wa seba wa dek yikka. ⁹ Ku a fe kama ayen wa nmasi yik Naawen wensie wamaƙsana njaai ate wa sagrama a liƙ sak wa la. Wa dan yik nja nalimnyiini,

wa le baga a pa wensie sinsanƙa de a denſi nuruba ba gela kpa, abe baai me ale a zeri nja la wa dak ba kaasuƙku a sak ba.

¹⁰ Nuruma yegayega a kan siak a te Kirisita bisa kpaga noa. Ba pa ka ba wakayaatana a paasi ba suaata. Nuru baai dek ale a sak ayen ku a fe kama ate Kirisita bisana a va Juuma sinsanƙa la, ¹¹ basi ate ba goori ba wanni dii nyiƙ la, ba a sak ka sinsak njaai ate ku a fe ayen ba kan sak la. Sinsanƙa de abe a nye kama ate daanika a jam nuruba dokdem meena jigi. Ba a sak kama me ayen ba nya ligra ba sinsanƙa nyiƙ alege ba kan chali chivie ale siuku de choawa ate ba va a nya ba ligrana la. ¹²⁻¹³ Ba dek sampoporisanƙa po wanyi dila po dila po ale jam bo Kariti tenka po la, a weeni ayen, "Kariti demma a kasim ka velinwendisa, gaasa nyam, goadunsa, puusa nyam ale nyiƙwotta nyam." Wa wienja de abe ka wensie. Ku a fe kama ayen fi toariƙ ba ale nin muna ate ba yik Naawen wensienja nalimnyiini. ¹⁴ Ku a fe ate ba kan a wom Juuma sunsuelimana, yaase sinsak njaai ate nuru baai ale a zeri wensienja la a sak la. ¹⁵ Naawen ale sugri baai suniimana la, ka kisita wie. Alege baai ale kan ta siaka ale wa ate wa an sugri ba suniimana la, bala jigi, kisita boro kama dii nyiƙ la, ba popolana ale ba suniimana a dan kama. ¹⁶ Nuru bala chaab a weeni kama ayen ba seba Naawen, alege ba tuimana a kan sak ayen ba seba wa. Ba a zeri wa noai kama. Ba ale a tom dii me la, Naawen kan yaali. Ba an baga a tom tuimmanƙa.

2

¹ Alege fi Titus ku a fe kama ayen fi pa Naawen wensie sinsanƙa a sak nuruba. ² A sak nisomma ayen ba a nye nna chim chim. Ku a fe kama ayen ba chim yam nyam, abe ba seba ba dek yikka. A sak ba ate ba ta siaka nalimnyiini ale Yeezu, abe ba ta yaalika ale nuruba, abe ba a siak a te ba ninammu. ³ Siuk kula po, sak nipok kpagsana ayen ku a fe ate ba chim nipok welensa ba tuima meena po. Ku a fe ayen ba kan a biisi wie njaai ale a kaasi nuru yoi la, ba kan pa ba dek a te daam nyuka. Ba a sak sinsak manƙa, ⁴ abe ba a sak nipok kalaasana ate ba ta yaalika ale ba choroma ale ba bisana. ⁵ A sak ba me ate ba seba ba dek yikka ale welensa, abe ba chim nipok baai ale seba dok po tuima nalimnyiini ale ge a wom ba choroba noa la, ate ku kan basi ate waai nya siuk a pa yokaasuƙ a te Naawen wamaƙsana.

⁶ Siuk kula po me, ku a fe ayen fi a sak hipaaluku ate ba seba ba dek yikka. ⁷ Wie meena po, ku a fe kama ayen fi dek a tom tuimmanƙa ate nuruba a yaa tomsi fu. A

sak ba ale nin muna ale wensie sinsan̄ṅa. ⁸ Sak ba sinsak ṅaai le ṅa basi ate nuru kan бага a nya siuk a biisi a gaam fu la. Fi dan a biisi wien̄a de, ale wensie, chivie le yik ti dachaasan̄a kama ate ba kan nya siuk a biisi tama wari ya.

⁹ Ku a fe kama ayen fi sak tomteeroma ate ba a zuli ba nyamma noa wie meena po ate ku te ba nyamma supeentik ale jaab buuri meena ate ba a nye la. Ku a fe kama me ayen ba kan a tulisi ba nyamma noa po filim filim, ¹⁰ Yaase ba a zu ba ṅanta. Ku a fe kama ayen ba lagi ba suniima meena ale ba popola meena wie meena po daa meena a tom a te ba nyamma, ate Naawen ti Varibasidowa sinsan̄ṅa a nya yomaṅ.

¹¹ Dii nyin̄ la, Naawen a nye ka wari a te ti wa niaka nyin̄ ayen nurubiik meena a nya varibasika. Yogyogla de, wa be nyini ka peelim a pa wann̄i de a sak ti. ¹² Wa dii ate wa nye te ti wa niaka nyin̄ la, wa dila a yaa be ale a sak ti ayen ku a fe kama ayen ti kan pa ti suniima ale ti popola meena a basi ten̄zuk de ṅanyaalik jigiya. Kan a nye wie ṅaai ale kan a va siuku la. Di maari a sak ti kama ayen ti seba ti dek yikka, abe ti chim nuru welensa ale wensie nyam, abe ti a tom tuim ṅaai le ṅa peenti Naawen sui ten̄zuk de meena la. ¹³ Ku a fe kama ayen ti a nye dila abe ti ta yiila ale supeentik a limsi da dii ate Yeezu Kirisita le ṅman pilim jam ten̄zuk de ale wa zulaṅa ale wa pagrimu yegayegaka la. Wa ka ti Naawen kpeeni ale ti Varibasido. ¹⁴ Wa jam kpi kama ayen wa vari ti ti tuimbaatan̄a po a basi abe wa sugri ti suniiman̄a, abe wa soa ti ate ti chim wa dek nuruba, abe ti nina muni ale tuimman̄a tomka.

¹⁵ A sak nuruba wien̄a de. Pa Naawen pagrim buui ate wa te fu la a den̄si baai ale a wom fi sinsan̄ṅa la kpa, abe fi pii nyin̄ a kaam baai ale a tom tuima a kaasi la ate ba tagri. Pa Naawen pagrimu nyin̄ a weeni ba ate nuru waai kan бага a nya fu nueri.

3

¹ Teeri fi nuruma ayen ba pa ba suniima a te ba ten̄ka naliman̄a, ale ba ten̄ka kpan̄ṅa abe ba a va ba noa, abe ba goms̄i ba dek a tom tuimman̄a. ² Weeni ba ayen ku a fe kama ate ba kan a kaasi nuruba yue, ba kan a nye kpaliṅsa, ba ta noamasim ale nuru meena, abe ba seba ba dek yikka me.

³ Diipo ate ti jam ze Naawen la, ti jam ka betta. Ti an jam a va wa noaya. Ti jam a paasi ka ti dek. Daa meena ti kasim jam pa ka ti dek a te ṅan yaalik ayen ti sue peenti. Ti kasim jam a tom ka tuimbaata ti suaata jigi ale maari a de nyuri ale ba. Nuruba yegayega a jam kisi ti kama. Tama me abe jam kisi ba

kama. ⁴ Alege Naawen ti Varibasidowa a pa wa jiiimu ale wa yaalika a sak ti kama ⁵ a yaa vari ti ti tuimbaatan̄a po a basi. Wa an jam nye dila ka tama dek tuimman̄a nyin̄ṅa, alege ka wa jiiimu nyin̄ ate wa nye dila. Ka Naawen Chiika ale sugri ti suniiman̄a a yaa te ti biam paalik ale nyuvuri paalik. ⁶ Naawen va ka Yeezu Kirisita ti Varibasidowa nyin̄ a sueri ti suniiman̄a ale Naawen Chiika nna yegayega. ⁷ Naawen niaka nyin̄ ate Naawen Chiika a nye ate ti chim welensa nyam Naawen jigi, a yaa basi ate ti ta yiila ayen ti le nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁸ Nyaku de ate m weeni la abe ka wensie ate nuruba weeni.

Mi a yaali kama ayen daa meena fi a sak nuruma wien̄a de nalimyiini ate bala baai ale ta siaka ale Naawen la, nina muni ate ba a tom tuimman̄a ṅaai ale nala a te nuruba la. ⁹ Alege kan a nak betta nampaga, abe fi kan a wom baai ale a sak ba kokpien̄sa yue wie la. Kan a nye kpaliṅsa ale nuruba Juuma Sinsan̄ṅa nyin̄ṅa, dii nyin̄ la, nyan̄a de meena kan niak nuru ale maga dek me la, ṅa ka wakayaata. ¹⁰ Nuru dan a yaali ayen wa poori baai ale a va Yeezu la, kaam nuru wala choa ase buye la. Wa dan kan wom fi kaamka, fi ale wala choa kan ta wari a nye ale chaaba. ¹¹ Fi dek seba ayen nuru wala choa ka popola baata nyon̄o. Wa tuimbaatan̄a abe a sak waai meena wa ale ka nuru waai choa la kama.

¹² M le tom Atemas yaase Tikikus fi jigi. Ba wanyi a dan jam fi jigi fi me pii nyin̄ ate fi jam m jigi Nikopolis ten̄ka po. Mi a yaali ayen m goa ka dula ate ṅoota wein̄ ga taam. ¹³ Fi dek pii nyin̄ a maari Zenas waai ale a biisi kooti biisan̄a la, abe fi maa maari Apolos ate ba noai bayewa a бага goms̄i ba chelimu. Pa jaab buuri meena ate ba a yaali la a te ba. ¹⁴ Sak ti nuruma ayen ba basi ate ba nina muni ale tuimman̄a tomka, ate ba бага a maari baai ale sum a yaali maarika la. Ba kan chim nuru kayaata.

¹⁵ Baai meena ale bo ale mi la, a puusi fu. Puusi baai ale a va Yeezu ale ta yaalika ale tama me la, a te ti.

Naawen niaka le bo ale ni meena.

**Pool Gbanƙa Ate Wa
Nmarisi A Te
FAILEMON La**

¹ Mi Pool, waai ate ba yik lik Yeezu Kirisita nyin la ale ti suoku Timoti ale maa chaab a nmarisi gbanƙa de a te ti doawa ale ti tomteerɔ choawa, Faillemon, ² ale Kirisita bisanja ale a tu chaab fi yenni po la, ale ti toawa Afia ale ti soji choawa Akipus.

³ Naawen ti Kowa ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le te ni niaka ate ni boro ale suyɔgini.

⁴ M dek suok Faillemon, diipo meena m nyiem dan boro a puusi Naawen, mi a teeri fi wari kama ale a te m Naawen jiam. ⁵ Dii nyin la, m wom fi ale ta yaalika soa dii ale Naawen nuruma meena la kama. M wom fi siaka ale Nyɔnɔwa Yeezu ale soa dii me la kama. ⁶ Mi a puusi Naawen kama ayen fi pii nyin ate fi nye ate nuruba me a maa ta siaka ase fi la. Nyaku de a dan nye, ku le basi ate fi sum min chak wamanj sii meena wuu ale a nye ti jigi Yeezu Kirisita ale tama ale ka bunyi nyin la. ⁷ Fi yaalika ate fi ta la, m dek suowa, a ta ka masim nna yegayega ale nyinjibiiri a jam m jigi. Fi nye kama ate Naawen nuruma meena sue peenti.

⁸ Dila nyin la, m бага nyini peelim kama a fe fu ase fi suok Kirisitawa nyin la ayen fi nye wari dii ale magsi fi nye la. ⁹ Alege m le ta yaalika ale fu la nyin m kan yaali ayen m fe fu, mi a yaali kama ayen m saalim fu. Mi ka Pool, m be ka nisomɔ alege yɔgyɔgla de ba yik mu a lik kama Yeezu Kirisita nyin ¹⁰ M be tagri ka Onesimos waai ale ka m biik Yeezu Kirisita yonni nyin la. Mi ale diem bo likka dok nna la m chim ka wa ko Yeezu yonni nyin. ¹¹ Dila po, dila po, wa jam ka tuuntuini a te fu, alege yɔgyɔgla de, wa ta tuilim kama mi ale fi jigi.

¹² M basi wa kama ale m sunum meena ayen wa pilim jam fi jigi. ¹³ Mi a yaali kama ayen m le diem bo likka dok la, wa diem maa boro ale mu Naawen wamanjanja tomka nyin ate wa tagri fi zuk a maari mu. ¹⁴ Alege, m kan fe fu kama ayen fi nye wannu de, alege mi a yaali kama ayen fi siak ale fi dek yaalika ate m kan nye wari ase ka fi a nin siak ayen m nye.

¹⁵ Ku бага a nye kama ate Onesimos ale kan bo fi jigi ate ku beni maga dek la, ate fi a yaali ayen wa pilim jam fi jigi a boro taam wuu. ¹⁶ Alege, mi a yaali ayen m weeni a sak fu kama ayen fi nya wa nman daa yomo wala choawa, wa yaa gaam yomo kama. Wa yaa ka sunum po suok Yeezu Kirisita yonni nyin. Wa potim bo ka mi sunum po, alege mi a poli ayen

yɔgyɔgla de wa le poom bo fi sunum po kama a gaam wa ale bo mi sunum po dii ase yomo ale m suok Nyɔnɔwa yonni nyin la.

¹⁷ Dila nyin la, fi dan pa mi chim ka fi Kirisita biik choa be basi ate wa nman pilim jam fi jigi ase mi a nin jam fi yenni ate fi basi ate mi a jo dii la. ¹⁸ Wa dan kaasi ka fi wari yaase wa ta ka fi pami, basi ate mi tuni dila. ¹⁹ Jigini de gbanƙa po, mi dek ale pa m nisima a nmarisi a weeni ayen, mi Pool le tuni fu. (Ku an poom magsi ayen m nman teeri fu nyaku de ayen, fi dek ale kali la, fi ta ka mi pamiya.) ²⁰ Dila nyin, m suowa, mi a saalim kama ayen ti Nyɔnɔwa nyin fi nye wannu de a te mu. Ase m Kirisita biik choa la, basi ate m po peenti.

²¹ M sebi chak kama ayen m le nmarisi gbanƙa de a weeni fu dii la, fi le nye ka dila te mu m poom a poli ayen fi le nye gaam dila a te mu kama. ²² M be le nman a yaali ayen fi nye dii a te mu la ale, fi yaali dok te mu, dii nyin la, mi a poli ayen Naawen le tulisi ni meena puusanja kama ate m nman pilim jam ni jigi.

²³ Epafiras, waai ate ba maa yik wa a lik Yeezu Kirisita nyin la, a puusi ni. ²⁴ M tomdo chaama me Maak, Arisitaakus, Diimas ale Luuk a puusi fu.

²⁵ M be nman a saalim ayen ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita niaka a bo ale ni meena.

YIBURU DEMMA Gbanƙa

¹ Dila po dila po Naawen jam pa ka wa biisiteeroma a va suita nna toƙatoga a jam a biisi ale tama Juuma kokpiensaƙa. Wa jam a biisi ale ba ka nna yegayega ate ku ga paari dii choa. ² Alege jinla dannu, wa yaa pa ka wa Biika a biisi ale ti. Biika de dek ate Naawen luero ayen wa soa jaab buuri meena ale bo wenny mazuk ale tenzuk de la. Wa ka waai me ate Naawen basi ate wa nye wenny mazuk ale tenzuk la. ³ Wa ta ka Naawen nyagsi kaai ale a nyagsi nna kpelimkpelim la. Wa a neensi ka Naawen me nna yegayega. Ti dan nya wa, ti seba Naawen me ale ka dii la kama. Biika dan biisi, wa Biika ta pagrim ka nna yegayega. Be ka wa Biika nyiini ale soa ate jaab buuri meena wenny mazuk ale tenzuk de a boro. Wa ale kpi a duisi ti wabaatana a basi ate ti chim wayorisima nyam la, wa yaa jueli kali ka Naawen, waai ale ta pagrim a gaam jaab buuri meena la juga gen. Juga genka de ka zula jigi. Naawen Biika ka nuru kpion.

⁴ Nyaku de abe a sak kama ayen Biika ale chim nuru kpion a gaam sabiiloma a soa dii la, a soa ase ka Naawen ale te wa yonni ate di zuak gaam ba yuenja dii la.

⁵ Dii abe ale a sak ayen nyaku de a sum ka wensie la ale, Naawen an diem weeni wa sabiiloma waaiya ayen,

“Fi ka m Biiga,
jinla mi ka fi Ko.”

Wa ale weeni nna la ba nmarisi nyo Naawen Gbanƙa po kama. Naawen nman pilim weeni wa Biika wie ayen,

“Mi le chim wa Ko,
wa me be le chim m Biik.”

Naawen an jam weeni nyaku de a magsi chaab ale wa sabiiloma wanyi me la.

⁶ Ba nmarisi Naawen gbanƙa po me ayen, Naawen ale liƙ biak wa nidcabinni a basi tenzuk de la, wa weeni ayen,

“Ku a fe kama ayen Naawen sabiiloma meena a te Biika zula.”

⁷ Naawen ale weeni dii a magsi chaab ale sabiiloma la ale nna ayen,

“Wa nye wa sabiiloma kama ate ba a nye ase viok ale bolimjiak la.”

⁸ Alege wa ale nman biisi wa Biika wari dii la ale nna ayen,

“Naawen, fi le soa fi naamu ka dila taam wuu.

Fi a nya fi nuruma zuk kama ale wensie.

⁹ Fi a yaali ka wari dii ale ka wensie la. Fi kisi wadii ale ka wa kaasunja kama.

Dila ale soa ate Naawen, fi Naawenni luero fu a te fu zula,
a yaa te fu supeentik nna yegayega a gaam fi chaama.”

¹⁰ Naawen weeni wa Biika me nyaku de ayen Naawen weeni wa ayen,

“Ka fi, Nyono, ale nye tenka a ta nyini ku piilimka po.

Be ka fi dek nisima ate fi pa nye wenny mazuk ale jaab buuri meena ale bo ku po la.

¹¹ Bala meena ale tenzuk de meena le murin be kama. Alege fi kasim boro kama taam wuu.

Ba le kaasi kama ase garuk la.

¹² Ase nuru ale a yeeri wa garuk kpak a yuk a basi ale ge a pa garuk paaluk a jo la.

Siuk kula po, nanta bala meena le tagri ka dila.

Alege fi kasim boro ka dila kan maari a tagri.

Fi le kasim boro ka dila taam wuu.”

¹³ Ka dimpo ate Naawen diem weeni wa sabiiloma wanyi ayen,

“Kali mi juga genj ate ku ga paari diipo ate m le basi ate fi dachaasana chim fi yomma.”

¹⁴ Naawen sabiiloma ka wa tomteeroba. Waai an бага a nya ba ale nina. Naawen tom ba kama ayen ba jam maari baai le ba nya varibasika la.

2

¹ Nyana de meena ate m biisi na wie la nyin ale soa ate ku a fe ayen ti nmasi lagi tue a wom naai meena ate ti wom la, ate ti kan basi na vaka abe ti chej be.

² Naawen ale jam tom wa sabiiloma ayen ba weeni nuruba ate ba nye dii la, nuruma siak kama ayen ka Naawen dek ale sum weeni.

Diipo meena ba nyiem dan kan va na ale a weeni dii la, wa nyiem te ba ka waali kaai ale magsi la.

³ Ku be dan ka dila, ate Naawen a te ti varibasika a soa nna yegayega, ti le nye ka se ate ti kan nya waalika ase ti nin zeri ka?

Be ka Nyonowa Yeezu Kirisita dek, daa sabiiloba, ale liƙ weeni nyaku de ate nuruba wom;

baai abe ale wom na wa jigi la, ku naan nyin ate bala weeni sak tama.

⁴ Naawen me abe nye ka wie a gum ba sinsanja po ayen ku sak ayen ku ka wensie.

Wa maa nye ka wakperikaliisa nna yegayega, ale wakinkagla toƙatoga.

Wa maa pa ka Naawen Chiika tiirintana a chari a magsi chaab ale wa dek ale a yaali dii la.

Waai ale a dak varibasika siuku a sak ti la.

⁵ Tenj kaai ale bo naan chiem chum diipo ate ti a biisi ka wari nna la, Naawen an jam pa ka a te ka sabiiloba ayen ba a nya ka zuwa.

Wa pa ka te ka wa Biika. ⁶ Ase ba

ale ḡmarisi Naawen Gbanjka kauk kunyi po ayen,

“Naawen, mi an baga a poli, a magsi chaab ale nurubiik yey la,
dii ale fe fu ate fi ta wa popola fi zuk po la, yaase fi nya wa zuk la.”

⁷ Ka fi ale nye nurubiik ate wa ḡman posima maga dega a gaam sabiiloma.

Posimka de abe an beni gaam taamya. Ka fi ale basi ate wa a nye ase naab la, ate nuruba a te wa pimpauk ale zula.

⁸ Ka fi ale pa jaab buuri meena a nyo wa nisima po ayen wa soa a nya.”

Yogyogla de wa be ale nye dila la, wa an weeni ayen ḡanta ba gela a kan zuli wa noaya. Ku be ale ka dii yogyogla de la, ti an baga a nya waaiya ale wa soa ḡanta meena zuk a nya la. ⁹ Alege ti nya ka Yeezu nyiini ale soa ḡanta meena a nya. Naawen nye kama ate wa posima maga dega a gaam sabiiloma alege ku an beni gaam taamya. Dila powa, nuruba le jam basi ate wa nam a kpi ayen Naawen niaḡ nyiḡ wa tagri waai meena zuk a kpi te ba. Yogyogla de ti be a nya wa ase wa ka naab la, ate nuruba yaa te wa pimpauk ale zula. ¹⁰ Be ka boan nyiḡ ate wa namu? Naawen ale nye ḡanta meena. Wala me abe ale basi ate jaab buuri a boro. Naawen va ka varibasika de nyiḡ a nye ate nuruba yegayega a chim wa bisa a maa nya wa zulana. Wa be ale nye nna la nyiḡ ale soa ate ku jam ayen Yeezu kpi. Dila nyiḡ la, ku jam magsi ayen ka Yeezu nam dii nyiḡ la, ka wala ale a dak varibasika siuku a sak nuruba. Wa ninammu abe gomsu wa magsi kama ayen wa chim tama varibasido.

¹¹ Be ka wala ale a poori nuruba ale biem togatoga. Bala ale wa abe ka ko yey. Dila abe ale soa ate yogsum a yaase chivie ka Yeezu ate wa wi ba ayen wa suaata. ¹² Ase ba ale ḡmarisi Naawen Gbanjka po ayen Yeezu weeni ayen,

“Mi le weeni m suaataḡa fi ale nye dii la.

Mi le te fu pimpauk ba tuka po.”

¹³ Yeezu weeni me ayen, “Mi le ta siaka ale Naawen.” Wa maa weeni me ayen, “Mi bo ka dela ale bisii ate Naawen pa te mu la.”

¹⁴ Bisaḡa de ale ka nurubisa la nyiḡ ale soa ate Yeezu dek me a chim nurubiik ase bala la a maari a tom nurubiik ale a tom dii la. Wa nye dila kama ayen wa baga kpi ate wa yaa nye ate Velinwendika pagrimu nueri dii nyiḡ la, Velinwendika ta ka pagrim a nye ate nuruba a kpi.

¹⁵ Yeezu be dan nye ate Velinwendika ḡman ka pagrimoa, wa yaa le baga vari nuruba yogsum po a basi. Ba nyuvuri meena po, ba kasim jam chim ka yom ale kasim jam a chali yogsum ale ba le ba kpi ate dii nye

ba jigi la. ¹⁶ Waai meena abe baga a nya kama ayen ka nurubiik ate wa a maari, daa Naawen sabiiloba. Maarika de potim a cheḡ ka Abraham ḡaḡbisana jigi. ¹⁷ Ku be ale nye dii ate wa jam baga nye dila la, ale, ku jam a fe kama ayen wa a nye wari meena ase wa suaataḡa la ate wa baga yaa tom a te Naawen ase Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni la. Kpagi dii ale ta jiiḡim ale wa suaataḡa la, abe wa ta wensie ale Naawen a ta va wa ale weeni wa ayen wa nye dii la. Wa tuini ate wa chim kpagi kpeeni ayen wa tom la ale, wa tom a te Naawen ate wa duisi nuruma wabaataḡa a basi. Wabaataḡa de ale soa ate nuruma yalima ale Naawen. ¹⁸ Yogyogla de, wa yaa be baga a maari ba kama diipo meena ate Sitaana a ta nyenyaka a jam ba jigi la. Boan nyiḡḡa, wa dek jam nya nyenyaka kama ale ninam.

3

¹ M be ale weeni ni dii meena a magsi chaab ale Yeezu la, m suaata, Naawen be maa wi nama me kama ayen ni chim wa tomteeroḡa. Ni be poli Yeezu wari ale ninmuna. Wa ka waai ate Naawen tom ayen wa jam chim siak kaai ate tama ta la ale sinsak ḡaai ate ti a sak nuruba la, Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni. ² Naawen ale jam lueri wa ayen wa a tom wa tuimaḡa a te wa. Wa jam ta wensie ale Naawen ka nna yegayega ase Moosis ale jam ta wensie ale wa tuimaḡa ale Naawen yenni demma dii la. ³ Nuru waai abe ale se yeri la, a nya zula kama a gaam yenni dek. Siuk kula po, nyaku de a sak kama ayen, seerowa abe ale a nya zula a gaam yenni dek la, Yeezu me ale a nya zula a soa dii la a gaam Moosis zulana nyaka ale soa dii la kama. ⁴ Nama dek seba ayen yeri meena ale boro la, ka nuru ale se di. Alege ka Naawen ale nye jaab buuri meena. ⁵ Moosis abe ale jam ka tomteeroḡ Naawen yenni po la, wa jam ta ka wensie ale wa tuimaḡa. Wa jam biisi kama a kaam nuruma ayen ba wom wie ḡaai ate Naawen le nyini peelim a weeni ḡa chum diipo la. ⁶ Ase Moosis ale jam ka tomteeroḡ waai ale ta wensie la, Yeezu Kirisita me abe ka Naawen Biik a ta wensie a yaa soa Naawen yenni a nya di zuk. Ti be dan kasim a biisi ale ninmuna ale kan chali yogsum me a magsi chaab ale ti siaka, ale maa ta yiila me ale supeantik, tama Kirisita bisaḡa be chim ka Naawen yeri. Naawen gomsu ka vuusum jigi te wa bisaḡa.

⁷ Ku be magsi kama ale a fe ayen ti ta chichiiba ale ti siaka ase Naawen Chiika ale weeni dii ate ba ḡmarisi nyo Naawen Gbanjka po ayen,

"Jinla ni dan wom Naawen ale a biisi dii ale ni la,

⁸ Ni kan ta tukpari nyeka ase ni kokpiensanja ale jam ta dii ate ba zeri Naawen la.

Da dii danni ate ba jam bo sagini po la, ba jam ka dila a yaa nye wa nya

⁹ ase Naawen dek ale weeni dii ayen, ba nya mi ale nye dii te ba bena pisi-naansiwa meena po la kama alege, dula jigini, ba diem a nye mi a nya.

¹⁰ Dila nyin ate m sui yaa jam puuri ale bala ate m yaa weeni ayen, ba kasim a yaali ka bogluta a gum mi po, ba be kan min mi ale nye dii la kiriya.

¹¹ M sui ale jam a puuri ate m yaa pe ale ninmuna ayen, Diipo diipo, m kan basi ate ba jo vuusum jigini ate m goms magi la."

¹² Dila nyin la, m suaata, ni kpesi ni dek po ate ni wanyi me la kan ta sunum buui ale sueri ale biem la, ate dila basi ate wa kan ta siaka alege goanti a nye ate wa virin njanj a te Naawen waai ale vua la. ¹³ Ni ale diem ta siuk yogyogla de la, ni a densi chaab kpa ate ni wanyi me la a kan basi ate biem nya siuk a paasi wa, ate wa ta tukpari nyeka. ¹⁴ Boan nyin nja, tama ale nuruba ba chaab a maa chaab ta ti deka jigini kama ale Yeezu ale nye dii la ase ti nin kasim ta siaka dila a ga paari diipo ate ti le kpi la. Ku kiri ale, ti nmasi yik ti siaka nalimnyiini a seba chak nalimnyiini me ase diipo ate ti lij jam ta siaka la.

¹⁵ M be nman a weeni ka ba ale nmarisi Naawen Gbanja po dii la, ayen,

"Jinla ni dan wom Naawen ale a biisi dii ale ni la,

ni kan ta tukpari nyeka ase ni kokpiensanja ale jam ta dii ate ba zeri Naawen la."

¹⁶ Ka tama kokpiensanja bana dek ale wom Naawen ale a biisi dii la alege zeri wa? Ku jam ka baai meena ate Moosis de ba ninj a ta ba nyini Ejipiti tenka po a nyini la. ¹⁷ Be ka bana dek ale te Naawen supuurim bena pisinaansiwa po meena la? Ku jam ka baai ale tom wabaata a yaa kpi sagini po la. ¹⁸ Wa be ale jam pe ale ninmuna ayen diipo diipo wa kan basi ate ba jo vuusum jigini ate wa goms magi la, ku be jam ka bana ate wa jam a biisi ba wie la? Ka baai nyini ale jam zeri wa noanni la. ¹⁹ Ti be nya kama yogla ayen, ka ba ale kan jam pa Naawen ale weeni dii la chim wensie la ale soa ate ba an бага a jo vuusum jigini ate wa goms magi la.

4

¹ Yogyogla de, Naawen be pe kama ayen ti бага jo vuusum jigini ate wa goms magi la kama. Alege ku a fe kama, ayen ni kpesi ni dek nalimnyiini ate Naawen dan nya ni, wa kan nya ate ni wanyi me la, a nye dula jigini joka a kpeeri.

² Boan nyin nja, tama me maa wom Naawen wamanjanja kama ase ti kokpiensanja ale jam wom nja wie dii la. Alege, ba ale kan jam tuesi nja ale siaka la nyin ale soa ate ba an jam nya nyuenta ku po. ³ Tama baai abe ale ta siaka la a jo vuusum jigini de ate Naawen pe ayen wa le te la kama, ase wa ale weeni dii ayen,

"M sui ale jam a puuri ate m yaa pe ale ninmuna ayen, m kan basi ate ba jo vuusum jigini ate m goms magi la."

Wa jam nye ka tenka ale wennmazuk ale nanta meena ale bo ba po la ku piilimka po a nueri ale ge yaa biisi dila. ⁴ Boan nyin nja, Naawen Gbanja po kauk kunyi, ku a weeni ti kama a magi chaab ale dai dii ale a saa daa njayopoiwa la ayen,

"Naawen ale ga tom ate ku paari daa njayuebi la, da dii ale a saa daa njayopoiwa la, wa jam basi wa tu-imana tomka kama ale ge vuusi."

⁵ Ni be nman poli nya Naawen ale jam pe ale ninmuna dii la. Wa pe kama ayen, "Diipo diipo m kan basi ate nuruma de jo vuusum jigini ate m goms magi la."

⁶ Alege baai ale lij jam wom Naawen wamanjanja la, a jam zeri nja kama. Dila abe jam basi kama ate ba an jam бага jo bu po. ⁷ Naawen weeni sak nuruba kama ayen da dii danni dek ate ku a fe ayen nuruba ta siaka ale wa la ale "Jinla". Ti kokpiensanja ale jam zeri wa ate bena yegayega taam la, nala njan nyin ate Naawen va ti kokpienka Deivid jigi, weeni wie njaai meena ate m poom lij weeni ni ayen wa weeni ayen,

"Jinla, ni dan wom Naawen ale a biisi dii ale ni la, ni kan ta tukpari nyeka."

⁸ Ti kokpiensanja nindeerowa Josua, a jam de ka ba ninj a ta ba chenj tenj kaai ate Naawen pe ayen wa le te la kama. Alege, Josua an jam бага te ba vuusum dula jigini. Wa daam dan бага te ba vuusum, Naawen ti an jam biisi ku njan nyin a magi chaab ale vuusum wari ayen ba le nya bu da yonj. ⁹ Nyaku de a sak kama ayen Naawen ale jam pe dii la a diem ta pagrim kama a boro ate Naawen nuruma бага a nya vuusum ase Naawen ale jam vuusi dii daa njayopoiwa danni la. ¹⁰ Dila nyin la, waai abe dan nya vuusum buui ate Naawen jam pe la, kula nyonowa abe a basi wa dek tuimana tomka kama

ase Naawen me ale jam basi wa tuimaṅa tomka dii la ale ge a vuusi. ¹¹ Ni be basi ate ti pii nyiṅ ate ti nya vuusum bula ate ti wanyi me la kan zeri Naawen noai ase ti kokpiensaṅa ale jam zeri wa noai dii a jam kpi la.

¹² Boan nyiṅṅa, dii meena ate Naawen a biisi ale ti la a boro kama ale ta pagrim nna yegayega, a ta noai nna yegayega a gaam gebi kaai ale ta noai a бага gebi a siṅ a paari kobi la. Ase gebi kaai ale ta noai a бага gebi a siṅ a paari kobi la, Naawen me abe dan biisi wari, wa бага a miṅ ti popolaṅa ale ti yaalika ale ka dii ti popo la kama, popola ṅaai ate ti ta la, ale ti suniimaṅa ale sum a yaali dii la. ¹³ Jaabjaab ka teṅzuk de a бага a suk Naawen jigiya. Jaab meena ate wa nye la, wa a nya ba kama. Ba an sugiya. Be ka wala jigi ate ku a fe ayen da yey waai meena weeni sak wa dii ale dii meena ate wa tom teṅzuk de la.

¹⁴ Ku be dan ka dila, ni be basi ate ti ṅmasi yik nalimnyiini ti ale a weeni ayen ti ta siaka ale dii la. Ti бага a nye dila kama dii nyiṅ la, ti ta ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni. Wa bo ka wenṅmazuk Naawen jigi. Kpagi kpeeni de ka Naawen Biika Yeezu. ¹⁵ Ti kpagi kpeeni de abe daa waai ale kan ta jiiṅim ale ti wobsumu la. Wa ka waai dek abe ale nya nyenyaka wie meena po ase tama me ale a nya nyenyaka dii la, alege wa an nye wabiowa. ¹⁶ Dila nyiṅ la, ni basi ate ti forisi paari Naawen dek abe ti seba chak ayen wa niaunṅu nyiṅ wa le tuesi ti, ate wa ta jiiṅim ale ti a maari ti wa niaunṅu nyiṅ diipo meena wuu ate ti a yaali maarika la.

5

¹ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni ka nurubiik me ase tama la. Alege ka Naawen ale lueri wa ayen wa tagri nuruma zuk a tom dii ate ku a fe ayen ba tom ate ku ta supeentik a jam Naawen jigi la. Kpagini tuimaṅa ale, wa pa tiirinta a te Naawen abe wa a nye kaabka nuruma wabaata nyiṅ. ² Kpagini dek abe ale ta kaasunṅ la, wa бага a ta jiiṅim kama ale baai ale kan seba wie noai po ate ba nye ṅa a kaasi la. ³ Wa be ale ta kaasunṅ wa dek me la, ale soa ate ku a fe me ayen wa nye kaabka me a te wa dek wabaataṅa ase wa ale a nye a te nuruba dii la. ⁴ Nuru waai abe ale chim Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni la a nya zula kama. Nuru abe karo a бага a lueri wa dek a chim kpagi kpeeni ayen wa nya zula. Ka Naawen ale jam lueri Aaron ayen wala de niṅ a chim kpagi kpeeni. Baai me abe ale pa saṅ a tagri wa zuk la, ka Naawen me ale te ba siuk ate ba nye dila.

⁵ Dila abe ale soa ate Yeezu Kirisita me an jam pa wa dek a chim kpagi kpeeni ayen wa nya zula. Ku jam ka Naawen ale te wa siuk ase ba ale ṅmarisi Naawen Gbanṅka po dii ayen Naawen weeni wa ayen, “Fi ka m Biik.

Jinla, mi ka fi Ko.”

⁶ Naawen ṅman weeni jigi di choa wa Gbanṅka po ayen,

“Fi kasim ka kpagi kpeeni, ase Melekizedek ale jam ka dii la, taam wuu.”

⁷ Va ṅaai po ate Yeezu jam bo teṅzuk de la, wa jam puusi kama a saalim Naawen waai nyiini ale бага vari wa kum po a basi la. Wa jam a puusi ale a saalim ate ku a nyini ka peelim nna yegayega. Naawen be jam wom wa puusaṅa kama, dii nyiṅ la, wa jam a yaali ayen wa nye ale ka supeentik dii ate Naawen a yaali la.

⁸ Wa jam ka Naawen Biik, alege wa va ka wa ninammu nyiṅ a zamsi Naawen noai zulika. ⁹ Wa ale ga gomsu wa dek a magsi nuruba varibasika la, wa yaa deri chim baai meena ale a zuli wa noai la varibasido a vari ba a basi taam wuu. ¹⁰ Naawen yaa weeni wa ayen wa ka kaabdoma kpagi kpeeni, ase Melekizedek ale jam ka kpagi kpeeni dii la taam wuu.

¹¹ Wie yegayega ale boro a magsi ti biisi a magsi chaab ale wannu de alege, ku pagra ka nna yegayega ate ti togi di kiri, dii nyiṅ la, nama chim ka nuru baai ale kan бага wie miṅ a chak nwulinwuli la. ¹² M ale a weeni dii la ale, yoṅyogla de, ku magsi ka ni te chim sagroba a sak nuruba, ba chaab alege, ni goanti a yaali ayen ka nuru yonṅ te ṅman diem a sak ni wachaalinsaṅa a magsi chaab ale Naawen wamaṅsaṅa. Nama diem a nye ase ni ka bisa la baai ale pak magsi ba a de ṅandiinta alege ba basi dila ale ṅman diem a yaali ayen ba ṅoosi ba maba la. ¹³ Nuru baai abe ale a nye ase dila la, a diem a nye ase ba a ṅoosi kama la, bala chaab a nye ase ba ka biluaata la. Ba ze wa dii ale nala ale dii ale kan nala la a gaari. ¹⁴ ṅankpagsa a de ka ṅandiinta. Ba kan ṅoosi ba maba. Ba a de ka ṅandiinta, dii nyiṅ la, ba dek nye wie nya kama a yaa zamsi dii ale nala ale dii ale kan nala la.

6

¹⁻² Dila nyiṅ la, ku a fe kama ayen ti kan diem chim bisa a kasim a zamsi wie ṅaai ale a de niṅka a magsi chaab ale Yeezu la magamaga. A yaase ti kan a nye ase seero waai ale kasim a se nyubi yenka magamaga la. Sak ase boan la? Sak ase wa kasim ta ka sinsak yenaja ate wa a sak ayen nuruba basi ba tuimbaataṅa. A yaase ba a sak nuruba ayen ba ta siaka ale Naawen ate wa vari ba a basi. A yaase

ba a sak kama a magsi chaab ale soka ale piisi soa dii meena wuu la, a yaase nisima nuruba zuima pa vika a te ba niaka, ale kum po yirika wie ale Naawen le wa bo nuruba buusa taam wuu dii la. Ku magsi ka ti basi nyaña de meena sakka ale womka abe ti siak chim a nyoro ate ti zamsi wie ña chaab a gum du. ³ Ti be le nye ka dila ase Naawen nin te siuk.

⁴ Ku an bola siak a nye ase baai ale ta siaka ale Yeezu ale ninmuna la a nin zeri Yeezu meena meena ate ba ñman бага basi tuimbaata tonka, ale ge ayen ba ñman pilim pa Yeezu. Mi a biisi ka baai ale miñ Naawen wensie sinsañña la, a nya varibasi kaai ate Naawen a te nuruba la, a nya nyuvuri paali dii ate Naawen Chiika a te nuruba la, ⁵ ale maa nya me Naawen wanni ale chim wamañ dii la, ale wakperikaliik sii ate Naawen sak ti la. ⁶ Ba be dan nya nyaña de meena alege potim nyini peelim zeri Yeezu Kirisita, ba le nye ka se a ñman бага pilim ñman va wa? Ba ale a nye dii la, a nye ase ba ñman a ko ka Naawen Biika jabarimu nyin la. Nyaku de abe a lagi wa a sak ka nuruba ate ba nya wa a nye wa a la.

⁷ Nuru ale kpa wa talim la ñmoruk dan ni wa a bori kama. Nñantaña dan goms magsi Naawen a niak talim bula kama. ⁸ Alege dan ka munsa ale wuuta, ate talimu nye bu ka kiriya. Naawen be goms magsi kama ayen wa ka te teñ kala choawa. Nuru baai abe ale a nye ase teñ kala choa la, ku magsi ka ba ju bala chaab ale bolim.

⁹ Alege, m dek doaba, ti dan poom a biisi nyaku de, ti seba chak kama ayen nama kan basi ni siaka. Nama sum a nye ase ka teñ kaai ale kan daa munsa ale wuuta teñ la. Ni be le nya varibasika kama. ¹⁰ Ni jam a tom ale diem a tom kama me a te Kirisita bisa ba chaab. Naawen nyin, ni jam sak ni yaalika ale ba kama. Naawen a yaali wensie ka nna yegayega. Dila nyin la, wa kan pa ñaaj te tuimaña ate ni tom la. ¹¹ Ase ni ale tom ale ninmuna a te ni Kirisita bisa chaama la, dila nyin ti a yaali kama ayen ni wanyiwanyi abe seba chak nalimnyini ayen ni le nya wie ñaai meena ate wa sak ni ate ni ta yiila ayen ña le nye la kama, ni be kasim ta yiila ayen ña le sum nye kama a ta ga paari kpeglimka. ¹² Ti kan yaali ayen ni chim nyinworuk nyamma. Ti a yaali kama ayen ni a nye ase baai ale ta siaka ale chichiiba a yaa nya jaab buuri ate Naawen pe ayen ba le nya la.

¹³ Naawen dan pe ayen wa le nye wari, ta siaka ayen wa le nye kama. Boan nyinña, Naawen ale jam pe dii ale ti kokpienka Abraham la, wa jam ka gum du kama ayen peka pagra ate wa nye wa ale pe ayen wa nye dii la. Nama dek abe seba kama ayen

fi dan pe ku a fe kama ayen fi wi jaab waai a yaase nuru waai ale gaam fu la yoi a pe. Jaab abe ale kan boro a ñman gaam Naawen la, wa wi ka wa dek yoi a ka. ¹⁴ Dii ate wa jam pe ale Abraham la ale, "Abraham, m seba chak kama ayen mi le te fu niaka ale ñaajbisa nna yegayega."

¹⁵ Abraham yaa jam ta ka chichiiba a linsi ate wa ga nya dii ate Naawen pe ale wa la. ¹⁶ Nuru a wi ka jaab waai a yaase nuru waai ale gaam wa la yoi a ka ate ku sak nuruba ayen wa a biisi ka wensie ate nampaga kan ñman boro. ¹⁷ Dila nyin la, Naawen ale jam pe dii ale Abraham la, Naawen jam wi ka wa dek yoi a ka gum peka po. Dii nyin la, wa jam a yaali ayen wa sak ka baai le ba tuesi ñaaj nyin wa ale pe ayen wa nye dii la. Wa be kan tagri wa ale poli ayen wa nye dii la. ¹⁸ Nyaku de abe a sak kama ayen dila powa, Naawen nye ka wie ñaye ñaai ate wa kan tagri ña la. Tama be seba chak kama ayen Naawen daa velinvendo. Tama be chali cherj Naawen jigi kama ayen wa vari ti basi. Yogyogla de, ti yaa be бага a teeri wie ñayewa ate wa nye te ti la kama ate dila basi ate ti a denji chaab kpa abe ti ta yiila nalimnyini ale Naawen ale pe dii ale ti la. ¹⁹ Naawen abe te ti yiilaña de kama, ayen ti pa ti popola meena a nyo ña po, ate ña a maari ti wie po. Yiilaña de abe a basi kama ate tama me a jo dok kuui dek ale bo yenni po ate Naawen boro la Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a nyiem jam jo ka dula. ²⁰ Tama kpagi kpeeni Yeezu tagri ka tama zuk a lin jo dula jigini. Wa be kasim chim ka kpagi kpeeni, ase Melekizedek ale jam ka dii la, taam wuu.

7

¹ Melekizedekwa de jam ka Salem naab ale ñman chim Naawen kpeeni kaabdo. Abraham ale jam nye tugurika a nak nalima ñanaansiwa a de ale ge yaa nyini dula a cheena yeri la, Melekizedek yaa jam tu wa siuku nin a te wa niaka. ²⁻³ Abraham ale jam nak tugurika de la, wa jam tuesi ka ñanta nalimaña jigi. Wa jam tigi ñantaña de meena a nyo ka jigi yenj a yaa poori ba pi pi ba beñ ba beñ. A yaa lueri beñka kanyi wa bensa piika meena po a te Melekizedek. Nyaku de abe a sak kama ayen wa gaam Abraham kama? Mm, wa gaam Abraham kama. Melekizedek kiri ale Wayorisima Nyono Naab. Wa yoi di choawa ale Salem naab. Ku kiri me ale, waai ale a nye ate nuruba a boro ale masim la. Buyewa po, dii nyin ale soa ate wa gaam Abraham la ale, ti dan nya Naawen Gbañka po, ka kan weeni a sak ti Melekizedek kowa a yaase wa mawa ale ka waai la. Ka be kan weeni a sak ti ase

wa ta kokpiensa yaa wa ka. Ka be kan weeni a sak ti ba ale biak wa diipo a yaase wa ale kpi diipo la. Alege wa ale a nye ase Naawen Biika la, wa ka Puusika Yenni kpagi kpeeni taam wuu.

⁴ Nama yaa be nya wa ale jam ka nuru kpionj dii la. Ti kokpienka Abraham waai me ale jam ka nuru kpionj la, a jam lueri wa bensanja kanyi kama a te Melekizedek. ⁵ Juuma Sinsanja a weeni tama Izirali demma baai ale ka Abraham njaanbisa la kama ayen ku a fe kama ayen ti njanta baai meena ate ti ta la, ti poori ba pipi ba benj ba benj. Ti dan nye dila ti yaa lueri jayenjayen a ta nyini njanta pipiwa po a te ti kobisana baai ale ka Livai dokdem a chim Juuma Puusika Yenni tomteeroma la. Bala maa ka Abraham njaanbisa. ⁶ Melekizedek dek abe jam maa daa Livai njaanbiiga alege Abraham jam maa pa wa njantaña kama a te Melekizedek. Wa yaa te Abraham waai ate Naawen jam pe ale wa la niaka. ⁷ Waai meena be seba kama ayen dan ka niaka teka, ka kpagi ale a te waai ale kan daa kpagi la niaka daa waai ale kan daa kpagi la ale a te kpagi niaka. ⁸ Juuma Puusika Yenni tomteeroma baai ale jam a tuesi piika po bunyiwa la ka nuru baai ale a kpi. Alege Melekizedek me jam a tuesi wa njantaña kama ase tomteerō la. Alege Naawen Gbanjka weeni ti kama ayen wa diem boro kama. ⁹⁻¹⁰ Ti kokpienka Abraham ale jam tuni wa njantaña a te Melekizedek la, ku jam a nye ase Livai a jam bo Abraham, nyinjka po kama la. Dila abe a sak kama ayen Abraham ale tuni Melekizedek la, Livai ale wa njaanbisana me tuni kama alege ku njaan nyinj, ka bala ale jam tuesi njantaña wanyi wanyiwa pi piika po Juuma jigi.

¹¹ Ku nyini ka Livai buuni po ate Naawen Sinsanja paari Izirali demma. Alege, ase tomteeroma baai ale nyini Livai ale wa njaanbiika Aaron po la, a daam dan бага a nye ate nuruma a welema, ba daam ate nye kama. Alege ba ale jam kan бага a nye dila la, ate ku yaa jam a fe ayen, tomteerō wa choa ase Melekizedek la a jam. ¹² Boan nyinjna tomteerō wa choa dan jam ku a fe kama ayen sinsanja me tagri. ¹³ Mi a biisi nna a magsi chaab ale ka ti Nyonowa Yeezu Kirisita. Wa jam nyini ka kobirin yonj po. Wa nuruma an maa poom chim kaabdoba a nyaya. ¹⁴ Boan nyinjna, ti seba chak kama ayen ti Nyonowa jam ka Juda kobirinni po deno. Moosis abe ale jam biisi Puusika Yenni tomteeroma wie la, wa an jam biisi Juda wariya.

¹⁵ Ni basi, ate m njmasi togi ate ku lagri ayen, Yeezu Kirisita jam ayen wa chim ka Puusika Yenni tomteerō choa ase

Melekizedek la. Wala be ale tagri ka tomteerō kpagsanja meena zuk. ¹⁶ Tomteerō kpagsanja de abe jam a va ka sinsanja ale a weeni ba ayen ba nye dii ale dii la a yaa a tom a te nuruma. Sinsanja dan weeni ayen ba nye nna ba a nye ka dila. Alege Yeezu chim ka tomteerō waai ale a tom a te nuruma ale pagrim a nyini wa nyuvunni dii ale kan maari a kpeglim diipo diipo la. ¹⁷ Ba njmarisi wa wie Naawen gbanjka po ayen, "Fi kasim ka kaabdoma kpagi kpian choa ase Melekizedek ale jam ka dii la, taam wuu." ¹⁸ Dila nyinj, ti бага a weeni kama ayen, wari dii ate Naawen jam weeni nuruba dila po dila po ayen ba nye la, dila yaa taam ka nakpiak yogyogla de, dii nyinj la, di an njman бага a maari nuruba. Di be njman ka kiriya. ¹⁹ Moosis Sinsanja abe an diem nye ate waai welema. Dii ale a saa buyewa la ale, Naawen basi ate ti ta ka yiili paala njaa ale gaam wakpakka la, a yaa tagri wakpakka de zuk ayen ku basi ate ti forisi paari wa.

²⁰ Dii ale njman gum du la ale, Naawen kikaasana. ²¹ Diipo ate mbala wanyi-wanyi jam a piilim chim Puusika Yenni tomteeroma kpagi la, kikaasana jam karo. Alege diipo ate Naawen jam boro a biisi ale Yeezu la, wa jam ka kama a weeni ayen, "Nyonowa Naawen ka kama ayen,

'Fi ka kaabdo taam wuu.'

Wa be ale weeni dii la,

wa kan njman tagri wa popolana."

²² Kikaasana nyinj abe ale soa ate Yeezu dek a sum chim wa dii ale sak ti ayen Naawen ale pe dii ale tama la, a gaam wa ale jam pe dii ale ti kokpiensa la kama.

²³ Wari dii me abe le njman boro la ale: Puusika Yenni tomteeroma ale jam a tagri chaab la, jam piisi kama. Dii nyinj la, ba wanyi a dan jam kpi, wa njman karo ayen wa tom wa tuimana. ²⁴ Alege Yeezu kasim boro ka dila taam wuu a chim Puusika Yenni tomteerō. Nuru be karo diipo diipo ayen wa tagri wa zuwa. ²⁵ Yeezu kasim vua kama taam wuu. Dila nyinj la, a zaani jinla a ta a chej diipo meena wuu, wa бага kama a vari waai ale waai ale a va wa nyinj a jam Naawen jigi la a basi.

²⁶ Nyanja de meena nyinj ale soa ate Yeezu chim Puusika Yenni kpagi kpeeni dii ale magsi la. Dii nyinj la, wa бага a maari ti kama. Wa welema kama. Wari karo ate Naawen бага a nya wa jigi a weeni ayen wa ta kaasunja, a yaase wabiowa. Wa ka wari a nye ale biem buui ate wabaata nyamma a tom la. Yogyogla de, Naawen be zak wa kama a ta jueli kali wa dek tenj. ²⁷ Wa daa kaabdoma kpagi kpeeni ase mbala la. Dii nyinj la, ku an magsi ayen wa a nye kaabka daa meena a de ninj a te wa dek wabaata nyinjna, ale nuruba

ba chaab me wabaata nyinŋa ase Puusika Yenni kpagi kpeema mbala ale jam a nye dii la. Yeezu nye wa kaabka ka bunyi dekki, ka an ŋman бага diipo diipo a tulim buye. Wa ale nye dii a nye dila la ale, wa ale pa wa dek a nyo nuruba nisima po ayen ba ko wa ate ku chim kaabka la. ²⁸ Naawen ale te Moosis Sinsanŋa la a sak kama ayen nuru waai dek ate Naawen a lueri ayen wa chim Puusika Yenni kpagi kpeeni la ka kaasun nyonɔ. Alege, ŋa ale sak nna la, dila ŋaanŋinŋin ate Naawen yaa ka weeni wa Biika ayen wala chim Puusika Yenni kpagi kpeeni taam wuu. Biik kala a yaa be ale magsi nalimnyini ate wa tom tuin dila.

8

¹ Wari dii dek chekki ate mi a yaali ayen m weeni la ale nna. Ti sum ta ka Puusika Yenni kpagi kpeeni, waai ale sum ta nye kaai meena ate mi a weeni la. Wa nueri wa tuimaŋa kama ale ge yogyogla de a yaa kala Naawen, waai ale ta pagrim gaam jaab buuri meena wuu la juga geŋ juijui ale ka zula jigi la. ² Wa bo ka Naawen boka viuku po kuui po ate ba a wi ayen Welensa Jigi la. Ku sum ka viuk dek, dii nyin la, ka Naawen dek ale ti ku, daa nuruba.

³ Ku potim ka Puusika Yenni kpagi kpeeni tuini meena ayen wa pa tiirinta a te Naawen. Wa maa pa duŋsa a nye kaabka a te wa. Dila nyin la, ku a fe kama ayen Puusika Yenni kpagi kpeeni de me ate liŋ biisi wa wari la, a pa jaab a nye kaabka a te Naawen. ⁴ Yogyogla de, ni be nya, wa daam dan bo ka tenzuk de, wa ti an nya siuk chim tomtteeroma kpagiya dii nyin la, tomtteeroma boro kama a nye Juuma Sinsanŋa ale a weeni dii la a pa tiirinta a nye kaabka. Puusika Yenni tomtteeroma de abe maa daa bala po wanyi me la. ⁵ Ba a tom ka Naawen Yeri dii ale bo tenzuk de la po. Ti be a nya yenni de kama ase di sum ka yemaŋ ate ti бага a nya di ale nina la. Ni be basi ate m weeni ku wensienŋa a sak ni ayen yenni de ka yeri dii ale bo wenŋmazuk la yisun. Ti seba nyaku de kama dii nyin la, ba ŋmarisi Naawen Gbanŋa po ayen, diipo ate Moosis jam boro a gomsii ayen wa ti Naawen viuku la, Naawen jam weeni wa kama ayen, “Moosis, be kpesi fi dek nalimnyini ate fi ti viuku ate ku a nye ase vi kuui choa ate m sak fu diipo ate fi jam bo guuk kpionjuk zuk la.” ⁶ Alege wannii ale ka dii yogyogla nna, la, Yeezu tuesi ka kaabdo tuima ŋaai ale chim tuimmaŋsa a gaam bala tuimaŋa la. Ku gaam ase ka wa ale nye ate Naawen ale wa nuruma a ta noayen ale chaab a gaam ku ale poom liŋ ka dii la.

⁷ Dila nyin la, noayenka ate ba de nin nye la a dan kan ta kaasun di po, ku ti an poom ŋman magsi ayen ba ŋman nye noayen saa buye. ⁸ Alege Naawen nya kaasun wa nuruma jigi kama ate wa yaa weeni ayen, “Dai cheena kama ate m le pilim nye noayen ale Izirali ale Juda demma.

Nyaku de abe ŋman ka nye paalik.

⁹ Nyaku de abe kan nye ase noayen kaai ate m jam nye ale ba kokpiensaŋa diipo ate mi jam yik ba nisima a ta ba nyini Ejjipiti tenŋka po a nyini la.

Ba jam ka wensie ale noayen kaai ate m jam nye ale ba la.

Dila abe ale jam soa ate mi an poom lagi tue wom la.

¹⁰ Noayen kaai ate mi le nye ale ba da ŋaai le cheena la ale,

mi le pa m sinsanŋa a nyo ka ba zuima po, abe m ŋmarisi ŋa nyo ba suniima po, ate m chim ba Naawen,

abe ba me chim mi nuruba.

¹¹ Ba wanyi me la a kan poom weeni wa tenŋka deno yaase wa weeni wa suowa ayen, basi ate m sak fu, Nyonɔwa Naawen ale ka waai la,

dii nyin la, waai meena a zaani bifiik a ta ga paari jakpak le seba mi ale ka waai la kama.

¹² Dii nyin la, m le vonŋ ba wakaasimaŋa te ba kama.

M be kan ŋman teeri ba wabaataŋa.”

¹³ Naawen abe ale a biisi noayen paalika ate wa nye la, ku a sak ase wa a nya ase nkala yaa ka noayen kpak la. Jaab waai abe ale chim jaab kpak a yaa cheeri la, ba pa wa yuk a basi kama.

9

¹ Naawen ale wa nuruma abe ale jam nye noayenka la, wa jam dueni ka sinsaga ayen ba a ŋala ale a weeni dii la a te wa zula a puusi wa. Boan nyinŋa, ba jam ti ka viuk tenzuk de a te wa zula a puusi wa. ² Ba jam pa ka gatiak wonŋ a labi viuku ponni po buye. Dok kuui ale de ninŋka la, yoi jam ale “Welensa Jigini.” Jaab buui ate ba toati bolim a zaani wa zuk la, ale teebuluk ale jaab buui ate ba pa boroboruk a zaani ku zuk pa a te Naawen la, ale jam za dok kula po. ³ Dok kuui ale jam pa san la yoi ale “Welensa Yegayegaka Jigini.” ⁴ Dokku de po ka daata dakari, dii ate ba pa ligmoninŋ a magi ku nyin taam tu la ale boro. Ba a pa ka ŋanta ate ba nyum masa nna yegayega a dueni di zuk a ju. Jaab waai me ale jam maa bo dokku po la ale Daka dii ate ba a wi ayen Noayenka Dakanni la. Ba jam pa ka ligmoninŋ a maŋ ku nyinŋa meena taam tu. Dakanni po, ba jam pa ka lenŋ, kaai ate ba pa ligmoninŋ a nye ka la a zaani

du. Nandiin tii ate ba a wi ayen “maana” la ale jam bo ka po. Jaab waai me ale maa bo Dakanni po la ale Aaron tacheekka. Vaata ale jam pusi ka zuk. Tintain paglagsa nyaai nayewa ate Moosis sinsanña a jam nyamarisi dua na nyin la ale jam maa bo di po. ⁵ Nanta ale jam ta kinjanña a yaa koa dakanni zuk. Nantana de a jam a teeri nuruma kama ayen Naawen bo ka dula. Nantana kinjanña jam lagri lik ka juijui ate Naawen jam ta jirim ale nuruma la. Alege, yogyogla de ku an diem a magsi ayen m tagi wie meena kie a lagri.

⁶ Ba ale gomsii nyaña de meena a magsi ayen dii ale dii nye la ale nna. Daa meena, Juuma Puusika Yenni tomteeroma a jo ka Welensa Jigini a tom ba tuimanña. ⁷ Ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni nyiini ale a jo Welensa Yegayegaka Jigini bunyi dekki bein po a nye kaabka. Wa tagri ka nuruma zuk a yaa pa ziim a nye kaabka a te Naawen, wa dek wakaasimanña nyin ale wie nyaai ate nuruma nye kaasi alege ze la. ⁸ Nyanja de meena po Naawen Chiika a sak kama ayen siuk kuui ale a jo Welensa Yegayegaka Jigini la an diem lagiya. Boan nyinña Welensa Jigini a diem za kama. ⁹ Nyaku de abe a sak ti ka wari jinla dannii. Ku kiri ale, tiirin tii ale duj sii meena ate nuruba pa a nye kaabka a te Naawen la, nanta bala an бага a basi ate waai ale a te Naawen jaamu la a ta sunum welenja, ¹⁰ dii nyin la, ku meena ka nandiinta ale soka wie. Na ka nyinña po nyiini sinsaga. Na be boro ka dila a ta ga a paari diipo nyiini ate Naawen a basi ate na a tagri la.

¹¹ Alege Yeezu ale jam chim Puusika Yenni kpagi kpeeni a soa njanmanj sii meena ale poom bo dela la. Wa yaa be va ka viuku po a taam paari Welensa Yegayegaka Jigini. Viuk kula abe welema kama gaam Moosis ale ti viuk kuui la. Daa nurubiik ale ti viuk kula ase Moosis viuku la. Ku be poom ka tenzuk de me. ¹² Wa be ale vari ti basi kama. Varibasika de abe boro ka dila taam wuu. Wa jo Welensa Yegayegaka Jigini ka bunyi dekki, wa be an va daa bua ale niiga ziita nyin jo dula. Alege wa va ka wa dek ziimu nyin jo du. ¹³ Ba nyiem pa ka bua ale niiga ziita ale naasari dii ate ba ko a ju ate bu de chim buntuem la a nye misi nuru waai ale tanjim wa dek la nyinña ayen wa nman welema. ¹⁴ Ku be dan ka dila, nama dek abe poli nya ase Yeezu ziimu le nye ate nuru welema a soa ase ka se la? Yeezu waai abe ale kan ta kaasunj la, be va Naawen Chiika, waai ale boro taam wuu la pagrim nyin, a pa wa dek a nye kaab welenj te Naawen. Dila a te ni ka siuk ate ni a tom a te Naawen waai ale vua la.

¹⁵ Dila nyin la, Yeezu Kirisita ka waai ale ka tama ale Naawen yigma la. Wala ale nye ate tama ale Naawen a nman nye noayen paalik, ate baai ate Naawen wi ba la a yaa nya wa ale pe ayen wa le te ba nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Nyaku de abe sum ka wensie dii nyin la, kum ale ko a yaa vari nuruba ba wakaasima po a basi, wie nyaai ate ba jam nye kaasi diipo ate ba linjam ta noayenka ale Naawen la.

¹⁶ Nuru abe dan weeni wa ale a yaali ayen ba pa wa nantana a nye dii ale dii ase wa nin kpi la, ku a fe kama ayen ba be seba chak ayen wa kpi kama abe ba yaa pa wa nantana a nye wa ale weeni dii la. ¹⁷ Boan nyinña, wa ale weeni dii la, wa dan kan kpiya, wa ale biisi dii la ka pagrimoa, ase ka wa nin kpi. ¹⁸ Dila abe a sak kama dii nyin ale soa ate ninka noayenka nyeka a jam a fe ate ba a ko dujsa ayen noayenka nyeka ta pagrim la. ¹⁹ Boan nyinña, Moosis ale jam mooli Naawen Sinsanña meena a sak nuruma la, dila njannyin ate wa yaa jam pa niiga ale bua ziita ale nyiam a gum chaab, a yaa pa pakobta tii ate ba muni la, ale tiib buui ate ba a wi ayen “hiisop” la nmanzuk nan, a yaa pa bala bayewa a lusi ziimu ale nyiamu po a pa a misi Sinsanña Gbanja ale nuruma ale ge a weeni ayen, ²⁰ “Ziim buui ale a te noayen kaai ate Naawen weeni ti ayen ti siak di noai la pagrimu ale nna.” ²¹ Moosis ale nye dila nueri la, wa yaa nman pa ziimu ale nyiamu ale nantana a misi viuku ale nanta baai meena ate ba pa a nye puusanja la nyin. ²² Wensie, Juuma Sinsanña abe ale a weeni dii la ale nna ayen, ka ziim ale a lo tenj ate jaab meena a chim jawelenj. Ziim abe dan kan lo tenjka, wabaata vonjeka karo.

²³ Viuku ale nanta baai ate Moosis pa ziimu a misi ba nyin la, ka nanta baai ale bo wennyimazuk la, yisinta. M be weeni ni kama ayen ka dujsa ziita ale a lo tenj ate ba a welema. Alege, nanta baai ale bo wennyimazuk la, ku a fe kama ayen kaab kaai ale gaam ziim tila la a nye ate ba welema. ²⁴ Boan nyinña, Yeezu Kirisita an jo daa Welensa Yegayegaka Jigi dii ate nurubiik dek se la. Welensa Yegayegaka Jigi dila ka jigi dii ate ti an бага a nya la, yisun. Wa jo ka wennyimazuk dek juijui yogyogla de ate wa yaa tagri tama zuk a pa wa dek a sak Naawen la. ²⁵ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a nyiem ta ka dujsa ziim a jo Welensa Yegayegaka Jigini bena meena. Alege Yeezu Kirisita an nye dila magamaga. ²⁶ Wa dan jam pa wa dek te ate ku paari ka diichoa nnapode, wa daam te nam a paari ka diichoa a zaani diipo ate Naawen nye tenjka la. Alege, ku ale ka dii yogyogla nna, ate wie meena

tuak kpeglimka la, ale wa yaa pa wa dek a sak bunyi dekki ayen wa pa wa dek a nye kaabka ate biem kan nman boro. ²⁷ Ku a fe kama ayen nurubiik a kpi bunyi dekki. Wa kan kpi buye. Wa dan ga kpi, Naawen le bo wa buusa kama. ²⁸ Nurubiik abe ale a kpi ka bunyi dekki la, Yeezu Kirisita me abe kpi ka bunyi dekki a nye kaabka ayen wa duisi nuru boari wabaata basi. Wa be le nman pilim jam kama. Wa dan pilim jam, wa kan nman duisi ka nuruba wabaata a basi, alege wa le vari ka baai ale a limsi wa jamka la a basi.

10

¹ Juuma Sinsanña abe ka wie njaai le sum na nye la, yisinta, daa na dega. Sinsanña de a sak kama ayen ku a fe kama ayen nuruba a jam Naawen jigi daa meena, ale bena meena a nye kaabka. Alege kaabka de meena ale kan бага a nye ate nuruba a welema la, Sinsanña, njaai ale va ka kaabka de meena a tom la, an бага a nye dila me. ² Na dan бага a nye ka dila nna, nuruma ate ale a nye kaab kaai la, ba te basi kama. Dila nyin la, nuruma a dan kaab dila a yaa deri welema, ba te kan nman бага ale seba ayen wabaata boro. ³ Ku be ale ka dii la, bena meena kaabka de a teeri nuruma ka ba wabaatana wie. ⁴ Boan nyinña, niiga ale bua ziita an бага duisi wabaata a basi.

⁵ Dila nyin ale, soa ate Yeezu Kirisita ale jam jam tenzuk de la, wa weeni Naawen ayen,

“Fi kan yaali ayen ba a ko nanta a te fu a yaase ba pa tiirinta a te fu.

Alege fi gomsa ka nyin a te mu.

⁶ Ku kan te fu supeentiga ale ba ale a ko dunsa a ju si kunjun tii zuk ate ba a kaab fu la.

Ku kan te fu supeentik me ale kaab kaai ate ba a nye ayen ka duisi ba wabaatana a basi la.

⁷ Be nya mi ale nna, ‘Naawen, ayen m tom fi ale a yaali dii la,

ase ba ale poom nmarisi mi wie Sinsanña Gbanka po dii la.’ ”

⁸ Wa lij weeni kama ayen, “Ku kan te Naawen supeentik ale ba kaabka ale ba tiirintana ale ba ale a ko nanta baai ju a te wa la, ale kaab kaai ate ba a nye ayen ka duisi ba wabaatana a basi la.” Nyana de meena ba be va ka Juuma Sinsanña ale a weeni dii la a nye. ⁹ Wa yaa nman weeni ayen, “Be nya mi ale nna, Naawen ayen m tom fi ale a yaali dii la.” Dila nyin la, Naawen yuk kaab kpagsana a basi kama alege pa Yeezu Kirisita kaabka zaani kaab sila nanjula po. ¹⁰ Yeezu Kirisita ale jam tom Naawen ale a yaali dii la, ale soa ate tama meena a yaa va wa ale pa wa dek

nyinka a nye kaabka bunyi dekki la nyin a yaa welema.

¹¹ Juuma Puusika Yenni tomteeroma meena a tom kaabka tuimana ka daa meena. Ba be a nye kaab kala degadega a paari ka diicho. Alege Kaabka de kan duisi wabaata a basi. ¹² Yeezu Kirisita be nye kaabka ka bunyi dekki wabaata nyin. Kaabka de abe kasim ta pagrim a boro ka dila taam wuu. Wa ale ga nye dila nueri la, wa yaa kali Naawen juga gen, zula jigini. ¹³ Dula jigini, wa yaa limsi ka da dii dai ate wa dachaasana le chim wa yom la. ¹⁴ Wa ale nye kaabka bunyi dekki dila la, a basi kama ate nuru baai ate Naawen soa la, a kan maa ta kaasun diipo taam wuu.

¹⁵ Naawen Chiika dek abe siak kama ayen nyaku de a sum ka wensie ale Naawen ale weeni dii ayen,

¹⁶ “Noayen kaai ate mi le nye ale ba da njaai le cheena la,

ale mi le pa m sinsanña a nyo ka ba suniima po,

abe m nmarisi na ba zuima po.”

¹⁷ Wa nman weeni gum du ayen, “M abe kan nman teeri ba wabaatana ale ba wakaasimana diipo diipo.” ¹⁸ Dila nyin la, ba wabaatana a dan nya vondeka, ku an poom nman magsi ayen ba nye kaabka a duisi ba wabaatana a basi.

¹⁹ Dila nyin la, m suaata Yeezu ziimu ale lo tenj ate wa kpi la nyin abe ale soa ate ti бага a jo “Welensa Yegayegaka Jigini” ale ge kan chali yogsum. ²⁰ Gatta kpier kaai ate ba jam pa lik dokku noanni la a yaa lagi kama ate ti va ka siuk kuui ale vua la a jo dula. Yeezu abe pa ka wa dek nyinka tagri jigi dila a te tama. ²¹ Ti be ta ka Puusika Yenni kpagi kpeeni nna yegayega ate wa a nya Naawen Yenni zuk. ²² Ni be basi ate ti forisi paari Naawen ale sunum yuarisima ale siak kaai ate ti seba chak ayen ti ale ta siaka ale jaab waai la sum ka wensie. Ti forisi paari wa ale suniima njaai ate Yeezu sugri ate popola kan nman a daani ti la. Ti forisi paari wa ale nyin sii ate ba pa nya buui ale kan ta danta a so si la. ²³ Ni basi ate ti nmasi yik nalimnyiini ti yiila njaai ate ti ta la, dii nyin la, ti бага a ta siaka kama ayen Naawen ale pe ayen wa nye dii la wa le nye kama. ²⁴ Ni basi ate ti ta chaab wie, a maari chaab ate ku basi ate ti ta yaalika ale nuruba a tom tuimansa. ²⁵ Ni kan basi ate ti basi chaab taka ase nuruba ba gela ale kasim a nye dii la. Alege ni basi ate ti a denji chaab kpa nalimnyiini a gum du, ase ni ale nya ale da dii danni ate ti Nyonowa le jam la a moata kama la.

²⁶ Dii nyin la, kaab ka choa a nman karo ayen ka duisi ti wabaatana a basi ase ti nin potim seba alege kasim a tom wabaata a cherj alege seba ayen ti wom wensierja

kama. ²⁷ Alege baai ale kan siak Naawen noai la, bala be a limsi ale yogsom, buusa ŋaai ale ŋa jam la, ale bolimɲiak kaai le bu de ba la. ²⁸ Nuru waai abe ale a zeri Moosis Sinsanɲa ale a weeni dii la, ba dan bo wa buusa ale seeroba baye a yaase seero boari ate wa lo, ba deri a ko wa kama. Ba bola kan ta jiiirim ale maga dek me la ale wa. ²⁹ Dila nyinɲ la, waai abe ale potim a zeri Naawen noai la, ku a sak ase wa an pa ka Naawen Biika chim ka nuru la, wa pa Biika ziimu buui ale duisi nuru wala wabaatanɲa a basi la chim ka wakayiok, wa a le ka Naawen Chiika waai ale va niaunɲ nyinɲ a nye wamanɲsa a te nuruba la. Nama be poli nya nuru wala choa waalika le ka soa dii a magsi wa nya la. ³⁰ Tama dek be seba ayen Naawen ale weeni nna. Ti be seba wa ale ka dii la kama, wa weeni ayen, "Ku ka mi wari ate m nye wari tuni baai ale a tom biem tuima la. M be le le nye kama." Ti be seba waai me abe ale weeni ayen, "Nyɔnɔwa le bo wa nuruma buusa la" kama. ³¹ Ku le pagra ka nna yegayega ase Naawen waai ale vua la a nin weeni ayen wa le te fu waalika.

³² Ni teeri ku ale jam ka dii ni jigi la. Va ŋala po ate ni tagri va Naawen la, ni nam ka wie nna yegayega po alege, ni an jam te ninammu siuk ate bu baga ni. ³³ Da dii dai nuru nyiem ale yik ni a ta nyini peelim a le ni, a nye ate ni a nam. Da dii dai me ni nyiem gomsɲi ka ni dek ayen ni pa ni dek a gum baai ate nuruba a nye ba dila la po. ³⁴ Ni maa jam ta jiiirim ale nuru baai ate ba yik lik la kama. Nuruba be ale tuesi ni jaab buuri meena la, ni diem ta supeentik kama a dunɲ ni sue. Dii nyinɲ la, ni jam seba kama ayen ni ta ŋanta kama ate ba gaam bala nalimnyini. Ba be kasim boro ka dila taam wuu. ³⁵ Dila nyinɲ la, ni be yik ni dek nalimnyini wienɲa de po dii nyinɲ la, ku ta ka tiirim kpiem cheena. ³⁶ Ku a fe kama ayen ni ta chichiiba ate ni baga tom Naawen ale a yaali dii la ate ni nya wa ale pe ayen wa le nye dii a te ni la. ³⁷ Boan nyinɲa, Naawen Gbanɲka weeni ayen, "Ku kan beni gaam taam,

ale ge ate waai le wa jam la a jamu,
wa kan beni.

³⁸ Mi wayɔrisima nyamma le ta siaka kama ate ba vuuk.

Alege, ba wanyi a dan nyini mi ŋaanɲ a
ŋmani,
m sui kan peenti ale wa."

³⁹ Alege tama daa baai ale a ŋmani wa ŋaanɲ a yaa cheɲ a be siuku po la. Ti ka baai ale ta siaka ale wa a yaa nya varibasika la.

11

¹ Siaka ka wari dii ate nuru ta yiila ale seba chak me ayen di sum ka wensie a

yaase di le sum nye alege, wa an baga a nya wanni deema la. ² Ku jam ka ba siaka nyinɲ ate Naawen jam basi ate dila po dila po demma seba ayen wa sui peenti ale ba kama.

³ Ka siaka ale soa ate ti seba ayen ka Naawen ale biisi a yaa nye wenɲmazuk ale teɲ ale ŋanta baai meena wuu ale bo ba po la. Dila nyinɲ ate ti baga a nya ŋanta baai ale boro nna la. Ti be an baga a nya ŋanta baai ate wa pa nye ŋantanɲa de meena la.

⁴ Ku jam ka siaka nyinɲ ale soa ate Abil jam te Naawen kaab marɲ a gaam Keen ale jam pa jaab buui me a nye kaabka la. Be ka Abil siaka de nyinɲ abe ale soa ate Naawen sui peenti ale wa ayen wa ka wayɔrisima nyɔnɔ. Ti seba nyaku de kama dii nyinɲ la, Naawen dek sui jam peenti ka nalimnyini ale wa tiirimu. Be ka wa siaka de nyinɲ ale soa me ate ti a wi wa yonni jinla ase wa diem vua kama la.

⁵ Ku jam ka siaka nyinɲ ale soa ate Enok an kpi la. Naawen jam goanti nye kama ate wa yiri jueli wenɲmazuk ayen wa kan kpi. Nuru abe an jam baga a nya wa. Naawen Gbanɲka abe weeni sak ti kama ayen wa nye ate ka Naawen sui peenti ale wa ale ge ate wa yaa pa wa a ta jueli la. ⁶ Nuru waai karo a baga a nye ate Naawen sui a peenti ale wa alege kula nyɔnɔwa a ka siaka ale wa. Dii nyinɲ la, waai ale pa wa dek a te Naawen la, ku a fe kama ayen wa ta siaka ayen wa boro kama. Wa be a te baai ale a gisi wa la ka tiirim.

⁷ Ku be jam ka siaka me nyinɲ ale soa ate Nowa baga wom Naawen ale jam kaam wa a magsi chaab ale wie ŋaai le ŋa nye chum diipo la. Wa siaka nyinɲ ale soa ate wa jam lagi tue wom, a yaa nye ŋaarunɲ ayen wa vari wa ale wa dokdemma meena a basi. Wa siaka de nyinɲ abe ale soa ate nurubiik teɲzuk de a jam nya chivie, ale ge ate Naawen wi wa ayen wayɔrisima nyɔnɔ.

⁸ Ku jam ka siaka nyinɲ ale soa ate Abraham zuli Naawen noai a nyini cheɲ teɲ kaai ate Naawen jam pe ayen wa le pa te wa la. Abraham yaa basi wa teɲka a yaa nyini a cheɲ alege poom ze juijui dek chekki ate wa jam a cheɲ la. ⁹ Siaka de nyinɲ ate wa jam bo teɲ kaai ate Naawen pe ayen wa le pa te wa la. Wa jam bo ka po ase ka nichaano la. Wa ale wa dokdemma jam a goa ka viita po ase Aizik ale Jakob ate Naawen jam pe ale ba ate ba me jam bo viita po dii la. ¹⁰ Dii nyinɲ la, Abraham jam a limsi ayen wa jo ka wenɲmazuk yeri ŋaai ate Naawen se te wa la. Yeenɲa de kan maari a lo.

¹¹⁻¹² Ku jam ka siaka nyinɲ ale soa ate Abraham, waai ale jam kpaɲ nna yegayega a moata kum la, a te wa powa Saara,

waai me ale jam kpañ nna yegayega a gaam biam taam la puuk. Dii nyiñ la, Abraham jam ta siaka kama ayen Naawen ale jam pe ayen wa le nye dii a te wa la, wa le nye kama. Abraham be jam sum nya ka ñaanyisa a piisi nna yegayega ase chinmarisaña la, ale piisi me nna ase beli tambusuñ tintanfila la. Nuru an poom бага a chiini ba.

¹³ Nyaba de meena ate m biisi ba wie la kpi kama ale ba siaka alege ba an tuesi ñanta baai ate Naawen pe ayen wa le te ba la. Alege siaka nyiñ ba nya kama ayen ñanta dua ka jigi nna niñniña ate ba jam a nye ase ba jam paaru ku jigini kama la. Ba be jam siak kama ayen ba ka nicham tenzuk de. Ba yenni dek abe bo ka jigi yonj. ¹⁴ Nuru baai abe ale a poli ase nna la, bala chaab a sak kama ayen ba kasim a gisi ka ba dek ten ayen ba kali. ¹⁵ Ba be dan kasim a poli ka ten kaai ate ba pa basi ñaany la wie, ba ta siuk kama a pilim a ñmani? ¹⁶ Aawo, wanni ale, ba kasim a yaali ale ka ninmuna ten kaai ale gaam ba tenka la. Daa jigi yonjoa, tenzuk de, ka wenyamazuk ale la. Dila nyiñ la, chivie ka Naawen ale ba ale wi wa ayen ba Naawenya. Dii nyiñ la, Naawen se ka yeri te ba.

¹⁷⁻¹⁸ Aizik nyiini jam ale Abraham biik. Naawen yaa jam weeni Abraham ayen, “Fi le wa ka Aizik nyiñ a nya ñaanyisa ate fi yonni kasim boro taam wuu, ase m le poom pe dii ale fu la.” Alege, ku ñaanyiniñ ate Naawen yaa weeni Abraham ayen, wa ko wa biika de a nye kaabka a te wa, Naawen. Alege, Naawen ale jam pe dii ale Abraham ayen wa le nya biik la, ku sum chim wensie. Wa me yaa siak ayen wa ko biika de a te wa. Naawen jam weeni nna, kama ayen wa nye Abraham siaka ale wa a nya. ¹⁹ Abraham be jam ta siaka kama ayen Naawen бага a nak nuruba kama a yiri kum po. Dila nyiñ la, daam dan ka ku wensienja jigini, ti бага a weeni kama ayen Abraham ñman tuesi Aizik ka kum nisima po.

²⁰ Ku jam ka siaka nyiñ ale soa ate Aizik weeni ayen chum da dii dai, Jakob ale liiso le nya niaka kama.

²¹ Ku jam ka siaka ale basi ate Jakob te Josefi nidobilisana wanyiwanyi niaka ale ge kpi. Wa jam pa ka wa tacheikka a choksi wa dek a yiri kali wa gaduoku zuk a yaa puusi Naawen a te ba niaka.

²² Ku jam ka siaka nyiñ ale soa ate diipo ate Josefi a jam moata kum la wa biisi magsi chaab ale diipo ate Izirali demma ale jam basi Ejipti tenka abe ba kuli la. Wa jam maa weeni ba le ba nye wa dii ase wa nin kpi ate Izirali demma basi Ejipti a kuli la.

²³ Ku jam ka siaka ale basi ate Moosis kowa ale wa mawa ale biak wa la, a pa wa suk ate ku paari chiisa sita. Ba ale jam nya ale biika ka bimañ la, yogsum jam ka ba ate ba zeri Ejipti Naawa sinsanña.

²⁴ Ku be jam ka siaka ale soa ate biika Moosis ale ga chim nueri la, wa zeri ayen wa daa Ejipti Naawa le biiga. ²⁵ Wa jam a yaali ayen ka wa dan maa nam ale Naawen nuruma a zunchoñ gaam wa nin de masim ale biem alege ku kan beni. ²⁶ Wa jam poli kama ayen fi dan nya chivie Kirisitawa, waai ate Naawen le tom ate wa jam la nyiñ, a zunchoñ ka nna yegayega a gaam Ejipti jigsika meena. Wa jam a poli dila kama dii nyiñ la, wa nina jam muni ale ka tiirim buui ate wa le nya la.

²⁷ Ku jam ka siaka ale soa ate Moosis basi Ejipti tenka alege yogsum an jam yik wa ale naawa supuurimu. Wa kasim jam ta popola ale siaka kama ale Naawen, waai ate nurubiik an бага nya wa la. ²⁸ Ku jam ka siaka ale soa ate wa weeni nuruma ayen ba nye Gaambasika Tigini ñandiintaña abe ba pa ziimu a misimisi diinaña noaña ate sabiilo, waai ale a ko nuruba la a dan jam, wa kan ko nidobabili sii ate Izirali demma lin biak la.

²⁹ Ku jam ka siaka ale soa ate Izirali demma a бага a beli dii ate ba a wi ayen Nyamonuñ la a cheñ taam jueli nna ase ba jam a tabi ka ten kosik zuk alege daa nyiam po la. Ejipti demma ale jam tomsi ayen ba maa wa taam la, nyiamu yaa deri chali jam lim ba a basi du.

³⁰ Ku jam ka siaka ale soa ate Jeriko tenka siaka ate ba se gilim ka la a lo. Izirali demma jam cheñ gilim ka, ka daa ñayopoi ale ge ate ka lo. ³¹ Ku jam ka siaka nyiñ ale soa ate Arayab, waai ale jam ka nidoa yaalido nna yegayega la, an jam maa kpi ale baai ale jam kan siak a te Naawen noai la. Dii nyiñ la, wala ale jam vari nuru baai ate Izirali demma jam tom ayen ba ga nak nya ba dachaasana, Jeriko demma la, a basi.

³² M be le ñman biisi ka wana ale wana wariya? M te бага a biisi nuruba ba chaab wie kama, ase mbala meena ate m biisi la, alege niñ ñman karo ate m le nye dila. Alege ba chaab boro kama ase Gidiyon ale Barak ale Samson ale Jepeta ale Deevide ale Samuel ale Naawen biisiteeroma la. ³³ Be ka siaka nyiñ ate nyaba de meena a nye kpaliña ale tenja a nak de, a fe ate wensie boro, a nya Naawen ale pe ale ba ayen ba le nya dii la, a nye ate gbenma a бага ligi ña noa, ³⁴ a kpimsi bolim kpeenta, a chali liisi gebi wonj sii ate ba jam ayen ba pa ko ba la. Ba jam wobsa kama alege tulim nya pagrim. Ba jam ta pagrim ka nna yegayega turgisa po a yaa nak satenja sojiba de.

³⁵ Nipooba gela baai ale ta siaka la nyinj ale soa ate ba mabisa ba gela baai ale kpi la a yaa yiri kum po.

Ba gela me a jam zeri kama ayen nuruba kan basi ba namsika alege siak ayen ba namsi ba a ko, ayen ku basi ate ba yiri kum po a ta nyuvuri manj. ³⁶ Nuruba jam nye ba gela me a la, a miiri ba, a pa choarima bobi ba a ta ba ga lik. ³⁷ Ba gela me, ba yuk ba ale tana, a pa gebisa a gebi ba buye, a pa gebi worjsa a ko ba gela me. Ba gela me a jam a jo ka piisa ale bua gbanjsa, ba gela me a jam chim ka njanjagsa nna yegayega, nuruba namsi ba gela a te ba tuom. ³⁸ Ku an poom nman magsi ayen tenjuk de demma a nman ta nuruma de chaab ba sunsunja. Ba kasim jam bo ka sagini po a nyiem chej a basi du, nna ase nicham la. Ba jam maa bo ka guuta zuima, ale pina vie po, ale maari a goa vie po me.

³⁹ Nyaba de meena siaka nyinj abe ale soa ate Naawen jam weeni ayen wa sui peenti ale ba kama alege, ba an jam nya Naawen ale jam pe ayen ba le nya jaab buui la. ⁴⁰ Dii nyinj la, Naawen daam poom poli ayen wa nye ka wamanj ate di gaam dila a te ti. Wa be poli kama ayen wa kan nye ate nuru bala kan ta kaasunja, ase ka wa nin pa tama me a gum chaab ale bala, ale wa yaa nye dila.

12

¹ Dila nyinj la ti бага a weeni kama ayen, nyaba de meena a sak ti kama ayen baai ale ta siaka la, ku a te Naawen ka supeantik. Dila nyinj la, ni basi ate ti chim nuru baai ale a chali chala la. Dila a sak kama ayen ku a fe kama ayen wie njaai meena, ase biem dek ale bobi ti tara nna kenkenj la, ale basi ate ti kan бага a chali nwulinwuli la, ti yuk njala basi abe ti a chali chala njaai ate Naawen ayen ti a chali la ale chichiiba, ² a kasim a nya Yeezu waai nyinj ate ti siaka kasim boro a ta nyini ku piilimka po a ta a chej taam wuu la. Masim buui ate wa jam a limsi ayen wa nya la ale jam soa ate wa nam jabarimu zuk. Wa an jam poom pa chivie njaai ate wa le nya jabarimu zuk la a chim wariya. Yogyogla de wa be kala ka Naawen juga genj, zula nyaka jigini.

³ Nama dek abe poli nya dii meena ale nye wa jigi la. Wabaata nyam jam kisi wa ka nna yegayega, a nye gaasa me wa jigi. Alege wa jam ta chichiiba kama nalimnyini. Ni be poli nyaku de nya ate ku basi ate nama me ta chichiiba ate yogsum kan nye ate nyinjworuk yik ni. ⁴ Boan nyinjja, ni ale diem boro a nye kpalinjka ale biem la, ni an diem kpalim paari juijui ate ni le kpi la. ⁵ Nama banj Naawen ale

biisi dii ayen ku denji ni kpa ni ale ka wa bisa nyinj la? Wa weeni ayen,

“M biiga, kan pa ku chim gbeera ase fi nin nye wari kaasi ate Nyonowa sak fu yam maga dega.

Yaase fi basi ate fi su kaasi ase wa ale a toarini fu.

⁶ Dii nyinj la, Nyonowa Naawen a sak waai ate wa ta yaalika ale wa la kama, ale a te wa waalika me waai ate wa a wi wa ayen wa biik la.”

⁷ Ninam dan jam ni jigi, ni yik ni dek a nam ale bu a sak ni ka yam. Ni ninammu a sak kama ayen Naawen a nye ni ase ka wa bisa la. Biik boro ate wa ko kan te wa waalika? ⁸ Ni be dan kan a nya waalika ase wa bisanja meena la, ku a sak ase ni sum daa wa bisa la. Ku a sak ase ni poom ze waai dek ale ka ni ko la. ⁹ Ase ti ale ta ti koma nna, ba a te ti waalika kama alege ti a zuli ba kama. Ti be dan pa ti dek a te ba dila, ti be le pa ti dek a te ti kowa waai ale bo wenyamazuk la ate ku soa ka se ate ti boro? ¹⁰ Tama koma be ka nurubisa. Ba be a te waalika kama a magsi chaab ale ba dek ale poli dii ayen ku magsi ti kaasunju la. Waalika de a nyiem be kan beni. Alege Naawen a te ti waalika kama ayen ku ta nalim jam ti jigi ate ti maa ta welensa ase wa ale ka dii la. ¹¹ Diipo ate ti nyiem nya waalika la, dila powa ti sue a kaasi kama, nja kan peenti. Alege ti dan siak a te wa, ku a nye ase ka tiib ale a yoani yoana la. Ase tiimu ale a yoani yoana la, waalika me a te ti ka yoana. Yoanaja de abe ale masim boka ale wayorisima tuima.

¹² Dila nyinj la, mi a weeni ni kama ayen, ni be zak ni nisimanja sii ale jiak la wein, abe ni basi ate ni dunanja njaai ale gbarinj la, a ta pagrim. ¹³ Ni yuarisi suitanja ate nanj kaai ale a dugsi la a kan deri kpi alege ka nya nyinyogsa.

¹⁴ Ni pii nyinj ate ni ta nye masik ale waai meena, abe ni welema dii nyinj la, waai ale kan welema la, an бага a boro ale Naawenya. ¹⁵ Ni kpesi ni dek ate ni wanyi me la a kan jogi Naawen niaunju abe ni wanyi me la a kan chim tituak a pa bu yaamu chogsi tiib sinsila, ¹⁶ abe ni wanyi me a kan ta nye kaai ale kan nala ase Iiso nyeka choawa la. Wala jam ale wa kowa bikpagi. Iiso yaa pa kpananja deka a da njandiinta de bunyi dekki ate ku yaa sak ayen wa nman daa bikpagiya. Nyeka de choa abe jam ta ka kaasunj a jam ba kisitanja wienja po. ¹⁷ Alege nama seba kama ayen ku njanjnyinj, wa yaa nman jam a yaali ayen wa tuesi ka niak kaai ate wa kowa ayen wa te la, alege wa kowa jam yiaak wa ayen wa ga nakpiak. Iiso a kum kama a pii nyinj a nye ayen wa tagri wa

ale nye dii la, alege wa an nman jam бага a nye dila.

¹⁸ Mi a weeni nyanja de meena kama boan nyinjan, nama an jam ase Izirali demma ale jam jam dii la. Ni an jam daa jaab waai ate nuru бага a tiri wa ase Sinaai Guuku ale ku bolimjiaka ale a de la, ale legini nna kpito la, ale vapagrika, ¹⁹ ale damunij ale kasim a kum nna yegayega ale lueluku ale a kaari la. Nuruma ale ga wom lueluku la, ba yaa saalim ayen ba kan nman a yaali ayen ba wom wari di choa, ²⁰ dii nyin la weeni kaai ale jam weeni ayen, “Duj a dan poom tiri guuku, ku a fe kama ayen ba pa tana a yuk ka ko.” Weenika de jam pagra kama te ba. ²¹ Moosis ale jam nya nyanja de meena la, ku jam pagra ka nna yegayega ate wa weeni ayen, “Yogsum ale ta mu ate m nyin a gok.”

²² Alege nama ate mi a weeni ayen ni nya, ni goanti jam ka Zayon Guuku ale Naawen waai ale vua la tenka wennyamazuk Jerusalemase tenzuk de Jerusalemase la, ale sabiilo baai ale piisi nna yegayega la, ²³ ale Naawen bisii ate wa lin biak la tigsika po kaai ale ka supeentik tigsika la jigi. Bisana de yue ale nmarisi bo wennyamazuk. Ni jam ka Naawen waai ale a bo nurubiik meena buusa la jigi. Ni chiisana jam gum jaab ale ka nuru baai ale kan ta kaasun la, chiisa. ²⁴ Ni jam ka Yeezu jigi. Ka wala ale zaani tama ale Naawen ale nye noayen paalika la sunsun. Ni be jam ka ziim buui ale a sugri ni biemu a basi la jigi. Ziimu de abe a sak ti ka wamanja yegayega a gaam Abil dunja ziimu, ale a sak ti wie njaai la.

²⁵ Ni be kpesi ni dek ate ni kan zeri Naawen ale a biisi dii la womka. Tama be ale nye ka se a бага chali be waai ale a biisi ate ku nyini wennyamazuk la jigi ase ti nin zeri wa? ²⁶ Dila powa wa ale biisi la, ku jam choa tenka meena kama. Alege yogyogla de, wa pe kama ayen, “M le choa ka tenka a nman gum du. Be daa tenka nyiini ate m le choa, m le choa ka tenka ale wennyamazuk meena a maa gum du.” ²⁷ Wa ale weeni dii ayen, “M le nman la”, a nyini ka peelim a sak ayen choaka de a sak kama ayen jaab buuri meena ate Naawen nye la le choa kama a voori, ate nanta baai meena ale a choa alege kan voori la, a zaani.

²⁸ Ni be basi ate ti te Naawen jiam dii nyin la, wa te ti ka tenka kaai ate ti le chim nalima la. Tenka de abe kan maa choa a voori. Dila nyin la, ni be basi ate ti nye wa jiam abe ti a te wa zula njaai le nja basi ate wa sui peenti la, abe ti a chali yogsum ale wa, ²⁹ dii nyin la, ti Naawenni a nye ase ka bolim la, ate bu dan de jaab bu de kaasi dii la.

13

¹ Ni kasim ta yaalika ale chaab ase Kirisita bisa la. ² Ni a teeri ate ni siak a tuesi nicham ni yienja. Nuruba gela jam nye dila kama a yaa maa tuesi Naawen sabiiloba alege ze ayen ba ka Naawen sabiiloba. ³ Ni a teeri baai me ale bo likka diina po la wie, ase nama me maa bo ka likka diinana po ale ba la. Ni a teeri baai me ale a nam la ase nama me maari a nam kama la.

⁴ Ku a fe kama ayen waai a dan yali chora, wa te wa yalika zula. Nidoo me a dan faari nipok, wa te faarika zula. Ku a fe kama ayen choroba ale pooba ta siaka ale chaab wie po. Naawen le wa bo baai meena nyeboka ale kaasi ate ba a nye kabonja la kama.

⁵ Ni kan basi ate ni nyeboka ale ni popola meena a kasim bo ligra yaalika po, alege, ku a fe kama ayen ni basi ate ni sue peenti ale ni ale ta nanta baai la. Boan nyinjan Naawen weeni ayen,

“Mi kan basi ni diipo diipo,

M be kan zeri ni diipo diipo.”

⁶ Dila nyin la, ni be basi ate ti nyini peelim a weeni ale supeentik ayen,

“Nyonowa ka mi maaro,

dila nyin m kan chali yogsumoa.

Be ka wana le бага mu wari a nye?”

⁷ Ni teeri ni kpanja baai ale biisi Naawen wanni a sak ni la. Ni poli nya ba nyeboka ale jam ta dii a jam alege ate ba yaa kpi la, ate ni tomsi ba siaka ale jam ka dii la. ⁸ Yeezu Kirisita ka dila a ta nyini diem ale jinla a ta a cherj diipo meena wuu. Wa kan maari a tagri diipo diipo. ⁹ Ni kan basi ate sinsak kperikaliisa meena togatoga a nye ate ni basi sumanja vaka. Ku nala kama ate ti tuesi Naawen tiirim buui le bu basi ate ti suniimana pagra la. Daa ti nin a va nandiinta kisita ale ti suniimana ta pagrimoa. Baai ale a va sinsanja de chaama la, an diem nya maarika nja po.

¹⁰⁻¹³ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a nyiem pa ka dunja ziim a ta jo Welensa Yegayegaka jigini ayen wa nye kaabka a te wa dek wabaatana ale nuruma wabaatana. Naawen ale te Juuma Sinsanja la kan jam a siak ate nuru a nobi duj sila lantana. Juuma Puusika Yenni tomteeroma a nyiem goanti pa sila a ta nyini ka nuruma boka jigini nakpiaka a ju si. Siuk kula po, nuruba abe ale jam yik Yeezu namsi ko la, wa kummu jam ka kaabka nuruba wabaata nyin. Dila yaa be basi kama ate Naawen yaa soa ba. Yeezu nye dila ka nakpiak. Tama be ta siaka ale kaabka de kama. Dila nyin la, ni basi ate ti nyini nuruma boka jigini nakpiaka ase wa ale nye dii la a maa nya chivie wa nyin.

¹⁴ Dii nyiŋ la, teŋzuk de daa teŋ kaai ate ti le boro taam wuu la, ti ta yiila a limsi ka teŋ kaai ate ti le nya chum diipo la. ¹⁵ Dila nyiŋ la, ni basi ate ti kasim pa pimpauk ase tama me kaabka la a ta va Yeezu jigi a te Naawen. Pimpauku de, ti pa ka ti noa a weeni ate ku a nyini peelim ayen wa ka ti Nyɔɔ. ¹⁶ Ni kan baŋ ate ni a tom wamaŋsa a te nuruba abe ni pa ŋanta baai ate ni ta la a chari chaab, dii nyiŋ la, wienja de a nye ase ka kaabka la a te Naawen ate wa sui a peenti.

¹⁷ Ni a zuli ni kpaŋŋa noa ale di meena wuu ate ba a weeni ni la. Ba kasim a nya ni zuk kama daa meena, dii nyiŋ la, Naawen le bek ba kama ase ba ale a nya ni zuk ate dii ale dii nye la. Ni be dan a te ba zula, ba ba a tom ba tuimaŋa ale ka supeentik. Kan daa di, ba ba a tom ale ka sukaasima. Dila be kan maari ni.

¹⁸ Ni kasim a puusi Naawen a te ti. Tama dek seba chak kama ti popola po ayen ti an nye wari kaasiya, dii nyiŋ la, ti a yaali kama ayen ti kasim a tom a va ku siuku diipo meena wuu. ¹⁹ M be a saalim ni ale ka ninmuna ayen, ni puusi Naawen ate wa basi ate m pilim ŋman jam ni jigi yɔgyɔgla.

²⁰⁻²¹ Ti Nyɔɔwa Yeezu waai ale ka Naapeenkpagini la kpi kama, a pa wa dek ziimu a nye ate tama ale Naawen ta noayen ale chaab. Noayenka de abe kasim boro kama taam wuu ale Naawen waai ale nak wa yiri kum po la. Nyana de meena nyiŋ, ate Naawen a nye ate nuruba a boro ale masim. M be a puusi a te wa kama ayen wa le va Yeezu Kirisita nyiŋ a te ni jaab buui meena ate ni a yaali ale ninmuna la ate ni бага a tom wa ale a yaali dii la. Mi a puusi kama ayen wa nye ate ti meena chim nuru baai chaab ale a nye ate wa sui a peenti la. Dii nyiŋ la, nyaku de a basi kama ate Yeezu Kirisita a nya zula taam wuu. Ku be nye dila.

²² M suaata, mi a saalim kama ayen ni lagi tue nalimnyiini ale chichiiba a wom tuntomika de ate m weeni a denji ni kpa la, dii nyiŋ la, gbaŋka de ate m ŋmarisi a te ni la, an wonja gaam taamya. ²³ Mi a yaali ayen m weeni a sak ni kama ayen ba lagi ti suoku Timoti likka dok po a basi kama. Wa dan jam nwuli, ate m cheena, m le ta wa maa jam kama.

²⁴ Puusi ni kpaŋŋa meena ale Naawen nuruma meena te ti. Ti suaataŋa baai ale nyini Italiya teŋka a maa bo ale ti la, a puusi ni.

²⁵ M be ŋman a saalim ayen te Naawen niaka a bo ale ni meena.

JEEMSI Gbanjka

¹ Mi, Jeemsi, waai ale ka Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita tomteero la, a puusi nama baai ale ka Yeezu njanjviriiba a waari bo tenka meena po la.

² M suaata, ni dan jam nya nyenyaka, ni basi ate ni sue a peenti yegayega. ³ Ni seba ayen ni siaka ale Yeezu a dan baga a zaani nyenyaka de po, ni le baga zaani nyenyaka kama. ⁴ Ni dan baga zaani nyenyaka de po, ku a fe kama ayen ni zaanaɗa de a basi ate ni kan lo. Nyaku de a basi kama ate ni nyeboka a chim nye welen, a kan nja silim jaabjaaboa. ⁵ Naawen ta niaka yegayega. Wa kasim pa ka nanta nna yegayega a te baai ale a juisi wa la. Dila nyin la, yam a dan posim ni ba gela jigi, ni puusi a te Naawen ale wa le pa yam a te ni. ⁶ Ni dan puusi te wa, ku a fe ate ni ta siaka ale wa abe ni kan ta chichama. Chichama nyɔnɔ a nye ase ka viok ale a fobi beli kpeeni nyiam ate bu a cheɗ nyin ale njanj dii la. ⁷⁻⁸ Ba an baga a lueri wayerj wabɔari po ba tuima jigi ya. Bala chaab kan a poli ayen ba le nya jaab Naawen jigi ya.

⁹ Nama baai ale ka njanjagsa la, ku a fe kama ate ni supeentik, dii nyin la, Naawen pa ni zaani ka ninj. ¹⁰ Nama baai me ale ka jigsiroba la, ku a fe kama ayen ni basi ate ni supeentik ale Naawen ale pa ni zaani njanj la. Ku a fe kama ate ni supeentik dii nyin la, ni a nye ase ka puuta ale kan a beni ale a kpi dii la. ¹¹ Wenbinni a dan jueli ate wentuɗɗa a moagi yegayega, puutana a jak kama a yuiri ate ti nalimu me a be. Siuku la po jigsiroama a dan bo ba tuimana po a tom, ba me a kpi kama.

¹² Supeentik bo ka waai ale baga a zaani nyenyaka la jigi. Naawen be puulim kama ayen wa le te nuru wala choa tiirim. Tiirimu de ale wa nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la ate wa le pa te baai ale a yaali wa la. ¹³ Ti dan jam nya nyenyaka, ku an magsi ayen ti a weeni ayen ka Naawen ale nye ti a nya. Naawen dek kan nye nuruba a nya. Wabaata me an baga nye wa a nya. ¹⁴ Alege ka ti dek suniimana yaalika ale a dari ti ate ti a tom tuimbaata. ¹⁵ Ti dan siak a te ti suniimana yaalika, ti a tom ka wabaata tuima. Ti wabaata tuimana abe ale a basi ate ti a kpi. ¹⁶ M dek suaata, ni kan a a paasi chaaba. ¹⁷ Jaab buuri meena ate ti ta ate ba nala la, a nyini ka Naawen jigi. Wa nye chinmarisana meena a pa si a nyo wenjmazuk ayen si a nyagsi. Wa kan tagri diipo diipo ase yisintana ale a tagri dii la. ¹⁸ Ku ka Naawen dek yaalika ate wa

nye ti ayen ti chim wa bisa, ate wa yaa pa ti a zaani jaab buuri meena ate wa nye la ninj. Wa a ale nye dii ayen ti chim wa bisa la ale ti ale wa wa wensie wienja la nyin.

¹⁹ M dek suaata, ni a poli wienja de. Ni basi ate ni tuenja a lagri nalimnyiini ate ni a wom, abe ni kan basi ate ni noa a valima abe ni kan basi ate ni sue a kpabi a puuri ale nuruba me, ²⁰ dii nyin la, ti dan ta supuurim ale nuruba, ti kan wa Naawen ale a yaali dii la. Wa a yaali kama ayen ti a tom tuimmanja a te wa. ²¹ Dila nyin ku a fe ate ni pa ni tuimbaatanja meena a basi abe ni pa ni dek meena a te Naawen abe ni tuesi wa wamanjana njaai ale nja baga vari ni a basi la. Wa poom pa wa wamanjana a nyo ni suniima po kama. Dila nyin ku a fe kama ayen ni a va nja.

²² Ni dan a wom nja ale kan va nja, ni a paasi ka ni dek. ²³ Nuru dan a wom Naawen wienja ale kan va nja, wa a nye ase ka nuru waai a nyiem ale a nya wa dek nyaasun po dii la. ²⁴ Wa dan nya wa dek nyaasun ku po a nueri, ale basi dula, wa deri a banj wa le poom a neensi dii la kama. ²⁵ Nuru wala choa a nye se ka waai ale wom Naawen Sinsak manjana ale deri banj la. Ku be a fe kama ayen ni kan a nye dila, dii nyin la, Naawen Sinsak manjana a vari ka nuruba a basi. Dila nyin ku a fe kama ayen ni njmasi wom nja nalimnyiini abe ni a va nja. Ni dan a nye dila Naawen le te ni niaka.

²⁶ Nuru waai a dan a poli ayen wa wa ka Naawen ale kan yik wa dek wa biik po, wa a paasi ka wa dek. Wa Naawenni vaka ka kinla. ²⁷ Ti Kowa Naawen a yaali kama ayen ti a va wa ale wensie. Dila nyin la ku a magsi ka ti a maari kpin sii ale pukoga njaai ale a nam la, abe ti kan basi ate tenka demma tuimbaatanja a chogsi ti.

2

¹ M suaata, nama baai ale ta siaka ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita waai ale ka zula meena nyɔnɔ la, ni kan luk a yaali nuruba ba gela abe ni a basi ba gela. ² Ni dan tigi chaab ayen ni puusi a te Naawen ate nuruba baye a jam jo ni tigsika jigini, ate ba wanyi a jo jigsiro gatta ale su ligra nifelima ate nja a nyagsi, alege nwala me jo garuk tii ale kan nala, ³ ni dan te jigsirowa zula nna yegayega a weeni wa ayen, “Nya kali marj jigi ale nna.” alege weeni jajakka ayen wa, “Cheɗ ga zaani denna”, a yaase “Kali tenj”, ⁴ nyaku de a sak kama ayen ni a bo ka nuruba buusa dii nyin la, ni popolana ka popola baata, ku an nala ate ni a luk chaaba.

⁵ M dek suaata, ni wom de. Naawen lueri ka baai ate tenzuk de nuruma a poli ayen ba ka njanjagsa la ayen ba jigi ale ba siaka

ale Naawen, abe ba de Naawen naam buui ate wa puulim ayen wa pa a te baai ale a yaali wa la. ⁶ Nama a nye njanjagsa ase ba daa nuruba la alege a zuli jigsiroba baai ale a basi ate ni a nya ninam ale a dari ni a ta a cheŋ botereoba niŋ la. ⁷ Bala ale biisi a kaasi yoi maŋ kaai ate Naawen a te ni la.

⁸ Ni dan a va Naawen Naamu sinsak ŋaai ate ba ŋmarisi Naawen Gbanƙa po la nalimnyiini ayen ni a yaali chaab ase ni dek la, dila ale nala. ⁹ Ni dan luk a yaali nuruba ba gela ale kan yaali ba gela, dila an nala. Kula nyonowa a tom ka wa biok. Naawen Sinsanŋa abe le bek wa kama ¹⁰ dii nyin la, waai a dan wa wa sinsanŋa meena alege jam kaasi dinyi wa kaasi ka ŋa meena. ¹¹ Naawen a weeni sak ni kama ayen ni kan a nye kabonŋa. Ni dan kan nye kabonŋa alege a ko nuru, ni diem nye Naawen Sinsanŋa kaasi kama. ¹²⁻¹³ Ku a fe kama ayen ti boro abe ti a poli ayen ti ka nuru baai ate Naawen le pa wa sinsak ŋaai ale a vari nuruba a basi la, a bo ti buusa. Tama be dan kan basi ate ti boka a nye se dila la, Naawen kan ta jiiirim ale ti dii nyin la, ti an jam ta jiiirim ale ti vaanchaaba. Jiiirim nyonɔ kan chali yɔgsum ale Naawen buusa boka.

¹⁴ M suaata, nuru waai a dan weeni ayen wa ta siaka ale Yeezu alege kan tom tuimmanŋa wa siaka nyiini an бага vari wa a basi, ¹⁵⁻¹⁷ ase ni wanyi nin kan ta garuk a jo yaase ŋandiinta a de, ate ni wanyi yaa nya wa a weeni wa ayen, “Naawen ale te fu garuk ale ŋandiinta,” alege kan poom a poli nuruwa ale a yaali fi maarika dii la, fi siaka ale Yeezu nyuenta ale boa? Dii nyin la waai a dan ta siaka ale Yeezu ale kan tom tuimmanŋa ku a sak se siak kala choa kpi kama la. Ka, ka kiriya.

¹⁸ Alege waai ale weeni ayen, “Nuru wanyi ale a ta siaka, ale wa choa a tom tuimmanŋa.” Mi ale weeni wa ayen, “Sagi mu nuru waai ale ta siaka ale Yeezu alege kan tom tuimmanŋa la. Mi ale tom tuimmanŋa a sak nuruba ayen mi ta siaka ale Yeezu kama.” ¹⁹ Fi ta siaka ayen Naawen ka dinyi dekki a boro? Kula ka wensie. Chichiribaatanŋa me a ta siaka kama ayen Naawen ka dinyi dekki a boro. Si a chali wa yɔgsum me kama. ²⁰ Ni basi ate m weeni sak ni ayen ni ka betta, boan nyinŋa, waai a dan ta siaka ale Yeezu alege kan tom tuimmanŋa, wa siaka kiri ale boa? ²¹ Ni basi ate ti teeri ti kokpienƙa waai ale jam boro ate ba a wi ayen Abraham ka wie. Naawen jam wi wa kama ayen wayɔrisima nyonɔ. Wa yaa jam weeni wa ayen wa yik wa biika Aizik a ta cheŋ juijui ate ba a kaab la a ko te wa. Wa ale weeni wa dila la, kuna beni ya alege ate Abraham siak ayen wa ko wa te wa. ²² Abraham siaka

ale wa tuimanŋa a jam ka bunyi dekki. Wa ale nye dii la a sak ti kama ayen wa sum ta siaka ale Naawen kama. ²³ Wie ŋaai ate ba ŋmarisi gbanƙa po la, ka wensie. Ba ŋmarisi weeni ayen Abraham ta siaka kama ale Naawen. Ka dila nyin ale soa ate Naawen a wi wa ayen wayɔrisima nyonɔ ale wa doa la. ²⁴ Yɔgyɔgla de ni be basi ate m weeni sak ni ayen ku a fe kama ayen waai ale ta siaka ale Naawen la a tom ka tuimmanŋa. Be daa wa siaka nyiini ale basi ate wa a chim wayɔrisima nyonɔ, ka wa nyeka.

²⁵ Nipɔk ale jam boro ate ba a wi wa ayen Arayab. Wa jam ka nidɔa yaalik nna yegayega. Nuruba yaa jam nyini Izirali tenƙa po a cheŋ ayen ba mak nya ba dachaasanŋa jeriko demma. Ba ale jam la, Arayab yaa jam maari ba ate ba nya siuk a chali be. Wa nye maŋka de ale basi ate Naawen basi ate wa nya varibasika ase Abraham nye maŋka ale basi ate wa nya varibasika dii la.

²⁶ Ni basi ate m ŋman weeni sak ni ayen, ase nuru chiik a dan kan bo wa jigi ya, wa daa jaab vuuwa. Waai abe dan ta siaka ale Naawen alege kan tom tuimmanŋa, wa siaka daa siak vuuwa, ka kpi kama.

3

¹ M suaata, ni seba ayen Naawen le jam a bo tama baai ale ka sagroba la buusa a gaam ti sua tintila. Ka dila ale soa ate ku a fe ayen ni kan piisi a chim sagroba. ² Ti meena a kasim a nye wie a kaasi kama. Nuru a dan kan nye wie a kaasi wa biik po, wa ka nuru man nna yegayega ale бага wa dek me a yik nalimnyiini. ³ Nuruba nyiem a pa ka wusuma nobansa a su ŋa noa po ate ŋa бага siak ba noa a va ba a cheŋ juijui meena ate ba a yaali la. ⁴ Ni a poli ŋaarun kpiɔŋ kuui ale bo nyiam po ate vioku a fobi ku ate ku a chali nyiam zuk nna yegayega la. ŋaarunƙu damdoma a бага a pa do fiik kama a nye ate ŋaarunƙu a cheŋ juijui meena ate ba a yaali ayen ku cheŋ la. ⁵ Ku ka dila ale nuru biik giŋgelunƙu kuui ale kan soa dii alege a biisi kanjanta wie la.

Ni be ŋman poli nya ase bolim magdega ale бага de sagi kpeeni dii la. ⁶ Nuru giŋgelunƙu a nye se ka bolim la. Ku ka bolim buui ale nyini Sitaana jigi a бага ju tenƙa meena la. Giŋgelunƙu de abe le бага kaasi ti nyuvunni ti nyeka meena po ale bolim buui ale a nyini bolim buui ale kan maara kpimsi la jigini. ⁷ Nuruba a бага baliŋ duŋsa ale nuinsa ale wiiga ale nyiam po ŋanta alege ⁸ waai karo a diem бага a baliŋ wa giŋgelunƙu. Ti giŋgelunƙuŋa ka ŋan baata nna yegayega ate ti an бага a yik ti. Ti a nye se ka choŋ pagrik la.

⁹ Ti ta ti a biisi a pak Naawen ale a le ti vaanchaab baai ate Naawen a nye ate ba a neensi wa dek la. ¹⁰ Ti pa ka noa dila a pak Naawen ale nman pa noa dila degadega a le nuruba. M suaata, dii ate ti a nye la an nala. ¹¹ Ni seba ayen vili yey nyiam an бага a masa ale a tua. ¹² M suaata, nama diem nya kinjan ale ka yoani chaama yaase gaab ale bu yoani kinjama yaase nya buui ale ta yesa la a бага a chim nya nyuimaa?

¹³ Nuru wanyi a bo ni po a ta yammaa? Wa basi ate wa boka ale wa tuimmanjanja a sak nuruba ayen wa ka yam nyono, alege ka kanjanta me. ¹⁴ Alege ni dan ta nyuri ale popo soblum ale chim butuom nyam, ni kan a nak kuusa a velim ayen ni ka wensie yammoo. ¹⁵ Yammu de choa an nyini Naawen jigi ya, bu nyini ka nuru biik ale chichiribaata jigi. ¹⁶ Juijui meena ate nuruba a dan boro ate ba ta nyuri ale butuom ba nyiem kasim ta ka chaab ale a tom wabaata tuima meena nna togatoga. ¹⁷ Nuru waai ate Naawen a pa wa yam welenka a te wa la, kan nye kpalijsa, wa a yik ka wa dek, wa kan zeri nuruba noa, wa ka jirim nyono, wa a tom ka tuimmanja, ale kan lugi, ale chim nuru peeluk nalimnyiini. ¹⁸ Nuru waai ale a nye ate nuruba a boro ale suyogini ale chaab la, ku a nye ase nuru wala choa a bori ka suyogini ale ge a che wayorisima yaase wamanja la.

4

¹ Ka boa ale soa ate nama kasim a kpalim chaab ale ta daanika ale chaaba? Ni a kpalim chaab ka ni dek ale a yaali dii la nyin. ² Ni a yaali njanta, alege ni kan nya ba. Ka dila ale soa ate ni a ko nuruba. Ni kasim a yaali ka ni vaanchaab njanta, alege ni an бага a nya ba. Ka dila ale soa ate ni kasim a kpalim chaab la. Ni le kan puusi a bek Naawen ayen wa pa te ni la nyin ale soa ate ni kan nya ba. ³ Ni ka popola yuarisima ale njanta baai ate ni puusi a bek ayen wa pa te ni la. Ka ni dek popola baatanja yaalika nyin ate ni a bek Naawen. Ka dila ale soa ate wa kan pa a te ni. ⁴ Nama baai ale kan a va wensienja la, ni ze ayen nuru waai a dan va tenjuk masimu siutanja, wa ka Naawen dachiaga? Dila nyin la nuru waai a dan va tenjuk masimu siutanja, ku a sak wa ale ka nuru waai choa la kama. ⁵ Ni kan a poli ayen ba le nmarisi dii Naawen Gbanja po la, ka kinla. Ba nmarisi weeni ayen, "Chiik kaai ate Naawen a pa nyo ti nyiisanja po la, kasim a yaali ka njanta." ⁶ Alege niak kaai ate Naawen pa te ti la, a pagra gaam chiik kaai ate wa pa nyo ti po la kama. Ba nman nmarisi Naawen Gbanja po a weeni

ayen, "Wa a niak baai ale kan ta kanjanta la kama alege kasim ta chaab ale baai ale a nak ba kuusa la."

⁷ Dila nyin la ni pa ni dek meena a te Naawen abe ni zeri Velinwendika ate wa nyini ni jigi a chali be. ⁸ Ni forisi paari Naawen ate wa me forisi paari ni. Nama baai ale ka tuimbaata nyam la, ni nari ni nisima ale waba tii ate ni a nye la po. Nama baai ale ka popola buye nyam la, ni sugri ni popola togatoga njaai ale bo ni suniima po la a basi. ⁹ Ni basi ate ni sue kaasi abe ni a kumu. Ni basi ate ni laatanja me a tagri chim kumsa, abe ni popeentik a chim sukaasun. ¹⁰ Ni yik ni dek a zuli Naawen ate wa pa ni chim nin deeroba.

¹¹ M suaata, ni kan a biisi wabaata wie a te chaaba. Baai ale a biisi wabaata wie a te chaab ale a bo chaab buusa la, bala chaab a biisi ka wabaata wie a te Naawen Sinsanja ale a bu nja buusa. Nama dan a bu Naawen Sinsanja buusa, ku a sak se ni kan va nja kama la. ¹² Naawen nyiini ale a te sinsanja ale a bu nuruba buusa me. Wala nyiini le бага vari ti a basi, wala nyiini abe le бага a te ti waalika. Ni dan a bu ni suaata buusa, nama a poli ayen ni ka bana?

¹³ Ni ba gela kasim a weeni chaab kama ayen, "Jinla a yaase chum, ti le nyiem a chej tenj ka choa a ga bo dula ate ku paari ase ben la a gerim ate ti nya ligra." ¹⁴ Ni be basi ate m weeni sak ni ayen ni ze chum ale ta dii chiem la. Ni a nye se ka pik la, ka dan boro saliuuku, ku kan beni ale ge ate ka nman a be. ¹⁵ Ku magsi ka ni a weeni ayen, "Ku dan ka Naawen yaalika, ti le бага a tom ti tuimanja." ¹⁶ Yogyogla de ni ta ka kanjanta ale a nak kuusa. Ni ale a weeni dii la an nala.

¹⁷ Nuru waai ale seba tuimmanja tomka, alege a zeri nja tomka la, wa a nye ka wabiok.

5

¹ Jigsiroma, ni wom mi. Ni le jam a namu ka nna yegayega. Dila nyin ku a fe kama ayen ni a yiili abe ni a kum. ² Ni njantanja yegayega ate ni ta la, a kaasi kama ate ni gattanja miari me a boro de ti. ³ Ni ligmoninka me a muni kaasi kama. Munika de a sak kama ayen ni nye kaasi kama ate Naawen yaa nya a te ni waalika. Tenka meena kpeglikma a kan beni ale ge jamu, alege nama kasim kpelisi ni njantanja yegayega meena a dueni. ⁴ Ni an tuni nuru baai ale a tom ni tattanja po la. Ni be wom ba funfoblana. Baai ale a che ni njantanja ni tattanja po la kumsanja a paari Nyonowa Naawen waai ale ta pagrim meena la kama. ⁵ Ni ta njanta meena kama a de masim ale naam. Niiga ale a de a biigi ate

ba yik ŋa ko dii la, nama me a de kama a biigi a gomsni deka magisi Naawen buusaŋa. ⁶ Nama a bu ka baai ale kan seba wariwari la buusa ale a ko ba me, alege ba an бага зери.

⁷ M suaata, ni ta chichiiba a limsi ate ti Nyɔnɔwa a ŋman pilim jamu. Kpaaro a ta ka chichiiba a limsi borika ŋmoruku ale ŋmoruk kuui ale ŋman pa a saŋ la ate wa yaa nye wa ŋantaŋa a ta jo dok. ⁸ Nama me abe ta chichiiba. Ni basi ate ni popola bo jigi yerj, dii nyinj la da dii ate ti nyɔnɔwa ayen wa ŋman pilim jam la, a moata kama.

⁹ M suaata, ni kan ta funfobla ale chaaba ate Naawen a jam a bu ni buusa. Ku kan beni ale ge ate wa jam bu ni buusa. ¹⁰ M suaata, ni teeri Naawen biisiteerɔma baai ale jam boro dila po a biisi Naawen wienja la. Ni teeri ba le jam ta chichiiba ba ninammu po dii la. Nama me a be ta chichiiba ase bala la. ¹¹ Ba ta supeentik kama yɔgyɔgla, dii nyinj la ba nya ba ninammu kama ale chichiiba. Ni teeri nuru wanyi ate ba jam a wi ayen Job, wa me jam nya wa ninammu ale ka chichiiba. Ni be nya Naawen ale jam basi ate wa nya masim ku kpeglimka po dii la. Nyaku de a be a sak kama ayen ti nya Naawen ale ta jirim ale nuruba ninammu po dii la.

¹² M suaata, dii ale gaamu wie meena la ale nna, ku an nala ate ni a pe wenjmazuk nyinjja a yaase tenzuk meena yaase jaab meena. Waai a dan nye wari ate nuru begi wa, ku magisi ka wa weeni ale wensie ayen, "Mm," yaase wa weeni ale wensie ayen, "Aaya." Waai kan a pe ate Naawen a bu mini fu.

¹³ Nuru a bo ni po a nya daanika? Kula nyɔnɔwa puusi a te Naawen. Nuru a ŋman bo ni po me ate wa sui a peenti? Nuru wala me a yi yiila a pagi Naawen. ¹⁴ Nuru a bo ni po a yuagi? Kula Nyɔnɔwa a wi Kirisita bisanja ale a tu chaab la kpanja ate ba nye kpaam a kpiiri wa zuk ti nyɔnɔwa Yeezu yonni nyinj, abe ba a puusi Naawen a te wa. ¹⁵ Ba dan puusi a te Naawen ale siaka ayen Naawen le nye ate yuarowa nya nyinjyɔgsa, wa le sum basi ate wa nya nyinjyɔgsa kama. Tuim ba tii ate wa tomu la, Naawen le voj a te wa. ¹⁶ Nyanja de nyinj ni a weeni a sak chaab ni waba tii ate ni nye la abe ni a puusi Naawen a te chaab, ate tuom a dan yik ni abe Naawen tebi ni. Wayɔrisima nyɔnɔ a dan a puusi te Naawen, wa puusaŋa a pagra ka nna yegayega. ¹⁷ Dila po dila po Naawen biisiteerɔwa Elaja a jam ka nurubiik ase tama me la. Wa jam puusi kama ale nin muna a te Naawen ayen ŋmoruk kan ni. Dila nyinj la, ku jam paari ka bena ŋata ale geli, ŋmoruk an jam a niya. ¹⁸ Bena ŋata ale geli, ale jam a taam la, wa yaa

a ŋman puusi a te Naawen ayen wa basi ate ŋmoruku ni. ŋmoruku yaa jam ni nna yegayega ate jaab buuri meena a ŋman a chim.

¹⁹ M suaata, nama wanyi a dan a be wensie siuku po ate ni wanyi a ŋman a yik wa a ta nyini wa biem siuku po a ŋman jamu, ²⁰ kula nyɔnɔwa a vari ka tuimbaata nyɔnɔwa a ta nyini kum po a nyini. Wa be ŋman nye kama ate Naawen le voj tuimbaata nyɔnɔwa tuimbaataŋa yegayegaka a te wa.

Gbanj Kaai Ate PIITA A LIŊ A ŊMARISI La

¹ Mi Piita, ka waai ale ka Yeezu Kirisita tuimtomdo la. Mi ale a ŋmarisi gbanjka de a te nama baai ale bo Pontus ale Galatia, ale Kapadosia, ale Asia, ale Bitiniya la. Ni ka nicham a waanj bo tenjanja de po, Naawen abe lueri ni a te ka wa dek. ² Ku jam ka ti Kowa Naawen dek yaalika dila po, dila po ate wa lueri ni. Naawen Chiika ale jam poori ni ayen ni chim wa nuru welensa a va Yeezu Kirisita noai. Wa ziimu ale sugri ni tuimbaatanja a basi. Naawen a le wa maari abe wa te ate ni boro ale suyogini nna yegayega.

³ Ni basi ate ti te Naawen waai ale ka ti Nyonowa Yeezu Kirisita Kowa la jiam. Dii nyinj la, wa ta jiiirim ka nna yegayega ale ti, dila nyinj a yaa nak Yeezu Kirisita yiti kum po a yaa te ti nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka. Dila nyinj ate ti ta yiila, kama ayen ti ale nya nyuvunni de. ⁴ Ayen dai yeyj ti le nya njan manj sii ate wa pai zaani wenyamazuk la. Ba kan kaasi dula dii po, dii po. ⁵ Naawen pa wa pagrimu a nya ka nama baai ale ta siaka ale wa la zuk ayen wa vari ni nalimnyiini ni tuimbaata po a basi. Tenjka ale za ka kpeglim dii po la a dan paari, wa ale pa wa varibasika a sak ti.

⁶ Ni basi ate ni supeentik wienja de nyinj. Alege yogyogla de, ni sue ale kaasi du nyinj la ni ale tu nye nyaka togatoga wie po. ⁷ Nyenyaka de a sak kama ayen ni ta ka siak manj ale wa. Ba nyiem pa ligmoninj kama a nyo bolim po a nye ate nja a nala, alege nja abe baga a kaasi. Nama siaka abe le gaam ligmoninj la, ni ale tu ka nyenyaka ate ni baga ta chichiiba, ate Yeezu Kirisita dan nman pilim jam abe ni nya pimpauk, ale nalin, ale zula. ⁸ Nama waai an diem nya Yeezu, alege ni ta yaalika ale wa. Yogyogla de ni ta siaka ale wa alege ni an diem nya wa. Dila ale soa ate wa basi ate ni sue peenti nna yegayega, nuru an poom baga magsi supeentik kala ale ka dii la. ⁹ Ni le ta siaka ale wa la nyinj, ate wa vari ni nalimnyiini ni tuimbaata po a basi.

¹⁰ Be ka varibasika de nyinj ate dila po Naawen biisiteeroma a jam pii nyinj a gisi nya a yaa weeni ayen Naawen le wa te ni tiirimu de la. ¹¹ Ba pii ka nyinj a limsi ayen ba minj dii po ate wa le nye la, ale waai ale wa nye dila la. Kirisita Chiika ale jam bo ba suniima po a basi ate ba a nye dii la ale la, a weeni ninam buui ate Kirisitawa le nam la ale zula njaai ate wa

le nya me la. ¹² Naawen Chiika me a jam sak wa biisiteeroma a weeni ba ayen ba an jam a tom a te ka ba dega, alege ba jam a tom a te ka nama. Naawen jam tom wa Chiika ate wa nyini wenyamazuku po a jam ayen wa pai ka wa pagrimu a te baai ale jam a sak ni Naawen wamanjanja la. Wa biisiteeroma a jam seba wa wamanjanja wie kama ale jam a yaali ayen nama me seba nja. Naawen sabiiloma dek me a jam a yaali ayen ba seba wamanjanja de kiri kama.

¹³ Dila nyinj, ni gomsi ni dek ale ni popola meena a magsi tuima tomka, abe ni kpesi ni dek a ta yiila ale Naawen le a yaali ayen wa maari ni dii la. Wa biika Yeezu Kirisita a dan nman pilim jam, Naawen le te ni ka niaka. ¹⁴ Ni le liŋ jam kan seba Naawen la, ni jam va ka ni dek yaalika. Ni be kan nman a nye dila, ni a zuli wa nalimnyiini. ¹⁵ Wa ka welensa nyono. Dila ale soa ate wa lueri ni ayen ni ta sunum welensa ale ni tuim njaai meena ate ni a tom a te wa la po. ¹⁶ Ba nmarisi Naawen gbanjka po dila po, dila po a weeni ayen, "Naawen ka welensa nyono." Dila nyinj la nama me a chim nuru welensa.

¹⁷ Ni nyiem dan a puusi Naawen, ni a wi wa ayen ka ni ko. Wala ale a bo waai meena buusa alege kan lugi la. Wa a bu waai meena buusa a ta va ka wa dii meena ate fi nye la. Dila nyinj la, ni pa ni nyeboka meena tenjuk de a te wa zula nalimnyiini. ¹⁸⁻¹⁹ Ni baga a teeri dii po ate ni jam a va ni kokpienjanja siuk kayioku la kama. Mi be nman seba Naawen ale nye dii a vari ni siuk kula po a basi la kama. Jaab waai ate wa be pa vari ni a basi la an baga a kaasi ase kuta ta a yaase ligmoninj la. Jaab buui ate wa be pa nye kaabka a vari ti siuk kayaatanja de po a basi la ale Yeezu Kirisita ziimu, ate nuru an baga a da la. Wa jam ka pabiik kaai ale welema nalimnyiini la. ²⁰ Naawen a liŋ jam lueri Kirisita kama ale ge nye tenjuk ale wenyamazuk ale jaab buuri meena, ale ge ku njaanyinj a yaa basi ate waai meena tenjuk de a nya wa. Wa be nye dila ka nama nyinj. ²¹ Naawen a jam nak Kirisita yiri kum po kama a yaa pa wa zulanja ale nalimu yegayega a te wa. Kirisita nyinj me ate ni ta siaka ale yiila Naawen jigi. Ni be va ka wala nyinj a ta siaka ale Naawen.

²² Yogyogla de ate ni wom Naawen wensie wamanjanja la, ni sugri ni tuimbaatanja kama ni suniima po a basi alege wa wa. Dila nyinj ate ni yaa ta yaalika nalimnyiini ale ni Kirisita be chaama. Dila nyinj la, ni be nmasi a yaali chaab dila ale ni suniima meena. ²³ Naawen wannu a kasim boro kama taam wuu. Nja kan maa kaasi dii po, dii po. Wannu de nyinj abe ale soa

ate ba pilim biak ni. Biamu de abe da nurubisa biamoa ayen ni nman kpi alege ka Naawen. ²⁴ Ba nmarisi Naawen gbanjka po dila po, dila po ayen,

“Nuru biik meena a nye se ka wuuta la.

Ba be nala ase ka wuutaŋa puutaŋa la. Wuutaŋa a jak kpi kama. Puutaŋa me a siiri a lo ka teŋ alege ate wuutaŋa me dek a yaa a ko,

²⁵ Alege Naawen wanni a kasim boro ka dila taam wuu.”

Wanni de ka wa wamaŋsaŋa ŋaai ate ba jam sak ni la.

2

¹ Wienja de nyinj ate mi a weeni ayen ni pa ni tuimbaata meena a basi. Ni kan a velim a te chaaba, abe ni kan a de nyuri ale chaaba, abe ni kan a le chaaba. ² Ni a nye ase biluata la, a kasim a yaali ni maba biisim. Naawen wanni abe a nye ase ka biisim la, ate ni dan tuesi di ase biluata la, a nyu ni le chim a pak a nya varibasika. ³ Ase Naawen Gbanjka ale a weeni di ayen, “Nama dek abe nya Nyonowa jirimu ale soa dii la kama.”

⁴ Ni forisi paari ti Nyonowa Yeezu wa a nye se ka tintain dii ale a te nyuvuri la ate Naawen lueri di ayen di chim tintain maŋ wa puusika yenni po la, alege yenni seeroma a yaa zeri di la. ⁵ Nama abe a nye se ka tintana ŋaai ate Naawen a lueri ayen wa se wa yenni la. Yenni de po, ni a nye se ka baai ale jam ka Naawen yenni kaabdoma la, a pa ni suniimaŋa ale ni popolaŋa Yeezu Kirisita yonni nyinj a nye kaabka a te Naawen. ⁶ Dii nyinj la, ba nmarisi Naawen gbanjka po ayen, “M lueri ka tintain maŋ,

dii ate m pa dueni yenni nyubini gugoruku po a zaani Zayon guuku zuk. Kirisitawa abe ale tanni de.

Waai abe ale ta siaka ale wa la, wa kan basi ate fi a nya chivie.”

⁷ Wa ka tintain maŋ nna yegayega a te baai ale ta siaka ale wa la. Alege baai ale kan ta siaka ale wa la,

“Tintain dii ate seeroma zeri di ayen di ka tintain kayiok la,

a tagri chim ka tintain maŋ a gaam ŋa meena.”

⁸ Ba nman pilim nmarisi ayen, “Nuruba ale pa ba naŋsa a nak tintanni de a lo.” Ba le nak a lo kama dii nyinj la, ba zeri Naawen wamaŋsaŋa womka kama. Ku yaa be ka Naawen dek yaalika ayen ba nak ba naŋsaŋa a lo.

⁹ Alege Naawen lueri ni kama a ta ni nyini legi po a nyini, a yaa pa ni nyo juijui ale peenti a ale a nyagsi nna yegayega la. Ni a nye se ni ka wa nalima ale wa kaabteeroba la. Wa lueri ni a te ka wa dek

ayen ni a weeni wakperikaliisa tuimaŋa a sak nuruba. ¹⁰ Dila po dila po ni jam daa wa nuruba, alege yogyogla ni ka wa nuruba. Dila po dila po ni jam ze Naawen jirimu ale ka dii la, alege yogyogla de ni yaa nya jirimu de ale ka dii la kama.

¹¹ M dek doaba, ni a nye ase ka nicham teŋka de zuk la, dila nyinj ate mi a saalim ni ayen, ni pai ni dek ŋan yaalika a basi. Ti dek ŋan yaalika ale Naawen ale a yaali ayen ti a va wa dii la an moata chaaba.

¹² Ku a fe ate ni ta yue maŋ ale baai ale kan seba Naawen la jigi, ate ku sak ba ate ba kan бага a biisi a gaam ni ayen ni a tom ka tuimbaata. Ni basi ate ba a nya ni tuimmaŋsaŋa nyiini ate Naawen dan jam ayen wa bo teŋzuk nuruma buusa, wa nya pimpauk nama nyinj.

¹³⁻¹⁴ Ti Nyonowa yonni nyinj, ku a fe kama ayen ni a va baai meena ale chim kpaŋa a nya nuruba zuk la noa. Bala ase kpaŋi kpeemaŋa la ale baai meena ale pa saŋ ba ŋaŋ la. Naawen ale bobo ba naamu ayen ba a te nuru baai ale a tom tuimbaata la waalika, abe ba a pak nuru baai ale a tom tuimmaŋsa la. ¹⁵ Dii nyinj la, Naawen dek a yaali kama ayen ni basi ate ni tuimmaŋsaŋa a kpimsi bettaŋa ale a biisi ba betta biisaŋa la. ¹⁶ Nuru an soa ni, alege ni teeri ayen ni ka Naawen yom. Ni be kan a poli ayen nuru ale kan soa ni la abe ni pa kula a yaa a tom ni yaalika, alege ni pa ni boka meena a te Naawen. ¹⁷ Ni a te waa meena zula. Ni ta yaalika ale ni Kirisita be chaama. Ni a chali Naawen abe ni a zuli ni Nakpionjku.

¹⁸ Nama tomteeroma, ni a zuli ni nyamma abe ni a va ba noa nalimnyini. Daa baai nyiini ale ta jirim ale popola maŋsa la ale magsi ni va ba noa, baai me ale poom ka gaasa nyamma la, ni a zuli ba abe ni a va ba noa. ¹⁹ Ba dan a namsi ni kinla nyinj alege ni kan weeni wariya ni ale seba Naawen yaalika la nyinj, wa le te ni niaka dila nyinj. ²⁰ Alege, fi dan kaasi wari ate ba a nak fu dila nyinj, ka boan nyuenta ale bo ku po? Alege fi dan chiibi a nam fi wamaŋsa nyinj Naawen ale niak fu. ²¹ Ku be jam ka ninammu de nyinj ate Naawen wi ni, dii nyinj la, Yeezu Kirisita dek a nam ka dila a te ni ayen ku sak ni ate ni tomsi wa dek ale nye dii la. ²² Wa an jam tom tuimbiowa. Nuruba be an jam wom venta wa noa po. ²³ Ba ale jam le wa la, wa an jam le ba me a tuni ya. Ba le jam basi ate wa nam la, wa an jam nyigsi ba ayen wa me le basi ate ba nam. Alege wa jam pai ka wa dek a nyo Naawen waai ale wensie boteero la nisa po. ²⁴ Kirisita ale jam kpi jabarimu nyinj la, wa pa ka tama tuimbaataŋa a ji wa dek zuk ayen ti kan nman a tom tuimbaata abe te boro

ale welensa. Wa niraŋa ale basi ate ti nya nyinjoŋsa. ²⁵ Ni jam a nye ase ka piisa ale cheŋ be la. Alege yogyogla de, ni ŋman jam ka Kirisita jigi. Wa a nye se wa ka ni naapeerik la. Wa le wa a nya ni chiisaŋa zuk.

3

¹ Pooba, ku a fe kama ate nama me a va ni choroma noa, ate ba gela a dan kan ta siaka ale Naawen wamaŋsaŋa, ba le tagri ba popola a va ŋa, ni ale a tom dii la nyin. Ni daa nye dila, ku an poom ŋman magsi ayen ni lagi noa a weeni ba wariya, ² dii nyin la, ba le nya ni nyeka ale welema ale nala dii la. ³ Ni kan kasim a a yaali ni zuima bobika, abe ni a su nifelima ŋaai ale a nyagsi ate ŋa diak a pagra la abe ni a jo garuk nalinta ayen ni nala. ⁴ Alege, ku a fe kama ayen ni suniimaŋa a nala gaam ŋantaŋa de, abe ni ta noa yeŋ. Suniima po nalimu de a ka kpeglimka ale chim nalim maŋ Naawen jigi. ⁵ Boan nyiŋa, dila po, dila po nipok baai ale jam a va Naawen siuku ale ta yiila wa jigi la, bala nalimu jam ale, ba ale siak ba choroma noa nalimnyiini la. ⁶ Bala po wanyi jam ale Abraham powa Saara. Wa jam a va wa chorowa noai ka nalimnyiini a yaa a wi wa ayen wa nyonɔ. Dila nyin la, nama me abe ka nipowa de leebe ase ni ale a tom wamaŋsa a kan chali yogsum ale jaabjaaboa.

⁷ Siuk kula po me, choroba, ku a fe kama ayen nama me ale ni pooma a boro ale chaab ale jam. Ni ta pagrim a gaam ba kama. Dila ale soa ate ku a fe ayen ni a te ba zula. Nama ale ba a poom tuesi Naawen nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la kama. Ni dan kan a nye dila, ni puusaŋa a kan paari Naawen jigi ya.

⁸ Basi ate m pai wiera de meena a sak ni. Ni basi ate ni nyeka a chim bunyi, abe ni ta popola yena. Ni ta yaalika ale chaab ase suaata la. Ni a zuli chaab abe ni ta jiiirim ale chaab. ⁹ Nuruba a daa nye ni biem, ni kan pai biem a tuni ba. Ba dan ka te ni, nama me kan ka te ba. Alege, ni weeni ba ayen Naawen le maari ba. Dii nyin la, Naawen ale jam lueri ni la, wa jam puulim kama ayen wa le te ni niaka. ¹⁰ Ba ŋmarisi Naawen gbaŋka po dila po, dila po ayen,

“Waai a dan a yaali ayen wa nya supeentik, ku a fe kama ayen wa kaa biisi wabulorisa abe wa a velim wie.

¹¹ Abe wa basi wa tuimbaataŋa tomka abe wa a tom tuimmaŋsa, abe wa pa wa yaalika ale wa sunum meena ayen nuruba boro ale suyogini.

¹² Dii nyin la, Naawen a nya baai meena ale a tom tuimmaŋsa la zuk kama ale a wom ba puusa.

Alege pai ŋaŋ a te baai ale a tom tuimbaata la.”

¹³ Ni dan kasim a yaali ayen ni a tom tuimmaŋsa, ka wana dek ale wa nye ni biemɔa? ¹⁴ Alege, nuruba dan poom basi ate ni a nam ni tuimmaŋsaŋa nyin, ni basi ate ni sue peenti yegayega. Ni kan basi ate yogsum yik ni ale waai ya. Ni be kan basi me ate wie a daani ni ate ni a yiili. ¹⁵ Alege ni ta Kirisitawa ni suniima po, abe ni a zuli wa ase Nyonɔ la. Ni gomsɔ ni dek ate nuruba a dan bek ni, ni ale ta yiila wa jigi dii la, abe ni weeni a sak ba. ¹⁶ Alege ni kpesi ni dek ate ni tulisika po, ni te ba zula abe ni seba ni dek yikka. Ni ta popola yena ale Naawen, ate nuruba a dan le ni, ni ale chim Kirisitawa ŋaŋviiriba a tom tuimmaŋ sɔi a te wa la, abe chivie yik nuru bala chaab. ¹⁷ Boan nyiŋa, ku zunchoŋ kama ate nuru nya ninam tuimmaŋsaŋa nyin, ase ku nin ka Naawen yaaka a gaam nuru ale nam tuimbaata nyin. ¹⁸ Kirisita dek a jam kpi ka bunyi ni tuimbaata nyin, ayen wa pai ni a ta cheŋ Naawen jigi. Kirisita jam ka waai ale ka tuimmaŋsa nyonɔ la. Wa jam zaani ka tama baai ale ka tuimbaata nyam la zaana jigi. Ba yaa jam ko wa kama, alege Naawen Chiika a jam nak wa yiti kum po. ¹⁹ A yaa basi wa ate wa cheŋ ga biisi a sak baai chiisaŋa ate ba yik lik la. ²⁰ Chiisaŋa de an jam va Naawen noai ya. Si jam boro ka dii po ate Nowa ate wa jam boro a nye wa ŋaarunku dila po, dila po la. Va ŋala po, nuruba naaniŋ nyiini ate Naawen a vari ba basi. ²¹ Nyiamu de a sak ase ka nya buui ate nuruba pa a te ni soka a vari ni a basi la. Ba kan sugri ka ni nyiŋsaŋa danja a basi, alege ku ka ni ale a nye pumpuulima ale ni popola meena a te Naawen la. Yeezu Kirisita ale yiti kum po la nyin ale soa ate nyiamu a бага vari ni tuimbaata po a basi. ²² Kirisitawa de waai ale yiti kum po a yaa jueli wennyamazuk la a kali ka wa juga geŋ a yaa nya Naawen sabiiloma meena ale pagro baai meena ale bo wennyamazuk la.

4

¹ Yeezu ale jam bo tenzuk la, wa nam ka yegayega. Dila ale soa ate ku a fe ayen ni gomsɔ ni dek ni popola po ayen ni le nam kama. Dii nyin la, waai ale a nam ale wa nyinlammu la, a kan ŋman a bo biem tuima po. ² A ta nyini jinla a cheŋ, ni a va Naawen ale a yaali dii la, alege daa nama dek nyiŋsaŋa ale a yaali dii la. ³ Dila po wa, nama ale baai ale jam kan pa ba dek a te Naawen la, ni meena jam boro a nye ka wie ale chaab.

Ni jam a tom tuima ale chaab ate ku beni ka nna yegayega. Ni jam a tom ka danja tuima, nipokyaalik tuima, a bugi daata, a nye njandiin kpeenta tiga, a nye daata tiga ale a kaab bogluta. ⁴ Alege, yogyogla de, baai ale kan pa ba dek a te Naawen la ku cha ba kama dii nyinj la, yogyogla de, nama ale bala a kan njan a tigi chaab a tom ba tuimbaata tuima. Dila abe ale soa ate ba a le ni. ⁵ Alege Naawen a dan jam ayen wa bo njanvuuta ale kpilima buusa, wa le bek ba kama ba ale tom dii ale dii la. ⁶ Dila ale soa ate kpilima jam maa wom Naawen wamanja sansasa la, bala baai ate Naawen bo ba buusa ale ge ate ba kpi la ale baai me ale poom kan diem kpi la. Ba jam wom di kama ayen bala baai ale kpi la, ba chiisa la a ta nyuvuri a se Naawen ale vua dii la.

⁷ Tejka kpeglimka a moata kama. Ku a fe ayen ni seba ni dek yikka be ni goms ni dek a puusi Naawen. ⁸ Ku ka waman ayen ni basi ate ni nina muni ale chaab yaalika yegayega, dii nyinj la yaalika ale chaab a basi kama ate biem wie kan piisi. ⁹ Ni basi ate nuruba a jam ni wienja abe ni kan a fobli. ¹⁰ Naawen a pai wa tiirinta togatogaka a te ka baai ale va wa la. Ni nya tiirim buui ate wa pai a te ni la abe ni pai bu a maari ni vaanchaab. Ni meena a daa nye dila, Naawen le maari ni ka nna yegayega. ¹¹ Waai ale ta Naawen tiirimu ayen wa a mooli Naawen wie la, ni basi ate wa a mooli wa wienja ale nin muna. Waai me ale ta Naawen tiirimu ayen wa a tom tuima a te wa vaanchaab la, ni basi ate wa pai Naawen pagrimu a tom nalimnyiini a te ba. Di daa nye dila, Naawen le nya pimpauk ti tuima meena po Yeezu Kirisita waai ale ta zula ale pagrim taam wuu la nyinj. Ku be nye dila.

¹² M dek suaata, ni kan basi ate ku cha ni ale nye nya kaai ale a jam ate ni a nam nna yegayega la. Ni kan basi ate ku nye ni jigi nna ase wadiirini la. ¹³ Alege ni pa ku ase ka Kirisita le nam dii la ate ni a nam, ate ku te ni masim dii po ate wa a nya wa zula ale wa nalimu la. ¹⁴ Nuruba a daa le ni, ni ale a wa Kirisita la nyinj, ni basi ate ni supeentik. Dila a sak kama ayen Naawen pai wa Chiika waai ale ta wa zula yegayega la a nyo ka ni suniima po. ¹⁵ Ni wanyi abe daa nam, ku a fe kama ayen ku kan chim nuru ko ka wari yaase zum, yaase fi pa ka fi dek a nyo nuruba wie po. ¹⁶ Alege ni dan a nam ni ale ka Kirisita bisa la nyinj, ni kan basi ate chivie yik ni dila nyinja, alege, ni te Naawen jiam ale ni ale ta Kirisitawa yonni la.

¹⁷ Yogyogla Naawen a goms kama ayen wa bo tejzuk nuru meena buusa. Wa dan

jam wa le lij bo ka baai ate wa soa la buusa abe wa bo baai ale kan ta siaka ale wa wamanja la. Wa be dan piilim ale tama, ku le chim ka se bala jigi ya? ¹⁸ Ase ba ale njmarisi Naawen wamanja gbanjka po ayen,

“Ku dan pagra ate Naawen vari nuru manja a basi,

ku le chim ka se tuimbaata nyamma jigi ya, baai ale kan seba wa la?”

¹⁹ Dila nyinj la, ku ale ka, Naawen yaalika ayen ba a nam la, ba a tom tuimansa abe ba pa ba dek a nyo Naawen waai ale nye njanta meena la nisa po. Wa ka wensie nyono.

5

¹ Mi a yaali ayen ni saalim nama baai ale ka Yeezu njanjviriima kpanja la ayen, mi me ka kpagi. M be ka Kirisita ninammu seero. Wa dan njan pilim jam, mi ale maa nya wa zula ale wa nalimu yegayega kama. ² M be a saalim ni kama ayen, baai ale a va Naawen la a nye se ka wa piisa la, ate wa basi ate nama a chim nj naapeerisa la. Ni a nya ba zuk nalimnyiini. Ni kan a gisi ayen ni nya nyuenta ni tuima po, alege ni ta ku ni suniima po ayen ni a tom ka tuima a te ba. ³ Nuruma de ate Naawen pa nyo ni nisa po la, ni kan a nye ba ase ni ta pagrim a gaam ba kama la, alege nama dek a tom wa tuima ate ku sak ba, ba le ba nye dii la. ⁴ Ate Kirisitawa waai dek ale ka naapeerisa kpagi kpien la a dan njan pilim jam, wa le pa wa zula njai ale kan a kaasi la a te ni.

⁵ Siuk kula po, ku a fe kama me ayen, nama bipaluku a va njankpagsa noa. Abe ni seba ni dek yikka. Ku a fe kama me ayen ni a tom a maari chaab. Boan nyinja, ba njmarisi Naawen gbanjka po dila po, dila po ayen, “Naawen a zeri kanjanta nyono kama alege ta jirim ale waai ale a yik wa dek la.” ⁶ Dila nyinj, ni a yik ni dek abe ni pa ni dek a nyo Naawen nisa po ate wa dek ale a yaali dii po la abe wa zak ni a zaani. ⁷ Wie njai meena ale a daani ate ni ta yiila la, ni pa nj meena a te wa, dii nyinj la, wa a nya ni zuk kama.

⁸ Ni dachiaka Sitaana a nye se ka gbenli dii ale a kaari a nyeem la. Di a gisi ka nuru ayen di yik a njobi. Dila ale soa ate ku a fe ayen ni goms abe ni kpesi ni dek a linsi di. ⁹ Ni zeri Sitaana. Ni ta siaka yegayega ale Naawen abe ni zaani ale sunum pagrisa. Dii nyinj la, nama seba ayen ni vaanchaama ale bo jigi meena ate ba ta siaka ale Naawen la, a nam a se ka nama me la. ¹⁰ Ni dan ga nam magla a nueri, Naawen waai ale a maari ni wie meena po la, le te ni pagrim yegayega a gum du. Wa jam wi ni kama ayen nama

ale Kirisitawa ale ka bunyi la a maa chaab a nya wa, Naawen zulaŋa ŋaai ale kan ta kpeglimka la, Naawen dek le te ni welensa, ale nyiŋ pagra, abe wa basi ate ni zaani jigi pagrik. ¹¹ Wa pagrimu ale kasim boro kama taam wuu. Ku be le nye dila.

¹² Nuru waai ate ba a wi ayen Silvanus la sum ka mi suok. Wala ale maa maari mu ate m ŋmarisi gbaŋ fiika de a te ni. Gbaŋka de po, maa yaali kama ayen m sak ni abe m te ni nyiŋbiiri Naawen ale a maari ni dii la, ku ka wensie. Ni ŋmasi yik nalimnyiini wa ale a maari ni dii la.

¹³ Yeezu ŋaayviirima baai ate wa lueri a te wa dek ate ba bo teŋ kaai ate ba a wi ayen Babilon la, a maa chaab a puusi ni. M suoku ate ba a wi ayen Maak la, a puusi ni me. ¹⁴ Ni a puusi chaab nalimnyiini.

Naawen le basi ate nama baai ate Kirisitawa soa la ni meena boro ale suyɔgini.

Gbaɗ Kaai Ate PIITA A N̄MARISI A SAA SIYEWA La

¹ Mi Simon Piita, waai ale ka Yeezu Kirisita tomteero ale tuimtomdo la ale a n̄marisi gbaɗka de a te baai ate ti Naawenni ale ti varibasidowa Yeezu Kirisita ayen ba dek welensa nyin ate ba te ba siak kaai ale chim siak maɗ ase tama la.

² Naawen ale te ni niaka ale suyoɗgini ni ale seba wa ale Yeezu Kirisita la nyin.

³ Ti seba waai ale wi ti ayen ti maa nya wa zulaɗa ale wa nalin yegayegaka la kama. Dila abe ale soa ate wa pa wa pagrimu a te ti ayen ti бага chali be ale tenzuk de tuimbaataɗa abe ti a tom tuimmaɗsa a te wa. ⁴ Naawen abe ale puulim ayen wa le te ti tiirim tii la, wa sum te ti ka tiirim maɗsa nalinnyini. Wa be te tiirintaɗa kama ayen ti бага liisi tuim kaasima n̄aai ale bo tenzuk de la a basi abe ti a neensi wa ale ka dii la. ⁵ Dila nyin, ni pii nyin ate ni a tom wamaɗsa a gum ni siaka po, abe ni ta yam a gum ni tuimmaɗsaɗa po, ⁶ abe ni pa ni dek yikka a gum ni yammu po. Ni be dan seba ni dek yikka, ni pa chichiiba a gum du, abe ni pa Naawen vaka a gum chichiiba po, ⁷ abe ni pa jirim a gum Wein vaka po, abe ni pa yaalika a gum jirimu po. ⁸ Ni nina abe dan muni ayen ni ta wienja de meena nalinnyini, ni le бага va ti Nyonowa Yeezu Kirisita kama nalinnyini ⁹ Waai nina abe ale kan muni ayen wa nya wienja de meena la, kula nyonowa a nye ase wa ka yio la, ate wa kan nya a yaa banji Naawen ale von wa wabaataɗa a te wa la.

¹⁰ M suaata, Naawen a lueri ni kama ayen ni va wa. Ni be pii nyin ate ni nina muni ate lueri ka de boro ale ni taam wuu. Ni dan бага nye dila, ni kan бага basi ni siaka ale wa. ¹¹ Ni dan nye dila, wa ale te ni siuk ate ni jo ti Nyonowa ale ti Varibasidowa Yeezu Kirisita Naam buui ale kasim boro taam wuu la.

¹² Mi kasim a teeri ni kama wienja de alege m poom seba kama ayen ni poom seba n̄a kama. Ate ni kasim pii nyin a yik wensie n̄aai ate ni jam wom ale tuesi la. ¹³ Alege mi a poli kama ayen m le diem vua la, ku magsi ka m n̄marisi gbaɗka de a te ni, ate ni n̄man teeri n̄a wie. ¹⁴ M seba ayen ku ka beni ale ge ate m kpi a se ti Nyonowa Yeezu ale jam weeni mu dii la. ¹⁵ M dan kpi, m gbaɗka de ale te ni siuk ate ni a teeri wienja de meena.

¹⁶ Ti le jam sak ni dii ayen ti Nyonowa Yeezu Kirisita le n̄man pilim jam kama ale wa pagrimu la, ti an jam weeni ka sunsuelim a sak ni. Ti jam weeni sak ni ka dii ate tama a jam nya ale ti dek nina la. Ti jam nya ka wa pagrimu yegayegaka. ¹⁷ Tama ale wa ale jam bo guuk kpionku zuk la, ti Kowa Naawen a jam te wa ka zula ale nalin nna yegayega. Wa yaa basi ate lueluk a jam nyini wa boka jigini ale a nyagsi nna yegayega la a yaa siɗ a weeni ayen, "Ka m biika waai ate m mariɗ la ale nna. Wa a nye ate m sui a peenti nna yegayega." ¹⁸ Tama ale jam bo dula ale wa la, ti jam wom lueluku ale nyini wennaɗzuk a siɗ la kama.

¹⁹ Dila nyin la, wie n̄aai ate Naawen biisiteeroma a jam biisi dila po, dila po la ka wensie wie. Ku magsi ka ni a wom n̄a nalinnyini. Dii nyin la, ba wienja a nye se ka bolim ate ba toati zaani legi po la, ku a nye ka dila a ta cheena dii po ate Yeezu Kirisita le n̄man pilim jam ate wa bolimu a yaa nya nna wentaɗin ni suniimaɗa po. ²⁰ Wienja de meena po wakpeeni ale, ni teeri ayen biisiteerokaro a бага togi a lagri wa ale weeni dii Naawen Gbaɗka po la. ²¹ Dii nyin la, Naawen biisiteeroma wienja an jam nyini ka nuruba dek noa po. Alege ka Naawen Chiika ale jam pai wa wienja a te ba ayen ba n̄oa a sak nuruba.

2

¹ Dila po, dila po Venta biisiteeroba ale jam kan seba Naawen ya, a bo ale Naawen nuruma a paasi ba. Venta sagroba ale ba jam bo ale nama me. Sagroba baai me ale jam kan seba Naawen la, le suk a gum ni po. Ba le ta venta sinsaga a jam sak ni abe ba nyini ba Nyonowa waai ale vari ba a basi la, n̄aɗaɗ a nyini. Dila ale soa ate Naawen le ta kaasun jam ba jigi nna nwuli. ² Alege, nuruba yegayega ale diem va ba kama a tom kabonɗsa tuima. Ba be le ba a nye dii la le ku basi ate nuruba nya siuk a kaasi Naawen wensie siuku yue. ³ Sagroma de baai ale ta butuem la, le sak ni ka ba dek sunsuelima ate ba nya nyuenta ni jigi. Alege ku kan beni ate Naawen jam bo ba buusa ate wa nya ba kaasunku ate wa yaa basi ba ate ba kan ta kiri ya.

⁴ Naawen sabiilo baai ale tom wabaata la. Naawen an pa ba basi ya, wa yuk ba basi ka ninam jigi, juijui ate wa basi ate ba pa choroma a bo ba a zaani legi po ayen ba bo dula ate ku ga paari dii po ate Naawen le jam bo ba buusa la. ⁵ Tenzuk nuruma baai ale jam boro dila po, dila po a jam a tom tuimbaata yegayega la, wa jam basi ate ka nyiam a sueri tenzuk meena ayen ba kpi. Baai nyiini ate wa jam vari

basi la ale nuru wanyi ate ba jam a wi ayen Nowa ale nuruba bachaab bayopoi. Nowa jam a sak ka wensie sinsaga a magsi chaab ale Naawen. ⁶ Naawen abe jam basi ate ka bolim me a de tenj sii ate ba a wi ayen Sodom ale Gomora la nuruma. Wa jam nye dila kama ayen ku sak wa le wa jam nye baai ale a tom tuimbaata dii la. ⁷ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Loti. Nuruba kabonja tuima ale jam a daani wa nna yegayega, dii nyinj la, wa jam ka nuru manj. Dila ale soa ate Naawen a jam vari wa bala chaab po a basi. ⁸ Daa meena wa kasim jam a nya ale a wom nuruma de tuimbaatanja nyaai ale jam basi ate wa sui jam a puuri nna yegayega la. ⁹ Dila nyinj la, Naawen seba wa le wa nye dii a vari baai ale a va wa nalimnyiini la ninam po a basi. Wa seba me wa le wa nye dii ate gaasa nyam a kasim bo ninam po ate ku ga paari dii po ate wa le jam bo nuruma buusa la kama. ¹⁰ Baai dek ale a tom tuimbaata tii ate ba nyinjsanja a yaali ale ge an pa Naawen pagrimu a chim jaab la.

Venta sagroma de kan chali yogsum, ba ka kanjanta nyam, ba be kan zuli Naawen sabiiloma. Ba goanti a le ba kama. ¹¹ Naawen sabiiloma baai ale poom ta pagrim yegayega a gaam sagroma pagrimu la, ba kan nma ba ayen ba kaasiya yaase ba a le ba Nyonowa ninja. ¹² Alege nuruma de a nye se ka goadurj kpien sii ale boro ate nuruba a yik si a ko la. Ba kan poli ase ba ka nuru bisa la. Wie nyaai ate ba ze na kiri la, ba a le na kama. Dila ale soa ate Naawen me a weeni ayen wa le ko ba ase ba ka goadurja la. ¹³ Ba ale nye ate nuruba nam dii la, ba me le nya ninam ate ku tuni ba ba ale nye dila la nyinj. Ba supeantik kama ate ba a zaani nuruba ninj kantuenj a tom tuimbaata tii ate ba nyinjsanja a yaali la. Nama ale bala a dan tigi chaab ayen ni de nandiinta, ba nyeem kasim a nye ka dila ate chivie a yik ni, ale ge bala a nya masim ba pimpaasima siutanja po. ¹⁴ Daa meena ba kan yaali ayen ba nya wayonj a gum chaab ale nipok baai ale a tom kabonja tuima la po. Ba kan maari a chagi ale tuimbaata tomka. Ba kasim a nye kama ate baai siaka ale kan zuak la, a tom tuimbaata. Ba suniimanja a kasim sueri ale ka butuem. Dila ale soa ate Naawen yaa ka te ba la. ¹⁵ Ba zeri Naawen siuku vaka kama ale ge ze juijui ate ba a chej la. Ba a nye se ka nuru wanyi ate ba a wi ayen Balaam la. (Balaam kowa yue jam ale Bio.) Balaam jam boro ka dila po, dila po a jam a tom tuimbaata a nya ligra na nyinj. ¹⁶ Alege dai yerj ate boninj a yaa jam biisi ale wa ate wa tagri a yaa basi tuimbaata tomka.

¹⁷ Sagroma de a nye se ka beli dii nyiam ale kpeeri la, ale chinjma nyaai ale kan ta nmoruk la. Naawen tali jigi legini po a te ba kama. ¹⁸ Ba a biisi ka kanjanta ale betta biisa. Ba pa ba nyinjsanja a tom ka wa nyaai ale a dari nuru baai ale a piilim ba nyini tuimbaata po a nyini la. ¹⁹ Sagroma de a sak ka nuruba ayen ba dan wom ba sinsanjanja ale va ba, ba le vari ba a basi, alege ba dek ze ayen ba ka tuimbaata tii ale a kaasi ba la yom. Boan nyinja, wari dii ale baga nuru la, wa dila dek a basi kama ate nuruwa a chim wanni yomo. ²⁰ Nuruba abe dan seba ti Nyonowa Yeezu Kirisita ate wa vari ba a basi ate ba kan nman a va tenjuk de wakaasimanja, ale ge ku nyaanjinj ba dan nman tagri ba popola a maa bo wie njala chaab po, ku le pagra ka nna yegayega a te bala chaab a gaam ba ale poom lij ka dii la. ²¹ Dila abe dan nye nuru jigi, ku te zunchoj kama ate wala choa daam kan poom maa seba welensa siuku a gaam wa nin seba alege ku nyaanjinj ate wa nman zeri welensanja sinsanjanja ate ba sak wa la. ²² Ba ale nye dii la a sak kama ayen wamagsimanja ate ba magsi la ka wensie. Ba magsi ayen, "Biak a dan chiiri, ka nman pilim a nmani kama a ga a de ka dek chichiitanja." "Ba dan yik deri a sugri di, di nyeem nman pilim chej ga a bilim ka fifatanja po."

3

¹ M dek doaba, mi nmarisi gbanjka de a saa ka siye a te ni. Gbanja siyewa de po, mi a teeri ni kama ayen ni a poli wa welensa wia. ² Mi a yaali kama ayen ni a teeri wie nyaai ate Naawen biisiteeroma a jam biisi dila po, dila po la. Ni maara teeri ti Nyonowa ale ti Varibasiowa ale pa tuimtomdoma a sak ti wie nyaai la. ³ Dii abe le de ninj la ale, ku a fe kama ayen yogyogla de, ni seba ayen tenjka a moata ka kpeglimka. Nuru baai nyeboka ale ka kasim va ba dek nyinj yaalik nyeka la, le jam kama. Ba dan jam, ba le nye ni a la kama, ⁴ abe ba bek ni ayen, "Ti Nyonowa an jam puulim kama ayen wa le nman pilim jamu? Wa bo ka be? Naawen ale nye tenjka ale jaab meena la, ti nyamma a kpi kama, alege wariwari an diem tagriya." ⁵ Ba kan yaali ayen ba seba ayen dila po, dila powa Naawen a jam biisi ka wie a nye wenjmazuk ale tenj. Wa jam nye kama ate tenjka a nyini nyiam po a nyini, ⁶ be nman ka nyiam ate wa pa kaasi dila po, dila po tenjka. ⁷ Alege yogyogla de, be ka sinsak njala degadega ate Naawen diem pa biisi ate wenjmazuk ale tenjuk a diem boro. Alege wa dan bo buusanja a ga nueri, wa yaa le pai ka bolim ate bu de wenjmazuk ale tenj meena. Wenjmazuk

ale teŋ be diem boro a limsi ka da dii danni ate Naawen le bo baai ale kan a va wa la buusa abe wa kaasi ba la.

⁸ Alege m doaba, ni kan banji ayen Naawen a nya dai yeŋ ale bena tusidi ase ŋa ka bunyi la. Nyono wa jigi ŋa meena ka bunyi. ⁹ Nuru ba gela a poli kama ayen ti Nyono wa a dan puulim ayen wa le nye wari, wa a beni ka nna yegayega ale ge a nye wannu. Aaya, wa kan benni. Wa ti an goanti ta ka chichiiba ale wa ale yaa wa nye wari dii a te fu la. Dii nyiŋ la, wa kan yaali ayen wa kaasi wa ya alege wa a yaali kama ayen ni basi ni tuimbaataŋa tomka.

¹⁰ Alege da dii danni ate Nyono wa le bo nuruba buusa la, le jam ase ka zue ale jam nuru yeri dii la. Dai dila a dan paari, wenŋmazuk ale teŋ le nye ka waai nna yegayega ate wenŋmazuk ale ŋanta baai meena ale bo du la a be ale ge ate bolim de teŋka me. Ate jaab buuri meena ale bo teŋzuk la a deri muriŋ be. ¹¹ Wenŋmazuk ale teŋ ale ka kaasi ka dila la, ku a fe ayen nama chim ka boan nuruba? Ku a fe kama ayen ni chim nuru welensa a va Naawen nalimnyiini. ¹² Abe ni a limsi ate ni nya Naawen jamka ale teŋzuk buusaŋa boka, abe ni a yaali ayen ŋa jam nwuli. Dai dila danni bolim le bu de wenŋmazuku ate bolimu tuilimu a nye ate jaab buuri meena a nyalim be. ¹³ Alege Naawen a puulim kama ayen wa le nye wenŋmazuk paalik ale teŋ paalik ate wa welensa nyiini a kasim bo jigi meena. Tama abe kasim a limsi ka dila.

¹⁴ Dila nyiŋ la, m dek doaba, ase ni ale a limsi da dila danni la, ni pii nyiŋ ate ni chim nuru welensa, abe ni kan ta wariwari Naawen jigi ya ate ni boro ale wa ale suyogini. ¹⁵ Ni a teeri ti Nyono wa ale te nuruba siuk yogyogla dii ayen ba basi ba tuimbaataŋa abe ba va wa la. Naawen dek ale jam pai wa yammu a te nuru waai ate ba wi ayen Pool la ayen wa ŋmarisi dila a te ni. ¹⁶ Pool gbanŋaŋa meena po ate wa ŋmarisi magsi chaab ale Nyono wa chichiibaŋa ale ka dii ate mi a weeni ni nna la, wa me a weeni ka dila degadega. Ku pagra kama ate nuruba a miŋ Pool sinsaŋa a chak. Dila ale soa ate baai ale kan seba Naawen ale ge ta popola buye la, ba gela a pai Pool sinsaŋa kama ale Naawen Gbanŋa wie ŋa chaama a tagri ate ŋa ŋman ka wensie, ate ba yaa pai ŋa a sak nuruba. Bala chaab abe a wi ka kaasun a te ba dek.

¹⁷ Alege m dek doaba, nama poom seba wienŋa de kama. Ni kpesi ni dek abe ni kan siak ate sagro baai ale a kaasi Naawen wamaŋsaŋa la a jam paasi ni a tagri ni popola ate ni basi Naawen wensie siuku vaka ate ni lo. ¹⁸ Alege, ni basi

ate ti Nyono wa ale ti varibasido wa Yeezu Kirisita a maari ni ate ni seba wa niaka ale wa yammu. Wa zulaŋa ale kasim boro ka dila taam wuu. Ku be le nye dila.

Gbanj Kaai Ate JŌŌN A LIŊ A ŊMARISI La

¹ Mi, Joon, a ale a ŋmarisi gbanjka de ayen m sak ni Nyuvuri Wannī wie. Wa boro kama a nyini ku piilimka po ale chim nyuvuri meena nyonɔ. Tama wom wa lueluku ale nya wa ale ti nimbie me ale pa ti nisima a tiri wa. ² Naawen ale tom nyuvuri meena nyonɔwa de ate wa sin jam teɲzuk de. Tama a nya wa kama ale chim wa seeroba ayen ti a weeni nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la wie a sak ni. Di kasim a bo ale Naawen kama ate nyuvuri meena nyonɔwa a yaa pa di a sak ti. ³ Tama a yaali kama ayen ti sak ni wie ŋaai meena ate wa nye la. Dii nyin la tama dek a nya kama ale wom ŋa. Tama ale Naawen ale wa Biika Yeezu Kirisita a ta ka noai yeɲ ale chaab ate tama me a yaali ayen nama a jam gum ti po. ⁴ Tama a yaali kama ayen ni sue a peenti nna yegayega. Ka dila ale soa ate tama ŋmarisi wienja de a te ni la.

⁵ Dii ate Yeezu a sak tama wa dek wie ate tama a pa a sak ni la ale nna. Naawen a nye se ka dannī kantueɲka la. Legi maga dek me an бага a moata wa. ⁶ Tama abe dan weeni ayen wa ale tama ta ka noai yeɲ ale chaab ale ge bo legini po, tama ka velinvendisa ti biik po ale ti nyeka po. ⁷ Alege tama dan ka wayorisima nyam ase wa ale ka wayorisima nyonɔ dii la, dila a sak kama ayen tama ale te vaanchaab a ta noai yeɲ ale chaab kama ate Naawen Biika Yeezu ziimu a vari ti a basi wabaata meena po.

⁸ Tama a dan weeni ayen ti ka wabiowa, ti a paasi ka ti dek. Wensie ka ti jigi ya. ⁹ Alege ti dan siak ayen ti ta wabaata, Naawen le vonj a te ti abe wa vari ti a basi wabaata meena po. Ti seba ayen wa le nye dila a te ti, kama dii nyin la, wa ka wensie nyonɔ. Wa tuimaɲa meena po, ka wayorisima. ¹⁰ Ti dan weeni ayen tama an diem tom wabiowa, ti a weeni ayen Naawen ka velinvendik. Ti be pa ŋaaj a te wa wienja.

2

¹ M bisa, mi a ŋmarisi gbanjka de a te ka nama ayen ni ka a tom wabaata tuima. Alege waai a dan tom wabiok, ti ta ka nuru wanyi waai ale wa saalim ti kowa Naawen a te ti la. Wala ale, Yeezu Kirisita waai ale ka welensa nyonɔ la. ² Wala a kpi ka ti wabaatana nyin ayen Naawen бага vari ti ti wabaatana po a basi. Be daa tama

wabaatana nyiini nyinja, alege wa kpi ka teɲka meena demma wabaatana nyin.

³ A se ti daa va Naawen sinsanja meena, ti le sum a seba ayen ti seba wa kama. ⁴ A se nuru waai a dan weeni ayen wa seba Naawen alege a kan wa wa sinsanja meena, wa velim kama. Wensie a ka wa jigi ya. ⁵ Nuru waai a be daa va wa wa sinsanja, wa sum a yaali wa kama nalimnyiini. Ti daa a ŋa dila, ti le seba ayen tama ale wa a sum ka bunyi. ⁶ A se nuru a dan weeni ayen wa bo ale ka Naawen, ku a fe ate wa wa ase wa biika Yeezu ale va wa dii la.

⁷ M dek doaba, ku daa sinsak paala ate maa ŋmarisi a te ni. Di diem ka sinsak kpagsana ate nama a wom a ta nyini ku piilimka po la. ⁸ Alege ŋa diem ka wapaala yogyogla, dii nyin la, sinsak paani de a nye ase ka yok ale a tagri dannī kantueɲ la. Be ka Yeezu ale jam va di ale ge ate nama me a yaa maa va di.

⁹ Nuru waai abe dan weeni ayen wa bo ka dannī kantueɲka po ale ge kisi wa choa. Ku a nye ase wa diem bo ka legi po la. ¹⁰ Waai a dan ta yaalika ale wa choa, wala a nye ase wa bo ka dannī kantueɲka po la. Wari a ka wa jigi a бага a nye ate wa a tom tuimbiowa. ¹¹ Nuru waai a dan kisi wa choa, ku a nye ase wa diem a bo ka legini po ale ze juujui ate wa a chen la. Legini a lik ka wa ninanja ate wa nye ase yio la.

¹² M bisa, mi a ŋmarisi gbanjka de a te ka nama, dii nyin la Naawen a va ka Yeezu nyin a vonj nama wabaatana a te ni.

¹³ Nisomma me, mi a ŋmarisi gbanjka de a te ka nama, dii nyin la nama a poom seba waai ale boro a nyini ku piilimka po la kama. Nama bipaaluku mi a ŋmarisi gbanjka de a te ka nama, dii nyin la, nama nagi de Velinvendika kama.

¹⁴ M bisa, mi a ŋmarisi a te ka nama dii nyin la, nama poom seba waai ale boro a nyini ku piilimka po la kama. Nisomma me ŋmani, mi a ŋmarisi gbanjka de a te ka nama, dii nyin la nama seba Naawen kama waai ale boro a ta nyini ku piilimka po la. Nama bipaaluku me ta pagrim kama ale a diem ta Naawen wienja ni suniimaɲa po. Ka dila ale soa ate ni бага nagi de Velinvendika la.

¹⁵ Ni kan a yaali ayen ni a va teɲka meena demma ale a va dii la. Nama a daa yaali teɲka meena demma ŋantana, ku a sak kama ayen ti kowa Naawen yaalika a ka ni jigi ya. ¹⁶ Ŋanta baai ate nuruba nyinja a yaali la ale ŋanta baai ate ba ninanja a yaali ayen ba a nya la abe ba yik ba a nyo ba nisa po a ta kanjanta ale ba la, ŋantana de meena an nyini daa ti Kowa Naawen jigi ya. Bala meena ka teɲzuk de ŋanta. ¹⁷ Teɲka meena ale ŋanta baai

meena ate teŋzuk de demma a yaali la, a kan beni, alege waai ale a va Naawen yaalika la, le jam tuesi ka nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la.

¹⁸ M bisa, teŋka meena kpeglimka danni a moata kama. Ni wom ayen da ŋala po Yeezu Kirisita dachiaka a le jam. Ti seba ayen teŋka meena kpeglimka danni a moata kama, dii nyin la wa dachaasana po ba yega poom boro kama. ¹⁹ Nuruma de ba gela a poom jam bo ale te kama, alege ba daa tama po. Ase ba dan jam ka tama po, ba te diem bo ale ti kama, alege ba le basi tama dii la a sak kama ayen ba daa tama po.

²⁰ Alege Yeezu potim lueri ni kama a basi ate Naawen Chiika a bo le ni ayen ni meena seba ku wensie ale ka dii la. ²¹ Mi a kan ŋmarisi gbanƙa de a te nama ayen ka nama ale kan seba wensienja la, alege ka ni ale seba wensienja la nyin ale soa ate mi a ŋmarisi a te ni. M be ŋman seba kama ayen venta kan nyini wensie jigi ya.

²² Be ka wana ale venta nyono? Ka waai ale a weeni ayen daa Yeezu ale waai ate Naawen a tom la. Wala choa ka Kirisita dachiak. Wala a zeri ka Kowa ale wa Biika. ²³ Nuru waai ale kan ta siaka ayen Yeezu ka Naawen Biik la, wala me a zeri ka Naawen dila. Nuru waai ale ta siaka ayen Yeezu ka Naawen Biik la, wala me a seba wa Kowa Naawen kama.

²⁴ Nama a be kan bagimu ba le a lij sak ni dii la. Ni dan kasim a ta ku dila ale a teeri ku me, nama ale ti Kowa Naawen ale wa Biika Yeezu le jam a gum chaab. ²⁵ Yeezu Kirisita abe puulim kama ayen wa le te ti nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

²⁶ Mi a ŋmarisi gbanƙa de a kaam ni ayen ni seba baai ale a paasi ni la. ²⁷ Alege nama, Yeezu Kirisita a pa wa Chiika a nyo ka ni suniimaŋa po. Wa Chiika abe le bo ale ni la, ni kan ŋma yaali waai ayen wa sak ni. Wa Chiika ale sak ni wari meena. Wa a sak ka wensie daa venta. Ni be va sinsanŋa de ate ni le Kirisita chim bunyi.

²⁸ M bisa, ni basi ate ti a va Naawen Chiika, ate Yeezu a dan ŋman pilim jam abe ti ta nyinbiiri ti kan chali yogsuŋa ate chivie a yik ti ate ti suk ti dega. ²⁹ Nama seba ayen Yeezu jigi wie meena a yuarisi kama. Kula be a sak ti kama ayen ku a fe kama ayen baai meena ale tom wayorisima tuima la, ka Naawen bisa.

3

¹ Nama a poli ti kowa Naawen ale a yaali ti nna yegayega dii la. Wa yaalika ale ti a zuak ka nna yegayega ate wa yaa a wi ti ayen wa bisa. Ti be sum ka wa bisa. Baai abe ale a va teŋzuk de demma siuku la a ze tama, dii nyin la ba ze Naawen dega.

² M dek doaba, yogyogla de tama a yaa ka Naawen bisa. Alege, Naawen an diem a sak ti ti le ti chim nuru baai chaab la. Alege ti seba ayen Yeezu a dan ŋman pilim jam, ti za te a nye ase ka wa dek la. Ti be le nya wa dek ale sum ka dii la ale ti nimbie dai yen po. ³ Baai meena abe ale ta nyaku de yiila la, bala le chim nuru welensa ase Yeezu ale ka dii la.

⁴ Baai meena ale a tom tuimbaata la, kan va Naawen sinsanŋa. Nyaku de abe nye a kaasi ka sinsanŋa. ⁵ Ni seba ayen Yeezu a siŋ jam teŋzuk de ayen wa vari ka nuruba ba tuimbaata po a basi. Wabiok abe jam ka wa dek jigi ya. ⁶ Baai meena ale ka bunyi ale Kirisitawa la, bala a kan ŋman a tom tuimbaata. Alege, baai meena ale kasim a tom tuimbaata la, a nye dila kama, dii nyin la ba ze wa.

⁷ M doaba, ni kan basi ate nuru waai a paasi ni. Baai meena ale a tom tuimmaŋsa la, bala ka nuru welensa ase Yeezu la. ⁸ Baai meena ale a tom tuimbaata la, bala ka Velinwendika bisa. A nyini ku piilimka po a ta jam paari jinla, Velinwendika a kasim a tom ka tuimbaata. Ka dila ale soa ate Naawen a tom wa biika ate wa siŋ jam teŋzuk de meena ayen wa yik Velinwendika tuimaŋa a kaasi.

⁹ Baai meena ale ka Naawen bisa la, a kan tom wabaata dii nyin la, Naawen ale ka dii la a bo ale kula nyono wa kama. Naawen abe ale ka wa ko la nyin ale soa ate ku a fe ayen kula nyonowa a kan a tom tuimbaata. ¹⁰ Siuku de po ni le baga a miŋ baai ale ka Naawen bisa la ale baai me ale ka Velinwendika bisa la. Baai ale kan a tom tuimmaŋsa la ale baai me ale kan a yaali ba chaab la, bala meena a daa Naawen bisa.

¹¹ Naawen sinsanŋa ate nama a lij a wom la ale, ti a yaali ti chaab. ¹² Ku a fe kama ayen ni kan a nye ase Keen la. Wala a jam ka Sitaana biik, dii nyin la wa jam ko ka wa suoku Abil. Nama a seba jaab buui nyin ale soa ate Keen a ko wa la? Wa ko wa kama, dii nyin la wa dek a jam a tom ka tuimbaata alege wa suoku a jam a tom tuimmaŋsa.

¹³ M suaata, ase baai ale a va teŋzuk meena demma siuku la a dan kisi ni, ni wamaŋsa nyin, ni kan basi ate kula cha ni. ¹⁴ Tama seba kama ayen tama basi kum kama ale nya nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la. Tama seba kama dii nyin la, tama ta yaalika ale ti chaab kama. Nuru waai abe ale kan ta yaalika la, a diem bo ka kum po. ¹⁵ Baai ale kisi ba chaab la, a nye ase ka nuru koorisa la. Nama seba ayen nuru bala chaab a ka nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la. ¹⁶ Tama ale seba yaalika ale ka dii la ale nna. Ku kiri ale,

Yeezu ale kpi a te ti dii la, a sak ti kama wensie yaalika ale ka dii la. Ku nala kama ayen tama me pa ti nyuvoorja a te ti chaab me ase ku dan poom ka kum wari. ¹⁷ A se nama a dan poom ka njanta nyam ale ge ate ni nya ni choa ale wa a nam alege ni kan maari wa. Kula a sak kama ayen Naawen yaalika a ka ni jigi ya. ¹⁸ M bisa, ni kan basi ate ti a yaali ti chaab ale ti noa po wie nyiini, alege ni basi ate ti sum a yaali ba abe ti a tom tuimmanja a te ba.

¹⁹ Kude ale ku basi ate ti seba ayen ti va wensierja kama. Ale a basi ate ti seba a chak ayen Naawen a bo le ti. ²⁰ Tama popola abe dan kaasi ate ti jok nyinjbiiri ti seba ayen Naawen a gaam wie meena kama ale seba wie meena. ²¹ Dila nyinj la, m dek doaba tama popola abe dan kan kaasi ya, ti ta nyinjbiiri kama ayen Naawen a bo ale ti. ²² Ti dan juisi jaab wa jigi, wa le te ti, dii nyinj la tama ale a va wa noai ale a tom tuim njaa ale a peenti wa poi la. ²³ Siuk kula po, Naawen ale a weeni ti ayen ti nye dii la ale, ti ta siaka ale wa biika Yeezu Kirisita abe ti a yaali chaab ase wa ale poom a weeni ti dii la. ²⁴ Baai meena ale a va Naawen noai la a bo ale wa kama ate wa me a bo ale ba. Ti seba ayen nyaku de ka wensie, dii nyinj la wa pa ka wa Chiika a nyo ti suniimaja po.

4

¹ M dek doaba, nuruba ba gela a dan weeni ayen ba ta Naawen Chiika ni kan deri kpabi siak a te ba. Ni kpesi ni dek ale ba, dii nyinj la ba gela ka velinwendisa a piisi nna yegayega a tagli jigi meena. ² Ku le ku nye dii ate ni бага minj ase bala chaama a sum ta Naawen Chiika yaase ba ka la ale, waai ale ta siaka ayen Yeezu Kirisita a sij jam tenjuk de meena ase ka nurubiik la kula nyono ale ta Naawen Chiika. ³ Waai abe ale kan ta siaka ale Yeezu la, Naawen Chiika a ka kula nyono jigi ya. Kula nyonowa abe ka Kirisitawa dachiak me. Ni be wom ayen Kirisitawa dachiak ale jam tenjuk de meena. Wa be sum jam kama.

⁴ M bisa, Naawen ale soa ni ate wa pa wa Chiika a te ni. Ni be nak de ba kama. Pagrim buui ale bo ni po la a pagra kama a gaam Kirisita dachaasaja pagrim buui ale bo ba po la. ⁵ Biisiteeroma de, baai ale ka velinwendisa la ale tenka meena demma ka bunyi. Ka dila ale soa ate ba a wom ba wienja la. ⁶ Alege ka Naawen ale soa tama. Dila nyinj baai meena ale seba wa la a wom tama ale a weeni ba dii la kama. Baai me ate Naawen an soa la, bala kan wom tama sinsanja. Dila ale soa ate ti бага a minj baai ale ta wensie ale baai ale a velim la.

⁷ M dek doaba, ni basi ate ti a yaali chaab, dii nyinj la, yaalika a nyini ka Naawen jigi. Waai ale a yaali wa choa la, wala ka Naawen biik ale seba wa me. ⁸ Waai abe ale kan ta yaalika la, a ze Naawen ya dii nyinj la, Naawen ka yaalika nyono. ⁹ Naawen ale tom wa be yerka ate wa sij jam tenjuk de meena, ayen tama a бага a nya nyuvuri. Kula a sak ti ka Naawen ale a yaali ti a soa dii la. ¹⁰ Tama an lij yaali Naawen ya, alege ka Naawen dek ale lij yaali tama a yaa tom wa biika ayen wa sij jam tenjuk de a kpi a vari ti ti wabaata po a basi. Wa le nye dii la a sak ti kama ayen wa sum ta yaalika ale ti kama.

¹¹ M dek doaba, a se Naawen a daa yaali ti nna la, ku be a magsi kama ayen tama me a yaali chaab. ¹² Nuru waai an diem a nya Naawen ya, alege te dan a yaali chaab, wa le bo ale ti abe wa a maari ti, ate tama a yaali wa yegayega.

¹³ Ti seba ayen wa bo ale ti kama ate tama me a bo ale wa, dii nyinj la wa Chiika ate wa pa te ti la a bo ti suniima po kama. ¹⁴ Tama abe nya kama a weeni sak nuruba Naawen ale tom wa Biika ayen wa jam chim tenka meena demma Varibasido la. ¹⁵ Baai meena ale ta siaka ayen Yeezu ka Naawen Biik la, Naawen a bo ale ba kama ate ba me a bo ale wa. ¹⁶ Tama dek abe seba nalimnyiini ayen wa a yaali ti kama ale ta siaka ayen wala ale yaalika nyonowa. Baai meena ale a yaali ba chaab la a bo ale Naawen kama ate wa me dek a bo ale ba.

¹⁷ Siuk kuui ate Naawen Yaalika ale sum chim yaali manj a te ti la ale dai dii danni ate Naawen le jam bo ti buusa ate ku basi ate yogsum ka yik ti la. Dii nyinj la, ti boka tenjuk de a nye ase ka Yeezu Kirisita boka ale jam ka dii tenjuk de la. ¹⁸ Yaalika ale yogsum kan wa chaaba. Yaali manj a yiaak yogsum kama a basi. Dila nyinj waai ale yogsa la a kan бага a ta yaali manja. Yogsom ale namsika ale a va chaab.

¹⁹ Tama a yaali Naawen, dii nyinj la wa lij a sak ti kama ayen wa a yaali ti. ²⁰ Nuru waai a dan weeni ayen wa a yaali Naawen ale kisi wa choa, kula nyono ka velinwendik. A se wa dan kan ta yaalika ale wa choawa waai ate wa a nya wa la, kula nyono a be wa nye ka se a ta yaalika ale Naawen waai ate wa kan nya wa la? ²¹ Kirisitawa a sak ti nyaku de kama ayen ase waai a daa yaali Naawen, ku a fe kama ate wa a yaali wa choa me.

5

¹ Nuru waai ale ta siaka ayen Yeezu ka waai ate Naawen tom ayen wa vari nuruba basi la, kula nyonowa ka Naawen Biik. Ase nama a dan ta yaalika ale nuru waai, ni a

yaali ka wa bisa me dila. ² Dila nyin, tama daa yaali Naawen ale a va wa sinsanɗa, ti seba kama ayen ti a yaali wa bisaɗa me. ³ Waai ale a yaali Naawen la a va ka wa noai. Wa ale a yaali ayen tama a va wa dii la an tua. ⁴ Dii nyin la, baai meena ale ka Naawen bisa ale ta siaka ale wa nalimnyiini la, a бага nak Yeezu dachaasana a de kama. ⁵ Waai abe ale ta siaka ayen Yeezu ka Naawen Biik la nyiini ale ba бага nye dila.

⁶ Yeezu Kirisita ale sin a jam tenzok de la, ba an jam a te wa soka ale nyiam nyiini. Ba ale jam ko wa la, wa ziimu a yaa jam nyini gum du kama. Naawen Chiika dek waai ale ka wensie nyonɔ la, a jam ale wa soka de ale wa kumu meena seero. ⁷⁻⁸ Yogyogla de, nama be nya kama ayen Naawen Chiika ale Yeezu soka wannu ale wa ziimu ale nyini la, nyaɗa de butawa meena abe a sak kama ayen wienɗa de a sum nye kama. ⁹ Ti poom a lin wom nuruba ale a biisi Yeezu wie dii la kama, alege Naawen ale a biisi wa Biika wie dii la a gaam mbala kama nna yegayega. ¹⁰ Waai abe ale ta siaka ale Naawen Biika la, a ta dii ate Naawen a biisi wa wie la kama wa sunum po, ate kula nyonɔ a бага a seba wa Biika nalimnyiini. Waai me abe ale kan ta siaka ayen Yeezu ka Naawen Biik la, kula nyonɔwa a weeni kama ayen Naawen ka velinvendik, dii nyin la wa ka siaka ale dii ate Naawen a biisi wa Biika wie la. ¹¹ Ni wom Naawen ale biisi wa biika wie dii la ale nna. Wa pa ka wa nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la a nyo wa Biika nisima po ate wa Biika me a pa di a te tama. ¹² Waai ale Naawen Biika abe ale boro ale chaab la, wala a ta nyuvunni de kama. Waai ale Naawen Biika abe ale kan daa bunyi la, wala a maa ka nyuvunni de.

¹³ Mi a nmarisi ganɗa de a te ka nama ayen nama baai ale ta siaka ale Naawen Biika la ayen ni seba ayen ni ta nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la kama. ¹⁴ Yogyogla de ti yaa ta popo pagrim kama ale seba chak me Naawen nimbie po ayen te dan juisi wa nanta baai ale a basi ate wa sui a peenti la, wa le wom ti. ¹⁵ Ti seba chak kama ayen wa le te ti nanta baai ate tama a juisi wa jigi la kama, dii nyin la wa nyiem a wom ti juisimu kama ale a te ti nanta baai ate ti a juisi wa la.

¹⁶ Ni dan nya ni chaab ale ba boro a tom tuimbaata tii ate Naawen a kan te ba waalika ayen ba kpi la, nama a puusi a te wa ate ba pa ba tuimbaataɗa a basi ate wa бага a pa wa nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la a te ba. Nuruma de chaama nyin ale soa ate nama magsi ni a puusi a te Naawen la. Alege, nuruba a dan boro a tom tuimbaata tii ate Naawen ayen wa

te ba waalika ate ba kpi la mi a poli ayen ni kan puusi te ba. ¹⁷ Wie nɗaai meena ate nuru a tom ate nɗa daa wayorisima la, nɗa ka wabaata Naawen jigi. Alege wabaataɗa de gela boro a kan ta kum a jam.

¹⁸ Ti seba ayen baai ale ka Naawen bisa la a kan kasim a tom tuimbaata, dii nyin la, Naawen biika ale a nya wa zuk ate Velinvendika an бага wa wariwari a nye.

¹⁹ Tama seba ayen ti ka Naawen bisa. Baai meena ale kan daa Naawen bisa la, a bo ka Velinvendika nisima po.

²⁰ Ti be nman seba ayen Naawen Biika Yeezu a sin jam tenzok de ayen wa lagri ka ti ninaɗa, ate ti бага a seba Naawen waai ale ka wensie nyonɔwa la. Tama ale wa biika Yeezu Kirisita boro ka bunyi. Wala me ale Naawen manka dek waai ale pa nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la a te ti.

²¹ M bisa, ni yeeri ni dek bogluta po.

¹³ Kirisita bisanja ale a tu chaab la, a puusi ni.

Gbanj Kaai Ate JŌŌN A N̄MARISI A SAA SIYEWA La

¹ Mi nisomawa nna ale a n̄marisi gbanjka de a te nipok waai ate Naawen a lueri la ale wa bisanja baai ate m ta yaalika nna yegayega ale ba la. Daa mi nyiini ale ta yaalika ale ni, alege ka baai meena ale seba Naawen wensie wienja la me ale a yaali ni, ² dii nyin la, wensie njala a bo ti meena suniima po kama a ta a chej dii po meena wuu.

³ Mi a saalim kama ayen ti Kowa Naawen ale wa Biika Yeezu Kirisita le niak ti meena abe ba ta jirim ale ti a te ti suyogini, ate ti бага a va wensie njala nalimnyiini abe ti a yaali chaab.

⁴ Mi sui a peenti ka nna yegayega, dii nyin la, mi nya fi bisanja ba gela kama ale ba a va wensienja njaa ate ti Kowa Naawen a weeni ti ayen ti a va la. ⁵ Dila nyin la, mi a saalim fu kama m dek tua ayen, fi a va Naawen sinsak njaa ate ti wom a ta nyini ku piilimka po la. Nja po dinyi a weeni ti kama ayen ku nala kama ate ti a yaali chaab. ⁶ Yaalika de ate mi a n̄marisi la a sak kama ayen ti a zuli Naawen sinsanja. Sinsak njaa ate ni meena a wom a ta nyiini piilimka po la ale ni meena a boro ale yaalika.

⁷ Daanja de po pimpaasima nna yegayega ale boro. Ba kan siagi ayen Yeezu Kirisita a sin jam tenjuk de kama ase nurubiik la. Nuru baai ale kan a siagi dila la ka pimpaasima ale chim wa dachaasa. ⁸ Dila nyin la, ni kpesi ni dek nalimnyiini ate ni kan njman a basi tama ale sak ni dii la. Ate ni kan jogi tama ale tom dii la ate ni tuesi ni tutunanja meena.

⁹ Waai abe ale kan a va dii ate Kirisitawa sak ti la, alege pa wa dek wie a gum du la, nuru wala choa daa Naawen nuru. Alege waai ale va sinsanja dila la, a ta Naawen Kowa ale wa Biika Yeezu kama. ¹⁰ Dila nyin la, nuru waai a dan jam ni jigi a yaali ayen wa pa wa le ta dii la a gum dii ate tama a sak ni la po, ni kan te wa tia, alege ni yiak wa ate wa chej. Ni kan poom a ta wa a ga basi siuwa. ¹¹ Baai ale a zuli wa la, bala me a tom ka tuimbaata a se wala dek la.

¹² M ta ka wie nna yegayega ayen m weeni a sak ni, alege m kan njman a yaali ayen m n̄marisi yogyogla de. Mi a yaali kama ayen m dek jam ni jigi ate ti бага biisi nj wie ale chaab. Ti dan nye dila ti meena suniima le peenti nna yegayega.

Gban Kaai Ate JŌŌN A N̄MARISI A SAA SITAWA La

¹ Mi, nisomawa nna, ale a n̄marisi gban̄ka de a te m dek d̄ɔawa Gayus ate m sum a yaali wa nna yegayega la.

² M dek doa, mi a saalim kama ayen Naawen a te fu nyinyɔgsa, ate fi a tom fi tuimaŋa nalinmyiini. M seba ayen fi a va Naawen ka nalinmyiini. ³ Yeezu n̄aanyiiirima ba gela ale jam a weeni mi ayen fi sum a va Naawen wensie siuku kama ale fi sunum meena. Mi le ga wom dila la, ku yaa deri peenti m sui nna yegayega. ⁴ Mi nyiem ale wom ayen m bisan̄a a va Naawen wensie siuku kama la, m sunum a nyiem a kasim a yok ka nna yegayega a gaam jaab buii meena.

⁵ M dek doa, ku nala kama ale fi ale a tuesi Yeezu n̄aanyiiirima ale maari ba dii la. Ba ka nicham ate fi ze ba alege, fi deema a tuesi ba. Fi ale a nyɛ dii la, a sak kama ayen fi sum a va Naawen siuku kama nalinmyiini. ⁶ Ba biisi fi wie kama ale Kirisita bisan̄a ale a tu chaab a bo dela la, ale pak fu fi ale a yaali ba dii la. Mi a saalim fu kama ayen ba nyiem a dan boro a gomsɪ ayen ba basi fu abe ba nyiem, te ba maari kaai ale ka peenti Naawen sui la ate ba nyiem. ⁷ Dii nyin̄ la, ba a sak ka nuruba Yeezu wie. Ba be kan tuesi baai ale kan daa Kirisita bisa la jaaboa. ⁸ Dila nyin̄ la, ku nala kama ayen tama Kirisita bisan̄a a maari bala chaab ate ti maa chaab a tom ate ti va wensien̄a.

⁹ Mi n̄marisi ka gban̄ a te Kirisita bisan̄a ale a tu chaab a bo fi ten̄ka po la, alege Diyotifiz ale a yaali ayen wa chim ba kpagi la, a zeri dii ate mi a n̄marisi m gban̄ka po la vaka kama. ¹⁰ Dila nyin̄ la, m dan jam ni jigi, ti le kali ten̄ a biisi ale chaab ate nuruba wom wie n̄aai meena ate wa nyɛ la, ale wa ale kasim a velim a te mi dii la. Wa dii dek ale n̄masi gaam taam ate wa a nyɛ la ale, wa kan tuesi Yeezu n̄aanyiiirima baai ale nyiem a jam wa yenni la. Wa be kan basi me ate wa d̄ɔama a tuesi ba a ta a jo ba yien̄a po. A se ba dan tuesi ba ayen ba ta jo, wa nyiem a yaali kama ayen wa yiaak ba ate ba nyini Yeezu n̄aanyiiirima po a nyini.

¹¹ M dek doa, kan tomsi maara nyɛ wie n̄aai ale kan nala la, alege tomsi a tom wie n̄aai ale nala la. Waai abe ale tom wamaŋsa la, Naawen soa ka wala. Waai me abe ale a tom wakaasima a yaase wabaata la, Naawen an soa wala choawa.

¹² Waai meena a pak Dimetirus kama. Wa wensien̄a me dek a sak wa nyɛ magsika kama. Tama dek a weeni a gum du ate nama me seba ayen ti ale a weeni dii la ka wensie.

¹³ M ta ka wie nna yegayega ayen m weeni a sak fu alege m kan yaali ayen m n̄marisi n̄a dueni ¹⁴ Mi a poli ayen ku kan beni alege ate m nya fu. Ti dan tu chaab, ti le biisi wien̄a de meena ale chaab.

Naawen le te fu suyogini.

Fi d̄ɔama baai meena ale bo dela la, a puusi fu. Be puusi ti d̄ɔama baai ale bo ale fu la, a te ti.

JUUD Gbanƙa

¹ Mi Jood, ka waai ale ka Yeezu Kirisita tomteero ale Jeemsi suok la.

Mi ale a nmarisi gbanƙa de a te ni. Ti Kowa Naawen ale lueri ni ale a yaali ni, ate Yeezu Kirisita a nya ni zuk.

² Naawen le ta jiiirim ale ni abe wa ta yaalika ale ni, abe wa basi ate ni boro ale suyogini nna yegayega.

³ M deƙ doaba, m daam poom a yaali ayen m nmarisi a weeni sak ni ka Naawen ale vari nama ale tama ti tuimbaata po a basi dii ale ayen ti a va wa la. Yogyogla ku a fe kama ayen m nmarisi ni a te ni nyinbiiri ayen ni kpalim a ta siaka nalimnyiini ale wamaɗsaɗa ate Naawen a pa ɗa te ni bunyi dekki la. ⁴ Ni ta siaka nalimnyiini ale ɗa dii nyin la, nuruba gela baai ale kan a va Naawen la, a suk kama a jam gum ti po. Ba tagri Naawen wamaɗsaɗa de ɗaai ale a sak ti Naawen wie ale a maari ti me dii la kama. Ba be zeri Yeezu Kirisita waai nyiini ale ka ti Nyono la kama me. Ba a nye nna ayen ka ba бага a tom kabonɗa tuima. Naawen wienɗa a poom weeni sak ti kama dila po, dila po ayen Naawen a jam bo ba buusa kama a nya ba kaasunƙu.

⁵ Ni poom seba wienɗa de ka nalimnyiini. Alege mi a yaali ayen m teeri ni ka diipo ate Naawen jam yeeri Izirali demma a ta nyini Ejipiti tenƙa po la. Wa le ga nye dila a nueri la, ku ɗaari nyin, ate wa yaa ko baai ale jam kan ta siaka ale wa la. ⁶ Ni be ɗman a teeri Naawen sabiiloma ale jam pa ba pagrimu a chim paanueka a zeri ba boka jigini la. Naawen a yik ba kama ale wa pagrimu a bobi ba a zaani legi jigi ayen ba za dula ate da kpien dii ate wa le bo ba buusa la a jam paari ate wa bo mini ba. ⁷ Ni a teeri Sodom ale Gomora tenɗaɗa la ale tenj sii me ale jam kali moata si la, tenj sila meena a jam nye ase ka Naawen sabiiloma ale jam nye dii la. Si nuruma jam a tom ka kabonɗa tuima. Nidoaba deƙ me a jam a yaali ayen ba goa ale ba nidoa chaab. Naawen yaa jam pa ba a nyo bolim buui ale kan ta kpeglimka la po ate bu waali ba nna yegayega. Nna a sak ti kama ayen ku a fe kama ayen ti kan a tom ba le jam a tom dii la.

⁸ Nuruma de me a jam a nya ka wie nna ase goadaasima la. Wienɗa de abe jam basi kama ate ba pa ba nyinɗaɗa a tom tuimbaata. Ba a nye Naawen pagrimu a la kama ale a le Naawen sabiiloma ale bo wenmazuk la. ⁹ Naawen sabiiloma kpagi kpeeni Maakil deƙ an nye dila. Wa

ale Sitaana ale jam nak nampaɗa ale chaab ayen ba ze ba waai le wa soa Moosis nyinƙa la, Maakil an le Sitaana, wa goanti weeni wa kama ayen, “Naawen le te fu waalika.” ¹⁰ Alege wie ɗaai ate nuruma de ze ɗa kie la, ba a le ɗa kama. Wie ɗaai ate ba seba ayen ɗa le kaasi ba la, duɗsa seba gaam dila kama, wa ɗala chaab degadega le jam kaasi ba kama. ¹¹ Ku le jam toa ka nna yegayega te ba. Ba tom ase ka ti kokpienƙa Keen la. Ligra nyin ate ba pa ba deƙ a te wakaasima ɗaai ate Balaam jam a tom la. Nuru ale jam boro ate ba a wi wa ayen Kooro. Ba a nye ase ka wa ale jam nye dii la. Ba be ale jam tomsi wa la, Naawen jam ko ba kama. ¹² Nuruma de ka nuru baata a bo nuruma sunsunj ase ba a nin boro a de ɗandiinta. Ba goanti a nya ka ba deƙ zuk nyiini. Ba a nye ase ka ɗmoruk viok chinɗa la, ɗa ka nyiam. Buye po ba a nye se ka tiib sii ale kan a ta yoana la. Ba a nye ase ka tiib sii ate nuruma tu gebi si tenj naɗsaɗa ale ge ate si kpi la. ¹³ Ba a nye ase ka nya kpiem nyamiisa la. Ase nyamiisaɗa puuku ale kan sugi la, ba tuimbaatanɗa me a nyini ka peelim ase nya puutanɗa la. Ba a nye ase ka chinmarisaɗa ate Naawen pa si nyo legi po ate si kasim bo dula taam wuu la.

¹⁴ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Enok. Wa jam ka Adam ɗaariɗisaɗa po wanyi. Wala ale jam saa Adam ɗaariɗisaɗa po buyopoi. Wa jam biisi nuruma de wie dila po, dila po a weeni ayen, “Nyono wa ale wa sabiilo boanni a dan jam, ¹⁵ wa le bo ka nuru meena buusa. Baai meena ale a tom tuimbaata ale biisi Naawen a kaasi la, wa le waali ba kama wienɗa de nyin.”

¹⁶ Nuruma de a kasim a ɗuuni ale a fobli kama ale a toarin ba vaanchaab wie nyin. Ba kasim a va ka ba deƙ wabaata yaalika tuima nyiini ale nak kuusa ba deƙ nyin, ale a pak nuruba ale ba noa nyiini ayen ba va ba abe ba a te ba ligra.

¹⁷ Alege m deƙ doaba, ni teeri dii ate ti Nyono wa Yeezu Kirisita tomteero a liɗ jam sak ni dila po, dila powa la, ¹⁸ ayen dii po ate tenƙa a moata kpeglimka la, dan paari, baai ale a va ba deƙ tuim kaasima yaalika la, le jam a la ni kama, ni ale a va Naawen siuku la nyin. ¹⁹ Nuruma de chaab a nye kama ate nuruba a waari chaab. Bala chaab a va ka ba deƙ ɗanyaalik wie nyiini. Ba be ka Naawen Chiika ba suniima po. ²⁰ Alege, m deƙ doaba, ni va Naawen nalimnyiini, ate ni siaka a pagra. Ni basi ate wa chiika a maari ni ate ni a puusi a te Naawen. ²¹ Abe ni basi ate Naawen yaalika lik ase ni ale a limsi ayen ti Nyono wa Yeezu Kirisita a va

wa jiiirimu nyinj a te ni nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

²² Ni ta jiiirim ale baai ale ta chichama la, ²³ abe ni vari baai ale bo bolimu po la a basi. Ni ta jiiirim abe ni a chali yogsum ale ba gela me, alege, baai me kabonjsa tuimara ale basi ate ba gattara dani la, ni kan tiri gattara.

²⁴ Naawen waai ale baga a yik ni ate ni kan tagri ni popola a pai njaan a te wa la, ale baga me a nye ate ni a zaani wa zula Nyonowa ninj ale ge ka kaasun alege ta popeantik nyiini la, ²⁵ Naawen waai ale ka wa dek wa nyiini, a chim ti Varibasido Yeezu Kirisita ti Nyonowa yonni nyinj la, ta ka zula ale pagrim yegayega a gaam jaab buuri meena a ta nyini ku piilimka po a jam paari jinla ale ta dila taam wuu. Ku be nye dila.

Yeezu Wienja Ate Naawen A PA SAK Joon La

¹ Mi Joon ale a nmarisi gbanƙa de po wie nƙaai ate Yeezu a pai sak mu la. Naawen ale pai wienja de meena a te wa ayen wa pai sak wa tomteeroma dii ale za ku nye la. Ku kan beni. Yeezu Kirisita abe tom ka sabiilo ayen wa weeni wienja de a sak mu ate m seba. ² Mi be a weeni ka dii meena ate mi a nya la. Be kaai ale nyini Naawen jigi ale wensie nƙaai ate wa pai sak la ale nna ate mi a weeni. ³ Nuru baai ale ba karim gbanƙa de abe ba weeni a sak ba suaata la, ale nuru baai me ale a wom dii le di nye ate ba va m wienja la, ba sue ale peenti ka yegayega. Dii po ate wienja de le nye la a moata kama.

⁴ Mi, Joon, ale a nmarisi gbanƙa de a te Kirisita bisanja ale a tu chaab toƙatoga buyopoi a bo Asia tɛnka po la.

Naawen boro, ale diem boro, wa le boro kama taam wuu. Wa ale chiisa siyopoiwa ale bo wa nin wɛnnmazuk la, ⁵ ale Yeezu Kirisita waai ale sak ti Naawen wensienja ale lin nak wa yiti kum po tama meena nin la, ba meena ale ba a maari ni abe ba te ni boro ale suyogini. Yeezu ka Naab waai ale gaam tɛnzuk meena nalima la.

Wa jam ta yaali ka ale ti kama ale pai wa ziimu a sugri ti tuimbaatanja ti suniima po a basi, ⁶ ale ge a bobi ti nalima ale lueri ti ayen ti chim Naawen yenni tomteeroma ate ti a tom tuima a te wa Kowa Naawen. Yeezu a ta zula ale nalim ale pagrim yegayega taam wuu. Ku be nye dila.

⁷ Ni nmasi a nya. Wa le nyini ka chinmaanja sunsun a nyini ate baai ale jam chubi wa gaunƙu la, ale nuru meena a nya wa. Wa dan nman pilim jam, nuru meena toƙatoga ale bo tɛnzuk la, le kum kama a te wa. Ku be nye dila.

⁸ Naawen boro ale diem boro, wa le boro kama taam wuu. Wa ka waai ale ta nanta meena pagrim a weeni ayen, “M ka piilimka, m be ka kpeglimka.”

⁹ Mi, Joon, ka ni suok. Mi ale nama a namu kama Yeezu nyin, alege wa a maari ti ate ti a siak a te ti ninammu ayen dai yerj ti le jo wa naamu po. Ba pai mi a basi ka Patmos ate nyiam doa gilim ka la po. Ba ale nye nna dii nyin la, m jam mooli ka Naawen wamaɲsaja alege a weeni nuruba Yeezu ale jam sak ti wensie nƙaai la. ¹⁰ Nyɔnɔwa danni ate Naawen Chiika a jam nye ate mi nya nanta nna a se m jam goa a daasim kama la. M jam wom ka lueluk kpion a se damuniŋ la, ¹¹ a weeni

mu ayen, “Nmarisi jaab buui ate fi nya la a nyo fi gbanƙa po a pa te Kirisita bisanja ale a tu chaab a bo sateɲsa siyopoiwa a bo Asia po ate ba a wi ayen Efisos, Sumana, Peganum, Tayatira, Sardis, Filadelfia ale Laodisia la.”

¹² Mi yaa virim ayen m nya si ka wana ale a biisi, ate mi yaa nya ale ka kanaasa siyopoi a za, ba pai ka ligmonin a nye si. ¹³ Mi nman nya ale jaab a neensi saalobiik a za kanaasaja sunsun. Wa jam jo ka garuk wonj ale pa garuk kuui ale a nyagsi nna a se ligmonin la a bobi gilim wa kuusidi. ¹⁴ Wa zukku zuisanja a jam peenti ka nna tektek, ale ge ate wa ninaŋa a muni ase holim ale a de la. ¹⁵ Wa nantaatanja a jam muni a se ka kuta ate ba pai se bolim po la, ale ge a nyagsi nna yegayega. Wa lueluku a jam a kum ase ka nyiam ale a wuuri dii la. ¹⁶ Wa ta ka chinmarisa siyopoi wa juga po ale gebik kaai noanja meena ale a de la ate ka nyini wa noai po a nyini. Wa ninaŋa a nyagsi ase wɛnbiri ale jueli wenzuk sunsun a nyagsi dii la.

¹⁷ Mi le nya wa la, mi ya lo tɛɲ a se m kpi la. Wa yaa tiri mi ale wa juga nisanja alege weeni mi ayen, “Kan chali yogsum. M ka piilimka, m be ka kpeglimka me. ¹⁸ Mi ka waai ale vua la. M jam kpi kama, alege yogyogla m boro ka taam wuu. Mi le soa kum ale juijui ate nuruba kpi a cheŋ la.

¹⁹ “Nmarisi wie nƙaai ate fi nya la a dueni. Nja gela ka jinla wie. Nja gela ale jam nye chum dii po. ²⁰ Chinmarisa siyopoiwa ale bo m junŋa po la, ale kanaasa siyopoiwa ale nye nna se ba pai ligmonin a nye si la, kiri a jam suk kama. Yogyogla, nja be nyini ka peelim, m le pai nja kiri a sak ni. Chinmarisa siyopoiwa ka Naawen sabiiloba bayopoi baai ale a nya Kirisita bisanja ale a tu chaab buyopoi a bo Asia po la. Kanaasa siyopoiwa ale za la, ka Kirisita bisanja ale a tu chaab buyopoi dula la.

2

¹ “Nmarisi wienja de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisanja ale a tu chaab Efisos la zuk la.

“Mi ka nuru waai ale ta chinmarisa siyopoiwa m junŋa po la. Mi ale cheŋ a gilim kanaasa siyopoiwa ale a nye ase ba pai ligmonin a nye si la, be goori wom m le m weeni fu dii la. ² M seba ni suniima po ale ka dii la kama ale ni ale a yaali ayen ni tom mi tuimaŋa ale chichiiba alege kan jiagi la. M seba ayen ni ka wari ale nuru baai ale a tom tuimbaata la, alege a nye nuru baai ale weeni ayen ba ka Naawen tuimtomdoba alege ba daa wa tuimtomdoba la a nya. Ni be nya kama ayen ba ka velinwendisa.

³ Ni siak a te ni ninammu ale chichiiba

ka mi nyinj, alege kan yaali ayen ni basi mi va ka.

⁴ "Alege ni diem tali ka wari dinyi. Ni kan yaali mu ase ni ale lij a yaali mu dii la. ⁵ Ni teeri ni ale lij jam ka dii la, abe ni pilim jam mi jigi. Ni dan kan pilim jam mi jigiya, m le nman pilim jam ni jigi ka nwuli a pa ni kaniaka ka zaanaŋa jigini. ⁶ Ni kisi tuimbaata tii ate Nikolaitan demma a nye la kama, a se mi ale kisi ba dii la.

⁷ "Ni lagi ni tueŋa a wom dii ate Naawen Chiika a weeni a sak Yeezu Kirisita bisanŋa ale a tu chaab a bo Asia la.

"Baai meena ale kaa basi mi va ka la, m le te ba siuk ate ba de Naawen tiib buui ale a te nyuvuri la yoanni.

⁸ "Nmarisi wienŋa de a te Naawen sabi-ilowa waai ale a nya Kirisita bisanŋa ale a tu chaab Sumana la zuk la.

"Mi ka piilimka m be ka kpeglimka. Mi jam kpi kama, alege yogyogla m boro kama taam wuu. ⁹ M seba ni ale a tu daani kaai meena la kama. M seba ni ale ka njanjagsa la kama, alege ni jigsi kama. M be seba baai me ale a wi ba dek ayen Juuba ate ba biisi a kaasi ni yue la kama. Ba ka nuru baai ate Sitaana a soa ba. ¹⁰ Ni kan chali yogsum ale wari dii ale a te ni ninam la. Sitaana le basi ate ba yik ni ba gela a lik dok po ate wa nye ni nya ate ni ninammu a paari da pi. Ba dan poom ayen ba ko ni, ni nmasi ta siaka ale mi ate m te ni nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la.

¹¹ "Ni lagi ni tueŋa a wom dii ate Naawen Chiika a weeni a te Kirisita bisanŋa ale a tu chaab a bo Asia la.

"Nuru baai ale nmasi yik ba siaka ate ku a paari ku kpeglimka po la, Naawen a kan pa ba a gum chaab ale nuru baai ate wa le te ba waalika la.

¹² "Nmarisi wienŋa de a te Naawen sabi-ilowa waai ale a nya Kirisita bisanŋa ale a tu chaab Peganum la zuk la.

"Mi ka waai ale ta gebik kaai noanŋa meena ale a de la, wom m le ta dii ayen m weeni fu la. ¹³ M seba ayen ni ale bo juujiu la, Sitaana ale ta m nuruma. Ni ta wensie kama ale kan basi ni siaka me ale mu. Ba ko Antipas waai ale jam ta siaka ale mu a sak m wienŋa la alege ni an basi mu.

¹⁴ "Alege wienŋa chaab ate ni tali. Nuruba gela ale bo ni po a va Balaam sinsanŋa. Wa jam sak ka Belak ayen wa sak Juuma ba le ba nye dii a de bogluta nhandiinta a be ba a nye kabonŋa la. ¹⁵ Nuruba ba gela a bo ni po a va Nikolaitan demma sinsanŋa. ¹⁶ Ni basi ni wabaatanŋa. Ni dan kan basi ya, m le

pilim nman jam ni jigi nwuli a pai gebik kaai ale nyini m noanni po a nyini la a tu ba a nye kpalinj.

¹⁷ "Ni lak ni tueŋa a wom dii ate Naawen Chiika a weeni Kirisita bisanŋa ale a tu chaab a bo Asia la.

"Nuru baai ale nmasi yik ba siaka ate ku a paari kpeglimka la, m le pai nhandiin tii ate ba a wi ayen 'maana' la ate ti suk la a te ba. M le nmarisi yue paali a dueni tintain peeluk nyinj a te waai meena. Waai a kan seba yonni, ka waai dek ale a tuesi la nyiini.

¹⁸ "Nmarisi wienŋa de a te Naawen sabi-ilowa waai ale a nya Kirisita bisanŋa ale a tu chaab Tayatira la zuk la.

"Mi ka waai ale ka Naawen Biika ate m ninanŋa a muni a se bolim ale a de la, ate m nantaatanŋa a nye se kutuk ate ba pai se bolim po ate ku a nyagsi la, ni wom dii ate m ta ayen m weeni ni la. ¹⁹ M seba ni suniima ale ni ale a yaali Naawen ale ni le ta siaka nalimnyini ale wa dii la. M seba me ayen tuim nŋaai ate ni a tom ale chichiiba la gaam tuim nŋaai ate ni lij a tom la kama.

²⁰ "Alege wari dinyi ate ni diem tali. Ni siak kama ate Jezebel nipok waai ale a weeni ayen wa ka Naawen biisiteero la, a sak ayen ni ale a yaali Naawen ale ni a de bogluta nhandiinta. ²¹ Mi te wa siuk kama ayen wa basi wa kabonŋanŋa nyeka alege wa kan yaali ayen wa basi. ²² Ni wom mi. Wa ale baai ale tigi chaab a nye ba kabonŋanŋa ale kan yaali nŋa basika la, m le basi ate tuem a yik ba ate ba duak teŋ a nam yegayega. ²³ M le basi ate wa bisanŋa a kpi, ate Kirisita bisanŋa meena a seba ayen mi ka waai ale seba nuruba suniima po ale ka dii la. M le tuni ni meena ale le tom dii la.

²⁴⁻²⁵ "Nama baai ale bo Tayatira teŋka po ale kan va Sitaana wa susugi nŋaai ate nipowa a sak nuruba la, maa yaali ayen ka ni nyini a nmasi yik ni wensie sinsanŋa ate m nman pilim jam. M kan weeni ayen ka ni nman nye wariwari ya.

²⁶ "Ni dan nmasi yik nalimnyini ate ku peenti m sui ale ge ate ku paari ku kpeglimka, m le bobi ni m nalima ate ni soa teŋ ka meena nuruma. ²⁷ M Kowa ale pai wa pagrimu a te mu ayen m soa ba ale pagrim. Ni seba samoninj meerowa a nyeem ale pai wa kukku duoku a nak samoninj sii ale kan nala a mobi la. Nama me ale soa ba ka dila. ²⁸ M zuli nŋaai ale m nalim buui ate m le pai a te ni la, de kasim a nyagsi a se ka vari chinmarika la.

²⁹ "Ni lak ni tueŋa a wom dii ate Naawen Chiika a weeni Kirisita bisanŋa ale a tu chaab a bo Asia la.

3

¹ “Nmarisi wienja de a te Naawen sabi-
ilowa waai ale a nya Kirisita bisanja ale a
tu chaab Sardis la zuk la.

“Mi ka waai ale ta chiisa siyopoiwa ale
chinmarisa siyopoiwa la. Ni wom m le
a yaali ayen weeni ni dii la. M seba ni
ale a tom dii ate nuruba a weeni ayen ni
a va mu nalimnyiini alege ni kan va mu
nalimnyiini la kama. ² Ni yiti zaani ale
ninmuna a va mu nalimnyiini, mi nya
ayen tuim njaai ate ni tom la an diem
magsi Naawen nina po. ³ Ni teeri ba ale
sak ni dii ale ni ale wom dii la ate ni basi
ni wabaatana abe ni a zuli wa. Ni dan
kan yiti a zaani ya m le jam diiri ni ase
zue la, ni kan seba diipo ate m le jam la.

⁴ “Ni ba gela ale bo Sardis la an diem
tom tuimbaata njaai le nja nye ate ni
suniima a danj la. M le te ni garuk
peelita ate ni jo a be m basi ate nama
ale mi a chej ale chaab dii la ni magsi
ka dila.

⁵ “M le basi ate nuru baai ale nmasi yik
nalimnyiini ate ku ga a paari ku kpeglim
ka la a jo garuk peelita m be kan yeeri ba
yuenja nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka
la gbanjka po. M le weeni a lagri m kowa
ni nja ayen m soa ba kama.

⁶ “Ni lagi ni tuenja a wom dii ate
Naawen Chiika a weeni Kirisita bisanja
ale a tu chaab a bo Asia la.

⁷ “Nmarisi wienja de a te Naawen sabi-
ilowa waai ale a nya Kirisita bisanja ale a
tu chaab Filadelfia la zuk la.

“Mi ka waai ale ka nuru welenj ale
wensie nyono ale ge ta Naaboa Deevid
saafika la. M dan pai ka a lagi tuok nuru
karo a бага a ligi ku. M be dan pai ka a
kpari, nuru karo a бага a lagri. ⁸ M seba
ni ale a tom dii la kama. M be seba ni
ale ta pagrim magdek la kama. Ni va m
sinsanja kama ale ta siaka ale mu. Mi
be lak tuoku kama ni ni nja gerj. Nuru kan
lik ku. ⁹ Ni a wom. Baai ale a velim ayen
ba ka Juuba la, Sitaana ale soa ba. M le
basi ate ba jam a kpi duna ni ni nja a zuli
ni, ate ba seba ayen mi a yaali ni kama.
¹⁰ Ni ale va mi sinsanja ale chichiiba la
nyin, mi me ale lik nama me a tara ate
ninam buui ale cheena tenjuk ayen ku
choa nuruma a nya la a kan paari ni.

¹¹ “M cheena kama, ku kan beni. Ni
be chiib ta ni nak dega tiirimu ate waai
a kan vari ni jigiya.

¹² “Baai ale бага a yik ku a ta paari ku
kpeglim ka la, m le basi ate ba a nye a se
ka zanja la Naawen Puusika Yenni po
taam wuu. M le nmarisi Naawen yonni
ale wa tenj ka yonni a dueni ba nyin.
Wa tenjka ka Jerusalem paalik kaai ate
Naawen ayen wa basi ate ka jam tenjuk

meena chum dii po la. Mi me le nmarisi
m yue paani a dueni ba nyin.

¹³ “Ni lak ni tuenja a wom dii ate
Naawen Chiika a weeni Kirisita bisanja
ale a tu chaab a bo Asia la.

¹⁴ “Nmarisi wienja de a te Naawen sabi-
ilowa waai ale a nya Kirisita bisanja ale a
tu chaab Laodisia la zuk la.

“Mi ka waai ale basi ate wie a nye la,
ale a sak nuruba Naawen wensienja la.
Mi ale nya nanta meena a ta nyini ku
piilim ka po ate Naawen a nye ba la. ¹⁵ M
seba ni ale a tom dii la kama. M seba
kama ayen ni an yogsa, ni be an tuila. Mi
a yaali ka ni yogsa yaase ni tuila. ¹⁶ Alege
ni abe le bo sunsunsanja po nna, ni an
tuila, ni abe an yogsa la, m le chiiri ni
kama m noanni po a basi. ¹⁷ Ni a weeni
ni dek kama ayen, ‘Tama ka jigsiroba, ti
kan yaali jaabjaaboa.’ Alege ni ze ayen
ni ka niniga nyamma. Ni ka nanjagsa
a chej chabola ale chim yeoba. ¹⁸ Ni da
ligmonin mi jigi, njaai ale chim ligmonin
dek la ate ni chim jigsiroba. Ni da garuk
peelita me mi jigi a lik ni chivienja. Ni be
da nina kpaam me m jigi a nyo ni ninanja
po ate ni a nya.

¹⁹ “Mi a tcorinj baai meena ate m ta
yaalika ale ba la kama, ale nman a yaali
ayen m dak ni tuimbaatana a sak ni. Ni
basi dii ate ni a tom la a be ni va mu
nalimnyiini. ²⁰ Ni be wom, mi kasim za
ka dokku noai a nak ale ge a wi. Baai ale
a wom m lueluku ale ge a lagi tuoku la,
m le jo, ate ba ale mi a maari chaab a de
njandiinta.

²¹ “Baai ale nmasi yik di nalimnyiini
ate di a paari kpeglimka la, m le te ba
siuk ate ba kali m tenj m naamu jigini.
Mi daam nmasi yik kama a ta di a paari
di kpeglimka. Dila ale soa ate m kowa
basi ate mi kali dula.

²² “Ni lagi ni tuenja a wom dii ate
Naawen Chiika a weeni Kirisita bisanja
ale a tu chaab a bo Asia la.”

4

¹ Ku njaninyin ate mi nman pilim wom
ale nya jaab a se m goa daasim kama la.
Wenjmazuk mi yaa nya tuok ale ku lagi,
ate lueluk kuui ate m linj wom nna a se
damunin la weeni mu ayen, “Jueli jam dela
ate m weeni fu dii ale ku jam a nye la.”

² Naawen Chiika a deri de mi ni nja ate mi
jueli ga a jo. Mi yaa nya Wenjmazuk
naam zukpaglik ale ka za ate nuru a kali
ka zuk. ³ Wa ninanja a jam a nyagsi a se ka
tintain njaai ale muni ale ge a nyagsi la, ate
nagotom a nye a se gonungoona la a gilim
wa. ⁴ Kalisa jiga pisiye ale sinaansi ale
jam gilim wa. Nisom pisiye ale banaansi
ale jam kali si zuk. Ba meena a jam jo

ka garuk peelita ale vuk ligmonij zutogsa. ⁵ Wenzuku a jam a nyagsi kama ale a na Wenjmazuk naamu zukpaglika jigini. Kanaasa siyopoi ale jam toati a za wa ninj. Si jam ka Naawen chiisa siyopoiwa. ⁶ Mogi fiik ale jam a nyagsi a se nyaasuj la ale jam maa za wenjmazuk zukpaglika ninj.

Dunjsa sinaansi ale jam maa za gilim a gum du. Si ninaŋa a jam piisi kama a kali ninj ale ŋaaj. ⁷ Dunjsaŋa kanyi a jam a nye a se ka gbenli la, kanyi a jam a nye a se ka lalik la, kanyi zuk a jam a nye a se nuru zuk la, kanyi me zuk a jam a nye nna a se jiruk ale lagi ku kinŋaŋa a basi la. ⁸ Si meena a jam ta ka kinŋaŋa ŋayuebi ale ge ate si ninaŋa a sueri si nyiŋsaŋa meena. Si meena a kasim jam a yi ka yiila yok ale kantuenj alege kan vuusi. Si jam yi a weeni ayen,

“Ti Nyɔnɔ Naawen waai ale welema ale ge soa ŋanta meena pagrim,
fi ka piilimka, fi boro kama taam wuu.”

⁹ Dunjsaŋa sinaansiwa a jam yi si yiilaŋa a pak ka waai ale jam kali wenjmazuk naamu zukpaglika zuk la, dii nyinj la wa jam ta ka zula ale nalim ale ge boro taam wuu. ¹⁰ Si le jam a yi si yiilaŋa la, nisomma pisiye ale banaansiwa meena a kasim jam a duak ka tenj ale a yiti wenzuk ale a puusi waai ale jam kali wenjmazuk naamu zukpaglika zuk ale ge boro ta a wuu la. Ba meena a kasim jam a lagi ba zutogsaŋa a dueni ka wa ninj ale ge a weeni ayen,

¹¹ “Ti Nyɔnɔ ale ti Naawen,
fi ale nye ŋanta meena.
Ka fi dek yaalika ate fi basi ate ba boro.
Dila ale soa ate ku magsi ayen ti a puusi fu,
dii nyinj la fi ta ka zula ale nalim ale pagrim.”

5

¹ Mi ale nya waai ale wa kali wenjmazuk naamu zukpaglika zuk la, wa jam ta ka gbanj wa juga po. Ba jam ŋmarisi ka wie a dueni ka ninj ale ka ŋaaj ale ge pai ŋanta a bobi buyopoi a ligi gbanjka. ² Ate mi yaa nya Sabiilo wanyi ate wa yaa mooli ale lueluk kpionj ayen, “Ka wana ale бага a foli bobika buyopoiwa ale ge a lagi gbanjka nna.” ³ Alege nuru jam ka wenjmazuk wa yaase tenjuk wa yaase kpilima bo ka jigiyi ate wa бага a lagi gbanjka a nya ka po.

⁴ Mi ale nya ale nuru karo a бага a lagi gbanjka a nya ka po la, mi ninyiam yaa deri a nyini. ⁵ Naawen nisomma wanyi a yaa weeni mi ayen, “Kan basi ate fi ninyiata a nyini. Gbenli dii ale nyini Juda demma po la, wa ka Naabɔa Deivid ŋaanbiik.

Wala ale nak deero. Wa le foli bobika buyopoiwa a lak gbanjka.”

⁶ Mi yaa nya ale ka pabiik ale za du. Ka jam za moata ka wenjmazuk naamu zukpaglika ate dunjsaŋa sinaansiwa ale nisomba pisiye ale banaansiwa a za gilim ka. Ka jam a nye ase ba ko ka kama la. Pabiika a jam ta ka nyiila ŋayopoi ale nina ŋayopoi. Ka nina ŋayopoiwa ale ka nyiila ŋayopoiwa ka Naawen chiisa siyopoiwa sii ate Naawen a tom a basi tenjka meena po la. ⁷ Pabiika yaa chenj ga tuesi gbanjka waai ale kali wenjmazuk naamu zukpaglika zuk la juga nisaŋa po. ⁸ Pabiika ale tuesi gbanjka la, dunjsaŋa sinaansiwa ale nisomba pisiye ale banaansi wa a yaa yiti a duak tenj wa ninj. Nisomma meena jam ta ka ŋanta ate ba a neensi kpanta ale maa ta china, ate ŋa a nyagsi ase ligmonij la. Nyum masak ale bo ŋa po. Nyum de ka Naawen nuruma puusaŋa. ⁹ Ba yaa jam yi yi paali ayen,

“Fi ka nuru waai ale magsi gbanjka pai ka abe fi foli bobika buyopoiwa.

Ba le ko fu la, fi jam pai ka fi ziimu a tuesi nuru bori a basi Naawen jigi.

Fi ale lueri ba a ta nyini satenjsa meena ale nuruba meena po a nyini ate ba meena a biisi biisa togotoga.

¹⁰ Fi ale bobi ba nalima a lueri ba ayen ba chim Naawen yenni tomteeroma abe ba a tom tuima a te ti Naawenni. Ba ale soa tenjka meena nuruma.”

¹¹ Mi yaa ŋman pilim nya ale Naawen sabiiloma a bo dula. Ba jam piisi kama nna yegayega a gaam chiinika a yaa za gilim dunjsaŋa sinaansiwa ale nisomma. ¹² Ate ba yaa a yi yiila nna yegayega a weeni ayen, “Pabiik kaai ate ba ko la ku magsi ka ti a zuli fu dii nyinj la fi soa ka ŋanta meena ale ta yam ale pagrim ale zula ale nalim ale pimpauk.”

¹³ Ate mi yaa wom ŋanta baai buuni meena ale bo wenjmazuk ale tenjuk meena ale kpilunj ale nyiam po meena ate ba jam a yi yiila a weeni ayen,

“Ni basi ate ti pak waai ale kali Wenjmazuk naamu zukpaglika zuk la ale pabiika,

dii nyinj la ba ta ka zula ale nalim ale pagrim yegayega taam wuu.”

¹⁴ Ba le yi yiini a nueri la, dunjsaŋa sinaansiwa a yaa weeni ayen, “Ku be nye dila,” ate nisomma yaa yiti a duak tenj a puusi ba.

6

¹ Pabiika ale tuesi gbanjka la, wa yaa foli bobika bunyi ate dunjsaŋa sinaansiwa kanyi yaa weeni mi ale lueluk kpionj nna se wein kumsa la ayen, “Jam nya.” ² Mi yaa ga nya ale wusum peeluk a za dula.

Nuru waai ale jam kali bu zuk la, a jam ta ka tom ale peema ale vuk zutok. Wa yaa nyini tigurik po ayen wa nak yiak wa dachaasana.

³ Ate Pabiika yaa foli bobi kaai ale saa buyewa la. Duŋ kaai ale saa siyewa la yaa weeni mi ayen, "Nya." ⁴ Mi yaa nya ale ka wusum monuŋ ale za du. Ba jam pai ka gebik kpierŋ a te nuru waai ale jam kali bu zuk la. Ba jam pai pagrim a te wa ayen wa cheŋ teŋka meena nuruma jigi a ga tigi ba a nyo jigi yeŋ ate ba nye tigurik a ko chaab.

⁵ Ate Pabiika yaa nman foli bobi kaai ale saa butawa la. Duŋ kaai ale saa sitawa la yaa weeni mi ayen, "Nya." Mi yaa nya ale ka wusum sobluk ale za. Ba jam pai ka nmanmagsinta a nyo wa nisa po. ⁶ Mi yaa wom lueluk ale ku nyini duŋsana sinaansiwa sunsuŋ a weeni mi ayen, "Cheŋ a ga tuni nuru baai ale tom dai yeŋ la ale 'wiiti' chin yeŋ yaase 'baali' china nta, alege yik fi deŋ abe fi kan kaasi kpaamu yaase daamu."

⁷ Ate Pabiika yaa nman foli bobi kaai ale saa bunaansiwa. Duŋ kaai ale saa sinaansiwa la a yaa weeni mi ayen, "Nya."

⁸ Mi yaa nya ale ka wusum piak ale za du. Nuru waai ale jam kali bu zuk la yue jam ale "Kum". Wanyi me yue jam ale "Kpilunŋteŋ". Wa jam a vi ka "Kum" nnaŋ. Ba yaa poori teŋka bunaansi a yaa lueri kauku kunyi ayen ba ko waai meena ale jam bo dula la. Ba no bayewa yaa cheŋ a ga nye ate kom ale nyintuila a jam dula. Ba jam pai ka gebik wonŋa ale goaduŋsa a ko ba.

⁹ Ate Pabiika yaa nman foli bobi kaai ale saa bunuwa la. Mi yaa nya ale ka jaab ale a nye se kunkuŋ la ale za du. Baai meena ate ba jam ko ba ayen ba jam a sak Naawen wamanŋana la nyin la a jam za ka jaab buui ale a neensi kunkuŋku la teŋ.

¹⁰ Ba yaa nuem ale lueli pagrisa ayen, "Ti Nyono, fi ka welensa ale wensie nyono ale ge ta nanta meena pagrim. Ku le beni a soa ka se ale ge ate fi bo buusa a te teŋka meena nuruma abe fi te ba waalika ba ale jam ko tama dii la?" ¹¹ Ba yaa te ba garuk wonŋ peeli ta ale weeni ba ayen ba vuusi magla ate teŋka meena nuruma a ko ba suaataŋa a nueri a se ba le jam ko ba dii la a gum du.

¹² Ate mi yaa nya ale Pabiika nman foli bobi kaai ale a saa buyuebiwa la. Teŋka meena a yaa deri choa nna yegayega ate wenbinni me a sobri a se garuk la. Chiika me a muni a se ziim la, ¹³ ate chijmarisana a lo teŋka zuk a se viok ale a fuk ate kinŋkama a lo dii la. ¹⁴ Wenŋmazuk a yaa kpamsi a se gban la a be, ate guuk kpionŋana ale teŋsana meena ate nyiamu

a doa gilim si la, a basi ba zaanaŋa jigaŋa. ¹⁵ Teŋka meena nalimaŋa, nuru kpionŋa, nanta nyamma, sojiba kpaga, yomma, ale baai ale soa ba deŋ fasi yaa la, ba meena jam chali kama a jo pina vie ale guuta sunsuŋ. ¹⁶ Ba yaa saalim ayen guutaŋa ale pinaŋa a lo ba zuk, ate waai ale kali wenŋmazuk naamu zukpaglika zuk la a kan nya ba, abe Pabiika kan nya ba ale ka supuurimu. ¹⁷ Ba yaa weeni chaab ayen, "Naawen supuurimu danni a paari kama. Ka wana ale бага a tu wa?"

7

¹ Ku nnaŋnyin, ate mi yaa nya Naawen sabiiloba banaansi a poori za toŋatoŋa teŋka gugotta tinaansiwa po. Sabiiloma yaa a yik teŋka vaata tinaansiwa a tara ate vaataŋa an jam бага a fuk teŋka zuwa yaase nyakpeemu zuwa yaase ku fuk tiisaŋa ate si choa. ² Naawen ale jam te wa sabiiloma pagrim ayen ba kaasi teŋka ale nyakpeemu. Ate mi yaa nya Naawen sabiilo wa choa ale wa nyini korinumu po a nyini, a ta jaab wa nisa po. Wa yaa kaari ale lueluk kpionŋ a wi sabiiloba banaansiwa a weeni ba ayen, ³ "Basi ate mi liŋ a nmarisi Naawen tomteeroma die nyin, abe fi yaa kaasi teŋka ale nyakpeemu ale tiisaŋa." ⁴ Nuru ale jam weeni mi ayen baai deena nyin ate ba nmarisi la ka nuruba tusa kook ale pisinaansi ale banaansi (144,000). Ba jam ka Izirali buuri pi ale buyewa po. ⁵⁻⁸ Tusa pi ale naye ale jam nyini Juda, tusa pi ale naye nyini Aruben, tusa pi ale naye nyini Gad, tusa pi ale naye nyini Ase, tusa pi ale naye nyini Nafitali, tusa pi ale naye nyini Manasa, tusa pi ale naye nyini Simeyon, tusa pi ale naye nyini Livai, tusa pi ale naye nyini Isaka, tusa pi ale naye nyini Zebulun, tusa pi ale naye nyini Josefi, tusa pi ale naye nyini Benjamin.

⁹ Ku nnaŋnyin ate mi yaa nya ale nuru boari a za dula. Nuru an jam бага a chiini. Ba jam nyini ka teŋka meena satenŋana ale diinaŋa, ba jam a biisika biisa toŋatoŋa. Ba jam jo ka garuk peeluk wonŋa ale ta kpinkparuk vaata ba nisima po, jam za wenŋmazuk naamu zukpaglika ale Pabiika nin. ¹⁰ Ba yaa jam kaari yegayega a weeni ayen, "Varibasika a nyini tama Naawenni ale kali naamu zukpaglika zuk la ale Pabiika jigi." ¹¹ Duŋsa sinaansiwa ale nisomma ale Naawen sabiiloma a maa chaab a duak teŋ wenŋmazuk naamu zukpaglika nin a puusi wa, ¹² ale a weeni ayen, "Ku be nye dila. Ti a pak fu ale a puusi fu dii nyin la, fi ta yam ale zula ale nalim ale pagrim yegayega taam wuu. Ku be nye dila."

¹³ Nisomma wanyi a yaa virim a bek mi ayen, “Baai ale jo garuk peeluk wonṭana la, ka be demma? Ba nyini ka be?”

¹⁴ Mi yaa weeni wa ayen, “Mi ze ba, weeni a sak mu.”

Wa yaa weeni mi ayen, “Ba nyini ka ninam yegayega po a nyini a pai Pabiika ziimu a sugri ba gataṅa ate ti peenti. ¹⁵ Dila ale soa ate ba za wenṅmazuk naamu zukpaglika niṅ ale a tom wa tuimaṅa yok ale kantueṅ. Naawen dek le wa a nya ba zuk. ¹⁶ Kom ale nyanyuila a kan ṅman yik ba. Wentueṅ ale tuilik me kan ṅman nak ba. ¹⁷ Pabiik kaai ale moata wenṅmazuk naamu zukpaglika la ale wa chim ba naaperik abe wa de ba niṅ a gisi buli sii ale ta nyuvuri nyiam la ate ba a nyu. Naawen dek ale duisi ba ninyatana ba nina po a basi.”

8

¹ Ate Pabiika yaa foli bobi kaai ale saa buyopoiwa la. Wenṅmazuk chiok an choa ya a ta dila a ga paari “miita” pisita. ² Dila ale ga taam la, ba yaa pai damunsa siyopoiwa a te Naawen sabiiloba bayopoiwa. Ba jam kasim za ka Naawen niṅ.

³ Sabiilo wa choa ale jam ta chin ate di a nyagsi ase ligmonṅ la a yaa jam za kunṅkuṅ teṅ. Nanta ale jam bo chinni po ate ba nyummu masa ate ba yaa pa te wa ayen wa pa gum Naawen nuruma puusana po a ju kunṅkuṅ ale dua naamu zukpaglika niṅ la zuk. ⁴ Jamasika nyuisaṅa ale Naawen nuruma puusana a jam nyini ka sabiilowa ale za juijui la a jueli. ⁵ Wa le jam ju jaab buui ale jam a nyuṅ nna masikmasik a nueri la, wa yaa jam pai bolim a nyo chin dii ale a nyagsi ase ligmonṅ la po a yuk ba meena a basi teṅzuk. Teṅka ya choa nna yegayega ate wenzuk a nyagsi ale a na nna yegayega.

⁶ Ate sabiiloba bayopoiwa a yaa gomsa ayen ba peeri ba damunsaṅa.

⁷ Sabiiloma wanyi a yaa liṅ peeri wa damunika. Nmoruk tana ale bolim a gum chaab ale ziim a yaa deri lo teṅka zuk. Wa yaa poori teṅka a soa se chaab la buta, ate kauku kunyi a ju ale bolim ate tiisaṅa ale wuutaṅa meena ale jam bo ku po la a de.

⁸ Sabiilo waai ale jam pai san la a peeri wa damunika. Ba yaa jam pai jaab a se guuk kpion la ate bolim jam a de ku la a yuk a basi nya kpeemu po. Nyiamu a yaa poori a soa se chaab la buta kauku kunyi a tagri chim ziim, ⁹ ate ṅantaṅa ale bo nyiamu po la a kpi ate ṅaarun kpeentaṅa meena ale jam bo nyiamu po la kaasi.

¹⁰ Sabiilo waai ale jam saa batawa la me a yaa peeri wa damunika. Chinmarik kpian kaai ale jam a nyagsi nna yegayega la a yaa nyini wenṅmazuk a lo teṅka

zuk. Sabiilowa yaa poori belana meena ale bulisana meena a soa se chaab la buta ate kauku kunyi chinmarika a kaasi.

¹¹ Chinmarika yue jam ale “Atoa”. Bulisana meena nyiamu a jam toa kama ate nuruba yegayega a jam nyu bu a kpi.

¹² Sabiilo waai ale jam saa banaansiwa la, a yaa peeri wa damunika. Ba yaa poori wenbinni ale chiika ale chinmarisana a soa se chaab la buta a yaa lueri kauku kuui ale a nyagsi la a basi. Ba jam poori yokku ale kantueṅka, a yaa basi ate ku kan nya.

¹³ Mi yaa nya ale jiruk a jam bo dula niṅniṅ wenṅmazuk a fuk a yiti. Ku yaa weeni ale lueluk kpion ayen, “Sabiiloba batawa baai ale tali an peeri ba damunsaṅa la, ba dan jam peeri si, nuru baai ale bo teṅzuk la le nye ka se?”

9

¹ Sabiilo waai ale a saa banuwa la, a yaa peeri wa damunika. Ate mi yaa nya chinmarik ale ka nyini wenṅmazuk a jam lo teṅzuk. Chinmarika jam ta ka vorub buui ale kan ta kpeglimka la saafiika.

² Ka yaa lagi vorumu noanni ate nyuisa yegayega a yaa jam nyini bu po a nyini a se bolim kpiem nyuisa la. Nyuisana a yaa nye ate wenbinni ale vayogsimu a sobri nna birim. ³ Ate tintue yaa nyini nyuisana po a nyini. Tintueṅa jam ta pagrim a se ka teṅzuk de nuenta ale ta pagrim dii la. ⁴ Ba jam weeni ṅa kama ayen ṅa kan de vaata yaa ase wuuta alege ṅa a dom ka baai ate sabiilowa an jam ṅmarisi ba deṅa niṅ la. ⁵ Tintueṅa jam ka siuk a ko ba, alege ṅa le basi kama ate ba nam chiisa sinu. Ba le ba nam dii la a nye se ka nuon ale dom fu ate fi a nam dii la. ⁶ Chiisa sinuwa de po nuruma le gisi yaali kum, alege ba kan бага a nya bu. Ba ba a yaali ayen ba kpi alege kum le chali be kama ba jigi.

⁷ Tintueṅa jam a nye se ka wusuma ate ba gomsa magsi ayen ba ta ṅa cheṅ tugurik po la. Na jam vuk ka zuyua tii ale a nye ase ligmonṅ ba pai nye la. Na ninana jam a neensi ka nurubiik nina. ⁸ Na zuisana me jam a neensi ka nipooba zuisa, ṅa nyinanana me a neensi gbenji nyina. ⁹ Na kuusana jam lik ale ka ṅanta nna ase kuta paglagsa la. Na kinṅana ale jam a fuk dii la a nye ase ka wusum bori ale a dari toroko a cheṅ kpaliṅ la. ¹⁰ Na juitana a jam a neensi ka nuenta juita. Na le jam pai ṅa juitana a dom nuruma dii la ale jam chim ṅa pagrimu a yaa basi ayen ba nam a paari chiisa sinu. ¹¹ Sabiiloma wanyi ale jam bo dula la, ba jam a wi wa ale Juuma biika ayen ka Abadon. Ba jam a wi wa me ale Giriki demma biika ayen ka Apoliyon. Di kiri ale waai ale ka “tuimkaasima nyono”.

Wa jam ka nuentaŋa naab ale maara nya vorub buui ale kan ta kpeglimka jigi la.

¹² Ba yaa weeni mi ayen ninam buui le bu liŋ jam nurubiik jigi la, bula taam kama. Bula dan taam ga nueri, ninam buye le pilim jam gum du.

¹³ Sabiilo waai ale jam saa bayuebiwa la a yaa peeri wa damunika ate mi yaa wom lueluk ale ku nyini kuŋkuŋku ale a nye nna ase dubuulim la jam dua Naawen niŋ la gugotta tinaansiwa po. ¹⁴ Lueluku yaa weeni sabiilowa waai ale saa bayuebiwa la ayen, “Cheŋ ga foli sabiiloba banaansiwa ate ba yik bobi Yufretis benni po la a basi.” ¹⁵ Wa yaa ga foli ba ate ba nyini benni po a nyini sabiiloma de jam gomsa ba dek magasi ka diipo ale da dii ale chiik kaai po ale bein dii po, ate Naawen lueri ba. Ba jam yik sabiiloma kama a zaani ayen Naawen weeni dai dii danni ate ba le tom ba tuimaŋa la. ¹⁶ Soji baai ale jam do wusumaŋa a cheŋ tigurika tuka jigini la, a jam a vi ka sabiiloba banaansiwa ŋaŋ. Ba jam weeni mi ayen ba piisi ka nna yegayega a gaam taam ate nuru an jam бага a chiini ba. ¹⁷ Mi jam nya ba ka a se m goa daasim kama la. Ba jam pai ka kuta paglagsa a ligi ba kuusa. Kuta paglagsana jam muni kama ase bolim la, ale a nye nna me se dubuulim la. Wusumaŋa zuimaŋa a jam a neensi ka gbenjma zuima, nyuisa ale jam a nye se dubuulim ale bolim la nyini ba noaŋa po a nyini. ¹⁸ Nyui sii ale jam neensi dubuulim ale bolim la, jam nyini wusumaŋa noaŋa po a nyini la, a jam ko ka teŋka meena gela butawa po bunyi nuruma ate sabiiloma a jam poori a soa se chaab butawa la. ¹⁹ Wusumaŋa juitaŋa a jam ta ka wiiga zuima. Wusumaŋa a jam pai ka ŋa wiiga zuima juitaŋa a nye ate nuruba a nam a gum chaab ale ŋa noaŋa ale jam ko ba dii la.

²⁰ Teŋka nuru baai ate sabiiloma an diem lueri ayen ba ko ba la, an jam basi ba tuimbaataŋa ale va Naawen ya. Ba jam a kaab ka chichiribaata ale pai kuta togatoga ale tintana ale daata a nye bogluta tii ale kan бага a nya, yaa se ti a wom wie, yaa se ti a cheŋ, ba jam a kaab ti meena kama. ²¹ Ba nyeem kasim jam a ko ka nuruba ale a tom tuimkperikaliisa tuima ale a yaali nipooba bobi goom ale a zu. Tuimbaataŋa de meena ate ba jam a tom la, ba an jam basi ŋa ale tagri ba popola ayen ba va Naawen ya.

10

¹ Ate mi yaa ŋman nya ale sabiilo kpion wa choa a yaa nyini wenyamazuk a siŋ a jam za dula. Chiyimari ale jam gilim wa. Nagotom me ale jam gilim wa zukku. Wa nimbidiaka a jam a nyagsi a se wembiri la,

wa nanŋana a nye ase bolim ale a de la. ² Wa jam lagri ka gbaŋ fiik a ta wa nisa po. Wa yaa jam pai wa juga nantuoku a tabi nyakpeemu po ale ge pai wa gala nantuoku a tabi kuŋkuŋjini. ³ Wa yaa jam kaari a se gbenjma la, ate nanpansa siyopoiwa, a yaa na a tulisi wa. ⁴ Ŋa ale na a nueri la, mi jam a yaali ayen m ŋmarisi dii ale nye la kama, alege lueluk a jam nyini wenyamazuk a siŋ jam weeni mi ayen, “Kan ŋmarisi dii ate nanpansa siyopoiwa a weeni la a dueni. M kan yaali ayen m weeni dii ate si weeni la a sagi nuru.”

⁵ Sabiilo waai juga nantuoku ale jam tabi nya kpeemu po alege ate wa gala nantuoku tabi kuŋkuŋjini la, wala ale zage wa juga nisana wenzuk. ⁶ A yaa pe ale Naawen waai ale kasim boro taam wuu la. Wa ka waai ale nye wenzuk ale teŋ ale nya kpeemu ale jaab buuri meena ale bo ba po la. Sabiilowa yaa ŋman kaari a weeni ayen, “Beni ka wari a ŋman karo. ⁷ Sabiilo waai ale jam saa bayopoiwa la a dan peeri wa damunika, Naawen waai ale liŋ pai dii ate wa jam sugi la, ale ge ŋman pilim pai di a sak wa biisiteeroma baai ale jam ka wa tomteeroba la, wa le nye ka dii ate wa jam a yaali ayen wa nye dila po, dila po la.”

⁸ Ate lueluku ale jam poom nyini wenyamazuk a biisi ale mi la, a yaa ŋman pilim a weeni mi ayen, “Cheŋ ga pai gbaŋ fiik kaai ale lagi a bo sabiilo waai nantaataŋa ale bo nyiamu po ale bu noai la jigi.”

⁹ Mi yaa cheŋ ga a weeni sabiilowa ayen wa te mu gbaŋ fiika. Wa yaa weeni mi ayen, “Ŋoa ŋobi. Ku le masa a se ka siita fi noai po, alege ku dan ga siŋ fi poi po ku le toa kama.”

¹⁰ Mi yaa tuesi gbaŋka wa nisa po a ŋobi. Wa le weeni dii la a sum nye kama. Ku jam masa mi noai po a se ka siita la, alege ku le jam siŋ m ponn po la, ku jam toa kama. ¹¹ M le jam ŋobi ka a nueri la, wa ŋman weeni mi ayen, “Maa yaali ayen ka fi cheŋ ga a sak nuruba dii ate Naawen a weeni a magasi chaab ale teŋsa yegayega ale ba nalima ale a biisi biisa togatoga la.”

11

¹ Ate ba yaa pai tachek kaai ate ba nyiem kasim pa a magasi ŋanta la, a te mi ale ge weeni ayen, “Yiti ga magasi Naawen Puusika Yenni ale kuŋkuŋku ate ba a kaab ate ku bo Puusika Yenni po la. Fi dan jo fi chiini baai ale boro a puusi wa dula la. ² Kan fi magasi Naawen Puusika Yenni dabiaka, dii nyiŋ la baai ale kan seba Naawen la le jo ka dula a kaasi teŋ weler kaai ate Naawen lueri a te wa dek la. Nuru bala le pai ka chiisa pisinaansi ale siye a

kaasi ka. ³ Dila danni a dan paari, m le basi ate ka m seeroba baye a jo garuk tii ale a zak nyinj, abe ba a sak nuruba Naawen wienja ate ku ga paari daa tusi ale kobsiye ale pisiyuebi.”

⁴ M seeroba bayewa de ka tiib si siyewa ate ba a wi ayen “olivi” la ale kanaasa siyewa maa chaab za ka Naawen waai ale soa tenka meena la ninj. ⁵ Baai meena ale a yaali ayen ba kaasi ba la, bolim a le nyini ba noanja po a de ba a ko. Ba ale kasim a nye ka nna a ko ba dachaasana. ⁶ Ba ale a sak Naawen wienja la, ba ta pagrim me kama a nye ate nmoruk kan ni, ale бага a nye me ate bulisana nyiamu a nye se ziim la. Ba be ta pagrim kama a nye ate yuem a jam a yik nuruba a se ba ale a yaali dii la.

⁷ Ba dan sak Naawen wienja a nueri, dunj chichimi ale ta pagrim nna yegayega la, le nyini vorub buui ale kan ta kpeglimka la po a nyini a nye kpalinj ale ba. Wa le yik bancaai bayewa a ko ba. ⁸ A pai ba nyinsana a dueni tenkpienka po, juijui ate ba yik ba Nyonowa a kpi jabarimu nyinj la. Ba maara wi tenj kala ayen ka Sodom yaa se Ejipti. ⁹ Baai ale jam nyini tenja meena ale buura togatoga a biisi biisa togatoga la, a jam nya ba nyinsana ale jam doa dula la ale ge ba an jam basi ate nuru pai ba a gu. Ba le nye ka dila ate ku ga paari daa njata ale geli. ¹⁰ Dunj chichimini a dan jam ko nuru bala bayewa, tenka meena nuruma sue a le peenti kama, ba le basi ate ba nye gogta abe ba te chaab tiirinta, dii nyinj la, nuru bala bancaai bayewa ale jam basi ate ba nya ninam nna yegayega. ¹¹ Daa njata ale geli ale taam la, Naawen yaa tom wa chiika ayen wa jam nak ate ba yiti kum po. Nuruba ale nya ale ba njman yiti za kama la, yogsom yaa yik ba yegayega. ¹² Ate nuruba bayewa yaa wom ale lueluk pagrik a nyini wenyimazuk sinj a weeni ba ayen, “Ni jueli jam de la.” Ba yaa jueli dula ate chinjari yaa lik ba ate ba dachaasana me a yaa za a nya ba. ¹³ Tenka yaa deri choa nna yegayega a ko nuruba tusa njayopoi ale ge poori tenka soa se chaab la pi a yaa lueri kauku kunyi a yik kaasi. Yogsom yegayega yaa jam yik baai ale jam tali la ate ba yaa a te zula yegayega Naawen waai ale kasim bo wenyimazuku po la.

¹⁴ Ninam buui ale a saa buyewa la, a nueri kama, alege ko kan beni ate ninam buui ale pa a sanj butawa la, le jam yogyogla.

¹⁵ Ate Sabiilo waai ale gum du a saa bayopoiwa la a yaa peeri wa damunika. Mi yaa wom ale lueluk kpeenta a nyini wenyimazuk a weeni ayen, “Ti Nyonowa ale wa ale tom waai la a ta pagrim kama a soa tenzuk meena. Wa le soa ka kama

taam wuu.” ¹⁶ Nisomba pisiye ale banaan-siwa baai ale jam kali a moata Naawen la a yaa a duak tenj ale a yiti wenzuk a puusi Naawen ale a weeni ayen,

¹⁷ “Ti Nyonowa Naawen waai ale soa njanta meena pagrim la,
fi ka piilimka jigiya, fi be kasim boro kama wuu.

Ti a te fi jiam fi le pai fi pagrim kpeemu a nya tenzuk meena nuruma a soa ka la.

¹⁸ Dii po ate fi sunni ayen di puuri ate fi ayen fi bo buusi a te baai ale kpi la a paari kama.

Dila ale soa ate baai ale kan seba fu la, a ta supuurim ale fu.

Dii po me ate fi ayen fi tuni fi biisiteeroma baai ale ka fi tomteeroba la,
ale fi nuru baai ale ka pagroba ale niwoba ale a te fu zula la a paari kama.

Di danni a paari kama ayen fi kaasi nuru baai ale kaasi tenjuk njanta la.”

¹⁹ Nisomma ale biisi nueri la, ba yaa lagi Naawen Puusika Yenni dokku noanni, yenni de ale bo wa dek wenyimazuk la. Wa yaa lagi ate ba nya daka dii ale a sak Naawen ale nurubiik noayenka la. Chinjari yaa nyagsi ale na ate tenka choa nna yegayega ate nmoruk tana a jam a la.

12

¹ Ate wakperikalik nna yegayega yaa jam nye wenyimazuk. Nipok ale jam bo ku jigini. Wa jam jo ka gatta ate ti a nyagsi a se wenbinni la. Wa jam pai wa nantaatana a tabi ka chiika zuk. Wa jam vuk ka zutok ate ka jam ta chinjarisa pi ale siye ka nyinj. ² Wa jam boro a yaali ayen wa biak kama, ate wa yaa jam a kaari.

³ Wakperikalik ka choa a yaa njman nye wenyimazuk a gum du. Jaab kpionj ale jam a neensi waab jam bo du. Jaamu jam ta ka zuima njayopoi ale nyiila pi. Wa jam vuk ka nalima zutoga siyopoiwa zuimana meena zuk. ⁴ Jaamu de jam labi chinjarisana a soa se ka chaab la buta, a yaa lueri kauku kunyi a yaa pai wa juiku a dari chinjarisana meena a lonsi tenj. Wa yaa nye dila ale ge za nipok waai ale a yaa wa biak la ninj, ayen wa dan biak nueri abe wa njobi biika. ⁵ Nipowa yaa jam biak nidobabili waai le wa chim a soa tenka meena nuruma ale pagrim la. Jaab yaa jam chiak biika wa jigi a pa te Naawen waai ale jam kali wenyimazuk wa naamu zukpaglika zuk la. ⁶ Nipowa yaa chali ga jo sagi po. Naawen ale jam gomsu jigi magsi te wa. Wa ale bo ka dula ate Naawen a nya wa nalimnyini ate ku ga paari daa tusidi ale kobsiye ale pisiyuebi.

⁷ Ate Naawen sabiiloma ale ba kpagini Maakil, a yaa tigi chaab ayen ba nye kpaliŋ ale jaab kpionku ale a neensi waamu la ale wa sabiiloma wennyamazuku po. ⁸ Naawen sabiiloma yaa jam nak jaamu ale wa nuruma yiak, ale zeri ayen ba kan nman bo dula. ⁹ Naawen sabiiloma yaa yiak ba ayen ba siŋ tenzuk a bo dula. Jaab kpionku de ale a neensi waamu la ale Sitaana ka yue yey. Wa ka waai ate ba a wi ayen waamu la yaase Velinwendika, wa boro kama a nyini dila po, dila po. Wa ka chichiribaatana naab. Wala ale jam paasi tenzuk de nuru meena la.

¹⁰ Ate mi yaa wom lueluk kpion ale ku nyini wennyamazuk a weeni ayen, "Yogyogla de Naawen varibasika a jam kama. Yogyogla de Naawen a sak pagrim kama ase naab la. Yogyogla de waai ate wa jam tom la a sak wa pagrimu kama. Dii la waai ale jam zaani Naawen niŋ a toariŋ ti suaatanja yok ale kantueŋ la, ba yiak wa a basi kama. ¹¹ Kirisita ka Naawen biika waai ale kpi la. Ka wala ate ti suaatanja a jam sak nuruba wa wie alege a jam gomsa ba dek me ayen ba kpi wa nyin la. Wienja de meena ale jam soa ate ba nak yiak Sitaana. ¹² Nama baai meena ale bo wennyamazuk la basi ate ni sue a peenti. Alege ku le toa kama tenzuk demma meena jigi, dii la Velinwendika a siŋ jam ka nama jigi. Wa abe ta ka supuurim dii nyin la wa daanja an soa dii yaa."

¹³ Duŋ kpeenka ale nya ale ba yiak wa a basi tenzuk la, wa yaa daani nipok waai ale jam biak nidoabinni la nna yegayega. ¹⁴ Ba yaa pai jiiuruk kinƙanji kpeema naye a te nipowa ayen wa yiri cheŋ sagini po, ale ba le nya wa zuk a ga paari bena neta ale chiisa siyuebi ate duŋ kpeenka a kan nye wa wariwariya. ¹⁵ Duŋ kpeenka yaa basi ate nyiam nna yegayega a nyini ka noanni po a nyini a se beli la, ayen nyiamu ji nipowa a ta cheŋ be. ¹⁶ Alege tenka a jam nyu nyiamu meena ate bu an paari nipowa. ¹⁷ Alege duŋ kpeenka ale jam nya dii ale nye la, ate ka sui yaa nman kaasi nna yegayega ale nipowa. Ka yaa nman pilim cheŋ ayen ka tu chaab a nye kpaliŋ ale baai meena ale a siak a te Naawen sinsanŋa ale a weeni nuruba ayen Yeezu ale soa ba la. Bala chaama ka nipowa bisa.

13

¹ Dila powa, duŋ kpeenka a jam za ka nya kpeemu.

Ate mi yaa nman nya duŋ kperikaliik ka choa ale ka nyini nya kpeemu po a nyini. Kala a jam ta ka zuima nayopoi ale nyiila pi. Ka jam vuk ka nalima zutogsa ka nyiilanja meena zuk. Ka zuimanja meena

nyin yue ale jam doa nja nyin a le Naawen. ² Duŋ ka de jam a neensi ka goabiak. Ka nanŋana me jam neensi ka piuk nanŋa. Ka noanni me a neensi gbenli noai. Jaab kpion kuui ale a neensi waab la jam pa ka pagrimu ale ka naamu a te ka duŋ kperikaliika. ³ Mi yaa nman ga a nya la ale, duŋ kperikaliika ale nyini nyiamu po a nyini la, ale ka zukku kunyi zuk laun ale jam boro. Tenzuk meena nuruma ale ga nya launku de la, ku jam chim ka wakperikaliik ba jigi ate ba yaa deri va ka. ⁴ Waai meena yaa jam a te jaab kpion kuui ale a neensi waamu la zula nna yegayega dii nyin la, wa jam pa ka pagrimu a te duŋ kperikaliik kaai ale nyini nyiamu po a nyini la. Ba yaa a weeni chaab ayen, "Ka wana ale a nye ase duŋ kperikaliika de a ta pagrim ayen wa nye kpaliŋ ale ka?"

⁵ Ba yaa te duŋ kperikaliik kaai ale nyini nya kpeemu po a nyini la siuk ate ka biisi wie njaai ale ka leeta nna yegayega a te Naawen la. Ba jam te ka ka pagrim ayen ka soa tenzuk meena nuruma ate ku ga paari chiisa pisinaansi ale siye. ⁶ Ka yaa jam a ka a te Naawen ale wa yonni, ale juijui ate wa boro la ale baai meena ale jam bo wennyamazuku po la. ⁷ Ba yaa nman te ka siuk ayen ka tu chaab ale Naawen nuruma a nye kpaliŋ a nak yiak ba. Ba te ka me pagrim ayen ka soa tenŋa meena ale buura meena ale a biisi biisa togatoga la. ⁸ Naawen liŋ nmarisi baai meena ale ba tuesi wa nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la kama a nyo wa gbanƙa po ale ge yaa nye tenka. Wa Pabiik kaai, ate ba ko la ale soa gbanƙa. Baai meena yue ale jam kan bo gbanƙa de po la, le puusi a te duŋ kperikaliik kaai ale jam nyini nya kpeemu po a nyini la.

⁹ Ni lagi ni tuenja a wom dii ate mi a weeni la nalinnyii. ¹⁰ Ku ka Naawen dek yaalika ayen ba le jam yik ni ba gela a lik dok po a pai gebi wonŋa a ko ni gela. Nama baai ale ka Naawen nuruba la, ku a fe ayen ni nam ale chichiiba a nmasi yik di ate ku ga paari ku kpeglimka. Wienja de ale sum nye kama.

¹¹ Ate mi yaa nman nya duŋ kperikaliik ka choa ale nyini tenka a jueli. Ka jam ta ka nyiila naye ase padiaƙ nyiila la, alege a biisi ase duŋ kaai ale a neensi waamu la. ¹² Ka jam pa ka duŋ kperikaliika pagrim a tom ka dek nimbie po. Ka jam fe tenka nuruma kama ayen ba a puusi duŋ kperikaliika ale ta launku la. ¹³ Duŋ kaai ale ta nyiila nayewa la de a tom ka wakperikaliisa nna yegayega. Ka jam nye kama ate bolim a nyiini wennyamazuk a siŋ tenzuk nuru meena niŋ. ¹⁴ Ate ka paasi tenzuk nuruma meena ale wakperikaliik sii ate ka tom duŋ kperikaliika niŋ la. Ka

weeni ayen ba me duŋ kperikaliik kaai ate ba koani ka ale gebi woŋku alege ate ka diem vua la ate ba a zuli ka. ¹⁵ Ba yaa te ka siuk ayen ka vuusi a basi duŋ kperikalika ate ba me la nyiŋ ate jaab meemu ta nyuvuri ate wa бага a biisi abe wa a ko baai meena ale kan puusi a te wa la. ¹⁶ Duŋ ka de a yaa fe nuruma meena, baai ale chim nuru kpeenta ale baai ale kan daa nuru kpeenta, baai ale ka jigsiroba ale baai ale kan daa jigsiroba, baai ale ka yom ale baai ale kan daa yomma ate ba ŋmarisi ba juga nisima nyiŋ yaase ba de nyiŋ. ¹⁷ Nuru waai an бага jaab a da ka wa nin ta ŋmarisi ka de. Ŋmarisi ka de ale wa yonni yaase dii ale a sak wa yonni la.

¹⁸ Kude abe a sak ka nyam. Nuru waai a dan ta nyam wa ale seba dii ale a sak wa yonni la kiri. Dii abe ale a sak wa yonni la ka kobsiyuebi ale pisiyuebi ale bayuebi (666).

14

¹ Ate mi yaa nya ale Pabiik ale nu-ruba tusa kook ale pisinaansi ale banaansi (144,000) a za guuk kpionŋ ku Zayon zuk. Ba jam ŋmarisi ka pabiika ale ka kowa yue a dueni nuruma de nyiŋ. ² M jam wom ka lueluk kpionŋ me a se nyiam ale nyini pina zuk a wuuri a siŋ la, yaa a se ŋmoruk ale a na la. Lueluk kpionŋku de jam nyini ka wennyamazuk. Lueluk me jam a nye a se nuru boari ale jam a nagikpanta la. ³ Pabiika ale nuruba tusa kook ale pisinaansi ale banaansiwa (144,000) ale duŋsa sinaansiwa ale nisomba pisiye ale banaansiwa a yaa maa chaab a yi yi paali wennyamazuk naamu zukpaglika niŋ. ⁴ Ba jam ka nipooba yaa a se ba jam a yaali nipooba bobi goomoa. Ba jam ka nuru welensa nyiini Pabiika ale jam lueri ba a ta nyini tenzuk meena nuruma po, ayen ba kan ŋman gaari chaaba. Bala ate pabiika a liŋ jam lueri a te Naawen. ⁵ Nuru an jam бага a weeni ayen ba velim venta. Ba jam ka kaasunŋ ale kunyi me la.

⁶ Ate mi yaa ŋman nya sabiilo ale wa bo wennyamazuk niŋniŋa a yaa yiri a cheŋ. Wa ta ka Naawen wamaŋsaŋa ayen wa ta cheŋ ga a te ten sii ale buuri ŋaai meena ale jam a biisi biisa togatoga a bo tenka po la. ⁷ Wa yaa weeni ba ale lueluk kpionŋ, ayen, “Ni a te Naawen zula abe ni a pak wa, dii nyiŋ la, wa ka pagrim nyono. Diipo ate wa ayen wa bo nuru meena buusa la a paari kama. Wa nye wennyamazuk ale tenka ale nya kpeemu ale bulisa meena. Dila ale soa ate ku a fe ayen ni a puusi a te wa.”

⁸ Sabiilo wa choa me yaa yiri a vi niŋ sabiilowa ŋaaj ale a weeni ayen, “Tenkpienka Babilon, a lo kama. Kabonja

tuima ŋaai ate ka nuruma a jam a tom la, a nye se ka dapagrik ate ka fe ba ate ba nyu la.”

⁹ Sabiilo wa choa a yaa ŋman yiri a vi nwala ŋaaj ale a weeni ale lueluk kpionŋ ayen, “Baai meena ale a puusi a te duŋ kperikaliik kaai ale jam nyini nya kpeemu po a nyini la, yaa a se baai meena ale basi ate ka bogluku a ŋmarisi ba nisa ale ba de nyiŋ la. ¹⁰ Naawen ta ka supuurim ale ba ate wa ayen wa le te ba waalika. Wa supuurimu a nye a se ka da pagrik la. Wa supuurimu a nye a se ka da bula ate wa yaa fe ba ayen ba nyu la. Wa le basi ate ba pai ba a nyo ka bolim po ate ba nam nna yegayega Pabiika ale ka sabiiloma baai ate ka lueri a te ka dek la niŋ. ¹¹ Bolim buui ate ba le nam bu po la nyuisaŋa a kasim a jueli ka wennyamazuk taam wuu. Baai ale jam puusi a te duŋ kperikalika ale ka bogluku ale ŋman basi ate ku pai ku yonni a ŋmarisi ba nyiŋ la, bala dek ale ba kasim a nam ale ge kan nya vuusum.”

¹² Dila ale soa ate Naawen nuruma baai ale a siak a te Naawen sinsaŋa ale ge kan zeri Yeezu vaka la, ku a fe ayen ba va yogyogla ale chichiiba.

¹³ Ate mi yaa ŋman wom lueluk ale ku nyini wennyamazuk siŋ jam a yaa weeni ayen, “Ŋmarisi dii ate m le weeni la a dueni. Baai ale a tom tuima a te ti Nyonowa ale ge a kpi yogyogla la, ba suniima le peenti kama.”

Naawen Chiika me a maa weeni gum du ayen, “Fi biisi ka wensie. Naawen le tuni ba abe wa basi ate ba vuusi ale ba tuim pagrisa yegayegaka abe wa basi ate ba suniima peenti.”

¹⁴ Mi ŋman gaa nya la ale waai ale a nye ase nurubiik la, ale wa kali chinma peeluk zuk. Wa jam vuk ka zutok kaai ale a nye ase lignoniŋ ba pa nye la. Wa jam ta ka gotuk kuui ale ta noai la wa nisa po. ¹⁵ Sabiilo a yaa nyini Naawen Puusika Yenni po a nyini a biisi ale lueluk kpionŋ a yaa weeni ayen, “Ku paari tenka ŋantaŋa ŋarika kama. Pai fi gotuku a nyini.” ¹⁶ Ate waai ale jam kali chinmanni zuk la a yaa misi wa gotuku a ŋari tenka ŋantaŋa.

¹⁷ Sabiilo wa choa me yaa jam nyini Naawen Puusika Yenni dii ale bo wennyamazuku la. Wa me jam ta ka gotuk kuui ale ta noai la.

¹⁸ Sabiilo waai ale a nya bolimu zuk la, yaa nyini kunŋkunŋku jigini a weeni sabiilo waai ale ta gotuku la ayen pai fi gotuku a ŋari tiisaŋa dii la yoanaŋa a muni kama. ¹⁹ Sabiilowa yaa misi wa gotuku a ŋari tiisaŋa yoanaŋa a lonsi tenŋ a yaa tigiŋi ŋa a dueni juujiu ate ba a ŋmiak ŋa nyiamu la. Dula jigini ale Naawen supuurimu ka bunyi. ²⁰ Ŋa nyiamu ŋmiaka jigini a jam

bo ka tenka njaanynij. Ba yaa le ga nmiak yoana naai ate sabiilowa a tigi dueni la, ziim nna yegayega ale jam nyini na po a nyini. Ziimu meena ale jam nyini la, bu jam chali tenka kama a wona a se meela kobsiye la a yaa doa jueli a lim nuru zuk.

15

¹ Ate mi nman nya jakperikaliik tanjanini wennmazuk ate ku cha mi nna yegayega. Sabiiloba bayopoi ale jam ta ninam togatoga buyopoi a jam bo dula. Ba le jam basi ate ninammu a yik ka tenzuk nruma a kpeglim. Dii nyin la, Naawen sui ale jam a puuri ale nuruba dii la ate wa ayen wa te ba waalika la a nueri kama yogla.

² Mi yaa nya Naawen nuru baai ale jam kan puusi a te dunj kperikaliika yaa a se ka bogluku, yaa a se ka pai ka yonni ale kobsiyuebi ale pisiyuebi ale bayuebi a nmarisi ba nyin. Mi jam, nya ba ale za moata ka nyakpeemu buui ale jam doa nna jalajala ale a nyagsi nna a se nyaasun la. Bolim ale jam bo nyiamu po. Nuruma a jam ta ka nanta nna a se kpanta la ate Naawen a jam pai a te ba. ³ Ba yaa jam yi Moosis waai ale jam ka Naawen tomteero la ale Pabiika yiili. Ba jam yi yiini ayen, "Ti Nyono Naawen, fi ka waai ale soa nanta meena pagrim la,

ku a chim ka wakperikaliik ti jigi, fi tuimana nyin.

Fi ka waai ale ka tenzuk meena nuruma Naab la.

Tuim naai meena ate fi a tom la, na ka wensie. Na daa wasusuga.

⁴ Ti Nyono, fi nyiini ale nuru welenj.

Dila ale soa ate ku a magsi ayen nuru meena a te fu zula

abe ba a weeni a sak ba suaata fi le ka Wein kpeeni dii la.

Tenzuk nuruma meena le jam za fi ninj a puusi a te fu,

dii nyin la ba seba ayen fi tuimana meena a daa tuim susuga."

⁵ Ba le jam yi yiini a nueri la, mi yaa nya ale Naawen Puusika Yenni noanni a lagi ate pumpuulima viuku a boro. ⁶ Sabiiloba bayopoiwa ale jam ta ninam togatoga buyopoiwa la a yaa nyini dula a nyini. Ba jam jo ka garuk peelita ate ti nala nna yegayega. Ba jam maa ta ka garupali fiik sii ale a nyagsi a neensi ligmonij la yaa bobi gilim ba kuusa. ⁷ Ba yaa chej ga za dunsja sinaansiwa kanyi ninj. Dunsja a jam za gilim ka Naawen naamu zukpaglika. Dunj kaai ninj ate ba jam za la, a jam pai Naawen waai ale kasim boro taam wuu la supuurimu ale wa le wa te tenzuk nuruma waalika la, a yaa jam pai Naawen supuurimu a nyo china

nayopoi po a te sabiiloma wanyi, wanyi. ⁸ Naawen zula na ale wa nalimu ale wa pagrimu yegayegaka a jam a nye a se ka nyuisa la a yaa sueri wa Puusika Yenni. A se ka sabiiloma a nin basi ate ninam togatoga buyopoiwa a yik tenzuk nuruma a nueri, nuru an jam бага a jo Naawen Puusika Yenni po.

16

¹ Ate mi yaa wom ale lueluk kpionj a nyini Naawen Puusika Yenni a yaa weeni sabiiloba bayopoiwa ayen, "Ni pai Naawen supuurim yegayegaka ale bo china po la a chej ga kpiiri basi tenka zuk."

² Sabiiloma wanyi a yaa de ninj nyini ga kpiiri supuurimu wa chinni po a basi tenka zuk, ate niri kperikaliisa a yaa yik nuru baai ate dunj kperikaliika a nmarisi ba nyinsa ate ba jam a kaab ka bogluku la ate ba jam a nam nna yegayega.

³ Sabiilo waai ale jam saa bayewa la jam kpiiri supuurimu wa chinni po a basi nya kpeemu po. Nyiamu a yaa jam muni nna a se kpio ziim la ate jaab buuri ale jam bo bu po la a yaa kpi.

⁴ Sabiilo waai ale jam saa batawa la me yaa kpiiri supuurimu wa chinni po a basi belaja ale bulisana po ate nyaatana a chim ziim. ⁵ Mi yaa wom ale sabiilowa a weeni ayen, "Fi ka waai ale ka welensa nyono la. Fi be ka piilimka jigi, fi boro kama taam wuu. Fi buusana ate fi bo la ka wensie. ⁶ Ba jam ko fi nuruma ale biisiteeroma ate ba ziimu a yaa nyini tenj. Ku magsi kama ale fi ale pa ziimu ayen ba nyu yogyogla la." ⁷ Ate mi yaa wom ale lueluk a nyini kurjukunju jigini a yaa weeni ayen, "Ti Nyono Naawen fi ka waai ale soa nanta meena pagrim, ku magsi kama ale nman chim wensie me fi ale a bo nuruba buusa dii la."

⁸ Sabiilo waai ale jam saa banaansiwa la yaa kpiiri supuurimu wa chinni po a basi wenbinni zuk ate di kantuenka a yaa nya siuk a de nuruma. ⁹ Kantuenka ale jam de ba la, ba yaa ka a te Naawen, dii nyin la, we le basi ate ninammu a yik ba la. Alege ba an jam basi ba tuimbaatana tomka ale ge tagri ba popola a te Naawen zula.

¹⁰ Sabiilo waai ale jam saa banuwa la a yaa kpiiri supuurimu wa chinni po a basi dunj kperikaliika naamu jigini. Wa jigini ate wa jam boro la a yaa jam sobri ate ba njaanviirima sue a jam a puuri ate ba jam a dom ba ginjelunja. ¹¹ Ba yaa jam ka a te Naawen waai ale bo wa wennmazuku la ba niranja ale ninammu nyin, alege ba an jam basi ba tuimbaatana tomka.

¹² Sabiilo waai ale jam saa bayuebiwa la yaa jam kpiiri supuurimu wa chinni po a basi beli kpeeni Yufiretis po. Nyiamu a yaa

jam kpeeri alege ate nalima ŋaai ale nyini korinumu po a cheena la a nya siuk a taam jam. ¹³ Ate mi yaa nya chichiribaata tita ale ti a neensi buntua. Chichiribaataŋa de a jam nyini ka jaab waai ale a neensi waamu a jam yiaƙ nipowa ale duƙ kperikaliik kaai ale jam nyini nya kpeemu po a nyini la ale venta biisiteero wa noaƙa po a nyini. ¹⁴ Chichiribaataŋa a jam ta ka pagrim a tom wakperikaliisa yegayega. Ba jam nyeem kama a yaa tigi si teƙzuk nuruma meena nalimaŋa ale ba nuruma a nyo jigi yeƙ ayen dai kpeeni danni ate wa le dan jam, abe ni kan a gilim ale chabola ate ni nya chivie nuruba niƙ.

¹⁵ Ni wom ti Nyɔnɔwa ale a weeni dii la. Wa a weeni ayen, “M le pilim ŋman jam nna a se ka zue la. Ni kan seba mi jamka noa po. Naawen ale kan ŋman a nya ni kaasunƙu dii la a nye se ka ni gataŋa la. Ni nye nyinbiiri ate ni a jo ti daa meena, ate m dan jam, abe ni kan a gilim ale chabola ate ni nya chivie nuruba niƙ.”

¹⁶ Ate chichiribaataŋa a de nalimaŋa niƙ, a ta ba jam jigi ate ba a wi dula ale Juuma biika ayen Amagedon.

¹⁷ Ate sabiilo waai ale saa bayopoiwa la a jam kpiiri supuurimu wa chinni po a basi wenjmazuk. Mi yaa wom ale lueluku kpion nyini wenjmazuk naamu zukpaglika jigini Puusika Yenni po a siƙ a weeni ayen, “M le ayen m bo teƙzuk nuruma buusa la a moata ka nueri ka.”

¹⁸ Chijmaŋa a yaa nyagsi ale na ate teƙka a choa nna yegayega. Dii po ate Naawen a nye nuruba ate ku ta dila a jam paari jinla, la, teƙka an diem choa nna la. ¹⁹ Teƙkpienƙa a jam poori ka buta ate teƙzuk teƙkpienƙa a kaasi meena. Naawen yaa teeri Babilon wari a yaa basi ate ka nuruma a nyu wa supuurimu wa beerika po ase daam la. ²⁰ Guuk kpeentaŋa meena a yaa murin be ate teƙsaŋa meena ale nya tii ale jam doa gilim teƙ si meena la me a murin be. ²¹ Ŋmorutana a yaa jam nyini wenjmazuk a lo nuruma zuima. Ŋmorutanaŋa dini a jam dobra a se ka cholembena boorik la. Nuruma yaa jam ka a te Naawen dii nyin la, wa le jam basi ate ŋmorutanaŋa a dobra la.

17

¹ Ate sabiiloba bayopoi wanyiwa waai ale jam ta china ŋayopoi la a yaa jam weeni mi ayen, “Jam ate m sak fu nidɔa yaalika ale wa nya ninam dii la. Wala abe le teƙkpienƙa ale moata beli boanni la. ² Teƙka nuruma ale ba nalimaŋa ale wala a maa chaab a tom ka nidɔa yaalik tuima. Nuruma ale wala ale jam nye dii la a nye se ka daam ate ba dan nyu ba bugi la.”

³ Naawen Chiika ale basi ate sabiilowa a pai mi a ta cheƙ sagini po la. Duƙ kpief monuƙ ale jam ta zuima ŋayopoi ale nyiila pi a jam za du. Ba jam ŋmarisi ka wie nna yegayega ŋaai ale jam a le Naawen la a dueni ka nyin ate nidɔa yaalika a yaa jam kali ka zuk. ⁴ Wa jam jo ka garuk sobluk ale garuk monuƙ ale maa su ka ligmonin ale tintana ŋaai ale a nyagsi la ŋanta. Wa jam ta ka ligmonin beerik ate ŋan danƙisa a sueri ka, ku de a sak ka wa nidɔa yaalik tuimaŋa. ⁵ Ba jam ŋmarisi ka yue a dueni wa diri nyin. Yonni kiri a jam sugi kama. Basi ate m pai di kiri a ta nyini peelim a weeni sak fu. Yonni kiri ale,

Mi ka Babilon, teƙ kaai ale ka teƙkpien ale nidɔa yaalisa ma waai ale maa chaab ale ba a jam a tom danƙa tuima.

⁶ Mi yaa jam nya ale nipowa a jam nyu ka Naawen nuruma ale nuru baai ale jam kan basi Yeezu vaka la ziimu.

Mi le jam nya wa la, ku jam ka wakperikaliik yegayega mi jigi. ⁷ Sabiilowa yaa weeni mi ayen, “Kan boan nyin ate ku chim wakperikaliik fi jigiyi? Nipowa ale duƙ kpief kaai ale ta zuima ŋayopoiwa ale nyiila piwa ate wa jam do ka la, wala ale duƙka a jam ta kiri kama ate di sugi. M le weeni di kiri ale ka dii la a sak fu.

⁸ Duƙ kala a jam boro kama alege a ŋman karo. Ka abe za ka nyini ka vorub buui ale kan ka kpeglimka la po a nyini ate ba a kaasi ka. Nuru baai wie ale kan ŋmarisi dua ŋanvuuta gbanƙa po a nyini diipo ate ba an diem nye teƙka la, ku le cha ba ase ba nin nya ka. Ka jam boro kama alege yogyɔgla de ka ŋman karo, alege ka le pilim vuri nyini.

⁹ “Be ka yam ale minƙa ate waai a min wienƙa de. Zuima ŋayopoiwa ka guuta tiyopoi ate nipowa a kali ti zuk. Ŋa be ka nalima ŋayopoi: ¹⁰ nalima ŋanu ale jok ba naamu alege wanyi a de wa naamu deema alege wanyi an diem jam ya, wa dan jam wa ale de wa naamu ka maga. ¹¹ Duƙ kaai ale jam boro alege a ŋman karo la a yaa saa ka nalima naanin. Wa abe ka ŋayopoiwa po wanyi a za wa nyini ate ba kaasi wa.

¹² “Nyiila piwa ate fi nya la, ka nalima pi baai ale kan diem piilim ba naamu de ka, alege ba ale nya ka pagrim a de ba naamu ase miita pisiyuebi la ale duƙka. ¹³ Nalima piwa de meena a ta ka popola yena. Ba abe pai ba pagrimu a te ka duƙka. ¹⁴ Ba ale nye kpaliƙ ale Pabiika alege Pabiika ale baai ate ka lueri ate ba wa ka ale siaka la ale nak de ba meena dii nyin la ka ka nyonoma meena Nyɔnɔ ale nalima meena Naab.”

¹⁵ Sabiilowa yaa weeni mi ayen, “Nyaataŋa ate fi nya ate nidɔa yaalika a kali du la, ka satɛƙ kpiensa ale si nuruba,

buura toġatoga a biisi biisa toġatoga. ¹⁶ Nyiila piwa ate fi nya la ale dunġa ale kisi nidōa yaalika kama ate ba yaa yik jaab buuri meena ate wa ta la a tuesi alege basi wa chabola. Ba ale ŋobi wa nyiŋ lammu abe ba kaasi wa ale bolim. ¹⁷ Naawen dek ale te ba siuk ayen ba a tom ale chaab ate wa ale poli ayen dii a nye la, abe di nye. Abe ba pai ba pagrimu a te dunġa ate ka soa naamu a nya ate Naawen wienja a chim wensie.

¹⁸ “Nipowa ate fi nya la ale tenġpienġ kaai ale soa tenġzuk nalimanja a nya la.”

18

¹ Ku ŋaanŋyiŋ mi yaa nya sabiilo wa choa ale wa nyini wenŋmazuk a siŋ tenġ. Wa ta ka pagrim nna yegayega ale a nyagsi a nya tenġka meena. ² Wa yaa kaari weeni ale lueluk kpienġ ayen, “Wa lo ka kama, tenġkpienġka Babilon a lo kama. Chichiribaata ale bo ka po ale nuim baata ale sii ale kisi nuruba ale sueri ka po. ³ Ka kabonja tuimanja a nye ase ka daam la, ate tenja meena a nyu. Tenġka zuk nalimanja a zamsi kabonja tuima ka kala jigi. Tenġka zuk gerindōma a va ka ka koarisa tuimanja nyiŋ a jigsii.”

⁴ Mi yaa ŋman wom lueluk ku choa wenŋmazuk a weeni ayen, “Mi nuruma ni nyini ka po a nyini.

Ni kan maa a tom ka tuimbaatanja, ni kan maa nam ninam buui ate ba a nam la.

⁵ Ka tuimbaatanja a piisi ka nna yegayega, Naawen abe teeri wa nyeka tuemu wie kam.

⁶ Ni nye ka ase ka me ale a nye nama dii la, ka ale nye ni dii meena la, ni nye dila ku noai buye a tuni ka.

Ka ale sueri beerika ale daamu a te nama la.

Nama me a sueri ku noai buye a te ka.

⁷ Ni te ka ninam yegayega ase ka ale pai nalim ale masim a te ka dek dii la.

Dii la wa kasim a weeni wa dek kama ayen, ‘Mi nipok naawa kali ka dela.

Mi daa pukogi ya.

Mi kan maa seba jaab buui ate ba a weeni ayen ninam la.’

⁸ Wienja de nyiŋ, da yen ninam toġatoga ase yuem ale supuurim ale kom la ale yik wa.

Ate bolim a de wa dii nyiŋ la Nyōnōwa Naawen waai ale a bo wa buusa la a zuak kama yegayega.”

⁹ Tenġzuk de nalimanja baai ale maa tom ka kabonja ale ka koarisa tuimanja la ale kum te ka ase ba nin nya bolimu ale a de ka ate nyuisanja a yiti la. ¹⁰ Ba za

ka nna niŋniŋa a nya dii nyiŋ la ba a chali ka yogsom ale ba ale maa nam. Ba za kama a weeni ayen nya ku ale bie dii nna yegayega. Tenġkpienġka de ate “miita” pisiyuebi po ka deri nya ninam.

¹¹ Tenġka gerindōma meena a kum a te ka dii la waai a kan da ba ŋantanja. ¹² Waai a kan ŋman a da ti ligmōniŋka ale kpananja ale tintana ŋaai ale a nyagsi la, ale ŋan baai ale a nyagsi la, ale ti garuk peeltanja, ale ti garuk sobtanja, ale garuk saalisanja, ale ti garuk montanja, ale ti daatanja toġatoga ka ale ŋanta baai meena ate ba pai yauk nyina a nye ba la, ale da tii ligra ale pagra la, ale ti kutanja, ale ŋanta baai ate ba pai nye diina puusa po la, ¹³ ale ŋanta baai nyum ale masa la, ale ti daamu, ale ti kpaamu, ale zuetanja ale “wiiti” wa, ale ti niiga, ale ti piisanja, ale ti wusumanja ale ŋa torokoma, ale ti yomma ale nurubisa chiisanja. ¹⁴ Ate gerindōma yaa weeni wa ayen fi jok ŋan manšana meena kama a jok fi nalimu me. Fi be kan ŋman nya ba. ¹⁵ Gerindō baai meena ale gerim tenġ kala po a jigsii la ale za ka nna niŋniŋa, dii nyiŋ la ba a chali ka yogsom ale ba ale maa nam ale wa. Ba ale kasim kaari kama, ¹⁶ a weeni ayen, “Ku bie ka nna yegayega tenġkpienġka de jigi. Ni nyiem kasim a jo ka garuk peeta ale garuk sobta ale garuk monta ale a su ŋanta baai ate ba pai ligmōniŋ, ale tintain nalinsa ale ŋanta baai ale a nyagsi a nye ba la. ¹⁷ Ate ba deri jok ba ŋantanja meena ‘miita’ pisiyuebi po.”

Naaruntanja kpanja ale baai ale baai ale va ŋaaruntanja a nyiem ale baai ale a damu ŋaaruntanja ale baai meena ale a tom nya kpeemu po a de la a yaa za niŋniŋa.

¹⁸ A kaari dii nyiŋ la ba ale nya bolimu ale a de ba ate nyuisanja a yiti dii la. Tenġ a jam karo a magsi chaab ale tenġka de. ¹⁹ Ba jam kasim ŋari ka tanta a basi ba zuimanja po, ale a kaari a weeni ayen dii ale a nye tenġka de po la a bie ka yega. Ka ka tenġ kaai ate nuruba a jam ka ale ŋaarunta a gerim, a va ka ŋantanja nyiŋ a jigsii. Ate ka deri yiri dai yen a jok jaab meena.

²⁰ Baai meena ale bo wenŋmazuk la, ni basi ate ni sue peenti Naawen ale kaasi ka la nyiŋ. Naawen nuruma ale Yeezu tuimtomdōma ale Naawen biisiteerōma, ni basi ate ni sue peenti. Naawen kaasi ka kama ba ale nye ni dii la nyiŋ.

²¹ Ate sabiilo kpienġ a yaa pai tintain ate di soa ase niri la a yuk basi nya kpeemu po, ale weeni ayen, Naawen a za wa yik tenġkpienġka Babilon ale pagrim a basi ka dila degadega ate waai a kan ŋman nya ka. ²² Nuruba a kan ŋman wom nuruba

luelita, yaase kpanta nakka, yaase paam-puunɗa peerika, yaase damunsa peerika. Nuru kan nman tom tuini tenj kala po, waai abe kan wom niri num ka. ²³ Waai a kan nya zeunj toati ka tenj kala po yaase nipok faarik wari du. Tenj kala gerindoma ale jam pagra tenjka meena zuk ate ka nuruma a tom kperisa tuima a paasi tenjka zuk nuruma meena.

²⁴ Babilon a nya ninam yegayega dii nyinj la ba ale ko Naawen biisiteeroma ale Naawen nuruma ale nuruba yegayega ate ba ziimu a nyini tenjka po la.

19

¹ Kude njanjnyinj mi yaa wom nuemka nna ase nuru boari la wennyamazuk a weeni ayen,

“Pak Naawen, varibasika, ale zula, ale pagrim, ka tama Naawen ale soa.

² Wa ka wensie nyono ale a bo wensie buusa. Naawen a bo mini nidoa yaalika wa ale kaasi tenjka ale wa kabonja tuimanya la kama. Naawen a namsi wa kama dii nyinj la wa ale ko wa tomteeroma la.”

³ Ba yaa nman pilim kaari a weeni ayen, “Pak Naawen, bolimu ale a de tenjkipienka la nyuisanya a kasim a jueli ka wein taam wuu.”

⁴ Nisomba pisiye ale banaansiwa ale dunja sinaansiwa ale jam za gilim wennyamazuk zukpaglika la, a jam a duak ka tenj ale a yiti wenzuk a puusi Naawen ale a weeni ayen, “Ku be nye dila. Ni basi ate ti a pak wa.”

⁵ Ate mi yaa wom ale lueluk a nman nyini wennyamazuk zukpaglika jigini a yaa a weeni ayen, “Ku magsi ka nuru baai ale ka nuru kpeenta ale baai ale kan daa nuru kpeenta ale ge ba chim wa tomteeroba ale a chali wa la, a te wa pimpauk.” ⁶ Mi yaa nman wom nuru boari luelita ate ti jam a nye waai nna yegayega a se nyiam ale a chali la. Luelutanya me a jam a na a se ka nanpansa ale a na la. Luelutanya a jam a weeni ayen,

“Ni basi ate ti a pak Naawen. Wala ale soa njanta meena pagrim.

Wa ka ti Nyono.

⁷ Wa zuak a gaam njanta meena kama.

Dila ale soa ate ku a fe ayen ti a pak wa ale supeantik.

Di danni a paari kama ayen Pabiika a faari nipok waai ale gomsi wa dek a limsi wa la.

⁸ Ba te wa powa ka siuk ayen wa a jo garuk tii ale nala ale nyagsi la.”

(Garuk nalintanya de a ka tuim nalin tii ate Naawen nuruma a jam nye la.)

⁹ Sabiilo wanyi a yaa jam weeni mi ayen, “Nmarisi dii ate mi a weeni la a dueni.

Baai ate ba le wi ba ayen ba jam maa de njandiinta Pabiika nipowa faarika la, ba sue ale peenti.” Wa le ga weeni nna a nueri la, wa nman pilim weeni magla a gum du ayen “Wienja de ka Naawen wensie wie.”

¹⁰ Mi yaa kpi duna wa ninj ayen m puusi wa, alege wa jam weeni mi ayen, “Kan nye dila, dii nyinj la mi ale fi ale fi suatanya baai ale a weeni nuruba ayen Yeezu ale soa ba la, tama meena ka wa tomteeroba. A puusi a te Naawen nyiini.”

Wensienja ate Yeezu a pa sak la ale a basi ate biisiteeroma a biisi.

¹¹ Ate mi yaa nya ale wennyamazuk lagi ate wusum peeluk a yaa jam za du. Ba jam a wi waai ale jam do bu la ayen ka, “Wensie nyono.” Wa yue me jam ale, “Waai ale ta siaka la.” Daa meena wa kasim jam a chej ka kpaliɗ po, ale a bo wa dachaasanya buusa njaai ale jam magsi wa boka la. ¹² Wa ninanja a jam muni a se ka bolim la. Wa me jam vuk ka zutok boari. Ba jam nmarisi ka yue dii ate nuru a jam ze di kiri la a dueni wa nyinj. Wa dek wa nyiini ale jam seba yonni kiri.

¹³ Wa jam jo ka kasauk ate ziim a jam muni ku meena. Wa yue jam ale “Naawen Wannu.” ¹⁴ Sojiba yegayega baai ale jam bo wennyamazuk la a jam jo ka garuk nalinta ale do wusum peeta a yaa jam a vi wa njanj. ¹⁵ Waai ale do wusum peeluku la a jam ta ka gebik ate ka ta noa naye a yaa jam nyini wa noai po a nyini. Wa jam weeni ayen wa le pai kama a nye kpaliɗ ale tenjuk nuruma a nak ba de. Wa le soa ba ale pagrim nalimnyini abe wa nmiak yoana nja daamu. Dula jigini ale a sak Naawen supuurimu. ¹⁶ Ba jam nmarisi ka yue a dueni sojima kpagini kasauku ale wa nanjsanya kanyi nyinj. Yonni jam ale,

*MI KA NALIMA MEENA NAAB,
ALE NYONOMA MEENA NYONO.*

¹⁷ Mi yaa nya sabiilo ale wa za wenbinni zuk. Wa yaa jam kaari ale lueluk pagrik yegayega a weeni nuin sii meena ale jam bo wennyamazuk a yiri la ayen, “Ni tigi chaab a jam de njandiin tii ate Naawen le te ni yegayega la. ¹⁸ Wa le pai nalima ale sojiba ale ba kpaga, ale wusuma ale baai ale do nja la, ale baai ale ka nuru kpeenta ale baai ale kan daa nuru kpeenta, baai ale ka yom, ale baai ale kan daa yom, bala meena ate Naawen ale pai a te ate ni de.”

¹⁹ Ate mi yaa nya dunj kperikalik kaai ale jam nyini nya kpeemu po a nyini la ale tenjuk nalimanya ale ba sojima ale ba maa chaab a chej ayen ba ga nye kpaliɗ ale nuru waai ale jam do wusum peeluku la ale wa sojima. ²⁰ Wennyamazuk sojima a yaa jam nak yak tenjuk nuruma sojima ale ge yaa yik dunj kperikalika ale venta biisiteerowa. Biisiteerowa de a kasim jam

a nye ka wakperikaliisa dun kperikaliika nin ayen ka paasi nuru baai ate dun kperikaliika a jam nmarisi ba nyin ayen ba jam a kaab ka bogluku la. Wenɓmazuk sojima a yaa yik dun kperikaliika ale biisiteerowa a ta cheɓ jam yik basi mogi kpeeni po, juijui ate bolimu a kasim a de la. ²¹ Wenɓmazuk sojima kpagini waai ale jam do wusum peeluku la, a yaa yeeri gebik won kuui ale jam ta noa nɔyewa la wa noanni po a yaa ko tenzok sojima baai ale jam tali la. Nuinsana a yaa basi wenɓmazuk ale sin a de ba chak ale tali.

20

¹ Ate mi yaa nya sabiilo wanyi ale wa basi wenɓmazuk ale ge sin tenzok. Wa jam ta ka choarini doɓi wa nisa po. Wa jam maa ta ka vorub buui ale kan ka kpeglimka la noanni saafiika wa nisa po. ² Sabiilowa a yaa jam yik jaab waai ale a neensi waamu a jam yiak nipowa la, a yaa bobi wa ale choarini doɓni ayen ku paari bena tusidi. Jaamu de ka Sitaana yaase velinwendika ate wa boro a ta nyini dila po dila po la. ³ Sabiilowa yaa yik wa a yuk basi vorub buui ale kan ka kpeglimka la po, a yaa pai wa saafiika a kpari vorumu noanni. Wa nye dila ayen ka wa kan nman бага a paasi tenzok nuruma. Wa le bo ka vorumu po ate bena tusidiwa a ga nueri. Di danni a dan ga paari, ba le lagi vorumu ate wa nyini boro magla.

⁴ Ate mi yaa nman nya ale zukpaglik si chaab a za dula. Ba yaa jam pai pagrim a te baai ale jam kali si zuk la ayen ba bo buusa. Mi yaa jam nya baai ate tenzok nuruma a jam ko ba ayen dii nyin la ba jam a sak Wensienja ate Yeezu a pa sak la ale Naawen wanni. Ba an jam puusi a te dun kperikaliika yaa se ba kaabi ka bogluku. Ba an jam basi me ate ka nmarisi ka yonni a dueni ba die ale ba nisa nyinsa. Yeezu Kirisita a jam yeeri ba kama a ta nyini kum po a nyini ayen ba ale wa a maa chaab a chim nalima a soa tenka ate ku ga paari bena tusidiwa. ⁵ Bala ate wa lin jam nak yiti kum po. Bena tusidiwa a jam nueri kama ale ge ate wa yeeri baai ale jam lin kpi la kum po a ta nyini. ⁶ Baai ate Kirisita a lin lueri a nye ate ba yiti kum po la, ba sue ale peenti kama. Ba le chim ka Naawen ale Kirisita yenni kaabteeroba. Baai ale wa ale ba soa tenka ate ku ga paari bena tusidiwa la. Kum buui ale a saa buyewa la a kan nya pagrim ba zuk wa.

⁷ Bena tusidiwa a dan ga nueri, ba le basi ate Sitaana nyini vorumu po a nyini. ⁸ Wa le nyeema cheɓ kama a paasi tenzok nuruma, abe wa a tigi ba a gum chaab ale Gog ale Megog ate ba maa chaab a tu Naawen nuruma a nye kpalin. Sitaana ale

wa nuruma de ale piisi kama nna yegayega ase beli tintambusun la ate nuru an бага a le chiini ba. ⁹ Ba le nyini ka jigi meena a jam gilim Naawen nuruma baai ale jam bo dula la. Wa mariɓ ba boka jigi ka yegayega. Naawen ale basi ate bolim nyini wenɓmazuk a sin jam de baai meena ale za gilim di la. ¹⁰ Ba yaa le yik Velinwendika waai ale jam a nyeem a paasi nuruma la a yuk wa a gum dun kperikaliik ka ale venta biisiteerowa po ate bolim buui ale kasim jam a de mogini po la a de ba meena. Dula, wala ale dun kperikaliika ale venta biisiteerowa ale kasim a nam ka nna yegayega taam wuu.

¹¹ Ate mi yaa nman nya zukpaglika wenɓmazuk. Ka jam ka zukpaglik kpien peeluk ate nuru a jam kali ka zuk. Tenka ale wenɓmazuk a jam ka wa niɓa, jigi me abe jam karo ayen ba sugi. ¹² Mi yaa nya tenzok nuruma baai ale jam ka nuru kpeenta ale baai ale jam kan daa nuru kpeenta ate Naawen yaa nak ba yiti kum po. Ba jam za ka wa zulaɓa zukpaglika nin. Ba yaa jam lagi nyuvuri gbanka ale gbanɓa si chaab. Wa jam bo ba buusa a magsi chaab ale ka dii ate ba nyi la ale dii ale jam nmarisi a nyo gbanɓana po la. ¹³ Baai ale jam kpi ate ba gu ba tenka ale nya kpeentana po la, ale baai ale jam bo kpilun ten la, nuruma de meena a jam za ka dula. Naawen a jam bo ba buusa a magsi chaab ale ka tuim nɔai ate ba jam tom la. ¹⁴ Ba jam pai ka kum ale kpilun ten a yuk basi mogini po ate bolimu a kasim jam a de la ayen bu de ba a kaasi. Kude ka kum buui ale a saa buye la. ¹⁵ Baai ate ba an nmarisi ba yuenja a nyo nyuvuri gbanka po la, ba jam maa pai ba a yuk basi ka dula.

21

¹ Ate me yaa nman nya ale wenɓmazuk ale tenzok ale nya kpeemu a deri be mi nina po. Naawen yaa nman nye wenɓmazuk paalik ale tenzok ten paalik. ² Mi yaa nya Naawen ten kpien kaai ate wa jam lueri a te wa dek la a yaa basi wenɓmazuk sin tenzok. Ten kpien kala ale Jerusalem paalika. Ku jam a nye se ka nipok ale kasim jam a gomsa wa dek ayen wa yali wa chora la. ³ Mi yaa wom ale lueluk kpien a nyini wenɓmazuk zukpaglika jigini a yaa a weeni ayen, "Wom mi. Yogyogla, Naawen ale nuruba ale boro ale ka chaab. Nuruma ale chim ka wa nuruba, ate Naawen me a chim ba Naawen. ⁴ Wa le duisi ba ninyaata a basi. Kum ale ninam ale nyindomma a kan nman boro. Ku le lin jam ka dii la, ku kan nman nye dila dii po dii po."

⁵ Waai ale jam kali Naawen zulaŋa zukpaglika zuk la a yaa weeni ayen, “M nye nanta meena ka njanpaala.” Wa nman pilim weeni mi ayen, “Nmarisi dii ate m le weeni fu a dueni, dii nyinj la m wiera ka wensie wie ale magsi me. ⁶ M tuimaŋa a nueri kama. M ka piilimka, m be kasim boro kama taam wuu. M nyuvuri paalika kaai ate m pai a te nuruba la, a nye se ka nyiam la. Nyanyuila ale ta waai meena la, m le basi ate ba nyu bu ka tiirim. ⁷ Waai ale ta pagrim wie meena zuk la ale wa tuesi nantaŋa de meena, mi ale chim wa Naawen ate wa me ale chim m biik. ⁸ Alege baai ale yogsa la, bumbobroma, ale baai ale dan ba dek ale wabaata la, ale nuru koorisa, ale kabon nyeerisa, ale baai ale a tom kperisa tuima, ale baai ale a kaab bogluta, ale velinvendisana, a za ba jo ka mogi diipo ate bolim a de taam wuu. Ku la a nye ase ba a kpi a saa ka buye la.”

⁹ Sabiilo baai bayopoiwa ale jam ta china nayoipoiwa ate ninammu a bo na po la, wanyi a yaa weeni mi ayen, jam de ate m dak Pabiika powa a sak fu.

¹⁰ Naawen Chiika a yaa sak mi ate mi nya ale sabiilo a ji mi a ta jueli guuk zuk. Wa yaa sak mi Jerusalem, ten welenka ale ka nyini wenmazuk Naawen jigi a cheena ale ¹¹ a nyagsi ale Naawen zulaŋa. Tenka a kasim a nyagsi kama ase tintana naai ale a nyagsi la, a nya nna cheri. ¹² Ka jam ta ka parik kpien nna wonwonja ale nansuinja pi ale ti yeri, ate sabiiloba pi ale baye a limsi nansuinja. Nansuinja noa ba nmarisi ka Izirali bisana pi ale bayewa wie a dueni du. ¹³ Nansuinja tita ale jam bo kauk kunyi meena. Tita ale jam bo kori gen, tita bo yiseoku gen, tita bo wiiluku gen, tita me bo yeri nin gen. ¹⁴ Ba pai ka tintana pi ale naye a dueni nyubini a se parika ale nmarisi Pabiika tuimtomdoma pi ale bayewa wie a dueni na nyinj. ¹⁵ Sabiilo waai ale biisi ale mi la, a jam ta ka tachek ate ba pai ligmoinj a nyeka ayen wa magsi tenka, ale nansuinja ale parisana. ¹⁶ Tenka labsimu ale ka woglimu a jam soa ase ka chaab la. Sabiilowa a jam pai ka wa tachekka a magsi. Ka woglimu jam ka “meela” tusidi ale kobsinu. Ka labsimu ale ka jueliika a jam soa ase ka dila la. ¹⁷ Sabiilo me yaa nman magsi pagrika ase wa ale poom a magsi dii la ate ka jueli a wonja nna yegayega. ¹⁸ Tenka parika ba jam pai ka tintain peela naai ale a nyagsi a nye ka alege tenka po dek ligmoinj a nye nna ase nyaasun la. ¹⁹ Ba pai ka tintain nalinsa togatoga a nmirisi nyubini. Ba ale lij pai tintana naai a dueni la a boro a nye ase ka sobluk la, naai ale nye buyewa la me a boro a nye ase ka sobluk la, naai ale

nye butawa la a nye ase ka gonungoona la, naai ale nye bunaansiwa la a nye ase ka gonungoona la ale peela, ²⁰ naai ale nye bunuwa la a nye ase ka monuj ale peeluk a gum chaab la, naai ale nye buyebiwa la a nye ase ka monuj la, naai ale nye buyopoiwa la a nye ase ka dubuulim la, naai ale nye naaninja la a nye ase sobluk ale a nyagsi la, naai ale nye neoku la a nye ase dubuulim ale gonungoona ale gum chaab la, naai ale nye piwa la a nye ase gonungoona la ale peela, naai ale nye pi ale bunyiwa la a nye ase monuj la, naai ale nye pi ale buyewa la a nye ase ka sobluk la. ²¹ Ba yaa jam pai ka nanta pi ale baye ate ba a nyagsi ase tintana la, a nye parika nansuinja pi ale tiyewa meena. Ba jam maa pai ka ligmoinj me a se nyaasun la a piisi siuk kpionku.

²² Mi an jam nya Naawen Puusika Yenni tenka po dii nyinj la Puusika Yenni ale Nyonowa Naawen kpeeni dek ale wa Pabiika. ²³ Baai ale jam bo dula la, an jam a yaali wembiri yaase chiika. Naawen ale wa nalimu ale a nyagsi ate ba a nya. Pabiika me ale ba bolim ate ba nya. ²⁴ Tenzuk nuruma le ba nya bolimu de a chen. Ba nalimana me le pai ba zulaŋa a jam gum du. ²⁵ Ba kan ligi siaka noana. Na le kasim a lagi kama daa meena. Dii nyinj la yok a kan bo du. ²⁶ Tenzuk nuruma me le ba zula yegayegaka a jam gum tenka po. ²⁷ Tuimbaata nyamma ale baai ale a nye kabonja ale maara velim la, ba kan бага a maa jo dula. Baai ate ba nmarisi ba yuena a nyo Pabiika nyuvuri paalika gbanja po la, bala nyiini ale ba jo du.

22

¹ Sabiilowa yaa dagi Naawen nyuvuri paalika benni dii ale jam a nyagsi nna ase nyaasun la. Di jam nyini ka Naawen ale Pabiika jigi wenmazuk. ² Benni a jam chali va ka tenka siuk kpienku sunsun. Naawen nyuvuri paalika tiimu a jam za ka benni kabtana meena a yoana yoana. Bu jam a yoani ka pi ale buye ben yen po. Si vaatana ale jam a basi ate tenzuk nuruma a nya nyinyogsa. ³ Nanta baai ate Naawen a ka te ba la, a kan maa bo tenka po.

Naawen ale Pabiika zulaŋa zukpaglika a bo ka dula ate wa tomteeroma puusi a te ba. ⁴ Ba le nya Naawen nimbidiaka ate wa nmarisi wa yonni a dueni ba die nyinj. ⁵ Abe wa basi ate ba chim nalima taam wuu. Yok a kan bo dula, dii nyinj la ba Nyonowa Naawen a le wa a te ba wentuenj. Ba kan ba a yaali wentuenja yaa se kanaasa ayen ba a nya.

⁶ Ate sabiilowa a yaa weeni mi ayen, “M le a yaali ayen m weeni fu dii la a magsi kama ale nman chim wensie me. Ti

Nyɔnɔwa Naawen waai ale pai wa Chiika a nyo wa biisiteerɔma suniima po la, a tom ka mi wa sabiilowa ayen wa jam sak wa tomteerɔma dii ale di nye yɔgyɔgla la.”

⁷ Yeezu a weeni ayen, “Wom m wienja de. Ku kan beni ale ge ate m pilim nman jam. Baai meena ale a zuli dii ate m nmarisi nyo gbanƙa de po la, ba sue ale peenti kama.”

⁸ Mi, Joɔn, a nya kama ale wom wienja de meena. Mi le ga nya ale wom wienja de meena a nueri la, m jam kpi ka duna teɲ ayen m puusi sabiilowa waai ale dagi wienja de meena a sak mu la. ⁹ Alege wa weeni mi ayen, “Kan nye dila, dii nyin la mi ale fi ale fi suaataɲa baai ale ka Naawen biisiteerɔba ale a va gbanƙa de wienja la, tama meena ka Naawen tomteerɔba. Puusi a te wala nyiini.” ¹⁰ Wa nman pilim weeni mi ayen, “Kan fi pai wie njaai ale bo gbanƙa de po la a sugi, dii nyin la, ku kan beni ale ge ate nja chim wensie. ¹¹ Di danni a dan ga boro a paari, baai ale a tom tuimbaata ale tuim dantisa la, ba le nmasi a tom nja a gum du kama. Baai ale a tom tuimmarɲa la, ba me le nmasi a tom nja gum du kama. Baai me ale ka welensa nyam la, sue ale nmasi chim nuru welensa a gum du kama.”

¹² Yeezu a weeni ayen, “Ni wom mi ale a weeni dii la. Ku kan beni ale ge ate m tuni ni dii ate ni nye la. ¹³ Mi ka pilim ka jigi, m be kasim boro kama taam wuu.”

¹⁴ Baai ale a sugri ba gataɲa ayen danta a kan tiri ba ate ba nya siuk a jo teɲka po a de Naawen nyuvuri paalika tiimu yoani la, ba sue le peenti. ¹⁵ Alege baai ale a tom

tuimbaata ale a nye wakperikaliisa, ale a nye kabɔɲsa, ale a ko nuruba, ale a kaab bogluta, ale a velim venta ba biik po ale ba tuima po, bala meena le wari ka teɲka peelimu po. Ba kan nya siuk a jo ka po.

¹⁶ “Mi, Yeezu, ale tom m sabiilowa ayen wa jam mooli wienja de ate baai meena ale a va mi la wom nja. Mi ka Naabɔa Deevid dɔkdemma po wanyi. Mi a nyagsi ka nna yegayega a se vari chinmarika la.”

¹⁷ Naawen Chiika ale Pabiika powa a maa chaab a weeni ni ayen, “Ni jam”.

Baai meena ale a wom ba wienja la, ale maa weeni kama me ayen, “Ni jam”.

Nama meena baai ate nyanyuila a ta ni la, ni jam nyu Naawen nyuvuri paalika nyiamu tiirim.

¹⁸ Mi, Joɔn, a kaam baai meena ale wom gbanƙa de wienja la kama. Waai a dan pai wari de choa a gum mi wienja de po, Naawen le pai ninam ate sabiiloba bayopoiwa a jam ta la a gum ku nyɔnɔ waali kaai ate wa le waali wa la po. ¹⁹ Waai me a be dan yeeri wari gbanƙa de po a basi, Naawen a kan basi ate ku nyɔnɔ a jo wa teɲka po a maa de wa nyuvuri paalika tiimu yoanaja, njaai ate m poom weeni nja wari gbanƙa de po la.

²⁰ Nuru waai ale za m wienja njaan la a weeni ayen, “Wensie, ku kan beni ale ge ate m pilim nman jam.”

Basi ate fi le weeni dii la a sum nye. Ti Nyɔnɔ, pilim nman jam.

²¹ M be nman a saalim ayen ti Nyɔnɔwa Yeezu niaka a bo ale ni meena. Ku be nye dila.